

LIBRARY OF PRINCETON

JUL - 2 2010

THEOLOGICAL SEMINARY

BR65.H84 R44 1859

Hippolytus, Antipope, ca.
170-235 or 6.

S. Hippolyti Refutationis
omnium haeresium librorum
decem

quae supersunt /

S. HIPPOLYTI

EPISCOPI ET MARTYRIS

REFUTATIONIS

OMNIUM HAERESIUM

LIBRORUM DECEM QUAE SUPERSUNT.

RECENSUERUNT, LATINE VERTERUNT

NOTAS ADIECERUNT

LUD. DUNCKER ET F. G. SCHNEIDEWIN

THEOL. DR.

PHIL. DR.

PROFESSORES GOTTINGENSES.

OPUS SCHNEIDEWINO DEFUNCTO

ABSOLVIT

LUDOVICUS DUNCKER.

GOTTINGAE

SUMPTIBUS DIETERICHIANIS.

1859.

*Marcus Sic. Fröhlich
Meißen-Scheila*

GOTTINGAE,

TYPIS EXPRESSIT OFFICINA ACADEMICA DIETERICHIANA.

GUIL. FR. KAESTNER.

P R A E F A T I O.

Cum ante hos octo annos in Nuntiis litterariis Gottingensibus *) de opere, quod inscribitur *Origenis Philosophumena, sive omnium haeresium refutatio*, tum primum a viro doctissimo Emmanuele Millero e codice Parisino, qui paullo ante ex Graecia allatus erat, in lucem edito exponerem, neque a summo illo ecclesiae Alexandrinae doctore, sed ab Hippolyto id esse scriptum probare studerem, sub finem commentarioli iam novam libri a Schneidewino, collega meo coniunctissimo, et me ipso communibus studiis adornandam promisi editionem criticam. Haud mediocri animi ardore rem aggressi, iterum ac saepius librum simul recognoscendo et perscrutando et communi consilio textum emendando ac versione latina notisque illustrando per aliquot annos difficili labori insudavimus. Opus autem nostrum propter caussas, quas enumerare longum est, praeter voluntatem tardius processit, ita ut, cum Schneidewinus tribus fere abhinc annis inopinata ac praematura morte et litteris et amicis eriperetur, nondum dimidia pars totius libri typis esset exscripta. Quo tristi casu socio operis sollertissimo atque exoptatissimo orbatus cum iisdem diebus etiam benevolentissimum horum studiorum nostrorum fautorem atque adiutorem, Carolum Fridericum Hermannum, virum immortalis

*) Göttingische gelehrte Anzeigen. Jahrgang 1851. Stück 152—155. S. 1513—1550.

memoriae, morte amissem, iam, ne res haeresceret, priorem huius libri fasciculum foras emittendum curavi, et dum ipse pro virili parte rem promovere studebam, Christianum Petersenium, Professorem Hamburgensem, affinem meum dilectissimum, precibus adivi, ut in opere perficiendo benigno mihi consilio suo atque auxilio adesse vellet. Qui cum summa, qua est humanitate et erga me benevolentia, petenti mihi non deesset, sperabam fore, ut brevi tempore altera quoque libri pars e prelo prodiret. Sed praeter expectationem res evenit. Diurno enim morbo impeditus, quominus adhuc fidem praestarem, nunc demum opus post varios casus tandem absolutum in publicum emitto, quod ut aequae et benigne excipiant benevoli lectores vehementer cupio. Facere autem non possum, quin oblata mihi occasione utar et omnibus, qui me in hoc libro edendo et consilio et re lubentissime et diligentissime adiuverunt, viris doctis summopere colendis maximas palam gratias agam, inprimis Christiano Petersenio, amico carissimo, et Hermanno Sauppio, collegae coniunctissimo, quorum ille postremam libri partem accuratissime mecum recensuit atque castigavit neque ut socius operis unquam mihi defuit, uterque autem singulas plagulas typis exscriptas diligenter perlustrando multa errata correxerunt, elegantissimas textus emendationes proposuerunt et praeclaras notas ad scriptoris sententiam explicandam adiecerunt.

Quibus breviter de modo, quo hic liber confectus est, praemissis, non est quod multa de consilio novae huius editionis addam. De inscriptione, quam libro praefiximus, postquam olim in Nuntiis litterariis Gottingensibus strictim dixi, iam alio loco latius et uberius disputabo. In verbis scriptoris recensendis ab editione principe Oxoniensi Em. Milleri, cuius paginas saepius a nobis in annotatione laudatas in superiore margine signavimus, tanquam a fundamento profecti, quae-

cunque ad textum emendandum a primo editore meritissimo aliisque viris doctis (inter quos Bernaysium, Bunsenium, Roeperum, R. Scottum grato animo nomino) vel in libris editis universo orbi litterato publice commendata, vel consuetudine sive sermonis sive litterarum nobis privatim proposita sunt, diligenter examinavimus. Praeterea summam dedimus operam, ut fontes, ex quibus auctor noster hausit, indagando et comparando ipsiusque verba inter se conferendo et veram eius sententiam explorando, orationem ad nativam suam veritatem atque sinceritatem revocaremus. Sexcenta igitur librorum menda, quibus innumeris liber scatebat, sustulimus multasque lacunas explevimus, emendationibus parum certis vel ad notas relegatis, vel versione latina significatis, locos vero ultra spem salutis corruptos intactos relinquere quam emendandi periculo cupidius faciendo pessumdare maluimus.

Versionem, cuius postrema pars inde a libro septimo exeunte post Schneidewini obitum a me solo confecta est, tanquam commentarii loco textui adiungendam esse censuimus, ideoque non in eo potissimum laboravimus, ut eleganter, sed ut accurate et ad verbum Graeca transferremus. Annotationes vero, quibus librum explanaremus, non nisi rarissimas adpersimus, sufficiens esse rati eos auctoris nostri vel aliorum scriptorum locos attulisse, qui ad rem illustrandam facerent.

Indices, quibus opus instruxi, maximam partem cura atque sollertia viri doctissimi Müldeneri, Doctoris Gottingensis, cuius optima opera iam in typographorum erroribus notandis usi sumus, conscripti sunt.

Scribebam Gottingae, d. XXX. m. Aug. a. MDCCCLIX.

Ludovicus Duncker.

INDEX NOTARUM.

- M Millerus in editione principe Oxoniensi
C Codex Parisinus ll. IV — X operis nostri continens
B Codex Barberinus
L Codex Mediceus
O Codex Ottobonianus
T Codex Taurinensis
- } librum I operis nostri continentes
-

ARGUMENTUM.

LIBER I.		Caput.	Pag.	Caput.	Pag.
Prooemium		2.		14.	72.
Thales	1.	8.		15.	80.
Pythagoras	2.	—		28.	88.
Empedocles	3.	14.		Recapitulatio. — Ae-	
Heraclitus	4.	—		gyptii.	43. 108.
Anaximander	6.	16.		Astrotheosophi	46. 114.
Anaximenes	7.	18.		Hebdomadarii	51. 124.
Anaxagoras	8.	20.		—————	
Archelaus	9.	24.		LIBER V.	
Parmenides	11.	26.		Naasseni	6. 130.
Leucippus	12.	—		Peratae	12. 176.
Democritus	13.	—		Sethiani	19. 198.
Xenophanes	14.	28.		Iustinus	23. 214.
Ephantus	15.	—		—————	
Hippo	16.	30.		LIBER VI.	
Socrates	18.	—		Simon Magus	7. 234.
Plato	19.	—		(Apsethus)	8. —
Aristoteles	20.	38.		Valentinus	21. 258.
Stoici	21.	40.		Valentiniani	29. 270.
Epicurus	22.	—		Secundus.— Epiphanes. 38.	292.
Academici	23.	42.		Ptolemaeus	— 294.
Brachmanes	24.	44.		Marcus	39. 296.
Druidae	25.	46.		—————	
Hesiodus	26.	—		LIBER VII.	
				Basilides	13. 346.
LIBER IV.				Saturnilus	28. 380.
Astrologi	1.	50.		Marcion	29. 382.
Astronomi	8.	64.		Prepon	31. 394.
				Carpocrates	32. 398.

	Caput.	Pag.		Caput.	Pag.
Cerinthus	33.	404.			
Ebionaei	34.	406.			
Theodotus	35.	—			
Melchisedeciani	36.	—			
Nicolaus	—	408.			
Cerdon	37.	—			
Apelles	38.	410.			
LIBER VIII.					
Docetae	8.	412.			
Monoïmus	12.	424.			
Tatianus	16.	432.			
Hermogenes	17.	—			
Quartodecimani	18.	434.			
Montanistae (Maximilla, Priscilla)	19.	436.			
Encratitae	20.	—			
LIBER IX.					
{ Noëtus	7.	440.			
{ Heraclitus	9.	442.			
Callistus	11.	450.			
Elchasaïtae	13.	462.			
Iudaei	18.	470.			
Esseni	18.	470.			
Pharisaei	28.	486.			
Sadducaei	29.	488.			
			LIBER X.		
			Recapitulatio	5.	494.
			Philosophi	6.	496.
			Naasseni	9.	502.
			Peratae	10.	—
			Sethiani	11.	506.
			Simon Magus	12.	510.
			Valentinus	13.	512.
			Basilides	14.	514.
			Iustinus	15.	516.
			Docetae	16.	518.
			Monoïmus	17.	522.
			Tatianus	18.	—
			Marcion — Cerdo	19.	524.
			Apelles	20.	—
			Cerinthus	21.	526.
			Ebionaei	22.	—
			Theodotus	23.	—
			Melchisedeciani	24.	—
			Phryges (Montanistae)	25.	528.
			Noëtus — Callistus	27.	—
			Hermogenes	28.	530.
			Elchasaïtae	29.	—
			Chronologia Iudaica	30.	—
			Veritatis doctrina	32.	536.
			Epilogus	34.	544.

ἸΠΠΟΛΥΤΟΥ
ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ
ΕΛΕΓΧΟΣ.

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΔΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ

BIBLION Α'.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῇ πρώτῃ τοῦ κατὰ πασῶν αἰρέσεων ἐλέγχου.

Τίνα τὰ δόξαντα τοῖς φυσικοῖς φιλοσόφοις καὶ τίνες οὔτοι, καὶ τίνα τὰ τοῖς ἠθικοῖς καὶ τίνες οὔτοι, καὶ τίνα τὰ τοῖς διαλεκτικοῖς καὶ τίνες οἱ διαλεκτικοί.

5 Φυσικοὶ μὲν οὖν Θαλῆς, Πυθαγόρας, Ἐμπεδοκλῆς, Ἡράκλειτος, Ἀναξίμανδρος, Ἀναξίμενης, Ἀναξαγόρας, Ἀρχέλαος, Παρμενίδης, Δεύκιππος, Δημόκριτος, Ξενοφάνης, Ἐκφραντος, Ἴππων.

Ἠθικοὶ Σωκράτης Ἀρχελαίου μαθητῆς τοῦ φυσικοῦ, Πλάτων Σωκράτου μαθητῆς· οὗτος τὰς τρεῖς φιλοσοφίας ἔμιξεν.

10 Διαλεκτικοὶ Ἀριστοτέλης Πλάτωνος μαθητῆς· οὗτος τὴν διαλεκτικὴν συνεστήσατο. Στωϊκοὶ δὲ Χρυσίππος, Ζήνων.

Ἐπίκουρος δὲ σχεδὸν ἐναντίαν δόξαν πᾶσιν ἐπεχείρησεν. Πύρρων ὁ Ἀκαδήμιος· οὗτος ἀκαταληψίαν τῶν πάντων λέγει. Βραχυᾶνες οἱ ἐν Ἰνδοῖς, Ἀρνίδαο οἱ ἐν Κελτοῖς, καὶ Ἡσίοδος.

15 Οὐδένα μῦθον τῶν παρ' Ἑλλησιν ὠνομασμένων παραιτήτεον. Πιστὰ γὰρ καὶ τὰ ἀσύστατα αὐτῶν δόγματα ἠγητέον διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν τῶν αἰρετικῶν μαρίαν, οἱ διὰ τὸ σιωπᾶν ἀποκρύπτειν τε τὰ ἄρρητα ἐναντῶν μυστήρια ἐνομίσθησαν πολλοῖς θεὸν σέβειν· ὧν καὶ πάλαι μετρίως τὰ δόγματα ἐξεθέμεθα,
20 οὐ κατὰ λεπτὸν ἐπιδείξαντες, ἀλλὰ ἀδρομερῶς ἐλέγξαντες, μηδὲν ἄξιον ἠγησάμενοι τὰ ἄρρητα αὐτῶν εἰς φῶς ἄγειν, ὅπως,

Inscriptiones codd. hae sunt: Ὠριγένους κατὰ πασῶν αἰρέσεων ἐλεγχοί O in textu: Ὠριγένους φιλοσοφουμένων B L O in margine: Ὠριγένους πάντῃ τοῦ σοφωτάτου T 2. φυσικοῖς om pr L φιλοσόφοις om B O 3. 4. τοῖς ἠθικοῖς — τοῖς διαλεκτικοῖς B: τῆς ἠθικῆς — τῆς διαλεκτικῆς L O 9. Σωκράτους M 13. Ἀκαδήμιος Roperus coll. Philostrat. vit. Apollon. VII, 2 p. 280: Ἀκαδήμιος B: Καδῆ-

REFUTATIONIS OMNIUM HAERESIUM

LIBER PRIMUS.

Haec insunt in primo libro refutationis omnium haeresium.

Quaenam placuerint physicis philosophis et quinam hi fuerint, et quaenam ethicorum placita et quinam hi, et quaenam dialecticorum decreta et quinam dialectici.

Physici igitur Thales, Pythagoras, Empedocles, Heraclitus, 5 Anaximander, Anaximenes, Anaxagoras, Archelaus, Parmenides, Leucippus, Democritus, Xenophanes, Ecphantus, Hippo.

Ethici Socrates Archelai discipulus physici, Plato Socratis discipulus. Hic tres philosophias miscuit.

Dialectici Aristoteles Platonis discipulus; hic dialecticam ar- 10 tem constituit; Stoici autem Chrysippus, Zeno.

Epicurus autem paene contrariam doctrinam omnibus molitus est. Pyrrho Academicus; hic incomprehensibilitatem omnium docet. Brachmanes in Indis, Druidae in Celtis et Hesiodus.

Nullum commentum eorum qui apud Graecos philosophi 15 appellati sunt spernendum est. Certae enim vel absonae eorum opiniones ducendae sunt propter exsuperantem haereticorum vesaniam, qui propter silentium et quia abscondunt arcana mysteria sua crediti sunt multis deum colere. Quorum iam olim strictim placita exposuimus, non subtiliter explanantes, sed 20 summam perstringentes, non digna arbitrati eorum arcana,

μιος L O: Καδίμιος T: Ἀκαδήμιος M: Ἀκαδημαϊκός Roperus antea Philolog. vol. 7, 513 Ante l. 15 Προσίμιον praemittit B 15. Ab initio quaedam videntur intercidisse. ὀνομασμένων] ὀνομασμένων φιλοσόφων? 17. διὰ τὸ Richter: διὰ τοῦ vulgo 21. μηδὲν ἄξιον] μὴ ἀνάξιον Gronovius: μὴ ἂν ἄξιον B O T: μὴ ὄν ἄξιον Roperus

δι' αἰνιγμαίων ἡμῶν ἐκθεμένων τὰ δόξαντα αὐτοῖς, αἰσχυνθέν-
 τες μήποτε καὶ τὰ ἄρρητα ἐξειπόντες ἀθέους ἐπιδείξωμεν, παύ-
 σονται τι τῆς ἀλογίστου γνώμης καὶ ἀθεμίτου ἐπιχειρήσεως. Ἄλλ'
 25 ἐπεὶ ὁρῶ μὴ δυσωπουμένους αὐτοὺς τὴν ἡμετέραν ἐπιείκειαν
 μηδὲ λογιζομένους, ὡς Θεὸς μακροθυμεῖ ὑπ' αὐτῶν βλασφημού-
 μενος, ὅπως ἢ αἰδουθέντες μετανοήσωσιν ἢ ἐπιμείναντες δι-
 καίως κριθῶσι, βιασθεὶς πρόεμι δείξων αὐτῶν τὰ ἀπόρρητα
 μυστήρια, ἃ τοῖς μνουμένοις μετὰ μεγάλης ἀξιοπιστίας παρα-
 30 διδῶσιν οὐ πρότερον ὁμολογήσαντες, εἰ μὴ τὸν τοιοῦτον δου-
 λῶσονται χρόνῳ ἀνακρεμάσαντες καὶ βλάσφημον πρὸς τὸν ὄν-
 τως Θεὸν κατασκευάσαντες καὶ περιεργία γλιχόμενον τῆς ἐπαγ-
 γελίας ἴδωσι. Καὶ τότε δοκιμάσαντες δέσμιον εἶναι τῆς ἀμαρ-
 τίας μνουσι | τὸ τέλειον τῶν κακῶν παραδιδόντες, ὅρκους δῆ-
 35 σαντες μήτε ἐξαιρεῖν μήτε τῷ τυχόντι μεταδοῦναι, εἰ μὴ ὁ-
 μοίως δουλωθῆι, οὐ μόνον παραδοθέντος οὐκ ἔτι ὅρκος ἀναγ-
 καῖος ἦν. Ὁ γὰρ ὑπομείνας παθεῖν καὶ παραλαβεῖν τὰ τέλεια
 αὐτῶν μυστήρια ἱκανῶς αὐτῷ τῷ ἔργῳ πρὸς τε τὴν ἰδίαν συν-
 εἶδησιν καὶ πρὸς τὸ ἐτέροις μὴ ἐξαιρεῖν ἔσται δεδεμένος. Εἰ
 40 γὰρ ἐξείποι τινὲ ἀνθρώπων τὸ τοιοῦτον ἀνόμημα, οὔτε ἐν ἀν-
 θρώποις λογισθήσεται οὔτε τὸ φῶς ὁρᾶν ἄξιος ἡγηθήσεται, εἰ
 καὶ ἄλογα ὄντα τοιοῦτον ἀνόμημα οὐκ ἐπιχειρεῖ, καθὼς ἐν τοῖς
 τόποις γενόμενοι ἐροῦμεν. Ἄλλ' ἐπεὶ ἀναγκάζει ἡμᾶς ὁ λόγος
 εἰς μέγαν βυθὸν διηγήσεως ἐπιβῆναι, οὐχ ἡγούμεθα σιγᾶν, ἀλλὰ
 45 τὰ πάντων δόγματα κατὰ λεπτὸν ἐκθέμενοι οὐδὲν σιωπήσομεν.
 Δοκεῖ δὲ, εἰ καὶ μακρότερος ἔσται λόγος, μὴ καμεῖν. Οὐδὲ
 γὰρ μικρὰν τινα βοήθειαν τῷ τῶν ἀνθρώπων βίῳ καταλείψομεν
 πρὸς τὸ μηκέτι πλανᾶσθαι, φανερῶς πάντων ὁρώντων τὰ κρύ-
 φια αὐτῶν καὶ ἄρρητα ὄργια, ἃ ταμιευόμενοι μόνοις τοῖς μύ-
 50 σταις παραδιδῶσιν. Ταῦτα δὲ ἕτερος οὐκ ἐλέγξει, ἢ τὸ ἐν ἐκ-
 κλησίᾳ παραδοθὲν ἅγιον πνεῦμα, οὐ τυχόντες πρότεροι οἱ ἀπό-
 στολοι μετέδοσαν τοῖς ὀρθῶς πεπιστευκόσιν· ὧν ἡμεῖς διάδο-
 χοι τυγχάνοντες τῆς τε αὐτῆς χάριτος μετέχοντες ἀρχιερατείας τε
 καὶ διδασκαλίας καὶ φρουροὶ τῆς ἐκκλησίας λελογισμένοι οὐκ
 55 ὀφθαλμῷ νυστάζομεν, οὐδὲ λόγον ὀρθὸν σιωπῶμεν, ἀλλ' οὐδὲ

24. τῆς ἀθεμίτου γνώμης καὶ ἀλόγου ἐπιχειρήσεως T 26. μήτε
 vulgo 31. χρόνον L. 32. περιεργία T: περιεργία B O:
 περιεργίαν Wolfius. 33. δέομενον L 35. μήτε L: τοῖτε B O
 36. μόνον Roeporus: μόνου vulgo 37. παθεῖν] μαθεῖν Roeporus

quae in lucem proferrentur, ut, ubi per aenigmata explicassemus placita eorum, illi reveriti, ne quando etiam arcanis per nos protractis atheos illos coargueremus, aliquantum desciscerent ab insana doctrina et impio conatu. Sed cum videam non 25 revereri illos nostram modestiam, neque pensi habere deum longanimum esse ab ipsis irrisum, ut aut prae pudore mutent mentem, aut si in errore perstabunt iuste iudicentur, coactus progredior, ostensurus arcana eorum mysteria, quae initiatis magna cum fiducia tradunt, non prius confessi, nisi talem, 30 ubi per tempus in suspensio tenere contumeliosumque erga verum deum reddidere, in servitum redegerint et cupiditate flagrantem promissorum viderint. Atque tum cum exploratum habent vinculis peccati illigatum esse, initiant perfectum malorum tradentes, postquam iuramentis vinxerunt, se neque 35 evulgaturos neque cum quolibet communicaturos, nisi pariter servitum subeat, quo simpliciter tradito non iam iuramentum necessarium erat. Nam qui sustinuit pati et accipere perfecta eorum mysteria, satis ipsa re et ad conscientiam suam et ne aliis prodat erit vinctus. Nam si prodat alicui homini 40 tale nefas, neque in hominibus censebitur neque qui lucem cernat dignus habebitur, si quidem vel ratione carentia tale nefas non conantur, sicuti suis locis dicemus. Sed quoniam nos cogit ratio in magnum profundum narrationis descendere, non tacendum arbitramur, sed omnium placitis singulatim enar- 45 ratis nihil silebimus. Visum autem est, etiamsi longior erit sermo, non deficere. Non enim exiguum quoddam subsidium vitae hominum relinquemus ad errores in posterum cavendos, cum manifesto omnes videbunt clandestina eorum et arcana orgia, quae tanquam promi condi solis mystis tradunt. Haec autem alius 50 non refutabit nisi qui in ecclesia traditur spiritus sanctus, quem priores nacti apostoli impertiverunt rectam fidem professis, quorum nos qui successores sumus et eiusdem gratiae participes et summi sacerdotii et magisterii et custodes ecclesiae aestimati non oculo connivemus neque rectam doctrinam sile- 55

38. *ἴξανόν* B T: *ἴξανὰ* O
croftus

44. *ἐμβῆναι* vel *ἀναβῆναι* Roperus

μεν Richter: *νυστάζομεν* vulgo
λόγου ὀργάνῳ Roperus

41. *εἰ* Roperus: *ἂ* vulgo: *ὅτι* San-

55. *νυστάζο-*

λόγον ὀρθόν B: *λόγου ὕρους* O T:

πάση ψυχῇ καὶ σώματι ἐργαζόμενοι κάμνομεν ἄξια ἀξίως θεῶ
 τῶ εὐεργέτη ἀνταποδιδόναι πειρώμενοι, καὶ οὐδὲ οὕτως κατ'
 ἀξίαν ἀνταμειβόμενοι, πλὴν ἐν οἷς πεπιστεύμεθα μὴ ἀτονοῦν-
 60 τες, ἀλλὰ τοῦ ἰδίου καιροῦ τὰ μέτρα ἐπιτελοῦντες, καὶ ὅσα
 μόνον ἀλλότρια δι' ἐλέγχου εἰς φανερόν ἄγοντες, ἀλλὰ καὶ ὅσα
 ἢ ἀλήθεια ὑπὸ τῆς τοῦ πατρὸς χάριτος παραλαβοῦσα ἀνθρώ-
 πους διηκόνησε, ταῦτα καὶ διὰ λόγου σημειούμενοι καὶ διὰ
 γραμμάτων ἐμμάρτυρα ποιούμενοι ἀνεπαισχύντως κηρύσσομεν.
 65 Ἴνα οὖν, καθὼς φθάσαντες εἶπομεν, ἀθέους αὐτοὺς ἐπιδείξω-
 μεν καὶ κατὰ γνώμην καὶ κατὰ τρόπον καὶ κατὰ ἔργον, ὅθεν
 τε τὰ ἐπιχειρήματα αὐτοῖς γέγνηται, καὶ ὅτι μὴθὲν ἐξ ἀγίων
 γραφῶν λαβόντες ταῦτα ἐπεχείρησαν, ἢ τινος ἀγίου διαδοχὴν
 φυλάξαντες ἐπὶ ταῦτα ὄρησαν, ἀλλ' ἔστιν αὐτοῖς τὰ δοξαζό-
 70 μενα ἀρχὴν μὲν ἐκ τῆς Ἑλλήνων σοφίας λαβόντα, ἐκ δογμάτων
 φιλοσοφουμένων καὶ μυστηρίων ἐπιτελεσθέντων καὶ ἀστρολό-
 γων ῥεμβομένων· δοκεῖ οὖν πρότερον ἐκθεμένους τὰ δόξαντα
 τοῖς τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφοις ἐπιδείξαι τοῖς ἐντυγχάνουσιν
 ὄντα τούτων παλαιότερα καὶ πρὸς τὸ θεῖον σεμνότερα· ἔπειτα
 75 συμβαλεῖν ἐκάστην αἵρεσιν ἐκάστω, ὡς τούτοις τοῖς ἐπιχειρήμα-
 σιν ἐπιβαλόμενος ὁ πρωτοσιτάτης τῆς αἵρέσεως ἐπλεονέκτησε λα-
 βόμενος τὰς ἀρχὰς καὶ ἐκ τούτων ἐπὶ τὰ χείρονα ὄρηθεὶς
 δόγμα συνεστήσατο. Ἔστι μὲν οὖν πόνου μεστὸν τὸ ἐπιχειρού-
 μενον καὶ πολλῆς δεόμενον ἱστορίας· ἀλλὰ οὐκ ἐνδεήσομεν,
 80 ὅστερον γὰρ εὐφρανεῖ ὡς ἀθλητὴν μετὰ πολλοῦ πόνου στεφά-
 νου τυχόντα ἢ ἔμπορον μετὰ μέγαν θαλάσσης σάλον κερδά-
 ναντα ἢ γεωργὸν μετὰ ἰδρωτὰ προσώπου καρπῶν ἀπολαύ-
 σαντα ἢ προφήτην μετὰ ὄνειδισμοῦ καὶ ἔβρεις ὄρωντα τὰ λα-
 ληθέντα ἀποβαίνοντα. Ἀρξάμενοι τοίνυν ἐροῦμεν, τίνες οἱ
 85 παρ' Ἑλλησι πρῶτον φιλοσοφίαν φυσικὴν ἐπιδείξαντες. Τού-
 των γὰρ μάλιστα γέγνηται κλεψίλογοι οἱ τῶν αἵρέσεων πρω-
 τοστατήσαντες, ὡς μετέπειτα ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλους συμβολῇ ἐπι-
 δεῖξομεν. Ἐκάστω δὲ τῶν προαρξαμένων τὰ ἴδια ἀποδιδόντες
 γυμνοὺς καὶ ἀσχήμονας τοὺς αἵρεσιάρχας παραστήσομεν.

58. ἀνταμειβόμενοι Sanerofstus: ἀναμειβόμενοι Gronovius: ἀμειβό-
 μενοι B O T 61. ἐλεγχον L φανερόν] φορὰν T 62. τοῦ
 πνεύματος T 64. ἐμμάρτυρα ποιούμενοι Sanerofstus: ἐμμάρτυρα ση-
 μειούμενοι vulgo: ἐμμαρτυρησάμενοι Morus cfr. Roperum p. 515 sq.
 65. καθάπερ φθάτες L 70. ἀρχὴν μὲν] cfr. Roperum p. 516,

mus; sed ne omni quidem animo atque corpore laborantes deficiamus digna digne deo benefico nostro reddere conati, et ne sic quidem pro merito remunerantes, nisi quod in eis quae nobis concedita sunt non deficiamus, sed nostrae opportunitatis modum impleamus, et quidquid praebebit sanctus spiritus cum omnibus citra invidiam communicemus; non solum aliena arguendo in lucem proferentes, sed etiam quidquid veritas per patris gratiam acceptum hominibus ministravit, haec et per sermonem significantes et per litteras testificantes sine rubore praedicamus. Quo igitur, sicut supra diximus, atheos illos ostendamus et ad sententiam et ad mores et ad opera, et unde conatus eorum profecti sint, nec quidquam eos ex sacris scripturis mutuatos haec periclitatos esse, aut sancti alicuius successionem observantes ad haec delatos esse, sed decreta illorum principium ex Graecorum sapientia duxisse, ex dogmatis philosophis et mysteriis tentatis et astrologis circumvagantibus: placet igitur prius expositis Graecorum philosophorum placitis ostendere lecturis esse his antiquiora et ad divinum numen sanctiora, posthac conferre singulas haereses cum singulis, quomodo his conatibus superveniens primus conditor haeresis lucri fecerit repetens principia et ex his ad deteriora delapsus dogma confinxerit. Est igitur plenum laboris quod suscipimus multaue indiget quaestione. Sed non deficiemus, posthac enim exhilarabit, velut athletam multo cum labore coronam nactum, aut mercatorem post vehementem aestum maris lucrum adeptum, aut agricolam post sudorem frontis cum frugibus fruitur, aut vatem post convicia et conculcationes cum videt evenire quae praedixerat. Principio igitur dicemus, quoniam inter Graecos philosophiam naturalem primi instituerint. Horum enim potissimum decreta surripuerunt qui haeresium signiferi extiterunt, ut posthac ubi inter se comparabimus ostendemus. Singulo autem cuique eorum qui principes doctrinae extiterunt tribuentes suum, nudos et inanes exhibebimus haeresiarchas.

qui pro ἀρχὴν μὲν vestigiis codd. ἀγορμὴν commendari arbitratur
 76. ἐπιβαλόμενος Roperus: ἐπιλαβόμενος vulgo πρωτοσιότης B O:
 πρωτοσιότησας L 77. λαβόμενος] λαβών? καὶ om Gronovius
 89. παραστήσομεν Wolfius: προστήσομεν vulgo

90 1. Λέγεται Θαλήν τὸν Μιλήσιον ἓνα τῶν ἐπιτὰ σοφῶν
 πρῶτον ἐπιχειρηθέναι φιλοσοφίαν φυσικὴν. Οὗτος ἔφη ἀρ-
 χὴν τοῦ παντὸς εἶναι καὶ τέλος τὸ ὕδωρ. Ἐκ γὰρ αὐτοῦ τὰ
 πάντα συνίστασθαι πηγνυμένον καὶ πάλιν διανεμένον ἐπιφέ-
 ρεσθαί τε αὐτῷ τὰ πάντα, ἀφ' οὗ καὶ σεισμούς καὶ πνευμάτων
 95 στροφᾶς καὶ ἀστροῶν κινήσεις· καὶ τὰ πάντα φέρεσθαί τε καὶ
 δεῖν τῇ τοῦ πρώτου ἀρχηγοῦ τῆς γενέσεως αὐτῶν φύσει συμφε-
 ρόμενα. Θεῖον δὲ τοῦτο εἶναι, τὸ μήτ' ἀρχὴν μήτε τελευτὴν ἔχον.
 Οὗτος περὶ τὸν τῶν ἀστροῶν λόγον καὶ τὴν ζήτησιν ἀσχοληθεὶς
 Ἕλλησι ταύτης τῆς μαθήσεως αἴτιος πρῶτος γίνεται, ὅς ἀπο-
 1 βλέπων πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἄνω ἐπιμελῶς κατανοεῖν λέ-
 γων εἰς φρέαρ ἐνέπεσεν, ὃν ἐγγελῶσά τις θεραπευαίνης, Θραῖτια
 τοῦνομα, ἔφη· τὰ ἐν οὐρανῷ προθυμούμενος εἰδέναι τὰ ἐν
 ποσσὶν οὐκ οἶδεν. Ἐγένετο δὲ κατὰ Κροῖσον.

5 2. Ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα φιλοσοφία οὐ μακρὰν τῶν αὐτῶν|
 χρόνων, ἧς ἤρξε Πυθαγόρας, ὃν Σάμιόν τινες λέγουσιν. ἦν
 Ἰταλικὴν προσηγόρευσαν διὰ τὸ τὸν Πυθαγόραν φεύγοντα Πο-
 λυκράτην τὸν Σάμιον τύραννον οἰκῆσαι πόλιν τῆς Ἰταλίας κά-
 κεῖ τὸν βίον πληρῶσαι. Οὗ τὴν αἴρεσιν οἱ διαδεξάμενοι οὐ πολὺ
 10 διήνεγκαν τοῦ αὐτοῦ φρονήματος. Καὶ αὐτὸς δὲ περὶ φυσικῶν
 ζητήσεως ἔμιξεν ἀστρονομίαν καὶ γεωμετρίαν καὶ μουσικὴν [καὶ
 ἀριθμητικὴν]. Καὶ οὕτως μονάδα μὲν εἶναι ἀπεφήνατο τὸν
 θεόν, ἀριθμοῦ δὲ φύσιν περιέργως καταμαθὼν μελωδεῖν ἔφη
 τὸν κόσμον καὶ ἀρμονία συγκεῖσθαι, καὶ τῶν ἐπιτὰ ἀστροῶν
 15 πρῶτος τὴν κίνησιν εἰς ἑρμῶν καὶ μέλος ἤγαγεν. Θαυμάσας
 δὲ τὴν διοίκησιν τῶν ὄλων ἠξίωσε τὰ πρῶτα σιγᾶν τοὺς μα-
 θητὰς, οἷονεὶ μύστας τοῦ παντὸς εἰς τὸν κόσμον ἤκοντας· εἶτα
 ἐπειδὴν αὐτοῖς ἰκανῶς παιδείας τῆς τῶν λόγων δόξη μετεῖναι
 καὶ δυνατῶς περὶ ἀστροῶν καὶ φύσεως φιλοσοφῆσωσι, καθαρὸς
 20 κρίνας τότε κελεύει φθέγγεσθαι. Οὗτος τοὺς μαθητὰς διεῖλε
 καὶ τοὺς μὲν ἐσωτερικούς, τοὺς δὲ ἐξωτερικούς ἐκάλεσεν. Τοῖς
 δὲ τὰ τελεώτερα μαθήματα ἐπίστευε, τοῖς δὲ τὰ μετριώτερα.

91. τὴν ἀρχὴν B π ὕδωρ vulgo 95. ἀστροῶν Roesperus: ἀέ-
 ρων vulgo 95. φέρεσθαί Roesperus: φέρεσθαί vulgo 97. Θεῖον]
 Θεόν vulgo cf. Clem. Alex. Strom. V p. 594 D sqq. Sylb. τί ἐστὶ τὸ
 θεῖον; τὸ μήτε ἀρχὴν, ἔφη, μήτε τέλος ἔχον et Krische Forschungen auf
 dem Gebiete der alten Philosophie 1, 38 sqq. 2. ὄν] ᾧ Wollfus: ὄτ'

1. Dicitur Thales Milesius unus de septem sapientibus 90 primus philosophiae physicae auctor extitisse. Hic dixit principium universi esse et finem aquam. Ex ea enim omnia constare et concreta et rursus dissoluta, et ea sustineri omnia, unde et terrae motus et flaminum conversiones et astrorum motus. Et omnia et ferri et fluere primi ortus ipsorum aucto- 95 ris naturam secuta. Divinum autem id esse quod neque principium habeat neque finem. Hic circa astrorum rationem et investigationem versatus Graecis huius doctrinae primus auctor evadit, qui vultu in caelum sublato et sublimia curiose perspicere iactans in puteum incidit, quem irridens ancilla quaedam 1 Thratta nomine dixit: Res caelestes nisus novisse quae sunt ad pedes non novit. Floruit autem aetate Croesi.

2. Est autem etiam alia philosophia non longe distans ab iisdem temporibus, cuius auctor extitit Pythagoras, quem Sa- 5 mium quidam ferunt; quam Italicam appellaverunt, propterea quod Pythagoras cum fugeret Polycratem Samiorum tyrannum habitaverit urbem Italiae ibique vitam expleverit. Cuius doctrinam qui exceperunt non multum discrepauerunt ab eadem sententia. Et ipse vero res physicas rimatus miscuit astronomiam 10 et geometriam et musicam et arithmetica. Et sic monadem edixit esse deum, numeri autem naturam curiose cum perdidicisset, concinere dixit mundum et per harmoniam constare, et septem siderum primus motum in rhythmum et concentum redegit. Admiratus autem administrationem universorum vo- 15 luit principio silere discipulos, cum quasi mystae universi in mundum venissent; deinde ubi satis illi visi sunt magnos progressus in disciplina sua fecisse et perite de sideribus et natura posse disputare, pueros arbitratus tum demum iubet vocem mittere. Hic discipulos discriminavit cum alteros esotericos, 20 exotericos alteros vocavit. Alteris autem altiora praecepta concredebat, alteris autem tenuiora. Attigit autem etiam magi-

Roeperus 3. *εἰδέναι* Roeperus coll. Plat. Theaet. p. 174 A: *ἰδεῖν*
vulgo 8. *Σαμίων?* Roeperus 10. *περὶ γύσεως* B 11. 12. *καὶ*
ἀριθμητικὴν add Roeperus, quem cfr. p. 520 sq. 14. *ἁρμονία]*
καθ' ἁρμονίαν Roeperus p. 521 *ἀστέρων* L 15. *ἀνήγαγεν*
Roeperus

ἐφήψατο δὲ καὶ μαγικῆς, ὡς φασί, καὶ φυσιογνωμονικὴν αὐτὸς
 ἐξεῦρεν ἀριθμούς τινας καὶ μείρα ὑποθέμενος, λέγων τὴν ἀρ-
 25 χὴν τῆς ἀριθμητικῆς φιλοσοφίαν κατὰ σύνθεσιν περιέχειν τόνδε
 τὸν τρόπον. Ἀριθμὸς γέγονε πρῶτος ἀρχή, ὅπερ ἐστὶν ἀό-
 ριστον, ἀκατάληπτον, ἔχων ἐν ἑαυτῷ πάντα τοὺς ἐπ' ἄπειρον
 δυναμένους ἐλθεῖν ἀριθμούς κατὰ τὸ πλήθος. Τῶν δὲ ἀριθ-
 30 μῶν ἀρχὴ γέγονε καθ' ὑπόστασιν ἢ πρώτη μονάς, ἣς ἐστὶ
 μονάς ἄρσην γεννώσα πατριζῶς πάντα τοὺς ἄλλους ἀριθμούς.
 Δεύτερον ἢ δυὰς θῆλυς ἀριθμὸς, ὁ δὲ αὐτός καὶ ἄρσιος | ὑπὸ
 τῶν ἀριθμητικῶν καλεῖται. Τρίτον ἢ τριάς ἀριθμὸς ἄρσιν,
 οὗτος καὶ περισσὸς ὑπὸ τῶν ἀριθμητικῶν νενομοθέτηται κα-
 λεῖσθαι. Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις ἢ τετράς θῆλυς ἀριθμὸς, ὁ δὲ
 35 αὐτὸς καὶ ἄρσιος καλεῖται ὅτι θῆλυς ἐστίν. Γεγόνασιν οὖν οἱ
 πάντες ἀριθμοὶ ληφθέντες ἀπὸ γένους τέσσαρες (ἀριθμὸς δ' ἦν
 τὸ γένος ἀόριστος), ἀφ' ὧν ὁ τέλειος αὐτοῖς συνέστηκεν ἀριθμὸς
 ἢ δεκάς. Τὸ γὰρ ἐν, δύο, τρία, τέσσαρα γίνεται δέκα, ἐὰν
 ἐκάστῳ τῶν ἀριθμῶν φυλάσσηται κατ' οὐσίαν τὸ οἰκειὸν ὄνομα.
 40 Ταύτην ὁ Πυθαγόρας ἔφη ἱερὰν τετρακτύν, πηγὴν ἀεννάου
 φύσεως ῥιζώματά ἔχουσαν ἐν ἑαυτῇ, καὶ ἐκ τούτου τοῦ ἀριθμοῦ
 πάντα ἔχειν τοὺς ἀριθμούς τὴν ἀρχήν. ὁ γὰρ ἐνδεκα καὶ ὁ
 δώδεκα καὶ οἱ λοιποὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ εἶναι ἐκ τοῦ δέκα μετέ-
 χουσι. Ταύτης τῆς δεκάδος, τοῦ τελείου ἀριθμοῦ, τὰ τέσσαρα
 45 καλεῖται μέρη ἀριθμὸς, μονάς, δύναμις, κύβος. Ὡν καὶ ἐπι-
 πλοκαὶ καὶ μίξεις πρὸς γένεσιν ἀξήσεως γίνονται, κατὰ φύσιν
 τὸν γόνιμον ἀριθμὸν ἀποτελοῦσαι· ὅταν γὰρ δύναμις αὐτῇ
 ἐφ' ἑαυτὴν κυβισθῇ, γέγονε δυναμοδύναμις· ὅταν δὲ δύναμις
 ἐπὶ κύβον, γέγονε δυναμόκύβος, ὅταν δὲ κύβος ἐπὶ κύβον, γέγονε
 50 κυβόκύβος· ὡς γίνεσθαι τοὺς πάντας ἀριθμούς, ἐξ ὧν ἢ τῶν γι-

23. φυσιογνωμονικὴν B cfr. Roperus p. 521 sqq.: φυσιογονικὴν
 vulgo αὐτὸς] πρῶτος? Roperus: πρῶτος αὐτὸς? 25. cfr. p. 89,
 14 sqq., ubi paene eadem iterantur φιλοσοφίας vulgo 26. ἐστὶν
 ἐν vulgo, cfr. infra p. 89, 16. 27. ἀόριστος, ἀκατάληπτος vulgo, cfr.
 p. 89, 16. 29. ὑπόστασιν Codd: ὑπόθεσιν pr L et vulgo 33. ἀριθμῶν
 B O νενομοτέτηται vulgo 36. Infra p. 89, 27 ἀπὸ τοῦ γέ-
 νους 37. ἀόριστον vulgo; cfr. infra p. 89, 28. τέλειος] τρίτος B
 40. 41. πηγὴν ἀεννάου φύσεως] ἀένναον φύσιν T De scriptura ἀέν-
 ναιος posterioris aetatis scriptoribus familiari dixit Lehrsus in Jahni

cam artem, ut volunt, et physiognomonicam ipse invenit numeros quosdam et mensuras pro fundamento statuens, cum dicebat principium arithmeticae philosophiam per compositionem continere in hunc modum. Numerus extitit primum principium, quod quidem est infinitum, incomprehensibile, continens in se omnes qui in infinitum possunt venire numeros per multitudinem. Numerorum autem principium extitit per substantiam prima monas, quae est monas masculina gignens 30 instar patris omnes reliquos numeros. Altero loco dyas femininus numerus, idem autem etiam par ab arithmetiis vocatur. Tertium trias numerus masculinus, hic etiam impar ab arithmetiis receptum est ut vocetur. Super omnes autem hos tetras femininus numerus, idem autem etiam par vocatur quia 35 femininus est. Existunt igitur universi numeri sumti generatim quattuor (numerus autem erat ad sexum indefinitus), unde constitit illis perfectus numerus decas. Etenim unum, duo, tria, quattuor efficiunt decem, ubi singulis numeris servabitur ex re domesticum nomen. Hanc Pythagoras appellavit sanctam 40 tetractyn, fontem sempiternae naturae radices habentem in sese, et ex hoc numero reliquos omnes habere numeros principium. Numerus enim undenarius et duodenarius et qui sunt praeterea principium existentiae ex denario participant. Huius denarii numeri, qui perfectus est, quattuor vocantur partes: 45 numerus, monas, potentia, cubus. Quorum etiam complexiones et mixtiones ad generationem augmenti fiunt, per naturam genitalem numerum perficientes. Cum enim potentia ipsa secum ipsa multiplicabitur, fit dynamodynamis, cum autem potentia cum cubo, existit dynamocubus, cum autem cubus cum 50 cubo, existit cubocubus, ut fiant omnes numeri, ex quibus

annalibus a. 1828.

41. *γύσεως ὡς* vulgo; cfr. infra p. 90, 33.

42. Accuratus infra p. 90, 33. sq. *τοὺς ἄλλους πάντας ἀριθμούς* 43.

τοῦ εἶναι] τῆς γενέσεως infra p. 90, 35. 45. *ἀριθμός, μονάς]* Roes-

pero p. 531. ordo verborum ita mutandus videtur: *μονάς, ἀριθμός.*

47. *αὐτῇ] αὐτὴν* vulgo: *αὐτὴν* Salvinus; cfr. infra p. 90, 40. 48. *ζυ-*

βισθη] Roesperus: *ζυβισθη]* vulgo: *ζυβισθήσεται* infra p. 90, 40. 49.

γέγονε δυναμόκυβος — *κύβον* in Codd. omissa restituimus ex p. 90, 41 sq.,

qualia fere iam Wolfius desideravit

νομένων γένεσις γίνεται, ἑπτά· ἀριθμὸν, μονάδα, δύναμιν, κύβον, δυναμοδύναμιν, δυναμόκυβον, κυβόκυβον.

Οὗτος καὶ ψυχὴν ἀθάνατον εἶπε καὶ μετενσωμάτωσιν· διὸ ἔλεγεν ἑαυτὸν πρὸ μὲν τῶν Τρωϊκῶν Αἰθαλίδην γεγονέναι, ἐν 55 δὲ τοῖς Τρωϊκοῖς Εὐφορβον, μετὰ δὲ ταῦτα Ἐρμότιμον Σάμιον, μεθ' ὃν Πύρρον Ἀήλιον, πέμπτον Πυθαγόραν. Διόδωρος δὲ ὁ Ἐρετριεὺς καὶ Ἀριστόξε|νος ὁ μουσικός φασὶ πρὸς Ζαράταν τὸν Χαλδαῖον ἐληλυθέναι Πυθαγόραν· τὸν δὲ ἐκθέσθαι αὐτῷ δύο εἶναι ἀπ' ἀρχῆς τοῖς οὖσιν αἴτια, πατέρα καὶ μητέρα· καὶ 60 πατέρα μὲν φῶς, μητέρα δὲ σκότος, τοῦ δὲ φωτὸς μέρη θερμὸν, ξηρὸν, κοῦφον, ταχύ· τοῦ δὲ σκότους ψυχρὸν, ὑγρὸν, βαρὺ, βραδύ· ἐκ δὲ τούτων πάντα τὸν κόσμον συνεστάναι, ἐκ θηλείας καὶ ἀρρενος. Εἶναι δὲ τὸν κόσμον φύσιν κατὰ μουσικὴν ἀρμονίαν, διὸ καὶ τὸν ἥλιον ποιεῖσθαι τὴν περίοδον ἕναρ- 65 μόνιον. Περὶ δὲ τῶν ἐκ γῆς καὶ κόσμου γινομένων τάδε φασὶ λέγειν τὸν Ζαράταν· δύο δαίμονας εἶναι, τὸν μὲν οὐράνιον, τὸν δὲ χθόνιον· καὶ τὸν μὲν χθόνιον ἀνιέναι τὴν γένεσιν ἐκ τῆς γῆς· εἶναι δὲ ὕδωρ· τὸν δὲ οὐράνιον πῦρ μετέχον τοῦ ἀέ- 70 ρος, θερμὸν τοῦ ψυχροῦ· διὸ καὶ τούτων οὐδὲν ἀναιρεῖν οὐδὲ μιαίνειν φησὶ τὴν ψυχὴν· ἐστὶ γὰρ ταῦτα οὐσία τῶν πάντων. Κνάμους δὲ λέγεται παραγγέλλειν μὴ ἐσθίειν, αἰτία τοῦ τὸν Ζαράταν εἰρηκέναι κατὰ τὴν ἀρχὴν καὶ σύγκρισιν τῶν πάντων συνισταμένης τῆς γῆς ἔτι καὶ συνσεσημμένης γενέσθαι τὸν κνά- 75 μον. τούτου δὲ τεκμηρίον φησιν, εἴ τις καταμασησάμενος λείων τὸν κνάμον καταθείη πρὸς ἥλιον χρόνον τινά (τοῦτο γὰρ εὐθέως ἀνυλήψεται), προσφέρειν ἀνθρωπίνου γόνου ὄσμην. Σαφέστι- 80 ρον δὲ εἶναι καὶ ἕτερον παράδειγμα λέγει, εἰ ἀνθούντιος τοῦ κνάμον λαβόντες τὸν κνάμον καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ καὶ καταθέν- 85 τες εἰς χύτραν ταύτην τε καταχρίσαντες εἰς γῆν καιορύξαιμεν

51. ἀριθμὸν, μονάδα] cfr. Roperum p. 531.

vulgo 56. 57. De Diodoro Eretriensi cfr. Roperum p. 532—35.

62. πάντα Roperus: πάντων vulgo

63. φύσιν κατὰ] φύσιν καὶ

gignentium genitura oritur, septem: numerus, monas, potentia, cubus, dynamodynamis, dynamocubus, cubocubus.

Hic etiam animam immortalem docuit et migrationem animarum. Quapropter dixit semet ante Troiana tempora Aetha- 55 lidam extitisse, Troianis autem temporibus Euphorbum, post-hac autem Hermotimum Samium, post quem Pyrrhum Delium, quintum Pythagoram. Diodorus autem Eretriensis et Aristoxenus musicus dicunt ad Zaratam Chaldaicum venisse Pythagoram, illum autem exposuisse ei duas esse a principio causas rerum, 60 patrem et matrem, et patrem quidem lucem, matrem autem tenebras, lucis autem partes calidum, aridum, leve, citum, tenebrarum autem frigidum, humidum, grave, tardum; ex his autem omnem mundum constare, ex feminino et masculo. Esse autem mundum ad naturam suam musicum concentum, qua- 65 propter etiam solem facere circuitum per concentum. De iis autem quae ex terra et mundo existunt haec aiunt dicere Zaratam. Duos genios esse, alterum caelestem, alterum terrestrem, et terrestrem quidem submittere generationem ex terra, esse autem aquam, caelestem autem esse ignem participem 70 aëris, calidum frigidi; quare etiam horum nihil interimere nec maculare ait animam; sunt enim haec substantia omnium. Fabis autem dicitur vetare vesci propterea quod Zaratas dixerit in initio et concretione omnium, cum terra etiam tum concinnaretur et computresceret, ortam esse fabam. Huius autem rei 75 documentum esse ait, si quis nudatam siliquis fabam manducaverit et deposuerit adversus solem per tempus (id enim ilico iuvabit) afferre humani seminis odorem. Apertius autem etiam alterum ait documentum esse, si florescentem decerpserimus fabam floremque eius eamque deposuerimus in olla et 80 hanc circumlitam in terra defoderimus et paucos post dies re-texerimus, videbimus eam speciem praebere primum quidem ut pudendum muliebre, posthac autem accuratius consideratam infantis caput recens concretum. Hic Crotone Italiae una cum discipulis igni concrematus periit. Institutum autem hoc erat 85 apud eum, sicubi ad eum se conferebat quispiam disciplina

vulgo: *γησὶν καὶ* L M: *τὴν κόσμον φύσιν καὶ* Roesperus 69. *τοῦ ψυχροῦ*. Roesperus: *καὶ ψυχρόν* vulgo: *ὕγροῦ?* *ἀναιρέτ.* Roesperus 76. *προσφέρειν* T: *προσφέρει* vulgo

θέναι ἐσφραγισμένον παρὰ τῷ Πυθαγόρῳ, καὶ ὑπέμεινε σιω-
 πῶν ὅτε μὲν ἔτη τρία, ὅτε δὲ πέντε καὶ μανθάνων. αὐθις
 δὲ λυθεὶς ἐμίσγετο τοῖς ἑτέροις καὶ παρέμενε μαθητῆς καὶ
 συνεισιπᾶτο ἅμα, εἰ δ' οὐ, ἀπελάμβανε τὸ ἴδιον καὶ ἀπεβίλ-
 90 λητο. Οἱ μὲν οὖν ἐσωτερικοὶ ἐκαλοῦντο Πυθαγόρειοι, οἱ δὲ
 ἕτεροι Πυθαγορισταί. Τῶν δὲ μαθητῶν αὐτοῦ οἱ διαφυγόντες
 τὸν ἐμπρησμὸν Λύσις ἦν καὶ Ἀρχιππος καὶ ὁ τοῦ Πυθαγόρου
 οἰκέτης Ζάμολξις, ὃς καὶ τοὺς παρὰ Κελιοῖς Ἀρτυίδας λέγεται
 διδάξαι φιλοσοφεῖν τὴν Πυθαγόρειον φιλοσοφίαν. Τοὺς δὲ
 95 ἀριθμοὺς καὶ τὰ μέτρα παρὰ Αἰγυπτίων φασὶ τὸν Πυθαγόραν
 μαθεῖν, ὃς καταπλαγεὶς τῇ τῶν ἱερέων ἀξιοπίστῳ καὶ φαντα-
 σιώδει καὶ δυσχερῶς ἐξαγορευομένῃ σοφίᾳ, μιμησάμενος ὁμοίως
 καὶ αὐτὸς σιγᾶν προσέταξεν καὶ ἐν ἀδύτοις καταγείοις ἐρημεῖν
 ἐποίει μανθάνοντας.

1 3. Ἐμπεδοκλῆς δὲ μετὰ τούτους γενόμενος καὶ περὶ δαι-
 μόνων φύσεως εἶπε πολλά, ὡς ἀναστρέφονται διοικοῦντες τὰ
 κατὰ τὴν γῆν ὄντες πλείστοι. Οὗτος τὴν τοῦ παντὸς ἀρχὴν νεῖ-
 κος καὶ φιλίαν ἔφη· καὶ τὸ τῆς μονάδος νοερὸν πῦρ τὸν θεόν,
 5 καὶ συνεσιάναι ἐκ πυρὸς τὰ πάντα καὶ εἰς πῦρ ἀναλυθῆσθαι·
 ᾧ σχεδὸν καὶ οἱ Στωϊκοὶ συντίθενται δόγματι, ἐκπύρωσιν προσδο-
 κῶντες. μάλιστα δὲ πάντων συγκαταίθεται τῇ μετενσωματώ-
 σει, οὕτως εἰπῶν·

Ἦτοι μὲν γὰρ ἐγὼ γενόμενῃ κοῦρός τε κόρη τε

10 θαμνὸς τ' οἰωνός τε καὶ ἐξ ἀλόος ἔμπορος ἰχθύς.

Οὗτος πάσας εἰς πάντα τὰ ζῶα μεταλλάττειν εἶπε τὰς ψυχάς.
 Καὶ γὰρ ὁ τούτων διδάσκαλος Πυθαγόρας ἔφη ἑαυτὸν Εὐφρο-
 βον γεγονέναι τὸν ἐπὶ Ἴλιον στρατεύσαντα, φάσκειν ἐπιγινώσκειν
 τὴν ἀσπίδα. Ταῦτα μὲν ὁ Ἐμπεδοκλῆς.

15 4. Ἡράκλειτος δὲ φυσικὸς φιλόσοφος, ὁ Ἐφέσιος, τὰ πάντα
 ἐκλαίειν ἀγνοίαν τοῦ παντὸς βίου καταγινώσκων καὶ πάντων
 ἀνθρώπων, ἐλεῶν δὲ τὸν τῶν θνητῶν βίον. αὐτὸν μὲν γὰρ
 ἔφασκε τὰ πάντα εἰδέναι, τοὺς δὲ ἄλλους ἀνθρώπους οὐδέν.
 Καὶ αὐτὸς δὲ σχεδὸν σύμφωνα τῷ Ἐμπεδοκλεῖ ἐφθέγγετο, σιγά-
 20 σιν καὶ φιλίαν φήσας τῶν ἀπάντων ἀρχὴν εἶναι καὶ πῦρ νοε-

86. Πυθαγόρη vulgo
 vulgo

92. Λύσις vulgo

87. μανθάνων Wolfius: μανθάνειν

93. Ζαμέτος B

98. καταγείοις

Roeperus: κατὰγων vulgo ἔρημεῖν Roeperus: ἡρημεῖν vulgo 99. μαν-

θάνοντα vulgo

9. 10. Leguntur hi versus apud Karsten. v. 380. sq.,

usurus, ut venderet quae haberet pecuniamque deponeret signatam apud Pythagoram, et manebat silens, aliquando tres annos, interdum quinque, et discens; rursus autem solutus miscbatur cum reliquis et remanebat sectator et simul coenabat, 90 sin minus, recipiebat sua et reiciebatur. Alteri igitur qui esoterici erant vocabantur Pythagorei, alteri autem Pythagoristae. Ex discipulis autem eius qui evaserunt conflagrationem Lysis erat et Archippus et Pythagorae servus Zamolxis, qui etiam apud Celtas Druidas docuisse fertur Pythagorica philo- 95 sophari. Numeros autem et mensuras ab Aegyptiis dicunt Pythagoram didicisse, qui admiratus sacerdotum gravem et speciosam et non nisi difficulter cum aliis communicatam sapientiam, imitatus et ipse pariter silentium imponebat, et in adytis subterraneis solitariam vitam agere discentes instituebat. 1

Empedocles autem, qui post hos natus est, etiam de geniorum natura dixit multa, ut versentur administrantes res mundanas, numero permulti. Hic universi principium discordiam et amicitiam dixit, et monadis ignem mente praeditum deum, et 5 constituisse ex igni universa et in ignem resolutum iri. Cui fere et Stoici adstipulantur decreto conflagrationem expectantes. Maxime autem omnium consentit cum migratione animarum, sic fatus:

Profecto enim ego extiti puerque puellaque 10

Frutexque alesque et ex mari exsul piscis.

Hic omnes animas in omnia animalia transmutari dixit. Etenim horum auctor Pythagoras dixit se Euphorbum fuisse, qui ad Troiam imperitavit, affirmans se recognoscere clypeum. Haec quidem Empedocles. 15

Heraclitus autem physicus philosophus, Ephesius universas res lugebat inscitiam universae vitae coarguens et omnium hominum, miseratus mortalium vitam. Semet enim dicebat omnia cognovisse, reliquos autem homines nihil. Et ipse vero paene congrua Empedocli pronunciavit, discordiam et amicitiam sta- 20 tuens universorum principium esse et ignem intelligibilem deum,

apud Stein: v. 383 sq. 10. *Θαμνός*] *καὶ θήρ* Cedrenus, et profecto quadrupedis mentio desideratur. An *ἀμνός*? *ἐξ ἐλός*] *εἰν ἐλί* alii *ἐμπορος*] Alii aliter; vide Karsten. et Stein. 12. *τοῦτον ὦν* Roep-
perus p. 606. 13. *περὶ Ἰλιον* Roep- 17. *ἐλεῶν δῆ* Roep-
perus

ρὸν τὸν θεὸν συμφέρεσθαι τε τὰ πάντα ἀλλήλοις καὶ οὐχ
 ἐστάναι, καὶ ὡσπερ ὁ Ἐμπεδοκλῆς πάντα τὸν καθ' ἡμᾶς τόπον
 ἔφη κακῶν μεσιτὸν εἶναι καὶ μέχρι μὲν σελήνης τὰ κακὰ φθαί-
 νειν ἐκ τοῦ περὶ γῆν τόπου ταθέντα, περαιτέρω δὲ μὴ χωρεῖν,
 25 ἅτε καθαρωτέρου τοῦ ὑπὲρ τὴν σελήνην παντὸς ὄντος τόπου.
 Οὕτω καὶ τῷ Ἡρακλείῳ ἔδοξεν.

5. Μετὰ τούτους ἐγένοντο καὶ ἕτεροι φυσικοί, ὧν οὐκ
 ἀναγκαῖον ἠγησάμεθα τὰς δόξας εἰπεῖν, μηδὲν τῶν προειρη-
 μένων ἀπεμφανούσας. Ἀλλ' ἐπεὶ καθύλου οὐ μικρὰ γεγένηται
 30 ἢ σχολὴ πολλοί τε οἱ μετέπειτα φυσικοὶ ἐξ αὐτῶν γεγένηται
 ἄλλοι ἄλλως περὶ φύσεως τοῦ παντὸς διηγούμενοι, καὶ δοκεῖ
 ἡμῖν τὴν ἀπὸ Πυθαγόρου ἐκθεμένους φιλοσοφίαν κατὰ διαδο-
 χὴν ἀναδραμεῖν ἐπὶ τὰ δόξαντα τοῖς μετὰ Θαλῆν, καὶ ταῦτα
 ἐξιπτόντας ἔλθειν ἐπὶ τε τὴν ἠθικὴν καὶ λογικὴν φιλοσοφίαν,
 35 ὧν ἤρξαν Σωκράτης μὲν ἠθικῆς, Ἀριστοτέλης δὲ διαλεκτικῆς. |

6. Θαλοῦ τοίνυν Ἀναξίμανδρος γίνεται ἀκροατής. Ἀνα-
 ξίμανδρος Πραξιάδου Μιλήσιος. Οὗτος ἀρχὴν ἔφη τῶν ὄντων
 φύσιν τινὰ τοῦ ἀπείρου, ἐξ ἧς γίνεσθαι τοὺς οὐρανοὺς καὶ
 τοὺς ἐν αὐτοῖς κόσμους. Ταύτην δ' αἰδίδιον εἶναι καὶ ἀγήρω,
 40 ἣν καὶ πάντας περιέχειν τοὺς κόσμους. Λέγει δὲ χρόνον ὡς
 ὠρισμένης τῆς γενέσεως καὶ τῆς οὐσίας καὶ τῆς φθορᾶς. Οὗ-
 τος μὲν ἀρχὴν καὶ στοιχεῖον εἶρηκε τῶν ὄντων τὸ ἀπείρον, πρῶ-
 τος τὸ ὄνομα καλέσας τῆς ἀρχῆς. Πρὸς δὲ τούτῳ κίνησιν αἰ-
 δίδιον εἶναι, ἐν ἧ συμβαίνειν γίνεσθαι τοὺς οὐρανοὺς. Τὴν δὲ
 45 γῆν εἶναι μετέωρον ὑπ' οὐδενὸς κρατουμένην, μένουσαν διὰ τὴν
 ὁμοίαν πάντων ἀπόστασιν. Τὸ δὲ σχῆμα αὐτῆς γυρὸν, στρογ-
 γύλον, κίονι λίθῳ παραπλήσιον. Τῶν δὲ ἐπιπέδων ὃ μὲν ἐπι-
 βεβήκαμεν, ὃ δὲ ἀντίθετον ὑπάρχει. Τὰ δὲ ἄστρα γίνεσθαι
 κύκλον πυρός, ἀποκριθέντα τοῦ κατὰ τὸν κόσμον πυρός, περι-
 50 ληφθέντα δ' ὑπὸ ἀέρος. Ἐκπνοὰς δ' ὑπάρξαι τινὰς ἀερώδεις,
 καθ' οὓς τόπους φαίνεται τὰ ἄστρα· διὸ καὶ ἐπιφρασσομένων
 τῶν ἐκπνοῶν τὰς ἐκλείψεις γίνεσθαι. Τὴν δὲ σελήνην ποτὲ
 μὲν πληρουμένην φαίνεσθαι, ποτὲ δὲ μειουμένην κατὰ τὴν τῶν

21. συμφέρεσθαι Røperus: ἐμφέρεσθαι vulgo

22. καθ' ἡμῶν

Gronovius

23. μὲν T Røperus: δὲ vulgo

35. ἠθικὸς —

διαλεκτικὸς Gronovius

39. τοὺς — κόσμους

H. Ritterus: τὸν —

κόσμον vulgo

43. τούτων B T

44. συμβαίνειν Røperus:

συμβαίνει vulgo

οὐρανοῦς] ἀνθρώπους B

45. μηδενὸς T

46.

conferrique universa invicem et non consistere, et sicut Empedocles omnem circa nos locum dixit malis confertum esse et usque ad lunam quidem pertingere mala ex loco circa tellurem porrecta, ulterius autem non progredi, quippe cum omnis supra 25 lunam purior sit locus. Ita etiam Heraclito visum est.

Post hos extiterunt etiam alii physici, quorum non necessarium arbitrati sumus decreta apponere, quippe quae nihil ab iis quae supra dicta sunt discrepent. Sed cum in universum non exigua extiterit schola multique postea physici ex iis orti 30 sint, alii aliter de natura universi disserentes, etiam videtur nobis exposita per successiones a Pythagora philosophia recurrere ad ea quae placuerunt Thaletis successoribus, hisque enarratis accedere ad ethicam et logicam philosophiam, quarum auctores extiterunt Socrates ethicae, Aristoteles autem dialecticae. 35

Thaletis igitur Anaximander fuit auditor. Anaximander Praxiadae Milesius. Hic principium dixit rerum naturam quandam infiniti, ex qua existere caelos mundosque qui sunt in iis. Principium autem esse aeternum et senii expers, quod universos contineat mundos. Dicit autem tempus ut finita generatione 40 et existantia et interitu. Hic principium et fundamentum dixit rerum id quod infinitum est, primusque nuncupavit nomen principii. Praeterea autem motum sempiternum esse, per quem fieri ut existant caeli. Terram autem pendulam esse, nulla re roboratam, manentem propter parem omnium distantiam. Figu- 45 ram autem eius curvam, rotundam, columnae lapidi similem. Planities alteri insistimus, altera autem opposita est. Stellas autem esse orbem ignis, discretum ab igni qui est circa mundum, comprehensum autem ab aëre. Expirationes autem extare quasdam aërias, per quae loca lucent stellae, quapropter 50 etiam expirationibus obstructis eclipses fieri. Lunam autem alias plenam apparere, aliquando autem minuentem secundum tramitum obstructionem aut reclusionem. Esse autem orbem

γυρὸν Roesperus: *ὕγρὸν* vulgo 47. *χιόνι* Wolfius: *χιόνι* vulgo; cfr. Roesperus p. 607. sq., qui ab Anaximandro ipso *χιονέη* profectum arbitratur 47. 48. *ὃν ἐπιβεβήκαμεν, ὃ μὲν δὲ Β Ο: τῷ μὲν — τόδε* Salvinius 50. 51. *τόπους τινὰς ἀερώδεις καθ' οὗς γαίνεται* vulgo; correxit Roesperus p. 608.

πόρων ἐπίφραξιν ἢ ἀνοιξιν. Εἶναι δὲ τὸν κύκλον τοῦ ἡλίου
 55 ἐπτακαιικοσιπλασίονα τῆς σελήνης, καὶ ἀνωτάτω μὲν εἶναι τὸν
 ἡλίου, κατωτάτω δὲ τοὺς τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων κύκλους. Τὰ
 δὲ ζῶα γίνεσθαι ἕξαιμιζόμενα ὑπὸ τοῦ ἡλίου. Τὸν δὲ ἄνθρω-
 πον ἐτέρῳ ζῳῇ γεγονέναι, τούτεσιν ἰχθυῖ, παραπλήσιον κατ'
 ἀρχάς. Ἄνεμους δὲ γίνεσθαι τῶν λεπτιοτάτων ἀτμῶν τοῦ ἀέ-
 60 ρος ἀποκρινομένων καὶ ὅταν ἀθροισθῶσι κινουμένων, ὑετὸν δὲ
 ἐκ γῆς ἀναδιδομένης ἐκ τῶν ὑφ' ἡλίον· ἀστραπὰς δὲ, ὅταν
 ἄνεμος ἐμπίπτων διῆσται τὰς νεφέλας. Οὗτος ἐγένετο κατὰ
 εἶτος τρίτον τῆς τεσσαρακοστῆς δευτέρας ὀλυμπιάδος.

7. Ἀναξιμένης δὲ καὶ αὐτὸς ὢν Μιλήσιος, υἱὸς δ' Εὐ-
 65 ρυστράτου, ἀέρα ἄπειρον ἔφη τὴν ἀρχὴν εἶναι, ἐξ οὗ τὰ γινόμε-
 να, τὰ γεγονότα καὶ τὰ ἐσόμενα, καὶ θεοὺς καὶ θεῖα γί-
 νεσθαι, τὰ δὲ λοιπὰ ἐκ τῶν τούτων ἀπογόνων. Τὸ δὲ εἶδος
 τοῦ ἀέρος τοιοῦτον, ὅταν μὲν ὀμαλώτατος ᾖ, ὄψει ἀθῆλον, δη-
 λοῦσθαι δὲ τῷ ψυχρῷ καὶ τῷ θερμῷ καὶ τῷ νοτερῷ καὶ
 70 τῷ κινουμένῳ, κινεῖσθαι δὲ αἰεὶ· οὐ γὰρ μεταβάλλειν ὅσα με-
 ταβάλλει, εἰ μὴ κινεῖτο. Πυκνούμενον γὰρ καὶ ἀραιούμενον
 διάφορον φαίνεσθαι· ὅταν γὰρ εἰς τὸ ἀραιότερον διαχυθῆ, πῦρ
 γίνεσθαι, μέσως δὲ πάλιν εἰς ἀέρα πυκνούμενον ἐξ
 ἀέρος νέφος ἀποτελεῖσθαι κατὰ τὴν πύλησιν, εἶτι δὲ μᾶλλον
 75 ὕδωρ, ἐπὶ πλεῖον πυκνωθέντα γῆν, καὶ εἰς τὸ μάλιστα
 πυκνώτατον λίθους. Ὅστις τὰ κυριώτατα τῆς γενέσεως ἐναν-
 τία εἶναι θερμόν τε καὶ ψυχρόν. Τὴν δὲ γῆν πλατεῖαν
 εἶναι ἐπ' ἀέρος ὀχουμένην, ὁμοίως δὲ καὶ ἡλίον καὶ σελήνην
 καὶ τὰ ἄλλα ἄστρα· πάντα γὰρ πύρινα ὄντα ἐποχεῖσθαι τῷ
 80 ἀέρι διὰ πλάτος. Γεγονέναι δὲ τὰ ἄστρα ἐκ γῆς διὰ τὸ τὴν
 ἰκμάδα ἐκ ταύτης ἀνίστασθαι, ἧς ἀραιουμένης τὸ πῦρ γίνεσθαι,
 ἐκ δὲ τοῦ πυρὸς μετεωριζομένου τοὺς ἀστέρας συνίστασθαι.
 Εἶναι δὲ καὶ γεώδεις φύσεις ἐν τῷ τόπῳ τῶν ἀστέρων συμφε-
 ρομένας ἐκείνοις. Οὐ κινεῖσθαι δὲ ὑπὸ γῆν τὰ ἄστρα λέγει,
 85 καθὼς ἕτεροι ὑπειλήφασιν, ἀλλὰ περὶ γῆν, ὡσπερὶ περὶ τὴν
 ἡμετέραν κεφαλήν στρέφεται τὸ πιλίον, κρύπτεσθαι τε τὸν ἡλίον

55. ἐπτακαιικοσιπλασίονα] Cfr. Roperus, qui ἐπτακοσικοσιπλασίονα
 commendat p. 609

56. ἡλίου Roperus: ἡλιον vulgo

61. For-

tasse in verbis τῶν ὑφ' ἡλίον latet τῶν νεφελῶν; ceterum cfr. conamina
 Roperi p. 610

67. τούτων T: τούτου vulgo

72. γὰρ Roepe-

solis septies et vicies maiorem luna, et in supremo loco esse solis, in infimo autem non errantium stellarum orbis. Anima- 55
lia autem gigni evaporata a sole. Hominem autem alii animali, hoc est pisci, consimilem ab initio. Ventos autem nasci tenuissimis vaporibus aëris secretis et cum congregati sunt se moventibus, pluviam autem existere ex nubibus, fulgura autem, quando ventus incidens discindat nubes. Hic natus est anno 60 Olympiadis quadragesimae secundae tertio.

Anaximenes autem, qui et ipse fuit Milesius, filius autem Eurystрати, aërem infinitum dixit principium esse, ex quo quaeque sint quaeque fuerint quaeque futura sint, et deos et divina nasci, reliqua autem ex horum subole. Speciem autem 65 aëris talem esse: quando maxime aequalis sit non posse visu conspici. posse autem frigido et calido et humido et motu, in motu autem esse semper, non enim mutari quaecunque mutantur, nisi motus accedat. Condensatum enim et extenuatum diversum apparere; quando enim in tenuius diffundatur, ignem 70 existere, in medio autem statu rursus in aërem condensatum, ex aëre nebulam gigni secundum coartationem, magis autem etiam aquam, maiorem in modum autem densatum terram et cum maxime densum lapides: ut primaria generationis principia sint contraria et calidum et frigidum. Terram autem planam 75 esse in aëre vectam, similiter autem etiam solem et lunam et reliquas stellas, omnes enim quae igneae sint vehi in aëre per latitudinem. Natas autem esse stellas ex terra propterea quod humor ex hac surgat, quo tenuato ignem nasci, ex igni autem sursum lato stellas consistere. Esse autem etiam terrenas 80 naturas in regione stellarum quae una ferantur cum illis. Non moveri autem sub terram stellas dicit, sicut alii statuerunt, sed circum terram, quemadmodum circum nostrum caput vertitur pileus, et occultari solem, non infra terram delatum, sed

rus: δὲ vulgo 73. πάλιν Roesperus: ἐπὶ vulgo 74. ἀποτελεῖσθαι
Roesperus: ἀποτελεσθῆν vulgo 74. πύλησιν Salvinius: πύλησιν T: πόλη-
σιν reliqui 77. 78. πλατεῖαν ἐπὶ ἀέρος ὀχουμένην B O: πλατεῖον
εἶναι ἐπὶ ἀέρος ἰχουμένην Gronovius 79. ἐπιχεῖσθαι L Θ

οὐχ ὑπὸ γῆν γενόμενον, ἀλλ' ὑπὸ τῶν τῆς γῆς ὑψηλοτέρων |
 μερῶν σκεπτόμενον, καὶ διὰ τὴν πλείονα ἡμῶν αὐτοῦ γενομένην
 ἀπόστασιν. Τὰ δὲ ἄστρα μὴ θερμαίνεῖν διὰ τὸ μῆκος τῆς
 90 ἀποστάσεως· ἀνέμους δὲ γεννᾶσθαι, ὅταν ἐκπεπυκνωμένος ὁ
 ἀῆρ ἀραιωθείς φέρεται, συνελθόντα δὲ καὶ ἐπὶ πλείον παχυ-
 θέντα νέφη γεννᾶσθαι, καὶ οὕτως εἰς ὕδωρ μεταβάλλειν. Χά-
 λαξαν δὲ γίνεσθαι, ὅταν ἀπὸ τῶν νεφῶν τὸ ὕδωρ καταφερό-
 μενον παγῆ· χιόνα δὲ, ὅταν αὐτὰ ταῦτα ἐνυγρότερα ὄντα πῆξιν
 95 λάβῃ· ἀστραπὴν δ', ὅταν τὰ νέφη διῆσθῃται βία πνευμάτων·
 τούτων γὰρ διῆσταμένων λαμπρὰν καὶ πυρώδη γίνεσθαι τὴν
 αὐγὴν. Ἴριον δὲ γεννᾶσθαι τῶν ἡλιακῶν αὐγῶν εἰς ἀέρα συν-
 εστῶτα πιπτουσῶν· σεισμὸν δὲ, τῆς γῆς ἐπὶ πλείον ἀλλοιου-
 μένης ὑπὸ θερμασίας καὶ ψύξεως. Ταῦτα μὲν οὖν Ἀναξιμέ-
 1 νης. Οὗτος ἤκμασε περὶ ἔτος πρῶτον τῆς πεντηκοστῆς οὐδόης
 Ὀλυμπιάδος.

8. Μετὰ τοῦτον γίνεται Ἀναξαγόρας Ἡγησιβούλου· ὁ Κλα-
 ζομένιος. Οὗτος ἔφη τὴν παντὸς ἀρχὴν νοῦν καὶ ὕλην, τὸν
 5 μὲν νοῦν ποιῶντα, τὴν δὲ ὕλην γινομένην. Ὅντων γὰρ πάν-
 των ὁμοῦ, νοῦς ἐτελεύτων διεκόσμησεν. Τὰς δ' ὑλικὰς ἀρχὰς
 ἀπείρους ὑπάρχειν, καὶ τὰς σμικροτέρας αὐτῶν ἄπειρα λέγει.
 Κινήσεως δὲ μετέχειν τὰ πάντα ὑπὸ τοῦ νοῦ κινούμενα, συνελ-
 θεῖν τε τὰ ὅμοια. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν οὐρανὸν κεκοσμηθῆναι
 10 ὑπὸ τῆς ἐγκυκλίου κινήσεως. Τὸ μὲν οὖν πυκνὸν καὶ ὑγρὸν
 καὶ τὸ σκοτεινὸν καὶ ψυχρὸν καὶ πάντα τὰ βαρέα συνελθεῖν
 ἐπὶ τὸ μέσον, ἐξ ὧν παγέντων τὴν γῆν ὑποστήναι· τὰ δ' ἀν-
 τικείμενα αὐτοῖς τὸ θερμὸν καὶ τὸ λαμπρὸν καὶ τὸ | ξηρὸν καὶ
 τὸ κοῦφον εἰς τὸ πρόσω τοῦ αἰθέρος ὀρμησαι. Τὴν δὲ γῆν τῷ
 15 σχήματι πλατεῖαν εἶναι καὶ μένειν μετέωρον διὰ τὸ μέγεθος
 καὶ διὰ τὸ μηδὲν εἶναι κενόν καὶ διὰ τὸ τὸν ἀέρα ἰσχυρότα-
 τον ὄντα φέρειν ἐποχουμένην τὴν γῆν. Τῶν δ' ἐπὶ γῆς ὑγρῶν
 τὴν μὲν θάλασσαν ὑπάρξαι, τὰ τε ἐν αὐτῇ ὕδατα ἐξατμισθέν-
 τα . . . ὑποστάντα οὕτως γεγονέναι καὶ ἀπὸ τῶν καταρρευσάν-
 20 των ποταμῶν. Τοὺς δὲ ποταμοὺς καὶ ἀπὸ τῶν ὄμβρων λαμ-
 βάνειν τὴν ὑπόστασιν καὶ ἐξ ὑδάτων τῶν ἐν τῇ γῆ. Εἶναι γὰρ

91. 92: παχυνθέντα Salvinus 95. διῆσθῃται vulgo 3. Ἡγη-
 σιγόντου Γ 7. Si contuleris locum Simplic. in Arist. Phys. fol.
 33 b Ἀναξαγόρας λέγων ἀπ' ἀρχῆς· Ὅμοῦ πάντα χρήματα ἦν, ἄπειρα
 καὶ πλήθος καὶ σμικρότητα· καὶ γὰρ τὸ σμικρὸν ἄπειρον ἦν, apparebit

a partibus terrae alioribus obiectum et propter maiorem a nobis distantiam quae incidat. Stellas autem non calefacere propter magnitudinem distantiae. Ventos autem nasci, quando condensatus aër extenuatus feratur, quando autem congressus sit et maiorem in modum crassus, nubes nasci et ita in aquam⁹⁰ converti. Grandinem autem fieri, quando aqua a nubibus delata concreseat, nivem autem, quando hae ipsae humidiores cum sint coalescant, fulmen autem, quando nubes discendantur per vim ventorum, his enim discedentibus lucidum et ignitum existere splendorem. Iridem autem nasci solaribus radiis in⁹⁵ aërem consistentem cadentibus, motum autem terrae terra maiorem in modum immutata per calefactionem et frigectionem. Haec igitur Anaximenes. Hic floruit circa annum primum quinquagesimae octavae olympiadis.

Post hunc oritur Anaxagoras Hegesibuli Clazomenius.¹ Hic dixit universi principium mentem et materiam, et mentem quidem efficientem, materiam autem fientem. Cum enim essent omnia simul, mens interveniens disposuit. Materialia autem principia infinita subesse et ad multitudinem⁵ et ad tenuitatem, etenim vel tenuiora infinita dicit. Motum autem pertinere ad omnia, a mente scilicet mota, congressaque esse quae consimilia sint. Et caelestia quidem ornata esse ab orbiculari motu. Densum igitur et humidum et obscurum et frigidum et omnia gravia congressa esse in medium,¹⁰ ex quibus concretis terram substitisse, contraria autem horum, calidum et clarum et aridum et leve in ulteriora aetheris nisa esse. Terram autem figura planam esse et manere pendulam propter magnitudinem et propterea quod nullum adsit inane et quia aër, qui sit robustissimus, ferat invectam terram. Humidorum autem in terra primum mare extitisse aquasque in eo exsiccatas . . . substitisse et sic natum esse et ab omnibus qui in id defluerint. Amnes autem et ab imbribus accipere sub-

Hippolytum haec potius scripsisse: καὶ πλῆθος καὶ μικρότητα· καὶ τὰ μικρότερα γὰρ ἄπειρα λέγει 8. 9. συνελθεῖν δὲ L 11. βαρεῖα
 Salvinius: βαρεῖα vulgo 19. Roeperus p. 610. 11 collatis aliorum scriptorum testimoniis lacunosa verba ita reficit: ἐξατμισθέντων ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἐκείνων ὑποστάντα 21. ὑδάτων Roeperus: αὐτῶν vulgo

αὐτὴν κοίλῃν καὶ ἔχειν ὕδωρ ἐν τοῖς κοιλώμασιν. Τὸν δὲ Νεῖλον αὖξασθαι κατὰ τὸ θέρος καταφερομένων εἰς αὐτὸν ὑδάτων ἀπὸ τῶν ἐν τοῖς ἀντοίκοις χιόνων. Ἡλιον δὲ καὶ σελήνην
 25 καὶ πάντα τὰ ἄστρα λίθους εἶναι ἐμπύρους συμπεριληφθέντας ὑπὸ τῆς αἰθέρος περιφορᾶς. Εἶναι δ' ὑποκάτω τῶν ἄστρον ἥλιον καὶ σελήνην καὶ σώματά τινα συμπεριφερόμενα ἡμῖν ἀόρατα, τῆς δὲ θερμότητος μὴ αἰσθάνεσθαι τῶν ἄστρον διὰ τὸ μακρὰν εἶναι [καὶ διὰ] τὴν ἀπόστασιν τῆς γῆς· ἔτι δὲ οὐχ
 30 ὁμοίως θερμὰ τῷ ἡλίῳ διὰ τὸ χώραν ἔχειν ψυχροτέραν. εἶναι δὲ τὴν σελήνην κατωτέρω τοῦ ἡλίου πλησιώτερον ἡμῶν. Ὑπερέχειν δὲ τὸν ἥλιον μεγέθει τὴν Πελοπόννησον. Τὸ δὲ φῶς τὴν σελήνην μὴ ἴδιον ἔχειν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἡλίου. Τὴν δὲ τῶν ἄστρον περιφορὰν ὑπὸ γῆν γίνεσθαι. Ἐκλείπειν δὲ τὴν σελή-
 35 νην γῆς ἀντιφρατιούσης, ἐνίοτε δὲ καὶ τῶν ὑποκάτω τῆς σελήνης, τὸν δὲ ἥλιον ταῖς νουμηνίαις σελήνης ἀντιφρατιούσης. Τροπὰς δὲ ποιῆσθαι καὶ ἥλιον καὶ σελήνην ἀπωθουμένους ὑπὸ τοῦ αἰέρος. Σελήνην δὲ πολλάκις τρέπεσθαι διὰ τὸ μὴ δύνασθαι κρατεῖν τοῦ ψυχροῦ. Οὗτος ἀφώρισε πρῶτος τὰ περὶ τὰς
 40 ἐκλείψεις καὶ φωτισμούς. Ἐφη δὲ γῆν εἶναι τὴν σελήνην ἔχειν τε| ἐν αὐτῇ πεδία καὶ φάραγγας. Τὸν δὲ γαλαξίαν ἀνάκλασιν εἶναι τοῦ φωτὸς τῶν ἄστρον τῶν μὴ καταλαμβανομένων ὑπὸ τοῦ ἡλίου. τοὺς δὲ μεταβαίνοντας ἀστέρας ὡσεὶ σπινθῆρας ἀφραλλομένους γίνεσθαι ἐκ τῆς κινήσεως τοῦ πόλου. Ἀνέμους
 45 δὲ γίνεσθαι λεπτινομένου τοῦ αἰέρος ὑπὸ τοῦ ἡλίου καὶ τῶν ἐκκασιμένων πρὸς τὸν πόλον ὑποχωρούντων καὶ ἀποφερομένων. Βροντὰς δὲ καὶ ἀστραπὰς ἀπὸ θερμοῦ γίνεσθαι ἐμπύπτοντος εἰς τὰ νέφη. Σεισμούς δὲ γίνεσθαι τοῦ ἀνωθεν αἰέρος εἰς τὸν ὑπὸ γῆν ἐμπύπτοντος· τούτου γὰρ κινουμένου καὶ τὴν ὄχουμέ-
 50 νην γῆν ὑπ' αὐτοῦ σαλεύεσθαι. Ζῶα δὲ τὴν μὲν ἀρχὴν ἐν ὑγρῷ γενέσθαι, μετὰ ταῦτα δὲ ἐξ ἀλλήλων, καὶ ἄρρενας μὲν γίνεσθαι, ὅταν ἀπὸ τῶν δεξιῶν μερῶν ἀποκριθὲν τὸ σπέρμα τοῖς δεξιοῖς μέρεσι τῆς μήτρας κολληθῆ, τὰ δὲ θήλεα κατὰ τοῦναντίον. Οὗτος ἤκμασεν ἔτους πρώτου τῆς ὀγδοηκοστῆς ὀγ-
 55 δύης Ὀλυμπιάδος, καθ' ὃν καιρὸν καὶ Πλάτων αὐτὸς λέγουσι γεγενῆσθαι. Τοῦτον λέγουσι καὶ προγνωστικὸν γεγονέναι.

24. ἀντοίκοις Roperus p. 611. 612: ἀρχαῖς vulgo 26. τῆς]
 τῆς τοῦ Brandis 27. ἡλίου καὶ σελήνης vel καὶ ἡλίου κ. σ. coniect
 Ruaeus καὶ σώματα Brandis: σώματα vulgo; alia tentat Roperus

sistentiam et ex aquis in terra; esse enim eam cavam et continere aquam in cavernis. Nilum autem augescere per aestatem, cum deferantur in eum aquae a nivibus apud antoecos. Solem autem et lunam omnesque stellas lapides esse ignitos circumvolutos una ab aetheris rotatione. Esse autem subter stellas solem et lunam et corpora quaedam una circumrotata nobis non conspecta; calorem autem non sentiri stellarum, quoniam longius distent a terra; praeterea vero non parem soli calorem habere, quia locum obtineant frigidiorum. Esse autem lunam inferiorem sole propiorem nobis. Superare autem magnitudine solem Peloponnesum. Lumen autem non habere suum lunam, sed a sole. Stellarum autem conversionem sub terram fieri. Deficere autem lunam terra officiente, interdum autem etiam iis quae sunt infra lunam, solem autem noviluniis luna officiente. Clinamina autem facere et solem et lunam, repulsa ab aëre; lunam autem saepe declinare propterea quod nequeat superare frigidum. Hic definivit primus doctrinam defectionum et illuminationum. Dixit autem terrenam esse lunam habereque in se campos et saltus. Circulum autem lacteum repercussionem esse lucis stellarum non superatarum a sole; discurrentes autem stellas tanquam scintillas resultantem oriri ex motu poli. Ventos autem nasci cum extenuetur aër a sole et partes exustae ad polum subeant et deferantur. Tonitrua autem et fulgura a calido fieri quod incidat in nubes. Motus autem terrae fieri cum superior aër incidat in subterraneum; hoc enim moto etiam vectam in eo terram ab eo concuti. Animalia autem initio in humido nata esse, post illa autem ex se invicem, et masculina quidem fieri cum a dextris partibus secretum semen dextris partibus uteri adhaerescat, feminina autem per contrarium. Hic floruit anno primo octogesimae octavae olympiadis, quo tempore et Platonem dicunt natum esse. Hunc aiunt etiam rerum futurarum praesagum fuisse.

29. καὶ διὰ delenda esse tautologia demonstrat. Aliter Roesperus p. 614

41. Τὸν δὲ Roesperus: Τόν τε vulgo 42. καταλαμβανομένων] καταλάμπομένων Gronovius 47. δὲ Roesperus: τε vulgo 49. ἐμπίπτον-

τος Schaubach: ἐκπίπτοντος vulgo 51. γεννᾶσθαι B

9. Ἀρχέλαος τὸ μὲν γένος Ἀθηναῖος, υἱὸς δὲ Ἀπολλο-
 δώρου. Οὗτος ἔφη τὴν μῖξιν τῆς ὕλης ὁμοίως Ἀναξαγόρα τὰς
 τε ἀρχὰς ὡσαύτως, οὗτος δὲ τῷ νῶ ἔνυπάρχειν τι εὐθέως μίγμα.
 60 Εἶναι δ' ἀρχὴν τῆς κινήσεως τὸ ἀποκρίνεσθαι ἀπ' ἀλλήλων τὸ
 θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν, καὶ τὸ μὲν θερμὸν κινεῖσθαι, τὸ δὲ
 ψυχρὸν ἡρεμεῖν. Τηκόμενον δὲ τὸ ὕδωρ εἰς μέσον ῥεῖν, ἐν
 ᾧ κατακαϊόμενον ἀέρα γίνεσθαι καὶ γῆν, ὧν τὸ μὲν ἄνω
 φέρεσθαι, τὸ δὲ ὑφίστασθαι κάτω. Τὴν μὲν οὖν γῆν ἡρε-
 65 μείν καὶ γενέσθαι διὰ ταῦτα, κεῖσθαι δ' ἐν μέσῳ οὐδὲν μέ-
 ρος οὐσαν, ὡς | εἰπεῖν, τοῦ παντός, ἐκδεδομένον ἐκ τῆς
 πυρώσεως, ἀφ' οὗ πρῶτον ἀποκαϊομένου τὴν τῶν ἀστέρων εἶ-
 ναι φύσιν, ὧν μέγιστον μὲν ἥλιον, δεύτερον δὲ σελήνην, τῶν
 δὲ ἄλλων τὰ μὲν ἐλάττω, τὰ δὲ μείζω. Ἐπικλιθῆναι δὲ
 70 τὸν οὐρανὸν γῆσι, καὶ οὕτως τὸν ἥλιον ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι
 φῶς καὶ τὸν τε ἀέρα ποιῆσαι διαφανῆ καὶ τὴν γῆν ξηράν.
 Αἴμνην γὰρ εἶναι τὸ πρῶτον, ἅτε κύκλῳ μὲν οὐσαν ὑψηλήν,
 μέσον δὲ κοίλην. Σημεῖον δὲ φέρει τῆς κοιλότητος, ὅτι ὁ ἥλιος
 οὐχ ἅμα ἀνατέλλει τε καὶ δύεται πᾶσιν, ὅπερ ἔδει συμβαίνειν,
 75 εἴπερ ἦν ὁμαλή. Περὶ δὲ ζώων γῆσίν, ὅτι θερμαινομένης τῆς
 γῆς τὸ πρῶτον ἐν τῷ κάτω μέρει, ὅπου τὸ θερμὸν καὶ τὸ
 ψυχρὸν ἐμίσγεται, ἀνεφαίνεται τὰ τε ἄλλα ζῶα πολλὰ καὶ ἀνό-
 μοια πάντα τὴν αὐτὴν δίαίταν ἔχοντα ἐκ τῆς ἰλῦς τρεφόμενα,
 ἦν δὲ ὀλιγοχρόνια: ὕστερον δὲ αὐτοῖς καὶ ἐξ ἀλλήλων γένεσις
 80 ἀνέστη, καὶ διεκρίθησαν ἄνθρωποι ἀπὸ τῶν ἄλλων, καὶ ἡγε-
 μόνας καὶ νόμους καὶ τέχνας καὶ πόλεις καὶ τὰ ἄλλα συν-
 ἔστησαν. Νοῦν δὲ λέγει πᾶσιν ἐμφύεσθαι ζώοις ὁμοίως. Χρή-
 σασθαι γὰρ ἕκαστον καὶ τῶν σωμάτων ὅσῳ τὸ μὲν βραδυτέρως,
 τὸ δὲ ταχύτερος.

85 10. Ἡ μὲν οὖν φυσικὴ φιλοσοφία ἀπὸ Θάλητος ἕως Ἀρ-
 χελάου διέμεινε· τούτου γίνεται Σωκράτης ἀκροατής. Εἰσὶ δὲ
 καὶ ἕτεροι πλεῖστοι διαφόρους δόξας προενεγκάμενοι περὶ τε τοῦ
 θεοῦ καὶ τῆς τοῦ παντός φύσεως. ὧν εἰ πάσας τὰς δόξας
 ἐβουλόμεθα παραθεῖναι, πολλὴν ἂν ὕλην βιβλίων ἔδει κατα-
 90 σκευάζειν. Ὡν δὲ ἔδει μάλιστα ἐπ' ὀνόματος ὄντων καὶ ὡς

60. δ' ἀρχὴν] ἀρχὴν Roesperus: ἀρχὰς vulgo τὸ ἀποκρίνεσθαι
 H. Ritterus: ἀποκρίνεσθαι vulgo 63. κατακαϊόμενον Roesperus: καὶ
 κατακαϊόμενον vulgo 65—67. Cfr. de hoc loco Roesper. p. 614.
 73. μέσον B O: μέσου vulgo 76. κάτω μέρει H. Ritterus: κατὰ

Archelaus stirpe Atheniensis filius autem Apollodori. Hic docuit mixturam materiae consimiliter Anaxagorae principiaque eodem modo, hic autem in mente inesse quandam statim mixtionem. Esse autem principium motus secretionem a se calidi et 55 frigidi, et calidum quidem moveri, frigidum autem quiescere. Liquefactam autem aquam in medium confluere, in quo exustam aërem fieri et terram, quorum alterum superne ferri, alterum autem subsistere infra. Terram igitur quiescere et frigidam consistere ob has causas, iacere autem in medio, quae, si fas 60 sit dicere, nulla sit pars universi, res edita ex incensione, a qua primum deusta stellarum sit natura, quarum maxima sit sol, altera autem luna, reliquarum autem aliae minores, aliae maiores. Desuper autem incumbere caelum ait et ita solem in terram fundere lucem atque aërem facere pellucidum et ter- 65 ram aridam. Lacum enim esse primum, quippe quae in ambitu sit alta, media autem cava. Testimonium autem fert cavitatis, quod sol non simul et oriatur et occidat omnibus, id quod debebat evenire, si esset aequabilis. De animalibus autem dicit, calefacta terra primum in inferiore parte, ubi calidum 70 et frigidum miscebatur, apparuisse et reliqua animalia multa et imparia, omnia eodem victu utentia, videlicet e luto nutrita, fuisse autem brevis aevi; posthac autem etiam ex semet invicem generationem exlitisse et discretos esse homines a reliquis animalibus et duces et leges et artes et oppida et reliqua con- 75 stituisse. Mentem autem dicit innatam esse omnibus animalibus pariter; uti enim quodvis animal instar et corporum mente, nisi quod tardius alia, alia celerius.

Physica igitur philosophia a Thalete usque ad Archelaum duravit. Huius extitit Socrates auditor. Sunt autem etiam 80 alii plurimi diversas sententias professi deque divino numine universique natura, quorum si omnes sententias vellemus apponere, multam profecto silvam librorum oporteret conficere. Sed recordati illorum quorum oportebat, maxime illustrium eo-

μέρος vulgo 80. συνέστη O T 83. ὅσα B O 82. 83. An
Χρήσασθαι δὲ ἕκαστον κατὰ τὴν τῶν σωμάτων διαφορὰν τὸ μὲν ζ. τ. λ.?
 Cfr. de hoc loco Roeper. p. 615 87. προσενεγκάμενοι vulgo

εἰπεῖν κορυφαίων πᾶσι τοῖς μετέπειτα φιλοσοφήσασσι γενομένων ἀφορμὰς δεδω|κότων πρὸς τὰ ἐπιχειρούμενα ὑπομνησθέντες ἐπὶ τὰ ἐξῆς ὀρμήσομεν.

11. Καὶ γὰρ καὶ Παρμενίδης ἐν μὲν τὸ πᾶν ὑποτίθεται
95 αἰδιόν τε καὶ ἀγέννητον καὶ σφαιροειδές. Οὐδὲ αὐτὸς ἐκφεύ-
γων τὴν τῶν πολλῶν δόξαν, πῦρ λέγων καὶ γῆν τὰς τοῦ παν-
τός ἀρχάς, τὴν μὲν γῆν ὡς ὕλην, τὸ δὲ πῦρ ὡς αἶπιον καὶ
ποιοῦν, τὸν κόσμον ἔφη φθίρεσθαι, ᾧ δὲ τρόπῳ, οὐκ εἶπεν.
Ο αὐτὸς δὲ εἶπεν αἰδιόν εἶναι τὸ πᾶν καὶ οὐ γεγόμενον, καὶ
1 σφαιροειδές, καὶ ὁμοιον, οὐκ ἔχον δὲ τόπον ἐν ἑαυτῷ, καὶ
ἀκίνητον καὶ πεπερασμένον.

12. Λεύκιππος δὲ Ζήνωνος ἐταῖρος οὐ τὴν αὐτὴν δόξαν
διετήρησεν, ἀλλὰ φησὶν ἄπειρα εἶναι καὶ αἰεὶ κινούμενα καὶ
5 γένεσιν καὶ μεταβολῆν συνεχῶς οὔσαν. Στοιχεῖα δὲ λέγει τὸ
πλήρες καὶ τὸ κενόν. Κόσμους δὲ γίνεσθαι λέγει οὕτως· ὅταν
εἰς μέγα κενὸν ἐκ τοῦ περιέχοντος ἀθροισθῆ πολλὰ σώματα
καὶ συρροῆ, προσκρούοντα ἀλλήλοις συμπλέκεσθαι τὰ ὁμοιοσχί-
μονα καὶ παραπλήσια τὰς μορφάς, καὶ περιπλεχθέντων εἰς
10 ἔτερα γίνεσθαι, αὔξειν δὲ καὶ φθίνειν διὰ τινὰ ἀνάγκην. Τίς
δ' ἂν εἴη ἡ ἀνάγκη, οὐ διώρισεν.

13. Δημόκριτος δὲ Λευκίππου γίνεται γνώριμος. Δημό-
κριτος Λαμασίππου, Ἀβδηρίτης, πολλοῖς συμβαλὼν γυμνοσο-
φισταῖς ἐν Ἰνδοῖς καὶ ἰεροῦσιν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἀστρολόγοις
15 καὶ ἐν Βαβυλῶνι μάγοις. Λέγει δὲ ὁμοίως Λευκίππῳ περὶ
στοιχείων, πλήρους καὶ κενοῦ, τὸ μὲν πλήρες λέγων ὄν, τὸ δὲ
κενόν, οὐκ ὄν· ἔλεγε δὲ ὡς αἰεὶ κινουμένων τῶν ὄντων ἐν τῷ
κενῷ· ἀπείρους δὲ εἶναι | κόσμους καὶ μεγέθει διαφέροντας, ἐν
τισὶ δὲ μὴ εἶναι ἥλιον μηδὲ σελήνην, ἐν τισὶ δὲ μείζω τῶν παρ'
20 ἡμῶν, καὶ ἐν τισὶ πλείω. Εἶναι δὲ τῶν κόσμων ἄνισα τὰ δια-
στήματα, καὶ τῇ μὲν πλείους, τῇ δὲ ἐλάτιους, καὶ τοὺς μὲν
αὔξεσθαι, τοὺς δὲ ἀκμάζειν, τοὺς δὲ φθίνειν, καὶ τῇ μὲν γί-
νεσθαι, τῇ δὲ λείπειν. Φθίρεσθαι δὲ αὐτοὺς ὑπ' ἀλλήλων
προσπίπτοντας. Εἶναι δὲ ἐπίους κόσμους ἐρήμους ζῶων καὶ
25 φυτῶν καὶ παντός ὕγροῦ. Τοῦ δὲ παρ' ἡμῶν κόσμου πρότερον

93. ὀρμήσομεν Wolf: ὀρμήσωμεν vulgo 1. τόπον Brandis Comm.
Eleatic. p. 146: τύπον vulgo 6. γίνεσθαι Roeporus: γενέσθαι vulgo
6. οὕτως· ὅταν Roeporus: ὅταν vulgo μέγα κενόν Roeporus: μετὰκοινων
vulgo 9. Quid Hippolytus dixerit colligitur ex loco Diogenis Laër-

rumque qui, si ita dicere licet, antesignani universis post illos 85 philosophatis extiterunt, quippe qui ad conatus suos reliquos instigaverint, ea quae restant aggrediemur.

Etenim et Parmenides unum quidem universum ponit aeternumque et non generatum et sphaeriforme. Ne ipse quidem effugiens multitudinis opinionem, ignem dicens et terram 90 universi principia, et terram quidem tanquam materiam, ignem autem tanquam efficientem et operantem, mundum dixit consumi, qua vero ratione non dixit. Idem autem dixit sempiternum esse universum et non natum et sphaeriforme et aequabile, non autem habens locum in se, et immotum et finitum. 95

Leucippus autem Zenonis sodalis non in eadem sententia perseveravit, sed dicit infinita esse et semper moventia et generationem commutationemque continuam. Elementa autem dicit plenum et inane. Mundos autem nasci dicit sic: cum in magnum inane ex continenti coacerventur multa corpora et 1 confluant, illidentia ad se invicem complicari quae sint simili specie et formis comparia, quae autem non complicantur aliorum ferri. Mundos autem augescere et perire secundum quandam necessitatem; quaenam autem sit necessitas non definivit. 5

Democritus autem Leucippi extitit familiaris. Democritus Damasippi, Abderita, cum multis versatus gymnosophistis in Indis et sacerdotibus in Aegypto et astrologis et Babylone magis. Dicit autem consimiliter Leucippo de elementis, pleno et inani, id quod plenum est appellans *existens*, inane autem 10 *non existens*; dicebat autem, quoniam moveantur semper ea, quae extent, in inani. Infinitos autem esse mundos et magnitudine differentes, in quibusdam autem non esse solem neque lunam, in quibusdam autem maiores nostris, et in quibusdam plures. Esse autem mundorum inaequales distantias, et ali- 15 cubi quidem esse plures mundos, alicubi autem pauciores, et alios quidem crescere, alios vigere, alios denique perire, et alicubi existere, alicubi deficere; perire autem a se invicem collidentes. Esse autem quosdam mundos orbos animalibus et plantis et quovis humido. Nostri autem mundi prius terram 20

tii IX, 31 unde Roeperus τὰ δὲ μὴ περιπλεχθέντα suspicatur p. 617

10. διὰ πῦρα Roeperus e Diogene Laërtio IX, 32: διὰ τὴν vulgo

13. Ἀβδηρίτης M: Ἀύθηρίτης vulgo . 23. ἐκλείπειν H. Ritterus

τὴν γῆν τῶν ἀστρῶν γενέσθαι, εἶναι δὲ τὴν μὲν σελήνην κάτω, ἔπειτα τὸν ἥλιον, εἶτα τοὺς ἀπλανεῖς ἀστερας. Τοὺς δὲ πλά-
νητας οὐδ' αὐτοὺς ἔχειν ἴσον ὕψος. Ἀκμάζειν δὲ κόσμον, ἕως
ἂν μηκέτι δύνῃται ἔξωθεν τι προσλαμβάνειν. Οὗτος ἐγέλα
30 πάντα, ὡς γέλωτος ἀξίων πάντων τῶν ἐν ἀνθρώποις.

14. Ξενοφάνης δὲ ὁ Κολοφώνιος Ὀρθομένους υἱός. Οὗ-
τος ἕως Κύρου διέμεινεν. Οὗτος ἔφη πρῶτος ἀκαταληψίαν εἶναι
πάντων, εἰπὼν οὕτως·

εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα τύχη τετελεσμένον εἰπὼν,
35 αὐτὸς ὁμῶς οὐκ οἶδε, δόκος δ' ἐπὶ πᾶσι τέτυκται.
Λέγει δὲ ὅτι οὐδὲν γίνεται οὐδὲ φθίρεται οὐδὲ κινεῖται, καὶ
ὅτι ἐν τῷ πᾶν ἔστιν ἔξω μεταβολῆς. Φησὶ δὲ καὶ τὸν θεὸν
εἶναι αἰδῖον, καὶ ἕνα, καὶ ὁμοιον πάντη, καὶ πεπερασμένον,
καὶ σφαιροειδῆ, καὶ πᾶσι τοῖς μορίοις αἰσθητικόν. Τὸν δὲ
40 ἥλιον ἐκ μικρῶν πυριδίων ἀθροιζομένων γίνεσθαι καθ' ἐκάστην
ἡμέραν, τὴν δὲ γῆν ἀπειρον εἶναι, καὶ μήτε ὑπ' ἀέρος μήτε
ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ περιέχεσθαι. Καὶ ἀπείρους ἡλίους εἶναι καὶ
σελήνας, τὰ δὲ πάντα εἶναι ἐκ γῆς. Οὗτος τὴν θάλασσαν
ἀλμυρὰν ἔφη διὰ τὸ πόλλα μίγματα συρρέειν ἐν αὐτῇ· ὁ δὲ
45 Μη|τροόδωρος διὰ τὸ ἐν τῇ γῇ διηθεῖσθαι, τούτου χάριν γί-
νεσθαι ἀλμυρὰν· ὁ δὲ Ξενοφάνης μῆξιν τῆς γῆς πρὸς τὴν θά-
λασσαν γενέσθαι δοκεῖ καὶ τῷ χρόνῳ ἀπὸ τοῦ ὑγροῦ λῖεσθαι,
φάσκων τοιαύτας ἔχειν ἀποδείξεις, ὅτι ἐν μέσῃ γῆ καὶ ὕρεσιν
εὐρίσκονται κόγχοι, καὶ ἐν Συρρακούσαις δὲ ἐν ταῖς λατομίαις
50 λέγει εὐρηῆσθαι τύπον ἰχθύος καὶ φωκῶν, ἐν δὲ Πάρῳ τύπον
ἀφύης ἐν τῷ βάρει τοῦ λίθου, ἐν δὲ Μελίτῃ πλάκας συμπάν-
των θαλασσίων. Ταῦτα δὲ φησὶ γενέσθαι, ὅτε πάντα ἐπηλώ-
θησαν πάλαι, τὸν δὲ τύπον ἐν τῷ πηλῷ ξηρανθῆναι, ἀναι-
ρεῖσθαι δὲ τοὺς ἀνθρώπους πάντας, ὅταν ἡ γῆ κατενεχθεῖσα
55 εἰς τὴν θάλασσαν πηλὸς γένηται, εἶτα πάλιν ἀρχεσθαι τῆς
γενέσεως, καὶ τοῦτο πᾶσι τοῖς κόσμοις γίνεσθαι καταβολήν.

15. Ἐκφαντός τις Συρρακούσιος ἔφη μὴ εἶναι ἀληθινὴν τῶν
ὄντων λαβεῖν γνώσιν. Ὀρίζει δὲ, ὡς νομίζει τὰ μὲν πρῶτα

34. 35. Karsten. fragm. XIV p. 51 38. οὐ πεπερασμένον Wolfius
44. σύρειν ἐν ἑαυτῇ Roeperus 47. γίνεσθαι vulgo 51.
ἀφύης Gronovius: δάφνης libri 51. Μελίτῃ Karstenius: Μελίτῳ
vulgo 52. 53. ἀπηλάθησαν O: ἐπελάθησαν L 56. καταβολήν
Roeperus p. 619: καταβάλλειν vulgo: μεταβάλλειν Wolfius mendose

natam esse quam stellas, esse autem lunam infra, deinde solem, deinceps immotas stellas. Errantes autem stellas nec ipsas habere aequalem altitudinem. Vigere autem mundum, donec iam non possit extrinsecus aliquid assumere. Hic ridebat omnia, tanquam risu dignae essent res humanae omnes. 25

Xenophanes autem Colophonius Orthomenis filius. Hic usque ad Cyrum vixit. Hic primus dixit esse incomprehensibilitatem omnium, his usus verbis:

Etenim si vel maxime attigerit dicendo id quod perfectum est,

Ipse tamen non novit, opinatio autem rebus in omnibus extat. 30 Dicit autem nihil fieri neque perire neque moveri, et unum esse universum citra conversionem. Dicit autem etiam deum esse aeternum et unum et aequabilem ab omni parte et terminatum et orbicularem et omnibus particulis sensibilem. Solem autem ex parvis igniculis conglomeratis existere singulo quo- 35 que die, terram autem infinitam esse et neque ab aëre neque a caelo comprehendi. Et infinitos soles esse et lunas, omnia autem esse ex terra. Hic mare salsum dixit propterea quod plurimae mixturae confluant in eo; Metrodorus autem, quia percoletur per terram, ex eo fieri salsum. Xenophanes autem 40 olim extitisse ait mixturam terrae cum mari, eamque tempore ab humido solutam esse, haec promens sententiae suae documenta: in media terra et in montibus reperiri conchas, veluti et Syracusis in lapicidinis dicit repertam esse imaginem piscis et phocarum, in Paro autem insula imaginem pisciculi in imo 45 monte, in Melita autem crustas quorumvis marinorum animalium. Haec autem ait facta esse, cum omnia luto obvolverentur olim, imaginem autem in luto arefactam esse; interimi autem omnes homines, quando terra delata in mare aliquando lutum existat, deinde rursus incipere fieri, idque 50 omnibus mundis existere principium nascendi.

Eephanthus quidam Syracusanus dixit non licere veracem eorum quae sint capere intellectum; definit autem, ut quisque

58. Si quid tribuendum sit paraphraetae, sequentia verba *ὀρίζει δὲ ὡς νομίζει τὰ μὲν πρῶτα* probationis loco ad priora referenda erunt, quibus Eephanthus dicebatur omnem veri sententiam sustulisse, quia unusquisque ita iudicet, prout ipsius ferat opinio sive sententia. Paraphrastes enim ita habet: *ὅτι καὶ Ἐεφάντος μὴ εἶναι γνώσιν ἀληθῆ τῶν ὄντων λαβεῖν*

ἀδιαίρετα εἶναι σώματα, καὶ παραλλαγὰς αὐτῶν τρεῖς ὑπάρ-
 60 χειν, μέγεθος, σχῆμα, δύναμιν, ἐξ ὧν τὰ αἰσθητὰ γίνεσθαι.
 Εἶναι δὲ τὸ πλῆθος αὐτῶν ὠρισμένον καὶ τοῦτο ἄπειρον. Κι-
 νεῖσθαι δὲ τὰ σώματα μήτε ὑπὸ βάρους μήτε πληγῆς, ἀλλ' ὑπὸ
 θείας δυνάμεως, ἣν νοῦν καὶ ψυχὴν προσαγορεύει. Τούτου μὲν
 οὖν τὸν κόσμον εἶναι ἰδέαν, δι' ὃ καὶ σφαιροειδῆ ὑπὸ θείας
 65 δυνάμεως γεγονέναι. Τὴν δὲ γῆν μέσον κόσμον κινεῖσθαι περὶ
 τὸ αὐτῆς κέντρον ὡς πρὸς ἀνατολήν.

16 Ἴππων δὲ ὁ Ῥηγίνος ἀρχὰς ἔφη ψυχρὸν τὸ ὕδωρ καὶ |
 θερμὸν τὸ πῦρ. Γενόμενον δὲ τὸ πῦρ ὑπὸ ὕδατος κατανικῆσαι
 τὴν τοῦ γεννήσαντος δύναμιν, συστήσαι τε τὸν κόσμον. Τὴν δὲ
 70 ψυχὴν ποτὲ μὲν ἐγκέφαλον ἔφη εἶναι, ποτὲ δὲ ὕδωρ, καὶ γὰρ
 τὸ σπέρμα εἶναι, τὸ φαινόμενον ἡμῖν ἐξ ὑγροῦ, ἐξ οὗ φησι
 ψυχὴν γίνεσθαι.

17 Ταῦτα μὲν οὖν ἱκανῶς δοκοῦμεν παρατεθεικέναι. Διὸ
 δοκεῖ λοιπὸν ἀντάρκως διαδραμόντων ἡμῶν τὰ τοῖς φυσικοῖς
 75 δόξαντα, ἀναδραμεῖν ἐπὶ Σωκράτην καὶ Πλάτωνα, οἳ τὸ ἡθι-
 κὸν μάλιστα προετίμησαν.

18 Ὁ μὲν οὖν Σωκράτης γίνεται Ἀρχελάου τοῦ φυσικοῦ ἀκρο-
 ατής· ὃς τὸ γινῶθι σαυτὸν προτιμήσας καὶ μεγάλην σχολὴν συ-
 στήσας ἔσχε πάντων τῶν μαθητῶν ἱκανώτερον τὸν Πλάτωνα,
 80 αὐτὸς μὲν μηδὲν σύγγραμμα καταλιπών. Ὁ δὲ Πλάτων τὴν
 πᾶσαν αὐτοῦ σοφίαν ἀπομαξάμενος συνέστησε τὸ διδασκαλεῖον
 μίξας ὁμοῦ φυσικὴν, ἡθικὴν, διαλεκτικὴν. Ἄ δὲ ὁ Πλάτων
 ὀρίζει, ἐστὶ ταῦτα.

19 Πλάτων ἀρχὰς εἶναι τοῦ παντός θεὸν καὶ ὕλην καὶ
 85 παράδειγμα· θεὸν μὲν τὸν ποιητὴν καὶ διακοσμήσαντα τότε τὸ
 πᾶν καὶ προνοούμενον αὐτοῦ· ὕλην δὲ τὴν πᾶσιν ὑποκειμένην,
 ἣν καὶ δεξαμενὴν καὶ τιθήνην καλεῖ, ἐξ ἧς διακοσμηθείσης γε-

εδόξασεν, ἀλλ' ἕκαστος ὀρίζει ὡς νομίζει τὰ πράγματα. Et sane haec
 rectius sibi constare videntur, quam si verba ista coniungantur tanquam
 scriptoris nostri cum sequentibus: ὀρίζει δὲ ὡς νομίζει τὰ μὲν πρῶτα etc.
 Sic itaque excidisset vox ἕκαστος, sequentia autem ab his τελεία συγμῆ
 seiuncta Eephanti doctrinas ordine exponere censenda essent: τὰ μὲν
 πρῶτα cet. Wolfius 61. Cfr. Roeper. p. 619. 20. Ἄν ὠρισμένων
 κατὰ τοῦτο, ἄπειρον? 63. Τούτου Roeperus: τοῦ vulgo 64.
 εἶναι ἰδέαν Roeperus p. 620: εἰδέναι ἰδεῖν vulgo 64. θείας] μίας

arbitratur. Prima indivisa esse corpora et commutationes eorum existere tres, magnitudinem, figuram, potentiam, ex quibus ea quae sensibus percipiuntur fiant. Esse autem multitudinem eorum, definitorum in hunc modum, infinitam. Moveri autem corpora neque per pondus, neque per ictum, sed divina potestate, quam mentem et animam nuncupat. Huius igitur mundum esse speciem, quare etiam orbicularem vi divina factum esse. Terram autem, medium mundi, moveri circa suum centrum versus orientem.

Hippo autem Rheginus principia dixit frigidum aquam, et calidum ignem. Ortum autem ignem ab aqua devicisse genitricis potestatem constituissetque mundum. Animam autem aliquando dixit cerebrum esse, aliquando aquam, nam etiam semen esse, quod nobis appareat ex humido, unde ait animam nasci.

Et haec quidem quae apposuimus nobis sufficere videntur. Quapropter videtur nobis iam satis percursis physicorum placitis recurrere ad Socratem et Platonem, qui moralem potissimum partem excoluerunt.

Igitur Socrates Archelai physici factus est auditor. Qui dictum illud: *nosce te ipsum* maxime amplexus magna schola aperta nactus est omnium discipulorum habilissimum Platonem. Ipse quidem nihil scripti reliquit. Plato autem universam eius doctrinam reddens condidit scholam suam mixta simul physica, ethica, dialectica philosophia. Quae autem Plato definit, haec sunt.

Plato principia universi dixit esse deum et materiem et exemplar, et deum quidem conditorem et qui disposuerit hoc universum prospiciatque illi, materiem autem rebus omnibus substratam, quam eandem vocat receptaculum et nutricem, ex

vulgo. 68. *Γενόμενον* Roesperus: *Γεννώμενον* vulgo 68. *κατανικῆσαι* T: *κατανικῆσαν* reliqui 70. *ἔφη εἶναι* Roesperus p. 621: *ἔχειν* vulgo 70. *γὰρ* Bakhuisen van den Brink varr. lectionn. ex hist. philos. ant. p. 47. 52: *παρὰ* vulgo 80. *μηδὲν σύγγραμμα* Roesperus: *μηδὲ συγγράμματα* vulgo 83. *ὀρίζει, ἐστὶ* Roesperus: *ὀρίζεται* vulgo 84. *Exciditne alicubi ἔφη vel φησὶν?* 86. *πᾶσαν* Roesperus: *πᾶσαν* vulgo 87. *ἢν δὲ καὶ* L: *ἢν δὴ καὶ* Roesperus *δεξαμένην* L: *δεξαμένην* reliqui; cf. Lobeck. ad Phrynichum p. 322.

νέσθαι τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, ἐξ ὧν συνέστηκεν ὁ κόσμος, πυρρός,
 ἄερος, γῆς, ὕδατος, ἐξ ὧν καὶ τὰ ἄλλα πάντα συγκρίματα κα-
 90 λού|μενα, ζῳά τε καὶ φυτὰ συνεστηκέναι. Τὸ δὲ παράδειγμα
 τὴν διάνοιαν τοῦ Θεοῦ εἶναι, ὃ καὶ ἰδέας καλεῖ, ᾧ οἶον εἰκο-
 νίσματι προσέχων ἐν τῇ ψυχῇ ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἐδημιούργει.
 Τὸν μὲν Θεὸν φησὶν ἀσώματόν τε καὶ ἀνείδεον καὶ μόνους
 σοφοῖς ἀνδράσι καταληπιὸν εἶναι· τὴν δὲ ὕλην δυνάμει μὲν
 95 σῶμα, ἐνεργείᾳ δὲ οὐδέπω· ἀσχημάτιστον γὰρ αὐτὴν οὖσαν καὶ
 ἄποιον, προσλαβοῦσαν σχήματα καὶ ποιότητας γενέσθαι σῶμα.
 Τὴν μὲν οὖν ὕλην ἀρχὴν εἶναι καὶ σύγχρονον τῷ Θεῷ, ταύτη
 καὶ ἀγέννητον τὸν κόσμον. Ἐκ γὰρ αὐτῆς συνεστάναι φησὶν
 αὐτόν. Τῷ δὲ ἀγεννήτῳ ἀκολουθεῖν πάντως καὶ τὸ ἀφθαρτον.
 1 Ἡ δὲ σῶμά τε καὶ ἐκ πολλῶν ποιότητων καὶ ἰδεῶν συγκείμε-
 νον ὑποτίθεται, ταύτη καὶ γεννητὸν καὶ φθαρτόν. Τινὲς δὲ
 τῶν Πλατωνικῶν ἀμφοτέρω ἐμιξάν, χρησάμενοι παραδείγματι
 τοιούτῳ· ὅτι ὡσπερ ἅμαξα δύναται αἰεὶ διαμένειν ἀφθαρτος
 5 κατὰ μέρος ἐπισκευαζομένη, καὶ τὰ μέρη φθείρηται ἐκάστοτε,
 αὐτὴ δὲ ὀλόκληρος αἰεὶ μένει· τοῦτον τὸν τρόπον καὶ ὁ κόσμος
 κατὰ μέρη μὲν εἰ καὶ φθείρεται, ἐπισκευαζομένων δὲ καὶ ἀν-
 τανισουμένων τῶν ἀφαιρουμένων αἰδῖος μένει. Τὸν δὲ Θεὸν
 οἱ μὲν ἓνα φασὶν αὐτὸν εἰπεῖν ἀγέννητον καὶ ἀφθαρτον, ὡς
 10 λέγει ἐν τοῖς Νόμοις· ὁ μὲν δὲ Θεός, ὡσπερ καὶ ὁ παλαιὸς
 λόγος, ἀρχὴν τε καὶ τελευτὴν καὶ μέσσα τῶν ὄντων ἀπάντων
 ἔχει. Οὕτως ἓνα αὐτὸν τὸν διὰ πάντων κειρωρηκότα ἀποφραί-
 νεται. Οἱ δὲ καὶ πολλοὺς, ἀορίστως, ὅταν λέγῃ· Θεὸς Θεῶν,
 ὧν ἐγὼ δημιουργός τε καὶ πατήρ. Οἱ δὲ καὶ ὠρισμένους, ὅταν
 15 λέγῃ, ὁ μὲν δὲ μέγας ἐν οὐρανῷ Ζεὺς πηνὸν ἄρμα ἐλαύνων,
 καὶ ὅταν γενεαλογῇ τοὺς Οὐρανοῦ παῖδας καὶ Γῆς. Οἱ δὲ συ-
 στήσασθαι μὲν αὐτὸν Θεοῦς γενητούς, καὶ διὰ μὲν τὸ γεγε|νησ-
 θαι πάντως αὐτοὺς φθαρήναι ἀνάγκην ἔχειν, διὰ δὲ τὴν βού-
 λησιν τοῦ Θεοῦ ἀθανάτους εἶναι, ἐν ᾧ προσθεῖς λέγει· Θεὸς
 20 Θεῶν, ὧν ἐγὼ δημιουργός τε καὶ πατήρ, ἅλτα ἐμοῦ γε θέλον-
 τος, ὡς ἂν εἰ λυθῆναι αὐτὰ θέλει, ῥαδίως λυθησόμενα. Λαι-
 μόνων δὲ φύσεις ἀποδέχεται, καὶ τοὺς μὲν ἀγαθοὺς εἶναι φη-

89. συγκρώματα T 91. ἰδέαν Gronovius ᾧ οἶον Roperus: οἶον
 vulgo 97. ταύτη] ταύτην vulgo 98. αὐτῆς Roperus: αὐτοῦ vulgo
 7. μὲν εἰ καὶ] μένει καὶ vulgo: μὲν Roperus δὲ καὶ Roperus: καὶ
 vulgo 10. δὴ] δὲ vulgo 11. ὄντων ἀπάντων T et Plato Legg.

qua exornata extitisse quattuor elementa, unde extitit mundus, igni, aëre, terra, aqua, ex quibus et reliqua omnia, quae co- 85 gula vocentur, et animalia et plantas constituisse. Exemplar autem intellectum dei esse, quod et idearum nomine appellat, quod tanquam effigiem respiciens in anima deus universa fabricaverit. Deum quidem dicit incorporalem et ineffigiatum et a solis sapientibus viris comprehendi posse; materiem autem 90 potentia quidem corpus esse, actu autem nondum; informem enim et carentem qualitatibus assumptis formis et qualitatibus extitisse corpus. Materiem igitur ab initio esse et aequalem deo, ab hac parte etiam mundum non natum; ex ea enim ait constituisse mundum, id autem quod natum non sit ne- 95 cessario sequi ut non pereat; quatenus autem et corpus et ex multis qualitatibus et speciebus compositum ponit mundum, ita etiam natum et periturum. Quidam autem ex Platonicis utraque miscuerunt uti exemplo hoc: velut plaustrum potest semper permanere salvum, cum per partes reparatur, etiamsi par- 1 tes pereunt singulis vicibus, ipsum autem integrum semper manet: hunc in modum etiam mundus etsi per partes perit, reparatis autem et compensatis iis, quae dempta sunt, sempiternum manet. Deum autem alii dicunt unum eum statuisse non natum 5 et non periturum, ut dicit in Legibus: *Deus igitur, sicut etiam antiqua fabula est, et principium et finem et medium omnium eorum quae sunt habet.* In hunc modum unum eum qui omnia pervaserit declarat. Alii autem etiam multos illum dicere, quando dicat: *deus deorum, quorum ego et opifex et pater.* 10 Alii vero etiam definitos, quando dicat: *igitur magnus in caelo Jupiter alatum currum agens,* et quando stirpem recenseat filiorum Caeli et Terrae. Alii autem constituisse eum deos generatos et propter generationem omnimodo perire eos necessitatem esse, per voluntatem autem dei immortales esse, ubi 15 haec addit: *deus deorum, quorum ego et opifex et pater, indissolubilia me quidem volente,* quoniam si vellet dissolvi, facile dissolverentur. Daemonum autem naturas accipit, et alios

IV p. 715 b.: ἀπάντων vulgo 12. ἔχει Plato: ἔχων vulgo 14. ὦν insertum ex Plat. Tim. p. 41 a: Θεοὶ θεῶν, ὦν ἐγὼ δημιουργὸς πατὴρ τε ἔργων, ἃ δὲ ἐμοῦ γινόμενα ἅλτα ἐμοῦ γε θέλοντος cfr. paulo post l. 19 21. 17. γεννητοῦς et γεγενῆσθαι B: γεννητοῦς et γεγενῆσθαι vulgo

σιν αὐτῶν, τοὺς δὲ φαύλους. Καὶ τὴν ψυχὴν οἱ μὲν φασὶν αὐτὸν ἀγέννητον λέγειν καὶ ἄφθαρτον, ὅταν λέγῃ· ψυχὴ πᾶσα
 25 ἀθάνατος, τὸ γὰρ ἀεικίνητον ἀθάνατον· καὶ ὅταν αὐτοκίνη-
 τον αὐτὴν ἀποδεικνύῃ καὶ ἀρχὴν κινήσεως. Οἱ δὲ γεννητὴν
 μὲν, ἄφθαρτον δὲ διὰ τὴν τοῦ Θεοῦ βούλησιν. Οἱ δὲ σύνθε-
 τον καὶ γεννητὴν καὶ φθαρτὴν· καὶ γὰρ κρατῆρα αὐτῆς ὑποτί-
 θεσθαι, καὶ σῶμα αὐτὴν ἔχειν αὐγοειδές, τὸ δὲ γενόμενον πᾶν
 30 ἀνάγκη ἔχειν φθαρῆναι. Οἱ δὲ ἀθάνατον αὐτὴν εἶναι λέγον-
 τες μάλιστα ἐκείνοις ἰσχυρίζονται, ὅσοις καὶ κρίσεις φησὶν εἶναι
 μετὰ τελευτῆν, καὶ ἐν Ἄιδου δικαστήρια, καὶ τὰς μὲν ἀγαθὰς
 ἀγαθοῦ μισθοῦ τυγχάνειν, τὰς δὲ πονηρὰς ἀκολούθων δικῶν.
 Τινὲς μὲν οὖν φασὶν καὶ μετενσωμάτωσιν αὐτὸν ὁμολογεῖν καὶ
 35 μεταβαίνειν τὰς ψυχὰς ὠρισμένας οὐσας ἄλλας εἰς ἄλλα σώμα-
 τα κατ' ἀξίαν ἐκάστη καὶ κατὰ τινὰς περιόδους ὠρισμένας ἀνα-
 πέμπεσθαι ἐς τοῦτον τὸν κόσμον πάλιν πείραν παρεξομένας
 τῆς ἐαντιῶν προαιρέσεως. Οἱ δὲ οὐ, ἀλλὰ τόπον λαγχάνειν
 κατ' ἀξίαν ἐκάστη, καὶ χροῶνται μαρτυρίῳ, ὅτι φησὶ μετὰ Διὸς
 40 τινὰς εἶναι, ἄλλους δὲ μετὰ ἄλλων Θεῶν συμπεριπολοῦντας
 τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, τοὺς δὲ ἐν κολάσεσιν ὑπάρχειν αἰωνίοις,
 ὅσοι πονηρὰ καὶ ἄδικα παρὰ τοῦτον τὸν βίον εἰσὶν ἐξειργασμέ-
 νοι. Φασὶ δὲ αὐτὸν τὰ μὲν ἄμεσα λέγειν, τὰ δὲ ἔμμεσα, τὰ
 δὲ μέσα τῶν πραγμάτων. Ἐγγήγορσιν μὲν καὶ ὕπνον ἄμεσα,
 45 καὶ | ὅσα τοιαῦτα· ἔμμεσα δέ, οἷον ἀγαθὰ καὶ κακά· καὶ
 μέσα, οἷον τοῦ λευκοῦ καὶ μέλανος τὸ φαιδόν ἢ τι ἄλλο χρῶμα.
 Ἀγαθὰ δὲ μόνον κυρίως λέγειν φασὶν αὐτὸν τὰ περὶ ψυχὴν,
 τὰ δὲ περὶ σῶμα καὶ τὰ ἐκτὸς οὐκ ἔτι κυρίως ἀγαθὰ, ἀλλὰ
 λεγόμενα ἀγαθὰ, πολλαχοῦ δὲ καὶ μέσα ὠνομαζέμεν αὐτά·
 50 εἶναι γὰρ αὐτοῖς καὶ καλῶς καὶ κακῶς χρῆσθαι. Τὰς μὲν οὖν
 ἀρετὰς κατὰ τιμὴν ἀκρότητας εἶναί φησι, κατὰ δὲ οὐσίαν μεσό-
 τητας· τιμιώτερον μὲν γὰρ οὐδὲν ἀρετῆς. Τὸ δὲ ὑπερβάλλον
 αὐτῶν ἢ ἐνδέον εἰς κακίαν τελευτᾶν, οἷον τέσσαρὰς φησὶν εἶναι
 ἀρετὰς φρόνησιν, σωφροσύνην, δικαιοσύνην, ἀνδρείαν. Τούτων
 55 ἐκάστη παρακολουθεῖν δύο κακίας, καὶ ὕπερβολὴν καὶ μείω-
 σιν, οἷον τῇ μὲν φρονήσει ἀφροσύνην κατὰ μείωσιν, πανουργίαν

24. αὐτὸν Wolfius: αὐτῶν reliqui

28. ὑποτίθεσθαι T: ὑποτίθεται

vulgo 30. ἔχειν] εἶναι T

31. ἐκείνοις — ὅσοις Roepertus: ἐκεῖ-

νοι - ὅσοι vulgo: ἐκείνω - ὅτι R. Scottus

31. φησὶν Roepertus: φα-

σιν vulgo 35. μεταβάλλειν O

39. φησὶ Wolfius: φασὶ vulgo.

quidem bonos esse dicit eorum, alios autem pravos. Et animam quidem nonnulli dicunt eum non generatam dicere et non perituram, quando dicat: *anima quaevis immortalis, nam quod semper movetur immortale est*, et quando per se ipsam moveri eam doceat eamque esse principium movendi. Alii autem generatam, non autem perituram per voluntatem dei. Alii denique compositam et generatam et perituram; etenim craterem 25 eius statuere eum, corpusque eam habere lucis simile, quidquid autem generatum sit necessario perire. Qui autem immortalem eam esse dicunt, iis potissimum nituntur, quibus etiam iudicia esse ait post mortem et in Orco tribunalia, et bonas quidem animas mercedem consequi, pravas autem consentaneas 30 poenas. Iam quidam aiunt illum etiam migrationem animarum comprobare et transmigrare animas, quae numero definitae sint, alias in alia corpora, prouti singulae quaeque mereantur, et per quaedam intervalla statuta remitti in hunc mundum rursus documentum exhibituras electionis suae. Alii contra, locum adipisci 35 prouti mereantur singulae, utunturque testimonio, quod dicat cum Jove quosdam esse, alios autem cum aliis diis conversantes proborum virorum, alteros autem poenas sufferre aeternas, quotquot prava et iniusta per hanc vitam perpetraverint. Dicunt autem eum alia *ἄμεσα* dicere, alia *ἔμμεσα*, alia *μέσα* rerum. 40 Vigilare et somniare *ἄμεσα* et quae sunt eiusdemmodi, *ἔμμεσα* autem, veluti bona et mala, et *μέσα*, veluti inter candidum et nigrum fuscum vel aliquem alium colorem. Bona autem sola proprie dicere eum aiunt quae pertinent ad animam, quae autem sint corporis et extra, non iam proprie bona, sed appella- 45 lata bona, saepe autem etiam media appellavisse ea, licere enim illis et bene et male uti. Jam virtutes ex pretio ait summitates esse, re autem medietates. Pretiosius enim nihil virtute; quidquid autem earum vel exsuperet vel deficiat in pravitatem terminari, veluti quattuor statuit esse virtutes: prudentiam, temperantiam, iustitiam, fortitudinem. Harum unamquamque comitari duo vitia, per exsuperantiam et deminutionem, veluti prudentiam imprudentiam per deminutionem, calliditatem autem per exsuperantiam, temperantiam autem incontinen-

41. *αἰωνίους* M: *αἰωνιαίους* O: *αἰωνίαις* vulgo 51. *φῆσι* Wolfius: *φασί* vulgo 53. *φῆσιν* Roeperus: *φασίν* vulgo

δὲ καὶ ὑπερβολὴν, τῇ δὲ σωφροσύνῃ ἀκολασίαν κατὰ μείω-
 σιν, σκαιότητα καὶ ὑπερβολὴν, τῇ δὲ δικαιοσύνῃ μειονεξίαν
 κατὰ μείωσιν, πλεονεξίαν καὶ ὑπερβολὴν, τῇ δὲ ἀνδρείᾳ δει-
 60 λίαν κατὰ μείωσιν, θρασύτητα καὶ ὑπερβολὴν, ταύτας δὲ
 ἐγγενομένας τὰς ἀρετὰς ἀνθρώπῳ ἀπεργάζεσθαι αὐτὸν τέλειον
 καὶ παρέχειν αὐτῷ εὐδαιμονίαν. Τὴν δὲ εὐδαιμονίαν εἶναί
 φησιν ὁμοίωσιν θεῶ κατὰ τὸ δυνατόν. Τὴν δὲ ὁμοίωσιν τῷ
 θεῷ, ὅταν τις ὁσῖός τε καὶ δίκαιος γένηται μετὰ φρονήσεως.
 65 Τέλος γὰρ τοῦτο τῆς ἀκρας σοφίας καὶ ἀρετῆς ὑποίθεται.
 Λέγει δὲ ἀντακολουθεῖν τὰς ἀρετὰς ἀλλήλαις καὶ μονοιδεῖς
 εἶναι καὶ μηδέποτε ἐναντιοῦσθαι ἀλλήλαις. Τὰς δὲ κακίας
 πολυτρόπους τε εἶναι καὶ ποτὲ μὲν ἀντακολουθεῖν, ποτὲ δὲ
 ἐναντιοῦσθαι ἀλλήλαις. Εἴμαρμένην φησιν εἶναι, οὐ μὴν πάντα
 70 καὶ εἴμαρμένην γίνεσθαι, ἀλλ' εἶναί τι καὶ ἐφ' ἡμῖν, ἐν οἷς
 φησίν· αἰτία ἐλομένου, θεὸς ἀναίμιος, καί· θεσμός τε Ἄδρα-
 στείας ὅδε. Οἱ | δὲ οὕτω τὸ καὶ εἴμαρμένην, οἱ δὲ καὶ τὸ ἐφ'
 ἡμῖν· ἀκούσια δὲ φησιν εἶναι τὰ ἁμαρτήματα· εἰς γὰρ τὸ κάλ-
 λιστον τῶν ἐν ἡμῖν, ὅπερ ἐστὶν ἡ ψυχὴ, οὐκ ἂν τινα τὸ κακὸν
 75 παραδέξασθαι, τουτέστι τὴν ἀδικίαν· κατὰ ἄγνοιαν δὲ καὶ σφάλ-
 μα τοῦ ἀγαθοῦ, οἰομένους καλὸν τι ποιεῖν, ἐπὶ τὸ κακὸν ἐρ-
 χεσθαι. Καὶ λέξις τούτου ἐμφανεστάτη ἐστὶν ἐν τῇ Πολιτείᾳ, ἐν
 ἣ φησιν· πάλιν δὲ αὐτὸν τολμᾶτε λέγειν ὡς αἰσχροὺς καὶ θεομι-
 σῆς ἢ κακίας· πῶς οὖν δὴ τις τὸ τοιοῦτον κακὸν αἰροῖτ' ἄν;
 80 ἦτιτων ὅς ἂν ἦ, φατέ, τῶν ἡδονῶν. οὐκοῦν καὶ τοῦτο ἀκού-
 σιον, εἶπερ τὸ νικᾶν ἐκούσιον; ὥστε ἐκ παντὸς λόγου τό γε
 ἀδικεῖν ἀκούσιον ὁ λόγος αἰρεῖ. Ἀντιίθεται δὲ τις αὐτῷ πρὸς
 τοῦτο· διὰ τί οὖν κολάζονται, εἰ ἀκουσίως ἁμαρτάνουσιν; Ὁ
 δὲ λέγει, ἵνα τε αὐτὸς ὅτι τάχιστα ἀπαλλαγῇ κακίας, καὶ κό-
 85 λασιν ὑπόσχῃ. Τὸ γὰρ κόλασιν ὑποσχεῖν οὐ κακὸν εἶναι ἀλλὰ
 ἀγαθόν, εἶπερ μέλλει κάθαρσις τῶν κακῶν γίνεσθαι· καὶ ἵνα
 μηδὲν ἁμαρτάνωσιν οἱ λοιποὶ ἀκούοντες ἄνθρωποι, ἀλλὰ φυ-
 λάσσωνται τὴν τοιαύτην πλάνην. Κακοῦ δὲ φύσιν οὔτε ὑπὸ
 θεοῦ γενέσθαι, οὔτε καὶ αὐτὴν ὑπόστασιν ἔχειν, ἀλλὰ κατ'

60. θρασύτητα B: θράσος vulgo 69. φασίν B L O 72.
 ὅδε Roeporus addidit ex Plat. Phaedr. p. 248 e 78. Cfr. Roep. p. 623. Locus extat in Clitophonte p. 407 d sic scriptus: πάλιν δ' αὐτὸν τολμᾶτε λέγειν ὡς αἰσχροὺς καὶ θεομισῆς ἢ ἀδικία· πῶς οὖν δὴ τις τό γε τοιοῦτον κακὸν ἐκὼν αἰροῖτ' ἄν; ἦτιτων ὅς ἂν ἦ, φατέ, τῶν ἡδονῶν· οὐκοῦν

tiam per deminutionem, imbecillitatem per exsuperantiam, iusti- 55
 tiam autem mionexiam per deminutionem, pleonexiam per ex-
 superantiam, fortitudinem autem ignaviam per deminutionem,
 audaciam per exsuperantiam. Has autem virtutes cum insint
 in homine reddere eum perfectum praebereque ei beatitatem.
 Beatitatem autem esse ait, cum quis assimiletur, quantum fieri 60
 possit, deo. Assimilari autem quempiam deo, cum sanctum et
 iustum se praestet cum prudentia. Finem enim hunc summae
 sapientiae et virtutis statuit. Dicit autem societate quadam
 contineri virtutes et eiusdem speciei esse nec unquam adver-
 sari inter se. Vitia autem et multigena esse et aliquando 65
 societate inter se contineri, aliquando autem adversari inter se.
 Fatum dicit esse, non vero omnia per fatum fieri, sed esse
 aliquid etiam in nostra potestate, cum dicit: *culpa est eius, qui
 elegit sibi, deus non in culpa*, et: *lex Adrasteae haec*. Iam
 alii sic illum appellare quod per fatum fiat, alii et id quod in 70
 nostra potestate sit aiunt. Invita autem esse ait peccata. In
 id enim, quod pulcherrimum est in nobis, id quod est anima,
 non facile quemquam malum recipere, hoc est pravitatem; per
 imprudentiam autem et lapsum boni qui opinentur se pulcrum
 aliquid facere devenire in malum. Cuius quidem sententiae 75
 declaratio clarissima extat in Civitate, in qua dicit: *Rursus au-
 tem audetis dicere, turpe esse diisque invisum pravitatem. Quo-
 modo igitur tandem quispiam concupiscat tale malum? Qui in-
 ferior est, respondetis, voluptatibus? Non ergo et hoc invitum,
 siquidem vincere non invitum? ut ex omni ratione prave fa- 80
 cere praeter voluntatem fieri ratio vincat*. Opponit autem qui-
 dam ei contra hoc: quam ob causam igitur puniuntur qui in-
 viti peccant? Is autem dicit: ut et ipse quam celerrime li-
 beretur pravitate et poenas det. Nam poenas dare non malum
 esse, sed bonum, siquidem futura sit purgatio malorum et ne 85
 quid peccent reliqui homines cognito exemplo, sed caveant ab
 eiusmodi errore. Mali autem naturam neque a deo factam
 esse, neque per se consistere, sed per adversationem et co-

καὶ τοῦτ' ἀκούσιον, εἴπερ τὸ νικᾶν ἐκούσιον; ὥστε ἐκ παντὸς τρόπου τό γε
 ἀδικεῖν ἀκούσιον ὁ λόγος αἰρεῖ κ. τ. λ. 78. αὐτῷ ἅμα τε λέγειν vulgo
 80. ἢ τῶν ὅσα δὴ γατε vulgo 82. ὁ λόγος αἰρεῖ] λόγος αἰρεῖ M:
 λόγος ἐρεῖ vulgo 87. μηδὲ vulgo

90 ἐναντίωσιν καὶ παρακολούθησιν τοῦ ἀγαθοῦ γενέσθαι, ἢ καθ' ὑπερβολὴν ἢ κατὰ μείωσιν, ὡς περὶ τῶν ἀρετῶν προείπομεν. Ὁ μὲν οὖν Πλάτων, καθὼς προείπομεν, συναγαγὼν τὰ τρία μέρη τῆς κατὰ πάντα φιλοσοφίας, οὕτως ἐφιλοσόφησεν.

20. Ἀριστοτέλης τούτου γενόμενος ἀκροατῆς εἰς τέχνην τὴν φι-
 95 λοσοφίαν ἤγαγεν, καὶ λογικώτερος ἐγένετο, τὰ μὲν στοιχεῖα τῶν πάντων ὑποθέμενος οὐσίαν καὶ συμβεβηκός· τὴν μὲν οὐσίαν μίαν τὴν πᾶσιν ὑποκειμένην, | τὰ δὲ συμβεβηκότα ἐννέα· ποσόν, ποιόν, πρὸς τί, ποῦ, πότε, ἔχειν, κεῖσθαι, ποιεῖν, πάσχειν· τὴν μὲν οὖν οὐσίαν τοιαύτην εἶναι, οἶον θεόν, ἄνθρωπον καὶ ἕκα-
 101 στον τῶν τῷ ὁμοίῳ λόγῳ ὑποπεσεῖν δυναμένων. Περὶ δὲ τὰ συμβεβηκότα θεωρεῖται τὸ μὲν ποιόν, οἶον λευκόν, μέλαν· τὸ δὲ ποσόν, οἶον δίπηχυ, τρίπηχυ· τὸ δὲ πρὸς τί, οἶον πατήρ, υἱός· τὸ δὲ ποῦ, οἶον Ἀθήνησι, Μεγαροῖ· τὸ δὲ πότε, οἶον ἐπὶ βιτῆς δεκάτης Ὀλυμπιάδος· τὸ δὲ ἔχειν, οἶον κεκτηῖσθαι· τὸ δὲ ποιεῖν, οἶον γράφειν καὶ ὅλως ἐνεργεῖν τι· τὸ δὲ κεῖσθαι, οἶον κατακεῖσθαι· τὸ δὲ πάσχειν, οἶον τύπτεσθαι. Ὑποτίθεται καὶ αὐτὸς τὰ μὲν μεσότητα ἔχειν, τὰ δὲ ἄμεσα εἶναι, ὡς εἶπομεν καὶ περὶ τοῦ Πλάτωνος. Καὶ σχεδὸν τὰ πλεῖστα τῷ Πλάτωνι
 106 σύμφωνός ἐστι πλὴν τοῦ περὶ ψυχῆς δόγματος. Ὁ μὲν γὰρ Πλάτων ἀθάνατον, ὁ δὲ Ἀριστοτέλης ἐπιδιαμένειν καὶ μετὰ ταῦτα καὶ ταύτην ἐναφρανίζεσθαι τῷ πέμπτῳ σώματι, ὃ ὑποτίθεται εἶναι μετὰ τῶν ἄλλων τεσσάρων, τοῦ τε πυρὸς καὶ τῆς γῆς καὶ τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ ἀέρος λεπτότερον, οἶον πνεῦμα.
 15 Ὁ μὲν οὖν Πλάτων μόνον ἀγαθὰ ὄντως τὰ περὶ ψυχὴν εἶναί φησιν, καὶ ἀρκεῖν πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν. Ὁ δὲ Ἀριστοτέλης τριγένειαν τῶν ἀγαθῶν εἰσάγει, καὶ λέγει μὴ εἶναι τέλειον τὸν σοφόν, εἰ μὴ παρῆ αὐτῷ καὶ τὰ τοῦ σώματος ἀγαθὰ καὶ τὰ ἐκτός, ἃ ἔστι κάλλος, ἰσχὺς, εὐαισθησία, ἀριότης· τὰ δὲ ἐκ-
 20 τός, πλοῦτος, εὐγένεια, δόξα, δύναμις, εἰρήνη, φιλία. Τὰ δὲ ἐντός περὶ ψυχὴν καθὼς καὶ Πλάτωνι ἔδοξε, φρόνησιν, σωφροσύνην, δικαιοσύνην, ἀνδρείαν. Τὰ δὲ κατὰ φησὶ καὶ οὗτος κατ' ἐναντίωσιν τῶν ἀγαθῶν γενέσθαι, καὶ εἶναι ὑπὸ τὸν περὶ σελήνην τόπον, ὑπερὸ δὲ σελήνην μηκέτι. Τὴν δὲ ψυχὴν τὴν
 25 μὲν ὅλου τοῦ | κόσμου ἀθάνατον εἶναι, καὶ αὐτὸν τὸν κόσμον

90. γενήσεσθαι T

4. Μεγαροῖ Roperus: Μεγάροισι vulgo

10. ψυχῆς Menagius ad Diog. Laert. VII, 157: ψυχὴν vulgo 12. 13.

ὃ ὑποτίθεται L

15. οὖν] αὖ Roperus p. 621

20. εἰρήνη, φι-

mitatum boni extitisse, aut per deminutionem aut per exsuperantiam, uti de virtutibus ante diximus. Plato igitur, ut supra 90 diximus, consociatis tribus partibus universalis philosophiae in hunc modum philosophabatur.

Aristoteles, qui huius auditor fuit, in artem philosophiam redegit logicamque disciplinam magis excoluit, elementa universorum ponens substantiam et accidens, et substantiam quidem 95 unam, quae universis substrata sit, accidentia autem numero novem: quantum, quale, ad quid, ubi, quando, habere, situm esse, facere, pati. Jam substantiam huiusmodi esse, veluti deum, hominem, et nihil non quod in eundem censum veniat. Quod autem attinet ad accidentia, id quod *quale* dicit ostenditur 1 veluti album, nigrum, *quantum* autem veluti duarum triumve ulnarum, illud autem *ad quid*, velut pater, filius, *ubi* autem, velut Athenis, Megaris, *quando* autem, velut decima olympiade, *habere* autem, velut possidere, *facere* autem, velut scribere 5 et omnino patrare aliquid, *situm* autem *esse*, veluti humi iacere, *pati* autem, velut verberari. Ponit et ipse alia medium habere, alia non habere, ut diximus etiam de Platone. Et paene in rebus plurimis concordat cum Platone excepta de anima doctrina. Plato enim immortalem, Aristoteles autem permanere et post 10 haec et ipsam evanescere in quantum corpus, quod ponit esse cum reliquis quattuor, hoc est et igni et terra et aqua et aëre tenuius, tanquam spiritum. Verum Plato sola bona reapse quae pertineant ad animam dicit eaque sufficere ad beatitatem; Aristoteles autem trifariam divisa bona inducit negatque perfectum 15 esse sapientem, nisi assint ei etiam corporis bona et quae sunt extra: quae sunt pulcritudo, robur, vigor sensuum, integritas, sanitas, quae autem sunt extra: divitiae, nobilitas, gloria, potentia, pax, amicitia; quae autem intus sunt circa animam, sicut etiam Platoni visum est, prudentiam, temperantiam, iustitiam, 20 fortitudinem. Mala autem etiam hic dicit per adversationem extitisse bonorum et esse in eo loco, qui sub luna est, supra lunam autem non pertingere. Animam autem universi quidem mundi immortalem esse et ipsum mundum aeternum,

λία Roesperus coll. Joh. Stob. eclog. II p. 274 καὶ τῶν ἐκτὸς λεγομένων εὐγένειαν, πλοῦτιον, δόξαν, εἰρήνην, ἐλευθερίαν, γιλίαν: ἐρρωμένη γίλων vulgo 24. 25. τὴν μὲν Roesperus: τοῦ μὲν vulgo

αἰδιον, τὴν δὲ καθ' ἕκαστον, ὡς προσείπομεν, ἀφανίζεσθαι. Οὗτος μὲν οὖν ἐν τῷ Λυκείῳ ποιούμενος τὰς διατριβὰς ἐφιλοσόφει· ὁ δὲ Ζήνων ἐν τῇ ποικίλῃ σιτοῦ. Ἐκτίσαντο δὲ οἱ μὲν ἀπὸ τοῦ Ζήνωνος ἀπὸ τοῦ τόπου τὸ ὄνομα, τουτέστιν ἀπὸ τῆς
30 σιτοῦς Στωϊκοὶ κληθέντες· οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους ἀπὸ τοῦ ἔργου. Ἐπειδὴ γὰρ περιπατοῦντες ἐν τῷ Λυκείῳ ἐζήτουν, διὰ τοῦτο Περιπατητικοὶ ἐκλήθησαν. ταῦτα μὲν οὖν καὶ ὁ Ἀριστοτέλης.

21. Στωϊκοὶ καὶ αὐτοὶ μὲν ἐπὶ τὸ συλλογιστικώτερον τὴν φιλοσοφίαν ἠΐξῃσαν καὶ σχεδὸν ὄροις περιέλαβον, ὁμόδοξοι
35 γενόμενοι ὃ τε Χρύσιππος καὶ Ζήνων, οἱ ὑπέθεντο καὶ αὐτοὶ ἀρχὴν μὲν θεὸν τῶν πάντων, σῶμα ὄντα τὸ καθαρώτατον, διὰ πάντων δὲ διήκειν τὴν πρόνοιαν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὶ δὲ τὸ καθ' εἰμαρμένην εἶναι πάντη διεβεβαιώσαντο παραδείγματι χρησάμενοι τοιούτῳ, ὅτι ὥσπερ ὀχήματος ἐὰν ἢ ἐξηρημένος
40 κύων, ἐὰν μὲν βούληται ἔπεσθαι, καὶ ἔλκεται καὶ ἔπειται ἐκὼν, ποιῶν καὶ τὸ αὐτεξούσιον μετὰ τῆς ἀνάγκης οἷον τῆς εἰμαρμένης· ἐὰν δὲ μὴ βούληται ἔπεσθαι, πάντως ἀναγκασθήσεται, τὸ αὐτὸ δὴ πού καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων· καὶ μὴ βουλόμενοι γὰρ ἀκολουθεῖν ἀναγκασθήσονται πάντως εἰς τὸ πεπρωμένον
45 εἰσελθεῖν. Τὴν δὲ ψυχὴν λέγουσι μένειν μετὰ θάνατον, εἶναι δὲ σῶμα καὶ γενέσθαι ἐκ τῆς περιψύξεως τοῦ ἀέρος τοῦ περιέχοντος, διὸ καὶ καλεῖσθαι ψυχὴν. Ὁμολογοῦσι δὲ καὶ μετενσωμάτωσιν γίνεσθαι ὠρισμένων οὐσῶν τῶν ψυχῶν. Προσδέχονται δὲ ἐκπύρωσιν ἔσεσθαι καὶ κάθαρσιν τοῦ κόσμου τούτου,
50 οἱ μὲν παντός, οἱ δὲ μέρους, καὶ κατὰ μέρος δὲ αὐτὸν καθαίρεσθαι λέγουσιν· καὶ σχεδὸν τὴν φθορὰν καὶ τὴν ἑτέρου ἐξ αὐτῆς γένεσιν κάθαρσιν ὀνομάζουσιν. Σώματα δὲ πάντα ὑπέθεντο, καὶ σῶμα διὰ σώματος μὲν χωρεῖν, ἀλλὰ ἀνάκλασιν εἶναι καὶ πεπληρωσθαι πάντα καὶ μηδὲν εἶναι κενόν. Ταῦτα
55 καὶ οἱ Στωϊκοί.

22. Ἐπίκουρος δὲ σχεδὸν ἐναντίαν πᾶσι δόξαν ἔθετο. Ἀρχὰς μὲν τῶν ὄλων ὑπέθετο ἀτόμους καὶ κενόν. Κενὸν μὲν οἷον τόπον τῶν ἔσομένων, ἀτόμους δὲ τὴν ὕλην, ἐξ ἧς τὰ πάντα. Ἐκ δὲ τῶν ἀτόμων συνελθόντων γενέσθαι καὶ τὸν θεόν, καὶ

33. οἱ δὲ Στωϊκοὶ T
Wolfius: ποιῶν vulgo: alia Roperus p. 625
κατον Roperus p. 625 sq.: μὲν ἀθάνατον vulgo

38. πάντα T

40. 41. ἐκὼν ποιῶν

45. μένειν μετὰ θά-

49. ἐμπύρωσιν O

singulorum autem, ut supra diximus, perire. Hic igitur in 25 Lyceo versari solitus philosophabatur, Zeno autem in porticu quae Poecile vocabatur. Nacti autem sunt Zenonis discipuli a loco nomen, cum a Stoa Stoici vocati sint, Aristotelis autem ab opere; quoniam enim ambulantes in Lyceo commentabantur, hanc ob causam Peripatetici appellati sunt. Haec igitur Ari- 30 stotelis doctrina fuit.

Stoici et ipsi quidem syllogisticam partem philosophiae amplificaverunt et paene terminis suis circumscripserunt, idem secuti et Chrysippus et Zeno, qui posuerunt et ipsi deum quidem principium rerum, qui sit corpus purissimum, per omnia 35 autem pervadere providentiam illius, et ipsi vero fato omnia fieri pro certo posuerunt, exemplo usi hoc. Veluti ad currum cum iunctus sit canis, quando quidem velit sequi, et trahi et sequi sponte, cum faciat etiam quod voluntario faciat cum necessitate, tanquam fato; sin minus velit sequi, certe 40 coactum iri. Idemque valere in hominibus. Etenim vel cum sequi nolunt, certe cogentur devenire in id quod fatum est. Animam autem dicunt permanere post mortem, esse autem corpus et ortum esse ex frigefactione aëris continentis, quapropter etiam vocari psycham. Consentiant autem etiam mi- 45 grationem animarum existere, cum definitae sint animae. Sumunt autem conflagrationem fore et purgationem huius mundi, alii universi, partis alii et per partem eum purgari aiunt, et paene interitum aliusque ex eo generationem purgationem appellant. Corpora autem universa ponunt et cor- 50 pus penetrare quidem per corpus, sed refractionem esse, et impleta esse omnia nec quidquam esse vacuum. Haec quidem et Stoici.

Epicurus autem paene contrariam universis doctrinam professus est. Principia omnium statuit atomos et inane: inane 55 quidem tanquam spatium rerum futurarum, atomos autem materiem, ex qua universa. Ex congressis autem atomis extitisse

52. *κάθαρσιν* Roesperus: *καθάρσιον* vulgo
ρεῖν vulgo

53. *μὲν χωρεῖν*] *μὴ χω-*

53. *ἀνάκλασιν* II. Ritterus: *ἀνάστασιν* vulgo: *ἀνίστασιν*

Salvinius

60 τὰ στοιχεῖα πάντα, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα καὶ ζῶα καὶ
 ἄλλα, ὡς μηδὲν γίνεσθαι μήτε συνεσιάναι, εἰ μὴ ἐκ τῶν αἰτό-
 μων εἴη. Τὰς δὲ αἰτόμους τὸ λεπτομερέστατον καὶ ἐφ' οὗ
 οὐκ ἂν γένοιτο κέντρον οὐδὲ σημεῖον οὐδὲν οὐδὲ διαίρεσις
 οὐδεμία, ἔφη εἶναι, διὸ καὶ αἰτόμους αὐτὰς ὠνόμασε. Τὸν δὲ
 65 θεὸν ὁμολογῶν εἶναι αἰδῖον καὶ ἄφθαρτὸν γησι μηδενὸς προ-
 νοεῖν, καὶ ὅλως πρόνοιαν μὴ εἶναι μηδὲ εἰμαρμένην, ἀλλὰ
 πάντα κατὰ αὐτοματισμὸν γίνεσθαι. Καθῆσθαι γὰρ τὸν θεὸν
 ἐν τοῖς μετακοσμίαις, οὕτω καλουμένοις ὑπ' αὐτοῦ· ἔξω γάρ
 70 τοῦ κόσμου οἰκητήριον τοῦ θεοῦ ἔθετο εἶναι, λεγόμενον τα-
 μετακόσμια, ἡδεσθαι τε καὶ ἡσυχάζειν ἐν τῇ ἀκροτάτῃ εὐφρο-
 σύνη, καὶ μήτε αὐτὸν πράγματα ἔχειν μήτε ἄλλοις παρέχειν.
 Οἷς ἀκόλουθον καὶ τὸν περὶ τῶν σοφῶν ἀνδρῶν πεποιήται
 λόγον, λέγων τὸ τέλος τῆς σοφίας εἶναι ἡδονήν. Ἄλλοι δὲ
 ἄλλως τὸ ὄνομα τῆς ἡδονῆς ἐξέλαβον· οἱ μὲν γὰρ κατενόησαν
 75 τὰς ἐπιθυμίας, οἱ δὲ τὴν ἐπὶ τῇ ἀρετῇ ἡδονήν. Τὰς δὲ ψυ-
 χὰς τῶν ἀνθρώπων λύεσθαι ἅμα τοῖς σώμασιν, ὥσπερ καὶ
 συγγενᾶσθαι αὐτοῖς τίθεται, αἷμα γὰρ αὐτὰς εἶναι, οὗ ἐξελ-
 θόντος ἢ τραπέντος ἀπόλλυσθαι ὅλον τὸν ἀνθρώπον, ᾧ ἀκο-
 λουθεῖ μήτε κρίσεις εἶναι ἐν Αἴδου, μήτε δικαστήρια, ὡς ὁ
 80 πᾶν ἂν δράσῃ τις ἐν τῷ βίῳ τούτῳ καὶ διαλάθῃ ἀνεύθυνον
 εἶναι παντελῶς. Οὕτως οὖν καὶ Ἐπίκουρος.

23. Ἄλλη δὲ αἵρεσις φιλοσόφων ἐκλήθη Ἀκαδημαϊκὴ, διὰ
 τὸ ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τὰς διατριβὰς αὐτοῖς ποιεῖσθαι, ὧν ἄρξας
 ὁ Πύρρων, ἀφ' οὗ Πυρρώνειοι ἐκλήθησαν φιλόσοφοι, τὴν ἀκα-
 85 ταληψίαν ἀπάντων πρῶτος εἰσήγαγεν, ὡς ἐπιχειρεῖν μὲν εἰς
 ἑκάτερα, μὴ μέντοι ἀποφαινέσθαι μηδέν. Οὐδὲν γὰρ εἶναι
 οὔτε τῶν νοητῶν οὔτε τῶν αἰσθητῶν ἀληθές, ἀλλὰ δοκεῖν τοῖς
 ἀνθρώποις οὕτως ἔχειν. Ῥευστήν τε εἶναι τὴν οὐσίαν πᾶσαν
 καὶ μεταβλητήν, καὶ μηδέποτε ἐν τῷ αὐτῷ μένειν. Οἱ μὲν
 90 οὖν τῶν Ἀκαδημαϊκῶν λέγουσι μὴ δεῖν τὴν ἀρχὴν περὶ μηδε-
 νὸς ἀποφαινέσθαι, ἀλλ' ἀπλῶς ἐπιχειρήσαντας εἶναι. Οἱ δὲ τὸ
 οὐ μᾶλλον προσέθεσαν, λέγοντες οὐ μᾶλλον τὸ πῦρ πῦρ εἶναι ἢ

60. Roesperus p. 626 ad doctrinam Epicuri congruenter ita scri-
 ptum malit: καὶ τὰ στοιχεῖα, καὶ τοὺς κόσμους, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα
 60. πάντα καὶ ante ζῶα om T 62. ἐφ' Roesperus: μεθ' vulgo 68.
 καλουμένοις Gronovius: καλουμένου libri 71. οὔτε αὐτὸν πράγμα ἔχειν,
 οὔτε ἄλλῳ παρέχειν· ᾧ ἀκόλουθον T 73. τῆς σοφίας] αὐτοῖς T 74. κατ-

etiam deum et elementa [et mundos] et quae sunt in eis omnia, et animalia et reliqua, ut nihil neque fiat neque extiterit, nisi quod ex atomis natum sit. Atomus autem tenuissimum et in 60 quo esse nequeat neque centrum, neque signum, nec denique divisio ulla dixit esse, quapropter et atomos eas vocavit. Deum autem perennem et immortalem confessus esse dicit nullius rei providentiam habere, neque omnino esse providentiam nec factum, sed omnia fortuito fieri. Considerare enim deum in locis, 65 quae intermundia appellat; extra enim mundum quoddam dei habitaculum esse statuit eaque intermundia vocari, laetarique et requiescere in extrema hilaritate, neque ipsum vel habere negotia vel praebere aliis. Quibus consentaneam et de sapientibus hominibus instituit disputationem, dicens finem sa- 70 pientiae esse voluptatem. Alii autem aliter vocem voluptatis interpretati sunt; alii enim intellexerunt cupiditates, alii autem eam voluptatem, quam habet virtus. Animas autem hominum solvi simul cum corporibus, sicuti etiam una gigni statuit, sanguinem enim eas esse, quo egresso aut mutato interire totum 75 hominem, cui consecrarium est, quod nulla esse statuit iudicia in Orco neque tribunalia, ut, quidquid commiserit quispiam in hac vita et latuerit, plane impune illi sit. Ita igitur et Epicurus.

Alia schola philosophorum vocata est Academicorum, quia 80 in Academia conversationes instituere solebant, quorum dux qui exstitit Pyrrho, a quo Pyrrhonei vocati sunt philosophi, incomprehensibilitatem omnium primus introduxit, ut aggrediantur quidem in utramque partem, non vero definiant quidquam. Nihil enim esse neque comprehensibilem neque sensibilem 85 verum, sed videri hominibus ita esse, fluidamque esse materiam omnem et mutabilem nec unquam in eodem loco permanere. Iam alii ex Academicis dicunt non oportere omnino de quoquam affirmare, sed tantum aggressos mittere. Alii autem illud *non magis* adiecerunt, his usi verbis; non magis ignis 90

ενόησαν] κατὰ ἔθνη vulgo: κατ' αἰσθησιν Roeperus 79. ὡς Roeperus: ὧν vulgo 84. Πυρρῳόνιοι vulgo 91. 92. τὸ οὐ μᾶλλον — οὐ μᾶλλον Roeperus p. 628. coll. Sext. Empir. Pyrrhon. hypotypos. I, 188—192. Diog. Laërt. IX, 75. Gell. noctt. Att. XI, 5: τὸ μᾶλλον — τὸ μᾶλλον vulgo 92. πῦρ πῦρ] πῦρ vulgo

ἄλλο τι. Οὐ μὲν τοι ἀπεφήναντο αὐτὸ τί ἐστίν, ἀλλὰ τὸ τοιόνδε.

95 24. Ἔστι δὲ καὶ παρὰ Ἰνδοῖς αἵρεσις φιλοσοφουμένων ἐν τοῖς Βραχμῆσιν, οἳ βίον μὲν αὐτάρκη προβάλλονται, ἐμψύχων δὲ καὶ τῶν διὰ πυρὸς βρωμάτων πάντα ἀπέχονται, ἀκροδρῦοις ἀρκούμενοι, μηδὲ αὐτὰ ταῦτα τρυγῶντες, ἀλλὰ τὰ πίπιοντα εἰς τὴν γῆν βασιάζονται | ζῶσιν, ὕδωρ ποταμοῦ Ταγα-
1 βενὰ πίνοντες. Διαβιοῦσι δὲ γυμνοί, τὸ σῶμα ἐνδύμα τῆ ψυχῆ ὑπὸ τοῦ θεοῦ γεγονέναι λέγοντες. Οὗτοι τὸν θεὸν φῶς εἶναι λέγουσιν, οὐχ ὁποῖόν τις ὄρα, οὐδ' οἶον ἥλιος καὶ πῦρ, ἀλλὰ ἐστὶν αὐτοῖς ὁ θεὸς λόγος, οὐχ ὁ ἔναρθρος, ἀλλὰ ὁ τῆς γνώ-
5 σεως, δι' οὗ τὰ κρυπὰ τῆς φύσεως μυστήρια ὄραται σοφοῖς. Τοῦτο δὲ τὸ φῶς, ὃ φασὶ λόγον τὸν θεόν, αὐτοὺς μόνους εἰδέναι Βραχμῆσιν λέγουσι, διὰ τὸ ἀπορροῦσθαι μόνους τὴν κενοδοξίαν, ὅς ἐστι χιτῶν τῆς ψυχῆς ἔσχατος. Οὗτοι θανάτου καταφρονοῦσιν· ἀεὶ δὲ ἰδίᾳ φωνῇ θεὸν ὀνομάζουσι, καθὼς
10 προείπομεν, ὕμνους τε ἀναπέμπουσιν. Οὔτε δὲ γυναικες παρ' αὐτοῖς οὔτε τεκνοῦσιν. Οἱ δὲ τοῦ ὁμοίου αὐτοῖς βίον ὀρεχθέντες ἐκ τῆς ἀνιπέραν χώρας τοῦ ποταμοῦ διαπερῆσαντες ἐκεῖσε ἐναπομένονσιν, ἀνασιρέγοντες μηκέτι· καὶ αὐτοὶ δὲ Βραχμῆσιν καλοῦνται. Βίον δὲ οὐχ ὁμοίως διάγουσιν· εἰσὶ γὰρ καὶ γυ-
15 ναῖκες ἐν τῇ χώρᾳ, ἐξ ὧν περ οἱ ἐκεῖ κατοικοῦντες γεννῶνται καὶ γεννῶσιν. Τοῦτον δὲ τὸν λόγον, ὃν θεὸν ὀνομάζουσι, σωματικὸν εἶναι, περικείμενόν τε σῶμα ἔξωθεν ἑαυτοῦ, καθάπερ εἴ τις τὸ ἐκ τῶν προβάτων ἐνδύμα φορεῖ, ἀπεκδυσάμενον δὲ τὸ σῶμα, ὃ περίκειται, ὀφθαλμοφανῶς φαίνεσθαι. Πόλεμον δὲ
20 εἶναι ἐν τῷ περικείμενῳ αὐτῶν σώματι οἱ Βραχμῆσιν λέγουσι [καὶ πληρὲς εἶναι πολεμίων αὐτοῖς τὸ σῶμα νενομίκασι], πρὸς ὃ ὡς πρὸς πολεμίους παρατεταγμένοι μάχονται, καθὼς προδηλώκαμεν. Πάντας δὲ ἀνθρώπους λέγουσιν αἰχμαλώτους εἶναι τῶν ἰδίων συγγενῶν πολεμίων, γαστρὸς καὶ αἰδοίων, λαι-
25 μοῦ, ὀργῆς, χαρᾶς, λύπης, ἐπιθυμίας καὶ τῶν ὁμοίων. Μόνος δὲ πρὸς τὸν θεὸν χωρεῖ ὁ κατὰ τούτων ἐγείρας τρόπαιον. Αὐτὸ Δάνδαμιν μὲν, πρὸς ὃν Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν εἰσῆλθεν,

93. αὐτὸ τί] αὐτὸ τὸ τί Roperus 99. ἐν τῇ γῆ T 2. Οὗτοι Roperus: Αὐτοὶ vulgo 5. φύσεως Roperus p. 629: γνώσεως vulgo
6. 7. εἰδέναι] ἰδεῖν Roperus Βραχμῆσιν Roperus 8. ὅς Roperus: ὃ vulgo
9. φωνῇ θεόν] φῶς τὸν θεόν Roperus. An: ἔδουσι

ignis quam quodvis aliud. Illud autem non declaraverunt, ignis ipse quid esset, sed in hunc modum.

Est autem etiam in Indis schola philosophantium in Brachmanis. Qui vitam cum abstinentem sectantur, animatis et igni coctis cibis omnibus abstinent acquiescuntque in frugibus arborum, et ne has quidem decerpentes, sed quae ceciderunt in terram auferentes vivunt, aquam fluminis Tagabena bibentes. Per omnem autem vitam agunt nudi, corpus vestimentum animae a deo tributum esse affirmantes. Hi deum lucem esse dictitant, non qualem quis cernit, nec qualis sol et ignis, sed 1 est iis deus logus, non articulatus sed cognitionis, per quem abscondita naturae arcana cernuntur sapientibus. Hanc autem lucem, quam dicunt logum deum, semet solos novisse qui sint Brachmanes, quippe qui soli abiecerint vanam opinionem, 5 quod est velamen animae extremum. Hi mortem contemnunt, celebrant autem domestica lingua deum, quem vocant eo nomine, quo supra diximus, hymnosque in sublime mittunt. Neque autem mulieres inter illos, neque procreant liberos. Qui autem similem illis vitam affectant, ex terra quae trans flumen 10 est transgressi illuc inter illos manent nec unquam revertuntur, et ipsi autem Brachmanes vocantur. Vitam autem non eodem modo peragunt; sunt enim etiam mulieres in ea regione, ex quibus qui inhabitant ea loca et generantur et generant. Hunc autem logum, quem deum vocant, corporeum esse et 15 vestitum corpore extra sese, tanquam cum quis pellem ovilem gestet, exuto autem corpore, quo vestitus sit, clare oculis patere. Bellum autem inesse in corpore, quo vestiantur, docent Brachmanes [et plenum esse corpus hostium arbitrantur], contra quod tanquam contra hostes iusta acie depugnant, si- 20 cuti antea declaravimus. Omnes autem homines aiunt captivos esse congenitorum suorum hostium, ventris et pudendorum, gulae, irae, laetitiae, luctus, cupiditatis et quae sunt reliqua. Solus autem ad deum graditur qui de his tropaeum erexit. Quapropter Dandamin, ad quem Alexander Macedo accessit, 25

δὲ ἰδίᾳ φωνῇ θεόν, ὃν ὀνομάζουσι κ. τ. λ.?

14. Βίῳ Ruæus 16.

Immerito videtur de sinceritate horum verborum dubitare Røeperus

21. Verba καὶ — νενομίχαισι uncis inclusit Røeperus 21. πολεμίων

Røeperus: πόλεμων vulgo

ὡς νενικηκότα τὸν πόλεμον τὸν ἐν τῷ σώματι, Βραχυᾶνες θεολογοῦσι· | Καλάνου δὲ καταφέρονται ὡς ἀσεβῶς ἀποστειθήσαν-
30 τος τῆς κατ' αὐτοὺς φιλοσοφίας. Ἀποθέμενοι δὲ Βραχυᾶνες τὸ σῶμα ὡσπερ ἐξ ὕδατος ἰχθύες ἀνακύψαντες εἰς ἀέρα καθαρόν ὁρῶσι τὸν ἥλιον.

25. Δρυΐδαι οἱ ἐν Κελτοῖς τῇ Πυθαγορείῳ φιλοσοφία κατ' ἄκρον ἐγκύψαντες, αἰτίου αὐτοῖς γενομένου ταύτης τῆς ἀσκή-
35 σεως Ζαμόλξιδος δούλου Πυθαγόρου, γένει Θρακίου· ὅς μετὰ τὴν Πυθαγόρου τελευτὴν ἐκεῖ χωρήσας αἴτιος τούτοις ταύτης τῆς φιλοσοφίας ἐγένετο. Τούτους Κελτοὶ ὡς προφήτας καὶ προγνωστικούς δοξάζουσιν, διὰ τὸ ἐκ ψήφων καὶ ἀριθμῶν Πυθαγορικῆ τέχνη προαγορεύειν αὐτοὺς τινα, ἧς καὶ αὐτῆς τέχνης
40 τὰς ἐφόδους οὐ σιωπήσομεν, ἐπεὶ καὶ ἐκ τούτων τινὲς αἰρέσεις παρεισάγειν ἐτόλμησαν. Χρῶνται δὲ Δρυΐδαι καὶ μαγείαις.

26. Ἡσίοδος δὲ ὁ ποιητὴς καὶ αὐτὸς περὶ φύσεως οὕτω λέγει ἀκηκοέναι παρὰ Μουσῶν. Διὸς δὲ εἶναι τὰς Μούσας θυγατέρας. Ἐννέα γὰρ νύκτας ὁμοῦ καὶ ἡμέρας δι' ὑπερβολὴν
45 ἐπιθυμίας ἀδιαλείπτως συνεννηθέντος τῇ Μνημοσύνῃ τοῦ Διὸς, ἐννέα ταύτας τὴν Μνημοσύνην συλλαβεῖν ἐν μιᾷ γαστρί, ἐφ' ἐκάστης νυκτὸς ὑποδεξαμένην μίαν. Καλέσας οὖν τὰς ἐννέα Μούσας ἀπὸ τῆς | Πιερίας, τουτέστιν ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου, διδάχθηται παρεκάλει,

50 ὡς τὰ πρῶτα θεοὶ καὶ γαῖα γέροντο,
καὶ ποταμοὶ καὶ πόντος ἀπείριτος οἶδμά τε πόντου,
ἄστρα τε λαμπεύοντα, καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὑπερθεν,
ὡς στέφανον δάσσαντο, καὶ ὡς τιμὰς διέλοντο,
ἦδὲ καὶ ὡς τὰ πρῶτα πολύπτυχον ἔσχον Ὀλυμπον.

55 Ταῦτά μοι Μοῦσαι, φησίν, ἔσπετ'
ἐξ ἀρχῆς καὶ ἔπειθ' ὃ τι περ πρῶτον γένητ' αὐτῶν.
Ἦτοι μὲν πρώτιστα Χάος γένητ', αὐτὰρ ἔπειτα
Γαῖ' εὐρύνστερονος πάντων ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ
ἀθανάτων, οἱ ἔχουσι κάρην νιφόεντος Ὀλύμπου,

29. 30. ἀποστήσαντος B O 35. Ζαμέτιδος B: Ζαμάξιδος L
35. γένει Θρακίου om. B O: γένει Θρακός? an γένους Θρακίου? 37.
γεγένηται T 39. αὐτοὺς O: αὐτοῖς vulgo 41. μαγείαις Roper-
rus: μαγίας vulgo 45. ἀδιαλείπτως T: om ceteri 47. ὑπο-
δεξαμένην Wolfius: ὑποδεξαμένης libri 50. seqq. Hesiod. Theog.

tanquam victorem belli, quod est in corpore, Brachmanes pro divino numine venerantur. Calanum autem insectantur, ut qui praeter fas desciverit a philosophia sua. Deposito autem corpore Brachmanes tanquam ex aqua exsistentes pisces in purum aërem conspiciantur solem. 30

Druidae, qui sunt in Celtis, Pythagorae philosophiae summo studio sese dediderunt, postquam iis auctor huius disciplinae extitit Zamolxis, qui servus fuit Pythagorae, genere Thrax. Qui cum post Pythagorae obitum eo se contulisset, auctor illis huius philosophiae extitit. Hos Celtae pro prophetae et futurorum vatibus habent, quandoquidem ex calculis et numeris ex arte Pythagorica vaticinantur quaedam, cuius et ipsius artis vias non silebimus, quoniam et ex his haereses inducere quidam conati sunt. Utuntur autem Druidae etiam magicis artibus. 40

Hesiodus autem poeta et ipse de natura ita se dicit audivisse a Musis. Iovis autem Musas esse filias. Novem enim noctes simul et dies per exsuperantiam cupidinis cum perpetuo Iupiter cum Mnemosyna concubisset, novem has Mnemosynam concepisse uno utero, singulis enim noctibus concepisse unam. 45 Postquam igitur novem Musas invocavit ex Pieria, hoc est ab Olympo, ut sese edocerent oravit,

ut ab initio dii et terra extiterint

Et fluvii et mare immensum voragoque maris

Stellaeque collucentes et caelum vastum superne, 50

Utque divitias dispertiverint inter se et ut munera distribuerint,

Et ut ab initio multiugem occupaverint Olympum.

. . . Haec mihi, Musae, inquit, dicite

A principio et deinde quid tandem primum extiterit eorum.

Igitur omnium primum Chaos extitit, verum postea 55

Tellus late patens, omnium sedes immota semper

Immortalium, qui obtinent cacumen nivosi Olympi,

108 seqq., ubi multa alia M

52. λεπτόντα O: λεπτόντα B T:

λεπτήντα L 53. ὡς τ' ἄγγελος Hesiod. Theog. v. 112 δάσαντο Codd.

57. ἐπειθ' Roeperus p. 632: ἐπειτα vulgo: καὶ εἶπαθ' ὅτι πρῶτον Hesio-

dus 59. κάρη Hesiodus νιφόντος vulgo

- 60 Τάρταρά τ' ἠνεμόεντα μυχῶ χθονὸς εὐρύοδείης
ἦδ' Ἔρος, ὃς κάλλιστος ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι
λυσιμελὴς πάντων τε θεῶν πάντων τ' ἀνθρώπων,
δάμναται ἐν στήθεσφι νόον καὶ ἐπίφρονα βουλήν.
Ἐκ Χάεος δ' Ἐρεβός τε μέλαινά τε Νύξ ἐγένοντο.
- 65 Νυκτὸς δ' αὐτ' Αἰθήρ τε καὶ Ἡμέρη ἐξεγένοντο.
Γαῖα δέ τοι πρώτη μὲν ἐγείνατο ἴσον ἑαυτῇ
Οὐρανὸν ἀστερόενθ', ἵνα μιν περὶ πάντα καλύπτει,
ὄφρα ἔη μακάρεσσι θεοῖς ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ.
Γείνατο δ' οὐρεὰ μακρὰ θεῶν χαρίεντας ἐναύλους
- 70 Νυμφέων, αἶ ναίουσι κατ' οὐρεὰ βησσηνία.
Ἦδὲ καὶ ἀτρύγετον Πέλαγος τέκεν οἴδματι θῦον
Πόντον ἄτερ φιλότιτος ἐφιμέρου, αὐτὰρ ἔπειτα
Οὐρανῶ εὐνηθεῖσα τέκ' Ὠκεανὸν βαθυδίνην
Κοῖόν τε Κρεῖόν θ', Ὑπερίονά τ', Ἰάπετόν τε
- 75 Θεῖαν τε Ῥεῖαν τε, Θέμιν τε, Μνημοσύνην τε,
Φοίβην τε χρυσοστέφανον, Τηθύν τ' ἑρατεινήν,
τοὺς δὲ μετ' ἀκρότατος γένετο Κρόνος ἀγκυλομήτης,
δεινότατος παίδων, θαλερὸν δ' ἤχθηρε τοκῆα.
Γείνατο δ' αὐτὸν Κύκλωπας, ὑπέρβιον ἦτορ ἔχοντας.
- 80 Καὶ τοὺς ἄλλους πάντας ἀπὸ τοῦ Κρόνου καταριθμεῖ Γίγαν-
τας. Ὅστερον δέ που ἐκ τῆς Ῥέας γεγονέναι τὸν Δία.
Οὗτοι μὲν οὖν πάντες περὶ τῆς τοῦ παντὸς φύσεώς τε καὶ
γενέσεως ταῦτα καθὼς ἐξεθέμεθα τῇ αὐτῶν δόξῃ ἐξεῖπον. Οἱ
δὲ πάντες κάτω τοῦ θείου χωρήσαντες περὶ τὴν τῶν γενομένων
85 οὐσίαν ἠσχολήθησαν, τὰ μεγέθη τῆς κτίσεως καταπλαγέντες,
καὶ αὐτὰ τὸ θεῖον εἶναι νομίσαντες, ἕτερος ἕτερον μέρος τῆς
κτίσεως προκρίναντες, τὸν δὲ θεὸν τούτων καὶ δημιουργὸν μὴ
ἐπιγνόντες.
- Τὰς μὲν οὖν τῶν καθ' Ἑλληνας φιλοσοφεῖν ἐπιχειρηκό-
90 των δόξας ἱκανῶς ἐκτεθεῖσθαι νομίζω, παρ' ὧν τὰς ἀφορμὰς
λαβόντες οἱ αἰρετικοὶ τὰ μετ' οὐ πολὺ ῥηθησόμενα ἐπεχείρησαν.
Δοκεῖ δὲ πρότερον ἐκθεμένους τὰ μυσικὰ καὶ ὅσα περιέργωγος
περὶ ἀστρα τινὲς ἢ μεγέθη ἐφαντιάσθησαν, εἰπεῖν· καὶ γὰρ ἐξ

60. ἠερόεντα Hesiodus εὐρυοδείης L: εὐρωδείης B O T 63.
δάμνατε L T στήθεσφι L T: στήθεσσι vulgo 66. πρώτη B O:
πρώτα L: πρώτον libri vulgati et Hesiodus 67. ἵνα μιν] δύναμιν Codd.
καλύπτειν Codd. 68. ὄφρ' ἐνι B: ὄφρ' ἔη Gronovius 69. θεῶν]

Tartarique tenebrosa sinu terrae vastae,
 Atque Amor, qui pulcherrimus in immortalibus diis,
 Levans curas omniumque deorum omniumque mortalium, 60
 Domat in pectoribus mentem et prudens consilium.
 Ex Chao autem et Erebus et atra Nox extiterunt.
 Ex Nocte autem rursus et Aër et Dies enati sunt.
 Tellus autem primum peperit par sibimet ipsi
 Caelum stellatum, ut se circumquaque obtegeret, 65
 Ut esset beatis diis sedes immota semper.
 Peperit autem montes magnos dearum iucunda cubilia
 Nympharum, quae habitant per montes confragosos.
 Praeterea et sterile Mare peperit aestu fervens
 Pontum sine amore iucundo, verum postea 70
 Caelo iuncta peperit Oceanum profundum
 Coeumque et Crium Hyperionemque Iapetumque
 Thiamque Rheamque Theminque Mnemosynamque
 Phoebamque aurea taenia Tethynque amabilem,
 Post hos autem supremus natus est Saturnus vafer, 75
 Ferocissimus filiorum, vegetum autem oderat parentem.
 Peperit autem rursus Cyclopes trucem animum gerentes.
 Et reliquos omnes a Saturno enumerat Gigantes. Post autem
 aliquando ex Rhea natum esse Jovem.

Hi igitur omnes de universi et natura et genitura haec, 80
 sicut exposuimus, ex doctrina sua statuerunt. Universi autem
 degressi infra id, quod divinum est, de creatarum rerum na-
 tura quaesiverunt, excellentias mundi admirati, quippe quas
 pro divino numine acciperent, cum alius aliam partem mundi
 anteferrent, deum autem horum omnium et opificem ignorarent. 85

Igitur eorum, qui in Graecis philosophati sunt, decreta
 abunde exposita esse arbitror, a quibus profecti haeretici quae
 paulo post dicentur aggressi sunt. Placet autem prius exposi-
 tis mysticis etiam quaecunque operose de stellis quidam et
 spatiis commenti sunt dicere. Etenim ex illis profecti haeretici 90

ὄσα Codd.
 Πείων vulgo
 τις vulgo

70. Νυμφαίων B O: Νυμφάων L . . . 75. Θίαν vulgo
 77. ἀχρότατος Codd.: ὀπλότατος Hesiodus ἀγκυλομή-

αὐτῶν λαβόντες ἀφορμὰς τερατολογεῖν νομίζονται τοῖς πολλοῖς·
95 ἔπειτα ἀκολούθως τὰ ὑπ' αὐτῶν ἀδρανῆ δόγματα φανερώσομεν.

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΠΛΑΣΩΝ ΔΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ
ΒΙΒΛΙΟΝ Δ'.

1. [μοίρας ἐπὶ ποσὴν μοῖραν πλεῖστον δύναται. Περὶ ὧν οὐχ ἡ τυχοῦσα] παρ' αὐτοῖς ἔστι καὶὰ [τοὺς πίνακας διαφωνία. Δορυφορεῖσθαι δὲ] ἀστέρας λέγουσιν, ὅ[ταν μέσοι ὧσιν ἄλλων ἀστέρων ἐν συνεχείᾳ] ζῳδίων, οἶον, ἐὰν τοῦ
5 αὐτ[οῦ ζῳδίου ὃς μὲν τις ἀσὴρ τὰς πρώτας ἐπέχη μοίρας,] ὃς δὲ [τὰς τελευταίας, ὃς δὲ τὰς ἐν μέσῳ, δορυφορεῖσθαι λέγεται ὁ ἐν] μέσῳ ὑπὸ τῶν τὰς ἐπ' ἄκροις ἐπεχόντων μοίρας. [Ἐπιβλέπειν δὲ λέγονται ἀλλήλους καὶ συμφωνεῖν ἀλλήλοις] ὡς οἱ κατὰ τρίγωνον ἢ τετράγωνον φαινόμενοι· κατὰ τρίγωνον
10 μὲν οὖν σχηματίζονται καὶ ἐπιθεωροῦσιν ἀλλήλους οἱ ἐπὶ τριῶν ζῳδίων ἔχοντες τὸ μεταξὺ διάλειμμα, κατὰ τετράγωνον δὲ οἱ δυεῖν· κεφαλῇ τὰ ὑποκείμενα μέρη συμπά[σχει καὶ τοῖς ὑποκει]μένοις ἢ κεφαλῇ, οὕτω καὶ τοῖς ὑπερσεληναίοις τὰ ἐπίγεια. Ἀλλὰ τις ἔστι τούτων διαφορὰ καὶ ἀσυμπάθεια, ὡς ἂν
15 μὴ μίαν καὶ τ[ὴν] αὐτὴν ἐχόντων ἔνωσιν.]

2. Τούτοις χρησάμενοι Εὐφράτης ὁ Περ[ατικὸς] καὶ Ἀκεμβῆς ὁ Καρύστιος καὶ ὁ λοιπὸς τούτων χορὸς τῷ λόγῳ [τῷ] τῆς ἀληθείας ἐπονομάσαντες αἰώνων στάσιν καὶ ἀπόστασιν ἀ[γαθῶν] δυνάμεων εἰς κακὰ καὶ συμφωνίας ἀγαθῶν μετὰ πονηρῶν
20 προσαγορεύουσι, καλοῦντες τοπάρχας καὶ προαστεῖους καὶ ἄλλα πλεῖστα ὀνόματα· ὧν πᾶσαν τὴν ἐπιχειρημένην αἴρεσιν ἐκθῆ-

94. τοῖς πολλοῖς] πολλοὶ Roperus: πολλοῖς vulgo 1. Quid ex-
ciderit, ex Sext. Empir. adv. Mathem. V. §. 37, p. 345, quem secutus
est Hippolytus, cognoscitur, apud quem haec praecedunt: Ὅρια δὲ
ἀστέρων προσαγορεύουσιν ἐν ἐκάστῳ ζῳδίῳ ἐν οἷς ἕκαστος τῶν ἀστέρων ἀπὸ
ποσῆς. Uncis inclusa in Cod. prorsus evanuerunt M 2. καὶ
κατὰ Sextus 4. ἐὰν] ἀνὰ C 5. ὁ μὲν M 5. 6. ὁ δὲ C M
8. Eadem iterantur p. 127, 17 sqq. 9. κατὰ τρίγωνον ἢ τετράγωνον

prodigia loqui censentur a multitudine. Tum deinceps futilia illorum commenta illustrabimus.

REFUTATIONIS OMNIUM HAERESIUM

LIBER QUARTUS.

1. [Stellarum autem appellant terminos in unoquoque signo, in quibus unaquaeque stella a quota parte ad quotam usque partem potest plurimum. De quibus non exigua] est apud illos secundum [tabulas suas diversitas. Stipari autem tanquam a satellitibus] stellas aiunt, [quando mediae sunt inter alias 5 stellas in confiniis] signorum, veluti, quando [eiusdem signi stella aliqua primas occupat partes], alia [extremas, alia denique quae sunt in medio], stipari a satellitibus dicitur ea quae est media ab iis, quae obtinent eas partes, quae sunt in extremo. [Adspectare autem dicuntur invicem et concinere inter 10 se] utpote in figura triangulari aut quadrangulari apparentes. Atque triangula quidem figurantur forma et adspectant inter se, quae trium signorum spatium habent interiectum, quadrangula autem, quae duorum. Capiti humano subiectae partes [com-
15 patiuntur et subiectis] caput, ita etiam superlunaribus partibus 15 terrestres. Sed quaedam harum est diversitas et incompatibilitas, ut quae non unam eandemque habeant iuncturam.

2. His usi Euphrates Peraticus et Acembes Carystius reliquaque horum turba doctrinae veritatis aliena affingentes aevorum discordiam et transgressionem bonarum potestatum in 20 mala et concentus bonarum cum pravis loquuntur, vocantes toparchas et proastios aliisque plurimis nominibus, quorum uni-

om C M Cfr. Sext. §. 39

9. 10. κατὰ τρίγωνον μὲν οὖν σχημα-

τίζονται καὶ ἐπιθεωροῦσιν Sextus: καὶ συσχηματίζοντες· ἐπιθεωροῦσι δὲ C M

10. οἱ Sextus: om. C M

11. διάστημα Sextus

12. οἱ Sextus: εἰ

C M δοῦν Sextus

κεφαλῇ C

13. ἐν κεφαλῇ C

13. ὑπὲρ

σεληναίοις C: ἐπουρανοίοις Sextus

14. συμπάθεια, ὡς ἂν C Cfr.

Sext. V §. 44 p. 345

16. 17. Ἀκεμβῆς] Infra p. 127 Κέλβης, p. 315

Ἀδέμης

17. Cfr. infra p. 127, 26 sqq., ubi eadem ampliora le-

guntur

σομαι καὶ διελέγξω, ἐπὰν εἰς τὸν περὶ τούτων λόγον φθάσω-
 μεν. Νυνὶ δέ, μὴ ποτέ τις νομίση πιστὰ εἶναι καὶ ἀσφαλῆ τὰ
 τοῖς Χαλδαίοις νενομισμένα περὶ τὴν ἀστρολογικὴν μάθησιν,
 25 οὐκ ὀκνήσομεν τὸν πρὸς τούτους ἔλεγχον δι' ὀλίγων παραθεῖ-
 ναι, ἐπιδεικνύντες ματαίαν τὴν τέχνην καὶ πλανᾶν μᾶλλον καὶ
 ἐξαφανίζειν ψυχὴν δυναμένην ἐλπίζουσαν μάταια, ἢ ὠφελεῖν.
 οἷς οὐ κατὰ τέχνης ἐμπειρίαν ἐ[π]έχομεν, ἀλλ' ἐκ τῆς τῶν
 πρακτικῶν λόγων [γνώ]σεως. Οἱ ταύτην τὴν μάθησιν ἡσυχκό-
 30 τες Χαλδαίων γενόμενοι ὁμιληταὶ ὡς ξένα τοῖς ἀνθρώποις καὶ
 θαυμάσια μεταδιδόντες μυστήρια τοῖς ὀνόμασιν ἐναλλάξαντες
 αἵρεσιν ἐνθὲν συνεστήσαντο· ἀλλ' ἐπεὶ τὴν τῶν ἀστρολόγων τέχ-
 νην ὡς δυνατὴν νομίσαντες ταῖς τε παρ' αὐτῶν μαρτυρίαις χρώ-
 μενοι τὰ ἐπιχειρούμενα δι' αὐτῶν πιστεύεσθαι θέλουσι, τανῦν
 35 καθὼς ἔδοξε τὴν ἀστρολογικὴν ἐπιδείξομεν ἀσύστατον, αὐθις
 μέλλοντες καὶ τὴν Περσικὴν ἀκυροῦν ὡς κλάδον ἐκ ῥίξης
 ἀσυστάτου πεφυκῦαν.

3. Ἀρχὴ μὲν οὖν καὶ ὥσπερ θεμέλιός ἐστι στήσαι τὸν|
 ὠροσκόπον. Ἀπὸ τούτου γὰρ τὰ λοιπὰ τῶν κέντρων λαμβά-
 40 νεται τὰ τε ἀποκλίματα καὶ αἱ ἐπαναφοραὶ τὰ τε τρίγωνα καὶ
 τὰ τετράγωνα καὶ οἱ κατ' αὐτὰ σχηματισμοὶ τῶν ἀστέρων, ἀπὸ
 δὲ πάντων τούτων αἱ προαγορεύσεις. ὁθεν ἀναιρεθέντος τοῦ
 ὠροσκόπου κατὰ ἀνάγκην οὐδὲ τὸ μεσουρανοῦν [ἢ δῦνον ἢ ἀν-
 τιμεσουρανοῦν] ἐστὶ γνώριμον, ἀκαταληπτουμένων δὲ τούτων
 45 συναφανίζεται πᾶσα [ἢ] Χαλδαϊκὴ μέθοδος. Ὅτι δὲ ἀνεύρετον
 αὐτοῖς ἐστὶ τὸ ὠροσκοποῦν ζῳδίου, ποικίλως ἐστὶ διδάσκειν.
 Ἴνα γὰρ τοῦτο καταληφθῆ, δεῖ πρῶτον μὲν τὴν γένεσιν τοῦ
 πίπτοντος ὑπὸ τὴν ἐπίσκεψιν βεβαίως κατελιθῆναι, δεύτερον
 [δὲ] τὸ διασημαῖνον ταύτην ὠροσκόπιον [ἀπλανῆς] ὑπάρχειν,
 50 τρίτον δὲ τὴν ἀναφορὰν τοῦ ζῳδίου πρὸς ἀκρίβειαν συνῶφθαι.
 Ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς ἀποτέξεως ἢ ἀναφορὰ τοῦ κατ' οὐρανὸν ἀνί-
 σχοντος ζῳδίου τετηρήσθω, ἐπεὶ τὸ ὠροσκοποῦν ὀρισάμενοι οἱ

22. 23. φράσωμεν C 25. τούτοις C 26. πλάνην C
 28. ἐ[ν]έχομεν M 32. ἐπὶ C 34. τοίνυν C 38. Quae se-
 quantur apud Sextum leguntur §. 50 sqq. p. 346 sqq. ἐστὶ τὸ στή-
 σαι Sextus Bekkeri: ἐπιστήναι C: ἐστὶ στήναι M: ἐστὶ τὸ στήναι Sextus
 ante Bekkerum 40. αἱ om Sextus ante Bekkerum 41. τὰ om.
 C M 43. οὐδὲ τὸ Sextus: οὔτε τι C M Uncis inclusa desunt in C
 ἢ — ἦ] οὔτε — οὔτε M 44. ἐπιγνώριμον C ἀκαταληπτούντων C M

versam, quam moliti sunt, pravam doctrinam exponam et confutabo, cum in illum locum devenerimus. Nunc vero, ne forte quisquam opinetur fide digna et certa esse, quae apud Chal-²⁵ daeos opinione recepta sunt circa astrologicam doctrinam, non cunctabimur horum refutationem paucis afferre, cum demonstramus futilem esse illorum artem et ita comparatam, ut decipiat potius funditusque tollat mentem sperantem vana, quam iuvet. Quibuscum nobis non ex artis praeceptis res erit, sed³⁰ ex rationibus communis vitae. Hanc doctrinam qui sectati sunt, Chaldaeorum usi consuetudine, tanquam nova hominibus et mirabilia prodentes mysteria commutatis nominibus haeresin inde constituerunt. Sed quoniam astrologorum arti mirificam vim tribuentes illorumque usi testimoniis moliminibus suis fidem fa-³⁵ cere conantur, nunc, sicuti placuit, astrologicam artem quam sit inepta demonstrabimus, deinceps Peraticorum etiam doctrinam infirmaturi, tanquam ramum ex inepta radice propagatum.

3. Principium igitur et quasi fundamentum est constituere horoscopum. Ab hoc enim reliqui cardinum sumuntur et de-⁴⁰ clinationes et successiones et triangula et quadrata stellarumque ad ea conformationes, ab omnibus autem his praedictiones. Unde dempto horoscopo necessario neque id quod est in medio caeli aut occidens, aut quod est ex adverso eius quod est in medio caeli cognosci potest; haec autem cum comprehendi ne-⁴⁵ queunt, una tollitur universa Chaldaeorum ars. Reperiri autem ab iis non posse horoscopi signum multifariam licet ostendere. Ut enim hoc comprehendatur oportet primum genituram eius, qui cadit sub considerationem, certo definitam esse; deinde autem horoscopium, quod illam significet, esse non fal-⁵⁰ lax, postremo autem ascensionem signi accurate observatam esse. In pariendo enim ascensio signi in caelo orientis ob-

45. συναναφανίζεται C 45. ἡ om C 46. ἔνεστι Sextus 49. δὲ om C διασημαινόμενον C M ἀπλανές om C 50. ἀναγορὰν Sextus: διαγορὰν C M 51. Ἐπὶ Sextus: Ἀπὸ C M 51. ἀπο-
 τήξεως C et Sexti Codd. C S V ἡ διαγορὰ — ἰσχυροτος C 52. τε-
 τηρείσθω C: τετήρηται Sextus ἐπὶ C Uberius Sextus §. 53: τετήρη-
 ται, καθάπερ διακόνῳ πρὸς τὴν τήρησιν τοῦ ὠροσκόπου χρησιμῶν τῶν
 Χαλδαίων· ἐπὶ δὲ τῇ ἀναγορᾷ ὁ συσχηματισμὸς τῶν ἄλλων ἀστέρων, ὅπερ
 διάθεμα καλοῦσι, καὶ ἐπὶ τῷ διαθέματι αἱ προαγορεύσεις.

Χαλδαῖοι ἐπὶ τὴν ἀναφορὰν τὸν συσχηματισμὸν τῶν ἀστρῶν
 ποιοῦνται, ὅπερ διάθεμα καλοῦσιν, ἐφ' ᾧ τὰς προαγορεύσεις
 55 δογματίζουσιν. Οὐτε δὲ τὴν γένεσιν τῶν ὑπὸ τὴν ἐπίσκεψιν
 πιπτόντων λαμβάνειν δυνατόν| ἔστιν, ὡς παραστήσω, οὔτε τὸ
 ὠροσκόπιον ἀπλανὲς καθέστηκεν, οὔτε τὸ ἀνίσχον ζώδιον πρὸς
 ἀκρίβειαν καταλαμβάνεται. Πῶς οὖν ἀσύστατος ἡ τῶν Χαλ-
 δαίων μέθοδος νῦν λέγωμεν. Τὴν δὲ γένεσιν τῶν ὑπὸ τὴν
 60 ἐπίσκεψιν πεσομένων πρότερον ὀρίσαντες ἐπιζητεῖν ἤτοι ἀπὸ
 τῆς τοῦ σπέρματος καταβολῆς καὶ συλλήψεως λαμβάνουσιν ἢ
 ἀπὸ τῆς ἐκτέξεως. Καὶ εἰ μὲν ἀπὸ τῆς συλλήψεως λαμβάνειν
 ἐπιχειρήσει τις, ἄληπτός ἐστιν ὁ ἀκριβῆς περὶ τούτου λόγος,
 ταχὺς ὑπάρχων χρόνος· καὶ εἰκότως. οὐ γὰρ ἔχομεν λέγειν, εἴτε
 65 ἅμα τῇ μεταθέσει τοῦ σπέρματος γέγονεν ἢ σύλληψις εἴτε καὶ
 μὴ. Δύναται μὲν γὰρ καὶ ἅμα νοήματι τοῦτο συμβαίνειν,
 ὡσπερ καὶ τὸ προσαχθὲν τοῖς διαπύροις τῶν κλιβάνων σιέαρ
 εὐθὺς κολλᾶται, δύναται δὲ καὶ μετὰ χρόνον. Διαστήματος
 γὰρ ὄντιος ἀπὸ τοῦ στόματος τῆς μήτρας μέχρι τοῦ πνυθμένος,
 70 ἔνθα καὶ τὰς συλλήψεις λέγουσι γίνεσθαι ἰατροί, πάντως ἐν
 χρόνῳ τινὶ τὸ διάστημα τοῦτο ἀνύειν πέφυκεν ἢ καταβαλλομένη
 τοῦ σπέρματος φύσις. Ἄγνοοῦντες οὖν τὴν ποσότητα τοῦ χρό-
 νου κατὰ τὸ ἀκριβὲς οἱ Χαλδαῖοι οὐδέποτε τὴν σύλληψιν κα-
 ταλήψονται. τοῦ σπέρματος ὅτε μὲν εὐθυβολουμένου| καὶ αὐ-
 75 τοῖς προσπίπτοντος ὑφ' ἐν τοῖς εὐφρωῶς ἔχουσι πρὸς σύλληψιν
 τῆς μήτρας [τόποις, ὅτε δὲ πολυσπόρως ἐμπίπτοντος, ὑπ' αὐ-
 τῆς δὲ τῆς ἐν τῇ μήτρᾳ δυνάμεως εἰς ἓνα τόπον συνάγεσθαι]
 δυναμένου· τῶν ἀγνώστων τὸ πότε γίνεται τὸ πρῶτον καὶ πότε
 τὸ δεύτερον, πόσος τε ὁ εἰς ἐκείνην τὴν σύλληψιν ἀναλισκόμε-
 80 νος χρόνος καὶ πόσος [ὁ] εἰς ταύτην· ἀγνοουμένων δὲ τούτων
 ἤρται καὶ ἡ πρὸς ἀκρίβειαν τῆς συλλήψεως κατάληψις. Εἶπερ
 τε, ὡσπερ τινὲς τῶν φυσικῶν εἰρηκασιν, ἐψόμενον πρῶτον καὶ
 προμεταβαλλόμενον ἐν μήτρᾳ τὸ σπέρμα τότε προσέρχεται τοῖς
 ἀναστομωθεῖσιν αὐτῆς ἀγγείοις, καθάπερ τῇ γῆ τὰ τῆς γῆς
 85 σπέρματα· αὐτόθεν οἱ μὴ εἰδότες τὴν ποσότητα τοῦ τῆς μετα-

53. σχηματισμὸν C M 55. ἐπὶ τὴν Sextus ante Bekkerum 56.
 παραστήσωμεν Sextus 58. ἄστατος C 59. λέγομεν C et Sexti Cod.
 R et Ed. Gen. Τὴν δὲ Sextus: Δεῖ τὴν C M. 60. ὀρίσαντας C M
 65. θέσει Sextus: an καταθέσει? 71. ἀνύειν] ποιεῖν Sextus πέ-
 φυκεν ἢ Sextus: πέφυκε C M τοῦ σπέρματος Sextus: τὸ σπέρμα ἢ C M

servata esse debet, quoniam horoscopi signum definientes Chaldaei ex ascensione configurationem stellarum instituunt, id quod dispositionem appellant, qua innixi praedictiones formant. Verum neque genituram eorum, qui sub considerationem cadunt, licet assequi, ut docebo, neque horoscopium infallax est, neque oriens signum satis accurate comprehenditur. Qua ratione igitur inepta sit Chaldaeorum ars nunc ostendamus. Igitur genituram eorum qui sub considerationem cadent prius cum 60 definierunt quaerere, aut a seminis depositione et conceptione ducunt, aut a partu. Et quando quis a conceptione ducere periclitabitur, accurata horum ratio comprehendere nequit, quippe cum celeriter transvolet tempus; et probabiliter quidem; non enim habemus dicere, utrum una cum transfusione seminis facta sit 65 conceptio annon. Potest enim vel momento cogitationis hoc contingere, sicut etiam farina aqua subacta ardentibus clibanis immissa statim conglutinatur; potest autem etiam post tempus. Spatio enim intercedente ab ore uteri usque ad fundum, ubi et conceptiones fieri aiunt medici, certe in aliquo tempore spatium hoc penetrare consentaneum est demissam naturam seminis. Tenentes igitur quantitatem temporis haud accurate Chaldaei nunquam conceptionem comprehendent. Cum semen aliquando recta iniiciatur et ipsis incidat simul opportune ad conceptionem comparatis uteri [locis, aliquando autem multifariam 75 disiectum incidat, ab ipsa autem quae in utero est vi in unum locum congregari] possit: in ignoratione versatur, quando accidat prius, quando alterum, et quantum temporis in illam conceptionem consumatur, et quantum in hanc. Haec autem cum ignorentur, sublata est et accurata comprehensio conceptionis. Sin vero, sicuti quidam physicorum dixerunt, coctum prius et ante commutatum in utero semen tum demum intrat in reserata eius vasa, sicuti in terram semina terrae: hinc qui

75. προσπίπτως C 76. 77. Uncis inclusa suppleta ex Sexto 78.
δυνάμειων· ἀγνώστων δὲ ὄντων πότε C M : 80. πόσος εἰς αὐτήν C
 81. ἦρται] οἶχεται Sextus 82. τε] γε C 83. ἐψόμενον Sextus: ἐμ-
 μένον C M 83. προμεταβάλλον Sextus 84. 85. καθάπερ —
 σπέρματα] Haec, quae parum ad rem facere videntur, ommissa apud
 Sextum 85. αὐτόθεν Sextus: ὄθεν C M οἱ μὴ] οὐχ Sextus

βολῆς χρόνου οὐκ εἴσονται οὐδὲ τὸν τῆς συλλήψεως καιρόν.
 Ἐπι δὲ καὶ ὡς κατὰ τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ σώματος διαφέρουσιν
 ἀλλήλων αἱ γυναῖκες κατὰ ἐνέργειάν τε καὶ τὰς λοιπὰς αἰτίας,
 οὕτως καὶ κατὰ τὴν τῆς μήτρας ἐνέργειαν τὰς μὲν θᾶπτον συλ-
 90 λαμβανούσας τὰς δὲ βράδιον. Καὶ οὐ παράδοξον, ὅπου καὶ
 αὐταὶ αὐταῖς συγκρινόμεναι νυνὶ μὲν εὐσύλληπτοι θεωροῦνται
 νυνὶ δὲ οὐδαμῶς. Τούτου δ' οὕτως ἔχοντος ἀδυνάτως ἐστι λέ-
 γειν πρὸς ἀκριβείαν πότε | συνέχεται τὸ καταβληθὲν σπέρμα,
 ἵνα ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου στήσωσιν οἱ Χαλδαῖοι τῆς γενέσεως
 95 τὸν ὥροσκόπον.

4. Τούτῳ τῷ λόγῳ ἀδύνατόν ἐστιν ἐκ τῆς συλλήψεως στή-
 σαι τὸν ὥροσκόπον. ἀλλ' οὐδὲ ἐξ ἀποτέξεως. Πρῶτον μὲν γὰρ
 ἄπορόν ἐστι τὸ πότε ῥηθῆσεται ἀπότεξιν εἶναι· ἄρα γε ὅταν
 ἄρξηται προκύπτειν εἰς τὸν ψυχρὸν ἀέρα τὸ ἀπουικτόμενον, ἢ
 1 ὅταν ὀλίγον ἐξίσχη, ἢ ὅταν εἰς τὴν γῆν κατανεχθῆ; οὐδ' ἐν
 ἐκάστῳ τούτων δυνατόν ἐστι τὸ ἀκριβῆς τῆς ἀποτέξεως καταλα-
 βέσθαι ἢ χρόνον ὀρίζειν. Καὶ γὰρ διὰ παράστημα ψυχῆς καὶ
 δι' ἐπιτηδειότητα σώματος καὶ διὰ προαίρεσιν τῶν τόπων καὶ
 5 δι' ἐμπειρίαν μαίας καὶ ἄλλας ἀπίρους προφάσεις οὐχ ὁ αὐ-
 τὸς ἐστι χρόνος καθ' ὃν προκύπτει τὸ τικτόμενον ῥαγέντων τῶν
 ἡμένων, ἢ ἐκτὸς ὀλίγον γίνεται, ἢ εἰς τὴν γῆν καταφέρεται,
 ἀλλ' ἄλλος ἐπ' ἄλλων. ὃν πάλιν μὴ δυνάμενοι ὠρισμένως καὶ
 ἀκριβῶς σταθμήσασθαι οἱ Χαλδαῖοι ἐκπεσοῦνται τοῦ θεόντως
 10 τὴν τῆς ἀποτέξεως ὥραν ὀρίζειν. Ὅτι μὲν οὖν ἐπαγγέλλονται
 ἐπὶ τοῖς τῆς ἀποτέξεως χρόνοις οἱ Χαλδαῖοι τὸν ὥροσκόπον
 γινώσκειν, οὐκ ἴσασι δέ, ἐκ τούτων συμφανές· ὅτι δὲ οὐδὲ τὸ
 ὥροσκό|πιον ἀπλανῆς αὐτοῖς ἐστί, πάρεστιν ἐπιλογίζεσθαι. Ὅταν
 γὰρ λέγωσιν ὅτι ὁ προσεδρεύων τῇ ὠδινούσῃ ἅμα τῇ ἀποτέξει
 15 ὀδίσκῳ σημαίνει τῷ ἀπὸ τῆς ἀκρωρείας ἀστεροσκοποῦντι Χαλ-
 δαίῳ, κάκεινος εἰς οὐρανὸν ἀποβλέπων παρασημαίνεται τὸ ἀνί-

87. Rectiora haec extant apud Sextum sic: καὶ μὴν ὡσπερ κατὰ τὰ
 λοιπὰ μέρη τοῦ σώματος ἐν ταῖς τῶν μερῶν ἐνεργείαις διαφέρουσιν ἀλλή-
 λων αἱ γυναῖκες, οὕτως εἰκὸς αὐτὰς καὶ κατὰ τὴν τῆς μήτρας ἐνέργειαν
 διαφέρειν, τὰς μὲν θᾶπτον συλλαμβανούσας τὰς δὲ βράδιον 90. ὅπου]
 ὅτε Sextus αὐταὶ αὐταῖς C: αὐταὶ αὐταῖς M: ἐαυταῖς Sextus 92. τῶν
 ἀδυνάτων Sextus: ἀδύνατόν M. 93. τὸ πότε συνέχεται Sextus
 94. συστήσωσιν Sextus ante Bekkerum 97. ἀλλ' οὐδὲ] ἄλλοι δὲ C:
 καὶ μὴν οὐδὲ Sext. V §. 64 p. 348 ἐξ ἀποτέξεως] ἀπὸ τέξεως Sextus
 99. τὸν ψυχρὸν ἀέρα τὸ ἀπουικτόμενον Sextus: τὸν θυρεὸν C M 1. ὀλί-

ignorant quantitatem temporis ad mutationem necessarii ne conceptionis quidem tempus cognitum habebunt. Praeterea vero 85 etiam ut ad reliquas partes corporis differunt a se mulieres et ad vigorem et reliqua, ita par est eas etiam ad vigorem uteri differre, ita ut aliae citius concipiant, aliae tardius. Nec absurdum, cum et ipsae secum ipsis comparatae aliquando pro-nae ad concipiendum reperiantur, aliquando autem nequaquam. 90 Quae cum ita se habeant, accurate dici nequit, quando contineatur iniectum semen, ut ab hoc tempore horoscopum Chaldaei constituent.

4. Propter hanc rationem fieri non potest, ut ex conceptione constituatur horoscopus. Sed ne ex enixione qui- 95 dem. Primum enim arduum est affirmare quando iure dicatur enixio adesse. Anne quando coepit provolvi in frigidum aërem id quod paritur, an quando paullulum emineat, an quando in terram delapsus sit? Neque in singulis his casibus potest fieri ut ipsum momentum enixionis comprehendatur aut tempus 1 definiatur. Etenim per praesentiam animi et opportunitatem corporis et electionem locorum et scientiam obstetricis aliasque causas innumerabiles non idem est tempus, quo provolvitur partus ruptis membranis, aut paullulum prominet, aut in ter- 5 ram defertur, sed in aliis aliter. Quod rursus tempus cum non possint definite et accurate statuere Chaldaei, excident facultate enixionis tempus, ut oportebat, definiendi. Profiteri quidem igitur in ipsis enixionis momentis Chaldaeos horoscopum sese cognoscere, non nosse autem ex his apertum est, esse 10 autem nec horoscopium quidem iis certum, in promptu est rationem subducere. Quando enim dicunt eum, qui assideat parturienti, cum ipsa enixione disco significare Chaldaeo ex edito loco stellas contemplanti, huncque in caelum intuentem

γον Sextus: ὄλον C κατενεχθῆ Sextus: ἐνεχθῆ C M οὐδ' ἐν ἐκάστῳ] οὐδὲν ἐκάστῳ C: εἴτα οὐδὲ ἐφ' ἐκάστου Sextus 2. ἀποτέξεως Sextus: ἀποδείξεως C M 4. καὶ πρὸς διάθεσιν Sextus 5. μαιίας Sextus: ἄμα C 7. ὀλίγον Sextus: ὄλον, ante quod vocabulum duae litterae evanuerunt, C 8. ἐπ' ἄλλων. ὄν Sextus: ἐπ' ἄλλῳ ὦν C: ἐπ' ἄλλῳ. ὄν M 9. σταθμισεσθαι C 9. δέοντος C 10. ἀποτέξεως Sextus: ἀποδείξεως C M 12. οὐκ ἴσασι Sextus: οὐχ ἰσιῶσι C 14. ἄμα τῇ ἀποτέξει] τὴν ἀπότεξιν Sextus 15. ἐπὶ τῆς Sextus 16. παρασημαίνεται] ἐπισημειοῦται Sextus

σχον ζώδιον, τὸ μὲν πρῶτον ἐπιδείξωμεν αὐτοῖς δι' ἡς ἀπο-
 τέξεως ἀορίστου τυγχανούσης, καθὼς μικροῦ πρότερον παρε-
 στήσαμεν, οὐδὲ τῷ δίσκῳ ταύτην διασημαίνεῖν εὐκολόν. Εἴτ'
 20 ἔστω καὶ καταληπτὴν ὑπάρχειν τὴν ἀπόιεξιν, ἀλλ' οὐτιγε πρὸς
 ἀκριβῆ χρόνον σημειοῦσθαι ταύτην δυνατὸν ἔστι· τὸν γὰρ τοῦ
 δίσκου ψόφον ἐν πλείονι χρόνῳ καὶ ἐν συγχῶ πρὸς αἴσθησιν
 δυνάμενον μερίζεσθαι κινεῖσθαι συνέβη ἐπὶ τὴν ἀκρώρειαν.
 Τεκμήριον δὲ [τὸ] ἐπὶ τῶν πόρρω δεικνυμένων θεωρού-
 25 μενον· μετὰ γὰρ ἰκανὴν ὥραν τοῦ κατενεχθῆναι τὸν πέλεκυν
 ἐξακούεται ἢ φωνὴ τῆς πληγῆς, ὡς ἂν ἐν χρόνῳ πλείονι φθά-
 ρουσα ἐπὶ τὸν ἀκούοντα. Καὶ διὰ τοῦτο τοίνυν οὐκ ἔστιν ἀκρι-
 βῶς τοῖς Χαλδαίοις τὸν χρόνον τοῦ ἀνίσχοντος ζωδίου καὶ κατ'
 ἀλήθειαν ὠροσκοποῦντος λαμβάνειν. Καὶ μὴν οὐ μόνον φθά-
 30 νει πλείων διελθῶν χρόνος μετὰ τὴν ἀπόιεξιν τοῦ παρε|δρεύον-
 τος τῆ ὠδινοῦση κρούσαντος τῷ δίσκῳ, εἶτα μετὰ τὸ κρούσαι
 ἀκούσαντος τοῦ ἐπὶ τὴν ἀκρώρειαν, [ἀλλὰ] καὶ περισκοποῦντος
 καὶ βλέποντος ἐν τίνι τῶν ζωδίων ἔστιν ἡ σελήνη καὶ τῶν λοι-
 πῶν ἀστέρων ἐν τίνι ἕκαστος, φθάνει ἀναγκαῖον ἀλλοιότερον
 35 γενέσθαι τὸ περὶ τοὺς ἀστέρας διάθεμα, τῆς τοῦ πόλου κινή-
 σεως ἀλέκτῳ τάχει φερομένης, πρὶν τηρητικῶς παραφυλάξασθαι
 τὴν τοῦ γεννηθέντος ὥραν κατ' οὐρανὸν βλεπομένην.

5. Οὕτως ἀσύστατος δειχθήσεται ἢ κατὰ Χαλδαίους τέχνη.
 Εἰ δὲ ἐξ ἐπερωτήσεων φάσκει τις σκοπεῖσθαι τοῦ πυνθανομέ-
 40 νου τὴν γένεσιν ἢ περὶ οὗ ἐπερωτάτω, μηδὲ κατὰ τοῦτον τὸν
 τρόπον δύνασθαι ἐφικνεῖσθαι ἐπὶ τὸ ἀκριβές. Εἰ γὰρ τοσαύτη
 τις ἐπιμέλεια ἰστόρηται κατ' αὐτοὺς περὶ τὴν τέχνην καὶ μηδ'
 αὐτοὶ ἐφικνοῦνται ἐπὶ τὸ ἀκριβές, καθὼς ἐπεδείξαμεν, πῶς ὁ
 ἰδιώτης κατείληψε τῆς ἀποτέξεως τὸν χρόνον ἀκριβῶς, ἵνα παρὰ
 45 τούτου μαθῶν ὁ Χαλδαῖος στήσῃ τὸν ὠροσκοπὸν ἀληθῶς;
 Ἀλλ' οὐδὲ κατὰ τὴν τοῦ ὀρίζοντος ὄψιν πάντη ὁ αὐτὸς φανή-

17. ἐπιδείξωμεν C: ἐπιδείξομεν M: ὑποδείξομεν Sextus 19. εὐ-
 κολόν Sextus: εὐλογόν C 20. καὶ καταληπτὴν Sextus: καταληπτὴν C M
 οὐ γε Sextus 21. παρεπισημειοῦσθαι Sextus 22. ἐν πλείονι
 Sextus: πλείονι C M ἐν συγχῶ Sextus: οὐ συγχῶ C: συγχῶ M
 23. καὶ κινεῖσθαι C 24. τὸ add M ex Sexto 25 γὰρ Sextus:
 δὲ C 26. ἂν ἐν Sextus: ἄνευ C 28. 29. κατ' ἀκρίβειαν Sex-
 tus 29. 30. φθάνει Sextus: φανεῖται C M 30. διελθεῖν Sex-
 tus 32. ἀλλὰ Sextus: om C 33. ἔστιν ἡ σελήνη Sextus: ἔστι

notare oriens signum: primum demonstramus illis, cum enixio 15
 non definita sit, ut paullo superius exposuimus, hanc ne disco
 quidem significare facile esse. Porro vel esto comprehendi
 posse enixionem, at certe fieri nequit, ut ad accuratum
 tempus significetur; disci enim sonus longiore demum tem-
 pore ad sensum dividi cum possit, evenit ut aegre moveatur 20
 ad cacumen. Documentum autem est id, quod in iis qui in
 longinquo ligna caedunt observatur. Nam post satis diutur-
 num tempus quam securis demissa est exauditur sonus ictus,
 quippe qui longiore intervallo penetret ad eum qui audit.
 Hanc ob rem igitur non licet accurate Chaldaeis tempus ex- 25
 orientis signi et quod revera pro horoscopo habeatur assequi.
 Tametsi non solum maius temporis intervallum intercedit post
 partum, dum is, qui assidet parturienti, ferit disco, deinde,
 postquam feriit, audit qui sedet in cacumine: sed etiam dum
 circumspicit et cernit in quo signorum sit luna et reliquarum 30
 stellarum in quonam signo sit quaeque, necessario consequitur
 ut diversa existat stellarum dispositio, cum poli motus ineffa-
 bili celeritate feratur, antequam curiose observando ac-
 commodaverit eius qui nascitur momento ea quae in caelo
 spectantur. 35

5. In hunc modum absurda ostendetur Chaldaeorum ars.
 Sin vero dixerit quispiam ex interrogationibus eius qui scisci-
 tetur ex Chaldaeo posse perspicui genituram, manifestum est ne
 hac quidem ratione assequi illum posse accuratum tempus.
 Etenim si celebrata est tanta illorum dexteritas in arte sua, 40
 et ne ipsi quidem assequuntur accuratum tempus, sicuti de-
 monstravimus, qui tandem qui rudis est illius artis comprehen-
 dit enixionis tempus accurate, unde edoctus Chaldaeus horo-
 scopum recte constituat? Verum ne ex contemplatione quidem
 horizontis ubique apparebit exoriens eadem stella, sed est ubi 45

σελήνη C M 34. φθάνει Sextus: φαίνεται C M ἀναγκαῖον om
 Sextus 36. ἀλέκτω Sextus: ἀλλ' ἐν C 36. φερομένης Sextus:
 φερόμενα C 36. 37. Sextus apertius: πρὶν τηρητικῶς παραπλάσα-
 σθαι τῇ τοῦ γεννηθέντος ὥρᾳ τὰ κατ' οὐρανὸν βλεπόμενα §. 70 p. 349
 40. ἡ περὶ C Haec gravius corrupta eam fere sententiam videntur ha-
 buisse, quam in versione expressimus. Cfr. Sext. §. 87 46. τοῦ
 om pr C

σεται ἀνίσχων ἀσθήρ, ἀλλ' ὅπου μὲν ὠροσκόπος νομισθήσεται
 τὸ ἀπόκλιμα, ὅπου δὲ ὠροσκόπος ἢ ἐπαναφορὰ παρὰ τὴν τῶν
 τόπων ἐπιφάνειαν ὄντων ἢ ταπεινοτέρων ἢ ὑψηλοτέρων, ὥστε
 50 καὶ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος οὐκ ἀκριβῆς φανήσεται ἢ προαγόρευ-
 σις, πολλῶν κατὰ πάντα τὸν κόσμον τῇ αὐτῇ ὥρᾳ γεννωμένων,
 ἄλλου ἄλλως τὰ ἄστρα θεωροῦντος. Ματαία δὲ καὶ ἡ διὰ τῶν
 ὑ[δρο]ῶν νομιζομένη κατάληψις. Οὐ γὰρ ὁμοίως [ὁ] ἀμφο-
 ρεὺς το θεῖς ῥύσει πληρώσων ὡς ἀπόκενος, αὐτοῦ
 55 τοῦ πόλου κατὰ ἐκείνων λόγον ἐνὶ ὀρμήματι ἰσοιταχῶς φερομέ-
 νου. Εἰ δὲ ἀναστρέψαντες λέγοιεν μὴ τὸν ἀκριβῆ χρόνον λαμ-
 βάνειν ἀλλ' ὡς ἔτυχεν ἐν πλάτει, σχεδὸν ὑπ' αὐτῶν ἐλεγχθή-
 σονται τῶν ἀποτελεσμάτων. Οἱ γὰρ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ γεννη-
 θέντες οὐ τὸν αὐτὸν ἔζησαν βίον, ἀλλ' οἱ μὲν λόγου χάριν
 60 ἐβασίλευσαν, οἱ δὲ ἐν πέδαις κατεγήρασαν. Οὐδεὶς γοῦν Ἀλε-
 ξάνδρῳ τῷ Μακεδόνι γέγονεν ἴσος πολλῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην
 ὁμοίως ἀποτεχθέντων αὐτῷ, οὐθεὶς Πλάτῳ τῷ φιλοσόφῳ.
 Ὅστε τὸν ἐν πλάτει τῆς γενέσεως χρόνον ὁ Χαλδαῖος ἀκριβῶς
 οὐ δυνήσεται λέγειν, εἰ [ὁ] κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον γεννηθεῖς
 65 εὐτυχῆσει. Πολλοὶ γοῦν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον γεννηθέντες
 ἐδυσαίχησαν, ὥστε ματαία καὶ ἡ κατὰ τὰ διαθέματα ὁμοιότης.
 Διαφόρως οὖν καὶ πολυτρόπως τὴν ματαιόπονον σκέψιν τῶν
 Χαλδαίων διελέγξαντες οὐδὲ τοῦτο παραλείψομεν, ὡς εἰς ἀπο-
 ρον χωρήσουσιν αἱ προρησεις αὐτοῖς. Εἰ γὰρ τὸν ἐν τῇ ἀκίδι
 70 τοῦ Τοξότου γεννηθέντα, ὡς οἱ μαθηματικοὶ λέγουσιν, ἀνάγκη
 σφραγήσασθαι, πῶς αἱ | τισαῦται τῶν βαρβάρων μυριάδες ἀγω-
 μιζόμεναι πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἐν Μαραθῶνι ἢ Σαλαμῖνι ὑφ'
 ἐν κατεσφάγησαν; οὐ γὰρ δὴ γε ἐπὶ πασῶν ὁ αὐτὸς ἦν ὠρο-
 σκόπος. Καὶ πάλιν εἰ τὸν ἐν τῇ κάλπῃ τοῦ Ὑδροχόου γεννη-
 75 θέντα ναυαγήσειν, πῶς οἱ ἀπὸ Τροίας ἀναγόμενοι τῶν Ἑλλή-
 ρων περὶ τὰ κοῖλα τῆς Εὐβοίας συγκατεποντίσθησαν; ἀπίθανον
 γὰρ πάντας μακροῦ χρόνου διαφέροντας ἀλλήλων ἐν τῇ κάλπῃ
 τοῦ Ὑδροχόου γεγεννησθαι. Οὐ γὰρ ἔστι λέγειν ὅτι δι' ἓνα πολ-

53. 54. Rectius Sextus §. 77 p. 350: ὁ ἀμφορεὺς οὐκ ὡσαύτως ῥυή-
 σεται πλήρης καθεστώς, ὡσαύτως δὲ ἡμίκενος 55. πόλου] πολλά C
 56. ἀναστρέψαντες Sextus §. 88 p. 352: διαστρέψαντες C 56. 57.
 λαμβάνεσθαι Sextus 62. οὐθ' εἰς C: οὐδὲ Sextus 63. Apertius
 Sextus §. 89: ὥστε εἰ τὸν ἐν πλάτει τῆς γενέσεως χρόνον ὁ Χαλδαῖος ἐπι-
 σκέπτεται, οὐ δυνήσεται παγίως λέγειν ὅτι ὁ κ. τ. λ. 64. τὸν αὐ-

pro horoscopo habebitur declinatio, ab altera parte erit ubi successio, prouti loca in conspectum cadunt vel editiora, vel depressiora: quapropter etiam ab hac parte non accuratam esse apparebit praedictionem, cum multi per universum orbem terrarum eadem hora nascantur, alius autem aliter stellas obser- 50 vet. Vana autem etiam est quae per clepsydras celebratur comprehensio. Non enim pariter amphora fluet, cum erit plena quam cum erit seminans, dum ipse polus ex illorum doctrina uno impetu pari celeritate fertur. Sin tergiversati dicent non se accuratum tempus sumere, sed prouti accidit in aliqua la- 55 titudine, ferme ab ipsis coarguentur apotelesmatis. Nam eodem tempore qui editi sunt non eandem degerunt vitam, sed alii exempli gratia reges facti sunt, alii in vinculis consue- runt. Nemo certe Alexandro Macedoni extitit compar, quan- quam multi per orbem terrarum una cum illo erant nati, nemo 60 Platoni philosopho; ut cum minus accuratum natalium tempus sumet Chaldaeus, accurate nequeat dicere, num qui eodem tempore natus est prospera usus sit fortuna. Multi certe per idem tempus nati adversa fortuna sunt conflictati, unde appa- ret vanam esse etiam similitudinem secundum disposituras. Con- 65 futata igitur diversis rationibus multisque modis inani sedulitate Chaldaeorum ne hoc quidem praetermitteremus, praedictiones eorum inexplicabiles difficultates habere. Si enim, ut mathematici dicunt, eum, qui est sub cuspidе Sagittarii natus, oportebit iugulari, quomodo tandem tot barbarorum myriades, quae certaverunt 70 cum Graecis ad Marathonem vel ad Salaminem, simul iugulati sunt? Non enim profecto omnibus idem horoscopus illuxit. Et rursus si eum, qui sub situla Aquarii natus est, naufragio uti oportebit, quomodo Graecorum ii, qui Troia redierunt, circa cava Euboeae una in mare demersi sunt? Improbabile 75 enim est omnes magno spatio temporis a se distantes sub situla Aquarii natos esse. Non enim licet dicere propter unum

τὸν Sextus: τοῦτον τὸν C M	65. αὐτὸν τὸν C	τούτῳ γεννηθέντες
Sextus 67. γοῦν C	70. τόξου C	71. 72. ἀνταγωνιζόμενοι
Sextus 72. πρὸ τοῦς pr C	72. ἢ Σαλαμῖνι om Sextus §. 92	
p. 353 73. πάντων Sextus	ὁ αὐτὸς Sextus: αὐτῶν C	74. εἰ
om C M 75. ναυαγήγειν C	πῶς οἱ Sextus: πόσοι C	ἀνακο-
μιζόμενοι Sextus	77. ἐν τῇ κάλπιδι Sextus: ἐπὶ τῇ κάλπῃ C M	

λάκις, ᾧ εἵμαρται κατὰ πέλαγος φθαρῆναι, πάντες οἱ ἐν τῇ
80 νῆϊ συναπολοῦνται. Διαιὶ γὰρ ἡ τούτου εἵμαρμένη τὰς πάντων
νικᾷ, ἀλλ' οὐχὶ διὰ τὸν ἕνα, ᾧ εἵμαρται ἐπὶ γῆς τελευτᾶν,
πάντες περισώζονται;

6. Ἄλλ' ἐπεὶ καὶ περὶ τῆς τῶν ζωδίων ἐνεργείας λόγον
ποιοῦνται, οἷς φασὶ προσομοιοῦσθαι τὰ ἀποικτιόμενα, οὐδὲ
85 τοῦτον παραλείψομεν, οἷον τὸν ἐν Λέοντι γεννηθέντα ἀνδρεῖον
ἔσεσθαι· ὁ δὲ ἐν Παρθένῳ τετανόθριξ, λευκόχρως, ἄπαις, αἰ-
δήμων. Ταῦτα δὲ καὶ τὰ τούτοις ὅμοια γέλωτός ἐστι μᾶλλον
ἄξια καὶ οὐ σπουδῆς. Ἔστι γὰρ κατ' αὐτοὺς μηδένα Αἰθίοπα
ἐν Παρθένῳ γεννᾶσθαι· εἰ δ' οὐ, δώσει [εἶναι] τὸν τοιοῦ-
90 τον λευκόν, τετανό|τριχα καὶ τὰ ἕτερα. Οἶμαι δὲ μᾶλλον
τοὺς ἀρχαίους [τὰ] ὀνόματα τῶν κειμένων ζώων ἐπὶ κλη-
τοῖς ἀστροῖς προστεθεικέναι οἰκειώσεως χάριν, οὐχ ὁμοιοτρό-
που φύσεως· τί γὰρ ἔχουσιν ὅμοιον ἄρκτω οἱ ἑπτὰ ἀστέρες
διεσιτώτες ἀπ' ἀλλήλων; ἢ δράκοντος κεφαλῇ οἱ, ὡς φησὶν ὁ
95 Ἄρατος, πέντε;

Ἄλλὰ δύο χροτάφοις, δύο δ' ὄμμασιν, εἷς δ' ὑπένερθεν
Ἔσχαυῆν ἐπέχει γέννος δεινοῖο πελώρου.

7. Οὕτως καὶ ταῦτα οὐκ ἄξια τοσοῦτου πόνου δείκνυται
τοῖς εὐ φρονεῖν προηρημένοις καὶ μὴ προσέχουσι τῇ τῶν Χαλ-
1 δαίων ἐμφυσιώσει, οἱ καὶ βασιλεῖς ἐξαφανίζουσι δειλίαν κατ-
αριύζοντες καὶ ιδιώτας παραθαρρύνουσι μεγάλα τολμᾶν. Εἰ
δὲ ἀποτύχοι αὐτὸς κακῶ περιπαρεῖς, οὐ πᾶσι γίνεται διδάσκα-
λος ὁ βλαβεῖς, οὗς φρεναπατᾶν βουλόμενοι τοῖς ἀποτεύγμασιν
5 εἰς ἄπειρον τὸν νοῦν αὐτῶν συνωθοῦντες λέγουσιν οὐκ ἄλλως
ἐπὶ τὸ αὐτὸ δύνασθαι τὸν συσχηματισμὸν τῶν αὐτῶν ἀστέρων
γίνεσθαι ἢ διὰ τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ μεγάλου ἐνιαυτοῦ, δι'
ἑπτακισχιλίων ἐτῶν καὶ ἑπτακοσίων ἐβδομήκοντα καὶ ἑπτὰ.
Πῶς οὖν φθάσει ἀνθρωπίνῃ παρατήρησις | τοῖς τοσοῦτοις αἰῶσι
10 συνδραμεῖν ἐπὶ μιᾶς γενέσεως; καὶ ταῦτα οὐκ ἅπαξ ἀλλὰ πολ-
λάκις οἶμαι, παρ' ἐλπίδα πλειόνων ἐληλέγχθαι τὴν Χαλδαικὴν

80. συναπόλλυνται Sextus 81. διὰ τὴν ᾧ εἵμαρτο C 86. Post
τετανόθριξ Sextus §. 95 p. 353 add χαροπὸς 86. λευκόχρως Sex-
tus: λευκόχρους C M 88. καὶ οὐ] ἢ Sextus 89. εἶναι ex Sexto
addidimus. 91. τὰ add M ἐπίκλησιν τοῖς M recte, ut videtur
93. ἄρκτω οἱ Sextus §. 98 p. 354: ἄρκτου C 94. 95. κεφαλαὶ ὡς
φησὶν ὁ Ἄρατος πέντε; C: κεφαλῇ οἱ πέντε; ἐγ' ὧν φησὶν ὁ Ἄρατος Sex-

saepe, cui fatale est in mare demergi, omnes, qui eadem navi vehuntur, una demersum iri. Cur enim huius fatum reliquorum omnium fata vincit et non propter unum, cui fatale est 80 in terra mori, reliqui omnes conservantur?

6. Sed quoniam et de signorum potestate sermonem instituunt, quibus aiunt assimilari quae nascuntur, ne hunc quidem omittemus, veluti, qui sub Leone natus erit fortem fore; qui autem sub Virgine promissis capillis, candida facie, carens 85 liberis, verecundus. Haec autem horumque similia risu potius digna et non studio. Fieri enim ex istorum ratione nequit, ut aliquis Aethiops sub Virgine nascatur; sin contra, dabit talem esse candidum, promissis capillis et reliqua. Opinor autem potius antiquos nomina receptorum animalium pro cognominibus 90 posuisse stellis familiaritatis gratia, non similiter comparatae naturae. Quid enim habent commune cum ursa septem stellae distantes inter se, aut cum draconis capite quinque quas dicit Aratus stellae?

Tempora bina tenent, oculos duo, subtus et unum 95
Immanis monstri maxillae extrema capessit.

7. Ita haec quoque non digna tanto labore monstrantur iis, qui recte sentire gestiunt et non animum appellunt ad Chaldaeorum gloriationes, qui et reges de medio tollunt ignaviam concinnantes, et homines privatos excitant ad magna facinora. Sin quis ipse in errorem lapsus a vero aberraverit, tantum abest, ut exemplo suo reliquos doceat, ut ipsa repulsa hos fallere studentes in infinitum mentes eorum perturbent dicendo, non aliter earundem stellarum configurationem ad idem 5 pervenire posse quam per reversionem magni anni, per septem milia annorum et septingentos et septuaginta septem. Quomodo igitur poterit humana observatio congruere cum tot saeculis in una genitura? idque non semel, sed saepe Pluribus confutari Chaldaeorum artem oportuit, quanquam ob 10

tus M 96. Arat. Phaenom. 56 97. ἐσχάτη δ' ἐπέχει C 98. Πῶς C
5. συνωθούντα C οὐκ ἄλλως C. Fr. Hermannus: οὐ καλῶς C M
6. ἐπιτοαντὸ C σχηματισμὸν C 7. 8. δι' ἐννεασισχλίων ἐνα-
κοσίων καὶ ἐβδομήκοντα καὶ ἐπὶ ἐτῶν Sextus §. 105 p. 355 10. 11.
Post vocabulum πολλάκις quaedam desiderari arguit Sextus, idque
suspicio est ipsis verbis οἶμαι παρ' ἐλπίδα a librario esse significa-

τέχνην ἔδει· καίτοι δι' ἕτερα αὐτῆς ἡμῶν μνησθέντων, οὐχὶ
 ἰδίως δι' αὐτήν. Ἄλλ' ἐπεὶ προηγήμεθα μηδὲν τῶν παρ' ἔθνεσι
 δογματίων καταλιπεῖν διὰ τὴν πολύφωνον τῶν αἰρέσεων παν-
 15 ουργίαν, ἴδωμεν ἢ λέγουσι καὶ οἱ περὶ μεγεθῶν τετολμηκότες,
 οἱ καυδόντες τὴν τῶν πλειόνων μαιαιποनीαν, ἄλλου ἄλλως
 διαψευσσάμενου καὶ εὐδοκιμήσαντος, μεῖζόν τι ἐτόλμησαν εἰπεῖν,
 ὅπως ὑπὸ τῶν τὰ μικρὰ ψεύσματα μεγάλως δοξασάντων μει-
 ζόνως δοξασθῶσιν. Οὗτοι κύκλους καὶ μέτρα τρίγωνά τε καὶ
 20 τετράγωνα διπλάσιά τε καὶ τριπλάσια ὑποίθενται· πολὺς δὲ ὁ
 περὶ τούτου λόγος, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸ προκείμενον ἀναγκαῖος.

8. Ἰκανὸν οὖν λογίζομαι ἐξαιρεῖν τὰ ὑπ' αὐτῶν τερατο-
 λογούμενα. Διὰ τοῖς ἐπιτόμοις χρησάμενος ὧν αὐτοὶ λέγουσιν,
 ἐπὶ τὰ ἕτερα τραπήσομαι. Λέγουσι δὲ ταῦτα· κράτος ἔδωκεν
 25 ὁ δημιουργήσας τῇ ταυτοῦ καὶ ὁμοίου περιφορᾶ· μίαν γὰρ αὐ-
 τὴν ἄσχιστον εἶασε, τὴν δὲ ἐντὸς σχίσας ἕξαχῆ ἐπὶ κύκλους
 ἀνίσους κατὰ τὴν τοῦ διπλασίου καὶ τριπλασίου διάστασιν ἐκά-
 στην, οὐσῶν ἑκατέρων τριῶν, κατὰ τὰ ἐναντία μὲν ἀλλήλοις
 προσέταξεν ἰέναι τοὺς κύκλους, τάχει δὲ τρεῖς μὲν ὁμοίως, τοὺς
 30 δὲ τέσσαρας ἀλλήλοις τε καὶ τοῖς τρισὶν ἀνομοίως, ἐν λόγῳ δὲ
 φερομένους. Κράτος μὲν δεδόςθαι τῇ ταυτοῦ φορᾶ φησὶν, οὐ
 μόνον ἐπειδὴ περιέχει τὴν θατέρον φορᾶν, τουτέστι τοὺς πλα-
 νωμένους, ἀλλ' ὅτι καὶ τοσοῦτον ἔχει κράτος, τουτέστι τοσαύτην
 δύναμιν, ὥστε καὶ τοὺς ἐπὶ τὰναντία, τοὺς πλανωμένους ἀπὸ
 35 δύσεως ἐπ' ἀνατολὴν φερομένους αὐτοὺς τῇ οἰκείᾳ ἰσχύϊ ὁμοίως
 καὶ ἀπὸ ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν ἐναντιῶ συμπεριάγειν. Μίαν δὲ
 καὶ ἄσχιστον εἶασθαι φησὶ ταύτην τὴν φορᾶν, πρῶτον μὲν
 ἐπειδὴ πάντων τῶν ἀπλανῶν ἰσόχρονοι αἱ περιφοραὶ καὶ οὐ
 διηρημέναι κατὰ πλείους καὶ ἐλάτους χρόνους· ἔπειτα ὅτι μίαν
 40 πάντες ἔχουσιν ἐπιφάνειαν τὴν τῆς ἕξωτάτω φορᾶς, οἱ δὲ πλα-
 νώμενοι καὶ εἰς χρόνους πλείονας καὶ διαφόρους τῶν κινήσεων
 καὶ εἰς ἀποστάσεις ἀπὸ γῆς ἀνίσους διήρηται· τὴν δὲ θατέρον
 φησὶν ἕξαχῆ εἰς ἐπὶ κύκλους ἐσχίσθαι, εἰκότως. Ὅποσαι γὰρ
 ἂν ὧσιν ἐκάστου αἱ τομαί, μονάδι πλείω τῶν τομῶν γίνεται
 45 τὰ τμήματα, οἷον ἐὰν μιᾶ τομῇ διαιρεθῇ, δύο ἔσται τμήματα,

tum. Is enim adscripsisse videtur οἶμαι, παραλείπει sive πινὰ ἔλλει-
 πει; tum Hippolytus perrexerit: Διὰ πλειόνων κ. τ. λ. 13. αὐ-
 τὴν M προκείμεθα C 23. ὡς C 24. Plat. Tim. p. 36 C
 26. ἕξαχῆ Plato: ἕξ αὐτῆς C 27. καὶ τριπλασίον Plato cf. infra p. 66

alias res meminimus eius, non proprie ob ipsam. Sed postquam propositum fuit nihil ex placitis ethnicorum omittere propter multisonam haeresium versutiam, videamus quid dicant etiam ii, qui de magnitudinibus periclitati sunt dicere, qui perspecto plurimorum vano labore, cum alius aliter mentitus et¹⁵ celebritatem nactus esset, maius quid conati sunt eloqui, quo ab iis, qui parva mendacia magnificis laudibus extulissent, maioribus efferrentur. Hi orbes et mensuras triangulosque et quadrangulos duplaque et tripla ponunt. Multus autem de hac re sermo est, sed ut ad propositum nostrum non sit necessarius.²⁰

8. Sufficere igitur arbitror exponere quae isti portenta loquuntur. Quamobrem usus epitomis eorum quae ipsi docent ad ea quae reliqua sunt me convertam. Docent autem haec: Principatum dedit opifex mundi eiusdem ipsius similisque conversioni; eam namque solam indivisam reliquit, interiorem vero²⁵ cum sexies divisisset, septemque orbes inaequales dupli et tripli intervallis effecisset, singula, cum tria sint utriusque, contrariis inter se cursibus orbes peragere iussit: et ex septem interioribus tres quidem pari celeritate, quattuor vero et ad se et ad reliquos tres celeritate quidem impari, iusta tamen ra-³⁰ tione converti. Principatum igitur datum esse eiusdem ipsius conversioni ait, non solum quoniam continet alterius conversionem, hoc est stellas erraticas, sed quia etiam tantum habet principatum, hoc est tantam vim, ut vel quae in adversam partem, hoc est erraticae, ab occasu ad orientem vertuntur ipsas propria³⁵ potentia pariter etiam ab ortu ad occasum secum una circumagat. Unam autem eam et indivisam relictam esse ait hanc conversionem, primum quidem quia omnium fixarum stellarum pari temporis intervallo fiunt conversiones et non discretae secundum amplius vel brevius tempus, deinde quia omnes ha-⁴⁰ bent eandem apparentiam, quae est extimae conversionis, erraticae autem et in tempora plura et diversa conversionum et in distantias a terra inaequales divisae sunt. Alterius autem conversionem ait sexfariam in septem orbes dissectam esse:

init: om C	29. ὁμοίους C	30. ἀνομοίοις C	31. γερο-
μένων C	34. τοῖς ἐπὶ C M	36. συμπεριάγει C M	37. εἰ ἐάσθαι
C M	ταύτην τὴν] ταύτην C M	40. ἔχωσιν C	44. μονάδι
πλείω Roesperus:	μονάδες λέγω C M		

ἂν δυοί, τρία τμήματα· οὕτω δὴ καὶ ἕξαχῆ τι τμηθῆ, ἐπιὰ
 ἔσται τὰ τμήματα. Τὰς δὲ ἀποστάσεις αὐτῶν κατὰ διπλάσια
 καὶ τριπλάσια ἐναλλάξ τετάχθαι φησίν, οὐσῶν ἑκατέρων τριῶν·
 ὅπερ καὶ ἐπὶ τῆς συστάσεως τῆς ψυχῆς, ἐπὶ τῶν ἐπιὰ ἀριθμῶν

50 ἔδειξε. Τρεῖς μὲν γάρ εἰσιν ἐν αὐτοῖς διπλάσιοι ἀπὸ μονάδος
 $\overline{\beta}$, $\overline{\delta}$, $\overline{\eta}$, τρεῖς δὲ $\overline{\mu}$ καὶ $\overline{\rho\eta}$ σταδίων. Περίμετρος δὲ

γῆς σταδίων $\overline{\mu}$ καὶ $\overline{\sigma\mu\gamma}$ · καὶ ἀπόστημα δὲ ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας
 τῆς γῆς ἐπὶ τὸν σεληνιακὸν κύκλον | ὁ μὲν Σάμιος Ἀρίσταρχος
 $\overline{\rho\epsilon\eta}$

ἀναγράφει σταδίων $\overline{\mu}$, ὁ δὲ Ἀπολλώνιος μυριάδ. $\overline{\varphi}$, ὁ δὲ Ἀρ-
 55 χιμήδης μυριάδ. $\overline{\sigma\mu\delta}$ καὶ μονάδ. $\overline{\delta\rho\lambda}$. ἀπὸ δὲ τοῦ σεληνιακοῦ

ἐπὶ τὸν τοῦ ἡλίου κύκλον σταδίων μυριάδ. $\overline{\xi\kappa\varsigma}$ καὶ μονάδ. $\overline{\beta\zeta\epsilon}$.

ἀπὸ τοῦδε ἐπὶ τὸν τῆς Ἀφροδίτης κύκλον σταδίων μυριάδ. $\overline{\beta\kappa\zeta}$

καὶ μονάδας $\overline{\beta\zeta\epsilon}$. ἀπὸ τοῦδε ἐπὶ τὸν τοῦ Ἑρμοῦ κύκλον στα-
 60 δίων μυριάδ. $\overline{\xi\pi\alpha}$, μονάδ. $\overline{\zeta\rho\zeta\epsilon}$. ἀπὸ τούτου δὲ ἐπὶ τὸν τοῦ

πυρόρειος κύκλον σταδίων μυριάδ. $\overline{\delta\eta\delta}$, μονάδ. $\overline{\alpha\rho\eta}$. ἀπὸ

τούτου δὲ ἐπὶ τὸν τοῦ Διὸς κύκλον σταδίων μυριάδ. $\overline{\beta\kappa\zeta}$, μο-
 νάδας $\overline{\xi\zeta\epsilon}$. ἀπὸ τούτου δὲ ἐπὶ τὸν τοῦ Κρόνου κύκλον στα-
 δίων μυριάδ. $\overline{\delta\lambda\zeta}$, μονάδ. $\overline{\beta\zeta\epsilon}$. ἀπὸ τούτου δὲ ἐπὶ τὸν ζωδια-

65 9. Τὰ μὲν ἀπ' ἀλλήλων διαστήματα τῶν κύκλων καὶ τῶν
 σφαιρῶν βάρθῃ τε ὑπὸ τοῦ Ἀρχιμήδους ἀποδίδονται. Τοῦ δὲ

ζωδιακοῦ τὴν περίμετρον λαμβάνει σταδίων δευτέρων ἀριθμῶν
 $\overline{\delta}$ καὶ μυριάδ. $\overline{\delta\psi\lambda\alpha}$ · ὥστε συμβαίνειν τὴν ἐκ τοῦ κέντρου τῆς

70 γῆς εὐθεΐαν ἄχρι τῆς ἐπιφανείας τῆς ἐσχάτης τὸ ἕκτον εἶναι
 τοῦ λεχθέντος ἀριθμοῦ, τὴν δὲ ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς,

ἐφ' ἧς βεβήκαμεν, ἄχρι τοῦ ζωδιακοῦ, ἄρτι ῥηθέντος ἕκτον τοῦ
 ἀριθμοῦ, λείπον τέτρασι μυριάσι σταδίων, ὃ ἐκ τοῦ κέντρου

τῆς γῆς μέχρι τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς. ἀπὸ τοῦ Κρόνου δὲ κύ-
 κλου ἐπὶ τὴν γῆν φησὶ τὸ διάστημα σταδίων δευτέρων ἀριθμῶν

75 εἶναι μονάδ. δύο καὶ μυριάδ. $\overline{\beta\sigma\zeta\theta}$ καὶ μονάδ. $\overline{\beta\psi\iota\alpha}$.| ἀπὸ

47. κατὰ Roperus: καὶ τὰ C M 50. ἐν] ἐπ' C M 51. $\overline{\eta}$
 $\overline{\varphi}$ C τρεῖς δὲ] Post haec verba apertum est quaedam excidisse

52. $\overline{\mu}$ καὶ $\overline{\sigma\mu\gamma}$] $\overline{\mu}$ καὶ $\overline{\sigma\mu\gamma}$ Roperus 55. Qui numeri Archime-
 dis auctoritatem falso prae se ferunt, de qua re dubitari non posse
 intelligentissimus harum rerum arbiter M. A. Sternius, collega noster

probabiliter; quotquot enim sunt cuiusque sectiones, monade 15
 plura quam sectiones fiunt segmina, veluti quando una sectione
 dividetur, duo erunt segmina, quando duabus, tria segmina:
 sic igitur ubi et sexies quid secabitur, septem erunt segmina.
 Distantias autem eorum secundum dupla et tripla per vices or-
 dinatas esse ait, cum utraeque sint tres, id quod etiam de 50
 compositione animae in septem numeris fundata demonstravit.
 Tres enim sunt in iis dupla a monade: 2, 4, 8, tres autem
 [tripla: 3, 9, 27] . . . [Diameter terrae] 80108 stadiorum, pe-
 rimeter autem terrae 250543 stadiorum. Et distantiam vero a
 superficie terrae ad lunarem orbem Samius Aristarchus quidem 55
 notat stadiorum Apollonius autem 5000000,
 Archimedes autem 5544130, a lunari autem ad solarem or-
 bem stadiorum 50262065, ab eo autem ad Veneris orbem sta-
 diorum 20272065, ab eo autem ad Mercurii orbem 50817165,
 ab hoc autem ad Martis orbem stadiorum 40541108, ab hoc 60
 autem ad Iovis orbem stadiorum 20275065, ab hoc autem ad
 Saturni orbem stadiorum 40372065, ab hoc autem ad Zodia-
 cum et extimam peripheriam stadiorum 20082005.

9. Iam distantiae a se invicem orbium et sphaerarum
 profunditatesque ab Archimede redduntur. Zodiaci autem pe-
 rimetrum sumit stadiorum 447310000, ut consequatur lineam
 ex centro terrae rectam usque ad extimam apparentiam sex-
 tam esse partem eius numeri quem diximus, eam autem li-
 neam, quae est a superficie terrae in qua versamur usque ad
 Zodiacum, sextam partem eius quem modo diximus esse nu- 70

affirmat, ex parte corruptiores sunt quam qui certo restitui possint

56. μυριάδ. εζς] Infra p. 70, 16 μυριάδ. εζς 57. μυριάδ. βζς
μυριάδ. εζς C M; cfr. infra p. 70, 17 59. ζρξε] ζρξε C 60. δνδ,
μονάδ. αρη] δρνδ, μονάδ. δρνδ C M; cfr. infra p. 70, 20 sqq. 64.
μυριάδ. βη, μονάδ. με] Haec vera esse nequeunt; nam monadum qua-
 draginta milia efficiunt quattuor myriades, ut illud Hippolytus posuisse
 nequeat. An μυριάδ. βη, μονάδ. βε? 66. τε] δè C 68. 69.
τῆς γῆς M. A. Sternius: om C M 69. εσχάτης γῆς C 70. τῆν
τοῦ C M 71. εφ' C: ἀφ' M ῥηθὲν C M 74. 75. ἀριθ-
μῶν εἶναι] ἀριθμῶσθαι C

τοῦ δὲ τοῦ Διὸς κύκλου ἐπὶ γῆν σταδίων δευτέρων ἀριθμῶν
 μονάδ. β καὶ μυριάδ. σοῦζ' καὶ μονάδας χμς. ἀπὸ δὲ τοῦ πυ-
 ρόεντος κύκλου ἐπὶ γῆν δευτέρων ἀριθμῶν μονάδ. μίαν καὶ
 μυριάδ. γσμα καὶ μονάδ. ηφπα. ἀφ' ἡλίου ἐπὶ γῆν δευτέρων
 80 ἀριθμῶν μονάδ. μίαν καὶ μυριάδ. βροξ καὶ μονάδας δυνδ'.
 ἀπὸ δὲ τοῦ Σίλβοντος ἐπὶ τὴν γῆν μυριάδ. εσξη, μονάδας
 ησνθ. ἀπὸ δὲ Ἀφροδίτης ἐπὶ γῆν μυριάδ. επα, μονάδ. ερξ.

10. Περὶ σελήνης δὲ ἐλέχθη τὸ πρότερον. Τὰ μὲν οὖν
 ἀποστήματα καὶ βάρη τῶν σφαιρῶν οὕτως Ἀρχιμήδης ἀποδί-
 85 δωσιν, ἑτέρως δὲ ὑπὲρ αὐτῶν Ἰππάρχῳ εἴρηται καὶ ἑτέρως
 Ἀπολλωνίῳ τῷ μαθηματικῷ. Ἡμῖν δὲ ἐξαρκεῖ τῇ Πλατωνικῇ
 δόξῃ ἐπομένοις διπλάσια μὲν καὶ τριπλάσια οἶεσθαι τῶν πλανω-
 μένων τὰ ἀπ' ἀλλήλων διαστήματα· σώζεται γὰρ οὕτως ὁ λό-
 γος τοῦ καθ' ἁρμονίαν συγκεῖσθαι τὸ πᾶν ἐν λόγοις συμφώνοις
 90 κατὰ ταῦτα τὰ ἀποστήματα. Οἱ δ' ἐκτεθέντες ὑπὸ Ἀρχιμήδους
 ἀριθμοὶ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων περὶ τῶν ἀποστημάτων λεγόμενοι
 λόγοι εἰ μὴ ἐν συμφώνοις εἶεν λόγοις, τουτέστι τοῖς ὑπὸ Πλά-
 τωνος εἰρημένοις διπλασίοις καὶ τριπλασίοις, ἔξω δὲ συμφωνιῶν
 εὐρισκόμενοι, οὐκ ἂν σώζοιεν τὸ καθ' ἁρμονίαν κατεσκευάσθαι
 95 τὸ πᾶν· οὐ γὰρ πιθανὸν οὐδὲ δυνατόν ἄλογά τε καὶ ἔξω συμ-
 φωνιῶν καὶ ἑναρμονίων λόγων εἶναι αὐτῶν τὰ ἀποστήματα,
 πλὴν ἴσως σελήνης μόνης ἐκ τῶν λείψεων καὶ τῆς σκιάς τῆς
 γῆς, περὶ ἧς μόνης καὶ πιστεύσαι τις ἂν Ἀρχιμήδῃ ἀποστήσεως,
 τουτέστι τῆς σεληνιακῆς ἀπὸ γῆς· ταύτην δὲ λαβοῦσι ῥάδιον
 1 ἔσται κατὰ τὸ Πλατωνικὸν αὐτὸ τὰ κατὰ τὸ διπλάσιον καὶ τρι-
 πλάσιον, ὡς ἀξιοῖ Πλάτων, καὶ τὰ λοιπὰ ἀποστήματα ἀριθμῶ
 περιλαβεῖν. Εἰ δὴ κατὰ τὸν Ἀρχιμήδην ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας
 τῆς γῆς ἡ σελήνη ἀφῆστηκε σταδίων μυριάδ. φνδ, σταδίους δρλ,
 5 ῥάδιον τούτους τοὺς ἀριθμοὺς αὔξοντας κατὰ τὸ διπλάσιον καὶ
 τριπλάσιον καὶ τὰ τῶν λοιπῶν εὐρεῖν διαστήματα, ὡς μιᾶς μοί-
 ρας λαμβανομένης τοῦ τῶν σταδίων ἀριθμοῦ οὗς ἡ σελήνη τῆς
 γῆς ἀφῆστηκεν. Ὅτι δὲ οἱ λοιποὶ ἀριθμοὶ οἱ ὑπ' Ἀρχιμή-
 δους περὶ τῆς ἀποστήσεως τῶν πλανημένων λεγόμενοι οὐκ
 10 ἐν συμφώνοις λόγοις, ῥάδιον γνῶναι, πῶς ἔχουσι πρὸς ἀλ-
 λήλους καὶ ἐν ἑσὶ λόγοις εἰσὶ κατανοήσαντας· μὴ εἶναι δὲ ἐν
 ἁρμονίᾳ καὶ συμφωνίᾳ ταῦτα τοῦ καθ' ἁρμονίαν συνεστῶτος

meri demptis quattuor myriadibus stadiorum, quod efficitur ex centro terrae usque ad superficiem eius. A Saturni autem orbe ad terram ait distantiam esse stadiorum 222692711, a Iovis autem orbe ad terram 202770646, a Martis autem orbe ad terram 132418581, a sole ad terram 121604454, a Mercurio autem ad terram 52688259, a Venere autem ad terram 50815160.

10. De luna autem dictum est superius. Distantias igitur et profunditates sphaerarum in hunc modum Archimedes reddit, aliter autem de iis Hipparchus dixit et aliter Apollonius mathematicus. Nobis autem sufficit Platonicam doctrinam secutis dupla et tripla erraticarum a se invicem distantias statuere. Conservatur enim ita doctrina, ex qua ex concentu conditum sit universum, ex rationibus concinentibus secundum has distantias. Numeri autem ab Archimede expositi et a reliquis de distantis proditae observationes si non in concinentibus essent rationibus, hoc est a Platone statutis duplis et triplis, extra concentus autem repertae, non conservarent illam doctrinam, ex qua universum ex concentu conditum sit. Non enim neque credibile neque possibile, esse eorum distantias et irrationales et carere concentu congruisque rationibus, excepta fortasse luna sola propter defectus et umbram terrae, de cuius solius et fidem quispiam habeat Archimedi distantia, hoc est lunae a terra. Hanc igitur secutis in facili erit secundum illud Platonicum ipsum ex duplo et triplo, sicut statuit Plato, et reliquas distantias numero complecti. Si quidem secundum Archimedem a superficie terrae luna distat stadiorum 5544130, facile est hos numeros augmentem duplo et triplo et reliquorum reperire distantias, tanquam una parte sumpta eorum numero stadiorum, quot luna distat a terra. Reliquos autem numeros ab Archimede de distantia erraticarum stellarum positos non in congruis rationibus facile est intellectu, ubi perspexeris, quomodo inter se referantur et quibus nitantur in rationibus. Illud autem fieri nequit, ut non sint in

88. οὔτος C

91. ἀποσιμαίων pr C

94. κατ' ἀρμονίαν C

95. ἄλογα δὲ C

96. ἀποστέματα C

1. τὰ] τὰς C M

2. ἀπο-

στέματι C

ἀριθμῶν C M

κόσμου ὄντα μέρη ἀδύνατον. Τοῦ μὲν δὴ πρώτου ἀριθμοῦ ὄν
 ἀφέστηκεν ἡ σελήνη τῆς γῆς ὄντος μυριάδ. φνδ μονάδων δρλ,
 15 ὁ δεύτερος ἀριθμὸς ὄν ἀφέστηκεν ἡλιος τῆς σελήνης ὢν μυριάδ.
 εκζ, μονάδων βξε, ἐν λόγῳ ἐστὶ πλείονι ἢ ἔλασσον. πρὸς δὲ
 τοῦτον ὁ ἀνωτέρω ἀριθμὸς ὢν μυριάδ. βκζ, μονάδ. βξε, ἐν
 λόγῳ ἐστὶ [ἐλάττιον ἢ ἡμίσει. πρὸς δὲ τοῦτον ὁ ἀνωτέρω ἀριθ-
 μὸς ὢν μυριάδ. επα μονάδων ζροξε ἐν λόγῳ ἐστὶ] πλείονι ἢ
 20 διπλασίῳ. πρὸς δὲ τοῦτον ὁ ἀνωτέρω ἀριθμὸς ὢν μυριάδ. δνδ,
 μονάδων αρη, ἐν λόγῳ ἐστὶ ἐλάττιον ἢ ἐπιτετάρτω. πρὸς δὲ
 τοῦτον ὁ ἀνωτέρω ἀριθμὸς ὢν μυριάδ. βκζ μονάδων ξεε, ἐν
 λόγῳ ἐστὶ πλείονι ἢ ἡμίσει. πρὸς δὲ τοῦτον ὁ ἀνωτάτω ἀριθ-
 μὸς ὢν μυριάδ. δλζ, μονάδ. βξε, ἐν λόγῳ ἐστὶ ἐλάττιον ἢ
 25 διπλασίῳ.

11. Οὗτοι δὴ οἱ λόγοι ὃ τε πλείων ἢ [ἐννεαπλάσιος καὶ]
 ἐλάττιον ἢ ἡμισυς| καὶ πλείων ἢ διπλάσιος καὶ ἐλάττιον ἢ ἐπιτε-
 ταρτος καὶ πλείων ἢ ἡμισυς καὶ ἐλάττιον ἢ διπλάσιος ἕξω πα-
 σῶν εἰσὶ συμφωνιῶν, ἕξ ὢν οὐκ ἐναρμόνιον τι καὶ σύμφωνον
 30 σύστημα ἂν γένοιτο. Ὁ δ' ἅπας κόσμος καὶ τὰ τούτου μέρη
 κατὰ πάντα ὁμοίως ἐναρμόνιως καὶ συμφώνως σύγκεται. Οἱ
 δὲ ἐναρμόνιοι καὶ σύμφωνοι λόγοι σώζονται, καθάπερ προειρη-
 κάμεν, τοῖς διπλασίοις καὶ τριπλασίοις διαστήμασιν. Εἰ δὴ
 πιστὸν τὸν Ἀρχιμήδην ἠγησάμεθα ἐν μόνῳ τῷ πρώτῳ ἀποστή-
 35 ματι τῷ ἀπὸ σελήνης μέχρι γῆς, ῥάδιον καὶ τὰ λοιπὰ κατὰ τὸ
 διπλάσιον καὶ τριπλάσιον αὐξοντα εὐρεῖν. Ἔστω δὴ κατὰ τὸν
 Ἀρχιμήδην τὸ ἀπὸ γῆς μέχρι σελήνης ἀπόστημα σταδίων μυ-
 ριάδ. φνδ μονάδων δρλ, ἐστὶ μὲν δὴ τούτου διπλάσιος ἀριθ-
 μὸς σταδίων ὢν ἀφέστηκεν ὁ ἡλιος τῆς σελήνης μυριάδ. αρη
 40 καὶ ησξ, ἀπὸ δὲ τῆς γῆς ἀφέστηκεν ὁ ἡλιος σταδίων [μυριάδ.]
 αχξγ καὶ βτγ. καὶ Ἀφροδίτη δὲ ἀφέστηκεν ἀπὸ μὲν ἡλίου στα-
 δίων μυριάδ. αχξγ καὶ σταδίου βτγ, ἀπὸ δὲ γῆς μυριάδων
 γικς σταδίου δψπ. Ἐρμῆς δὲ Ἀφροδίτης μὲν ἀφέστηκεν στα-
 δίων μυριάδων βσιζ σταδίων εφκ, ἀπὸ δὲ γῆς μυριάδων ε
 45 πεντακόσια μδ σταδίου ατ. Ἀρης δὲ Ἐρμοῦ μὲν ἀφέστηκεν
 σταδ. μυριάδ. δθλπθ, σταδίου ζρο, ἀπὸ δὲ γῆς μυριάδ. μυριάδα
 καὶ φλγ, σταδίου ηνο. Ζεὺς δὲ Ἀρεως μὲν ἀφέστηκεν μυριάδ.
 δυλε, σταδίου γμ, ἀπὸ δὲ γῆς μυριάδ. [μυριάδα] καὶ δθξθ,

congruentia, et concentu hae, quae sunt in congruentia consistentis mundi partes. Igitur cum primus numerus, quem distat a terra luna sit 5544130, secundus numerus, quem distat sol a luna, qui sit 50272065, maiore constat ratione quam nonupla. Ad hunc autem superior numerus, qui sit 20272065, 10 ratione continetur [minore quam dimidia. Ad hunc autem superior numerus, qui sit 50817165, ratione continetur] maiore quam dupla. Ad hunc autem superior numerus, qui sit 40541108, ratione continebitur minore quam superquarta. Ad hunc autem superior numerus, qui sit 20275065, ratione 15 continetur maiore quam dimidia. Ad hunc autem supremus numerus, qui sit 40372065, ratione continetur minore quam dupla.

II. Hae igitur rationes et maior quam nonupla et minor quam dimidia et maior quam dupla et minor quam superquarta 20 et maior quam dimidia et minor quam dupla extra omnes sunt concentus, ex quibus non congruens quoddam et concinens existat systema. Universus autem mundus eiusque partes per omnia pariter congruenter et concinenter conditus est. Congruentes autem et concinentes rationes conservantur, sicuti 25 praediximus, duplis et triplis distantiiis. Ergo si fidem adiunximus Archimedi in sola prima distantia, quae est a luna ad terram, facile est et reliquas secundum duplum et triplum augentem reperire. Esto igitur secundum Archimedes distantia a terra ad lunam stadiorum 5544130, erit igitur huius 30 duplus numerus stadiorum, quae distat sol a luna, 11088260, a terra autem distat sol stadiorum 16632390, et Venus vero distat a sole quidem stadiorum 16632390, a terra autem 33264780 stadia, Mercurius autem a Venere quidem distat stadiorum 22176520, a terra autem 55441300 stadia, Mars au- 35 tem a Mercurio distat stadiorum 49897170, a terra autem 105338470 stadia, Iuppiter autem a Marte quidem distat 44353040

supplenda esse admonuit Sternius . 20. τοῦτο C 21. ἐπιτε-
 τάρτω] ἐπὶ δ' (sic) C 22. βζξ] βξξ C M 23. τοῦτον] τούτω C
 26. πλείω C Uncis inclusa supplevimus 29. εἶ C 30. σύ-
 στημα γένοιτο C M 31. πάντας C M 37. ἀπόστημα corr C
 39. κρη C 41. βτη C 46. δτηθ — βρο C 48. χμ]
 ημ C M δτηθ C

σταδίους αφι. Κρόνος ἀπὸ μὲν Διὸς ἀφῆσθηκε σταδίων μυ-
 50 ριάδ. μυριάδα καὶ δϛξθ, σταδίους αφι, ἀπὸ δὲ γῆς μυ-
 ριάδ. μυριάδας β καὶ θϛλη, σταδίους γκ. |

12. Τίς οὐ θαυμάσει τὴν τοσαύτην φρονίδα μετὰ τοσού-
 του πόνου γεγενημένην; οὐκ ἀχρεῖος δέ μοι οὐτοσί ὁ Πιολε-
 μαῖος ὁ τούτων μεριμνητῆς δοκεῖ· τοῦτο δὲ μόνον λυπεῖ, ὡς
 55 πρόσφατος γεννηθεὶς οὐκ εὐχρηστος γεγένηται γιγάντων παισίν,
 οἳ τὰ μέτρα ταῦτα ἠγνοηκότες ἐγγυὲς νομίζοντες εἶναι ὕψη οὐ-
 ρανοῦ πύργον μάτην ἐπεχείρησαν ποιεῖν, οἷς εἰ κατ' ἐκεῖνο
 παρῶν τὰ μέτρα διηγῆσατο, οὐκ ἂν μάτην τετολμήκεισαν. Εἰ
 δέ τις τούτῳ φάσκει ἀπιστεῖν, μετρήσας πειθῆσθω· ταύτης γὰρ
 60 φανερωτέραν ἀπόδειξιν οὐκ ἔχει πρὸς τοὺς ἀπίστους. Ὡ μα-
 ταιοπόνου ψυχῆς φρυσιώσεως καὶ πίστεως ἀπίστου, ἵνα πάντως
 Πτολεμαῖος σοφὸς νομίζεται παρὰ τοῖς τὴν ὁμοίαν σοφίαν
 ἠσκηκόσι.

13. Τούτοις ἐν μέρει ἐπισχόντες τινὲς ὡς μεγάλα κρίναν-
 65 τες καὶ λόγου ἄξια νομίσαντες αἰρέσεις ἀμέτρους καὶ ἀπίρους
 συνεστήσαντο. Ὡν εἷς μὲν Κολάρβασος, ὃς διὰ μέτρων καὶ
 ἀριθμῶν ἐκτίθεσθαι θεοσέβειαν ἐπιχειρεῖ· καὶ ἕτεροι δὲ ὁμοίως
 οὓς ἐπιδείξομεν, ἐπὶ τὰ περὶ αὐτῶν ἀρξώμεθα λέγειν, οἳ Πυ-
 θαγορείῳ ψήφῳ ὡς δυνατῇ προσέχουσι καὶ τὴν ἀσφαλῆ φιλο-
 70 σοφίαν δι' ἀριθμῶν καὶ στοιχείων σχεδιάζουσι μαντευόμενοι μά-
 ταια· ὧν ὁμοίως λόγους ἐρανισάμενοί τινες ἀποπλανῶσιν ἰδιώ-
 τας, προγνωστικοὺς ἑαυτοὺς φάσκοντες ἔσθ' ὅτι διὰ τοῦ πολλὰ
 μαντεύεσθαι ἐν ἐπιτυγχάνοντες καὶ ἐπὶ μὲν τοῖς πολλοῖς ἀπο-
 τεύγμασι μὴ αἰδοῦμενοι, ἐπὶ δὲ τῷ ἐνὶ ἐγκομπάζοντες. Οὐδὲ
 75 τούτων τὴν ἄσοφον σοφίαν παραπέμψομαι, ἀλλ' ἐκθέμενος
 τοὺς ἐκ τούτων ἐπιχειροῦντας θεοσέβειαν συνιστᾶν ἐλέγξω ῥί-
 ζης ἀσυστάτου καὶ πανουργίας ἀναπλέου ὄντας μαθητάς.

14. Οἱ μὲν οὖν διὰ ψήφων τε καὶ ἀριθμῶν στοιχείων τε
 καὶ ὀνομάτων μαντεύεσθαι νομίζοντες ταύτην ἀρχὴν ἐπιχειρή-
 80 σεως τοῦ κατ' αὐτοὺς λόγου ποιοῦνται, φάσκοντες πυθμένα
 εἶναι ἐκάστου τῶν ἀριθμῶν, ἐπὶ μὲν τῶν χιλιάδων τοσαύτας

50. δϛξθ] δρξθ C: δϛξθ M 51. μυριάδας β καὶ θϛλη]
 μυριάδα καὶ θιλη C: μυριάδα καὶ θϛλη M 55. πᾶσιν C 57.
 οἷς ὡς εἰ C 60. 61. ματαιοπόνου καὶ C 61. πάντων C 67. ἐπιρ-

stadia, a terra autem 149691510 stadia, Saturnus a Iove quidem distat stadiorum 149691510, a terra autem 299383020 stadia.

40

12. Quis non admirabitur tantam sollertiam tanto cum labore peractam? Non inutilis autem mihi hinc Ptolemaeus videtur harum rerum scrutator, nisi quod hoc tamen dolet, quod nuper admodum natus usui esse non potuit gigantum filii, qui harum mensurarum ignari, prope abesse rati altitudinem caeli, 45 turrem incassum periclitati sunt struere, quibus si illo tempore praesens mensuras exposuisset, non illi incassum periclitati forent. Sin vero quispiam se huic fidem non habere profitebitur, ipse mensus fidem habere discat; hac quidem apertior demonstrationem non habet incredulis. O frustra laborantem animi sufflationem et infidam fidem, ut quovis pacto Ptolemaeus sapiens existimetur apud eos, qui parem sapientiam professi sunt.

50

13. Haec sua quisque ratione secuti tanquam magna arbitrati et studio digna haereses immensas et infinitas con- 55 diderunt. Ex quibus unus Colarbasus, qui per mensuras et numeros explicare religionem deorum conatur, et alii similiter, quos ostendemus, quando commenta eorum recensere ordiemur, qui Pythagoreum computum tanquam efficacem sequuntur et stabilem philosophiam per numeros et elementa comminis- 60 cuntur hariolati vana. Quorum tamen rationes suffurati quidam in errores agunt imperitos, cum se prognosticos appellant, qui quidem, cum multa vaticinantur, unum quoddam assequuntur, et in multis quae non contigerunt haud erubescunt, in uno autem illo gloriantur. Ne horum quidem insipientem 65 sapientiam praetermittam, sed, postquam exposuero, eos qui ex his religionem deorum constituere conantur coarguam infirmae radice et fraudum plenae esse discipulos.

14. Igitur illi qui per calculos et numeros elementaque et nomina vaticinari opinantur ab hoc principio profecti artem 70 suam condunt, cum dicunt esse fundum singuli cuiusque numeri in chiliadibus quidem tot monades, quot sint chiliades, vel-

ρεῖ C 71. ὁμοίους C M: an ὅμως? ξρανίσαιμεν· οἷ τινες C 72. πρὸς γνωστικὸς C 77. καὶ πανουργίας] καινουργίας C: καινουργίαι M 77. ἀναπλέου ὄντας] ἀναπλέοντας C: ἀναπιεροῦντας τοὺς M 80. αὐτὴν C

μονάδας, ὅσαι ἂν ὥσι χιλιάδες, οἷον τῶν ἑξακισχιλίων ὁ πυθ-
 μὴν μονάδες ἕξ, τῶν ἑπτακισχιλίων μονάδες ἑπτὰ, τῶν ὀκτα-
 κισχιλίων μονάδες ὀκτώ, καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὁμοίως κατὰ τα
 85 αὐτά, καὶ ἐπὶ τῶν ἑκατοντάδων, ὅσαι ἂν ὥσιν αἱ ἑκατοντάδες,
 τοσαῦται μονάδες ὁ πυθμὴν ἔστιν αὐτῶν, οἷον τῶν ἑπτακισίων
 ἑπτὰ εἰσιν ἑκατοντάδες· ὁ πυθμὴν αὐτῶν ἑπτὰ μονάδες· τῶν
 ἑξακισίων ἕξ ἑκατοντάδες· ὁ πυθμὴν αὐτῶν τρεῖς μονάδες.
 Τὸ ὅμοιον καὶ ἐπὶ τῶν δεκάδων· τῶν μὲν ὀγδοήκοντα μονά-
 90 δες ὀκτώ, τῶν δὲ ἑξήκοντα μονάδες ἕξ, τῶν τεσσαράκοντα
 μονάδες τέσσαρες, τῶν δέκα μονὰς μία. Ἐπὶ δὲ τῶν μονά-
 δων, πυθμὴν αὐταὶ εἰσιν αἱ μονάδες, οἷον τοῦ ἑννέα ὁ ἑννέα,
 τοῦ ὀκτώ ὁ ὀκτώ, τοῦ ἑπτὰ ὁ ἑπτὰ. Οὕτως οὖν καὶ ἐπὶ τῶν
 στοιχείων ποιεῖν δεῖ· ἕκαστον γὰρ στοιχεῖον κατὰ τὴν τέτακται
 95 ἀριθμὸν, οἷον τὸ ν̄ πενήκοντα μονάδων ἔστιν· τῶν δὲ πεν-
 τήκοντα μονάδων πυθμὴν ἔστιν ὁ πέντε, καὶ τοῦ ν̄ στοιχείου|
 πυθμὴν ἔστιν ὁ πέντε. Ἔστω ἕκ του ὀνόματος τοὺς τούτου
 πυθμένους λαβεῖν. Οἷον τοῦ Ἀγαμέμνων ὀνόματος γίνεται τοῦ
 μὲν ᾠ μονὰς μία, τοῦ δὲ γ̄ μονάδες τρεῖς, τοῦ ἄλλου ᾠ μονὰς
 1 μία, τοῦ μ̄ μονάδες δ̄, τοῦ ε̄ μονάδες ε̄, τοῦ μ̄ μονάδες δ̄,
 τοῦ ν̄ μονάδες πέντε, τοῦ ὦ μονάδες ἦ, τοῦ ν̄ μονάδες ε̄,
 ὁμοῦ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἔσονται ᾠ, γ̄, ᾠ, δ̄, ε̄, δ̄, ε̄, ἦ, ε̄· ταῦτα
 συντεθέντα ποιεῖ μονάδας λ̄ς. Πάλιν τούτων πυθμένους λαμ-
 5 βάνουσι, καὶ γίνονται τῶν μὲν λ̄ τρεῖς, τῶν δὲ ἕξ αὐτὰ τὰ ἕξ·
 συντεθέντα οὖν τὰ τρία καὶ τὰ ἕξ ποιεῖ ἑννέα, τῶν δὲ ἑννέα
 πυθμὴν ὁ ἑννέα. Κατέληξεν οὖν τὸ Ἀγαμέμνων ὄνομα εἰς
 τὸν ἑννέα πυθμένα. Ἔστω τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ ἄλλου ὀνόματος
 ποιῆσαι τοῦ Ἐκτωρ. Τὸ Ἐκτωρ ὄνομα ἔχει στοιχεῖα ε̄ καὶ
 10 κάππα καὶ ταῦ καὶ ὦ καὶ ρ̄. Τούτων πυθμένες ε̄, β̄, γ̄, ἦ, ᾠ·
 ταῦτα συντεθέντα ποιεῖ μονάδας ιθ̄. Πάλιν τῶν δέκα πυθμὴν
 εἰς, τῶν ἑννέα ἑννέα, ᾠ συντεθέντα ποιεῖ δέκα· τοῦ δέκα γί-
 νεται πυθμὴν μονάς. Ψηφισθὲν οὖν τὸ Ἐκτωρ ὄνομα ἐποίησε
 πυθμένα μονάδα. Εὐκολώτερον δὲ ἔστι τὸ οὕτως ποιεῖν· τοὺς
 15 εὐρεθέντας ἐκ τῶν στοιχείων πυθμένους, ὡς νῦν ἐπὶ τοῦ Ἐκτο-
 ρος ὀνόματος εἴρομεν μονάδας ιθ̄, εἰς ἑννέα μερίζε καὶ τὸ πε-
 ριλειπόμενον πυθμένους λέγε· οἷον τὰ ιθ̄ εἰς ἑννέα μερίζω,

88. ἑξηκοντάδες C τρεῖς] Leg. ἕξ, nisi exciderunt eadem verba
 de τριακόςιοι M 95. τὸ ν̄ πενήκοντα μονάδων ἔστιν] τὸν κατὰ μο-
 νάδων ἦ C: εἰς τὸ ν̄ κατὰ μονάδων ἦ, M τῶν δὲ] τῶν C M 97.

uti sex milium fundus est senarius numerus, septem milium septenarius, octo milium monades octo, et in reliquis pariter, eadem ratione et in hecatontadibus, quot sint hecatontades, 75 tot monades est fundus earum, veluti septingentorum septem sunt hecatontades, fundus earum septem monades, sexcentorum sex hecatontades, fundus earum sex monades. Idem valet et in decadibus, numeri octogenarii monades octo, sexagenarii monades sex, quadragenarii monades quattuor, denarii monas 80 una. In monadibus autem pro fundo sunt ipsae monades, veluti novenarii numeri novem, octonarii octo, septenarii septem. Sic igitur etiam in litterarum elementis tenendum est. Unquaque enim littera numero alicui respondet, veluti littera ν quinquaginta monadum est; quinquaginta autem monadum fun- 85 dus est quinarius, et litterae ν fundus est quinarius. Age vero, ex aliquo nomine fundos eius sumamus: veluti nominis, quod est *Ἀγαμέμνων*, est litterae α monas una, γ autem monades tres, alterius α monas una, μ monades quattuor, ϵ monades quinque, μ monades quattuor, ν monades quinque, 90 ω monades octo, ν monades quinque, quae in unum subducta erunt: 1, 3, 1, 4, 5, 4, 5, 8, 5; haec conflata efficiunt monades 36. Rursus horum fundos sumunt et fiunt numeri tricenarii tres, senarii autem ipse senarius, conflata igitur tres et sex efficiunt novem, novenarii autem fundus novenarius. Ac- 95 quievit igitur Agamemnonis nomen in fundo qui novem est. Licebit idem etiam in alio nomine tentare, quod est *Ἑκτωρ*. Id nomen habet litteras: ϵ et κ et τ et ω et ρ . Harum fundi: 5, 2, 3, 8, 1, quae conflata efficiunt monades 19. Rursus denarii numeri fundus monas est, novenarii novenarius, 1 quae conflata efficiunt decem, denarii numeri fit fundus monas. Computatum igitur nomen Hectoris effecit fundum monadem. Promptius autem est in hunc modum rem aggredi. Fundos ex elementis repertos, uti nunc nominis Hectoris reperimus mo- 5 nades 19, in novem seca et quod relinquitur pro fundis habeto. Veluti cum 19 divido in novem, relinquitur unum, novies enim duo efficiunt 18 et relinquitur 1; si enim subduxero

ἐκ τοῦ C τὸς] τὸς C 98. τοῦ μὲν] τὸ μὲν C M 3. δ̄, ε̄, η̄, ε̄·] δ̄. κε. C 9. στοιχεῖα ε̄ Roesperus: στοιχεῖα πέντε C: στοιχεῖα πέντε, ε̄ M

περιλείπεται μονάς, ἐννάκις γὰρ δύο $\overline{\iota\theta}$, καὶ λοιπὴ μονάς.
 Ἐὰν γὰρ ὑφέλω τῶν $\overline{\iota\theta}$ τὰ δεκαοκτώ, λοιπὴ μονάς· ὥστε τοῦ
 20 Ἐκτωρ ὀνόματος πυθμὴν ἔσται μονάς. Πάλιν τοῦ Πάτροκλος
 ὀνόματος πυθμένες εἰσὶν ἀριθμοὶ οὗτοι, $\overline{\eta}$, $\overline{\alpha}$, $\overline{\gamma}$, $\overline{\alpha}$, $\overline{\zeta}$, $\overline{\beta}$,
 $\overline{\gamma}$, $\overline{\zeta}$, $\overline{\beta}$ · συντεθέντες | ποιῶσι μονάδας $\overline{\lambda\delta}$. Τούτων τὸ λοιπὸν
 μονάδες ἐπτά, τῶν $\overline{\lambda}$ τρεῖς, καὶ τῶν $\overline{\delta}$ αὐταὶ αἱ $\overline{\delta}$. Πυθμὴν
 οὖν εἰσὶ τοῦ Πάτροκλος ὀνόματος μονάδες $\overline{\zeta}$. Οἱ μὲν οὖν κατὰ
 25 τὸν ἐννεαδικὸν κανόνα ψηφίζοντες [τὸ] ἐννατον λαμβάνουσι τοῦ
 ἀθροισθέντος ἐκ τῶν πυθμένων ἀριθμοῦ, καὶ τὸ περιλειφθὲν
 πλῆθος τῶν πυθμένων ὀρίζονται, οἱ δὲ κατὰ τὸν ἑβδοματικὸν
 τὸ ἑβδομον· οἷον εὐρέθη ἐπὶ τοῦ Πάτροκλος ὀνόματος τὸ ἐπὶ
 τῶν πυθμένων ἀθροισμα μονάδες $\overline{\lambda\delta}$ · τοῦτο μερισθὲν εἰς ἑβδο-
 30 μάδας ποιεῖ $\overline{\delta}$, ὃ ἔστι $\overline{\kappa\eta}$ · λοιπαὶ μονάδες $\overline{\epsilon\zeta}$ · λέγει ὅτι ὁ
 πυθμὴν τοῦ Πάτροκλος ὀνόματος εἰσὶν $\overline{\epsilon\zeta}$ κατὰ τὸν ἑβδοματι-
 κόν. Εἰ δὲ ἔσται $\overline{\mu\gamma}$, τὸ ἑβδομον λέγει $\overline{\mu\beta}$, ἐπτάκις γὰρ $\overline{\epsilon\zeta}$
 $\overline{\mu\beta}$, καὶ λοιπὸν $\overline{\epsilon\eta}$. Μονάς οὖν γίνεται ὁ πυθμὴν ὁ ἀπὸ τῶν
 $\overline{\mu\gamma}$ κατὰ τὸν ἑβδοματικόν. Δεῖ δὲ προσέχειν ἔαν ὁ ληφθεὶς
 35 ἀριθμὸς μεριζόμενος ἀπαρτίση, οἷον ἔαν ἕκ τινος ὀνόματος συν-
 τιθεὶς τοὺς πυθμένας εὖρω λόγου χάριν μονάδας $\overline{\lambda\zeta}$ · ὁ δὲ $\overline{\lambda\zeta}$
 μεριζόμενος εἰς τὸν ἐννέα $\overline{\delta}$ ἀπαρτίξει ἐννεάδας (ἐννάκις γὰρ $\overline{\delta}$
 $\overline{\lambda\zeta}$, καὶ οὐδὲν περιλείπεται)· τὸν πυθμένα οὖν αὐτὸν τὸν $\overline{\theta}$
 δῆλον εἶναι. Κἂν πάλιν τὸν τεσσαράκοντα πέντε ἀριθμὸν με-
 40 ρίζοντες εὖρωμεν ἀπαρτίζοντα ἐννέα· καὶ γὰρ ἐννάκις πέντε με,
 καὶ λείπεται οὐδέν· ἐπὶ τῶν τοιούτων αὐτὸν τὸν ἐννέα λέγουσι
 πυθμένα. Καὶ ἐπὶ τοῦ ἑβδοματικοῦ ὁμοίως, ἔαν λόγου χάριν
 τὸν $\overline{\kappa\eta}$ εἰς τὸν ἐπτά μερίζοντες ἀπαρτίσωμεν (ἐπτάκις γὰρ $\overline{\delta}$ $\overline{\kappa\eta}$,
 καὶ περιλείπεται οὐδέν), τὸν ἐπτά λέγουσι πυθμένα. Ὅτιαν μὲν-
 45 τοι ψηφίζῃ τὰ ὀνόματα καὶ εὐρίσκη δις τὸ αὐτὸ γράμμα, ἀπαξ
 αὐτὸ | ψηφίζει, οἷον τὸ Πάτροκλος ὄνομα καὶ τὸ $\overline{\pi}$ $\overline{\alpha}$ δις ἔχει
 καὶ τὸ $\overline{\sigma}$ δις, ἀπαξ οὖν τὸ $\overline{\alpha}$ ψηφίζουσι καὶ ἀπαξ τὸ $\overline{\sigma}$. Κατὰ
 τοῦτο οὖν πυθμένες ἔσονται $\overline{\eta}$, $\overline{\alpha}$, $\overline{\gamma}$, $\overline{\alpha}$, $\overline{\zeta}$, $\overline{\beta}$, $\overline{\gamma}$, $\overline{\beta}$, καὶ συν-
 τεθέντες ποιῶσι μονάδας $\overline{\kappa\zeta}$, καὶ ἔσται πυθμὴν τοῦ ὀνόματος
 50 κατὰ μὲν τὸν ἐννεαδικὸν αὐτὸς ὁ ἐννέα, κατὰ δὲ τὸν ἑβδομα-
 τικὸν $\overline{\epsilon\zeta}$. Ὅμοίως Σαρπηδῶν ψηφισθεὶς ποιεῖ μονάδας κατὰ

19. ὑφέλω Roperus coll. p. 79, 31: ἀφελῶ C M 22. λοιπὸν]
 ἔλαττον C M 25. τὸ add. M coll. 1. 28. 34. λειφθεὶς C M
 35. 36. συντεθεὶς C 39. Κἂν] Καὶ C M 42. τοὺς ἑβδοματι-

ex 19—18, restabit 1, ita ut Hectoris nominis fundus sit 1. Rursus nominis quod est *Πάτροκλος* fundi sunt numeri hi: 8, 10
 1, 3, 1, 7, 2, 3, 7, 2; conflati efficiunt monades 34. Horum quod relinquitur monades 7, tricenarii numeri ternarius et quaternarii ipse quaternarius. Fundus igitur Patrocli nominis monades 7. Qui igitur secundum novenariam normam computant, nonam partem sumunt eius numeri, qui ex fundis collectus 15
 est, et id quod relictum est pro multitudine fundorum numerant, qui autem secundum septenariam normam, septimam partem: veluti reperta est in nomine Patrocli fundorum summa 34, quae divisa in septimas partes efficit quattuor, quo efficiuntur 28; restant monades sex: ait fundum Patrocli nominis 20
 esse senarium numerum secundum septenariam normam. Si autem erit 43, septies sumptum dicit 42, septies enim sex efficit 42 et restat unum. Monas igitur existit fundus numeri 43 secundum septenariam normam. Observandum autem est, cum sumptus numerus divisus nihil reliqui faciet, veluti cum ex quo- 25
 piam numero componens fundos invenero, ut exemplo utar, monades 36. Numerus autem 36 divisus in novem accurate efficit quattuor enneades, novies enim quattuor efficit 36 nec quidquam reliqui fit. Apertum igitur est ipsum fundum esse 9. Et ubi rursus numerum 45 dividentes reperiemus numerum no- 30
 venarium nihil reliqui facere (etenim novies quinque efficit 45 nec quidquam restat), in talibus dicunt ipsum novenarium numerum esse fundum. Et in septenario pariter; ubi, ut exemplum ponamus, numerum 28 in numerum septenarium dividentes nihil reliqui facimus (septies enim quattuor efficit 28, nec 35
 quidquam relinquitur), septenarium dicunt fundum. Ille igitur cum computat nomina et reperit eandem litteram bis positam, semel eam computat, veluti *Πάτροκλος* nomen et π $\bar{\alpha}$ litteras bis habet et \bar{o} litteram bis; semel igitur $\bar{\alpha}$ computant, semel \bar{o} . Secundum hoc igitur fundi erunt: 8, 1, 3, 1, 7, 2, 3, 2, et 40
 conflati efficiunt monades 27, et erit fundus nominis secundum novenariam normam ipse novenarius numerus, secundum septe-

κούς C M 45. εὐρίσκει C 46. Haec valde turbata sunt. Ex calculo legam: Ὅλον τὸ Πάτροκλος ὄνομα τὸ \bar{o} δις ἔχει· ἀπαξ οὖν τὸ \bar{o} ψηφίζουσι. κατὰ τοῦτο κ. τ. λ. M: an iste Παπάτροκλος voluit? 49.
 μονάδες C. 51. Ὅμοίως] ὅ" ἔξ C

τὸν ἐννεαδικὸν δύο πνυθμένα, Πάτροκλος δὲ ποιεῖ μονάδας $\bar{\Gamma}$
 νικᾷ Πάτροκλος. Ὅταν γὰρ ἦ ὁ μὲν εἰς περισσός, ὁ δὲ ἕτερος
 ἄρτιος, ὁ περισσὸς νικᾷ, ἐὰν μείζων ἦ. Πάλιν δὲ ἐὰν ἦ ὀκτώ
 55 ἄρτιος καὶ πέντε περισσός, ὁ ὀκτὼ νικᾷ, μείζων γὰρ ἔστιν. Εἰ
 δὲ εἰσὶν ἀριθμοὶ δύο οἷον ἀμφοτέρω ἀρτιοὶ ἢ ἀμφοτέρω πε-
 ρισσοί, ὁ ἐλάσσων νικᾷ. Ἡὼς δὲ ὁ Σαρπηθὼν κατὰ τὸν ἐν-
 νεαδικὸν ποιεῖ μονάδας δύο; παραλείπεται γὰρ τὸ $\bar{\omega}$ στοιχεῖον·
 ὅταν γὰρ ἦ ἐν ὀνόματι στοιχεῖον $\bar{\omega}$ καὶ $\bar{\eta}$, παραλιμπάνουσι τὸ
 60 $\bar{\omega}$ ἐνὶ στοιχείῳ χρώμενοι· ἰσοδυναμεῖν γὰρ λέγουσι τὰ ἀμφο-
 τέρα, δις δὲ τὸ αὐτὸ οὐ ψηφίζεται, ὡς ἄνωθεν εἴρηται. Πά-
 λιν Αἴας ποιεῖ μονάδας τέσσαρας, Ἐκτωρ κατὰ τὸν ἐννεαδικὸν
 ποιεῖ μονάδα μίαν. Καὶ ἔστιν ἢ μὲν τετράς ἄρτιος, ἢ μονὰς
 δὲ περισσῆ. Ἐπὶ δὲ τῶν τοιούτων τὸν μείζονα ἐλέγομεν νικᾷν,
 65 νικᾷ ὁ Αἴας. Πάλιν Ἀλέξανδρος καὶ Μενέλαος. Ἀλέξανδρος
 κύριον ἔχει ὄνομα [Πάρις]. Πάρις δὲ ποιεῖ μονάδας κατὰ τὸν
 ἐννεαδικὸν $\bar{\delta}$, Μενέλαος δὲ κατὰ τὸν ἐννεαδικὸν μονάδας $\bar{\Gamma}$,
 νικῶσι δὲ αἱ ἐννέα τὰς τέσσαρας· εἴρηται γὰρ, ὅπότεν ὁ μὲν
 περισσὸς ἦ, ὁ δὲ ἄρτιος, ὁ μείζων νικᾷ, ὅταν δὲ ἀμφοτέρω
 70 ἄρτιοι ἢ ἀμφοτέρω περισσοί, ὁ ἐλάσσων. Πάλιν Ἄμυκος καὶ
 Πολυδεύκης. Ἄμυκος μὲν ποιεῖ μονάδας δύο κατὰ τὸν ἐννεα-
 δικὸν, καὶ Πολυδεύκης δὲ ἐπτά· νικᾷ Πολυδεύκης. Αἴας καὶ
 Ὀδυσσεὺς ἐπάλαισαν ἐν τῷ ἐπιταφίῳ. Αἴας ποιεῖ κατὰ τὸν
 ἐννεαδικὸν μονάδας $\bar{\delta}$, Ὀδυσσεὺς ὀκτὼ κατὰ τὸν ἐννεαδικὸν·
 75 ἄρα οὐν μήτι τὸ Ὀδυσσέως ἐπίθετον καὶ οὐ κύριον ἔστιν; ἐνί-
 κησε γὰρ. Κατὰ μὲν τοὺς ἀριθμοὺς νικᾷ Αἴας, ἢ δ' ἱστορία
 Ὀδυσσέα παραδίδωσιν. Ἀχιλλεὺς καὶ Ἐκτωρ. Ἀχιλλεὺς κατὰ
 τὸν ἐννεαδικὸν ποιεῖ τέσσαρας, Ἐκτωρ μίαν· νικᾷ Ἀχιλλεὺς.
 Πάλιν Ἀχιλλεὺς καὶ Ἀστεροπαῖος. Ἀχιλλεὺς ποιεῖ τέσσαρας,
 80 Ἀστεροπαῖος τρεῖς· νικᾷ Ἀχιλλεὺς. Πάλιν Μενέλαος καὶ Εὐ-
 φορβος. Μενέλαος ἔχει μονάδας ἐννέα, Εὐφορβος ὀκτὼ· νικᾷ
 Μενέλαος. Τινὲς δὲ κατὰ τὸν ἐβδοματικὸν μόνοις τοῖς φων-
 ηῇσι χρῶνται, ἄλλοι δὲ διαστέλλουσιν ἰδίᾳ μὲν τὰ φωνήεντα,
 ἰδίᾳ δὲ τὰ ἡμίφωνα, ἰδίᾳ δὲ τὰ ἄφωνα, καὶ τρεῖς τάξεις ποιή-
 85 σαντες λαμβάνουσι τοὺς πνυθμένας ἰδίᾳ μὲν τῶν φωνηέντων,
 ἰδίᾳ δὲ τῶν ἡμιφώνων, ἰδίᾳ δὲ τῶν ἀφώνων, καὶ συγκρίνουσι

56. ἦσαν C M

57. 58. ἐννεαδικὸν C

58. παραλείπονται C

62. Ἐκτωρ] ἔκτον C

66. Πάρις add M

66. 67. κατὰ τὸ ἐννεαδι-

nariam autem senarius. Pariter *Sarpedon* computatus efficit monades secundum novenariam normam binarium numerum pro fundo, *Patroclus* autem efficit monades 9, vincit *Patroclus*.⁴⁵ Nam cum est alter fundus impar, alter autem par, impar vincit, ubi maior est. Rursus autem cum est octonarius par et quinarius impar, octonarius vincit, maior enim est. Sin vero sunt numeri duo veluti uterque impar vel uterque par, inferior vincit. Qui autem *Sarpedon* secundum novenariam normam⁵⁰ efficit monades duas? Nempe omittitur $\bar{\omega}$ littera. Quando enim est in nomine littera $\bar{\omega}$ et $\bar{\eta}$, omittunt $\bar{\omega}$, una littera usi, pari enim potestate esse dicunt utramque, bis autem idem non computatur, ut superius dictum est. Rursus *Ajax* efficit monades quattuor, *Hector* autem secundum novenariam normam⁵⁵ facit monadem unam, et est quaternarius numerus par, monas autem impar, in tali autem causa diximus maiorem vincere, vincit *Ajax*. Rursus *Alexander* et *Menelaus*. *Alexander* proprium habet nomen *Paris*, *Paris* autem efficit monades secundum novenariam normam 4, *Menelaus* autem secundum novenariam monades 9, vincunt autem novem quattuor; dictum enim est, quando alter impar sit, alter autem par, maiorem vincere, quando autem uterque par aut uterque impar, inferiorem. Rursus *Amycus* et *Polydeuces*. *Amycus* quidem facit monades duas secundum novenariam normam et *Polydeuces* vero septem: vincit *Polydeuces*.⁶⁵ *Ajax* et *Odysseus* luctabantur in certamine funebri. *Ajax* efficit secundum novenariam normam monades quattuor, *Odysseus* octo secundum novenariam. An vero *Odyssei* nomen epitheton et non proprium est? Vicit enim. Quamquam secundum numeros vincit *Ajax*, historia autem *Odysseum*⁷⁰ tradit vicisse. *Achilleus* et *Hector*. *Achilleus* secundum novenariam normam facit quattuor, *Hector* unam: vincit *Achilles*. Rursus *Achilleus* et *Asteropaeus*. *Achilleus* facit quattuor, *Asteropaeus* tres: vincit *Achilles*. Rursus *Menelaus* et *Euphorbus*. *Menelaus* habet monades novem, *Euphorbus* octo: vincit⁷⁵ *Menelaus*. Quidam autem septenaria norma usi solis vocalibus utuntur, alii autem seorsum collocant et vocales et semivocales et consonantes et tribus ordinibus constitutis sumunt fun-

zόν bis C 74. τὸ ἐννεαδίζον C Hic error in calculo M 80. Error in calculo M 82. 83. γωνήσεσι C 85. ἰδίαι τῶν ἀγ. C

χωρὶς ἕκαστον. Ἄλλοι δὲ οὐδὲ τούτοις τοῖς νενομισμένοις ἀριθμοῖς χρῶνται, ἀλλ' ἄλλοις, οἷον ὑποδείγματος ἕνεκα τὸ π̄ οὐ θέλουσι πυθμένα ἔχειν μονάδας ἦ, ἀλλὰ ε̄, καὶ τὸ ξ̄ στοι-
 90 χεῖον πυθμένα μονάδας δ̄, καὶ παντοίως στρεφόμενοι οὐδὲν ὑγιᾶς εὐρίσκουσιν. Ὅταν μέντοι δευτέρῳ τινες ἀγωνίζονται, ἀφ' ἑκατέρου τῶν ὀνομάτων τὸ πρῶτον στοιχεῖον ἀφαιροῦσιν, ὅταν δὲ | τρίτον, τὰ δύο ἑκατέρωθεν, καὶ τὰ λοιπὰ ψηφίσαν-
 τες συγκρίνουσιν.

95 15. Οἶμαι δὲ ἐκδήλως ἐκτεθεῖσθαι καὶ τὴν τῶν ἀριθμη-
 τικῶν ἐπίνοιαν δι' ἀριθμῶν καὶ ὀνομάτων τὸ ζῆν διακρίνειν νομιζόντων. Τούτους δὲ κατανοῶ σχολὴν ἄγοντας καὶ ψήφῳ γεγυμνασμένους τεθεληκέναι διὰ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἐκ
 1 οὐ ἀνω κάτω τὰ στοιχεῖα καταμετροῦντες εἰς λῆρον ἐχώρησαν. Ἐπὶ γὰρ ἀποτύχωσι, τὸ ἀπορον προβάλλοντες λέγουσι, μήτι τοῦτο ὄνομα γενικὸν οὐκ ἐγένετο ἀλλὰ ἐπίθετον· ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ Ὀδυσσεῶς καὶ Αἴαντος ἐκπεσόντες ἕνεκάλουν. Τίς ἐκ ταύ-
 5 τῆς τῆς θαυμαστῆς φιλοσοφίας ἀφορμὰς λαβὼν καὶ θελήσας αἰρεσιάρχης καλεῖσθαι οὐ δοξασθήσεται; Ἄλλ' ἐπεὶ καὶ ἕτεραί τις τέχνη βαθυτέρα ἐστὶ παρὰ τοῖς πανσόφοις Ἑλλήνων μεριμνηταῖς, οἷς εὐχονται μαθητεύειν οἱ αἰρετικοὶ διὰ τὸ ταῖς αὐ-
 τῶν δόξαις χρῆσθαι πρὸς τὰ ὑπ' αὐτῶν ἐπιχειρούμενα, καθὼς
 10 ὑποδειχθήσεται μετ' οὐ πολὺ (αὕτη δὲ ἐστὶ μετωπισκοπικὴ μα-
 τεία, μᾶλλον δὲ μανία), οὐδὲ ταύτην σιωπήσομεν. Εἰσὶν οἱ τοῖς ἀστροῖς ἀναφέρουσι τὰς μορφαῖς τυποῦντες ἰδέας καὶ τὰς φύσεις τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τὰς κατὰ ἀστέρων γενέσεις ἀναλογιζόμενοι. οὕτω δὲ λέγουσιν· Οἱ ἐν Κριῶ γεννώμενοι
 15 τοῖτοι ἔσονται· κεφαλῆ ἐπιμήκει, τριχὶ πυρρᾶ, ὄφρυσι | συνεζευγ-
 μέναις, μετώπῳ ὄξει, ὄφθαλμοῖς γλαυκοῖς, ὑπὸ ἄλλοις, μή-
 λοις καθεικνυσμένοις, ἐπίρρινοι, μυκτῆρσιν ἠνεωγμένοις, χεῖλεσι λεπτοῖς, γενεῖῳ ὄξει, στόματι ἐπιμήκει. Οὗτοι, φησί, μεθέ-
 20 προσχαριώδεις, ἥσυχοι, περίεργοι, βουλαῖς ἀποκρύφους, παντὶ

89. μονάδας add M 98. τῆς om pr C 99. θέλειν unciis
 inclusit M προαγορεύεσθαι C 2. προβαλόντες C M 8. διὰ
 τοῦ C M 10. μετωπισκοπικὴ C. 14. δὲ om C M οἱ Κριῶ C
 15. ἐπιμήχη — τριχῆ C Cod. 2494, 142 v. ὑπερῶθροι M 16.

dos seorsum et vocalium et semivocalium et consonantium et comparant seorsum unumquodque. Alii autem ne his quidem 80 consuetis numeris utuntur, sed aliis, veluti, ut exemplo utar, π litteram negant fundum habere monades octo, sed quinque, et ξ litteram fundum monades quattuor, et omnes in partes quamvis se vertant, nihil sani extundunt. Quanquam ubi secundum aliqui concertant, ab utroque nomine primam litteram 85 demunt, quando autem tertium, duas utriusque nominis, et reliquis computatis comparant.

15. Arbitror autem perspicuo declaratam esse et arithmetico-
 metico-
 rum mentem per numeros et nomina vitam discernere instituentium. Hos autem intelligo otiantes et in numerando 90 exercitatos nisos esse, ut per artem a pueris sibi traditam illustres facti vates appellarentur: qui susque deque litterarum elementa metientes in ineptias abierunt. Quando enim non contigit, difficultatem rei praetendentes dicunt: forsitan hoc nomen patrium non fuerit, sed asciticium, veluti etiam in Ulixis et Aia- 95 cis nomine lapsi insimulabant. Quis ex hac mirifica philosophia profectus et haeresiarcha appellari gestiens non celebrabitur? Sed quoniam etiam altera quaedam ars profundior est penes omniscios Graecorum curiosos, quorum discipulos sese esse gloriantur haeretici, propterea quod illorum opiniones usurpant 1 ad ea, quae ab ipsis intentantur, uti demonstrabitur paullo post (haec autem est frontispica vaticinatio, vel dicam vanitudo): ne hanc quidem silentio praetermitteremus. Sunt qui ad stellas referant figuras formantes peculiare et naturas hominum, cum 5 rationem referunt ad genituras a stellis aptas. Sic autem aiunt: Qui sub Ariete nati sunt tales erunt: capite obstipso, capillo rufo, palpebris coniugatis, fronte tenui, oculis caesiis, subloquacibus, genis dependentibus, nasuti, naribus adapertis, labellis tenuibus, mento acuto, ore oblongo. Hi, inquit, tali 10 erunt natura: cauti, varii, ignavi, prudentes, complacentes, tranquilli, seduli, clandestinis consiliis, cuivis operi apti,

ὑπὸ ἄλλοις] ὑποσάλοις susp. M: ὑπομίλασι Roeperus: an ὑπολάλοις?

17. ἐπίρινος C Aliter in cod. 2494: μυκτῆρσι καθηλωμένοι M χείλη
 λεπτὰ ἔχοντες Cod. 2494 19. δειλοὶ] δῆλοι C: δειλοὶ τῆ καρδίας Cod.

2494 20. προσχαριώδεις] χαροποιοὶ Cod. 2494

πράγματι κατηρησμένοι, πλεῖον φρονήσει ἢ ἰσχύι κρατοῦντες, τὸ παρὸν καταγελασταί, γεγραμμαισμένοι, πιστοί, φιλόνηκοι, ἐν μάχῃ ἐρεθισταί, ἐπιθυμηταί, παιδευαστία νοσοῦντες, ἀπεστραμμένοι ἀπὸ τῶν ἰδίων οἴκων, ἀπαρέσκοντες ἅπαντα, κατήγοροι, ἐν οἴνῳ μανιώδεις, ἐξουθενηταί, κατ' ἔπος τι ἀποβάλλοντες, εἰς φιλίαν εὐχρηστοὶ διὰ τὴν ἀγαθωσύνην· πλειστάκις ἐν ἀλλοτρίᾳ γῆ ἀποθνήσκουσιν.

16. Οἱ δὲ ἐν Ταύρῳ τύπων ἔσονται τῷδε· κεφαλῇ στρογγύλῃ, τριχὶ παχείᾳ, μετώπῳ πλατεῖ, τετραγώνῳ, ὀφθαλμοῖς καὶ ὀφρῦσι μεγάλαις, μέλασιν, ἐν τῇ λευκῇ φλέβες λεπταί, αἱματώδεις, βλεφάροις μακροῖς, παχέσιν, ὠτίοις μεγάλοις, στόμασι στρογγύλοις, ῥώθῳ παχεῖ, μυκτιῆρσι στρογγύλοις, χείλεσι παχέσι· τοῖς ὑπεράνω μέρεσιν ἰσχύουσιν, ὀρθὸς γεγεννημένος ἀπὸ σκελῶν· οἱ αὐτοὶ δὲ φύσεως· ἀρέσκοντες, νοσοῦντες, εὐφρεῖς, εὐσεβεῖς, δίκαιοι, ἄγροικοι, προσχαρεῖς, κοπιαταί, ἀπὸ ἐτῶν ἰβ, ἐρεθισταί, νωθροί· τούτων ὁ στόμαχος μικρὸς ἐστὶ, πληροῦνται τάχα, πολλὰ βουλευόμενοι, φρόνιμοι, φειδωλοὶ εἰς ἑαυτούς, εἰς ἄλλους δαψιλεῖς, ἀγαθοποιοί, σῶματι βραδεῖ· ἐν μέρει εἰσὶ λυπηροί, ἀμελεῖς εἰς φιλίαν, ὠφέλιμοι διὰ τὸν νοῦν, κακοπαθεῖς.

17. Ἐν Διδύμοις τύπος· προσώπῳ κοκκίνῳ, μεγέθει οὐλίαν μεγάλῳ, μέλεσιν ἴσοις, ὀφθαλμοῖς μέλασιν ὡς ἠλειμμένοις, μήλοισι κάτω τεταμένοις, στόματι παχεῖ, ὀφρῦσι συνιεθειμέναις· συγκροτοῦσι πάντα, ἔχουσιν, ἔσχατα πλούσιοι, σκνιφοί, φειδωλοὶ ἐκ τοῦ ἰδίου, δαψιλεῖς πρὸς τὰ ἀφροδισιακά, ἐπιεικεῖς, μουσικοί, ψεῦδται· οἱ αὐτοὶ δὲ φύσεως· δεδιδαγμένοι, νοσοῦντες, περίεργοι, ἰδίᾳ ἀποφάσει, ἐπιθυμητικοί, φειδωλοὶ ἐκ τοῦ ἰδίου, δαψιλεῖς, ἥσυχοι, φρόνιμοι, δόλιοι, πολλὰ βουλεύονται, ψηφισταί, κατήγοροι, ἀκαίριμοι, οὐκ εὐτυχεῖς, ἀπὸ γυναικῶν φιλοῦνται, ἔμποροι, εἰς φιλίαν οὐκ ἐπὶ πολὺ ὠφέλιμοι.

23. αἰρεθισταὶ C παιδευασταί, νοσοῦντες C M 24. ἀπαρέσκονται C 25. ἔπος] ἔτος C M 26. ἀγαθωσύνην C 29. τετραγώνους C M 29. 30. ὀφθαλμοῖς μέλανας Cod. 2494, quo probabile fit Hippolyto reddendum esse: ὀφθαλμοῖς μέλασιν, ὀφρῦσι μεγάλαις 30. βλέβες C 33. ὑπὲρ ἄνω C 33. 34. νωθροὶ γεγεννημένοι M coll. Manil. Astronomic. IV, 150 34. φύσεων C 36. αἰρεθισταὶ C 38. ἀλλήλους C βραχεῖ C M 42. μέρεσιν C M 43. κάτω τεταμένοις Roesperus: καλῶ γεγεννημένων pr C M: καλῶ τετενημένων corr C 44. συγκρατοῦσι C M πλούσιᾳ C 45. δα-

plus prudentia quam robore pollentes, praesentium rerum irrisores, litterati, fidi, litigiosi, in pugna irritatores, libidinosi, puerorum amoribus insanientes, negligentes familiae suae, 15 ad omnia morosi, incusatores, in vino vesani, omnia pro nihilo habentes, verbo aliquid abiicientes, ad amicitiam utiles propter bonitatem; ut plurimum in aliena terra moriuntur.

16. Qui autem sub Tauro, hac erunt specie: capite rotundo, capillo spisso, fronte lata, quadrata, oculis et super- 20 ciliis magnis, nigris, in albo venae exiguae, sanguineae, palpebris amplis, crassis, auriculis magnis, oribus rotundis, naso crasso, naribus rotundis, labris crassis; superioribus artibus valent, cum a cruribus infirmi sunt. Idem autem natura sunt: placentes, intelligentes, habiles, pii, iusti, duri, officiosi, la- 25 boriosi a duodecim annis, rixatores, stupidi. Horum stomachus exilis est, implentur celeriter, multa agitantes, sollertes, parci in semet ipsos, in alios largi, benefici, corpore tardo. Ex parte sunt tetrici, incuriosi amicitiae, utiles propter mentem, calamitatibus obnoxii. 30

17. Sub Geminis species: facie coccina, magnitudine non admodum magna, membris parilibus, oculis nigris ut unctis, genis infra detortis, ore crasso, superciliis contractis, converrunt omnia, habent, summopere divites, sordidi, parci suorum, profusi in res venereas, modici, musici, mendaces. 35 Idem autem a natura: docti, intelligentes, curiosi, suo iudicio, libidinosi, parci suorum, profusi, quieti, sollertes, astuti, multa agitant, computatores, incusatores, importuni, non felices, a mulieribus expetuntur, mercatores, ad amicitiam non multum utiles. 40

ψιλῆς πραγμάτων ἀφροδισιακῶν, ἐπιεικῆς, μουσικοί, πρὸς τὰ ἀφροδισιακά, γέσται C Scribendum: *δαψιλῆς πρὸς τὰ ἀφροδισιακά, unde πραγμάτων ἀφροδισιακῶν* ortum ob solitam structuram cum genitivo, deinde in margine correctum fuerat, correctionem autem librarius alieno loco inseruit, ubi delenda. In sequentibus eadem expositio repetitur vel librariorum culpa qui haec turbarunt, vel ipsius Origenis *πολυγραμωπῆτον* qui his eadem dictavit M . 47. *περίεργα C* . 48. *ἀλλοτριῶν* addit M . 49. *καίριμοι C*

18. Ἐν Καρκίνῳ τύπος· μεγέθει οὐ μέγασθ, τριχὶ ὡσπερ
 κυανέη, χρώματι ὑποπύρρῳ, στόματι ὀλίγῳ, κεφαλῇ | στρογ-
 γύλῃ, μετώπῳ ὄξει, ὀφθαλμοῖς ὑπογλαύκοις, ἱκανῶς καλοῖς, μέλε-
 σιν ὑποποικίλοις· οἱ αὐτοὶ φύσεως· κακοί, δόλιοι, βουλαῖς ἀπηρ-
 55 τισμένοι, ἀπληστοί, φειδωλοί, ἀχάριστοι, ἀνελεύθεροι, ἀνωφε-
 λεῖς, ἀμνήμονες, οὔτε ἀποδιδόασιν ἀλλότριον οὔτε ἀπαιτοῦσιν
 ἴδιον, εἰς φιλίαν ὠφέλιμοι.

19. Ἐν Λέοντι τύπος· κεφαλῇ στρογγύλῃ, τριχὶ ὑποπύρρῳ,
 μετώπῳ μεγάλῳ ῥυσῶ, ὠτίοις παχέσι, τραχηλιῶται, ἐπὶ μέρει ὑπο-
 60 φάλακροι, πυρροί, ὀφθαλμοῖς γλανκοῖς, μεγάλαις γνάθοις, στό-
 ματι παχεῖ, τοῖς ἐπάνω μέρεσι παχεῖς, στήθει μεγάλῳ, τοῖς ὑπο-
 κάτω μέλεσι λεπτοῖς· οἱ αὐτοὶ φύσεως· ἰδίας ἀποφάσεως, ἀσυγ-
 κέραστοι, ἀρέσκοντες ἑαυτοῖς, ὀργίλοι, θυμώδεις, καταφρονη-
 ταί, ἀνθάδεις, μηδὲν βουλευόμενοι, ἄναλοι, κακόσχολοι, συνή-
 65 θεις, εἰς πράγματα ἀφροδισιακὰ ἐκκεχυμένοι, μοιχοί, ἀναιδεῖς,
 πίστει ἀναληθεῖς, αἰτηταί, τολμηροί, σκνιφοί, ἄρπαγες, ἀξιό-
 λογοί, εἰς κοινωνίαν ὠφέλιμοι, εἰς φιλίαν ἀνωφελεῖς.

20. Ἐν Παρθένῳ τύπος· ὁράσει καλῇ, ὀφθαλμοῖς οὐ με-
 γάλοις, ἐπαφροδίοις, μέλασιν, ὀφρῦσι συντεθειμέναις, ἰλαροῖς,
 70 κολυμβῶσιν. Εἰσὶ δὲ λεπτοὶ σώματι, ὑπὸ δὲ τοῦ ὄψει καλοῦ,
 τριχὶ καλῶς συντεθειμένη, μετώπῳ μεγάλῳ, ῥώθῳ προάλει.
 Οἱ αὐτοὶ φύσεως· εὐμαθεῖς, μέτριοι, ἐννοηταί, παιγνιώδεις,
 λόγιοι, βραδυλαλοῦντες, πολλὰ βουλευόμενοι, πρὸς χάριν εὐ-
 παραίτητοι, | ἠδέως πάντα παρατηροῦντες, καὶ μαθηταὶ εὐφρεῖς,
 75 ἃ ἔμαθον κρατοῦσι, μέτριοι, ἐξουθενηταί, παιδερασταί, συνή-
 θεις, ψυχῇ μεγάλῃ, καταφρονηταί, πραγμάτων ἀμελεῖς, δι-
 δαχῇ προσέχοντες, καλλίονες ἐν ἄλλοις ἢ τοῖς ἰδίοις, πρὸς φι-
 λίαν ὠφέλιμοι.

21. Ἐν Ζυγῶ τύπος· τριχὶ λεπτῇ προαλεῖ, ὑποπύρρῳ,
 80 ὑπομήκει· μετώπῳ ὄξει, ῥυσῶ, ὀφρῦσι καλαῖς, συντεθειμέναις,
 ὀφθαλμοῖς καλοῖς, κόραις μέλασιν, ὠτίοις μακροῖς, λεπτοῖς,
 κεφαλῇ ἐπικεκλιμένη, στόματι μακρῶ. Οἱ αὐτοὶ φύσεως· νοοῦν-
 τες, θεοὺς τιμῶντες, ἀλλήλοισι καταλαλοῦντες, ἔμποροι, κοπια-

52. κνὴ ἀχρώματι C: κνὴ, χρώματι M

54. ὑπὸ ποικίλοις C

56. ἀποδίδωσιν C

58. κεφαλῇ στρογγύλῃ C

ὑπόπυρρα C: γλαν-

κοί εἰσὶ καὶ πυρρότριχοι Cod. 2494

61. τὰ ἄνω μείζονα τῶν κάτω

ἔχοντες Cod 2494

64. βουλόμενοι C

ἀναλοι] ἄλαλοι? κακέ-

σχολοί C

64. 65. ἀσυνήθεις?

67. φιλίαν] ὠφέλιαν C

69.

18. Sub Cancro species: magnitudine non magna, capillo tanquam caeruleo, colore subrufo, ore angusto, capite rotundo, fronte acuta, oculis subcaesiis, satis pulcris, membris paullulum variis. Iidem a natura: pravi, astuti, in fraudibus volutati, inexpleti, tenaces, ingraticuli, illiberales, inutiles, im-45 memores, neque reddunt alienum, neque reposcunt suum, ad amicitiam utiles.

19. Sub Leone species: capite rotundo, capillo subrufo, fronte magna crispa, auriculis crassis, cervicosi, ex parte subcalvi, rufi, oculis caesiis, magnis maxillis, ore crasso, superioribus partibus crassi, pectore magno, inferioribus membris tenuibus. Iidem a natura: sui consilii, inconcinni, placentes sibi ipsis, iracundi, animosi, contemptores, confidentes, nihil secreti agitant, paucorum verborum, male feriat, insociabiles, in res venereas effusi, adulteri, impudici, ad fidem infideles,55 rogatores, audaculi, sordidi, rapaces, in aliquo numero habendi, in communionem utiles, ad amicitiam inutiles.

20. Sub Virgine species: adspectu pulcro, oculis non magnis, pronis in venerem, nigris, superciliis conductis, hilaribus, natantibus. Sunt autem tenues corpore capillo pulcre composito, ampla fronte, naso prominente. Iidem natura: dociles, modici, cogitabundi, iocosi, prudentes, tardiloqui, multa volventes secum, ad gratiam exorabiles, studiose omnia observantes et dociles, quae didicerunt tenent, modici, omnia pro nihilo habentes, amatores puerorum, sociabiles,65 animo magno, contemptores, negotiorum non gerentes, doctrinae avidi, amabiliore in alienis quam in suis, ad amicitiam utiles.

21. Sub Libra species: capillo tenui prominente, subrufo, sublongo, fronte acuta, crispa, superciliis pulcris, conductis,70 oculis pulcris, pupillis nigris, auriculis longis, teneris, capite reclinato, ore magno. Iidem natura: intelligentes, deorum colentes, inter se conviciantes, mercatores, laboribus contriti,

ὄφρῦσι συντεθειμέναις] ὄφρῦσι, συντεθειμένοις C M . 70. εἰς τῆ ἡλικίᾳ σύμμετροι, καὶ τὸ πᾶν σῶμα τέλειον καὶ ὄφρῦον (ὄφρῦον?) ἔχουσι Cod. 2494 M 71. καλῶ C 73. 74. εὐπαραίτητοι Roepertus: ὡς οἱ παρατηρηταὶ C M 77. ἄλλοις] ἄλλοτρίοις M 81. ἐν ὄφθαλμοι Cod. 2494 μελαίναις? 82. στόματι — νοῦντες haec in margine M

ταί, πορισμὸν μὴ κατέχοντες, ψεῦσται, μὴ φιλοῦντες ἐν πράγ-
 85 μασι νοήσει, ἀληθεῖς, ἐλευθερογλωσσοί, ἀγαθοποιοί, ἀμαθεῖς,
 ψεῦσται, συνήθεις, ἀμελεῖς· [τούτοις οὐκ ἐμποιεῖ ἀδίκως ποιῆ-
 σαι μέρος.] Εἰσὶ καταφρονηταί, καταγελασταί, ὄξεις, ἔνδοξοι,
 ἀκουσταί, καὶ τούτοις οὐδὲν προχωρεῖ, πρὸς φιλίαν ὠφέλιμοι.

22. Ἐν Σκορπίῳ τύπος· προσώπῳ παρθενικῷ, εὐμόρφῳ,
 90 ἄλνκῷ, τριχὶ ὑπομέλανι, ὀφθαλμοῖς εὐμόρφοις, μετώπῳ οὐ
 πλατεῖ καὶ ῥώθωνι ὄξει, ὠτίοις συντεθειμένοις μικροῖς, μετώπῳ
 ῥυσῶ, ὀφρῦσι στεναῖς, μήλοισι καθειλκυσμένοις· οἱ αὐτοὶ φύ-
 σεως· δόλιοι, κατεστραμμένοι, ψεῦσται, ἴδια βουλευματα μηδενὶ
 ἀναυθέμενοι, διπλῆ ψυχῇ, κακοποιοί, ἐξουθενηταί, μοιχείας
 95 ἔνοχοι, εὐφρευεῖς, εὐμαθεῖς, εἰς φιλίαν ἄχρηστοι.]

23. Ἐν Τοξότη τύπος· μήκει μεγάλῳ, μετώπῳ τετραγώνῳ,
 ὀφρῦσι μεσταῖς, συγκρατουμέναις, τριχῶν τεθειμένη προαλεῖ,
 ὑπόπυρροι. Οἱ αὐτοὶ φύσεως· προσχαρεῖς ὡς οἱ πεπαιδευμέ-
 νοι, ἀπλοῖ, ἀγαθοποιοί, παιδεράσται, συνήθεις, κοπιαταί, φι-
 1 ληταί, φιλοῦμενοι, ἐν οἴνῳ ἱλαροί, καθάριοι, ὀργίλοι, ἀμελεῖς,
 κακοί, εἰς φιλίαν ἄχρηστοι, καταφρονηταί, ψυχαῖς μεγάλαις,
 ὑβριστικοί, ὑπόδουλοι, εἰς κοινωνίαν εὐχρηστοι.

24. Ἐν Αἰγοκέρῳ τύπος· σώματι ὑποπύρρῳ, τριχὶ ὑπο-
 πολιῷ προαλεῖ, στόματι στρογγύλῳ, ὀφθαλμοῖς ὡς ἀετοῦ,
 5 ὀφρῦσι συντεθειμέναις, μετώπῳ ἠνοιγμένῳ, ὑποφάλακροι, τὰ
 ὑποκάτω μέρη τοῦ σώματος ἰσχυρότερα. Οἱ αὐτοὶ φύσεως· φι-
 λόσοφοί, καταφρονηταί καὶ τὸ παρὸν καταγελασταί, ὀργίλοι,
 συγχωρηταί, καλοί, ἀγαθοποιοί, πράγματις μουσικοῦ φιληταί,
 ἐν οἴνῳ ὀργίλοι, γελοῖοι, συνήθεις, λάλοι, παιδεράσται, ἱλαροί,
 10 προσφιλεῖς, φιληταί, ἐρεθίζοντες, εἰς κοινωνίαν εὐχρηστοι.

25. Ἐν Ὑδροχόῳ τύπος· μεγέθει τετραγώνος, στόματι
 ὀλίγῳ, ὀφθαλμοῖς ὄξεσι, λεπτοῖς, γοργοῖς, ἐπιτάκτης, ἀχά-
 ριστος, ὄξυς, εὐχερῶς εὐρίσκων, πρὸς φιλίαν εὐχρηστος καὶ
 πρὸς κοινωνίαν. Ἐπι ἐξ ὑγρῶν πραγμάτων πορίζουσι τοὺς πο-
 15 ρισμοὺς ἀπόλλουσιν. Οἱ αὐτοὶ φύσεως· σιγηροί, αἰσχυνηροί,
 συνήθεις, μοιχοί, σκνιφοί, πράγμασι ποιούμενοι, δορυβιασταί,

85. νοήσει] πονῆσαι? M

σονται Cod 2494

καταγελαστοι C

2494

97. μεσταῖς] Ἀν μέσαις? R. Scottus

85. 86. διαλαλοῦντες ψευδῆ πιστευθή-

86. 87. τούτοις — μέρος uncis inclusit M

88. ὠτακουσταί? M

90. ὑπομελαγχρίζοντες Cod.

96. εἰσὶ τετραγώνοι Cod 2494

τριχῶν τεθειμένη] τριχὶ συντεθει-

opum conquisitarum non tenaces, mendaces, in negotiis non libenter volutati, veraces, liberi oris, benefici, a litteris alieni, 75 mendaces, sociabiles, suorum negligentes Sunt contemptores, derisores, acres, illustres, auscultatores, nec quidquam his procedit, ad amicitiam utiles.

22. Sub Scorpio species: facie virginali, speciosa, salsa, capillo subnigro, oculis speciosis, fronte non ampla et naso 80 acuto, auriculis conductis exiguis, fronte crispa, superciliis angustis, genis deductis. Iidem natura: astuti, intenti, mendaces, sua consilia cum nemine communicantes, duplici anima, malefici, pro nihilo omnia habentes, adulterio constricti, natura habiles, dociles, ad amicitiam inutiles. 85

23. Sub Sagittario species: magnitudine magna, fronte quadrata, superciliis modicis , capillo composito prominenti, subrufi. Iidem natura: gratiosi utpote litteris exculti, simplices, benefici, puerorum amatores, sociabiles, labore contriti, amatores, amati, in vino hilares, mundi, iracundi, incu- 90 riosi, pravi, ad amicitiam inutiles, contemptores, animis magnis, iniuriosi, subservi, ad communionem utiles.

24. Sub Capricorno species: corpore subrufo, capillo subcano prominenti, ore rotundo, oculis tanquam aquilinis, superciliis compositis, fronte aperta, subcalvi, inferioribus parti- 95 bus corporis infirmioribus. Iidem natura: philosophi, contemptores rerumque praesentium irrisores, iracundi, concessores, probi, benefici, rerum musicarum amantes, in vino iracundi, ludicri, sociabiles, garruli, puerorum amatores, iucundi, concinni, amatores, irritantes, ad communionem utiles. 1

25. Sub Aquario species: magnitudine quadratus, ore exiguo, oculis acribus tenuibus torvis, imperiosus, insuavis, acer, facile reperiens, ad amicitiam utilis et ad communionem Iidem natura: taci- 5 turni, verecundi, sociabiles, adulteri, sordidi,

μένη M 4. 5. ὑπο πολιᾶ προάεις C: ὑποπολιᾶ προάεις M 7.
 ισχυρότεροι M 12. στόματι] σώματι C M 15. ὑγρῶν] ἀπόρων
 R. Scottus 16. ἀπόλλουσιν] καὶ ἀπολλύουσιν M αἰσχυντηλοί? M
 17. πράγμασι ποιούμενοι, θορυβασταί,] πραγματικοί, εὐμενεῖς, οὐ βιασταί
 R. Scottus: πράγμασι πολιούμενοι, θορυβασταί M

καθάριοι, εὐφρύνεις, καλοί, ὀφρῦσι μεγάλαις· πολλάκις ἐν λεπτοῖς πράγμασι γεννῶνται καὶ δίφρων πραγματείαν γυμνά|ζουσι. 20 τινὶ ἂν καλῶς ποιήσωσιν, οὐδείς αὐτοῖς χάριτας ἀποδοῖ.

26. Ἐν Ἰχθύσι τύπος· μήκει μέσῳ, ὡς ἰχθύες μετώπῳ ὄξει, τριχὶ δασείᾳ· πολλάκις πολλοὶ ταχέως γίνονται. Οἱ αὐτοὶ φύσεως· ψυχῇ μεγάλη, ἀπλοῦ, ὀργίλοι, φειδωλοὶ, λάλοι, πρώτη ἡλικία ἔσονται ὑπνωτικοί, δι' ἑαυτῶν πραγματείαν πράξαι 25 θέλουσιν, ἐνδοξοὶ, τολμηροί, ζηλωτικοί, κατήγοροι, τόπον ἀλλάσσοντες, φιληταί, ὀρχησταί, εἰς φιλίαν ὠφέλιμοι.

27. Ἐπεὶ καὶ τούτων τὴν θανμαστὴν σοφίαν ἐξεθέμεθα τὴν τε πολυμέριμον αὐτῶν δι' ἐπινοίας μανικὴν οὐκ ἀπεκρούψαμεν, οὐδὲ ἐν οἷς σφαλλόμενοι ματαιάζουσι σιωπήσομεν. Ἄστρων 30 γὰρ ὀνόμασιν εἶδη καὶ φύσεις ἀνθρώπων παραβάλλοντες πῶς ἠσθάνησαν! τὰ μὲν γὰρ ἄστρα ἴσμεν τοὺς ἀπ' ἀρχῆς ὀνομάσαντας ἰδίαν κατ' ἐννοίαν ὀνόμασι κεκλημέναι πρὸς τὸ εὖσημα καὶ εὐεπίγνωστα τυγχάνειν. Τίς γὰρ τούτων ὁμοιότης πρὸς τὴν τῶν ζῴδιων εἰκόνα, ἢ τίς ὁμοία φύσις πράξεώς τε καὶ ἐνεργείας, ἵνα τις τὸν ἐν Λέοντι φάσκη θυμικόν, τὸν δὲ ἐν Παρθένω 35 μέτριον ἢ ἐν Καρκίνῳ κακόν, τοὺς δὲ ἐν

28. λαβὼν καὶ γράψαι τὸν πυνθανόμενον ἀξιῶ τί ἂν πυθέσθαι τῶν δαιμόνων θέλη [ὑδατι]μόνον. Εἶτα συμπτύξας τὸν χάρτην τῷ παιδί δοὺς ἀποπέμπει καυθησόμενον, 40 ἴν' οἴχ[ηται φέρων] ὁ καπνὸς τοῖς δαίμοσι τὰ γράμματα· τοῦ δὲ τὸ κελευσθὲν πράξον|τος πρῶτα μὲν ἀφαιρεῖ τοῦ χάρτου μοίρας ἴσας· πλείονας δὲ τινὰς σκήπτεται ἐγγράφειν ἐβραϊκοῖς γράμμασι δαίμονας, εἶτα μάγων Αἰγυπτίων θύσας τὸ καλούμενον κῦφι θυμίαμα ταῦτα μὲν ἐπαιωρήσας κατὰ τοῦ θυμιάματος 45 φέρει· ὃ δ' εἴνχε γράψας ὁ πυνθανόμενος θεὸς κατὰ τῶν ἀνθρώπων ἔκαν[σεν], εἶτα θεοφορεῖσθαι δοκῶν, εἰσπεσῶν τῷ μυχῷ μέγα καὶ ἀπηχὲς κέκραγε καὶ πᾶσιν ἀσύνετον· . . . [π]ολὸν δὲ πάντας τοὺς παρόντας καὶ τὸν φρῶν

19. γεννῶνται] γίνονται R. Scottus δίφρων] διάφορον R. Scottus
 24. τῇ πρώτῃ? 28. ἐπινοίας Roesperus 29. σιωπήσομαι C M
 30. παραβαλόντες M 31. 32. νομίσαντας C M
 32. ἰδίαν κατ' ἐννοίαν] ἰθεὶν κατανοεῖν C M, qui uncinis inclusit: ἰθεὶν κατανοεῖν Roesperus coll. Sext. Emp. adv. math. 5, 97 37. Haec in marg. fol. 13 r. M
 38. ὑδατι Roesperus: αὐτὸν M: C h. l. evani-

mundi, pulcri, superciliis magnis

sicui bene fecerint)

nemo iis gratias reddit.

26. Sub Piscibus species: statura media, tanquam pisces 10 fronte acuta, capillo denso; saepe canescunt celeriter. Iidem natura: animo magno, simplices, iracundi, parci, garruli, prima aetate erunt somnolenti, per sese res gerere volunt, gloriae avidi, audaces, aemulatores, accusatores, loci mutantes, amatores, saltatores, ad amicitiam utiles. 15

27. Postquam et horum admirabilem sapientiam exposuimus curiosamque per mirificam sollertiam vaticinandi artem latere non sivimus, ne ea quidem, in quibus lapsi nugantur, silebimus. Siderum enim nominibus figuras et naturas hominum comparantes quam nihil valent! Sidera enim novimus eos, qui 20 a principio nominaverunt, ex sua mente nominibus appellavisse, ut facilia significatu et cognitu essent. Quae enim horum similitudo ad imaginem animalium, aut quae similis natura agendi atque operandi, ut quis eum, qui est sub Leone, dicat iracundum, qui autem sub Virgine, modicum, aut sub Cancro malum, 25 eos autem, qui sub

28. scribere iubet sciscitantem quid ex daemonibus sciscitari velit aqua solum. Deinde complicatam chartam puero tradens mittit igni cremandam, ut auferat fumus ad daemones litteras. Is autem dum imperatum exsequitur, ma- 30 gus primum decerpit chartae pares partes, plures autem quosdam simulat se inscribere Hebraicis litteris daemones, deinde suffimento magorum Aegyptiorum, quod vocatur cyphi, sacrificato, haec sublata suffimento admovet. Quod autem scripsit qui sciscitatur positum in carbonibus cremavit. Deinde spi- 35 ritu concitari divino visus, irruens in angulum domus, magnum et dissonum vociferatur et omnibus incognitum

39. συμπτύξας] συμψήσας C M 40. οἴχηται γέρον Roperus et Scottus: οἴχ ων C M, qui susp. ὀχῆ ἀναβαίνων 41. πράξοντος Roperus: πράξαντος C M 43. εἶτα] εἰς τὰ C Αἰγυπτίων ἢ C 46. ἔκαν[σεν] Uncis inclusa supplevit M: ὁ παῖς et deinde l. 48 κελεύει pro πολὺ Roperus

[χάρ]τη ἔγγρα[φέντα]. ἐπικαλοῦντες δαίμονα ἐπειδὴν εἰσελθόν-
 50 τες παρασιῶσιν οἱ παρόντες ἐπὶ βαλὼν τὸν παῖδα πολλὰ
 ἐπιλέγει αὐτῷ, τοῦτο μὲν ἐλλάδι φωνῇ τοῦτο δὲ ὡς ἑβραϊδί,
 τὰς συνήθεις τοῖς μάγοις ἐπαιδίας· ὁ δὲ ἐνάρχεται προσπεν-
 σόμενος. Καὶ ἔνδον φιάλη ὕδατος πλήρης, ἢ ἔμβαλὼν χάλ-
 κανθον καὶ τήξας τὸ φάρμακον τὸ δῆθεν ἐξαλειφθὲν χαρτίον
 55 δι' αὐτοῦ καταρράνας τὰ φωλεύοντα καὶ κεκρυμμένα γράμματα
 πάλιν εἰς φῶς ἐλθεῖν ἀναγκάζει, δι' ὧν μανθάνει ἄπερ ὁ πυ-
 θόμενος ἔγραψε. Καὶ διὰ τοῦ χαλκάνθου δέ τις εἰ γράψει
 καὶ τῆς κηκίδος ὑποθυμιάσει λελειωμένης, φανερὰ γένοιτ' ἂν
 τὰ κεκρυμμένα γράμματα. Καὶ γάλακτι δὲ εἰ γράψει τις, εἴτα
 60 χάριτην καύσας καὶ λειώσας ἐπιπάσας τρίψειεν ἐπὶ τοῖς τῷ γά-
 λακτι γεγραμμένοις γράμμασιν, ἔσται πρόδηλα. Καὶ οὖρον δὲ
 καὶ γάρον καὶ τιθυμάλου ὀπὸς καὶ συκῆς ποιεῖ τὸ ὅμοιον.
 Ἐπειδὴ δὲ ἔμαθε τὴν ἐρώτησιν οὕτως, | τίνα χρὴ τρόπον ἀπο-
 κρίνεσθαι προὐνόησε. Καὶ λοιπὸν εἴσω παρελθεῖν κελεύει τοὺς
 65 παρόντας δάφνας ἔχοντας καὶ σείοντας καὶ κεκραγότας καὶ τὸν
 φρῆν ἐπικαλοῦντας δαίμονα· καὶ γὰρ ἐπικαλεῖν τούτοις πρέπει
 καὶ τοῦτο αἰτεῖν παρὰ δαιμόνων ἄξιον, ὃ δι' αὐτῶν παρέχειν
 οὐ θέλουσιν ἀπολέσαντες τὰς φρένας. Τὸ δὲ ἄκοσμον τῆς
 βοῆς καὶ ὁ ψόφος οἷς ἐν ἀπορρήτῳ πεποιηκέναι νομίζεται πα-
 70 ρακολουθεῖν ἐκώλυσε. Τίνα δὲ ταῦτα ἐστί, καιρὸς λοιπὸν λέ-
 γειν. Πολὺ μὲν οὖν τυγχάνει τὸ σκότος. Λέγει γὰρ ἀδύνατον
 τὰ θεῖα ὄραν θνητῆν φύσιν, ἱκανὸν γὰρ τὸ ὀμιλεῖν. Κατα-
 κλίνας δὲ τὸν παῖδα πρηγῆ καὶ δύο τῶν γραμματιδίων ἐκείνων,
 ἄπερ ἦν ἐγγεγραμμένα ἑβραϊκοῖς δῆθεν γράμμασιν ὡς δαιμό-
 75 νων ὀνόματα, πλευρᾷ παραθεῖς ἑκατέρω τὰ λοιπὰ τοῖς ὡσὶν
 ἐνθήσειεν λέγει. Ἔσσι δὲ τοῦτο αὐτὸ ἀναγκαῖον, ἵνα τι παραθῆ
 τοῖς ὡσὶ τοῦ παιδὸς ὄργανον, δι' οὗ πᾶν ἔστι σημεῖον θε-
 λοντα· ἤχεῖ δὲ τὸ πρῶτον ἵνα φοβηθῆ ὁ παῖς, καὶ δεύτερον
 ἐπιβομβεῖ, ἔπειτα τὸ τρίτον λαλεῖ διὰ τοῦ ὄργάνου, ἃ λέγειν
 80 τὸν παῖδα βούλεται, καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ πράγματος ὡς δοκεῖ,

48. 49. καὶ τὸν φρῆν (vel φρῆν cf. l. 65) ἢ ὄντων ἔγρα[φεν], aut φρῆν
 ἢ τιν' ἔτερον ἀποκαλοῦντες susp. M: Lacunam explet ex lin. 65 Roe-
 perus 50. ἐπὶ κλίνην βαλὼν Roperus 52. ἐνάρχεται C: ἀνέρ-
 χεται M: ἀπέρχεται Roperus 53. ἢ ἔμβαλὼν] ἔμβαλὼν C M 56. 57.
 ἄπερ ὑποθέμενος C 57. δέ τισι C 60. χάριτην C τρίψει C
 τῷ] τῶν C 61. οὖρος C δὲ om C M 66. ἐπικαλοῦντες C

puerum, multa ei incantat, partim Graecanico sermone, partim 40
 tanquam Hebraico, quae sunt consueta magorum incantamenta.
 Ille autem abit sciscitaturus. Et intus phiala aqua repleta, in
 quam iniiciens chalcanthum et liquefaciens medicamentum, char-
 tulam scilicet evanidam factam illo illinens latentes et abscon-
 ditas litteras rursus in lucem redire cogit, quarum ope cogno- 45
 scit, quae is qui sciscitatus est scripsit. Et si quis chalcantho
 scribet et comminuta galla suffumigabit, clare apparebunt abs-
 conditae litterae. Et lacte vero si quis conscribet, deinde
 chartam crematam et comminutam inspergens teret in litteris
 lacte scriptis, erunt manifestae. Et urina vero et garum et 50
 tithymalli liquamen et ficus efficit idem. Postquam autem com-
 perit quaestionem in hunc modum, in quem modum oporteat
 respondere providet. Et deinde introire iubet qui assunt in-
 structos ramis lauri et quatientes et vociferantes et Phren in-
 vocantes daemonem; etenim invocare illum hos decet et hoc a 55
 daemonibus petere convenit, quod per se ipsi praebere nequeunt,
 quippe qui ipsi phrenetici sint. Immodica autem vociferatio
 et strepitus iis, quae in secreto fieri mos est, mentem adver-
 tere impedit. Quae qualia sint iam tempus est uberius persequi.
 Magna quidem est obscuritas. Negat enim cadere in humanam 60
 naturam divina perspicere, satis enim esse in commercium deo-
 rum venire. Reclinato autem puero in praeceps duabusque
 tabellis istis, quae erant Hebraicis scilicet litteris inscriptae,
 utrique lateri appositis, reliqua daemonem in aures insusurra-
 turum dicit. Est autem hoc necessarium, ut aliquid instru- 65
 menti apponat ad aures pueri, per quod licet omnia significare
 quae quis volet. Sonat autem primum, ut in terrorem conii-
 ciatur puer, deinde insuper tympanum movet, postremo ter-
 tium loquitur per instrumentum, quod puerum vult dicere, et
 exitum rei exspectat, deinde eos qui assunt silere iubet, illum 70

ἐπικαλεῖν] ἐπιγελῶν C M 67. ἀξιοῖ M αὐτῶν C 68. ἀπω-
 λέσαντες C 69. ἐν ἀπορητίως C ἐνομιζε C M 70. ἐκώλυε
 C M 74. ἐγκεγραμμένα C 75. ἐκάτερα C 77. 78. σημά-
 ναι [ἄ] sive ὅσα θέλει· καταγχεῖ τε πρῶτον coni. M 78. ἤχεϊ δὲ τὸ]
 ἡχοῦντα C 79. τὴ βομβῆ C 80. ὡς δοκεῖ] δοκεύει M

εἶτα τοὺς μὲν παρόντας ἡσυχάζειν ποιεῖ, τὸν δὲ ἅ παρὰ τῶν
 δαιμόνων ἤκουσε σημαίνειν ἀξιοῦ. Τὸ δὲ τοῖς ὡσὶ παρατεθὲν
 ὄργανον ἐστὶ φυσικὸν ὄργανον, τῶν μακροτραχήλων γεράνων ἢ
 πελαργῶν ἢ κύκνων ἀρτηρία· ὧν εἰ μηδέτερον παρῆ, ἐστὶ καὶ
 85 ἕτερα τέχνης ὄργανα· | αὐλίσκοι γὰρ τινες χάλκεοι τὸν ἀριθμὸν
 δέκα εἰς ἀλλήλους χωροῦντες, εἰς στενὸν ἀπολήγοντες εὐάρ-
 μοστοι γίνονται, δι' ὧν πρὸς τὸ οὖς ὅσα θέλει φθέγγεται. Καὶ
 ταῦτα ὁ παῖς κατακούων ἐμφόβως ὡς ὑπὸ δαιμόνων λαλούμενα
 κελυσθεῖς ἀποφθέγγεται. Εἰ δὲ καὶ σκύτος τις ῥάβδῳ περι-
 90 θεῖς ὑγρὸν ξηράνας καὶ συναγαγὼν προσαρμόσῃ καὶ ἀποσπιά-
 σασ τὴν ῥάβδον αὐλίσκου δίκην τὸ σκύτος ἐργάσῃται, τὸ ὅμοιον
 ποιεῖ. Εἰ δὲ τι τούτων μὴ παρῆ, βίβλον λαβῶν ἐπισπασάμε-
 νος ἐνδοθεν ὅσον χρήζει ἐπὶ μῆκος ἐκτείνας, τὰ ὅμοια ἐνεργεῖ.
 Εἰ δὲ προειδείῃ ὅστις πάρεστι πευσόμενος, ἐτοιμότερος πρὸς
 95 πάντα γίνεται. Εἰ δὲ καὶ τὴν πεῦσιν προμάθῃ, γράφει τῷ
 φαρμάκῳ καὶ ὡς ἐμπαράσκενος ἰκανώτερος νομίζεται σαφῶς
 γράψας τὸ ἐρωτώμενον. Εἰ δὲ ἀγνοεῖ, ὑποτοπάζει καὶ ἀμφί-
 βολον καὶ ποικίλην ἀποφαίνεται τι δεχόμενον μετὰφρασιν, ἵνα
 τὴν μὲν ἀρχὴν ἄσημος οὖσα ἢ χρησιμοδοσία εἰς πολλὰ ἔσται,
 1 ἐπὶ δὲ τῇ ἐκβάσει τῶν συμβησομένων πρὸς τὸ συμβὰν πρόρρη-
 σις νομίζεται. Εἶτα λεκάνην πληρώσας ὕδατος ὡς ἄγραφον
 τὸν χάρτην καθήσῃ συνεμβάλων χάλκανθον. οὕτως γὰρ ἀνα-
 τέλλει τὴν ἀπόκρισιν φέρων ὁ γραφεὶς χάρτης. Τῷ μὲν δὴ
 5 παιδίῳ καὶ φαντασίαι φοβεραὶ γίνονται πολλάκις· καὶ γὰρ πλη-
 γὰς ἐμβάλλει εὐπόρως ἐκφοβῶν. Λίβανον γὰρ εἰς πῦρ ἐμβα-
 λῶν πάλιν ποιεῖ τοῦτον τὸν τρόπον. Βῶλον τῶν λεγομένων
 ὀρουκιῶν ἀλῶν κηρῷ Τυρρηνικῷ περισκεπάσας καὶ αὐτὸν δὲ λι-
 βάνου βῶλον διχοτομήσας ἐντίθῃσι τοῦ ἄλατος χόνδρον, καὶ
 10 πάλιν συγκολλήσας | ἐπὶ ἀνθράκων καιομένων τιθεὶς ἔῃ. Τοῦ
 δὲ συγκαέντος οἱ ἄλλες ἀναπηδῶντες φαντασίαν ἀπεργάζονται
 ὡσπερ ξένου θεάματος γινομένου· αἱματώδη δὲ φλόγα ποιεῖ
 τὸ ἰνδικὸν μέλαν ἐντεθὲν τῷ λιβανωτῷ καθὼς προείπαμεν.
 Αἱματώδη δὲ ὑγρασίαν ποιεῖ κηρὸν ἀγχοῦσῃ ἀναμίξας καὶ ὡς
 15 ἔφην τῷ λιβανωτῷ τὸν κηρὸν ἐνθήμενος· ἀνθρακας δὲ κινεῖ-

84. παρῆ, ἐστὶ] πάρεστι C

δὲ] οὐδὲ C ὅστις] ὅτι C M

ζεται γράψαι susp. M

ποικίλην Roesperus: ποικίλον C M

90. καὶ ante ἀποσπ. add M

96. νομίζεται] ὀνομάζεται C: ὧν δοξά-

97. ὑποτοπάζει καὶ] ὑποπιάζεται C

98. τι δεχόμενον] ἐπιδεχόμενον C M

autem quae a daemonibus acceperit profiteri. Quod autem auribus appositum est instrumentum est naturale instrumentum, procero collo instructarum gruum vel ciconiarum vel cygnorum arteria, quorum si nullum ad manus erit, et alia ex arte instrumenta sunt. Tibiolae enim quaedam aëneae numero decem ⁷⁵ invicem in se coeuntes in angustum terminantes aptae sunt, per quas ad aures quaecunque volet loquatur. Et haec puer exaudiens, metu correptus quasi a daemonibus dicta ex iussu proloquitur. Sin quis etiam corium circumplicans scipioni humidum idque arefactum contrahens consuet et detracto sci- ⁸⁰ pione tibiolae in modum corium conficiet, idem facit. Sin quid horum non aderit, librum sumit eumque explicat et in quantam volet mensuram extendit, quo facto eundem usum praestat. Sin autem noverit, quis sit is qui sciscitatum adsit, paratior ad omnia fit. Sin autem vel interrogationem antea com- ⁸⁵ pertam habebit, scribit pharmaco, et ut praeparatus tanquam sollertior celebratur, ut qui clare scripserit quod quaesitum est. Sin vero ignorat, coniecturam periclitatur et aliquid prodit, quod ancipitem et variam recipiat interpretationem, quo vaticinium a principio ambiguum in diversas possit partes trahi, in ⁹⁰ eventu autem quidquid evenerit, ad id quod contigerit praedictio accommodetur. Deinde pelvim ubi implevit aqua, tanquam inanem chartulam demittit una immisso chalcantio. Ita enim emergit responsum ferens scripta charta. Puero igitur et terriculamenta existunt saepenumero. Etenim vel verbera in- ⁹⁵ cutit interdum quibus exterreat. Thus enim iniiciens in ignem rursus operatur in hunc modum. Frustum salis qui dicitur fossilis cera Tusca circumvolvens simulque ipsum frustum thuris dissecans iniicit salis granum, et rursus colligans et reponens in ardentibus prunis sinit. Quo concremato sales exsistentes im- ¹ ginem reddunt, quasi novum spectaculum et mirum fiat. Sanguineam autem reddit flammam Indicum atrum utpote inclusum in thure, sicuti supra diximus. Sanguineum autem liquorem facit cera anchusae commixta eaque, ut dixi, cera immixta in ⁵

2. 3. ὤς — χάριτην] ἀγράφου χάριτου C 3. 4. ἀνατέλλει Roperus:
ἀναπλεῖ C M 7. Βώλων C 8. 9. λιβάνου βῶλον] λιβανῶτον? M
13. λιβάνῳ τῷ C 15. τὸν κηρὸν] κηρῶ C

σθαι ποιεῖ σχιστὴν ὑποθεις στυπτηρίαν, ἧς λυομένης καὶ δίκην πόμφολύγων διοιδούσης κινουῦνται οἱ ἄνδρακες.

29. Ὡὰ δὲ διάφορα ἐπιδεικνύνται τὸν τρόπον τόνδε· κορυφὴν τρυπήσας ἐξ ἑκατέρων καὶ τὸ λευκὸν ὑπεξαγαγαὶν αὐ-
20 θις βάψας ἔμβαλε τὸ μὲν τῆς σινώπιδος, τὸ δὲ τοῦ γραφικοῦ μέλανος. Ἀπόφρασσε δὲ τὰς τρυμαλιὰς ξέσματι τῶν ὠῶν λείω μετ' ὀποῦ συκῆς ἐμπλάσας.

30. Τοῖς δὲ ἄμνους ἀποτέμενεσθαι τὰς κεφαλὰς ἐαυτῶν ποιούσιν οὗτος ὁ τρόπος. Κρύβδην κανσικῶ φαρμάκῳ χρίσας
25 τὸν φάρυγγα ἐᾷ παραθεῖς τὸ ξίφος· ὁ δὲ κνήθεσθαι θέλων προσπεσὼν τῇ μαχαίρᾳ θλίβων σφάζεται καὶ μικροῦ δεῖν ἀποτέμνει τὴν κεφαλὴν. Ἔστι δὲ τὸ φάρμακον βροννία καὶ ἀδάρκη καὶ σκίλλα κατ' ἴσον μεμιγμένα. Ἴνα δὲ λάθῃ φέρων τὸ φάρμακον, φέρει πυξίδα διπλὴν κερατίνην, ἧς τὸ φανερόν μέρος
30 ἔχει λιβανωτόν, τὸ δὲ ἀφανὲς φάρμακον· ἀλλὰ καὶ τοῖς | ὡσὶ τοῦ τεθνήξομένου ἐμβάλλει ὑδράργυρον· ἔστι δὲ θανατηφόρον φάρμακον.

31. Αἰγῶν δὲ κἄν ἐπιπλάσῃ τις κηρωτῇ τὰς ἀκοάς, φασὶ θνήσκειν μετ' ὀλίγον ἀναπνεῖν κωλυομένας· ὁδὸν γὰρ αὐταῖς
35 ταύτην εἶναι λέγουσι τοῦ δι' ἀναπνοῆς ἐλκομένου πνεύματος. Κριδὸν δὲ θνήσκειν φασίν, εἰ κατ' ἀντικρὺς τις ἀνακλάσειεν ἡλίου. Οἶκον δὲ ποιούσι καίεσθαι τῶν θαλαττίων τινὸς ἰχώρι χοιόμενον τοῦ καλουμένου δακτύλου. Καὶ τὸ διὰ τῆς ἄλμης δὲ πᾶν χρησίμον. Ἔστι δὲ ἀφρὸς θαλάσσης ἐν ὄστρακίνῳ στάμνῳ
40 μετὰ γλυκέων ἠψημένος, ᾧ ζέσαντι λύχνον ἐὰν προσάγῃς καιόμενον, ἀρπάσαν τὸ πῦρ ἐξάπτεται, καὶ καταχυθὲν τῆς κεφαλῆς οὐ καίει τὸ σύνολον. Εἰ δὲ καὶ μαννῇ ἐπιπάσσεις ζέοντι, πολλῶ μᾶλλον ἐξάπτεται. Βέλτιον δὲ δρᾶ, εἰ καὶ θείου τι προσλάβοι.

45 32. Βροντὴ γίνεται τῶν πλείοσι· λίθοι τε γὰρ πλείονες καὶ μείζονες κατὰ κρημνῶν φερόμενοι διὰ σανίδων ἐπιταταπίπτουσι χαλκοῖς ἐλάσμασι καὶ βροντῇ παραπλήσιον τελοῦσι

18. ἐπιδεικνύντες C 19. ἐξ ἑκατέρας? 20. τῆς] τοῦ C τοῦ γραφικοῦ] τῆς γραφικῆς C 21. λείω] λειῶν C 23. Τῶν δὲ ἄμνων C
25. παραδοθεῖς C ὁ δὲ] οὐδὲ C κνήθεσθαι C 26. 27. ἀποτέμνειν C: an ἀποτέμνεται? 29. ἧς τὸ] εἰς τὸ C 30. λιβανωτοῦ C 31. ὑδράργυρον C 33. ἐπιπάσῃ C M 37. ἡλίου Roesperus 38. χοιόμενον C in marg. 40. ἠψημένος C 42.

thus. Prunas autem moveri facit supposito secto alumine, quo soluto et instar bullarum ebulliente moventur prunae.

29. Ova autem diversa ostentant in hunc modum. Cacumen perforans ab utraque parte et album subducens, rursus immergens iniicito alteri minii, alteri autem scriptorii atramenti. Obserato autem foramina ramento ovorum minuto, ope suci ficus adlinens.

30. Ii autem qui oves sibi amputare capita faciunt ipsa, hac ratione utuntur. Clanculum caustico medicamento illinens guttur relinquit appositum gladium; illa autem fricari cupiens irruens in gladium terendo iugulatur et parum abest quin caput abscindat. Est autem medicamentum bryonia et adarca et scilla aequis partibus mixtae. Ut autem lateat cum fert medicamentum, fert pyxidem duplicem corneam, cuius conspicua pars habet thus, obscura autem medicamentum. Sed etiam auribus morturae iniicit hydrargyrum; est autem mortiferum medicamentum.

31. Caprarum autem ubi quis obturavit cerato aures, dicunt paullo post mori, quoniam spiritum ducere prohibeantur. Viam enim hanc iis esse dicunt ducendi per respirationem spiritus. Arietem autem mori dicunt, si quis exadversus reflexerit solem. Domum autem faciunt conflagrare cuiusdam ex marinis suco illitam, qui piscis vocatur dactylus. Praeterea et id quod fit per aquam marinam est valde utile. Est autem spuma maris in testacea olla cum dulcibus cocta, cui ferventi ubi lumen admovebis incensum, arrepto igni incenditur et infusum capiti prorsus non comburit. Sin vero etiam . . . insperges ferventi, multo magis incenditur. Rectius autem erit, si quis etiam sulfuris aliquid assumet.

32. Tonitru fit pluribus modis. Nam et lapides complures et maiores praecipites deiecti per tabulas ligneas incidunt infra in aëneas laminas et tonitru similem efficiunt strepitum.

Quid *μαννῆ* sibi velit ignoro. Fortasse resinacea quaedam substantia intelligitur, quum *manna* apud Plinium proprium vocabulum sit quo appellantur grana thuris et aliarum resinarum M *ξέροντι* C 43. 44. *τι προσλάβοι* A. Meinekius: *τινὸς λάβοι* C M 47. *θλάσμασι* C *ἀποτελοῦσι*? M

ψόφον. καὶ σανίδα δὲ λεπτήν, ἥπερ οἱ γναφεῖς τὴν ἐσθῆτα
 πιέζουσι, σχοινίῳ λεπτῷ περιειλήσαντες, εἶτα ῥοίζῳ τὴν σχοῖνον
 50 ἐπισπώμενοι ῥομβοῦσι τὴν σανίδα, ἣ δὲ δονοιμένη ἤχον βρον-
 τῆς ἀπεργάζεται. Ταῦτα μὲν οὕτως παίζεται. Ἔτερα δὲ ἅ καὶ
 αὐτὰ οἱ | παιζόμενοι ὡς μεγάλα νομίζουσιν ἐκθήσομαι. Πίσσης
 λέβητα μεστὸν ἐπ' ἀνθράκων καιομένων τιθέντες, ἐπὶ βράσῃ,
 καθιέντες τὰς χεῖρας οὐ καίονται· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἀνθράκων πυ-
 55 ρὸς περιπατοῦντες γυμνοῖς ποσὶν οὐ καίονται· ἀλλὰ καὶ πυρα-
 μίδα λιθίνην θεῖς ἐπὶ πυρὰν καίεσθαι ποιεῖ· ἐκ τε τοῦ στό-
 ματος πολὺν καπνὸν προσφέρει καὶ πυρώδη· εἶτα καὶ σινδόνα
 ἐπιθεῖς ἐπὶ λεκάνῃ ὕδατος, πολλοὺς ἐπιβαλὼν ἀνθρακας καιο-
 μένους ἀκαυστιον φυλάττει τὴν σινδόνα· σκότος δὲ ἐν οἴκῳ ποιή-
 60 σας ἐπεισάγειν φάσκει θεοὺς ἢ δαίμονας, καὶ εἴ πη ἀπαιτεῖ
 τις Ἀσκληπιὸν δεικνύναι, ἐπικαλεῖται οὕτως λέγων·

Υἱὰ πάλαι φθίμενον, πάλιν ἄμβροτον, Ἀπόλλωνος
 κικλήσκω λοιβαῖσι μολεῖν ἐπίκουρον ἑμαῖσιν·
 ὅς ποτε καὶ νεκύων ἀμενηνῶν μυρία φύλα,
 65 Ταρτάρου εὐρώεντος ἀεικλαύτοισι μελάθροισι
 δύσνοστον πλώοντα ῥόον, κελαδὸν τε διάυλον
 πᾶσιν ἴσον τελέσαντ' ἀνδρεσσὶ [κατα]θνήτοισιν,
 λίμνη παρ γούοντα καὶ ἄλλια κωκύνοντα,
 αὐτὸς ἀμειδίτοιο ἐρύσασο Φερσεφονεῖης·
 70 εἴτ' ἐφέπεις Τρίκης ἱερῆς ἕδος, εἴτ' ἐρατεινὴν
 Πέργαμον, εἴτ' ἐπὶ τοῖσιν Ἰαονίαν Ἐπίδαυρον,
 δεῦρο, μάκαρ, καλέει σε μάγων [πρόμος] ὄδε [παρεῖναι].
 33. Ἐπὶ δὲ χλευάζων λήξῃ, φαίνεται κατὰ τοῦ ἐδάφους |
 πυρώδης Ἀσκληπιός. Εἶτα θεῖς ἐν μέσῳ λεκάνῃν πλήρη ὕδα-

51. 52. ἅ καὶ αὐτὰ οἱ Roperus: ἅ καὶ οἱ αὐτὰ οἱ C: ἅ καὶ αὐτοὶ οἱ M
 54. Ἀλλὰ καὶ — οὐ καίονται in marg. litteris rubricatis M 56.
 πυρρὸν C 58. πολλοὺς bis in C 60. 61. εἴ πη ἀπαιτεῖ τις] εἴ-
 πεῖν ἀπαιτής C: εἴ τις ἀπαιτῆ M 62. Dixit de his versibus A. Mei-
 nekus in Diar. antiq. Marburg. a. 1852. IV, p. 375. 376 Υἱὰ M:
 Ζῆνα C ἄμβροτον M: μ' ἄβροτον C Ἀπόλλωνος om pr C
 63. κικλήσκω λοιβαῖσι μολεῖν Roperus: κικλήσκοιο βαισιμολεῖν C: κικλήσκω
 θυσίαισι μολ. Meinekus: κικλ. Θήβαισι. μολ. M 63. 64. ἑμαίσινος
 ποτε C 64. φύλλα C 65. εὐρώεντος C ἀεικλαύτοισι Mei-
 nekus, qui simul conii. ἐνὶ κλαυτοῖσι: ἀεικλαύτοισι CM: ἀεικλειστοῖσι vel
 ἀεικλαυστοῖσι Roperus 66. πλώοντα Meinekus: ἀπλόοντα C: πλώ-

Et tabellam vero tenuem, quali fullones vestes premunt, tenui laqueo circumvolventes, deinde cum stridore laqueum attrectantes versant tabellam, ea autem rotata sonum tonitru similem 40 reddit. Haec igitur in hunc modum luduntur. Alia autem, quae et ipsa qui ludi fiunt pro magnis aestimant, exponam. Pice ahenum plenum prunis candentibus imponentes, ubi bulliet, demittentes manus non amburuntur; sed etiam in carbonibus ignis ambulantes nudis pedibus non amburuntur; 45 sed etiam pyramidem lapideam in foco impositam incendi facit, et ex ore multum effert fumum et igneum. Deinde etiam sindonem imponens in pelvi aquae, multis iniectis carbonibus candentibus, vel sic sindonem ab igni integrum servat. Tenebris autem in aedibus factis introducturum sese pollicetur deos dae- 50 monesve, et si forte quis desiderat Aesculapium monstrari, devocat hjs verbis:

Gnatum olim peremtum, rursus immortalem Apollinis
Cieo libaminibus adesse auxiliatorem meis:

Qui aliquando et umbrarum levium innumeras gentes 55
Tartari vasti semper defletis in aedibus

Irremeabilem navigantes fluvium streperumque diaulum

Omnibus aequalem emensas hominibus mortalibus,

Iuxta lacum gementes et implacabiliter lamentantes,

Ipsa a ridendi nescia retraxisti Proserpina: 60

Sive incolis Triccae sanctae sedem, seu amoenam

Pergamum; sive inspicis Ioniam Epidaurum,

Huc, beate, vocat te magorum princeps huc adesse.

33. Postquam autem nugari destitit, apparet in solo igneus
Aesculapius. Deinde posita in medio pelvi aqua plena omnes 65

σαντα Roesperus: an διαπλέοντα? *κελαδόν τε διαυλον] κελαδόν τε διαύλου*

Meinekius, qui simul conii. *κελαιόν (h. e. κελαιόν) τε διαυλον* 67.

ἄπασιν ἴσον τέλος' ἀνδράσι θνητοῖσι C 68. *παργοόωντα C* *ἄλ-*

λυτα M: ἄκλυτα vel ἄκρια susp. Meinekius 69. *αὐτὸς] αὐτῆς susp.*

Meinekius *ἀμειδήτοιο] ἀμειδῆ πς C* *ἐρύσσαο M* 69. 70.

γερεσιγονίης ἔτ' ἐγέπεις C 70. *Τρίκης Meinekius, cf. Vindiciae Stra-*

bon. p. 156: Θρήκης C M *ἔδος, εἴτ'] ἔδος εἰς C* 71. *ἔτ' ἐπὶ C*

Ἰονίαν C; cf. Pausan. Corinth. 26. M 72. *πρόμος ὧδε παρῆναι]*

ὧδε C: ὧδε M: χορὸς ὧδε παρῆναι Meinekius 73.

Ἐπ' ἄν C 74. *πυρρῶδης C* *πλήρην C*

75 τος πάντας καλεῖ τοὺς θεοὺς καὶ παραγίνονται. Ἐγκύψας γὰρ ὁ παρῶν ἐν τῇ λεκάνῃ ὄψεται πάντας καὶ τὴν Ἄρτεμιν ἅμα σκύλακας ὑλακτιοῦντας ἄγουσαν. Οὐκ ὀκνήσομεν δὲ καὶ τούτων τὴν ἱστορίαν ὡς ἐπιχειροῦσι διηγῆσασθαι. Τῷ γὰρ λέβητι τῆς πίσεως ὡς ἐμβράσσοντι καθήσιν τὰς χεῖρας· ὄξος δὲ καὶ νίτρον
80 ἐμβαλὼν καὶ πίσσαν ὑγρὰν ὑποκαίει τὸν λέβητα· τὸ δὲ ὄξος ἅμα τῷ νίτρῳ μιγὲν ἀνυλαμβανόμενον θέρμης μικρᾶς κινεῖ τὴν πίσσαν ὡς μέχρι τῆς ἐπιφανείας κινεῖν πομφόλυγας καὶ φαντασίαν μόνην παρέχειν ζέοντος· φθάνει δὲ καὶ τὰς χεῖρας πολλάκις ἄλμη νιψάμενος, διὸ οὐδὲ πᾶν τι καίει, κἄν ἀληθῶς ζέῃ·
85 εἰ δὲ μυρσίνη καὶ νίτρον καὶ σμύρνη μετ' ὄξους μίξας ἐπιχρίσας ἀπονίψει τὰς χεῖρας ἄλμη πλειστάκις, οὐ καίεται· τοὺς δὲ πόδας οὐ καίεται ἰχθυοκόλλα καὶ σαλαμάνδρα χρυσάμενος. Τὸ δὲ τὴν πυραμίδα καίεσθαι θαδίου δίκην, οὐσαν λίθον, αὕτη αἰτία. Γῆ μὲν ἐστὶ Κρητικὴ τὸ μὲν σχῆμα πεπλασμένη
90 πυραμῖς, τὸ δὲ χρῶμα ὡς λίθος γαλακτικός, κατασκευάζεται δὲ τοῦτον τὸν τρόπον· βρέξας ἐλαίῳ πλείονι τὴν βῶλον, θεῖς ἐπ' ἀνθράκων, ὀπτήσας καὶ πάλιν βρέξας καὶ καύσας δεύτερον καὶ τρίτον καὶ πολλάκις καίεσθαι δύνασθαι παρασκευάζει, κἄν ὕδατι βραχῆ· ἔχει γὰρ ἐν ἑαυτῷ πολὺ τὸ ἔλαιον· ἀνάπτεται
95 δὲ δι' αὐτοῦ, τοῦ μάγου σπεύδοντος, ἢ πυρὰ τίτανον ὑποκαίει-| μένην ἔχουσα ἀντὶ σποδιᾶς καὶ λιβανωτὸν λεπιδὸν καὶ πολὺν καὶ θαδίων κεχρισμένων αὐτορρῦτων κηκίδων τε κενῶν ἔνδον πῦρ ἔχουσῶν· καπνὸν δὲ ἐκ τοῦ στόματος ἀνίει ἐγγρο- νίσας καὶ πῦρ κηκίδι ἐμβαλὼν καὶ τῷ στυπείῳ συμπεριβαλὼν
1 καὶ φυσῶν ἐν τῷ στόματι. τό γε μὴν περικείμενον τῇ λεκάνῃ σινδόριον, ἐφ' ᾧ τίθησιν τοὺς ἀνθράκας, διὰ τὴν ὑποκειμένην ἄλμην οὐκ ἐκαίεται, καὶ αὐτὸ δὲ ἦν ἄλμη προβεβρεγμένον, εἶτα κεχρισμένον ὡς τὸ λευκὸν μετ' ὑγρᾶς στυπτηρίας. Εἰ δὲ καὶ
5 χυλὸν αἰεζώου τις τούτοις μετ' ὄξους ἐπιμίξειε καὶ πρὸ πολλοῦ σφόδρα καταχρίσασθαι χρόνου, βαφὴν τῷ φαρμάκῳ μένει παντε- λῶς ἄκαυστον.

34. Ἐπεὶ μὲν οὖν τῶν παρ' αὐτοῖς ἀπορρητῶν μαθημά- των συντόμως τὰς δυνάμεις ἐξεθέμεθα εὐκόλῳ τε τὴν μέθοδον

77. ἄγουσιν C 78. 79. τῆς πίσεως] μεσιῶ πίσεως? 79. ᾧ ὡς M
ἐμβράσσοντι C ὄξος δὲ] ὄξος CM 82. πομφόλυγας C 83. ξέοντος C
85. μυρσίνη C 87. ἰχθυοκόλλας C χρυσάμενος CM 90. ὡς
λίθος bis in C fin. 15 r. et init. 15 v. 95. σπεύδοντος] συσκευάζοντος

advocat deos et apparent. Inspectans enim quivis in pelvim videbit omnes et Dianam simul canes latrantes ducentem. Conabimur autem etiam horum historiam, quomodo negotia sua gerunt, enarrare. In ahenum enim pice repletum tanquam fervidum demittit manus; aceto autem et nitro in ahenum in-70 iecto et pice liquida succendit ahenum. Acetum autem cum nitro mixtum ubi accepit exiguum calorem, movet picem, ut usque ad superficiem excitet bullas et speciem tantum praebeat ferventis. Antea autem etiam manus saepe aqua salsa lavat, quo fit, ut non admodum concalefaciat, etiamsi reapse 75 ferveat. Sin vero myrrhina et nitro et myrrha cum aceto mixtis manus illitas abluet aqua salsa identidem, non uritur. Pedibus autem non aduritur ichthyocolla et salamandra illitus. Quod autem pyramis incenditur instar faculae, quae lapidea sit, causa haec est. Cretica terra est ad figuram facta py-80 ramidis modo, colore autem tanquam lapis lacteus, comparatur autem in hunc modum. Copia olei inungit frustumque imponit in prunis et cum torruit iterumque inunxit et exussit iterum et tertium et iteratis vicibus, efficit ut incendi possit, etiamsi aqua mergatur; habet enim in se multum olei. Incen-85 ditur autem sponte, dum magus libat, focus calcem coctam habens pro cinere et thus minutum et copiosum et facularum inunctarum fasciculum gallarumque cavarum intus ignem absconditum habentium. Fumum autem exhalat ex ore per complusculum tempus, cum et ignem iniecit in gallam et stupa circum-90 volvit et conflatur in ore. Sindonium autem quod superimpositum est pelvi, in quo imponit prunas, propter suppositam aquam salsam non adurebatur, et ipsum enim erat aqua salsa antea infectum, deinde inunctum albo ovi cum liquido alumine. Si quis autem liquorem sempervivi his cum aceto admiscuerit, et 95 permulto tempore antea illinet, inunctum per medicamentum ignem prorsus non recipit.

34. Postquam igitur arcanarum istorum artium breviter potestates exposuimus facilemque viam eorum ad cognoscen-

susp. M: an σπένδοντος? πυρρά C 96. Lacunam esse post πολὺν
susp. M, id quod confirmat infra l. 99, ubi τῷ στυπείῳ αὐτορούτων]
αὐτορούτων C: φορὺτὸν susp. M 99. γικίδι C 5. αἰὲ ζώου C
6. An μενεῖ? 8. τῶν] παρὰ τῶν C: περὶ τῶν M

10 αὐτῶν κατὰ γνώσιν ἐδείξαμεν, οὐδὲ τοῦτο σιωπᾶν βουλόμεθα
 ὄν ἀναγκαῖον, ὡς σφραγιδας λύοντες ἐσφραγισμένα τὰ γράμ-
 ματα αὐταῖς ταῖς σφραγῖσιν ἀποδιδόασιν· πίσσαν καὶ ῥηίνην
 καὶ θεῖον, ἔτι δὲ ἀσφαλτον ἴσα τήξαντες κολλυρίου σχήματι
 15 πλάσαντες φυλάττουσι· καιρὸς δὲ ὅταν ἢ λύνειν γραμματίδιον,
 τὴν γλωσσαν ἐλαίῳ δεύσαντες, εἴτα ἐξ αὐτῆς τὴν σφραγιδα
 χρίσαντες, πυρὶ συμμέτρῳ τὸ φάρμακον θερμάναντες ἐπιφέρουσι
 τῇ σφραγίδι καὶ μέχρι ἂν παγῇ παντελῶς ἔωσι, καὶ τούτῳ
 δίκην σημάντρον χρωῖνται. Φασὶ δὲ καὶ αὐτὸν κηρὸν μετὰ
 20 πευκίνης ῥηίνης τὸ παραπλήσιον | ποιεῖν καὶ μαστίχης μέρη δύο
 μετὰ ξηραῖς ἀσφάλτου μέρους. Καὶ θεῖον δὲ μόνον ἐπιεικῶς
 ποιεῖ καὶ γύψου δὲ ἄνθος μεθ' ὕδατος διειμένον καὶ κόμμεως,
 τοῦτο μὲν δὴ καὶ πρὸς τὸ σφραγιῶσαι μόλιβδον τετηκότα ποιεῖ
 κάλλιστα. Καὶ τὸ διὰ τοῦ τυρρητικοῦ δὲ κηροῦ καὶ ῥηίνης
 φορυκτῆς καὶ πίσσης καὶ ἀσφάλτου [καὶ] μαστίχης καὶ λείας
 25 μαρμαρόν, ἴσων ἀπάντων ἐσομένων, τῶν μὲν ἄλλων ὧν ἔφη
 ἐστὶ μὲν βέλτιον, τὸ δὲ διὰ τῆς γύψου οὐκ ἔλαττον. Οὕτως
 μὲν οὖν καὶ τὰς σφραγιδας λύνει ἐπιχειροῦσι τὰ ἔνδον γεγραμ-
 μένα μαρθάνειν πειρώμενοι. Ταύτας δὲ ὠκνοῦν τὰς μηχανὰς
 κατατάξαι ἐν τῇ βίβλῳ, ἐνορῶν μὴ ποτέ τις κακοῦργος ἀφορμὰς
 30 λαβὼν ἐπιχειρήσει· νῦν δὲ ἡ πολλῶν δυναμένων σωθῆναι
 νέων φρονιῖς ἔπεισε διδάξαι καὶ προειπεῖν φυλακῆς ἕνεκεν· ὡς
 γὰρ χρήσεται τις αὐταῖς πρὸς κακοῦ μάθησιν, οὕτω τις ἕτερος
 μαθὼν φυλάξεται, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ τοῦ βίου λυμεῶνες μάγοι
 αἰσχυνθήσονται τῇ τέχνῃ χρώμενοι. Μαθόντες δὲ ἀφ' ἡμῶν
 35 ταῦτα προ[διδαχθέντα] ἐμποδισθήσονται τυχὸν τῆς ἀπονοίας.
 Ἴνα δὲ μὴ λύηται ταύτη ἡ σφραγίς, στέαρ ὕειον καὶ τρίχας τῷ
 κηρῷ τις μίξας σφραγιζέτω.

35. Ἄλλ' οὐδὲ τὴν λεκανομαντείαν αὐτῶν οὖσαν πανούρ-
 γημα σιωπήσομαι. Οἴκημα γὰρ τι κεκλεισμένον σκευάσαντες καὶ

9. 10. μέθοδον αὐτῶν] μετ' αὐτοῖς C: μετ' αἰτίας M κατὰ γνώσιν]
 κατέγνωσιν C M 11 sqq. Dixit de hoc loco C. Fr. Hermannus in
 Suppl. Nunciorum Gottingensium Erud. a. 1852 p. 108 sqq., qui pul-
 chre observavit haec sumpta esse ex eodem libro Celsi, quo respexit
 Lucianus Alexandro, quem ille libellum ipsi Celso dedicavit. Ibi e. 21
 sermo est de magorum artibus in recludendis epistolis, ex quibus haec
 apponimus: ἕτερος δὲ τρόπος ὁ διὰ τοῦ λεγομένου κολλυρίου. σκευαστὸν
 δὲ τοῦτο ἐστὶν ἐκ πίττης Βρεττίας καὶ ἀσφάλτου καὶ λίθου τοῦ διαφανοῦς
 τετριμμένον καὶ κηροῦ καὶ μαστίχης· ἐκ γὰρ τούτων ἀπανάσας τὸ

dum ostendimus, ne hoc quidem visum est tacere, id quod
 necessarium est, quomodo solventes sigilla litteras obsignatas
 integris sigillis reddant. Picem et resinam et sulfur praeterea-
 que asphaltum ex pari portione liquefacientes, collyrii figura
 formantes custodiunt. Tempus autem ubi est solvendi litteru-
 las, linguam oleo humectantes et deinceps sigillum inungentes
 modico igni calefacientes medicamentum inferunt in sigillum,
 tum donec prorsus riguerit sinunt, et hoc instar anuli utuntur.
 Dicunt autem etiam ceram cum resina pinca similem vim ha-
 bere, et mastichae duas partes cum parte aridae asphalti. Et 10
 sulfur autem solum sufficit et gypsi vero flos cum aqua per-
 colatus et gummi; hoc vero etiam ad obsignandum plumbum
 liquefactum praestat optime. Et id quod fit per Tuscam vero
 ceram et admixtam resinam et picem et asphaltum et mastichen
 et minutum marmor, cum ex pari portione omnia coquantur, 15
 reliquis omnibus quae dicebam medicamentis praestat, gypsinum
 autem non minus. Sic igitur et sigilla solvere intentant, quae
 intus scripta sunt discere aventes. Has autem dubitabam ma-
 chinas inserere in hunc librum, cavens ne forte quis maleficus
 haec arriperet et usurparet. Nunc autem reputanti, quot iuvenes 20
 his proditis servari possent, consilium fuit docere et prodere,
 ut caveretur. Ut enim usurpabit quispiam ad cognitionem mali,
 ita alius quis ubi didicerit cavebit, et ipsos vero vitae deprava-
 tores magos pudebit arte sua uti. Ubi autem didicerint haec
 a nobis praemonstrata, fortasse prohibebuntur a dementia sua. 25
 Ne vero solvatur hac ratione sigillum, adipem suillum et crines
 cerae admiscens obsignet.

35. Sed ne vaticinationem quidem, quae fit per pelvim,
 quae est ex fraudibus eorum, silebo. Conclave enim clausum

κολλήριον καὶ θερμῆνες πυρί, σιάλω τὴν σφραγίδα προχρίσας, ἐπιτίθει καὶ
 ἀπέματι τὸν τύπον. Celsi libros ipsos statim commemorat Lucianus, ἐν οἷς
 κατὰ μάγων συνέγραψε καλλίστοις τε ἔμα καὶ ὠφελιμοτάτοις συγγράμμασιν,
 eosdemque Origenes c. Cels. I, 68. p. 383 A ed. Ruaei κατὰ μαγείας
 βιβλία πλείονα dicit. 13. ἔστι δὲ C κολλήριον C: κολλήριον M 17. τοῦτο C
 21. διειμένον C κόμμεως] κόμμεως ὡς C M 23. τὸ om C M
 24. φορυκιῆς] φορικῆς C: φορυκιῆς M καὶ add M 28. Ταύτας δ' οὐκ
 ἂν — κατατάξαιεν τῇ βίβλῳ C 35. προδιδαχθέντα] προ C:
 προδοθέντα s. προνεχθέντα s. προδηλωθέντα susp. M 36. ταύτη] αὕτη C M

40 κυανῶ τὸν ὄροφον χρίσαντες εἰς δὴ τὸ παρὸν ἐπάγονται σκευή
 τινὰ κυάνεα καὶ ἀνατείνουσι, μέση δὲ λεκάνη κατὰ τῆς γῆς
 ὕδατος μεστή τίθεται, ἣ| τὴν ἀντιανάκλασιν τῆς κυανοῦ προς-
 πεσοῦσαν δίκην οὐρανοῦ ἐνδείκνυσιν. Ἐχει δὲ καὶ στόμιόν τι
 τὸ ἔδαφος λεληθός, ᾧ ἐπικειμένη ἡ λεκάνη τὸν μὲν πυθμένα
 45 ἔχει ὑάλου, αὐτὴ δὲ ἐστὶ πετρίνη, ὕπεστι δὲ οἶκος λεληθός,
 εἰς ὃν συμπορευόμενοι οἱ συμπαῖκται σχήματα ὧν ἂν βούληται
 δεικνύναι ὁ μάγος θεῶν καὶ δαιμόνων ἐνδυσάμενοι ἐμφαίνουσιν,
 οὓς καθορῶν ὁ πλανώμενος τὸ πανούργημα καταπέπληγε τῶν
 μάγων, καὶ λοιπὸν πάντα πιστεύει τὰ ὑπ' αὐτοῦ ῥηθησόμενα.
 50 Δαίμονα δὲ ποιεῖ καίεσθαι, ἐν τοίχῳ διατυπώσας σχῆμα ὃ βού-
 λεται, εἶτα λαθραίως ἐπιχρῖει φαρμάκῳ μεμιγμένῳ τῷδε τῷ
 τρόπῳ· λακωνικῶ καὶ ἀσφάλτῳ ζακνυθία, εἶτα ὡς ἀπο-
 φοιβάζων τὴν λαμπάδα προσφέρει τῷ τοίχῳ. Τὸ δὲ φάρμακον
 ἐκλάμπαν καίεται. Ἐκάτην δὲ δοκεῖν ἔμπυρον διατρέχειν ἐν
 55 ἀέρι οὕτω τεχνάζεται· συμπαῖκτην τινὰ κρύψας ἐν τόπῳ ᾧ
 βούλεται, παραλαβῶν τοὺς πλανωμένους πείθει λέγων δείξειν
 διππεύουσας δι' ἀέρος ἔμπυρον τὴν δαίμονα, οἷς παραγγέλλει
 τὰς ὄψεις ταχὺ φυλάσσεσθαι ἡνίκα ἴδωσιν ἐν ἀέρι τὴν φλόγα,
 καλυψαμένους τε ἐπὶ πρόσωπον πίπτειν, ἕως αὐτὸς καλῆ, καὶ
 60 ταῦτα διδάξας ἐν ἀσελήνῳ νυκτὶ δι' ἐπῶν οὕτως φθέγγεται·

Νερτερίη χθονίη τε καὶ οὐρανίη μολὲ Βομβῶ,
 εἰνοδίη, τριοδίτι, φασφόρε, νυκτεροφοῖτι·
 ἐχθρῆ μὲν φωτός, νυκτὸς δὲ φίλη καὶ ἑταίρη,
 χαίρουσα σκυλάκων ὑλακῆ τε καὶ αἵματι φοινῶ, |
 65 ἂν νέκνας στείχουσα κατ' ἡρία τεθνηώτων,
 αἵματος ἱμείρουσα, φόβον θνητοῖσι φέρουσα,
 Γοργῶ καὶ Μορμῶ καὶ Μήνη καὶ πολύμορφε,
 ἔλθοις εὐάντητος ἐφ' ἡμετέρησι θνηταῖς.

36. Ταῦτ' εἰπόντος αὐτοῦ πῦρ δι' ἀέρος βλέπεται φερό-
 70 μενον, οἱ δὲ φρίξαντες τὸ παράδοξον τῆς θεᾶς καλύψαντες
 τοὺς ὄφθαλμοὺς ἐπὶ γῆς διπτοῦνται ἀνανδοί. Τὸ δὲ τῆς τέχνης

40. κυανωτὸν ὄροφον C δῆ] δὲ C M 42. μεστή] μέση C
 45. αὐτὴ δὲ ἐστὶ πρηγῆς C ὑπέστη C M 52. Ante λακωνικῶ ali-
 quot vocabula omissa M 57. διῖσπεύουσας C 59. καλεῖ C
 61. Βαυβῶ susp. M: ῥόμβῳ Bergkii P. L. p. 1039, qui hoc carmen
 opinatur Theocrito obversari II, 13 62. τριοδείη C νυκτεροφοῖτι

instruente et cyano lacunar inungentes, in praesentem usum 30
 admovent sibi instrumenta quaedam cyanea et sustollunt, media
 autem pelvis plena aquae deponitur in terra, quae reflexionem
 cyani incidentem instar caeli reddit. Habet autem etiam aper-
 turam quandam latentem pavementum, cui imposita pelvis fun-
 dum habet vitri, dum ipsa est lapidea; subest autem conclave 35
 delitescens, in quod congregati collusores figuras quorum
 volet ostendere magus deorum daemonumque induti ostendunt,
 quibus conspectis is, cui imponitur, ad fraudes magorum ob-
 stupefit et deinde omnibus fidem habet, quae ab illo dicuntur.
 Daemonem autem facit flagrare igni, in pariete delineans spe- 40
 ciem quam volet, deinde clam inungit medicamento mixto in
 hunc modum Laconico et asphalto Zacynthia; deinde tan-
 quam illustrans admovet facem parieti, medicamentum autem
 effulgens incenditur. Hecate autem ut videatur ignita per-
 currere aërem hoc artificio assequitur. Collusorem aliquem 45
 cum abscondidit in loco, quo libuit, nactus quibus imponat inducit
 professus sese monstraturum equitantem per aërem ignitam
 daemonem, quos cohortatur ad oculos confestim custodiendos,
 dum cernant in aëre flammam, utque obvoluto vultu in os pro-
 cumbant, donec ipse vocet, et haec postquam edocuit, in 50
 obscura nocte per versus ita fatur:

Infernalis terrenaque et caelestis, veni, Bombo,
 Compitalis, trivialis, lucifera, noctivaga,
 Inimica lucis, noctis autem amica et socia,
 Laeta canum latratu atque sanguine flavo, 55
 Per cadavera vadens per sepulcreta defunctorum,
 Sanguinis desiderans, terrorem mortalibus ferens,
 Gorgo et Mormo et Luna et multiformis,
 Venias propitia ad nostras libationes.

36. Haec locuto illo ignis conspicitur per aërem currens, 60
 illi autem cohorrescentes ad nec opinatum visum obvolutis
 oculis humi provolvuntur muti. Artis autem magnitudo hanc

Meinekus in Annalibus Marburgensibus a. 1852, 4. p. 376: *νυκτερο-
 φοίτη* C M γ 63. *ἔχρη* pr C *ἑτέρη* pr C 65. *ἂν νέκυας
 στείχουσα*] *ἀνέλκυσι* et sup. *ἐν νέκυσι στείχουσα* C: *ἐν νέκυσι στείχουσα* M:
 ut nos, etiam Meinekus emendavit. 67. *Μήνη*] *μνήμη* C.

μέγεθος τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον· ὁ συμπαίκτης, ὃν ἔφη κερυμ-
 μένον, ἤνικα ἀκούσῃ παυσαμένης τῆς ἐπαιδιῆς, ἔχων ἴκτινα
 ἢ γῦπα περιειλημμένον στυπείῳ ἀνάψας ἀπολύει. Ὁ δὲ ὑπὸ
 75 τῆς φλογὸς ταρασσόμενος εἰς ὕψος ἐπαίρεται καὶ ὀξυτέραν τὴν
 πτῆσιν ποιεῖται· ὁ ἰδόντες οἱ μάταιοι ὡς τι θεῖον ἑωρακότες
 κρύπτονται. Τὸ δὲ πτηνὸν περιδινούμενον ὑπὸ τοῦ πυρὸς οὗ
 ἂν φθάσῃ καταφέρεται· καὶ ποτὲ μὲν οἰκίας καταφλέγει, ποτὲ
 δὲ καὶ ἀυλᾶς. Τοιαύτη ἡ μάγων πρόγνωσις.

80 37. Σελήνην δὲ ἐν ὀρόφῳ φαίνεσθαι δεικνύουσι καὶ ἀστέ-
 ρας τοῦτον τὸν τρόπον· ἐν μέσῳ τῆς ὀροφῆς μέρει προσαρμόσας
 κάτοπιρον, τιθεῖς λεκάνην ὕδατος μεστὴν ἐν τῷ μέσῳ τῆς γῆς
 κατ' ἴσον, λύχνον δὲ μέσον φαίνοντα ἀμαυρὸν μετεωρότερον
 τῆς λεκάνης θεῖς, οὕτως ἐκ τῆς ἀντανακλάσεως ἀποτελεῖ σελήνην
 85 φαίνεσθαι διὰ τοῦ κατόπιρου· ἀλλὰ καὶ τύμπανον πολλάκις
 ὑφ' ὑψηλοῦ πόρρωθεν ὄρθριον περιβαλὼν ἐσθῆτι τινί, σκεπό-
 μενον ὑπὸ τοῦ συμπαίκτη, ἵνα μὴ πρὸ καιροῦ φανῆ, κατόπιν
 θεῖς λύχνον, ἐπὰν τὸ σύνθημα παράσχη τῷ συμπαίκτη, | το-
 σοῦτον ἀφαιρῆ τοῦ σκεπάσματος, ὅσον ἂν συνεργῆσαι τὸ προς-
 90 μίμημα κατὰ τὸν καιρὸν τῆς σελήνης τὸ σχῆμα. Χρῆει δὲ τὰ
 διαφαίνοντα τοῦ τυμπάνου μέρη κινναβάρι καὶ κόμμι
 καὶ τῆς ἐτυμολογικῆς δὲ λαγῆνου περικύψας τὸν τράχηλον καὶ
 τὸν πυθμένα, ἐνθεῖς λύχνον καὶ περιθεῖς τι τῶν ἐπιτηδείων
 πρὸς τὸ διαυγεῖν σχῆμα, τὰς ἐφ' ὑψηλοῦ κρύβδην ὑπὸ τινος
 95 σκέπην τις τῶν συμπαικτιῶν, μετὰ τὸ λαβεῖν τὸ σύνθημα ἐκ
 μετεώρου καταχεῖ τὰ μηχανήματα, ὥστε δοκεῖν ἐξ οὐρανοῦ κα-
 τίεναι τὴν σελήνην. Τὸ δὲ ὁμοιον καὶ διὰ χύτρας γίνεται ἐν
 ὑλώδεσι τόποις. Διὰ δὲ τῆς χύτρας καὶ τὰ κατ' οἶκον παίξεται.
 Βωμοῦ γὰρ κειμένου κατόπιν κεῖται ἡ χύτρα ἔχουσα λύχνον
 1 φαίνοντα· ὄντων δὲ πλειόνων λύχνων οὐδὲν τοιοῦτον δεικνύται.
 Ἐπὰν οὖν ἐπικαλέσῃται ὁ ἐπαιδιὸς τὴν σελήνην, πάντας κελεύει
 τοὺς λύχνους σβέννυσθαι, ἕνα δὲ ἀμαυρὸν καταλιπεῖν, καὶ τότε
 ἀντανακλαῖ τὸ φῶς τὸ ἐκ τῆς χύτρας εἰς τὸν ὄροφον καὶ παρέχει
 5 φαντασίαν σελήνης τοῖς παροῦσιν, ἐπισκεπασθέντος τοῦ στό-
 ματος τῆς χύτρας πρὸς ὃ ἀπαιτεῖν ὁ καιρὸς δοκεῖ, ὡς μνησοειδῆ
 δεικνύσθαι ἐν τῷ ὀρόφῳ τὴν φαντασίαν.

73. ἴκτιν C: ἴκτιν' M

80. δεικνύουσι C: δεικνύουσι M

83.

κατ' ἴσον] κτίσον C

φαίνων C

85. πολλάκις [θεῖς] ἐφ' ὑψηλοῦ

τορνωθέν ὄρθριον . . . vel potius πόρρω τεθέν ὄρθριον susp. M

89.

habet rationem. Collusor, quem dicebam absconditum, ubi ex-
 audivit incantationem finitam esse, tenens milvum aut accipitrem
 circumvolutum stupa incendit et relaxat. Ille autem percussus 65
 flamma sublimis avolat et incitatioem volatum facit, quo con-
 specto insani, tanquam nescio quid divini spectaverint, sese
 abscondunt. Avis autem circumrotata per ignem quacunque
 contigit defertur, et modo domos incendit modo cortes. Talis
 est divinatio magorum. 70

37. Lunam autem in lacunari apparere faciunt et stellas
 in hunc modum. In medio lacunari alligato speculo, posita in
 medio solo conclavis pelvi aquae plena e regione, lucerna
 autem media obscurius lucente altius pelvi constituta, ita per
 reflexionem efficit ut luna luceat per speculum. Sed etiam 75
 tympanum saepe de lacunari sublime suspenditur circumdatum
 vestimento aliquo, celatum per collusorem, ne ante tempus ap-
 pareat, lumine pone posito: ubi autem signum dedit collusori,
 is tantum involucri aufert, quantum illi necessarium ad effi-
 ciendam imaginem, qualis per illud tempus figura lunae est. 80
 Inungit autem perlucens partes tympani cinnabari et gummi
 . . . lapideae lagenae abscisso collo atque fundo, inserens
 lumen et circumplicans aliquid earum rerum, quae sunt idoneae
 ad pellucere faciendum figuras, quae in sublimi ab aliquo ce-
 lantur collusorum, postquam accepit signum, ex sublimi defundit 85
 machinas, ut videatur ex caelo descendere luna. Idem autem
 etiam per ollam fit per silvestria loca. Per ollam autem etiam
 quae in aedibus fiunt luduntur. Pone aram enim exstructam
 posita est olla tenens lumen flagrans. Cum autem plura sint
 lumina, nullum tale ostenditur. Postquam igitur invocavit magus 90
 lunam, omnia iubet lumina exstingui, unum autem obscurum
 relinqui, et tum reflectitur lux ex olla versus lacunar, quae
 refert imaginem lunae iis qui assunt, recondito ore ollae, qua-
 tenus tempus requirere videtur, ut lunae similis in lacunari
 appareat species. 95

συνεργῆ ἀντὶ πρὸς μίμημα [οἶον] κατὰ susp. M 91. διαμαίροντα C
 κινάβαρ καὶ κόμι C Ante καὶ τῆς lacunam indicavimus 92. ἐτυ-
 μολογικῆς] ἐν ὀλοκλήρῳ conī. M: ἐτοιμον ὀπισθε susp. R. Scottus 94.
 σχήματα ἃ ἐφ' ὕψ. — σκέπεται susp. M 96. ᾧ ἐδόκειν C 4,
 παρέχειν C 5. τοῖς] καὶ τοῖς C

38. Ἀστέρας δὲ εἶναι δοκεῖν ποιουῖσι θρισσῶν ἢ ἱππούρου
φολίδες ὕδατι μετὰ κόμμεως δεδευμένα καὶ προσπεπλασμένα
10 τῷ ὀρόφῳ κατὰ διαλείμματα.

39. Σεισμοῦ δὲ φαντασίαν ποιουῖσιν, ὡς δοκεῖν πάντα |
κινεῖσθαι, κόπρον ἰχνεύμονος ἅμα τῇ σιδηραγωγούσῃ λίθῳ ἐπ’
ἀνθράκων πυρουμένην.

40. Ἦπαρ δὲ δοκοῦν ἐγγεγραμμένον δεικνύουσι· τῇ μὲν
15 ἀριστερᾷ χειρὶ ἐπιγράφει ὃ βούλεται πρὸς τὴν πίστιν ἀρμοσά-
μενος, τὰ δὲ γράμματα κηκίδι καὶ ὄξει δοριμεῖ γράφεται. Ἐπειτα
ἀνελόμενος τὸ ἦπαρ ἐπαναπαύσας τῇ ἀριστερᾷ ἐγχρονίζει, τὸ
δὲ σπᾶ τὸν τύπον καὶ ὡς γεγράφθαι νομίζεται.

41. Κρανίον δὲ λαλεῖν ἐπὶ γῆς θέντες ἐπιτελοῦσι τούτῳ
20 τῷ τρόπῳ· αὐτὸ μὲν πεποιήται ἐπιπλόου βοείου, πεπλασμένον
[δὲ] κηρῷ τυρρηρικῷ καὶ γύψῳ ἀναπεποιημένη περιτεθέντος
τοῦ ὑμένος ἐμφασιν κρανίου ἐνδείκνυται, ὃ πᾶσι λαλεῖν δοκεῖ
ἐνεργοῦντος τοῦ ὀργάνου, καθ’ ὃν τρόπον καὶ ἐπὶ τοῖς παισὶ
διηγησάμεθα· γεράνου ἢ τινὸς τοιούτου μακροτραχήλου ζώου
25 φάρυγγα σκευάσας, προσθεῖς τῷ κρανίῳ λεληθότως ὁ συμπαικίτης
ἃ θέλει φθέγγεται. Ὁ ἐπὶ ἀφανὲς γενέσθαι θέλη, ἀνθρά-
κων πλήθος κύκλῳ περιθεῖς ὡς· θυμῶν ἐμφαίνεται, ὧν τῆς
θέσμης ὁ κηρὸς ἀνυλαμβανόμενος λύεται, καὶ οὕτως ἀφανὲς τὸ
κρανίον γεγονέναι νομίζεται.

30 42. Ταῦτα μάγων ἔργα καὶ τοιάδε μυρία, ἃ τῇ τῶν
ἐπῶν συμμετρίᾳ καὶ τῶν ἀξιοπίστως δρωμένων ἔργων φαντασίᾳ
πέθει τοὺς ἄφρονας· ὧν τὴν τέχνην καταπλαγέντες οἱ αἰρε-
σιάρχοι ἐμιμήσαντο, τὸ μὲν ἐν ἀποκρύφῳ καὶ σκότῳ παραδι-
δόντες τὰ δοκούμενα, τὰ δὲ καὶ παρα|γράφοντες ὡς ἴδια· τούτου
35 χάριν ὑπομῆσαι θέλοντες τοὺς πολλοὺς περιεργότεροι ἐγενήθη-
μεν πρὸς τὸ μὴ καταλιπεῖν τινὰ τόπον τοῖς ἐθέλουσι πλανᾶσθαι·
ἀπηνέχθημεν δὲ οὐκ ἀλόγως εἰς τινὰ τῶν μάγων ἀπόρητα, ἃ
πρὸς μὲν τὸ προκείμενον οὐ πάνυ ἀναγκαῖα ἦν, πρὸς δὲ τὸ
φυλάσσεσθαι τὴν τῶν μάγων πανούργον καὶ ἀσύστατον τέχνην
40 εὐχρηστα ἐνομίζετο. Ἐπεὶ τοίνυν, ὡς εἰκάσαι ἔστι, τὰς πάντων
δόξας ἐξεθέμεθα, πολλὴν φροντίδα ποιήσαντες πρὸς τὸ φανε-
ρῶσαι τὰ ὡς ξένα ὑπὸ τῶν αἰρεσιάρχων ἐπεισαγόμενα πρὸς

8. ἢ ἱππούρου] ἱππούρου C
μένην nonnulla exciderunt M

16. κικίδι C

δοριμεῖ om pr C

9. κόμμεως C

14. δοκεῖν C M

19. λαλοῦν C M

13. Post πυρου-

15. πίστιν C

20. τρόπῳ

38. Stellas autem apparere faciunt thrissarum vel hippuri squamae aqua cum gummi rigatae et affixae lacunari per intervalla.

39. Terrae motus autem speciem afficiunt, ut videantur omnia moveri, stercus ichneumonis cum lapide ferrum attrahente in prunis incensum. . . .

40. Iecur autem quod videatur inscriptum esse ostendunt. Sinistrae manui inscribit quod lubet, aptatum ad id quod quaesitum est, litterae autem galla et aceto acri scribuntur. Deinde sublatum iecur per aliquod tempus retinet sinistra manu, illud autem trahit typum et quasi inscriptum videtur.

41. Cranium autem loqui positum in terra faciunt in hunc modum. Ipsum quidem factum est ex omento bovino, figuratum autem cera Tusca et gypso apparatus, circumvoluto tegmine speciem cranii prae se fert, quod omnibus loqui videtur operante instrumento, quemadmodum etiam de pueris supra exposuimus. Gruis vel alicuius talis procero collo instructae avis gutture apparato eoque appposito ad cranium latenter collusor quae vult loquitur. Quod ubi evanescere vult, prunarum acervo circumposito tanquam thurificans apparet, quarum calorem cum arripuit cera liquescit, et ita cranium evanuisse creditur.

42. Haec magorum opera et talia sexcenta, quae verborum congruentia et cum fide factorum operum specie deleniunt imperitos. Quorum artem obstupefacti haeresiarchae imitati sunt, partim in abstruso et obscuro tradentes placita, partim etiam exornantes tanquam sua. Quam ob causam quomonefaceremus vulgus laboriosius haec exposuimus, ne ullum relinqueremus locum, si qui vellent seduci. Delati autem sumus non imprudenter in quaedam magorum arcana, quae in rem quidem praesentem non admodum necessaria erant, ad cavendum autem magorum fallacem et ineptam artem utilia videbantur. Postquam igitur, ut videtur, placita universorum exposuimus, multa adhibita cura ad illustrandum esse ea, quae tanquam nova ab haeresiarchis invecta sunt, vana ad pietatem

αὐτὸ μὲν om pr C ἐπίπλοος C 21. δὲ add M 22. πᾶσι] φασὶ C 26. Ὁ ἐπαν — νομιζέται in margine Cod. M θέλει C
31. ἀξιοπίστων C 35. 36. ἐγεννήθημεν C 36. τρόπον C M 39. καὶ τὴν C 40. ἐνομιζέτο] νομιζέει C: νομιζῶ M 42. ἐπὶ τῶν C

θεοσέβειαν ὄντα μάταια καὶ νόθα, οὐδὲ ἐν αὐτοῖς ἴσως ἄξια λόγου τυγχάνοντα, δοκεῖ διὰ συντόμου λόγου ὑπομνησθῆναι
45 κεφαλαιωδῶς τὰ προειρημένα.

43. Πᾶσι τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην φιλοσόφοις καὶ θεολόγοις ζητήσασιν οὐ συνεφώνησε περὶ τοῦ θεοῦ, τί ἐστὶν ἢ ποδαπός. Οἱ μὲν γὰρ αὐτὸν λέγουσιν εἶναι πῦρ, οἱ δὲ πνεῦμα, οἱ δὲ ὕδωρ, ἕτεροι δὲ γῆν. Ἐκαστον δὲ τῶν στοιχείων ἔλαττον
50 τι ἔχει καὶ ἕτερον ὑπὸ τοῦ ἑτέρου ἠτιᾶται. Τοῦτο δὲ συνέβη τοῖς τοῦ κόσμου σοφοῖς, ὅπερ ἐστὶ τοῖς νοῦν ἔχουσι πρόδηλον, ὅτι ἰδόντες τῆς κίσεως τὰ μεγέθη ἐπὶ τῇ τῶν ὄντων οὐσίᾳ ἐταράχθησαν, μείζονα ταῦτα νομίσαντες τοῦ ὑφ' ἑτέρου γένεσιν ἐπιδέξασθαι δύνασθαι, καὶ οὐδὲ ὁμοῦ τὸ σύμπαν αὐτὸ εἶναι
55 τὸν θεόν. Ἀπέφηναν δὲ τὸ αἴτιον πρὸς θεολογίαν ἐν τῶν βλεπομένων, νομίσας τις ὅπερ ἔκρινε, καὶ οὕτως ἐπὶ τοῖς ὑπὸ θεοῦ γενομένοις καὶ κατὰ τὴν ἐκείνου ὑπερβάλλουσαν μεγαλειότητα ἐλαχίστοις ὑπάρχουσιν ἐνιδόντες, | μὴ δυννηθέντες δὲ εἰς τὸ μέγεθος τοῦ ὄντως θεοῦ ἐκτεῖναι τὸν νοῦν, ταῦτα ἐθεολόγησαν.
60 Οἱ δὲ ἐνδοτέρω τῆς ἀληθείας νομίσαντες γεγονέναι Πέρσαι ἔφασαν τὸν θεὸν εἶναι φωτεινόν, φῶς ἐν ἀέρι συνεχόμενον. Οἱ δὲ Βαβυλώνιοι ἔφασαν τὸν θεὸν σκοτεινὸν εἶναι, ὅπερ καὶ αὐτὸ τοῦ ἑτέρου ἐπακολούθημα φαίνεται· νυκτὶ γὰρ ἐπακολουθεῖ ἡμέρα, τῇ δὲ ἡμέρᾳ νύξ. Αἰγύπτιοι δὲ πάντων ἀρ-
65 χαιότεροι εἶναι νομίζοντες τὴν τοῦ θεοῦ δύναμιν ψηφίσαντες τὰδε διαστήματα τῶν μοιρῶν ἐξ ἐπιπνοίας θειοτάτης ἔφασαν τὸν θεὸν εἶναι μονάδα ἀδιαίρετον καὶ αὐτὴν ἑαυτὴν γεννῶσαν καὶ ἐξ αὐτῆς τὰ πάντα κατεσκευάσθαι· αὕτη γάρ, φησιν, ἀγέννητος οὐσα τοὺς ἐξῆς ἀριθμοὺς γεννᾷ, οἶον ἐφ'
70 ἑαυτὴν ἢ μονὰς ἐπιπροστεθεῖσα γεννᾷ τὴν δυνάδα καὶ ὁμοίως ἐπιπροστιθεμένη γεννᾷ τὴν τριάδα καὶ τετράδα μέχρι τῆς δεκάδος, ἣτις ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τῶν ἀριθμῶν, ἵνα γένηται πρώτη καὶ δεκάτη ἢ μονὰς διὰ τὸ καὶ τὴν δεκάδα ἰσοδυναμεῖν καὶ ἀριθμεῖσθαι εἰς μονάδα, καὶ αὕτη δεκαπλασιασθεῖσα γένηται
75 ἑκατοντάς· καὶ πάλιν γίνεται μονὰς, καὶ ἡ ἑκατοντάς δεκαπλασιασθεῖσα ποιήσῃ χιλιάδα, καὶ αὕτη ἔσται μονὰς· οὕτως καὶ

43. ἴσως] οἴσεις C 49. ἐλάττω C 52. ὅτι Roperus: οὐ C M
55. ἀπέφηναν δὲ τὸ] ἀπεφῆναντο C M 56. νομίσας τις] νομίσας C M, qui putat omissum esse ἕκαστος post vel ante νομίσας
59. ὄντως pr C 63. αὐτὸ τοῦ R. Scottus: ταῦτα C: αὐτὸ M 65.

et adulterina, quaeque ne inter ipsos quidem fortasse in aliquo honore habeantur, placet brevi sermone in pauca conferre quae supra dicta sunt.

43. Quicumque ubique vel philosophi vel theologi quae-
siverunt non concinunt de deo, quid sit aut qualis. Alii enim ³⁵
dicunt esse ignem, alii spiritum, alii aquam, alii denique ter-
ram. Singula autem elementa aliqua ex parte deficiunt al-
terumque ab altero superatur. Hoc autem accidit mundi sa-
pientibus, id quod intelligentissimo cuique manifestum est, ut
conspicis mundi summitatibus in rerum natura conturbarentur, ⁴⁰
maiora haec arbitrati quam quae ab altero generationem reci-
perent, et ne coniunctum quidem universum ipsum esse deum.
Declaraverunt autem principium doctrinae de deo unam rerum
visu perceptarum, cum quisque statueret quodcunque praestare
opinabatur, et ita cum oculos fixissent in iis, quae a deo ⁴⁵
creata sunt quaeque ad illius exsuperantem magnitudinem minima
extant, non possent autem in magnitudinem veri dei extendere
mentem, haec in dei locum suffecerunt. Persae autem arbi-
trati se in penetralia veritatis progressos esse dicebant deum
esse lucidum, lucem in aëre contentam. Babylonii autem di-⁵⁰
cebant deum esse tenebricosum, quod et ipsum alterius illius
consequens videtur, noctem enim subsequitur dies, diem autem
nox. Aegyptii autem omnium se esse antiquissimos rati divi-
nam vim computantes has distantias partium ex divino
afflatu dixerunt deum esse monadem indivisam et ipsam semet⁵⁵
generantem ex eaque omnia constitisse. Haec enim, inquit,
cum ipsa non generata sit, numeros deinceps generat, veluti
ad se monas superaddita generat dyadem et similiter superad-
dita generat triadem et tetradem usque ad decadem, quae qui-
dem principium et finis numerorum est, ita ut existat prima et ⁶⁰
decima monas, propterea quod etiam decas eandem potestatem
habet et numeratur pro monade, et haec decies sumpta evadet
hecatontas et rursus fit monas, et hecatontas decies sumpta
faciet chiliadem et haec erit monas. Ita et milia decies sumpta

Post *δύναμιν* signa lacunae posuimus. 66. *τά τε διαστ.* M *μν-*
ρῶν C *ἐπινοίας* C M 69. *φασιν?* M 70. *ἐπιπροσθεῖσα* C
72. *ἢ ἀρχή* conl. M 75. *καὶ ἡ ἑκατοντὰς* Roeperus: *καὶ ἡ ἑκατον-*
τὰς C M 76. *ποιήση* M

τὰ χίλια δεκαπλασιασθέντα ἂν ἀπαρίσωσι τὴν μυριάδα, ὁμοίως
ἔσται μονάς. Τῆς δὲ μονάδος κατὰ τὴν ἀδιαίρετον σύγκρισιν
συγγενεῖς ἀριθμοὶ παραλαμβάνονται $\gamma \bar{\epsilon} \zeta \bar{\theta}$. Ἔσθι δὲ καὶ
80 ἕτερον ἀριθμοῦ συγγένεια πρὸς τὴν μονάδα φυσικωτέρα κατὰ
τὴν τοῦ ἑξακτύλου ἑλικος πραγματείαν, τῆς δυνάδος κατὰ τὴν
ἄριον θέσιν τῶν ἀριθμῶν καὶ διαίρεσιν. Συγγενῆς δὲ ὁ
ἀριθμὸς ἔσθι τοῦ $\delta \bar{\eta}$ καὶ $\eta \bar{\eta}$. Ταῦτα δὲ ἐκ τῆς μονάδος ἀριθμὸν
λαβόντα πρόνοιαν ἀρετῆς ἐχώρησε μέχρι τῶν $\delta \bar{\sigma}$ στοιχείων, λέγω
85 δὴ τοῦ πνεύματος καὶ πυρὸς ὕδατός τε καὶ γῆς· καὶ ἐκ τούτων
ποιήσας τὸν κόσμον ἀρρενόθῆλυν αὐτὸν κατεσκεύασε, καὶ δύο
μὲν στοιχεῖα εἰς τὸ ἄνω ἡμισφαίριον προσέταξε τὸ, τε πνεῦμα
καὶ τὸ πῦρ, καὶ καλεῖται τοῦτο τὸ ἡμισφαίριον τῆς μονάδος
ἀγαθοποιόν τε καὶ ἀνωφερὲς καὶ ἀρσενικόν· λεπτομερῆς γὰρ
90 οὕσα ἡ μονὰς ποιεῖται εἰς τὸ λεπτότατον μέρος καὶ καθαρώ-
τατον τοῦ αἰθέρος· τὰ τε ἄλλα δύο στοιχεῖα ὄντα παχύτερα
ἀπένειμεν τῇ δυνάδι, γῆν τε καὶ ὕδωρ, καὶ καλεῖται τοῦτο τὸ
ἡμισφαίριον κατωφερὲς θηλυκόν τε καὶ κακοποιόν· καὶ αὐτὰ
δὲ πάλιν τὰ ἄνω δύο στοιχεῖα ἐαυτοῖς συγκρινόμενα ἔχουσιν ἐν
95 ἐαυτοῖς τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ πρὸς εὐκαρπίαν καὶ αὐξῆσιν τῶν
ὄλων. Καὶ τὸ μὲν πῦρ ἄρρεν ἐστί, τὸ δὲ πνεῦμα θῆλυ· καὶ
πάλιν τὸ ὕδωρ ἄρρεν ἐστίν, ἡ δὲ γῆ θῆλυ. Καὶ οὕτως ἀπ’
ἀρχῆς συνεβίωσε τὸ πῦρ τῷ πνεύματι, τῇ δὲ γῆ τὸ ὕδωρ.
Ὡσπερ γὰρ δύναμις τοῦ πνεύματος ἐστὶ τὸ πῦρ, οὕτως καὶ τῆς
1 γῆς τὸ ὕδωρ καὶ αὐτὰ δὲ τὰ στοιχεῖα ψηφίζόμενα καὶ
ἀναλνόμενα καθ’ ὑφαίρεσιν ἐννάδων λήγει οἰκείως, ἃ μὲν εἰς
τὸν ἀρρενικὸν | ἀριθμὸν, ἃ δὲ εἰς τὸν θηλυκόν· ὑφαίρεται δὲ
πάλιν ἡ ἐννάς διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, διὰ τὸ τὰς τριακοσίας
5 ἑξήκοντα τοῦ ὅλου μοίρας ἕξ ἐννεάδων συνίστασθαι καὶ διὰ
τοῦτο τὰ τέταρα πλινθία τοῦ κόσμου ἐνεπήκοντα μοιρῶν περι-
γεγράφθαι τελείων· προσφκείωται δὲ τῇ μονάδι τὸ φῶς, τῇ δὲ
δυνάδι τὸ σκότος, καὶ τῷ μὲν φωτὶ κατὰ φύσιν ἡ ζωή, τῇ δὲ
δυνάδι ὁ θάνατος· καὶ τῇ μὲν ζωῇ ἡ δικαιοσύνη, τῷ δὲ θανάτῳ
10 ἡ ἀδικία. Διὸ πᾶν γεννώμενον ἐν τοῖς ἀρσενικοῖς ἀριθμοῖς
ἀγαθοποιόν ἐσθι, τὸ δὲ ἐν τοῖς θηλυκοῖς κακοποιόν ἐστίν, οἶον

77. ἂν om C lacuna relicta M 81. τοῦ ἑξακτύλου ἑλικος] τῆς
ἑξακτύλου ἑλικος M: τοῦ ἑξακτύλου ὕλικου Bunsenius I, 77 83. ἀρι-
θμὸν] ἀριθμοῦ vel ἀρχὴν susp. M 84. ἐχώρησε Roesperus 85. ἐκ
τούτων [δ] ποιήσας susp. M 88. τοῦτο ἡμισφαίριον C 1. Inter ὕδωρ

cum accurate reddent myriadem, similiter erunt monas. Monadis 65
autem per indivisorum comparationem cognati numeri compre-
henduntur: 3, 5, 7, 9. Est autem etiam alius numeri cognatio
ad monadem naturalior secundum sextuplicis orbis rationem,
dyadis, secundum parilium posituram numerorum et divisionem.
Cognatus autem est numerus 4 et 8. Haec autem 70
. progressa sunt usque ad quattuor elementa,
dico autem spiritus et ignis aquaeque et terrae, ex quibus et
confecit mundum et masculo-femineum eum adornavit, et duo
quidem elementa ad superius hemisphaerium destinavit: spiri- 75
tum ignemque, et vocatur hoc hemisphaerium monadis benefi-
cumque et sursum vergens et masculinum; cum enim tenui
natura sit monas, effertur in tenuissimam et purissimam par-
tem aetheris; reliquaue duo elementa, quae sunt densiora,
attribuit dyadi: terramque et aquam, et vocatur hoc hemisphae-
rium deorsum vergens femineumque et maleficum. Et ipsa 80
vero rursus superiora duo elementa inter se comparata habent
in se masculum et femineum ad fertilitatem et incrementa uni-
versorum. Et ignis quidem masculum est, spiritus autem femi-
neum, et rursus aqua masculum est, terra autem femineum.
Et ita a principio consuevit ignis cum spiritu, cum terra autem 85
aqua. Sicuti enim potentia spiritus est ignis, ita etiam terrae
aqua Et ipsa vero elementa computata et divisa ex
subtractione enneadum desinunt proprie partim in masculum
numerum, partim autem in femineum. Subtrahitur autem rursus
enneas per hanc causam: propterea quod trecentae sexaginta 90
quae sunt universi partes ex enneadibus constant ob eamque
causam quattuor quae sunt regiones mundi nonaginta partibus
circumscriptae sunt perfectis. Appropriatus autem est monadi
ignis, dyadi autem sunt tenebrae, estque luci ex natura vita,
dyadi autem mors, et vitae quidem iustitia, morti autem pra- 95
vitas. Quamobrem quicquid natum est in masculis numeris
beneficum est, in femininis autem maleficum est, veluti com-

et καθ' ὑψαίρεσιν ἐννάδων lacuna esse videtur, quia in superioribus nihil
de enneadis ratione dictum est M: sed cf. supra cap. 14 2. ἀνα-
λύμενα Roesperus: ἀποδύμενα C M ἐνάδων C λέγει οἰκειῶσαμένη
εἰς C: λέγει οἰκειῶσαι ἃ μὲν εἰς M 3. θῆλυ C: θῆλυν M 6.
τέτταρα Roesperus: ἔτερα C M 7. προσοικείωται C 9. ζωῆ ἡ] ζωῆ C M

ψηφίζουσι· μονάς, ἵνα ἀπ' αὐτῆς ἀρξώμεθα, γίνεται ἱξά, ἃ
 λήγει εἰς μονάδα τῆς ἐννεάδος ὑφαιρεθείσης. Ὅμοίως ψήφισον
 δυὰς γίνεται χε, ὕφελε τὰς ἐννεάδας, λήγει εἰς δυάδα, καὶ
 15 ἀποκαθίσταται ἕκαστον εἰς τὸ ἴδιον.

44. Τῇ οὖν μονάδι ἀγαθοποιῶ οὔση εἰς τὸν ἀπερίζυγον
 ἀριθμὸν λήγοντα ὀνόματα ἀνωφερῆ ἀγαθοποιῶ εἶναι παρατηρού-
 μνοι λέγουσι· τὰ δὲ εἰς τὸν ἄρτιον ἀριθμὸν λήγοντα κατωφερῆ
 τε καὶ θηλυκὰ καὶ κακοποιῶ εἶναι νενόμισται. Τὴν γὰρ φύσιν
 20 ἕξ ἐναντίων συνισταμένην λέγουσιν ἕκ τε καλοῦ καὶ κακοῦ, ὥσπερ
 δεξιὸν καὶ ἀριστερόν, φῶς καὶ σκότος, νύξ καὶ ἡμέρα, ζωὴ καὶ
 θάνατος. Ἔτι δὲ καὶ τοῦτο λέγουσιν ὡσεὶ τὸ θεὸς ψηφίσας
 . . . καὶ μὴν εἰς πεντάδα, εἰς ἐννάδα καταντᾶ, | ὃ ἐστὶν ἄρτιον,
 ὃ ἐπιγραφὴν περιάψαντες θεραπεύουσιν. Οὕτωςι καὶ βοτάνη
 25 τις εἰς τοῦτο λήγουσα τοῦ ἀριθμοῦ ὁμοίως περιαρθεῖσα ἐνεργ-
 γεῖ διὰ τὴν ὁμοίαν τοῦ ἀριθμοῦ ψῆφον. Ἀλλὰ καὶ ἰατροῦς
 ὁμοίᾳ ψήφῳ ἀρρώστους θεραπεύει· εἰ δὲ ἐναντία ἢ ψῆφος,
 οὐ θεραπεύει ῥαδίως. Τούτοις τοῖς ἀριθμοῖς προσέχοντες ὅσα
 ὁμοία ἢ λογίζονται κατὰ τόνδε τὸν νοῦν οἱ μὲν κατὰ φωνήεντα
 30 μόνα, οἱ δὲ κατὰ πάντα τὸν ἀριθμὸν· τοιαύτη καὶ ἡ Αἴγυ-
 πτίων σοφία, δι' ἧς τὸ θεῖον δοξάζοντες γινώσκειν νομίζουσιν.

45. Ἰκανῶς οὖν δοκεῖ ἡμᾶς καὶ ταῦτα ἐκτεθεῖσθαι. Ἀλλ'
 ἔτι νομίζω μηδεμίαν δόξαν τῆς ἐπιγείου καὶ χαμαιπειτοῦς σο-
 φίας παραλελοιπέναι, οὐκ ἄχρηστον δὲ τὴν εἰς αὐτὰ φρονίδα
 35 ὄρω ἡμῶν γεγεννημένην· οὐδὲ γὰρ μόνον πρὸς ἔλεγχον τῶν αἰ-
 ρέσεων εὔχρηστον ὀρώμεν γεγονέναι τὸν λόγον, ἀλλὰ καὶ πρὸς
 αὐτοὺς τοὺς ταῦτα δοξάζοντας, οἳ ἐντυχόντες τῇ γεγεννημένῃ
 ἡμῶν πολυμεριμνία καὶ τὸ σπουδαῖον θαυμάσουσι καὶ τὸ φι-
 λόπονον οὐκ ἐξουθενήσουσι καὶ μωροὺς οὐκ ἀποφανοῦνται Χρι-
 40 στιανοὺς ἐνιδόντες οἷς αὐτοὶ μωρῶς πιστεύουσιν. Ἔτι δὲ καὶ
 τοὺς τῇ ἀληθείᾳ προσέχοντας φιλομαθεῖς προβιβάσει ὁ λόγος
 φρονημωτέρους πρὸς τὸ μὴ μόνον τὰς τῶν αἰρέσεων μαθόντας
 ἀρχὰς εὐκόλως ἀνατρέπειν τοὺς πλανᾶν τετολμηκότας, ἀλλὰ
 καὶ τὰς τῶν σοφῶν λεγομένας δόξας, ὧν οὐκ ἀπειροὶ γενόμε-

12. ἀρξώμεθα C

16. Post οὔση fort. inserendum [ἀζολούθως

τὰ] M ἀπερίζυγος ἀριθμὸς singulari modo dictum, sed fort. non mutan-
 dum; ἢ δυὰς enim περιζυεῖ ἀριθμὸς appellari potest, unde ἡ μονάς erit
 ἀπερίζυγος; exspectes εἰς τὸν περιττὸν ἀρ. M 17. ἀριθμοῦ C Leg.

putant: *μονάς*, ut ab ea ordiamur, fit 361, qui numerus desinit in monadem, subtracta enneade. Similem in modum computato: *δυάς* fit 605, subtrahito enneades, desinit in dyadem, et 1 redit singulum quodquē in suum.

44. Monadi igitur, quippe quae sit benefica . . . in imparem numerum desinentia nomina sursum vergentia et mascula et benefica, recte observata, esse dicunt; quae autem in 5 parem numerum desinunt, deorsum vergentia et feminina et malefica esse credita sunt. Naturam enim aiunt ex contrariis conflata esse et ex bono et ex malo, sicuti dextrum et sinistrum, lux et tenebrae, nox et dies, vita et mors. Praeterea hoc quoque aiunt 10 quod est par, quod inscriptum litteris aptantes corpori medicantur. Ita etiam herba quaedam, quae desinit in hunc numerum, similiter aptata efficax est propter similem numeri computum. Verum etiam medicus simili numero aegrotos sanat; sin adversus erit numerus, non facile sanabit. His numeris ob- 15 servatis quaeque sunt similia computant ex hac ratione alii quidem secundum vocales solas, alii autem secundum totum numerum. Talis etiam Aegyptiorum sapientia, per quam divinum numen celebrantes cognoscere opinantur.

45. Satis igitur et haec a nobis videntur explicata. Ve- 20 rum praeterea etiam arbitror nullam opinionem sapientiae terrenaе et humi deiectae praetermisisse, non inutilem autem video curam, quae a nobis in eas res impensa est; non enim solum ad coarguendas haereses utilem videmus extitisse sermonem, sed etiam ad ipsos huius doctrinae sectatores, qui, 25 ubi incident impensae curae nostrae, et studium nostrum admirabuntur et laboris assiduitatem non vilipendent nec stultos iudicabunt Christianos, ubi perspicient, quibus rebus ipsi stulte fidem habeant. Adde quod etiam eos, qui veritati sese addixerunt discendi avidi, iuvabit sermo, ut intelligentiores eva- 30 dant non solum, ubi didicerint haeresium fundamenta, ad facilem refutationem eorum, qui seducere eos conabuntur, sed etiam ubi didicerint sapientum quae dicuntur opiniones, quas

ἀνωγερεῖ [καὶ ἀρσενικὰ καὶ] ἀγαθοποιὰ — παρατηρούμενα, nisi plura turbata M 20. ἐναντίου C 23. Lacunam notavit M 27. δμοίω C 29. οἱ μὲν] ὁ μὲν C 31. δοξάζειν C M 33. ἔτι ἐπεὶ C M 37. ταῦτα] τὰ αὐτὰ C M

8
 Haverley Soc. Bibliothek
 21/10/1911

45 νοι, οὐδ' ὑπ' αὐτῶν ταραχθήσονται ὡς ἀμαθεῖς, οὐδ' ὑπό τινων πλανηθήσονται ὡς δυνάμει τινὶ δρώντων, ἀλλ' ἔτι καὶ τοὺς πλανωμένους ἐπιτηρήσουσιν.

46. Ἰκανῶς οὖν τὰ δόξαντα ἐκθέμενοι λοιπὸν ἐπὶ τὴν τοῦ προκειμένου πραγματείαν χωρήσωμεν, ὅπως ὁ τε|τάγμεθα
50 περὶ τῶν αἰρέσεων ἐπιδείξαντες ἐκάστοις τε τὰ ἴδια ἀποδοῦναι ἀναγκάσαντες γυμνοὺς τοὺς αἰρεσιάρχας φανερώσωμεν, καὶ ἀφροσύνην τῶν πειθομένων κατηγορήσαντες πείσομεν παλινδρομεῖν ἐπὶ τὸν τῆς ἀληθείας εὐδίων λιμένα. Ἴνα δὲ σαφέστερα τοῖς ἐντυγχάνουσι τὰ ῥηθησόμενα φανῇ, δοκεῖ καὶ [τὰ] τῷ Ἀράτῳ
55 πεφρονησμένα περὶ τῆς κατὰ τῶν οὐρανίων ἀστρῶν διαθέσεως ἐξαιρεῖν, ὡς τινες εἰς τὰ ὑπὸ τῶν γραφῶν εἰρημένα ἀπεικονίζοντες αὐτὰ ἀλληγοροῦσι, μετάγειν τὸν νοῦν τῶν προσεχόντων πειρώμενοι, πιθανοῖς λόγοις προσάγοντες αὐτοὺς πρὸς ἃ βούλονται, ξένον θαῦμα ἐνδεικνύμενοι ὡς κατηστερισμένων τῶν ὑπ'
60 αὐτῶν λεγομένων, οἱ τῷ παραξένῳ θαύματι ἐνορῶντες μικροθαύμαστοι ἀλίσκονται δίκην ὀρνέου τοῦ λεγομένου ὠτου, οὐ τὸ παράδειγμα καλὸν ἐξαιρεῖν διὰ τὰ μέλλοντα. Ἔστι δὲ τὸ ζῶον οὐ πολὺ ἀπεμφαῖνον ἀετοῦ οὔτε μεγέθει οὔτε μορφῇ· ἀλίσκεται δὲ τοῦτον τὸν τρόπον. Ὁ ἀγρευτῆς τῶν ὀρνίθων ἐπὶ ἴδη
65 ἀγέλην που καταπιᾶσαν, πόρρωθεν ἀνακρουόμενος τὰς χεῖρας ὀρχεῖσθαι σκήπτειται, καὶ οὕτω πρὸς ὀλίγον ἐγγίζει τοῖς ὀρνεῖσιν· οἱ δὲ τὴν παράξενον θέαν καταπεπληγότες ἀπερίβλεπτοι πάντων γίνονται. Ἐτεροὶ δὲ τῶν ἐπὶ τὴν ἄγραν παρεσκευασμένων ὀπισθεν ἐπελθόντες τοὺς ὀρνεις εὐκόλως συλλαμβάνονται
70 θεωμένους τὸν ὀρχηστήν. Διὸ ἀξιῶ μὴ τις τοῖς ὁμοίοις θαύμασι καταπλαγεὶς ἐξηγουμένων τὸν οὐρανὸν δίκην ὠτου συλληφθῆ· ὀρχησις γὰρ καὶ λῆρος ἢ τῶν τοιούτων πανουργία καὶ οὐκ ἀλήθεια. Φησὶν οὖν ὁ Ἀράτος οὕτως· |

Οἱ μὲν ὁμῶς πολέες τε καὶ ἄλλυδις ἄλλοι ἐόντες
75 οὐρανῷ ἔλκονται πάντ' ἡματα συνεχῆς αἰεὶ (τουτέστιν οἱ πάντες ἀστέρες).

Αὐτὰρ ὄγ' οὐδ' ὀλίγον μετανίσσεται, ἀλλὰ μάλ' αὐτως
ἄξων αἰὲν ἄρῃεν, ἔχει δ' ἀτάλαντον ἀπάντη
μεσσηγὺς γαῖαν, περὶ δ' οὐρανὸν αὐτὸν ἀγινεῖ.

45. οὐδ' — οὐδ' C M 54. τὰ add M 57. μετάγειν] μετὰ
C: ἀπατῶν s. πλανῶν susp. M 64. De hac captura cf. Athen. IX,
p. 390 D. M 65. κατὰ πᾶσαν pr C 71. ἐξηγούμενον C 72. ὀρχη-

edocti neque ab ipsis turbabuntur tanquam ignari, neque ab aliquibus seducentur quasi vi quadam agentibus, sed etiam eos, qui seduci se patientur, cavebunt. 35

46. Expositis igitur quantum satis iis, quae placuit exponi, iam ad consilium quod propositum est exsequendum transeamus, ut demonstrato quod constituimus de haeresibus et coacto, ut singulis sua reddantur, nudos haeresiarchas ostendamus, et inscitia obsequentium manifestata compellamus redire ad veritatis serenum portum. Quo autem apertiora ea quae dicenda sunt lectoribus appareant, placet etiam ea, quae ab Arato elaborata sunt de caelestium siderum positura, in medium proferre, quandoquidem quidam cum doctrina sacrae scripturae comparantes illa sensum depravant, seducere mentes eorum qui aures praebent conati, cum persuasibilibus rationibus alliciunt eos ad quae volunt, inauditum spectaculum ostentantes, quasi caelo defixa sint quae tradunt; isti autem fixis in inauditum spectaculum oculis vanorum mirantes capiuntur instar avis, quae vocatur bubo, cuius simile convenit afferre propter ea quae instant. Est autem animal hoc non multum dissimile aquilae neque magnitudine neque figura, capitur autem in hunc modum. Auceps cum vidit catervam aliquo in loco desidentem, ex longinquo concutiens manus saltare se simulat et in hunc modum paullatim appropinquat avibus, illae autem obstupefactae novitate spectaculi ad omnia caecutiunt. Alii autem ex iis, qui ad capturam parati sunt, a tergo supervenientes aves nullo negotio comprehendunt, cum contemplantur saltatorem. Quapropter precor, ne quis similibus spectaculis obstupefactus caelum interpretantium instar bubonis ludificetur. Saltatio enim et nugae talium mala fraus et non veritas. Ait igitur Aratus in hunc modum:

Illae simul multaeque et aliorum aliae

In caelo vertuntur per omnes dies perpetuo (hoc est universae stellae),

Verum haec ne paullum quidem declinat, sed immota semper

Axis perpetuo manet, tenet autem fixam omnes in partes

In medio tellurem, circumagitur autem ipsum caelum. 65

σία C 73. ἀλήθεια Roesperus coll. p. 124, 21: ἀληθής C M 74.
Cf. Arat. Phaenom. v. 19 sqq. ἄλυδις C 77. μετανείσεται pr C:
μετανείσεται corr C 78. αἱ ἐνάρηρον C.

80 47. Πολέας φησὶν εἶναι τοὺς κατὰ τὸν οὐρανὸν ἀστέρας,
 τουτέστι στρεπτούς, διὰ τὸ περιέρχεσθαι ἀπὸ ἀνατολῆς εἰς δύ-
 σιν καὶ δύσεως εἰς ἀνατολὴν ἀπαύστως σφαιροειδεῖ σχήματι.
 Εἰλεῖσθαι δὲ κατὰ τὰς ἄρκτους αὐτὰς λέγει οἷόν τι ποταμοῦ
 85 ῥεῦμα μέγα θαῦμα Δράκοντος πελώρου, καὶ τοῦτ' εἶναι ὃ, φησὶν,
 ἐν τῷ Ἰωβ πρὸς Θεὸν διάβολος ἔφη· ἐμπεριπατήσας τὴν ὑπὲρ
 οὐρανὸν καὶ περιελθὼν, τουτέστι περιστραφεὶς καὶ περισκο-
 πήσας τὰ γινόμενα· τετάχθαι γὰρ νομίζουσι κατὰ τὸν ἀρκτικὸν
 πόλον τὸν Δράκοντα, τὸν ὄφιν, ἀπὸ τοῦ ὑψηλοτάτου πόλου
 πάντα ἐπιβλέποντα καὶ πάντα ἐφορῶντα, ἵνα μηδὲν τῶν πρα-
 90 τομένων αὐτὸν λάθῃ· πάντων γὰρ δυνόντων τῶν κατὰ τὸν
 οὐρανὸν ἀστέρων μόνος οὗτος ὁ πόλος οὐδέποτε δύνει, ἀλλὰ
 ἄνω ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα ἐρχόμενος πάντα περισκοπεῖ καὶ ἐπι-
 βλέπει καὶ λαθεῖν αὐτὸν τῶν πραγματοποιμένων, φησί, δύναται οὐδέν.

Ἦχι μάλιστα

95 μίσγονται δύσιές τε καὶ ἀντολαὶ ἀλλήλησι,
 τετάχθαι δὴ φησὶν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν. Κατὰ γὰρ τὴν δύσιν
 καὶ ἀνατολὴν τῶν δύο ἡμισφαιρίων κεῖται τὸ κεφάλαιον τοῦ
 Δράκοντος, ἵνα, φησί, μηδὲν αὐτὸν λάθῃ κατὰ τὸ αὐτὸ μήτε
 τῶν ἐν τῇ δύσει, μήτε τῶν ἐν τῇ ἀνατολῇ, ἀλλὰ πάντα γινώ-
 1 σκη τὸ θηρίον ὁμοῦ. Ἔστι δὲ κατ' αὐτῆς τῆς κεφαλῆς τοῦ
 Δράκοντος ἰδέα ἀνθρώπου διὰ ἀστρων θεωρουμένη, ὃ καλεῖ κε-
 κμηκὸς εἶδωλον ὃ Ἄρατος καὶ μογέοντι ἔοικός· καλεῖται δὲ ὃ Ἐν
 γόνασιν. Ὁ μὲν οὖν Ἄρατος οὐκ εἰδέναι φησὶν οὗτος τίς ἐστιν
 5 ὁ πόνος καὶ τὸ θαῦμα τοῦτο στρεφόμενον ἐν οὐρανῷ· οἱ δὲ
 διὰ τῆς τῶν ἀστρων ἱστορίας αἰρετικοὶ θέλοντες τὰ ἑαυτῶν δόγ-
 ματα συνιστᾶν, περιεργότερον τούτοις ἐπισχόντες, τὸν Ἐν γόνασι
 φασὶν εἶναι τὸν Ἀδάμ, κατὰ πρόσταγμα, φησὶν, τοῦ Θεοῦ, κα-
 θὼς εἶπε Μωσῆς, φυλάσσοντα τὴν κεφαλὴν τοῦ Δράκοντος καὶ
 10 τὸν Δράκοντα τὴν πτέρναν αὐτοῦ. Οὕτως γὰρ φησὶν ὁ Ἄρατος
 Δεξιτεροῦ ποδὸς ἕχων ἔχων σκολιοῦ Δράκοντος.

80. φασὶν C 84. Cf. Arat. Phaenom. v. 45. 46: Τὰς δὲ δὴ
 ἀμφοτέρως οἷη ποταμοῖο ἀπορροῆς || εἰλεῖται μέγα θαῦμα, Δράκων z. τ. λ.
 85. Θεὸν] τὸν C M διάβολον ὡς C M Cf. Iob 1, 7: περιελθὼν
 τὴν γῆν καὶ ἐμπεριπατήσας τὴν ὑπὲρ οὐρανὸν πάρεμι 90. τῶν οὐρα-
 νῶν C 94. Ἦχι μάλιστα C: ἦχι περ ἄκραι Aratus v. 61. 95.
 σμίγονται C δύσεις — ἀλλήλοισι C 96. δὴ] δέ C: τῆδε susp. M
 99. 1. γινώσκει C 2. ἰδέα] εἰ δέ C 3. 4. Cf. Arat. v. 63. 64.

47. Multas (πολλέας) ait esse in caelo stellas, hoc est vertentes, quia circumaguntur ab ortu ad occasum et occasu ad ortum perpetuo orbiculari figura. Volvi autem versus ip-70 sas Ursas dicit quasi quoddam flumen amnis magnum miraculum immensi Serpentis, et hoc esse quod ait in Iob ad deum diabolus, qui dixit: *Perlustravi quae sub caelum est terram et circuivi*, hoc est circumegi me et undique contemplatus sum mundum. Constitutum enim esse arbitrantur versus borealem 75 polum Draconem, serpentem, qui ab altissimo polo omnia inspectat et omnia intuetur, ne quid omnium quae fiant eum fugiat. Cum enim omnes in caelo stellae occidant, solus hic polus nunquam occidit, sed in sublimi super horizontem vadens omnia circumspicit et inspectat, nec quidquam illorum 80 quae fiunt, ait, eum fugere potest.

Qua maxime

Miscentur et occasus et ortus secum, constitutum esse ait eius caput. Nam versus occasum et ortum amborum hemisphaeriorum situm est caput Draconis, ne 85 quid, inquit, eum fugiat per eundem locum neque eorum, quae sunt in occasu, neque quae sunt in ortu, sed omnia cognoscat belua simul. Est autem iuxta ipsum caput Draconis species hominis per stellas conspicua, quam vocat Aratus imaginem labore attritam et aerumnosi similem, vocatur autem Ingenu-90 bus. Iam Aratus quidem ignorare ait, hic labor quis sit et miraculum hoc quod vertitur in caelo, haeretici autem per astrorum pervestigationem annisi doctrinas suas confirmare studiosius haec scrutati illum, qui est in genibus, aiunt esse Adam, secundum imperatum dei, sicuti dixit Moses, *observantem caput 95 Draconis et Draconem calcem eius*. Ita enim inquit Aratus:

Dextri pedis vestigium habens inflexi Draconis.

Τῆς δ' ἀγχοῦ μογέοντι κυλίνδεται ἀνδρὶ ἕοικὸς || εἶδωλον κ. τ. λ.: ν. 65. sqq. ἀλλὰ μιν αὐτως | Ἐγγόνασιν καλέουσι· τὸ δ' αὐτ' ἐν γούνασι κέμονον || ἀλλάζοντι ἕοικεν. 5. 6. Cf. Arat. ν. 64. 65: τὸ μὲν οὕτως ἐπίσταιται ἀμφαδὸν εἰπεῖν, || οὐδ' ὅτινι κρέμαται κῆνος πόνω, ἀλλὰ κ. τ. λ. 9. Cf. 1 Mos. 3, 15: αὐτός σου τηρήσει (al. τηρήσει vel τειρήσει) κεφαλὴν, καὶ σὺ τηρήσεις (al. τηρήσεις vel τειρήσεις) αὐτοῦ πτέρναν. 10. Οὔτος pr C 11. ποδὸς ἄκρον ἔχει Aratus ν. 70.

48. Παρατετάχθαι δέ φησιν αὐτῶ ἑκατέρωθεν (λέγω δὲ τῷ Ἐν γόνασι) Λύραν καὶ Στέφανον, αὐτὸν δὲ γόνυ κλίνειν καὶ ἐκτετακῶτα ἀμφοτέρως τὰς χεῖρας οἶονεὶ περὶ ἀμαρυίας ἐξο-
15 μολογούμενον. εἶναι δὲ τὴν λύραν μουσικὸν ὄργανον ὑπὸ νη-
πίου ἔτι παντελῶς κατασκευασμένον τοῦ λόγου· λόγον δὲ εἶναι παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν ἀκουόμενον τὸν Ἑρμῆν. Φησὶ δὲ ὁ Ἄρατος περὶ τῆς κατασκευῆς τῆς λύρας·

τὴν δ' ἄρ' ἔτι καὶ παρὰ λίκνω

20 Ἑρμείης ἐτόρησε, λύρην δ' εἶπεν καλέεσθαι. |
Ἐπιτάχορδος ἐστὶ, διὰ τῶν ἐπιτὰ χορδῶν τὴν πᾶσαν ἀρμονίαν καὶ κατασκευὴν ἑμμελῶς ἔχουσαν τοῦ κόσμου [σημαίνουσα]· ἐν ἑξ ἡμέραις γὰρ ἐγένετο ὁ κόσμος, καὶ τῇ ἑβδόμῃ καταπέπαι-
ται. εἰ οὖν, φησὶν, ἐξομολογούμενος ὁ Ἀδάμ καὶ τὴν κεφα-
25 λὴν φυλάσσων τοῦ θηρίου κατὰ τὸ πρόσταγμα τοῦ θεοῦ ἐκμι-
μήσειαι τὴν λύραν, τουτέστι κατακολουθήσει τῷ λόγῳ τοῦ θεοῦ, τουτέστι πειθόμενος τῷ νόμῳ, παρακείμενον αὐτῷ τὸν στέφανον λήψεται. Ἐὰν δὲ ἀμελήσῃ, συγκατενεχθήσεται τῷ ὑποκει-
μένῳ θηρίῳ, καὶ τὸ μέρος ἕξει, φησὶ, μετὰ τοῦ θηρίου. Ἔοικε
30 δὲ ὁ Ἐν γόνασιν ἑκατέρωθεν ἐπιβάλλειν τὰς χεῖρας, καὶ τοῦτο μὲν τῆς λύρας, τοῦτο δὲ τοῦ στεφάνου ἐφάπτεσθαι [τοῦτο δὲ ἐξομολογεῖσθαι], ὡς ἐστὶν ἰδεῖν δι' αὐτοῦ τοῦ σχήματος· ἐπι-
βουλεύεται δὲ ὁμοῦς καὶ ἀποσπᾶται ὁ στέφανος αὐτοῦ ὑπ' ἄλλου θηρίου, μικροτέρου δράκοντος, ὃ ἐστὶ γέννημα τοῦ φυλασ-
35 σομένου ὑπὸ τοῦ Ἐν γόνασι τῷ ποδί. Ἀνθρώπος δὲ ἐστήκεν ἑκατέρωθεν ταῖς χερσὶ καρτερῶς κατασφίγγων καὶ εἰς τὰ ὀπίσω ἔλκων ἀπὸ τοῦ στεφάνου τὸν ὄφιν καὶ οὐκ ἔα ἐφάπτεσθαι βια-
ζόμενον τοῦ στεφάνου τὸ θηρίον· Ὀφιοῦχον δὲ αὐτὸν ὁ Ἄρατος καλεῖ, ὅτι κατέχει τὴν ὄρμην τοῦ ὄφεως ἐπὶ τὸν στέφανον
40 ἐλθεῖν πειρωμένου. Λόγος δέ, φησὶν, ἐστὶ σχήματι ἀνθρώπου ὁ κωλύων ἐπὶ τὸν στέφανον ἐλθεῖν τὸ θηρίον, οἰκτιρῶν τὸν ἐπιβουλεύομενον ὑπὸ τοῦ δράκοντος ὁμοῦ καὶ τοῦ γεννήματος ἐκείνου. Αὐτὰ δὲ αἱ Ἄρατοι, φασὶν, ἑβδομάδες εἰσὶ δύο, ἐξ ἐπιτὰ ἀστέρων συγκαίμεναι, δισσωὶν κίσεων εἰκόνες. Πρώτη γάρ,
45 φησὶν, κίσις ἢ κατὰ τὸν Ἀδάμ ἐν πόνοις, ὃ ἐστὶν ὁ ἐν γόνα-

12. Παρὰ τὸ τετάχθαι C

13. τὸ ἐν γόνασι C

15. εἶδέναι C

16. λόγον R. Scottus: λόγῳ C M

17. ἀκουόμενον] καλούμενον R.

Scottus.

19. Arat. v. 268: τὴν δ' ἄρ' ἔ) καὶ παραλίκνω C

20.

12. Παρὰ τὸ τετάχθαι C

22. σημαίνουσα

48. Iuxta positam autem esse ait ei utrinque (dico autem ei, qui est in genibus) Lyram et Coronam, ipsum autem genu flectere et passis manibus tanquam de peccato confitem-
tem. Esse autem lyram musicum instrumentum, ab infante
admodum etiamtum fabricatum logo, logum autem esse qui
apud Graecos vocatur Hermes. Dicit autem Aratus de fabri-
catione lyrae:

5

illam autem etiamtum in cunis vagiens

Mercurius terebravit, lyram autem edixit vocari.

Septem chordarum est, per septem chordas universam harmo-
niam et fabricam mundi concinentem significans. Nam in sex
diebus mundus factus est et septimo requievit. Si igitur, in-
quit, confitens Adam et caput observans beluae secundum im-
peratum dei imitabitur lyram, hoc est obsequetur logo dei, hoc
est parens legi, appositam ei coronam accipiet. Ubi autem ne-
gliget, una deorsum feretur cum belua, quae subiacet, et sor-
tem habebit, inquit, cum belua. Videtur autem Ingenubus ab 15
utraque parte iniicere manus et ab altera parte attingere ly-
ram, ab altera autem coronam, ut licet videre per ipsum ha-
bitum. Insidiis autem petit simul et attrectat coronam eius
alia belua, minor draco, quae est proles eius qui observatur
ab eo, qui est in genibus, pede. Homo autem adstat utraque 20
manu per vim constringens et retrahens a corona serpentem,
nec patitur attingere coronam vehementer nitentem beluam.
Anguitenentem autem appellat eum Aratus, quoniam detinet
impetum serpentis, qui nititur assequi coronam. Logus autem,
inquit, est figurâ hominis is qui impedit, quominus assequatur 25
coronam, beluam, miseratus eum, cui insidiantur draco simul
et proles eius. Ipsae autem Ursae, aiunt, hebdomades sunt
duae, ex septem stellis constantes, duplicium creaturarum ima-
gines. Prima enim, inquit, creatura est secundum Adam in
aerumnis, quod est is, qui in genibus est conspicuus. Altera 30

add Roperus

26. τῷ λόγῳ] τοῖς C: τοῖς λόγοις M

30. ἐπι-

βάλειν C

31. τοῦ om C M

31. 32. τῷτο — ἐξομολογεῖσθαι.

Haec ex p. 118, 14 interpolata esse vidit Roperus

33. ὁμοῦ C M

35. τῷ παιδί C; cf. Arat. γ. 70

43. Ἄνται] Ἄνται C M

44. ἀστέ-

ρων Roperus: ἀριθμῶν C M

45. ἐν πόνοις ὃ ἐστὶν ὃ] ἐν πόνοις ὃ

C: ἣν ἐμφαίνει ἐν π. ὃ M: ἣν ἐμφαίνει ὃ R. Scottus

σιν ὁρώμενος. Δευτέρα δὲ ἡ κτίσις ἡ κατὰ | Χριστόν, δι' ἧς ἀνα-
 γεννώμεθα, ὃ ἔστιν ὁ Ὁφιοῦχος ἀνταγωνιζόμενος τῷ Θηρίῳ καὶ
 κωλύων ἐπὶ τὸν στέφανον ἐλθεῖν τὸν ἠτοιμασμένον τῷ ἀνθρώ-
 πῳ. Μεγάλη δὲ ἔστιν Ἄρκτος ἡ Ἑλίκη, φησὶν, μεγάλης κτίσεως
 50 σύμβολον, πρὸς ἣν πλέουσιν Ἕλληνες, τουτέστι πρὸς ἣν παι-
 δεύονται καὶ διὰ τῶν τοῦ βίου φερόμενοι κυμάτων ἐπακολου-
 θοῦσιν, ἑλίκην τινὰ οὖσαν τὴν τοιαύτην κτίσιν ἢ διδασκαλίαν
 ἢ σοφίαν, εἰς τὰ ὀπίσω ἄγουσαν τοὺς ἐπομένους τῇ τοιαύτῃ
 κτίσει. Στροφή γάρ τις τῆς Ἑλίκης προσηγορία καὶ ἀνακύκλω-
 55 σις ἐπὶ τὰ αὐτὰ εἶναι δοκεῖ. Μικρὰ δὲ τις ἡ ἑτέρα Ἄρκτος
 οἰονεῖ τις εἰκὼν τῆς δευτέρας κτίσεως τῆς κατὰ θεὸν κτισθείσης·
 ὀλίγοι γάρ, φησὶν, εἰσὶν οἱ διὰ τῆς στενῆς ὁδοῦ πορευόμενοι·
 στενὴν δὲ λέγουσιν εἶναι τὴν Κυνοσουρίδα, πρὸς ἣν ὁ Ἄρατος
 φησιν ὅτι οἱ Σιδόνιοι ναυτίλλονται. Σιδονίους δὲ ἀπὸ μέρους
 60 εἶρηκεν ὁ Ἄρατος Φοίνικας διὰ τὸ εἶναι τὴν Φοινίκων σοφίαν
 θαυμαστήν, Φοίνικας δὲ εἶναι Ἕλληνες λέγουσι τοὺς ἀπὸ τῆς
 Ἐρυθρᾶς θαλάσσης κατοικήσαντας εἰς τοῦτον τὸν χῶρον, οὗ
 καὶ νῦν οἰκοῦσι, τοῦτο γὰρ Ἡροδότῳ δοκεῖ. Κυνοσουρα δὲ, φη-
 σὶν, αὕτη ἡ Ἄρκτος, ἡ κτίσις ἡ δευτέρα, ἡ μικρὰ, ἡ στενὴ ὁδός,
 65 καὶ οὐχὶ ἡ Ἑλίκη. Οὐ γὰρ εἰς τὰ ὀπίσω ἄγει, ἀλλ' εἰς τὰ ἔμ-
 προσθεν ἐπ' εὐθείας τοὺς ἐπομένους ὁδηγεῖ, κυνὸς οὖσα. Κύων
 γὰρ ὁ λόγος, τοῦτο μὲν φρουρῶν καὶ φυλάσσων τὸ ἐπιβουλευό-
 μενον ὑπὸ τῶν λύκων ποίμνιον, τοῦτο δὲ ἀπὸ τῆς κτίσεως τὰ Θηρία
 κυνηγῶν καὶ διαφθείρων, τοῦτο δὲ γεννῶν τὰ πάντα, καί, ὃ
 70 δὴ φασί, κύων, τουτέστι γεννῶν. Ἐντεῦθεν, φασίν, ὁ Ἄρατος
 περὶ τῆς τοῦ Κυνὸς ἀνατολῆς λέγων εἶρηκεν οὕτως· | Κυνὸς δὲ
 ἀνατείλαντος οὐκέτι φυταλιαὶ ἐψεύσαντο. Τοῦτο ἔστιν ὃ
 λέγει· τὰ φυτευόμενα φυτὰ εἰς τὴν γῆν μέχρι τῆς τοῦ Κυνὸς ἀνατο-
 λῆς πολλάκις μὴ ῥιζοβολήσαντα ὁμως τέθηλε φύλλοις, καὶ ἐν-
 75 δεῖκνυται τοῖς βλέπουσιν ὅτι ἔσται τελεσφόρα καὶ φαίνεται ζῶντα,
 οὐκ ἔχοντα ζωὴν ἀπὸ τῆς ῥίζης ἐν αὐτοῖς· ἐπειδὴν δ' ἡ τοῦ
 Κυνὸς ἀνατολὴ γένηται, ὑπὸ τοῦ Κυνὸς τὰ ζῶντα ἀπὸ τῶν νε-
 κρῶν διακρίνεται· μαραίνεται γὰρ ὄντως ὅσα οὐκ ἐρριζοβόλη-
 σεν. Οὗτος οὖν, φησὶν, ὁ Κύων, λόγος τις ὢν θεῖος, ζώντων

55. ἐπεὶ τὰ C

57. 58. Cf. Matth. 7, 14: τί στενὴ [ἡ πύλη] καὶ

τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὐρίσκον-
 τες αὐτήν

58. στενοὶ C

59. Cf. Arat. v. 44: τῇ καὶ Σιδόνιοι ἰθύν-
 τατα ναυτίλλονται.

61. Ἕλληνας C

63. Ἡροδότῳ corr C; cf.

autem creatura secundum Christum, per quam regeneramur, quod est Anguitenens reluctans beluae et impediens coronam attingere, quae apparatus est homini. Magna autem Ursa est Helica, inquit, magnae creaturae signum, ad quam navigationem dirigunt Graeci, hoc est ad quam instituuntur et per flu- 35 ctus vitae portali sequuntur, tanquam volutam quandam talem creaturam vel disciplinam vel sapientiam retro ducentem eos qui sequuntur talem creaturam. Versio enim quaedam Helicae appellatio et revolutio ad eadem esse videtur. Exigua autem quaedam altera Ursa tanquam imago quaedam alterius creatio- 40 nis secundum deum conditae. Pauci enim, inquit, sunt, qui per angustum tramitem incedunt. Angustam autem dicunt esse Cynosuridem, ad quam Aratus Sidonios ait navigationem instituere. Sidonios autem ex parte Aratus dixit Phoenices, propterea quod Phoenicum sapientia admirabilis est, Phoenices 45 autem esse Graeci dicunt eos, qui ab rubro mari sedes translulerunt in eum locum, quem etiam nunc inhabitant; hoc enim Herodoto placet. Cynosura autem, inquit, haec Ursa, creatura secunda, parva, angustus trames, et non Helica. Non enim retrorsum ducit, sed prorsus recta via eos qui sequuntur ma- 50 nuducit, quippe quae sit *κυνός*. *Κύων* enim locus est, partim custodiens et servans gregem, cui insidiantur lupi, partim a creatura beluas tanquam canis venans et pessumdans, partim generans cuncta et, quod aiunt, *κύων*, hoc est generans. Hinc, aiunt, Aratus de ortu Canis loquens dixit hoc modo: *Cane* 55 *autem orto non iam segetes mentitae sunt*. Hoc est quod ait: semina coniecta in terram usque ad Canis ortum saepe, cum radices non egerunt, tamen effloruerunt foliis et manifestant inspectantibus se fore fructuosa et apparent vigentia, non habentia vitam a radice in ipsis; ubi autem Canis ortus erit, a 60 Cane quae vivunt a mortuis discernuntur; arescunt enim revera quaecunque radices non egerunt. Hic igitur, inquit, Canis cum locus quidam sit divinus, vivorum et mortuorum iu-

Herodot. Hist. I, 1. M 66. *κυνός*] *κτίσις* C M 72. *γυλαίται*
C; Arat. v. 332 sqq.: *οὐκέτι κείνον* (sc. *Σείριον*) *ἄμ' ἡελίῳ ἀνιόντα* || *γυ-*
ταίται ψεύδονται ἀναλδέα φυλλιοώσαι. || *θεῖα γὰρ οὖν ἔκρινε διὰ σίχας ὄξυς*
ἀίχας, || *καὶ τὰ μὲν ἔρρωσεν, τῶν δὲ φύλον ὤλεσε πάντα*. 76. δ' ἦ]
δὲ C

80 καὶ νεκρῶν κριτῆς καθέστηκε, [καὶ] καθάπερ τῶν φυτῶν ὁ
Κύων τὸ ἄστρον ἐπὶ τῆς κίσεως θεωρεῖται, οὕτως ἐπὶ τῶν οὐ-
ρανίων φυτῶν, φησί, τῶν ἀνθρώπων, ὁ λόγος. Διὰ τὴν τοιαύ-
την οὖν αἰτίαν ἢ δευτέρα κίσις, Κυνόσουρα, λογικῆς κίσεως
εἰκὼν ἔστηκεν ἐν οὐρανῷ· μέσος δὲ ὁ Ἀράκων τῶν δύο κίσεων
85 ὑποτείνεται, τὰ ἀπὸ τῆς μεγάλης κίσεως κωλύων ἐπὶ τὴν μι-
κρὰν κίσιν μετελθεῖν, τὰ τε ἐν τῇ κίσει καθεστηκότα, καθά-
περ τὸν Ἐν γόνασι, παραφυλάσσων, τηρῶν πῶς καὶ τίνα τρό-
πον ἕκαστον ἐν τῇ μικρᾷ κίσει καθέστηκε. Τηρεῖται δὲ καὶ
αὐτὸς κατὰ τὴν κεφαλὴν, φησὶν, ὑπὸ τοῦ Ὀφιοῦχου. Αὕτη,
90 φησὶν, εἰκὼν ἔστηκεν ἐν οὐρανῷ, σοφία τις οὕσα τοῖς ἰδεῖν δυ-
ναμένοις. Εἰ δὲ ἐστὶν ἀσαφὲς κατὰ τοῦτο, δι' ἄλλης εἰκόνης,
φησὶν, ἢ κίσις διδάσκει φιλοσοφεῖν, περὶ ἧς ὁ Ἄρατος εἴρη-
κεν οὕτως·

Οὐδ' ἄρα Κηφῆος μογερὸν γένος Ἰασίδαο.

95 49. Ὁ Κηφεύς, φησὶν, αὐτοῦ ἐστὶ πλησίον καὶ ἡ Κασ-
σιέπεια καὶ Ἀνδρομέδα καὶ ὁ Περσεύς, μέγала τῆς | κίσεως
γράμματα τοῖς ἰδεῖν δυναμένοις. Κηφέα γάρ φησιν εἶναι τὸν
Ἀδάμ, τὴν Κασσιέπειαν Εὐάν, τὴν Ἀνδρομέδα τὴν ἀμφοτέρων
τούτων ψυχὴν, τὸν Περσεά Λόγον, πτερωτὸν Διὸς ἔγγονον, τὸ
1 Κῆτος τὸ ἐπίβουλον Θηρίον. Οὐκ ἐπ' ἄλλον τινὰ τούτων, ἀλλ'
ἐπὶ μόνην τὴν Ἀνδρομέδα ἐρχεται ὁ ἀποκτείνας τὸ Θηρίον,
οὗ καὶ τὴν Ἀνδρομέδα πρὸς ἑαυτὸν λαβὼν ἔκδοτον δεδεμένην
τῷ Θηρίῳ ὁ Λόγος, φησὶν, ὁ Περσεὺς ῥύεται. Περσεὺς δὲ ἐστὶν
5 ὁ ὑπόπιερὸς ἄξων, ὁ περαίνων ἑκατέρους τοὺς πόλους διὰ μέ-
σης τῆς γῆς καὶ στρέφων τὸν κόσμον. Ἔστι δὲ καὶ τὸ πνεῦμα
τὸ ἐν τῷ κόσμῳ ὁ ὄρνις ὁ κύκνος παρὰ τὰς ἄρκτους, [μουσι]κὸν
ζῷον, τοῦ Θείου σύμβολον πνεύματος· ὅτι πρὸς αὐτοῖς ἤδη τοῖς
τέρμασι γενόμενον τοῦ βίου μόνον ἄδειν πέφυκε, μετὰ ἀγαθῆς
10 ἐλπίδος τῆς κίσεως τῆς πονηρᾶς ἀπαλλασσόμενον ὕμνους ἀνα-
πέμπον τῷ Θεῷ. Καρκίνου δὲ καὶ ταῦροι καὶ λέοντες καὶ κριοὶ
καὶ αἴγες καὶ ἔριφοι, καὶ ὅσα ἄλλα Θηρία διὰ τῶν ἄστρον
ὀνομάζεται κατὰ τὸν οὐρανόν, εἰκόνας δὴ, φησὶν, εἰσὶ καὶ πα-
ραδείγματα, ἀφ' ὧν ἢ μεταβλητῆ κίσις λαμβάνουσα τὰς ἰδέας
15 τοιοῦτων ζῴων γίνεται πλήρης.

80. καὶ add M τὸ φυτὸν C M 87. παραφυλάσσων Roe-
perus: παραφυλάσσειν C: παραφυλάσσει M 90. In C vox εἰκὼν
videtur erasa M τοῖς] τοῦ C 94. εἰς αἶθρα C; cf. Arat. v. 179

dex extitit, et sicuti plantarum Canis sidus in creatura sese exhibet, ita in caelestibus plantis, inquit, hominibus, logus.⁶⁵ Propter hanc igitur causam altera creatura, Cynosura, logicae creaturae imago constitit in caelo. Medius autem Draco inter ambas creaturas subtenditur, ea, quae sunt magnae creaturae, impediens in exiguam creaturam transmigrare, eaque, quae in creatura constiterunt, veluti eum, qui est in genibus, custo-⁷⁰ diens, observans, quomodo et quemadmodum singula in exigua creatura constiterint. Observatur autem et ipse ad caput, inquit, ab Anguitenente. Haec, inquit, imago constitit in caelo, sapientia quaedam iis, qui videre possunt. Sin ab hac parte obscurum est, per aliam, inquit, imaginem creatura docet phi-⁷⁵ losophari, de qua Aratus dixit in hunc modum :

Neque igitur Cephei genus aerumnosum Iasidae.

49. Cepheus, inquit, ibi prope abest et Cassiepea et Andromeda et Perseus, magna creaturae elementa iis qui cernere possunt. Cepheum enim ait esse Adam, Cassiepeam Evam,⁸⁰ Andromedam utriusque horum animam, Perseum logum, alatum Iovis prolem, Cetum insidiantem beluam. Non ad alium quempiam horum, sed ad solam Andromedam vadit qui interfecit beluam, a qua et Andromedam sibi vindicans, quae exposita erat vinculis constricta beluae, logus, inquit, hoc est Perseus,⁸⁵ liberat. Perseus autem est pennata axis penetrans utrumque polum per mediam terram et torquens mundum. Est autem etiam spiritus qui est in mundo avis Cygnus circa Ursas, musicum animal, divini imago spiritus, quia in ipsis iam terminis constitutum vitae tantum canere incipit cum bona spe disce-⁹⁰ dens a prava creatura, hymnos edens deo. Cancris autem et tauri et leones et arietes et caprae et hoedi et quotquot alia animalia per astra nominantur in caelo, imagines scilicet sunt, inquit, et exempla, unde mutabilis creatura nacta species talibus animalibus impletur.

95

95. 96. *Κασιόπεια* C 98. *κασιόπειαν* C *τῶν ἀμφ.* C M 1.
τὸ Κῆτιος] cf. Arat. v. 353 sq.: *Τὴν δὲ καὶ οὐκ ὀλίγον περ ἀπόπροθι πε-*
πτηνῆαν || *Ἀνδρομέδην μέγα Κῆτιος ἐπερχόμενον κατεπείγει.* *τούτου* C
7. Cf Schol. in Arat. v. 275: *τοῦτον τὸν ὄρνιν οἱ μὲν λέγουσιν ὄντα κύ-*
κνον καταστερισθῆναι εἰς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος ἅτε μουσικὸν ὄντα 8. 9.
τοῖς σπέρμασι C 10. 11. *ἀναπέμπων* C 13. *δῆ]* δὲ C M

50. Τούτοις χρώμενοι τοῖς λόγοις ἀπατᾶν νομίζουσι πολλοὺς, ὅσοι περιεργότερον τοῖς ἀστρολόγοις προσέχουσιν, ἐντεῦθεν τὴν θεοσέβειαν συνιστᾶν πειρώμενοι μακρὰν ἀπεμφαίνουσιν τῆς τούτων ὑπολήψεως. Αἰὸ, ἀγαπητοί, φύγωμεν τὸ μικροθαῦμα-
 20 στον τοῦ ὄρνιθος τοῦ ὤτου· ταῦτα γὰρ καὶ τὰ τοιάδε ὄρχησις ἐστὶ καὶ οὐκ ἀλήθεια. Οὐδὲν γὰρ ἄστρα ταῦτα δηλοῖ, ἀλλὰ ἰδίως | οἱ ἄνθρωποι πρὸς ἐπισημείωσίν τινων ἄστρον ὀνόματα οὕτως ἐπεκάλεσαν, ἵνα αὐτοῖς ἐπίσημα ἦ. Τί γὰρ ἄρκτου ἢ λέοντος ἢ ἐρίφων ἢ ὑδροχόου ἢ Κηφέως ἢ Ἀνδρομέδας ἢ τῶν
 25 ἐν Ἄιδου ὀνομαζομένων εἰδώλων ὅμοιον ἔχουσιν ἀστέρες διασπαρμένοι κατὰ τὸν οὐρανόν, πολὺ μεταγενεστέρων γεγεννημένων τούτων τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ὀνομάτων ἢ τῶν ἀνθρώπων συνέστηκε γέννησις· ἵνα καὶ οἱ αἰρετικοὶ καταπλαγέντες τὸ θαῦμα οὕτως ἐξεργάσωνται διὰ τοιῶνδε λόγων τὰ ἴδια δόγ-
 30 ματα συνιστᾶν;

51. Ἄλλ' ἐπεὶ σχεδὸν πᾶσα αἴρεσις διὰ τῆς ἀριθμητικῆς τέχνης ἐφεῦρεν ἑβδομάδων μέτρα καὶ αἰώνων τινὰς προβολάς, ἄλλων ἄλλως τὴν τέχνην διασπώντων καὶ τοῖς ὀνόμασι μόνον διαλλασσόντων, τούτων δὲ αὐτοῖς διδάσκαλος γίνεται Πυθαγό-
 35 ρας, πρῶτος εἰς Ἑλληνας ἀπ' Αἰγύπτου τοὺς τοιούτους ἀριθμοὺς παραδούς· δοκεῖ μὴδὲ τοῦτο παραλιπεῖν, ἀλλὰ διὰ συντόμου δείξαντας ἐπὶ τὴν τῶν ζητουμένων ἀπόδειξιν χωρῆσαι. Γεγόνασιν ἀριθμητικοὶ καὶ γεωμέτραι, οἷς μάλιστα τὰς ἀρχὰς παρεσχηκέναι δοκεῖ πρῶτος Πυθαγόρας· καὶ οὗτοι τῶν ἀρι-
 40 θμῶν εἰς ἀπειρον ἀεὶ προχωρεῖν δυναμένων τῷ πολυπλασιασμῷ καὶ τοῖς σχήμασι τὰς πρώτας ἔλαβον ἀρχὰς οἷονεὶ θεωρητὰς μόνῃ τῷ λόγῳ. Γεωμετρίας γάρ, ὡς ἐστὶν ἐνιδεῖν, σημειον ἐστὶν ἀρχὴ ἀμερές, ἀπ' ἐκείνου δὲ τοῦ σημείου τῆ τέχνη ἢ τῶν ἀπείρων σχημάτων ἀπὸ τοῦ σημείου γένεσις εὐρίσκεται.
 45 Ἐνὲν γὰρ τὸ σημειον | ἐπὶ μῆκος γίνεται γραμμὴ μετὰ τὴν ῥύσιν, πέρασ ἐχούσα σημειον, γραμμὴ δὲ ἐπὶ πλάτος ῥυεῖσα ἐπίπεδον γεννᾷ, πέρατα δὲ τοῦ ἐπιπέδου γραμμαί, ἐπίπεδον δὲ ῥυέν εἰς βάθος γίνεται σῶμα· στερεοῦ δὲ ὑπάρξαντος, οὕτως ἐξ ἐλαχίστου σημείου παντελοῦς ἢ τοῦ μεγάλου σώματος ὑπέστη
 50 φύσις, καὶ τοῦτο ἐστὶν ὃ λέγει Σίμων οὕτως· Τὸ μικρὸν μέγα

17. περιεργότεροι C 21. οὐδὲ C M 23. ἐπισημανῆ C 26. γεγεννημένων C 27. ἢ C 33. ἀλληγάλλως C 34. διαλασσόντων C 38. ἀριθμητικαὶ γεωμετρικαὶ C 39. οὗτοι] τούτων C;

50. His usi sermonibus opinantur multos decipere, quotquot operosius astrologis aurem praebent, hinc fidem dei confirmare annisi, quae quidem longe ablutit ab horum opinionibus. Quapropter, dilecti, fugiamus illam vanorum mirationem avis bubonis; haec enim et huiusmodi alia saltatio sunt 1 et non veritas. Etenim nullo pacto stellae haec ostendunt, sed de suo homines ad accuratiorem quarundam stellarum appellationem nomina in hunc modum composuerunt, quo notabiles sibi fierent. Quid enim ursae aut leonis aut haedorum 5 aut aquarii aut Cephei aut Andromedae aut spectrorum, quae celebrantur in Orco, simile habent stellae dispersae per caelum, cum multo post nati sint hi homines nominaque postquam hominum exiitit ortus: ut etiam haeretici perculsi spectaculo ita demum annitantur per tales sermones confirmare suas 10 ipsorum doctrinas?

51. Sed quoniam paene nulla non haeresis per arithmeticae artem invenit hebdomadam mensuras et aeonum quasdam propagines, cum alii aliter artem distraherent et solis nominibus variarent, horum autem magister iis exiitit Pythagoras, 15 qui primus ex Aegypto huiusmodi numeros tradidit: placet ne hoc quidem praetermittere, sed, ubi paucis ostenderimus, ad ea quae consilium est demonstranda progredi. Extiterunt arithmetici et geometrae, quibus praeter caeteros fomenta prae-
buisse videtur primus Pythagoras, iique a numeris, qui in infi-
nitum multiplicando progredi possunt, etiam figuris prima prin-
cipia sumpserunt tanquam sola mente percipienda. Geometriae enim, ut licet videre, punctum indivisum est principium; ab illo autem puncto per artem infinitarum figurarum a puncto
genitura repetitur. Ubi enim processit punctum in longitudi-
nem, existit linea post processum, quae terminum habet punctum; linea autem cum in latitudinem processit, planitiem gignit, termini autem planitiei sunt lineae; planities autem cum
processit in altitudinem, existit corpus. Ubi autem firmum corpus exstitit, in hunc modum ex minimo puncto prorsus magni 30 corporis fundata est natura, idque est quod Simon in hunc modum

cf. Sext. Emp. p. 314. M 41. sqq. Cf. infra l. VI, c. 23. p. 178. 179 ed. Oxon. 50. Cf. infra l. VI, c. 14. p. 167, 11 — 168, 14 et c. 17. p. 172, 50

ἔσται, οἷονεὶ σημεῖον ὄν, τὸ δὲ μέγα ἀπέραντον, κατα-
 κολουθῶν τῷ γεωμετρομένῳ σημείῳ. Τῆς δὲ ἀριθμητικῆς κατὰ
 σύνθεσιν ἐχούσης τὴν φιλοσοφίαν ἀριθμὸς γέγονεν ἀρχή, ὅπερ
 ἐστὶν ἀόριστος, ἀκατάληπτος, ἔχων ἐν ἑαυτῷ πάντας τοὺς ἐπ' ἀπει-
 55 ρον ἐλθεῖν δυναμένους ἀριθμοὺς κατὰ τὸ πλήθος. Τῶν δὲ
 ἀριθμῶν ἀρχὴ γέγονε καὶ ὑπόστασιν ἢ πρώτη μονάς, ἣτις ἐστὶ
 μονάς ἄρσην, γεννώσα πατρικῶς τοὺς ἄλλους πάντας ἀριθμούς.
 Δεύτερον ἢ δυὰς θῆλυς ἀριθμὸς, ὁ δὲ αὐτὸς καὶ ἄρσιος ὑπὸ
 τῶν ἀριθμητικῶν καλεῖται. Τρίτον ἢ τριάς ἀριθμὸς ἄρσην.
 60 οὔτος καὶ περισσὸς ὑπὸ τῶν ἀριθμητικῶν νενομοθέτηται κα-
 λεῖσθαι. Ἐφ' ἀπασι δὲ τούτοις ἢ τετραὺς θῆλυς ἀριθμὸς, ὁ δὲ
 αὐτὸς οὔτος καὶ ἄρσιος καλεῖται, ὅτι θῆλυς ἐστὶ. Γεγόνασιν
 οὖν οἱ πάντες ἀριθμοὶ ληφθέντες ἀπὸ γένους τέσσαρες (ἀρι-
 θμὸς δὲ ἦν τὸ γένος ἀόριστος), ἀφ' ὧν ὁ τέλειος αὐτοῖς ἀρι-
 65 θμὸς συνέστηκεν ἢ δεκάς. Τὸ γὰρ ἕν, δύο, τρία, τέσσαρα γί-
 νεται δέκα, ὡς προαποδέδεικται, ἐὰν ἐκάστῳ τῶν | ἀριθμῶν
 φυλάττηται κατ' οὐσίαν ὄνομα τὸ οἰκεῖον. Αὕτη ἐστὶν ἢ κατὰ
 Πυθαγόραν ἱερὰ τετρακτὺς ἀεννάου φύσεως ριζώματ' ἔχουσα
 ἐν ἑαυτῇ, τουτέστι τοὺς ἄλλους πάντας ἀριθμούς· ὁ γὰρ ἕν-
 70 δεκά καὶ δώδεκα καὶ οἱ λοιποὶ τὴν ἀρχὴν τῆς γενέσεως ἀπὸ
 τῶν δέκα λαμβάνουσι. Ταύτης τῆς δεκάδος, τοῦ τελείου ἀρι-
 θμοῦ, τὰ τέσσαρα καλεῖται μέρη· ἀριθμὸς, μονάς, δύναμις, κύβος,
 οἷς ἐπιπλοκαὶ καὶ μίξεις πρὸς γένεσιν ἀυξήσεως γίνονται, κατὰ φύσιν
 τὸν γόνιμον ἀριθμὸν ἐπιτελοῦσαι· ὅταν γὰρ δύναμις αὐτὴ ἐφ' ἑαν-
 75 τὴν κυβισθῆσεται, γέγονε δυναμοδύναμις, ὅταν δὲ δύναμις ἐπὶ
 κύβον, γέγονε δυναμόκύβος, ὅταν δὲ κύβος ἐπὶ κύβον, γέγονε
 κυβόκύβος· ὡς γίνεσθαι τοὺς πάντας ἀριθμοὺς ἐπτά, ἵνα ἢ
 τῶν γενομένων γένεσις γένηται ἐξ ἑβδομάδος, ἣτις ἐστίν· ἀρι-
 80 θμὸς, μονάς, δύναμις, κύβος, δυναμοδύναμις, δυναμόκύβος,
 κυβόκύβος. Ταύτην τὴν ἑβδομάδα Σίμων καὶ Οὐαλεντῖνος ὀνό-
 μασιν ἐνδιαλλάξαντες ἑτεροατολόγησαν, ὑπόθεσιν ἑαυτοῖς ἐν-
 τεῦθεν σχεδιάσαντες. Ὁ μὲν γὰρ Σίμων οὕτως καλεῖ· νοῦς,
 ἐπίνοια, ὄνομα, φωνή, λογισμὸς, ἐνθύμησις, ὁ ἐστῶς, στάς,
 στησόμενος, καὶ Οὐαλεντῖνος· νοῦς, ἀλήθεια, λόγος, ζωή, ἄν-
 85 θρωπος, ἐκκλησία καὶ ὁ πατὴρ συναριθμούμενος, κατὰ ταυτὰ

51. κατακολουθοῦν CM

52. sqq. Prorsus similia leguntur supra l.

I, c. 2. p. 10, 24—12, 52.

57. ἄρσις C

58. ἢ δυὰς bis C

59. ἄρσις C

63 ἀπὸ γένους] ἀπὸ τοῦ γένους C M

67. ὀνόματος

effatur: *Exiguum magnum erit, tanquam punctum quod est, magnum autem infinitum*, quippe secutus punctum geometrarum. Arithmeticae autem continentis per compositionem philosophiam numerus extitit principium, id quod est infinitum, incomprehen-³⁵sum, habens in se omnes qui possunt in infinitum per multitudinem progredi numeros. Numerorum autem principium extitit per substantiam prima monas, quae quidem est monas virilis, procreans paterne reliquos omnes numeros. Altero loco dyas, femineus numerus, idem autem et par ab arithmeti-⁴⁰cis appellatur. Tertium trias, numerus virilis; hic et impar ab arithmeti-⁴⁵cis vocari solet. Praeter hos omnes autem tetras, femineus numerus, idem autem hic et par vocatur, qui femineus est. Sunt igitur universi numeri sumpti generatim quattuor (numerus autem erat ad sexum indefinitus), unde perfectus il-⁵⁰lis numerus extitit decas. Unum enim, duo, tria, quattuor efficiunt decem, ut supra demonstratum est, cum singulis numeris conservabitur ex re domesticum nomen. Haec est illa Pythagorae sacra tetractys perpetuae naturae continens in se ra-⁵⁵dices, hoc est reliquos omnes numeros; undecimus enim numerus et duodecimus et reliqui principium generationis a numero qui est decem sumunt. Huius decadis, perfecti numeri, quattuor vocantur partes: numerus, monas, potestas, cubus, quibus implexiones et mixtiones ad generationem augmenti fiunt, ex natura generatorem numerum efficientes. Ubi enim⁶⁰ potestas ipsa multiplicabitur secum ipsa, existit dynamodynamis, ubi autem potestas cum cubo, existit dynamocubus, ubi autem cubus cum cubo, existit cubocubus, ut omnes numeri fiant septem, quo eorum, quae generata sunt, generatio fiat ex hebdomade, quae est numerus, monas, pote-⁶⁵stas, cubus, dynamodynamis, dynamocubus, cubocubus. Hanc hebdomadem Simon et Valentinus nominibus commutatis in miraculum exornaverunt, unde argumentum sibi arripuerunt. Simon enim ita appellat: *mens, intelligentia, nomen, vox, ratiocinatio, cogitatio, qui stat, stetit, stabit*, et Valentinus: *mens,*⁶⁵ *veritas, logus, vita, homo, ecclesia* et pater una numeratus, pa-

οιξεῖον C 69. ὁ γὰρ] τὸ γὰρ C M 73. γένεσιν ἀνξήσεως] ἔνωσιν
 . . . ἴσεως C M: cf. supra p. 10, 46. 74. αὐτῆ C 76. 77. xv-
 βόζυβος] δυναμόζυβος C 85. κατὰ τὰ πάντα Roepertus: κατ' αὐτὰ C M

τοῖς τὴν ἀριθμητικὴν ἡσκηκόσι φιλοσοφίαν, [ἦν] ὡς ἄγνωστον [τοῖς] πολλοῖς θαναμάσαντες καὶ κατακολουθήσαντες τὰς ὑπ' αὐτῶν ἐπινοηθείσας αἰρέσεις συνεστήσαντο. Τινὲς μὲν οὖν καὶ ἀπὸ ἰατρικῆς συνιστᾶν τὰς ἐβδομάδας πειρῶνται, ἐκπλαγέντες
90 ἐπὶ τῇ τοῦ ἐγκεφάλου ἀνατομῇ, λέγοντες τὴν τοῦ παντός οὐσίαν καὶ δύναμιν | πατρικὴν καὶ θεϊότητα ἀπὸ τῆς τοῦ ἐγκεφάλου διαθέσεως διδάσκεισθαι. Ὁ γὰρ ἐγκέφαλος κύριον μέρος ὦν τοῦ παντός σώματος ἐπίκειται ἀτρεμῆς καὶ ἀκίνητος, ἐντὸς ἑαυτοῦ ἔχων τὸ πνεῦμα. Ἔστι μὲν οὖν ἡ τοιαύτη ἱστορία οὐκ
95 ἀπίθανος, μακρὰν δὲ τῆς τούτων ἐπιχειρήσεως. Ὁ μὲν γὰρ ἐγκέφαλος ἀνατμηθεὶς ἔνδον ἔχει τὸ καλούμενον καμάριον, οὗ ἑκατέρωθεν ὑμένες εἰσὶ λεπτοί, οὓς πτερύγια προσαγορεύουσιν, ἡρέμα ὑπὸ τοῦ πνεύματος κινούμενα καὶ πάλιν ἀπελαύνοντα τὸ πνεῦμα ἐπὶ τὴν παρεγκεφαλίδα· ὃ διατρέχον διὰ τινος ἀγ-
1 γείου καλάμφου ἑοικότες ἐπὶ τὸ κωνάριον χωρεῖ, ᾧ πρόσκειται τὸ στόμιον τῆς παρεγκεφαλίδος ἐκδεχόμενον τὸ διατρέχον πνεῦμα καὶ ἀναδιδὸν ἐπὶ τὸν νωτιαῖον λεγόμενον μυελόν, ὃθεν πᾶν τὸ σῶμα μεταλαμβάνει τὸ πνευματικὸν πασῶν τῶν ἀρτηριῶν δί-
5 κην κλάδου ἐκ τούτου τοῦ ἀγγείου ἠρτημένων, οὗ τὸ πέρας ἐπὶ τὰ γεννητικὰ ἀγγεῖα τερματίζεται· ὃθεν καὶ τὰ σπέρματα ἐξ ἐγκεφάλου διὰ τῆς ὀσφύος χωροῦντα ἐκκρίνεται. Ἔστι δὲ τὸ σχῆμα τῆς παρεγκεφαλίδος ἑοικὸς κεφαλῇ δράκοντος, περὶ οὗ πολὺς ὁ λόγος τοῖς τῆς ψευδωνύμου γνώσεως γίνεται, κα-
10 θῶς ἐπιδείξομεν. Ἔτεροι δὲ ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου φύονται ἐξ συζυγίας, αἱ περὶ τὴν κεφαλὴν διῖκνούμεναι συνέχουσι τὰ σώματα ἐν αὐτῇ περατούμεναι· ἡ δὲ ἐβδόμη ἐκ τῆς παρεγκεφαλίδος εἰς τὰ κάτω τοῦ λοιποῦ σώματος, καθῶς εἶπομεν. Καὶ περὶ τούτου δὲ πολὺς ὁ λόγος, ὃθεν καὶ Σίμων καὶ Οὐαλεντῖνος εὐρε-
15 θήσονται καὶ ἐντεῦθεν ἀφορμὰς εἰληγότες, καὶ | εἰ μὴ ὁμολογοῦσιν, ὄντες πρῶτον ψεῦσται, εἶτα αἰρετικοί. Ἐπεὶ οὖν καὶ ταῦτα δοκεῖ ἱκανῶς ἡμᾶς ἐκτεθεῖσθαι, πάντα δὲ τὰ δοκοῦντα εἶναι τῆς ἐπιγείου φιλοσοφίας δόγματα περιείληπται ἐν τέσσαρσι βιβλίοις, δοκεῖ ἐπὶ τοὺς τούτων χωρεῖν μαθητάς, μᾶλλον
20 δὲ κλεψιλόγους.

86. 87. ἦν et τοῖς add M 87. καὶ om C M 91. πατρικὴν καὶ] καὶ πατρικὴν C M 96. τὸ] τὸν C 99. παρακεφαλίδα C ὃ διατρέ-

riter atque illi, qui arithmetica philosophiam excoluerunt, quam tanquam incognitam multitudini admirati et imitati, haereses a se excogitatas constituerunt. Quidam autem et ab arte medica conficere hebdomades periclitantur, stupefacti cerebri dissectione, 70 cum dicunt universi substantiam et potestatem paternam et divinitatem a cerebri dispositione doceri. Cerebrum enim cum sit principalis pars universi corporis, superiacet fixum et immotum in se intus habens spiritum. Iam talis narratio non est incredibilis, sed ut longe dissideat ab horum conatu. Ce- 75 rebrum enim resectum intus habet quod vocatur camarium, cuius ab utraque parte tenues sunt membranulae, quas illi pterygia appellant, leniter a spiritu motae et rursus depellentes spiritum versus cerebellum, qui percurrens per vasculum quoddam calami simile ad conarium meat, cui adiacet os cerebelli, 80 excipiens permeantem spiritum et transfundens ad dorsalem quae dicitur medullam, unde universum corpus accipit spirituale, cum omnes arteriae instar rami ex hoc vasculo aptae sint, cuius finis in genitalia vascula terminatur, unde et semina ex cerebro per femur meantia secernuntur. Est autem 85 habitus cerebelli similis capiti serpentis, de quo multus sermo instituitur a magistris prave cognominatae cognitionis, sicut demonstrabimus. Alterae autem ex cerebro nascuntur sex coniunctiones, quae circa caput porrectae continent corpora, in ipso capite finitae; septima autem ex cerebello permeat ad 90 inferiores partes reliqui corporis, sicuti diximus. Et de hoc quoque multus fit sermo, unde et Simon et Valentinus reperiuntur et hinc doctrinae suae ansas sumpsisse et, etiamsi non confiteantur, esse primum mendaces, deinde haeretici. Cum autem haec quoque satis a nobis videantur explicata, omnia 95 autem, quae videntur terrenae philosophiae placita, comprehensa sint in quattuor libris, placet proficisci ad horum discipulos, vel dicam expilatores.

χων C 1. *λοικότι* C 10. *ἐπιδείξωμεν* C 11. *αἱ περὶ* C
 12. Ante *εἰς* voc. *εἶσιν* inserendum esse censet M 20. Ad calcem
 huius libri: *φιλοσοφουμένων δ' βιβλίον* M

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ
ΒΙΒΛΙΟΝ Ε΄.

Τάδε ἔνεσαν ἐν τῇ πέμπτῃ τοῦ κατὰ πασῶν αἱρέσεων ἐλέγχου.

2. Τίνα οἱ Ναασσηνοὶ λέγουσιν οἱ ἑαυτοὺς γνωστικούς ἀποκαλοῦντες, καὶ ὅτι ἐκεῖνα δογματίζουσιν ἃ πρότερον οἱ
25 Ἑλλήνων φιλόσοφοι ἐδογματίυσαν καὶ οἱ τὰ μυστικά παραδόν-
τες, ἀφ' ὧν τὰς ἀφορμὰς λαβόντες αἱρέσεις συνεστήσαντο.

3. Καὶ τίνα τὰ τοῖς Περάταις δοκοῦντα, καὶ ὅτι μὴ ἀπὸ τῶν ἀγίων γραφῶν τὸ δόγμα αὐτοῖς συνίσταται, ἀλλὰ ἀπὸ ἀστρολογικῆς.

30 4. Τίς ὁ κατὰ τοὺς Σηθιανοὺς λόγος, καὶ ὅτι ἀπὸ τῶν κατ' Ἑλλήνας σοφῶν κλεψιλογήσαντες Μουσαίου καὶ Αἴνου καὶ Ὁρφέως τὸ δόγμα ἑαυτῶν συνεκάτυσαν.

5. Τίνα τὰ Ἰουστίνῳ δοκοῦντα, καὶ ὅτι μὴ ἀπὸ τῶν ἀγίων γραφῶν τὸ δόγμα αὐτῷ συνίσταται, ἀλλ' ἐκ τῶν Ἡροδότου τοῦ
35 ἱστοριογράφου τερατολογιῶν. |

Ε΄.

6. Πάνν νομίζω πεπονημένως τὰ δόξαντα πᾶσι τοῖς κατ' Ἑλληνάς τε καὶ βαρβάρους [φιλοσόφοις] περὶ τε τοῦ Θείου καὶ τῆς τοῦ κόσμου δημιουργίας ἐκτεθειῆσθαι ἐν ταῖς πρὸ ταύτης
40 τέσσαρσι βίβλοις, ὧν οὐδὲ τὰ περιέργα παραλείψας οὐ τὸν τυ-
χόντα πόνον ἀναδέδεγμαι τοῖς ἐντυγχάνουσι, προτρεπόμενος πολλοὺς πρὸς φιλομάθειαν καὶ ἀσφάλειαν τῆς περὶ τὴν ἀλή-
θειαν γνώσεως. Περιλείπεται τοίνυν ἐπὶ τὸν τῶν αἱρέσεων ἐλεγ-
χον ὄρμᾶν, οὗ χάριν καὶ τὰ προειρημένα ἡμῖν ἐκτεθείμεθα,
45 ἀφ' ὧν τὰς ἀφορμὰς μετασχόντες οἱ αἱρεσιάρχαι δίκην παλαι-
ορράφων [συγκ]αττύσαντες πρὸς τὸν ἴδιον νοῦν τὰ τῶν πα-
λαιῶν σφάλματα ὡς καινὰ παρέθεσαν τοῖς πλανᾶσθαι δυνα-
μένοις, ὡς ἐν τοῖς ἀκολουθοῖσι δείξομεν. Τὸ λοιπὸν προκαλεῖ-
ται ἡμᾶς ὁ χρόνος ἐπὶ τὴν τῶν προκειμένων πραγματείαν χω-
50 ρεῖν, ἄρξασθαι δὲ ἀπὸ τῶν τετολμηκότων τὸν αἴτιον τῆς πλά-

23. Ναασσηνοὶ C M

25. καὶ οἱ] καὶ ὅτι C M

30. Σηθια-

νοὺς C M, quod ubique correximus

31. κατ' C

κλεψιλογήσαντες

C: supra p. 128, 20 dixit auctor κλεψιλόγους. Idem in libro primo p.

REFUTATIONIS OMNIUM HAERESIUM
LIBER QUINTUS.

Haec insunt in quinto libro refutationis omnium haeresium. 1

2. Quae Naasseni dicant, qui se gnosticos appellant: quos illa profiteri, quae prius Graecorum philosophi et ii qui mystica tradiderunt professi sint, a quibus profecti haereses condiderint. 5

3. Et quae placita sint Peratarum, quorum dogma non manaverit a sacris scripturis, sed ab astrologica.

4. Quae doctrina sit Sethianorum, qui surrepta Graecorum sapientum doctrina Musaei, Lini, Orphei, suum dogma consarcinaverint. 10

5. Quae sint placita Iustini, cujus dogma non profectum sit a sacris scripturis, sed ex Herodoti miraculosis narrationibus.

6. Satis opinor accurate quae placuerint omnibus et inter Graecos et inter barbaros philosophis et de divino numine et de fabrica mundi exposita esse in quattuor libris proximis superioribus, quorum ne praestigiis quidem praetermissis non inanem laborem suscepi lecturis, incitans multos ad discendi cupiditatem et ad certam cognitionem veritatis. Relinquitur ergo refutationem haeresium aggredi, propter quam etiam supra a nobis dicta exposuimus, a quibus profecti haeresiarchae instar veteramentariorum consarcinata ad ipsorum opinionem veterum errata tanquam nova proposuerunt iis, qui in errorem induci possunt, ut in iis quae sequuntur demonstrabimus. Jam provocat nos tempus ad eorum, quae sunt nostri operis, tractationem accedere, initio ab eis ducto, qui ausi sunt erroris 25

6, 86 τούτων γὰρ μάλιστα γεγένηται κλειψίλογοι οἱ τῶν αἱρέσεων πρωτοστατήσαντες; quae voces addendae lexicis. M Μουσέου C 34. αὐτῶν C Ἡρωδίου C 37. κατ' C 38. φιλοσόφοις om C M 39. ταῖς] τοῖς C M 40. παραλείψας] ἀποκαλύψας C M 41. ἀναδέδειγμαί pr C 44. οὗ χάριν] τούτου χάριν M, qui in Add. voc. τούτου litteras in C prorsus ablatas dicit 45. μετασχόντες] μεταλαμβάνοντες susp. M 46. [συγκ]ατιύσαντες M in Add.: αἰατιύσαντες C 47. κενὰ C

νης γενόμενον ὄφιν ὑμνεῖν διὰ τινων ἐφηρημένων κατ' αὐτοῦ ἐνέργειαν λόγων. Οἱ οὖν ἱερεῖς καὶ προστάται τοῦ δόγματος γεγένηται πρῶτοι οἱ ἐπικληθέντες Ναασσηνοί, τῇ Ἑβραϊδι φωνῇ οὕτως ὠνομασμένοι· νάας δὲ ὁ ὄφιν καλεῖται. Μετὰ δὲ
 55 ταῦτα ἐπεκάλεσαν ἑαυτοὺς γνωστικούς, φράσκοντες μόνοι τὰ βάρθη γινώσκειν· ἐξ ὧν ἀπομερισθέντες πολλοὶ πολυσχιδῆ τὴν αἰρεσιν ἐποίησαν οὖσαν μίαν, διαφόροις δόγμασι τὰ αὐτὰ διηγούμενοι, ὡς διελέγξει προβαίνων ὁ λόγος. Οὗτοι τῶν ἄλλων ἀπάντων παρὰ τὸν αὐτῶν λόγον τιμῶσιν ἄνθρωπον καὶ υἱὸν
 60 ἄνθρώπου. Ἔστι δὲ ἄνθρωπος οὗτος ἀρσενόθηλυς, καλεῖται δὲ Ἀδάμας παρ' αὐτοῖς· ὕμνοι δὲ εἰς αὐτὸν γεγόνασι πολλοὶ καὶ ποιήλαιοι· οἱ δὲ ὕμνοι, ὡς δι' ὀλίγων εἰπεῖν, λέγονται παρ' αὐτοῖς τοιοῦτόν τινα τρόπον· Ἀπὸ σοῦ πατήρ καὶ διὰ σὲ μήτηρ, τὰ δύο ἀθάνατα ὀνόματα, αἰώνων
 65 γονεῖς, πολῖτα οὐρανοῦ, μεγαλώνυμε ἄνθρωπε. Διαιροῦσι δὲ αὐτόν, ὡς Γηρὸνην, τριχῆ. Ἔστι γὰρ τούτου, φασί, τὸ μὲν νοερόν, τὸ δὲ ψυχικόν, τὸ δε χοϊκόν· καὶ νομίζουσιν εἶναι τὴν γνώσιν αὐτοῦ ἀρχὴν τοῦ δύνασθαι γνῶναι τὸν θεόν, λέγοντες οὕτως· Ἀρχὴ τελειώσεως γνώσις ἀ[ν-
 70 θρώπου, θεοῦ δὲ] γνώσις ἀπηρτισμένη τελειώσις. Ταῦτα δὲ πάντα, φησί, τὰ νοερά καὶ ψυχικά καὶ χοϊκά κεχώρηκε καὶ κατ[ελήλυθεν εἰς] ἓνα ἄνθρωπον ὁμοῦ, Ἰησοῦν τὸν ἐκ

53. πρῶτοι οἱ] πρῶτοι C 53. 54. Cfr. Theodoret. Quaest. XLIX in II. IV Regg. . . . οἱ δὲ λοιποὶ (sc. interpretantur) τὸν Νεεσθὰν νάας. ἐντεῦθεν οἶμαι καὶ τοὺς Ὀσιτάς, αἵρεσις δὲ αὕτη δυσσεβεστιάτη, Ναασσηνοὺς ὀνομάζεσθαι. Eiusd. Haer. fab. 1, 13 Ἐκ τῶν Βαλεντίνου σπερμάτων τὸ τῶν Βαρβηλιωτῶν ἔχουν Βορβοριανῶν ἢ Ναασσηνῶν (1. Ναασσηνῶν) ἢ Στραπωτικῶν ἢ Φημιονιτῶν (Φιβιονιτῶν?) καλουμένων ἐβλάστησε μύσος. 54. δὲ] γὰρ Roperus. 55. γνωστικούς] Cfr. Iren. c. haer: I, 29, 1 p. 107. ed. Mass. *Super hos autem ex his, qui praedicti sunt Simoniani, multitudo gnosticorum Barbelo exsurrexit et velut a terra fungi manifestati sunt . . .* Epiphani. haer. XXV, 2. Καὶ ἐντεῦθεν ἀρχονται οἱ τῆς ψευδωνύμου γνώσεως κακῶς τῷ κόσμῳ ἐπιγύεσθαι· φημι δὲ γνωστικοὶ καὶ Φιβιονῖται καὶ οἱ τοῦ Ἐπιφανοῦς καλούμενοι Στραπωτικοὶ τε καὶ Λενιτικοὶ καὶ ἄλλοι πλείους· ἕκαστος γὰρ τούτων τὴν ἑαυτοῦ αἵρεσιν τοῖς πάθεσιν αὐτοῦ ἐπισπώμενος μυρίας ὁδοὺς ἐπενόησε κακίας. Eiusd. Haer. XXXVII, 1 Οἱ Ὀσιταὶ μὲν γὰρ, ὡς προεῖπον, τὰς προφάσεις εἰλήφασιν ἐπὶ τῆς τοῦ Νικολάου καὶ γνωστικῶν καὶ τῶν πρὸ τούτων αἱρέσεων. 57. οὖσαν add M 58. 59. Infra I. X, c. 9. p. 314, 99—2 ed. Oxon. *sententia his verbis: Ναασσηνοὶ ἄνθρωπον καλοῦσι τὴν πρώτην τῶν ὄλων*

auctorem serpentem celebrare per quasdam ipsius instinctu inventas dictiones. Igitur sacerdotes et antistites dogmatis extiterunt primi qui Naasseni vocantur, lingua Hebraica ita appellati — naas autem serpens vocatur —; posthac autem cognominaverunt sese gnosticos, dicentes se solos profunda cognita habere. A quibus digressi multi multifariam fecerunt haeresin, quae est una, diversis dogmatis eadem tradentes, ut arguet progrediens sermo. Hi universarum rerum principium celebrant hominem et eundem filium hominis. Est autem hic homo mas idem et femina, vocatur autem Adamas apud eos; 35 hymni autem facti sunt in eum multi et varii. Hymni autem, ut paucis defungamur, dicuntur apud eos in hunc ferme modum: *A te pater et per te mater, duo immortalia nomina, aevorum sator, civis coeli, inclyte homo.* Dividunt autem eum ut Geryonem trifariam. Est enim huius, ut aiunt, partim ra- 40 tionale, partim animale, partim choicum, et censent cognitionem eius esse initium cognitionis dei; cum dicunt sic: *Initium perfectionis est cognitio hominis, dei autem cognitio est absoluta perfectio.* Haec autem omnia, inquit, rationalia et animalia et choica cesserunt et devenerunt in unum hominem simul, 45

ἀρχήν, τὸν αὐτὸν καὶ υἷὸν ἀνθρώπου aperte perscripta est, hunc autem locum manus male sedula glossematis inquinavit, veluti τῶν ἄλλων ἀπάντων videtur ortum esse, postquam τῶν ὄλων in τῶν ἄλλων abiit. Aber-
ravit Bernaysius (ep. crit. ad Bunsenium), cum coniicit: Οὗτοι τῶν ἄλλων ἀπάντων πατέρα τῷ αὐτῷ λόγῳ τιμῶσι κ. τ. λ. 61. Ἀδάμας] Cfr. Iren. c. haer. I, 29, 3. p. 108. *Confirmatis igitur sic omnibus, super haec emittit Autogenes hominem perfectum et verum, quem et Adamantem vocant, quoniam neque ipse domatus est, neque ii ex quibus erat* Theodoret. haer. fab. 1, 13. Pistis Sophia, Latine ed. Berol. 1851. p. 27: *magnus Adamus* (l. Adamas), τύραννος p. 88. 89 et passim. 62. ὀλίγον C 62. sqq. Cfr. Iren. c. haer. l. l. . . . et refrigerant in hoc omnia hymnizare magnum Aeona. *Hinc autem dicunt manifestatam Matrem, Patrem, Filium . . .* 63. πατήρ] πάτερ C: cfr. infra l. VIII c. 12. p. 269, 40. ed. Oxon. Ἀὕτη μήτηρ, αὕτη πατήρ, τὰ δύο ἀθάνατα ὀνόματα. 65. γονεῦ? 66. Γηρυνόνην] Cf. infra c. 8. p. 107, 63. 64. ed. Oxon. 69. Lacunam explevit M ex c. 8. p. 115, 83—85. ed. Oxon. Ἀρχὴ γὰρ, γησίαν, τελειώσεως γινῶσις ἀνθρώπου· Θεοῦ δὲ γινῶσις ἀπηρτισμένη τελειώσις. 71. 72. κελώρησε Bernaysius e l. X. c. 9. p. 314, 7. ed. Oxon.: καὶ ἐχώρησε C: κατεχώρησε M κατελήλυθεν εἰς] κατ. C: κατελήλυθεν εἰς M

τῆς Μαριάς γεγενημένον· καὶ ἐλάλουν, φησίν, ὁμοῦ κατὰ τὸ αὐτὸ οἱ τρεῖς οὔτοι ἄνθρωποι ἀπὸ τῶν ἰδίων οὐσιῶν τοῖς ἰδίοις 75 ἑκαστος. Ἔστι γὰρ τῶν ὄλων τρία γένη κατ' αὐτούς, ἀγγελικόν, ψυχικόν, χοϊκόν· καὶ τρεῖς ἐκκλησίαι, ἀγγελική, ψυχική, χοϊκή· ὀνόματα δὲ αὐταῖς ἐκλεκτή, κλητή, αἰχμάλωτος.

7. Ταῦτα ἐστὶν ἀπὸ πολλῶν πάνυ λόγων τὰ κεφάλαια, ἃ φησὶ παραδεδωκέναι Μαριάμνη τὸν Ἰάκωβον τοῦ κυρίου τὸν 80 ἀδελφόν. Ἴν' οὖν μήτε Μαριάμνης ἔτι καταψεύδονται οἱ ἄσεβεις, μήτε Ἰακώβου, μήτε τοῦ | σωτῆρος αὐτοῦ, ἔλθωμεν ἐπὶ τὰς τελετάς (ὅθεν αὐτοῖς οὗτος ὁ μῦθος), εἰ δοκεῖ, ἐπὶ τὰς βαρβαρικός τε καὶ Ἑλληνικός, καὶ ἴδωμεν ὡς τὰ κρυπτὰ καὶ ἀπόρητα πάντων ὁμοῦ συνάγοντες οὔτοι μυστήρια τῶν ἐθνῶν κα- 85 ταψευδόμενοι τοῦ Χριστοῦ ἑξαπατῶσι τοὺς ταῦτα οὐκ εἰδότας τὰ τῶν ἐθνῶν ὄργια. Ἐπεὶ γὰρ ὑπόθεσις αὐτοῖς ὁ ἄνθρωπος ἐστὶν Ἀδάμας, καὶ λέγουσι γεγράφθαι περὶ αὐτοῦ, Τὴν γε-νεὰν αὐτοῦ τίς διηγῆσεται; μάθετε πῶς κατὰ μέρος παρὰ τῶν ἐθνῶν τὴν ἀνεξεύρητον καὶ ἀδιάφορον τοῦ ἀνθρώπου γε- 90 νεὰν λαβόντες ἐπιπλάσσουσι τῷ Χριστῷ. Γῆ δέ, φασὶν οἱ Ἕλληνες, ἄνθρωπον ἀνέδωκε πρώτη καλὸν ἐνεγκαμένη γέρας, μὴ φυτῶν ἀναισθήτων μηδὲ θηρίων ἀλόγων, ἀλλὰ ἡμέρου | ζῶου καὶ θεοφιλοῦς ἐθέλουσα μήτηρ γενέσθαι· χαλεπὸν δέ, φησίν, ἐξευρεῖν, εἴτε Βοιωτοῖς Ἀλαλκο- 95 μενεὺς ὑπὲρ λίμνης Κηφισίδος ἀνέσχε πρῶτος ἄνθρωπων, εἴτε Κουρῆτες ἦσαν Ἰδαῖοι, θεῖον γένος,

77. κλητή Bernaysius e l. X. c. 9. l. l.: κλητική C M 79. Μα-
ριάμνη C: Μαριάμμη M: cf. infra l. X. c. 9, ubi τῆ Μαριάμνη legitur,
et Orig. c. Cels. 5, 62. p. 626 ed. Delarue. 80. Μαριάμνης C M
87. Iesai. c. 53, 8 89. ἀνεξεύρητον susp. M: ἀνεξερένητον? 90.
sq. Hoc carmen, quod Pindari esse suspicantur hymni in Iovem Am-
monem, primus vulgavit Schneidewinus Philol. I, 421 sqq., post quem
G. Hermannus et scripturam emendare et numeros restituere conatus
est ibid. p. 584. Deinde Th. Bergkii hoc carmen, quod in Teubne-
rianam editionem Pindari p. 240 recepit Schneidewinus, tractavit in
Annal. Antiq. Marburgenss. a. 1847, 1 sqq., iterum in Annal. Lyric.
Part. II p. XIV, postremo in altera editione Poett. Lyric. p. 1058 sq.
Qui cum Schneidewini Hermannique conamina attulerit, nos Bergkii
ipsius apposuimus redintegrationem, quae haec est:

Στρ. Ἄνθρωπον (ὡς) ἀνδωκε γαῖα πρῶτα ἐνεγκαμένα καλὸν γέρας
. τὸ δ' ἐξευρεῖν χαλεπόν,

Iesum ex Maria natum. Et loquebantur, inquit, simul una hi tres homines ex sua quisque specie ad suos. Sunt enim secundum eos tria genera universorum, angelicum, animale, choicum, et tres ecclesiae, angelica, animalis, choica, nomina autem eorum: electa, vocata, captiva. 50

7. Haec sunt multorum admodum commentorum capita, quae dicit tradidisse Mariamnae Iacobum domini fratrem. Ne igitur diffament neque Mariamnam posthac impii illi, neque Iacobum, neque salvatorem ipsum, veniamus ad mysteria (unde illis hic mythus), si placet, et barbarica et graeca, et videamus, ut abs- 55 condita et arcana omnium simul congerentes mysteria ethnicorum, diffamantes Christum, decipiant illos, qui haec ignorant orgia ethnicorum. Quum enim argumentum illis sit homo Adamas et dicant scriptum esse de eo: *Generationem illius quis enarrabit?* discite, quomodo singulatim ab ethnicis inex- 60 plorata et aequivocam hominis generationem mutuati affingant Christo. *Terra autem*, aiunt Graeci, *hominem edidit prima pulchrum ferens decus*, non stirpium sensu carentium neque animalium ratione vacuorum, sed cicuris animantis et dei amantis volens mater fieri. *Arduum autem*, ait, *reperire*, 65 *utrum Boeotis Alalcomeneus super lacum Cephisidem surrexerit primus hominum, an Curetes fuerint Idaei, divinum genus,*

εἴτε Βοιωτοῖσιν Ἀλακκομενεὺς λίμνας ὑπὲρ Καφισίδος
πρῶτος ἀνθρώπων ἀνέσχευ,

εἴτε Κουρηῆτες ἔσαν γένος Ἰδαῖοι θεῶν,

ἢ Φρύγιοι Κορύβαντες,

οὓς Ἄλιος πρῶτους ἐπέιδεν δενδροφνεῖς ἀναβλαστόντας,

εἴτ' Ἀρκαθία προσελαναῖον Πελασγόν,

ἢ Ῥαρίας Δίανλον οἰκιστῆρ' Ἐλευσίς,

Ἀντιστρ. ἢ καλλιπαῖδα Ἀἴμνος ἀρρήτων ἐτέκνωσε Κάβειρον ὄργιον,

εἴτε Πελλάνα Φλεγραῖον Ἀλκνονῆα Γιγάντων πρεσβύτατον

.

Ἐπιδ. φαντὶ δὲ πρωτόγονον Γαράμανια

Αἴβυες ἀύχμηρῶν πεδίων ἀναδύντα γλυκείας Διὸς ἀπάρξασθαι βαλάνου.

Νεῖλος δὲ

σαρκούμεν' ὑγρᾷ θερμότητι ζωὰ σώματ' ἀναδιδού.

Ceterum argumentum poetae docte illustrat Prellerus in commentatione: *Die vorstellungen der alten, besonders der Griechen, von dem ursprunge und den ältesten schicksalen des menschlichen geschlechts.* Philol. VIII, 1 sqq. 94. 95. Ἀλκομενεὺς C 96. ἦσαν Ἰδαῖοι] ἢ σανίδαοί C

ἢ Φρύγιοι Κορύβαντες, οὓς πρώτους ἥλιος ἐπίδε
 δενδροφυεῖς ἀναβλαστάνοντας, εἴτε προσεληναῖον
 Ἄρκαδία Πελασγόν, ἢ Ἐραρίας οἰκήτορα Δίαυλον
 1 Ἐλευσίν, ἢ Ἀἴμνος καλλιπαιδα Κάβιρον ἀρρήτων
 ἐτέκνωσεν ὀργιασμῶν, εἴτε Φελλήνη Φλεγραῖον Ἄλ-
 κνονέα, πρεσβύτατον Γιγάντων. Λίβυες δὲ Ἰάρ-
 βαντα φασὶ πρωτόγονον ἀρχμηρῶν ἀναδύντα πε-
 5 δίων γλυκείας ἀπάρξασθαι Διὸς βαλάνου. Αἰγυπ-
 τίων δὲ Νεῖλος ἰλὺν ἐπιλιπαίνων μέχρι σήμερον
 ζωογονῶν, φησὶν, ὑγρᾶ σαρκούμενα θερμότητι ζωὰ
 σώματα ἀναδίδωσιν. Ἀσύριοι δὲ Ὠαννὴν ἰχθυοφάγον
 γενέσθαι παρ' αὐτοῖς, Χαλδαῖοι δὲ τὸν Ἀδάμ. Καὶ τοῦτον
 10 εἶναι φάσκουσι τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἀνέδωκεν ἢ γῆ μόνον, κεῖ-
 σθαι δὲ αὐτὸν ἄπνον, ἀκίνητον, ἀσάλευτον, ὡς ἀνδριάντα, εἰ-
 κόνα ὑπάρχοντα ἐκείνου τοῦ ἄνω, τοῦ ὑμνουμένου Ἀδάμαντος
 ἀνθρώπου, γενόμενον ὑπὸ δυνάμεων τῶν πολλῶν, περὶ ὧν ὁ
 κατὰ μέρος λόγος ἐστὶ πολὺς. Ἴν' οὖν τελέως ἢ κεκρατημένος
 15 ὁ μέγας ἄνθρωπος ἄνωθεν, ἀφ' οὗ, καθὼς λέγουσι, πᾶσα
 πατριὰ ὀνομαζομένη ἐπὶ γῆς καὶ ἐν τοῖς οὐρανοῖς
 συνέστηκεν, ἐδόθη αὐτῷ καὶ ψυχὴ, ἵνα διὰ τῆς ψυχῆς πάσχη
 καὶ κολάζηται καταδουλούμενον τὸ πλάσμα τοῦ μεγάλου καὶ
 κυλλίστου καὶ τελείου ἀνθρώπου· καὶ γὰρ οὕτως αὐτὸν κα-
 20 λουσί. Ζητοῦσιν οὖν αὖ πάλιν τίς ἐστὶν ἢ ψυχὴ καὶ πόθεν
 καὶ ποταπὴ τὴν φύσιν, ἵν' ἐλθοῦσα εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ κί-
 νῆσασα καταδουλώσῃ καὶ κολάσῃ τὸ πλάσμα τοῦ τελείου ἀν-
 θρώπου· ζητοῦσι δὲ οὐκ ἀπὸ τῶν γραφῶν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο
 ἀπὸ τῶν μυστικῶν. Εἶναι δὲ φασὶ τὴν ψυχὴν δυσεύρετον πάν-
 25 καὶ δυσκατανόητον· οὐ γὰρ μένει ἐπὶ σχήματος οὐδὲ μορφῆς
 τῆς αὐτῆς πάντοτε οὐδὲ πάθους ἑνός, ἵνα τις αὐτὴν ἢ τύπῳ
 εἴπῃ ἢ οὐσία καταλήψεται. Τὰς δὲ ἐξαλλαγὰς ταύτας τὰς ποι-
 κίλας ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ κατ' Αἰγυπτίους εὐαγγελίῳ κειμένας
 ἔχουσιν. Ἀποροῦσιν οὖν, καθάπερ οἱ ἄλλοι πάντες τῶν ἐθ-
 30 νῶν ἄνθρωποι, πότερόν ποτε ἐκ τοῦ προόντος ἐστίν, [ἢ] ἐκ τοῦ
 αὐτογενοῦς, ἢ ἐκ τοῦ ἐκκεχυμένου χάους. Καὶ πρῶτον ἐπὶ τὰς
 Ἀσσυρίων καταφεύγουσι τελετὰς τὴν τριχῆ διαίρεσιν τοῦ ἀν-

97. πρώτος C ἐπίδε pr C 98. πρὸς σεληναῖον Ἀρκάδα διὰ
 Πελασγόν C 99. ἢ Ἐραρίας G. Hermannus: ἠραρίας C διάυλον
 Ἐλ. ἢ Ἀἴμνος C 2. ὀργιασμῶ C: ὀργίων Hermannus 3. Λί-

Phrygiive Corybantes, quos primos sol adspexerit arborum instar succrescentes, an proselenaeum Arcadia Pelasgum, an Rariae incolam Diaulum Eleusin, an Lemnus Cabirum procreaverit parentem pulchrorum arcanorum orgiorum, an Pallene Phlegraeum Alcyoneum, antiquissimum Gigantum. Libyes autem Iarbanthem ferunt primigenium ex limosis exsurgentem campis vesci coepisse a dulci Iovis quercu. Aegyptiorum autem Nilus limum infoetans ad hunc diem, inquit, animantes gignens, humido carnata vapore viva corpora edit. Assyrii autem Oanen piscivorum ortum esse apud se, Chaldaei autem Adamum. Et hunc dicunt fuisse hominem, quem terra ediderit solum; iacere autem eum inanimum, immotum, inconcussum ut statuam, imaginem illius, qui supra est, celebrati Adamantis hominis, factum a potestatibus multis, de quibus singulis longa extat fabula. Ut igitur penitus in potestatem redigatur magnus homo qui supra est, a quo, sicuti dicunt, omnis paternitas nominata in terra et in caelis constituta est, data est ei etiam anima, ut per animam patiatur et puniatur in servitutum redactum plasma magni et pulcherrimi et perfecti hominis; etenim ita eum appellant. Quaerunt igitur rursus quae sit anima et unde et cuius origine, ut, ubi venerit in hominem et moverit, in servitutum redigat et puniat plasma perfecti hominis. Quaerunt autem non a scripturis, sed etiam hoc a mysticis. Esse autem dicunt animam difficilem inventu admodum et comprehensu arduam. Non enim manet in eodem habitu eademque figura usque neque affectione una, ut quis eam aut signo monstret aut re et facto assequatur. Mutationes autem has varias in evangelio secundum Aegyptios scripto comprehensas habent. Ambigunt igitur sicuti reliqui omnes homines ethnicorum, utrum tandem ex Proonte sit, an ex Autogene, aut ex

βες δὲ Τάρβαντα C 4. 5. πεδίω C 6. ἰλὸν] ἕλην C 7. ἕργῶς ἀρχούμενα C ζῶὰ σώματα] ζῶα καὶ σῶμα C 8. Ἰαννὴν C
M; cf. Berosi Chaldaeorum Historiae quae supersunt ed. Richter. p. 48. 49 11. ἀνδριάντος C 15. ὁ ἄνωθεν? 15. 16. Cf. Ephes. 3, 15: ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται
20. αὐ] αὐτον C M, qui susp. αὐτοί 21. 22. νικήσασα Roeperus; sed cfr. supra l. 11 ἀκίνητον 30. ἡ om C 31. αὐτογενοῦς Bunse-
nius, Hippolytus and his age 1854 T. I p. 346: αὐτοῦ γένους C M

Θρώπου κατανοοῦντες· πρῶτοι γὰρ Ἀσσύριοι τὴν ψυχὴν τρι-
 μερῇ νομίζουσιν εἶναι καὶ μίαν. Ψυχῆς γὰρ, φασί, πᾶσα φύ-
 35 σις, ἄλλη δὲ ἄλλως ὀρέγεται· ἔστι γὰρ ψυχὴ πάντων τῶν γι-
 νομένων αἰτία· πάντα ὅσα τρέφεται, φησί, καὶ αὔξει, ψυχῆς
 δεῖται. Οὐδὲν γὰρ οὔτε τροφῆς, φησίν, οὔτε αὐξήσεως οἷον τ'
 ἔστιν ἐπιτυχεῖν ψυχῆς μὴ παρούσης. Καὶ γὰρ οἱ λίθοι, φησίν,
 εἰσὶν ἔμψυχοι· ἔχουσι γὰρ τὸ αὐξητικόν· αὐξήσις δὲ οὐκ ἂν
 40 ποτε γένοιτο χωρὶς τροφῆς· κατὰ προσθήκην γὰρ αὔξει τὰ
 αὐξανόμενα· ἢ δὲ προσθήκη τροφῆ τοῦ τρεφομένου. Πᾶσα
 οὖν φύσις ἐπουρανίων, φησί, καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων
 ψυχῆς ὀρέγεται. Καλοῦσι δὲ Ἀσσύριοι τὸ τοιοῦτον Ἄδωνιν ἢ
 Ἐνδυμίωνα· καὶ ὅταν μὲν Ἄδωνις καλῆται, Ἀφροδίτη, φησίν,
 45 ἔρα καὶ ἐπιθυμῆ τῆς ψυχῆς τοῦ τοιούτου ὀνόματος. Ἀφρο-
 δίτη δὲ ἢ γένεσις ἔστι κατ' αὐτούς. Ὅταν δὲ ἢ Περσεφόνη καὶ
 ἢ Κόρη | ἔρα τοῦ Ἀδωνίδος, θνητῆ, φησί, πῆς τῆς Ἀφροδίτης
 κεχωρισμένη [τῶν γενέσεως] ἔστιν ἢ ψυχῆ. Ἐὰν δὲ ἢ Σελήνη
 Ἐνδυμίωνος εἰς ἐπιθυμίαν ἔλθῃ καὶ ἔρωτα μορφῆς, ἢ τῶν
 50 ὑψηλοτέρων, φησί, φύσις προσδεῖται καὶ ψυχῆς. Ἐὰν δὲ, φη-
 σίν, ἢ μήτηρ τῶν θεῶν ἀποκόψῃ τὸν Ἄτιν καὶ αὐτὴ τοῦτον
 ἔχουσα ἐρώμενον, ἢ τῶν ὑπερκοσμίων, φησί, καὶ αἰωνίων ἄνω
 μακαρία φύσις τὴν ἀρρενικὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς ἀνακαλεῖται
 πρὸς αὐτήν. Ἔστι γὰρ, φησίν, ἀρσενόδηλος ὁ ἄνθρωπος. Κατὰ
 55 τοῦτον οὖν αὐτοῖς τὸν λόγον πάνυ πονηρὸν καὶ κεκωλυμένον
 κατὰ τὴν διδασκαλίαν ἢ γυναικὸς πρὸς ἄνδρα δεδειγμένη καθ-
 ἔστηκεν ὁμιλία. Ἀπεκόπη γὰρ, φησίν, ὁ Ἄτις, τουτέστιν ἀπὸ
 τῶν χοϊκῶν τῆς κτίσεως κάτωθεν μερῶν, καὶ ἐπὶ τὴν αἰωνίαν
 ἄνω μετελήλυθεν οὐσίαν, ὅπου, φησίν, οὐκ ἔστιν οὔτε θεῖον οὔτε
 60 ἄρσεν, ἀλλὰ καινὴ κτίσις, καινὸς ἄνθρωπος, ὅς ἐστιν ἀρσενό-
 δηλος. Ποῦ δὲ ἄνω λέγουσι, κατὰ τὸν οἰκεῖον ἔλθῶν δείξω
 τόπον. Μαρτυρεῖν δέ φασιν αὐτῶν τῷ λόγῳ οὐχ ἀπλῶς μό-
 νην τὴν Ἑραν, ἀλλὰ γὰρ ὡς ἔπος εἶπεῖν ὅλην τὴν κτίσιν· καὶ
 τοῦτο εἶναι τὸ λεγόμενον ὑπὸ τοῦ λόγου διασαφοῦσι. Τὰ

34. Ψυχὴ C M. Tu cfr. l. 42—44 et p. 117, 54—56 ed. Oxon.; Οὗτος, φησίν, ἔστιν ὁ πολυώνυμος μυριόμματος ἀκατάληπτος, οὗ πᾶσα φύσις, ἄλλη δὲ ἄλλως ὀρέγεται. 34. φασί] πᾶσι C 37. οἷον ἔστιν C 44. ἐνδυμίωνα C Post Ἐνδυμίωνα excidisse videtur ἢ Ἄτιν, cfr. infra lin. 50 sqq. καλεῖται C Ἀφροδίτης C 46. καὶ] ἢ? 48. Fort. leg. κεχωρισμένη [ἢ γον γενέσεως] ἔστιν — Vocabula duo de glossa marginali videntur il-

effuso Chao. Et primum ad Assyriorum confugiunt mysteria, tripartitam divisionem hominis considerantes. Primi enim Assyrii animam tripartitam censent et unam. Animae enim om-¹nis natura, alia autem aliter cupiens est. Est enim anima omnium quae fiunt causa; omnia quaecunque nutriuntur, inquit, atque augescunt, anima opus habent. Nihil enim neque nutrimentum, inquit, neque augmentum accipere potest, si ab-⁵sit anima. Etenim et lapides, inquit, sunt animati, habent enim vim augescendi, auctus autem non unquam evenerit sine nutrimento. Per accessionem enim augescunt quae augescunt, accessio autem nutrimentum est eorum quae nutriuntur. Omnis igitur natura caelestium, inquit, et terrenorum et infero-¹⁰rum cupiens est animae. Vocant autem Assyrii tale Adonin aut Endymionem aut Attin, et sicubi Adonis vocatur, Venus, inquit, amat et concupiscit animam talis nominis. Venus autem generatio est secundum eos. Sicubi autem Proserpina sive Cora amat Adonin, moritura quaedam, inquit, a Venere se-¹⁵iuncta (i. e. a generatione) est anima. Sin vero Luna in Endymionis cupidinem incidit et amorem formae, sublimiorum, inquit, natura et ipsa concupiscit animam. Sin vero, inquit, mater deorum exsecat Attin, et ipsa hunc habens amasium, supermundanorum et aeternorum supra beata natura masculam ²⁰potestatem animae revocat ad se. Est enim, inquit, masfemina homo. Ex hac igitur illis ratione valde turpe et prohibitum ex doctrina mulieris cum viro demonstrata est consuetudo. Exsectus est enim, inquit, Attis, hoc est a choicis mundi infra partibus et ad aeternam supra pervenit naturam, ubi, ²⁵inquit, neque muliebre extat neque virile, sed nova creatura, novus homo, qui est masfemina. Ubi autem *supra* dicant, suo loco ostendam. Attestari autem ajunt ipsorum narrationem non unam modo Rheam, sed paene universam creaturam, et hoc esse quod dicatur a Logo declarant: *Invisibilia enim ipsius* ³⁰

lata, ad vocem Ἀφροδίτης pertinentia M 50. γύσις] κρίσις C M
καὶ αὐτὴ ψυχῆς susp. M 51. Ἄπιν C 54. ἀρενόθηλυσ pr C: ἀρρε-
νόθηλυσ corr C M 55. οὖν add corr C μεμολυσμένον C. F. Hermannus
59. οὐδὲ . . . οὐδὲ C M 60. ὅ C M 60. 61. Cf. Gal. 3, 28;
6, 15 M et Clem. Rom. Ep. II, 12 Ὅταν ἔσται τὰ δύο ἐν καὶ τὸ ἔξω ὡς
τὸ ἔσω καὶ τὸ ἄρσεν μετὰ τῆς θηλείας, οὔτε ἄρσεν οὔτε θῆλυ Bunsenius l. l.

65 γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ τῆς κτίσεως | τοῦ κόσμου τοῖς
 ποιήμασιν αὐτοῦ νοούμενα καθορᾶται, ἢ τε αἰδῖος
 αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης, πρὸς τὸ εἶναι αὐτοὺς
 ἀναπολογήτους. Διότι γνόντες τὸν θεὸν οὐχ ὡς θεὸν
 70 ἐδόξασαν ἢ ἠὲ χαρίστησαν, ἀλλ' ἐματαιώθη ἡ ἀσύν-
 70 ετος αὐτῶν καρδία· φάσκοντες γὰρ εἶναι σοφοὶ
 ἐμωράνθησαν καὶ ἠλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρ-
 του θεοῦ ἐν ὁμοιώμασιν εἰκόνοσ φθαρτοῦ ἀνθρώ-
 που καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἐρπετῶν· διὸ
 καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἶ
 75 τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆ-
 σιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν. Τί δέ ἐστιν ἡ φυσικὴ κατ' αὐ-
 τοὺς χρῆσις, ὕστερον ἐροῦμεν. Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἄρρενες
 ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας ἐξεκαύθη-
 σαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρρενες ἐν
 80 ἄρρεσι τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι (ἀσχημοσύνη
 δέ ἐστιν ἡ πρώτη καὶ μακαρία κατ' αὐτοὺς ἀσχημάτιστος οὐ-
 σία, ἡ πάντων σχημάτων τοῖς σχηματιζομένοις αἰτία) καὶ τὴν
 ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς
 ἀπολαμβάνοντες. Ἐν γὰρ τούτοις τοῖς λόγοις, οἷς εἴρηκεν
 85 ὁ Παῦλος, ὅλον φασὶ συνέχεσθαι τὸ κρῖνον αὐτῶν καὶ ἄρ-
 ρητον τῆς μακαρίας μυστήριον ἡδονῆς. Ἡ γὰρ ἐπαγγελία τοῦ
 λουτροῦ οὐκ ἄλλη τίς ἐστι κατ' αὐτούς, ἢ τὸ εἰσαγαγεῖν εἰς τὴν
 ἀμάραντον ἡδονὴν τὸν λουόμενον κατ' αὐτοὺς ζῶντι ὕδατι καὶ
 χριόμενον ἀλάλῳ χρίσματι. Οὐ μόνον δ' αὐτῶν ἐπιμαρτυρεῖν
 90 φασὶ τῷ λόγῳ τὰ Ἀσσυρίων μυστήρια ἀλλὰ καὶ Φρυγῶν περὶ
 τὴν τῶν γεγονότων καὶ γινομένων καὶ ἐσομένων ἔτι μακαρίαν
 κρυβομένην ὁμοῦ καὶ φανερομένην φύσιν, ἣν περ φησὶ | τὴν ἐντὸς
 ἀνθρώπου βασιλείαν οὐρανῶν ζητουμένην, περὶ ἧς διαρρήδην
 ἐν τῷ κατὰ Θωμᾶν ἐπιγραφόμενῳ εὐαγγελίῳ παραδιδόασι λέ-
 95 γοντες οὕτως· ἐμὲ ὁ ζητῶν εὐρήσει ἐν παιδίοις ἀπὸ

65—76. Cf. Rom. 1, 20—26: τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσ-
 μου τοῖς ποιήμασιν νοούμενα καθορᾶται, ἢ τε αἰδῖος αὐτοῦ δύναμις καὶ
 θειότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους, διότι γνόντες τὸν θεὸν οὐχ ὡς
 θεὸν ἐδόξασαν ἢ ἠὲ χαρίστησαν, ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς
 αὐτῶν καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία· φάσκοντες εἶναι σοφοὶ
 ἐμωράνθησαν καὶ ἠλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰ-
 κόνοσ φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἐρπετῶν· διὸ

*a creatura mundi ipsius factis intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque ejus virtus et divinitas, ut sint inexcusabiles, quia cum cognovissent deum, non sicut deum glorificaverunt aut gratias egerunt, sed evanuit insipiens cor eorum. Dicentes enim se esse sapientes, stulti facti sunt et mutaverunt gloriam incorruptibilis dei in similitudines imaginis corruptibilis hominis et volucrum et quadrupedum et serpentium. Propter quod etiam tradidit illos deus in passiones ignominiae. Nam feminae eorum immutaverunt naturalem usum in eum usum qui est contra naturam. Quid autem sit naturalis secundum eos usus, postea dicemus. Similiter autem et masculi relicto naturali usu feminae exarserunt in desideriiis suis in vicem, masculi in masculos ἀσχημοσύνην operantes (ἀσχημοσύνη autem est prima et beata secundum eos ἀσχημάτιστος natura, quae est omnium schematum schematizatis causa,) et mercedem quam oportuit erroris sui in semet ipsis recipientes. In his enim verbis, quae fecit Paulus, universum dicunt inesse secretum suum et arcanum beatae mysterium voluptatis. Promissio enim lavacri non alia quaedam est secundum illos, quam introducere in perennem voluptatem eum, qui lavatur secundum eos viva aqua et ungitur ineffabili unguento. Non solum autem fidem facere dicunt suae narrationi Assyriorum mysteria, sed etiam Phrygum circa eorum, quae fuerunt, quaeque fiunt, quaeque futura sunt posthac, beatam opertam simul et apertam naturam, quam quidem ait intus in homine quaesitum regnum caelorum, de quo perspicue in evangelio, quod secundum Thomam inscriptum est, tradunt, dicentes ita: *Me qui quaerit inveniet in infantibus a septem annis, ibi enim in**

παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν αὐτοῖς, οἵτινες μετέλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν εὐλόγητος εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν· διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἱ τε γὰρ θῆλειαι αὐτῶν μετέλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν. 77—80. et 82—84. Cf. Rom. 1, 27. 85. συνέχεσθε corr. C 89. ἀλάλῳ M coll. p. 122, 69 ed. Oxon. καὶ χοιόμενοι ἐκτὶ ἀλάλῳ χρίσματος: ἄλλῳ C 89. δ' add M ἐπιμαρτύρει pr C 90. ἀλλὰ om C M 92. φησὶν ἐντός C 93. Cf. Luc. 17, 21 ἰδοὺ γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐν- τὸς ὑμῶν ἐστίν

ἐτῶν ἑπτὰ· ἐκεῖ γὰρ ἐν τῷ τεσσαρεσκαίδεκάτῳ αἰ-
 ῶνι κρυβόμενος φανεροῦμαι. Τοῦτο δὲ οὐκ ἔστι Χρι-
 στοῦ, ἀλλὰ Ἴπποκράτους λέγοντος· ἑπτὰ ἐτῶν παῖς πατρὸς
 ἡμῖσιν· ὅθεν οὗτοι τὴν ἀρχέγονον φύσιν τῶν ὄλων ἐν ἀρχε-
 1 γόνῳ τιθέμενοι σπέρματι, τὸ Ἴπποκράτειον ἀκηκούτες, ὅτι ἔσυν
 ἡμῖσιν πατρὸς παιδίον ἑπτὰ ἐτῶν, ἐν τοῖς τέσσαρσι [καὶ δέκα]
 φασὶν εἶεσι, κατὰ τὸν Θωμᾶν, εἶναι φανερούμενον. Οὗτος ἐστὶν
 ὁ ἀπόρητος αὐτοῖς λόγος καὶ μυστικός. Λέγουσιν οὖν, ὅτι Αἰγύ-
 5 πιοι, πάντων ἀνθρώπων μετὰ τοὺς Φρύγας ἀρχαιότεροι καθ-
 εστῶτες καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ὁμολογουμένως τε-
 λειὰς καὶ ὄργια θεῶν πάντων ὁμοῦ μεταδόντες πρῶτοι καὶ
 κατηγγελκότες ἰδέας καὶ ἐνεργείας, ἱερὰ καὶ σεβάσματα καὶ ἀνεξ-
 αγόρευτα τοῖς μὴ τετελεσμένοις τὰ Ἴσιδος ἔχουσι μυστήρια· τὰ
 10 δ' εἰσὶν οὐκ ἄλλο τι ἢ ἠρπασμένον καὶ ζητούμενον ὑπὸ τῆς
 ἑπταστόλου καὶ μελανείμονος αἰδοῦτον Ὀσίριδος. Ὀσίριν δὲ λέ-
 γουσιν ὕδωρ. Ἡ δὲ φύσις ἑπτάστολος, περὶ αὐτὴν ἔχουσα καὶ
 ἐστολισμένη ἑπτὰ στολὰς αἰ|θερίους (τοὺς πλανήτας γὰρ ἀστέ-
 ρας οὕτω προσαγορεύουσιν ἀλληγοροῦντες καὶ αἰθερίους κα-
 15 λοῦντες) κατ' αὐτοὺς ἢ μεταβλητὴ γένεσις καὶ ὑπὸ τοῦ ἀρρήτου
 καὶ ἀνεξεικονίστου καὶ ἀεννοήτου καὶ ἀμόρφου μεταμορφου-
 μένη κίσις ἀναδείκνυται· καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ εἰρημένον, φησὶν,
 ἐν τῇ γραφῇ· ἑπτὰκις πεσεῖται ὁ δίκαιος καὶ ἀναστήσε-
 ται. Αὗται γὰρ αἱ πτώσεις, φησὶν, αἱ τῶν ἀστρον μεταβολαὶ
 20 ὑπὸ τοῦ πάντα κινοῦντος κινούμεναι. Λέγουσιν οὖν περὶ τῆς
 τοῦ σπέρματος οὐσίας, ἣτις ἐστὶ πάντων τῶν γινομένων αἰτία,
 ὅτι τούτων ἐστὶν οὐδέν, γεννᾷ δὲ καὶ ποιεῖ πάντα τὰ γινόμενα,
 λέγοντες οὕτως· γίνομαι ὃ θέλω καὶ εἰμὶ ὃ εἰμί, διὰ τοῦτο
 φημὶ ἀκίνητον εἶναι τὸ πάντα κινοῦν. Μένει γὰρ ὃ
 25 ἐστὶ ποιοῦν τὰ πάντα καὶ οὐδὲν τῶν γινομένων γίνε-
 ται. Τοῦτον εἶναι φησὶν ἀγαθὸν μόνον, καὶ περὶ τούτου λε-
 λέχθαι τὸ ὑπὸ τοῦ σωτῆρος λεγόμενον· Τί με λέγεις ἀγα-
 θόν; εἷς ἐστὶν ἀγαθός, ὁ πατήρ μου ὃ ἐν τοῖς οὐρα-

96. τεσσαρισκαίδεκάτω C 95—97. Haec neque apud Fabricium ne-
 que apud Thilonem inveniuntur. 98. Cf. Littré, *Trad. des Oeuvres d'Hip-
 procrate* t. 1. p. 396 M 2. καὶ δέκα om C 3. φησὶν C εἶναι] εἰ μὲν C
 4. λέγουσι γοῦν CM 5. μετὰ τοὺς Φρύγας] Cfr. Herodot. 2, 2 5—8.
 Cfr. Herodot. 2, 5; Pseudo-Lucian. de dea Syr. §. 2. 5. 6. καθε-
 στότες corr C 6. ὁμολογουμένων C 7. μεταδόντες πρῶτοι] μετὰ τὸν

quartodecimo aevo occultus in lucem edar. Hoc autem non est Christi, sed Hippocratis dicentis: *septem annorum puer* 60 *dimidium patris.* Unde hi primigeniam naturam omnium in primigenio ponentes semine, comperto Hippocrateo illo, septem annorum puerum esse dimidium patris, in quattuordecim aiunt annis secundum Thomam esse in lucem editum. Haec est arcana illis et mystica doctrina. Dicunt igitur Aegyptios, om- 65 nium hominum post Phryges antiquissimos, quos cum omnibus reliquis hominibus constet initia et sacra deorum omnium simul communicasse primos et monstrasse species et actiones, sancta et veneranda et ineffabilia non initiatis Isidis habere mysteria. Ea autem non sunt aliud quid quam raptum et quae- 70 situm a septies vestita et atro habitu induta membrum Osiridis. Osirin autem dicunt aquam. Natura autem septies vestita, circa se habens et induta septem vestes aethereas (erraticas enim stellas sic appellant, per allegoriam aethereas vocantes) secundum illos commutabilis generatio et ab ineffabili 75 et ineffigato et incomprehensibili et informabili transformata creatura ostenditur. Et hoc illud est dictum, in scriptura: *Septies cadet iustus et surget.* Hi enim casus, inquit, astrorum conversiones ab omnia movente motae. Dicunt igitur de seminis essentia, quae est omnium existentium causa, 80 eam horum esse nihil, generare autem et facere omnia existentia, dicentes sic: *Fio quod volo et sum quod sum, propter hoc dico omnia movens esse immotum. Manet enim quod est, faciens omnia, et nihil existentium fit.* Hunc dicit esse bonum solum, et de hoc dictum esse illud verbum salvatoris: 85 *Quid me dicis bonum? Unus est bonus, pater meus, qui in*

πρῶτον C M 7. 8. καὶ κατηγγελκότες] κατηγγελκότες C M 8. ιδέας] καὶ ιδέας M 11. μελανήμονος C αἰδοῖον] αἰσχύνη C M, quod casto librario debetur vocem obscenam vitanti, ut in Cod. Thuaneo Martialis eiusmodi in locum vocabulorum substitui solet *monstrum.* 13. αἰθερίους Roesperus: αἰθρίους C M 14. αἰθερίους Roesperus: αἰθρίους C M κατ' αὐτοὺς] καθὼς C M 15. καὶ ὑπὸ] ὑπὸ C M 16. ἀνεξιζονίστου] ἀνεξιχνιάστου pr C 18. Cf. Luc. 17, 4 καὶ ἐὰν ἐπιτάκῃς τῆς ἡμέρας ἀμαρτήσῃ εἰς σὲ καὶ [ἐὰν] ἐπιτάκῃς ἐπιστρέψῃ πρὸς σε (sc. ὁ ἀδελφός σου) 21. σπέρματος] πνεύματος C M 27—29. τί με — οὐρανοῖς] Matth. 19, 17; Marc. 10, 18; Luc. 18, 10; cf. Iustin. Mart. dial. c. Tryph. Iud. 101 p. 328a.

νοῖς, ὃς ἀνατέλλει τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἐπὶ δικαίους καὶ
 30 ἀδίκους καὶ βρέχει ἐπὶ ὀσίους καὶ ἁμαρτωλοὺς. Τί-
 νες δὲ εἰσιν οἱ ὄσιοι οἷς βρέχει καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ οἷς ὁ αὐτὸς
 βρέχει, καὶ τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων ὕστερον ἐροῦμεν. Καὶ τοῦτ'
 εἶναι τὸ μέγα καὶ κρύφιον τῶν ὄλων καὶ ἄγνωστον μυστήριον
 παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις κεκαλυμμένον καὶ ἀνακεκαλυμμένον. Ὅσι-
 35 ρις γάρ, φησὶν, ἐστὶν ἐν ναῶ ἡ πρὸ τῆς Ἰσιδος, οὗ ἐστηκε γυμ-
 νὸν τὸ κεκρυμμένον, κάτωθεν ἄνω βλέπον καὶ πάντας αὐτοῦ
 τοὺς καρποὺς τῶν γινομένων στεφανούμενον· ἐστάναι δὲ οὐ μόν-
 ον ἐν | τοῖς ἀγιωτάτοις, πρῶτον ἀγαλμάτων, ναοῖς λέγουσι τὸ
 τοιοῦτον, ἀλλὰ γὰρ καὶ εἰς τὴν ἀπάντων ἐπίγνωσιν, οἷονεὶ φῶς
 40 [οὐχ] ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχρίαν ἐπικείμενον, κή-
 ρυγμα κηρυσσόμενον ἐπὶ τῶν δομάτων, ἐν πάσαις ὁδοῖς καὶ
 πάσαις ἀγνιαῖς καὶ παρ' αὐταῖς ταῖς οἰκίαις ὄρον τινὰ καὶ τέρμα
 τῆς οἰκίας προτεταγμένον, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ ἀγαθὸν ὑπὸ πάν-
 των λεγόμενον· ἀγαθηφόρον γὰρ αὐτὸ καλοῦσιν, ὃ λέγουσιν
 45 οὐκ εἰδότες, καὶ τοῦτο Ἑλλήνες μυστικὸν ἀπὸ Αἰγυπτίων παρα-
 λαβόντες φυλάσσουσι μέχρι σήμερον. Τοὺς γοῦν Ἑρμᾶς, φησί,
 παρ' αὐτοῖς τοιοῦτῳ τετιμημένους σχήματι θεωροῦμεν. Κυλ-
 λήνιον δὲ διαφερόντως τιμῶντες Λόγιον φασίν. Ὁ γὰρ Ἑρμῆς
 ἐστὶ λόγος, ὃς ἐρμηνεὺς ὢν καὶ δημιουργὸς τῶν γεγονότων ὁμοῦ
 50 καὶ γινομένων καὶ ἐσομένων παρ' αὐτοῖς τιμώμενος ἐστηκε
 τοιοῦτῳ τινὶ κεχαρακτηρισμένους σχήματι, ὅπερ ἐστὶν αἰδοῖον ἀν-
 θρώπου ἀπὸ τῶν κάτω ἐπὶ τὰ ἄνω ὄρμην ἔχον. Καὶ ὅτι οὗ-
 τος, τουτέστιν ὁ τοιοῦτος Ἑρμῆς, ψυχαγωγός, φησὶν, ἐστὶ καὶ
 ψυχοπομπός καὶ ψυχῶν αἴτιος, οὐδὲ τοὺς ποιητὰς τῶν ἐθνῶν
 55 λαμβάνει λέγοντας οὕτως·

Ἑρμῆς δὲ ψυχὰς Κυλλήνιος ἕξεκαλεῖτο
 ἀνδρῶν μνηστήρων,

οὐ τῶν Πηνελόπης, φησὶν, ᾧ κακοδαίμονες, μνηστήρων, ἀλλὰ
 τῶν ἐξυπνισμένων καὶ ἀνεμνησμένων,

60 ἐξ οἷης τιμῆς [τε] καὶ [ὑσσοῦ] μήκεος ὄλβου, |

29. 30. ὃς — ἁμαρτωλοὺς] Matth. 5, 45 ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. 29. ἀνατελεῖ C 33. καὶ ἄγνωστον] ἄγνωστον C 34. 35. Ὅσιρις] Οὐδαίς C M: Οὐδὸς R. Scottus; cfr. Plutarch. de Isid. et Osirid. c. 51 p. 371 F: Πανταχοῦ δὲ καὶ ἀνθρωπόμορφον Ὀσίριδος ἄγαλμα δεικνύουσιν, ἐξορθιάζον τῷ αἰδοίῳ, διὰ τὸ γόνιμον καὶ τὸ τροφίμον. 35. Ἰσιδος]

caelis est, qui oriri iubet solem suum super iustos et iniustos et pluit super sanctos et peccatores. Qui autem sint sancti, quibus pluit, et peccatores, quibus idem pluit, et hoc cum reliquis posthac dicemus. Et hoc esse magnum et absconditum 90 universorum et ignotum mysterium apud Aegyptios velatum et revelatum. Osiris enim, inquit, est in templo ante Isidem, cuius stat nudum pudendum sursum spectans et omnes suos fructus existentium coronatum. Stare autem non solum in sanctissimis primum signorum templis dicunt hoc tale, verum etiam 95 in omnium notitiam, tanquam lumen non sub modio sed super candelabrum positum, praeconium praedicatum in tectis, in omnibus viis et omnibus plateis et ad ipsas aedes, finem quendam et terminum aedium praepositum, et hoc esse bonum ab omnibus dictum. Boniferum enim id vocant, quod dicunt 1 ignorantes, et hoc Graeci mysticum ab Aegyptiis ascitum servant ad hunc diem. Quippe Hermas, inquit, apud eos tali cultos habitu conspicimus. Cyllenium autem eximie colentes Logium dicunt. Hermes est enim Logus, qui interpres et de- 5 miurgus eorum, quae facta sunt quaeque fiunt quaeque futura sunt, apud eos cultus stat tali quodam effigiatus habitu, qui quidem est pudendum hominis ab inferioribus ad superiora impetum habens. Et esse hunc, hoc est talem illum Mercurium, animarum ductorem, inquit, et comitem et auctorem, ne 10 poëtas quidem ethnicorum fugit dicentes sic :

*Mercurius autem animas Cyllenius evocabat
Vivorum procorum,*

non Penelopae, inquit, o miseri, procorum, sed expergefactorum et admonitorum, 15

Ex quali honore et quanta copia beatitatis,

εἰσόδου C M οὔ] οὐχ C 38. πρῶτον] πρὸ τῶν C M 40.
οὐχ om C; cf. Luc. 11, 33; Matth. 5, 15; Marc. 4, 21; Luc. 8, 16.
41. Cf. Matth. 10, 27; Luc. 12, 3. 46. Ἑρμῆς C M 47. αὐτοὺς C
47. 48. Κυλλήνιοι C M 48—50. λόγον (ἡσι γάρ· Ἑρμῆς ἐστὶ λόγος
ἐρμηνεὺς — γινομένων καὶ ἔσομένων). C M 51. αἰδοῖον] αἰσχύνη C
52. ἔχων C 56. 57. Hom. Od. 24, 1. 58. ἡσίν, ὦ] ἡσίν οἱ
C: ἡσίν οἱ M 60. ἐξ οἴης τιμῆς καὶ μὴ καὶ ὡς ὄλβου C; cfr. Em-
pedocl. v. 355 Sturz, v. 390. Stein.

τουτέστιν ἀπὸ τοῦ μακαρίου ἀνωθεν ἀνθρώπου ἢ ἀρχανθρώπου ἢ Ἀδάμαντος, ὡς ἐκείνοις δοκεῖ, κατηνέχθησαν ὧδε εἰς πλάσμα τὸ πῆλινον, ἵνα δουλεύσωσι τῇ ταύτης τῆς κίσεως δημιουργῷ Ἰαλδαβαώθ, θεῷ πυρίνῳ, ἀριθμὸν τετάρτῳ· οὕτως
65 γὰρ τὸν δημιουργὸν καὶ πατέρα τοῦ ἰδικοῦ κόσμου καλοῦσιν·

Ἔχε δὲ ῥάβδον μετὰ χερσὶ
καλήν, χρυσεῖην, τῇ τ' ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει
ὧν ἐθέλει, τοὺς δ' αὐτε καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει.

Οὗτος, φησὶν, ἐστὶν ὁ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου μόνος ἔχων
70 ἐξουσίαν. Περὶ τοῦτου, φησί, γέγραπται· Ποιμανεῖς αὐ-
τοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ. Ὁ δὲ ποιητής, φησί, κοσμησάμενος
βουλόμενος τὸ ἀπερινόητον τῆς μακαρίας φύσεως τοῦ λόγου,
οὐ σιδηρᾶν, ἀλλὰ χρυσεῖν περιέθηκε τὴν ῥάβδον αὐτῷ. Θέλγει
δὲ τὰ ὄμματα τῶν νεκρῶν, φησί, τοὺς δ' αὐτε καὶ ὑπνώοντας
75 ἐγείρει, τοὺς ἐξυπνισμένους καὶ γεγονότας μνηστῆρας. Περὶ
τούτων, φησὶν, ἡ γραφή λέγει· Ἐγειραι ὁ καθεύδων καὶ
ἐξεγέρθητι, καὶ ἐπιφάσει σοι ὁ Χριστός. Οὗτός ἐστιν
ὁ Χριστός, ὁ ἐν πᾶσι, φησί, τοῖς γενητοῖς υἱὸς ἀνθρώπου κε-
χαρακτηρισμένος ἀπὸ τοῦ ἀχαρακτηρίστου λόγου. Τοῦτο, φη-
80 σὶν, ἐστὶ τὸ μέγα καὶ ἄρρητον Ἐλευσινίων μυστήριον ὕε κύε·
καὶ οὗ, φησὶν, αὐτῷ πάντα ὑποτέτακται, καὶ τοῦτ' ἐστὶ τὸ εἰ-
ρημένον· Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐ-
τῶν· ὡς τὸ τὴν ῥάβδον ἄγει κινήσας ὁ Ἐρμῆς, αἱ δὲ
τρίζουσαι ἐπονται αἱ ψυχαὶ συνεχῶς οὕτως, ὡς διὰ τῆς
85 εἰκόνης ὁ ποιητὴς ἐπιδέδειχε λέγων· |

ὡς δ' ὅτε νυκτερίδες μυχῶ ἀντρον θεσπεσίῳ
τρίζουσαι ποτέονται, ἐπεὶ κέ τις ἀποπέσῃσιν
ὄρμαθου ἐκ πέτρης, ἀνά τ' ἀλλήλησιν ἔχονται.

Πέτρης, φησί, τοῦ Ἀδάμαντος λέγει. Οὗτος, φησὶν, ἐστὶν ὁ
90 Ἀδάμας ὁ λίθος ὁ ἀκρογωνιαῖος εἰς κεφαλήν γεγεννη-
μένος γωνίας, (ἐν κεφαλῇ γὰρ εἶναι τὸν χαρακτηριστικὸν ἐγ-
κέφαλον τὴν οὐσίαν, ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ χαρακτηρίζεται) ὃν,
φησὶν, ἐντάσσω ἀδάμαντα εἰς τὰ θεμέλια Σιών· ἀλ-
ληγορῶν, φησί, τὸ πλάσμα τοῦ ἀνθρώπου λέγει. Ὁ δὲ ἐντασ-

62. κατηνέχθησαν Roesperus: κατενεχθειῶν C M 64. Ἰαλδα-
βαώθ] ἡσαλδαίω C M ἀριθμῷ C M 66. ἔχει C; cf. Hom. Od.
24, 2. 68. οὔς C 70. 71. Psalm. 2, 9. 74. φησί] ὡς

hoc est a beato desuper homine aut primore homine aut Adamante, ut illis videtur, detrusi sint huc in figmentum luteum, ut serviant huius creaturae demiurgo, Ialdabaoth, deo igneo, numero quarto: ita enim demiurgum et patrem specialis mundi 20 vocant;

Tenebat autem virgam in manibus

Pulchram, auream, qua hominum oculos mulcet

Quorum vult, alios autem et dormientes excitat.

Hic, inquit, est vitae et mortis solus habens potestatem. De 25 hoc, inquit, scriptum est: *Reges illos in virga ferrea*. Poëta autem, inquit, ornare volens incomprehensibile beatæ naturæ Logi, non ferream, sed auream tribuit virgam ei. Mulcet autem oculos mortuorum, inquit, alios autem et dormientes excitat, somno expergefatos et factos procos (memo- 30 res). De his, ait, scriptura dicit: *Surge, qui dormis, et exsurge, et illuminabit tibi Christus*. Hic est Christus, in omnibus generatis filius hominis effigiatus ab ineffigiato Logo. Hoc, inquit, est magnum et arcanum Eleusiniarum mysterium *Ilye Cye*. Et ei omnia esse subiecta, et hoc est dictum illud: 35 *In omnem terram exiit sonus eorum*, ut illud: *virgam movens ducit Mercurius, illae autem stridentes sequuntur* animae continuo ita, ut per imaginem poëta ostendit dicens:

Ut autem cum vespertilioes in angulo specus divinae

Stridentes volant ubi quis decidit

40

Ex serie de rupe, et invicem continentur.

De rupe, inquit, de Adamante dicit. Hic, inquit, est Adamas, *lapis summus angularis factus in caput anguli* (insertus in caput genitalis), — in capite enim esse formativum cerebrum essentiam, ex quo omnis paternitas formatur — *quem insero*, 45 inquit, *adamantem in fundamenta Sion*; per figuram, inquit, figmentum hominis dicit. Insertus autem adamas cohibetur den-

ηρησι C 76. 77. Ephes. 5, 14 Ἐγειρε (Ἐγειραι ε) ὁ καθεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιγαύσει σοι ὁ Χριστός 79. λόγος C
80. ὕε κε] Cf. Plut. de Isid. et Os. c. 34 p. 364 82. Rom. 10, 18
83. ἄγει om C M Cfr. Hom. Od. 24, 5 τῆ ῥ' ἄγε κινήσας, καὶ δὲ τρίζουσαι ἔποντο. 86. Hom. Od. 24, 6 sqq. 87. τρίζουσι C
ἐπεὶ καὶ τις C 88. ἀλλήλοισιν C 90. Cf. Jes. 28, 16 et Psalm. 118, 22. 93. Cf. Jes. 28, 16

95 σόμενος ἀδάμας ἐστὶν . . . ὀδόντες, ὡς Ὅμηρος λέγει ἕρκος
 ὀδόντων, τουτέστι τεῖχος καὶ χαράκωμα, ἐν ᾧ ἐστὶν ὁ ἔσω
 ἄνθρωπος, ἐκεῖσε ἀποπεπιτωκῶς ἀπὸ τοῦ ἀρχανθρώπου ἄνω-
 θεν Ἀδάμαντος, ὁ τμηθεὶς ἄνευ χειρῶν τεμνουσῶν καὶ
 κατενηγεγμένός εἰς τὸ πλάσμα τῆς λήθης, τὸ χοϊκόν, τὸ ὀστρά-
 1 κινον· καὶ φησὶν ὅτι τετριγυῖαι αὐτῷ ἠκολούθουν αἱ ψυχαί,
 τῷ λόγῳ,

ὡς αὐται τετριγυῖαι αἶψ' ἦσαν, ἤρχε δ' ἄρα σφιν,
 (τουτέστιν ἠγεῖτο,)

5 Ἐρμείας ἀκάκητα κατ' εὐρώεντα κέλευθα,
 τουτέστι, φησὶν, εἰς τὰ πάσης κακίας ἀπηλλαγμένα αἰώνια χω-
 ρία. Ποῦ γὰρ, φησὶν, ἦλθον;

Πὰρ δ' ἴσαν ὠκεανοῦ τε ῥοὰς καὶ λευκάδα πέτρην,
 ἣδὲ παρ' ἠελίοιο πύλας καὶ δῆμον ὀνειρώων.

10 Οὗτος, φησὶν, ἐστὶν ὠκεανὸς γένεσις τε θεῶν, γένεσις τ'
 ἀνθρώπων, ἐκ παλιρροίας στρεφόμενος αἰεὶ, ποτὲ ἄνω ποτὲ
 κάτω. Ἄλλ' ὅταν, φησί, κάτω ῥέῃ ὁ ὠκεανός, γένεσις ἐστὶν
 ἀνθρώπων, ὅταν δὲ ἄνω ἐπὶ τὸ τεῖχος καὶ τὸ χαράκωμα καὶ
 τὴν Λευκάδα πέτρην, γένεσις ἐστὶ θεῶν. Τοῦτό ἐστι, φησί, τὸ
 15 γεγραμμένον· ἐγὼ εἶπα· θεοὶ ἐστε καὶ υἱοὶ ὑψίστου
 πάντες, ἐὰν ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου φυγεῖν σπεύδητε καὶ
 γένησθε πέραν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης εἰς τὴν ἔρη-
 μον, τουτέστιν ἀπὸ τῆς κάτω μίξεως ἐπὶ τὴν ἄνω Ἱερουσα-
 λήμ, ἣτις ἐστὶ μήτηρ ζώντων, ἐὰν δὲ πάλιν ἐπιστραφῆτε
 20 ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον, τουτέστιν ἐπὶ τὴν κάτω μίξιν, ὡς
 ἄνθρωποι ἀποθνήσκετε· θνητὴ γὰρ, φησί, πᾶσα ἢ κάτω
 γένεσις, ἀθάνατος δὲ ἢ ἄνω γεννωμένη· γεννᾶται γὰρ ἐξ ὕδα-
 τος μόνου καὶ πνεύματος, πνευματικός, οὐ σαρκικός· ὁ δὲ κάτω
 σαρκικός· τουτέστι, φησί, τὸ γεγραμμένον· Τὸ γεγεννημέ-
 25 νον ἐκ τῆς σαρκὸς σὰρξ ἐστὶ, καὶ τὸ γεγεννημένον
 ἐκ τοῦ πνεύματος πνεῦμα ἐστίν. Αὕτη ἐστὶν ἡ κατ' αὐ-
 τοὺς πνευματικὴ γένεσις. Οὗτος, φησὶν, ἐστὶν ὁ μέγας Ἰορδά-
 νης, ὃν κάτω ῥέοντα καὶ κωλύοντα ἐξελεθεῖν τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ
 ἐκ γῆς Αἰγύπτου (ἤγουν ἐκ τῆς κάτω μίξεως· Αἴγυπτος γὰρ ἐστὶ
 30 τὸ σῶμα κατ' αὐτοὺς) ἀνέστειλεν Ἰησοῦς καὶ ἐποίησεν ἄνω ῥεῖν.

95. Inter ἐστὶν et ὀδόντες quaedam excidisse videntur.

95. 96.

Hom. II. 4, 350 et alibi

97. ἐκεῖθεν C M

98. Cf. Daniel. 2,

45

3. ὡς αἰ et ἦσαν Homer. Od. 24, 9 sqq.

8. παρὰ δ' ἔσαν C

tibus, ut Homerus dicit: *sepes dentium*, hoc est murus et munimentum, in quo est interior homo, qui illuc decidit a primore homine supra Adamante, *sectus sine manibus secantibus* 50 et delatus in figmentum oblivionis, choicum, figlinum. Et dicit stridentes animas ipsum sequi, hoc est Logum :

Sic illae stridentes simul ibant, ducebat autem illas

Mercurius mitis (*ἀκάκητα*) per obscuros tramites, hoc est, inquit, in loca aeterna ab omni malitia (*κακίας*) libera. Quo enim, inquit, venerunt?

Praetermeabant autem praeter oceani fluctus et Leucadem petram

Et praeter solis portas et gentem somniorum.

Hic inquit, est oceanus *generatio deorum generatioque hominum*, ex reciproca fluctuatione circumactus semper, mox sursum, mox deorsum. Sed ubi, inquit, deorsum fluit oceanus, generatio est hominum, ubi autem sursum in murum et munimentum et Leucadem petram, generatio est deorum. Hoc, inquit, est scriptum illud: *Ego dixi, dii estis et filii altissimi omnes, ubi ex Aegypto fugere festinabitis et perveneritis trans* 65 *mare rubrum in desertum*, hoc est ab inferiore mixtione in eam quae sursum est Hierusalem, quae est mater vivorum; *ubi autem rursus revertitis in Aegyptum*, hoc est in inferiorem mixtionem, *ut homines morimini*. Mortalis enim, inquit, omnis inferior generatio, immortalis autem quae sursum generatur; 70 generatur enim ex aqua sola et spiritu spiritualis, non carnalis. Infra autem nascitur carnalis; hoc est, inquit, scriptum illud: *Quod natum est ex carne caro est, et quod natum est ex spiritu spiritus est*. Haec est secundum illos spiritualis generatio. Hic, inquit, est magnus Iordanes, quem deorsum fluentem et impredientem ab exitu filios Israël ex terra Aegyptia (hoc est ex inferiore mixtione; Aegyptus enim est corpus secundum eos) reflexit Iesus et fecit sursum fluere.

9. ἡ παρ' C 10. γένεσις τε] γένεσις C M Versus videtur conflatus esse ex Hom. Il. 14, 201 Ὠκεανόν τε, θεῶν γένεσιν, καὶ μητέρα Τηθύν et v. 246 Ὠκεανοῦ, ὅσπερ γένεσις πάντισσι τέτυκται. 14. ἐστὶ τε C M 15. 16. ἐγὼ — πάντες] Psalm. 82, 6 18. 19. Cf. Galat. 4, 26: ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλὴμ ἐλευθέρη ἐστίν, ἥτις ἐστὶν μήτηρ [πάντων] ἡμῶν 20. 21. ὡς ἄνθρωποι ἀποθνήσκετε] Psalm. 82, 7 24—26. Ev. Jo. 3, 6. 27—30. Cf. Jos. 3, 7—17. 28. κωλύοντας C

8. Τούτοις καὶ τοῖς τοιούτοις ἐπόμενοι οἱ θαυμασιώτατοι γνωστικοί, ἐφευρεταὶ καινῆς τέχνης γραμματικῆς, τὸν ἐναντιῶν προφήτην Ὅμηρον ταῦτα προφαίνοντα ἀρρητίως δοξάζουσι καὶ τοὺς ἀμυήτους τὰς ἀγίας γραφὰς εἰς τοιαύτας ἐννοίας συνάγον-
 35 τες ἐνυβρίζουσι. Λέγουσι δέ· ὁ λέγων τὰ πάντα ἐξ ἑνὸς συνεστάναι, πλανᾶται· ὁ | λέγων ἐκ τριῶν, ἀληθεύει καὶ περὶ τῶν ὄλων τὴν ἀπόδειξιν δώσει. Μία γάρ ἐστι, φησὶν, ἡ μακαρία φύσις τοῦ μακαρίου ἀνθρώπου τοῦ ἄνω, τοῦ Ἀδάμαντος· μία δὲ ἡ θνητὴ κάτω· μία δὲ ἡ ἀβασίλευτος γενεὰ ἡ ἄνω γενο-
 40 μένη, ὅπου, φησὶν, ἐστὶ Μαριὰμ ἡ ζητουμένη καὶ Ἰοθῶρ ὁ μέγας σοφὸς καὶ Σεπφώρα ἡ βλέπουσα καὶ Μωσῆς, οὗ γενεαὶς οὐκ ἐστὶν ἐν Αἰγύπτῳ· γεγόνασι γὰρ αὐτῷ παῖδες ἐν Μαδιὰμ, καὶ τοῦτο, φησὶν, οὐδὲ τοὺς ποιητὰς λέληθε·

τριχθὰ δὲ πάντα δέδασται, ἕκαστος δ' ἔμμορε τιμῆς.

45 Αἰεὶ γὰρ, φησί, λαλεῖσθαι τὰ μεγάθη, λαλεῖσθαι δὲ οὕτως ὑπὸ πάντων πανταχῆ, ἵνα ἀκούοντες μὴ ἀκούωσι καὶ βλέποντες μὴ βλέπωσιν. Εἰ μὴ γὰρ ἐλαλεῖτο, φησί, τὰ μεγάθη, ὁ κόσμος συνεστάναι οὐκ ἠδύνατο. Οὗτοί εἰσιν οἱ τρεῖς ὑπέρογκοι λόγοι· καυλακαῦ, σαυλασαῦ, ζησάαρ. Καυ-
 50 λακαῦ τοῦ ἄνω, τοῦ Ἀδάμαντος, σαυλασαῦ τοῦ κάτω θνητοῦ, ζησάαρ τοῦ ἐπὶ τὰ ἄνω ῥεύσαντος Ἰορδάνου. Οὗτος ἐστὶ, φησὶν, ὁ ἐν πᾶσιν ἀρσενόθηλυς ἀνθρώπος, ὃν οἱ ἀγνοοῦντες Γηρυνὴν καλοῦσι τρισώματον, ὡς ἐκ γῆς ῥέοντα Γηρυνὴν, κοινή δὲ Ἑλληνες ἐπουράνιον μηνὸς κέρας, ὅτι καταμέμιχε καὶ
 55 κεκέρακε πάντα πᾶσι. Πάντα γὰρ, φησί, δι' αὐτοῦ ἐγένετο καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν. Ὁ δὲ γέγονεν ἐν αὐτῷ ζωὴ ἐστίν. Αὕτη, φησὶν, ἐστὶν ἡ ζωὴ ἡ ἀρρητος γενεὰ τῶν τελείων ἀνθρώπων, ἡ ταῖς προτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνώσθη. Τὸ δὲ οὐδέν, ὃ χωρὶς αὐτοῦ γέγονεν, ὁ κόσ-
 60 μος ἰδικὸς ἐστίν· γέγονεν γὰρ χωρὶς αὐτοῦ ὑπὸ τρίτου καὶ τετάρτου. Τοῦτο, φησὶν, ἐστὶ τὸ ποτήριον τὸ κόνδυ, ἐν ᾧ βα-

32. καινῆς] κενῆς C M 40. Ἰοθῶρ ὁ μέγας σοφὸς] Cf. 2. Mos. 18, 14—23 et Cod. pseudepigraph. V. T. ed. J. A. Fabricius ed. alter. Hamburg. 1722 Tom. I p. 855 sqq. 41. Σεπφώρα ἡ βλέπουσα] Cf. 2 Mos. 4, 24. 25 41. 42. Cf. 2 Mos. 2, 21—23. 44. Hom. II. 15, 189. 46. 47. Matth. 13, 13 ὅτι βλέποντες οὐ βλέπωσιν καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν οὐδὲ συντίουσιν; cf. Marc. 4, 12. Luc. 8, 10 ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσιν καὶ ἀκούοντες μὴ συντίωσιν. 49. καυλακαῦ,

8. Haec et talia secuti mirifici gnostici, inventores novae grammaticae artis, vatem suum Homerum haec prodere per 80 arcana profitentur et sacrarum scripturarum expertes in talia commenta abducentes ludificantur. Dicunt autem: qui dicit omnia ex uno constare, devius errat, qui dicit ex tribus, recte dicit et universorum rationem aperiet. Una enim est, inquit, beata natura beati hominis, qui supra est, Adamantis, 85 una autem mortalis, quae infra est, unum autem irrex genus, quod sursus evectum est, ubi est, inquit, Mariam, quae vestigatur, et Iothor, magnus sapiens, et Sepphora, quae cernit, et Moses, cujus genus non est in Aegypto, nati enim sunt ei filii in Madiam. Et hoc, inquit, ne poetas quidem fugit: 90

Trifariam autem omnia divisa sunt, unusquisque autem nactus est honorem.

Oportet enim dici magnitudines, dici autem sic ab omnibus ubique, ut audientes ne audiant et videntes non videant. Nam si non dicerentur, inquit, magnitudines, mundus constare non 95 poterat. Hae sunt tres illae magnificentissimae voces: *Caulacau*, *Saulasau*, *Zeesar*: *Caulacau* illius qui supra est Adamantis, *Saulasau* ejus qui infra est mortalis, *Zeesar* Iordanis qui sursum fluxit. Hic est, inquit, ille in omnibus (praesens) mas et femina simul homo, quem qui ignorant Geryonam appellant 1 tricorporem, tanquam ex terra fluentem Terrifluum, communiter autem Graeci *caeleste cornu Menis*, quoniam commiscuit et conflavit omnia omnibus. *Omnia enim*, inquit, *per ipsum facta sunt et sine ipso factum est nihil. Quod factum est in ipso, vita* 5 *est.* Haec, inquit, est vita ineffabilis generatio perfectorum hominum, quae prioribus generationibus non erat cognita. *Nihil* autem, quod sine eo factum est, mundus specialis est, existit enim sine eo a tertio et quarto. Hoc est, inquit, poculum

σαυλασαυ, ζησάαρ] Jes. 28, 10: כִּי יִצְרָו יִצְרָו יִצְרָו יִצְרָו יִצְרָו יִצְרָו יִצְרָו יִצְרָו יִצְרָו יִצְרָו
 : שָׁם יִצְרָו שָׁם יִצְרָו 50. τοῦ ἄνω, τοῦ] τοῦ ἀνωτάτω C M 53.
 γηριόνην C 54. ἀπουράνιον C M; cf. infra c. 9 p. 118 ed. Oxon.
 55. παντάσῃ C 55—57. Ev. Jo. 1, 3. 4 Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο,
 καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν· ὃ γέγονεν, ἐν αὐτῷ ζωὴ ἔστιν. 59.
 οὐδέν] οὐδέν ἔστιν C M 60. ἰδικός ἔστιν.] ἰδικός· C M γέγονεν]
 γέγονε, ἐν C: γέγονε μὲν M 61. τὸ κόνδυ — οἰωνίζεται] 1 Mos. 44,
 2. 5. καὶ τὸ κόνδυ μου τὸ ἀργυροῦν ἐμβάλετε εἰς τὸν μάρσιππον τοῦ νεω-

σιλεὺς πίνων οἰωνίζεταί. | Τοῦτο, φησί, κεκρυμμένον εὐ-
ρέθη ἐν τοῖς καλοῖς τοῦ Βενιαμὴν σπέρμασι. Λέγουσι δὲ αὐτὸ
καὶ Ἕλληγες, φησὶν, οὕτως μαινομένῳ στόματι·

65

Φέρε' ὕδωρ, φέρε' οἶνον, ὦ παῖ·
μέθυσόν με καὶ κάρωσον.

Τὸ ποτήριον λέγει μου,
ποδαπὸν με δεῖ γενέσθαι.

Τοῦτο, φησὶν, ἤρκει μόνον νοηθὲν ἀνθρώποις τὸ τοῦ Ἀνακρέ-
70 οντος ποτήριον ἀλλάως λαλοῦν μυστήριον ἄρρητον. Ἄλλων
γάρ, φησί, τὸ Ἀνακρέοντος ποτήριον, ὅπερ αὐτῷ φησὶν Ἀνα-
κρέων λαλεῖν ἀλλάῳ φθέγματι, ποδαπὸν αὐτὸν δεῖ γενέσθαι,
τουτέστι πνευματικόν, οὐ σαρκικόν, εἰὰ ἀκούσῃ τὸ κεκρυμμένον
μυστήριον ἐν σιωπῇ· καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ ὕδωρ τὸ ἐν τοῖς καλοῖς
75 ἐκείνοις γάμοις, ὃ στρέψας ὁ Ἰησοῦς ἐποίησεν οἶνον. Αὕτη,
φησὶν, ἐστὶν ἡ μεγάλη καὶ ἀληθινὴ ἀρχὴ τῶν σημείων, ἣν ἐποίη-
σεν ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐφανέρωσεν τὴν βα-
σιλείαν τῶν οὐρανῶν. Αὕτη, φησὶν, ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐ-
ρανῶν ἐντὸς ἡμῶν κατακειμένη ὡς θησαυρός, ὡς ζύμη εἰς
80 ἀλεύρου τρία σάτα κεκρυμμένη. Τουτέστι, φησί, τὸ μέγα καὶ
ἄρρητον Σαμοθράκων μυστήριον, ὃ μόνοις ἐξεστὶν εἰδέναι τοῖς
τελείοις, φησὶν, ἡμῖν. Διαρρήθην γάρ οἱ Σαμόθρακες τὸν
Ἀδὰμ ἐκείνον παραδιδόασιν ἐν τοῖς μυστηρίοις τοῖς ἐπιτελου-
μένοις παρ' αὐτοῖς ἀρχάνθρωπον. Ἔστηκε δὲ ἀγάλματα δύο
85 ἐν τῷ Σαμοθράκων ἀνακτόρῳ ἀνθρώπων γυμνῶν, ἄνω τετα-
μένας ἐχόντων τὰς χεῖρας ἀμφοτέρας | εἰς οὐρανὸν καὶ τὰς αἰ-
σχύνας ἄνω ἐστραμμένας, καθάπερ ἐν Κυλλήνῃ τὸ τοῦ Ἐρμοῦ.
Εἰκόνες δὲ εἰσι τὰ προειρημένα ἀγάλματα τοῦ ἀρχανθρώπου
καὶ τοῦ ἀναγεννωμένου πνευματικοῦ, κατὰ πάνθ' ὁμοουσίου
90 ἐκείνῳ τῷ ἀνθρώπῳ. Τοῦτο, φησὶν, ἐστὶ τὸ εἰρημένον ὑπὸ
τοῦ σωτήρος· Ἐὰν μὴ πίνητέ μου τὸ αἶμα καὶ φάγητέ
μου τὴν σάρκα, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν
τέρον — Ἴνα τί ἐκλέπατέ μου τὸ κόνδυ τὸ ἀργυροῦν; οὐ τοῦτο ἐστίν, ἐν ᾧ
πίνει ὁ κύριός μου; αὐτὸς δὲ οἰωνισμῷ οἰωνίζεται ἐν αὐτῷ. 65. sqq.
Bergk rettulit inter Anacreontea nr. 63 p. 835. Cum v. 1 et 2 cfr.
Anacr. 50, 10: βάλ' ὕδωρ, δὸς οἶνον, ὦ παῖ, || τὴν ψυχὴν μου κάρωσον.
65. φέρε bis C 71. Ἀνακρέοντος] Ἀνακρέοντος φησὶ C M 72.
λαλεῖ C M 74. sqq. Cf. Ev. Jo. 2, 1—11. 75—78. Ev. Jo.
2, 11 Ταύτην ἐποίησεν ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλι-
λαίας, καὶ ἐφανέρωσεν τὴν δόξαν αὐτοῦ 78 — 80. Cf. Luc. 17, 21 ἡ

condy, in quo rex bibens auspicatur. Hoc, inquit, absconditum 10
reperitum est in pulchris Benjamin sperminibus. Significant au-
tem id etiam Graeci, inquit, sic furenti ore:

Fer aquam, fer vinum, o puer,

Inebriato me et mulceto.

Poculum dicit meum,

15

Cuiatem me fieri oporteat.

Hoc, inquit, sufficiebat solum cognitum hominibus Ana-
creontis poculum mutum loquens mysterium ineffabile. Mutum
enim, inquit, Anacreontis poculum, quod Anacreon sibi ait lo-
qui muta loquela, cuiatem oporteat eum fieri, hoc est spiritua- 20
lem, non carnalem, si audierit reconditum mysterium per silen-
tium. Et hoc est aqua in pulchris illis nuptiis, quam conver-
tens Iesus fecit vinum. Hoc, inquit, est magnum et germanum
initium signorum, quod fecit Iesus in Cana Galilaeae et manife-
stavit regnum caelorum. Hoc, inquit, est regnum caelorum in 25
nobismet ipsis reconditum tanquam thesaurus, ut fermentum
in farinae satis tribus absconditum. Hoc, inquit, est magnum
et ineffabile Samothracum mysterium, quod solis licet cogno-
visse perfectis, inquit, nobis. Diserte enim Samothraces Ada-
mum illum tradunt in mysteriis, quae apud eos celebrantur, 30
primorem hominem. Stant autem statuae duae in Samothracum
templo hominum nudorum surrectam habentium utramque ma-
num in caelum et pudenda sursum tensa, sicuti in Cyllene
monte Mercurii. Imagines autem sunt supra commemoratae
statuae primoris hominis et renati spiritualis per omnia eius- 35
dem naturae cum illo homine. Hoc est, inquit, quod dictum
est a salvatore: *Nisi bibitis meum sanguinem et manducatis*

βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐν τὸς ὑμῶν ἐστίν. Matth. 13, 44 ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία
τῶν οὐρανῶν θησαυρῶν κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ. Matth. 13, 33 Ὅμοία
ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμη, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύ-
ρου σάτα τρία 79. εἰς] ὡς C M 83. Ἀδὰμ Cf. Bergk Poett.
Lyr. p. 1041 85. 86. τεταμέναις] τεμέναις C 91 — 95. Cf. Ev.
Jo. 6, 53 ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πίνετε αὐ-
τοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. Matth. 20, 22 δύνασθε πιεῖν τὸ
ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν; Marc. 10, 38 δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ
ἐγὼ πίνω κ. τ. λ. Ev. Jo. 8, 21 et 13, 33 ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύ-
νασθε ἔλθειν. 91. φάγητε C

τῶν οὐρανῶν, ἀλλὰ κἄν πίητε, φησί, τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ἐκεῖ ὑμεῖς εἰσελθεῖν οὐ δύνασθε. Ἦιδει γὰρ, φησὶν, ἐξ ὁποίας φύσεως ἕκαστος τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐστὶ καὶ ὅτι ἕκαστον αὐτῶν εἰς τὴν ἰδίαν φύσιν ἐλθεῖν ἀνάγκη. Ἀπὸ γὰρ τῶν δώδεκα, φησί, φυλῶν μαθητὰς ἐξελέξατο δώδεκα καὶ δι' αὐτῶν ἐλάλησε πάση φυλῇ· διὰ τοῦτο, φησί, τὰ τῶν δώδεκα μαθητῶν κηρύγματα οὔτε πάντες ἀκηκόασιν οὔτε, ἐὰν ἀκούσωσι, παραδέξασθαι δύνανται. Ἔστι γὰρ αὐτοῖς παρὰ φύσιν τὰ μὴ κατὰ φύσιν.

Τοῦτον, φησί, Θραῦκες οἱ περὶ τὸν Αἴμον οἰκοῦντες Κορύβαντα καλοῦσι καὶ Θραξίν οἱ Φρύγες παραπλησίως, ὅτι ἀπὸ τῆς κορυφῆς ἄνωθεν καὶ ἀπὸ τοῦ ἀχαρακτηρίστου ἐγκεφάλου τὴν ἀρχὴν τῆς καταβάσεως λαμβάνων καὶ πάσας τὰς τῶν ὑποκειμένων διερχόμενος ἀρχὰς πῶς καὶ τίνα τρόπον κατέρχεται οὐ νοοῦμεν. Τοῦτ' ἐστὶ, φησί, τὸ εἰρημένον· φωνὴν μὲν αὐτοῦ ἠκούσαμεν, εἶδος δὲ αὐτοῦ οὐχ ἑώρακαμεν. Ἀποπειταμένον γὰρ, φησὶν, αὐτοῦ καὶ κεχαρητισμένου ἀκούεται φωνή, τὸ δὲ εἶδος τὸ κατελθὸν ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ ἀχαρακτηρίστου ὁποῖον ἐστὶν εἶδεν οὐδεὶς. Ἔστι δὲ ἐν τῷ πλάσματι τῷ χοϊκῷ, γινώσκει δὲ αὐτὸ οὐδεὶς. Οὗτος, φησὶν, ἐστὶν ὁ τὸν κατακλυσμὸν | οἰκῶν Θεὸς κατὰ τὸ ψαλτήριον καὶ φθεγγόμενος [καὶ] κεκραγὼς ἀπὸ ὑδάτων πολλῶν. Ὑδατα, φησὶν, ἐστὶ πολλὰ ἢ πολυσχιδῆς τῶν θνητῶν γένεσις ἀνθρώπων, ἀφ' ἧς βοᾷ καὶ κέκραγε πρὸς τὸν ἀχαρακτηρίστον ἄνθρωπον, ῥῦσαι λέγων ἀπὸ λεόντων τὴν μονογενῆ μου. Πρὸς τοῦτον, φησὶν, ἐστὶν εἰρημένον· Παῖς μου εἶ σὺ Ἰσραήλ, μὴ φοβοῦ, ἐὰν διὰ ποταμῶν διέλθῃς, οὐ μὴ σε συγκλύσωσιν, ἐὰν διὰ πυρὸς διέλθῃς, οὐ μὴ σε συγκαύσει. Ποταμούς, φησί, λέγει τὴν ὑγρὰν τῆς γενέσεως οὐσίαν, πῦρ δὲ τὴν ἐπὶ τὴν γένεσιν ὀρμὴν καὶ ἐπιθυμίαν· Σὺ ἐμὸς εἶ, μὴ φοβοῦ. Καὶ πάλιν, φησὶν, εἰ ἐπιλήσεται

8. 9. Cf. Ev. Jo. 3, 8 τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται ἢ ποῦ ὑπάγει. Cap. 5, 37 οὔτε φωνὴν αὐτοῦ πώποτε ἀκηκόατε, οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἑώρακατε κ. τ. λ.
10. Ἀποπειταμένον C M χαρητισμένον C 13—15. Cf. Psalm. 28, 10 Κύριος τὸν κατακλυσμὸν κατοικεῖ κ. τ. λ. vs. 3 Φωνὴ κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων, ὁ Θεὸς τῆς δόξης ἐβρόντησεν, κύριος ἐπὶ ὑδάτων πολλῶν κατοικῶν? 15. καὶ om C 16. πολυσχιδῆς C 18. Cf. Psalm. 34,

meam carnem, nequaquam intrabitis in regnum caelorum, sed etiamsi biberitis, inquit, calicem, quem ego bibo: quo ego vado, illuc vos intrare non potestis. Norat enim, inquit, ex 40 quali natura quisque discipulorum suorum esset, et quemque eorum in propriam naturam venire oportere. Nam ex duodecim tribubus discipulos sibi elegit duodecim et per eos locutus est omni tribui. Propter hoc, inquit, duodecim discipulorum praeconia neque omnes audiverunt, neque ubi audierint perci- 45 pere possunt. Sunt enim iis contra naturam, quae non sunt secundum naturam. Hunc, inquit, Thraces, qui circa Haemum habitant, *Corybantem* appellant et cum Thracibus Phryges pariter, quoniam a capite supra et ab ineffigiato cerebro initium descensionis sumens et omnes subiectorum permeans potesta- 50 tes, quomodo et qua ratione permeet ignoramus. Hoc est, inquit, dictum illud: *Vocem quidem eius audivimus, speciem autem eius non vidimus.* Descripti enim eius, inquit, et effigiati auditur vox, speciem autem desuper delapsam ab ineffigiato qualis sit novit nemo. Est autem in figmento choico, cognos- 55 cit autem eam nemo. Hic, inquit, est *diluvium habitans deus* secundum psalterium *et loquens atque vociferans ab aquis magnis.* Aquae, inquit, magnae sunt multiplex mortalium generatio hominum, ex qua clamat et vociferatur ad ineffigiatum hominem: *Servato, dicens, a leonibus unigenitam meam.* Ad 60 hunc, inquit, est dictum: *Filius meus es tu Israel, noli metuere; ubi per flumina transieris, non te corripient, ubi per ignem transieris, non te comburet.* Flumina, inquit, dicit humidam generationis naturam, ignem autem ad generationem impetum et ardorem. *Tu meus es, noli metuere.* Et rursus, inquit: *Si* 65

17 Ἀποκατάστησον τὴν ψυχὴν μου ἀπὸ τῆς κακουργίας αὐτῶν, ἀπὸ λεόντων τὴν μονογενῆ μου. Psalm. 21, 21. 22. Ῥῦσαι ἀπὸ ῥομφαίας τὴν ψυχὴν μου, καὶ ἐκ χειρὸς κυνὸς τὴν μονογενῆ μου. Σῶσόν με ἐκ στόματος λέοντος κ. τ. λ. 19—24. Cf. Jes. 41, 8. Σὺ δὲ Ἰσραὴλ παῖς μου (Jes. 49, 3 Δουλὸς μου εἶ σὺ Ἰσραὴλ). Jes. 43, 1. 2. Μὴ φοβοῦ, ὅτι ἐλυτρώσάμην σε, ἐκέλεσά σε τὸ ὄνομά σου, ἐμὸς εἶ σύ. Καὶ ἐὰν διαβαίνης δι' ὕδατος, μετὰ σοῦ εἰμί, καὶ ποταμοὶ οὐ συγκλύσουσίν σε· καὶ ἐὰν διέλθῃς διὰ πυρὸς, οὐ μὴ κατακαυθῆς, γλῶξ οὐ κατακαύσει σε. 24. 25. Jes. 49, 15. Μὴ ἐπιλήσεται γυνὴ τοῦ παιδίου αὐτῆς τοῦ μὴ ἐλεῆσαι τὰ ἔξ- γονα τῆς κοιλίας αὐτῆς;

25 μήτηρ τῶν τέκνων αὐτῆς μὴ ἐλεῆσαι μηδὲ ἐπιδοῦ-
 ναι μαστόν, καὶ γὰρ ἐπιλήσομαι ὑμῶν, ὁ Ἀδάμας, φησί,
 λέγει πρὸς τοὺς ἰδίους ἀνθρώπους· ἀλλὰ εἰ καὶ ἐπιλήσε-
 ται ταῦτα γυνή, ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἐπιλήσομαι ὑμῶν. Ἐπὶ
 τῶν χειρῶν μου ἐξωγράφηκα ὑμᾶς. Περὶ δὲ τῆς ἀνόδου
 30 αὐτοῦ, τουτέστι τῆς ἀναγεννήσεως, ἵνα γένηται πνευματικός, οὐ
 σαρκικός, λέγει, φησὶν, ἡ γραφή· Ἄρατε πύλας οἱ ἄρχον-
 τες ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε πύλαι αἰώνιοι καὶ εἰσελεύσε-
 ται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης, τουτέστι, Θεῦμα Θεαμάτων. Τίς
 γάρ, φησὶν, ἐστὶν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης; Σκώληξ
 35 καὶ οὐκ ἄνθρωπος, ὄνειδος ἀνθρώπου καὶ ἐξουθενή-
 μα λαοῦ, αὐτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης, ὁ ἐν πο-
 λέμῳ δυνατός. Πόλεμον δὲ λέγει τὸν ἐν σώματι, ὅτι ἐκ μα-
 χίμων στοιχείων πέπλασται τὸ πλάσμα, καθὼς γέγραπται, φησί,
 Μνήσθητι πόλεμον τὸν γινόμενον ἐν σώματι. Ταύτην,
 40 φησί, τὴν εἴσοδον καὶ ταύτην τὴν πύλην εἶδεν εἰς | Μεσοπο-
 ταμίαν πορευόμενος ὁ Ἰακώβ, ὅπερ ἐστὶν ἀπὸ τοῦ παιδὸς
 ἔφηβος ἤδη γινόμενος καὶ ἀνὴρ, τουτέστιν ἐγνωρίσθη τῷ εἰς
 Μεσοποταμίαν πορευομένῳ· (Μεσοποταμία δέ, φησὶν, ἐστὶν
 ἡ τοῦ μεγάλου ὠκεανοῦ ῥοή, ἀπὸ τῶν μέσων ῥέουσα τοῦ τε-
 45 λείου ἀνθρώπου,) καὶ ἐθαύμασε τὴν οὐράνιον πύλην εἰπών·
 ὡς φοβερός ὁ τόπος οὗτος. Οὐκ ἔστι τοῦτο, ἀλλ' ἡ οἴ-
 κος Θεοῦ, καὶ αὕτη ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ. Διὰ τοῦτο,
 φησί, λέγει ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ εἶμι ἡ πύλη ἡ ἀληθινή. Ἔστι
 δὲ ὁ ταῦτα λέγων ὁ ἀπὸ τοῦ ἀχαρακτηριστοῦ, φησὶν, ἄνωθεν
 50 κεχαρακτηρισμένος τέλειος ἄνθρωπος. Οὐ δύναται οὖν, φησί,
 σωθῆναι ὁ τέλειος ἄνθρωπος, εἰ μὴ ἀναγεννηθῆ διὰ ταύτης
 εἰσελθὼν τῆς πύλης. Τὸν αὐτὸν δὲ τοῦτον, φησί, Φρύγες καὶ
 Πάπαν καλοῦσιν, ὅτι πάντα ἔπαυσεν ἀτάκτως καὶ πλημμελῶς
 πρὸ τῆς ἐαυτοῦ φανερώσεως κεινημένα. Τὸ γὰρ ὄνομα, φησί,
 55 τοῦ πάπα πάντων ὁμοῦ ἐστὶ τῶν ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων
 καὶ καταχθονίων λεγόντων· παῦς παῦς τὴν ἀσυμφωνίαν τοῦ
 κόσμου καὶ ποιήσον εἰρήνην τοῖς μακρὰν, τουτέστι τοῖς ὑλι-
 κοῖς καὶ χοῖκοῖς, καὶ εἰρήνην τοῖς ἐγγύς, τουτέστι τοῖς πνευ-

27—29. Jes. 49, 15. Εἰ δὲ καὶ ἐπιλάθοιτο ταῦτα γυνή, ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἐπιλήσομαί σου, εἶπεν κύριος. Ἴδοὺ ἐπὶ τῶν χειρῶν μου ἐξωγράφησά σου τὰ τεῖχη κ. τ. λ.

31—33. Psalm. 23, 7. 9.

33. 34. Τίς — ἐστὶν

οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης;] Psalm. 23, 8

34—36. Psalm. 21, 7

obliviscetur mater liberorum, quin misereatur et praebeat mammas, et ego obliviscar vestrum, Adamas, inquit, dicit ad proprios homines; *verum etiamsi haec obliviscetur mulier, at ego non obliviscar vestrum. In manibus meis vos expressos habeo.* De ascensione autem eius, hoc est de regeneratione, ut fiat 70 spiritualis non carnalis, dicit, inquit, scriptura: *Attate portas, qui estis domini vestrum, et surgite portae aeternae, et intrabit rex gloriae*, hoc est miraculum miraculorum. *Quis est enim*, inquit, *hic rex gloriae? Vermis et non homo, opprobrium hominis et nullificamen populi; ipse est rex gloriae, in 75 bello pollens.* Bellum autem dicit quod est in corpore, quoniam ex hostilibus elementis fictum est figmentum, sicut scriptum est, inquit: *Recordare bellum existens in corpore.* Hunc, inquit, introitum et hanc portam vidit in *Mesopotamiam* proficiscens Iacob, quod quidem est ex puero pubes iam evadens 80 et vir, hoc est intellecta sunt a proficiscente in Mesopotamiam; (Mesopotamia autem est, inquit, magni oceani fluctus a medio fluens perfecto homine) et miratus est caelestem portam factus: *Quam horribilis hic locus. Non est hoc nisi aedis dei et haec porta caeli.* Propter hoc, inquit, dicit Iesus: *Ego sum 85 porta vera.* Est autem haec dicens ab ineffigiato supra, inquit, effigiatus perfectus homo. Non potest igitur, inquit, servari perfectus homo, nisi renascetur per hanc ingressus portam. Eundem autem hunc, inquit, Phryges et *Papam* appellant, quoniam omnia sedavit incondita et temere ante ipsius 90 apparitionem mota. Nomen enim *papa*, inquit, omnium simul est et caelestium et terrestrium et infernorum, dicentium: seda, seda incongruentiam mundi et facito *pacem longe dissitis*, hoc est materialibus et choicis, et *pacem iis qui prope sunt*, hoc

Ἐγὼ δὲ εἰμι σκώληξ καὶ οὐχὶ ἄνθρωπος, ὄνειδος ἀνθρώπου καὶ ἐξουθένημα λαοῦ 36. 37. Psalm 23, 10 αὐτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης. vs. 8 κύριος δυνατὸς ἐν πολέμῳ. 39. Cf. Iob. 40, 27 μνησθεὶς πολέμου τοῦ γιγνομένου ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ κ. τ. λ. 40. 41. Cf. 1 Mos. 28, 5 sqq. 46. 47. 1 Mos. 28, 17 48. Cf. Ev. Jo. 10, 9. Ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα. Matth. 7, 13. Εἰσελθατε διὰ τῆς στενῆς πύλης (Clem. Rom. Hom. 3, 52 Διὰ τοῦτο αὐτὸς ἀληθῆς ὢν προφήτης ἔλεγεν· ἐγὼ εἰμι ἡ πύλη τῆς ζωῆς· ὁ δὲ ἐμοῦ εἰσερχόμενος εἰσέρχεται εἰς τὴν ζωὴν). 52. τοῦτον φασὶ Φρύγες C 56. παέ παέ corr C 57. 58. Cf. Ephes. 2, 17 καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσσατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ εἰρήνην τοῖς ἐγγύς.

ματικοῖς καὶ νοεροῖς τελείοις ἀνθρώποις. Λέγουσι δὲ οἱ Φρύ-
 60 γες τοῦτον αὐτὸν καὶ νέκυν, οἷονεὶ ἐν μνήματι καὶ τάφῳ ἐγ-
 κατορωρυγμένον ἐν τῷ σώματι. Τοῦτο, φησὶν, ἐστὶ τὸ εἰρημέ-
 νον· Τάφοι ἐστὲ κεκονιαμένοι, γέμοντες, φησὶν, ἔσωθεν
 ὀστέων νεκρῶν, ὅτι οὐκ ἔσαν ἐν ὑμῖν ἀνθρώπος ὁ ζῶν· καὶ
 πάλιν, φησὶν, ἐξαλοῦνται ἐκ τῶν μνημείων οἱ νεκροί,
 65 τουτέστιν ἐκ τῶν σωμάτων τῶν χοϊκῶν ἀναγεννηθέντες πνευμα-
 τικοί, οὐ σαρκικοί. Αὕτη, φησὶν, ἐστὶν ἡ ἀνάστασις ἡ διὰ τῆς
 πύλης γινομένη τῶν οὐρανῶν, δι' ἧς οἱ μὴ εἰσελθόντες, φησί,
 πάντες μένουσι νεκροί. Οἱ δὲ αὐτοί, φησί, Φρύγες τὸν αὐτὸν
 τοῦτον πάλιν ἐκ μεταβολῆς λέγουσι θεόν. Γίνεται γάρ, φησί,
 70 θεός, ὅταν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆς διὰ τῆς τοιαύτης πύλης εἰσε-
 λεύσεται εἰς τὸν οὐρανόν. Ταύτην, φησί, τὴν πύλην Παῦλος
 οἶδεν ὁ ἀπόστολος, παρανοήσας ἐν μυστηρίῳ καὶ εἰπών· ἤρ-
 πάσθαι ὑπὸ ἀγγέλου, καὶ γεγονέναι ἕως δευτέρου καὶ
 τρίτου οὐρανοῦ εἰς τὸν παράδεισον αὐτόν, καὶ ἕωρα-
 75 κέναι ἃ ἐώρακε, καὶ ἀκηκοέναι ῥήματα ἄρρητα ἃ οὐκ
 ἔξδὸν ἀνθρώπῳ εἰπεῖν. Ταῦτά ἐστι, φησί, τὰ ἄρρητα ὑπὸ
 πάντων λεγόμενα μυστήρια, ἃ [καὶ λαλοῦμεν] οὐκ ἐν δι-
 δακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς
 πνεύματος, πνευματικοῖς πνευματικῶς συγκρίνοντες, ψυ-
 80 χικὸς δὲ ἀνθρώπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ
 θεοῦ, μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστὶ, καὶ ταῦτά φησιν ἐστὶ τὰ τοῦ
 πνεύματος ἄρρητα μυστήρια, ἃ ἡμεῖς ἴσμεν μόνοι. Περὶ τού-
 των, φησὶν, εἶρηκεν ὁ σωτήρ· οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός
 με, εἰ μὴ τίνα ἐλκύσῃ ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος. Πάνυ
 85 γάρ, φησί, δύσκολον ἐστὶ παραδέξασθαι καὶ λαβεῖν τὸ μέγα
 τοῦτο καὶ ἄρρητον μυστήριον. Καὶ πάλιν, φησὶν, εἶρηκεν ὁ σω-
 τήρ· οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι κύριε, κύριε, εἰσελεύσεται εἰς
 τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα
 τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ὁ δεῖ ποιήσαντας,
 90 οὐχὶ ἀκούσαντας μόνον, εἰς τὴν βασιλείαν εἰσελθεῖν τῶν οὐρα-
 νῶν. Καὶ πάλιν, φησὶν, εἶρηκεν· οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρνοι
 προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

60. 61. ἐγκατωρυγμένον C M 62. 63. Cf. Matth. 23, 27. ὁμοιά-
 ζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οἷονεὶ ἐξωθεν μὲν γαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ
 γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας. 64. Cf. Matth. 27,
 52. 53. καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεψώθησαν, καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων

est spiritualibus et rationalibus perfectis hominibus. Appellant⁹⁵ autem Phryges hunc eundem et *mortuum*, quasi in monumento et sepulcro infossum in corpore. Hoc, inquit, est dictum illud: *Sepulcra estis dealbata plena*, inquit, *intus ossibus mortuorum*, quoniam non inest in vobis homo vivus; et rursus, inquit, *Exilient ex monumentis mortui*, hoc est ex corporibus¹ choicis renati spirituales, non carnales. Haec, inquit, est resurrectio, quae per portam fit caelorum, per quam non ingressi, inquit, omnes manent mortui. Iidem autem Phryges, inquit, eundem hunc rursus ex conversione appellant *deum*.⁵ Fit enim, inquit, deus, quum ex mortuis resuscitatus per talem portam intrabit in caelum. Hanc, inquit, portam Paulus novit apostolus, revelans in mysterio et dicens, *se raptum esse ab angelo, et venisse usque ad secundum et tertium caelum in paradysum ipsum et vidisse, quae viderit et audivisse arcana*¹⁰ *verba, quae non liceat homini loqui*. Haec sunt, inquit, quae arcana ab omnibus vocantur mysteria, *quae et loquimur non in doctis humanae sapientiae verbis, sed in doctrina spiritus, spiritualibus spiritualia comparantes. Animalis autem homo non percipit ea quae sunt spiritus dei; stultitia est enim illi*, et¹⁵ haec, inquit, sunt spiritus arcana mysteria, quae nos novimus soli. De his, inquit, dixit salvator: *Nemo potest venire ad me, nisi quem traxerit pater meus caelestis*. Admodum enim, inquit, difficile est percipere etprehendere magnum hoc et arcanum mysterium. Et rursus, inquit, dixit salvator: *Non*²⁰ *omnis qui dicit mihi domine, domine, intrabit in regnum caelorum, sed qui facit voluntatem patris mei qui in caelis est: quam oportet facientes, non audientes solum in regnum intrare caelorum*. Et rursus, inquit, dixit: *Publicani et meretrices praecedunt vos in regnum caelorum*. Publicani (τελώναι)²⁵

ἀγίων ἠγέρθησαν καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων κ. τ. λ. Matth. 11, 5.
 Luc. 7, 22. νεκροὶ ἐγείρονται. 72—76. Cf. 2 Cor. 12, 2—4. οἶδα
 ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ — — ἀρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ·
 καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον — ὅτι ἠρπάγη εἰς τὸν παράδεισον καὶ
 ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. 77. καὶ λα-
 λοῦμεν om C M; cf: 1 Cor. 2, 13. 14. 83. 84. Ev. Jo. 6, 44. οὐ-
 δεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς με, ἐὰν μὴ ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με ἐλκύσῃ αὐτόν.
 87—89. Matth. 7, 21. 91. 92. Matth. 21, 31.

Τελῶναι γάρ, φησίν, εἰσὶν οἱ τὰ τέλη τῶν ὄλων λαμβάνοντες, ἡμεῖς| δέ, φησίν, ἐσμὲν οἱ τελῶναι, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰ-
 95 ὄνων κατήντηκε. Τέλη γάρ, φησίν, εἰσὶ τὰ ἀπὸ τοῦ ἀχα-
 ρακτηρίστου εἰς τὸν κόσμον καιεσπαρμένα σπέρματα, δι' ὧν ὁ
 πᾶς συντελεῖται κόσμος· διὰ γὰρ αὐτῶν καὶ ἤρξατο γενέσθαι.
 Καὶ τοῦτό ἐστι, φησί, τὸ εἰρημένον· Ἐξῆλθεν ὁ σπεῖρων
 τοῦ σπεῖραι· καὶ τὰ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδὸν καὶ
 1 κατεπατήθη, τὰ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη· καὶ ἐξανέτειλε,
 φησί, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάρους ἐξηράνθη καὶ ἀπέ-
 θανε· τὰ δὲ ἔπεσε, φησίν, ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν
 καὶ ἀγαθήν, καὶ ἐποίει καρπὸν, ὁ μὲν ἑκατόν, ὁ δὲ
 5 ἐξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα. Ὁ ἔχων, φησίν, ὧτα ἀκού-
 εῖν ἀκουέτω. Τοῦτέστι, φησίν, οὐδεὶς τούτων τῶν μυστηρίων
 ἀκροατῆς γέγονεν εἰ μὴ μόνοι οἱ γνωστικοὶ τέλειοι. Αὕτη, φη-
 σίν, ἐστὶν ἡ γῆ ἢ καλὴ καὶ ἀγαθὴ, ἣν λέγει Μωϋσῆς· Εἰσάξω
 ὑμᾶς εἰς γῆν καλὴν καὶ ἀγαθὴν, εἰς γῆν ῥέουσσαν
 10 γάλα καὶ μέλι. Τοῦτο, φησίν, ἐστὶ τὸ μέλι καὶ τὸ γάλα,
 οὗ γευσαμένους τοὺς τελείους ἀβασιλεύτους γενέσθαι καὶ μετα-
 σχεῖν τοῦ πληρώματος. Τοῦτο, φησίν, ἐστὶ τὸ πλήρωμα, δι' οὗ
 πάντα γινόμενα γεννητὰ ἀπὸ τοῦ ἀγεννήτου γέγονέ τε καὶ πε-
 πλήρωται. Ὁ δὲ αὐτὸς οὔτος ὑπὸ τῶν Φρυγῶν καὶ ἄκαρπος
 15 καλεῖται. Ἔστι γὰρ ἄκαρπος, ὅταν ἡ σαρκικὸς καὶ τὴν ἐπι-
 θυμίαν τῆς σαρκὸς ἐργάζεται. Τοῦτο, φησίν, ἐστὶ τὸ εἰρημέ-
 νον· πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπ-
 τεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. Καρποὶ γὰρ οὔτοι, φησίν,
 εἰσὶ μόνον οἱ λογικοί, οἱ ζῶντες ἄνθρωποι, οἱ διὰ τῆς πύλης
 20 εἰσερχόμενοι τῆς τρίτης. Λέγουσι γοῦν· εἰ νεκρὰ ἐφάγετε
 καὶ ζῶντα ἐποιήσατε, τί, ἂν ζῶντα φάγητε, ποιή-
 σετε; Ζῶντα δὲ λέγουσι καὶ λόγους καὶ νόας καὶ ἀνθρώ-
 πους, τοὺς μαργαρίτας ἐκείνου τοῦ ἀχαρακτη|ρίστου ἐρριμμένους
 εἰς τὸ πλάσμα κάτω. Τοῦτέστιν ὃ λέγει, φησί· μὴ βάλητε
 25 τὸ ἅγιον τοῖς κυσὶ μηδὲ τοὺς μαργαρίτας τοῖς
 χοίροις, χοίρων καὶ κυνῶν ἔργον λέγοντες εἶναι τὴν γυναικὸς
 πρὸς ἄνδρα ὀμιλίαν. Τὸν αὐτὸν δὲ τοῦτον, φησίν, οἱ Φρύγες κα-

94. 95. 1 Cor. 10, 11

98—6. Cf. Matth. 13, 3—9. Marc. 4,

3—9. Luc. 8, 5.—8.

7. μόνοι οἱ] μόνοι C M 8—10. Cf.

5 Mos. 31, 20 Εἰσάξω γὰρ αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, ἣν ὤμοσα τοῖς

enim, inquit, sunt qui omnium rerum vectigalia recipiunt, nos autem, inquit sumus publicani, *in quos fines (τὰ τέλη) saeculorum devenerunt.* Τέλη enim, inquit, sunt ab ineffigiato in mundum disseminata semina, per quae universus perficitur mundus; per ea enim et orsus est fieri. Et hoc, inquit, est dictum illud: *Exiit seminans ad seminandum, et alia ceciderunt secus viam et conculcata sunt, alia vero super petrosa, et exorta sunt,* inquit, *et quoniam non habebant altitudinem terrae, aruerunt et demortua sunt; alia autem ceciderunt, inquit, in terram pulchram et bonam et faciebant fructum, aliud centesimum, aliud sexagesimum, aliud tricesimum.* Qui habet aures audiendi audiat. Hoc est, inquit, nemo horum mysteriorum auditor factus est, nisi soli perfecti gnostici. Haec, inquit, est terra pulchra et bona, quam dicit Moses: *Inducam vos in terram pulchram et bonam, in terram affluentem lacte et melle.* 40 Hoc, inquit, est mel et lac, quo gustato perfectos irreges fieri et impertiri plenitudine. Haec, inquit, est plenitudo, per quam omnia existentia nata ab innato et facta sunt et impleta. Idem autem hic a Phrygibus etiam *sterilis* vocatur. Est enim sterilis, quando est carnalis et cupidinem carnis efficit. Hoc, in- 45 quit, est dictum illud: *Omnis arbor, quae non facit fructum bonum, exciditur et in ignem mittitur.* Fructus enim hi, inquit, sunt soli rationales, vivi homines, qui per portam ingrediuntur tertiam. Dicunt quippe: *Si mortua comedistis et viva fecistis, quid, si viva comederitis, facietis?* Viva autem dicunt 50 et rationes et mentes et homines, margaritas illius ineffigiali deiectas in figmentum infra. Hoc est quod dicit, inquit: *Ne proiciatis sanctum canibus, neque margaritas porcis, porcorum et canum opus dicentes esse mulieris cum viro consuetudinem.* Eundem autem hunc, inquit, Phryges appellant *caprarium*, non, 55

παιράσιν αὐτῶν, γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι κ. τ. λ. 2 Mos. 3, 8 καὶ κατέβην ἐξελέσθαι αὐτοὺς ἐκ τῆς γῆς Αἰγυπτίων, καὶ ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ τῆς γῆς ἐκείνης, καὶ εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς εἰς γῆν ἀγαθὴν καὶ πολλήν, εἰς γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι κ. τ. λ. 13. γένη τὰ C: γενητὰ M 14. ὑπὸ] ἀπὸ C M 17. 18. Matth. 3, 10. Luc. 3, 9. 19. λογικοί, οἱ] λογικοὶ C M 21. 22. ποιήσητε C M 24. κάτω] κάρπου C 24—26. Matth. 7, 6 Μὴ δώτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσίν, μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἐμπροσθεν τῶν χοίρων κ. τ. λ.

λοῦσιν αἰπόλον, οὐχ ὅτι, φησίν, ἔβασκεν αἶγας καὶ τράγους, ὡς οἱ ψυχικοὶ ὀνομάζουσιν, ἀλλ' ὅτι, φησίν, ἔστιν αἰπόλος, 30 τουτέστιν ὁ ἀεὶ πολλῶν καὶ στρέφων καὶ περιελαύνων τὸν κόσμον ὅλον στροφῆ. Πολεῖν γάρ ἐστι τὸ στρέφειν καὶ μεταβάλλειν τὰ πράγματα· ἐνθεν, φησί, καὶ τὰ δύο κέντρα τοῦ οὐρανοῦ ἅπαντες προσαγορεύουσι πόλους. Καὶ ὁ ποιητῆς δέ φησι·

πωλεῖται τις δεῦρο γέρων ἄλιος νημερτής,

35 ἀθάνατος Πρωτεὺς Αἰγύπτιος,

οὐ πιπράσκειται, φησίν, ἀλλὰ στρέφεται αὐτοῦ οἶονεὶ καὶ περιέρχεται. Ἔτι καὶ πόλεις, ἐν αἷς οἰκοῦμεν, ὅτι στρεφόμεθα καὶ περιπολοῦμεν ἐν αὐταῖς, καὶ καλοῦνται πόλεις. Οὕτως, φησίν, οἱ Φρύγες αἰπόλον τοῦτον καλοῦσι τὸν πάντοτε πάντα 40 πανταχῆ στρέφοντα καὶ μεταβάλλοντα πρὸς τὰ οἰκεῖα. Καλοῦσι δὲ αὐτόν, φησί, καὶ πολύκαρπον οἱ Φρύγες, ὅτι πλείονα, φησί, τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα, τουτέστι τὰ ἀναγεννώμενα ἀθάνατα καὶ ἀεὶ διαμένοντα ἐστὶ πολλά, κἂν ὀλίγα ἢ τὰ γεννώμενα· τὰ 45 δὲ σαρκικὰ, φησίν, φθαρτὰ πάντα, κἂν ἢ πολλὰ πάνυ γεννώμενα. Διὰ τοῦτο, φησίν, ἔκλαιε Ῥαχὴλ τὰ τέκνα καὶ οὐκ ἤθελε, φησί, παρακαλεῖσθαι κλαίουσα ἐπ' αὐτοῖς· ἦδει γάρ, φησίν, | ὅτι οὐκ εἰσί. Θρηνεῖ δὲ καὶ Ἰερεμίας τὴν κάτω Ἰερουσαλήμ, οὐ τὴν ἐν Φοινίκῃ πόλιν, ἀλλὰ τὴν κάτω 50 γένεσιν τὴν φθαρτὴν· ἔγνω γάρ, φησί, καὶ Ἰερεμίας τὸν τέλειον ἄνθρωπον, τὸν ἀναγεννώμενον ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ σαρκικόν. Αὐτὸς γοῦν ὁ Ἰερεμίας ἔλεγεν· Ἄνθρωπός ἐστι καὶ τίς γνώσεται αὐτόν; Οὕτως, φησίν, ἐστὶ πάνυ βαθεῖα καὶ δυσκατάληπτος ἡ τοῦ τελείου ἀνθρώπου γνῶσις. Ἀρχὴ γάρ, 55 φησίν, τελειώσεως γνῶσις ἀνθρώπου· Θεοῦ δὲ γνῶσις ἀπηρητισμένη τελειώσις. Λέγουσι δὲ αὐτόν, φησί, Φρύγες καὶ χλοερὸν στάχυν τεθερισμένον, καὶ μετὰ τοὺς Φρύγας Ἀθηναῖοι μυοῦντες Ἐλευσίνια, καὶ ἐπιδεικνύντες τοῖς ἐποπιτεύουσι τὸ μέγα καὶ θαυμαστόν καὶ τελειότατον ἐποπιτικὸν ἐκεῖ μυστήριον ἐν 60 σιωπῇ, τεθερισμένον στάχυν. Ὁ δὲ στάχυς οὗτός ἐστι καὶ παρὰ Ἀθηναίοις ὁ παρὰ τοῦ ἀχαρακτηριστοῦ φωστῆρ τέλειος μέ-

29. ἀλλ' ὅτι] ἀλλὰ τί-C

30. πολλῶν corr C et alibi.

32.

ἐνθε C M

34. 35. Hom. Od. 4, 384.

37. Ἔτι] λέγει C: Ἀμέ-

λει M

38. περιπολοῦμεν] πολοῦμεν C M: πολούμεθα Roesperus

40. πάντα πανταχῆ] πανταχῆ C M

42. 43. Jes. 54, 1 et Gal. 4, 27

inquit, quod pascebat capras et capros, ut psychici appellant, sed quia est, inquit, *αἰπόλος*, hoc est ὁ ἀεὶ πολῶν et vertens et circumagens universum mundum conversione. *Πολεῖν* enim significat id quod vertere et commutare res; unde, inquit, et ambo centra caeli universi appellant polos. Et poëta dicit: 60

Πωλεῖται quidem huc senex marinus verax

Immortalis Proteus Aegyptius,

non venundatur, inquit, sed versatur ibi tamquam et circumit. Iam urbes, in quibus habitamus, quia versamur et circumimus in iis, et *πόλεις* vocantur. Ita, inquit, Phryges *caprarium* 65 (*αἰπόλον*) eum appellant, qui semper omnia in omnes partes vertit et commutat ad domestica. Vocant autem eum, inquit, et *feracem* Phryges, quia *plures*, inquit, *liberi viduae potius quam eius, quae habet maritum*, hoc est renati immortales et semper permanentes sunt multi, etiamsi pauci sint nati; car- 70 nales autem, inquit, caduci omnes, etiamsi sint multi admodum nati. Propterea, inquit, *plorabat Rachel filios suos et nolebat*, inquit, *consolari deplorans eos, norat enim, inquit, non esse*. Luget autem etiam Hieremias quae infra est Hierusalem, non Phoeniciae urbem, sed quae infra est generationem caducam. 75 Cognoverat enim, inquit, etiam Hieremias perfectum hominem, renatum ex aqua et spiritu, non carnalem. Ipse profecto Hieremias dicebat: *Homo est et quis cognoscet eum?* Ita, inquit, est admodum profunda et difficilis comprehensu perfecti hominis cognitio. Initium enim, inquit, perfectionis cognitio homi- 80 nis, dei autem cognitio absoluta perfectio. Dicunt autem eum, inquit, Phryges etiam *viridem aristam demessam* et post Phryges Athenienses, initiantes Eleusinia et demonstrantes epoptis magnum et mirabile et perfectissimum epopticum ibi mysterium per silentium, demessam aristam. Arista autem haec est etiam 85 apud Athenienses ab ineffigiato [delapsus filius] perfectus ma-

οτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. 46

— 48. Cf. Matth. 2, 18 *Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς καὶ οὐκ ἠθέλησεν παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσὶν.* Jerem. 31, 15 *Φωνὴ ἐν Ῥαμῶν ἠκούθη —*

Ῥαχὴλ ἀποκλειομένης ἐπὶ τῶν υἱῶν αὐτῆς, καὶ οὐκ ἠθέλην παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσὶν. 46. ἐκλαιε margo C M: ἔλαβε C 52. 53. Jerem. 17,

9 *Βαθεῖα ἡ καρδία παρὰ πάντα, καὶ ἄνθρωπος ἐστίν· καὶ τίς γνώσεται αὐτόν;* 54—56. Ἀρχὴ — τελείωσις] Cf. supra p. 132, 69 sq.

γας, καθάπερ αὐτὸς ὁ ἱεροφάντης, οὐκ ἀποκεκομμένος μὲν,
 ὡς ὁ Ἄτις, εὐνουχισμένος δὲ διὰ κωνείου καὶ πᾶσαν παρητη-
 μένος τὴν σαρκικὴν γένεσιν, νυκτὸς ἐν Ἐλευσίνι ὑπὸ πολλῶν
 65 πυρὶ τελῶν τὰ μεγάλα καὶ ἄρρητα μυστήρια βοᾷ καὶ κέκραγε
 λέγων· ἱερὸν ἔτεκε πότνια κοῦρον Βριμῶ Βριμόν,
 τουτέστιν ἰσχυρὰ ἰσχυρόν. Πότνια δὲ ἔστι, φησὶν, ἡ γένεσις ἡ
 πνευματικὴ, ἡ ἐπουράνιος, ἡ ἄνω· ἰσχυρὸς δὲ ἔστιν ὁ οὕτω
 γεννώμενος. Ἔστι γὰρ λεγόμενον τὸ μυστήριον Ἐλευσὶν καὶ
 70 ἀνακτόρειον· Ἐλευσὶν, ὅτι ἤλθομεν, φησὶν, οἱ πνευματι-
 κοὶ ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ Ἀδάμαντος ῥυέντες κάτω· ἐλεύσεσθαι γάρ,
 φησὶν, ἔστιν ἐλθεῖν, τὸ δὲ ἀνακτόρειον τὸ ἀνελθεῖν ἄνω. Τοῦτο,
 φησὶν, ἔστιν, ὃ λέγουσιν οἱ κατωργιασμένοι τῶν Ἐλευσινίων τὰ
 μυστήρια. Θέσιμιον δὲ ἔστι τὰ μικρὰ μεμνημένους αὐθις τὰ
 75 μεγάλα μνεῖσθαι. Μόροι γὰρ μείζονες μείζονας μοίρας λαγχά-
 νουσι. Μικρὰ δέ, φησὶν, ἔστι τὰ μυστήρια τὰ τῆς Περσεφόνης
 κάτω, περὶ ὧν μυστηρίων καὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἐκεῖ, οὐ-
 σης πλατείας καὶ εὐρυχώρου καὶ φερούσης τοὺς ἀπολλυμένους
 ἐπὶ τὴν Περσεφόνην, . . . καὶ ὁ ποιητὴς δὲ φησιν·

80 Ἀὐτὰρ ὑπ' αὐτὴν ἔστιν ἀταρπιτὸς ὀκριόεσσα,
 κοίλη, πηλώδης· ἢ δ' ἠγήσασθαι ἀρίστη
 ἄλσος ἐς ἱμερόεν πολυτιμήτου Ἀφροδίτης.

Ταῦτ' ἔστι, φησὶ, τὰ μικρὰ μυστήρια τὰ τῆς σαρκικῆς γενέσεως,
 ἃ μνησθέντες οἱ ἄνθρωποι μικρὰ παύσασθαι ὀφείλουσι καὶ μνεῖ-
 85 σθαι τὰ μεγάλα τὰ ἐπουράνια. Οἱ γὰρ τοὺς ἐκεῖ, φησὶ, λα-
 χόντες μόρους μείζονας μοίρας λαμβάνουσιν. Αὕτη γάρ, φησὶν,
 ἔστιν ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ καὶ οὗτος ὁ οἶκος Θεοῦ, ὅπου ὁ ἀγα-
 θὸς Θεὸς κατοικεῖ μόνος, εἰς ὃν οὐκ εἰσελεύσεται, φησὶν, ἀκά-
 θαρτος οὐδεὶς, οὐ ψυχικός, οὐ σαρκικός, ἀλλὰ τηρεῖται πνευ-
 90 ματικοῖς μόνοις, ὅπου δεῖ γενομένους βαλεῖν τὰ ἐνδύματα καὶ

62. Videntur quaedam excidisse, quibuscum *φωστῆρος* commemora-
 tio cohaereret 63. Ἄτις corr C 63. 64. *παρητημένος*] ἀπηρη-
 σμένος C M 64. *σαρκικὴν*] *σαρκίνην* C M 66. *Βριμόν*, quod
 Hesychius interpretatur ἰσχυρόν M: *βριμή* C Versus fuerit hic: Ἰερὸν
 δὴ Βριμῶ Βριμόν τέκε πότνια κοῦρον 69. *λεγόμενον τὸ*] τὸ λεγόμε-
 νον C M 74. *Θέσιμιον* C: *Θεμιτόν* Jac. Bernaysius (*ep. critic. ad*
Bunsenium in Analect. Ante-Nicaen. ed. Bunsen. Vol. III p. 330 sq.)
 75. 76. *Μόροι* — *λαγχάνουσι*] Heraclit. fr. 54 apud Schleiermacher.
 (*Fr. Schleiermacher's sämtliche Werke. Dritte Abtheilung. Zur Philoso-*

gnus, sicuti ipse hierophanta, non excisus ille quidem, ut Attis, sed eunuchus factus per cicutam et aspernatus omnem carnalem generationem, noctu Eleusine inter multos ignes peragens magna et arcana mysteria clamat et vociferatur dicens: *Sa- 90 crum peperit alma puellum Brimo Brimum*, hoc est valida validum. Alma autem est, inquit, generatio spiritualis, caelestis, sublimis, validus autem est qui sic generatus est. Vocatur enim mysterium *Eleusin* et *Anactorium*. *Eleusin*, quia venimus, inquit, spirituales desuper ab Adamante delapsi infra; *ἐλεύσε- 95 σθαι* enim, inquit, est id quod *ἐλθεῖν*, *Anactoreum* autem id quod *ἀνελθεῖν ἄνω*. Hoc est, inquit, quod dicunt qui initiati sunt Eleusiniorum mysteriis. Statutum autem est, qui parvis initiati sunt ut rursus magnis initientur. Mortes enim maiores maiores sortes nanciscuntur. Parva autem, inquit, sunt myste- 1 ria Proserpinae infra, de quibus mysteriis et semita ducente illuc, quae est lata et spatiosa eademque fert intereuntes ad Proserpinam [salvator dixit], et poëta vero ait:

Sed sub ipsam est semita aspera,

5

Cava, lulosa; ea autem ducere optima

Lucum in venustum summe honoratae Veneris.

Haec, inquit, sunt parva mysteria carnalis generationis, quibus initiati homines parvis requiescere debent et initiari magnis, caelestibus. Nam sortiti, inquit, qui sunt ibi sortes, maiores 10 partes nanciscuntur. Haec enim, inquit, est porta caeli et haec domus dei, ubi bonus deus inhabitat solus, in quam non intrabit, inquit, impurus ullus, non animalis, non carnalis, sed reservatur spiritualibus solis, quo qui pervenerint abiicere de-

phie. Vol. II. p. 124); cf. Jac. Bernaysius l. l. 79. Post *Περσεφόνην* videtur excidisse: *ὁ σωτήρ εἶρηκεν*, cum superiora aperte referantur ad locum Matth. 7, 13 *ὅτι πλατεῖα ἡ πύλη καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοὶ εἰσὶν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς*, quae sequuntur autem opponi illis debebant. 80—82. Versus antea ignotos A.

Meinekus (*Diar. antiq. Marburg. a. 1852. IV, p. 375 sq.*) Parmenidi ascribit, Goettlingius (*Progr. acad. Jen. a. 1853 p. 5*) Pampho Atheniensi. Roesperus suspicatur idem exemplum Graeci poetae obversatum esse Apuleio *Metamorph. VI, 18. Hild.* 80. *ἀτραπητὸς C ὀκρούεσσα*

C M 81. *ἢ δ' ἢ τ' C: ἢ τ' M* 85. 86. *λαχόντιες μύρους [μειζονας ἔνθα] μείζονας μοίρας λαμβ.* Jac. Bernaysius l. l. 86. 87. Cf. supra p. 156, 45. sq. 87. *ὁ οἶκος] οἶκος C M* 90. *βαλεῖν] λαβεῖν C M*

πάντας γενέσθαι νυμφίους ἀπηρσενωμένους διὰ τοῦ παρθενικοῦ πνεύματος. Ἄυτη γάρ ἐστιν ἡ παρθένος ἢ ἐν γαστρὶ ἔχουσα καὶ συλλαμβάνουσα καὶ τίκτουσα υἷόν, οὐ ψυχικόν, οὐ σωματικόν, ἀλλὰ μακάριον αἰῶνα αἰώνων. Περὶ τούτων, φησί, δια-
95 ρήθην εἶρηκεν ὁ σωτὴρ ὅτι στενὴ καὶ τεθλιμμένη ἐστὶν ἡ ὁδὸς ἢ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εἰσερχόμενοι εἰς αὐτήν, πλατεῖα δὲ καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἢ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοὶ εἰ-
σιν οἱ διερχόμενοι δι' αὐτῆς.

1 9. Ἐν δὲ οἱ Φρύγες λέγουσι τὸν πατέρα τῶν ὄλων | εἶ-
ναι ἀμύγδαλον, οὐχὶ δένδρον, φησὶν, ἀλλὰ εἶναι ἀμύγδαλον
ἐκεῖνον τὸν προύτια, ὃς ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὸν τέλειον καρπὸν
οἶονεὶ διασφύζοντα καὶ κινούμενον ἐν βάθει, διήμυξε τοὺς κόλ-
5 πους αὐτοῦ, καὶ ἐγέννησε τὸν ἀόρατον καὶ ἀκατονόμαστον καὶ
ἄρρητον παῖδα ἑαυτοῦ, περὶ οὗ λαλοῦμεν. Ἀμύξαι γάρ
ἐστιν οἶονεὶ ρῆξαι καὶ διατεμεῖν, καθάπερ, φησὶν, ἐπὶ τῶν
φλεγμαινόντων σωματίων καὶ ἐχόντων ἐν ἑαυτοῖς τινὰ συστρο-
φὴν ἀμυχὰς οἱ ἰατροὶ λέγουσιν ἀνατεμόντες· οὕτως, φησί, Φρύ-
10 γες τὸν ἀμύγδαλον καλοῦσιν, ἀφ' οὗ προήλθε καὶ ἐγεννήθη
ὁ ἀόρατος, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο
οὐδέν. Συρικτὰν δὲ φασὶν εἶναι Φρύγες τὸ ἐκεῖθεν γεγεννη-
μένον, ὅτι πνεῦμα ἐναρμόνιον ἐστὶ τὸ γεγεννημένον. Πνεῦμα
γάρ, φησὶν, ἐστὶν ὁ θεός· διὸ, φησὶν, οὔτε ἐν τῷ ὄρει
15 τούτῳ προσκυνοῦσιν, οὔτε ἐν Ἰερουσαλὴμ οἱ ἄλλοι-
νοὶ προσκυνηταί, ἀλλὰ ἐν πνεύματι. Πνευματικὴ
γάρ, φησὶν, ἐστὶ τῶν τελείων ἢ προσκύνησις, οὐ σαρ-
κικὴ. Τὸ δὲ πνεῦμα, φησὶν, ἐκεῖ ὅπου καὶ ὁ πατήρ, ὀνομά-
ζεται καὶ ὁ υἱός, ἐκ τούτου τοῦ πατρὸς [ἐκεῖ] γεννώμενος. Οὐ-
20 τος, φησὶν, ἐστὶν ὁ πολυώνυμος μυριόμματος ἀκατάληπτος, οὐ
πᾶσα φύσις, ἀλλῆ δὲ ἄλλως ὀρέγεται. Τοῦτο, φησὶν, ἐστὶ τὸ

92 — 94. Cf. Jes. 7, 14. Ἴδοῦ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται
υἷόν . 94. αἰῶνα αἰώνιον? 95 — 99. Cf. Matth. 7, 13, 14. Εἰς-

ἔλθατε διὰ τῆς στενῆς πύλης, ὅτι πλατεῖα καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἢ ἀπά-
γουσα — δι' αὐτῆς· τί στενὴ [ἢ πύλη] καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἢ ἀπάγουσα
εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὐρίσκοντες αὐτήν. 4. οἶονεὶ διασφύ-
ζοντα] οἶον ἰδίᾳ σφύζοντα C M διήμυξε Roesperus: διέμυξε C M

5. 6. καὶ ἄρρητον] ἄρρητον C M 9. ἀμυχὰς] ἄς ἀμυχὰς C M

12. φησὶν C 13. sqq. Cf. Ev. Jo. 4, 21 sqq. πίστενέ μοι ὅτι ἐρ-

bent vestes et omnes evadere sponsi demasculati per virginalem spiritum. Haec enim est virgo in ventre gestans et concipiens et pariens filium, non animale, non corporalem, sed beatum aevum aeternum. De his, inquit, diserte dixit salvator: *Angusta et arcta est via quae ducit ad vitam, et pauci sunt qui ingrediuntur eam, lata autem et spatiosa via quae ducit ad* 20 *perditionem, et multi sunt qui permeant per eam.*

9. Praeterea autem Phryges dicunt patrem universorum esse *amygdalum*, non arborem, inquit, sed esse amygdalum illum ante existentem, qui habens in se perfectum fructum tamquam pulsantem et se moventem in profundo, perrupit (διήμυξε) sinus 25 suos et generavit invisibilem et innominatum et ineffabilem filium suum, de quo loquimur. Ἀμύξαι enim significat tamquam rumpere et scindere, sicuti, inquit, de febricitantibus corporibus et habentibus in se quandam convulsionem, ἀμυχάς dicunt medici resecantes. Sic, inquit, Phryges *amygdalum* vocant, a quo provenit et natus est invisibilis, *per quem omnia facta sunt et sine ipso factum est nihil.* *Fistulatore* autem dicunt esse Phryges quod inde natum est, quia spiritus euharmonius est quod natum est. *Spiritus enim est, inquit, deus; quapropter, inquit, neque in monte hoc adorant, neque in Hierusalem veri adoratores, sed in spiritu.* *Spiritualis enim, inquit, est perfectorum adoratio, non carnalis.* Spiritus autem, inquit, ibi ubi et pater appellatur et filius ex hoc patre ibi natus. Hic, inquit, est multinominis, innumeris instructus oculis, incomprehensibilis, cuius omnis natura, alia autem aliter cu- 40 piens est. Hoc, inquit, est verbum dei, quod est, inquit, verbum praedicationis magnae potestatis. Quare erit obsignatum

χεται ὥρα ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ πατρὶ . . . ἀλλὰ ἐρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσιν τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ . . . πνεῦμα ὁ θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ θεῷ προσκυνεῖν

18. Obscurum est quid sibi velit ἐκεῖ ὅπου 19. ἐκεῖ abundare videtur 20. 21. οὗ — ὀρέγεται] Cf. supra p. 138, 34 sq. 21. δὲ] τε C M 21 sqq. Cf. infra l. VI, 9. p. 163, 83—90. ed. Oxon.

Τοῦτο τὸ γράμμα ἀποφάσεως φωνῆς καὶ ὀνόματος ἐξ ἐπινοίας τῆς μεγάλης δυνάμεως τῆς ἀπεράντου. Διὸ ἐστὶ ἐσφραγισμένον, κεκρυμμένον, κεκαλυμμένον, κείμενον ἐν τῷ οἰκητηρίῳ, οὗ ἡ ἴδιαι τῶν ὄλων τεθεμελιώται

ῥῆμα τοῦ Θεοῦ, ὃ, φησίν, ἐστὶ ῥῆμα ἀποφάσεως τῆς μεγάλης
 δυνάμεως· διὸ ἔσται ἐσφραγισμένον καὶ κεκρυμμένον καὶ κε-
 καλυμμένον, κείμενον ἐν τῷ οἰκητηρίῳ, οὗ ἡ ρίζα τῶν ὄλων τε-
 25 θεμελιώται [ἀπό τε] αἰώνων, δυνάμεων, ἐπινοιῶν, θεῶν, ἀγ-
 γέλων, πνευμάτων ἀπεσταλμένων, ὄντων, μὴ ὄντων, γεννητῶν,
 ἀγεννήτων, ἀκαταλήπτων, καταληπτῶν, ἐνιαυτῶν, μηνῶν, ἡμε-
 ρῶν, ὠρῶν, σιγμῆς ἀμερίστου, ἐξ ἧς ἐξάρχεται τὸ ἐλάχιστον
 αὐξῆσαι κατὰ μέρος· ἢ μηδὲν οὔσα, φησί, καὶ ἐκ μηδενὸς συν-
 30 εστῶσα σιγμῆ ἀμερίστος | οὔσα γενήσεται ἐαυτῇ ἐπίνοιαν μέ-
 γεθός τι ἀκατάληπτον. Αὕτη, φησίν, ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν
 οὐρανῶν, ὁ κόκκος τοῦ σινάπεως, ἡ ἀμερίστος ἐνυπάρχουσα τῷ
 σώματι σιγμῆ, ἣν οἶδε, φησίν, οὐδεὶς ἢ οἱ πνευματικοὶ μόνοι.
 Τοῦτο, φησίν, ἐστὶ τὸ εἰρημένον· Οὐκ εἰσὶ λόγοι οὐδὲ λα-
 35 λιαί, ὧν οὐχὶ ἀκούονται αἱ φωναὶ αὐτῶν. Ταῦθ'
 οὕτως σχεδιάζουσι, τὰ ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων λεγόμενά τε καὶ
 γινόμενα, πρὸς ἴδιον νοῦν, πνευματικὰ φάσκοντες πάντα γίνεσ-
 θαι. Ὅθεν καὶ τοὺς θεάτροις ἐπιδεικνυμένους λέγουσι μηδ'
 αὐτοὺς ἀπρονοήτως τι λέγειν ἢ ποιεῖν. Τοιγαροῦν, φησίν,
 40 ἐπ' ἅν συνελθῶν ὁ δῆμος ἐν τοῖς θεάτροις εἰσὶ τις ἡμφιεσμέ-
 νος στολὴν ἑξαλλον, κιθάραν φέρων καὶ ψάλλον, οὕτως λέγει
 ἄδων τὰ μεγάλα μυστήρια οὐκ εἰδὼς ἅ λέγει· Εἴτε Κρόνου
 γένος, εἴτε Διὸς μάκαρος, εἴτε Ῥέας μεγάλης, χαῖρε,
 τὸ κατηφὲς ἄκρισμα Ῥέας, Ἄττι· σὲ καλοῦσι μὲν
 45 Ἀσσύριοι τριπόθητον Ἀδωνιν, καλεῖ δ' Αἴγυπτος
 Ὅσιριν, ἐπουράνιον μηνὸς κέρας Ἕλληνες, σοφίαν,
 Σαμοθραῖκες Ἀδαμνα σεβάσμιον, Αἰμόνιοι Κορύ-
 βαντα, καὶ οἱ Φρύγες ἄλλοτε μὲν Πάπαν, ποτὲ δὲ
 νέκυν, ἢ θεόν, ἢ τὸν ἄκαρπον, ἢ | αἰπόλον, ἢ χλοε-
 50 ρὸν στάχυν ἀμηθέντα, ἢ ὃν πολύκαρπος ἔτικτεν
 ἀμύγδαλος ἀνέρα συρικτάν. Τοῦτον φησίν εἶναι πολύ-
 μορφον Ἄττιν, ὃν ὑμνοῦντες λέγουσιν οὕτως· Ἄττιν ὑμνήσω

25. ἀπό τε uncis inclusimus 26. 27. γεννητῶν, ἀγεννήτων] γεγονό-
 των, γεννητῶν C: γεγονότων, ἀγεννήτων M 28. ἐξ ἧς] ἐξῆς C 30.
 ἐαυτῇ ἐπίνοιαν intelligi nequeunt: αὐτῇ τῇ ἐπινοίᾳ susp. M: ἐαυτῆς ἐπινοίᾳ
 Roperus 32. ὁ κόκκος τοῦ σινάπεως] Cf. Matth. 13, 31. 32. Marc.
 4, 31. 32. Luc. 13, 19. 34. 35. Psalm. 18, 4 Οὐκ εἰσὶν λαλιαὶ οὐδὲ
 λόγοι, ὧν οὐχὶ ἀκούονται αἱ φωναὶ αὐτῶν 35. De his et quae se-
 quantur uberius disputatum est a Schneidewino in *Philolog.* tom. II.

et occultatum et absconditum in habitaculo, ubi radix omnium fundata est, aevorum, potestatum, cogitationum, deorum, angelorum, spirituum delegatorum, eorum, quae sunt quaeque 45 non sunt, natorum, non natorum, incomprehensibilium, comprehensibilium, annorum, mensium, dierum, horarum, puncti indivisi, ex quo exorditur minimum crescere per partes. Nihil existens, inquit, et ex nihilo constans punctum, indivisum cum sit, paullatim procedet in magnitudinem quandam incomprehen- 50 sibilem. Haec, inquit, est regnum caelorum, granum sinapis, quod indivisum inest in corpore punctum, quod novit, inquit, nemo nisi spirituales soli. Hoc, inquit, est dictum illud: *Non sunt sermones neque loquelae, quorum non audiuntur voces eorum.* Haec sic confingunt, ab omnibus hominibus quae vel di- 55 cuntur vel aguntur, ad suam mentem, spiritualia dictitantes omnia fieri. Quare et eos, qui in theatris artem profitentur, dicunt ne ipsos quidem sine numine quidquam loqui aut facere. Ergo igitur, inquit, cum populo in theatris congregato ingreditur quispiam indutus vestem insignem, citharam gestans et 60 psallens, sic dicit canens magna mysteria, ignarus quid dicat: *Sive Saturni genus, sive Iovis beati, sive Rheae magnae, salve debile mutilamen Rheae, Attis. Te vocant Assyrii ter desideratum Adonin, vocat autem Aegyptus Osirin, caeleste Menae cornu Graeci, aut catum Mercurium, Samothracas Adamna ve-* 65 *nerabilem, Haemonii Corybantem, et Phryges alias Papam, aliquando autem mortuum, aut deum, aut sterilem, aut caprarium, aut viridem aristam demessam, aut quem ferax pariebat amygdalus virum fistulatorem.* Hunc ait esse multiformem Attin, quem hymno celebrantes dicunt ita: *Attin cantabo Rheae filium* 70

p. 261 sqq., deinde a Godofredo Hermanno in *Berichte der königl. sächs. Gesellschaft der Wissenschaften in Leipzig* 1849 p. 1 sqq., cuius disputationem expendit Schneidewinus in *Nachrichten von der G. A. Universität und der Königl. Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen* 1852. No. 7. p. 101 sqq. Postremo Th. Bergkii *Poett. Lyr.* p. 1041 carmen apposuit

38. μηδ' ἢ μὴ C 40. εἰσίοι C M 44. ἄζρισμα G.
Hermannus: ἄζουσμα C M 45. καλεῖ δ' Roeperus: ἔλη δ' C M
46. σοφίαν corruptum est. Desiderari Ἐρμοῦ mentionem apparet ex
p. 144 sqq., nisi forte in voce σοφίαν latet Ἀόγιον 47. Ἄδαμνα Th.
Bergkii l. l., coll. Hesych. s. v. Ἄδαμνεῖν: Ἄδαμ C M Αἰμόνιοι C M

τὸν Ῥείης, κωδώνων σὺν βόμβοις, οὐδ' αὐλῶν Ἰδαίων
 Κουρήτων μύκτητα, ἀλλ' εἰς Φοιβείαν μίξω μοῦσαν
 55 φορμίγγων, εὐοῖ, εὐάν, ὡς Πάν, ὡς Βακχεύς, ὡς
 ποιμὴν λευκῶν ἄστρον. Διὰ τούτους καὶ τοὺς τοιούτους
 λόγους παρεδρεύουσιν οὗτοι τοῖς λεγομένοις Μητρὸς μεγάλης
 μυστηρίοις, μάλιστα καθορᾶν νομίζοντες διὰ τῶν δρωμένων
 ἐκεῖ τὸ ὄλον μυστήριον. Οὐδὲν γὰρ ἔχουσι πλέον οὗτοι τῶν
 60 ἐκεῖ δρωμένων, πλὴν ὅτι οὐκ εἰσὶν ἀποκεκομμένοι, μόνον τὸ
 ἔργον τῶν ἀποκεκομμένων ἐκτελοῦσι. Πάνν γὰρ πικρῶς καὶ
 πεφυλαγμένως παραγγέλλουσιν ἀπέχεσθαι ὡς ἀποκεκομμένοι
 τῆς πρὸς γυναικὰ ὁμιλίας. Τὸ δὲ λοιπὸν ἔργον, ὡς εἰρήκαμεν
 διὰ πολλῶν, ὥσπερ οἱ ἀπόκοποι δρῶσι· τιμῶσι δὲ οὐκ ἄλλο
 65 τι ἢ τὸν νάας οὗτοι, Ναασσηνοὶ καλούμενοι. Νάας δὲ ἐστὶν ὁ
 ὄφις, ἀφ' οὗ φησὶ πάντας εἶναι τοὺς ὑπὸ τὸν οὐρανὸν προσα-
 γορευομένους ναούς, ἀπὸ τοῦ νάας· κἀκεῖνῳ μόνῳ τῷ νάας
 ἀνακεῖσθαι πᾶν ἱερὸν καὶ πᾶσαν τελετὴν καὶ πᾶν μυστήριον,
 καὶ καθόλου μὴ δύνασθαι τελετὴν εὐρεθῆναι ὑπὸ τὸν οὐρανόν,
 70 ἐν ἧ νὰὸς οὐκ ἐστὶ, καὶ ὁ νάας ἐν αὐτῷ, ἀφ' οὗ ἔλαχε ναὸς
 καλεῖσθαι. Εἶναι δὲ τὸν ὄφιν λέγουσιν οὗτοι τὴν ὑγρὰν οὐ-
 σίαν, καθάπερ καὶ Θαλῆς ὁ Μιλήσιος, καὶ μηδὲν δύνασθαι
 τῶν ὄντων ὄλωσ ἀθανάτων ἢ θνητῶν, τῶν ἐμψύχων ἢ ἀψύ-
 χων συνεστηκέναι χωρὶς αὐτοῦ. Ὑποκεῖσθαι δὲ αὐτῷ τὰ πάν-
 75 τα, καὶ εἶναι αὐτὸν ἀγαθόν, καὶ ἔχειν πάντα ἐν αὐτῷ ὥσπερ
 ἐν κέρατι ταύρου μονοκέρωτος, ὥστε τὸ κάλλος [τῶν ἄλλων]
 καὶ τὴν ὠραιότητα ἐπι|διδόναι πᾶσι τοῖς οὗσι κατὰ φύσιν τὴν
 ἑαυτῶν καὶ οἰκειότητα, οἷονεὶ διὰ πάντων ὀδεύοντα, ὥσπερ
 ἐκπορευόμενον ἐξ Ἐδέμ καὶ σχιζόμενον εἰς ἀρχὰς
 80 τέσσαρας. Ἐδέμ δὲ εἶναι λέγουσι τὸν ἐγκέφαλον, οἷονεὶ δε-
 δεμένον καὶ κατεσφιγμένον ἐν τοῖς περικειμένοις χιτῶσιν ὥσπερ
 οὐρανοῖς· παράδεισον δ' εἶναι νομίζουσι τὸν μέγρι μόνης τῆς
 κεφαλῆς ἄνθρωπον. Ἐξερχόμενον οὖν τοῦτον τὸν πο-
 ταμὸν ἐξ Ἐδέμ, τουτέστιν ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου, ἀφορίζε-
 85 σθαι εἰς ἀρχὰς τέσσαρας, καλεῖσθαι δὲ τὸ ὄνομα τοῦ
 πρώτου ποταμοῦ Φεισῶν, οὗτος ὁ κυκλῶν πᾶσαν

53. κωδώνων] οὐ ὠδινῶν C συμβόμβοις C 54. εἰς] οἷς C
 55. εὐάν] εὐών C 70. ἔλαχε] ἔλαβε C M 76. ἐν κέρατι ταύρου
 μονοκέρωτος] Cf. 5 Mos. 33, 17 Πρωτότοκος ταύρου τὸ κάλλος αὐτοῦ, κέ-

non tubarum cum bombis nec rursus tiliarum Idacarum, quae accinunt Curetibus, sed in Phoebam miscebo musam cithararum, evae evan, cum sit Pan, cum Bacchus, cum pastor lucidorum astrorum. Propter haec et alia huiusmodi assident hi mysteriis quae dicuntur magnae Matris, maxime sese perspicere arbitrati per ea, quae ibi peraguntur, totum mysterium. Nihil enim hi plus habent quam ea, quae ibi aguntur, nisi quod non sunt excisi, sed quod excisorum est perficiunt. Valde enim austere et severe praecipiant sese abstinere pariter atque excisi a consuetudine cum muliere. In reliquis, ut diximus pluribus, opus excisorum faciunt. Colunt autem nihil hi aliud quam Naas, Naasseni vocati. Naas autem est serpens, a quo ait esse omnia sub caelo quae vocantur templa (*ναούς*), a verbo quod est *νάας*, et illi soli Naas dedicatum esse omne sacrarium et omne initium et omne mysterium, et omnino non posse mysterium reperiri ullum sub caelo, in quo *ναός* non sit et *νάας* in eo, unde nactus est nomen *ναός*. Esse autem serpentem aiunt hi humidam materiem, sicuti etiam Thales Milesius, nec quidquam posse eorum quae existant omnino, sive immortalium sive mortalium, sive animatorum sive inanimatorum constare sine eo. Subiecta autem ei esse omnia, et esse cum bonum et habere omnia in se sicuti in cornu tauri unicornis, adeo ut pulcritudinem et venustatem impertiat universis quae extant secundum naturam singulorum et proprietatem, tamquam per omnia permeantem, sicuti *profectum ex Edem et se findentem in capita quattuor*. Edem autem esse aiunt cerebrum, tamquam vinctum et constrictum in circumplicatis vestibus uti caelis. Paradisum autem esse arbitrantur capite solum tenus hominem. *Exeuntem igitur hunc fluvium ex Edem, hoc est cerebro, dividi in capita quattuor, vocari autem nomen primi*

ραται μονοκέρωτος τὰ κέρατα αὐτοῦ κ. τ. λ. ὥστε om C M, qui post *μονοκέρωτος* lacunam esse arbitratur τῶν ἄλλων, quod sensu caret, uncis inclusimus. 78. οἰονεὶ διὰ] οἶον ἰδίᾳ C M 78—80. Cf. 1 Mos. 2, 10 Ποταμὸς δὲ ἐκπορεύεται ἐξ Ἐδέμ ποτίζειν τὸν παράδεισον· ἐκεῖθεν ἀγορίζεται εἰς τέσσαρας ἀρχάς 82. οὐρανοῖς] Οὐρανόν? δ' om C 83—85. Cf. 1 Mos. 2, 10 85—90. Cf. 1 Mos. 2, 11. 12. Ὄνομα τῷ ἐνὶ Φισῶν· οὗτος ὁ κυκλῶν πᾶσαν τὴν γῆν Εὐνιλέτ, ἐκεῖ οὐ ἔστι τὸ χρυσίον· τὸ δὲ χρυσίον τῆς γῆς ἐκείνης καλόν· καὶ ἐκεῖ ἔστιν ὁ ἀνθραξ καὶ ὁ λίθος ὁ πράσινος.

τὴν γῆν Εὐϊλάτ· ἐκεῖ οὐ̅ ἐστὶ τὸ χρυσίον, τὸ δὲ χρυ-
 σίον τῆς γῆς ἐκείνης καλόν, καὶ ἐκεῖ ἐστὶν ὁ ἄνθραξ
 καὶ λίθος ὁ πράσινος. Οὗτος, φησὶν, ἐστὶν ὀφθαλμός, τῆ
 90 τιμῆ καὶ τοῖς χρώμασι μαρτυρῶν τῷ λεγομένῳ. Τὸ δὲ ὄνομα
 τοῦ δευτέρου ποταμοῦ Γεῶν, οὗτος ὁ κυκλῶν πᾶσαν
 τὴν γῆν Αἰθιοπίας. Οὗτος, φησὶν, ἐστὶν ἀκοή, λαβυριν-
 θώδης τις ὤν. Καὶ ὄνομα τῷ τρίτῳ Τίγρις. Οὗτός
 ἐστὶν ὁ πορευόμενος κατέναντι Ἀσσυρίων. Οὗτος,
 95 φησὶν, ἐστὶν ὄσφρησις, ὀξυτάτη χρώμενος τῆ φορᾶ τοῦ ρεύμα-
 τος· πορεύεται δὲ κατέναντι Ἀσσυρίων, ὅτι ἐκπνέοντι τῷ πνεύ-
 ματι κατὰ τὴν ἀναπνοὴν τὸ ἐξωθεν ἀπὸ τοῦ ἀέρος συρόμενον
 ὀξύτερον καὶ βιαιότερον ἐπεισέρχεται πνεῦμα. Ἀναπνοῆς γάρ,
 φησὶν, αὕτη φύσις. Ὁ δὲ ποταμὸς ὁ τέταρτος Εὐφρά-
 1της. Τοῦτον λέγουσι στόμα, δι' οὗ ἢ τῆς προσευχῆς ἐξοδος
 καὶ ἢ τῆς τροφῆς | εἴσοδος, ἢ εὐφραίνει καὶ τρέφει καὶ χαρα-
 κτηρίζει τὸν πνευματικὸν τέλειον ἄνθρωπον. Τοῦτο, φησὶν,
 ἐστὶ τὸ ὕδωρ τὸ ὑπεράνω τοῦ στερεώματος, περὶ οὗ, φησὶν,
 5εἶρηκεν ὁ σωτήρ· Εἰ ἦδεις τίς ἐστὶν ὁ αἰτῶν, σὺ ἂν
 ἤτησας παρ' αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν ἂν σοι πιεῖν ζῶν
 ὕδωρ ἀλλόμενον. Ἐπὶ τοῦτο, φησὶ, τὸ ὕδωρ πᾶσα φύσις
 ἐρχεται τὰς ἐναντῆς οὐσίας ἐκλέγουσα, καὶ προσέρχεται ἐκάστη
 φύσει ἀπὸ τοῦ ὕδατος τούτου τὸ οἰκεῖον, φησὶ, μᾶλλον ἢ σίδη-
 10 ρος τῆ Ἡρακλεία λίθῳ, καὶ ὁ χρυσὸς τῆ τοῦ θαλασσίου ἰέρα-
 κος κερκίδι, καὶ τὸ ἄχρρον τῆ ἠλέκτρῳ. Εἰ δέ τις, φησὶν, ἐστὶ
 τυφλὸς ἐκ γενετῆς καὶ μὴ τεθεαμένος φῶς τὸ ἀληθινόν, ὁ φω-
 τίσει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον, δι' ἡμῶν
 ἀναβλεψάτω καὶ ιδέτω οἶονεὶ διὰ τινος παραδείσου παμφύτου
 15 καὶ πολυσπερμάτου ὕδωρ διερχόμενον διὰ πάντων τῶν φυτῶν
 καὶ τῶν σπερμάτων, καὶ ὄψεται, ὅτι ἐξ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ
 ὕδατος ἐκλέγεται καὶ ἐπισπᾶται ἢ ἐλαία τὸ ἐλαιον καὶ ἢ ἄμ-
 πελος τὸν οἶνον καὶ τῶν ἄλλων κατὰ γένος ἕκαστον φυτῶν.

87. οὗ] οὖν C M 89. ἐστὶν om C M 90—92. Cf. 1 Mos.
 2, 13 καὶ ὄνομα τῷ ποταμῷ τῷ δευτέρῳ Γεῶν· οὗτος ὁ κυκλῶν πᾶσαν τὴν
 γῆν Αἰθιοπίας 93. 94. Cf. 1 Mos. 2, 14 καὶ ὁ ποταμὸς ὁ τρίτος Τι-
 γρις· οὗτος ὁ προπορευόμενος κατέναντι Ἀσσυρίων 95. φησὶν] φα-
 σὶν C M 97. τὸ ἐξωθεν] τοῦ ἐξωθεν C: τὴν ἐξωθεν susp. M 99.
 1 Mos. 2, 14 2. ἢ om C M 4. τὸ ὕδωρ — στερεώματος] Cf.
 1 Mos. 1, 7 καὶ διεχώρισεν ὁ θεὸς ἀνὰ μέσον τοῦ ὕδατος ὃ ἦν ὑποκάτω

fluvii Phison; ipse est qui circuit omnem terram Hevilath, ubi nascitur aurum. Et aurum terrae illius optimum est; ibi invenitur bdellium et lapis onychinus. Hic, inquit, est oculus, honore et coloribus testificans id quod dicitur. Nomen autem 5 secundi fluvii Gehon; ipse est qui circuit omnem terram Aethiopiae. Hic est, inquit, auditus, cum sit perplexus quidam instar labyrinthi. Et nomen tertio Tigris; ipse vadit ex adverso Assyriis. Hic, inquit, est olfactus, acerrimo usus impetu flaminis. Vadit autem ex adverso Assyriis, quoniam expiranti 10 spiritui per respirationem spiritus extrinsecus ab aëre tractus (ἀπὸ τοῦ ἀέρος συρόμενον) acrior et vehementior insuper ingreditur. Respirationis enim, inquit, haec est natura. Fluvius autem quartus est Euphrates. Hunc dicunt os, per quod precationis exitus et nutrimenti introitus, quod mulcet (εὐφραίνει) 15 et nutrit et effigiat spiritualem perfectum hominem. Haec, inquit, est aqua, quae est supra firmamentum, de qua, inquit, dixit salvator: Si scires, quis est qui petit, tu forsitan petisses ab eo, et dedisset tibi bibere vivam aquam salientem. Ad hanc, inquit, aquam omnis natura propinquat, suas quaeque 20 eligens essentias, et accedit cuique naturae ab hac aqua, quod cuique proprium est, inquit, magis quam lapidi Herculeo ferrum et aurum marini accipitris spinae et palea electro. Sin quis, inquit, est caecus a natalibus nec conspicatus veram lucem, quae illuminat omnem hominem venientem in mundum, 25 per nos recipiat visum et cernat tamquam per paradisum quendam omni arbore consertum et multis frugibus consitum aquam permeantem per omnes arbores et fruges, et videbit ex una eademque aqua sibi eligere et attrahere olivam oleum et vitem vinum et reliquarum generatim singulam quamque plantarum. 30

τοῦ στερεώματος, καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπάνω τοῦ στερεώματος.
 5—7. Cf. Ev. Jo. 4, 10 *Εἰ ᾔδεις τὴν ὄρεάν τοῦ θεοῦ, καὶ τίς ἐστὶν ὁ λέγων σοι· Δός μοι πιεῖν, σὺ ἂν ᾔτησας αὐτὸν καὶ ἔδωκεν ἄν σοι ὕδωρ ζῶν*
 coll. v. 14 *τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον* 8. *ἐρχεται]* εἰσέρχεται C M *ἐκάστη φύσις* C
 11. *τῷ ἀχύρῳ τὸ ἤλεκτρον* C; cfr. infra p. 137, 10 ed. Oxon. M
 12. *ἐκ γεννητῆς* C; cf. Ev. Jo. 9, 1 *καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς.* 12. 13, *φῶς* — *κόσμον* Ev. Jo. 1, 9 14. *παμφύτου]* συμφύτου C M

Ἔστι δέ, φησίν, ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἄτιμος ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ
 20 πολύτιμος ὑπὸ τῶν οὐκ εἰδύτων τοῖς οὐκ εἰδόντι αὐ-
 τόν, λελογισμένος ὡς σταγῶν ἀπὸ κάδου· ἡμεῖς δ' ἐσμὲν, φη-
 σίν, οἱ πνευματικοί, οἱ ἐκλεγόμενοι ἀπὸ τοῦ ζῶντος ὕδατος τοῦ
 ῥέοντος Εὐφράτου διὰ τῆς Βαβυλῶνος μέσης τὸ οἶκετον, διὰ τῆς
 πύλης ὀδεύοντες ἀληθινῆς, ἧς ἐστὶν Ἰησοῦς ὁ μακάριος. Καὶ
 25 ἐσμὲν ἐξ ἀπάντων ἀνθρώπων ἡμεῖς Χριστιανοὶ μόνον ἐν τῇ
 τρίτῃ πύλῃ ἀπαρτίζοντες τὸ μυστήριον καὶ χριόμενοι | ἐκεῖ ἀλλάλω
 χρίσματι ἐκ κέρατος, ὡς Δαβὶδ, οὐκ ὀστρακίνου φακοῦ, φησίν,
 ὡς ὁ Σαούλ, ὁ συμπολιτευόμενος τῷ πονηρῷ δαίμονι τῆς σαρκικῆς
 ἐπιθυμίας.

30 10. Ταῦτα μὲν οὖν ἐκ πολλῶν ὡς ὀλίγα παρεθέμεθα.
 Ἔστι γὰρ ἀναρίθμητα τῆς μωρίας ἐπιχειρήματα ὄντα φλύαρα
 καὶ μανιώδη· ἀλλ' ἐπειδὴ δυνάμει τὴν ἄγνωστον αὐτῶν γνῶσιν
 ἐξεθέμεθα, καὶ τοῦτο ἔδοξε παραθεῖναι. Ψαλμὸς αὐτοῖς ἐσχε-
 διάσται οὗτος, δι' οὗ πάντα αὐτοῖς τὰ τῆς πλάνης μυστήρια
 35 δοκοῦσιν ὑμνωθεῖν οὕτως·

Νόμος ἦν γενικὸς τοῦ παντός ὁ πρῶτος νόος·
 ὁ δὲ δεύτερος ἦν τοῦ πρωτοτόκου τὸ χυθὲν χάος.
 Τριτάτη ψυχὴ δ' ἔλαβεν ἐργαζομένην νόμον.
 Διὰ τοῦτ' ἔλαφον μορφὴν περικειμένη
 40 κοπιᾷ θανάτῳ μελέτημα κρατουμένη·
 ποτὲ βασιλείαν ἔχουσα βλέπει τὸ φῶς,
 ποτὲ δ' εἰς ἔλεον ἐρριμμένη κλαίει,
 ποτὲ δὲ κλαίεται χαίρει,
 ποτὲ δὲ κλαίει κρίνεται,
 45 ποτὲ δὲ κρίνεται θνήσκει,
 ποτὲ δὲ γίνεται ἀνέξοδος ἢ μελέα κακῶ
 λαβύρινθον εἰσῆλθε πλανωμένη
 εἶπεν διησοῦς ἐσὸρ πάτερ |

20. Post verbum πολύτιμος lacuna, quae sic expleri potest: ἐν τῷ οὐρανῷ, προοδησόμενος M 21. λελογισμένως· ὡς γὰρ C M: cf. Jes. 40, 15 Εἰ πάντα τὰ ἔθνη ὡς σταγῶν ἀπὸ κάδου καὶ ὡς ῥοπὴ ζυγοῦ ἐλογίσθησαν κ. τ. λ. κάδου· ἡμεῖς δ'] κάδου οἶνες C M, qui pro οἶνες susp. οὕτως sive τινές 23. 24. διὰ — Ἰησοῦς ὁ μακάριος] Cf. supra p. 156, 48 26. 27. χριόμενοι — χρίσματι] Cf. supra p. 140, 89 27. ὡς] ᾧ C M κέρατος — Δαβὶδ] Cf. 1 Samuel. 16, 13 καὶ ἔλαβε Σαμωνὴλ τὸ κέρατος τοῦ ἐλαίου, καὶ ἔχρισεν αὐτὸν κ. τ. λ. 27. 28.

Est autem, inquit, homo ille ignobilis in mundo et pernobilis [in caelis, proditus] ab ignorantibus eum iis qui ignorant, aestimatus ut gutta a cado; nos autem sumus, inquit, spirituales, qui nobis eligimus a viva aqua fluentis Euphratis per mediam Babylonem domesticum, per portam meantes ve-³⁵ram, quae est Iesus beatus. Et sumus ex omnibus hominibus nos Christiani soli in tertia porta perficientes mysterium et uncti ibi ineffabili unguento ex cornu ut David, non ex fictili olla, ut Saul, conversatus cum malo daemone carnalis concupiscentiae.

40

10. Et haec quidem ut pauca de multis apposimus. Sunt enim innumerabilia stultitiae conamina, inepta illa et vesana. Sed cum pro viribus insanientem eorum sapientiam exposuerimus, et hoc visum est apponere. Psalmus iis fusus est talis, per quem omnia sua erroris mysteria videntur cantu concele-⁴⁵brare in hunc modum:

δοστρακίνου φακοῦ — Σαούλ] Cfr. 1 Sam. 10, 1 καὶ ἔλαβε Σαμουὴλ τὸν φακὸν τοῦ ἐλαίου, καὶ κατέχευεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ 28. 29. ὁ συμπολιτευόμενος — ἐπιθυμίας] Cf. 1 Sam. 16, 14 καὶ πνεῦμα κυρίου ἀπέστη ἀπὸ Σαούλ, καὶ ἔπνιγεν αὐτὸν πνεῦμα πονηρὸν παρὰ κυρίου 32. τῆ δυνάμει susp. M: ἐν δυνάμει? 34. οὕτως] οὕτως C 35. δοκοῦσιν ὑμνοθεῖν] δοκοῦσι διὰ ὕμνου ἀεὶ δοῦν C; δοκοῦσι διὰ ὕμνου ἀεΐδειν M 36. sqq. Hunc hymnum citra spem salutis corruptum attrectare veriti sumus; ergo secuti sumus Millerum 36. ὁ πρῶτος νόος susp. M 38. τρίτατον M ἐργαζομένη M δ' ἔλαβ' ἐνθ' ἐργ. susp. M 39. τοῦτ' ἔλαγον] τοῦτο ἔλαγον C: τοῦτ' ἔλάγου susp. M 41. ποτὲ μὲν βασιλείαν M 42. ἔλεον] ἔλαιον C ἐρριμένη C 46. κακῶν M 47. ἐσῆλθε M 48. εἶπεν δ' Ἰησοῦς, ἐσόρα πάτερ M

ζήτημα κακῶν ἐπὶ χθόνα
 50 ἀπὸ σῆς προῆς ἐπιπλάζεται.
 Ζητεῖ δὲ φυγεῖν τὸ πικρὸν χάος,
 καὶ οὐκ οἶδε πῶς διελύσεται.
 Τούτου με χάριν πέμψον, πάτερ·
 σφραγιῖδας ἔχων καταβήσομαι.
 55 αἰῶνας ὄλους διοδεύσω,
 μυστήρια πάντα διανοίξω,
 μορφὰς δὲ θεῶν ἐπιδείξω·
 καὶ τὰ κεκρυμμένα τῆς ἀγίας ὁδοῦ
 γνῶσιν καλέσας, παραδώσω.

60 11. Ταῦτα μὲν οὖν οἱ Ναασσηνοὶ ἐπιχειροῦσιν, ἑαυτοὺς
 γνωστικὸς ὀνομάζοντες· ἀλλ' ἐπεὶ πολυκέφαλός ἐστιν ἡ πλάνη
 καὶ πολυσχιδῆς ὡς ἀληθῶς ἱστορουμένη ὕδρα, κατὰ μίαν ταύ-
 της [τάς] κεφαλὰς πατάξαντες διὰ τοῦ ἐλέγξαι, τῇ τῆς ἀληθείας
 ῥάβδῳ χρησάμενοι, ἅπαν τὸ θηρίον ἀναιρήσομεν· οὐδὲ γὰρ αἱ
 65 λοιπαὶ αἰρέσεις πολὺ ταύτης ἀπεμφαίνουσι, συνεχόμεναι ἐν πλά-
 νης πνεύματι. Ἄλλ' ἐπειδὴ τὰ ῥήματα καὶ τὰ ὀνόματα τοῦ
 ὄφρατος ἐνδιαλλάξαντες πολλὰς εἶναι κεφαλὰς τοῦ ὄφρατος ἠθέ-
 λησαν, οὐδὲ οὕτως ἐνδεήσομεν διελέγξαι ὡς βούλονται.

12. Ἔστι γοῦν καὶ ἑτέρα τις Περσική, ὣν πολλοῖς ἔτι εἰσιν
 70 ἔλαθεν ἡ κατὰ Χριστοῦ δυσσημία· ὣν νῦν εἰς φανερόν ἄγειν
 ἔδοξε τὰ ἀπόρητα μυστήρια. Οὗτοι φάσκουσι τὸν κόσμον εἶ-
 ναι ἓνα, τριχῇ διηρημένον. Ἔστι δὲ τῆς τριχῆ διαιρέσεως παρ'
 αὐτοῖς [τὸ μὲν ἐν μέρος] οἶον μία τις ἀρχὴ καθάρπερ πηγὴ με-
 γάλῃ, εἰς ἀπείρους τῷ λόγῳ | τμηθῆναι τομὰς δυναμένη. Ἡ δὲ
 75 πρώτη τομὴ καὶ προεχεσττέρα κατ' αὐτοὺς ἐστὶν ἡ τριάς, καὶ [τὸ
 μὲν ἐν μέρος] καλεῖται ἀγαθὸν τέλειον, μέγεθος πατρικόν· τὸ
 δὲ δεύτερον τῆς τριάδος αὐτῶν μέρος οἶονεὶ δυνάμεων ἀπειρόν
 τι πλῆθος ἐξ αὐτῶν γεγεννημένων· τὸ τρίτον ἰδικόν. Καὶ ἔστι
 τὸ μὲν πρῶτον ἀγέννητον, ὅπερ ἐστὶν ἀγαθόν· τὸ δὲ δεύτερον
 80 ἀγαθὸν αὐτογενές· τὸ τρίτον γεννητόν· ὅθεν διαρρήδην λέγουσι
 τρεῖς θεοὺς, τρεῖς λόγους, τρεῖς νοῦς, τρεῖς ἀνθρώπους. Ἐκά-
 στῳ γὰρ μέρει τοῦ κόσμου τῆς διαιρέσεως διακεκριμένης διδό-

49. ἐπὶ] τόδ' ἐπὶ susp. M 52. κοῦκ οἶδεν ὅπως M 56.
 δ' ἀνοίξω M 58. κεκρυμμένα] κρυπτά τε susp. M 62. πολυσχι-
 δῆς C 63. τὰς κεφαλὰς] κεφαλὴν C 69. sqq. Cf. infra l. X,
 10, p. 315. 316 ed. Oxon. Post Περσική fort. desunt quaedam M:

11. Et haec quidem Naasseni conantur, semet ipsi gnosticos appellantes. Sed cum multiceps sit error eorum et multiplex, ut vere quae in fabulis est hydra, uno ictu capita eius ubi percusserimus coarguendo, veritatis virga usi, totam bestiam tollemus; neque enim reliquae haereses multum ab hac ablu- 50 dunt, quippe quae contineantur erroris spiritu. Sed cum verba et nomina serpentis commutantes multa esse capita serpentis voluerint, ne sic quidem omitemus coarguere, ut volunt.

12. Est certe etiam quoddam caput hydrae quod est Peratarum, quorum multis annis latuit erga Christum ludibrium, 55 quorum nunc visum est in lucem prodere arcana mysteria. Hi dictitant mundum esse unum, trifariam divisum. Est autem trifariae divisionis apud eos quasi unum quoddam initium tanquam magnus fons, in infinita per rationem dissecabilis segmenta. Primum autem segmentum et potius secundum eos est 60 trias, et una quidem pars appellatur bonum perfectum, magnitudo patria, secunda autem triadis eorum pars tanquam potestatum innumera quaedam multitudo ex sese genitarum, tertia speciale. Et est prima quidem id quod non genitum est bonum, secunda autem bonum ex se genitum, tertia genitum, 65 unde perspicue dicunt tres deos, tres logos, tres mentes, tres homines. Singulis enim partibus mundi, divisione discreta, tribuunt et deos et logos et mentes et homines et quae reliqua sunt. Desuper autem ex non-generatione et primo mundi se-

Quae desunt supplet Epitome l. X, 10 l. l.

72. *τριχῆ] τριχῆς* C

73. *τὸ μὲν ἐν μέρος* ut aperte ab hoc loco alienum seclusimus. Cf. infra

lin. 75 75. *προσεχέστερα* C M *ἐστὶν ἡ τριάς] ἐστὶ τριάς* C M; cf.

infra p. 315, 21 ed. Oxon. *τὸ μὲν ἐν μέρος]* Verba haec, quae paullo

ante delenda, in hunc locum reducenda esse videntur, ut ratio constet.

78. *ἐξ αὐτῶν γεγενημένων* Bernaysius *ep. crit. ad Bunsen*. l. l.

p. 314: *ἐξ αὐτῶν γεγενημένον* C M

82. *διακεκρυμμένης* C; cf. in-

fra p. 315, 28 ed. Oxon.

ασι καὶ θεοὺς καὶ λόγους καὶ νοῦς καὶ ἀνθρώπους καὶ τὰ λοι-
 πά. Ἄνωθεν δὲ ἀπὸ τῆς ἀγεννησίας καὶ τῆς πρώτης τοῦ κό-
 85 σμου τομῆς, καθεστηκότος λοιπὸν τοῦ κόσμου ἐπὶ συντελείᾳ, κατε-
 κληλυθέναι δι' αἰτίας, ἃς ὕστερον ἐροῦμεν, ἐν τοῖς Ἡρώδου
 χρόνοις τριφυῆ τινὰ καὶ τρισώματον καὶ τριδύναμον ἀνθρώπων
 καλούμενον Χριστόν, ἀπὸ τῶν τριῶν ἔχοντα τοῦ κόσμου μερῶν
 ἐν ἑαυτῷ πάντα τὰ συγκρίματα καὶ τὰς δυνάμεις. Καὶ τοῦτο
 90 εἶναι φησὶ τὸ λεγόμενον. Πᾶν τὸ πλήρωμα εὐδόκησε
 κατοικῆσαι ἐν αὐτῷ σωματικῶς, καὶ πᾶσά ἐστιν ἐν
 αὐτῷ ἡ θεότης τῆς οὕτω διηρημένης τριάδος. Κατενηνέχθαι
 γὰρ φησὶν ἀπὸ τῶν ὑπερκειμένων κόσμων δύο, τοῦ τε ἀγεννή-
 του καὶ τοῦ αὐτογενοῦς, εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, ἐν ᾧ ἔσμεν
 95 ἡμεῖς, παντοίων δυνάμεων σπέρματα. Τίς δὲ ἐστὶν ὁ τρόπος
 τῆς καταβάσεως αὐτῶν, ὕστερον ἐροῦμεν. Κατεκληλυθέναι οὖν
 φησὶ τὸν Χριστόν ἀνωθεν ἀπὸ τῆς ἀγεννησίας, ἵνα διὰ τῆς
 καταβάσεως αὐτοῦ πάντα σωθῆ τὰ τριχῆ διηρημένα. Τὰ μὲν
 γὰρ, φησὶν, ἀνωθεν κατενηνεγμένα κάτω ἀνελεύσεται δι' αὐτοῦ·
 1 τὰ δὲ ἐπιβου|λεύσαντα τοῖς κατενηνεγμένοις ἀνωθεν ἀφίεται καὶ
 κολασθέντα ἀπολέγεται. Τοῦτό ἐστι, φησὶ, τὸ εἰρημένον, Οὐ
 γὰρ ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸν κόσμον, ἀπο-
 λέσαι τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῆ ὁ κόσμος δι' αὐ-
 5 τοῦ. Κόσμον, φησὶ, καλεῖ τὰς δύο μοῖρας τὰς ὑπερκειμένας,
 τὴν τε ἀγέννητον καὶ τὴν αὐτογέννητον. Ὅταν δὲ λέγῃ, φησὶν·
 ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν ἡ γραφή, τὴν τρί-
 τὴν μοῖραν λέγει τοῦ κόσμου τοῦ ἰδικοῦ. Τὴν μὲν γὰρ τρίτην
 δεῖ φθαρῆναι, ἣν καλεῖ κόσμον, τὰς δὲ δύο τῆς φθορᾶς ἀπαλ-
 10 λαγῆναι τὰς ὑπερκειμένας.

13. Μάθωμεν οὖν πρώτον, πῶς ταύτην τὴν διδαχὴν παρὰ
 τῶν ἀστρολόγων εἰληφότες ἐπηρεάζουσι Χριστόν, ἐργαζόμενοι
 φθορὰν τοῖς ἐπομένοις αὐτοῖς ἐν τῇ τοιαύτῃ πλάνῃ. Οἱ γὰρ
 ἀστρολόγοι ἔνα τὸν κόσμον εἰρηκότες διαιροῦσιν αὐτὸν εἰς τὰ
 15 ἀπλανῆ τῶν ζωδίων μέρη δώδεκα, καὶ καλοῦσι τὸν κόσμον τῶν
 ζωδίων τῶν ἀπλανῶν ἕνα κόσμον ἀπλανῆ· ἕτερον δὲ εἶναι τὸν
 τῶν πλανωμένων καὶ δυνάμει καὶ θέσει καὶ ἀριθμῷ κόσμον
 λέγουσιν, ὅς ἐστι μέχρι σελήνης. Λαμβάνειν δὲ κόσμον ἀπὸ

84. τῆς πρώτης] πρὸ τῆς C M; cf. infra p. 315, 20 ed. Ox.: πρώτης
 J. Bernaysius l. l.

87. τρισῶμον C M; cf. infra p. 315, 32.

gmento, cum constitisset deinceps mundus ad consummationem, 70 descendisse ob causas, quas postea reddemus, Herodis temporibus trinaturatum quendam et tricorporeum et tripotentem hominem vocatum Christum, in se habentem a tribus partibus mundi omnia concrementa et potestates. Et hoc ait esse quod dicitur: *Omnem plenitudinem complacuit inhabitare in ipso cor-* 75 *poraliter*, et omnis inest in ipso divinitas sic divisae triadis. Delata enim esse ait a superiacentibus mundis duobus, et non generato et ex se ipso generato, in hunc mundum, in quo versamur nos, omnifariarum potestatum semina. Qui autem sit modus descensionis eorum, posthac aperiemus. Devenisse igitur 80 Christum dicit desuper a non-generatione, ut per descensionem eius omnia salventur trifariam divisa. Quae enim, inquit, desuper devenerunt infra, ascendent per eum. Ea autem, quae insidiata sunt delapsis desuper, abiiciuntur et punita ablegantur. Hoc est, inquit, quod dictum est: *Non enim venit filius ho-* 85 *minis in mundum ad perdendum mundum, sed ut salvetur mundus per ipsum*. Mundum, inquit, vocat duas illas partes, quae superiacent, et non genitam et ex se ipsa genitam. Cum autem dicit, inquit: *ut non cum mundo damnemur* scriptura, tertiam partem dicit, qui est mundus specialis. Tertiam enim 90 oportet perire, quam dicit mundum, reliquas autem duas seungi ab interitu, superiacentes.

13. Videamus igitur primum, quomodo hanc doctrinam ab astrologis mutuati infament Christum, afferentes perniciem iis, qui eos sequuntur in tali errore. Astrologi enim unum sta- 95 tuentes mundum dividunt eum in non errantes signorum animalium partes duodecim et vocant signorum non errantium mundum unum mundum non errantem; alterum autem esse errantium et vi et positura et numero mundum dicunt, qui est

90—92. cf. Coloss. 2, 9 *ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς*, coll. Col. 1, 19 93. γὰρ] δὲ legitur infra p. 315, 37 93. 94. ἀγενήτιον C 97. ἀγενησίας C 1. ἀγίεται καὶ ἀγίει καὶ CM: ἀγιεῖ εἰκῆ καὶ infra p. 316, 45 ed. Ox.: ὁμοιοειδῆ J. Bernaysius l. l. p. 314 sqq. 2—5. Cf. Ev. Jo. 3, 17 *οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῆ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ* 7. 1. Cor. 11, 32 8. τοῦ — ἰδιουῦ] τὸν κόσμον τὸν ἰδικόν J. Bernaysius l. l. p. 315. 18. ὅς ἐστι μέχρη] ὁ ἐστι μέρος C M

κόσμου δύναμιν τινα καὶ μετουσίαν, καὶ μετέχειν ἀπὸ τῶν
 20 ὑπερκειμένων τὰ ὑποκείμενα. Ἴνα δὲ ἔσται τὸ λεγόμενον ἐμ-
 φανές, αὐταῖς ἐκείναις ταῖς τῶν ἀστρολόγων ἐκ μέρους χρήσο-
 μαι φωναῖς ὑπομνήσων τοὺς ἐντυγχάνοντας τὰ προειρημένα ἐν
 τῷ τόπῳ, οὗ ἔξεθέμεθα τὴν τῶν ἀστρολόγων πᾶσαν τέχνην.
 Ἄ μὲν οὖν ἐκείνοις δοκεῖ ἔσθαι τάδε· ἀπὸ τῆς τῶν ἀστρο-
 25 ἀπορροίας τὰς γενέσεις τῶν ὑποκειμένων ἀποτελεῖσθαι. Πε-
 ριεργότερον γὰρ ἀναβλέψαντες εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ Χαλδαῖοι
 ἔφασαν δραστικῶν μὲν αἰτιῶν ἐπέχειν λόγον | εἰς ἕκαστον τῶν
 καθ' ἡμᾶς συμβαινόντων [ἐκβαίνειν τοὺς ἐπὶ ἀστέρας], συν-
 30 εργεῖν δὲ τὰ τῶν ἀπλανῶν ζωδίων μέρη. [Τὸν μὲν οὖν ζω-
 διακὸν κύκλον διαιροῦσιν εἰς μέρη] δώδεκα, ἕκαστον δὲ ζώδιον
 εἰς μοίρας τριάκοντα, ἕκαστην δὲ μοῖραν εἰς ἑξήκοντα λεπτά·
 οὕτω γὰρ καλοῦσι τὰ ἐλάχιστα καὶ τὰ ἀμερῆ. Τῶν δὲ ζωδίων
 τὰ μὲν ἄρρενικὰ καλοῦσι, τὰ δὲ θηλυκὰ· καὶ τὰ μὲν δίσωμα,
 τὰ δὲ οὐ· καὶ τὰ μὲν τροπικὰ, τὰ δὲ στερεά. Ἄρρενικὰ μὲν
 35 οὖν ἔστιν ἡ θηλυκὰ, ἀπερ' συνεργὸν ἔχει φύσιν πρὸς ἄρρενο-
 γονίαν [ἢ θηλυγονίαν]. Κριὸς γὰρ ἄρρενικόν ἐστὶ ζώδιον,
 Ταῦρος δὲ θηλυκόν, καὶ τὰ λοιπὰ κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν
 ἃ μὲν ἄρρενικὰ, ἃ δὲ θηλυκὰ. Ἄφ' ὧν οἶομαι οἱ Πυθαγορι-
 κοὶ κινήθεντες τὴν μὲν μονάδα ἄρρεν προσαγορεύουσι, τὴν δὲ
 40 δυάδα θῆλυ, τὴν δὲ τριάδα πάλιν ἄρρεν· καὶ ἀναλόγως τοὺς
 λοιποὺς τῶν τε ἀρτίων καὶ περισσῶν ἀριθμῶν. Ἐνιοὶ δὲ καὶ
 ἕκαστον ζώδιον εἰς δωδεκατημόρια διελόντες τῇ αὐτῇ σχεδὸν
 ἐφόδῳ χρωῖνται, οἷον ἐπὶ Κριοῦ [τὸ μὲν πρῶτον δωδεκατημό-
 ριον αὐτοῦ Κριόν τε] καλοῦσι καὶ ἄρρεν, τὸ δὲ δεύτερον Ταῦ-
 45 ρόν τε καὶ θῆλυ, τὸ δὲ τρίτον Διδύμους τε καὶ ἄρρεν, καὶ ἐπὶ
 τῶν ἄλλων μοιρῶν δὲ ὁ αὐτὸς λόγος. Δίσωμα δὲ εἶναι λέ-
 γουσι ζώδια [Διδύμους τε καὶ τὸν] διαμετροῦντα τούτοις Το-
 ξότην, Παρθένον τε καὶ Ἰχθύας· οὐ δίσωμα δὲ τὰ λοιπὰ. Καὶ
 ὡσαύτως τροπικὰ μὲν, ἐν οἷς γενόμενος ὁ ἥλιος μεταλλάσσει

21. 22. χρήσωμαι C 24. οὖν] οὖν ὡς C Quae sequuntur
 hausta sunt ex Sexto Empirico *adv. Mathem.* V, 5 sqq. p. 729 sqq. ed.
 Bekker. 27. ἔφασαν C 28. ἐκβαίνειν τοὺς ἐπὶ ἀστέρας om
 C M, suppleta ex Sexto 29. 30. τὸν μὲν οὖν ζωδιακὸν κύκλον διαι-
 ροῦσιν εἰς μέρη suppeditavit Sextus omissa in C M 34. στερεά Sex-
 tus: ἕτερα C M 36. ἢ θηλυγονίαν Sextus: om C et Sexti Cod. Ci-
 zensis 38. οἱ Πυθαγορικοὶ Sextus: Πυθαγορικοὶ C 41. λοι-

usque ad lunam. Accipere autem mundum a mundo vim quan-1
dam et communionem et participare a superiacentibus subia-
centia. Ut autem quod diximus luculenter appareat, ipsis illis
astrologorum singulatim utar vocibus, admoniturus lecturos eo-
rum, quae ante dicta sunt eo loco, ubi exposuimus astrologo-5
rum universam artem. Quae igitur illis placent haec sunt. Ab
astrorum defluxione genituras subiacentium perfici. Curiosius
enim contemplati caelum Chaldaei dixerunt agentium causa-
rum continere rationem ad singula quaeque, quae eveniat ut
nobis accidant, septem stellas, adiuvere autem non errantium 10
signorum partes. Zodiacum igitur orbem dividunt in partes
duodecim, unumquodque autem signum in partes triginta, unam-
quaque autem partem in sexaginta minuta; sic enim appel-
lant minima et indivisa. Signorum autem alia mascula appel-
lant, alia feminea, et alia bicorpora, alia non, et alia tropica, 15
alia fixa. Mascula igitur sunt aut feminina, quaecunque natura
sua adiuvant masculam generationem aut femininam. Aries
enim masculum est signum, taurus autem femininum; et reliqua
ad eandem rationem vel mascula vel feminina. Unde, ut opi-
nor, Pythagorici orsi monadem masculum quoddam appellant, 20
dyadem autem femininum, triadem autem rursus masculum, et
eadem ratione reliquos et parium et imparium numerorum.
Quidam autem et unumquodque signum in duodenas partes di-
videntes eadem fere via utuntur: veluti in ariete primam duo-
decim eius partium et arietem vocant et masculum, secundam 25
autem et taurum et femininum, tertiam autem et geminos et
masculum, et in reliquis etiam partibus consimiliter. Bicorpora
autem esse aiunt signa et geminos et qui exadversum illis est
sagittarium, virginemque et pisces, non bicorpora autem reli-
qua. Et pariter tropica quidem, in quibus cum constitit sol 30

πὸς Sextus: λόγους C M ἀρίων καὶ Sextus: ἀρίων τε καὶ C 42.
δωδεκατημόρια Sextus: δωδεκατημόριον C M 43. τὸ μὲν πρῶτον —
Κριόν τε Sextus: om C M 44. καλοῦσι καὶ ἄρρεν Sextus: καλοῦσιν
ἄρρεν C M 44. 45. Ταῦρόν τε Sextus: Ταῦρον, ἄρρεν τε C M
45. Διδύμους τε Sextus: Διδύμους C M 46. μοιρῶν δὲ Sextus:
μοιρῶν δις C M 47. ζῳδία Διδύμους τε καὶ τὸν διαμ. Sextus:
ζῳδία τὰ διαμ. C M 49. τροπικὰ Sextus: τροπικὰς C 49. 50.
μεταλλάσσει καὶ ποιῆ Sextus: μεγάλας ἐμπεριποιῆ C M

50 καὶ ποιεῖ τοῦ περιέχοντος τροπᾶς, οἷόν ἐστι ζώδιον ὃ τε Κριὸς
καὶ ὁ τοῦτου διάμετρος, καθάπερ Ζυγός, Αἰγόκερως τε καὶ
Καρκίνος. Ἐν Κριῷ μὲν γὰρ ἔαρινή γίνεται τροπή, ἐν Αἰγο-
κέρω δὲ χειμερινή, ἐν Καρκίνῳ δὲ θερινή, ἐν Ζυγῷ δὲ φθι-
νοπωρινή. Ταῦτα | δὲ καὶ τὸν περὶ τούτων λόγον λεπτομερῶς
55 ἔξεθέμεθα ἐν τῇ πρὸ ταύτης βίβλῳ, ὅθεν ἔστι μαθεῖν τὸν φι-
λομαθῆ, ὡς οἱ τῆς Περαιτικῆς αἰρέσεως ἀρχηγοὶ Εὐφράτης ὁ
Περαιτικὸς καὶ Κέλβης ὁ Κάρυστιος, μεταγαγόντες ὄνοματι μό-
νον διήλλαξαν, δυνάμει δὲ τὰ ὅμοια ἔθεντο, καὶ αὐτοὶ τῇ
τέχνῃ κατακόρως προσέχοντες. Καὶ γὰρ ὅρια τῶν ἀστέρων οἱ
60 ἀστρολόγοι λέγουσιν, ἐν οἷς μᾶλλον δύνασθαι φάσκουσι τοὺς
ἀρχοντας ἀστέρας, οἷον [ἐν τισι μὲν κακοποιοῦσιν], ἐν τισι δὲ
ἀγαθοποιοῦσιν, ὧν καὶ τινὰς κακοποιούς λέγουσι, τινὰς δὲ
ἀγαθοποιούς. Ἐπιβλέπειν δὲ λέγονται ἀλλήλους καὶ συμφω-
νεῖν ἀλλήλοις, ὡς οἱ κατὰ τρίγωνον [ἢ τετράγωνον φαινόμενοι.
65 Κατὰ τρίγωνον μὲν οὖν] σχηματίζονται ἐπιθεωροῦντες ἀλλήλους
ἀστέρες, ἐπὶ τριῶν ζωδίων ἔχοντες τὸ μεταξὺ διάλειμμα, κατὰ
τετράγωνον δὲ οἱ δεῖν. [Ὅν δὲ τρόπον ἐν τῷ ἀνθρῳπῳ] κε-
φαλῇ μὲν τὰ ὑποκείμενα μέρη συμπάσχειν, συμπάσχειν δὲ καὶ
τοῖς ὑποκειμένοις τὴν κεφαλὴν, οὕτως καὶ τοῖς ὑπερσεληναίοις
70 τὰ ἐπίγεια. Ἀλλὰ γὰρ τις ἐστὶ τούτων διαφορὰ καὶ ἀσυμπά-
θεια, ὡς ἂν μὴ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐχόντων ἔνωσιν. Ταύτην
τὴν σύστασιν καὶ τὴν διαφορὰν τῶν ἀστέρων Χαλδαϊκὴν ὑπάρ-
χουσαν πρὸς ἑαυτοὺς ἐπισπασάμενοι οὓς προείπομεν, ἐπιψευ-
σάμενοι τῷ τῆς ἀληθείας ὀνόματι, ὡς Χριστοῦ λόγον κατήγγει-
75 λαν αἰῶνων στάσιν καὶ ἀποστασίας ἀγαθῶν δυνάμεων εἰς κα-
κὰ καὶ συμφωνίας ἀγαθῶν μετὰ πονηρῶν προσαγορεύοντες.

50. τροπᾶς, οἷόν ἐστι Sextus: ῥοπᾶς. Ἄρρεν ἐστὶ C M 51. τὸ
τούτου διάμετρον Sextus Αἰγόκερως Sextus: ἀπόκερως C 54.
τούτων] τοῦτον C M 57. Κέλβης cf. supra p. 50, 16. 17 not. ὄνό-
ματι] ὀνόματα susp. M 59. Καὶ γὰρ] Ἄ γὰρ C M 59—62.
Cf. Sexti. V, 37 p. 734. ὅρια δὲ ἀστέρων προσαγορεύουσιν ἐν ἐκάστῳ ζω-
δίῳ, ἐν οἷς ἕκαστος τῶν ἀστέρων ἀπὸ ποσῆς μοίρας ἐπὶ ποστὴν μοῖραν
πλεῖστον δύναται; *ibid.* §. 20 p. 731 οὐ γὰρ τὴν αὐτὴν δυνάμειν ἔχειν
ἡγοῦνται τοὺς ἀστέρας πρὸς τὸ κακοποιεῖν ἢ μὴ, ἐπὶ τε τῶν κέντρων θεω-
ρουμένους καὶ ἐπὶ ταῖς ἀναφοραῖς κ. τ. λ. 63 sqq. Ἐπιβλέπειν κ.
τ. λ. hausta ex Sexto l. V, 39. p. 734 Bekker, unde Hippolytum cor-
reximus collatis supra p. 50 scriptis. 64. ὡς Sextus: om C M. Cf.
supra p. 50, 9 ἢ τετράγωνον — οὖν Sextus om C M 65. σχηματίζον-

commutat et efficit ambientis conversiones, quale est signum et aries et qui est exadversum illi sicut libra, capricornusque et cancer. In ariete enim verna fit conversio, in capricorno autem hiemalis, in cancro autem aestiva, in libra autem autumnalis. Haec autem et doctrinam de his minutatim exposuimus ³⁵ in eo libro qui hunc antecedit, unde studiosis licet discere, quomodo Peraticae sectae signiferi, Euphrates Peraticus et Celbes Carystius, quae hauserunt, nomine tantum tenus immutaverunt, re autem consimilia statuerunt, et ipsi ad taedium usque huic arti dediti. Etenim fines astrorum astrologi dicunt, in ⁴⁰ quibus plus posse aiunt imperantes stellas, veluti in aliis malefaciunt, in aliis bene, quarum alias maleficas vocant, alias beneficas. Adspicere autem dicuntur se invicem et concinere inter se, ut quae in triangulari aut quadrata forma apparent. In triangulari forma igitur conformantur adspectantes se in ⁴⁵ vicem stellae, quae trium signorum spatium habent interiectum, in quadrata autem quae duorum. Sicuti autem in homine capiti subiacentes partes compatiuntur, compatiatur autem etiam subiacentibus caput, sic etiam superlunaribus terrena. Verum enimvero quaedam est horum differentia et incompatibilitas, ⁵⁰ ut quae non unam eandemque habeant unitionem. Hanc compositionem et divergentiam stellarum, quae est Chaldaica, sibi arrogantes, quos ante diximus, nomini veritatis falso impertientes, tanquam Christi doctrinam venditant, aevorum statum et transitiones bonarum potestatum in mala et concentus bono- ⁵⁵

ται Sextus: συσχηματίζονται C M ἐπιθεωροῦντες] καὶ ἐπιθεωροῦσιν Sextus ἐπὶ] οἱ ἐπὶ Sextus. Cf. supra p. 50, 10 66. τὸ — διαλειμμα] Cf. supra p. 50, 11: τὰ — διαλείμματα C M: τὸ — διάστημα Sextus κατὰ Sextus. Cf. supra p. 50, 11: καὶ C M 67. οἱ δυνεῖν] δυνεῖν C M: οἱ δυοῖν Sextus 67. sqq. Haec petita sunt ex Sexto V, 44. p. 735 Ὀν — ἀνθρώπων] μὲν τὰ ἄνω C M κεφαλῇ — ὑποκείμενα] κεφαλῇ, τὰ δὲ ὑποκείμενα C M: τῇ κεφαλῇ τὰ ὑποκείμενα Sextus: κεφαλῇ τὰ ὑποκείμενα ipse Hippolytus supra p. 50, 12 68. μέρη συμπάσχειν] μέρη πάσχειν συμπάσχειν C M: μέρη συμπάσχει Sextus 69. ὑπερσεληναίοις] ἔπουρανίοις Sextus 70. Ἀλλὰ γὰρ τις] Ἄλλη γὰρ τις C M: ἀλλὰ τις Sextus et Hippolytus p. 50, 14 70. 71. ἀσυμπάθεια Sextus et Hippolytus p. 50, 14: συμπάθεια C M 71. ὡς ἂν μὴ Sextus et Hipp. p. 50, 14. 15: ὡς μὴ C M 71—75. Cf. supra p. 50, 16—23. 76. 77. προσαγορεύουσι, καλοῦντες τοπάρχας C M

Καλοῦντες οὖν τοπάρχας καὶ προαστείους καὶ ἄλλα πλεῖστα
 ὀνόματα ἀναπλάσσοντες ἑαυτοῖς οὐχ ὑποκείμενα, ἀλλὰ τὴν τῶν
 ἀστρολόγων περὶ τοὺς ἀστέρας πᾶσαν φαντασίαν ἀτέχνως τεχ-
 80 νολογοῦντες, μεγάλης πλάνης ὑπόθεσιν ἐπεισάγοντες, ἐξελεγχθή-
 σονται σὺν τῇ ἡμετέρᾳ ἐμμελείᾳ. Ἀντιπαραθήσω γὰρ τῇ προ-
 λελεγμένη τῶν ἀστρολόγων Χαλδαϊκῇ τέχνῃ ἔνια τῶν Περαι-
 κῶν συνταγμάτων, ἀφ' ὧν ὑπάρξει συγκρίναντας κατανοῆσαι
 πῶς οἱ Περαιτικοὶ λόγοι τῶν ἀστρολόγων ὁμολογουμένως εἰσὶν,
 85 οὐ Χριστοῦ.

14. Δοκεῖ οὖν παρατάξαι μίαν τινὰ τῶν παρ' αὐτοῖς δο-
 ξασομένων βίβλων, ἐν ἣ λέγει· Ἐγὼ φωνὴ ἐξυπνισμοῦ
 ἐν τῷ αἰῶνι τῆς νυκτός· λοιπὸν ἄρχομαι γυμνοῦν
 τὴν ἀπὸ τοῦ χάους δύναμιν. Ἡ δύναμις τοῦ ἀβυσσι-
 90 κοῦ θολοῦ, ἡ τὸν πηλὸν ἀναβαστάζουσα τοῦ ἀφθάρ-
 του ἀχανοῦς διϋγρου, ἡ τοῦ σπάσματος ὅλη δύνα-
 μιν ὑδατόχρους ἀεικίνητος, φέρουσα τὰ μένοντα,
 κατέχουσα τὰ τρέμοντα, ἀπολύουσα τὰ ἐρχόμενα, κου-
 φίζουσα τὰ μένοντα, καθαιροῦσα τὰ αὔξοντα, πι-
 95 στὴ οἰκονόμος τοῦ ἴχνους τῶν ἀέρων, ἡ τὰ ἀνερευ-
 γόμενα ἀπὸ τῶν δώδεκα ὀφθαλμῶν ἐντολῆς ἀπο-
 λαύουσα, σφραγιδα δηλοῦσα πρὸς τὴν μετ' αὐτῶν
 οἰκονομοῦσαν τῶν ἐπιφερομένων ἀοράτων ὑδάτων
 δύναμιν, ἐκλήθη Θάλασσα. Ταύτην τὴν δύναμιν ἡ
 1 ἀγνοσία ἐκάλεσε Κρόνον, δεσμοῖς φρουρούμενον,
 ἐπεὶ ἔσφιγγε τὸ σύμπλεγμα τοῦ πυκνοῦ καὶ ὀμι-
 χλώδους ἀδήλου σκοτεινοῦ ταρτάρου. Ταύτης ἐγέν-
 οντο κατ' εἰκόνα Κηφεύς, Προμηθεύς, Ἰαπετός.
 5 Δύναμις πεπιστευμένη τὴν Θάλασσαν ἀρρενόθηλος,
 ἡ τὸν ἀνατρέχοντα συριγμὸν ἀπὸ τῶν δώδεκα στο-
 μάτων τοῖς δώδεκα ἀυλίσκοις ἀρμόζουσα διαχύνει
 λεπτὴ οὐσα καὶ καθαιροῦσα τὴν κατέχουσαν λά-
 βρον ἀναφοράν, καὶ σφραγίζει ἀτραπῶν ὁδοὺς ἀν-
 10 τῆς, πρὸς τὸ μὴ πολεμῆσαι ἢ ἐναλλάξαι τὸ μὴ δι'
 αὐτῆς θυγάτηρ τυφωνικὴ πιστὴ φύλαξ ὑδάτων παν-
 τοίων. Ὄνομα αὐτῇ Χορζάρ· ταύτην ἡ ἀγνοσία ἐκά-
 λεσε Ποσειδῶνα, οὐ κατ' εἰκόνα ἐγένετο Γλαῦκος, Με-

78. ἑαυτοῖς C
 ται C: Περαιτῶν M

83. συγκρίναντες C

84. Περαιτικοί] Περαι-

89. Quae sequuntur tam perplexa sunt, ut om-

rum cum pravis vocantes. Appellantes igitur toparchas et pro-
astios et alia plurima nomina confingentes sibi non suppedi-
tantia, sed astrologorum omnem de stellis imaginationem prae-
ter artem in artem redigentes, magni erroris materiem super-
inducentes, coarguentur per nostram industriam. Componam 60
enim supradictae Chaldaicae arti nonnulla Peraticorum com-
mentorum, unde licebit instituta comparatione perspicere, quo-
modo Peratica doctrina astrologis aperte debeat, non Christo.

14. Visum est igitur apponere unum aliquem eorum li-
brorum, qui iis approbati sunt, in quo dicit: *Ego vox exper- 65*
gefactionis in aevo noctis. De reliquo exordior nudare a chao
redundantem potestatem. Potestas imi fundi sordidi turbamenti
limum sursum portans incorrupti hiulci uliginosi, convulsionis
universa potestas aquatico colore, semper mobilis, ferens manen-
tia, cohibens trementia, absolvens euntia, levans manentia, tol- 70
lens augescentia, fida dispensatrix vestigii aërum, eruclatis a
duodecim oculis iniunctionis fruens, sigillum manifestans ad po-
testatem cum iis dispensantem aquarum, quae inferuntur, invi-
sibulum, vocata est Thalassa. Hanc potestatem ignorantia vo-
cavit Cronum, vinculis custoditum, quoniam constringebat com- 75
plexus densi et nebulosi caeci tenebricosi tartari. Huius exti-
terunt ad imaginem Cepheus, Prometheus, Iapetus. Potestas,
cui concredita est Thalassa, mas et femina, quae enascentem
sibulum a duodecim oribus duodecim tibiolis aptatum diffundit,
tenuis natura sua et tollens detinentem vehementem anaphoram, 80
et obsignat semitarum vias eius, ad non bellandum aut com-
mutandum . . . eius filia typhonica fidelis custos aquarum om-
nigenarum. Nomen eius Chorzar. Hanc ignorantia vocavit
Neptunum, cuius ad imaginem extitit Glaucus, Melicertes, Ino,

nem medicinam respuant 90. Θόλον C M 99. Θάλασσα Cf.
Berosi Chaldaeor. Hist. quae supersunt ed. Richter p. 49. 50: Γενέσθαι φησὶ
χρόνον, ἐν ᾧ τὸ πᾶν σκότιος καὶ ὕδωρ εἶναι, καὶ ἐν τούτοις ζῶα τετραπόδη
ἰδιοφνεῖς (al. εἰδιοφνεῖς, al. διφνεῖς) ἄρχειν δὲ τούτων πάντων
γυνᾶκα ἣ ὄνομα Ὀμόρζα (al. Ὀμορῶζα, al. Marcaia)· εἶναι δὲ τοῦτο
Χαλδαῖσι μὲν Θ α λ ᾶ τ θ, Ἑλληνιστὶ δὲ μεθερμηνεύεσθαι θ ᾶ λ α τ τ α (al. θ ᾶ
λ α σ σ α)· κατὰ δὲ ἰσόρρητον σελήνη (al. om). Cf. D. Friedrich Münter Re-
ligion der Babylonier, Kopenhagen 1827. p. 36 — 46, et D. F. C. Movers,
die Phönizier Tom. I. p. 268 — 86 2. τοῦ] τῆς C 6. ἦ] ἧ C
7. δαχύνει C

λικέρτης, Ἰνώ, Νεβρόη. Περιεσφαιρωκῶς τὴν δωδε-
 15 καγώνιον πυραμίδα, πύλην εἰς πυραμίδα σκοτίζων
 ποικίλαις χρόαις καὶ ἀπαρτίζων πᾶσαν τὴν νυκτό-
 χροον. Τοῦτον ἡ ἀγνωσία ἐκάλεσε Κόρην, οὗ λει-
 τουργοὶ πέντε· πρῶτος Οὖ, δεύτερος Ἀοαί, τρίτος
 Οὐώ, τέταρτος Οὐβάβ, πέμπτος ἄλλοι πι-
 20 στοὶ οἰκονόμοι αὐτοῦ τῆς τοπαρχίας ἡμέρας καὶ νυ-
 κτὸς οἱ ἀναπανόμενοι ἐν τῇ ἐξουσίᾳ αὐτῶν. Τού-
 τους ἡ ἀγνωσία ἐκάλεσε τοὺς πλανήτας ἀστέρας, ἐφ'
 ὧν ἡ φθαρτὴ γένεσις ἐώρηται. Ἄερος ἀνατολῆς οἰ-
 κονόμος, Καρφακασημεοχείρ, Ἐκκαββάκαρα· τού-
 25 τους ἐκάλεσεν ἡ ἀγνωσία Κουρῆτας· ἄρχων ἀνέμων
 τρίτος Ἀριήλ, οὗ κατ' εἰκόνα ἐγένετο Αἰόλος, Βριά-
 ρης. Καὶ ἄρχων δωδεκαώρου νυκτερινῆς Σοκλάν, ὃν
 ἐκάλεσεν ἡ ἀγνωσία Ὅσιριν· τούτου κατ' εἰκόνα ἐγέ-
 νετο Ἀδμητος, Μήδεια, Ἑλλην, Αἰθουσα. Ἄρχων
 30 ἡμερινῆς δωδεκαώρου Εὐνώ· οὗτος οἰκονόμος τῆς
 πρωτοκαμάρου ἀνατολῆς καὶ αἰθερίου, ὃν ἐκάλε-
 σεν ἡ ἀγνωσία Ἴσιν. Τούτου σημεῖον τὸ κυνὸς ἄστρον,
 οὗ κατ' εἰκόνα ἐγένοντο Πτολεμαῖος ὁ Ἀρσινόης, Δι-
 δύμη, Κλεοπάτρα, Ὀλυμπιάς. Δύναμις Θεοῦ δεξιᾶ,
 35 ἦν ἐκάλεσεν ἡ ἀγνωσία Ῥέαν, οὗ κατ' εἰκόνα ἐγέ-
 νοντο Ἄτις, Μύθων, Οἰνώνη. Δύναμις ἀριστερὰ
 τροφῆς ἐξουσιάζει, ἦν ἐκάλεσεν ἡ ἀγνωσία Δήμητραν,
 ὄνομα αὐτῇ Βένα· τούτου κατ' εἰκόνα ἐγένοντο Κε-
 λέος, Τριπτόλεμος, Μίσυρ, Ἀπραξία. Δύναμις δε-
 40 ξιὰ ἐξουσιάζει καρπῶν· | τοῦτον ἡ ἀγνωσία ἐκάλεσε
 Μῆνα, οὗ κατ' εἰκόνα ἐγένοντο Βουμέγας, Ὀστά-
 νης, Ἐρμῆς τρισμέγιστος, Κουρίτης, Πετόσιρις, Ζω-
 δάριον, Βηρωσός, Ἀστράμψουχος, Ζωρόαστρις. Δύ-
 ναμις πυρὸς εὐώνυμος· τοῦτον ἡ ἀγνωσία ἐκάλεσεν
 45 Ἡφαίστον, οὗ κατ' εἰκόνα ἐγένοντο Ἐριχθόνιος,
 Ἀχιλλεύς, Καπανεύς, Φλέγων, Μελέαγρος, τὰ δύη-
 κεν, Κέλαδος, Ῥαφαήλ, Σουριήλ, Ὀμφάλη. Δυνά-
 μεις τρεῖς μέσαι τοῦ ἀέρος κρεμάμεναι, αἰτίαι γενέ-
 σεως. Ταύτας ἡ ἀγνωσία ἐκάλεσε Μοίρας, ὧν κατ'
 50 εἰκόνα ἐγένοντο οἶκος Πριάμου, οἶκος Λαΐου, Ἰνώ,
 Αὐτονόη, Ἀγαυή, Ἀθάμας, Πρόκνη, Δαναΐδες, Πε-

Nebroë. Circumvolutam habens duodecim angulorum pyrami- 85
dem, portam in pyramidem obscurans variis coloribus et perficiens totam nocticolorem. Hunc ignorantia vocavit Coram, cuius ministri quinque, primus U, secundus Aoi, tertius Uo, quartus Uoab, quintus . . . alii fideles dispensatores eius toparchiae diei et noctis requiescentes in facultate eorum. Hos 90
ignorantia vocavit erraticas stellas, in quibus caduca generatio suspensa est. Stellae ortus dispensator, Carphacasemeocheir, Eccabbacara. Hos ignorantia vocavit Curetas. Princeps ventorum tertius Ariel, cuius ad imaginem extitit Aeolus, Briares. Et princeps dodecahori nocturni Soclan, quem vocavit igno- 95
rantia Osirin; huius ad imaginem extitit Admetus, Medea, Hellen, Aethusa. Princeps dodecahori diurni Euno. Hic dispensator protocamari ortus et aetherii, quem vocavit ignorantia Isidem. Huius signum canis astrum, cuius ad imaginem extiterunt Ptolemaeus, Arsinoë, Didyma, Cleopatra, Olympias. Po- 1
testas dei dextra, quam vocavit ignorantia Rheam, cuius ad imaginem extiterunt Attis, Mygdon, Oenone. Potestas sinistra victus facultatem habet, quam vocavit ignorantia Cererem, nomen eius Bena. Huius ad imaginem extiterunt Celeus, Tripto- 5
lemus, Misyr, Praxidica. Potestas dextra facultatem habet frugum; hunc ignorantia vocavit Lunum, cuius ad imaginem extiterunt Bumegas, Ostances, Mercurius Trismegistus, Curites, Petosiris, Zodarium, Berosus, Astrampsuchus, Zoroastris. Po-
testas ignis sinistra; hunc ignorantia vocavit Vulcanum, cuius 10
ad imaginem extiterunt Erichthonius, Achilleus, Capaneus, Phaëthon, Meleager, Tydeus, Enceladus, Raphaël, Suriel, Omphale. Potestates tres mediae ex aëre suspensae auctores generationis. Has ignorantia vocavit Parcas, quarum ad imaginem extiterunt domus Priami, domus Laii, Ino, Autonoë, Agave, Athamas, 15
Procne, Danaides, Peliades. Potestas mas et femina semper

14. Ἰνώ] Ἰη C Νεβρόη] Νεφέλη? M 14. 15. δωδεκαγόνιον
pr C 19. Hic lacuna M 23. αἰώρηται pr C : εώρηται corr C :
ἡώρηται M Ἄερος] Ἀστέρος? 31. ὄν] ὄ C 36. Μυγδώνη C :
Μυγδόνη M 39. Ἀπραξία] Πραξιδίχη? 46. Φλέγων] Φαέθων?
46. 47. τὰ δὴκεν, Κέλαδος] Τάλως, Κέλαδος M : Τυθεύς, Ἐγκέλαδος?
51. Ἀθαμάς C

λιάδες. Δύναμις ἀρσενόθηλυς ἀεὶ νηπιιάζουσα, ἀγήρατος, αἰτία κάλλους, ἡδονῆς, ἀκμῆς, ὀρέξεως, ἐπιθυμίας, ὃν ἐκάλεσεν ἡ ἀγνωσία Ἐρωτα, οὗ κατ' 55 εἰκόνα ἐγένοντο Πάρις, Νάρκισσος, Γανυμήδης, Ἐνδυμίων, Τιθωνός, Ἰκάριος, Λήδα, Ἀμυμώνη, Θέτις, Ἐσπερίδες, Ἰασίων, Λέανδρος, Ἡρώ. Οὗτοι εἶσιν οἱ προάστειοι ἕως αἰθέρος· οὕτω γὰρ καὶ ἐπιγράφει τὸ βιβλίον.

60 15. Καταφανῆς σύμπασιν εὐκόλως γεγένηται ἡ τῶν Περαιῶν αἴρεσις ἀπὸ τῆς τῶν ἀστρολόγων μεθρημοσμένη τοῖς ὀνόμασι μόνοις. Τὸν δὲ αὐτὸν τρόπον περιέχει καὶ τὰ ἕτερα αὐτῶν βιβλία, εἴ τιτι φίλον εἴη διὰ πάντων ἐλθεῖν. Πάντων γὰρ, ὡς ἔφην, τῶν γεννητῶν τῆς γενέσεως αἴτια νομίζουσιν εἶναι τὰ 65 ἀγέννητα καὶ τὰ ὑπερκείμενα, καὶ γεγονέναι κατὰ ἀπόρροϊαν τὸν κόσμον τὸν κατ' ἡμᾶς, ὃν ἰδικὸν ἐκεῖνοι καλοῦσι, καὶ τούτους πάντας ὁμοῦ τοὺς ἀστέρας τοὺς θεωρουμένους ἐν τῇ οὐρανῷ τῆς γενέσεως αἰτίους γεγονέναι τοῦδε τοῦ κόσμου, ἐναλλάξαντες αὐτῶν τὸ ὄνομα, ὡς ἀπὸ τῶν προαστείων | ἔστι συγ- 70 κρίναντας εὐρεῖν· δεύτερον δὲ δὴ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὡς γέγονεν ὁ κόσμος ἀπὸ τῆς ἀπορροίας τῆς ἄνω, οὕτως τὰ ἐνθάδε ἀπὸ τῆς ἀπορροίας τῶν ἀστέρων γένεσιν ἔχειν καὶ φθορὰν λέγουσι καὶ διοικεῖσθαι. Ἐπεὶ γοῦν οἱ ἀστρολόγοι ἴσασι ὠροσκόπον καὶ μεσουράνημα, καὶ δύσιν καὶ ἀντιμεσουράνημα, καὶ 75 τούτων τῶν ἀστρον ἄλλοτε ἄλλως κινουμένων διὰ τὴν στροφὴν ἀεὶ τοῦ παντὸς ἄλλοτε ἄλλα ἀποκλίματα εἶναι κατὰ κέντρον, καὶ κέντροις ἐπαναφορὰς, ἀλληγοροῦντες τὴν διαταγὴν τῶν ἀστρολόγων τὸ μὲν κέντρον οἶονεὶ θεὸν καὶ μονάδα καὶ κύριον τῆς πάσης γενέσεως ὑποτυποῦσι, τὸ δὲ ἀπόκλιμα ἀριστε- 80 ρόν, τὴν δ' ἐπαναφορὰν δεξιόν. Ὅταν οὖν τοῖς γράμμασιν αὐτῶν ἐντυχὼν τις δύναμιν εὐρίσκη παρ' αὐτοῖς λεγομένην δεξιὰν ἢ ἀριστεράν, ἀνατρεχέτω ἐπὶ τὸ κέντρον καὶ τὸ ἀπόκλιμα καὶ τὴν ἐπαναφορὰν, καὶ κατόψεται σαφῶς πᾶσαν αὐτῶν τὴν πραγματείαν ἀστρολογικὴν διδασκαλίαν καθεστῶσαν.

85 16. Καλοῦσι δὲ αὐτοὺς Περάτας, μηδὲν δύνασθαι νομίζοντες τῶν ἐν γενέσει καθεστηκότων διαφυγεῖν τὴν ἀπὸ τῆς γενέσεως τοῖς γεγενημένοις ὠρισμένην μοῖραν. Εἰ γὰρ τι, φησί,

infans, non consenesens, auctrix pulcritudinis, voluptatis, vigoris, appetitus, concupiscentiae, quem vocavit ignorantia Amorem, cuius ad imaginem extiterunt Paris, Narcissus, Ganymedes, Endymion, Tithonus, Icarius, Leda, Amymone, Thetis, He- 20 sperides, Iasion, Leander, Hero. Hi sunt proastii usque ad aetherem; sic enim et inscribit librum.

15. Perspicuum nemini non facile factum est Peratarum haeresin ab astrologorum translata esse nominibus tenus. Eandem autem rationem continent etiam reliqui libri eorum, 25 si cui placuerit omnes perlustrare. Omnium enim, ut dixi, quae nata sunt, causas statuunt esse non nata et superiacentia, et ortum esse per defluxionem mundum nostrum, quem specialem illi appellant, et has omnes simul stellas, quae conspiciuntur in caelo, generationis auctores extitisse huius mundi, 30 mutantur earum nomina, ut comparatione proastiorum instituta licet videre; deinde autem eundem in modum, ut extiterit mundus a defluxione desuper, sic res mundanas a defluxione stellarum genituram habere et interitum dicunt et administrari. Quandoquidem astrologi norunt horoscopum et mesuranema et 35 occasum et antimesuranema, et, his stellis alias aliter moventibus propter conversionem semper universi, aliàs alias declinationes existere secundum centrum et centris successiones: aliorum deflectentes astrologorum descriptionem, centrum quidem tanquam deum et monadem et dominum universae geni- 40 turae adumbrant, declinationem autem sinistram, successionem autem dextram. Quando igitur quis, qui in libros eorum incidit, potestatem reperiet apud eos dictam dextram vel sinistram, recurrat ad centrum et declinationem et successionem, et perspiciet clare universam eorum disciplinam esse astrologorum 45 doctrinam.

16. Appellant autem sese Peratas, nihil posse arbitantes eorum quae in genitura nituntur effugere sortem a genitura iis quae genita sunt definitam. Nam si quid, inquit, natum, om-

τοῦδε] τοὺς δὲ C M

μένων] γινόμενων C

ὑποτυποῦντες C M

C. καὶ ὄψεται M

68. 69. ἐναλλάξαντας M

77. κέντροις] κέντρων?

83. ἀναγορὰν C M

καὶ κατόψεται] κατόψεται

75. κινου-

79. ὑποτυποῦσι]

γεννητόν, ὅλως καὶ φθείρεται, καθάπερ καὶ Σιβύλλη δοκεῖ, μόνοι δέ, φησίν, ἡμεῖς οἱ τὴν ἀνάγκην τῆς γενέσεως ἐγνωκότες καὶ
 90 τὰς ὁδοὺς, δι' ὧν εἰσελήλυθεν ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον, ἀκριβῶς δεδιδαγμένοι διελθεῖν καὶ περᾶσαι τὴν φθορὰν μόνου
 δυνάμεθα. Ἔστι δὲ ἡ φθορὰ, φησί, τὸ ὕδωρ, οὐδὲ ἄλλω τινι, φησίν, ἐφθάρη τάχιον ὁ κόσμος ἢ ὕδατι. Τὸ δὲ ὕδωρ ἐστὶ τὸ
 περιεσφαιρωκὸς ἐν τοῖς προαστείοις, λέγουσιν, ὁ Κρόνος· δύνα-
 95 μιν γάρ, φησίν, ὕδατόχρους, ἦντινα δύναμιν, | φησί, τουτέστι τὸν
 Κρόνον, οὐδεὶς τῶν ἐν γενέσει καθεστῶτων διαφυγεῖν δύ-
 ναται· πάσῃ γὰρ γενέσει πρὸς τὸ ὑποπεσεῖν τῇ φθορᾷ αἴτιος
 ἐφέστηκεν ὁ Κρόνος, καὶ οὐκ ἂν γένοιτο γένεσις, ἐν ἧ ἢ Κρόνος
 οὐκ ἐμποδίζει. Τοῦτό ἐστι, φησίν, ὃ καὶ οἱ ποιηταὶ λέγουσι τὸ
 1 καὶ τοὺς θεοὺς ἐκψοφοῦν·

Ἴστω γάρ, φησί, τόδε γαῖα καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὑπερφεν
 καὶ τὸ κατειβόμενον Στυγὸς ὕδωρ, ὅστε μέγιστος
 ὄρκος δεινότητός τε πέλει μακάρεσσι θεοῖσιν.

Ὁὐ μόνον δὲ τοῦτο, φησίν, οἱ ποιηταὶ λέγουσιν, ἀλλ' ἤδη καὶ
 οἱ σοφώτατοι τῶν Ἑλλήνων, ὧν ἐστὶ καὶ Ἡράκλειτος εἷς, λέ-
 γων· ψυχῆσι γὰρ θάνατος ὕδωρ γενέσθαι. Οὕτως, φησίν,
 ὁ θάνατος καταλαμβάνει τοὺς Αἰγυπτίους ἐν Ἐρυθρᾷ θαλάσῃ
 μετὰ τῶν ἀρμάτων αὐτῶν. Πάντες δὲ οἱ ἀγνοοῦντες, φησίν,
 10 εἰσὶν Αἰγύπτιοι. Καὶ τοῦτό ἐστι, λέγουσι, τὸ ἐξελεθεῖν ἐξ Αἰ-
 γύπτου, ἐκ τοῦ σώματος. Αἰγυπτίον γὰρ εἶναι μικρὰν τὸ σῶμα
 νομίζουσι, καὶ περᾶσαι τὴν θάλασσαν τὴν Ἐρυθρὰν, τουτέστι
 τῆς φθορᾶς τὸ ὕδωρ, ὃ ἐστὶν ὁ Κρόνος, καὶ γενέσθαι πέραν
 τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τουτέστι τῆς γενέσεως, καὶ ἐλθεῖν εἰς
 15 τὴν ἔρημον, τουτέστιν ἔξω γενέσεως γενέσθαι, ὅπου εἰσὶν ὁμοῦ
 πάντες οἱ θεοὶ τῆς ἀπωλείας καὶ ὁ θεὸς τῆς σωτηρίας. Εἰσὶ
 δὲ, φησίν, οἱ θεοὶ τῆς ἀπωλείας οἱ ἀστέρες οἱ τῆς μεταβλητῆς
 γενέσεως ἐπιφέροντες τοῖς γινομένοις τὴν ἀνάγκην. Τούτους,
 φησίν, ἐκάλεσε Μωϋσῆς ὄφεις τῆς ἐρήμου δάκνοντας καὶ δια-
 20 φθείροντας τοὺς πεπερακέναι | νομίζοντας τὴν Ἐρυθρὰν θά-
 λασσαν. Δακνομένοις οὖν, φησίν, ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ

88. Cf. *Oracula Sibyllina* ed. Friedlieb *Fragm.* 2, vs. 1. p. 4: *Εἰ δὲ γενητόν ὅλως καὶ φθείρεται, οὐ δύνατ' ἀνδρὸς „ ἐκ μηρῶν μήτρας τε θεὸς τετυπωμένος εἶναι· κ. τ. λ.* 89. δέ] δῆ susp. M 92. ἄλλω] ἄλλως C 1. ἐκψοφοῦν·] ἐκψοφέω, novum vocabulum, significat haud

nino et perit, sicut etiam Sibyllae placet. Soli autem, ait, nos, 50 qui necessitatem geniturae perspexerimus et vias, quibus intravit homo in mundum, accurate cognitas habeamus, permeare et pervadere interitum possumus soli. Est autem interitus, ait, aqua, neque alia quaquam re citius periit mundus quam aqua. Aqua autem est id quod circumvolvitur in proastiis, aiunt, Cro- 55 nus; potestas enim, inquit, aquatico colore est ille, quam potestatem, inquit, hoc est Cronum nemo eorum, qui in genitura nituntur, effugere potest. Omni enim geniturae, ut succumbat interitui, in causa Cronus est, nec fieri potest, ut genitura existat, in qua Cronus non intercedat. Hoc est, inquit, quod 60 etiam poëtae dicunt illud, quod vel ipsos deos terrore percutit:

Scito enim, inquit, hoc tellus et caelum vastum superne

Et destillans Stygis aqua, quod quidem maximum

Iusiurandum et gravissimum est beatis diis.

Non solum autem, inquit, hoc poëtae dicunt, sed iam etiam sa- 65 pientissimi Graecorum, quorum est etiam Heraclitus unus, dicens: *Animabus enim mors, aquam fieri*. Haec mors, inquit, deprehendit Aegyptios in mari rubro cum curribus ipsorum. Omnes autem, qui illud ignorant, inquit, Aegyptii sunt. Et hoc, aiunt, est exiisse ex Aegypto, e corpore. Aegyptum enim 70 esse parvam corpus arbitrantur, et transire mare rubrum, hoc est interitus aquam, quae est Cronus, et transiisse mare rubrum, hoc est genituram, et pervenisse in desertum, hoc est extra genituram pervenisse, ubi sunt una omnes dii perniciosi et deus salutis. Sunt autem, inquit, dii perniciosi stellae, com- 75 mutabilis geniturae afferentes iis, quae existunt, necessitatem. Hos, inquit, Moses vocavit serpentes deserti mordentes et peridentes eos, qui se mare rubrum transgressos esse arbitrantur.

dubie *terreo*, nisi legendum *ἐκφοβοῦν* M 2. sqq. Hom. Od. 5, 184 sqq. ἴστω νῦν τόδε κ. τ. λ. 3. καυβόμενον C 4. μακάρεσι C 6. 7. Ἡράκλειτος — ὕδωρ γενέσθαι J. Bernaysius in *Ep. critic. ad Bunsenium* l. l. p. 331, collato Heracliteo fragmento 49 *Schleiermacher* p. 117: *ψυχῆσι θάνατος ὕδωρ γενέσθαι, ὕδατι δὲ θάνατος γῆν γενέσθαι. ἐκ γῆς δὲ ὕδωρ γίνεται, ἐξ ὕδατος δὲ ψυχῆ: Ἡράκλειτος, εἶς, λέγων. ψυχῆς εἰ γὰρ — γενέσθαι C M, qui pro εἰ γὰρ susp. εἶη ἂν 10. ἔστι, λέγουσι] ἐπιλέγουσι C 18. sqq. Cfr. 4 Mos. 21, 6 sqq. 21. Δακνομένους — τοὺς υἱοὺς C*

ἐπέδειξε Μωϋσῆς τὸν ἀληθινὸν ὄφιν τὸν τέλειον, εἰς ὃν οἱ πιστεύοντες οὐκ ἐδάκνοντο ἐν τῇ ἐρήμῳ, τουτέστιν ὑπὸ τῶν δυνάμεων. Οὐδεὶς οὖν, φησὶν, ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ῥύσασθαι
 25 τοὺς ἐκπορευομένους ἐκ γῆς Αἰγύπτου, τουτέστιν ἐκ σώματος καὶ ἐκ τοῦδε τοῦ κόσμου, εἰ μὴ ὁ ὁ τέλειος, ὁ πλήρης τῶν πληρῶν ὄφεις. Ἐπὶ τοῦτον, φησὶν, ὁ ἐλπίσας ὑπὸ τῶν ὄφρων τῆς ἐρήμου οὐ διαφθείρεται, τουτέστι τῶν θεῶν τῆς γενέσεως. Γέγραπται, φησὶν, ἐν βίβλῳ Μωσέως· οὗτος, φησὶν, ὁ ὄφεις
 30 ἔστιν ἡ δύναμις ἡ παρακολουθήσασα τῷ Μωσεῖ, ἡ ῥάβδος ἡ σιροφεομένη εἰς ὄφιν. Ἀνθεστήκεισαν δέ, φησί, τῇ δυνάμει Μωσέως ἐν Αἰγύπτῳ τῶν μάγων οἱ ὄφεις, οἱ θεοὶ τῆς ἀπωλείας· ἀλλὰ πάντας αὐτοὺς ὑπέταξε καὶ διέφθειρεν ἡ ῥάβδος Μωσέως. Ὁ καθολικὸς ὄφεις, φησὶν, οὗτός ἐστιν ὁ σοφὸς τῆς Εὐσας λό-
 35 γος. Τοῦτο, φησὶν, ἔστι μυστήριον Ἐδέμ, τοῦτο ποταμὸς ἐξ Ἐδέμ, τοῦτο σημεῖον τὸ τεθὲν τῷ Κάϊν, ἵνα πᾶς ὁ εὐρίσκων αὐτὸν μὴ ἀποκτείνῃ. Οὗτος, φησὶν, ἔστι Κάϊν, οὗ τὴν θυσίαν οὐ προσεδέξατο ὁ θεὸς τοῦδε τοῦ κόσμου. Τὴν δὲ ἡμαγμένην προσήκατο τοῦ Ἄβελ· αἵμασι γὰρ χαίρει ὁ τοῦδε τοῦ κόσμου
 40 δεσπότης. Οὗτός ἐστι, φησὶν, ὁ ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐν ἀνθρώπου μορφῇ φανείς ἐν τοῖς χρόνοις Ἡρώδου, γενόμενος κατ' εἰκόνα Ἰωσήφ τοῦ πεπραμένου ἐκ χειρὸς ἀδελφῶν, οὗ μόνου τὸ ἔνδυμα ἦν ποικίλον. Οὗτός ἐστι, φησὶν, ὁ κατ' εἰκόνα Ἡσαῦ, οὗ καὶ μὴ παρόντιος ἡ στολὴ εὐλόγηται, ὅς οὐκ ἐδέξατο, φησί,
 45 τὴν ἀμβλυωπὸν εὐλογίαν, ἀλλ' ἐπλούτησεν ἐξωθεν, οὐδὲν ἀπὸ τοῦ ἀμβλυωποῦντος λαβὼν, οὗ εἶδε τὸ πρόσωπον Ἰακώβ | ὡς ἂν ἴδοι ἄνθρωπος πρόσωπον θεοῦ. Περὶ τούτου, φησί, γέγραπται, ὡς Νεβρωδ γίγας κυνηγὸς ἐναντι κυρίου. Εἰσὶ δέ, φησί, τούτου ἀντίμιμοι πολλοί, τοσοῦτοι ὅσοι ὄφθησαν ἐν τῇ ἐρήμῳ
 50 τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ δάκνοντες, ἀφ' ὧν ἐρρύσατο τοὺς δακνομένους ὁ τέλειος ἐκεῖνος, ὃν ἔστησε Μωϋσῆς. Τοῦτο ἐστὶ, φησί, τὸ εἰρημένον· καὶ ὃν τρόπον ὕψωσε Μωϋσῆς τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὕψωθηναὶ δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου. Τούτου κατ' εἰκόνα γέγονεν ὁ ὄφεις ἐν τῇ ἐρήμῳ
 55 χαλκοῦς, ὃν ἔστησε Μωϋσῆς. Τούτου, φησί, μόνου τὸ ὁμοίωμα

23. ἐπὶ] ἀπὸ C M 27. ὄφεις] ὄφεις C 29. sqq. Cf. 2
 Mos. 4, 2—4. 17. c. 7, 9—13. 32. ἐν om C 34. 35. Cf. 1
 Mos. 3, 1—7. 36—37 Cf. 1 Mos. 4, 15 37—40. Cf. 1 Mos.

Morsis igitur, inquit, in deserto filiis Israël demonstravit Moses verum serpentem, perfectum, cui qui confiderent non morde-80 bantur in deserto, hoc est a potestatibus. Nemo igitur, inquit, est qui possit salvare et conservare eos; qui exeunt ex terra Aegypto, hoc est ex corpore et ex hoc mundo, nisi solus perfectus et plenus plenorum serpens. In hoc, inquit, qui spem reposuit, a serpentibus deserti non perit, hoc est a diis geni-85 turæ. Scriptum est, inquit, in libro Mosis: Hic, inquit, serpens est potestas, quæ comitata est Mosem, virga conversa in serpentem. Adversati enim erant, inquit, potestati Mosis in Aegypto magorum serpentes, dii perniciei, sed omnes eos subiecit et peremit virga Mosis. Universalis serpens, inquit, hic 90 est sapiens Evæ sermo. Hoc, inquit, est mysterium Edem, hoc fluvius ex Edem, hoc signum impositum Cain, ne quis eum reperiens interimeret. Hic est, inquit, Cain, cuius sacrificium non recepit deus huius mundi, cruentatum autem recepit Abelis; sanguinibus enim gaudet huius mundi dominus. 95 Hic est, inquit, is, qui extremis diebus specie humana apparuit temporibus Herodis, factus ad exemplar Iosephi venditi ex manu fratrum, cuius solius velamen erat varium. Hic, inquit, est factus ille ad exemplar Esau, cuius vel non præsentis vesti benedictum est, qui non recepit, inquit, caecam benedictionem, 1 sed ditescibat extrinsecus, nihil a caecutiente nactus, cuius vidit faciem Iacob, prouti viderit homo faciem dei. De hoc, inquit, scriptum est: *Ut Nebrod magnificus venator coram domino.* Sunt autem huius aemulatores multi, tot numero, quot 5 conspecti sunt in deserto filiis Israël mordentes, a quibus conservavit morsos perfectus ille, quem statuit Moses. Hoc est, inquit, quod dictum est: *Et quemadmodum Moses exaltavit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis.* Huius ad exemplar factus est serpens in deserto aëneus, quem 10 statuit Moses. Huius, inquit, solius effigies in caelo perpetuo

4, 3—5 40. φασίν C M 42—43. Cf. 1 Mos. 37, 3—28. 42. πεπραγμένον C μόνον C M 44. 45. Cf. 1 Mos. 27, 15 sqq.
 45. ἀμβλυωπόν] Cf. 1 Mos. 27, 1 46. 47. Cf. 1 Mos. 33, 10 εἶδον
 τὸ προσωπὸν σου, ὡς ἂν τις ἴδοι πρόσωπον θεοῦ 48. 1 Mos. 10, 9,
 ubi ἐναντίον pro ἐναντι 52—54. Ev. Io. 3, 14 καὶ καθὼς Μωϋσῆς
 ὕψωσεν τὸν ὄφιν — ἀνθρώπου. 52. καὶ] καθ' M

ἐν τῷ οὐρανῷ διὰ παντός ἐστὶν φωτὶ ὁρώμενον. Οὗτος, φησίν, ἐστὶν ἡ μεγάλη ἀρχή, περὶ ἧς γέγραπται. Περὶ τούτου, φησίν, εἴρηται· Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ
 60 πρὸς τὸν Θεόν, πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν· ὃ γέγονεν ἐν αὐτῷ, ζωὴ ἐστίν. Ἐν αὐτῷ δέ, φησίν, ἡ Εὐὰ γέγονεν, ἡ Εὐὰ ζωή. Αὕτη δέ, φησίν, ἐστὶν ἡ Εὐὰ, μήτηρ πάντων τῶν ζώντων, κοινὴ φύσις, τουτέστι Θεῶν ἀγγέλων, ἀθανάτων θνητῶν, ἀλόγων λογικῶν·
 65 ὁ γὰρ πάντων, φησίν, εἰπὼν εἴρηκε πάντων· καὶ εἴ τινος, φησίν, οἱ ὀφθαλμοὶ μακάριοι, οὗτος ὕψεται ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν τοῦ ὄψεως τὴν καλὴν εἰκόνα ἐν τῇ μεγάλῃ ἀρχῇ τοῦ οὐρανοῦ στρεφομένην καὶ γινομένην ἀρχὴν πάσης κινήσεως πᾶσι τοῖς γινομένοις, καὶ γινώσεται ὅτι χωρὶς αὐτοῦ [οὐδὲν] οὔτε τῶν
 70 οὐρανίων οὔτε τῶν ἐπιγείων οὔτε τῶν καταχθονίων συνέστηκεν· οὐ νύξ, οὐ σελήνη, οὐ καρποί, οὐ γενεσίς, οὐ πλοῦτος, οὐχ ὁδοιπορία, οὐδ' ὅλως τι τῶν ὄντων ἐστὶ δίχα σημαίνοντος ἐκείνου. Ἐπὶ τούτου, φησίν, ἐστὶ τὸ μέγα θαῦμα ὁρώμενον ἐν τῷ οὐρανῷ τοῖς δυναμένοις ἰδεῖν. Κατὰ γάρ, φησί, ταύτην τὴν
 75 ἄκραν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν, ὅπερ πάντων ἀπιστότερον τοῖς οὐκ εἰδόσι, μίσγονται δύοσις τε καὶ ἀνατολὴ ἀλλήλαις. Τουτέστι περὶ οὗ εἶπεν ἡ ἀγνωσία· ἐν οὐρανῷ

εἰλεῖται μέγα θαῦμα Δράκων δεινοῦ πελώρου.

Ἐκατέρωθεν δὲ αὐτοῦ παρατέτακται Στέφανος καὶ Λύρα, καὶ
 80 κατ' αὐτὴν ἄνωθεν τὴν κεφαλὴν ἄκραν ἐλεινὸς ἀνθρωπος, ὃ Ἐν γόνασιν ἐστὶν ὁρώμενος,

δεξιτεροῦ ποδὸς ἄκρον ἔχων σκολιοῦ Δράκοντος.

Κατὰ δὲ τὸν νῶτον τοῦ Ἐν γόνασιν ἐστὶν ἀτελής ὄφρις ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ κατασφιγμένος ὑπὸ τοῦ Ὀφιούχου, καὶ κω-
 85 λυόμενος ἐφάψασθαι τοῦ στεφάνου παρακειμένου τῷ τελείῳ ὄφρι.

17. Αὕτη ἡ παμποίκιλος σοφία τῆς Περσικῆς αἰρέσεως, ἦν ἐξιπεῖν πᾶσαν δυσχερές, οὕτως οὐσαν σκολιὰν διὰ τὸ ἐκ τῆς ἀστρολογικῆς δοκεῖν συνεστάναι. Καθὸ οὖν δυνατὸν ἦν, δι' ὀλίγων πᾶσαν αὐτῆς τὴν δύναμιν ἐκτεθείμεθα. Ἴνα δὲ δι'

58—61. Ev. Io. I, 1—4.

65. εἴρηκε πάντων] εἴρηκε τούτων

susp. M 69. καὶ γινώσεται] γινώσετε C: γινώσεται M οὐδὲν om C

76. Cf. Arat. v. 62 et supra p. 116, 95 μίσγονται δύοσίς τε καὶ ἀντολαί

est in luce conspicua. Hic, inquit, est magnum principium, de quo scriptum est. De hoc, inquit, dictum est: *In principio erat verbum, et verbum erat apud deum, et deus erat verbum. Hoc erat in principio apud deum. Omnia per ipsum* 15 *facta sunt, et sine ipso factum est nihil. Quod factum est in ipso, vita est.* In ipso autem, inquit, Eva facta est, Eva autem vita. Haec autem est, inquit, Eva, mater omnium viventium, communis natura, hoc est deorum angelorum, immortalium mortalium, ratione carentium ratione praeditorum; nam qui 20 omnium dixit, inquit, omnium dixit. Et si cuius, inquit, oculi beati, hic videbit attollens oculos in caelum serpentis pulcram imaginem in magno principio caeli sese vertentem et existentem principium omnis motus omnibus quae fiunt, et cognoscet sine illo nihil neque caelestium neque terrestrium neque in- 25 fernalium constitisse. Non nox, non luna, non fruges, non genitura, non divitiae, non migratio, nec omnino quidquam eorum quae sunt est sine gubernatore illo. In hoc est, inquit, magnum miraculum, quod cernitur iis in caelo, qui possunt cernere. Etenim ad summum eius caput, quod maxime 30 incredibile est iis qui nesciunt, miscentur et occasus et ortus invicem. Hoc est, de quo dixit ignorantia, in caelo

volvitur magnum miraculum draco vasti portenti.

Ab utraque autem parte apposita est corona et lyra et ad ipsum superne summum caput miserabilis homo, qui est in 35 genibus, est conspicuus,

dextri pedis extremum habens iuxta vastum draconem.

Ad dorsum autem eius, qui in genibus est, imperfectus est serpens, ambabus manibus constrictus ab ophiucho et prohibitus attingere coronam adiacentem perfecto serpenti. 40

17. Haec pervaria sapientia haeresis Peraticae, quam edicere universam arduum est, tam pravam illam, quia ex astrologorum arte videtur deducta esse. Quantum igitur fieri poterat, paucis omnem vim eius exposuimus. Ut autem per com-

ἀλλήλησιν 78. Cf. Arat. v. 46 εἰλεῖται μέγα θαῦμα, Δράκων, περί τ' ἀμφί τ' λαγῶς || μυρίος et supra p. 116, 84 μέγα θαῦμα Δράκοντος πελώρου
79. Cf. supra p. 118, 12 82. πόδος ἄκρον ἔχει Aratus v. 70: ποδὸς ἔχνος ἔχων supra p. 116, 11 86 τῆς om C

90 ἐπιτομῆς τὴν πᾶσαν αὐτῶν γνώμην ἐκθώμεθα, δοκεῖ προσθεῖ-
 ναι ταῦτα. Ἔστι κατ' αὐτοὺς τὸ πᾶν πατήρ, υἱός, ὕλη· τού-
 των τῶν τριῶν ἕκαστον ἀπείρους ἔχει δυνάμεις ἐν ἑαυτῷ. Κα-
 θέζεται οὖν μέσος τῆς ὕλης καὶ τοῦ πατρὸς ὁ υἱός, ὁ λόγος, ὁ
 ὄφρις αἰεὶ κινούμενος πρὸς ἀκίνητον τὸν πατέρα καὶ κινουμένην
 95 τὴν ὕλην, καὶ ποτὲ μὲν στρέφεται πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ἀνα-
 λαμβάνει τὰς δυνάμεις εἰς τὸ πρόσωπον ἑαυτοῦ, ἀναλαβὼν δὲ
 τὰς δυνάμεις στρέφεται πρὸς τὴν ὕλην, καὶ ἡ ὕλη ἄποιος οὐσα
 καὶ ἀσχημάτιστος ἐκτυποῦται | τὰς ἰδέας ἀπὸ τοῦ υἱοῦ, ἅς ὁ
 υἱὸς ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἐτυπώσατο. Ἐκτυποῦται δὲ ὁ μὲν υἱὸς
 1 ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἀρρήτως καὶ ἀλάλως καὶ ἀμεταστιάτως, οὕτως
 ὡς φησι Μωϋσῆς ἀπὸ τῶν ῥάβδων τῶν ἀπὸ τῶν ποιητηρίων
 ῥερευκέναι τὰ χρώματα τῶν ἐγκεκισσημένων. Ὁμοίως δ' αὖ
 καὶ ἀπὸ τοῦ υἱοῦ ἐπὶ τὴν ὕλην ῥερευκέναι τὰς δυνάμεις κατὰ
 5 τὸ ἐγκίσσημα τῆς δυνάμεως τῆς ἀπὸ τῶν ῥάβδων ἐπὶ τὰ ἐγκε-
 κισσημένα· ἡ δὲ διαφορὰ τῶν χρωμάτων καὶ ἡ ἀνομοιότης
 ῥευσάσα ἀπὸ τῶν ῥάβδων διὰ τῶν ὑδάτων ἐπὶ τὰ πρόβατα
 διαφορὰ, φησί, γενέσεώς ἐστι φθαρτῆς καὶ ἀφθάρτου· μᾶλλον
 δὲ ὡσπερ ζωγραφῶν ἀπὸ τῶν ζῴων μηδὲν ἀφαιρούμενος τῇ
 10 γραφίδι πάσας ἐπὶ τὸν πίνακα μεταφέρει τὰς ἰδέας ἐγγράφων,
 οὕτως ὁ υἱὸς τῇ δυνάμει τῇ ἑαυτοῦ ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἐπὶ τὴν
 ὕλην τοὺς πατρικοὺς μεταφέρει χαρακτῆρας. Ἔστιν οὖν πάντα
 τὰ πατρικὰ ἐνθάδε καὶ οὐδέν. Εἰ γὰρ τις, φησὶν, ἐξισχύσει
 τῶν ἐνθάδε κατανοηθῆναι ὅτι ἐστὶ πατρικὸς χαρακτῆρ ἀνωθεν
 15 μετενηνεγμένος ἐνθάδε σωματοποιηθεὶς, ὡσπερ ἐγκισσῆμαι τῷ
 ἀπὸ τῆς ῥάβδου, λευκὸν γέγονεν, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ τῷ ἐν τοῖς
 οὐρανοῖς ὕλως, καὶ ἐκεῖ ἀνέρχεται· ἐὰν δὲ μὴ τύχη τῆς διδα-
 σκαλίας ταύτης, μηδὲ τὴν ἀνάγκην τῆς γενέσεως ἐπιγνῶ, ὡσπερ
 ἔκτρομα ὑπὸ νύκτα γεννώμενον ὑπὸ νύκτα ἀπολεῖται. Ὅταν
 20 οὖν, φησί, λέγῃ ὁ σωτήρ· Ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρα-
 νοῖς, ἐκεῖνον λέγει, ἀφ' οὗ ὁ υἱὸς μεταλαβὼν τοὺς χαρακτῆ-
 ρας μετενήνοχεν ἐνθάδε· ὅταν δὲ λέγῃ· Ὁ ὑμέτερος πα-
 τήρ ἀπ' ἀρχῆς ἀνθρωποκτόνος ἐστὶ, τὸν ἄρχοντα καὶ
 δημιουργὸν τῆς ὕλης λέγει, ὅς ἀναλαβὼν τοὺς διαδοθέντας ἀπὸ
 25 τοῦ υἱοῦ χαρακτῆρας | ἐγέννησεν ἐνθάδε, ὅς ἐστιν ἀπ' ἀρχῆς
 ἀνθρωποκτόνος· τὸ γὰρ ἔργον αὐτοῦ φθορὰν καὶ θάνατον ἐρ-

2. Cf. 1 Mos. 30, 37 sqq.

14. κατανοηθῆναι] καὶ ἐννοηθῆναι

pendium omnem eorum doctrinam explicemus, placet addere 45
 haec. Est secundum illos universum pater, filius, materia. Ho-
 rum trium unumquodque infinitas habet potestates in sese.
 Consedit igitur medius inter materiam et patrem filius, logus,
 serpens, semper sese movens ad immotum patrem et sese mo-
 ventem materiam, et aliquando vertitur ad patrem et recipit 50
 potestates in personam suam, postquam autem recepit pote-
 states, vertitur ad materiam, et materia, carens qualitate et
 figura, in se effingit ideas a filio, quas filius a patre in se ef-
 finxit. Effingitur autem filius a patre ineffabiliter et invocali-
 ter et intransitive sic uti dicit Moses a virgis ex potisteriis con- 55
 spicuis fluxisse colores conceptorum fetuum. Similiter autem rur-
 sus etiam a filio in materiam fluxisse potestates ad instar infeta-
 tionis potestatis quae redundabat a virgis ad conceptus fetus.
 Differentia autem colorum et dissimilitudo, quae fluxit a virgis
 per aquas ad oves, differentia, inquit, generationis est morta- 60
 lis et immortalis. Potius autem sicut pingens ab animalibus
 nihil auferens stilo omnes in tabulam transfert species inscri-
 bendo, ita filius potestate sua ipsius a patre ad materiam pa-
 ternas transfert notas. Sunt igitur omnia paterna hic, nec
 quidquam. Nam si quis, inquit, valebit eorum, qui hic sunt, 65
 perspexisse paternam se esse notam desuper translata huc,
 incarnatam, quasi gravidatione redundante a virga, album quid
 factus est, eiusdem naturae cum patre, qui est in caelis, peni-
 tus, et illuc revertitur; sin autem carebit hac doctrina nec
 necessitatem geniturae intellexerit, ut abortivus, sub noctem 70
 natus, sub noctem peribit. Quando igitur, inquit, dicit salva-
 tor: *Pater vester, qui est in caelis*, illum dicit, a quo mu-
 tuatus filius notas transtulit huc; quando autem dicit: *Vester*
pater ab initio homicida est, principem et opificem materiae
 dicit, qui recepit traditas a filio notas et hinc generavit, qui est 75

C: ὡς ἐννοηθῆναι susp. M ἐστὶ] ἔσται C M 15. ἐγκίσσηματι τῷ]
 ἐν κίσσημα τὸ C: ἐγκίσσημά τι τὸ M 17. ὄλος C M καὶ ἐκεῖ
 ἀνέρχεται] κατοικεῖ ἀνέρχεται C: κατ' οὐρανόθεν ἐρχεται M 20. λέγει]
 λέγει C 20. 21. Cf. Matth. 7, 11; 5, 48; alibi. 22. 23. Cf.
 Ev. Io. 8, 44; ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστὲ καὶ τὰς ἐπιθυμίας
 τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν· ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς κ. τ. λ.
 24. ὅς] ὡς C

γάζεται. Οὐδείς οὖν, φησί, δύναται σωθῆναι δίχα τοῦ υἱοῦ οὐδὲ ἀνελθεῖν, ὅς ἐστιν ὁ ὄψις. Ὡς γὰρ κατήνεγκεν ἄνωθεν τοὺς πατρικοὺς χαρακτηῖρας, οὕτως πάλιν ἐντεῦθεν ἀναφέρει
 30 τοὺς ἐξυπνισμένους καὶ γεγονότας πατρικοὺς χαρακτηῖρας ὑποστάτους ἐκ τοῦ ἀνυποστάτου ἐντεῦθεν ἐκεῖ μεταφέρων. Τοῦτ' ἐστὶ, φησί, τὸ εἰρημένον· Ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα. Μεταφέρει δέ, φησί, καμμοῦσιν ὀφθαλμοῦ βλεφάρου, ὥσπερ ὁ νάφθας τὸ πῦρ πανταχόθεν εἰς ἑαυτὸν ἐπισπώμενος, μᾶλλον δὲ
 35 ὥσπερ ἡ ἡρακλεία λίθος τὸν σίδηρον, ἄλλο [δὲ] οὐδέν, ἢ ὥσπερ ἡ τοῦ θαλασσίου ἱέρακος κερκίς τὸ χρυσίον, ἕτερον δὲ οὐδέν· ἢ ὥσπερ ἄγεται ὑπὸ τοῦ ἠλέκτρου τὸ ἄχρυν, οὕτω, φησὶν, ὑπὸ τοῦ ὄψεως ἄγεται πάλιν ἀπὸ τοῦ κόσμου τὸ ἐξεικονισμένον τέλειον γένος ὁμοούσιον, ἄλλο δὲ οὐδέν, καθὼς ὑπ' αὐτοῦ κα-
 40 τεπέμφθη. Πρὸς ταύτην τὴν ἀπόδειξιν φέρουσι τὴν τοῦ ἐγκεφάλου ἀνατομὴν, αὐτὸν μὲν τὸν ἐγκέφαλον ἀπεικονίζοντες τῷ πατρὶ διὰ τὸ ἀκίνητον, τὴν δὲ παρεγκεφαλίδα τῷ υἱῷ διὰ τε τὸ κινεῖσθαι καὶ δρακοντοειδῆ ὑπάρχειν, ἣν ἀρρήτως καὶ ἀσημάντως ἐπισπᾶσθαι διὰ τοῦ κωναρίου φάσκουσι τὴν ἐκ τοῦ καμα-
 45 ρίου ἀπορρέουσιν πνευματικὴν καὶ ζωογόνον οὐσίαν, ἣν ὑποδεξαμένη ἡ παρεγκεφαλίς ὥσπερ ὁ υἱός, ἀλάλως μεταδίδωσι τῇ ὕλῃ τὰς ἰδέας, τουτέστιν ἐπὶ τὸν νωπιαῖον μυελὸν διαρρέει τὰ σπέρματα καὶ τὰ γένη τῶν γεννωμένων κατὰ σάρκα. Τούτῳ τῷ παραδείγματι χρώμενοι εὐφυνῶς δοκοῦσι παρεισάγειν τὰ ἄρ-
 50 ρητα αὐτῶν ἀλάλως παραδιδόμενα μυστήρια, ἃ ἐξαιρεῖν ἡμῖν οὐ θέμις, ὅμως δὲ νοῆσαι διὰ τῶν εἰρημένων εὐκολον.

18. Ἄλλ' ἐπεὶ καὶ τὴν Περαιτικὴν αἵρεσιν νομίζω φανερώως ἐκτεθεῖσθαι καὶ διὰ πολλῶν ἐκδηλον πεποιηκέναι διαλαθοῦσαν καὶ πάντα πᾶσι συντιθεμένην, ἀποκρύπτουσάν τε τὸν
 55 ἴδιον ἰόν, δοκεῖ μηδὲν περαιτέρω τούτων κατηγορεῖν, ἱκανῶν ὄντων πρὸς κατηγορίαν αὐτῶν τῶν ὑπ' αὐτῶν δογματιζομένων.

19. Ἰδωμεν οὖν τί λέγουσιν οἱ Σηθιανοί. Τούτοις δοκεῖ τῶν ὄλων εἶναι τρεῖς ἀρχαὶς περιορισμέναις, ἐκάστην δὲ τῶν ἀρχῶν ἀπίρους ἔχειν δυνάμεις. Δυνάμεις δ' αὐτῶν λεγόντων

27. δίχα] διὰ C M 30. ἐξυπνισμοὺς C 32. Ev. Io. 10, 7
 32. Homoeoteleuton verbi φησί in causa fuisse videtur, cur intermedia exciderent. 33. 34. νάφθας] ἀνάφθας C M 35. δὲ om C
 37. ὑπὸ] ἀπὸ C M 39. ἄλλο] ἄλλοι C 40. sqq. Cf. supra

ab initio homicida, nam quod opus eius est, interitum et mortem gignit. Nemo igitur, inquit, potest servari absque filio nec reverti, qui est serpens. Ut enim detulit desuper paternas notas, sic rursus hinc refert ex somno excitatas et factas paternas notas substantiales ex non substantiali, hinc illuc transfere-80
rens. Hoc est, inquit, illud quod dictum est: *Ego sum porta*. Transfert autem, inquit, ut naphtha ignem undique in se attrahens, vel potius sicuti Hercules lapis ferrum, aliud autem nihil, vel sicut marini accipitris spina aurum, aliud autem nihil, vel sicuti ducitur ab electro palea, sic, inquit, a serpente re-85
trahitur a mundo effigiatum perfectum genus eiusdem naturae, aliud autem nihil, prouti ab eo demissum est. Ad hanc demonstrationem adhibent cerebri resectionem, ipsum quidem cerebrum assimilantes patri propter immobilitatem, cerebellum autem filio, propterea quod et movetur et serpentis simile est, 90
quod arcano et obscuro modo attrahere ad se per glandulam dictitant ex camario emanantem spiritualem et genitalem vim, qua recepta cerebellum sicut filius tacite tradit materiae ideas, hoc est in medullam dorsalem transmanant semina et genera generatorum carnaliter. Hoc exemplo usi scite videntur sub- 95
introducere arcana sua tacite tradita mysteria, quae eloqui nobis nefas, tamen per ea quae dicta sunt pervidere facile est.

18. Verum cum Peraticam haeresim mihi videar aperte exposuisse et multis manifestam reddidisse latentem antea et omnia commiscentem cum omnibus celantemque virus suum, placet nihil iam ultra haec arguere, cum sufficiant ad arguendos eos ipsorum placita.

19. Videamus igitur, quid dicant Sethiani. His placet universi esse tria principia descripta, singula autem principia infinitas 5

p. 128, 88 sqq. 44. 45. *καμαρίου]* *μακαρίου* C: *εγκρανίου* susp. M
Tu cfr. supra p. 128, 95. 96. 'Ο μὲν γὰρ ἐγκέφαλος ἀναμηθεὶς ἔνδον
ἔχει τὸ καλούμενον *καμάριον* κ. τ. λ. 46. *ἀλλάλλως* C 48. *γε-*
νομένων C M 50. *ἀλλάλλως* C 51. *ὅμως]* *πολλῶν* C: *πολλοῖς*
susp. M 53. 54. *διαλαθοῦσαν]* *ἀεὶ λαθοῦσαν* C: *ἕως ἄρτι λαθοῦσαν*
susp. M 54. *πάντα πᾶσι]* *παντέπασιν* C M 57. sqq. Cf. epitom.
infra l. X. c. 11, p. 316—18. ed. Oxon. 59. 60. *Δυνάμεις* — *λο-*
γιζέσθω] *Δύναται* δὲ αὐτῶν *λεγόντων* *λογίζεσθαι* I. Bernaysius in *ep. crit.*
ad Bunsenium p. 318. 59. δ'] δι' C

60 λογίζεσθω ὁ ἀκούων τοῦτο αὐτοὺς λέγειν· Πᾶν ὃ τι νοήσει
ἐπινοεῖς ἢ καὶ παραλείπεις μὴ νοηθῆν, τοῦτο ἐκάστη τῶν ἀρ-
χῶν πέφυκε γενέσθαι, ὡς ἐν ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ πᾶσα ἡτισοῦν
διδασκομένη τέχνη· οἶονεῖ, φησί, γενήσεται τοῦτο τὸ παιδίον αὐ-
λητής, ἐγχρονίσαν ἀλλητῆ, ἢ γεωμέτρης γεωμέτρῃ, γραμματικῇ
65 γραμματικός, τέκτων τέκτωνι, καὶ ταῖς ἄλλαις ἀπάσαις τέχναις
ἐγγὺς γινόμενον ὁμοίως συμβήσεται. Αἶ δὲ τῶν ἀρχῶν, φησίν,
οὐσίαι φῶς καὶ σκότος· τούτων δὲ ἔστιν ἐν μέσῳ πνεῦμα ἀκέ-
ραιον· τὸ δὲ πνεῦμα τὸ | τεταγμένον ἐν μέσῳ τοῦ σκότους,
ὅπερ ἔστι κάτω, καὶ τοῦ φωτός, ὅπερ ἔστιν ἄνω, οὐκ ἔστι
70 πνεῦμα, ὡς ἀνέμου ῥιπῆ ἢ λεπτή τις αὔρα νοηθῆναι δυναμένη,
ἀλλ' οἶονεῖ μύρου τις ὁσμὴ ἢ θυμιάματος ἐκ συνθέσεως κατε-
σκευασμένου λεπτή, διοδεύουσα δύναιμις ἀνεπινοήτω τινὶ καὶ
κρείττονι ἢ λόγῳ ἔστιν ἐξαιρεῖν φορᾶ εὐωδίας. Ἐπειδὴ δὲ ἄνω
ἔστι τὸ φῶς καὶ κάτω [τὸ] σκότος, καὶ τούτων, ὡς ἔφην, τοιοῦ-
75 τον τρόπον μέσον τὸ πνεῦμα, τὸ δὲ φῶς πέφυκε καθάπερ
ἀκτὶς ἡλίου ἄνωθεν ἐλλάμπειν εἰς τὸ ὑποκείμενον σκότος, ἀνά-
παλιν δὲ ἢ τοῦ πνεύματος εὐωδία μέσῃν ἔχουσα τάξιν ἐκτεί-
νεται καὶ φέρεται πανταχῇ, ὡς ἐπὶ τῶν ἐν πυρὶ θυμιαμάτων
τὴν εὐωδίαν πανταχῇ φερομένην ἐπεγνώκαμεν· τοιαύτης δὲ οὐ-
80 σης τῆς δυνάμεως τῶν διηρημένων τριχῶς, τοῦ πνεύματος καὶ
τοῦ φωτός ὁμοῦ ἢ δύναιμις ἔστιν ἐν τῷ σκότει τῷ κάτωθεν αὐ-
τῶν τεταγμένῳ. Τὸ δὲ σκότος ὑδῶρ ἔστι φοβερόν, εἰς ὃ κατ-
έσπασται καὶ μετενήνεκται εἰς τὴν τοιαύτην φύσιν μετὰ τοῦ
πνεύματος τὸ φῶς. Τὸ δὲ σκότος ἀσύνετον οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ
85 φρόνιμον παντελῶς, καὶ οἶδεν ὅτι, ἂν ἀπαρθῆ τὸ φῶς ἀπὸ τοῦ
σκότους, μένει τὸ σκότος ἔρημον, ἀφανές, ἀλαμπές, ἀδύναμον,
ἄπρακτον, ἀσθενές. Διὸ πάσῃ φρονήσει καὶ συνέσει βιάζεται
κατέχειν εἰς ἑαυτὸ τὴν λαμπηδόνα καὶ τὸν σπινθῆρα τοῦ φωτός
μετὰ τῆς τοῦ πνεύματος εὐωδίας. Καὶ τούτων ἔστιν ἰδεῖν τῆς
90 φύσεως εἰκόνα κατὰ πρόσωπον ἀνθρώπου, κόρην ὀφθαλμοῦ,
σκοτεινὴν ἐκ τῶν ὑποκειμένων ὑδάτων, πεφωτισμένην πνεύματι.

61. ἐκάστην C: ἐκάστη M Bernaysius. Cfr. infra p. 316, 62 ed. Oxon. 62. ἀνθρωπί (sic) ψυχῇ C ἥτις οὖν C 63. γένηται C: γένοιτο Bernaysius 70. ἀνέμου ῥιπῆ] ἀνεμος ἢ ῥιπῆ C M 73. φορᾶ εὐωδίας] εὐωδία C M, cfr. infra p. 316, 62 ed. Ox. Ἐπειδὴ ἐ] Ἐπειδὴ: Ἐπεὶ δὲ M 74. τὸ om C 75. τρόπον] τρόπον ὄν

habere potestates. Cum autem potestates dicunt, reputet qui audit hoc eos dicere. Quodcunque cognitione cognoscis, vel forte praetermittis incognitum, hoc unumquodque principiorum fieri potest, ut in humana anima omnis quae docetur ars, veluti, inquit, evadet hic infans tibicen per tempus usus insti-¹⁰ tutione tibicinis, aut geometra geometrae, grammatici grammaticus, faber fabri, et in ceterarum omnium artium consortium adductus similiter cadet. Principiorum autem, inquit, naturae lux et tenebrae, harum autem intermedius spiritus impermixtus. Spiritus autem intermedius positus inter tenebras,¹⁵ quae sunt infra, et lucem, quae est supra, non est spiritus ut venti vis aut tenuis quaedam aura, quae sentiri potest, sed tanquam unguenti quidam odor vel suffimenti ex mixtura fabricati, tenuis, permeans potestas insensibili quadam et vehementiori, quam quae verbis exprimatur, vi odoramenti. Quan-²⁰ doquidem autem supra est lux et infra tenebrae et harum intermedius, ut dicebam, in hunc modum spiritus, lux autem ita nata est, ut tanquam radius solis desuper illucescat in subiectas tenebras, rursus autem spiritus odoramentum, medium tenens locum, expanditur et fertur in omnes partes, ut in suf-²⁵ fimentis igni impositis odoramentum in omnes partes sese diffundens cognovimus; — cum haec igitur sit potestas trifariam divisorum principiorum: spiritus et lucis simul potestas est in tenebris infra ipsa positus. Tenebrae autem sunt aqua terribilis, in quam derepta est et translata in talem naturam cum³⁰ spiritu lux. Tenebrae autem mente non carent sed praeditae prorsus sunt, et norunt, ubi abstrahatur lux a tenebris, manere tenebras desolatas, sine luce, sine splendore, sine vi, sine efficacia, debiles. Quapropter omni ratione et cogitatione nituntur continere in sese splendorem et scintillam lucis cum spiritus³⁵ odoramento. Et horum est videre naturae imaginem in facie hominis, pupillam oculi, tenebrosam ex subiacentibus aquis, il-

C: *τρόπον ὄν* M, cfr. p. 316, 63 ed. Ox. τὸ δὲ φῶς] τὸ φῶς M, cfr. infra l. l. 76. ἀκτὶς ἡλίου] δὴ τις ἡλίου C: δὴ τις ἡλιος M, cfr. infra p. 316, 64 ἐλλάμπειν] ἐλλάμπει M 77. εὐωδία διαμέση ἔχουσαν C, cfr. p. 316, 65 80. διηρημένων] εἰρημένων C M, cfr. p. 316, 66 81. τοῦ κάτωθεν C 85. οἶδεν] οὐδὲν C 88. εἰς ἑαυτὸν C 88. τὸν σπινθῆρα] σπινθῆρα C M, cfr. p. 317, 76.

Ὡς οὖν ἀντι|ποιεῖται τὸ σκοτός τῆς λαμπηδόνος, ἵνα ἔχη τὸν
 σπινθήρα δουλεύοντα καὶ βλέπη, οὕτως ἀντιποιεῖται τὸ φῶς
 καὶ τὸ πνεῦμα τῆς δυνάμεως τῆς ἑαυτῶν· καὶ σπεύδουσιν ἄραι
 95 καὶ ἀνακομίσασθαι πρὸς ἑαυτὰ τὰς μεμιγμένας αὐτῶν δυνάμεις
 εἰς τὸ ὑποκείμενον ὕδωρ σκοτεινὸν καὶ φοβερόν. Πᾶσαι δὲ αἱ
 δυνάμεις τῶν τριῶν ἀρχῶν οὐσαι κατ' ἀριθμὸν ἀπειράκις ἀπει-
 ροὶ εἰσὶν ἐκάστη κατὰ τὴν οὐσίαν τὴν ἑαυτῆς φρόνιμοι καὶ νοε-
 1 ραί· ἀναριθμητοὶ δὲ τὸ πλῆθος, φρόνιμοί τε οὐσαι καὶ νοε-
 1 ραί, ἐπειδὴ μὲνωσι κατ' αὐτάς, ἡσυχάζουσι πᾶσαι· ἐὰν δὲ
 πλησιάσῃ δύναμις δυνάμει, ἢ ἀνομοιότης τῆς παραθέσεως ἐρ-
 γάζεται κίνησιν τινα καὶ ἐνέργειαν ἀπὸ τῆς κινήσεως μεμορφω-
 μένην κατὰ τὴν συνδρομὴν τῆς παραθέσεως τῶν συνελθουσῶν
 5 δυνάμεων. Γίνεται γὰρ τῶν δυνάμεων ἡ συνδρομὴ οἷονεῖ τις
 τύπος σφραγίδος κατὰ συνδρομὴν ἀποπληγείς παραπλησίως πρὸς
 τὸν ἐκτυποῦντα τὰς ἀναφερομένας οὐσίας. Ἐπεὶ οὖν ἀπειροὶ
 μὲν κατ' ἀριθμὸν τῶν τριῶν ἀρχῶν αἱ δυνάμεις, ἐκ δὲ τῶν
 ἀπείρων δυνάμεων ἀπειροὶ συνδρομαί, ἀναγκαίως γεγόνασιν
 10 ἀπείρων σφραγίδων εἰκόνες. Αὗται οὖν εἰσὶν αἱ εἰκόνες αἱ
 τῶν διαφόρων ζώων ἰδέαι. Γέγονεν οὖν ἐκ πρώτης τῶν τριῶν
 ἀρχῶν συνδρομῆς μεγάλης μεγάλη τις ἰδέα σφραγίδος, οὐρανὸς
 καὶ γῆ. Σχῆμα δὲ ἔχουσιν ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ μήτρα παρα-
 πλήσιον τὸν ὀμφαλὸν ἐχούσῃ μέσον, καὶ εἰ, φησὶν, ὑπὸ ὄψιν
 15 ἀγαγεῖν θέλει τις τὸ σχῆμα τοῦτο, ἔγκνον μήτραν ὁποίου βού-
 λεται ζώου τεχνικῶς ἐρευνησάτω, καὶ εὐρήσει τὸ ἐκτύπωμα τοῦ
 οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς καὶ τῶν ἐν μέσῳ πάντων ἀπαραλλάκτως
 ὑποκειμένων· γέγονε δὲ οὐρανοῦ καὶ γῆς τὸ σχῆμα τοιοῦτον
 οἷονεῖ μήτρα παραπλήσιον κατὰ | τὴν πρώτην συνδρομὴν. Ἐν
 20 δ' αὖ τῷ μέσῳ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς γεγόνασιν ἀπειροὶ δυν-
 άμεων συνδρομαί. Καὶ ἐκάστη συνδρομὴ οὐκ ἄλλο τι εἰργά-
 σατο καὶ ἐξετύπωσεν ἢ σφραγίδα οὐρανοῦ καὶ γῆς παραπλή-
 σιον μήτρα. Ἐν αὖ γῆ δὲ ἀνέφυσαν ἐκ τῶν ἀπείρων σφραγι-
 δων διαφόρων ζώων ἀπειρα πλήθη. Εἰς δὲ ταύτην πᾶσαν
 25 τὴν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν ἐν τοῖς διαφόροις ζώοις ἀπειρίαν κατ-

93. δουλεύονται C βλέπει C 95. ἑαυτὰς C M 98. 99. φρό-
 νιμοι, νοεραί, ἀναριθμητοὶ τὸ πλῆθος C M 99. τε] δὲ C M 1.
 ἡσυχάζουσαι C 5. οἷονεῖ] οἷον εἰ Bernaysius 6. ἀποπληγείς]
 ἀπὸ πληγῆς C M: ἀποπλάσῃ Bernaysius 12. 13. ἰδέα, σφραγὶς οὐρανοῦ

lustratam spiritu. Sicuti igitur sectantur tenebrae splendorem, ut habeant scintillam servientem et cernant, ita sectatur lux et spiritus potestatem sui ipsorum, et nituntur tollere et recipere 40 ad sese mixtas ipsorum potestates in subiacentem aquam tenebrosam et terribilem. Omnes autem potestates trium principiorum, quae sunt numero infinities infinitae, sunt singulae secundum naturam suam mente praeditae et intelligentia. Innumerabilis autem multitudine et mente praeditae cum sint in- 45 telligentiaque, ubi manebunt per se, quiescunt omnes; ubi autem propinquabit potestas potestati, dissimilitudo iuxta-positionis efficit motum quendam et actionem a motu figuratam per concursum iuxta-positionis congressarum potestatum. Fit enim potestatum concursus tanquam figura sigilli per concursum red- 50 dita consimiliter effiguranti eas quae admoventur essentias. Cum igitur infinitae numero trium principiorum sint potestates exque infinitis potestatibus infiniti concursus, necessario nascuntur infinitorum sigillorum imagines. Nascitur igitur ex primo trium principiorum concursu magni magna quaedam species si- 55 gilli, caelum et terra. Formam autem habent caelum et terra utero consimilem, umbilicum habenti medium, et si quis, inquit, sub oculos subiicere volet hanc formam, gravidum uterum cuiuscunque voluerit animalis per artem scrutetur et reperiet effigiem caeli et terrae eorumque, quae in medio om- 60 nium incommutabiliter subiacent. Facta autem est caeli et terrae forma talis quasi utero consimilis per primum concursum. Rursus autem in medio caeli et terrae extiterunt infiniti potestatum concursus. Et unusquisque concursus non aliud quidquam effecit et effiguravit quam sigillum caeli et terrae 65 consimile utero. In terra autem rursus enatae sunt ex infinitis sigillis diversorum animalium infinitae multitudines. In hanc

καὶ γῆς C M: ἰδέα σφραγίδος οὐρανοῦ καὶ γῆς Bernaysius. Cf. infra p. 317, 89 ed. Ox. 17. ἀπαράλακτως C 18. ὑποκείμενον C M Bernaysius 19. παραπλήσιον κατὰ] παραπλήσιον. Κατὰ C M συνδρομήν. Ἐν] συνδρομήν ἐν C M 20. δ' αὖ τῷ μέσῳ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς Bernaysius: αὐτῷ μέσῳ τῷ οὐρανῷ καὶ τῇ γῆ C M 22. οὐρανῷ καὶ γῆ C 23. αὖ γῆ] αὐτῇ C M 24. πλήθην] πλεῖον C 24. 25. πᾶσαν τὴν Bernaysius: πᾶσαν ἡ C: πᾶσα ἡ susp. M 25. ἀπειρίαν Bernaysius: ἀπειρία C M

ἔσπαρται καὶ καιαμεμέρισται μετὰ τοῦ φωτὸς ἢ τοῦ πνεύματος
 ἄνωθεν εὐωδία. Γέγονεν οὖν ἐκ τοῦ ὕδατος πρωτόγονος ἀρχὴ
 ἄνεμος σφοδρὸς καὶ λάβρος καὶ πάσης γενέσεως αἴτιος. Βρα-
 σμὸν γάρ τινα ἐμποιοῦν τοῖς ὕδασι ἀπὸ τῶν ὑδάτων διεγείρει
 30 κύματα· ἢ δὲ τῶν κυμάτων κίνησις, οἷονεῖ τις οὔσα ὄρμη . .
 . . . ἐγκύμονα γεγονέναι τοῦ ἀνθρώπου ἢ τοῦ νοῦ, ὅποταν
 ὑπὸ τῆς τοῦ πνεύματος ὄρμης ὀργήσασα ἐπιείηται. Ἐπὶ δὲ
 τοῦτο τὸ ὑπὸ τοῦ ἀνέμου κύμα ἐκ τοῦ ὕδατος ἐγεῖται καὶ
 ἐγκυμον εἰργασμένον τὴν φύσιν γέννημα θηλείας εἰλήφη ἐν
 35 ἑαυτῷ, κατέχει τὸ κατεσπαρμένον φῶς ἄνωθεν μετὰ τῆς τοῦ
 πνεύματος εὐωδίας, τουτέστι νοῦν μεμορφωμένον ἐν τοῖς δια-
 φόροις εἴδεσιν, ὃ ἐστὶ τέλειος θεός, ὃς ἐξ ἀγεννήτου φωτὸς
 ἄνωθεν καὶ πνεύματος κατενηνεγμένος εἰς ἀνθρωπίνην φύσιν,
 ὡςπερ εἰς ναόν, φορᾷ φύσεως καὶ ἀνέμου κινήματι, γεννηθεῖς
 40 ἐξ ὕδατος, συγκεκραμένος καὶ καταμεμιγμένος τοῖς σώμασιν
 οἷονεῖ ἄλλας τῶν γενομένων ὑπάρχων καὶ φῶς τοῦ σκότους, ἀπὸ
 τῶν σωμάτων σπεύδων λυθῆναι καὶ μὴ δυνάμενος τὴν λύσιν
 εὔρειν καὶ τὴν διεξοδὸν ἑαυτοῦ· καταμείκται γὰρ σπιν|θήρ
 τις ἐλάχιστος ἀπ ἄσμα ἄνωθεν ἂ . .
 45 νος δίκην ἐν τῷ λυσυγκρίτοις πολ-
 λῶν, ὡς, φησὶν, ἐν τῷ ψαλμῷ λέγει. Πᾶσα οὖν φροντὶς καὶ
 ἐπιμέλεια τοῦ φωτὸς ἄνωθεν ἐστὶ, πῶς καὶ τίνα τρόπον ἀπὸ
 τοῦ θανάτου τοῦ πονηροῦ καὶ σκοτεινοῦ σώματος ἀπολυθῆι ὁ
 νοῦς ἀπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ κάτωθεν, ὃ ἐστὶν ὁ ἄνεμος ἐν βρασμῷ
 50 καὶ ταράχῃ ἐπεγείρας κύματα καὶ γεννήσας νοῦν τέλειον υἱὸν
 ἑαυτοῦ, οὐκ ὄντα ἴδιον ἑαυτοῦ κατ' οὐσίαν. Ἄνωθεν γὰρ ἦν
 ἀκτὶς ἀπὸ τοῦ τελείου φωτὸς ἐκείνου, ἐν τῷ σκοτεινῷ καὶ φο-
 βερῷ καὶ πικρῷ καὶ μιαρῷ ὕδατι κεκρατημένος, ὅπερ ἐστὶ πνεῦμα
 φωτεινὸν ἐπιφερόμενον ἐπάνω τοῦ ὕδατος· ἐπεὶ οὖν
 55 . . . ημάτων κύματα διαφοροὶς γ

30. κίνησις] γένεσις C M Bernaysius. Cf. infra p. 317, 96 ed. Ox.
 ἐκ τῆς τῶν ὑδάτων κινήσεως Post ὄρμη quaedam excidisse ex tenore
 disputationis manifestum sit, idque confirmat Epitome iis, quae de ser-
 pentis sibilo apponit 31. τοῦ ἀνθρώπου ἢ τοῦ νοῦ Bernaysius: τὸν
 ἀνθρώπου ἢ τὸν νοῦν C M 32. ὀργήσασα] ὀρμήσασα C M. Cf. in-
 fra p. 317, 98 ed. Ox. 34. ἐγκυμον εἰργασμένον] ἐγκύμονα ἐργα-
 σάμενον C M Bernaysius εἰλήφη] Bernaysius: εἰληφὸς corr C M:
 εἰληφῶς pr C 35. κατέχει Bernaysius: καὶ ἔχον C M 36. τουτι-

autem omnem quae sub caelo est in diversis animalibus infinitatem dispersum est et divisum cum luce spiritus superne odoramentum. Natum igitur est ex aqua primigenium principium, ventus gravis et vehemens et omnis generationis auctor. Fervorem enim quendam incutiens aquis ab aquis excitat undas. Undarum autem motus qui quasi quidam impetus est . . . gravidam factam esse hominis aut mentis, quando sub spiritus impetu intenditur. Ubi autem haec unda a vento ex aqua 75 excitata et gravida facta ad naturam suam generamen femellae concépit in sese, continet lucem superne desparsam cum spiritus odoramento, hoc est mentem figuratam in diversis speciebus suis, quae lux est perfectus deus, qui ex non genita superne luce et spiritu delatus in humanam naturam tanquam 80 in templum vi naturae et venti motu, generatus ex aqua, conflatus et commixtus corporibus tanquam sal quidam eorum quae existunt, et lux tenebrarum, a corporibus nitens liberari nec valens liberationem reperire et exitum suum; immixta est enim scintilla quaedam tenuissima 85

. ut, inquit, in psalmo dicit. Omnis igitur cura et cogitatio lucis superne delatae est, quomodo et qua ratione a morte mali et tenebrosi corporis liberetur mens a patre qui inferne est, quod est ventus, qui in fervore et turba excitavit undas et 90 generavit mentem perfectam filium suum, non illum proprium suum ad naturam. Superne enim erat, scintilla a perfecta luce illa, in tenebrosa et terribili et amara et foeda aqua superatus, quod est spiritus lucidus illatus super aquam. Cum igitur 95

έστιν οὖν C 37. θεός, ὅς] θεός C M Bernaysius 38. κατενη-
 νημένον C 40. συγκεκραμένος] συγκεκρομμένος C M: συγκεκριμένος
 Bernaysius. Cf. infra p. 145, 38. 40; 146, 63. 64. 73 ed. Ox. 41.
 ἄλις τῶν Bernaysius: ἀλάλων C M ὑπάρχον C M 42. σπεῦ-
 δον C 46. ὡς, γησίν — λέγει] Recte Bernaysius haec verba, quae
 Millerus ad sequentia referebat, pertinuisse ad ea, quae interciderunt,
 perspexit. 47. ἐστί. Πῶς καὶ τίνα τρόπον; M 48. ἀπολυθειή
 Bernaysius: ἀπολυθεις C M 49. βρασμῶ] βρόμω C M Bernaysius.
 Cf. infra p. 318, 11 ed. Ox. 52. σκοτεινῶ] σκολιῶ C M: σκοτιῶ
 Bernaysius 53. κερρατημένον C M 54. ὕδατος Bernaysius:
 φωτὸς C M

. . . εσι μήτρα τίς κατεσπαρμέν
 ὡς ἐπὶ πάντων τῶν ζώων θεωρεῖται. Ὁ δὲ ἄνεμος λάβρος
 ὁμοῦ καὶ σφοδρὸς φερόμενός ἐστι τῷ συρίγματι ὄφει παρα-
 πλήσιος. Πρῶτον οὖν ἀπὸ τοῦ ἀνέμου, τουτέστιν ἀπὸ τοῦ
 60 ὄφει, ἢ ἀρχὴ τῆς γεννήσεως τὸν εἰρημένον τρόπον γέγονε,
 πάντων ὁμοῦ τὴν ἀρχὴν τῆς γεννήσεως εἰληφότων. Ἐπεὶ οὖν
 κατείληπται τὸ φῶς καὶ τὸ πνεῦμα εἰς τὴν ἀκάθαρτον, φησί,
 καὶ πολυπήμονα μήτραν ἄτακτον, εἴσω ὃ ὄφει εἰσερχόμενος, ὃ
 ἄνεμος τοῦ σκότους, ὃ πρωτόγονος τῶν ὑδάτων, γεννᾷ τὸν ἄν-
 65 θρωπον, καὶ ἄλλο οὐδὲν εἶδος οὔτε ἀγαπᾷ οὔτε γνωρίζει ἢ
 ἀκάθαρτος μήτρα. Ὁμοιωθεὶς οὖν ὃ ἄνωθεν τοῦ φωτὸς τέ-
 λειος λόγος τῷ θηρίῳ τῷ ὄφει, εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἀκάθαρτον
 μήτραν, ἐξαπατήσας αὐτὴν τοῦ θηρίου τῷ ὁμοιώματι, ἵνα λύση
 τὰ δεσμὰ τὰ περικείμενα τῷ τελείῳ νοῦ τῷ γεννωμένῳ ἐν ἀκα-
 70 θαρσίᾳ μήτρας ὑπὸ τοῦ | πρωτοτόκου τοῦ ὕδατος, ὄφει, ἀνέ-
 μου. Θηρίου αὕτη, φησὶν, ἐστὶν ἢ τοῦ δούλου μορφῆ, καὶ
 αὕτη ἢ ἀνάγκη τοῦ κατελθεῖν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ εἰς μήτραν
 παρθένου. Ἀλλ' οὐκ ἔστι, φησὶν, ἀρκετὸν τὸ εἰσεληλυθέναι τὸν
 τέλειον ἄνθρωπον, λόγον, εἰς μήτραν παρθένου καὶ λῦσαι τὰς
 75 ὠδῖνας τὰς ἐν ἐκείνῳ τῷ σκότει· ἀλλὰ γὰρ μετὰ τὸ τὰ ἐν μή-
 τρα μυστήρια μυσαρὰ εἰσελθεῖν ἀπελούσατο καὶ ἔπιε τὸ ποτή-
 ριον ζῶντος ὕδατος ἀλλομένου, ὃ δεῖ πάντως πιεῖν τὸν μέλ-
 λοντα ἀποδιδύσκεσθαι τὴν δουλικὴν μορφὴν καὶ ἐπενδύσασθαι
 ἔνδυμα οὐράνιον.

80 20. Ταῦτά ἐστιν ἃ λέγουσιν, ὡς δι' ὀλίγον ἐστὶν εἰπεῖν,
 οἱ προσιᾶται τῶν Σηθιανῶν λόγων. Ἔστι δὲ ὁ λόγος αὐτῶν
 συγκείμενος ἐκ φυσικῶν καὶ πρὸς ἕτερα εἰρημένων ῥημάτων, ἃ
 εἰς τὸν ἴδιον λόγον μετάγοντες διηγουῦνται, καθάπερ εἵπομεν.
 Λέγουσι δὲ καὶ Μωσέα αὐτῶν συναίρεσθαι τῷ λόγῳ, ἐπὶ ἂν εἴπη
 85 σκότος καὶ γνόφος καὶ θύελλα· οὗτοι, φησὶν, οἱ τρεῖς λόγοι·
 ἢ ὅταν εἴπη ἐν παραδείσῳ γεγονέναι τρεῖς, Ἀδάμ, Εὐάν, ὄφιν·
 ἢ ὅταν λέγῃ τρεῖς, Κάϊν, Ἀβελ, Σήθ, καὶ πάλιν τρεῖς, Σήμ,
 Χάμ, Ἰάφεθ· ἢ ὅταν λέγῃ τρεῖς πατριάρχας, Ἀβραάμ, Ἰσαάκ,

58. σφοδρὸς] φοβερὸς C M Bernaysius συρίγματι] σύρματι C M
 Bernaysius. Cf. infra p. 317, 97 ed. Ox. 58. 59. παραπλήσιος.

Πρῶτον οὖν] παραπλήσιος περὶ τῶς C Bernaysius: παραπλήσιος περὶ-
 τῶ· ὡς susp. M 63. εἴσω] εἰς ἣν C M Bernaysius 67. εἰσῆλ-
 θεν Bernaysius: εἰσελθὼν C M 70. πρωτοτόκου τοῦ Bernaysius:

ut in omnibus animalibus conspicitur. Ventus autem acer simul et vehemens sese inferens, sibilo suo est consimilis serpentis. Primum igitur a vento, hoc est a serpente principium generationis in eum quem diximus modum extitit omnium simul, quae principium 1 generationis ceperunt. Postquam igitur comprehensa est lux et spiritus in impurum, inquit, et calamitosum uterum inconditum, intus serpens intrans, ventus tenebrarum, primigenius aquarum, generat hominem, nec aliam ullam speciem nec amat 5 nec cognoscit impurus uterus. Assimilatus igitur superne deveniens lucis perfectus logus bestiae serpenti intravit in impurum uterum fallens eum similitudine bestiae, ut solvat vincula circumiecta perfectae menti generatae in impuritate uteri a primigenio aquae, serpente, vento. Bestiae, inquit, haec est 10 servi forma et haec necessitas, cur descenderet logus dei in uterum virginis. Sed non, inquit, sufficiens est intrasse perfectum hominem, logum, in uterum virginis et solvisse graves dolores qui sunt in illis tenebris; at enim postquam in foeda uteri mysteria intravit, ablutus est et bibit poculum vivae aquae 15 salientis, quod oportet omnino bibere eum, qui volet exuere servilem formam et superinduere indumentum caeleste.

20. Haec sunt quae dicunt, ut licet paucis complecti, praesides Sethianae doctrinae. Est autem doctrina eorum conflata ex naturalibus et in alium finem comparatis dictis, 20 quae in suam doctrinam transferentes exponunt sicuti demonstravimus. Dicunt autem etiam Mosen auxiliari suae doctrinae, quando dicat: *tenebrae et caligo et turbo*, haec, inquit, tria verba, aut quando dicat in paradiso extitisse tres, Adam, Evam, serpentem, aut quando dicat tres, Cain, Abel, Seth, et 25 rursus tres, Sem, Ham, Japheth, aut quando dicat tres patriarchas, Abraham, Isaac, Jacob, aut quando dicat tres dies ante

πρωτοτόκου CM 71. Θηρίου] M iungit: άνέμον, θηρίου. Αύτη κ. τ. λ.
ή τοῦ δούλου] μορφή. Cf. Philipp. 2, 7 μορφήν δούλου λαβών, et infra p. 318, 16—18 ed. Ox. 74. 75. λύσαι τὰς ὠδύνας. Cf. Act. Ap. 2, 24 75. 76. τὸ τὰ ἐν μήτρῃ] τὸ ἐν μήτρῃ C: τὰ ἐν μήτρῃ et paullo post ἐξελεθῶν pro εἰσελεθῆν susp. M 76. μυσερὰ C 77. Cf. Ev. Io. 4, 7—14 77. ποιῆν] ποιῆν C 81. προστάται C: πρωτοστάται M 83. ἴδιον] αἰτίδιον C M 85. Cf. 2 Mos. 10, 22.

Ἰακώβ· ἢ ὅταν λέγῃ τρεῖς ἡμέρας πρὸ ἡλίου καὶ σελήνης γε-
 90 γονέναι· ἢ ὅταν λέγῃ τρεῖς νόμους, ἀπαγορευτικόν, ἐφεικόν,
 διατιμητικόν. Ἀπαγορευτικὸς δὲ ἔστι νόμος· Ἀπὸ παντὸς
 ξύλου τοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ βρώσει φαγῆ, ἀπὸ δὲ
 τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρόν, οὐ μὴ
 φάγητε. Ἐν δὲ τῷ λέγειν· Ἐξέλθε ἐκ τῆς γῆς σου
 95 καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου καὶ δεῦρο εἰς γῆν, ἣν ἄν
 σοι δεῖξω, ἐφεικός, φησὶν, οὗτος ὁ νόμος· ἐλομένῳ γὰρ ἔστιν
 ἐξελθεῖν, μὴ | ἐλομένῳ δὲ μένειν. Διατιμητικὸς δὲ νόμος ἔστιν
 ὁ λέγων· Οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις·
 διατετίμηται γὰρ ἐκάστου τῶν ἀδικημάτων ζημία. Ἔστι δὲ αὐ-
 1 τοῖς ἢ πᾶσα διδασκαλία τοῦ λόγου ἀπὸ τῶν παλαιῶν θεολό-
 γων, Μουσαίου καὶ Αἰνου καὶ τοῦ τὰς τελετὰς μάλιστα καὶ τὰ
 μυστήρια καταδείξαντος Ὁρφέως. Ὁ γὰρ περὶ τῆς μήτρας αὐ-
 τῶν καὶ τοῦ Ὁρφέως λόγος, καὶ ὁ ὀμφαλός, ὅπερ ἔστιν ἁρμο-
 5 νία, διαρρήδην οὕτως ἔστιν ἐν τοῖς Βακχικοῖς τοῦ Ὁρφέως.
 Τετέλεσται δὲ ταῦτα καὶ παραδέδοται ἀνθρώποις πρὸ τῆς Κε-
 λεοῦ καὶ Τριπτολέμου καὶ Δήμητρος καὶ Κόρης καὶ Διονύσου
 ἐν Ἐλευσίνι τελετῆς, ἐν Φλιοῦντι τῆς Ἀττικῆς. Πρὸ γὰρ τῶν
 Ἐλευσινίων μυστηρίων ἔστιν ἐν τῇ Φλιοῦντι τῆς λεγομένης Με-
 10 γάλης ὄργια. Ἔστι δὲ πασιὰς ἐν αὐτῇ, ἐπὶ δὲ τῆς πασιάδος
 ἐγγέγραπται μέχρι σήμερον ἢ πάντων τῶν εἰρημένων λόγων ἰδέα.
 Πολλὰ μὲν οἶν ἔσσι τὰ ἐπὶ τῆς πασιάδος ἐκείνης ἐγγεγραμμένα,
 περὶ ὧν καὶ Πλούταρχος ποιεῖται λόγους ἐν ταῖς πρὸς Ἐμπε-
 δοκλέα δέκα βίβλοις. Ἔστι δ' ἐν τοῖς πλείοσι καὶ πρεσβύτης τις
 15 ἐγγεγραμμένος πολὺς περὶ τὸς ἐντεταμένῃν ἔχων τὴν αἰσχύνῃν,

91. sqq. 1 Mos. 2, 16. 17 Ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ
 βρώσει φαγῆ· ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρόν οὐ φά-
 γεσθε ἀπ' αὐτοῦ. 92. φαγῆ] φαγεῖν C M 94—96. 1 Mos. 12,
 1. Ἐξέλθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ
 πατρὸς σου, καὶ δεῦρο εἰς τὴν γῆν, ἣν ἄν σοι δεῖξω. 98. Cf. 2 Mos.
 20, 13—15 et 5 Mos. 5, 17: Οὐ φονεύσεις. Οὐ μοιχεύσεις. Οὐ κλέψεις.
 1. ἀπὸ] ὑπὸ C M 3. De his et quae sequuntur conferendus com-
 mentariolus in *Nuntiis litterariis Göttingensibus* a. 1852. *Nachrichten* n. 7.
 p. 95—99, et quae scripsit B. ten Brink in *Mnemosyne* 2. p. 383 sqq.
 3. μήτρας] μητρὸς Brinkius cogitans de Athenagorae (*Legat. pro Christ.*
c. 20) narratione, quae est de matre Rhea, quam Iuppiter venatur: quae
 tamen ab hoc loco abhorrent. 4. Ὁρφέως] ὄρφως olim Schneide-
 winus et Brinkius ὀμφαλός Brinkius: ὀμφαλός C M 4. 5. ἁρ-

solem et lunam extitisse, aut quando dicat tres leges, vetantem, permittentem, poenae constituentem. Vetans autem est lex: *Ab omni ligno in paradiso vesceris comedendo, ab eo autem ligno* 30 *quod est cognoscendo bonum et malum nolite edere.* Cum autem dicit: *Egredere de terra tua et de cognatione tua, et huc veni in terram, quam monstrabo tibi,* permittens, inquit, haec lex est; nam volenti licet egredi, nolenti autem manere. Poenae autem constituens lex est quae dicit: *Non moechaberis,* 35 *non occides, non furtum facies:* constituta est enim singulis peccatis sua poena. Est autem eis omnis ratio disciplinae suae ab antiquis theologis, Musaeo et Lino et ab eo, qui lustrationes potissimum et mysteria tradidit, Orpheo. Etenim eorum de utero et Orphei doctrina est, et umbilicus, qui est 40 concentus, perspicue ita habetur in Bacchicis Orphei. Initiata autem haec sunt et tradita hominibus ante Celei et Triptolemi et Cereris et Proserpinae et Bacchi Eleusine initia Phliunte Atticae. Ante mysteria enim Eleusinia extant Phliunte Magne sic dictae orgia. Est autem porticus in ea, in porticu 45 autem inscripta est ad hunc diem horum omnium quae dicta sunt imago. Iam multa quidem sunt inscripta in porticu illa, de quibus et Plutarchus instituit sermones in decem quos adversus Empedoclem scripsit libris. Est autem in compluribus etiam senex quidam inscriptus, canus, alatus, intentum ha-

μονία] ἀνδρεία C M: ἔδρανον coll. hymno Orphico XXV, 4 Brinkius. Cf. infra l. 20. 8. Φλιοῦντι τῆς Ἀτικῆς] Φλοιοῦντι τ. Ἀ. C: Φλυῆσιν vel Φλυῆ vel Φλυῆ τ. Α. olim Schneidewinus: Φλυεῖς τ. Α. Brinkius coll. Harpocrate s. v.: Φλιοῦντι τῆς Ἀχαιῶν Α. Meinekius *Vindic. Strab.* p. 242. Videtur ipse Hippolytus Phlyam Atticae cum nobiliore urbe Achaiae confudisse. 9. Φλοιοῦντι C 9. 10. τῆς λεγομένης Μεγάλης ὄργια] λεγομένη μεγαληγορία C: λεγομένη μεγάλη εορτή susp. M: ἔστιν τὰ Φλυῆσι λεγόμενα μεγάλα ὄργια olim Schneidewinus: μεγάλα ὄργια Bunsenius (*Hippolytus and his age.* 2 ed. London 1854. I. p. 347) λεγόμενα μεγάλα vel Μεγάλης ὄργια R. Scottus: ἦν τὰ τῆς ἐν Φλυεῖς λεγομένης μεγάλης [θεᾶς] ὄργια Brinkius: τὰ λεγόμενα Μεγάλης ὄργια Α. Meinekius l. 1. Cf. Pausan. I. 31. 2 11. ἐγκέγραπται C ἡ πάντων] ἡ τὰ τῶν πάντων C 13. ταῖς] τοῖς C Pro πρὸς dicere debebat εἰς, quod intelligitur ex Lampriae catalogo (Fabric. *Bibl. Gr.* t. 5, p. 160) qui habet εἰς Ἐμπεδοκλέα περὶ τῆς ε' οὐσίας βιβλία ε'. M 14. δ' ἐν τοῖς] δὲ τοῖς C πλείοσι] πυλεῶσι susp. M 15. περωτὸς] πετρωτὸς C

γυναῖκα ἀποφεύγουσαν διώκων κυανοειδῆ. Ἐπιγέγραπται δὲ ἐπὶ τοῦ προεσβύτου· φάος ῥυέντης, ἐπὶ δὲ τῆς γυναικός· περρηφικόλα. Ἔοικε δὲ εἶναι κατὰ τὸν Σηθιανῶν λόγον ὁ φάος ῥυέντης τὸ φῶς, τὸ δὲ σκοτεινὸν ὕδωρ ἢ φικόλα, τὸ δὲ ἐν 20 μέσῳ τούτων διάστημα ἁρμονία | πνεύματος μεταξὺ τεταγμένου. Τὸ δὲ ὄνομα τοῦ φάος ῥυέντου τὴν ῥύσιν ἀνωθεν τοῦ φωτός, ὡς λέγουσι, δηλοῖ κάτω. Ὡστε εὐλόγως ἂν τις εἴποι τοὺς Σηθιανούς ἐγγύς που τελεῖν παρ' αὐτοῖς τὰ τῆς Μεγάλης Φλυῆσιν ὄργια. Τῇ δὲ διαιρέσει τῇ τριχῇ μαρτυρεῖν ἔοικε καὶ ὁ ποιη- 25 τῆς λέγων· Τριχθα δὲ πάντα δέδασται, ἕκαστα δ' ἔμμορε τιμῆς· τουτέστι τῶν τριχῇ διηρημένων ἕκαστον εἴληφε δύναμιν. Καὶ τὸ ὕδωρ δὲ τὸ ὑποκείμενον κάτω σκοτεινόν, ὅτι δέδυκε τὸ φῶς, καὶ ἀνακομίσασθαι καὶ λαβεῖν ἀνωθεν δεῖ τὸν κατενηγεγμένον σπινθῆρα ἀπ' αὐτοῦ, οὕτως εἰκόνα- 30 σιν οἱ πάνσοφοι Σηθιανοὶ παρ' Ὀμήρου λαβόντες λέγειν·

Ἴστω γὰρ (φησί) τόδε γαῖα καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὑπερθεν,
καὶ τὸ κατειβόμενον Στυγὸς ὕδωρ, ὅς τε μέγιστος
ὄρκος δεινότητός τε πέλει μακάρεσσι θεοῖσι·

τουτέστιν ἀποτρόπαιόν τι καὶ φορικτὸν οἱ θεοὶ κατ' Ὀμηρον εἶ- 35 ναι τὸ ὕδωρ νομίζουσιν, ὅπερ ὁ λόγος τῶν Σηθιανῶν φοβερόν εἶναι φησὶ τῷ νοῖ.

21. Ταῦτ' ἐστὶν ἃ λέγουσι καὶ τοιούτοις παραπλήσια ἐν ἀπείροις συγγράμμασι· πείθουσι δὲ ἐντυγχάνειν τῷ περὶ κράσεως καὶ μίξεως λόγῳ τοὺς μαθητευομένους, ὅς μεμελέτηται 40 πολλοῖς, ἀλλὰ καὶ Ἀνδρονίκῳ τῷ περιπατητικῷ. Λέγουσιν οὖν οἱ Σηθιανοὶ τὸν περὶ κράσεως καὶ μίξεως λόγον συνεστάναι τῷδε τῷ τρόπῳ· τὴν ἀκτῖνα τὴν φωτεινὴν ἀνωθεν ἐγκεκράσθαι, καὶ τὸν σπινθῆρα τὸν ἐλάχιστον ἐν τοῖς σκοτεινοῖς ὕδασι κάτω καταμεμῖχθαι λεπτῶς καὶ συνηνῶσθαι καὶ γεγονέναι ἐν ἐνὶ φυρά- 45 ματι, ὡς μίαν ὄσμὴν ἐκ πολλῶν καταμεμιγμένων ἐπὶ τοῦ πυρός θυμαμάτων, καὶ δεῖ τὸν ἐπι|στήμονα, τῆς ὄσφρησεως ἔχοντα

16. κυανοειδῆ] κυνοειδῆ C M 17. φάος ῥυέντης] Φάνης ῥυεῖς
Brinkius coll. hymno Orphico V, 7 πάντη δινηθεῖς περὺγων ῥιπαῖς κατὰ
κόσμον· || λαμπρόν ἄγων φάος ἄγρόν, ἀφ' οὗ σε Φάνητα κικλήσκω, || ἡδὲ
Πρήπον ἄνακτα 17. 18. περρηφικόλα] Περσεφόνη Φλυά Brinkius
18. 19. Φάνης ῥυεῖς Brinkius 19. τὸ δὲ σκοτεινὸν ὕδωρ] τὸ σκοτεινόν· ὕδωρ
δὲ C M 19. φικόλα] Περσεφόνη Φλυά Brinkius 21. Φάνητος
ῥυέντος Brinkius 22. κάτω] πρὸς τὸ κάτω Brinkius praeter necessitatem

bens pudendum, mulierem aufugientem persequens caeruleam. Adscriptum autem est ad senem *φάος ξυέντης*, ad mulierem autem *περηφικόλα*. Videtur autem esse secundum Sethianorum doctrinam ille *φάος ξυέντης* lux, tenebricosa autem aqua *φικόλα* illa, spatium autem, quod est intermedium eorum, con- 55 centus spiritus interpositi. Nomen autem illius *φάος ξυέντου* fluxionem desuper lucis, ut aiunt, significat in inferius: ut congruenter quispiam dicat Sethianos consimiliter fere obire apud se Magnae Phlyasiorum orgia. Divisionem autem tripertitam attestari etiam poëta videtur cum dicit: *Trifariam autem om-* 60 *nia divisa sunt, singula autem sortita sunt honorem*, hoc est trifariam divisorum singulum quodque accepit potestatem. Et vero aquam infra subiacentem tenebrosam, quoniam in eam occidit lux, et recipere ad se et assumere debet delatam scintillam a sese, ita videntur omniscii Sethiani ab Homero mutuati dicere: 65

Scito enim, inquit, hoc tellus et caelum amplum superne,

Et destillans Stygis aqua, quod quidem maximum

Iuramentum gravissimumque extat beatis diis,

hoc est aversandum quoddam et horrendum aquam secundum Homerum arbitrantur dii, quam quidem doctrina Sethianorum 70 formidabilem dicit menti.

21. Haec sunt quae dicunt et his comparia in infinitis commentariis. Suadent autem cognoscere de mixtione et conflatione doctrinam eis, qui ipsorum scholam sequuntur, quam scripto executi sunt multi, maxime autem Andronicus Peripa- 75 teticus. Dicunt igitur Sethiani de mixtione et conflatione doctrinam constitisse in hunc modum. Radium lucidum desuper immixtum esse scintillamque tenuissimam in tenebrosis aquis infra infusam esse tenuiter et adunatam et venisse in unam farraginem, ut unum odorem ex multis permixtis in igni suffi- 80 mentis, et oportet intelligentem, olfactus si modo habet subtile

23. τὰ τῆς Μεγάλης Φλυῆσιν ὄργια] τ. τ. μεγάλης Φλουῖς ἰονόργια C M qui susp. συνόργια: τ. τ. M. Φλιασίας ὄργια Bunsenius l. l.: τ. τ. M. Φλιασιῶν ὄργια R. Scottus et Meinekius, qui addit: Videtur igitur *Dia vel Hebe apud Phliasios, senioribus fortasse demum temporibus, Magnae deae nomine culta esse: τὰ τῆς μεγάλης θεῆς Φλυῆς Φλυῆσιν ὄργια* Brinkius

25, 26. Hom. II. 15, 189, ubi ἕκαστος pro ἕκαστα 31—33. Hom. II. 15, 36—38. Od. 5, 185—87. 35. φοβερὸς C τῷ νοί] τὸν οἰ C M, qui susp. στοιχεῖον 39. ὅς] ὡς C

κριτήριοιον εὐαγές, ἀπὸ τῆς μιᾶς τοῦ θυμιάματος ὁσμῆς διακρί-
 νειν λεπτιῶς ἕκαστον τῶν καταμεμιγμένων ἐπὶ τοῦ πυρὸς θυ-
 μιμάτων, οἷονεὶ στύρακα καὶ σμύρναν καὶ λίβανον, ἢ εἴ τι
 50 ἄλλο εἶη μεμιγμένον. Χρῶνται δὲ καὶ ἑτέροις παραδείγμασι,
 λέγοντες καταμεμιγθῆναι καὶ χρυσίῳ χαλκόν, καὶ τέχνη τις εὐρη-
 ται ἢ διακρίνουσα τὸν χαλκὸν ἀπὸ τοῦ χρυσίου. Ὅμοίως δὲ
 κἂν ἐν ἀργύρῳ κασσίτερος ἢ χαλκὸς ἢ τι τῶν ὁμογενῶν κατα-
 μεμιγμένον εὐρεθῆ, μίξεως τινὶ τέχνῃ κρείττονι καὶ ταῦτα δια-
 55 κρίνεται. Ἦδη δὲ τις καὶ ὕδωρ μεμιγμένον οἴνω διακρίνει.
 Οὕτω, φησί, κἂν πάντα τὰ συγκεκριμένα διακρίνεται. Καὶ δὴ
 ἀπὸ τῶν ζώων, φησί, καταμάνθανε. Τελευτήσαντος γὰρ τοῦ
 ζώου ἕκαστα διακρίνεται, καὶ λυθέντος οὕτω τὸ ζῷον ἀφανί-
 ζεται. Τοῦτο ἐστὶ, φησί, τὸ εἰρημένον· Οὐκ ἤλθον εἰρή-
 60 νην βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, ἀλλὰ μάχαιραν, τουτέστι τὸ
 διχάσαι καὶ χωρίσαι τὰ συγκεκριμένα. Διχάζεται γὰρ καὶ δια-
 κρίνεται ἕκαστα τῶν συγκεκριμένων οἰκείου χωρίου τυχόντα.
 Ὡς γάρ ἐστι χωρίον συγκράσεως τοῖς ζώοις ἅπασιν ἐν, οὕτω
 καὶ τῆς διακρίσεως καθέστηκεν ἐν, ὃ οἶδεν οὐδεὶς, φησὶν, ἢ
 65 μόνον ἡμεῖς, οἱ ἀναγεννώμενοι πνευματικοὶ οὐ σαρκικοί, ὧν
 ἐστὶ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ἄνω. Οὕτω παρεισδύοντες δι-
 αφθεύρουσι τοὺς ἀκροωμένους, διτὲ μὲν ἀποχρώμενοι ῥητοῖς, εἰς
 ὃ θέλουσι συνάγοντες κακῶς τὰ καλῶς εἰρημένα, φωλεύουσί τε
 τὸ ἐαυτῶν ἀδίκημα διὰ παραβολῶν ὧν βούλονται. Πάντα οὖν,
 70 φησί, καθὼς εἴρηται, τὰ συγ|κεκραμένα ἔχει χωρίον ἴδιον καὶ
 τρέχει πρὸς τὰ οἰκεία, ὡς σίδηρος πρὸς τὴν ἡρακλείαν λίθον,
 καὶ τὸ ἄχρνον ἠλέκτρον πλησίον, καὶ τῷ κέντρῳ τοῦ θαλασ-
 σίου ἰέρακος τὸ χρυσίον. Οὕτως ἢ τοῦ καταμεμιγμένου τῷ ὕδατι
 φωτὸς ἀκτίς, οἰκείου χωρίου ἐκ διδασκαλίας καὶ μαθήσεως με-
 75 ταλαβοῦσα, σπεύδει πρὸς τὸν λόγον τὸν ἄνωθεν ἐλθόντα ἐν
 εἰκόνι δουλικῇ, καὶ γίνεται μετὰ τοῦ λόγου λόγος ἐκεῖ, ὅπου
 λόγος ἐστί, μᾶλλον ἢ ὁ σίδηρος πρὸς τὴν ἡρακλείαν λίθον.
 Καὶ οὕτω ταῦθ' οὕτως ἔχει, φησί, καὶ πάντα διακρίνεται ἐπὶ τῶν
 οἰκείων τόπων τὰ συγκεκριμένα, μάνθανε. Φρέαρ ἐστὶν ἐν Πέρ-
 80 σαις ἐν Ἀμπῇ πόλει παρὰ τὸν Τίγριν ποταμόν· ὠκοδόμηται δὲ

51. χαλκός C
 κρήνη C M
 κατεμάνθανε C

54. εὐρέθη C
 56. κἂν] καὶ κἂν C M
 58. οὕτω τὸ τὸ C

55. οἴνω διακρίνει] αἰνωδία
 συγκεκριμένα C
 57.
 59. 60. Cf. Matth. 10, 34

Μὴ νομίσητε ὅτι ἤλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἤλθον βαλεῖν εἰρή-

indiciū, ab uno suffimenti odore discernere subtiliter singulū quodque permixtorum igni suffimentorum, veluti storacem et myrrham et libanum aut si quid aliud est permixtum. Utuntur autem et aliis exemplis, dicentes permixtum esse etiam⁸⁵ auro aes, et ars quaedam inventa est, quae discernit aes ab auro. Pariter autem etiam si forte in argento cassiteron aut aes aut aliquid eiusdem generis inveniatur, mixtura potiore quadam arte et haec discernuntur. Iam autem vel quis aquam vino permixtam discernit. Ita, inquit, universa quae commi-⁹⁰xta sunt discernuntur. Imo vero vel ab animalibus, inquit, discito. Defuncto enim animali singula quaeque discernuntur, et soluto animali sic animal evanescit. Hoc, inquit, est quod dictum est: *Non veni pacem mittere in terram, sed gladium*, hoc est separare et discernere commixta. Separantur enim et dis-⁹⁵cernuntur singula quaeque commixtorum cum suum locum occupant. Ut est enim locus commixtionis omnibus animalibus unus, ita etiam secretionis constitit unus, quem novit nemo, inquit, praeter nos solos, qui renati sumus spirituales, non carnales, quorum est civitas in caelis supra. Ita clanculum¹ subreptantes corrumpunt auscultantes, tum abusi dictis, in quodcunque volunt male detorquentes bene dicta, absconduntque suum peccatum per quascunque lubuit comparationes. Omnia igitur, inquit, sicuti dictum est, commixta suum habent locum currunt-⁵que ad domestica sua, ut ferrum ad lapidem Herculeum, et palea prope electrum, et centro marini accipitris propinquat aurum. Ita permixtus aquae luminis radius, domesticum locum ex disciplina et institutione adeptus, festinat ad logum superne degressum in imagine servili, et existit cum logo¹⁰ logus illic, ubi logus est, vehementius quam ferrum ad Herculeum lapidem. Et haec ita sese habere, inquit, omniaque discerni in domesticis locis permixta discito. Puteus est in Persis in urbe Ampa iuxta Tigrim fluvium. Extractum autem est ad

νην, ἀλλὰ μάχαιραν 61. συγκεκραμμένα C. 62. συγκεκραμμένων C 67. ὅτι] ὅτε C 70. χωρίον] οὖν C: ῥοῦν M 71. σίδηρος πρὸς] σίδηρος C 72. τῷ κέντρῳ] Supra p. 172, 11 τῆ-κερκίδι et p. 198, 36 ἡ κερκίς 74. ἀκτίς, οἰκείου] οἰκείου C: δύναμις οἰκείου susp. M 79. συγκεκριμένα C M 80. Ἄμπη] Ἄμη C M.
Cfr. Herodot. 6, 20.

παρὰ τὸ φρέαρ ἄνω δεξαμενὴ τις ἔχουσα τρεῖς ἀφειθρίας ἀπ' αὐτῆς. Οὗ φρέατος ἀντλήσας κάδῳ ἀνενέγκας τὸ ἀπὸ τοῦ φρέατος ἀντληθὲν ὃ τι ποτέ ἐστιν, ἔχεεν εἰς τὴν παρακειμένην δεξαμενὴν· τὸ δὲ χυθὲν ἔλθον ἐπὶ τὰς ἀφειθρίας ἐν ἐνὶ σκεύει
85 ἀναληφθὲν διακρίνεται. Καὶ ἐν μὲν πρώτη ἄλας πηγνύμενον δείκνυται, ἐν ἑτέρῃ δὲ τῶν ἀφειθριῶν ἄσφαλτος, ἐν δὲ τῇ τρίτῃ ἔλαιον. Μέλαν δὲ ἐστὶ τὸ ἔλαιον, ὡς, φησί, καὶ Ἡρόδοτος ἱστορεῖ, καὶ ὄσμην παρεχόμενον βαρεῖαν· ξαδινάκην δὲ αὐτὸ οἱ Πέρσαι καλοῦσιν. Ἦρκει, φασὶν οἱ Σηθιανοί, πρὸς ἀπόδειξιν
90 τοῦ προκειμένου ἢ τοῦ φρέατος ὁμοιότης πάντων μᾶλλον τῶν προειρημένων.

22. Ἰκανῶς δοκεῖ ἡμῖν σεσαφηνίσθαι ἢ τῶν Σηθιανῶν γνώμη. Εἰ δὲ τις ὄλην τὴν κατ' αὐτοὺς πραγματείαν βούλεται μαθεῖν, ἐντυχέτω βιβλίῳ ἐπιγραφομένῳ Παράφρασις Σήθ·
95 πάντα γὰρ τὰ ἀπόρρητα αὐτῶν ἐκεῖ εὐρήσει ἐγκείμενα. Ἄλλ' ἐπεὶ τὰ κατὰ τοὺς Σηθιανοὺς ἐξεθέμεθα, ἴδωμεν τίνα ἐστὶ καὶ τὰ Ἰουσαίνῳ δοκοῦντα.

23. Ἰουσαῖνος πάντῃ ἐναντίος τῇ τῶν ἀγίων γραφῶν γενόμενος διδαχῇ, προσέτι δὲ καὶ τῇ τῶν μακαρίων εὐαγγελιστῶν
1 ἐγγράφῳ φωνῇ, ὡς ἐδίδασκεν ὁ λόγος τοὺς μαθητὰς λέγων· Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, ὅπερ δηλοῖ μὴ προσέχειν τῇ τῶν ἐθνῶν ματαία διδασκαλία, οὗτος ἐπὶ τὰ ἐθνῶν τερατολογούμενα καὶ διδασκόμενα ἀναγαγεῖν πειράται τοὺς ἀκροω-
5 μένους, αὐτολεξεῖ τὰ παρ' Ἑλλησι μυθεύμενα διηγούμενος, οὔτε πρότερον διδάξας οὔτε παραδοὺς τὸ τέλειον αὐτοῦ μυστήριον, εἰ μὴ ὄρκῳ δήσῃ τὸν πλανώμενον. Ἐπειτα τοὺς μύθους παρατίθησι ψυχαγωγίας χάριν, ὅπως οἱ ἐντυγχάνοντες τῇ τῶν βιβλίων ἀναρίθμῳ φλυαρίᾳ παραμύθιον ἔχωσι τὰ μυθεύμενα
10 (ὃν τρόπον εἴ τις ὁδὸν μακρὰν βαδίζων, παρατυχῶν καταλίματι ἀναπαύεσθαι δοκεῖ), καὶ οὕτως πάλιν ἐπὶ τὴν τῶν ἀγνωσμάτων τραπέντες πολυμάθειαν μὴ μισήσωσιν, ἕως ἐπὶ τὸ ὑπ' αὐτοῦ τεχναζόμενον ἀνόμημα διὰ πλειόνων ἐξηχηθέντες ὁρμήσωσι τετυφωμένοι, οὓς φρικτοῖς καταδήσας πρότερον ὄρκοις
15 μῆτε ἐξαιρεῖν μῆτε ἀποσιῆναι ὁμολογεῖν ἀναγκάσας, οὕτω παραδίδωσι τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἐφευρημένα μετὰ ἀσεβείας μυστήρια, πῆ μὲν, καθὰ προείπομεν, μύθοις Ἑλληνικοῖς χρησάμενος, πῆ

caput putei receptaculum quoddam habens tres carceres a sese. 15
 Ex quo puteo ubi quis hauserit cadaque extraxerit ex puteo
 haustum quodcumque tandem est infudit in adiacens recepta-
 culum. Fusum autem ubi venit ad carceres, in uno vasculo
 receptum discernitur, et in primo quidem sal concretus exhi-
 betur, in altero autem carcerum asphaltus, in tertio autem 20
 oleum. Atrum autem est oleum, ut, inquit, etiam Herodotus
 narrat, et odorem praebens gravem, rhadinacen autem id Per-
 sae vocant. Sufficiebat, inquit Sethiani, ad demonstrandum
 id quod propositum est putei similitudo magis quam omnia quae
 antea dicta sunt. 25

22. Abunde videtur nobis declarata esse Sethianorum
 sententia. Sin quis omnem secundum eos doctrinam volet co-
 gnoscere, inspiciat librum, qui inscribitur Paraphrasis Seth.
 Omnia enim arcana eorum ibi inveniet reposita. Sed postquam
 Sethianorum decreta enarravimus, videamus etiam ea, quae Iu- 30
 stino placuerunt.

23. Iustinus ab omni parte sacrarum scripturarum do-
 ctrinae, praeterea autem etiam beatorum evangelistarum ad-
 versatus scripto conceptae voci, ut docebat logus discipulos
 dicens: *In viam gentium ne abieritis*, quod quidem significat, 35
 ne quis aures praebat ethnicorum vanae doctrinae, — hic ad eth-
 nicorum miraculosa commenta et placita retrahere nititur aus-
 cultantes, ipsis verbis apud Graecos fabulose narrata edisse-
 rens, neque prius docens, neque tradens perfectum suum my-
 sterium, nisi iureiurando adstrinxerit seductum. Deinde fabu- 40
 las apponit delenimenti gratia, ut, qui cognoverint infinitam li-
 brorum inanitatem, solamentum habeant fabulas (quemadmodum
 si quis viam longam faciens, cum incidit in deversorium, re-
 quiescere in animum inducit), et ita rursus in lectionum con-
 versi diffusam cognitionem ne aspernentur, donec ad dolose 45
 confictum eius deliramentum per plura (ambages) excantati ru-
 ant sufflati, quos cum horribilibus prius iuramentis obstrinxit
 et neque eloqui neque desciscere sese addicere coëgit, sic tra-
 dit a sese reperta per impietatem arcana, tum, ut praediximus,

Herodot. 6, 119

92. σεσαφηνηῖσθαι C

94. βίβλω C

99.

εὐαγγελιστῶν ἐγγράφῳ] εὐαγγελίων γραφῆ ἢ C M

2. Matth. 10, 5

10. 11. κατὰ λυμά τι C

14. τετυπώμενοι C

δὲ παραπεποιημένοις βιβλίοις κατὰ τι παρεμφαίνουσι ταῖς προ-
 ειρημέναις αἰρέσεσιν. Οἱ πάντες γὰρ ἐνὶ πνεύματι συνωθούμε-
 20 νοι εἰς ἓνα βυθὸν ἀμάρας συνάγονται, ἄλλοι ἄλλως τὰ αὐτὰ
 διηγούμενοι καὶ μυθεύοντες· οὗτοι δὲ ἰδίως οἱ πάντες γνωστι-
 κοὺς ἑαυτοὺς | ἀποκαλοῦσι, τὴν θαυμασίαν γνῶσιν τοῦ τελείου
 καὶ ἀγαθοῦ μόνοι καταπεπωκότες.

24. Ὅμνυε δέ, φησὶν Ἰουστῖνος, εἰ γινῶναι θέλεις, ἃ ὁ φθ α λ-
 25 μὸς οὐκ εἶδε καὶ οὐς οὐκ ἤκουσεν, οὐδὲ ἐπὶ καρ-
 δίαν ἀνθρώπου ἀνέβη, τὸν ἐπάνω πάντων ἀγαθόν, τὸν
 ἀνώτερον, ἄρρητα φυλάξαι τὰ τῆς διδασκαλίας σιγώμενα· καὶ
 γὰρ καὶ ὁ πατὴρ ἡμῶν, ἰδὼν τὸν ἀγαθὸν καὶ τελεσθεὶς παρ'
 αὐτῷ, τὰ τῆς σιγῆς ἄρρητα ἐφύλαξε, καὶ ὤμοσε καθὼς γέ-
 30 γραπται, ὤμοσε κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται. Ταῦτα
 τοίνυν οὕτω κατασφραγισάμενος πλείοσι μύθοις ψυχαγωγεῖ διὰ
 πλειόνων βιβλίων, καὶ οὕτως ἐπὶ τὸν ἀγαθὸν ἄγει, τελειῶν
 τοὺς μύστας τὰ ἄλλα μυστήρια. Ἴνα δὲ μὴ διὰ πλειόνων
 ὁδεύσωμεν, ἐκ μιᾶς αὐτοῦ βίβλου τὰ ἄρρητα ἐπιδείξομεν, οὕσης
 35 καθὼς νομίζει ἐνδόξου. Αὕτη δὲ ἐπιγράφεται Βαρούχ· ἐν ἣ
 μίαν τῶν πολλῶν μυθολογίαν ἐκτιθεμένην ὑπ' αὐτοῦ δηλώσο-
 μεν, οὕσαν παρὰ Ἡροδότῃ, ἣν ὡς καινὴν τοῖς ἀκροαταῖς πα-
 ραπλάσας διηγεῖται, ἐξ αὐτῆς πᾶσαν σύστασιν τοῦ κατ' αὐτὸν
 διδασκαλείου ποιούμενος.

40 25. Ἡρόδοτος μὲν οὖν τὸν Ἡρακλέα φησὶν ἀπὸ τῆς Ἐρυ-
 θείας τοῦ Γηρυόνου τὰς βοῦς ἄγοντα εἰς τὴν Σκυθίαν· ἐλθεῖν,
 κερμηκότα δὲ ἀπὸ τῆς πορείας εἰς ἔρημόν τι χωρίον κατακλι-
 θέντα κοιμηθῆναι ὀλίγον· ὑπνώσαντος δὲ αὐτοῦ ἀφανῆ γε-
 νέσθαι τὸν ἵππον, ἐφ' οὗ καθεζόμενος διώδευσε τὴν μακρὰν
 45 ὁδόν· περιεγεροθεὶς δὲ ζήτησιν ἐποιεῖτο ἐπὶ τῆς ἐρημίας πολλήν,
 εὐρεῖν πειρώμενος τὸν ἵππον. Καὶ τοῦ μὲν ἵππου διαμαρτά-
 νει, κόρην δὲ τινα μιξοπάρθενον εὐρών ἐπὶ τῆς ἐρημίας ἐπη-
 ρώτα, εἰ εἶη | που τεθεαμένη τὸν ἵππον. Ἡ δὲ κόρη φησὶν εἰ-
 δέναι μὲν, μὴ δεῖξιν δὲ πρότερον αὐτῷ, εἰ μὴ πρὸς μῆξιν φι-
 50 λίας συνέλθῃ αὐτῇ ὁ Ἡρακλῆς. Ἦν δὲ, φησὶν ὁ Ἡρόδοτος, τὰ
 ἄνω αὐτῆς μέχρι βουβῶνος παρθένου, πᾶν δὲ τὸ κάτω σῶμα

23. καταπεπωκότες C 24—26. 1 Cor. 2, 9: ἃ ὁφθαλμοὺς οὐκ
 εἶδεν καὶ οὐς οὐκ ἤκουσεν καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη 26.
 ἀγαθῶν C M 30. Psalm: 109, 4 32, τὸν ἀγαθόν] τῶν ἀγα-

fabulis usus Graecanicis, tum suppositiciis libris aliqua ex parte 50
similitudinem referentibus haeresium supra dictarum. Universi
enim uno spiritu concussi in unum fundum sentinae conducun-
tur, alii aliter eadem edisserentes et fabulantes. Hi autem pe-
culiariter omnes gnosticos sese appellant, quippe qui mirificam
cognitionem perfecti et boni soli combiberint. 55

24. Iura autem, ait Iustinus, si cognovisse voles, *quae
oculus non vidit nec auris audivit nec in cor hominis ascen-
derunt*, eum qui est super omnia bonum, superiorem, te indi-
cta custoditurum disciplinae silenda. Etenim et pater noster,
ubi conspexit Bonum initiatus apud eum, silenda custodivit in- 60
dicta et iuravit, sicuti scriptum est: *Iuravit dominus nec poe-
nitebit eum*. Haec igitur in hunc modum postquam obsignavit,
pluribus fabulis delenit per plures libros, et ita ad Bonum du-
cit initians mystas ineffabilibus mysteriis. Sed ne per plura
pergamus, ex uno eius libro ineffabilia ostendemus, qui est, ut 65
ipse opinatur, illustris. Hic autem inscribitur Baruch, in quo
unam de multis fabulosam narrationem expositam ab eo decla-
rabimus, quae est apud Herodotum, quam tanquam novam au-
ditoribus aliunde detortam enarrat, ex ipsa omnem orbem do-
ctrinae suae duci ratus. 70

25. Herodotus igitur Herculem narrat ab Erythea Ge-
ryonis armenta agentem in Scythiam venisse, fessum autem pe-
regrinando in desertum locum degressum parumper obdormi-
visse; somno autem sopito illo non comparuisse equum in quo
insidens peregit longam viam. Expergefactus autem quaestio- 75
nem faciebat in deserto diligentem, reperire connisus equum.
Et equum quidem non reperit, puellam autem quandam semi-
virginem in deserto conspicatus interrogabat, an forte vidisset
equum. Puella autem respondit se vidisse quidem, neque ta-
men monstraturam illi, nisi prius in consuetudinem secum con- 80
grederetur Hercules. Erant autem, ut ait Herodotus, superiora
eius inguinibus tenus virginis, omne autem infra corpus post

θῶν C 33. ἀλαλα] ἄλλα C: τ' ἄλλα susp. M δὲ] καὶ C 37.
καινήν] ξένην C M 39. διδασκαλίου C 40. sqq. Cf. Hero-
dot. 4, 8 — 10 40. 41. Ἐρυθραῖς C M 46. τοῦ μὲν] τῆς μὲν
C M

μετὰ βουβῶνα φρικτόν τι θέαμα ἐχίδνης. Σπουδῇ δὲ τῆς περι-
 τὸν ἵππον εὐρέσεως ὁ Ἡρακλῆς πείθεται τῷ θηρίῳ· ἔγνω γὰρ
 αὐτὴν καὶ ἐποίησεν ἐγκύμονα, καὶ προεῖπεν αὐτῇ μετὰ τὴν γυνῶ-
 55 σιν, ὅτι ἔχει κατὰ γαστρὸς ἕξ αὐτοῦ τρεῖς ὁμοῦ παῖδας, οἵτινες
 ἔσονται ἐπιφανεῖς. Ἐκέλευσε δὲ αὐτοῖς γεννωμένοις ὀνόματα
 θεῖναι τὴν τεκοῦσαν, Ἀγάθυρον, Γελωνὸν καὶ Σκύθην. Λα-
 βῶν δὲ τούτου μισθὸν τὸν ἵππον παρὰ τῆς θηριώδους κόρης,
 ἀπηλλάττετο φέρων καὶ τὰς βοῦς. Μακρὸς δὲ ὁ μετὰ ταῦτα
 60 μῦθος Ἡροδότῳ, χαιρέτω δὲ τὸ νῦν. Τίνα δὲ τὰ Ἰουσίῳ δο-
 κοῦντα, μετάγοντι τὸν μῦθον εἰς τὴν τῶν ὄλων γέννησιν, ἡμεῖς
 διηγησόμεθα.

26. Οὗτος φησὶν· Ἦσαν τρεῖς ἀρχαὶ τῶν ὄλων ἀγέννη-
 τοι, ἀρρενικαὶ δύο, θηλυκὴ μία. Τῶν δὲ ἀρρενικῶν ἡ μὲν τις
 65 καλεῖται ἀγαθός, αὐτὸ μόνον οὕτως λεγόμενος, προγνωστικὸς
 τῶν ὄλων. Ἡ δὲ ἐτέρα πατὴρ πάντων τῶν γεννητῶν, ἀπρόγνω-
 στος [καὶ ἄγνωστος] καὶ ἀόρατος. Ἡ δὲ θήλεια ἀπρόγνωστος,
 ὀργίλη, δίγνωμος, δίσωμος, κατὰ πάντα τῇ κατὰ τὸν Ἡροδότου
 μῦθον ἐμφορῆς, μέχρι βουβῶνος παρθένος, ἐχίδνα δὲ τὰ κάτω,
 70 ὡς φησὶν Ἰουσίῳ. Καλεῖται δὲ Ἐδέμ αὕτη ἡ κόρη καὶ Ἰσραήλ.
 Αὐταὶ, φησὶν, αἱ ἀρχαὶ τῶν ὄλων, ῥίζαι καὶ πηγαί, ἀφ' ὧν τὰ
 πάντα ἐγένετο· ἄλλο δὲ ἦν οὐδέν. Ἰδὼν οὖν ὁ πατὴρ τὴν
 μιξοπάρθενον ἐκείνην ἀπρόγνωστος ὦν τὴν Ἐδέμ, ἦλθεν εἰς ἐπι-
 θυμίαν αὐτῆς· Ἐλωεῖμ δὲ, φησὶν, καλεῖται οὗτος | ὁ πατὴρ·
 75 οὐδὲν δ' ἤτιον ἐπεθύμησε καὶ ἡ Ἐδέμ τοῦ Ἐλωεῖμ, καὶ συνή-
 γαγεν αὐτοὺς ἡ ἐπιθυμία εἰς μίαν φιλίας εὐνοίαν. Γεννᾶ δὲ
 ἀπὸ τῆς συνόδου τῆς τοιαύτης ὁ πατὴρ ἐκ τῆς Ἐδέμ ἑαυτῷ ἀγ-
 γέλους δώδεκα. Ὄνόματα δὲ ἔστι τῶν πατρικῶν ἀγγέλων τάδε·
 Μιχαήλ, Ἀμήν, Βαρούχ, Γαβριήλ, Ἡσαδδαῖος. . . . Καὶ τῶν
 80 μητρικῶν ἀγγέλων, ὧν ἐποίησεν ἡ Ἐδέμ, ὁμοίως ὑποτίετακται
 τὰ ὀνόματα· ἔστι δὲ ταῦτα, Βάβελ, Ἀχαμῶθ, Νάας, Βήλ, Βε-
 λίας, Σατάν, Σαήλ, Ἀδωναῖος, Κανῖθαν, Φαραά, Καρκαμενώς,
 Λάθεν. Τούτων τῶν εἰκοσιτεσσάρων ἀγγέλων οἱ μὲν πατρικοὶ
 τῷ πατρὶ συναίρονται καὶ πάντα ποιοῦσι κατὰ τὸ θέλημα αὐ-

59. ἀπηλλάττετο C 60. τὸ νῦν] τὸν νοῦν C 61. μετάγοντα
 C 63. sqq. Cfr. Epitomen infra l. X, 15. p. 322—24 ed. Ox.
 64. ἡ] εἰ C 65. λεγόμενος] λεγόμενον. infra p. 322, 37 66. πα-
 τῆρ] μήτηρ C M. Cf. infra p. 322, 38 67. καὶ ἄγνωστος Epitome
 p. 322, 39: om C M θήλεια Epitome p. 322, 40: θήλυς C M 68.

inguina horribile quoddam spectrum viperae. Cupidine autem reperiendi equi obsequitur beluae Hercules; cognovit enim eam et fecit gravidam, et praedixit ei post cognitionem habere⁸⁵ illam ex se in utero tres simul filios, qui quidem futuri sint illustres. Iussit autem ubi nati forent nomina illis ponere parentem Agathyrsum, Gelonum et Scytham. Nactus autem huius muneris gratiam equum a bestiali virgine discedebat cum bobus suis. Longa autem post haec fabula est Herodoto, va-⁹⁰leat autem in praesens. Quae autem Iustino placeant transferenti fabulam illam in universorum creationem nos enarrabimus.

26. Hic ait: Erant tria principia universorum ingenerata, mascula duo, femininum unum. Masculorum autem unum vocatur Bonus, ipsum hoc solum vocatus, praesciens universorum.⁹⁵ Alterum autem pater omnium generatorum, non praesciens et ignarus et visu carens. Femininum autem non praesciens, iracundum, bimens, bicorpor, per omnia virgini quae est in Herodotea fabula simile, inguinibus tenus virgo, vipera autem infra, ut ait Iustinus. Vocatur autem haec virgo Edem et Is-¹raël. Haec, inquit, principia universorum, radices et fontes, unde omnia extiterunt, aliud autem erat nihil. Cum igitur vidit semivirginem illam pater non praesciens ille Edem, venit in cupiditatem eius. Elohim autem vocatur hic pater. Non⁵ autem minus et Edem tenebatur cupiditate Elohim, et conduxit eos cupiditas in unum amoris congressum. Generat autem ex congressu tali pater ex Edem sibimet ipsi angelos duodecim. Nomina autem sunt paternorum angelorum haec: Michaël, Amen, Baruch, Gabriel, Esaddaeus Et materno-¹⁰rum angelorum quos peperit Edem similiter subiuncta sunt nomina. Sunt autem haec: Babel, Achamoth, Naas, Bel, Belias, Satan, Saël, Adonaeus, Leviathan, Pharao, Carcamenos, Lathen. Horum viginti quattuor angelorum paterni patrem co-

διγνωμος Epitome p. 322, 41: ἀγνώμων C M 72. πάντα Epitome p. 323, 46: ὄντα C M 75. δ' om C 76. εὐνοίαν] εὐνήν R. Scottus. Videtur vox integra esse; nam Hippolytus respexerit scripturam receptam in loco 1 Cor. 7, 3 iam a Scotto laudatam: ὀφειλομένην εὐνοίαν, qui euphemismus quidam erat pro voc. ὀφειλήν. 81. Βαβελραμῶς C: Βάβελ, Ἀραμῶς M 82. Κανίθαν] Λευιάθάν? Φαραώθ C M 84. συναροῦνται C

85 τοῦ· οἱ δὲ μητρικοὶ τῇ μητρὶ Ἐδέμ· τούτων δὲ τῶν ἀγγέλων
ὁμοῦ πάντων τὸ πλῆθος ὁ παράδεισος, φησὶν, ἔστι, περὶ οὗ
λέγει Μωσῆς· Ἐφύτευσεν ὁ Θεὸς παράδεισον ἐν Ἐδέμ
κατὰ ἀνατολάς, τουτέστι κατὰ πρόσωπον τῆς Ἐδέμ, ἵνα
βλέπη τὸν παράδεισον ἢ Ἐδέμ, τουτέστι τοὺς ἀγγέλους, διὰ
90 παντός. Τούτου τοῦ παραδείσου ἀλληγορικῶς οἱ ἄγγελοι κέ-
κληται ξύλα, καὶ ἔστι τὸ ξύλον τῆς ζωῆς ὁ τρίτος τῶν πατρι-
κῶν ἀγγέλων Βαρούχ, τὸ δὲ ξύλον τοῦ εἰδέναι γνῶσιν καλοῦ
καὶ πονηροῦ ὁ τρίτος τῶν μητρικῶν ἀγγέλων, ὁ Νάας. Οὕτως
γὰρ λέγει δεῖν τὰ Μωσέως ἐρμηνεύειν, λέγων· περιεσταλμένως
95 αὐτὰ εἶπεν ὁ Μωϋσῆς διὰ τὸ μὴ πάντας χωρεῖν τὴν ἀλήθειαν.
Γενομένου δέ, φησί, τοῦ παραδείσου ἐξ εὐαρεστήσεως κοινῆς
Ἐλωεὶμ καὶ Ἐδέμ, οἱ τοῦ Ἐλωεὶμ ἄγγελοι λαβόντες ἀπὸ τῆς
καλλίστης γῆς, τουτέστιν οὐκ ἀπὸ τοῦ θηριώδους μέρους τῆς
Ἐδέμ, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν ὑπὲρ βουβῶνα ἀνθρωποειδῶν καὶ ἡμέ-
1 ρων χωρίων | τῆς γῆς ποιοῦσι τὸν ἄνθρωπον. Ἐκ δὲ τῶν θη-
ριωδῶν μερῶν, φησί, γίνονται τὰ θηρία καὶ τὰ λοιπὰ ζῷα.
Τὸν ἄνθρωπον οὖν ἐποίησαν σύμβολον τῆς ἐνότητος αὐτῶν καὶ
εὐνοίας, καὶ κατατίθενται τὰς ἑαυτῶν δυνάμεις εἰς αὐτόν, Ἐδέμ
5 μὲν τὴν ψυχὴν, Ἐλωεὶμ δὲ τὸ πνεῦμα. Καὶ γίνεται οἷονεὶ
σφραγὶς τις αὐτῆ καὶ φιλίας ὑπόμνημα καὶ σύμβολον αἰώνιον
τοῦ γάμου τῆς Ἐδέμ καὶ τοῦ Ἐλωεὶμ ἀνθρώπος, ὁ Ἀδάμ.
Ὅμοίως δὲ καὶ ἡ Εὐὰ γέγονε, φησὶν, ὥσπερ Μωσέϊ γέγραπται,
εἰκὼν καὶ σύμβολον, σφραγὶς εἰς αἰῶνα φυλαχθησομένη τῆς
10 Ἐδέμ· κατετέθη τε ὁμοίως καὶ ἐν τῇ Εὐὰ τῇ εἰκόνι ψυχὴ μὲν
ἀπὸ τῆς Ἐδέμ, πνεῦμα δὲ ἀπὸ τοῦ Ἐλωεὶμ. Καὶ ἐδόθησαν
ἐντολαὶ αὐτοῖς· Ἀυξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ κα-
τακληρονομήσατε τὴν γῆν, τουτέστι τὴν Ἐδέμ, οὕτω γὰρ
θέλει γεγράφθαι. Πᾶσαν γὰρ τὴν ἑαυτῆς δύναμιν οἷονεὶ τινα
15 οὐσίαν ἐν γάμῳ ἢ Ἐδέμ προσήνεγκε τῷ Ἐλωεὶμ. Ὅθεν, φησί,
κατὰ μίμησιν ἐκείνου τοῦ πρώτου γάμου προῖκα προσφέρουσι
μέχρι σήμερον αἱ γυναῖκες τοῖς ἀνδράσι, θείῳ τινὶ καὶ πατρικῷ
νόμῳ πειθόμεναι τῷ γενομένῳ πρὸς Ἐλωεὶμ τῆς Ἐδέμ. Κτι-
σθέντων δὲ πάντων, ὡς γέγραπται παρὰ τῷ Μωϋσῆϊ, οὐρανοῦ
20 τε καὶ γῆς καὶ τῶν ἐν αὐτῇ, εἰς τέταρτας ἀρχὰς διηρέθησαν οἱ
δώδεκα τῆς μητρὸς ἄγγελοι, καὶ καλεῖται τούτων ἕκαστον τεταρ-

mitantur et omnia perficiunt ex voluntate eius, materni autem 15
 matrem Edem. Horum autem angelorum simul omnium mul-
 titudo paradisi est, inquit, de quo ait Moses: *Plantavit deus*
paradisum in Edem orientem versus, hoc est versus faciem
 Edem, ut spectet paradisum Edem, hoc est angelos, in perpe-
 tuum. Huius paradisi allegorice angeli vocantur ligna, et est 20
 lignum vitae tertius paternorum angelorum, Baruch; lignum
 autem habendi cognitionem boni et mali tertius maternorum
 angelorum, Naas. Ita enim ait Mosis verba interpretanda
 esse dicens: Circumloquendo ea extulit Moses, quippe cum non
 omnes assequantur veritatem. Facto autem, inquit, paradiso 25
 ex complacito communi Elohim et Edem, Elohim angeli, su-
 mentes a pulcherrima terra, hoc est non a bestiali parte Edem,
 sed ex partibus supra inguina homini similibus et cicuribus
 terrae faciunt hominem. Ex bestialibus autem partibus, inquit,
 gignuntur bestiae et reliqua animalia. Hominem igitur fece- 30
 runt exemplum unitatis suae et caritatis et deponunt suas uter-
 que potestates in eo, et Edem quidem animum, Elohim autem
 spiritum. Et existit hoc tanquam sigillum quoddam et amoris
 monimentum et exemplum aeternum nuptiarum Edem et Elo-
 him, homo, qui est Adam. Pariter autem etiam Eva facta est, 35
 inquit, ut scriptum est Mosi, imago et exemplum, sigillum in
 perpetuum custodiendum illius Edem. Depositaeque est pariter
 etiam in Eva, imagine, anima quidem ab illa Edem, spiritus au-
 tem ab Elohim, et data sunt imperata iis: *Augemini et multi-*
plicamini et sortimini terram, hoc est Edem; sic enim vult 40
 scriptum esse. Omnem enim potestatem suam tanquam ali-
 quam dotem in nuptiis Edem attulit Elohim. Unde, inquit, per
 imitationem primarum illarum nuptiarum dotem afferunt hodie-
 que mulieres viris divinae cuidam et patriae legi obsecutae,
 quae lex sancita est inter Edem et Elohim. Conditis autem 45
 omnibus, ut scriptum est apud Mosen, et caelo et terra et iis,
 quae in eis insunt, in quattuor imperia divisi sunt duodecim

94. περιεσταλμένος C

99. τῶν ὑπὲρ] τὸν ὑπὲρ

3. ἐποίησε C M

4. αὐτόν] ἑαυτόν C

9. φυλαχθησόμενος C

12. 13. 1 Mos.

1, 28. Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν καὶ κατακυριεύ-
 σατε αὐτῆς κ. τ. λ.

17. θείω τινὶ bis in Cod. M

20. αὐτῆ R.

Scottus: ἀρχῆ C M

τημόριον ποταμός, Φεισών και Γεών και Τίγρις και Εὐφράτης, ὡς, φησί, λέγει Μωϋσῆς· οὗτοι ἔμπεριέρχονται οἱ δώδεκα ἄγγελοι εἰς τέσσαρα μέρη συμπεριπεπλεγμένοι και διέπουσι τὸν 25 κόσμον, σατραπικὴν τινα ἔχοντες κατὰ τοῦ κόσμου παρὰ τῆς Ἐδὲμ ἔξουσίαν. Μένουσι δὲ οὐκ ἀεὶ ἐπὶ τῶν τόπων τῶν αὐτῶν, ἀλλ' οἷονεὶ ἐν χορῶν κυκλικῶν ἔμπεριέρχονται, | ἀλλάσσοντες τόπον ἐκ τόπου και παραχωροῦντες ἐν χρόνοις και διαστήμασι τοὺς τόπους τεταγμένους ἑαυτοῖς. Ὅταν δὲ ἐπικρατῆ τῶν τό- 30 πων ὁ Φεισών, λιμός, στενοχωρία, θλίψις ἐν ἐκείνῳ τῷ μέρει τῆς γῆς γίνεται· φειδωλὸν γὰρ τὸ παράταγμα τῶν ἀγγέλων τούτων· ὁμοίως και ἑκάστου μέρους τῶν τεσσάρων, κατὰ τὴν ἑκάστου δύναμιν και φύσιν, κακοὶ καιροὶ και νόσων στάσεις. Καὶ τοῦτο εἰσαεὶ κατὰ τὴν ἐπικράτησιν τῶν τεταρτημορίων ὡς- 35 περεὶ ποταμῶν ῥεῦμα κακίας κατὰ θάλησιν τῆς Ἐδὲμ ἀδιαλείπτως τὸν κόσμον περιέρχεται. Γέγονε δὲ ἡ τῆς κακίας ἀνάγκη ἐκ τοιαύτης τινὸς αἰτίας· κατασκευάσας και δημιουργήσας Ἐλωεὶμ ἐκ κοινῆς εὐαρεστήσεως τὸν κόσμον, ἀναβῆναι ἠθέλησεν εἰς τὰ ὑψηλὰ μέρη τοῦ οὐρανοῦ και θεάσασθαι, μή τι γέγονε τῶν 40 κατὰ τὴν κτίσιν ἐνδεῶς, συμπαραλαβὼν τοὺς ἰδίους ἀγγέλους μετ' αὐτοῦ, ἦν γὰρ ἀνωφερῆς, καταλιπὼν τὴν Ἐδὲμ κάτω, γῆ γὰρ οὐσα ἐπακολουθεῖν ἀνω τῷ συζύγῳ οὐκ ἠθέλησεν. Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἐλωεὶμ ἐπὶ τὸ πέρας ἀνω τοῦ οὐρανοῦ, και θεασάμενος φῶς κρεῖττον ὑπὲρ ὃ αὐτὸς ἐδημιούργησεν εἶπεν· Ἄνοι- 45 ξατέ μοι πύλας, ἵνα εἰσελθὼν ἐξομολογήσωμαι τῷ κυρίῳ· ἐδόκουν γὰρ ἐγὼ κύριος εἶναι. Φωνὴ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ φωτὸς ἐδόθη λέγουσα· Αὕτη ἡ πύλη τοῦ κυρίου, δίκαιοι εἰσέρχονται δι' αὐτῆς· και ἀνεύχθη παραχρῆμα ἡ πύλη, και εἰσῆλθεν ὁ πατὴρ δίχα τῶν ἀγγέλων πρὸς τὸν 50 ἀγαθὸν και εἶδεν, ἃ ὄφθαλμὸς οὐκ εἶδε και οὐς οὐκ ἤκουσε και ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ ἀγαθός· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου. Ὁ δὲ πατὴρ λέγει πρὸς τὸν ἀγαθόν· Ἐασόν με κύριε καταστρέψαι τὸν κόσμον, ὃν | πεποίηκα· τὸ πνεῦμα γὰρ μου ἐνδέ- 55 δεται εἰς τοὺς ἀνθρώπους, και θέλω αὐτὸ ἀπολαβεῖν. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ ἀγαθός· Οὐδὲν δύνασαι κα-

23. ἔμπεριέρχονται C M

25. ἀσραπικὴν C

27. ἔμπεριέρχον- 29. τεταγμένων C

ται C M

34. ἐπικράτησιν] ἐπικρασίην C

34. 35. ὡσπερεὶ] ὡς περὶ C: ὡσπερ M

41. Ἐδὲμ κάτω, γῆ] Ἐδὲμ,

matris angeli, et vocatur horum quodque quadrans amnis Phison et Gehon et Tigris et Euphrates, ut, inquit, dicit Moses. Hi circumvagantur duodecim angeli in quattuor partes inter se 50 complicati et gubernant mundum, satrapicam quandam obtinentes in mundum ab Edem acceptam potestatem. Manent autem non semper in locis iisdem, sed tanquam in choro cyclico circumvagantur, mutantes locum ex loco et cedentes certis temporibus et intervallis loca sibi constituta. Quando autem imperium tenet locorum Phison, fames, angustiae, miseria in illa parte terrae oriuntur. Parca (*φειδωλὸν*) enim iuxta-collocatio horum angelorum. Pariter etiam singularum partium quattuor illarum ex singularum vi et natura mala tempora et morborum irrationes. Et hoc in perpetuum secundum imperia illorum 60 quadrantium tanquam amnium flumen malitiae ex voluntate Edem nunquam intermisso cursu mundum circumit. Exstitit autem malitiae necēssitas ex tali quadam causa. Cum comparasset et fabricatus esset Elohim ex communi complacito mundum, ascendere voluit in alta caeli et contemplari, num aliquid desideraretur in rebus a se conditis, assumptis una secum angelis suis (ferebatur enim sursum), relicta Edem infra; terra enim quoniam erat, sequi sursum coniugem volebat. Postquam igitur venit Elohim ad extremum supra caeli et adspexit lucem superiorem illa, quam ipsa fabricaverat, dixit: *Aperite mihi 70 portas, ut, ubi intravero, confitear domino, opinabar enim ego dominus esse.* Vox ei ab luce reddita est dicens: *Haec porta domini, iusti intrant per eam, et patefacta est ilico porta et intravit pater absque angelis ad Bonum et vidit, quae oculus non vidit nec auris audivit nec in cor hominis ascenderunt.* Tum 75 dicit ei Bonus: *Conside ad dexteram meam.* Pater autem dicit Bono: *Sine me, domine, pervertere mundum, quem feci; spiritus enim meus illigatus est in homines, et volo eum recipere.* Tum dicit ei Bonus: *Nihil potes mali facere, cum apud*

κατώγη C: Ἐδέμ, κατοφερῆς M 42. οὖσαν C 44. sqq. Cf. Ps. 117, 19. 20: Ἀνοίξατέ μοι πύλας δικαιοσύνης· εἰσελθὼν ἐν αὐταῖς ἐξομολογήσομαι τῷ κυρίῳ. Αὕτη ἡ πύλη τοῦ κυρίου· δίκαιοι εἰσελεύσονται ἐν αὐτῇ. 50. 51. 1 Cor. 2, 9. Cf. supra p. 216, 24 sqq. ubi οὐδε pro καὶ — οὐκ legitur. 52. Ps. 109, 1. 53. τὸν κόσμον] ἐς τὸν κόσμον susp. M 55. ἀνθρώπους Bernaysius: οὐρανοὺς C M

κοποιῆσαι παρ' ἐμοὶ γενόμενος, ἐκ κοινῆς γὰρ εὐα-
 ρεσιτήσεως ἐποιήσατε τὸν κόσμον σύ τε καὶ ἡ Ἐδέμ.
 ἔασον οὖν τὴν Ἐδέμ ἔχειν τὴν κτίσιν μέχρις οὗ βού-
 60 λεται· σὺ δὲ μένε παρ' ἐμοί. Τότε γνοῦσα ἡ Ἐδέμ ὅτι
 καταλέλειπται ὑπὸ τοῦ Ἐλωείμ, λυπηθεῖσα παρέστησεν αὐτῇ
 τοὺς ἰδίους ἀγγέλους καὶ εὐπρεπῶς ἐκόσμησεν ἑαυτήν, εἰ πως
 εἰς ἐπιθυμίαν ἐλθὼν ὁ Ἐλωείμ κατέλθῃ πρὸς αὐτήν. Ὡς δὲ
 κρατηθεὶς τῷ ἀγαθῷ ὁ Ἐλωείμ οὐκέτι κατήλθε πρὸς τὴν Ἐδέμ,
 65 προσέταξεν ἡ Ἐδέμ τῇ Βάβελ, ἣτις ἐστὶν Ἀφροδίτη, μοιχείας
 καὶ χωρισμοὺς γάμων κατασκευάσαι ἐν ἀνθρώποις, ἵνα ὡς αὐτὴ
 κενώριστα ἀπὸ τοῦ Ἐλωείμ, οὕτω καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Ἐλωείμ
 τὸ ὄν ἐν τοῖς ἀνθρώποις τοῖς χωρισμοῖς τοῖς τοιούτοις βασανί-
 ζηται λυπούμενον, καὶ πάσχη τὰ αὐτὰ ὅποια καὶ ἡ Ἐδέμ κα-
 70 ταλελειμμένη. Καὶ δίδωσιν ἐξουσίαν ἡ Ἐδέμ μεγάλην τῷ τρί-
 τῳ ἀγγέλῳ αὐτῆς τῷ Νάας, ἵνα πάσαις κολάσεσι κολάξῃ τὸ
 πνεῦμα τοῦ Ἐλωείμ τὸ ὄν ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἵνα διὰ τοῦ
 πνεύματος ἢ κολαζόμενος ὁ Ἐλωείμ ὁ καταλιπὼν παρὰ τὰς
 συνθήκας τὰς γενομένας αὐτῶν τὴν σύζυγον. Ἰδὼν ταῦτα ὁ
 75 πατὴρ Ἐλωείμ ἐκπέμπει τὸν Βαρούχ, τὸν τρίτον ἀγγελὸν τῶν
 ἑαυτοῦ, εἰς βοήθειαν τῷ πνεύματι τῷ ὄντι ἐν τοῖς ἀνθρώποις.
 Πάλιν ἐλθὼν οὖν ὁ Βαρούχ ἔστη ἐν μέσῳ τῶν ἀγγέλων τῆς
 Ἐδέμ, τουτέστιν ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου (παραδείσος γὰρ οἱ
 ἄγγελοι, ὧν μέσος ἔστη), καὶ παρήγγειλε τῷ ἀνθρώπῳ, ἀπὸ
 80 παντὸς ξύλου τοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ βρώσει φαγεῖν,
 ἀπὸ δὲ τοῦ [ξύλου τοῦ] γινώσκειν τὸ καλὸν καὶ το
 πο|νηρὸν μὴ φαγεῖν, ὅπερ ἐστὶν ὁ Νάας, τουτέστι τοῖς
 μὲν ἄλλοις ἀγγέλοις πείθεσθαι τοῖς ἑνδεκα τῆς Ἐδέμ, πάθῃ
 μὲν γὰρ ἔχουσιν οἱ ἑνδεκα, παρανομίαν δὲ οὐκ ἔχουσιν· ὁ δὲ
 85 Νάας παρανομίαν ἔσχε· προσῆλθε γὰρ τῇ Εὐὰ ἑξαπατήσας αὐ-
 τὴν καὶ ἐμοίχευσεν αὐτήν, ὅπερ ἐστὶ παράνομον· προσῆλθε δὲ
 καὶ τῷ Ἀδὰμ καὶ ἔσχεν αὐτὸν ὡς παῖδα, ὅπερ ἐστὶ καὶ αὐτὸ
 παράνομον· ἐνθεν γέγονε μοιχεία καὶ ἀρσενοκοιτία. Ἀπὸ τότε
 ἐπεκράτησε τὰ κακὰ τοῖς ἀνθρώποις καὶ τὰ ἀγαθὰ ἐκ μιᾶς
 90 ἀρχῆς γενόμενα τῆς τοῦ πατρός. Ἀναβὰς γὰρ πρὸς τὸν ἀγα-
 θὸν ὁ πατὴρ ὁδὸν ἔδειξε τοῖς ἀναβαίνειν θέλουσιν. Ἀποστὰς
 δὲ τῆς Ἐδέμ ἀρχὴν κακῶν ἐποίησε τῷ πνεύματι τῷ ἐν τοῖς

me sis; ex communi enim complacito fecistis mundum et tu 80
 et Edem; sinito igitur Edem habere mundum donec volet, tu
 autem mane apud me. Tum intelligens Edem se desertam esse
 ab Elohim, dolore correpta ad latus suum posuit suos sibi an-
 gelos et decore ornavit sese, si forte Elohim in cupiditatem sui
 veniens descenderet ad se. Ubi autem victus a Bono Elohim 85
 non iam descendit ad Edem, imperavit Edem Babel, quae est
 Venus, adulteria et divortia nuptiarum instituere in hominibus,
 ut, sicut ipsa repudiata sit ab Elohim, sic etiam spiritus Elo-
 him, qui est in hominibus, divortiis eiusmodi vexetur atque
 angatur et patiatur eadem, qualia et Edem derelicta. Et lar- 90
 gitur Edem magnam potentiam tertio angelo suo Naas, ut om-
 nibus poenis puniat spiritum Elohim, qui est in hominibus, ut
 per spiritum puniatur Elohim, qui deseruit contra pactiones in-
 ter eos factas coniugem. Haec cum vidit pater Elohim, emit-
 tit Baruch, tertium angelorum suorum, in auxilium spiritus, qui 95
 est in hominibus. Rursus igitur Baruch constitit in mediis an-
 gelis Edem, hoc est in medio paradiso (paradisus enim angeli,
 quibus in mediis constitit), et annuntiavit homini: *Ab omni li-
 gno paradisi edendo vesceris, ab eo autem, quod est cogno-
 scendo bonum et malum, noli vesci*, id quod est Naas, hoc est, 1
 obsequendum esse reliquis angelis undecim Edem, passiones
 enim habent undecim illi, iniustitiam autem non habent; Naas
 autem iniustitiam habuit, accessit enim ad Evam deceptam a
 sese et vitiavit eam, id quod est iniustum, accessit autem etiam 5
 ad Adam abususque eo est tanquam puero, id quod et ipsum
 est iniustum. Hinc venit scortatio et masculorum concubitus.
 Exinde dominata sunt mala in hominibus et bona ex eodem
 fonte orta patris. Postquam enim ascendit ad Bonum pater,
 viam monstravit ascensuris, postquam autem discessit ab Edem 10
 principium malorum fecit spiritui, qui est in hominibus. Mis-

om C M Cf. infra lin. 72.

68. 69. βασανίζεται C

74. αὐτῶν]

αὐτῶ C M

76. 77. ἀνθρώποις. Πάλιν ἐλθῶν]

ἀνθρώποις πᾶσιν. Ἐλ-
 θῶν C M

79—82. 1 Mos. 2, 17. Cfr. supra p. 208, 91 sqq.

81. τοῦ ξύλου τοῦ] τοῦ C: τοῦ τοῦ M

92. τῷ πνεύματι τῷ ἐν τοῖς ἀν-
 θρώποις]

τῷ πνεύματι τοῦ πατρὸς τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς C: τῷ πνεύματι τ.

πατρ. τοῦ ἐν τοῖς ἀνθρώποις susp. M: τῷ πνεύματι τοῦ πατρ. τῷ ἐν τοῖς

ἀνθρώποις Bernaysius.

ἀνθρώποις. Ἐπέμφθη οὖν ὁ Βαρούχ πρὸς τὸν Μωσέα, καὶ
 δι' αὐτοῦ ἐλάλησε τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ, ὅπως ἐπιστραφῶσι πρὸς
 95 τὸν ἀγαθόν. Ὁ δὲ τρίτος ὁ δια τῆς ψυχῆς ἀπὸ τῆς
 Ἐδὲμ οἰκούσης εἰς τὸν Μωσέα, ὡσπερ καὶ εἰς πάντας ἀνθρώ-
 πους, τὰς ἐντολὰς τοῦ Βαρούχ ἐπεσκίασε καὶ τὰς ἰδίας ἐποίη-
 σεν ἀκούεσθαι· διὰ τοῦτο ἡ ψυχὴ κατὰ τοῦ πνεύματος τέτακ-
 ται, καὶ τὸ πνεῦμα κατὰ τῆς ψυχῆς. Ἡ μὲν γὰρ ψυχὴ ἐστὶν
 1 Ἐδὲμ, τὸ δὲ πνεῦμα Ἐλωείμ, ἐκάτερα ὄντα ἐν πᾶσιν ἀνθρώ-
 πους καὶ θήλεσι καὶ ἄρρεσι. Πάλιν μετὰ ταῦτα ἐπέμφθη ἐπὶ
 τοὺς προφήτας ὁ Βαρούχ, ἵνα διὰ τῶν προφητῶν ἀκούσῃ τὸ
 πνεῦμα τὸ ἐν τοῖς ἀνθρώποις κατοικοῦν καὶ φύγῃ τὴν Ἐδὲμ
 5 καὶ τὴν πλάσιν τὴν πονηράν, ὡσπερ ἔφυγεν ὁ πατὴρ Ἐλωείμ·
 ὁμοίως καὶ [διὰ τῶν προφητῶν] τῇ αὐτῇ ἐπινοία ὁ Νάας διὰ
 τῆς ψυχῆς τῆς ἐνοικούσης ἐν τῷ ἀνθρώπῳ σὺν τῷ πνεύματι
 τοῦ πατρὸς ὑπέσυρε τοὺς προφήτας, καὶ ὑπεσύρησαν | πάντες,
 καὶ οὐκ ἠκολούθησαν τοῖς λόγοις τοῦ Βαρούχ, οὓς ἐνετείλατο
 10 Ἐλωείμ. Τὸ τελευταῖον ἐξ ἀκροβυστίας προφήτην ἐπελέξατο
 Ἐλωείμ τὸν Ἡρακλέα καὶ ἐπεμψεν, ἵνα τοὺς δώδεκα ἀγγέλους
 τῆς Ἐδὲμ καταγωνίσηται καὶ ἐλευθερώσῃ τὸν πατέρα ἀπὸ τῶν
 δώδεκα ἀγγέλων τῆς κίσεως τῶν πονηρῶν. Ταῦτά ἐστι τα
 δώδεκα ἄθλα τοῦ Ἡρακλέους, ἃ κατηγωνίσασατο ὁ Ἡρακλῆς τῇ
 15 τάξει, ἀπὸ τοῦ πρώτου ἕως ἐσχάτου, λέοντα καὶ ὕδραν καὶ
 κάπρον καὶ τὰ ἐξῆς. Τῶν ἐθνῶν γὰρ εἶναι ταῦτα τὰ ὀνόματα,
 ἃ μειωνόμασται, φασίν, ἀπὸ τῆς ἐνεργείας τῶν μητρικῶν ἀγ-
 γέλων. Ὡς δ' ἐδόκει κατηγωνίσθαι, προσπλέκεται αὐτῷ ἡ Ὀμ-
 φάλη, ἣτις ἐστὶ Βάβελ ἢ Ἀφροδίτη, καὶ ὑποσύρει τὸν Ἡρακλέα
 20 καὶ ἀποδιδύσκει τὴν δύναμιν αὐτοῦ, τὰς ἐντολὰς τοῦ Βαρούχ,
 ἃς ἐνετείλατο Ἐλωείμ, καὶ μετενδιδύσκει τὴν ἰδίαν αὐτῆς στο-
 λήν, τουτέστι τὴν δύναμιν τῆς Ἐδὲμ τῆς κάτω δυνάμεως, καὶ
 οὕτως ἀτελής ἐγένετο τοῦ Ἡρακλέους ἡ προφητεία καὶ τὰ ἔργα
 αὐτοῦ. Τὸ δὲ τελευταῖον ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασι-
 25 λέως πέμπεται ὁ Βαρούχ, καταπεμφθεὶς πάλιν ὑπὸ τοῦ Ἐλω-
 εῖμ, καὶ ἐλθὼν εἰς Ναζαρετ εὔρε τὸν Ἰησοῦν, υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ
 καὶ Μαρίας, βόσκοντα πρόβατα, παιδάριον δυωδεκαετής, καὶ
 ἀναγγέλλει αὐτῷ ἀπ' ἀρχῆς πάντα ὅσα ἐγένετο ἀπὸ τῆς Ἐδὲμ

95. Post verba τρίτος ὁ quaedam excidisse videntur 96. οἰκούσης
 C: ἠκούσης M 98. Cf. Galat. 5, 17: ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ (στρατεύεται

sus igitur est Baruch ad Mosen et per eum locutus est filiis Israëli, ut converterentur ad Bonum. Tertius autem (angelus Edem) per animam ab Edem habitantem in Mose, sicut etiam in omnibus hominibus, praecepta Baruch obscuravit et sua ipsius 15 fecit ut audirentur. Propterea anima exadversum spiritui collocata est et spiritus animae. Anima enim est Edem, spiritus autem Elohim, quorum utrumque est in omnibus hominibus et femininis et masculis. Rursus post haec missus est ad prophetas Baruch, ut per prophetas audiret spiritus in hominibus 20 habitans et fugeret Edem et ficturam pravam, uti fugit pater Elohim. Pariter etiam eodem consilio Naas per animam inhabitantem in homine cum spiritu patris allexit prophetas et allecti sunt omnes et non obsecuti sunt dictis Baruch, quae iniunxerat Elohim. Ad extremum e praeputio prophetam delegit 25 Elohim Herculem et misit ut duodecim angelos Edem luctando devinceret et liberaret patrem a duodecim angelis creaturae pravis. Hi sunt duodecim labores Herculis, quos peregit Hercules ordine, a primo ad extremum, devincens leonem et hydram et aprum et deinceps. Ethnicorum enim esse haec no- 30 mina, quae repetita esse aiunt ab opera maternorum angelorum. Ubi autem sibi visus est omnes labores peregisse, sese applicat ad eum Omphale, quae quidem est Babel sive Venus, et blandiendo capit Herculem et exuit potestatem eius, praecepta Baruch, quae mandaverat Elohim, et redinduit suam ipsius 35 vestem, hoc est potestatem Edem, infra potestatis, et ita eventu caruerunt Herculis prophetia et opera eius. Ad extremum autem diebus Herodis regis mittitur Baruch, demissus rursus ab Elohim, et cum advenit Nazareth, reperit Iesum, filium Iosephi et Mariae, pascentem oves, puerulum duodecim annorum, et 40 annuntiat ei ab initio omnia quaecunque facta sunt ab Edem et Elohim et posthac futura, et dixit: *Omnes ante te prophe-*

Orig. 3, 330 d) κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός· ταῦτα γὰρ ἀλλήλοις ἀντίκειται κ. τ. λ.

4. ἀνθρώποις] Bernaysius: οὐρανοῖς C M φύγη] φυγὸν C M

6. διὰ τῶν προφητῶν] uncis inclusimus, quippe quae sententiam turbent, fortasse male iterata ex superioribus

7. ψυχῆς] ἐσχῆς C M 8. ἐπέσυρε] ἐπέσυρε C: ἐπεσύρετο susp. M ἐπεσύρησαν] ἐπεσύρησαν C

9. τοῖς λόγοις] οἱ λόγοι C

18. δ' om C M 19. ἦ] ἡ C M

καὶ τοῦ Ἐλωείμ καὶ τὰ μετὰ ταῦτα ἐσόμενα, καὶ εἶπε· Πάν-
 30 τες οἱ πρὸ σοῦ προφηῆται ὑπεσύρθησαν. Πειράθητι
 οὖν, Ἰησοῦ, υἱὲ ἀνθρώπου, μὴ ὑποσυρῆναι, ἀλλὰ
 κήρυξον τοῦτον τὸν λόγον τοῖς ἀνθρώποις καὶ ἀνάγ-
 γειλον αὐτοῖς τὰ περὶ τοῦ πατρὸς καὶ τὰ περὶ τοῦ
 ἀγαθοῦ, καὶ ἀνάβαινε πρὸς τὸν ἀγαθὸν καὶ κάθου
 35 ἐκεῖ μετὰ τοῦ πάντων ἡμῶν πατρὸς Ἐλωείμ. Καὶ
 ὑπήκουσε τῷ ἀγγέλῳ ὁ Ἰησοῦς εἰπὼν, ὅτι κύριε ποιήσω
 πάντα, καὶ ἐκήρυξεν. Ὑποσῦραι οὖν ὁ Νάας καὶ τοῦτον ἠθέ-
 λησε . . . πιστὸς γὰρ ἔμεινε τῷ Βαρούχ. Ὅργισθεῖς οὖν ὁ
 Νάας, ὅτι αὐτὸν ὑποσῦραι οὐκ ἠδυνήθη, ἐποίησεν αὐτὸν σταυ-
 40 ρωθῆναι. Ὁ δὲ καταλιπὼν τὸ σῶμα τῆς Ἐδέμ πρὸς τὸ ξύλον,
 ἀνέβη πρὸς τὸν ἀγαθόν. Εἰπὼν δὲ τῇ Ἐδέμ· Γύναι, ἀπέ-
 χεις σου τὸν υἰόν, τουτέστι τὸν ψυχικὸν ἀνθρώπου καὶ τὸν
 χοϊκόν, αὐτὸς δὲ εἰς χεῖρας παραθέμενος τὸ πνεῦμα τοῦ πα-
 τρός, ἀνῆλθε πρὸς τὸν ἀγαθόν. Ὁ δὲ ἀγαθὸς ἐστὶ Πρίαπος,
 45 ὁ πρὶν τι εἶναι ποιήσας· διὰ τοῦτο καλεῖται Πρίαπος, ὅτι
 ἐπριοποίησε τὰ πάντα. Διὰ τοῦτο, φησὶν, εἰς πάντα ναὸν ἵστα-
 ται, ὑπὸ πάσης τῆς κτίσεως τιμώμενος καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς βα-
 σιάζων τὰς ὁπώρας ἐπάνω αὐτοῦ, τουτέστι τοὺς καρποὺς τῆς
 κτίσεως, ὧν αἴτιος ἐγένετο, πριοποίησας τὴν κτίσιν πρότερον
 50 οὐκ οὔσαν. Ὅταν οὖν, φησὶν, ἀκούσητε λεγόντων ἀνθρώπων,
 ὅτι κύκνος ἐπὶ τὴν Λήδα ἦλθε καὶ ἐτεκνοποίησεν ἐξ αὐτῆς, ὁ
 κύκνος ἐστὶν ὁ Ἐλωείμ, καὶ ἡ Λήδα ἡ Ἐδέμ. Καὶ ὅταν λέγω-
 σιν οἱ ἀνθρώποι, ὅτι ἀετὸς ἦλθεν ἐπὶ τὸν Γαννυμήδην, ὁ ἀετὸς
 ἐστὶν ὁ Νάας, ὁ δὲ Γαννυμήδης ὁ Ἀδάμ· καὶ ὅταν λέγωσιν, ὅτι
 55 ὁ χρυσὸς ἦλθεν ἐπὶ τὴν Δανάην καὶ ἐπαιδοποίησεν ἐξ αὐτῆς,
 ὁ χρυσὸς ἐστὶν ὁ Ἐλωείμ, Δανάη δὲ ἐστὶν ἡ Ἐδέμ. Ὅμοίως
 δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον πάντας τοὺς τοιοῦτους λόγους μύ-
 θους ἐμφερεῖς ὄντας παραθεμένοι διδάσκουσιν. Ὅταν οὖν
 προφηῆται λέγωσιν· Ἄκουε οὐρανὲ καὶ ἐνωτίζου ἡ γῆ,
 60 κύριος ἐλάλησεν, οὐρανὸν λέγει, | φησί, τὸ πνεῦμα τὸ ἐν
 τῷ ἀνθρώπῳ, τὸ τοῦ Ἐλωείμ, γῆν δὲ τὴν ψυχὴν τὴν ἐν τῷ
 ἀνθρώπῳ σὺν τῷ πνεύματι, κύριον δὲ τὸν Βαρούχ, Ἰσραὴλ δὲ
 τὴν Ἐδέμ· Ἐδέμ γὰρ λέγεται καὶ Ἰσραὴλ ἡ σύζυγος τοῦ Ἐλωείμ.
 Οὐκ ἔγνω με, φησὶν, Ἰσραήλ, εἰ γὰρ ἐγνώκει, ὅτι πρὸς

tae capti sunt. Operam igitur dato, Iesu, fili hominis, ne capiaris, sed nuntiato hunc sermonem hominibus et renuntiato illis quae sunt patris et quae sunt Boni et ascende ad Bonum et 45 considito illic cum omnium nostrum patre Elohim. Et obediit angelo Iesus fatus: *O domine, faciam omnia*, et renuntiavit. Decipere igitur Naas etiam hunc voluit, [sed Iesus obedire ei noluit], fidelis enim mansit Baruch. Iratus igitur Naas, quod eum decipere non potuit, fecit ut in crucem suffigeretur. Ille 50 autem, relicto corpore Edem in cruce, ascendit ad Bonum. Dicens autem ad Edem: *Mulier, habes tuum tibi filium*, hoc est animale hominem et choicum; ipse autem deposito in manus patris spiritu ascendit ad Bonum. Bonus autem est Priapus, is qui antequam quidquam esset fecit. Propter hoc 55 vocatur Priapus, quoniam prius fecit omnia. Propterea, inquit, in omni templo statuitur, ab omni natura honoratus et in viis portans fructus auctumnales a se suspensas, hoc est fructus creaturae, quorum auctor extitit, quoniam prius fecit creaturam antea non existentem. Ubi igitur audietis, inquit, dicentes ho- 60 mines cygnum venisse ad Ledam et generasse ex ea, cygnus est Elohim et Leda Edem. Et cum dicunt homines aquilam venisse ad Ganymedem, aquila est Naas, Ganymedes autem Adam, et ubi dicunt aurum venisse ad Danaam et generasse ex ea, aurum est Elohim, Danaë autem est Edem. Similiter 65 autem in eundem modum omnes tales sermones, fabulas consimiles iuxta ponentes, tradunt. Quando igitur prophetae dicunt: *Audi caelum et aures arrige, terra, dominus locutus est*, caelum dicit, inquit, spiritum qui est in homine ab Elohim, terram autem animam quae est in homine cum spiritu, domi- 70 num autem Baruch, Israël autem Edem. Edem enim vocatur et Israël coniux Elohim. *Non cognovit me*, inquit, *Israël, si enim cognovisset me apud Bonum esse, non puniturus*

fort. addendum: ἀλλὰ Ἰησοῦς ἀκολουθήσαι αὐτῷ οὐκ ἠθέλησε. M 41.
 42. Cf. Ev. Io. 19, 26: Γύναι, ἴδε ὁ υἱός σου. 49. πρότερον] πρώ-
 τον C M 53. Γαννυμήθην bis C 57. 58. μύθους ἐμφερέϊς ὄν-
 τας] μύθους ἐμφέροντας C: μύθοις ἐμφέροντας M 59. λέγουσιν
 C 59. 60. Ies. 1, 2: Ἄκουε οὐρανὲ καὶ ἐνωτίζου γῆ, ὅτι κύριος ἐλά-
 λησεν 61. ἀνθρώπῳ] οὐρανῷ C M 65. Cf. Ies. 1, 3: Ἰσραὴλ
 δέ με οὐκ ἔγνω ἔγνω με] ἔγνώσει C M

65 τῷ ἀγαθῷ εἰμί, οὐκ ἂν ἐκόλαζε τὸ πνεῦμα τὸ ἐν
τοῖς ἀνθρώποις διὰ τὴν πατρικὴν ἄγνοιαν.

27. Ἐντεῦθεν γέγραπται δὲ καὶ ὄρκος ἐν τῷ πρώτῳ βι-
βλίῳ τῷ ἐπιγραφομένῳ Βαρούχ, ὃν ὀρκίζουσι τοὺς κατακούειν
μέλλοντας τούτων τῶν μυστηρίων καὶ τελεῖσθαι παρὰ τῷ ἀγα-
70 θῷ· ὃν ὄρκον, φησὶν, ὤμοσεν ὁ πατήρ ἡμῶν Ἐλωείμ παρὰ
τῷ ἀγαθῷ γενόμενος, καὶ οὐ μετεμελήθη ὁμόσας, περὶ οὗ γέ-
γραπται, φησὶν, Ὁμοσε κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσε-
ται. Ἔστι δὲ ὁ ὄρκος οὗτος· Ὁμνύω τὸν ἐπάνω πάντων,
τὸν ἀγαθὸν, τηρῆσαι τὰ μυστήρια ταῦτα καὶ ἐξεϊ-
75 πεῖν μηδενί, μηδὲ ἀνακάμψαι ἀπὸ τοῦ ἀγαθοῦ ἐπὶ
τὴν κτίσιν. Ἐπειδὴν δὲ ὁμόση τοῦτον τὸν ὄρκον, εἰσέρχεται
πρὸς τὸν ἀγαθὸν καὶ βλέπει, ὅσα ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ
οὐς οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέ-
βη, καὶ πίνει ἀπὸ τοῦ ζῶντος ὕδατος, ὅπερ ἐστὶ λουτρον ἀν-
80 τοῖς, ὡς νομίζουσι, πηγὴ ζῶντος ὕδατος ἀλλομένου. Διακεχώ-
ρισται γὰρ, φησὶν, ἀνὰ μέσον ὕδατος καὶ ὕδατος, καὶ ἔστιν
ὑδωρ τὸ ὑποκάτω τοῦ στερεώματος τῆς πονηρᾶς κτίσεως, ἐν
ᾧ λούονται οἱ χοϊκοὶ καὶ ψυχικοὶ ἀνθρώποι, καὶ ὑδωρ ἐστὶν
ὑπεράνω τοῦ στερεώματος τοῦ ἀγαθοῦ ζῶν, ἐν ᾧ λούονται
85 οἱ πνευματικοὶ ζῶντες ἀνθρώποι, ἐν ᾧ ἐλούσατο Ἐλωείμ καὶ
λουσάμενος οὐ μετεμελήθη. Καὶ ὅταν λέγη, φησὶν, ὁ προφή-
της λαβεῖν ἐαυτῷ | γυναῖκα πορνείας, διότι πορ-
νεύουσα ἐκπορνεύσει ἢ γῆ ἀπὸ ὀπισθε τοῦ κυρίου,
τουτέστιν ἢ Ἐδὲμ ἀπὸ τοῦ Ἐλωείμ, ἐν τούτοις, φησὶν, ὁ προ-
90 φήτης σαφῶς λαλεῖ τὸ ὄλον μυστήριον, καὶ οὐκ ἀκούεται διὰ
τὴν κακίαν τοῦ Νάας. Κατὰ τὸν αὐτὸν ἐκεῖνον τρόπον καὶ
τὰς ἄλλας λαλιὰς προφητικὰς ὁμοίως παράδουσι διὰ πλειόνων
βιβλίων, ἔστι δὲ αὐτοῖς προηγουμένως βιβλίον ἐπιγραφόμενον
Βαρούχ, ἐν ᾧ ὄλην τὴν τοῦ μύθου αὐτῶν διαγωγὴν ὁ ἐντυ-
95 χῶν γνώσεται. Πολλαῖς μὲν οὖν αἰρέσεσιν ἐντυχῶν, ἀγαπητοί,
οὐδενὶ τούτου κακῶ χειρόνι ἐνέτυχον. Ἀληθῶς δέ, ὡς περ λέγεται,
κατὰ τὸν αὐτοῦ Ἡρακλέα δεῖ μιμησαμένους ἐκκαθᾶραι τὴν Ἀυγείου
κόπρον, μᾶλλον δὲ ἀμάραν, εἰς ἣν ἐμπεσόντες οἱ τούτου ἐχόμενοι
οὐ πώποτε ἀποπλυθήσονται, ἀλλ' οὐδὲ ἀνακύψαι δυνήσονται.

66. ἀνθρώποις Bernaysius: οὐρανοῖς C M
claudēbat caput superius huc retraximus
C 72, 73, Psalm, 109, 4.

67. Ἐντεῦθεν quod
70. ὤμοσεν] ὠνόμασεν
73. οὗτος] οὕτως C M 73.

erat spiritum, qui est in hominibus per paternam ignorantiam.

27. Hinc autem scriptum est etiam iusiurandum in primo 75 libro qui inscribitur Baruch, quo obstringunt eos, qui audire volunt haec mysteria et initiari apud Bonum, quod iusiurandum, inquit, iuravit pater noster Elohim, cum ad Bonum venisset, nec poenituit eum iurisiurandi, quo de patre scriptum est, inquit: *Iuravit dominus, nec poenitebit eum.* Est autem 80 iusiurandum hoc: *Iuro per eum, qui est super omnia, Bonum, me custoditurum haec mysteria nec cuiquam edicturum, nec reflexurum a Bono ad creaturam.* Ubi autem hoc iusiurandum iuravit, intrat ad Bonum et cernit *quidquid oculus non vidit nec auris audivit nec in cor hominis ascendit*, et bibit a viva aqua, 85 id quod est lavacrum illis, ut arbitrantur, fons vivae aquae salientis. Discretum enim est inter aquam et aquam, et est aqua infra firmamentum pravae creaturae, in quo lavantur choici et animales homines, et aqua est supra firmamentum Boni viva, in qua lavantur spirituales vivi homines, in qua lavabatur Elo- 90 him et postquam laverat non poenituit eum. Et quando, inquit, dicit propheta: *Sumito tibi mulierem scortationis, quoniam scortando divortium faciet terra a domino*, hoc est Edem ab Elohim, in his, inquit, propheta aperte eloquitur omne mysterium, nec auditur propter malitiam Naas. Ad eundem illum 95 modum etiam alia dicta prophetica similiter deflectunt per complures libros. Est autem iis praecipue liber inscriptus Baruch, in quo omnem fabulae eorum expositionem reperient qui incident. Quanquam igitur in multas incidi haereses, dilecti, in nullum hoc malo saevius incidi. Revera autem, sicuti dicitur, secundum 1 illius Herculem oportet imitatos Augiae expurgare stabulum, vel ut rectius dicam, sentinam, in quam cum inciderunt qui sunt ab eo non unquam ablentur, immo ne caput quidem tollere poterunt.

74. πάντων, τὸν ἀγαθὸν] πάντα τὸν ἀγαθὸν pr C: πάντων τῶν ἀγαθῶν
corr C M 77—79 1 Cor. 2, 9 80. πηγὴ — ἀλλομένου] Ἐν.
Io. 4, 14. coll. v. 10 80—84. Cf. 1 Mos. 1, 6. 7 84.
ὑπεράνω] ὑπὸ ἄνω C 87. sqq. Hos. 1, 2: Βάδιζε, λάβε σεαυτῶ γυν-
ναῖκα πορνείας καὶ τέκνα πορνείας, διότι ἐκπορνεύουσαι ἐκπορνεύσει ἡ γῆ
ἀπὸ ὀπισθεν τοῦ κυρίου. 92. ἄλλας λαλιάς] ἄλλας C M παρῶ-
δουσι] παραδιδοῦσι C M 94. 95. ὁ ἐντυχῶν] ὁ εὔτυχῶν C 96.
97. λέγεται] λέγει καὶ ὁ C M, qui calòs susp. pro κατὰ 98. ἀνεχό-
μενοι C M 99. ἀποκληθήσονται C

1 28. Ἐπεὶ γοῦν καὶ τὰ Ἰουστίνου τοῦ ψευδογνωστικοῦ ἐπι-
χειρήματα ἐξεθέμεθα, δοκεῖ καὶ τὰς τῶν ἀκολούθων αἰρέσεων
δόξας ἐν ταῖς ἐξῆς βίβλοις ἐκθέσθαι, μηδένα δὲ καταλιπεῖν
ἀνέλεγκτον αὐτῶν, τῶν ὑπ' αὐτῶν λεγομένων παρατιθεμένων,
5 ὄντων ἱκανῶν πρὸς παραδειγματισμόν, εἰ καὶ μόνον ἐκρηθεῖη
τὰ ἀπόκριφα παρ' αὐτοῖς καὶ ἄρρητα, ἃ μόλις μετὰ πολλοῦ
πόνου μυοῦνται οἱ ἄφρονες. Ἰδωμεν οὖν τί καὶ Σίμων λέγει.]

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΔΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΝ ε΄.

- 1 1. Τάδε ἔνεστιν ἐν τῇ ἕκτῃ τοῦ κατὰ πασῶν αἰρέσεων
ἐλέγχου.
2. Τίνα τὰ Σίμωνι τετολημμένα, καὶ ὅτι ἐκ μαγικῶν καὶ
ποιητικῶν τὸ δόγμα κρατύνει.
5 3. Τίνα ὁ Οὐαλεντῖνος δογματίζει, καὶ ὅτι ἐκ γραφῶν οὐ
συνίσταται αὐτοῦ τὸ δόγμα, ἀλλὰ ἐκ τῶν Πλατωνικῶν καὶ Πυ-
θαγορικῶν δογμάτων.
4. Καὶ τίνα τὰ Σεκούνδῳ καὶ Πτολεμαίῳ καὶ Ἡρακλέωνι
δοκοῦντα, ὡς καὶ αὐτοὶ τοῖς αὐτοῖς, οἷς οἱ Ἕλληνες σοφοί,
10 ἐχρήσαντο ἄλλοις ῥήμασι.
5. Τίνα τὰ Μάρκῳ καὶ Κολαρβάσῳ νομισθέντα, καὶ ὅτι
τινὲς αὐτῶν μαγείαις καὶ ἀριθμοῖς Πυθαγορείοις ἔσχον.
6. Ὅσα μὲν οὖν ἐδόκει τοῖς ἀπὸ τοῦ ὕψεως τὰς ἀρχὰς
παρειληφόσι καὶ κατὰ τελείωσιν τῶν χρόνων εἰς φανερόν τὰς
15 δόξας ἐκουσίως προενεγκαμένοις, ἐν τῇ πρὸ ταύτης βίβλῳ οὕση
πέμπτη τοῦ ἐλέγχου τῶν αἰρέσεων ἐξεθέμην. Νυνὶ δὲ καὶ
τῶν ἀκολούθων τὰς γνώμας οὐ | σιωπήσω, ἀλλ' οὐδὲ μίαν ἀνέ-
λεγκτον καταλείψω, εἴγε δυνατὸν πάσας ἀπομνημονεῦσαι καὶ
τὰ τούτων ἀπόρρητα ὄργια, ἃ δικαίως ὄργια κλητέον· οὐ γὰρ

4. ἀνέλεκτον C ὑπ' αὐτῶν] ὑπ' αὐτὸν C 5. ἐκκριθεῖη C
6. παρ' αὐτῆς C 7. μύονται C 10. ἄλλοις] ἀλλ' ἄλλοις? quan-
quam sententia potius requirere videtur: ἀλλ' ἄλλος ἄλλοις 12.
ἔσχον] ἐνέσχον vel ἐσχόλαζον M: προσέσχον? 14. παρειληφόσι C

28. Postquam igitur etiam Iustini pseudognostici conamina⁵ exposuimus, placet etiam comparium haeresium opiniones in libris deinceps exponere, nullum autem relinquere irrefutatum eorum, dum apponimus ab iis dicta, sufficientia illa ad exemplum, etiamsi solum edicantur recondita apud eos et arcana, quae aegre cum multo labore initiantur imprudentes. Videamus igitur quid etiam Simon dicat.

REFUTATIONIS OMNIUM HAERESIUM

LIBER SEXTUS.

1. Haec insunt in sexto libro refutationis omnium haeresium.

2. Quaenam sint Simonis conamina, et eius dogma ex magicis et poëticis vim habere.

3. Quaenam Valentinus doceat, cuius dogma non constare ex scripturis, sed ex Platoniceis et Pythagoreis placitis.

4. Et quaenam placuerint Secundo et Ptolemaeo et Heraclioni, ut et ipsi iisdem quibus Graecorum philosophi usi sint, sed aliis verbis.

5. Quaenam Marci et Colarbasii decreta fuerint, et quodam eorum ad magicas artes et numeros Pythagoreos sese applicuisse.

6. Quotquot igitur sententiae placuerint iis, qui a serpente initia doctrinae suae assumpserunt et progressu temporum in apertum commenta sua sponte prodiderunt, in eo libro, qui hunc praecedit isque refutationis haeresium quintus est, exposui. Iam vero ne eorum quidem qui subsequuti sunt sententias silebo, sed ne unam quidem irrefutatam omittam, si quidem fieri potest, ut omnes commemorem eorumque arcana orgia, quae merito orgia appellanda sunt; non enim profecto

τελείωσιν Bunsenius (*Hippolytus and his age* 2. ed. 1, 350): μείωσιν C M
 15. ἔκουσίως] ἀνοσίως Bunsenius l. l. προσενεγκαμένοις C M 16.
 τοὺς ἐλέγχους C M

20 μακρὰν ἀπέχουσιν ὀργῆς τοιαῦτα τετολμηκότες, ἵνα καὶ τῇ ἐτυμολογίᾳ χρήσωμαι.

7. Δοκεῖ οὖν καὶ τὰ Σίμωνος τοῦ Γιτιηνοῦ, κώμης τῆς Σαμαρείας, νῦν ἐκθέσθαι, παρ' οὗ καὶ τοὺς ἀκολούθους δείξομεν ἀφορμὰς λαβόντας ἑτέροις ὀνόμασιν ὅμοια τετολμηκέναι.
25 Οὗτος ὁ Σίμων μαγείας ἔμπειρος ὢν καὶ τὰ μὲν παίξας πολλοὺς κατὰ τὴν Θρασυμήδους τέχνην, ᾧ τρόπῳ ἀνωθεν ἐξεθέμεθα, τὰ δὲ καὶ διὰ δαιμόνων κακουργήσας, θεοποιῆσαι ἑαυτὸν ἐπεχείρησεν, ἀνθρωπος γόης καὶ μεστὸς ἀπονοίας, ὃν ἐν ταῖς Πράξεσιν οἱ ἀπόστολοι ἠλεγξαν· οὗ πολλῶ σοφώτερον καὶ
30 μετριώτερον Ἄψεδος ὁ Αἴβυς ὄρεχθεὶς θεὸς νομισθῆναι ἐν Αἰβύῃ ἐπεχείρησεν, οὗ τὸν μῦθον οὐ πολὺ τι ἀπεμφαίνοντα τῆς Σίμωνος τοῦ ματαίου ἐπιθυμίας, δοκεῖ διηγῆσασθαι ὄντα ἄξιον τῆς τούτου ἐπιχειρήσεως.

8. Ἄψεδος ὁ Αἴβυς ἐπεθύμησε θεὸς γενέσθαι· ὡς δὲ
35 πολυπραγμονῶν πάνυ ἀπετύγχανε τῆς ἐπιθυμίας, ἠθέλησε καὶ δοκεῖν γεγονέναι, καὶ ἔδοξέ γε ὡς ἀληθῶς χρόνῳ πλείονι γεγονέναι θεός. Ἔθνον γὰρ οἱ ἀνόητοι Αἴβυες αὐτῷ ὡς θεία τινὶ δυνάμει, νομίζοντες ἀνωθεν ἐξ οὐρανοῦ πεπιστευκέναι φωνῆ. Συναθροίσας γὰρ εἰς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν οἰκίσκον ὄρνιθας
40 πλείστους ψιττακοὺς κατέκλεισεν· εἰσὶ δὲ πλείστοι κατὰ τὴν Αἰβύην ψιττακοί, καὶ ἐναργῶς μιμούμενοι πάνυ τὴν ἀνθρωπίνην φωνήν. Οὗτος χρόνῳ διαθρέψας τοὺς ὄρνεις ἐδίδαξε | λέγειν· Ἄψεδος θεός ἐστιν. Ὡς δὲ ἤσκησαν οἱ ὄρνιθες χρόνῳ πολλῷ καὶ τοῦτο ἔλεγον, ὅπερ ᾧτετο λεχθὲν θεὸν εἶναι ποιή-
45 σαι νομίζεσθαι τὸν Ἄψεδον, τότε ἀνοίξας τὸ οἶκημα εἶασεν ἄλλον ἀλλαχόσε τοὺς ψιττακοὺς. Πετομένων δὲ τῶν ὄρνιθων ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος εἰς πᾶσαν τὴν Αἰβύην, καὶ τὰ ῥήματα αὐτῶν διῆλθε μέχρι τῆς Ἑλληνικῆς γῆς, καὶ οὕτως οἱ Αἴβυες καταπλαγέντες ἐπὶ τῇ τῶν ὄρνιθων φωνῇ τό τε πραχθὲν ὑπὸ
50 τοῦ Ἄψεδου πανούργευμα μὴ ἐννοήσαντες, θεὸν εἶχον τὸν Ἄψεδον. Τῶν δὲ Ἑλλήνων τις ἀκριβῶς ἐννοήσας τὸ σόφισμα τοῦ νενομισμένου θεοῦ διὰ τῶν αὐτῶν ἐκείνων ψιττακῶν οὐκ

22. Γιτιηνοῦ] Γειτηνοῦ corr C M: Γειτινοῦ pr C. Cf. Steph. Byz. et Io. Cleric. ad Constitutt. apostol. VI, 7 25. μαγείαν C 26. Cf. supra l. IV, 28—41. p. 89 sqq. 27—29. Cf. Actt. 8, 9—24.

30. Ἄψεδος ὁ Αἴβυς] Cf. Apostolius Proverb. s. v. Ψακῶν M. Maximus Tyrius Diss. XXXV prorsus similia de Psaphone quodam Libye

longe absunt ab ira (divina) qui talia conati sunt, ut etiam veriloquio utar.

7. Placet igitur etiam Simonis Gittenensis, qui vicus est Samariae, nunc exponere placita, a quo etiam sectatores demonstrabimus initiis sumptis aliis nominibus consimilia conatos esse.²⁵ Hic Simon magicæ artis peritus et partim multos decipiens Thrasymedis arte, quomodo supra exposuimus, partim etiam ope daemonum mala machinatus deificare semet instituit, homo praestigiator et plenus ineptiarum, quem in Actis apostoli convicerunt, quo multo sapientius et modestius Apsethus Libys³⁰ concupiscens pro deo haberi in Libya aggressus est, cuius fabulam non admodum illam a Simonis vani illius cupiditate abluentem placet enarrare, quippe quæ digna sit huiusce conamine.

8. Apsethus Libys concupivit deus fieri; cum autem nihil³⁵ non conatus prorsus excidisset ausis, nitebatur vel videri factus esse, et visus est profecto re vera lapsu temporis factus esse deus. Sacrificabant enim insani Libyes illi tanquam divinae cuidam potestati, opinati superne de caelo lapsae voci se credere. Congregavit enim in unam eandemque aediculam aves⁴⁰ plurimas psittacos easque inclusit. Sunt autem permulti per Libyam psittaci et accurate admodum humanam vocem imitantes. Hic satis diu aves postquam nutriti docuit fari: *Apsethus deus est*. Postquam autem exercuerunt aves satis diu idque fabantur quod ille opinabatur dictum effecturum esse, ut⁴⁵ crederetur deus esse Apsethus, tum aperta aedicula aliorum avolare psittacos sivit. Volantibus autem avibus exiit vox in omnem Libyam et voces illorum penetraverunt usque ad Graecam terram, et ita Libyes perculsi avium voce et fraudem ab Apsetho commissam ignorantes pro deo habebant Ap-⁵⁰sethum. Graecorum autem quidam accurate perspectis malis artibus hominis pro deo scilicet venditati per eosdem illos

narrat, nisi quod ultima desiderantur. Maximum Tyrium exscripsit Apostolius *Cent.* XVIII, 48. p. 730. *ed. Leutsch*, qui similem narrationem affert de Hannone Carthaginensi ex Aeliano *V. Hist.* XIV, 30. Cf. etiam Iustin. XXI, 4 et Plin. *Nat. Hist.* VIII, 16 37. ἀντὶ ὧς] ἀντὶ ὧ C M, qui δυνάμει delendum esse censet 44. ὄρετο] ὄρετο τὸ C 50. ἐνοήσαντες C

ἐλέγχει μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀφανίζει τὸν ἀλαζόνα καὶ φορτικὸν ἐκεῖνον ἄνθρωπον. Μετεδίδαξε δὲ ὁ Ἑλλήν καθείρξας πολλοὺς ἀπὸ τῶν ψιττακῶν λέγειν· Ἄψεθος ἡμᾶς κατακλείσας ἠνάγκασε λέγειν, Ἄψεθος θεὸς ἐστίν. Ἀκούσαντες δὲ οἱ Αἰβυες τῆς παλινορίας τῶν ψιττακῶν, πάντες ὁμοθυμαδὸν συνελθόντες κατέκασαν τὸν Ἄψεθον.

9. Οὕτως ἡγητέον Σίμωνα τὸν μάγον ἀπεικάζοντα τῷ Αἰβυῖ τάχιον ἄνθρωπῳ γενομένῳ οὕτως θεῷ. Εἰ δὲ ἔχει τὰ τῆς εἰκόνης ἀκριβῶς, καὶ πέπονθεν ὁ μάγος πάθος τι παραπλήσιον Ἄψεθῳ, ἐπιχειρήσωμεν μεταδιδάσκειν τοῦ Σίμωνος τοὺς ψιττακοὺς, ὅτι Χριστὸς οὐκ ἦν Σίμων ὁ ἐσιώης, σιάς, σιησόμενος· ἀλλ' ἄνθρωπος ἦν ἐκ σπέρματος, γέννημα γυναικός, ἐξ αἱμάτων καὶ ἐπιθυμίας σαρκικῆς καθάπερ καὶ οἱ λοιποὶ γεγεννημένος· καὶ ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχει, προϊόντος τοῦ λόγου ῥαδίως ἐπιδείξομεν. Λέγει δὲ ὁ Σίμων μεταφράζων τὸν νόμον | Μωϋσέως ἀνοήτως τε καὶ κακοτέχνως· Μωσέως γὰρ λέγοντος, ὅτι ὁ θεὸς πῦρ φλέγον ἐστὶ καὶ καταναλίσκον, δεξά-
70 μενος τὸ λεχθὲν ὑπὸ Μωσέως οὐκ ὀρθῶς, πῦρ εἶναι τῶν ὄλων λέγει τὴν ἀρχήν, οὐ νοήσας τὸ εἰρημένον, ὅτι θεὸς οὐ πῦρ, ἀλλὰ πῦρ φλέγον καὶ καταναλίσκον, οὐκ αὐτὸν διασπῶν μόνον τὸν νόμον Μωσέως, ἀλλὰ καὶ τὸν σκοτεινὸν Ἡράκλειτον συλαγωγῶν. Ἀπέραντιον δὲ εἶναι δύναμιν ὁ Σίμων προσαγο-
75 ρεῦει τῶν ὄλων τὴν ἀρχήν, λέγων οὕτως· Τοῦτο τὸ γράμμα ἀποφάσεως φωνῆς καὶ ὀνόματος ἐξ ἐπινοίας τῆς μεγάλης δυνάμεως τῆς ἀπεράντου. Διὸ ἐστὶ ἐσφραγισμένον, κεκρυμμένον, κεκαλυμμένον, κείμενον ἐν τῷ οἰκητηρίῳ, οὗ ἡ ῥίζα τῶν ὄλων τεθεμελίωται. Οἰκη-
80 τήριον δὲ λέγει εἶναι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον τὸν ἐξ αἱμάτων γεγεννημένον, καὶ κατοικεῖν ἐν αὐτῷ τὴν ἀπεράντου δύναμιν, ἣν ῥίζαν εἶναι τῶν ὄλων φησίν. Ἔστι δὲ ἡ ἀπεράντος δύναμις, τὸ πῦρ, κατὰ τὸν Σίμωνα οὐδὲν ἀπλοῦν, καθάπερ οἱ πολλοὶ ἀπλᾶ λέγοντες εἶναι τὰ τέσσαρα στοιχεῖα καὶ τὸ πῦρ ἀπλοῦν
85 εἶναι νενομίσασιν, ἀλλὰ γὰρ εἶναι τὴν τοῦ πυρὸς διπλῆν τινὰ

60. Nisi amplior corruptela subest, legendum certe τάχιον [ἦ] ἄνθρωπῳ γενομένῳ ὄντως θεῷ, de Christo; confer sequentia. M 67. μεταφράζων] μεταφράσσων C: μεταφράσεων M 68. Μωϋσέως] Μωϋσεος C 69. Cf. 5 Mos. 4, 24: Ὅτι κύριος ὁ θεὸς σου πῦρ καταναλίσκον ἐστὶν αὐτός, θεὸς ζηλώτης. c. 9, 3. 2 Mos. 24, 17 φλέγων —

psittacos non coarguit modo, sed etiam perimit hominem illum gloriosum et inanem. Contra autem docuit homo Graecus, qui multos ex psittacis in cavea inclusisset, dicere: *Apsethus cum*⁵⁵ *nos inclusisset coëgit dicere, Apsethus deus est.* Audita autem Libyes recantatione psittacorum omnes unanimiter congressi combusserunt Apsethum.

9. Eodem modo statuendum est de Simone, quem citius comparaveris cum Libye illo, quam cum aliquo revera deo sed⁶⁰ qui assumpserit humanam speciem. Sin autem haec comparatio accurate quadrat et passus est magus passionem quandam Apsetho similem, experiamur redocere Simonis psittacos Christum non fuisse Simonem, qui stat, stetit, stabit, sed hominem illum fuisse ex semine, subolem mulieris, ex sanguine et con-⁶⁵ cupiscentia carnali sicuti etiam reliquos natum; et haec ita sese habere procedente sermone facile evincemus. Dicit autem Simon traducens legem Moysis insipienter et malitiose. Cum Moses enim dicit: *deus ignis comburens et consumens est*, assumpto eo, quod Moses dixerat, non recte, ignem dicit princi-⁷⁰ pium esse omnium, non perspecto eo, quod dictum est, deum non ignem, sed ignem comburentem et consumentem esse, in quo non solum legem Mosis pervertit, sed etiam tenebricosum Heraclitum compilavit. Infinitam autem esse potestatem Simon appellat universorum principium his verbis usus: *Hic liber re-*⁷⁵ *velationis vocis et nominis ex intelligentia magnae potestatis infinitae. Quapropter erit obsignatus, absconditus, velatus, repositus in habitaculo, ubi radix universorum fundata est.* Habitaculum autem dicit esse hominem hunc ex sanguine natum, et inhabitare in eo infinitam illam potestatem, quam radicem⁸⁰ esse universorum ait. Est autem infinita potestas, quae est ignis, secundum Simonem non simplex quiddam, sicuti plerique, qui dicunt simplicia esse quattuor elementa, et ignem simplicem esse censuerunt, sed ignis scilicet duplicem esse quan-

καταναλίσκων pr C: γλέγων — καταναλίσκων corr C 70. sqq. Cf. cum his et sequentibus Theodoret. *Haer. fab.* 1, 1 et Epitomen infra l. X, 12 p. 318. 319 ed. Ox. 72. γλέγων — καταναλίσκων pr C: γλέγων — καταναλίσκων corr C 74. συλλαγωγῶν C 75—79. Cf. supra p. 168, 22—25. 76. φωνῆς — ἐπινοίας. Cf. infra c. 12 p. 240, 35. 36. 77. τοῦ ἀπεράντου C

τὴν φύσιν, καὶ τῆς διπλῆς ταύτης καλεῖ τὸ μὲν τι κρυπτόν, τὸ δὲ τι φανερόν· κεκρύφθαι δὲ τὰ κρυπτὰ ἐν τοῖς φανεροῖς τοῦ πυρός, καὶ τὰ φανερὰ τοῦ πυρός ὑπὸ τῶν κρυπτῶν γεγονέναι. Ἔστι δὲ τοῦτο, ὅπερ Ἀριστοτέλης δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ καλεῖ 90 ἢ Πλάτων νοητὸν καὶ αἰσθητόν. Καὶ τὸ μὲν φανερόν τοῦ πυρός πάντα ἔχει ἐν ἑαυτῷ ὅσα ἂν τις ἐπινοήσῃ ἢ καὶ λάθῃ παραλιπῶν τῶν ὁρατῶν. Τὸ δὲ κρυπτόν πᾶν | ὅ, τι ἐννοήσῃ τις νοητὸν καὶ πεφευγὸς τὴν αἴσθησιν ἢ καὶ παραλείπει μὴ διανοηθεῖς. Καθόλου δὲ ἔστιν εἰπεῖν, πάντων τῶν ὄντων αἰσθη- 95 τῶν τε καὶ νοητῶν, ὧν ἐκεῖνος κρυφίων καὶ φανερῶν προσαγορεύει, ἔστι θησαυρὸς τὸ πῦρ τὸ ὑπερουράνιον, οἷονεὶ δένδρον μέγα ὡς τὸ δι' ὄνειρου βλεπόμενον τῷ Ναβουχοδονόσορ, ἐξ οὗ πᾶσα σὰρξ τρέφεται. Καὶ τὸ μὲν φανερόν εἶναι τοῦ πυρός νομίζει τὸ πρέμνον, τοὺς κλάδους, τὰ φύλλα, τὸν ἔξωθεν αὐτῷ 1 περικείμενον φλοιόν. Ἄπαντα, φησί, ταῦτα τοῦ μεγάλου δένδρου ἀναφθέντα ἀπὸ τῆς παμφάγου τοῦ πυρός ἀφανίζεται φλογός. Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ δένδρου ἐὰν ἐξεικονισθῇ καὶ τὴν ἑαυτοῦ μορφὴν ἀπολάβῃ, εἰς ἀποθήκην τίθεται, οὐκ εἰς τὸ 5 πῦρ. Γέγονε μὲν γὰρ, φησὶν, ὁ καρπός, ἵνα εἰς τὴν ἀποθήκην τεθῇ, τὸ δὲ ἄχυρον, ἵνα παραδοθῇ τῷ πυρὶ, ὅπερ ἔστι πρέμνον, οὐκ αὐτοῦ χάριν ἀλλὰ τοῦ καρποῦ γεγεννημένον.

10. Καὶ τοῦτό ἐστι, φησί, τὸ γεγραμμένον ἐν τῇ γραφῇ· Ὁ γὰρ ἀμπελῶν κυρίου σαβωῶθ οἶκος τοῦ Ἰσραήλ 10 ἔστι, καὶ ἀνθρώπος τοῦ Ἰούδα νεόφυτον ἠγαπημένον. Εἰ δὲ ἀνθρώπος τοῦ Ἰούδα νεόφυτον ἠγαπημένον, δέδεικται, φησὶν, ὅτι ξύλον οὐκ ἄλλο τι ἀλλ' ἢ ἀνθρώπος ἐστίν. Ἀλλὰ περὶ τῆς ἐκκρίσεως αὐτοῦ καὶ διακρίσεως ἱκανῶς, φησὶν, εἴρηκεν ἡ γραφή, καὶ πρὸς διδασκαλίαν ἀρκεῖ τοῖς ἐξεικονισμέ- 15 νοις τὸ λεχθέν· ὅτι πᾶσα σὰρξ χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα σαρκὸς ὡς ἄνθρωπος χόρτου. Ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθρωπος αὐτοῦ ἐξέπεσε· τὸ δὲ ῥῆμα κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Ῥῆμα δέ, φησὶν, ἐστὶ | κυρίου τὸ ἐν στόματι γεννώμενον ῥῆμα καὶ λόγος, ἄλλη δὲ χωρίον γενέσεως οὐκ ἔστι. 20 11. Τοιούτου δὲ ὄντος, ὡς δι' ὀλίγων εἰπεῖν, κατὰ τὸν

90. Πλάτων C 92. τῶν ὁρατῶν] τὸν ἀόρατον C 93. πε-
 φευγῶς C ἢ] εἰ C M 94. ὄντων] ἔλων C 95. κρυφίως —
 φανερώς C M 97. ὡς τὸ] ὡς C τὸν Ναβουχοδονόσορ C. Cf. Da-

dam naturam, eiusque duplicis quidem naturae alterum vocat⁸⁵ absconditum, alterum manifestum; latere autem abscondita illa in manifestis ignis et manifesta ignis ab absconditis extitisse. Est autem hoc idem, quod Aristoteles *potestate* et *efficientia* vocat, vel Plato *intelligibile* et *sensibile*. Et manifestum quidem ignis habet in se quaecunque quis percipiet aut forte⁹⁰ praetermiserit rerum sensibilium; absconditum autem quidquid quis percipiet intelligibile et effugiens sensum; vel etiam praetermittit, quia non perspexit. Universe autem licet dicere: omnium quae extant, et sensibilium et intelligibilium, quae ille abscondita et manifesta appellat, thesaurus est ignis supercaelestis,⁹⁵ veluti arbor vasta tanquam ea, quae per somnium apparuit Nabuchodonosori, ex qua omnis caro nutritur. Et manifestum quidem ignis arbitratur esse stirpem, ramos, folia, extrinsecus eam cingentem corticem. Omnia, inquit, haec magnae illius arboris incensa ab omnia comburenti ignis pessum-¹ dantur flamma. Sed fructus arboris ubi effigiatus erit et suam speciem nactus erit, in apotheca reponitur, non abiicitur in ignem. Nascitur enim, inquit, fructus qui in apotheca reponatur, palea autem, ut traducatur igni, quae est stirps, non sui⁵ causa, sed propter fructum nata.

10. Et hoc, ait, est illud quod scriptum est in scriptura: *Vinea enim domini Sabaoth domus Israel est et vir Iuda germen eius delectabile*. Sin homo Iuda germen delectabile, demonstratum est, inquit, arborem nihil esse aliud nisi hominem.¹⁰ Sed de secretionem eius et discretionem satis, inquit, dixit scriptura, et ad instructionem sufficit iis, qui effigiati sunt, id quod dictum est: *Omnis caro faenum et omnis gloria carnis tanquam flos faeni. Exaruit faenum et flos eius decidit; verbum autem domini manet in aeternum*. Verbum autem, inquit, do-¹⁵ mini est in ore quod natum est verbum et logus, alias autem sedes generationis non extat.

11. Cum autem, ut paucis defungamur, ex sententia Si-

niel. 4, 7—9 99. τὸν] τῶν C ἀντῶ] ἀντῶν C M 4. ἀπο-
λάβη] ἀπολαύη C 5. 6. Cf. Matth. 3, 12; Luc. 3, 17 7.
γεγεννημένον corr C 9—11. Ies. 5, 7. 15—18. 1 Petr. 1, 24.
25, ubi legitur διότι pro οὐ et δόξα αὐτῆς pro δόξα σαρκός. 19.
ἄλλῃ δὲ] ἀλλ' ἢ C: ἄλλο δὲ sive οὗ vel ὅ ἄλλο M 20. ὀλίγον C

Σίμωνα τοῦ πυρός, καὶ πάντων τῶν ὄντων ὄρατῶν καὶ ἀορά-
των, ὡσαύτως ἐνήχων καὶ ἀνήχων, ἀριθμητῶν καὶ ἀριθμῶν, ἐν
τῇ Ἀποφάσει τῇ μεγάλῃ καλεῖ τέλειον νοερόν, οὕτως ὡς ἐξα-
στον τῶν ἀπειράκις ἀπείρως ἐπινοηθῆναι δυναμένων καὶ λα-
25 λεῖν καὶ διανοεῖσθαι καὶ ἐνεργεῖν, οὕτως ὡς φησὶν Ἐμπεδοκλῆς·

Γαίῃ μὲν γὰρ γαῖαν ὀπώπαμεν, ὕδατι δ' ὕδωρ,
αἰθέρι δ' αἰθέρα [δοῖον], ἀτὰρ πυρὶ πῦρ ἀτθλον,
καὶ [στοργῇ] στοργήν, νεῖκος δέ τε νεῖκει λυγροῖ.

12. Πάντα γὰρ, φησὶν, ἐνόμιζε τὰ μέρη τοῦ πυρός τὰ
30 ὄρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα φρόνησιν ἔχειν καὶ νόματος αἴσαν. Γέ-
γονεν οὖν ὁ κόσμος ὁ γεννητὸς ἀπὸ τοῦ ἀγεννήτου πυρός.
Ἦρξαιτο δὲ, φησί, γενέσθαι τοῦτον τὸν τρόπον. Ἐξ ῥίζας τὰς
πρώτας τῆς ἀρχῆς τῆς γεννήσεως λαβὼν ὁ γεννητὸς ἀπὸ τῆς
ἀρχῆς τοῦ πυρός ἐκείνου· γεγονέναι δὲ τὰς ῥίζας φησὶ κατὰ
35 συζυγίας ἀπὸ τοῦ πυρός, ἄσυνας ῥίζας καλεῖ νοῦν καὶ ἐπί-
νοιαν, φωνὴν καὶ ὄνομα, λογισμὸν καὶ ἐνθύμησιν·
εἶναι δὲ ἐν ταῖς ἑξ ῥίζαις ταύταις πᾶσαν ὁμοῦ τὴν ἀπέραντον
δύναμιν δυνάμει, οὐκ ἐνεργείᾳ. Ἦντινα ἀπέραντον δυνάμιν
φησὶ τὸν ἐστῶτα, σιάντα, σιησόμενον. Ὅς ἐὰν μὲν ἐξεικони-
40 σθῆ ὦν ἐν ταῖς ἑξ δυνάμεσιν, ἔσται οὐσία, δυνάμει, μεγέθει,
ἀπο|τελέσματι μία καὶ ἡ αὐτὴ τῇ ἀγεννήτῳ καὶ ἀπεράντῳ δυ-
νάμει, καὶ οὐδὲν ὄλως ἔχουσα ἐνδεέστερον ἐκείνης τῆς ἀγεννή-
του καὶ ἀπαραλλάκτου καὶ ἀπεράντου δυνάμεως· ἐὰν δὲ μείνη
τῇ δυνάμει μόνον ἐν ταῖς ἑξ δυνάμεσι καὶ μὴ ἐξεικονισθῆ,
45 ἀφανίζεται, φησί, καὶ ἀπόλλυται οὕτως ὡς ἡ δύναμις ἡ γραμ-
ματικὴ ἢ γεωμετρικὴ ἐν ἀνθρώπου ψυχῇ. Προσλαβοῦσα γὰρ
ἡ δύναμις τέχνην φῶς τῶν γινομένων γίνεται, μὴ προσλαβοῦσα
δὲ ἀτεχνία καὶ σκότος, καὶ ὡς ὅτε οὐκ ἦν, ἀποθνήσκουσι τῷ
ἀνθρώπῳ συνδιαφθείρεται.

50 13. Τῶν δὲ ἑξ δυνάμεων τούτων καὶ τῆς ἐβδόμης τῆς
μετὰ τῶν ἑξ καλεῖ τὴν πρώτην συζυγίαν νοῦν καὶ ἐπίνοιαν, οὐ-
ρανὸν καὶ γῆν· καὶ τὸν μὲν ἄρσενά ἀνωθεν ἐπιβλέπειν καὶ

22. ὡσαύτως] ὦν αὐτὸς C M ἀνήχων] ἤχων C M ἀριθμητῶν
καὶ] καὶ ἀριθμητῶν C M 23. τέλειον νοερόν] τελείων νοερῶν C M
26. sqq. vs. 321 sqq. Karsten, vs. 333 sqq. Stein. δὲ ὕδωρ C
27. δοῖον om C 28. στοργῇ om C δέ τε] ἐπὶ C 30. ὄρατὰ
καὶ τὰ om C M. Cf. infra p. 319, 30. 31 ed. Ox. νόματος αἴσαν]
γνώμην ἴσην C M. Cf. infra l. VII, 29. p. 252, 9 ed. Ox. 33. Post

monis ita comparatus sit ignis, cumque sit omnia vel visibilia vel non visibilia, pariterque vocalia et non vocalia, numerabiliaque et numeri: in Revelatione magna appellat perfectum rationale, ita ut unumquodque eorum, quae infinitis vicibus comprehendi cogitatione possunt, et loquatur et intelligat et agat, ita ut ait Empedocles:

Terra enim terram conspicimus, aqua autem aquam, 25
Aethere autem aetherem divinum, sed igni ignem saevum,
Et amicitiam amicitia, discordiam autem pariter discordia tristi.

12. Omnes enim, inquit, arbitrabatur partes ignis et visibiles et invisibiles sensum habere et intelligentiae sortem. Exiit igitur mundus qui generatus est a non generato igni. Coe- 30
ptus autem est fieri, inquit, in hunc modum. Sex radices easque primas principii generationis sumpsit is qui generatus est a principio ignis illius. Exiitisse autem ait radices per coniugationem ab igni, quas quidem radices appellat *mentem* et *intelligentiam*, *vocem* et *nomen*, *ratiocinationem* et *cogitationem*. 35
Esse autem in sex his radicibus omnem simul infinitam illam potestatem potestate, non effectione. Quam infinitam potestatem dicit eum qui stat, stetit, stabit. Qui cum effigiatus erit ubi erit in sex illis potestatibus, erit re, vi, magnitudine, perfectione una eademque quae est non generata et infinita po- 40
testas. Sin autem manebit sola potestate in sex potestatibus et non effigiabitur, evanescit, inquit, et perit ita ut potestas grammatica vel geometrica in animo hominis. Adepta enim potestas artem lux rerum generatarum existit, non autem adepta inertia et tenebrae, et pariter atque tum cum non erat 45
cum moriente homine simul perit.

13. Potestatum autem harum sex et septimae illius, quae est cum his, appellat primam coniugationem mentem et intelligentiam, caelum et terram, et illud quidem, quod virilis

γεννητὸς fort. add. *γέγονεν* M. Sed obstat, quod infra p. 319, 33. 34 prorsus eadem recurrunt 35. *συζυγίας*] Infra p. 319, 35. 36 *συζυγίαν* 36. *ὄνομα*] *ἔννοιαν* Theodoretus l. l. 39. *πάντα* om C. Cf. infra p. 242, 60 et alibi "ὄς] *Ὄς* C M 42. *καὶ* ante *οὐδὲν* in marg. C 43. *ἀπαράλακτον* C *καὶ* ante *ἀπεράντων* om C M. Cf. infra p. 319, 43. 46. *ἦ*] *ἦ* C M. Cf. infra p. 319, 46. 48. *ὅτε*] *ὅτι* C

προνοεῖν τῆς συζύγου, τὴν δὲ γῆν ὑποδέχεσθαι κάτω τοὺς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ νοερούς καταφερομένους τῇ γῇ συγγενεῖς καρπούς.

55 Διὰ τοῦτο, φησὶν, ἀποβλέπων πολλάκις ὁ λόγος πρὸς τὰ ἐκ νοῦς καὶ ἐπινοίας γεγεννημένα, τουτέστιν ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς, λέγει· Ἄκουε, οὐρανέ, καὶ ἐνωτίζου, γῆ, ὅτι κύριος ἐλάλησεν· Υἱοὺς ἐγέννησα καὶ ὑψώσα, αὐτοὶ δέ με ἠΐθετησαν. Ὁ δὲ λέγων ταῦτα, φησὶν, ἡ ἑβδόμη δύναμις

60 ἐστίν, ὁ ἐστῶς, σιάς, στησόμενος· αὐτὸς γὰρ αἴτιος τούτων τῶν καλῶν, ὧν ἐπήνεσε Μωσῆς καὶ εἶπε κατὰ λίαν. Ἡ δὲ φωνὴ καὶ τὸ ὄνομα, ἥλιος καὶ σελήνη. Ὁ δὲ λογισμὸς καὶ ἡ ἐνθύμησις, ἀῆρ καὶ ὕδωρ. Ἐν δὲ τούτοις ἅπασιν ἐμμέμικται καὶ κέκρται, ὡς ἔφην, ἡ μεγάλη δύναμις ἡ ἀπέραντος, ὁ ἐστῶς.

65 14. Μωσέως οὖν εἰρηκότος· Ἐξ ἡμέραις ἐν αἷς ὁ Θεὸς | ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ τῇ ἑβδόμῃ κατέπαυσεν ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ, τὸν εἰρημένον τρόπον μετοικονομήσας ὁ Σίμων ἑαυτὸν θεοποιεῖ. Ὅταν οὖν λέγωσιν, ὅτι εἰσὶ τρεῖς ἡμέραι πρὸ ἡλίου καὶ σελή-

70 νης γεγεννημένοι, αἰνίσσονται νοῦν καὶ ἐπίνοιαν, τουτέστιν οὐρανὸν καὶ γῆν, καὶ τὴν ἑβδόμην δύναμιν τὴν ἀπέραντον. Αὐτὰ γὰρ αἱ τρεῖς δυνάμεις εἰσὶ πρὸ πασῶν τῶν ἄλλων γεγόμεναι. Ὅταν δὲ λέγωσι· Πρὸ πάντων τῶν αἰώνων γεννᾷ με, περὶ τῆς ἑβδόμης, φησί, δυνάμεως τὰ τοιαῦτα λέγεται εἶναι.

75 Ἐβδόμη δὲ αὕτη δύναμις, ἣτις ἦν δύναμις ὑπάρχουσα ἐν τῇ ἀπεράντῳ δυνάμει, ἣτις γέγονε πρὸ πάντων τῶν αἰώνων, αὕτη ἐστὶ, φησὶν, ἡ ἑβδόμη δύναμις, περὶ ἧς λέγει Μωσῆς· Καὶ πνεῦμα Θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος· τουτέστι, φησί, τὸ πνεῦμα τὸ πάντα ἔχον ἐν ἑαυτῷ, εἰκὼν τῆς ἀπεράν-

80 του δυνάμεως, περὶ ἧς ὁ Σίμων λέγει· Εἰκὼν ἐξ ἀφθάρτου μορφῆς, κοσμοῦσα μόνη πάντα. Αὕτη γὰρ ἡ δύναμις, ἡ ἐπιφερομένη ἐπάνω τοῦ ὕδατος ἐξ ἀφθάρτου, φησί, γεγεννημένη μορφῆς κοσμεῖ μόνη πάντα. Τοιαύτης οὖν τινὸς καὶ παρα-

85 ἔπλασε, φησὶν, ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς λαβῶν· ἔπλασε δὲ οὐχ ἀπλοῦν, ἀλλὰ διπλοῦν κατ' εἰκόνα καὶ

53. ὑποδέχεται C

56. ἐπινοίας C

57—59. Jes. 1, 2.

60. ὁ ante ἐστῶς om C M

61. Cf. 1 Mos. 1, 31

65—67.

1 Mos. 2, 2 καὶ συνετέλεσεν ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἡμέρῃ τῇ ἕκτῃ τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἀποίησε, καὶ κατέπαυσε τῇ ἡμέρῃ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ,

sexus sit, desuper adspicere et curam gerere comparis, terram 50 autem recipere infra qui a caelo rationales deferantur terrae cognatos fructus. Hanc ab causam, inquit, despectans saepe-numero logus ad ea, quae nascuntur ex mente et intelligentia, hoc est ex caelo et terra, dicit: *Audite caeli et auribus percipe terra, quoniam dominus locutus est: Filios generavi et ex-* 55 *altavi, ipsi autem spreverunt me.* Qui autem haec dicit, ait, septima potestas est, is qui stat, stetit, stabit; ipse enim auctor horum bonorum, quae laudavit Moses et dixit valde bona. Vox autem et nomen sol et luna. Ratiocinatio autem et cogitatio aër et aqua. In his autem omnibus immixta et temperata 60 est, ut dixi, magna illa potestas infinita, stans.

14. Cum Moses igitur dixerit: *Sex diebus in quibus deus fecit caelum et terram et septimo die requievit ab omnibus operibus suis*, eo quo diximus modo haec Simon aliter dispensando semel deificat. Quando igitur dicunt (Simoniani) tres 65 esse dies ante solem et lunam natos, indigitant mentem et intelligentiam, hoc est caelum et terram, et septimam potestatem infinitam illam. Hae enim tres potestates sunt ante reliquas omnes natae. Quando autem dicunt: *Ante omnia saecula generat me*, de septima, inquit, potestate haec dicuntur valere. Se- 70 ptima autem haec potestas, quae erat potestas existens in infinita illa potestate, quae quidem extitit ante omnia saecula, haec, inquit, est septima illa potestas, de qua dicit Moses: *Et spiritus dei ferebatur super aquas*, hoc est, inquit, spiritus habens in se omnia, imago infinitae illius potestatis, de qua Si- 75 mon dicit: *Imago ex incorrupta forma, sola ordinans omnia.* Haec enim potestas, quae fertur super aquas, ex incorrupta, inquit, nata forma sola ordinat omnia. Cum igitur talis quaedam et consimilis fabrica mundi illis extiterit, finxit, inquit, deus hominem limo sumpto de terra, finxit autem non simpli- 80 cem sed duplicem ad imaginem et similitudinem. Imago autem est spiritus qui fertur super aquas, qui ubi non effigiatus erit, cum mundo peribit, cum potestate tantum maneat et

ὦν ἐποίησε, coll. 2 Mos. 20, 11 Ἐν γὰρ ἐξ ἡμέραις ἐποίησε κύριος τῶν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, καὶ κατέπαυσε τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ. 73. 74. Fort. e Proverb. Salom. 8, 23—25. 77. 78. 1 Mos. 1, 2 79. τὸ πάντα ἔχον] τῷ πάντα ἔχειν C 85—87. Cf. 2 Mos. 2, 7 coll. 1 Mos. 1, 26. 27.

καθ' ὁμοίωσιν. Εἰκὼν δέ ἐστι τὸ πνεῦμα τὸ ἐπιφερόμενον ἐπάνω τοῦ ὕδατος, ὃ εἰάν μὴ ἐξεικονισθῇ, μετὰ τοῦ κόσμου ἀπολεῖται, δυνάμει μεῖναν μόνον καὶ μὴ ἐνεργεία γενόμενον.

90 Τοῦτο ἐστί, φησί, τὸ εἰρημένον· Ἴνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. Ἐὰν δὲ ἐξεικονισθῇ καὶ γένηται ἀπὸ συγμῆς ἀμερίστου, ὡς γέγραπται ἐν τῇ | Ἀποφάσει, τὸ μικρὸν μέγα γενήσεται. Τὸ δὲ μέγα ἐστὶ εἰς τὸν ἀπειρον αἰῶνα καὶ ἀπαράλλακτον, τὸ μηκέτι γινόμενον. Πῶς οὖν καὶ τίνα τρόπον,

95 φησί, πλάσσει τὸν ἄνθρωπον ὁ Θεός; Ἐν παραδείσῳ, οὕτως γὰρ αὐτῷ δοκεῖ. Ἔστω, φησί, παράδεισος ἡ μήτρα, καὶ ὅτι τοῦτο ἐσὺν ἀληθὲς ἡ γραφὴ διδάξει ὅτε λέγει· Ἐγὼ εἰμι ὁ πλάσσων σε ἐν μήτρᾳ μητρὸς σου. Καὶ τοῦτο γὰρ οὕτω θέλει γεγράφθαι. Τὸν παράδεισον, φησὶν, ἀλληγορῶν ὁ Μω-

1 σῆς τὴν μήτραν εἶρηκεν, εἶπερ δεῖ τῷ λόγῳ πιστεύειν. Εἰ δὲ πλάσσει ὁ Θεὸς ἐν μήτρᾳ μητρὸς τὸν ἄνθρωπον, τουτέστιν ἐν παραδείσῳ, ὡς ἔφην, ἔστω παράδεισος ἡ μήτρα, Ἐδὲμ δὲ τὸ χωρίον, ποταμὸς ἐκπορευόμενος ἐξ Ἐδὲμ ποτίζειν

5 τὸν παράδεισον ὁ ὄμφαλός. Οὗτος, φησὶν, ἀφορίζεται ὁ ὄμφαλός εἰς τέσσαρας ἀρχάς, ἐκατέρωθεν γὰρ τοῦ ὄμφαλοῦ δύο εἰσὶν ἀρτηρίαι παρατεταμέναι, ὄχετοὶ πνεύματος, καὶ δύο φλέβες, ὄχετοὶ αἵματος. Ἐπειδὴν δέ, φησὶν, ἀπὸ τοῦ Ἐδὲμ χωρίου ἐκπορευόμενος ὁ ὄμφαλός ἐμφυῖ τῷ γενομένῳ κατὰ τὸ

10 ἐπιγαστήριον, ὃν κοινῶς πάντες προσαγορεύουσιν ὄμφαλόν . . . αἱ δὲ δύο φλέβες, δι' ὧν ῥεῖ καὶ φέρεται ἀπὸ τοῦ Ἐδὲμ τοῦ χωρίου τὸ αἷμα κατὰ τὰς καλουμένας πύλας τοῦ ἥπατος, αἵτινες τὸ γεννώμενον τρέφουσιν· αἱ δὲ ἀρτηρίαι, ἃς ἔφημεν ὄχετοὺς εἶναι πνεύματος, ἐκατέρωθεν περιλαβοῦσαι τὴν κύστιν

15 κατὰ τὸ πλατὺ ὄστον, πρὸς τὴν μεγάλην συνάπτουσιν ἀρτηρίαν, τὴν κατὰ ῥάχιν καλουμένην ἀορτήν, καὶ οὕτως διὰ τῶν παραθύρων ἐπὶ τὴν καρδίαν ὀδεῦσαν τὸ πνεῦμα κίνησιν ἐργάζεται τῶν ἐμβρύων. Πλαττόμενον γὰρ τὸ βρέφος ἐν τῷ παραδείσῳ οὔτε τῷ στόματι τροφήν | λαμβάνει, οὔτε ταῖς ῥισὶν ἀναπνέει·

20 ἐν ὑγροῖς γὰρ ὑπάρχοντι αὐτῷ παρὰ πόδας ἦν ὁ θάνατος εἰ ἀνέπνευσεν· ἐπεσπάσατο γὰρ ἂν ἀπὸ τῶν ὑγρῶν καὶ ἐφθάρη. Ἀλλὰ γὰρ ὅλον περιέσφιγκται τῷ καλουμένῳ χιτῶνι ἀμνίῳ, τρέφεται δὲ δι' ὄμφαλοῦ καὶ διὰ τῆς κατὰ ῥάχιν, ὡς ἔφην, τὴν τοῦ πνεύματος οὐσίαν λαμβάνει.

non efficientia existat. Hoc, inquit, est illud quod dictum est: *Ne una cum mundo condemnemur*. Ubi autem effigiabi- 85
tur et existet a puncto indiviso, sicuti scriptum est in Revela-
tione, parvum evadet magnum. Magnum autem illud erit in
omne aevum et immutatum, utpote quod amplius non fiat. Qui
igitur et quomodo, inquit, fingit hominem deus? In paradiso, sic
enim ei placet. Esto, inquit, paradisos uterus, idque esse ve- 90
rum scriptura docebit, quando dicit: *Ego sum qui formo te in
utero matris tuae*. Etenim hoc ita scriptum vult. Paradisum,
inquit, per allegoriam Moses uterum dixit, siquidem licet logo
credere. Si vero format deus in utero matris hominem, hoc
est in paradiso, ut dicebam, esto paradisos uterus, Edem au- 95
tem regio illa, fluvius egrediens ex Edem ad irrigandum para-
disum umbilicus. Hic, inquit, dividitur umbilicus in quattuor
capita. Ab utraque enim parte umbilici duae sunt arteriae
iuxta tensae, canales spiritus, et duae venae, canales sangui-
nis. Ubi autem, inquit, ex Edem regione egrediens umbilicus 1
increscet nascenti circa epigastrium, quem communi usu uni-
versi appellant umbilicum duae autem illae venae, per
quas fluit et fertur ab Edem regione sanguis per portas, quae
dicuntur hepatis, quae nascens alunt; arteriae autem illae, quas 5
diximus canales esse sanguinis, ab utraque parte amplexae
vesicam circa pelvim magnam arteriam contingunt, hoc est
quae per dorsum vocatur aortam, et ita per ostia in cor
permeans spiritus motum efficit uterinorum. Dum enim for-
matur infans in paradiso, neque ore alimentum accipit, neque 10
naribus respirat; in humidis enim versanti erat ei ante pedes
mors si respiraret, duxisset enim ex humidis et peremtus es-
set. Verumenimvero circumvolutus est totus tunica, quae di-
citur amnium, alitur autem per umbilicum, et per dorsalem, ut
dicebam, arteriam spiritus essentiam accipit. 15

ἀπαράλακτον C 95. πλάσεις C 97. 98. Fort. cfr. Ierem. 1,
5: Πρὸ τοῦ με πλάσαι σε ἐν κοιλίᾳ. 98. ὁ πλάσων C 4. sqq.
Cf. 1 Mos. 2, 10 Ποταμὸς δὲ ἐκπορεύεται ἐξ Ἐδέμ ποτίζειν τὸν παράδει-
σον· ἐκεῖθεν ἀφορίζεται εἰς τέσσαρας ἀρχάς. 4. ποτίζει C 7. περι-
τεταγμένα C M 8—10. Ἐπειτα — ἐμψύεται signo lacunae omisso susp.
Christ. Petersen, coll. Galeno in Hippocr. De Alimento p. 290 ed. Chart.
VI. p. 387 Kühn. XV. 10. Signavimus lacunam hoc potius loco
quam post ἐπιγάστριον, ubi M 14. περιλαβοῦσαι] μὲν λαβοῦσαι C:
συλλαβοῦσαι M: μεταλαβοῦσαι R. Scottus.

15. Ὁ οὖν ποταμός, φησίν, ὃ ἐκπορευόμενος ἐξ Ἐδεμ εἰς
 25 τέσσαρας ἀφορίζεται ἀρχάς, ὄχει τοὺς τέσσαρας, τουτέστιν εἰς τέσ-
 σαρὰς αἰσθήσεις τοῦ γεννωμένου, ὄρασιν, ἀκοήν, ὄσφρησιν,
 γεῦσιν καὶ ἀφήν. Ταύτας γὰρ ἔχει μόνας τὰς αἰσθήσεις ἐν
 τῷ παραδείσῳ πλασσόμενον τὸ παιδίον. Οὗτος, φησίν, ἐστὶν
 ὁ νόμος, ὃν ἔθηκε Μωσῆς, καὶ πρὸς τοῦτον αὐτὸν τὸν νόμον
 30 γέγραπται τῶν βιβλίων ἕκαστον, ὡς αἱ ἐπιγραφαὶ δηλοῦσι. Τὸ
 πρῶτον βιβλίον Γένεσις· ἦρκει, φησί, πρὸς γινῶσιν τῶν ὄλων
 ἢ ἐπιγραφή τοῦ βιβλίου. Αὕτη γὰρ, φησίν, ἐστὶν ἡ Γένεσις
 ὄρασις, εἰς ἣν ἀφορίζεται ποταμοῦ σχίσις ἢ μία. Ἐθεάθη
 γὰρ ὁ κόσμος ἐν ὄρασει. Ἡ ἐπιγραφή βιβλίου δευτέρου Ἐξο-
 35 δος. Ἐδει γὰρ τὸ γεννηθέν, τὴν Ἐρυθρὰν διοδεῦσαν θάλασ-
 σαν, ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν ἔρημον (Ἐρυθρὰν δὲ λέγει, φασί, τὸ αἷμα),
 καὶ γεύσασθαι πικρὸν ὕδωρ. Πικρὸν γὰρ, φησίν, ἐστὶ τὸ ὕδωρ
 τὸ μετὰ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν, ὅπερ ἐστὶν ὁδὸς τῆς κατὰ
 τὸν βίον γνώσεως τῶν ἐπιπόνων ὀδευομένη καὶ πικρῶν. Στρα-
 40 φὲν δὲ ὑπὸ Μωσέως, τουτέστι τοῦ λόγου, τὸ πικρὸν ἐκεῖνο γί-
 νεται γλυκύ. Καὶ ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχει, κοινῇ πάντων ἐστὶν
 ἀκοῦσαι κατὰ τοὺς ποιητὰς λεγόντων·

Ῥίζη μὲν μέλαν [ἔσκε], γάλακτι δὲ ἔκελον ἄνθος· |
 μῶλυ δὲ μιν καλέουσι θεοί· χαλεπὸν δὲ τ' ὀρύσσειν
 45 ἀνδράσι γε θνητοῖσι· θεοὶ δέ τε πάντα δύνανται.

16. Ἀρκεῖ, φησί, τὸ λεχθὲν ὑπὸ τῶν ἐθνῶν πρὸς ἐπίγνω-
 σιν τῶν ὄλων τοῖς ἔχουσιν ἀκοὰς [τῆς ἀ]κοῆς· τούτου γὰρ, φη-
 σίν, ὁ γευσάμενος τοῦ καρποῦ ὑπὸ τῆς Κίρκης οὐκ ἀπεθριώ-
 θη μόνος, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἤδη τεθριωμένους τῇ δυνάμει χρώ-
 50 μενος τοῦ τοιούτου καρποῦ εἰς τὸν πρῶτον ἐκεῖνον τὸν ἴδιον
 αὐτῶν ἀνέπλασε καὶ ἀνετύπωσε καὶ ἀνεκαλέσατο χαρακτῆρα.
 Πιστὸς δὲ ἀνὴρ καὶ ἀγαπώμενος ὑπὸ τῆς φαρμακίδος ἐκείνης
 διὰ τὸν γαλακτώδη καὶ θεῖον ἐκεῖνον καρπὸν, φησίν, εὐρίσκει-
 55 ται. Λευιτικὸν ὁμοίως τὸ τρίτον βιβλίον, ὅπερ ἐστὶν ἡ ὄσφρη-
 σις ἢ ἀνοπνοή. Θυσιῶν γὰρ ἐστὶ καὶ προσφορῶν ὄλον ἐκεῖνο
 τὸ βιβλίον. Ὅπου δὲ ἐστὶ θυσία, ὁσμὴ τις εὐωδίας ἀπὸ τῆς
 θυσίας διὰ τῶν θυμιαμάτων γίνεται· περὶ ἣν εὐωδίαν ὄσφρη-

27. Delendum ἀκοήν, ut ex sequentibus liquido apparet. M; quod
 secus est. 31. αἱ ante ἐπιγραφὰι om C M 35. Ἡ ἐπιγραφή] Ἀ

γραφὴ C: Ἀ ἐπιγραφὴ susp. M 36. sqq. Cf. cum his 2 Mos. 15, 22—26

15. Fluvius igitur, inquit, egrediens ex Edem dividitur in quattuor capita, canales quattuor, hoc est in quattuor sensus nati, visum, auditum, olfactum, gustum et tactum. Hos enim solos habet sensus in paradiso figuratus infans. Haec est, inquit, lex quam posuit Moses et ad hanc ipsam legem scripti 20 sunt singuli libri, ut inscriptiones declarant. Primus liber Genesis. Sufficiebat, inquit, ad cognitionem universae rei inscriptio libri. Haec enim, inquit, est Genesis visus, in quem dividitur fluvii sectio una. Conspectus enim est mundus per visum. Inscriptio rursus alterius libri Exodus. Oportebat enim 25 id quod natum erat permeato mari rubro pervenire in desertum (mare rubrum autem, inquiunt, dicit sanguinem) et gustare amarum aquam. Amara enim, inquit, est aqua, quae est post mare rubrum, quae quidem est quod conficitur iter per vitam cognitionis aerumnosorum et amarorum. Conversum autem a Mose, 30 hoc est a logo, amarum illud evadet dulce. Et haec ita se habere vulgo licet ab universis exaudire, qui poetas secuti dicunt:

Radice quidem atrum erat, lacti autem simile flore;

Moly autem id vocant dii, arduum autem est ad effodiendum 35

Hominibus certe mortalibus; dii autem profecto omnia possunt.

16. Sufficit, inquit, quod dictum est a gentibus ad cognitionem universae rei iis, qui habent aures auditus. Nam hunc, inquit, fructum qui gustavit, a Circe non in bestiam mutatus est solus, verum etiam eos, qui iam mutati erant, viribus talis 40 fructus usus in primam illam peculiarem eorum reformavit et refinxit et revocavit speciem. Fidelis autem vir isque dilectus a venefica illa per lacteum et divinum illum fructum, inquit, invenitur. Leviticus similiter tertius liber, qui quidem est olfactus vel respiratio. Sacrificiorum enim et oblationum est uni- 45 versus iste liber. Ubicunque autem est sacrificium, odor quidam suavis odoramenti a sacrificio per suffimenta existit, circa quod odoramentum olfactum esse experimentum. Numeri, quar-

40. *πιχρόν* C 44. Od. X, 304 sqq. ἔσσε om C 46. *δύ-*
νανται τε C 47. *τὸ* om C 48. *ἀκούας κοῆς* C: *ἀκούας*
ὑπακοῆς con. M. Cf. 2 Mos. 15, 26 Ἐὰν ἀκοῆ ἀκούσης κ. τ. λ. et su-
pra lin. 27, ubi post ὄρασιν legitur ἀκοήν 52. *ἐνέπλασε* C 56.
ῆ om C

σιν εἶναι δοκιμαστήριον. Ἀριθμοὶ τὸ τέταρτον τῶν βιβλίων
60 γεῦσιν λέγει, ὅπου λόγος ἐνεργεῖ. Διὰ γὰρ τοῦ λαλεῖν πάντα
ἀριθμοῦ τάξει καλεῖται. Δευτερονόμιον δὲ, φησὶν, ἐστὶ πρὸς
τὴν ἀφῆν τοῦ πεπλασμένου παιδίου ἐπιγεγραμμένον. Ὡσπερ
γὰρ ἡ ἀφῆ τὰ ὑπὸ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων ὀραθέντα διγοῦσα
ἀνακεφαλαιοῦται καὶ βεβαιοῦ, σκληρὸν ἢ θερμὸν ἢ γλίσχρον
5 δοκιμάσασα, οὕτως τὸ πέμπτον βιβλίον τοῦ νόμου ἀνακεφα-
λαίωσις ἐστὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ γραφέντων τεσσάρων.

Πάντα οὖν, φησί, τὰ ἀγέννητα ἐστὶν ἐν ἡμῖν δυνάμει,
οὐκ ἐνεργεία, ὡς ἡ γραμματικὴ ἢ γεωμετρικὴ. Ἐὰν οὖν τύχη
τοῦ λόγου τοῦ προσήκοντος καὶ διδασκαλίας, καὶ στραφήσεται
70 τὸ πικρὸν εἰς γλυκύν, | τουτέστιν αἱ ζιβύνας εἰς δρέπανα καὶ αἱ
μάχαιραι εἰς ἄροτρα, οὐκ ἔσται ἄχυρα καὶ ξύλα τὰ γεννώμενα
πυρί, ἀλλὰ καρπὸς τέλειος ἐξεικονισμένος, ὡς ἔφην, ἴσος καὶ
ὁμοιος τῇ ἀγεννήτῳ καὶ ἀπεράντῳ δυνάμει. Ἐὰν δὲ μείνη
75 δένδρον μόνον, καρπὸν μὴ ποιοῦν, μὴ ἐξεικονισμένον ἀφανί-
ζεται. Ἐγγὺς γὰρ πού, φησὶν, ἡ ἀξίνη παρὰ τὰς ῥίζας τοῦ
δένδρου· πᾶν δένδρον, φησί, μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπ-
τεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

17. Ἔστιν οὖν κατὰ τὸν Σίμωνα τὸ μακάριον καὶ ἀ-
φθαρτον ἐκεῖνο ἐν παντὶ κεκοιμημένον δυνάμει, οὐκ ἐνεργεία,
80 ὅπερ ἐστὶν ὁ ἐστώς, σιάς, στησόμενος, ἐστώς ἄνω, ἐν τῇ ἀγεν-
νήτῳ δυνάμει, σιάς κάτω, ἐν τῇ ῥοῇ τῶν ὑδάτων ἐν εἰκόνι
γεννηθεῖς, στησόμενος ἄνω, παρὰ τὴν μακαρίαν ἀπέραντον δύ-
ναμιν ἐὰν ἐξεικονισθῇ. Τρεῖς γὰρ, φησὶν, εἰσὶν ἐστῶτες, καὶ
ἄνευ τοῦ τρεῖς εἶναι ἐστῶτας αἰῶνας οὐ κοσμεῖται ὁ γέννητος
85 ὁ κατ' αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ ὕδατος φερόμενος, ὁ κατ' ὁμοίωσιν ἀνα-
πεπλασμένος τέλειος ἐπ[ουράνιος], κατ' οὐδεμίαν ἐπίνοιαν ἐν-
δεέστερος τῆς ἀγεννήτου δυνάμεως γενόμενος, τουτέστιν ὁ λέ-
γουσιν· ἐγὼ καὶ σὺ ἐν, πρὸ ἐμοῦ σύ, τὸ μετὰ σὲ ἐγώ. Αὕτη,
φησὶν, ἐστὶ δύναμις μία, διηρημένη ἄνω, κάτω, αὐτὴν γεννώσα,
90 αὐτὴν αὔξουσα, αὐτὴν ζητοῦσα, αὐτὴν εὐρίσκουσα, αὐτῆς μήτηρ
οὔσα, αὐτῆς πατήρ, αὐτῆς ἀδελφή, αὐτῆς σύζυγος, αὐτῆς θυ-
γάτηρ, αὐτῆς υἱός, μήτηρ, πατήρ, ἐν, οἷσα ῥίζα τῶν ὄλων.

Καὶ οὗτο, φησὶν, ἀπὸ πνεύρος ἢ ἀρχῆς τῆς γενέσεως ἐστὶ τῶν

68. ἢ γεωμετρικὴ] ἢ γεωμετρικὴ C M 70. Cf. Jes. 2, 4 καὶ
συγκόψουσιν τὰς μαχίρας αὐτῶν εἰς ἄροτρα καὶ τὰς ζιβύνας αὐτῶν εἰς

tus librorum, gustum dicit, ubi sermo operatur. Propterea enim quod loquitur omnia, appellatione numeri vocatur. Deu-⁵⁰teronomium autem, inquit, est ad tactum formati infantis inscriptum. Sicuti enim tactus ea, quae a reliquis sensibus conspecta sunt, tangendo recapitulat et confirmat, durum aut calidum aut lubricum probans, ita quintus liber legis recapitulatio est quattuor superiorum librorum. 55

Omnia igitur, inquit, non generata extant in nobis per potestatem, non efficientia, ut ars grammatica aut geometrica. Ubi igitur nacta erunt institutionem idoneam et informationem, et convertetur amarum in dulce, hoc est lanceae in falces et gladii in vomeres: non erunt paleae et ligna nata igni, sed ⁶⁰fructus perfectus, effigiatus, ut dicebam, similis et compar non generatae et infinitae potestati. Ubi autem manebit arbor sola fructum non ferens, non effigiata deletur. Prope enim, inquit, securis est ad radices arboris. Omnis, inquit, arbor non ferens bonum fructum exciditur et in ignem coniicitur. 65

17. Est igitur secundum Simonem beatum illud et indelebile in quovis absconditum potestate, non efficientia, id quod est is qui stat, stetit, stabit, qui stat supra in non generata potestate, qui stetit infra in flumine aquarum, in imagine generatus, qui stabit supra iuxta beatam infinitam potestatem, si ⁷⁰effigiabitur. Tres enim sunt, inquit, qui stant, nec, quin sint tres aeones qui stant, adornatur generatus is, qui secundum illos super aquam fertur, tanquam ad similitudinem refectus perfectus caelestis, qui nulla ratione inferior quam non generata potestas factus est. Hoc est quod aiunt: ego et tu unum, ante ⁷⁵me tu, id quod post te ego. Haec, inquit, est potestas una, divisa, superne, inferne, semet gignens, semet alens, semet quaerens, semet reperiens, sui ipsius mater, sui ipsius pater, sui ipsius soror, sui ipsius coniux, sui ipsius filia, sui ipsius filius, mater, pater, unum, cum sit radix omnium. 80

Et ex igne oriri principium generationis eorum quae ge-

δρέπανα κ. τ. λ. 74. μὴ ante ἐξεικονισμένον om C M 75—77.
 Matth. 5, 10 Ἦδη δὲ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν [radices a b c d Lucif. 120]
 τῶν δένδρων κείται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιῶν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται
 καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. Cf. Luc. 3, 9. 84. ὁ γέννητος] ὁ ἀγέννητος
 C M. Cf. supra p. 242, 73—83. 86. κατ' οὐδεμίαν] κατὰ δὲ μίαν
 C M 88. τὸ] τῷ C 92. ἐν, οὔσα] ἐνοῦσα C

γεννωμένων, τοιοῦτον κατανόει τινὰ τρόπον. Πάντων, ὅσων
 95 γένεσις ἔστιν, ἀπὸ πυρὸς ἢ ἀρχὴ τῆς ἐπιθυμίας τῆς γενέσεως
 γίνεται. Τοιγαροῦν πυροῦσθαι τὸ | ἐπιθυμεῖν τῆς μεταβλητῆς
 γενέσεως ὀνομάζεται. Ἐν δὲ ὄν τὸ πῦρ τροπὰς στρέφεται δύο.
 Στρέφεται γὰρ, φησίν, ἐν τῷ ἀνδρὶ τὸ αἷμα, καὶ θερμὸν καὶ
 ξανθὸν ὡς πῦρ τυπούμενον, εἰς σπέρμα, ἐν δὲ τῇ γυναικὶ τὸ
 1 αὐτὸ τοῦτο αἷμα εἰς γάλα. Καὶ γίνεται ἡ τοῦ ἄρρενος τροπὴ
 γένεσις, ἡ δὲ τῆς θηλείας τροπὴ τροφὴ τῷ γεννωμένῳ. Αὕτη,
 φησίν, ἔστιν ἡ φλογίνη ῥομφαία ἢ στρεφομένη φυλάσ-
 σειν τὴν ὁδὸν τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς. Στρέφεται γὰρ τὸ
 5 αἷμα εἰς σπέρμα καὶ γάλα, καὶ γίνεται ἡ δύναμις αὕτη μήτηρ
 καὶ πατὴρ, πατὴρ τῶν γινομένων, καὶ αὐξήσις τῶν τρεφομένων,
 ἀπροσδεής, αὐτάρκης. Φυλάσσεται δὲ, φησί, τὸ ξύλον τῆς ζωῆς
 διὰ τῆς στρεφομένης φλογίνης ῥομφαίας, ὡς εἰρήκαμεν, ἡ δύναμις ἢ
 ἑβδόμη ἢ ἕξ αὐτῆς, ἢ πάντας ἔχουσα, ἢ ἐν ταῖς ἕξ κατακειμένη
 10 δυνάμεσιν. Ἐὰν γὰρ μὴ στρέφηται ἡ φλογίνη ῥομφαία, φθα-
 ρήσεται καὶ ἀπολείται τὸ καλὸν ἐκεῖνο ξύλον· ἐὰν δὲ στρέφη-
 ται εἰς σπέρμα καὶ γάλα, ὁ δυνάμει ἐν τούτοις κατακείμενος
 λόγος τοῦ προσήκοντος καὶ τόπου κυρίου, ἐν ᾧ γεννᾶται λόγος,
 τυχῶν, ἀρξάμενος ὡς ἀπὸ σπινθήρος ἐλαχίστου, παντελῶς με-
 15 γαλυνθήσεται καὶ αὐξήσει καὶ ἔσται δύναμις ἀπέραντος, ἀπαρ-
 ἀλλάκτος, [ἴση καὶ ὁμοία] αἰῶνι ἀπαραλλάκτω μηκέτι γινο-
 μένῳ εἰς τὸν ἀπέραντον αἰῶνα.

18. Γέγονεν οὖν ὁμολογουμένως κατὰ τοῦτον τὸν λόγον
 τοῖς ἀνοήτοις Σίμων θεός, ὡσπερ ὁ Αἴβυς ἐκεῖνος ὁ καὶ Ἄψε-
 20 θος, γεννητὸς μὲν καὶ παθητὸς, ὅταν ἢ ἐν δυνάμει, ἀπαθῆς
 δὲ ἐκ γεννητοῦ, ὅταν ἐξεικονισθῇ καὶ γενόμενος τέλειος ἐξέλ-
 θῃ τῶν δυνάμεων τῶν πρώτων δύο, τουτέστιν οὐρανοῦ καὶ
 γῆς. Λέγει γὰρ Σίμων διαρρήδην περὶ τούτου ἐν τῇ Ἀποφάσει
 οὕτως· Ὑμῖν οὖν λέγω ἢ λέγω καὶ γράφω ἢ γράφω. Τὸ
 25 γράμμα τοῦτο· δύο εἰσὶ παραφράδες τῶν ὄλων αἰώ-
 νων, μήτε ἀρχὴν μήτε πέρας ἔχουσαι, ἀπὸ μιᾶς ῥί-
 ζης, ἣτις ἔστι δύναμις σιγῆ ἀόρατος, ἀκατάληπτος,
 ὧν ἢ μία φαίνεται ἄνωθεν, ἣτις ἔστι μεγάλη δύνα-
 μισ, νοῦς τῶν ὄλων, διέπων τὰ πάντα, ἄρσην, ἢ δὲ

94. κατανοεῖ C 95. γενέσεως corr C 97. Ἐν δὲ ὄν] Ἐνθέον C M
 97. τροπὰς στρέφεται δύο.] τροφὰς τρέφεται. Διὸ C M 2. γένεσις
 corr C τροφῇ] τροφῆ C 3. 1 Mos. 3, 24 καὶ ἔταξε τὰ Χερου-

nerantur in hunc fere definit modum. Omnium, quorumcunque generatio extat, ab igne principium cupidinis generationis existit. Quippe igne corripitur appellatur id quod est concupiscere commutabilem genituram. Unum autem cum sit ignis, conver-⁸⁵siones vertitur duas. Convertitur enim, inquit, in viro sanguis, et calidus et fulvus, ut ignis effigiatus, in semen, in muliere contra idem hic sanguis in lac. Et fit masculi conversio generatio, feminae autem conversio nutritio ei quod generatur. Hic, inquit, est *flammeus ensis, qui vibratur ad custodiendam*⁹⁰*viam ligni vitae.* Convertitur enim sanguis in semen et lac et fit haec potestas mater et pater, pater eorum quae nascuntur, et alitura eorum quae nutriuntur, nullius indiga, sui compos. Custoditur autem, inquit, lignum vitae per vibratum flammeum ensem, sicut diximus, potestas septima, quae est ex se-⁹⁵met prognata, quae omnes continet, quae in sex reposita est potestatibus. Nam cum non vibrabitur flammeus ensis, pessumdabitur et interibit pulcrum illud lignum; cum autem convertetur in semen et lac, qui potestate in his repositus est, informationem idoneam et locum iustum, in quo generatur verbum,¹nactus, ortus tanquam a scintilla tenuissima prorsus grandescet et augetur et erit potestas infinita immutabilis, [similis et compar] aevo immutabili, quod amplius non fit in infinitum aevum.

18. Extitit igitur haud dubie secundum hanc rationem⁵ stultis Simon deus sicut Libys ille, dico Apsethum, generatus quidem et patibilis, quando est in potestate, impatibilis autem ex generato, quando effigiatus est et factus perfectus egressus est potestates primas duas, hoc est caelum et terram. Ait enim Simon ipsis verbis de hac re in Revelatione in hunc mo-¹⁰dum: *Vobis igitur dico, quae dico et scribo, quae scribo. Scriptura haec: duo sunt turiones inter universos aevones, qui neque principium neque finem habent, ex una radice, quae quidem potestas est silentium invisibile, ircomprehensibile, quo-*

βίμ καὶ τὴν γλογίνην ῥομαίαν τὴν στρεγομένην φυλάσσειν τὴν ὁδὸν τοῦ
ξύλου τῆς ζωῆς. 6. πατὴρ τῶν] παρὰ τῶν C M 11. 12. στρέφεται
C 13. λόγον] λόγος C M. Cf. supra p. 248, 5. 6. 14. τυχῶν]
ψυχῶν C M ὡς] ὧν C M 16. ἀπαράλλατος, ἴση καὶ ὁμοία
αἰῶνι ἀπαράλλατῳ] ἀπαράλλατος αἰῶνι ἀπαράλλατῳ C: ἀπαράλλατος αἰῶνι
ἀπαράλλατῳ M. Cf. supra p. 248, 9. 10. et p. 244, 93. 94. 20.
ὅτε ἂν C 28. ὦν, ἡ μία C

30 ἑτέρα κάτωθεν, ἐπίνοια μεγάλη, θήλεια, γεννώσα
 τὰ πάντα. Ἐνθεν ἀλλήλοις ἀντιστοιχοῦντες συζυ-
 γίαν ἔχουσι, καὶ τὸ μέσον διάστημα ἐμφαίνουσιν
 ἀέρα ἀκατάληπτον, μήτε ἀρχὴν μήτε πέρας ἔχοντα.
 Ἐν δὲ τούτῳ πατὴρ ὁ βασιτάζων πάντα καὶ τρέφων
 35 τὰ ἀρχὴν καὶ πέρας ἔχοντα. Οὗτος ἐστὶν ὁ ἐστῶς,
 στάς, στησόμενος, ὦν ἀρσενόθηλυσ δύναμις κατὰ
 τὴν προὔπαρχουσαν δύναμιν ἀπέραντον, ἣτις οὔτ'
 ἀρχὴν οὔτε πέρας ἔχει, ἐν μονότητι οὔσαν· ἀπὸ γὰρ
 ταύτης προσελθοῦσα ἢ ἐν μονότητι ἐπίνοια ἐγένετο
 40 δύο. Κἀκεῖνος ἦν εἷς· ἔχων γὰρ ἐν ἑαυτῷ αὐτὴν ἦν
 μόνος, οὐ μέντοι πρῶτος, καίπερ προὔπαρχων, φα-
 νεῖς δὲ αὐτῷ ἀπὸ ἑαυτοῦ, ἐγένετο δεύτερος. Ἀλλ'
 οὐδὲ πατὴρ ἐκλήθη πρὶν αὐτὴν αὐτὸν ὀνομάσαι πα-
 τέρα. Ὡς οὖν αὐτὸς ἑαυτὸν ὑπὸ ἑαυτοῦ προαγαγὼν
 45 ἐφανέρωσεν ἑαυτῷ τὴν ἰδίαν ἐπίνοιαν, οὔτως καὶ ἡ
 φανεῖσα ἐπίνοια οὐκ ἐποίησεν, ἀλλὰ ἰδοῦσα αὐτὸν
 ἐνέκρυψε τὸν πατέρα ἐν ἑαυτῇ, τουτέστι τὴν δύνα-
 μιν, καὶ ἐστὶν ἀρσενόθηλυσ δύναμις καὶ ἐπίνοια,
 ὅθεν ἀλλήλοις ἀντιστοιχοῦσιν (οὐδὲν γὰρ διαφέρει
 50 δύναμις ἐπινοίας) ἐν ὄντες. Ἐκ μὲν τῶν ἄνω εὐρί-
 σκεται | δύναμις, ἐκ δὲ τῶν κάτω ἐπίνοια. Ἔστιν οὖν
 οὔτως καὶ τὸ φανὲν ἀπ' αὐτῶν, ἐν ὄν, δύο εὐρίσκει-
 σθαι, ἀρσενόθηλυσ ἔχων τὴν θήλειαν ἐν ἑαυτῷ. Οὔ-
 τως ἐστὶ νοῦς ἐν ἐπινοία, ἃ χωριστὰ ἀπ' ἀλλήλων,
 55 ἐν ὄντες, δύο εὐρίσκονται.

19. Ταῦτα μὲν οὖν ὁ Σίμων ἐφερωὼν οὐ μόνον τὰ Μω-
 σέως κακοτεχνήσας εἰς ὃ ἐβούλετο μεθρημῆνευσεν, ἀλλὰ καὶ τὰ
 τῶν ποιητῶν. Καὶ γὰρ τὸν δούρειον ἵππον ἀλληγορεῖ καὶ
 τὴν Ἑλένην ἅμα τῇ λαμπάδι καὶ ἄλλα πλεῖστα ὅσα μεταγ[ων
 60 εἰς] τὰ αὐτοῦ καὶ τῆς ἐπινοίας πλαστολογεῖ. Εἶν[αι δ' ἔλ]γε
 ταύτην τὸ πρόβατον τὸ πεπλανημένον, ἣτις ἀεὶ καταγινομένη ἐν
 γυναιξὶν ἐτάρασσε τὰς ἐν κόσμῳ δυνάμεις διὰ τὸ ἀνυπέρβλη-

34. πατὴρ ὁ] πατέρα C τρέφων τὰ] τρέφοντα C 42.
 αὐτῷ] αὐτὸς M 43. αὐτὴν] αὐτὴ C M ὀνομάσαι] ὀνομάσει C:
 ὀνομάσει M 46. ἐπίνοια] ἐπίνοιαν C 52. ἀπ' αὐτῶν]
 ἂν αὐτῶν C 53. 54. Οὔτος C M 54. ἃ χωριστὰ] ἀχώριστα
 C: ἀχώριστα δ' s. γὰρ M 57. 58. τὰ τῶν] τὰς τῶν C 59.

rum alter apparet superne, quae quidem est magna potestas, 15
mens universorum, administrans omnia, genere mascula; alter
autem inferne, intelligentia magna, genere feminea, gignens
omnia. Unde respondentes sibi invicem coniugium habent et
mediam distantiam manifestant, aërem incomprehensibilem, ne-
que principium neque finem habentem. In hoc autem pater, 20
qui sustinet omnia et alit quae principium et finem habent.
Hic est qui stat, stetit, stabit, potestas mas simul et femina se-
cundum eam quae antea extitit potestatem infinitam, quae qui-
dem neque principium habet neque finem, eamque in unitate
constantem. Ab hac enim progressa quae est in unitate in- 25 .
telligentia facta est duo. Et ille erat unus, habens enim
illam in se erat solus, quanquam non primus, tametsi ante
existens, manifestatus autem ipsi ex se ipso extitit alter. Sed
ne pater quidem appellatus est antequam ipsa illum appellaret
patrem. Ut igitur ipse semet ipsum per se producens manifesta- 30
vit sibi propriam intelligentiam, sic et manifestata intelligentia
non fecit, sed conspicata illum abscondidit patrem in sese, hoc
est potestatem, et ita est masculofeminea potestas etiam intel-
ligentia, unde sibi invicem respondent (nihil enim differt pote-
stas ab intelligentia) quoniam unum sunt. Etenim ex iis, quae 35
supra sunt, reperitur potestas, ex iis autem, quae infra, intel-
ligentia. Ita igitur fit, ut manifestatum ab illis cum unum sit
reperiatur duplex, masculofemineus habens femineam in sese.
In hunc modum est mens in intelligentia, quae seiuncta a se
invicem, cum sint unum, reperiuntur duo. 40

19. Haec igitur commentus Simon non solum dicta Mosis
per malas artes detorsit in ea quae lubuit, sed etiam poëtarum.
Etenim et equum ligneum aliorum deflectit et Helenam cum
lampade et alia permulta, quae ille traducens in ea quae
pertinent ad se et ad intelligentiam fabulatur. Esse autem 45
hanc dicebat ovem quae aberravit, quae quidem semper com-
morans in mulieribus turbabat potestates quae sunt in mundo

Cf. Epiphani. *Haer.* XXI, 3 59. 60. μεταγ τὸ αὐτοῦ C:
μεταγγίζων εἰς τὰ αὐτοῦ M 60. πλαστολογεῖ Roperus: Πλείστους
λέγει C: ἀπάγων s. ἀποσπάσας λέγει susp. M Εἶναι δ' ἔλεγε] εἶν
ἔτε C. Cf. cum his et sequentibus Iust. Mart. *Ap.* I, 26. p. 69. E.
Iren. *c. haer.* I, 23, 2 sqq. Massuet. Theodoret. *Haeret. fab.* I, 1. Epi-
phan. *Haer.* XXI, 2. 3.

τον αὐτῆς κάλλος, ὄθεν καὶ ὁ Τρωϊκός πόλεμος δι' αὐτὴν γε-
 γένηται. Ἐν γὰρ τῇ κατ' ἐκείνο καιροῦ γενομένη Ἑλένη ἐνώ-
 65 κησεν αὐτὴ ἢ ἐπίνοια, καὶ οὕτως πασῶν ἐπιδικαζομένων αὐτῆς
 τῶν ἔξουσιῶν, σιάσις καὶ πόλεμος ἐπανέστη, ἐν οἷς ἐφάνη ἔθνε-
 σιν. Οὕτως γοῦν τὸν Σησίχορον διὰ τῶν ἐπῶν λοιδορήσαντα
 αὐτὴν τὰς ὄψεις τυφλωθῆναι· αὐθις δέ, μεταμεληθέντος αὐ-
 τοῦ καὶ γράψαντος τὰς παλινοιδίας, ἐν αἷς ὕμνησεν αὐτήν,
 70 ἀναβλέψαι· μετενσωματουμένην δὲ ὑπὸ τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν
 κάτω ἔξουσιῶν, οὐ καὶ τὸν κόσμον, φησίν, ἐποίησαν, ὕστερον
 ἐπὶ τέγουσ ἐν Τύρῳ τῆς Φοινίκης πόλει στήναι, ἣν κατελθὼν
 εὔρεν. Ἐπὶ γὰρ τὴν ταύτης πρώτην ζήτησιν ἔφη παραγεγονέ-
 ναι, ὅπως ῥύσῃται αὐτὴν τῶν δεσμῶν, ἣν λυτρωσάμενος ἄμα
 75 ἑαυτῷ περιῆγε, φάσκων | τοῦτο εἶναι τὸ ἀπολωλὸς πρόβατον,
 ἑαυτὸν δὲ λέγων τὴν ὑπὲρ πάντα δύναμιν εἶναι. Ὁ δὲ ψυ-
 δρὸς ἔρασθεὶς τοῦ γυναιίου τούτου, Ἑλένης καλουμένης, ὠνη-
 σάμενος εἶχε, καὶ τοὺς μαθητὰς αἰδούμενος τοῦτον τὸν μῦθον
 ἐπλασεν. Οἱ δὲ αὐθις μιμηταὶ τοῦ πλάνου καὶ Σίμωνος μά-
 80 γου γινόμενοι τὰ ὅμοια δρῶσιν, ἀλογίστως φάσκοντες δεῖν μί-
 γνυσθαι, λέγοντες· πᾶσα γῆ γῆ, καὶ οὐ διαφέρει ποῦ τις σπεί-
 ρει, πλὴν ἵνα σπείρῃ, ἀλλὰ καὶ μακαρίζουσιν ἑαυτοὺς ἐπὶ τῇ
 [κοινῇ] μίξει, ταύτην εἶναι λέγοντες τὴν τελείαν ἀγάπην, καὶ τὸ
 ἅγιος ἁγίων . . λλη . ος ἁγιασθήσεται· οὐ γὰρ μὴ κρατεῖ-
 85 θῆναι αὐτοὺς ἐπὶ τινι νομιζομένῳ κακῷ, λελύτρωνται γάρ. Τὴν
 δὲ Ἑλένην λυτρωσάμενος οὕτως τοῖς ἀνθρώποις σωτηρίαν παρ-
 ἔσχε διὰ τῆς ἰδίας ἐπιγνώσεως. Κακῶς γὰρ διοικούντων τῶν
 ἀγγέλων τὸν κόσμον διὰ τὸ φιλαρχεῖν αὐτούς, εἰς ἐπανόρθω-
 σιν ἐληλυθέναι αὐτὸν ἔφη μεταμορφούμενον καὶ ἔξομοιούμενον
 90 ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἔξουσίαις καὶ τοῖς ἀγγέλοις, ὡς καὶ ἄν-
 θρωπον φαίνεσθαι αὐτὸν μὴ ὄντα ἄνθρωπον, καὶ παθεῖν δὲ
 ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ δεδοκηκέναι μὴ πεπονθότα, ἀλλὰ φανέντα Ἰου-

64. κατ' ἐκείνου C γενομένου C 64. 65. ἐνώκησεν αὐτῆ
 R: Scottus: ἐνώκησεν ἐν αὐτῇ C M 70. δὲ Roperus: om C M
 72. τέγουσ] τε τοὺς C M. Cf. Iust. Mart. et Theodoret. l. l. 77.
 ψυδρὸς Roperus: ψυχρὸς C M: μιὰρὸς Bunsenius (*Hippolytus and
 his age* I. p. 351): ψευδόχριστος? R. Scottus 81. ποῦ π C 83.
 κοινῇ] ξένη M, qui vocem in C prorsus evanuisse dicit 84. . . λλη .
 ος] Ἄγιος ἁγιος (s. ἅγιον ἁγίων) καὶ Ἀλλήλους ἁγιαῖζετε Bunse-
 nius l. l. p. 352: ἀγαπητὸς? 85. sqq. Cf. Iren. c. haer. I, 23, 3

propter insuperabilem pulcritudinem suam. Unde etiam Troianum bellum per illam conflatum est. In Helena enim, quae illo aevo generata erat, inhabitavit haec intelligentia et ita, 50 cum omnes potestates illam sibi arrogarent, discordia et bellum exortum est in quibuscunque apparuit populis. In hunc certe modum Stesichorum, qui per carmina dilaceravisset eam, oculis captum esse, rursus autem poenitentia commotum scriptis palinodiis, in quibus celebravit illam, visum recepisse. In- 55 corporatam autem ab angelis et infernis potestatibus, quae et mundum, inquit, fabricati sunt, postea in fornice Tyri, urbe Phoeniciae, prostitisse, quam ubi descendit repperit. Ad huius enim imprimis investigationem dixit advenisse, ut liberaret illam de vinculis, quam in libertatem assertam secum circum- 60 agebat dicens hanc esse deperditam ovem, semet autem potestatem esse quae supra omnia sit. Mendax autem ille, amore captus mulierculae istius, Helenae nomine, entam habebat et commotus pudore discipulorum hanc fabulam confinxit. Illi autem rursus imitatores praestigiatoris et Simonis scilicet magi 65 facti aequalia agunt, nullo discrimine aientes oportere misceri, his usi verbis: omnis terra terra, nec differt ubi quis serat, modo serat, verum etiam sese beatos praedicant propter communem mixtionem hanc dicentes esse perfectam agapen. Et illud: Sanctus sanctorum sanctificabitur. Non enim 70 teneri sese malo aliquo, quod vulgo habeatur pro malo, exsoluti enim sunt. Helenam autem ubi exsolvit ita hominibus salutem praebuit per suam scientiam. Male enim administrantibus angelis mundum propter cupidinem imperandi ad reparationem semet advenisse dixit transfiguratum et assimilatum im- 75 periis et potestatibus et angelis, ut et homo appareret, cum non esset homo et pati in Iudaea visus sit non passus, sed

Massuet. Quapropter et ipsum venisse, uti eam assumeret primam et liberaret eam a vinculis, hominibus autem salutem praestaret per suam agnitionem. Cum enim male moderarentur angeli mundum, quoniam unusquisque eorum concupisceret principatum, ad emendationem venisse rerum, et descendisse eum transfiguratum et assimilatum virtutibus et potestatibus et angelis: ut et in hominibus homo appareret ipse, cum non esset homo, et passum autem in Iudaea putatum, cum non esset passus. Cf. etiam Theodoret. l. l. 1, 1 92. καὶ δεδομημένοι CM

δαίοις μὲν ὡς υἱόν, ἐν δὲ τῇ Σαμαρείᾳ ὡς πατέρα, ἐν δὲ
 τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν ὡς πνεῦμα ἅγιον, ὑπομένειν δὲ αὐτὸν
 95 καλεῖσθαι οἷον ἂν ὀνόματι καλεῖν βούλονται οἱ ἄνθρωποι. Τοὺς
 δὲ προφήτας ἀπὸ τῶν κοσμοποιῶν ἀγγέλων ἐμπνευσθέντας ἐ-
 ρηκέναι τὰς προφητείας· διὸ μὴ φροντίζειν αὐτῶν τοὺς εἰς
 τὸν Σίμωνα καὶ τὴν Ἑλένην πεπιστευκότας ἕως νῦν, πράσσειν
 τε ὅσα βούλονται ὡς ἐλευθέρους, κατὰ γὰρ τὴν αὐτοῦ χάριν
 1 σῴζεσθαι αὐτοὺς φάσκουσι. Μηδὲν γὰρ εἶναι αἵτιον δίκης εἰ |
 πράξει τις κακῶς, οὐ γὰρ ἐστὶ φύσει κακὸν ἀλλὰ θέσει. Ἐθεντο
 γὰρ, φησὶν, οἱ ἄγγελοι οἱ τὸν κόσμον ποιήσαντες ὅσα ἐβούλοντο,
 διὰ τῶν τοιούτων λόγων δουλοῦν νομίζοντες τοὺς αὐτῶν ἀκού-
 5 οντας. Ἄνισιν δὲ αὐθις λέγουσι τοῦ κόσμου ἐπὶ λυτρώσει τῶν
 ἰδίων ἀνθρώπων.

20. Οἱ οὖν τούτου μαθηταὶ μαγείας ἐπιτελοῦσι καὶ ἐπα-
 οιδάς, φίλτρα τε καὶ ἀγώγιμα καὶ τοὺς λεγομένους ὄνειροπόμ-
 πους δαίμονας ἐπιπέμπουσι πρὸς τὸ ταράσσειν οὓς βούλονται·
 10 ἀλλὰ καὶ παρέδρους τοὺς λεγομένους ἀσκοῦσιν, εἰκόνα τε τοῦ
 Σίμωνος ἔχουσιν εἰς Διὸς μορφὴν καὶ τῆς Ἑλένης ἐν μορφῇ
 Ἀθηνᾶς, καὶ ταύτας προσκυνοῦσι, τὸν μὲν καλοῦντες κύριον,
 τὴν δὲ κυρίαν. Εἰ δέ τις ὀνόματι καλέσει παρ' αὐτοῖς ἰδὼν
 τὰς εἰκόνας ἢ Σίμωνος ἢ Ἑλένης, ἀπόβλητος γίνεται, ὡς ἀγνο-
 15 ῶν τὰ μυστήρια. Οὗτος ὁ Σίμων πολλοὺς πλανῶν ἐν τῇ Σα-
 μαρείᾳ μαγείαις ὑπὸ τῶν ἀποστόλων ἠλέγχθη, καὶ ἐπάραιτος
 γενόμενος, καθὼς ἐν ταῖς Πράξεσι γέγραπται, ὕστερον ἀπευδο-
 κήσας ταῦτα ἐπεχείρησεν· ἕως καὶ τῆς Ῥώμης ἐπιδημήσας ἀντ-

92. sqq. Iren. l. l. §. 1 . . . et docuit semet ipsum esse, qui in-
 ter Iudaeos quidem quasi *filius* apparuerit, in Samaria autem quasi *pa-*
ter descenderit, in reliquis vero gentibus quasi *spiritus sanctus* adventa-
 verit. Esse autem se sublimissimam virtutem, hoc est eum qui sit su-
 per omnia pater, et sustinere vocari se, quodcunque eum vocant ho-
 mines. Cf. etiam Theodoret. l. l. 1, 1 95. βούλονται C 96.
 sqq. Cf. Iren. l. l. §. 3: Prophetas autem a mundi fabricatoribus angelis
 inspiratos dixisse prophetias, quapropter nec ulterius curarent eos hi,
 qui in eum et Helenam eius spem habeant, et ut liberos agere quae
 velint, secundum enim ipsius gratiam salvari homines cet. 99. τε
 ὅσα] τὰ σα C: τὰ ἄ vel ὅσα M 1. sqq. Iren. l. l. §. 3. Nec
 enim esse naturaliter operationes iustas, sed ex accidenti, quemadmo-
 dum posuerunt qui mundum fecerunt angeli, per huiusmodi praecepta
 in servitutem deducentes homines. Quapropter et solvi mundum, et

patefactus Iudaeis tanquam *filius*, in Samaria autem tanquam *pater*, in reliquis autem gentibus tanquam *spiritus sanctus*. Sustinere autem sese appellari quocunque nomine appellare ve-
80 lint homines. Prophetas autem ab angelis mundi fabricatori-
bus inspiratos effatos esse vaticinationes. Quapropter non cu-
rare eos, qui in Simonem et Helenam credant, ad hunc diem
facereque quaecunque lubeat ut liberos; ex illius enim gratia
servari sese aiunt. Non enim esse cur quis puniatur, si quis⁸⁵
male faciat; non enim est natura malum sed positione. Po-
suerunt enim, inquit, angeli mundi fabricatores quidquid vo-
luerunt, eiusmodi dictis opinati in servitutum redigere sibi au-
scultantes. Solutionem autem rursus docent mundi ad libera-
tionem privorum hominum suorum. 90

20. Huius igitur discipuli praestigiis utuntur et incanta-
tionibus, philtraque et illecebras et qui dicuntur somnia addu-
centes daemones immittunt ad irritandos quos volunt. Verum
etiam paredros, quos vocant, exercent, imaginemque Simonis
habent in Iovis figuram et Helenae effigie Minervae, hasque⁹⁵
adorant alterum vocantes dominum, dominam alteram. Si quis
autem nomine vocabit apud illos conspicatus imagines illas vel
Simonis vel Helenae, repudiatur ut qui ignoret mysteria. Hic
Simon multos in Samaria praestigiis in errorem agens ab apo-
stolis convictus est et execrationibus devotus, sicuti in Actis¹
scriptum est, postea spreta fide haec aggressus est. Verum
vel usque ad Romam progressus incidit in apostolos, cui mul-
tum Petrus adversatus est praestigiis seducenti multos. Hic

liberari eos, qui sunt eius, ab imperio eorum qui mundum fecerunt re-
promisit.

1. Μηθένει susp. Bunsenius l. l. p. 353. 1. 2. εἰ

πράξει] εἰσπράξει C 2. τις κακῶς] τι κακόν coni. Bunsenius l. l.

ἔστι] ἔστι τι Bunsenius l. l. κακόν] κακός C M 5. ἄύσει δὲ

αὐθις] φύσει δὲ αὐθις C M: ἄύσει δὲ αὐθιόν Bunsenius l. l. p. 354.

5. τοῦ κόσμου] τὸν κόσμον C M Bunsenius l. l. 7. sqq. Iren.

l. l. §. 4. Igitur horum mystici sacerdotes libidinose quidem vivunt,

magias autem perficiunt, quemadmodum potest unusquisque ipsorum.

Exorcismis et incantationibus utuntur. Amatoria quoque et agogima

et qui dicuntur paredri et oniropompi et quaecunque sunt alia perierga

apud eos studiose exercentur. Imaginem quoque Simonis habent fa-

ctam ad figuram Iovis, et Helenae in figuram Martis, et has adorant

cet. 7. 8. μαγείαις — ἐπαουδαῖς C M 18. ἕως] ἕως δὲ?

έπεσε τοῖς ἀποστόλοις· πρὸς ὃν πολλὰ Πέτρος ἀντικατέστημα-
 20 γείαις πλανῶντα πολλούς. Οὗτος ἐπὶ τέλει ἔλθων ἐν τ. . . . τη,
 ὑπὸ πλάτανον καθεζόμενος ἐδίδασκε. Καὶ δὴ λοιπὸν ἐγγὺς
 τοῦ ἐλέγχεσθαι γινόμενος διὰ τὸ ἐγχερονίζειν, ἔφη, ὅτι εἰ χωσ-
 θεῖη ζῶν, ἀναστήσεται τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ. Καὶ δὴ τάφρον κε-
 λεύσας ὀρυγῆναι ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἐκέλευσε χωσθῆναι. Οἱ
 25 μὲν οὖν τὸ προσταχθὲν ἐποίησαν, ὁ δὲ ἀπέμεινεν ἕως νῦν·
 οὐ γὰρ ἦν ὁ Χριστός. Οὗτος δὴ καὶ ὁ κατὰ τὸν Σίμωνα μῦ-
 θος, ἀφ' οὗ Οὐαλεντίνος τὰς ἀφορμὰς λαβὼν ἄλλοις ὀνόμασι
 καλεῖ. Ὁ γὰρ | νοῦς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ λόγος καὶ ζωὴ
 καὶ ἄνθρωπος καὶ ἐκκλησία, οἱ Οὐαλεντίνου αἰῶνες, ὁμο-
 30 λογουμένως εἰσὶν αἱ Σίμωνος ἕξ ῥίζαι, νοῦς, ἐπίνοια, φω-
 νή, ὄνομα, λογισμὸς καὶ ἐνθύμησις. Ἄλλ' ἐπεὶ ἱκανῶς
 ἡμῖν δοκεῖ ἐκτεθεῖσθαι τὴν Σίμωνος μυθοποιίαν, ἴδωμεν τί
 λέγει καὶ Οὐαλεντίνος.

21. Ἔστι μὲν οὖν ἡ Οὐαλεντίνου αἵρεσις Πυθαγορικὴν
 35 ἔχουσα καὶ Πλατωνικὴν τὴν ὑπόθεσιν. Καὶ γὰρ Πλάτων ὅλως
 ἐν τῷ Τιμαίῳ τὸν Πυθαγόραν ἀπεμάξατο· τοιγαροῦν καὶ ὁ
 Τίμαιος αὐτός ἐστιν αὐτῷ Πυθαγόρειος ξένος. Διὸ δοκεῖ ὀλίγα
 τῆς Πυθαγορείου καὶ Πλατωνικῆς ὑπομνησθέντας ὑποθέσεως
 ἀρξασθαι καὶ τὰ Οὐαλεντίνου λέγειν. Εἰ γὰρ καὶ ἐν τοῖς
 40 πρότερον ὑφ' ἡμῶν πεπονημένοις ἔγκεινται καὶ τὰ Πυθαγόρα
 καὶ Πλάτωνι δεδοκμημένα, ἀλλὰ γε καὶ νῦν οὐκ ἀλόγως ὑπο-
 μνησθήσομαι δι' ἐπιτομῆς καὶ κορυφαιότατα τῶν αὐτοῖς ἀρεσκο-
 μένων, πρὸς τὸ εὐεπίγνωστα γενέσθαι τὰ Οὐαλεντίνῳ δόξαντα
 διὰ τῆς ἐγγίονος παραθέσεως καὶ ὁμοίας συγκρίσεως τῶν μὲν
 45 πάλαι ἀπ' Αἰγυπτίων ταῦτα παραλαβόντων καὶ εἰς Ἑλληνας
 μεταδιδάξαντων, τοῦ δὲ παρὰ τούτων, ὅτι δὲ παρ' αὐτῶν, δια-
 ψευσαμένου ἰδίαν τε δόξαν συστήσαι πεπειραμένου,
 σπαράξαντα μὲν τὰ ἐκείνων ὀνόμασι καὶ ἀριθμοῖς, ἰδίως δὲ
 καλέσαντα καὶ μέτροις διορίσαντα, ὅπως αἵρεσιν Ἑλληνικὴν ποι-
 50 κίλην μὲν, ἀσύστατον δὲ καὶ οὐκ ἀνήκουσαν Χριστῷ συστήσῃ.

22. Ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ τῆς ὑποθέσεώς ἐστιν ἐν τῷ | Τιμαίῳ
 τῷ Πλάτωνι σοφία Αἰγυπτίων· ἐκεῖθεν γὰρ ὁ Σόλων τὴν ὄλην
 ὑπόθεσιν περὶ τῆς κόσμου γεννήσεως καὶ φθορᾶς παλαιῶ τινὶ

22. διὰ] δις C 30. οἱ C M 35. ὅλος pr C 36. ἀπομάξατο C
 38. Πλατωνικὴν pr C: Πλάτωνος corr C 39. Cf. supra l. I, c. 2, p.

postremo delatus in sub platano considens docebat.⁵ Et vero ad extremum cum in eo esset ut plane convinceretur propter diuturniorem commorationem, dixit se, si vivus cooperiretur, surrecturum esse tertio die. Denique fossam postquam iussit effodi a discipulis suis iussit se cooperiri. Illi igitur quod iussum erat perfecerunt, ille autem abfuit ad hunc¹⁰ diem; non enim erat Christus. Haece autem et de Simone fabula, unde Valentinus profectus aliis nominibus nuncupat. *Mens* enim et *veritas* et *logus* et *vita* et *homo* et *ecclesia*, Valentini aeones, aperte sunt Simonis sex radices: *mens*, *intelligentia*, *vox*, *nomen*, *ratiocinatio* et *cogitatio*. Sed quoniam videmur¹⁵ nobis satis exposuisse Simonis commenta fabularum, videamus quid et Valentinus dicat.

21. Est autem Valentini secta ita comparata, ut Pythagoricam referat et Platoniam doctrinam. Etenim Plato in Timaeo penitus expressit Pythagoram; ideo Timaeus et ipse est²⁰ ei Pythagoreus hospes. Quapropter placet commemoratis paucis quibusdam Pythagoreae et Platonicae doctrinae ad Valentini decreta exponenda transire. Etenim tametsi in eis quos prius confecimus libris insunt et Pythagorae et Platoni quae placuerunt, tamen etiam nunc non praeter rem commemorabo²⁵ per epitomen et summatim placita eorum, quo facilius recognoscantur Valentini decreta per propiorem iuxtapositionem et parilem comparisonem, cum illi quidem olim ab Aegyptiis hacc mutuati sint et Graecos edocuerint, ille autem ab illis, nisi quod celarit sua ab illis esse accepta, quippe qui peculia-³⁰ rem sectam condere conatus fuerit . . . namque ille commutavit illorum decreta nominibus et numeris, singulari autem modo appellavit et mensuris descripsit, ut haeresin Graecam variam quidem, sed inconcinnam et quae non cadat in Christum conderet.

35

22. Igitur principium doctrinae in Timaeo est Platoni sapientia Aegyptiorum. Illinc enim Solo universam doctrinam de mundi ortu et occasu vetusta quadam fama et fatidica, ut ait

8—14; c. 19. p. 30—38; l. IV, c. 51. p. 124 sqq. 46. *ὅτι δὲ] ὅτι C M*
 47. Ante *σπαράζαντα* (*παραλλάζαντα*?) videtur aliquid excidisse
 51. *ἔσων] ἔσων ἢ M* 52. *Ἠλάτωνος M Σο- λομῶν C.* Cf. Plat. Tim. p. 21 sqq.

λόγῳ καὶ προφητικῷ, ὡς φησὶν ὁ Πλάτων, τοὺς Ἑλληνας ἐδί-
 55 δάξε, παῖδας νέους ὄντας καὶ πρεσβύτερον ἐπισταμένους μά-
 θημα οὐδέν θεολογούμενον. Ἴν' οὖν παρακολουθήσωμεν τοῖς
 λόγοις, οἷς καταβέβληται Οὐαλεντῖνος, προεκθήσομαι νῦν, τίνα
 ἔστιν ἃ Πυθαγόρας ὁ Σάμιος μετὰ τῆς ὑμνουμένης ἐκείνης
 παρὰ τοῖς Ἑλλησι σιγῆς φιλοσοφεῖ, εἴθ' οὕτως ταῦτα, ἃ Πυθα-
 60 γόρου λαβὼν καὶ Πλάτωνος Οὐαλεντῖνος σεμνολογῶν ἀνατίθησι
 Χριστῷ καὶ πρὸ τοῦ Χριστοῦ τῷ πατρὶ τῶν ὄλων καὶ σιγῇ
 τῇ συνεξευγμένη τῷ πατρὶ.

23. Πυθαγόρας τοίνυν ἀρχὴν τῶν ὄλων ἀγέννητον ἀπε-
 φήγατο τὴν μονάδα, γεννητὴν δὲ τὴν δυάδα καὶ πάντας τοὺς
 65 ἄλλους ἀριθμούς. Καὶ τῆς μὲν δυάδος πατέρα φησὶν εἶναι τὴν
 μονάδα, πάντων δὲ τῶν γεννωμένων μητέρα δυάδα, γεννητὴν
 γεννητῶν. Καὶ Ζαράτας ὁ Πυθαγόρου διδάσκαλος ἐκάλει τὸ μὲν
 ἐν πατέρα, τὰ δὲ δύο μητέρα. Γεγέννηται γὰρ ἐκ μὲν μονά-
 δος δυὰς κατὰ τὸν Πυθαγόραν, καὶ ἔστιν ἡ μὲν μονὰς ἄρρεν
 70 καὶ πρώτη, ἡ δὲ δυὰς θῆλυ. Παρὰ τῆς δυάδος δὲ πάλιν, ὡς
 ὁ Πυθαγόρας λέγει, ἡ τριάς καὶ οἱ ἐφεξῆς ἀριθμοὶ μέχρι τῶν
 δέκα. Τοῦτον γὰρ οἶδε μόνον τέλειον ἀριθμὸν Πυθαγόρας τὸν
 δέκα· τὸν γὰρ ἕνδεκα καὶ δώδεκα προσθήκη καὶ ἐπαναποδι-
 σμὸν τῆς δεκάδος, οὐκ ἄλλου τινὸς ἀριθμοῦ γέννησιν τὸ προσ-
 75 τιθέμενον. Πάντα δὲ σώματα στερεὰ ἐξ ἄσωμάτων γεννᾶ. Τῶν
 τε γὰρ σωμάτων καὶ ἄσωμάτων ὁμοῦ στοιχεῖον εἶναι φησὶ καὶ
 ἀρχὴν τὸ | σημεῖον ὃ ἔστιν ἀμερές, γίνεται δὲ, φησὶν, ἐκ ση-
 μείου γραμμῆ, καὶ [ἐκ γραμμῆς ἐπιφάνεια], ἐπιφάνεια δὲ ὄνεισα
 εἰς βάθος στερεὸν ὑφέστηκε, φησί, σῶμα. Ὅθεν καὶ ὄρκος τίς
 80 ἔστι τοῖς Πυθαγορικοῖς ἢ τῶν τεσσάρων στοιχείων συμφωνία.
 Ὅμνύουσι δ' οὕτως·

Ναὶ μὰ τὸν ἀμετέρα κεφαλὰ παραδόντα τετρακτύν,
 Πηγὴν ἀενάου φύσεως [ῥιζώματ'] ἔχουσαν.

Ἔστι δὲ ἡ τετρακτὺς τῶν φυσικῶν καὶ στερεῶν σωμάτων ἀρχή,
 85 ὡς ἡ μονὰς τῶν νοητῶν. Ὅτι δὲ καὶ ἡ τετρακτὺς γεννᾶ, φησί,
 τὸν τέλειον ἀριθμὸν, ὡς ἐν τοῖς νοητοῖς [ἡ μονὰς], τὸν δέκα,

59. Ἑλλησι σιγῆς] Ἑλλησι γῆς C M 60. ἃ] ἀπὸ susp. M: παρὰ
 Roperus R. Scottus 61. Χριστῷ] Χριστοῦ C 67. 68. Cf.
 Plutarch. De animae procreatione in Timaeo Platon. p. 1012: καὶ Ζαρά-
 τας, ὁ Πυθαγόρου διδάσκαλος, ταύτην μὲν (sc. δυάδα) ἐκάλει τοῦ ἀριθμοῦ

Plato, Graecos docuit, etiamtum infantes nec antiquius decretum quod ad doctrinam de deo referretur cognitum habentes. 10
 Ut igitur persequamur decreta, quae pro fundamento posuit Valentinus, prius edisseram nunc, quae sint illa, quae Pythagoras Samius iuncto sibi celebrato illo Graecis hominibus silentio philosophatur, tum ita haec, quae a Platone sumpta et Pythagora Valentinus sublimem in speciem refert ad Christum et 45 ante Christum ad Patrem universi et ad Silentium coniugatum cum Patre.

23. Pythagoras igitur tanquam principium universorum non generatum posuit monadem, genitam autem dyadem reliquosque numeros omnes. Et dyadis autem patrem ait esse 50 monadem, omnium autem quae generantur matrem dyadem, generatam generatorum. Et Zaratas, Pythagorae magister, *unum* vocabat *patrem*, *duo* autem *matrem*. Generata enim est ex monade dyas secundum Pythagoram, et monas quidem est masculum et prima, dyas autem femininum. A dyade autem 55 rursus, ut Pythagoras dicit, trias et deinceps numeri ad decimum. Hunc enim solum novit Pythagoras perfectum numerum decimum; undecimum enim et duodecimum appendicem et reiterationem decimi, non alius cuiuspiam numeri generationem id quod apponatur. Omnia autem corpora solida ex incorpo- 60 reis generat. Namque et corporum et incorporeorum simul elementum esse ait et principium punctum quod est indivisum, nascitur autem, inquit, ex puncto linea et ex linea superficies, superficies vero procedens in altitudinem solidum extitit, inquit, corpus. Unde et iusiurandum quoddam est Pythagoreis quat- 65 tuor elementorum concentus. Iurant autem in hunc modum:

Per eum, qui tradidit nostro capiti quaternarium,

Fontem sempiternae naturae radices habentem.

Est autem quaternarius naturalium et solidorum corporum principium, ut monas intelligibilium. Et quaternarium autem ge- 70

μητέρα, τὸ δὲ ἐν πατέρα. 75. δὲ] τὲ C 75. sqq. Cf. supra p.

124, 42 sqq. et Philop. in I. de An. p. 2. 76. στοιχείον] σημεῖον

C M 78. ἐκ γραμμῆς ἐπιφάνεια om C M. Cf. supra l. l. 82. 83.

De his duobus versibus cf. Fabricius in *Sext. Emp.* p. 332. M 82.

ἀμάτερα κεφαλή (sic) C 83. ἀεννάον C διζώματ'] om C spatio

relicto 86. ἡ μονὰς om C

διδάσκουσιν οὕτως. Εἰ ἀρξάμενος ἀριθμεῖν λέγει τις ὅτι ἕν, καὶ ἐπιφέρει δύο, ἔπειτα ὁμοίως τρία, ἔσονται ταῦτα ἕξ· πρὸς δὲ τούτοις ἕτι τέσσαρα, ἔσται ὁμοίως τὸ πᾶν δέκα. Τὸ γὰρ ἕν, 90 δύο, τρία, τέσσαρα γίνεται δέκα, ὁ τέλειος ἀριθμὸς. Οὕτως, φησί, κατὰ πάντα ἐμιμήσατο ἢ τετρακτὺς τὴν νοητὴν μονάδα, τέλειον ἀριθμὸν γεννηῆσαι δυνηθεῖσαν.

24. Δύο οὖν κατὰ τὸν Πυθαγόραν εἰσὶ κόσμοι, εἷς μὲν νοητός, ὃς ἔχει τὴν μονάδα ἀρχήν, εἷς δὲ αἰσθητός, τούτου δέ 95 ἔστι τετρακτὺς ἔχουσα ἰῶτα, τὴν μίαν κεραίαν, ἀριθμὸν τέλειον· καὶ ἔστι κατὰ τοὺς Πυθαγορικοὺς τὸ ἑ, ἢ μία κεραία, πρώτη καὶ κυριωτάτη καὶ τῶν νοητῶν οὐσία νοητῶς καὶ αἰσθητῶς λαμβανομένη· συμβεβηκότα γένη ἀσώματα ἐννέα, ἃ χωρὶς εἶναι τῆς οὐσίας οὐ δύναται, ποιὸν καὶ ποσὸν καὶ πρὸς τι καὶ 1 ποῦ καὶ πότε καὶ κείσθαι καὶ ἔχειν καὶ ποιεῖν καὶ πάσχειν. Ἔστιν οὖν ἐννέα τὰ συμβεβηκότα τῇ οὐσίᾳ, οἷς ἀριθμουμένη συνέχει τὸν τέλειον ἀριθμὸν, τὸν ἑ. Διόπερ διηρημένου | τοῦ παντός, ὡς εἶπομεν, εἰς νοητὸν καὶ αἰσθητὸν κόσμον, 5 ἔχομεν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νοητοῦ τὸν λόγον, ἵνα τῷ λόγῳ τὴν τῶν νοητῶν καὶ ἀσωμάτων καὶ θεῶν ἐποπιτεύωμεν οὐσίαν, αἰσθησεις δὲ, φησὶν, ἔχομεν πέντε, ὄσφρησιν, ὄρασιν, ἀκοήν, γεῦσιν καὶ ἀφήν, ἐν οἷς τῶν αἰσθητῶν ἐρχόμεθα εἰς γνῶσιν· καὶ οὕτω, φησὶν, ἔστι διηρημένος ὁ αἰσθητός ἀπὸ τοῦ νοητοῦ 10 κόσμον. Καὶ ὅτι ἔχομεν γνώσεως ὄργανον πρὸς ἐκάτερον αὐτῶν, ἐντεῦθεν κατανοῶμεν. Οὐδὲν, φησί, τῶν νοητῶν γνωστὸν ἡμῖν δύναται γενέσθαι δι' αἰσθησεως· ἐκεῖνο γὰρ οὔτε ὀφθαλμὸς εἶδεν, οὔτε οὖς ἤκουσεν, οὔτ' ἔγνω, φησί, τῶν ἄλλων αἰσθησεων οἰαθησοῦν. Οὐδ' αὖ πάλιν τῷ λόγῳ εἰς γνῶσιν 15 τῶν αἰσθητῶν οὐχ οἷόν τε ἐλθεῖν τινός, ἀλλὰ δεῖ ὅτι λευκὸν ἔστιν ἰδεῖν, καὶ γεύσασθαι ὅτι γλυκύ, καὶ ὅτι ὠδικὸν ἢ ἀπρωδικὸν ἀκούσαντας εἰδέναι, καὶ εἴ τι τῶν ὀσμῶν ἔστιν εὐῶδες ἢ ἀηδές, ὄσφρησεως ἔργον, οὐ λόγον. Ὡσαύτως δὲ ἔχει καὶ τὰ τῆς ἀφῆς· σκληρὸν γὰρ ἢ ἀπαλόν, ἢ θερμὸν ἢ ψυχρὸν οὐχ 20 οἷόν τε εἶναι ἀκούσαντα εἰδέναι, ἀλλὰ γὰρ τῶν τοιούτων ἔστι

90. δέκα] δὲ καὶ C 94. τοῦτο C M 95. ἰῶτα, τὴν μίαν κεραίαν] Cf. Matth. 5, 18 et Iren. adv. haer. 1, 3, 2 Massuet: καὶ τοὺς δέκα αἰῶνας ὡσαύτως διὰ τοῦ ἰῶτα γράμματος . . . σημαίνουσι λέγεσθαι· καὶ διὰ τοῦτο εἰρηζέσθαι τὸν σωτήρα, ἰῶτα ἕν, ἢ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ, ἕως ἂν πάντα γένηται. 97—99. In hoc loco quaedam excidisse sententiarum series fidem facit.

nerare, ait, perfectum numerum, ut in intelligibilibus monadem, denarium docent hoc modo. Si quis incipiens numerare dicit: *unum* et addit *duo*, tum pariter *tria*, erunt haec *sex*, ad haec autem etiam *quattuor*, erit pariter totum *decem*. *Unum* enim, *duo*, *tria*, *quattuor* fiunt *decem*, qui est perfectus numerus. Sic, ait, per omnia imitatus est quaternarius intelligibilem monadem, perfectum numerum generare valentem.

24. Duo igitur secundum Pythagoram sunt mundi, alter intelligibilis, qui monadem habet principium, alter autem sensibilis, huius autem est quaternarius habens iota, unam virgulam, numerum perfectum; et est secundum Pythagoreos *ī* illud, quae est una virgula, prima et praecipua et intelligibilium essentia
accidentia incorporea novem, quae seorsum ab essentia esse nequeunt, *quale* et *quantum* et *ad quid* et *ubi* et *quando* et *situm* esse et *habere* et *agere* et *pati*. Sunt igitur novem accidentia, quae essentiae adnumerata continent perfectum numerum denarium. Quapropter diviso universo, ut diximus, in intelligibilem et sensibilem mundum habemus etiam nos ab intelligibili rationem, ut ratione intelligibilium et incorporeorum et divinorum adspectemus essentiam, sensus autem, inquit, habemus quinque: olfactum, visum, auditum, gustum et tactum, quibus in sensibilem pervenimus cognitionem; et ita divisus est, inquit, sensibilis ab intelligibili mundo. Et habere nos cognitionis instrumentum ad utrumvis eorum hinc perspicimus. Nihil, ait, intelligibilem in cognitionem nostram cadere potest per sensum; illud enim neque oculus adspexit neque auris audivit neque percepit, ait, reliquorum sensuum quilibet. Nec rursus ratione ad cognitionem cuiuscunque sensibilem perveniri potest, sed oportet videre aliquid album esse et gustare esse dulce et sonorum esse aut insonorūm auditu cognoscere, et utrum quid odorum sit suaveolens an insuave, olfactus est, non rationis. Idem cadit in tactum. Durum enim aut tenerum, vel

97. καὶ τῶν] ἢ τῶν Roesperus 98. λαμβανομένη·] λαμβανομένη· ἢ M:
λαμβανομένη· καὶ Roesperus γέννη C: δὲ γέννη Chr. Petersen 2. 3.
ἂ τῆ οὐσία συναριθμούμενα?: οἷς συναριθμουμένη ἔχει Roesperus 6.
ἐπιπεύωμεν C 9. ὁ αἰσθητὸς] αἰσθητὸς C 16. 17. ᾠδικὸν ἢ
ἀπᾠδικὸν] δίκαιον ἢ ἄδικον C M

κρίσις ἢ ἀφή. Τούτων οὕτως ὑφεστηκότων, ἢ διακόσμησις τῶν
γεγονότων καὶ γινομένων ἀριθμητικῶς γινομένη θεωρεῖται. Ὅν
γὰρ τρόπον ἀπὸ μονάδος ἀρξάμενοι κατὰ προσθήκην μονάδων
ἢ τριάδων καὶ τῶν ἐξῆς ἀθροισζομένων ἀριθμῶν ἐν τῷ σύστημα
25 ποιοῦμεν μέγιστον ἀριθμοῦ, εἶτα πάλιν ἀπὸ τοῦ κατὰ τὴν σίν-
θρῆσιν ἀθροισθέντος ἀφαιρέσει τινὶ καὶ ἀναποδισμῷ λύσιν τῶν
συνεστώτων ἀριθμητικῶς ἐργαζόμεθα. (25.) οὕτω φησὶ καὶ τὸν
κόσμον ἀριθμητικῶς τινὶ καὶ μουσικῶ δεσμῷ δεδεμένον ἐπιτάσει
καὶ ἀνέσει καὶ προσθήκη καὶ ἀφαιρέσει αἰεὶ καὶ διὰ παντὸς
30 ἀδιάφθορον φυλαχθῆναι. Τοιγαροῦν καὶ περὶ τῆς διανομῆς
τοῦ κόσμου ἀποφαίνονται τοιοῦτόν τινα τρόπον οἱ Πυθαγορικοί·
ἢ γὰρ καὶ πάρος ἦν τε καὶ ἔσσειται, οὐδέ ποτ', οἶω,
τούτων ἀμφοτέρων κενεώσεται ἄσπετος αἰών.

Τίνων δὲ τούτων; τοῦ νεῖκος καὶ τῆς φιλίας. Ἀπεργάζεται
35 δὲ αὐτοῖς ἢ φιλία ἀφθαρτον, ἀίδιον τὸν κόσμον, ὡς ὑπονοοῦ-
σιν· ἔστι γὰρ ἢ οὐσία καὶ ὁ κόσμος ἐν· τὸ δὲ νεῖκος διασπᾶ
καὶ διαφέρει καὶ πολλὰ πειρᾶται καταδιαιροῦσα τὸν κόσμον
ποιεῖν. Ὡσπερ εἴ τις ἀριθμητικῶς τὴν μυριάδα εἰς χιλιάδας
καὶ ἑκατοντάδας καὶ δεκάδας, καὶ δραχμὰς εἰς ὀβολοὺς καὶ κο-
40 δρᾶντας μικροὺς κατακερματίσας τέμνει, οὕτω τὸ νεῖκος τὴν
οὐσίαν τοῦ κόσμου, φησὶ, τέμνει εἰς ζῶα, φυτὰ, μέταλλα καὶ
τὰ τούτοις παραπλήσια· καὶ ἔστι τῆς γενέσεως τῶν γινομένων
πάντων κατ' αὐτοὺς δημιουργὸς τὸ νεῖκος, ἢ δ' αὖ φιλία ἐπι-
τροπεύουσα καὶ προνοουμένη τοῦ παντὸς ἵνα μένη, καὶ εἰς τὸ
45 ἐν τὰ διηρημένα καὶ τοῦ παντὸς ἀπεσπασμένα συνάγουσα καὶ
ἐξάγουσα τοῦ βίου, συνάπτει καὶ προστίθῃσι τῷ παντί, ἵνα
μένῃ, καὶ ἔστιν ἐν. Οὐ παύσεται οὖν οὔτε τὸ νεῖκος τὸν κόσ-
μον διαιροῦν οὔτε ἢ φιλία τὰ διηρημένα τῷ κόσμῳ προσνέ-
μουσα. Αὕτη ὡς ἔστιν, ὡς ἔοικε, κατὰ Πυθαγόραν ἢ τοῦ
50 κόσμου διανομή. Λέγει δὲ Πυθαγόρας εἶναι ἀπορραγάδας
τοῦ ἡλίου τοὺς ἀστέρας, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν ζῴων ἀπὸ τῶν

26. ἀφαιρέσει Roperus: ἀναιρέσει C M ἀναποδισμῷ Roe-
perus: ἀναλογισμῷ C M 27. ἐργαζόμεθα. οὕτω] ἐργαζόμεθα. Οὕτω C M
30. διανομῆς] διαμονῆς C M. Cf. infra I. 50. 31. Infra I.
VII, c. 29. p. 248 ed. Ox. vero nomine auctoris affert haec Em-
pedoclea 32. 33. Versus Empedocleos antea incognitos Steinius
inseruit v. 110. 111. Cf. Philolog. VI. p. 160 et infra I. VII, 29, p.
248, 94. 95. ed. Oxon. 32. ἢ] ἦν C: εἰ infra ἦν τε] ἦν C M:

calidum aut frigidum fieri non potest ut auditu percipias, sed 5
 talium iudicium est tactus. Haec cum ita comparata sint, ador-
 natio eorum, quae facta sunt quaeque fiunt, tanquam per nu-
 meros facta intelligitur. Nam sicut a monade orsi secundum
 appositionem monadum vel triadum et deinceps confectorum
 numerorum unum aliquod systema facimus maximum numeri, 10
 deinde rursus a numero ex compositione confecto subtractione
 aliqua et reiteratione solutionem compositorum arithmetice ef-
 ficimus: (25.) ita dicit etiam mundum numerali aliquo et musico
 vinculo vinctum intentione et remissione et additione et sub-
 latione semper et perpetuo integrum conservatum esse. Igi- 15
 tur etiam de dispensatione mundi in hunc modum decernunt
 Pythagorei:

Profecto enim et prius erat et erit nec unquam, opinor,

His ambobus vacuabitur immensum aevum.

Quibus autem his? discordia et amore. Efficit autem illis 20
 amor indelebilem, aeternum mundum, ut sibi persuadent; est
 enim essentia et mundus unum; discordia autem dissipat et
 differt et multa experitur dividendo mundum facere. Tan-
 quam si quis numerando myriadem in chiliades et centena et
 decades et drachmas in obolos et quadrantibus exiguos dirimens 25
 secat: ita discordia essentiam mundi, inquit, secat in animalia,
 plantas, metalla et quae sunt his similia, et est generationis
 eorum quae nascuntur omnium secundum eos artifex discor-
 dia, amor autem rursus administra et custos universi ut ma-
 neat, et in unum dissecta et ab universo abscissa conducens 30
 et educens ex vita connectit et apponit toti, ut maneat, et est
 unum. Non desinet igitur neque discordia distrahere mundum
 neque amor ea quae distracta sunt mundo attribuere. Haec
 est, ut videtur, secundum Pythagoram mundi dispensatio. Di-
 cit autem Pythagoras fragmina solis esse stellas et animas ani- 35

ἤε Roesperus 32. ἔσεται] ἔσται C οὐδέπω τοίω C 33. κενώ-
 σεται Roesperus coll. Empedocl. v. 183 Sturz. 63 Krst.: καινὸς ἔσται C:
 κενὸς ἔσται M, qui susp. κενώσεται: κενώσεται C infra ἄσπετος] ἄσβεστος
 C 39. εἰς ὀβολοὺς Roesperus: καὶ ὀβολοὺς C M 40. τὸ νεῖκος
 τὴν Roesperus: τὸν εἰκοστὴν C: τὴν εἰκαστὴν susp. M 41. μετ' ἄλ-
 λα C 45. τὰ om C. Cf. infra l. 48 46. συνάπτει] συνάγει
 C M

ἄστρον φέρεσθαι· εἶναι δὲ αὐτὰς θνητὰς μὲν, ὅταν ὣσιν ἐν τῷ σώματι, οἷον εἰ ἐγκατορωρυγμένας ὡς ἐν | τάφῳ, ἀνίστασθαι δὲ καὶ γίνεσθαι ἀθανάτους, ὅταν τῶν σωμάτων ἀπολυθῶμεν.

55 Ὅθεν ὁ Πλάτων ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τινος· τί ἐστὶ φιλοσοφία; ἔφη· χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος, (26.) Πυθαγόρου καὶ τούτων τῶν λόγων γενόμενος μαθητῆς, ἐν οἷς λέγει καὶ δι' αἰνιγμάτων καὶ τοιούτων λόγων· Ἐκ τῆς ἰδίας ἐὰν ἀποδημῆς, μὴ ἐπιστρέφου· εἰ δὲ μὴ, Ἐριννύες Δίκης ἐπικουροί σε

60 μετελεύσονται· ἰδίην καλῶν τὸ σῶμα, Ἐριννύας δὲ τὰ πάθη. Ἐὰν οὖν φησὶν, ἀποδημῆς, τουτέστιν ἐὰν ἐξέρχῃ ἐκ τοῦ σώματος, μὴ αὐτοῦ ἀντιποιοῦ· ἐὰν δὲ ἀντιποιήσῃ, πάλιν σε τὰ πάθη καθείρξουσιν εἰς σῶμα. Εἶναι γὰρ οὗτοι τῶν ψυχῶν μετενσωμάτωσιν νομίζουσιν, ὡς καὶ ὁ Ἐμπεδοκλῆς πυ-

65 θαγορίζων λέγει. Δεῖ γὰρ, φησί, τὰς φιληθόνους ψυχὰς, ὡς ὁ Πλάτων λέγει, ἐὰν ἐν ἀνθρώπου πάθει γενόμεναι μὴ φιλοσοφήσωσι, διὰ πάντων ζώων ἐλθεῖν καὶ φυτῶν πάλιν εἰς ἀνθρώπινον σῶμα, καὶ ἐὰν μὲν φιλοσοφήσῃ κατὰ τὸ αὐτὸ τρίς, εἰς τὴν τοῦ συννόμου ἀστρου φύσιν ἀνελθεῖν, ἐὰν δὲ μὴ φι-

70 λοσοφήσῃ, πάλιν ἐπὶ τὰ αὐτά. Δύνασθαι οὖν φησὶ ποτὲ τὴν ψυχὴν καὶ θνητὴν γενέσθαι, ἐὰν ὑπὸ τῶν Ἐριννύων κρατῆται, τουτέστι τῶν παθῶν, καὶ ἀθάνατον, ἐὰν τὰς Ἐριννύς ἐκφύγῃ, ἃ ἐστὶ πάθη.

27. Ἄλλ' ἐπεὶ καὶ τὰ σκοτεινῶς ὑπὸ τοῦ Πυθαγόρου λε-
75 γόμενα πρὸς τοὺς μαθητὰς δι' ὑποσυμβόλων ἐνηρξάμεθα λέγειν, δοκεῖ καὶ τῶν ἐτέρων ὑπομνησθῆναι διὰ τὸ καὶ τοὺς αἰρεσιάρχας τοιούτῳ τινὶ τρόπῳ ἐπιχειρηθέναι ὁμιλεῖν διὰ ὑποσυμβόλων, καὶ τοῦτο οὐκ ἰδίῳν, ἀλλὰ Πυθαγορείων πλεονεκτήσαντες λόγων. Διδάσκει οὖν ὁ Πυθαγόρας τοὺς μαθητὰς
80 λέγων· Τὸν στρωματό|δεσμον δῆσον· ἐπεὶ οἱ ὁδοιπορεῖν μέλλοντες εἰς δέσμα δεσμοῦσι τὰ ἱμάτια αὐτῶν πρὸς ἐτοιμασίαν τῆς ὁδοῦ· οὕτως ἐτοιμοὺς εἶναι θέλει τοὺς μαθητὰς, ὡς καὶ ἑκάστην στιγμήν τοῦ θανάτου ἐφεστηκέναι μέλλοντος, μηδὲν ἔχοντας τῶν μαθητῶν ἐνδεές. Διόπερ ἐξ ἀνάγκης ἅμα τῷ

52. ὦσιν] εἰσὶν C

56. σώματος, Πυθαγόρου καὶ τούτων Roperus: σώματος. Πυθαγόρας οὖν καὶ τούτων C M

56. sqq.

Ad ea quae sequuntur conferendus est libellus academicus C. Goettlingii Jenae a. 1852 ed. *Additamentum ad symbola Pythagorica.*

57.

ἐν οἷς] ἔνια Goettlingius

58. Iamblich. *Protrept.* p. 340. Kiessl. ita:

malium a stellis ferri. Esse autem eas morti obnoxias, cum sunt in corpore, quasi defossas tanquam in sepulcro, resurgere autem et evadere immortales, cum a corporibus liberamur. Unde Plato interrogatus a quopiam quid esset philosophia, respondit: discessus animae a corpore, (26.) quippe qui Pythagorae et horum 40 sermonum extitisset discipulus, in quibus sermocinatur et per aenigmata et huiusmodi dicta: *Ex proprio ubi abieris, noli reverti, sin vero, Furiae, Iustitiae auxiliatrices, te persequentur, proprium appellans corpus, Furias autem affectiones.* Cum igitur, inquit, abis, hoc est excedis ex corpore, noli illud con- 45 cupiscere, ubi autem concupisces, rursus te affectus compingent in corpus. Esse enim isti animarum transmigrationem in corpora statuunt, ut etiam Empedocles pythagorizans ait. Oportet enim, inquit, voluptarias animas, ut Plato dicit, cum humanam conditionem passae non philosophabuntur, per omnia animalia 50 meare et plantas rursus in humanum corpus, et cum quidem philosophabitur in eodem corpore ter, in cognatae stellae naturam ascendere, sin non philosophabitur, rursus ad eadem. Posse igitur inquit interdum animam etiam mortalem evadere, cum a Furiis superetur, hoc est ab affectibus, et immortalem, 55 cum Furias effugiat, qui sunt affectus.

27. Sed quoniam etiam obscure a Pythagora dicta ad discipulos per symbola orsi sumus dicere, placet etiam reliqua attingere, propterea quod etiam haeresiarchae similiter conati sunt uti symbolis, idque non suis, sed Pythagorea mutuati di- 60 cta. Docet igitur Pythagoras discipulos suos his verbis: *Fasciculum vestis stragulae colligato*; quoniam qui peregrinari instituunt in lorum colligant vestimenta sua ad usum itineris: ita paratos esse vult discipulos, quia quovis momento mors appropinquare possit, ne quid iis desit eorum, quae disciplina 65 percipienda sunt. Quapropter ex necessitate ubi primum lu-

ἀποδημῶν τῆς οἰκίας μὴ ἐπιστρέφου· Ἐρινύες γὰρ μετέρχονται. 60.
 ἰδίην] De Ionismo vide Goettlingii Opusc. varr. p. 307. 66. Plat.
 Phaedr. p. 249. b. M 71. κρατεῖται pr C 75. ἐνηρξάμεθα]
 ἐνήρμεθα C: ἀνηρξάμεθα susp. M: ἐνήργμεθα Goettlingius et Roesperus
 78. οὐχ ἰδίων C 80. Diogenes et Iamblichus: τὰ στρώματα ἀεὶ
 συνδεσμεμένα ἔχειν. 82. θέλειν C 83. 84. μηδὲν ἔχοντας τῶν
 παθητῶν ἐν δέει susp. M

85 ἡμέραν γενέσθαι ἐδίδασκε διακελεύεσθαι αὐτοῖς τοὺς Πυθαγορείους δεσμεύειν τὸν στρωματόδεσμον, τουτέστιν ἐτοιμοὺς εἶναι πρὸς θάνατον. Πῦρ μαχαίρη μὴ σκάλενε, τὸν τεθυμωμένον ἄνθρωπον λέγων μὴ ἐρέθιζε· πυρὶ γὰρ ἔοικεν ὁ θυμούμενος, μαχαίρα δὲ λόγος. Σάρον μὴ ὑπέρβαινε, μικροῦ
90 πράγματος μὴ καταφρόνει. Φοίνικα ἐν οἰκίᾳ μὴ φύτευε, φιλονεικίαν ἐν οἰκίᾳ μὴ κατασκεύαζε· μάχης γὰρ καὶ διαφορᾶς ἐστὶν ὁ φοῖνιξ σημεῖον. Ἄπὸ δίφρου μὴ ἔσθιε, βάνανυσον τέχνην μὴ μεταχειρίζου, ἵνα μὴ δουλεύσης τῷ σώματι ὄντι φθαρτῷ, ἀλλὰ ποιῶ τὸν βίον ἀπὸ λόγων· ἐνέσται γὰρ σοι
95 καὶ τρέφειν τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ποιεῖν κρείττονα. Ἄπὸ ὄλου ἄρτου μὴ ἀπόδακνε· τὰ ὑπάρχοντά σου μὴ μειοῦ, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς προσόδου ζῆθι, φύλασσε δὲ τὴν οὐσίαν ὡς ἄρτον ὀλόκληρον. Κυάμους μὴ ἔσθιε· ἀρχὴν πόλεως μὴ ἀποδέχου· κυάμοις γὰρ ἐκκληροῦντο τὰς ἀρχὰς κατ' ἐκεῖνον
1 τὸν χρόνον.

28. Ταῦτα μὲν οὖν καὶ τὰ τοιαῦτα οἱ Πυθαγόρειοι λέγουσιν, οὓς μιμούμενοι οἱ αἰρετικοὶ μεγάλα νομίζονται τισὶ λέγειν. Δημιουργὸν δὲ εἶναι τῶν γενομένων πάντων φησὶν ὁ
5 Πυθαγόρειος λόγος τὸν μέγαν γεωμέτρην καὶ ἀριθμητὴν ἥλιον, καὶ ἐστηρίχθαι τοῦτον ἐν ὄλῳ τῷ κόσμῳ, καθάπερ ἐν τοῖς σώμασι ψυχὴν, ὡς φησὶν ὁ Πλάτων. Πῦρ γὰρ ἐστὶν ἥλιος ὡς ψυχὴ, σῶμα δὲ γῆ. Χωρισθὲν δὲ πυρὸς οὐδὲν ἂν ποτε ὄρατὸν γένοιτο, οὐδὲ ἀπτόν ἄνευ τινὸς στερεοῦ, στερεὸν δὲ οὐκ
10 ἄνευ γῆς. Ὅθεν ἐκ πυρὸς καὶ γῆς ἀέρα τε ὁ θεὸς ἐν μέσῳ θέμενος τὸ τοῦ παντὸς ἐδημιούργησε σῶμα. Ἀριθμεῖ δὲ, φησί, καὶ γεωμετρεῖ τὸν κόσμον ὁ ἥλιος τοιοῦτόν τινα τρόπον. Ὁ μὲν κόσμος ἐστὶν ὁ αἰσθητὸς εἷς, περὶ οὗ λέγομεν τανῦν. Λιήρηκε δ' αὐτὸν ἀριθμητικὸς τις ὢν καὶ γεωμέτρης εἰς μοίρας ἰβ'.
15 Καὶ ἔστὶ ταῖς μοίραις ταύταις ὀνόματα· Κριός, Ταῦρος, Λίδυμοι, Καρκίνος, Λέων, Παρθένος, Ζυγός, Σκορπίος, Τοξότης, Αἰγόκερως, Ὑδροχόος, Ἰχθύες. Πάλιν τῶν δώδεκα μοιρῶν ἐκάστην διαιρεῖ εἰς μοίρας τριάκοντα, αἵτινες εἰσὶν ἡμέραι μηνός. Πάλιν αὖ τῶν τριάκοντα μοιρῶν ἐκάστην μοῖραν διαιρεῖ

85. διακελεύεσθε αὐτοῖς C 89. μαχαίρα] μάχαιρα C M Plutarch. Sympos. VIII, 7 et Quaest. Rom. 112: μὴ σάρον ὑπερβαίνειν Σάρον Roperus coll. Lobeckio ad Phrynich. p. 83: Ἰσαρον C M 90. Plutarch. de Isid. et Osir. 10: μὴ φοίνικα φυτεύειν 91. διαφορας

cebat docebat exhortari inter se Pythagoreos colligare fasciculum vestis stragulae, hoc est paratos esse ad mortem. *Ignem gladio noli scrutari*, iratum hominem dicendo noli irritare; igni enim similis est iratus, gladio autem sermo. *Verriculum* 70 *noli supergredi*, noli parvam rem despiciere. *Palmam in aedibus noli plantare*, aemulationem in aedibus noli excitare; pugnae enim et discordiae est palma signum. *A sedili noli edere*, illiberalem artem noli tractare, ne servias corpori quod est caducum, sed confice tibi victum a litteris; poteris enim 75 et alere corpus et animam efficere meliorem. *A solido pane noli mordere*, opes tuas ne minueris, sed ab reditu vive, custodito autem opes tuas tanquam panem illibatam. *Fabis noli vesci*, regimen urbis ne acceperis; fabis enim sortiebantur magistratus illo tempore. 80

28. Haec igitur et his similia Pythagorei docent, quos imitati haeretici magna quaedam quibusdam videntur dicere. Conditorem autem esse universorum quae facta sunt dicit Pythagorea doctrina magnum geometram et arithmetam solem, eumque fixum esse in universo mundo veluti in corporibus 85 animam, ut ait Plato. Ignis enim est sol ut anima, corpus autem terra. Seorsum autem ab igne nihil unquam cerni posset neque comprehendi sine aliquo solido, solidum autem nil sine terra: unde ex igne et terra, aëre in medio collocato, deus universi condidit corpus. Numerat autem, inquit, et me- 90 titur mundum sol in hunc fere modum. Mundus visibilis est unus, de quo nunc loquimur. Divisit autem eum tanquam arithmeticus quidam et geometra in partes duodecim. Suntque his partibus nomina: Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpius, Sagittarius, Capricornus, Aquarius, Pisces. 95 Rursus duodecim partium quamque dividit in partes triginta, quae quidem sunt dies mensis. Rursus triginta partium quam-

Roeperus: διαφθορᾶς C M

92. Cf. Plutarch *Quaest. Rom.* 112

94. τῶν βίων ἀπόλογον C

95. 96. Suidas s. v. Ἀναξιμανδρος: ἀπό

δλοκλήρου ἄρτου μὴ ἐσθίειν

99. 1. ἐκείνων τῶν χρόνων C

4. γε-

νομένων] λεγομένων C M

7. ἥλιος ὡς Roeperus: ἥλιος C: ἥλιος

καὶ s. ἡ susp. M

8. σῶμα δὲ γῆ Roeperus: σῶμα σελήνη C M

χωρισθέντων C

15. 16. δίδυμος C

19. αὐ τῶν] αὐτῶν

τῶν C

20 εἰς λεπτιὰ ἐξήκοντα καὶ τῶν λεπτῶν λεπτιὰ καὶ ἔτι λεπτότερα. Καὶ τοῦτο ἀεὶ ποιῶν καὶ μὴ παυόμενος, ἀλλ' ἀθροίζων ἐκ τούτων τῶν μοιρῶν τῶν διηρημένων καὶ ποιῶν ἐνιαυτόν, καὶ αὐθις ἀναλύων καὶ διαιρῶν τὸ συγκεείμενον τὸν μέγαν ἐνιαυτὸν ἀπεργάζεται κόσμον.

25 29. Τοιαύτη τις, ὡς ἐν κεφαλαίοις εἶπεῖν ἐπελθόντα, ἡ Πυθαγόρου καὶ Πλάτωνος συνέστηκε δόξα, ἀφ' ἧς Οὐαλεντίνος, οὐκ ἀπὸ τῶν εὐαγγελίων τὴν αἴρεσιν τὴν ἑαυτοῦ συναγαγών, ὡς ἐπιδείξομεν, δικαίως Πυθαγορικὸς καὶ Πλατωνικός, οὐ Χριστιανὸς λογισθεῖη. Οὐαλεντίνος τοίνυν καὶ Ἡρακλέων
30 καὶ Πτολεμαῖος καὶ πᾶσα ἡ τούτων σχολή, οἱ Πυθαγόρου καὶ Πλάτωνος μαθηταί, ἀκολουθήσαντες τοῖς καθηγησαμένοις, ἀριθμητικὴν τὴν | διδασκαλίαν τὴν ἑαυτῶν κατεβάλλοντο. Καὶ γὰρ τούτων ἔστιν ἀρχὴ τῶν πάντων μονὰς ἀγέννητος, ἀφθαρτος, ἀκατάληπτος, ἀπερινόητος, γόνιμος καὶ πάντων τῆς γενέσεως
35 αἰτία τῶν γενομένων· καλεῖται δὲ ὑπ' αὐτῶν ἡ προειρημένη μονὰς πατήρ. Διαφορὰ δὲ τις εὐρίσκειται πολλὴ παρ' αὐτοῖς· οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν, ἢ ἢ παντάπασι καθαρόν τὸ δόγμα τοῦ Οὐαλεντίνου Πυθαγορικόν, ἄθηλον καὶ ἄζυγον καὶ μόνον τὸν πατέρα νομίζουσιν εἶναι· οἱ δὲ ἀδύνατον νομίζοντες δύνασθαι
40 ἐξ ἄρρενος μόνου γένεσιν ὅλως τῶν γεγενημένων γενέσθαι τινός, καὶ τῷ πατρὶ τῶν ὄλων, ἵνα γένηται πατήρ, σιγὴν ἐξ ἀνάγκης συναριθμοῦσι τὴν σύζυγον. Ἀλλὰ περὶ μὲν σιγῆς, πότερόν ποτε σύζυγός ἐστιν ἢ οὐκ ἔστιν, αὐτοὶ πρὸς αὐτοῖς τοῦτον ἐχέτωσαν τὸν ἀγῶνα. Τὰ δὲ νῦν αὐτοὶ ἡμεῖς φυλάττοντες τὴν Πυθαγόρειον ἀρχήν, μίαν οὖσαν καὶ ἄζυγον, ἄθη-
45 λον, ἀπροσδεῆ, μνημονεύσαντες ὡς ἐκεῖνοι διδάσκουσιν ἐροῦμεν. Ἦν ὅλως, φησί, γεννητὸν οὐδέν, πατήρ δὲ ἦν μόνος ἀγέννητος, οὐ τόπον ἔχων, οὐ χρόνον, οὐ σύμβουλον, οὐκ ἄλλην τινὰ κατ' οὐδένα τῶν τρόπων νοηθῆναι δυναμένην οὐσίαν·
50 ἀλλὰ ἦν μόνος, ἡρεμῶν, ὡς λέγουσι, καὶ ἀναπαυόμενος αὐτὸς

21. 22. ἐκ τούτων τῶν] ἐκ τοῦ τῶν C: ἐκ τούτων M 23. 24. ἐνιαυτὸν — κόσμον Roepers: ἀθάνατον — κόσμον C M 33. τούτοις? 33. Cum his et quae sequuntur cf. Epitome infra l. X, c. 13. p. 319. sq. ed. Ox. et Iren. c. haer. I, 1 sqq. 36. sqq. Cf. Iren. I, 11, 5. p. 56 ed. Massuet: καὶ γὰρ περὶ αὐτοῦ τοῦ βυθοῦ (qui idem est ac πατήρ, cf. infra p. 319) πολλαὶ καὶ διάφοροι γνώμαι παρ' αὐτοῖς· οἱ μὲν γὰρ αὐτὸν ἄζυγον λέγουσιν, μήτε ἄρρενα, μήτε θήλειαν, μήτε ὅλως ὄντα τ'

que partem dividit in minuta sexaginta et minutorum minuta et vel minima. Et hoc semper faciens nec intermittens unquam, sed coacervans ex divisio his partibus et conficiens annum et rursus resolvens et dividens compositum magnum annum efficit mundi.

29. Talis quaedam, si quidem semel eo delapsi res summas attigimus, Pythagorae et Platonis constat ratio, a qua⁵ Valentinus, non ex evangeliiis haeresin suam concinnans, ut demonstrabimus, iure suo Pythagoreus et Platoniceus, non Christianus existimabitur. Valentinus igitur et Heracleo et Ptolemaeus et universa horum schola, Pythagorae et Platonis discipuli, secuti duces suos arithmetice pro fundamento disciplinae suae posuerunt. Etenim horum est principium rerum universarum monas non-generata, non intercidens, non comprehensa, cogitatione non percipienda, genitrix omniumque quae extant causa existientiae. Vocatur autem ab iis quam diximus monas Pater. Diversitas autem quaedam satis magna reperitur apud eos. Alii enim eorum, ut sit prorsus purum Valentiniani dogma Pythagoreum, infemineum et iniugum et solum Patrem statuunt esse, alii autem arbitrati fieri non posse, ut ex solo masculo quodam generatio omnino generatorum extiterit, et Patri universorum, quo existat pater, Sigen necessario ad²⁰ numerant coniugem. Sed de Sige utrum tandem coniux sit necne, ipsi inter se hoc habent certamen. Nunc vero ipsi nos custodientes Pythagoreum principium, quod unum est et iniugum, infemineum, inegenum, commemorantes ut illi docent ostendemus. Erat omnino, inquit, generatum nihil, Pater autem²⁵ erat solus ingeneratus, non locum habens, non tempus, non consiliatorem, non aliam ullam quae aliqua ratione percipi cogitatione posset essentiam. Sed erat solus, solitarius

ἄλλοι δὲ ἀρρενόθηλον αὐτὸν λέγουσιν εἶναι, ἔρμαροδίτου φύσιν αὐτῷ περιέχοντες. Σιγῆν δὲ πάλιν ἄλλοι συνεννέτῃ αὐτῷ προσάπτουσιν, ἵνα γένηται πρώτη συζυγία. 38. ἄθηλον Roesperus: ἄθηλυ C M 43.

πρὸς αὐτοῖς] πρὸς ἑαυτοῦς M: an παρ' αὐτοῖς? 44. αὐτοῖ] αὐτοῖς C

45. οὐσαν] οὐσίαν C M ἄθηλυ C M 46. 47. ἐροῦμεν. Ἦν

ὄλωσ] ἐροῦμέν τε ὄλωσ C: ἐροῦμεν. Ὀλωσ M 47. γενητὸν. C

50. 51. ἡρεμῶν — μόνος] Iren. 1, 1: ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἡρεμίᾳ πολλῆ γεγονέναι κ. τ. λ.

ἐν ἑαυτῷ μόνος. Ἐπεὶ δὲ ἦν γόνιμος, ἔδοξεν αὐτῷ ποτὲ τὸ κάλλιστον καὶ τελειώτατον, ὃ εἶχεν ἐν αὐτῷ, γεννῆσαι καὶ προαγαγεῖν· φιλέρημος γὰρ οὐκ ἦν. Ἀγάπη γὰρ, φησὶν, ἦν ὅλος, ἢ δὲ ἀγάπη οὐκ ἔστιν ἀγάπη, εἰ μὴ ἢ τὸ ἀγαπώμενον. Προέ-
 55 βαλεν οὖν καὶ ἐγέννησεν αὐτὸς ὁ πατήρ, ὡσπερ ἦν μόνος, νοῦν καὶ ἀλήθειαν, τουτέστι δυνάδα, ἣτις κυρία καὶ ἀρχὴ γέγονε | καὶ μήτηρ πάντων τῶν ἐντὸς πληρώματος καταριθμουμένων αἰώνων ὑπ' αὐτῶν. Προβληθεὶς δὲ ὁ νοῦς καὶ ἡ ἀλή-
 60 θεια ἀπὸ τοῦ πατρός, ἀπὸ γονίμου γόνιμος, προέβαλε καὶ αὐτὸς λόγον καὶ ζωὴν, τὸν πατέρα μιμούμενος· ὁ δὲ λόγος καὶ ἡ ζωὴ προβάλλουσιν ἄνθρωπον καὶ ἐκκλησίαν. Ὁ δὲ νοῦς καὶ ἡ ἀλήθεια, ἐπεὶ εἶδον [τοῦ λόγου καὶ τῆς ζωῆς] τὰ ἴδια γεννήματα γόνιμα γεγεννημένα, ἠὲ χαρίστησαν τῷ πατρὶ τῶν ὅλων καὶ προσφέρουσιν αὐτῷ τέλειον ἀριθμόν,
 65 αἰῶνας δέκα. Τούτου γὰρ, φησί, τελειότερον ἀριθμοῦ ὁ νοῦς καὶ ἡ ἀλήθεια τῷ πατρὶ προσενεγκεῖν οὐκ ἠδυνήθησαν. Ἔδει γὰρ τέλειον ὄντα τὸν πατέρα ἀριθμῷ δοξάζεσθαι τελείῳ, τέλειος δὲ ἔστιν ὁ δέκα, ὅτι πρῶτος τῶν κατὰ πλήθος γενομένων οὗτος ἔστι τέλειος. Τελειότερος δὲ ὁ πατήρ, ὅτι
 70 ἀγέννητος ὢν μόνος διὰ πρῶτης τῆς μιᾶς συζυγίας τοῦ νοῦ καὶ τῆς ἀληθείας πάσας τὰς τῶν γενομένων προβαλεῖν εὐπόρησε ῥίζας.

30. Ἰδὼν οὖν καὶ αὐτὸς ὁ λόγος καὶ ἡ ζωὴ, ὅτι ὁ νοῦς καὶ ἡ ἀλήθεια δεδόξακαν τὸν πατέρα τῶν ὅλων ἐν ἀριθμῷ
 75 τελείῳ, δοξάσαι καὶ αὐτὸς ὁ λόγος μετὰ τῆς ζωῆς ἠθέλησε τὸν ἑαυτοῦ πατέρα καὶ τὴν μητέρα, τὸν νοῦν καὶ τὴν ἀλήθειαν. Ἐπεὶ δὲ γεννητὸς ἦν ὁ νοῦς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ οὐκ εἶχε τὸ πατρικὸν τέλειον τὴν ἀγεννησίαν, οὐκέτι τελείῳ ἀριθμῷ ὁ λόγος καὶ ἡ ζωὴ δοξάζουσι τὸν ἑαυτῶν πατέρα τὸν
 80 νοῦν, ἀλλὰ γὰρ ἀτελεῖ· δώδεκα γὰρ αἰῶνας προσφέρουσιν ὁ λόγος καὶ ἡ ζωὴ τῷ νοῦ καὶ τῇ ἀληθείᾳ. Αὐταὶ γὰρ πρῶται κατὰ Οὐαλεντίνον ῥίζαι τῶν αἰώνων γεγόνασι, νοῦς καὶ ἀλήθεια, λόγος καὶ ζωὴ, ἄνθρωπος καὶ ἐκκλησία, δέκα δὲ οἱ τοῦ | νοῦς καὶ τῆς ἀληθείας, δύο καὶ δέκα δὲ οἱ
 85 τοῦ λόγου καὶ τῆς ζωῆς, εἴκοσι καὶ ὀκτὼ οἱ πάντες· οἷς καλοῦσιν ὀνόματα ταῦτα· βύθιος καὶ μῆξις, ἀγήρατος καὶ

ut dicunt, et requiescens ipse in semet ipso solus. Quoniam autem erat genitilis, placuit ei aliquando pulcherrimum³⁰ et perfectissimum, quod habebat in ipso, generare et producere; amans enim solitudinis non erat. Amor enim, inquit, erat totus, amor autem non est amor, nisi sit quod ametur. Proiecit igitur et generavit ipse Pater, uti erat solus, Mentem et Veritatem, hoc est dyadem, quae quidem domina et principium³⁵ exitit et mater omnium qui intus in Pleromate ab iis computantur aeonum. Proiecta autem Mens et Veritas a Patre, a genitili genitilis, proiecit et ipsa Logum et Vitam Patrem imitata. Logus autem et Vita proiiciunt Hominem et Ecclesiam. Mens autem et Veritas cum viderent suam prolem⁴⁰ genitalem genitam esse, grates egerunt Patri omnium et offerunt ei perfectum numerum, aeonos decem. Hoc enim, inquit, numero perfectiorem Mens et Veritas Patri offerre non potuerunt. Oportebat enim Patrem; qui perfectus esset, numero celebrari perfecto, perfectus autem est denarius, quia pri-⁴⁵mus eorum qui pluraliter confiunt hic est perfectus. Perfectior autem Pater, quia ingeneratus cum sit solus, per primam unam coniugationem Mentis et Veritatis omnes eorum quae existunt proiicere valuit radices.

30. Cum videret igitur et ipse Logus et Vita Mentem et⁵⁰ Veritatem celebravisse Patrem omnium numero perfecto, celebrare et ipse Logus cum Vita voluit suum patrem et matrem Mentem et Veritatem. Quoniam autem generata erat Mens et Veritas, neque habebat paternum perfectum, illud non-generatum esse, non iam perfecto numero Logus et Vita celebrant suum⁵⁵ patrem Mentem, verum imperfecto; duodecim aeonos enim offerunt Logus et Vita Menti et Veritati. Hae enim primae secundum Valentinum aeonum radices extiterunt: Mens et Veritas, Logus et Vita, Homo et Ecclesia, decem autem Mentis et Veritatis, duodecim autem Logi et Vitae, viginti et octo cuncti. Quibus⁶⁰ ponuntur nomina haece: Bythius et Mixis, Ageratus et Heno-

νησεν C αὐτὸς] αὐτήν C 57. 58. καταριθμουμένων C 62. 63.
 Uncinis saepta interpretatio vñ. τὰ ἴδια esse videntur 77. γενητὸς C
 78. τὸν πατρικὸν C 79. τῶν ἑαυτῶν C 80. ἀτελεῖ] ἀνατελεῖ C M αἰώνων
 C M προφέρουσιν C M 83. δέξα] δώδεκα C M 86. βύθιος] βυθὸς
 C M. Cf. Iren. c. haer. I, 1, 2. ἀγήρατος] ἐκγήρατος C M. Cf. Iren. l. l.

ἔνωσις, αὐτοφυῆς καὶ ἡδονή, ἀκίνητος καὶ σύγκρα-
 σις, μονογενῆς καὶ μακαρία. Οὗτοι οἱ δέκα αἰῶνες, οὓς
 τινὲς μὲν ὑπὸ τοῦ νοῦ καὶ τῆς ἀληθείας λέγουσι, τινὲς δὲ
 90 ὑπὸ τοῦ λόγου καὶ τῆς ζωῆς. Ἐτεροὶ δὲ τοὺς δώδεκα ὑπὸ
 τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ἐκκλησίας, ἕτεροὶ δὲ ὑπὸ τοῦ λό-
 γου καὶ τῆς ζωῆς, οἷς ταῦτα τὰ ὀνόματα χαρίζονται· παρά-
 κλητος καὶ πίστις, πατρικὸς καὶ ἐλπίς, μητρικὸς καὶ
 ἀγάπη, αἰίνους καὶ σύνεσις, ἐκκλησιαστικὸς καὶ μα-
 95 καριότης, θελητὸς καὶ σοφία. Ἀπὸ δὲ τῶν δεκαδύο ὁ
 δωδέκατος καὶ νεώτατος πάντων τῶν εἰκοσιοκτὼ αἰώνων, Θῆ-
 λυς ὢν καὶ καλούμενος σοφία, κατενόησε τὸ πλήθος καὶ τὴν
 δύναμιν τῶν γεγεννηκότων αἰώνων καὶ ἀνέδραμεν εἰς τὸ βάθος
 τὸ τοῦ πατρὸς, καὶ ἐνόησεν, ὅτι οἱ μὲν ἄλλοι πάντες αἰῶνες
 1 γεννητοὶ ὑπάρχοντες κατὰ συζυγίαν γεννῶσιν, ὁ δὲ πατήρ μόν-
 νος ἄζυγος ἐγέννησεν. Ἥθελθε μιμήσασθαι τὸν πατέρα καὶ
 γεννησάμενος ἑαυτὴν δίχα τοῦ συζύγου, ἵνα μηδὲν ἢ ἔργον
 ὑποδεέστερον τοῦ πατρὸς εἰργασμένη, ἀγνοῦσα ὅτι ὁ μὲν
 5 ἀγέννητος, ὑπάρχων ἀρχὴ τῶν ὄλων καὶ ῥίζα καὶ βάθος καὶ
 βυθός, δυνατῶς ἔχει γεννησάμενος, γεννητὴ δὲ οὕσα ἢ σο-
 φία καὶ μετὰ πλείονας γενομένη, τὴν τοῦ ἀγεννήτου δύναμιν
 οὐ δύναται ἔχειν. Ἐν μὲν γὰρ τῷ ἀγεννήτῳ, φησὶν, ἔστι πάντα
 ὁμοῦ, ἐν δὲ τοῖς γεννητοῖς τὸ μὲν Θῆλυ ἔστιν οὐσίας προβλη-
 10 τικόν, τὸ δὲ ἄρρεν μορφωτικόν τῆς ὑπὸ τοῦ Θήλεως προβαλ-
 λομένης οὐσίας. Προέβαλεν οὖν ἡ σοφία τοῦτο μόνον ὅπερ
 ἡδύνατο, οὐσίαν ἀμορφον καὶ ἀκατασκευάστον. Καὶ τοῦτο ἐστὶ,
 φησὶν, ὃ λέγει Μωϋσῆς· ἡ δὲ γῆ ἦν ἀόρατος καὶ ἀκα-
 τασκευάστος. Αὕτη ἐστὶ, φησὶν, ἡ ἀγαθή, ἡ ἐπουράνιος Ἰε-
 15 ρουσαλήμ, εἰς ἣν ἐπηγγείλατο ὁ Θεὸς εἰσαγαγεῖν τοὺς υἱοὺς
 Ἰσραὴλ, λέγων· Εἰσάξω ὑμᾶς εἰς γῆν ἀγαθὴν ῥέουσαν
 μέλι καὶ γάλα.

31. Γενομένης οὖν ἐντὸς πληρώματος ἀγνοίας κατὰ τὴν
 σοφίαν καὶ ἀμορφίας κατὰ τὸ γέννημα τῆς σοφίας, θό-

87. 88. σύγκρασις] σύγκρισις C M. Cf. Iren. l. 1. 88. οἱ δέκα]
 δώδεκα C M 89. 90. τινὲς δὲ — ζωῆς] Cf. Iren. l. 1.: τὸν μὲν λό-
 γον καὶ τὴν ζωὴν μετὰ τὸ προβαλέσθαι τὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν ἐκκλησίαν,
 ἄλλους δέκα αἰῶνας (sc. προβαλεῖν), ὢν τὰ ὀνόματα λέγουσι ταῦτα· βύ-
 θιος καὶ μῆξις κ. τ. λ. οὗτοι δέκα αἰῶνες, οὓς καὶ γάσκουσιν ἐκ λόγου καὶ
 ζωῆς προβεβλήσθαι. 90. 91. Ἐτεροὶ δὲ τοὺς δώδεκα — ἐκκλησίας] Cf.
 Iren. l. 1.: τὸν δὲ ἄνθρωπον καὶ αὐτὸν προβαλεῖν μετὰ τῆς ἐκκλησίας αἰῶ-

sis, Autophyes et Hedone, Acinetus et Syncrasis, Monogenes et Macaria. Hi sunt decem illi aeones, quos alii quidem a Mente et Veritate repetunt, alii autem a Logo et Vita. Alii rursus duodecim illos ab Homine et Ecclesia, alii a Logo et Vita, 65 quibus haec nomina gratificantur: Paracletus et Pistis, Patricus et Elpis, Metricus et Agape, Aeinus et Synesis, Ecclesiasticus et Macariotes, Theletus et Sophia. Ex duodecim autem illis duodecimus et natu minimus omnium viginti octo aeonum, qui femininus est et nomine vocatus Sophia, contemplatus 70 multitudinem et potestatem aeonum, qui generavere, recurrit in profunditatem Patris, et sensit reliquos omnes aeones, utpote generatos, per coniugationem generare, patrem autem solum iniugum generavisse. Voluit igitur imitari Patrem et generare per se seorsum a coniuge, ut ne quid inferius Patre opus per- 75 fecisset, quippe ignorans, non-generatum illum, cum existat principium universorum et radix et profunditas et imum, posse generare per se ipsum, Sophiam autem, quae sit generata et post plures orta, non-generati potestatem habere non posse. In non-generato enim, inquit, sunt omnia simul, in generatis 80 autem femininum est essentiae proiecticium, masculinum autem formativum essentiae a femineo proiectae. Proiecit igitur Sophia hoc solum quod potuit, essentiam informem et inconditam. Et hoc est, inquit, quod ait Moses: *Terra autem erat invisibilis et incondita*. Haec, inquit, est bona illa et caelestis 85 Hierusalem, in quam promisit deus se introducturum filios Israel dicens: *Inducam vos in terram bonam fluentem melle et lacte*.

31. Orta igitur intus in pleromate ignorantia circa Sophiam et informitate circa partum Sophiae, tumultus extitit in 90

νας δώδεκα, οἷς ταῦτα τὰ ὀνόματα χαρίζονται· παράκλητος καὶ πίστις κ. τ. λ.
 93. πατρικῶς C M. Cfr. Iren. 1. 1. μητρικῶς C M. Cf. Iren. 1. 1.
 94. αἰνοῦς] αἰῶνος C M. Cf. Iren. 1. 1. 94. 95. μακαριστός C M
 98. γεγενηκότων C 2. ἠθέλησε δὲ? an ἠθέλησε οὖν? 3. γεννη-
 σαι Røperus: ἐγέννησε C M ἦ] ἦ C 6. γενητή C 8.
 ἀγενήτω C 9. γενητοῖς C 11. προσέβαλεν C M 12. εὐ-
 μορφον C M ἀκατασκεύαστον] εὐκατάσβεστον C: εὐκατασκεύαστον M
 13. 14. 1 Mos. 1, 2. 16. 17. 2 Mos. 33, 3: καὶ εἰσάξω σε εἰς γῆν
 ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι, coll. Cap. 3, 8: καὶ εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς εἰς γῆν
 ἀγαθὴν καὶ πολλήν, εἰς γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι κ. τ. λ.

20 ρυβος ἐγένετο ἐν τῷ πληρώματι [οἱ αἰῶνες οἱ γενόμενοι], ὅτι
 παραπλησίως ἄμορφα καὶ ἀτελῆ γενήσεται τῶν αἰῶνων τὰ γεν-
 νήματα καὶ φθορά τις καταλήψεται οὐκ εἰς μακρὰν ποτε τοὺς
 αἰῶνας. Κατέφυγον οὖν πάντες οἱ αἰῶνες ἐπὶ δέησιν τοῦ πα-
 τρός, ἵνα λυπουμένην τὴν σοφίαν ἀναπαύσῃ· ἐκλαίει γὰρ καὶ
 25 κατωδύρετο ἐπὶ τῷ γεγεννημένῳ ὑπ' αὐτῆς ἐκτρώματι· οὕτω γὰρ
 καλοῦσιν. Ἐλεήσας οὖν ὁ πατὴρ τὰ δάκρυα τῆς σοφίας καὶ
 προσδεξάμενος τῶν αἰῶνων τὴν δέησιν, ἐπιπροβαλεῖν κελεύει·
 οὐ γὰρ αὐτός, φησί, προέβαλεν, ἀλλὰ ὁ νοῦς καὶ ἡ ἀληθεῖα,
 Χριστὸν καὶ πνεῦμα ἅγιον εἰς μόρφωσιν καὶ διαίρεσιν
 30 τοῦ ἐκτρώματος καὶ παραμυθίαν καὶ διανάπανσιν τῶν τῆς σο-
 φίας στεναγμῶν. Καὶ γίνονται τριάκοντα αἰῶνες μετὰ τοῦ
 Χριστοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. Τινὲς μὲν οὖν αὐ-
 τῶν ταύτην εἶναι θέλουσι τὴν τριακοντάδα τῶν αἰῶνων, τινὲς
 δὲ συνυπάρχειν τῷ πατρὶ σιγῆν καὶ σὺν αὐτοῖς καταριθμεῖσ-
 35 θαι τοὺς αἰῶνας θέλουσιν. Ἐπιπροβληθεὶς οὖν ὁ Χριστὸς
 καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα ὑπὸ τοῦ νοῦ καὶ τῆς ἀληθείας,
 εὐθέως τὸ ἐκτρώμα τὸ ἄμορφον τοῦτο τῆς σοφίας μονογενὲς
 καὶ δίχα συζύγου γεγεννημένον ἀποχωρίζει τῶν ὄλων αἰῶνων,
 ἵνα μὴ βλέποντες αὐτὸ ταράσσωνται διὰ τὴν ἄμορφίαν οἱ τέλειοι
 40 αἰῶνες. Ἴν' οὖν μὴδ' ὄλως τοῖς αἰῶσι τοῖς τελείοις καταφανῆ
 τοῦ ἐκτρώματος ἢ ἀμορφία, πάλιν καὶ ὁ πατὴρ ἐπιπροβάλλει
 αἰῶνα ἓνα τὸν σταυρόν, ὃς γεγεννημένος μέγας, ὡς μέγαλον
 καὶ τελείου πατρός, εἰς φρουρὰν καὶ χαράκωμα τῶν αἰῶνων
 προβεβλημένος, ὄρος γίνεται τοῦ πληρώματος, ἔχων ἐντὸς ἑαυτοῦ
 45 πάντας ὁμοῦ τοὺς τριάκοντα αἰῶνας· οὗτοι γὰρ εἰσιν οἱ προ-
 βεβλημένοι. Καλεῖται δὲ ὄρος μὲν οὗτος, ὅτι ἀφορίζει ἀπὸ
 τοῦ πληρώματος ἔξω τὸ ὑστέρημα, μετοχὲς δέ, ὅτι μετέχει
 καὶ τοῦ ὑστερήματος, σταυρὸς δέ, ὅτι πέπηγεν ἀκλινῶς καὶ
 ἀμετανοήτως, ὡς μὴ δύνασθαι μὴδὲν τοῦ ὑστερήματος καταγε-
 50 νέσθαι ἐγγὺς τῶν ἐντὸς πληρώματος αἰῶνων. Ἐξω οὖν τοῦ
 ὄρου, τοῦ σταυροῦ, τοῦ μετοχέως ἐστὶν ἡ καλουμένη κατ'
 αὐτοὺς ὀγδοάς, ἧτις ἐστὶν ἡ ἐκτὸς πληρώματος σοφία, ἣν ὁ
 Χριστὸς ἐπιπροβληθεὶς ὑπὸ τοῦ νοῦ καὶ τῆς ἀληθείας
 ἐμόρφωσε καὶ ἀπειργάσατο τέλειον αἰῶνα, οὐδενὶ τῶν ἐντὸς

20. Seclusimus quae ad explicandum vocabulum πλήρωμα ex mar-
 gine irrepsisse videntur: Ἐφοβοῦντο γὰρ οἱ αἰῶνες οἱ γεννόμενοι vel si-
 mile quid susp. M 24. ἐκλαίει C 33. τριαντακοντάδα C 34.

pleromate, ne pariter informia et imperfecta evaderent ea, quae ab aeonibus erant generata, et interitus aliquis corriperet post non multum tempus aliquando aeones. Confugerunt igitur omnes aeones ad precationem Patris, ut maerentem Sophiam placaret. Plorabat enim et ingemebat propter abortivum a se generatum; sic enim appellant. Miseratus igitur Pater lacrimas Sophiae accepta precatione aeonum insuper proiicere iubet. Non enim ipse, inquit, proiecit, sed Mens et Veritas Christum et Spiritum sanctum in formationem et discretionem abortivi et consolationem et placationem Sophiae lamentorum. Et existunt triginta aeones cum Christo et Spiritu sancto. Iam quidam eorum hanc esse volunt triacontadem aeonum, alii autem una existere cum Patre Sigen cum iisque computari aeones volunt. Insuper proiectus igitur a Mente et Veritate Christus et Spiritus sanctus statim abortivum informem hunc Sophiae a se sola et seorsum a coniuge genitum segregat ab universis aeonibus, ne cernentes illum perturbentur per informitatem perfecti aeones. Ut igitur plane non compareat perfectis aeonibus abortivi informitas, rursus et Pater insuper proiicit unum aeonem Staurum, qui cum evasisset magnus, ut a patre magno et perfecto, in custodiam et munimentum aeonum proiectus, Terminus evadit pleromatis, habens in se omnes simul triginta aeones; hi enim sunt illi qui proiecti sunt. Appellatur autem hic Terminus, quoniam extra disternat a pleromate hystere^{ma}, Particeps autem, quoniam participat etiam hystere^{ma}, Palus autem, quoniam fixus est immotus et firmus, ut non possit quidquam hystere^{matis} devenire prope aeones, qui sunt intus in pleromate. Extra igitur Terminum, Palum, Participem est quae vocatur ab iis Ogdoas, eaque est Sophia quae extra pleroma est, quam Christus insuper proiectus a Mente et Veritate formavit effecitque, ut perfectus aeon, nulla ex parte iis, qui sunt

συχὴν] εἰς γῆν C M 38. γεγενημένον C 41. ἐπεὶ προβάλλει C
 42. τὸν σταυρός C. De Stauro sive Πορο cfr. Iren. c. haer. I, 2, 2. 4.
 et c. 3, 5. 47. μετοχεύς] μεταγωγεύς appellatur ab Irenaeo l. l.
 I, 2, 4 et c. 3, 1. 49. ἀμετανοήτως] ἀμετακινήτως Roesperus: ἀμε-
 ταβλήτως? 49. 50. καταγενέσθαι καὶ γενέσθαι C M ἐγγύς] ἐντὸς
 ἐγγύς pr C 53. ὑπὸ] ἀπὸ C M 53. sqq. Cfr. Iren. l. l. I, 4, 1.
 54. οὐδενὶ] οὐδέν τι?

55 πληρώματος χείρονουν ον γενέσθαι. Ἐπειδὴ δὲ μεμόρφωτο ἡ σοφία ἔξω, καὶ οὐχ οἶόν τε ἦν ἴσον τὸν Χριστὸν καὶ τὸ ἅγιον [πνεῦμα] ἐκ τοῦ νοῦς προβεβλημένα καὶ τῆς ἀλη-
 θείας ἔξω τοῦ πληρώματος μένειν, ἀνέδραμεν ἀπὸ τῆς μεμορ-
 φωμένης ὁ Χριστὸς καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα πρὸς τὸν νοῦν
 60 καὶ τὴν ἀλήθειαν ἐντὸς τοῦ ὅρου μετὰ τῶν ἄλλων αἰώνων
 δοξάζων τὸν πατέρα.

32. Ἐπεὶ οὖν μία τις ἦν εἰρήνη καὶ συμφωνία πάντων
 τῶν ἐντὸς πληρώματος αἰώνων, ἔδοξεν αὐτοῖς μὴ μόνον | κατὰ
 συζυγίαν δεδοξακέναι αὐτόν, δοξάσαι [δὲ] καὶ διὰ προσφορᾶς
 65 καρπῶν πρεπόντων τῷ πατρί. Πάντες οὖν ἠυδόκησαν οἱ
 τριάκοντα αἰῶνες ἕνα προβαλεῖν αἰῶνα, κοινὸν τοῦ πληρώματος
 καρπὸν, ἢ τῆς ἐνότητος αὐτῶν καὶ τῆς ὁμοφροσύνης καὶ
 εἰρήνης. Καὶ μόνος ὑπὸ πάντων αἰώνων προβεβλημένος τῷ
 πατρὶ οὗτος ἐστὶν ὁ καλούμενος παρ' αὐτοῖς κοινὸς τοῦ
 70 πληρώματος καρπός. Ταῦτα μὲν οὖν ἐντὸς πληρώματος
 ἦν οὕτως. Καὶ προβέβλητο ὁ κοινὸς τοῦ πληρώματος
 καρπός, ὁ Ἰησοῦς (τοῦτο γὰρ ὄνομα αὐτῷ), ὁ ἀρχιερεὺς ὁ
 μέγας. Ἡ δὲ ἔξω τοῦ πληρώματος σοφία, ἐπιζητοῦσα τὸν
 Χριστὸν τὸν μεμορφωκότα καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα, ἐν φόβῳ
 75 μεγάλῳ κατέστη, ὅτι ἀπολείται κεχωρισμένου τοῦ μορφώσαντος
 αὐτὴν καὶ στηρίσαντος. Καὶ ἐλυπήθη καὶ ἐν ἀπορίᾳ ἐγένετο
 πολλῇ, λογιζομένη, τίς ἦν ὁ μορφώσας, τί τὸ ἅγιον πνεῦμα,
 ποῦ ἀπῆλθε, τίς ὁ κωλύσας αὐτοὺς συμπαρεῖναι, τίς ἐφθόνησε
 τοῦ καλοῦ καὶ μακαρίου θεάματος ἐκείνου. Ἐπὶ τούτοις καθ-
 80 εστῶσα τοῖς πάθεσι τρέπεται ἐπὶ δέησιν καὶ ἱκετείαν τοῦ ἀπο-
 λιπόντος αὐτὴν. Λεομένης οὖν αὐτῆς κατηλέησεν ὁ Χριστὸς
 ὁ ἐντὸς πληρώματος ὢν καὶ οἱ ἄλλοι πάντες αἰῶνες, καὶ ἐκ-
 πέμπουσιν ἔξω τοῦ πληρώματος τὸν κοινὸν τοῦ πληρώμα-
 τος καρπὸν, σύζυγον τῆς ἔξω σοφίας καὶ διορθωτὴν παθῶν,
 85 ὢν ἔπαθεν ἐπιζητοῦσα τὸν Χριστόν. Γενόμενος οὖν ἔξω τοῦ
 πληρώματος καρπός καὶ ἐρῶν αὐτὴν ἐν πάθεσι τοῖς πρώ-
 τοις τέτρασι, καὶ φόβῳ καὶ λύπῃ καὶ ἀπορίᾳ καὶ δεήσει, διωρ-
 θώσατο τὰ πάθη αὐτῆς, διορθούμενος δὲ ἐώρα, ὅτι ἀπολέσθαι
 αὐτὰ αἰώνια ὄντα καὶ τῆς σοφίας ἴδια οὐ καλόν, οὔτε ἐν

55. χείρονουν . . . ον] χείρονα νενομισμένον? 56. ἔξω] ἢ ἔξω? M

57. πνεῦμα add. M 60. ὅρου ἢ C 64. αὐτόν] τὸν υἱόν C M

δὲ add. M 65. ἠυδόκησαν C 67. ἐνότητος] νεότητος C M 68.

intus in pleromate, inferior habitus evaderet. Postquam igitur formata erat extra pleroma Sophia, nec fieri poterat, ut pariter Christus et Spiritus sanctus ex Mente proiecti et Veritate²⁵ extra pleroma manerent, recurrit a formata illa Christus et Spiritus sanctus ad Mentem et Veritatem intra Terminum, una cum reliquis aeonibus magnificans Patrem.

32. Postquam igitur extitit una quaedam pax et concordia omnium intra pleroma aeonum, placuit iis non solum per³⁰ coniugationem magnificavisse illum, verum magnificare etiam per oblationem frugum aptarum Patri. Omnes igitur consenserunt triginta aeones unum proiicere aeonem tanquam communem pleromatis fructum, ut esset unitatis illorum et consensionis et pacis signum. Et solus ab omnibus aeonibus pro-³⁵ iectus Patri hic est, qui appellatur ab illis Communis pleromatis fructus. Haec igitur intra pleroma ita erant comparata. Et proiectus est Communis pleromatis fructus, Iesus (hoc enim nomen illi), pontifex magnus. Quae autem est extra pleroma Sophia requirens Christum, qui formavit, et Spiritum sanctum,⁴⁰ in magnum metum coniecta est, ne periret seorsum ab eo, qui formavisset sese et firmavisset. Et maerore affecta est et in multa consternatione versata, reputans, quis esset formator, qui sanctus Spiritus, quo abiisset, quis impediisset quominus adesset, quis invidisset pulcrum illud et divinum spectaculum.⁴⁵ In his constituta affectibus vertitur in precationem et supplicationem eius, qui sese dereliquisset. Precantem igitur illam miseratus est Christus, qui intra pleroma est, reliquique omnes aeones et emittunt extra pleroma Communem pleromatis fructum, coniugem extraneae Sophiae et correctorem passionum,⁵⁰ quas perpessa est requirens Christum. Egressus igitur e pleromate Communis pleromatis fructus cum repperisset illam in quattuor primis affectibus, et metu et maerore et consternatione et precatione, correxit affectiones eius, corrigens autem videbat interire illas, quae aeternae essent et propriae Sophiae,⁵⁵ non decere, neque in affectionibus esse Sophiam huiusmodi, in metu et maerore, supplicatione, consternatione. Fecit igitur,

Post εἰρήνης exciderit σύμβολον.

79. Ἐπὶ] Ἐπεὶ C

79. 80. κα-

θεσπῶσα C

86. Ante καρπός excidisse videtur ὁ κοινὸς τοῦ πλη-

ρώματος

87. 88. διορθώσατο C

90 πάθεισιν εἶναι τὴν σοφίαν τοιούτοις, ἐν φόβῳ καὶ λύπῃ, |
 ἰκετεία, ἀπορία. Ἐποίησεν οὖν, ὡς τηλικούτος αἰῶν καὶ παν-
 τὸς τοῦ πληρώματος ἔκγονος, ἐκστῆναι τὰ πάθη ἀπ' αὐτῆς, καὶ
 ἐποίησεν αὐτὰ ὑποστατικὰς οὐσίας, καὶ τὸν μὲν φόβον ψυχικὴν
 ἐποίησεν οὐσίαν, τὴν δὲ λύπην ὑλικὴν, τὴν δὲ ἀπορίαν δαιμόνων,
 95 τὴν δὲ ἐπιστροφὴν καὶ δέησιν καὶ ἰκετείαν ἄνοδον καὶ μετάνοιαν
 καὶ δύναμιν ψυχικῆς οὐσίας, ἧτις καλεῖται δεξιά. Ὁ δημιουργὸς
 ἀπὸ τοῦ φόβου· τουτέστιν ὃ λέγει, φησὶν, ἡ γραφή· Ἀρχὴ
 σοφίας φόβος κυρίου. Αὕτη γὰρ ἀρχὴ τῶν τῆς σοφίας
 παθῶν· ἐφοβήθη γὰρ, εἶτα ἐλυπήθη, εἶτα ἠπόρησε, καὶ οὕτως
 1 ἐπὶ δέησιν καὶ ἰκετείαν κατέφυγεν. Ἔστι δὲ πυρώδης, φησὶν,
 ἡ ψυχικὴ οὐσία, καλεῖται δὲ καὶ τόπος [μεσότητος] ὑπ' αὐτῶν
 καὶ ἑβδομάς καὶ παλαιὸς τῶν ἡμερῶν καὶ ὅσα τοιαῦτα ἔλεγουσι
 περὶ τούτου, ταῦτα εἶναι τοῦ ψυχικοῦ, ὃν φασιν εἶναι τοῦ
 5 κόσμου δημιουργόν· ἔστι δὲ πυρώδης. Λέγει, φησί, καὶ Μωϋσῆς·
 Κύριος ὁ Θεός σου πῦρ ἐστι φλέγον καὶ κατανα-
 λίσκον. Καὶ γὰρ τοῦτο οὕτως γεγράφθαι θέλει. Διπλῆ δέ
 τις ἐστί, φησὶν, ἡ δύναμις τοῦ πυρός· ἔστι γὰρ πῦρ παμφάγον,
 κατασβεσθῆναι μὴ δυνάμενον Κατὰ τοῦτο τοίνυν τὸ μέρος
 10 θνητῆς τις ἐστὶν ἡ ψυχὴ, μεσότης τις οὐσα· ἔστι γὰρ ἑβδομάς
 καὶ κατάπανσις. Ὑποκάτω γὰρ ἐστὶ τῆς ὀγδοάδος, ὅπου ἐστὶν
 ἡ σοφία, ἡμέρα μεμορφωμένη, καὶ ὁ κοινὸς τοῦ πληρώ-
 ματος καρπός, ὑπεράνω δὲ τῆς ὕλης, ἧς ἐστὶ δημιουργός.
 Ἐὰν οὖν ἐξομοιωθῇ τοῖς ἄνω, τῇ ὀγδοάδι, ἀθάνατος ἐγένετο
 15 καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ὀγδοάδα, ἧτις ἐστί, φησὶν, Ἰερουσαλὴμ ἑπου-
 ράνιος, εἰάν δὲ ἐξομοιωθῇ τῇ ὕλῃ, τουτέστι τοῖς πάθει τοῖς
 ὑλικοῖς, φθαρτὴ ἐστὶ καὶ ἀπώλετο. |

33. Ὡσπερ οὖν τῆς ψυχικῆς οὐσίας ἡ πρώτη καὶ μεγίστη
 δύναμις γέγονεν εἰκὼν διάβολος, ὃ ἄρχων τοῦ κόσμου
 20 τούτου· τῆς δὲ τῶν δαιμόνων οὐσίας, ἧτις ἐστὶν ἐκ τῆς ἀπορίας,
 ὁ Βεελζεβούλ, ἡ σοφία ἀνωθεν ἀπὸ τῆς ὀγδοάδος ἐνεργοῦσα

93. ὑποστατικὰς] ὑποστάτας C M 94. οὐσίαν] ἐπιθυμίαν C M
 95. ἄνοδον] ὁδὸν C M 97. 98. Psalm. 110, 10. Prov. 1, 7. 9, 10.
 2. μεσότητος] om C M. Cf. infra l. 10 et Iren. l. l. I, 5, 3, ubi Ogdoas
 medietatis locum tenere dicitur 3. εὐδομάς C παλαιὸς τῶν
 ἡμερῶν Cf. Daniel. 7, 9. 13. 22. 4. φασιν] φησιν C M 6. 7.
 Cf. supra p. 236; 69. 9. Lacunam signavimus post δυνάμενον, quae
 alteram naturam ignis hausit 10. εὐδομάς C 10. 11. ἑβδομάς

ut tantus aeon et universi pleromatis suboles, ut discederent affectiones ab illa, reddiditque illas substantiales essentias, et metum quidem animale[m] reddidit essentiam, maerorem autem 60 materialem, consternationem autem daemonum, conversionem autem et precationem et supplicationem reddidit reditionem et paenitentiam et potestatem animalis essentiae, quae vocatur dextra. Demiurgus a metu; hoc est quod ait, inquit, scriptura: *Timor domini principium Sophiae*. Hoc enim princi- 65 pium Sophiae affectuum. Timebat enim, tum maerebat, deinde consternabatur et ita ad precationem et supplicationem confugit. Est autem ignea, inquit, animalis essentia, appellatur autem et locus medietatis ab iis et hebdomas et vetustus dierum; et quae alia eiusdemmodi de hoc dicunt, haec valere de 70 animali, quem aiunt esse mundi demiurgum; est autem igneus. Dicit, inquit, et Moses: *Dominus deus tuus ignis est comburens et consumens*. Etenim hoc ita scriptum vult. Duplex autem quaedam, inquit, est potestas ignis; est enim ignis omnivorus qui extingui nequeat. Ex hac igitur parte mortalis 75 quaedam est anima, cum medietas quaedam sit; est enim hebdomas et requies. Est autem subter ogdoadem, ubi est Sophia, dies formatus, et Communis pleromatis fructus, supra materiem autem, cuius est demiurgus. Ubi igitur assimilabitur superioribus illis, hoc est ogdoadi, immortalis evadit venitque 80 in ogdoadem, quae quidem, inquit, est Hierusalem caelestis; ubi autem assimilabitur materiae, hoc est affectibus materialibus, fluxa erit et interit.

33. Sicuti igitur animalis essentiae prima et maxima potestas existit imago diabolus, rex mundi huius, daemo- 85 num autem essentiae, quae quidem est e consternatione, Beelzebul, Sophia superne ab ogdoade operans usque ad hebdo-

καὶ κατάπαυσις] Cf. 1 Mos. 2, 2. Καὶ συνετέλεσεν ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἕκτῃ τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἃ ἐποίησε, καὶ κατέπαυσε τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ, ἃ ἐποίησε. 12. ἡμέρα μεμορφωμένη] ἡμέρα μορφωμένη C: ἡ μεμορφωμένη R. Scottus. Cf. Ep. Barnab. Cap. 15. et Ignat. Ep. ad Magner. Cap. 9. 13. ἧς] ἡ C M 14. οἷν] om C M 17. ἔσαι] ἔσαι Roesperus 19. Exciderunt quaedam ob ὁμοιοτέλετον, ut videtur. M

ἕως τῆς ἑβδομάδος. Οὐδὲν οἶδεν, λέγουσιν, ὁ δημιουργὸς ὅλως, ἀλλ' ἔστιν ἄνους καὶ μωρὸς κατ' αὐτούς, καὶ τί πράσσει ἢ ἐργάζεται, οὐκ οἶδεν. Ἄγνοοῦντι δὲ αὐτῶ, ὅ, τι δὴ ποιεῖ, ἢ σοφία
 25 ἐνήργησε πάντα καὶ ἐνίσχυσε, καὶ ἐκείνης ἐνεργούσης αὐτὸς ᾤετο ἄφ' ἑαυτοῦ ποιεῖν τὴν κτίσιν τοῦ κόσμου· ὅθεν ἤρξατο λέγειν· Ἐγὼ ὁ Θεός, καὶ πλὴν ἐμοῦ ἄλλος οὐκ ἔστιν.

34. Ἔστιν οὖν ἡ κατὰ Οὐαλεντίνον τετρακτὺς πηγὴ τις ἀενάου φύσεως ῥιζώματ' ἔχουσα, καὶ ἡ σοφία, ἀφ' ἧς
 30 ἡ κτίσις ἢ ψυχικὴ καὶ ὕλική συνέστηκε νῦν. Καλεῖται δὲ ἡ μὲν σοφία πνεῦμα, ὁ δὲ δημιουργὸς ψυχὴ, ὁ διάβολος δὲ ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου, Βεελζεβούλ δ' ὁ τῶν δαιμόνων. Ταῦτά ἐστιν ἃ λέγουσιν. Ἐπι [δὲ] πρὸς τούτοις, ἀριθμητικὴν ποιούμενοι τὴν πᾶσαν αὐτῶν διδασκαλίαν, ὡς προεῖπον, τοὺς ἐντὸς πληρώμα-
 35 τος αἰῶνας τριάκοντα πάλιν ἐπιπροβεβληκέναι αὐτοῖς κατὰ ἀναλογίαν αἰῶνας ἄλλους, ἢ ἢ τὸ πλήρωμα ἐν ἀριθμῶ τελείῳ συνηθροισμένον. Ὡς γὰρ οἱ Πυθαγορικοὶ διεῖλον εἰς δώδεκα καὶ τριάκοντα καὶ ἑξήκοντα [καὶ λεπτὰ λέπτων εἰσὶν ἐκείνοις, δεδήλωται]· οὕτως οὗτοι τὰ ἐντὸς πληρώματος ὑποδιαιροῦσιν.
 40 Ὑποδιήρηται δὲ καὶ τὰ ἐν τῇ ὀγδοάδι, καὶ προβεβλήκασιν ἢ σοφία, ἣτις ἐστὶ μήτηρ πάντων τῶν ζώντων κατ' αὐτούς, καὶ ὁ κοινὸς τοῦ πληρώματος καρπὸς ὁ λόγος, οἷναι εἰσὶν ἄγγελοι | ἐπουράνιοι, πολιτευόμενοι ἐν Ἱερουσαλήμ τῇ ἄνω, τῇ ἐν οὐρανοῖς· αὕτη γὰρ ἐστὶν Ἱερουσαλήμ ἢ ἔξω σοφία, καὶ
 45 ὁ νυμφίος αὐτῆς ὁ κοινὸς τοῦ πληρώματος καρπός. Προέβαλε καὶ ὁ δημιουργὸς ψυχάς· αὕτη γὰρ οὐσία ψυχῶν· οὗτός ἐστι κατ' αὐτούς Ἀβραάμ καὶ ταῦτα τοῦ Ἀβραάμ τὰ τέκνα. Ἐκ τῆς ὕλικης οὐσίας οὖν καὶ διαβολικῆς ἐποίησεν ὁ δημιουργὸς ταῖς ψυχαῖς τὰ σώματα. Τοῦτό ἐστι τὸ εἰρημένον· Καὶ
 50 ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς λαβῶν, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς· καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν. Οὗτός ἐστι κατ' αὐτούς ὁ ἔσω ἄνθρωπος, ὁ ψυχικός, ἐν τῷ

22. εὐδομάδος C

24. ὅ, τι δὴ] ὅτι δὲ C

27. Cf. Jes. 45, 5

Ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ Θεός, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι πλὴν ἐμοῦ Θεός. 5 Mos. 4, 35. 32, 9.

28. Articulus ante κατὰ Οὐαλεντίνον fort. rectius deletur.

πηγὴ τις] πηγὴ τῆς C M. Cf. supra p. 260, 83.

29. ῥιζώμα τε C 32.

δ' Roeperus: om C M

33. δὲ add. M

34. τοὺς Roeperus:

madem. Nihil plane novit, inquit, demiurgus, sed est insipidus et stultus secundum eos, et quod facit aut parat non intelligit. Ignoranti autem illi quodcumque facit Sophia operatur 90 omnia et robur indit, illaque operante ipsum suis opibus fabricari se mundum opinatus est: unde orsus est dicere: *Ego sum deus et praeter me alter non est.*

34. Est igitur secundum Valentinum tetractys *fons sempiternae naturae radices habens*, et Sophia, unde conditio animalis et materialis consistit. Vocatur autem Sophia *spiritus*, demiurgus autem *anima*, diabolus autem *rex mundi*, Beelzebul autem *daemonum*. Haec sunt quae dicunt. Praeterea autem arithmeticas facientes suam doctrinam, ut antea dixi, statuunt eos, qui sunt in pleromate, aeones triginta rursus insuper proiecisse sibi ex eadem ratione aeones alios, ut esset pleroma numero perfecto coactum. Ut enim Pythagorei dividerunt in duodecim et triginta et sexaginta: sic hi quae sunt in pleromate subdividunt. Subdivisa autem sunt etiam ea, quae sunt in 5 ogdoade, et proiecerunt Sophia, quae est mater omnium animantium secundum eos, et Communis pleromatis fructus 70 logos, qui sunt angeli caelestes, incolentes in Hierusalem, quae supra est et in caelis. Haec enim Hierusalem est Sophia, quae extra est, et sponsus eius Communis pleromatis fructus. Proiecit etiam demiurgus animas; haec enim essentia animarum. Hic est secundum eos Abraham et Abrahae haec suboles. Ex materiali igitur essentia et diabolica fecit demiurgus animabus corpora. Hoc est illud dictum: *Et formavit deus hominem limo de terro sumpto, et inspiravit in faciem eius spiraculum vitae, 15 et factus est homo in animam viventem.* Hic est secundum eos interior homo, animalis, in corpore habitans materiali, quod est materialis, caducus, imperfectus, e diabolica essentia formatus. Est autem hic materialis homo secundum eos tanquam deversorium vel habitaculum modo animae solius, modo animae et 20

om C: προβεβηκέναι M 35. επιπροβεβηκέναι C M 38. Quae
uncis inclusimus, in quibus post ἐκείνοις exciderit ὡς, e margine irrepserunt
40. προβεβήκασιν M 41. ζώντων] ζῳων τῶν C M 42.
ὁ λόγους] ὁ λόγος C M 45. κοινὸς] κοινωνὸς C M 47. Ἀβραὰμ C
49—52. 1 Mos. 2, 7. 51. λαβῶν] om 1 Mos. 2, 7.

σώματι κατοικῶν τῷ ὑλικῷ, ὃ ἔστιν ὁ ὑλικός, φθαρτός, ἀτέ-
 55 λειος, ἐκ τῆς διαβολικῆς οὐσίας πεπλασμένος. Ἔστι δὲ οὗτος
 ὁ ὑλικὸς ἄνθρωπος οἷονεὶ κατ' αὐτοὺς πανδοχεῖον ἢ κατ-
 οικητήριον ποτὲ μὲν ψυχῆς μόνης, ποτὲ δὲ ψυχῆς καὶ δαιμό-
 νων, ποτὲ δὲ ψυχῆς καὶ λόγων, οἷτινες εἰσι λόγοι ἄνωθεν κατ-
 εσπαρμένοι ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τοῦ πληρώματος καρποῦ
 60 καὶ τῆς σοφίας εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, κατοικοῦντες ἐν [σώμα-]
 τι χοικῷ μετὰ ψυχῆς, ὅταν δαίμονες μὴ συνοικῶσι τῇ ψυχῇ.
 Τοῦτο ἐστὶ, φησί, τὸ γεγραμμένον ἐν τῇ γραφῇ· Τούτου χάριν
 κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν θεὸν καὶ πατέρα
 καὶ κύριον τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα
 65 δῶῃ ὑμῖν ὁ θεὸς κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν εἰς τὸν
 ἔσω ἄνθρωπον, τουτέστι τὸν ψυχικόν, οὐ τὸν σωματικόν,
 ἵνα ἐξισχύσητε νοῆσαι, τί τὸ βάθος, ὅπερ ἔστιν ὁ πα-
 τῆρ τῶν ὄλων, καὶ τί τὸ πλάτος, ὅπερ ἔστιν ὁ σταυρός,
 ὁ ὄρος τοῦ πληρώματος, ἢ τί τὸ μῆκος, τουτέστι τὸ πλήρωμα
 70 τῶν αἰώνων. Διὰ | τοῦτο ψυχικὸς, φησίν, ἄνθρωπος οὐ
 δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ· μωρία γὰρ
 αὐτῷ ἐστὶ· μωρία δέ, φησίν, ἐστὶν ἡ δύναμις τοῦ δημιουργοῦ,
 μωρὸς γὰρ ἦν καὶ ἄνους, καὶ ἐνόμιζεν αὐτὸς δημιουργεῖν τὸν
 κόσμον, ἄγνοῶν, ὅτι πάντα ἡ σοφία, ἡ μήτηρ, ἡ ὀγδοὰς ἐνερ-
 75 γεῖ αὐτῷ πρὸς τὴν κτίσιν τοῦ κόσμου οὐκ εἶδότη.

35. Πάντες οὖν οἱ προφηταὶ καὶ ὁ νόμος ἐλάλησαν ἀπὸ
 τοῦ δημιουργοῦ, μωροῦ λέγει θεοῦ, μωροὶ οὐδὲν εἰδότες. Διὰ
 τοῦτο, φησί, λέγει ὁ σωτήρ· Πάντες οἱ πρὸ ἐμοῦ ἐληλυ-
 θότες κλέπται καὶ λησταὶ εἰσὶ, καὶ ὁ ἀπόστολος· τὸ μυ-
 80 στήριον ὃ ταῖς προτέrais γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη.
 Οὐδεὶς γὰρ, φησί, τῶν προφητῶν εἶρηκε περὶ τούτων οὐδὲν, ὧν
 ἡμεῖς λέγομεν· ἠγνοεῖτο γάρ· πάντα ἅτε δὴ ἀπὸ μόνου
 τοῦ δημιουργοῦ λελαλημένα. Ὅτε οὖν τέλος ἔλαβεν ἡ κτίσις,
 καὶ ἔδει λοιπὸν γενέσθαι τὴν ἀποκάλυψιν τῶν νύων τοῦ θεοῦ,
 85 τουτέστι τοῦ δημιουργοῦ, τὴν ἐγκεκαλυμμένην, ἣν, φησίν, ἐγκε-
 κάλυπτο ὁ ψυχικὸς ἄνθρωπος, καὶ εἶχε κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρ-
 διάν· ὅποτε οὖν ἔδει ἀρθῆναι τὸ κάλυμμα καὶ ὀφθῆναι ταῦτα
 τὰ μυστήρια, γεγέννηται ὁ Ἰησοῦς διὰ Μαρίας τῆς παρθένου

54. ὁ ὑλικός] ὑλικός C M . 54. 55. ἀτέλειος] τέλειος C: τελείως
 susp. M 62—69. Cf. Ephes. 3, 14. 16—18: τούτου χάριν κάμπτω
 τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν πατέρα (τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ add. al.:

daemonum, modo animae et logorum, qui quidem logi sunt superne inspersi a Communi pleromatis fructu et Sophia in hunc mundum, habitantes in corpore choico cum anima, quando daemones non cohabitant cum anima. Hoc est, inquit, quod scriptum est in scriptura: *Huius rei gratia flecto genua mea*²⁵ *ad deum et patrem et dominum domini nostri Iesu Christi, ut det vobis deus habitare Christum in interiore homine*, hoc est animalis, non corporali, *ut possitis intelligere, quid sit profundum*, quod est Pater universorum, *et quae sit latitudo*, quae est Staurus, terminus pleromatis, *aut quae longitudo*, hoc est³⁰ pleroma aeonum. Propterea *animalis, inquit, homo non percipit ea quae sunt spiritus dei; stultitia est enim illi*. Stultitia autem, inquit, est potestas demiurgi; stultus enim erat et insipidus et opinabatur se ipsum fabricari mundum, ignorans omnia Sophiam, matrem, ogdoadem operari sibi ad fabricationem mundi³⁵ nihil sentienti.

35. Omnes igitur prophetae et lex locuti sunt per demiurgum, stultum, inquit, deum, stulti nil sentientes. Propterea, inquit, ait Soter: *Omnes, qui ante me venerunt, fures sunt et latrones*, et Apostolus: *mysterium, quod prioribus aevis non*⁴⁰ *innotuit*. Nemo enim, inquit, ex prophetis dixit de his quidquam, quae nos dicimus, ignorabantur enim; omnia utpote per solum demiurgum dicta. Postquam igitur ad finem pervenit creatio, et oportuit deinceps revelari filios dei, hoc est demiurgi, hoc est conditionem velatam, qua, inquit, obve-⁴⁵ latus erat animalis homo habuitque velamen super cor — postquam igitur oportuit tolli velamen conspicique haec mysteria, natus est Iesus per Mariam virginem secundum id quod scriptum est: *Spiritus sanctus superveniet in te* (spiritus est So-

παρὰ τῷ θεῷ καὶ πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Orig.) . . . ἵνα
 δῶ (δῶ al.) ὑμῖν κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς δόξης αὐτοῦ δυνάμει κραταιωθῆναι
 διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν
 διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἐν ἀγάπῃ ἐρριζωμένοι καὶ τεθεμε-
 λιωμένοι, ἵνα ἐξισχύσητε κατελαβεῖσθαι (γινῶναι Orig.) σὺν πᾶσιν τοῖς ἁγίοις,
 τί τὸ πλάτος καὶ μήκος καὶ ὕψος καὶ βάθος . . . 65. ὑμῖν] ἡμῖν C

70—72. 1 Cor. 2, 14. 77. οἰδότες C 78. 79. Ev. Jo. 10, 8:
 Πάντες ὅσοι ἦλθον πρὸ ἐμοῦ, κλέπται εἰσὶν καὶ λησται 79. 80. Cf.
 Ephes. 3, 9. 10. Rom. 16, 25. 82. Post πάντα quaedam excidisse
 videntur. 88. γεγένηται C

κατὰ τὸ εἰρημένον· Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ·
 90 πνεῦμα ἐστὶν ἡ σοφία· καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει
 σοι· ὑψιστός ἐστιν ὁ δημιουργός· διὸ τὸ γεννώμενον ἐκ
 σοῦ ἅγιον κληθήσεται. Γεγέννηται γὰρ οὐκ ἀπὸ ὑψίστου
 μόνου, ὡσπερ οἱ κατὰ τὸν Ἀδὰμ κτισθέντες ἀπὸ μόνου ἐκτίσθη-
 σαν τοῦ ὑψίστου, τουτέστι [τῆς σοφίας καὶ] τοῦ δημιουργοῦ·
 95 ὁ δὲ Ἰησοῦς ὁ καινός | ἄνθρωπος ἀπὸ πνεύματος ἁγίου, τουτ-
 ἐστι τῆς σοφίας καὶ τοῦ δημιουργοῦ, ἵνα τὴν μὲν πλάσιν καὶ
 κατασκευὴν τοῦ σώματος αὐτοῦ ὁ δημιουργὸς καταρτίσῃ, τὴν δὲ
 οὐσίαν αὐτοῦ τὸ πνεῦμα παράσχῃ τὸ ἅγιον, καὶ γένηται λόγος
 ἐπουράνιος ἀπὸ τῆς ὀγδοάδος γεννηθεὶς διὰ Μαρίας. Περὶ
 1 τούτου ζήτησις μεγάλη ἐστὶν αὐτοῖς καὶ σχισμάτων καὶ διαφορᾶς
 ἀφορμή. Καὶ γέγονεν ἐντεῦθεν ἡ διδασκαλία αὐτῶν διηρημένη,
 καὶ καλεῖται ἡ μὲν ἀνατολική τις διδασκαλία κατ' αὐτούς, ἡ δὲ
 Ἰταλιωτική. Οἱ μὲν ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, ὧν ἐστὶν Ἡρακλέων καὶ
 5 Πτολεμαῖος, ψυχικόν φασὶ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ γεγονέναι, καὶ
 διὰ τοῦτο ἐπὶ τοῦ βαπτίσματος· τὸ πνεῦμα ὡς περιστερὰ κατε-
 λήλυθε, τουτέστιν ὁ λόγος ὁ τῆς μητρὸς ἄνωθεν τῆς σοφίας,
 καὶ γέγονε τῷ ψυχικῷ, καὶ ἐγγέρεκεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.
 Τοῦτο ἐστί, φησί, τὸ εἰρημένον· Ὁ ἐγείρας Χριστὸν ἐκ
 10 νεκρῶν, ζωοποιήσῃ καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν, ἦτοι
 ψυχικά. Ὁ χοῦς γὰρ ὑπὸ κατάραν ἐλήλυθε. Γῆ γὰρ, φη-
 σίν, εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ. Οἱ δ' αὖ ἀπὸ τῆς ἀνατο-
 λῆς λέγουσιν, ὧν ἐστὶν Ἀξιόνικος καὶ Ἀρδησιάνης, ὅτι πνευμα-
 τικὸν ἦν τὸ σῶμα τοῦ σωτῆρος· πνεῦμα γὰρ ἅγιον ἦλθεν ἐπὶ
 15 τὴν Μαρίαν, τουτέστιν ἡ σοφία, καὶ ἡ δύναμις τοῦ ὑψίστου,
 ἡ δημιουργικὴ τέχνη, ἵνα διαπλασθῇ τὸ ὑπὸ τοῦ πνεύματος τῆ
 Μαρία δοθέν.

36. Ταῦτα οὖν ἐκεῖνοι ζητεῖωσαν κατ' αὐτοὺς καὶ εἴ τι
 ἄλλω γένηται φίλον ζητεῖν. Ἄλλ' ἐπιλέγει· ὡς διώρθωτο μὲν
 20 τὰ κατὰ τοὺς αἰῶνας ἔσω σφάλματα, διώρθωτο δὲ καὶ κατὰ
 τὴν ὀγδοάδα, τὴν ἔξω σοφίαν, διώρθωτο δὲ καὶ κατὰ τὴν
 ἑβδομάδα· (ἐδιδάχθη γὰρ ὑπὸ τῆς σοφίας ὁ δημιουργός, ὅτι

89—92. Luc. 1, 35: Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις
 ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι, διὸ καὶ (quapropter Iren., Cypr., Hilar. Pict.) τὸ
 γεννώμενον [ἐκ σοῦ] (Cod. reg. Ephraem. reser., Cod. Vercellensis evan-
 geliorum Latinus, Cod. Veronensis Lat., Iren., Cypr., Hilar. Pict.)
 ἅγιον κληθήσεται υἱὸς θεοῦ. 92. Γεγέννηται C M 93. μόνου]

phia), *et virtus altissimi obumbrabit tibi* (altissimus est demiur- 50
 gus), *ideoque quod nascetur ex te sanctum vocabitur*. Gene-
 ratus enim est non ab altissimo solo, sicut ii, qui secundum
 Adam creati sunt, a solo creati sunt altissimo, hoc est de-
 miurgo; Iesus autem, novus homo, a spiritu sancto, hoc est
 Sophia, et demiurgo, ut fabricam quidem et apparitionem cor- 55
 poris eius demiurgus exornaverit, essentiam autem eius spiri-
 tus praestiterit sanctus, et extiterit logus caelestis ab ogdoade
 generatus per Mariam. De hoc quaestio magna est illis et
 dissidorum dissensionisque causa, et hinc exitit eorum doctrina
 bifariam divisa, quarum altera vocatur orientalis secundum eos, 60
 altera Italica. Et ii quidem, qui sunt ab Italia, quorum Hera-
 cleo est et Ptolemaeus, animale dicunt extitisse corpus Jesu,
 et propterea in baptismo spiritus tanquam columba devenit,
 hoc est logus matris superne Sophiae, et cessit animali et susci-
 tavit eum ex mortuis. Hoc est, inquit, illud quod dictum est: 65
qui suscitavit Christum a mortuis, vivificabit et mortalia corpora
vestra, quae sunt animalia. Limus enim sub devotionem venit.
Pulvis enim es, inquit, et in pulverem reverteris. Rursus illi
 qui sunt ab oriente dicunt, quorum est Axionicus et Bardesa-
 nes, spirituale fuisse corpus salvatoris; spiritus enim sanctus 70
 venit super Mariam, hoc est Sophia, et potestas Supremi, demi-
 urgica ars, ut conformaretur quod spiritus Mariae dedisset.

36. Haec igitur illi exquirunt inter se et si cui praeter
 eos curae sit exquisivisse. Verum superaddit: Ut emendata
 erant peccata, quae pertinebant ad aeones qui intra sunt, 75
 praetereaque emendata erant quae peccata pertinebant ad
 ogdoadem, Sophiam quae extra est, emendata autem etiam
 quae ad hebdomadem (edoctus enim est per Sophiam demiur-
 gus ipsum non esse unum solum deum, ut opinabatur, et

μόνον C M 94. τῆς σοφίας καὶ ex inferiore loco prave repetita
 videntur, id quod etiam Millero visum est, nisi quod is δέ ante v. Ἰη-
 σοῦς delet. 95. ἀπὸ] ὁ ἀπὸ C M 99. γενηθεὶς C 3. ἀνατο-
 λικὴ τις διδασκαλία] Cf. Clem. Alex. *Fragm.* p. 966 sqq. Pott. 8.
 γέγονε] γέγονε φωνή Roesperus. 9. 10. Rom. 8, 11. 10. ἦτοι]
 καὶ τὰ C M 11. 12. 1 Mos. 3, 19. 13. Ἀξιόνικος] Cf. Tert.
adv. Valentinian. c. 4. Ἀρδησιάνης] Βαρδησιάνης potius, vel Βαρδη-
 σιάνης 18. ζητήωσαν C 19. ἐπιλέγει] ἐπεὶ λέγει C

οὐκ ἔστιν αὐτὸς Θεὸς μόνος, ὡς ἐνόμιζε, καὶ πλὴν αὐτοῦ ἕτερος οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ἔγνω διδαχθεῖς ὑπὸ τῆς σοφίας τὸν κρείττονα·
 25 κατηχήθη γὰρ ὑπ' αὐτῆς καὶ ἐμυήθη καὶ ἐδιδάχθη τὸ μέγα τοῦ πατρὸς καὶ τῶν αἰώνων μυστήριον, καὶ ἐξείπεν αὐτὸ οὐδενί, τουτέστιν, ὡς φησιν, ὃ λέγει πρὸς Μωϋσῆν· Ἐγὼ ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ, καὶ τὸ ὄνομα Θεοῦ οὐκ ἀπήγγειλα αὐτοῖς, τουτέστι τὸ μυστήριον οὐκ εἶπα, οὐδὲ ἐξηγησάμην, τίς ἐστὶν ὁ Θεός, ἀλλ' ἐφύλαξα παρ' ἐμαυτοῦ ἐν ἀποκρύφῳ τὸ μυστήριον, ὃ ἤκουσα παρὰ τῆς σοφίας). ἔδει οὖν διωρθωμένων τῶν ἄνω κατὰ τὴν αὐτὴν ἀκολουθίαν καὶ τὰ ἐνθάδε τυχεῖν διορθώσεως. Τούτου χάριν ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ σωτὴρ διὰ τῆς Μαρίας, ἵνα διορθώσῃται τὰ
 35 ἐνθάδε, ὡσπερ ὁ Χριστός, ὃ ἄνωθεν ἐπιπροβληθεῖς ὑπὸ τοῦ νοοῦ καὶ τῆς ἀληθείας, διωρθώσατο τὰ πάθη τῆς ἔξω σοφίας, τουτέστι τοῦ ἐκτρούματος· καὶ πάλιν ὁ διὰ Μαρίας γεγεννημένος ὁ σωτὴρ ἤλθε διορθώσασθαι τὰ πάθη τῆς ψυχῆς. Εἰσὶν οὖν [κατ' αὐτοὺς] τρεῖς Χριστοί, ὃ ἐπιπροβληθεῖς ὑπὸ
 40 τοῦ νοοῦ καὶ τῆς ἀληθείας μετὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος, καὶ ὁ κοινὸς τοῦ πληρώματος καρπός, ἰσόζυγος τῆς ἔξω σοφίας, ἣτις καλεῖται καὶ αὐτὴ πνεῦμα ἅγιον ὑποδεέστερον τοῦ πρώτου, καὶ τρίτος ὁ διὰ Μαρίας γεννηθεῖς εἰς ἐπανόρθωσιν τῆς κτίσεως τῆς καθ' ἡμᾶς.

45 37. Διὰ πλειόνων νομίζω ἀντάρκως τὴν Οὐαλεντίνου αἵρεσιν Πυθαγόρειον οὔσαν ὑποτεινῶσθαι. Δοκεῖ δὲ καὶ δι' ἐλέγχων τὰ δοκοῦντα αὐτοῖς ἐκθέμενον παύσασθαι. Πλάτων τοίνυν περὶ τοῦ παντὸς ἐκτιθέμενος μυστήρια γράφει πρὸς Διονύσιον τοιοῦτον τινὰ τρόπον λέγων· | Φραστέον δὴ σοι δι' αἰνιγμαμάτων, ἵν' ἂν τι ἢ δέλτος ἢ πόντου [ἢ γῆς] ἐν
 50 πτυχαῖς πάθῃ, ὃ ἀναγνοὺς μὴ γνῶ· ὧδε γὰρ ἔχει· περὶ τὸν πάντων βασιλέα πάντα ἐστί, καὶ κείνου ἕνεκα πάντα, καὶ κείνου αἴτιος πάντων τῶν καλῶν. Δεύτερον περὶ τὰ δεύτερα, καὶ τρίτον περὶ τὰ τρίτα. Τοῦ δὲ βασιλέως πέρι [καὶ] ὧν εἶπον οὐδέν ἐστι τοιοῦτον. Τὸ δὲ μετὰ τοῦτο, ἢ ψυχὴ ἐπιζητεῖ μαθεῖν ὅποια

25. κατηχήθη] κατήχη C M 27—29. Cf. 2 Mos. 6, 2. 3. Ἐγὼ κύριος, καὶ ὠφθην πρὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, Θεὸς ὧν αὐτῶν, καὶ τὸ ὄνομά μου κύριος οὐκ ἐδήλωσα αὐτοῖς. Infra I. VII. c. 25. p. 238, 35 ed. Ox. locus his verbis recurrit: Ἐγὼ ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ καὶ

praeter se non esse alium, sed intellexit edoctus a Sophia 80
superiorem, institutus est enim ab ea atque initiatus et edoctus
magnum Patris et aeonum mysterium, et elocutus est illud
nemini; hoc est, ut ait, quod dicit ad Mosem: *Ego deus
Abraham et deus Isaac et deus Iacob, et nomen dei non in-
dicavi eis*, hoc est, mysterium non dixi, nec explicavi quis sit 85
deus, sed custodivi mecum in abscondito mysterium quod au-
divi a Sophia): — oportebat igitur emendatis supernis secun-
dum eandem necessitatem emendari etiam quae hic sunt. In
hanc gratiam natus est Iesus salvator per Mariam, ut emenda-
ret quae hic sunt, veluti Christus, qui erat superne superpro- 90
iectus a Mente et Veritate, emendavit passiones Sophiae quae
extra est, hoc est abortivi, et rursus natus per Mariam sal-
vator venit emendaturus passiones animae. Sunt igitur secun-
dum illos tres Christi: qui est superproiectus a Mente et Ve-
ritate una cum spiritu sancto, et Communis pleromatis fructus, 95
coniunx Sophiae quae extra est, quae et ipsa vocatur spiritus
sanctus inferior primo, et tertius is, qui natus est per
Mariam ad emendationem conditionis quae est secundum nos.

37. Satis superque arbitror Valentini haeresin, quae Py-
thagorea est, adumbratam esse. Placet autem etiam per exem- 1
pla placitis eorum expositis finem facere. Igitur Plato de uni-
verso exponens mysteria scribit ad Dionysium in hunc fere
modum: *Dicendum est igitur tibi per aenigmata, ut si quid
tabellae vel mari vel terra accidet, qui eam legerit non in- 5
telligat. Sic enim se habet. Circa omnium regem cuncta sunt,
et illius gratia omnia, et ille auctor omnium pulcrorum. Circa
secundum secunda, tertia circa tertium. Sed circa regem ipsum*

Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ οὐκ ἐδήλωσα αὐτοῖς. 29.
Θεοῦ] μου C M 32. διορθωμένων C 34. διορθώσῃται τὰ
Roeperus: διορθώσῃται C M 36. πάθη] πλήθη C M 42. αὐτῇ]
αὐτῆ C 46. 47. διελέγγων C 49. Plat. Ep. II. p. 312 d.
50. ἀνιγμῶν Pl. ἔν † ἡ (sic) C ἡ γῆς ex Pl. add. M 52.
πάντ' ἐστὶ, καὶ ἐκείνου Pl. 53. καὶ ἐκεῖνο αἴτιον ἐπάντων Pl. 53. 54.
δεύτερον δὲ περὶ Pl. 54—58. ἡ οὖν ἀνθρωπίνη ψυχὴ περὶ αὐτὰ ὀρέ-
γεται μαθεῖν ποῦ ἄττα ἐστὶ, βλέπουσα εἰς τὰ αὐτῆς συγγενῆ, ὧν οὐδὲν ἰκα-
νῶς ἔχει. Τοῦ δὲ βασιλέως περὶ καὶ ὧν εἶπον, οὐδὲν ἐστὶ τοιοῦτο. τὸ δὲ
μετὰ τοῦτο ἡ ψυχὴ γησίει. Ἀλλὰ ποῖόν τι μὴν τοῦτ' ἐστίν, ὧ παῖ Διονυ-
σίου z. τ. λ. 55. περὶ καὶ ὧν] περὶ ὧν C 56. Τοῦ δὲ C μετὰ τοῦτον C

ἅττα ἐστί, βλέπουσα εἰς τὰ ἑαυτῆς συγγενῆ, ὧν οὐ-
 δὲν ἱκανῶς ἔχει. Τουτέστιν, ὧ παῖ Διονυσίου καὶ
 Δωρίδος, τὸ ἐρώτημα, ὃ πάντων αἷτιόν ἐστι κακῶν·
 60 μᾶλλον δὲ ἢ περὶ τούτου φροντὶς ἐν τῇ ψυχῇ ἐγγινο-
 μένη, ἣν εἰάν μή τις ἐξαιρεθῆ, τῆς ἀληθείας ὄντως
 οὐ μή ποτε τύχη. Ὁ δὲ θανμαστὸν αὐτοῦ γέγονεν,
 [ἄκουσον]. Εἰσὶ γὰρ ἄνδρες ταῦτα ἀκηκοότες μαθεῖν
 [μὲν δυνατοί], δυνατοὶ δὲ μνημονεῦσαι καὶ βασανί-
 65 σαντες πάντη πάντως κρίναι γέροντες ἤδη, οἳ φασὶ
 τὰ μὲν τότε πιστὰ εἶναι δόξαντα, νῦν ἄπιστα, τὰ δὲ
 τότε ἄπιστα, νῦν τοῦναντίον. Πρὸς ταῦτα οὖν σκο-
 πῶν εὐλαβοῦ, μή ποτε σοὶ μεταμελήσῃ τῶνδε ἀνα-
 ξίως ἐκπεσόντων. Διὰ τοῦτο ἐγὼ περὶ τούτων γέ-
 70 [γραφα οὐ]δέν, οὐδὲ ἔστι Πλάτωνος σύγγραμμα οὐδέν,
 οὐδὲ ἔστι πώποτε. Τὰ δὲ νῦν λεγόμενα Σωκράτους
 ἐστὶ καλοῦ καὶ νέου γεγονότος. Τούτοις περιτυχῶν Οὐ-
 αλεντῖνος ὑπεστήσατο τὸν πάντων βασιλέα, ὃν ἔφη Πλάτων,
 οὗτος πατέρα καὶ βυθὸν καὶ πᾶσι γῆν τῶν ὅλων αἰώνων.
 75 Δεύτερον | περὶ τὰ δεύτερα τοῦ Πλάτωνος εἰρηκότος, τὰ
 δεύτερα Οὐαλεντῖνος τοῦ ἐντὸς ὄρου τὸν ὄρον ὑπέθετο πάν-
 τας αἰῶνας, καὶ τρίτον περὶ τὰ τρίτα τὴν ἔξω τοῦ ὄρου
 καὶ τοῦ πληρώματος διαταγὴν συνέθηκε πᾶσαν. Καὶ δεδήλωκεν
 αὐτὴν δι' ἐλαχίστων Οὐαλεντῖνος ἐν ψαλμῷ κάτωθεν ἀρξάμε-
 80 νος, οὐχ ὡσπερ ὁ Πλάτων ἄνωθεν, λέγων οὕτως· Αἰθέρος
 πάντα κρεμάμενα πνεύματι βλέπω, πάντα δ' ὀχού-
 μενα πνεύματι νοῶ· σάρκα μὲν ἐκ ψυχῆς κρεμαμένην,
 ψυχὴν δὲ ἀέρος ἐξοχουμένην, ἀέρα δὲ ἐξ αἰθέρος
 κρεμάμενον, ἐκ δὲ βυθοῦ καρπούς φερομένους, ἐκ
 85 μήτρας δὲ βρέφος φερόμενον· οὕτως ταῦτα νοῶν· σὰρξ
 ἐστὶν ἢ ὕλη κατ' αὐτούς, ἣτις κρέμαται ἐκ τῆς ψυχῆς τοῦ δη-

60. φροντὶς] ὡδὶς Pl. 60. 61. ἐγγινομένη C: ἐγγιγνομένη Pl.
 61. εἰ μή τις ἐξαιρεθῆσεται Pl. 62. τύχοι Pl. Hoc loco non exi-
 gua pars epistolae silentio praetermissa est. 63. ἄκουσον ex Pl.
 add. M. ἄνδρες] ἄνθρωποι Pl. ἀκηκοότες καὶ πλείους Pl. 64.
 μὲν δυνατοὶ om C: δυνατοὶ μὲν μαθεῖν Pl. 64. 65. βασανίσει C
 65. κρίνει γέροντος C 65—67. γέροντες ἤδη καὶ οὐκ ἐλάττω τριά-
 κοντα ἐτῶν ἀκηκοότες· οἳ νῦν ἄρτι σφίσι φασί, τὰ μὲν τότε ἀπιστότατα
 δόξαντα εἶναι νῦν πιστότατα καὶ ἐναργέστατα φαίνεσθαι· ἃ δὲ τότε πιστό-
 τατα νῦν τοῦναντίον Pl. 68. τῶνδε] τῶν νῦν Pl. 69—71. ἐκπε-

et haec quae dixi nihil est tale. Quod autem post hoc est, animus affectat discere qualia illa sint, aspiciens in ea quae 10 sibi cognata sunt, quorum nihil sufficienter se habet. Haec est, o fili Dionysii et Doridis, quaestio, quae malorum omnium causa est, immo vero cura de hoc in animo insidens, quam si quis non sustulerit, profecto nunquam veritatem assequetur. Quod autem mirabile in eo factum est, audito. Sunt enim homines, 15 qui haec audiverunt, pollentes acumine, pollentes memoria et in examinando et iudicando sollertes, proveci iam aetate, qui affirmant quae olim sibi credibilia visa sint nunc incredibilia esse, tum autem incredibilia visa nunc contra sibi videri. Haec igitur intuens cave, ne quando te poeniteat horum, quae 20 tibi praeter dignitatem exciderint. Propterea ego de hac re conscripsi nihil, nec Platonis extat scriptum ullum, neque existet unquam; quae autem modo dicuntur Socratis sunt, qui virtute conspicuus extitit vel cum iuvenis esset. His cum incidisset Valentinus, pro fundamento posuit quem omnium regem 25 dicit Plato, ipse Patrem et Bythum et Proarcham omnium aeonum. Deinde cum Plato dixerit: circa secundum secunda, Valentinus secunda Terminum posuit omnesque intra Terminum aeones, et tertia circa tertium, quae est extra Terminum et pleroma dispositionem constituit omnem. Et declaravit Valen- 30 tinus eam brevissime per psalmum, ab imo orsus, non ut Plato a supremo, his verbis: Ab aethere omnia suspensa spiritu tueor, omnia autem vecta spiritu percipio; carnem quidem ab anima suspensam, animam autem aëre evectam, aërem autem ex aethere suspensum, e bytho autem fructus nascentes, ex 35 utero autem foetum crescentem, sic haec sentiens: Caro est materia secundum illos, quae pendet ab anima demiurgi; anima

σόντων. Μεγίστη δὲ ψυλακὴ τὸ μὴ γράφειν, ἀλλ' ἐκμανθάνειν· οὐ γάρ ἐστι τὰ γραφέντα μὴ οὐκ ἐκπεσεῖν. Διὰ ταῦτα οὐδὲν πρόποι' ἐγὼ περὶ τούτων γέγραφα, οὐδ' ἐστὶ σύγγραμμα Πλάτωνος οὐδέν, οὐδ' ἐστὶαι. Pl. 71.

τὰ δὲ] Ἄ δὲ C 74. πᾶσι γῆν] σιγῆν Bernaysius et Roperus: πλάστην R. Scottus: προαρχῆν? 76. τοὺς ἐντὸς ὄρου ὑπέθετο susp. Roperus.

Verum aegre desideratur ipsius ὄρου commemoratio, et in Roeperi coniectura articulus τοῦ ante ὄρου vix potest abesse. 79. καὶ αὐτὴν

διελεγχί τοῦ pr C 80. Αἰθέρος] Θέρος C: Θέρους susp. M: Ἄέρος R. Scottus 81. 82. δοχοῦμενα C 83. ἐξιχομένην C αἰθέρος]

αἰθῆρος C M

μιουργοῦ. Ψυχὴ δὲ ἀέρος ἐξοχεῖται, τουτέστιν ὁ ἰδημιουργὸς τοῦ πνεύματος ἐξω πληρώματος. Ἄηρ δὲ αἰθέρος ἐξοχεῖται, τουτέστιν ἡ ἐξω σοφία τῆς ἐντὸς ὄρου καὶ παντὸς
90 πληρώματος. Ἐκ δὲ βυθοῦ καρποὶ φέρονται, ἡ ἐκ τοῦ πατρὸς πᾶσα προβολὴ τῶν αἰώνων γενομένη. Τὰ μὲν οὖν τῷ Οὐαλεντίνῳ δοκοῦντα ἱκανῶς λέλεκται σχολῆς προκόψασιν ἐξιπεῖν, ἄλλον ἄλλως δογματίσαντος τὰ δόξαντα αὐτοῖς.

38. Σεκοῦνδος μὲν τις κατὰ τὸ αὐτὸ ἄμα τῷ Πτολεμαίῳ
95 γενόμενος οὕτως λέγει· τετράδα εἶναι δεξιὰν καὶ τετράδα ἀριστεράν, καὶ φῶς καὶ σκότος· καὶ τὴν ἀποσιᾶσαν δὲ καὶ ὑστερήσασαν δύναμιν οὐκ ἀπὸ τῶν τριάκοντα αἰώνων λέγει γεγενῆσθαι, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν. Ἄλλος δὲ τις Ἐπιφάνης, διδάσκαλος αὐτῶν οὕτως λέγει· Ἦν ἡ πρώτη ἀρχὴ ἀνεκνόητος,
1 ἀρρητός τε καὶ ἀνονόμαστος, ἣν μονότητα καλεῖ· ταύτη [δὲ] συννύαρχ]ειν δύναμιν, ἣν ὀνομάζει ἐνό[τητα]. Αὕτη ἡ ἐνότης ἢ τε μονότης προήκοντο μὴ προέμεναι ἀρχὴν ἐπὶ πάντων νοητὴν ἀγέννητόν τε καὶ ἀόρατον, ἣν μονάδα καλεῖ. Ταύτη
5 τῇ δυνάμει συννύαρχει δύναμις ὁμοούσιος αὐτῇ, ἣν καὶ αὐτὴν

Iren. ap. Epiphani. Haer. XXXII. 1. Σεκοῦνδος λέγει εἶναι τὴν πρώτην ὀγδοάδα τετράδα δεξιὰν καὶ τετράδα ἀριστεράν, οὕτως παραδιδούς καλεῖσθαι, τὴν μὲν μίαν φῶς, τὴν δὲ ἄλλην σκότος, τὴν δὲ ἀποσιᾶσαν τε καὶ ὑστερήσασαν δύναμιν μὴ εἶναι ἀπὸ τῶν τριάκοντα αἰώνων, ἀλλὰ μετὰ τοὺς τριάκοντα αἰῶνας κ.τ.λ.

§. 5. Φασὶ δὲ καὶ οὗτοι, ὡς ἐπὶ τὸ ὑψηλότερον καὶ γνωστικώτερον ἐπεκτεινόμενοι τὴν πρώτην τετράδα οὕτως· Ἔστι τις πρὸ πάντων προαρχὴ προανεκνόητος, ἀρρητός τε καὶ ἀνονόμαστος, ἣν ἐγὼ μονότητα ἀριθμῶ· ταύτη τῇ μονότητι συννύαρχει δύναμις, ἣν καὶ αὐτὴν ὀνομάζω ἐνότητα. Αὕτη ἡ ἐνότης ἢ τε μονότης τὸ ἐν οὐσαι προήκοντο μὴ προέμεναι ἀρχὴν ἐπὶ πάντων νοητὴν ἀγέννητόν τε καὶ ἀόρατον, ἣν ἀρχὴν ὁ λόγος μονάδα καλεῖ. Ταύτη τῇ μονάδι συννύαρχει δύναμις ὁμοού-

88. αἰθέρος] αἰθρης C M 88. 89. ἐξοχεῖται] ἐξέχεται C M 89. τῆς] τοῦ C M ὄρου] σοροῦ C 91. Excidisse videtur membrum, quod pertinebat ad explicationem verborum ultimorum psalmi 92. Post λέλεκται lacunam signavimus 92. 93. προκόψασιν] προκύψασιν C M 94. Sequentia Hippolytus transtulit ex Irenaeo c. haer. I, 11, 2. p. 53. sqq. ed. Massuet., cuius ipsa verba ex Epiphani Haer. XXXII, 1. sqq. deprompta versionemque veteris interpretis sub textu Hip-

autem ex aëre evehitur, hoc est demiurgus e spiritu, qui extra pleroma est; aër autem ex aethere evehitur, hoc est Sophia, quae est extra, ex illa, quae est intra Terminum, et ex uni-⁴⁰ verso pleromate; ex bylho autem fructus nascuntur, quae est ex Patre omnis aeonum progenies facta. Quae igitur Valentino placuerunt satis exposita sunt quorum alii aliter conformaverunt placita sua.

38. Secundus quidam, qui aequalis fuit Ptolemaeo, ita⁴⁵ dicit: tetradem esse dextram et tetradem sinistram, et lumen et tenebras, et potestatem vero, quae discessit et defecit, non a triginta illis aeonibus dicit ortam esse, sed a fructibus eorum. Alius autem quidam, Epiphanes, magister eorum ita dicit: Erat primum principium incomprehensibile atque inenarra-⁵⁰ bile et innominabile, quod Monoteta vocat, cum hac autem una existere potestatem, quam vocat Henoteta. Haec Henotes et haec Monotes non proiciendo ex se proiecerunt principium rerum omnium intelligibile et non-genitum et invisibile, quod Monada appellat; cum hac autem potestate⁵⁵

Iren. *c. haer.* I, 11, 2. Secundus autem primam ogdoad-
dem sic tradidit dicens: Quaternationem esse dextram et qua-
ternationem sinistram et lumen et tenebras, et discedentem
autem et destitutam virtutem non a triginta aeonibus dicit
fuisse, sed a fructibus eorum.

3. Alius vero quidam, qui et clarus est magister ipso-
rum, in maius sublime et quasi in maiorem agnitionem exten-
sus, primam quaternationem dixit sic: Est quidem ante omnes
Proarche proannennoëtos et inenarrabilis et innominabilis, quam
ego Monotetem voco; cum hac Monotete est virtus, quam et
ipsam voco Henotetem. Haec Henotes et Monotes cum sint
unum, emiserunt, cum nihil emiserint, principium omnium
noëton et agenneton et aoraton, quam archem sermo Monada

polyti et nostra versione apposuimus. Cf. etiam Tert. *adv. Valentinian.*

c. 38. et Theodoret. *Haer. fab.* I, 8. 95. γενόμενος· οὗτος λέγει

C M 98. sqq. Cf. etiam Tert. l. l. c. 27. 98. Ἐπιφάνης]

ἐπιφάνης C M 99. ἀννενόητος C 1. ἄρρητός τε καὶ] ἄρρητος δὲ

καὶ C ἀνωνόμαστος C M ἦν μονότατα C 3. ἢ τε] εἴτε C

4. νοητὴν] νοητῶν C M ἀγένητον C ἦν ἀρχὴν ὁ λόγος μονάδα Epiphane.,

quocum consentit vetus interpretes Iren. et Tert. l. l.: quod sermo Monada

vocavit. 5. ὁμοούσιος αὐτῆ] ὁμοούσιος· αὐτῆ C M 5. 6. ἦν —

ὀνομάζω τὸ ἕν. Αὗται αἱ τέσσαρες δυνάμεις προήκαντο τὰς λοιπὰς τῶν αἰώνων προβολάς. Ἄλλοι δὲ πάλιν αὐτῶν τὴν πρώτην καὶ ἀρχέγονον ὀγδοάδα τούτοις τοῖς ὀνόμασιν ἐκάλεσαν· [πρῶτον προαρχήν, ἔπειτα ἀνευνόητον, τὴν δὲ τρίτην ἄρρητον, 10 καὶ τὴν] τετάρτην ἀόρατον. Καὶ ἐκ μὲν τῆς πρώτης προαρχῆς προβεβλήσθαι πρώτη καὶ πέμπτῳ τόπῳ ἀρχήν, ἐκ δὲ τῆς ἀνευνοήτου δευτέρῳ καὶ ἕκτῳ [τόπῳ] ἀκατάληπτον, ἐκ δὲ τῆς ἀρρητου τρίτῳ καὶ ἑβδόμῳ τόπῳ ἀνονόμαστον, ἐκ δὲ τῆς ἀοράτου ἀγέννητον, πλήρωμα τῆς πρώτης ὀγδοάδος. 15 Ταύτας βούλονται τὰς δυνάμεις προὔπαρχειν τοῦ βυθοῦ καὶ τῆς σιγῆς. Πολλὰ δὲ περὶ αὐτοῦ τοῦ βυθοῦ καὶ διάφοροι γινώμαι. Οἱ μὲν αὐτὸν ἄζυγον λέγουσι, μήτε ἄρρενα μήτε θῆλυν, ἄλλοι δὲ τὴν σιγὴν θήλειαν αὐτῷ συμπαρεῖναι καὶ εἶναι ταύτην πρώτην συζυγίαν. Οἱ δὲ περὶ τὸν Πτολεμαῖον δύο συζύγους 20 αὐτὸν ἔχειν λέγουσιν, ἅς καὶ διαθέσεις καλοῦσιν, ἔννοιαν καὶ θέλησιν· πρῶτον γὰρ ἐνενοήθη τι προβαλεῖν, ὡς φασιν, ἔπειτα ἠθέλησε. Διὸ καὶ τῶν δύο τούτων διαθέσεων καὶ δυνάμεων,

σιος αὐτῆ, ἣν καὶ αὐτὴν ὀνομάζω τὸ ἕν. Αὗται αἱ δυνάμεις, ἥ τε μονότης καὶ ἐνότης μονάς τε καὶ τὸ ἕν προήκαντο τὰς λοιπὰς προβολὰς τῶν αἰώνων.

§. 7. Ἄλλοι δὲ πάλιν αὐτῶν τὴν πρώτην καὶ ἀρχέγονον ὀγδοάδα τούτοις τοῖς ὀνόμασι κεκλήκασι· πρῶτον προαρχήν, ἔπειτα ἀνευνόητον, τὴν δὲ τρίτην ἄρρητον, καὶ τὴν τετάρτην ἀόρατον. Καὶ ἐκ μὲν τῆς πρώτης προαρχῆς προβεβλήσθαι πρώτη καὶ πέμπτῳ ἀρχήν, ἐκ δὲ [τῆς ἀρχῆς] τῆς ἀνευνοήτου δευτέρῳ καὶ ἕκτῳ τόπῳ ἀκατάληπτον, ἐκ δὲ τῆς ἀρρητου τρίτῳ καὶ ἑβδόμῳ τόπῳ ἀνονόμαστον, ἐκ δὲ τῆς ἀοράτου ἀγέννητον, πλήρωμα τῆς πρώτης ὀγδοάδος. Ταύτας βούλονται τὰς δυνάμεις προὔπαρχειν τοῦ βυθοῦ καὶ τῆς σιγῆς καὶ γὰρ περὶ αὐτοῦ τοῦ βυθοῦ πολλὰ καὶ διάφοροι γινώμαι παρ' αὐτοῖς. Οἱ μὲν γὰρ αὐτὸν ἄζυγον λέγουσι, μήτε ἄρρενα μήτε θήλειαν μήτε ὅλως ὄντα τι, ἄλλοι δὲ ἀρρενόθηλυν αὐτὸν λέγουσιν εἶναι, ἔρμαφροδίτου φύσιν αὐτῷ περιάπτοντες· σιγὴν δὲ πάλιν ἄλλοι συνευνέτιν αὐτῷ προσάπτουσιν, ἵνα γένηται πρώτη συζυγία...

ὀνομάζων C 7. προσβολάς C 7. sqq. Cf. Tert. l. 1. c. 35. 8. ἀρχέγονον] ἀρχαιόγονον CM 9. 10. Uncinis inclusa ex Irenaeo supplevimus 12. τόπῳ om C 13. ἀνωνόμαστον CM 16. σιγῆς] γῆς CM 16. 17. Πολλὰ — γινώμαι] Ἄλλοι δὲ περὶ αὐτοῦ τοῦ βυθοῦ ἀδιαφόρως κινούμενοι

una existit potestas eiusdem cum ea essentiae, quam et ipsam voco τὸ εἶν. Hae quattuor potestates ex se proiecerunt reliquas aeonum emissiones. Alii autem rursus eorum primam et primigeniam ogdoadem his nominibus appellaverunt: primum Proarcham, deinde Anennoëtum, tertiam Arrhetum et quartam 60 Ahoratum. Et ex prima quidem Proarcha emissam esse primo et quinto loco Archam, ex Anennoëto autem secundo et sexto loco Acataleptum, ex Arrheto autem tertio et septimo loco Anonomastum, ex Ahorato autem Agennetum, complementum primae ogdoadis. Has volunt potestates existere ante Bythum 65 et Sigen. Multae autem de ipso Bytho et diversae sententiae. Alii enim eum iniugum dicunt, neque masculum neque femininum, alii autem Sigen femineam cum ipso adesse et esse hanc primam coniugationem. Ptolemaeus autem et qui sunt ab eo duas coniuges eum habere dicunt, quas et dispositiones vo-70 cant, Cogitationem et Voluntatem; primum enim cogitavit aliquid proiicere, deinde voluit. Quapropter et his duabus dis-

vocat. Cum hac Monade est virtus eiusdem substantiae ei, quam et eam voco Hen. Hae autem virtutes, id est, Monotes et Henotes et Monas et Hen emiserunt reliquas emissiones aeonum.

5. Alii autem rursus ipsorum primam et archegonon octonationem his nominibus nominaverunt: primum Proarchen, deinde Anennoëton, tertiam autem Arrheton et quartam Aoraton. Et de prima quidem Proarche emissum esse primo et quinto loco Archen, ex Anennoëto secundo et sexto loco Acatalepton, et de Arrheto tertio et septimo loco Anonomaston, et de Aorato autem quarto et octavo loco Agenneton. Pleroma hoc primae ogdoadis. Has volunt virtutes fuisse ante Bython et Sigen Etenim de ipso Bytho variae sunt sententiae apud eos. Quidam enim sine coniugatione dicunt eum, neque masculum neque feminam neque omnino aliquid esse, alii autem et masculum et feminam eum dicentes esse hermaphroditi genesis ei donant; Sigen autem rursus alii coniugem ei addunt, ut fiat prima coniugatio.

C M, qui susp. διαφόρως μνούμενοι 17. Post μὲν ex Irenaeo fort. inserendum γὰρ. Cf. etiam Tert. l. l. c. 34. 18. σὺν παρεῖναι C 19. sqq. Cf. Tert. l. l. c. 33. 21. Πρῶτος C 22. διαθέσεως καὶ δυνάμεως C

τῆς τε ἐννοίας καὶ τῆς θελήσεως, ὥσπερ συγκραθεισῶν εἰς
 ἀλλήλας ἢ προβολῇ τοῦ τε μονογενοῦς καὶ τῆς ἀληθείας
 25 κατὰ συζυγίαν ἐγένετο, οὓς τινὰς τύπους καὶ εἰκόνας τῶν δύο
 διαθέσεων τοῦ πατρὸς διελθεῖν ἐκ τῶν ἀοράτων ὄρατάς, τοῦ
 μὲν θελήματος τὸν νοῦν, τῆς δὲ ἐννοίας τὴν ἀλήθειαν·
 καὶ | διὰ τοῦτο τοῦ ἐπιγεννητοῦ θελήματος ὁ ἄρρην εἰκῶν, τῆς
 δὲ ἀγεννήτου ἐννοίας ὁ θεῆλος, ἐπεὶ τὸ θεῆλημα ὥσπερ δύ-
 30 ναμὶς ἐγένετο τῆς ἐννοίας. Ἐνενοεῖτο μὲν γὰρ αἰεὶ ἡ ἐννοία
 τὴν προβολήν, οὐ μέντοι γε προβάλλειν αὐτὴ κατ' αὐτὴν ἠδύ-
 νατο, ἀλλὰ ἐνενοεῖτο, ὅτε δὲ ἡ τοῦ θελήματος δύναμις [ἐπε-
 γένητο], τότε [ὁ] ἐνενοεῖτο προβάλλει.

39. Ἄλλος δὲ τις διδάσκαλος αὐτῶν Μάρκος, μαγικῆς
 35 ἔμπειρος ἃ μὲν διὰ κυβείας ἐνεργῶν, ἃ δὲ καὶ διὰ δαιμόνων
 ἠπάτα πολλούς. Οὗτος ἔλεγεν ἐν αὐτῷ τὴν μεγίστην ἀπὸ τῶν
 ἀοράτων καὶ ἀκατονομάστων τόπων εἶναι δύναμιν. Καὶ δὴ
 πολλάκις λαμβάνων ποτήριον ὡς εὐχαριστιῶν, καὶ ἐπὶ πλεῖον
 ἐκτείνων τὸν λόγον τῆς ἐπικλήσεως πορφύρεον τὸ κέρασμα ἐποίει

Haer. XXXIII, 1... Δύο γὰρ οὗτος (sc ὁ Πτολεμαῖος) συζύγους τῷ
 θεῷ τῷ παρ' αὐτοῖς βυθῷ καλουμένῳ ἐπενόησέ τε καὶ ἐχαρίσατο.
 ταύτας δὲ καὶ διαθέσεις (διάθεσιν Cod. reg.) ἐκάλεσεν, ἐννοίαν
 τε καὶ θεῆλημα· καὶ τὴν μὲν ἐννοίαν αἰεὶ συνυπάρξασαν ἐν αὐτῷ,
 ἐννοουμένην αἰεὶ τὸ τί προβαλέσθαι, τὸ δὲ θεῆλημα ἐν αὐτῷ ἐπι-
 γινόμενον· πρῶτον γὰρ ἐνενοήθη προβαλεῖν, εἰτά φησιν ἡ θελήσει.
 Διὸ καὶ τῶν δύο διαθέσεων τούτων ἢ καὶ δυνάμεων, δυνά-
 μεις γὰρ αὐτάς πάλιν καλεῖ, τῆς ἐννοίας καὶ τῆς θελήσεως
 ὥστε (ὡς γε?) συγκραθεισῶν εἰς ἀλλήλας τῇ προβολῇ τοῦ μο-
 νογενοῦς καὶ τῆς ἀληθείας κατὰ συζυγίαν ἐγένετο, οὓς τι-
 νὰς τύπους καὶ εἰκόνας τῶν δύο διαθέσεων τοῦ πατρὸς προ-
 ελθεῖν τῶν ἀοράτων ὄρατάς, τοῦ μὲν θελήματος τὴν ἀλή-
 θειαν, τῆς δὲ ἐννοίας τὸν νοῦν, καὶ διὰ τούτου τοῦ θελή-
 ματος ὁ μὲν ἄρρην εἰκῶν τῆς ἀγεννήτου ἐννοίας γέγονεν, ὁ
 δὲ θεῆλος τοῦ θελήματος. Τὸ θεῆλημα τοίνυν δύναμις ἐγέν-
 ετο τῆς ἐννοίας. Ἐνενοεῖ μὲν γὰρ ἡ ἐννοία τὴν προβολήν,
 οὐ μέντοι προβαλεῖν αὐτὴ κατ' ἑαυτὴν ἠδύνατο ἃ ἐνενοεῖ, ὅτε
 δὲ ἡ τοῦ θελήματος δύναμις ἐπεγένετο, τότε ὁ ἐνενοεῖ προέβαλε.

23. ὥσπερ συγκραθεισῶν] ὡς περικραθεῖς C: ὥσπερ κραθεισῶν M 25.
 οὓς τινὰς] ὡς τινὰς C M 26. διελθεῖν] προελθεῖν? 28. ὁ ἄρρην εἰκῶν] ὁ

positionibus et potestatibus, et Cogitatione et Voluntate, tanquam commixtis inter se emissio et Monogenis et Veritatis secundum coniugationem facta est, quos quidem typos et ima-⁷⁵ gines duarum illarum dispositionum Patris provenisse ex invisibilibus visibiles, et ex Voluntate quidem Nun, ex Cogitatione autem Veritatem. Et ob hoc adventiciae Voluntatis masculus est imago, non-natae autem Cogitationis femininus, quoniam Voluntas tanquam potestas extitit Cogitationis. Cogitabat enim⁸⁰ Cogitatio semper emissionem, neque tamen ipsa poterat emit-tere per sese, sed cogitabat; postquam autem Voluntatis pote-stas advenit, tunc quod cogitabat emisit.

39. Alius autem eorum magister Marcus, magicae peri-tus, partim per praestigias peragens, partim autem etiam per⁸⁵ daemones decepit multos. Hic dicebat esse in se summam virtutem ab invisibilibus et innominatis locis redundantem. Et saepe poculum sumens tanquam consecrans, et longius pro-ducens sermonem invocationis effecit, ut mixtura purpurea ap-pareret et aliquando rubra, ut opinarentur ii, qui decipiebantur,⁹⁰

Cap. 12, 1. Hi vero qui sunt circa Ptolemaeum scien-tiores duas coniuges habere eum Bython dicunt, quas et dis-positions vocant, Ennoean et Thelesin. Primo enim mente concepit quidquam emittere, sicut dicunt, post deinde voluit. Quapropter duobus his affectibus et virtutibus, id est, Ennoeas et Theleseos velut commixtis in invicem, emissio Monogenis et Alethiae secundum coniugationem facta est, quos typos et imagines duorum affectuum Patris egressas esse, invisibilium visibiles, Thelematis quidem Nun, Ennoeas autem Aletheian, et propter hoc adventiciae Voluntatis masculus est imago, innatae vero Ennoeae femininus, quoniam Voluntas velut virtus facta est Ennoeae. Cogitabat enim Ennoea semper emissionem, non tamen emittere ipsa per semetipsam poterat quae cogita-bat, cum autem Voluntatis virtus advenit, tunc quod cogitabat emisit.

ἀρρηκτικός C M 29. ἐπεὶ] ἐπὶ C M 30. Ἐγενεοῖτο] Ἐννοεῖν C M
 32. 33. ἐπεγένετο supplevimus ex Irenaeo 33. ὃ add. M 34. sqq.
 Cf. Iren. c. haer. I, 13. p. 59 sqq. ed. Massuet. 35. ἐνεργῶν Christ.
 Petersen: δῶρων C M 37. ἀκατανομάστων C

40 φαίνεσθαι καὶ ποτε ἐρυθρόν, ὡς δοκεῖν τοὺς ἀπατωμένους χάριν
 τινὰ κατιέναι καὶ αἵματώδη δύναμιν παρέχειν τῷ πόματι. Ὁ
 δὲ πανοῦργος τότε μὲν πολλοὺς ἔλαθε, νυνὶ δὲ ἐλεγχόμενος
 παύσεται· φάρμακον γάρ τι τοιαύτην δυνάμενον χροῖαν παρα-
 45 σχεῖν λαθραίως ἐνιῶν τῷ κεράσματι ἐπιπολὺ φλυαρῶν ἀνέμε-
 νεν, ὅπως τῆς ὑγρότητος μεταλαβὼν λυθῆ καὶ ἀναμιγρὸν ἐπιχω-
 τίση τὸ πόμα. Τὰ δὲ δυνάμενα τοῦτο παρασχεῖν φάρμακα ἐν
 τῇ κατὰ μάγων βίβλῳ προείπομεν ἐκθέμενοι, ὡς πολλοὺς πλα-
 νῶντες ἀφανίζουσιν, οἷς εἰ φίλον περιεργότερον τῷ εἰρημένῳ
 προσεπισχεῖν, εἴσονται τὴν Μάρκου πλάνην.

50 40. Ὅς καὶ ποτήριον μικρότερον κινῶν ἐδίδου γυναικὶ
 εὐχαριστεῖν, αὐτὸς παρεστῶς καὶ ἕτερον κρατῶν ἐκείνου μείζον
 κενόν, καὶ εὐχαριστησάσης τῆς ἀπατωμένης δεξά|μενος ἐπέχει εἰς
 τὸν μείζω, καὶ πολλάκις ἀντεπιχέων ἕτερον εἰς ἕτερον ἐπέλεγεν
 οὕτως· Ἡ πρὸ τῶν ὄλων, [ἡ] ἀνεγνωστός καὶ ἄρρητος
 55 χάρις πληρώσαι σου τὸν ἔσω ἄνθρωπον καὶ πληθύ-
 ναι ἐν σοὶ τὴν γνῶσιν αὐτῆς, ἐγκατασπείρουσα τὸν
 κόκκον τοῦ σινάπεως εἰς τὴν ἀγαθὴν γῆν. Καὶ τοιαῦτα
 τινὰ ἐπειπὼν καὶ ἐκστήσας τὴν τε ἀπατωμένην καὶ τοὺς παρόν-
 τας ὡς θανματοποιὸς ἐνομίζετο, τοῦ μείζονος ποτηρίου πληροῦ
 60 μένου ἐκ τοῦ μικροτέρου ὡς καὶ ὑπερχεῖσθαι πλεονάζον. Καὶ
 τούτου δὲ τὴν τέχνην ὁμοίως ἐν τῇ προειρημένῃ βίβλῳ ἐξεθέ-
 μεθα δείξαντες πλεῖστα φάρμακα δυνάμενα αὔξησιν παρασχεῖν
 ἐπιμιγνέντα οὕτως ὑγραῖς οὐσίαις, μάλιστα οἴνω κεκερασμένα,
 ὧν ἐν τι φάρμακον ἐν τῷ κενῷ ποτηρίῳ κρύβδην ἔ...ος
 65 χρῖσ.. ὡς μηδὲν ἔχον δείξας, ἐπιχέων ἐκ τ καὶ ἐπα-
 ναχέων, ἀναλυομένου τοῦ φαρμάκου ὑπὸ τῆς τοῦ ὑγροῦ μίξεως,
 ὄντος φυσώδους, πλεονασμὸς τοῦ κεράσματος ἐγένετο καὶ ἐπὶ
 τοσοῦτον ἠϋξάνεν, ἕς ὅσον ἐπαναχνόμενον ἐκινεῖτο, τοιαύτης
 οὐσης τῆς τοῦ φαρμάκου φύσεως· ὃ εἰ ἀπόθοιτό τις πληρωθὲν,
 70 μετ' οὐ πολὺ εἰς τὸ κατὰ φύσιν μέτρον πάλιν τραπήσεται, τῆς
 τοῦ φαρμάκου δυνάμεως σβεσθείσης τῇ τοῦ ὑγροῦ παραμονῇ.
 Διὸ μετὰ σπουδῆς τοῖς παροῦσι προσεδίδου πίνειν, οἱ δὲ ὡς
 θεῖόν τι καὶ θεῶ μεμελετημένον φρίσσοντες ἅμα καὶ σπεύδον-
 τες ἔπινον.

44. λαθραίως C

45. μεταβαλὼν C

45. 46. ἐπιχωρίση C

50. μικρότερον] παρ' ἑτέρου C M

54—57. Haec iisdem verbis apud

Iren. c. haer. I, 13, 2. p. 61.

54. ἡ ἀνεγνωστός] ἀνεγνωστός C M

gratiam quandam descendere et sanguinolentam potestatem praeberere potui. Vafer autem ille tum quidem multos decepit, nunc autem convictus desinet. Medicamentum enim, quod talem quandam potest colorem praeberere, clam immittens in mixturam, multum nugans exspectabat, ut affectum humido liquesceret et 95 admixtum inficeret potum. Medicamenta autem, quae hoc efficere possunt, in eo libro, qui est contra magos, praediximus, ubi exposuimus, quomodo multos decipientes seducant, quibus si cordi erit accuratius ad ea, quae dicta sunt, animum advertere, cognoscent Marci fraudes. 1

40. Qui et poculum minus miscens dabat mulierculae ad consecrandum, ipse adsistens et alterum manu tenens illo maius idque vacuum, et postquam consecravit mulier decepta, sumens infundebat in maius et identidem transfundens alterum 5 in alterum addebat haec verba: *Illa, quae est ante omnia, incomprehensibilis et ineffabilis gratia impleat tuum intus hominem et augeat in te intelligentiam sui, inspargens granum sinapis in bonam terram.* Et talia quaedam affatus atque obstupefaciens et deceptam illam et qui adsunt tanquam miraculo- 10 rum effector habebatur, cum maius poculum ex minore imple-retur, ut vel superfunderetur abundans. Atque huius quoque artem in eo libro, quem praediximus, exposuimus, ubi demonstravimus plurima medicamenta posse augmentum praeberere, cum in illum modum admixta sint humoribus, maxime vino 15 temperato. Quorum unum aliquod medicamentum in vacuo poculo clanculum postquam sublevit, idque tanquam nihil insit monstravit, et affudit ex minore et rursus affudit, resoluta per mixturam humidi medicamento utpote flatuoso: abundavit mix-tura et in tantum crevit, in quantum id quod affusum est mo- 20 vebatur, quoniam ista est medicamenti natura. Quod si quis seponat, non multo post in naturalem mensuram rursus abibit, medicamenti vi extincta humidi remansione. Ideo prope-ranter iis qui aderant praebebat potum, illi autem tanquam divinum quiddam et deo meditatam horrentes simul et aventes 25 bibebant.

Cf. Iren. 61. ὁμοίως ἐν] ὁμοίωσε 64. 65. Fort. ἐμπροσθεν ἐπι-
 χρίσας καὶ. M 65. Fort. τοῦ ἐτέρου ὀλίγον. M: τοῦ μικροτέρου?
 66. ἀναλυομένου Roesperus: ἀναδυομένου C M 69. ἀποιθροίτο C

75 41. Τοιαῦτα δὲ καὶ ἕτερα ἐπεχείρει ὁ πλάνος ποιεῖν· διὸ ὑπὸ τῶν ἀπατωμένων ἐδοξάζετο, καὶ ποτὲ αὐτὸς ἐνομίζετο προφητεύειν, ποτὲ δὲ καὶ ἑτέρους ἐποίει, ὅτε μὲν καὶ διὰ δαιμόνων ταῦτα ἐνεργῶν, ὅτε δὲ καὶ κυβεύων, | ὡς προείπομεν. Πολλοὺς τοίνυν ἐξαφανίσας, καὶ πολλοὺς τοιούτους μαθητὰς αὐτοῦ γε-
80 νομένους προεβίβασεν εὐκόλους μὲν εἶναι διδάξας πρὸς τὸ ἀμαρτάνειν, ἀκινδύνους δὲ διὰ τὸ εἶναι τῆς τελείας δυνάμεως καὶ μετέχειν τῆς ἀνεγνωστοῦ ἐξουσίας· οἷς καὶ μετὰ τὸ βάπτισμα ἕτερον ἐπαγγέλλονται, ὃ καλοῦσιν ἀπολύτρωσιν, καὶ ἐν τούτῳ ἀναστρέφοντες κακῶς τοὺς αὐτοῖς παραμένοντας ἐπ' ἐλπίδι τῆς
85 ἀπολυτρώσεως, ὡς δυναμένους μετὰ τὸ ἄπαξ βαπτισθέντας πάλιν τυχεῖν ἀφέσεως, διὰ τοῦ τοιούτου πανουργήματος συνέχειν δοκοῦσι τοὺς ἀκροατάς, οὓς ἐπὶ νουμίσωσι δεδοκιμάσθαι καὶ δύνασθαι φυλάσσειν αὐτοῖς τὰ πιστά, τότε ἐπὶ τοῦτο ἄγουσι μηδὲ τούτῳ μόνῳ ἀρχοῦμενοι, ἀλλὰ καὶ ἕτερόν τι ἐπαγγελλόμε-
90 νοι πρὸς τὸ συγκρατεῖν αὐτοὺς τῇ ἐλπίδι, ὅπως ἀχώριστοι ᾧσι. Λέγουσι γάρ τι φωνῇ ἀρρήτῳ, ἐπιτιθέντες χεῖρα τῷ τὴν ἀπολύτρωσιν λαβόντι, ὃ φάσκουσιν ἐξελεῖν εὐκόλως μὴ δύνασθαι, εἰ μὴ τις εἴη ὑπερδόκιμος, ἢ ὅτε τελευτᾷ πρὸς τὸ οὓς ἐλθῶν λέγει ὁ ἐπίσκοπος. Καὶ τοῦτο δὲ πανουργημα πρὸς τὸ ἀεὶ
95 παραμένειν τοὺς μαθητὰς τῷ ἐπισκόπῳ, γλιχομένους μαθεῖν τὸ τί ποτε εἴη τοῦτο ἐπ' ἐσχάτων λεγόμενον, δι' οὗ [τῶν] τελείων ἔσται ὁ μανθάνων· ἂ τούτου χάριν ἐσιώπησα, μὴ ποτέ τις κακοηθίξεσθαι με αὐτοὺς νομίση, καὶ γὰρ οὐ τοῦτο ἡμῖν πρόκειται, ἀλλ' ἢ τὸ δεῖξαι, ὅθεν τὰς ἀφορμὰς λαβόντες αὐτοῖς
1 τὰ δόξανια ἐνεστήσαντο.

42. Καὶ γὰρ καὶ ὁ μακάριος πρεσβύτερος Εἰρηναῖος παρρησιαίτερον τῷ ἐλέγχῳ προσενεχθεὶς τὰ τοιαῦτα λούσματα καὶ ἀπολυτρώσεις ἐξέθετο, ἀδρομερέστερον εἰπὼν ἂ πράσσουσιν, οἷς
5 ἐντυχόντες τινὲς αὐτῶν ἤρηνται οὕτως παρειληφέναι, ἀεὶ ἀρνεῖσθαι μανθάνοντες. Διὸ φροντὶς ἡμῖν γεγένηται ἀκριβέστερον ἐπιζητῆσαι καὶ ἀνευρεῖν λεπτομερῶς, ἂ καὶ ἐν τῷ πρώτῳ λουτρῷ παραδιθάσει, τὸ τοιοῦτο καλοῦντες, καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ, ὃ ἀπολύτρωσιν καλοῦσιν. Ἄλλ' οὐδὲ τὸ ἀρρητον αὐτῶν ἔλαθεν
10 ἡμᾶς. Ταῦτα δὲ συγκεχωρήσθω Οὐαλεντίνῳ καὶ τῇ αὐτοῦ

76. ποτέ] ποτέ μὲν M 78. Πολλὰς C 81. τὸ κυρίους εἶναι susp. Roperus 85. ἀπολυτρώσεως, ὡς Roperus: ἀπολυτρώσεως CM 85. 86. Fort. βαπτισθέντας πεσεῖν πάλιν. M 86. διὰ τοῦ Roperus: καὶ διὰ τοῦ CM

41. Talia vero et alia conabatur praestigiator ille facere, quapropter in eorum quos decepit admiratione erat, et aliquando ipse credebatur vaticinari, aliquando autem et alios instituebat, cum tum per daemones haec peragebat, tum vero et praesti-30 giis, ut praediximus. Multos igitur, quos deceperat, multosque qui tales discipuli eius extiterunt, promovebat pronos esse ad peccandum edocens, immunes autem periculi, quia profiterentur perfectam virtutem et participes essent incomprehensibilis potestatis. Quibus etiam post baptismum alterum pollicentur,35 quam vocant Redemptionem, et in hoc male corrumpentes eos, qui apud se remanserunt spe Redemptionis, tanquam qui semel baptizati in peccatum relapsi denuo possint absolvi: tali fraude attinere videntur auditores suos, quos ubi arbitrantur probatos esse posseque ipsis arcana sua custodire, tum eo ad-40 ducunt, et ne in eo quidem acquiescentes, sed etiam aliud quiddam pollicentes ad illos spe mulcendos, ut in perpetuum vinciantur. Loquuntur enim aliquid voce arcana manu imposta ei qui Redemptionem accepit, quod aiunt se facile eloqui non posse, nisi si quis sit maximopere probatus, aut quando45 moriatur, in aurem insusurret episcopus. Et haec vero fraus eo spectat, ut perpetuo remaneant discipuli apud episcopum, aventes discere, quid tandem sit illud quod in extremo prodatur, quo percepto in ordinem perfectorum evehatur discipulus. Quae eam ob causam tramisi, ne quis me illis obtrectare ar-50 bitretur; etenim non hoc nobis propositum est, praeterquam ostendere, unde profecti placita sua condiderint.

42. Etenim et beatus presbyter Irenaeus liberius coarguere illos aggressus tales lavationes et redemptiones exposuit, magis strictim elocutus quae patrant, quibus cum incidissent55 nonnulli eorum, infitiati sunt ita sese recepisse, quippe qui semper doceantur infitari. Quamobrem nobis oborta est cura accuratius investigandi et indagandi singulatim, quae et in primo lavacro tradunt, quod ita appellant, et in altero, quod Redemptionem vocant. Sed ne secretum quidem eorum nos60 fugit. Haec autem concessa sunt Valentino eiusque asseclis.

89. 90. ἐπαγγελομένοι C 96. τῶν add. M 98. κακοθηεῖσθαι C
 1. συνεστήσαντο susp. Roesperus 3. 4. Iren. c. haer. I, 21. 4. 5. οἷς
 ἐντυχόντες] οἱ ἐντυχόντες C M, qui εἰ καὶ post ἐντ. inserendum censet.

σχολῆ. Ὁ δὲ Μάρκος μιμούμενος τὸν διδάσκαλον καὶ αὐτὸς ἀναπλάσσει ὄραμα, νομίζων οὕτως δοξασθῆσθαι. Καὶ γὰρ Οὐαλεντῖνος φάσκει ἑαυτὸν ἑωρακεῖναι παῖδα νήπιον ἀριγέν-
 15 γων, οὗ πνυθόμενος ἐπιζητεῖ τίς ἂν εἶη, ὃ δὲ ἀπεκρίνατο λέ-
 γων, ἑαυτὸν εἶναι τὸν λόγον· ἔπειτα προσθεῖς τραγικόν τινα
 μῦθον ἐκ τούτου συνιστᾶν βούλεται τὴν ἐπιχειρημένην αὐτῷ
 αἵρεσιν. Τούτῳ τὰ ὅμοια τολμῶν ὁ Μάρκος λέγει ἐλληλυθῆναι
 πρὸς αὐτὸν σχήματι γυναικείῳ τὴν τετράδα, ἐπειδὴ, φησί, τὸ
 ἄρρεν αὐτῆς ὁ κόσμος φέρειν οὐκ ἠδύνατο, καὶ μηνῦσαι αὐτὴν
 20 ἦτις ἦν, καὶ τὴν τῶν πάντων γένεσιν, ἣν οὐδενὶ πώποτε οὔτε
 θεῶν οὔτε ἀνθρώπων ἀπεκάλυψε, τούτῳ μόνῳ διηγήσασθαι
 οὕτως εἰποῦσαν· Ὅτε τὸ πρῶτον ὁ πατήρ αὐτοῦ ὁ ἀνεπνόητος
 καὶ ἀνούσιος, ὃ μήτε ἄρρεν μήτε θῆλυ, ἠθέλησεν αὐτοῦ τὸ ἄρ-
 ρητον ῥητὸν γενέσθαι καὶ τὸ ἀόρατον μορφωθῆναι, ἥνοιξε τὸ
 25 στόμα καὶ προήκατο λόγον ὅμοιον αὐτῷ, ὃς παραστάς ἐπέδει-
 ξεν αὐτῷ ὃ ἦν, αὐτὸς τοῦ ἀοράτου | μορφῆ φανείς. Ἡ δὲ ἐκ-
 φωνῆσις τοῦ ὀνόματος ἐγένετο τοιαύτη· ἐλάλησε λόγον τὸν πρῶ-
 τον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἦτις ἦν ἀρχή, καὶ ἦν ἡ συλλαβὴ αὐ-
 τοῦ στοιχείων τεσσάρων, ἔπειτα συνῆψε τὴν δευτέραν, καὶ ἦν

Eriphan. Haer. XXXIV, 4. . . . αὐτὴν τὴν παννπερτάτην ἀπὸ τῶν ἀοράτων καὶ ἀκατονομάστων τούτων τετράδα κατελε-
 λυθῆναι σχήματι γυναικείῳ πρὸς αὐτόν, ἐπειδὴ, φησί, τὸ
 ἄρρεν αὐτῆς ὁ κόσμος φέρειν οὐκ ἠδύνατο, καὶ μηνῦσαι αὐτὴ
 τίς ἦν, καὶ τὴν τῶν πάντων γένεσιν, ἣν οὐδενὶ πώποτε οὐδὲ
 θεῶν οὐδὲ ἀνθρώπων ἀπεκάλυψε, τούτῳ μονωτάτῳ διηγή-
 σασθαι οὕτως εἰποῦσαν· Ὅτε τὸ πρῶτον ὁ πατήρ ὠδινεν ὁ
 ἀνεπνόητος καὶ ἀνούσιος, ὃ μήτε ἄρρεν μήτε θῆλυ, ἠθέλησεν
 αὐτοῦ τὸ ἄρρητον γεννηθῆναι καὶ τὸ ἀόρατον μορφωθῆναι,
 ἥνοιξε τὸ στόμα καὶ προήκατο λόγον ὅμοιον αὐτῷ, ὃς παρα-
 στάς ὑπέδειξεν αὐτῷ ὃ ἦν, αὐτὸς τοῦ ἀοράτου μορφῆ φανείς.
 Ἡ δὲ ἐκφωνῆσις τοῦ ὀνόματος ἐγένετο τοιαύτη· ἐλάλησε λόγον
 τὸν πρῶτον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἦτις ἦν ἀρχή, καὶ ἦν ἡ συλ-
 λαβὴ αὐτοῦ στοιχείων τεσσάρων, ἐπισυνῆψε τὴν δευτέραν, καὶ

13. 14. ἄρι γένητον C 14. εἶη] εἶναι C 15. ἑαυτῶν C
 πνα] λέγων pr C 17. Quae sequuntur Hippolytus ex Irenaeo
 exscripsit, cuius ipsa verba versionemque veterem textui suppesuimus

Marcus autem imitatus praeceptorem et ipse confingit visionem, arbitratus se hoc modo celebratum iri. Etenim Valentinus ait sese vidisse infantem recens natum, quem explorans inquit quisnam sit, is autem respondit affirmavitque sese logum esse;65 deinde addens tragicam quandam fabulam ex hac constare vult quam instituit haeresin. Cui similia conatus Marcus ait ad sese venisse Tetradem habitu muliebri, (quandoquidem, inquit, virile eius mundus ferre non potuit) et ostendisse sese quae esset, et universorum ortum, quem nemini unquam neque70 deorum neque hominum revelavisset, huic soli enarravisse, his verbis usam: Cum principio Pater, [cuius pater nemo est] incomprehensibilis ille et insubstantialis, qui neque masculum neque feminineum est, vellet ineffabile suum fieri effabile et invisibile figurari, aperuit os et protulit sermonem similem sui,75 qui prope adstitit et monstravit ei quid esset, idemque invisibilis illius figura apparuit. Elocutio autem nominis talis quaedam extitit: locutus est vocem primam nominis eius, quae quidem erat ἀρχή, et erat syllaba eius elementorum quattuor, deinde adiunxit secundam, eaque erat et ipsa quattuor littera-80

Iren. *c. haer.* I, 14, 1. Illam quae est a summis et ab invisibilibus et innominabilibus locis quaternationem descendisse figura muliebri ad eum, (quoniam, inquit, eius masculinum mundus ferre non poterat) et ostendisse quoque semetipsam quae esset, et universorum genesim, quam nemini unquam neque deorum neque hominum revelavit, huic solo enarrasse ita dicentem: Quando primum Pater, cuius pater nemo est, qui est inexcogitabilis et insubstantivus, qui neque masculus neque femina est, voluit suum inenarrabile narrabile fieri et quod invisibile sibi est formari, aperuit os et protulit verbum simile sibi, quod adsistens ostendit ei quod erat ipse, cum invisibilis forma apparuisset. Enunciatio autem nominis facta est talis. Locutus est verbum primum nominis eius: fuit ἀρχή, et syllaba eius litterarum quattuor, coniunxit et secundam, et

22. εἰποῦσα C M αὐτοῦ] ὠδινεν Epiphanius. Sed Irenaei lat. textus vitium arguit, cum offert: cuius pater nemo est, hoc est: οὗ πατῆρ οὐδεὶς ἦν ἀνενόητος C 26. μορφῆ C

30 καὶ αὐτὴ στοιχείων τεσσάρων, ἐξῆς ἐλάλησε τὴν τρίτην, ἣτις ἦν
στοιχείων δέκα, καὶ τὴν τετάρτην ἐλάλησε, καὶ ἦν καὶ αὐτὴ
στοιχείων δώδεκα. Ἐγένετο οὖν τοῦ ὀνόματος ὄλου ἡ ἐκφώνη-
σις στοιχείων [μὲν] τριάκοντα, συλλαβῶν δὲ τεσσάρων· ἕκαστον
δὲ τῶν στοιχείων ἴδια γράμματα καὶ ἴδιον χαρακτῆρα καὶ ἴδιαν
35 ἐκφώνησιν καὶ σχήματα καὶ εἰκόνας ἔχειν, καὶ μηδὲν αὐτῶν
εἶναι, ὃ τὴν ἐκείνου καθορᾶ μορφὴν, οὔπερ αὐτὸς στοιχεῖόν
ἐστιν, οὐδὲ μὴν τὴν τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἕκαστον ἐκφώνησιν γι-
νώσκειν, ἀλλ' ὃ αὐτὸς ἐκφωνεῖ, ὡς τὸ πᾶν ἐκφωνοῦντα τὸ
ὄλον ἠγεῖσθαι ὀνομάζειν αὐτόν· ἕκαστον γὰρ αὐτῶν μέρος ὄντα
40 τοῦ ὄλου τὸν ἴδιον ἤχον ὡς τὸ πᾶν ὀνομάζειν καὶ μὴ παύ-
σασθαι ἠχοῦντα, μέχρις ὅτου ἐπὶ τὸ ἔσχατον γράμμα τοῦ ἔσχα-
του στοιχείου μονογλωττήσαντα κατανηῖσαι. Τότε δὲ [καὶ] τὴν
ἀποκατάστασιν τῶν ὄλων ἔφη γενέσθαι, ὅταν τὰ πάντα κατε-
ελθόντα εἰς τὸ ἓν γράμμα μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐκφώνησιν
45 ἠχῆσῃ, | τῆς τε ἐκφωνήσεως εἰκόνα τὸ ἀμὴν ὁμοῦ λεγόντων
ἡμῶν ὑπέθετο εἶναι. Τοὺς δὲ [φθόγγους] ὑπάρχειν τοὺς

ἦν καὶ αὐτὴ στοιχείων τεσσάρων, ἐξῆς ἐλάλησε τὴν τρίτην, καὶ ἦν
καὶ αὐτὴ στοιχείων δέκα, καὶ τὴν μετὰ ταῦτα ἐλάλησε, καὶ ἦν
καὶ αὐτὴ στοιχείων δεκαδύο. Ἐγένετο οὖν ἡ ἐκφώνησις τοῦ
ὄλου ὀνόματος στοιχείων μὲν τριάκοντα, συλλαβῶν δὲ τεσσάρων·
ἕκαστον δὲ τῶν στοιχείων ἴδια γράμματα καὶ ἴδιον χαρακτῆρα
καὶ ἴδιαν ἐκφώνησιν καὶ σχήματα καὶ εἰκόνας ἔχειν, καὶ μηδὲν
αὐτῶν εἶναι, ὃ τὴν ἐκείνου καθορᾶ μορφὴν, οὔπερ αὐτὸς στοι-
χεῖόν ἐστιν, ἀλλὰ οὐδὲ γινώσκει αὐτόν, οὐδὲ μὴν τὴν τοῦ πλη-
σίον αὐτοῦ ἕκαστον ἐκφώνησιν πολιορκεῖ, ἀλλὰ ὃ αὐτὸς ἐκφω-
νεῖ, ὡς τὸ πᾶν ἐκφωνοῦντα τὸ ὄλον ἠγεῖσθαι ὀνομάζειν· ἕκα-
στον γὰρ αὐτῶν μέρος ὄν τοῦ ὄλου τὸν ἴδιον ἤχον ὡς τὸ πᾶν
ὀνομάζειν καὶ μὴ παύσασθαι ἠχοῦντα, μέχρις ὅτου ἐπὶ τὸ ἔσχα-
τον γράμμα τοῦ ἐκάστου στοιχείου μονογλωσσῆσαντος καταστηῖσαι.
Τότε δὲ καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ὄλων ἔφη γενέσθαι, ὅταν
τὰ πάντα κατελθόντα εἰς τὸ ἓν γράμμα μίαν καὶ τὴν αὐτὴν
ἐκφώνησιν ἠχῆσῃ, ἣς ἐκφωνήσεως εἰκόνα τὸ ἀμὴν ὁμοῦ λε-
γόντων ἡμῶν ὑπέθετο εἶναι. Τοὺς δὲ φθόγγους ὑπάρχειν τοὺς

30. ἐξῆς ἐλάλησε] ἐξελάλησε C

31. στοιχείω C

33. μὲν

om C 36. οὔπερ αὐτὸς] οὔπερ αὐτὸ C M. Cf. Iren.

37.

ἐστιν, οὐδὲ μὴν] ἐστι, τόνου δὲ μὴν C

38. ἀλλ' ὃ αὐτὸς ἐκφωνεῖ] ἄλλο

rum, deinceps locutus est tertiam, quae quidem erat elementorum decem, quartamque elocutus est, eaque erat et ipsa duodecim elementorum. Erat igitur totius nominis elocutio elementorum triginta, syllabarum autem quattuor. Unumquodque autem elementorum suas litteras et suam speciem et suum 85 sonum et figuras et imagines habere, neque ullum eorum esse, quod illius pervideat speciem, cuius ipse elementum est, neque vero vicini sui quemque elocutionem nosse, sed, quod ipse eloquatur, tanquam universum elocutum totum arbitrari appellare eum. Unumquemque enim eorum, cum pars sit universi, suum 90 sonum tanquam totum appellare, nec desinere sonantem, donec ad extremam litteram extremi elementi singulatim eloquens deveniat. Tum autem et redintegrationem universorum dixit fieri, cum cuncta degressa in unam litteram unam eandemque elocutionem sonarent, elocutionisque imaginem *Amen* simul 95 dicentibus nobis statuit esse. Sonos autem esse eos, qui figu-

fuit haec litterarum quattuor; post locutus est et tertiam, et fuit haec litterarum X, et eam quae est post haec locutus est, et fuit ipsa litterarum XII. Facta est ergo enunciatio universi nominis litterarum XXX, syllabarum autem quattuor; unumquodque autem elementorum suas litteras et suum characterem et suam enunciationem et figurationes et imagines habere, et nihil eorum esse, quod illius videat formam, quod ipsum super elementum est, sed nec cognoscere eum, sed ne quidem proximi eius unum quodque enunciationem scire, sed quod ipse enunciat, ita omne quod enunciat, illud quod est totum nominet. Unumquodque enim ipsorum, pars existens totius, suum sonum quasi omne nominare, et non cessare sonantia, quoad usque ad novissimam litteram novissimi elementi singulariter enunciata deveniant. Tunc autem et redintegrationem universorum dicit futuram, quando omnia devenientia in unam litteram unam et eandem consonationem sonant, cuius exclamationis imaginem esse *Amen* simul dicentibus nobis tradidit.

μηδὲ ἐκφωνεῖν C: ἀλλὰ μηδὲ ἐκφωνεῖν M. Cf. Iren. 38. 39. τὸ ὕλον] ὅτι τὸ C Cf. Iren. 40. 41. παύσας C 42. μονογλωττήσαντι C M Cf. Iren. lat. καὶ om C M Cf. Iren. 44. 45. ἐκφώνησιν ἠχῆσιν, τὴν τε ἐκφώνησιν ἠχῆσιν (sic) C 46. φθόγγους om C

μορφοῦντας τὸν ἀνούσιον καὶ ἀγέννητον αἰῶνα, καὶ εἶναι τούτους μορφάς, ἃς ὁ κύριος ἀγγέλους εἶρηκε, τὰς διηνεκῶς βλέπούσας τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς.

50 43. Τὰ δὲ ὀνόματα τῶν στοιχείων τὰ κοινὰ καὶ ῥητὰ αἰῶνας καὶ λόγους καὶ ῥίζας καὶ σπέρματα καὶ πληρώματα καὶ καρπούς ὠνόμασε· τὰ δὲ καθ' ἓνα αὐτῶν καὶ ἐκάστου ἴδια ἐν τῷ ὀνόματι τῆς ἐκ[κλησίας] ἐμπεριεχόμενα νοεῖσθαι. Ὡν στοιχείων τοῦ ἐσχάτου στοιχείου τὸ ὕστερον [γράμμα]

55 φωνὴν προήκατο τὴν ἑαυτοῦ, οὗ ὁ ἦχος ἐξεληθὼν [κατ'] εἰκόνα τῶν στοιχείων στοιχεῖα ἴδια ἐγέννησεν, ἐξ ὧν τὰ τε ἐνταῦθα διακεκοσμησθαι φησι, καὶ τὰ πρὸ τούτων γεγενῆσθαι. Τὸ μέντοι γράμμα αὐτό, οὗ ὁ ἦχος ἦν συνεπακολουθῶν τῷ ἦχῳ κάτω, ὑπὸ τῆς συλλαβῆς τῆς ἑαυτοῦ ἀνειληφθαι ἄνω λέγει εἰς

60 ἀναπλήρωσιν τοῦ ὅλου, μεμενηκέναι δὲ εἰς τὰ κάτω τὸν ἦχον, ὡσπερ ἐξω ῥιφέντα. Τὸ δὲ στοιχεῖον αὐτό, ἀφ' οὗ τὸ γράμμα σὺν τῇ ἐκφωνήσει τῇ ἑαυτοῦ κατηλθε | κάτω, γραμμάτων φησὶν εἶναι τριάκοντα, καὶ ἐν ἑκάστον τῶν τριάκοντα γραμμάτων ἐν

μορφοῦντας τὸν ἀνούσιον καὶ ἀγέννητον αἰῶνα, καὶ εἶναι τούτους μορφάς, ἃς ὁ κύριος ἀγγέλους εἶρηκε, τὰς δὲ διηνεκῶς βλέπούσας τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς. Τὰ δὲ ὀνόματα τῶν στοιχείων τὰ ῥητὰ καὶ κοινὰ αἰῶνας καὶ λόγους καὶ ῥίζας καὶ σπέρματα καὶ πληρώματα καὶ καρπούς ὠνόμασε· τὰ δὲ καθ' ἓνα αὐτῶν καὶ ἐκάστου ἴδια ἐν τῷ ὀνόματι τῆς ἐκκλησίας ἐμπεριεχόμενα νοεῖσθαι ἔφη, ὡς στοιχείου τὸ ὕστερον γράμμα φωνὴν προήκατο τὴν αὐτοῦ, οὗ ἦχος ἐξεληθὼν κατ' εἰκόνα τῶν στοιχείων στοιχεῖα ἴδια ἐγέννησεν, ἐξ ὧν τὰ τε ἐνταῦθα κατακεκοσμησθαι φησι καὶ τῶν πρὸ τούτων γεγενῆσθαι. Τὸ μέντοι γράμμα αὐτὸ τὸ [sic] ἦχος τῷ ἦχει, οὗ ὁ ἦχος ἦν συνεπακολουθῶν τῷ ἦχει, καὶ τὸ ὑπὸ τῆς συλλαβῆς τῆς ἑαυτοῦ ἀνειληφθαι ἄνω λέγειν εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ ὅλου, μεμενηκέναι δὲ εἰς τὰ κάτω τὸν ἦχον, ὡσπερ ἐξω ῥιφέντα. Τὸ δὲ στοιχεῖον αὐτό, ἀφ' οὗ τὸ γράμμα σὺν τῇ ἐκφωνήσει τῇ ἑαυτοῦ συγκατηλθε κάτω, ὃ γραμμάτων εἶναι φησι τριάκοντα, καὶ ἐν ἑκάστον τῶν

47. ἀγέννητον C 48. 49. Cf. Matth. 18, 10. 50. ῥητὰ] ῥήματα C M 52. ὠνόμασε· τὰ δὲ καθ' ἓνα αὐτῶν] τὸ καθ' ἑαυτῶν C 53. ἴδια] ἰδίαι C M 53. 54. νοεῖσθαι. Ὡν στοιχείων τοῦ] νοεῖσθαι τῶν στοιχείων. Τοῦ C M 54.

rent insubstantialem et non generatum aeonem, et esse hos figuras, quas dominus angelos dixit, quae perpetuo cernant faciem Patris.

43. Nomina autem elementorum communia et effabilia¹ Aeonēs et Logos et Radices et Semina et Pleromata et Fructus appellavit, singula autem eorum et uniuscuiusque propria in nomine Ecclesiae una comprehensa intelligi. Quorum elementorum ultimi posterior littera vocem edidit suam, cuius sonus egres-⁵ sus ad instar elementorum elementa propria generavit, ex quibus et ea quae hic sunt exornata esse ait, et generata quae erant ante haec. Ipsam quidem litteram, cuius sonus simul sequebatur sonum deorsum, a syllaba ipsius receptam esse sursum dicit ad complementum universi, mansisse autem so-¹⁰ num inferne demissum tanquam foras proiectum. Elementum autem ipsum, a quo littera cum pronunciatione sua devenit deorsum, litterarum ait esse triginta, et unamquamque triginta illarum litterarum in sese habere alias litteras, per quas

Sonos autem eos esse, qui formant insubstantivum et ingenitum aeona, et esse hos formas, quas dominus angelos dixit, quae sine intermissione vident faciem Patris.

2. Nomina autem elementorum communia et enarrabilia Aeonas et Verba et Radices et Semina et Plenitudines et Fructus vocavit. Singula autem ipsorum et uniuscuiusque propria in nomine Ecclesiae contineri et intelligi ait. Quorum elementorum novissimi elementi ultima littera vocem emisit suam, cuius sonus exiens secundum imaginem elementorum elementa propria generavit, ex quibus et quae sunt hic disposita dicit, et ea, quae sunt ante haec, generata. Ipsam quidem litteram, cuius sonus erat consequens sonum deorsum, a syllaba sua sursum receptam dicit ad impletionem universi, remansisse autem deorsum sonum quasi foras proiectum. Elementum autem ipsum, ex quo littera cum enunciatione sua descendit deorsum, litterarum ait esse XXX, et unamquamque ex his XXX litteris in semetipsa habere alias litteras, per

γράμμα om C 55. κατ' εικόνα] ἰκανὰ C: εἰκόνας M 57. διακεκομῆσθαι C
 59. κάτω] καὶ τῷ C 60. τοῦ ὅλου] τούτου ὅλου C 62. σὺν τῇ]
 συνέστη C 63. τριάκοντα,] τριάκοντα γραμμάτων, C

ἐαυτῷ ἔχειν ἕτερα γράμματα, δι' ὧν τὸ ὄνομα τοῦ γράμματος
 65 ὀνομάζεται, καὶ μὴν πάλιν τὰ ἕτερα δι' ἄλλων ὀνομάζεσθαι
 γραμμάτων, καὶ τὰ ἄλλα δι' ἄλλων, ὥστε εἰς ἄπειρον ἐκπίπτειν
 τὸ πλῆθος, ἰδίᾳ τῶν γραμμάτων γραφέντων. Οὕτως δ' ἂν
 σαφέστερον μάθοι τις τὸ λεγόμενον. Τὸ δέλτα στοιχεῖον γράμ-
 ματα ἔχει ἐν ἑαυτῷ πέντε, τὸ δέλτα, καὶ τὸ εἴ, καὶ τὸ λάμβδα,
 70 καὶ τὸ ταῦ, καὶ τὸ ἄλφα, καὶ αὐτὰ ταῦτα τὰ γράμματα δι'
 ἄλλων [γράφεται γραμμάτων, καὶ τὰ ἄλλα δι' ἄλλων]. Εἰ οὖν
 ἢ πᾶσα ὑπόστασις τοῦ δέλτα εἰς ἄπειρον ἐκπίπτει, ἀεὶ ἄλλων
 ἄλλα γράμματα γεννώντων καὶ διαδεχομένων ἄλληλα, πόσῳ
 μᾶλλον ἐκείνου τοῦ στοιχείου μείζον' εἶναι τὸν πόντον τῶν
 75 γραμμάτων; καὶ εἰ τὸ ἐν γράμμα ἄπειρον οὕτως, ὁρᾶτε ὄλου
 τοῦ ὀνόματος τὸν βυθὸν τῶν γραμμάτων, ἐξ ὧν τὸν προπά-
 τορα ἢ Μάρκου φιλοπονία, μᾶλλον δὲ ματαιοπονία βούλειαι
 συνιστᾶν. Διὸ καὶ τὸν πατέρα ἐπιστάμενον τὸ ἀχώρητον αὐ-
 τοῦ δεδωκέναι τοῖς στοιχείοις, ἃ καὶ αἰῶνας καλεῖ, ἐνὶ ἐκά-
 80 στω αὐτῶν τὴν ἰδίαν ἐκφώνησιν ἐκβοᾶν, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι
 εἶνα τὸ ὄλον ἐκφωνεῖν.

44. Ταῦτα δὲ σαφηνίσασαν αὐτῷ τὴν τετρακτὸν εἶπαι.]

τριάκοντα γραμμάτων ἐν ἑαυτῷ ἔχειν ἕτερα γράμματα, δι' οὗ
 τὸ ὄνομα τοῦ γράμματος ὀνομάζεται, καὶ αὐτὸ πάλιν τὰ ἕτερα δι'
 ἄλλων ὀνομάζεσθαι γραμμάτων, καὶ τὰ ἄλλα δι' ἄλλων, ὡς εἰς
 ἄπειρον ἐκπίπτειν τὸ πλῆθος τῶν γραμμάτων. Οὕτω δ' ἂν
 σαφέστερον μάθοις τὸ λεγόμενον·

5. Τὸ δέλτα στοιχεῖον γράμματα ἐν ἑαυτῷ ἔχει πέντε,
 αὐτὸ δὲ τὸ δέλτα καὶ τὸ εἴ καὶ τὸ λάμβδα καὶ τὸ ταῦ καὶ τὸ
 ἄλφα, καὶ ταῦτα πάλιν τὰ γράμματα δι' ἄλλων γράφεται γραμ-
 μάτων, καὶ τὰ ἄλλα δι' ἄλλων. Εἰ οὖν ἢ πᾶσα ὑπόστασις τοῦ
 δέλτα εἰς ἄπειρον ἐκπίπτει, ἀεὶ ἄλλων ἄλλα γράμματα γεννών-
 των καὶ διαδεχομένων ἄλληλα, πόσῳ μᾶλλον ἐκείνου τοῦ στοι-
 χείου μείζον' εἶναι τὸ πέλαγος τῶν γραμμάτων; καὶ εἰ τὸ ἐν
 γράμμα οὕτως ἄπειρον, ὄρα ὄλου τοῦ ὀνόματος τὸν βυθὸν τῶν
 γραμμάτων, ἐξ ὧν τὸν προπάτορα ἢ Μάρκου σιγῇ συνεστά-
 ναι ἐδογματίσσε. Διὸ καὶ τὸν πατέρα ἐπιστάμενον τὸ ἀχώρη-
 τον αὐτοῦ δεδωκέναι τοῖς στοιχείοις, ἃ καὶ αἰῶνας καλεῖ, ἐνὶ
 ἐκάστω αὐτῶν τὴν ἰδίαν ἐκφώνησιν ἐκβοᾶν, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι
 εἶνα τὸ ὄλον ἐκφωνεῖν. Ταῦτα δὲ σαφηνίσασαν αὐτῷ τὴν τε-

67. ἰδίᾳ — γραφέντων] διὰ τῶν γραμμάτων γραφέντος C Cf. Iren.

nomen litterae appellatur, rursus autem alias illas litteras per 15 alias appellari litteras, et alias has per alias, ut in infinitum evadat multitudo singulatim litteris scriptis. In hunc autem modum apertius discat quispiam id quod dicimus: Delta elementum constat litteris quinque, *A, E, A, T, A*, et hae ipsae litterae aliis scribuntur litteris, et hae aliae rursus aliis. Si 20 igitur universa substantia litterae Delta in infinitum evadit, cum semper aliae litterae alias generent et sese excipiant invicem, quanto magis illius elementi esse maius mare litterarum? Et si una sola littera sic infinita, videte universi nominis profunditatem litterarum, ex quibus Propatorem Marci laboriositas, 25 vel dicam prava sedulitas vult constare. Quapropter Patrem, qui nosset se comprehendi non posse, dedisse elementis, quae et aeones vocat, unicuique illorum proprium sonum effari, quandoquidem unus non possit universum eloqui.

44. His autem expositis Tetractyn ei dixisse: Iam volo 30

quas nomen litterae nominatur, et rursus alias per alias nominari litteras, et alias per alias, ita ut in immensum decidat multitudo litterarum. Sic autem planius disces quod dicitur: Delta elementum litteras habet in se quinque, et ipsum *A* et *E* et *A* et *T* et *A*, et hae rursus litterae per alias scribuntur litteras, et aliae per alias. Si ergo universa substantia Deltae in immensum decedit, aliis alias litteras generantibus et succedentibus alterutrum, quanto magis illius elementi maius esse pelagus litterarum? Et si una littera sic immensa est, vide totius nominis profundum litterarum, ex quibus Propatora Marci Silentium constare docuit. Quapropter et Patrem scientem incapabile suum dedisse elementis, quae et Aeonas vocat, unicuique eorum suam enunciationem exclamare, eo quod non possit unum illud quod est totum enunciare.

69. ἔχει] ἔχειν C M τὸ εἶ C: τὸ ε̄ M τὸ λάβδα C 71. Uncinis
 inclusa ex Irenaeo suppleta om C M 74. μείζον' εἶναι τὸν πόντον]
 μείζον εἶναι τὸν τόπον C: μείζον εἶναι τὸ πέλαγος M Irenaeum se-
 cutus 75. οὕτως, ὁρᾶτε] οὕτως ὡς ὁρᾶται C Cf. Iren. 78.
 ἐπιστάμενος C 81. τὸ ὄλων 82. εἶπαι] εἶπε C M

Θέλω δὴ σοι καὶ αὐτὴν ἐπιδείξαι τὴν ἀλήθειαν· κατήγα-
 γον γὰρ αὐτὴν ἐκ τῶν ὑπερθεν δομάτων, ἵνα ἴδῃς αὐτὴν γυμ-
 85 νὴν καὶ καταμάθῃς αὐτῆς τὸ κάλλος, ἀλλὰ καὶ ἀκούσῃς αὐτῆς
 λαλούσης καὶ θαυμασίας τὸ φρόνημα αὐτῆς. Ὅρα οὖν κεφαλὴν,
 φησίν, ἄνω τὸ πρῶτον ἄλφα $\bar{\omega}$, τράχηλον τὸ δὲ $\bar{\beta}\psi$, ὦμους
 [ἄμα χερσὶ] $\bar{\gamma}\chi$, στήθη δέλιτα $\bar{\varphi}$, [δια]φράγμα $\bar{\epsilon\nu}$, κοιλίαν $\bar{\zeta}\tau$, αἰδοῖα
 η $\bar{\sigma}$, μηροὺς $\bar{\vartheta}\rho$, γόνατα $\bar{\iota}\pi$, κνήμας $\bar{\kappa}\omicron$, σφυρὰ $\bar{\lambda}\xi$, πόδας $\bar{\mu\nu}$.
 90 Τοῦτέστι τὸ σῶμα τῆς κατὰ τὸν Μάρκον ἀληθείας, τοῦτο τὸ
 σχῆμα τοῦ στοιχείου, οὗτος ὁ χαρακτήρ τοῦ γράμματος. Καὶ
 καλεῖ τὸ στοιχεῖον τοῦτο ἄνθρωπον· εἶναί τε πηγὴν φησὶ
 παντὸς λόγου, καὶ ἀρχὴν πάσης φωνῆς, καὶ παντὸς ἀρρήτου
 ῥῆσιν, καὶ τῆς σιωπωμένης σιγῆς στόμα. Καὶ τοῦτο τὸ σῶμα
 95 αὐτῆς. Σὺ δὲ μετάρσιον ἐγείρας τῆς διανοίας νόημα, τὸν [αὐτο]-
 γεννήτορα καὶ πατροδότορα λόγον ἀπὸ στομάτων ἀληθείας
 ἄκουε.

45. Ταῦτα δὲ ταύτης εἰπούσης, προσβλέψασαν αὐτῷ τὴν
 ἀλήθειαν καὶ ἀνοίξασαν τὸ στόμα λαλῆσαι λόγον, τὸν δὲ λό-

τρακτὸν εἰπεῖν· Θεῖαν δὴ σοι καὶ αὐτὴν ἐπιδείξαι τὴν ἀλή-
 θειαν· κατήγαγον γὰρ αὐτὴν ἐκ τῶν ὑπερθεν δομάτων, ἵν'
 εἰσίδῃς αὐτὴν γυμνὴν καὶ καταμάθοις τὸ κάλλος αὐτῆς, ἀλλὰ
 καὶ ἀκούσῃς αὐτῆς λαλούσης καὶ θαυμασίας τὸ φρόνημα αὐτῆς.
 Ὅρα οὖν κεφαλὴν ἄνω τὸ ἄλφα καὶ τὸ $\bar{\omega}$, τράχηλον δὲ $\bar{\beta}$ καὶ
 $\bar{\psi}$, ὦμους ἄμα χερσὶ $\bar{\gamma}$ καὶ $\bar{\chi}$, στήθη $\bar{\delta}$ καὶ $\bar{\varphi}$, διάφραγμα $\bar{\epsilon}$ καὶ $\bar{\nu}$,
 νῶτον $\bar{\zeta}$ καὶ $\bar{\tau}$, κοιλίαν $\bar{\eta}$ καὶ $\bar{\sigma}$, μηροὺς $\bar{\vartheta}$ καὶ $\bar{\rho}$, γόνατα $\bar{\iota}$ καὶ $\bar{\pi}$,
 κνήμας $\bar{\kappa}$ καὶ $\bar{\omicron}$, σφυρὰ $\bar{\lambda}$ καὶ $\bar{\xi}$, πόδας $\bar{\mu}$ καὶ $\bar{\nu}$. Τοῦτό ἐστι
 τὸ σῶμα τῆς κατὰ τὸν μάγον ἀληθείας, τοῦτο τὸ σχῆμα τοῦ
 στοιχείου, οὗτος ὁ χαρακτήρ τοῦ γράμματος. Καὶ καλεῖ τὸ στοι-
 χεῖον τοῦτο ἄνθρωπον· εἶναί τε πηγὴν φησὶν αὐτὸ παντὸς
 λόγου καὶ ἀρχὴν πάσης φωνῆς καὶ παντὸς ἀρρήτου ῥῆσιν καὶ
 τῆς σιωπωμένης σιγῆς στόμα. Καὶ τοῦτο μὲν τὸ σῶμα αὐτῆς.
 Σὺ δὲ μετάρσιον ἐγείρας διανοίας νόημα τὸν αὐτὸν γεννήτορα
 καὶ πατροδότορα λόγον ἀπὸ στομάτων ἀληθείας ἄκουε.

6. Ταῦτα δὲ ταύτης εἰπούσης, προσβλέψασαν αὐτῷ τὴν ἀλή-
 θειαν καὶ ἀνοίξασαν τὸ στόμα λαλῆσαι λόγον, τὸν δὲ λόγον

83. δὴ] δέ C M 84. δομάτων C M 87. τὸ δέ] an τὸ δευτερον?

88. ἄμα χερσὶ om C M φράγμα C M $\bar{\epsilon\nu}$] $\bar{\epsilon}$ C M $\bar{\zeta}\tau$] $\bar{\beta}\tau$ C M

ipsam tibi Veritatem ostendere; deduxi enim eam ex superioribus aedibus, ut conspiceres eam nudam et cognosceres eius pulcritudinem, verum etiam auscultares ei loquenti eiusque prudentiam admirarere. Specta igitur caput primum superne $A\Omega$, cervicem $B\Psi$, humeros [una cum manibus] $ΓΧ$, pectus³⁵ $A\Phi$, praecordia EY , ventrem ZT , verenda $H\Sigma$, lumbos ΘP , genua III , tibias KO , talos $AΞ$, pedes MN . Hoc est corpus secundum Marcum Veritatis, haec species elementi, haec indoles litterae. Et vocat hoc elementum Hominem, et esse dicit fontem universi sermonis et principium omnis vocis et⁴⁰ universi ineffabilis dictionem Silentique, quod tacetur, os. Et hoc corpus eius. Tu vero sublimem excitans mentis intelligentiam accipe genialem et patrium sermonem ex ore Veritatis.

45. Haec cum illa dixisset, intuentem eum Veritatem ore⁴⁵ aperto locutam esse sermonem, sermonem autem nomen exti-

3. Haec itaque exponentem ei quaternationem dixisse: Volo autem tibi et ipsam ostendere Veritatem; deposui enim illam de superioribus aedificiis, ut circumspicias eam nudam et intuearis formositatem eius, sed et audias eam loquentem et admireris sapientiam eius. Vide quid igitur in caput eius sursum primum A et Ω , collum autem B et Ψ , humeros cum manibus Γ et X , pectus A et Φ , cinctum E et Y , ventrem Z et T , verenda H et Σ , femora Θ et P , genua I et II , tibias K et O , crura A et Ξ , pedes M et N . Hoc est corpus eius quae est secundum magum Veritatis, haec figura elementi, hic character litterae. Et vocat elementum hoc Hominem; esse autem fontem ait eum omnis verbi et initium universae vocis et omnis inenarrabilis enarrationem et taciti Silentii os. Et hoc quidem corpus eius. Tu autem sublimius allevans sensus intelligentiam autogenitora et patroditora verbum ab ore Veritatis audi.

4. Haec autem cum dixisset illa, attendentem ad eum Veritatem et aperientem os locutam esse verbum, verbum au-

89. $\overline{\eta\sigma}] \overline{\kappa\sigma}$ C M

92. $\overline{\varphi\eta\sigma\epsilon\iota}$ C

95. $\overline{\tau\omicron} \overline{\tau\eta\varsigma} \overline{\delta\iota\alpha\nu\omicron\iota\alpha\varsigma}$ M, qui

spatium vacuum esse in C ait

95. 96. $\overline{\alpha\upsilon\tau\omicron\gamma\epsilon\nu\nu\eta\tau\omicron\rho\alpha}] \overline{\gamma\epsilon\nu\nu\eta\tau\omicron\rho\alpha}$

C M

96. $\overline{\pi\alpha\tau\rho\delta\omicron\tau\omicron\rho\alpha}] \overline{\pi\rho\omicron\pi\acute{\alpha}\tau\omicron\rho\alpha}$ C M

1 γον ὄνομα γενέσθαι, καὶ τὸ ὄνομα εἶναι τοῦτο, ὃ γινώσκομεν
καὶ λαλοῦμεν, Χριστὸν Ἰησοῦν, ὃ καὶ ὀνομάσασαν αὐτὴν παρ-
αντίκα σιωπῆσαι. Προσδοκῶντος δὲ τοῦ Μάρκου πλεῖον αὐ-
τὴν μέλλειν τι λέγειν, πάλιν ἢ τετρακτὺς παρελθοῦσα εἰς τὸ
5 μέσον φησίν· Οὕτως εὐήθη ἠγήσω τὸν λόγον τοῦτον, [ὄν] ἀπὸ
στομάτων τῆς ἀληθείας ἤκουσας· οὐ τοῦτο, ὅπερ οἶδας καὶ
δοκεῖς ἔχειν πάσαι, τουτέστιν ὄνομα· φωνὴν γὰρ ἔχεις μόνον
αὐτοῦ, τὴν δὲ δύναμιν ἀγνοεῖς. Ἰησοῦς μὲν γὰρ ἐστὶν ἐπίση-
μον ὄνομα, ἕξ ἔχον γράμματα, ὑπὸ πάντων τῶν τῆς κλήσεως
10 ἐπικαλούμενον. Τὸ δὲ παρὰ τοῖς [πέντε] αἰῶσι τοῦ πληρώμα-
τος πολυμερὲς τυγχάνον ἄλλης ἐστὶ μορφῆς καὶ ἑτέρου τύπου,
γινωσκόμενον ὑπ' ἐκείνων τῶν συγγενῶν, ὧν τὰ μεγέθη παρ'
αὐτῷ ἐστὶ διὰ παντός.

46. Ταῦτα τὰ παρ' ὑμῖν εἰκοσιτέσσαρα γράμματα ἀπορ-
15 ροίας γίνωσκε ὑπάρχειν τῶν τριῶν δυνάμεων [εἰκονικ]ᾶς τῶν
ἐμπεριεχοσῶν τὸν ὅλον [καὶ] τῶν ἄνω στοιχείων ἀριθμόν. Τὰ
μὲν γὰρ ἄφωνα γράμματα ἐννέα νόμισον εἶναι τοῦ πατρὸς καὶ
τῆς ἀληθείας διὰ τὸ ἀφώνους αὐτοὺς εἶναι, τουτέστιν ἀρρή-

ὄνομα γενέσθαι, καὶ τὸ ὄνομα γενέσθαι τοῦτο, ὃ γινώσκομεν
καὶ λαλοῦμεν, Χριστὸν Ἰησοῦν, ὃ καὶ ὀνομάσασαν αὐτὴν παρ'
αὐτῇ καὶ σιωπῆν. Προσδοκῶντος δὲ τοῦ Μάρκου πλεῖον τι μέλ-
λειν αὐτὴν λέγειν, πάλιν ἢ τετρακτὺς παρελθοῦσα εἰς τὸ μέσον
φησίν· Ὡς εὐκαταφρόνητον ἠγήσω τὸν λόγον, ὃν ἀπὸ στομά-
των τῆς ἀληθείας ἤκουσας· οὐ τοῦτο ὅπερ οἶδας καὶ δοκοῖς
(δοκεῖς Cod. reg.) παλαιόν ἐστὶν ὄνομα· φωνὴν γὰρ μόνον
ἔχεις αὐτοῦ, τὴν δὲ δύναμιν ἀγνοεῖς. Ἰησοῦς μὲν γὰρ ἐστὶν
ἐπίσημον ὄνομα, ἕξ ὧν γράμματα, ὑπὸ πάντων τῶν τῆς κλήσεως
γινωσκόμενον. Τὸ δὲ παρὰ τοῖς αἰῶσι τοῦ πληρώματος πολυ-
μερὲς τυγχάνον ἄλλης ἐστὶ μορφῆς καὶ ἑτέρου τύπου, γινωσκό-
μενον ὑπ' ἐκείνων τῶν συγγενῶν, ὧν τὰ μεγέθη παρ' αὐτῶν
ἐστὶ διαπαντός. Ταῦτ' οὖν τὰ παρ' ὑμῖν εἰκοσιτέσσαρα γράμ-
ματα ἀπορροίας ὑπάρχειν γίνωσκε τῶν τριῶν δυνάμεων εἰκονι-
κᾶς τῶν περιεχοσῶν τὸν ὅλον τῶν ἄνω στοιχείων τὸν ἀριθμόν.
Τὰ μὲν γὰρ ἄφωνα γράμματα ἐννέα νόμισον εἶναι τοῦ πατρὸς
καὶ τῆς ἀληθείας διὰ τὸ ἀφώνους αὐτοὺς εἶναι, τουτέστιν

3. Προσδοκῶντος C

5. φησίν· Οὕτως εὐήθη ἠγήσω R. Scottus :
φησίν οὕτως· Ἠπηθνήγησω C: φησίν οὕτως· Ἠπηλὸν ἠγήσω M ὄν add. M

tisse, et nomen esse hoc, quod novimus et loquimur, Christum Iesum, quod elocutam illam ilico conticuisse. Expectante autem Marco plura eam locuturam, rursus Tetractys in medium progressa dicit: Tam exilem arbitratus es hunc sermo- 50 nem, quem ex ore Veritatis audiisti; non hoc, quod nosti viderisque tibi dudum tenere, hoc est nomen; vocem enim solam tenes eius, vim autem ignoras. Iesus enim est insigne nomen, sex habens litteras, ab omnibus, qui sunt ex vocatis, invocatum. Alterum autem (h. e. Christus), quod est apud Aeones 55 pleromatis multiplex, alia est facie et diversa forma, quod cognoscitur ab illis cognatis, quorum magnitudines sunt apud eum perpetuo.

46. Has vestras viginti quattuor litteras scito tanquam imagines emanavisse ex illis tribus potestatibus, quae amplectun- 60 tur elementorum quae superne sunt universum numerum. Novem enim mutas litteras tibi persuade esse Patris et Veritatis,

tem nomen factum, et nomen esse hoc, quod scimus et loquimur, Christum Iesum, quod cum nominasset statim tacuit. Cum autem putaret Marcus plus aliquid eam dicturam, rursus quaternatio veniens in medium ait: Tanquam contemptibile putasti esse verbum, quod ab ore Veritatis audisti. Non hoc, quod scis et putas habere olim est nomen; vocem enim tantum habes eius, virtutem autem ignoras. Iesus autem est insigne nomen, sex habens litteras, ab omnibus qui sunt vocationis cognitum. Illud autem, quod est apud aeonas pleromatis, cum sit multifariam existens, alterius est formae et alterius typi, quod intelligitur ab ipsis, qui sunt cognati eius, quorum magnitudines apud eum sunt semper.

5. Has igitur, quae apud nos sunt viginti quattuor litterae, emanationes esse intellige trium virtutum imaginales, earum quae continent universum quae sunt sursum elementorum numerum. Mutas enim litteras novem puta esse Patris et Veritatis, quoniam sine voce sint, hoc est et inenarrabiles

6. ἀληθείας. Ἦκουσά σου τοῦτο ὅπερ C 9. πάντων τῆς omisso τῶν
C M 10. ἐπιζαλούμενον] ἐγκαλούμενα C M πέντε, quod neque Epi-
phanus neque Irenaeus lat. norunt, per errorem irrepsit in C 15.
εἰκονικᾶς] [καὶ εἰκόν]ας M 16. ὅλον] ὄρον C M καὶ uncinis
inclusimus Ante τῶν inserendum esse τὸν censet M

τους καὶ ἀνεκλαλήτους· τὰ δὲ ἡμίφωνα, ὅκτω ὄντα, τοῦ λόγου
 20 καὶ τῆς ζωῆς, διὰ τὸ μέσα ὡσπερ ὑπάρχειν τῶν τε ἀφώνων
 καὶ τῶν φωνηέντων, καὶ ἀναδεδέχθαι τῶν μὲν ὑπερθεῖν τὴν
 ἀπόρροϊαν, τῶν δὲ ὑπ' αὐτὰ τὴν ἀναφοράν· τὰ δὲ | φωνήεντα,
 καὶ αὐτὰ ἐπιτὰ ὄντα, τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ἐκκλησίας,
 ἐπεὶ διὰ τοῦ ἀνθρώπου ἡ φωνὴ προελθοῦσα ἐμόρφωσε τὰ
 25 ὅλα· ὁ γὰρ ἦχος τῆς φωνῆς μορφήν αὐτοῖς περιεποίησεν. Ἔστιν
 οὖν ὁ μὲν λόγος ἔχων καὶ ἡ ζωὴ τὰ ὅκτω, ὁ δὲ ἀνθρώπος
 καὶ ἡ ἐκκλησία τὰ ἐπιτὰ, ὁ δὲ πατὴρ καὶ ἡ ἀλήθεια τὰ
 ἐννέα. Ἐπὶ δὲ τοῦ ὑστερήσαντος λόγου ὁ ἀφεδρασθεὶς ἐν τῷ
 πατρὶ κατῆλθεν, ἐκπεμφθεὶς ἐπὶ τὸν ἀφ' οὗ ἐχωρίσθη, ἐπὶ
 30 διορθώσει τῶν πραχθέντων, ἵνα ἡ τῶν πληρωμάτων ἐνότις ἐν
 τῷ ἀγαθῷ οὔσα καρποφορῇ μίαν ἐν πᾶσι τὴν ἐκ πάντων δύ-
 ναμιν. Καὶ οὕτως ὁ τῶν ἐπιτὰ τὴν τῶν ὅκτω ἐκομίσατο δύνα-
 μιν, καὶ ἐγένοντο οἱ τρεῖς τόποι ὅμοιοι τοῖς ἀριθμοῖς, ὀγδοά-
 δες ὄντες· οἷτινες τρεῖς ἐφ' ἑαυτοὺς ἐλθόντες τὸν τῶν εἰκοσι-
 35 τεσσάρων ἀνέδειξαν ἀριθμὸν. Τὰ μέντοι τρία στοιχεῖα ([ᾠ]

ἀρρήτους καὶ ἀνεκλαλήτους· τὰ δὲ ἡμίφωνα, ὅκτω ὄντα, τοῦ
 λόγου καὶ τῆς ζωῆς διὰ τὸ μέσα ὡσπερ ὑπάρχειν τῶν τε
 ἀφώνων καὶ τῶν φωνηέντων, καὶ ἀναδέχεσθαι τῶν μὲν ὑπερ-
 θεῖν τὴν ἀπόρροϊαν, τῶν δὲ ὑπὲρ αὐτὴν τὴν ἀναφοράν· τὰ δὲ
 φωνήεντα, καὶ αὐτὰ ἐπιτὰ ὄντα, τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ἐκ-
 κλησίας, ἐπεὶ διὰ τοῦ ἀνθρώπου φωνὴ προελθοῦσα ἐμόρ-
 φωσε τὰ ὅλα· ὁ γὰρ ἦχος τῆς φωνῆς μορφήν αὐτοῖς περιεποίη-
 σεν. Ἔστιν ὁ μὲν λόγος ἔχων καὶ ἡ ζωὴ τὰ ὅκτω, ὁ δὲ ἄν-
 θρώπος καὶ ἡ ἐκκλησία τὰ ἐπιτὰ, ὁ δὲ πατὴρ καὶ ἡ ἀλή-
 θεια τὰ ἐννέα. Ἐπειδὴ τοῦ ὑστερήσαντος λόγου ὁ ἀφεδρασθεὶς
 ἐν τῷ πατρὶ κατῆλθε, πεμφθεὶς ἐπὶ τὸν ἀφ' οὗ ἐχωρίσθη
 ἐπὶ διορθώσει τῶν πραχθέντων, ἵνα ἡ τῶν πληρωμάτων ἐνότις
 ἰσότητα ἔχουσα καρποφορῇ μίαν ἐν πᾶσι τὴν ἐκ πάντων δύνα-
 μιν. Καὶ οὕτως ὁ τῶν ἐπιτὰ τὴν τῶν ὅκτω ἐκομίσατο δύναμιν,
 καὶ ἐγένοντο οἱ τόποι ὅμοιοι τοῖς ἀριθμοῖς, ὀγδοάδεσ ὄντες·
 οἷτινες τρεῖς ἐφ' ἑαυτοὺς ἐλθόντες τὸν τῶν εἰκοσιτεσσάρων ἀνέ-
 δειξαν ἀριθμὸν. Τὰ μέντοι τρία στοιχεῖα ἀφήσιν αὐτὸς τῶν

20. μέσας C M 22. ἀπόρροϊαν] ἀπορίαν C ὑπ' αὐτὰ] ὑπὲρ
 αὐτὴν Iren. graec.: quae subsint Iren. lat.: ὑπενέρθεν susp. Massuetus:

propterea quod muti sunt, hoc est ineffabiles et indicti; semi-vocales autem, quae octo sint, Logi esse et Vitae, quoniam sint tanquam mediae inter mutas et vocales acceperintque superiorum emanationem, eorum autem, quae sunt inferne, reversionem; vocales autem, quae et ipsae septem sint, Hominis esse et Ecclesiae, quandoquidem per Hominem egressa vox figuraverit universa; sonus enim vocis figuram iis circumdedit. Est igitur Logus habens et Vita octo illas litteras, Homo autem et Ecclesia illas septem, Pater autem et Veritas novem illas. In defectu igitur computi is, qui de sede remotus inest in Patre, descendit emissus ad eum, a quo segregatus erat, ad corrigenda ea, quae acta erant, ut pleromatum unitas in bono constans fructum ferat unam in omnibus, quae est ex omnibus, potestatem. Et ita qui est illarum septem, octo illarum nactus est potestatem, et facti sunt tres loci illi aequales numeris, utpote ogdoades, qui quidem tres sibi additi viginti quattuor illarum ostenderunt numerum. Tria autem elementa

et ineloquibiles; semivocales autem, cum sint octo, Logi esse et Zoes, quoniam quasi mediae sint inter mutas et vocales, et recipere eorum quidem, quae supersint, emanationem, eorum vero, quae subsint, elevationem. Vocales autem et ipsae septem esse Anthropi et Ecclesiae, quoniam per Anthropum vox progrediens formavit omnia; sonus enim vocis formam eis circumdedit. Est igitur Logos habens et Zoe octo, Anthropos autem et Ecclesia septem, Pater autem et Alethia novem. Ex minori autem computatione qui erat apud Patrem descendit, emissus illuc, unde fuerat separatus, ad emendationem factorum, ut pleromatum unitas aequalitatem habens fructificet unam in omnibus, quae est ex omnibus virtus. Et sic is qui est numeri septem eorum qui sunt octo accepit virtutem, et facta sunt tria loca similia numeris, cum sint octonationes: quae ter in se venientia viginti quattuor ostenderunt numerum. Et tria quidem elementa, (quae dicit ipse trium in coniuga-

an ὑποκάτω? 24. διὰ] καὶ C M 26. ὁ ἔχων καὶ ἡ ζωὴ ἡ τὰ C
 28. ὑπερίσαντος C 29. ἐχωρήθη C 31. ἀγαθῶ] an καθαρῶ?
 καρποφορεῖ C 32. τῶν ὀκτώ] τῶ νοητῶ C 34. ἀφ' ἐαυτοῦς C
 35. ἀνεθέξαντο C Cf. Iren. et infra p. 324, 9. 10. ᾧ add M

φρησιν αὐτὸς τῶν τριῶν ἐν συζυγίᾳ δυνάμεων ὑπάρχειν, ἃ ἔστιν ἕξ, ἀφ' ὧν ἀπερρῆ τὰ εἰκοσιτέσσαρα στοιχεῖα), τετραπλασιασθέντα τῷ τῆς ἀρρήτου τετράδος λόγῳ τὸν αὐτὸν αὐτοῖς ἀριθμὸν ποιεῖ, ἀπερ φρησὶ τοῦ ἀνονομάστου ὑπάρχειν. Φο-
 40 ρεῖσθαι δὲ αὐτὰ ὑπὸ τῶν ἕξ δυνάμεων εἰς ὁμοιότητα τοῦ ἀοράτου, ὧν στοιχείων εἰκόνας εἰκόνων | ἕξ διπλᾶ γράμματα ὑπάρχειν, ἃ συναριθμούμενα τοῖς εἰκοσιτέσσαρσι στοιχείοις δυνάμει τῇ κατὰ ἀναλογίαν τὸν τῶν τριάκοντα ποιεῖται ἀριθμὸν.

47. Τούτου τοῦ λόγου καὶ τῆς οἰκονομίας ταύτης καρπὸν
 45 φρησιν ἐν ὁμοιώματι εἰκόνας πεφηνέναι ἐκεῖνον τὸν μετὰ τὰς ἕξ ἡμέρας τέταρτον ἀναβάντα εἰς τὸ ὄρος, καὶ γενόμενον ἔκτον, τὸν καταβάντα καὶ κρατηθέντα ἐν τῇ ἐβδομάδι, ἐπίσημον ὄγδοάδα ὑπάρχοντα καὶ ἔχοντα ἐν ἑαυτῷ τὸν ἀριθμὸν ἅπαντα τῶν στοιχείων, ὃν ἐφανερώσεν, ἐλθόντος αὐτοῦ ἐπὶ τὸ βάπ-
 50 τισμα, ἢ τῆς περισσευῆς κἀθοδος, ἣτις ἔστιν ᾠ καὶ ἄλφα, δι' ἀριθμοῦ δηλουμένου ὀκτακόσιων ἑνός, καὶ διὰ τοῦτο Μωσῆα ἐν τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ λέγειν τὸν ἄνθρωπον γεγονέναι. Καὶ τὴν οἰκο-

τριῶν ἐν συζυγίᾳ δυνάμεων ὑπάρχειν, ἃ ἔστιν ἕξ, ἀφ' ὧν ἀπερρῆ τὰ εἰκοσιτέσσαρα στοιχεῖα, τετραπλασιασθέντα τῷ τῆς ἀρρήτου τετράδος λόγῳ τὸν αὐτὸν αὐτοῖς ἀριθμὸν ποιεῖ, ἀπερ φρησὶ τοῦ ἀνονομάστου ὑπάρχειν. Φορεῖσθαι δὲ αὐτὰ ὑπὸ τῶν τριῶν δυνάμεων εἰς ὁμοιότητα τοῦ ἀοράτου, ὧν στοιχείων εἰκόνας εἰκόνων τὰ παρ' ἡμῖν διπλᾶ γράμματα ὑπάρχειν, ἃ συναριθμούμενα τοῖς εἰκοσιτέσσαρσι στοιχείοις δυνάμει τῶν κατὰ ἀναλογίαν τῶν τριάκοντα ποιεῖ ἀριθμὸν.

7. Τούτου τοῦ λόγου καὶ τῆς οἰκονομίας ταύτης καρπὸν φρησιν ἐν ὁμοιώματι εἰκόνας πεφηνέναι (πεφηνέναι Cod. reg.) ἐκεῖνον τὸν μετὰ τὰς ἕξ ἡμέρας τέταρτον ἀναβάντα εἰς τὸ ὄρος, καὶ γενόμενον ἔκτον, τὸν κρατηθέντα καὶ καταβάντα ἐν τῇ ἐβδομάδι, ἐπίσημον ὄγδοάδα ὑπάρχοντα καὶ ἔχοντα ἐν ἑαυτῷ τὸν ἅπαντα τῶν στοιχείων ἀριθμὸν, ἐφανερώσεν ἐλθόντος αὐτοῦ ἐπὶ τὸ βάπτισμα ἢ τῆς περισσευῆς κἀθοδος, ἣτις ἔστιν ᾠ καὶ ἄ· ὁ γὰρ ἀριθμὸς αὐτῆς μία καὶ ὀκτακόσια· καὶ διὰ τοῦτο Μωϋσῆα ἐν τῇ ἕκτῃ τῶν ἡμερῶν εἰρηκέναι τὸν ἄνθρωπον γεγονέναι.

36. αὐτὸς] αὐτῶν C 37. ἀπερρῆ C 38. τῷ — λόγῳ] τῶν—
 λόγων C 38. αὐτοῖς] τοῖς C 39. ἀνονομάστου C 40. 41.
 ἀοράτου C 41. εἰκόνας] εἰκόνας C M εἰκόνων] εἰκόνων ὧν C

illa (quae ipse dicit esse ternarum in coniugatione potestatum, 80 quae sunt sex, unde emanarunt viginti quattuor elementa,) quadruplicata ineffabilis quaternionis computo eundem atque illa numerum faciunt, quae esse ait Innominati. Ferri autem illa a sex potestatibus in similitudinem Invisibilis, quorum elementorum imagines imaginum sex duplices litteras existere, 85 quae adnumeratae viginti quattuor elementis ex potestate analogia numerum tricenarium efficiunt.

47. Huius computi huiusque dispensationis fructum ait in similitudine imaginis apparuisse illum, qui post sex dies quartus ipse ascenderit in montem et factus sit sextus, qui descen- 90 derit et detentus sit in hebdomade, cum esset insignis ogdoas et in se haberet universum numerum elementorum, quem manifestaverit, cum ad baptismum venisset, columbae descensus, quae sit $\bar{\omega}$ et $\bar{\alpha}$, per numerum, qui ostenditur 801, et propterea Mosem dicere in sexto die hominem factum esse. 95 Et dispensationem vero passionis in sexto die, quae est para-

tionem virtutum existere, quae fiunt sex, ex quibus emanaverunt viginti quattuor litterae) quadripertita inenarrabilis quaternionis ratione eundem numerum faciunt, quae quidem dicit illius, qui est innominabilis, existere. Indui autem ea a tribus virtutibus in similitudinem illius, qui est invisibilis: quorum elementorum imagines imaginum esse eas, quae sunt apud nos duplices litterae, quas cum viginti quattuor litteris adnumerantes, virtute quae est secundum analogiam, triginta faciunt numerum.

6. Huius rationis et dispositionis fructum dicit in similitudinem imaginis apparuisse illum, qui post VI dies quartus ascendit in montem, et factus est sextus, qui descendit et detentus est in hebdomade, cum esset insignis octonatio, et haberet in se omnem elementorum numerum, quem manifestavit, cum ipse venisset ad baptismum, columbae descensio, quae est Ω et \mathcal{A} ; numerus enim ipsius unum et DCCC, et propter hoc Mosen in sexta die dixisse hominem factum. Et dispositionem autem in sexta die, quae est in coena pura, no-

42. 43. $\delta\upsilon\nu\acute{\alpha}\mu\epsilon\iota\ \tau\hat{\eta}\eta]$ $\delta\upsilon\nu\acute{\alpha}\mu\iota\nu\ \tau\eta\nu$ C

44. $\omicron\iota\kappa\omicron\nu\omicron\mu\iota\acute{\alpha}\varsigma]$ $\acute{\alpha}\nu\alpha\lambda\omicron\gamma\iota\acute{\alpha}\varsigma$ C M

45. 46. Cf. Matth. 17, 1 sqq. Marc. 9, 2 sqq.

50. $\omega\ \kappa\alpha\iota]$ $\omicron\ \kappa\alpha\iota$ C

νομίαν δὲ τοῦ πάθους ἐν τῇ ἕκτη τῶν ἡμερῶν, ἣτις ἐστὶν ἡ
 παρασκευή, τὸν ἔσχατον ἄνθρωπον εἰς ἀναγέννησιν τοῦ πρώ-
 55 του ἀνθρώπου πεφηνέναι. Ταύτης τῆς οἰκονομίας ἀρχὴν καὶ
 τέλος τὴν ἕκτην ὥραν εἶναι, ἐν ἣ ἡ προσηλώθη τῷ ξύλῳ. Τὸν
 γὰρ τέλειον νοῦν, ἐπιστάμενον τὸν τῶν ἕξ ἀριθμὸν δυνάμιν
 ποιήσεως καὶ ἀναγεννήσεως ἔχοντα, φανερώσαι τοῖς νιοῖς τοῦ
 φωτὸς [τὴν] διὰ τοῦ φανέντος ἐπισήμου [εἰς] τὴν δι' αὐτοῦ
 60 ἐπιγενομένην ἀναγέννησιν. Ἐνθεν καὶ τὰ διπλᾶ γράμματα |
 τὸν ἀριθμὸν ἐπίσημον ἔχειν φησὶν· ὁ γὰρ ἐπίσημος ἀριθμὸς
 συγκερασθεὶς τοῖς εἰκοσιτέσσαρσι στοιχείοις τὸ τριακονταγράμ-
 ματον ὄνομα ἀπετέλεσε.

48. Κέχρηται δὲ διακόνῳ τῷ τῶν ἑπτὰ ἀριθμῶν μεγέθει,
 65 ἵνα τῆς αὐτοβουλήτου [βουλῆς] φανερωθῇ ὁ καρπός. Τὸν
 μέντοι ἐπίσημον ἐπὶ τοῦ παρόντος, φησί, τὸν ἐπὶ τοῦ ἐπι-
 σήμου μορφωθέντα νόησον, τὸν ὡσπερ μερισθέντα καὶ ἔξω
 μείναντα, ὅς τῇ αὐτοῦ δυνάμει τε καὶ φρονήσει διὰ τῆς ἑαυ-
 τοῦ προβολῆς τοῦτον τὸν [τὴν ζωὴν] τῶν ἑπτὰ δυνάμεων μι-
 70 μῆσει τῆς ἑπταδυνάμου δυνάμεως ἐψύχωσε κόσμον, καὶ ψυχὴν

Καὶ τὴν οἰκονομίαν δὲ ἐν τῇ ἕκτη τῶν ἡμερῶν, ἣτις ἐστὶ πα-
 ρασκευή, τὸν ἔσχατον ἄνθρωπον εἰς ἀναγέννησιν τοῦ πρώτου
 ἀνθρώπου πεφηνέναι, ἥς οἰκονομίας ἀρχὴν καὶ τέλος καὶ τὴν
 ἕκτην ὥραν, ἐν ἣ ἡ προσηλώθη τῷ ξύλῳ. Τὸν γὰρ τέλειον νοῦν,
 ἐπιστάμενον τὸν τῶν ἕξ ἀριθμὸν δυνάμιν ποιήσεως καὶ ἀνα-
 γεννήσεως ἔχοντα, φανερώσαι τοῖς νιοῖς τοῦ φωτὸς τὴν δι' αὐ-
 τοῦ φανέντος ἐπισήμου εἰς αὐτὸν δι' αὐτοῦ (εἰς αὐτὸν ἀριθμὸν
 Cod. reg.) γενομένην ἀναγέννησιν. Ἐνθεν καὶ τὰ διπλᾶ γράμματα
 τὸν ἀριθμὸν ἐπίσημον ἔχειν φησὶν· ὁ γὰρ ἐπίσημος ἀριθμὸς
 συκρασθεὶς τοῖς εἰκοσιτέσσαρσι στοιχείοις τὸ τριακονταγράμματος
 ὄνομα ἀπετέλεσε. Κέχρηται δὲ διακόνῳ τῷ τῶν ἑπτὰ ἀριθμῶν
 μεγέθει, ὡς φησὶν ἡ Μάρκου σιγή, ἵνα τῆς αὐτοβουλήτου βου-
 λῆς φανερωθῇ ὁ καρπός. Τὸν μέντοι ἐπίσημον τοῦτον ἀριθμὸν
 ἐπὶ τοῦ παρόντος, φησί, τὸν ἐπὶ τοῦ ἐπισήμου μορφωθέντα
 νόησον, τὸν ὡσπερ μερισθέντα ἢ διχοτομηθέντα καὶ ἔξω μεί-
 ναντα, ὅς τῇ ἑαυτοῦ δυνάμει τε καὶ φρονήσει διὰ τῆς ἀπ' αὐτοῦ
 προβολῆς τοῦτον τὸν τῶν ἑπτὰ δυνάμεων καὶ (κατὰ Cod. reg.)
 μίμησιν τῆς ἐβδομάδος δυνάμεως ἐψύχωσε κόσμον καὶ ψυχὴν

sceue, ultimum hominem ad regenerationem primi hominis apparuisse. Huius dispensationis initium et finem sextam esse horam, in qua affixus est cruci. Perfectam enim Mentem intelligentem senarium numerum, qui potestatem haberet creationis et regenerationis, manifestavisse filiis lucis per eum, qui apparuit insignis, eam, quae per ipsum postea accessit, regenerationem. Unde etiam duplices litteras insignem numerum habere ait; insignis enim numerus commixtus viginti quattuor litteris triginta litterarum nomen effecit.

48. Usus autem est ministra septem numerorum magnitudine, ut consilii a semet ipso consulti manifestaretur fructus. Insignem autem in praesenti, ait, intellige eum, qui die insigni formatus est, qui quasi dispersus est et extra mansit, qui ipsius potestate et intelligentia per ipsius propaginem hunc septem potestatum imitatione septemplicis potestatis animavit mundum, eumque animam constituit esse universi visibilis. Uti-

vissimum hominem in regenerationem primi hominis apparuisse, cuius dispositionis initium et finem sextam horam, in qua affixus est ligno. Perfectum enim sensum scientem eum numerum, qui est sex, virtutem fabricationis et regenerationis habentem, manifestasse filiis luminis eam generationem, quae facta est per eum, qui manifestatus est insignis, in eum numerum. Hinc etiam et duplices litteras numerum insignem habere ait. Insignis enim numerus commixtus viginti quattuor elementis XXX litterarum nomen explicuit.

7. Usus est autem diacono septem numerorum magnitudine, quemadmodum dicit Marci Sige, ut ab se cogitatae cogitationis manifestetur fructus. Et insignem quidem hunc numerum in praesenti ait eum, qui ab insigni figuratus est, intelligi, eum, qui quasi in partes divisus est aut praecisus et foris perseveravit, qui sua virtute et prudentia per eam, quae est ab eo, emissionem hunc, qui est septem virtutum secundum imitationem hebdomadis virtutis, animavit mundum, et animam posuit esse huius universi, quod videtur. Utitur autem

γεννησαι ὡς ἔχοντα C 59. τὴν et εἰς uncinis inclusimus ἐπισήμου] ἐπισήμως C 60. γράμματα] πράγματα C 65. βουλῆς add M coll. Iren. 69. τοῦτον τὸν [τὴν ζωὴν] τῶν] τοῦτον τὴν ζωὴν τῶν C: τὴν ζωὴν ex margine illatum videtur, pertinens fortasse ad ψυχὴν lin. 70. M

ἔθετο εἶναι τοῦ ὀρωμένου παντός. Κέχρηται μὲν οὖν καὶ οὗτος τῷδε τῷ ἔργῳ, ὡς ἀνθαιρέτως ὑπ' αὐτοῦ γενομένῳ, τα δὲ διακονεῖ, μιμήματα ὄντα τῶν ἀμιμήτων, τῆς ἐνθυμήσεως τῆς μητρός. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος οὐρανὸς φθέγγεται τὸ ἄλφα, 75 ὁ δὲ μετὰ τοῦτον τὸ εἴ, ὁ δὲ τρίτος τὸ ἦτα, ὁ δὲ τέταρτος, ὁ καὶ μέσος τῶν ἐπτά, τὴν τοῦ ἰῶτα δύναμιν, ὁ δὲ πέμπτος τὸ οὐ, ἔκτος δὲ τὸ υ, ἑβδομος δὲ καὶ τέταρτος ἀπὸ τοῦ μέσου τὸ ω. Αἱ τε δυνάμεις πᾶσαι εἰς ἓν συμπλακεῖσαι ἠχοῦσι καὶ 80 δοξάζουσιν ἐκεῖνον, ὑφ' οὗ προεβλήθησαν, ἡ δὲ δόξα τῆς ἠγήσεως ἀνεπέμφθη πρὸς τὸν προπάτορα. Ταύτης μέντοι τῆς δοξολογίας τὸν ἦχον, εἰς τὴν γῆν φερόμενον, φησὶ πλάστην γίνεσθαι καὶ γεννήτορα τῶν ἐπὶ τῆς γῆς· τὴν δὲ ἀπόδειξιν ἀπὸ τῶν ἄρτι γεννωμένων βρεφῶν, ὧν ἡ ψυχὴ ἅμα τῷ ἐκ 85 μητρὸς προελθεῖν ἐπιβοᾷ ὁμοίως ἐνὸς ἐκάστου τῶν στοιχείων τούτων τὸν ἦχον. Καθὼς οὖν [αἱ] ἐπτά, φησί, δυνάμεις δοξάζουσιν τὸν λόγον, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ ἐν τοῖς βρέφεσι κλαί-

ἔθετο εἶναι τοῦ ὀρωμένου παντός. Κέχρηται μὲν οὖν καὶ αὐτὸς οὗτος τῷδε τῷ ἔργῳ ὡς ἀνθαιρέτως ὑπ' αὐτοῦ γενομένῳ, τάδε διακονεῖ μιμήματα ὄντα τῶν ἀμιμήτων τὴν ἐνθυμήσιν τῆς μητρός. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος οὐρανὸς φθέγγεται τὸ α, ὁ δὲ μετὰ τοῦτον τὸ ε, ὁ δὲ τρίτος ἦ, τέταρτος δὲ καὶ μέσος τῶν ἐπτά τὴν τοῦ ι δύναμιν ἐκφωνεῖ, ὁ δὲ πέμπτος τὸ ο, ἔκτος δὲ τὸ υ, ἑβδομος καὶ τέταρτος ἀπὸ μέρους τὸ ω στοιχεῖον ἐκβοᾷ, καθὼς ἡ Μάρκου σιγή, ἡ πολλὰ μὲν φλυαροῦσα, μηδὲν δὲ ἀληθὲς λέγουσα διαβεβαιοῦται· αἴτινες δυνάμεις ὁμοῦ, φησί, πᾶσαι εἰς ἀλλήλας συμπλακεῖσαι ἠχοῦσι καὶ δοξάζουσιν ἐκεῖνον, ὑφ' οὗ προεβλήθησαν. Ἡ δὲ δόξα τῆς ἠγῆς ἀναπέμπεται εἰς τὸν προπάτορα. Ταύτης μέντοι τῆς δοξολογίας τὸν ἦχον εἰς τὴν γῆν φερόμενόν φησὶ πλάστην γενέσθαι καὶ γεννήτορα τῶν ἐπὶ τῆς γῆς· τὴν δὲ ἀπόδειξιν φέρει ἀπὸ τῶν ἄρτι γεννωμένων βρεφῶν, ὧν ἡ ψυχὴ ἅμα τῷ ἐκ μητρὸς προελθεῖν ἐπιβοᾷ ἐνὸς ἐκάστου τῶν στοιχείων τούτων τὸν ἦχον. Καθὼς οὖν αἱ ἐπτά, φησί, δυνάμεις δοξάζουσιν τὸν λόγον, οὕτως καὶ ἡ ψυχὴ ἐν

71. κέχρηται C 72. τῷδε ἔργῳ C γενόμενα C M 72. 73. τὰ δὲ διακονεῖ] τὰ δι' εἰκόνων C M 74—78. Cf. Io. Laurent. Philadelphien. Lydus *De mensibus* II, 2. p. 38 ed. Roether. 74. φθέγγεται] γαίνεται C 75. εἴ] εἴ C M 75. 76. ὁ καὶ μέσος R.

tur igitur et hic hoc opere tanquam sponte a se facto, illa vero ministrant, cum sint imitamenta rerum imitatione non ¹⁵ expressarum, cogitationis matris. Et primum quidem caelum fatur *A*, alterum autem *E*, tertium autem *H*, quartum autem, quod est medium inter septem, *I* litterae potestatem, quintum autem *O*, sextum autem *Y*, septimum autem, quod est quartum a medio, *Ω*. Potestatesque omnes in unum compli- ²⁰ catae sonant et glorificant illum, a quo prolatae sunt, glorificatio autem sonorum sursum missa est ad Propatorem. Huius autem glorificationis sonum in terram delatum ait fictorem existisse et genitorem rerum terrenarum; documentum autem re- ²⁵ peti a recens natis infantibus, quorum anima, simul atque ex utero emersit, exclamat pariter uniuscuiusque horum elementorum sonum. Sicuti igitur, inquit, septem illae potestates glorificant Logum, ita etiam anima in infantibus lacrimans.

et ipse hic hoc opere quasi spontanee ab ipso facto, reliqua vero ministrant, cum sint imitationes inimitabilium, enthymesis matris. Et primum quidem caelum sonat *A*, quod autem est post illum *E*, tertium autem *H*, quartum vero et medium numeri VII Iotae virtutem enarrat, quintum vero *O*, sextum autem *Y*, septimum autem et IV a medio *Ω* elementum exclamat, quemadmodum Marci Sige, quae multa quidem loquacius exsequitur, nihil autem verum loquens affirmat. Quae virtutes, ait, omnes simul in invicem complexae sonant et glorificant illum, a quo emissae sunt. Gloria autem soni mittitur in Propatorem. Huius autem glorificationis sonum in terram delatum ait plasmatorem factum et generatorem eorum quae sunt in terra.

8. Ostensionem autem affert ab iis, qui nunc nascuntur infantibus, quorum anima, simul ut de vulva progressa est, exclamat uniuscuiusque elementi hunc sonum. Sicut ergo septem virtutes, inquit, glorificant Verbum, sic et anima in infantibus plorans et plangens Marcum glorificat eum. Propter

Scottus: καὶ ὁ μέσος C M 76. 77. τὸ οὐ] τὸ οὐ C: τὸ ο M 82.
τὴν δὲ] τῶν δὲ C 83. γενομένων C 85. τοῦτον τὸν ἦχον C M
αἱ add M

ουσα. Διὰ τοῦτο δὲ φησὶ καὶ τὸν Δαβὶδ εἰρηκέναι· Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον· καὶ πάλιν· Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ. Ἐπὶ 90 δὲ ἐν πόνοις γένηται ἡ ψυχὴ, ἐπιβοᾷ οὐδὲν ἕτερον ἢ τὸ ὦ, ἐφ' ᾧ ἀνιάται, ὅπως γνωρίσασα ἢ ἄνω ψυχὴ τὸ συγγενὲς αὐτῆς βοηθὸν αὐτῇ καταπέμψῃ.

49. Καὶ περὶ τούτων μὲν οὕτως. Περὶ δὲ τῆς τῶν εἰκοσι- τεσσάρων στοιχείων γενέσεως οὕτως λέγει· Τῇ μονότητι συν- 95 υπάρχειν ἐνότητα, ἐξ ὧν δύο προβολαί, μονάς τε καὶ τὸ ἐν, δις δύο οὔσαι τέσσαρες ἐγένοντο· δις γὰρ | δύο τέσσαρες. Καὶ πάλιν αἱ δύο καὶ τέσσαρες εἰς τὸ αὐτὸ συντεθεῖσαι τὸν τῶν ἕξ ἐφανερώσαν ἀριθμὸν, οὔτοι δὲ οἱ ἕξ τετραπλασιασθέν- τες τὰς εἰκοσιτέσσαρας. Καὶ τὰ μὲν τῆς [πρώτης] τετραδος

τοῖς βρέφεσι κλαίουσα καὶ θρηνοῦσα Μάρκον δοξάζει αὐτόν. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὸν Δαβὶδ εἰρηκέναι· Ἐκ στόματος νη- πίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον· καὶ πάλιν· Οἱ οὐρανοὶ τῶν οὐρανῶν διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ. Καὶ διὰ τοῦτο ἐν τε πόνοις καὶ ταλαιπωρίαις ψυχὴ γενομένη εἰς δι- λισμόν αὐτῆς ἐπιφωνεῖ τὸ ὦ εἰς σημεῖον αἰνέσεως, ἵνα γνωρί- σασα ἢ ἄνω ψυχὴ τὸ συγγενὲς αὐτῆς βοηθὸν αὐτῇ καταπέμψῃ.

8. Καὶ περὶ μὲν τοῦ παντός ὀνόματος τριάκοντα ὄντος γραμμάτων τούτου, καὶ τοῦ βυθοῦ τοῦ ἀΰξαντος ἐκ τῶν τούτου γραμμάτων, ἔτι τε τῆς ἀληθείας σώματος δωδεκαμελοῦς ἐκ δύο γραμμάτων συνεσιῶτος, καὶ τῆς φωνῆς αὐτῆς, ἣν προσομιλήσασα, καὶ περὶ τῆς ἐπιλύσεως τοῦ μὴ λαληθέντος ὀνόματος καὶ περὶ τῆς τοῦ κόσμου ψυχῆς καὶ ἀνθρώπου καθὰ ἔχουσι τὴν κατ' εἰ- κόνα οἰκονομίαν, οὕτως ἐλήρησεν. Κ. τ. λ.

Οὕτως οὖν ἀπαγγέλλει ἡ πάνσοφος αὐτῷ σιγῇ τὴν γένεσιν τῶν εἰκοσιτεσσάρων στοιχείων· Τῇ μονότητι συνυπάρχειν ἐνό- τητι, ἐξ ὧν δύο προβολαί, κατ' ἃ προείρηται, μονάς τε καὶ τὸ ἐν ἐπὶ δύο οὔσαι τέσσαρα ἐγένοντο· δις γὰρ δύο τέσσαρες. Καὶ πάλιν αἱ δύο καὶ τέσσαρες εἰς τὸ αὐτὸ συντεθεῖσαι τὸν τῶν ἕξ ἐφανερώσαν ἀριθμὸν, οὔτοι δὲ οἱ ἕξ τετραπλασιασθέντες τὰς εἰκοσιτέσσαρας ἀπεκύησαν μορφάς. Καὶ τὰ μὲν τῆς πρώτης τε-

87. 88. Psalm. 8, 3. 88. κατηρτίσω C 89. Psalm. 18, 2. 90. ὡς ἐπι- βοᾷ C: ὡς abundans hoc loco ex margine illatum videtur, ubi ad ὀπίσω aliquis notaverit correctionem ὡς, ut legatur ὅπως. M 91. ὅπως] ὀπίσω C

Propterea autem et David ait dixisse: *Ex ore infantium et lactentium perfecisti laudem*, et rursus: *Caeli enarrant gloriam* ³⁰ *dei*. Quando autem in aerumnis versabitur anima, exclamat nihil aliud nisi Ω, quandoquidem cruciatur, ut anima, quae supra est, ubi cognovit id quod sibi cognatum est, adiutorem ei demittat.

49. Et de his quidem hactenus. De viginti quattuor lit- ³⁵ ⁴⁰ terarum autem origine haec docet: Una cum Solitate extare Unitatem, ex quibus duae propagines, hoc est Monas et Unum, quae additae quattuor extiterunt; bis enim duo quattuor. Et rursus duo et quattuor in unum composita senarium numerum monstraverunt, haec sex autem quadruplicata illas viginti quat- ⁴⁰ tuor (sc. litteras). Et primi quidem quaternionis nomina, quae

hoc autem et David dixisse: *Ex ore infantium et lactentium perfecisti laudem*; et iterum: *Caeli enarrant gloriam dei*. Et propter hoc, quando in doloribus et calamitatibus anima fuerit, in revelationem suam dicit Ω in signum laudationis, ut cognoscens illa, quae sursum est, anima quod est cognatum suum adiutorium ei deorsum mittat.

9. Et de omni quidem nomine, quod est XXX litterarum, et de Bytho, qui augmentum accipit ex huius litteris, adhuc etiam de Veritatis corpore, quod est duodecim membrorum, unoquoque membro ex duabis litteris constante, et de voce eius, quam locuta est non locuta, et de resolutione eius nominis, quod non est enarratum, et de mundi anima et hominis, secundum quae habent illam, quae est ad imaginem, dispositionem, sic deliravit. Cet.

Cap. XV. 1. Sic autem annunciat perquam sapiens eorum Sige generationem XXIV elementorum: Cum Solitate esse Unitatem, ex quibus duae sunt emissiones, sicut praedictum est, Monas et Hen, quae duplicatae IV factae sunt; bis enim duo quattuor. Et rursus duo et quattuor in id ipsum compositae VI manifestaverunt numerum, hi autem sex quadruplicati viginti quattuor generaverunt figuras. Et quidem quae sunt

92. καταπέμψει C 96. δις δύο οὔσαι] δις δύο οὔσαι C: Ἄν αἱ συν-
οὔσαι? 97. συντεθῆσαι C 99. τὰ μὲν] ταῦτα μὲν C M πρώτης
om C M

1 ὀνόματα, ἅγια ἁγίων νοούμενα καὶ μὴ δυνάμενα λεχθῆναι, γινώσκεισθαι ὑπὸ μόνου τοῦ υἱοῦ· ταῦτα ὁ πατήρ οἶδε τίνα ἐστί. Τα μετὰ σιωπῆς καὶ μετὰ πίστεως ὀνομαζόμενα παρ' αὐτῷ ἐστὶ ταῦτα· ἄρρητος καὶ σιγή, πατήρ καὶ ἀλήθεια.
 5 Ταύτης δὲ τῆς τετραδὸς ὁ σύμπας ἀριθμὸς ἐστὶ στοιχείων εἰκοσιτεσσάρων. Ὁ γὰρ ἄρρητος ἔχει στοιχεῖα ἑπτὰ, ἡ σιγή (σειγή) πέντε, καὶ ὁ πατήρ πέντε, καὶ ἡ ἀλήθεια ἑπτὰ.
 Ὁσαύτως δὲ καὶ ἡ δευτέρα τετράς, λόγος καὶ ζωή, ἄνθρωπος καὶ ἐκκλησία τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν τῶν στοιχείων ἀνέδει-
 10 ξαν. Καὶ τὸ τοῦ σωτῆρος ῥητὸν ὄνομα [τουτέστι τὸν Ἰησοῦν] γραμμάτων ὑπάρχειν ἕξ, τὸ δ' ἄρρητον αὐτοῦ ἐπ' ἀριθμῷ τῶν κατὰ ἕν γραμμάτων στοιχείων ἐστὶν εἰκοσιτεσσάρων, υἱὸς δὲ Χριστὸς (Χρειστὸς) δώδεκα, τὸ δὲ ἐν τῷ Χριστῷ ἄρρητον γραμμάτων τριάκοντα καὶ αὐτὸ τοῖς ἐν αὐτῷ γράμμασι
 15 κατὰ ἕν τῶν στοιχείων ἀριθμουμένων. Τὸ γὰρ Χριστὸς (Χρειστὸς) ἐστὶ στοιχείων ὀκτώ. Τὸ μὲν | γὰρ χεῖ τριῶν, τὸ

τετραδὸς ὀνόματα, ἅγια ἁγίων νοούμενα καὶ μὴ δυνάμενα λεχθῆναι, γινώσκεισθαι ὑπὸ μόνου τοῦ υἱοῦ, ἃ ὁ πατήρ οἶδε τίνα ἐστί. Τα δὲ σεμνὰ καὶ μετὰ πίστεως ὀνομαζόμενα παρ' αὐτῷ ἐστὶ ταῦτα· ἄρρητος καὶ σιγή, πατήρ τε καὶ ἀλήθεια. Ταύτης δὲ τῆς τετραδὸς ὁ σύμπας ἀριθμὸς ἐστὶ στοιχείων εἰκοσιτεσσάρων. Ὁ γὰρ ἄρρητος ὄνομα γράμματα ἔχει ἐν ἑαυτῷ ἑπτὰ, ἡ δὲ σιγή πέντε καὶ ὁ πατήρ, καὶ ἡ ἀλήθεια ἑπτὰ, ἃ συντεθέντα ἐπὶ τὸ αὐτό, τὰ δις πέντε καὶ δις ἑπτὰ τὸν τῶν εἰκοσιτεσσάρων ἀριθμὸν ἀνεπλήρωσεν. Ὁσαύτως δὲ καὶ ἡ δευτέρα τέτρας, λόγος καὶ ζωή, ἄνθρωπος καὶ ἐκκλησία, τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν τῶν στοιχείων ἀνέδειξεν. Καὶ τὸ μὲν τοῦ σωτῆρος ῥητὸν ὄνομα (ὀκτώ καὶ δέκα) γραμμάτων ὑπάρχειν ἕξ, τὸν (sic) δ' ἄρρητον αὐτοῦ γραμμάτων εἰκοσιτεσσάρων, υἱὸς Χριστὸς γραμμάτων δώδεκα, τὸ δὲ ἐν Χριστῷ ἄρρητον γραμμάτων τριάκοντα. Καὶ διὰ τοῦτο φησὶν αὐτὸν $\bar{\alpha}$ καὶ $\bar{\omega}$, ἵνα τὴν περισσεύσαν μηνύσῃ, τοῦτον ἔχοντος τὸν ἀριθμὸν τούτου τοῦ ὀρνέου.

2. ὑπὸ] δὲ ὑπὸ C M οἶδε] δὲ C 3. μετὰ σιωπῆς] An μετὰ σεμνότητος coll. Iren.? 10. τουτέστι τὸν Ἰησοῦν] Haec verba, quae lin. 12 expunximus, huc transponenda esse videntur. Cf. Iren. 11. ὑπάρχει M τὸ δ' ἄρρητον] τὸ δὲ ῥητὸν C 12. ἐν γραμμάτων]

sancta sanctorum intelligantur et quae pronounciari nequeant, cognosci a solo Filio. Haec Pater novit quae sint. Ea autem, quae cum sacro silentio et cum fide enunciantur, haec sunt: Arrhetus et Sige, Pater et Aletheia. Huius autem quaternionis uni-⁴⁵ versus numerus viginti quattuor est elementorum. Arrhetus, (*Ἄρρητος*) enim habet septem elementa, Sige (*Σειγή*) quinque et Pater (*Πατήρ*) quinque et Aletheia (*Ἀλήθεια*) septem. Pariter autem etiam alter quaternio, Logos et Zoe, Anthropus et Ecclesia, eundem numerum elementorum reddiderunt. Et Sal-⁵⁰ vatoris effabile nomen, hoc est Iesum (*Ἰησοῦν*), litterarum esse sex, ineffabile autem numeratis singulatim litteris litterarum viginti quattuor est, *υἱός* autem *Χριστός* (*Χρειστός*) duodecim. Ineffabile autem in Christo nomen triginta elementorum et ipsum est secundum litteras, quae in eo insunt, elementis sin-⁵⁵ gulatim numeratis. *Christus* (*Χρειστός*) enim nomen elementorum octo est. *Χεῖ* (*X*) enim littera trium elementorum est,

primae quaternationis nomina sancta sanctorum intelliguntur, quae non possunt enarrari; intelliguntur autem a solo Filio, quae Pater scit quaenam sunt. Alia vero, quae cum gravitate et honore et fide nominantur, apud eum sunt haec: *ἄρρητος* et *σιγή*, *πατήρ* et *ἀλήθεια*. Huius autem quaternationis univ-⁵⁰ versus numerus est litterarum viginti quattuor. *Ἄρρητος* enim nomen litteras habet in se septem, *σειγή* quinque et *πατήρ* quinque et *ἀλήθεια* VII, quae composita in se, bis quinque et bis septem, XXIII numerum adimpleverunt. Similiter et secunda quaternatio Logos et Zoe, Anthropos et Ecclesia eundem numerum elementorum ostenderunt. Et salvatoris quoque narrabile nomen *Ἰησοῦς* litterarum est sex, inenarrabile autem eius litterarum viginti quattuor, *Υἱός* et *Χριστός* litterarum XII, quod est autem in Christo inenarrabile, litterarum XXX. Et propter hoc ait eum *A* et *Ω*, ut *περιστεράν* manifestet, cum hunc numerum habeat haec avis.

ἐγγραμμιάτων C Post γραμμιάτων C M addunt *τουτέστι τὸν Ἰησοῦν*
 13. τὸ δὲ] τῷ δὲ C 14. καὶ αὐτὸ τοῖς] Haec et quae sequuntur us-
 que ad lin. 19 *Καὶ διὰ τοῦτο* desunt in Irenaeo 15. τῶν στοιχείων
ἀριθμουμένων] *στοιχείων ἀριθμούμενον* C M 16. *χεῖ*] *χρη* C: *χε* M

δὲ ρ δύο, καὶ τὸ εἶ δύο, καὶ ῑ τεσσάρων, τὸ σ̄ πέντε, καὶ τὸ τ̄ τριῶν, τὸ δὲ οὐ δύο, καὶ τὸ σάν τριῶν. Οὕτως τὸ ἐν τῷ Χριστῷ ἄρρητον φάσκουσι στοιχείων τριάκοντα. Καὶ διὰ τοῦτο
 20 δέ, φασίν, αὐτὸν λέγειν· Ἐγὼ τὸ ἄλφα καὶ τὸ ω̄, ἐπιδεικνύντια τὴν περισσευράν τοῦτον ἔχουσιν τὸν ἀριθμὸν, ὃ ἔστιν ὀκτακόσια ἐν.

50. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ταύτην μὲν ἔχει τὴν ἄρρητον γένεσιν. Ἀπὸ γὰρ τῆς μητρὸς τῶν ὄλων, τῆς πρώτης τετραδος, ἐν θυγατρὸς τρόπῳ προῆλθεν ἢ δευτέρα τετράς, καὶ ἐγένετο ὄγδοάς, ἐξ ἧς προῆλθεν ἢ δεκάς· οὕτως ἐγένετο δεκαοκτώ. Ἡ οὖν δεκάς ἐπισυνελθοῦσα τῇ ὄγδοάδι καὶ δεκαπλασίονα αὐτὴν ποιήσασα τὸν τῶν ὄγδοήκοντα [προεβίβασεν ἀριθμὸν, καὶ τὰ ὄγδοήκοντα] πάλιν δεκαπλασιάσασα τὸν τῶν ὀκτακοσίων ἀριθμὸν
 30 ἐγέννησεν, ὥστε εἶναι τὸν ἅπαντα τῶν γραμμάτων ἀριθμὸν ἀπὸ ὄγδοάδος εἰς δεκάδα προελθόντα, [εἶναι] ἢ καὶ π̄ καὶ ω̄, ὃ ἔστιν Ἰησοῦς· τὸ γὰρ Ἰησοῦς ὄνομα κατὰ τὸν ἐν τοῖς γράμμασιν ἀριθμὸν ἔστιν ὀκτακόσια ὄγδοηκονταοκτώ. Καὶ τὸ ἀλφάβητον δὲ τὸ Ἑλληνικὸν ἔχει μονάδας ὀκτὼ [καὶ δεκάδας]
 35 ὀκτὼ] καὶ ἑκατοντάδας ὀκτὼ, τὴν τῶν ὀκτακοσίων ὄγδοηκοντα-

9. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ταύτην ἔχει, φησί, τὴν ἄρρητον γένεσιν. Ἀπὸ γὰρ τῆς μητρὸς τῶν ὄλων, τῆς πρώτης τετραδος, ἐν θυγατρὸς τρόπῳ προῆλθεν ἢ δευτέρα τετράς, καὶ ἐγένετο ὄγδοάς, ἐξ ἧς προῆλθε δεκάς· οὕτως ἐγένετο δεκάς καὶ ὄγδοάς. Ἡ οὖν δεκάς ἐπισυνελθοῦσα τῇ ὄγδοάδι καὶ δεκαπλασίονα αὐτὴν ποιήσασα τὸν τῶν ὄγδοήκοντα προεβίβασεν ἀριθμὸν, καὶ τὰ ὄγδοήκοντα πάλιν δεκαπλασιάσασα τὸν τῶν ὀκτακοσίων ἀριθμὸν ἐγέννησεν, ὥστε εἶναι τὸν ἅπαντα τῶν γραμμάτων ἀριθμὸν ἀπὸ ὄγδοάδος εἰς δεκάδα προελθόντα, ἢ καὶ π̄ καὶ ω̄, ὃ ἔστι δεκαοκτώ· τὸ γὰρ Ἰησοῦ ὄνομα καὶ τὸν ἐν τοῖς γράμμασιν ἀριθμὸν ω̄ ἔστιν ὄγδοηκονταοκτώ. Ἔχει σαφῶς καὶ τὴν ὑπερουράνιον τοῦ ἢ καὶ τοῦ σ̄ κατ' αὐτοὺς γένεσιν. Διὸ καὶ τὸν ἀλφάβητον τῶν Ἑλλήνων ἔχειν μονάδας ὀκτὼ καὶ δεκάδας ὀκτὼ καὶ ἑκατοντάδας ὀκτὼ, τὴν τῶν ὀκτακοσίων ὄγδοηκονταοκτὼ ψῆφον

17. εἶ] ἐν C M 18. οὐ] ου C M σάν] ν C 20. Αρσ.
 22, 13. Cf. ibid. 1, 8. 21, 6. 25. προσῆλθεν C 26. δεκαοκτώ.] ἰῶτα, εἶτα δεκαοκτώ. C, quod M mutavit in δέκα, εἶτα δεκαοκτώ.

P (rho) autem duorum et *εῖ* (*E*) duorum et *I* (iota) quattuor, *Σ* (sigma) quinque et *T* (tau) trium, *οῦ* (*O*) autem duorum et *σάν* trium. Ita id quod in Christo est ineffabile dicunt triginta⁶⁰ esse elementorum. Et propter hoc aiunt eum dicere: *Ego Α et Ω*, ostendentem columbam quae hunc habet numerum, qui est octingenta unum.

50. Et Iesus vero hanc habet ineffabilem originem. Etenim a matre universorum, prima tetrade, instar filiae venit⁶⁵ altera tetras, et extitit ogdoas, unde venit decas: ita extiterunt octodecim. Decas igitur congressa cum ogdoade postquam decuplicavit eam, octogenarium numerum produxit, et octogenarium rursus postquam decuplicavit, numerum qui est octingentorum genuit, ut sit universus numerus litterarum ab⁷⁰ ogdoade secundum decadem progressus 888, quod est Iesus; *Iesus* enim nomen ex numero litterarum est 888. Et alphabetum vero Graecorum habet monades octo et decades octo et hecatontades octo, numerum octingentorum octoginta octo

2. Iesus autem hanc habet, inquit, inenarrabilem genesim. A matre enim universorum, id est primae quaternationis, in filiae locum processit secunda quaternatio, et facta est octonatio, ex qua progressa est decas; sic factum est XVIII. Decas itaque adiuncta octonationi et decuplam eam faciens LXXX fecit numerum, et rursus octuagies decies octingentorum numerum fecit, ut sit universus litterarum numerus ab octonatione in decadem progrediens octo et octuaginta et DCCC, quod est Iesus; *Iesus* enim nomen secundum Graecarum litterarum computum DCCC sunt LXXXVIII. Habes manifeste et supercaelestis Iesu secundum eos genesim. Quapropter et A B Graecorum habere monadas octo et decadas VIII et hecatontadas VIII, DCCCLXXXVIII numerum ostendentia, hoc est

Nimirum non perspexit librarium, cum in libro suo reperisset $\overline{\eta}$, depravasse in $\overline{\iota\omega\tau\alpha\ \epsilon\iota\tau\alpha}$ [$\overline{\eta\tau\alpha}$], et deinde numerum ipsum denuo addidisse.
 27. $\overline{\epsilon\pi\iota\sigma\upsilon\upsilon\epsilon\lambda\theta\omicron\upsilon\sigma\alpha}$] $\overline{\epsilon\sigma\tau\eta\ \sigma\upsilon\upsilon\epsilon\lambda\theta\omicron\upsilon\sigma\alpha}$ C 28. 29. $\overline{\pi\rho\omicron\epsilon\beta\iota\beta\alpha\sigma\epsilon\upsilon\upsilon}$ — $\overline{\delta\gamma\delta\omicron\gamma\kappa\omicron\upsilon\tau\alpha}$ om C 29. $\overline{\delta\epsilon\kappa\alpha\pi\lambda\alpha\sigma\iota\acute{\alpha}\sigma\alpha\upsilon\tau\alpha}$ C 30. $\overline{\epsilon\gamma\acute{\epsilon}\nu\eta\eta\sigma\iota\upsilon\upsilon}$ C 31. $\overline{\delta\gamma\delta\omicron\acute{\alpha}\delta\omicron\varsigma}$] $\overline{\delta\gamma\delta\omicron\acute{\alpha}\delta\alpha}$ C $\overline{\pi\rho\omicron\epsilon\lambda\theta\acute{\omicron}\nu\tau\alpha}$] $\overline{\pi\rho\omicron\sigma\epsilon\lambda\theta\acute{\omicron}\nu\tau\alpha}$ C M $\overline{\epsilon\iota\upsilon\alpha\iota}$ de-
 lendum esse iam M suspicatus est. $\overline{\eta}$] $\overline{\eta\tau\alpha}$ C M 34. 35. $\overline{\kappa\alpha\iota}$ —
 $\overline{\delta\alpha\tau\omega}$ supplevit M

οκτῶ ψῆφον ἐπιδεικνύον, τουτέστι τὸν Ἰησοῦν, ἐκ πάντων συνεσιῶτα τῶν ἀριθμῶν. Καὶ διὰ τοῦτο ἄλφα [καὶ ω] ὀνομάζεσθαι αὐτόν, τὴν ἐκ πάντων γένεσιν σημαίνοντα.

51. Περὶ δὲ τῆς τούτου δημιουργίας οὕτως λέγει· Ἀπο
40 τῆς τετράδος τῆς δευτέρας δυνάμεις ἀπορρυσάσας δεδημιουργη-
κέναι τὸν ἐπὶ γῆς φανέντα Ἰησοῦν, καὶ τοῦ λόγου τὸν τόπον
ἀναπεπληρωκέναι τὸν ἄγγελον Γαβριήλ, τῆς δὲ ζωῆς τὸ ἅγιον
πνεῦμα, τοῦ δὲ ἀνθρώπου τὴν τοῦ ὑψίστου δύναμιν, τῆς δὲ
ἐκκλησίας τὴν παρθένον. Οὕτως ὁ κατ' οἰκονομίαν διὰ τῆς
45 Μαρίας γενεσιουργεῖται παρ' αὐτῷ ἄνθρωπος. Ἐλθόντος δὲ
αὐτοῦ εἰς τὸ ὕδωρ, κατελθεῖν εἰς αὐτόν ὡς περιστερὰν τὸν
ἀναβαίνοντα ἄνω καὶ πληρώσαντα τὸν δωδέκατον ἀριθμόν, ἐν
ᾧ ὑπάρχει τὸ σπέρμα τούτων τῶν συγκατασπαρέντων αὐτῷ καὶ
συγκαταβάντων καὶ συναναβάντων. Ταύτην δὲ τὴν δύναμιν
50 τὴν καταβάσαν εἰς αὐτόν, [σπέρμα] φησὶν εἶναι τοῦ πληρώμα-

[ἔπειτα] δεικνύοντα, τουτέστι τὸ εἰ̄η̄, τὸν ἐκ πάντων συνεσιῶτα τῶν ἀριθμῶν, καὶ διὰ τοῦ ἄλφα καὶ ω ὀνομάζεσθαι αὐτόν, τὴν ἐκ πάντων γένεσιν σημαίνοντα. Καὶ πάλιν οὕτως· Τῆς πρώτης τετράδος κατὰ πρόσβασιν ἀριθμοῦ εἰς αὐτὴν συντιθεμένης ὁ τῶν δέκα ἀνεφάνη ἀριθμός. κ. τ. λ.

10. Ἀπὸ τετράδος γὰρ προῆλθον οἱ αἰῶνες· ἦν δὲ ἐν τῇ τετράδι ἄνθρωπος καὶ ἐκκλησία, λόγος καὶ ζωή. Ἀπὸ τούτων οὖν δυνάμεις, φησὶν, ἀπορρυσάσαι ἐγενεσιούργησαν τὸν ἐπὶ γῆς φανέντα Ἰησοῦν, καὶ τοῦ μὲν λόγου ἀναπεπληρωκέναι τὸν τόπον τὸν ἄγγελον Γαβριήλ, τῆς δὲ ζωῆς τὸ ἅγιον πνεῦμα, τοῦ δὲ ἀνθρώπου τὴν δύναμιν τοῦ υἱοῦ, τὸν δὲ τῆς ἐκκλησίας τόπον ἢ παρθένος ἐπέδειξεν [ἔδειξεν Cod. reg.]. Οὕτως τε ὁ κατ' οἰκονομίαν διὰ τῆς Μαρίας γενεσιουργεῖται παρ' αὐτῷ ἄνθρωπος, ὃν ὁ πατήρ τῶν ὄλων διελθόντα διὰ μήτρας ἐξελέξατο διὰ λόγου εἰς ἐπίγνωσιν αὐτοῦ. Ἐλθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὸ ὕδωρ, κατελθεῖν εἰς αὐτόν ὡς περιστερὰν τὸν ἀναδραμόντα ἄνω καὶ πληρώσαντα τὸν δωδέκατον ἀριθμόν, ἐν ᾧ ὑπάρχει τὸ σπέρμα τούτων τῶν συσπαρέντων αὐτῷ καὶ συγκαταβάντων καὶ συναναβάντων. Αὐτὴν δὲ τὴν δύναμιν κατελθοῦσαν σπέρμα φησὶν εἶναι τοῦ πατρὸς,

36. ἐπιδεικνύοντα C M

C M 37. καὶ ω om C M

να C

41—44. Cf. Luc. 1, 26—38.

36. 37. συνεσιῶτα τῶν] τῶν συνεσιῶτων

40. 41. ἀπορρυσάσας δεδημιουργικέ-

41. τὸν τόπον] τοῦτον C M

exhibens, hoc est Iesum, qui ex omnibus numeris constat, 75 proptereaque eum se vocare \mathcal{A} et Ω , generationem suam ex omnibus ortam indicantem.

51. De fabricatione autem huius ita dicit: \mathcal{A} quaternione altero potestates emanasse, quae fabricaverint Iesum qui in terris apparuit, et Logi obtinuisse locum angelum Gabriel, Vitae 80 autem spiritum sanctum, Hominis autem Altissimi virtutem, Ecclesiae autem virginem. Ita qui est ex dispensatione homo per Mariam editur secundum eum. Cum autem venisset in aquam, descendisse in eum tanquam columbam illam, qui ascendit superne et duodecimum numerum impleverat, in quo 85 extat semen eorum, qui sunt una cum eo sati et una descenderunt et ascenderunt. Hanc autem potestatem, quae descendit in eam, semen ait esse pleromatis, habens in se et Patrem et

Iesum, qui est ex omnibus constans numeris, et propter hoc \mathcal{A} et Ω nominari eum, cum significant ex omnibus eius generationem. Et iterum ita: Primae quaternationis secundum progressionem numeri in semet ipsam compositae X apparuit numerus; etc.

3. \mathcal{A} quaternatione enim progressi sunt aeones. Erat autem in quaternatione Anthropos et Ecclesia, Logos et Zoe. Ab iis igitur virtutes, ait, emanatae generaverunt eum, qui in terra manifestatus est, Iesum, et Logi quidem locum adimplesse angelum Gabriel, Zoes autem spiritum sanctum, Anthropi autem Altissimi virtutem, Ecclesiae autem locum virgo ostendit. Et sic ille, qui est secundum dispositionem, per Mariam generatur apud eum homo, quem Pater omnium transeuntem per vulvam elegit per Verbum ad agnitionem suam. Cum autem venisset ipse ad aquam, descendisse in eum quasi columbam eum, qui recucurrit sursum, et implevit XII numerum, in quo inerat semen eorum, qui conseminati sunt cum eo et condescenderunt et coascenderunt. Ipsam autem virtutem, quae descendit, semen dicit esse Patris, habens in se et Patrem et

45. $\alpha\upsilon\tau\omega\tilde{\nu}$] $\alpha\upsilon\tau\omega\tilde{\nu}$ C M

47. $\alpha\nu\alpha\beta\alpha\iota\nu\omicron\nu\tau\alpha$] $\alpha\nu\alpha\beta\acute{\alpha}\nu\tau\alpha$?

50. $\sigma\pi\acute{\epsilon}\rho\mu\alpha$

om C M, qui scribendum esse opinatur: $\tau\omicron\tilde{\upsilon}$ $\pi\lambda\eta\rho\acute{\omega}\mu\alpha\tau\omicron\varsigma$ [$\sigma\pi\acute{\epsilon}\rho\mu\alpha$]

$\acute{\epsilon}\chi\omicron\nu$

τος, ἔχον ἐν ἑαυτῷ καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν τὴν τε διὰ
τούτων γνωσκομένην ἀνονόμαστον | δύναμιν τῆς σιγῆς καὶ τοὺς
ἄπαντας αἰῶνας. Καὶ τοῦτο εἶναι τὸ πνεῦμα τὸ ἐν αὐτῷ, φω-
νῆσαν διὰ τοῦ στόματος τοῦ υἱοῦ, τὸ ὁμολογῆσαν ἑαυτὸν υἱὸν
55 ἀνθρώπου καὶ φανερώσαν τὸν πατέρα, κατελθὸν μέντοιγε
εἰς τὸν Ἰησοῦν ἠνώσθαι αὐτῷ. Καὶ καθεῖλε μὲν τὸν θάνατον,
φασίν, ὃ ἐκ τῆς οἰκονομίας σωτήρ, ἐγνώρισε δὲ τὸν πατέρα
Χριστόν [Ἰησοῦν]. Εἶναι οὖν τὸν Ἰησοῦν ὄνομα μὲν τοῦ ἐκ
τῆς οἰκονομίας ἀνθρώπου λέγει, τεθεῖσθαι δὲ ἐξομοίωσιν καὶ
60 μόρφωσιν τοῦ μέλλοντος εἰς αὐτὸν κατέρχεσθαι ἀνθρώπου,
ὃν χωρήσαντα ἐσχγκέναι αὐτόν, αὐτόν τε εἶναι τὸν ἀνθρώ-
πον, αὐτὸν τὸν λόγον, αὐτὸν τὸν πατέρα καὶ [τὸν] ἄρρη-
τον καὶ τὴν σιγὴν καὶ τὴν ἀλήθειαν καὶ ἐκκλησίαν καὶ
ζωήν.

52. Ταῦτα μὲν οὖν πρόδηλα εἶναι πᾶσιν ἐλπίζω τοῖς
ὕγιαίνοντα νοῦν κεκτημένοις ὄντα ἄκυρα καὶ μακρὰν τῆς κατὰ
θεοσέβειαν γνώσεως, ὄντα μέρη ἀστρολογικῆς ἐφευρέσεως καὶ
ἀριθμητικῆς Πυθαγορείου, καθὼς οἱ φιλομαθεῖς εἴσεσθε, ἐν
τοῖς προμεριμνηθεῖσιν ἡμῖν ἐκκειμένων τούτων τῶν δογμάτων.
70 Ἴνα δὲ σαφέστερον τούτους ἐπιδείξωμεν οὐ Χριστοῦ μαθητάς,
ἀλλὰ Πυθαγόρου, καὶ τῶν περὶ τὰ μετέωρα τῶν ἀστρων

ἔχον ἐν ἑαυτῷ καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν τὴν τε διὰ τού-
των γνωσκομένην ἀνονόμαστον δύναμιν τῆς σιγῆς καὶ τοὺς
ἄπαντας αἰῶνας. Καὶ τοῦτ' εἶναι τὸ πνεῦμα τὸ λαλήσαν διὰ
τοῦ Ἰησοῦ, τὸ ὁμολογῆσαν ἑαυτὸν υἱὸν ἀνθρώπου καὶ φρα-
νερώσαντα τὸν πατέρα, κατελθὸν μὲν εἰς τὸν Ἰησοῦν, ἠνώσθαι
δ' αὐτῷ. Καὶ καθεῖλε μὲν τὸν θάνατον, φησίν, ὃ ἐκ τῆς οἰ-
κονομίας σωτήρ, ἐγνώρισε δὲ τὸν πατέρα Χριστόν. Εἶναι οὖν
τὸν Ἰησοῦν ὄνομα μὲν τοῦ ἐκ τῆς οἰκονομίας ἀνθρώπου λέγει,
τεθεῖσθαι δὲ εἰς ἐξομοίωσιν καὶ μόρφωσιν τοῦ μέλλοντος εἰς
αὐτὸν κατέρχεσθαι ἀνθρώπου, τὸν χωρήσαντα αὐτόν, ἐσχγκ-
κέναι δὲ αὐτόν τε τὸν ἀνθρώπον, αὐτόν τε τὸν λόγον καὶ
τὸν πατέρα καὶ τὸν ἄρρητον καὶ τὴν σιγὴν καὶ τὴν ἀλή-
θειαν καὶ ἐκκλησίαν καὶ ζωήν. Κ. τ. λ.

12. Τὴν οὖν γένεσιν τῶν αἰώνων αὐτῶν καὶ τὴν πλάνην
τοῦ προβάτου καὶ ἀνεύρεσιν ἐνώσαντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ μυστικώτερον

Filium et eam, quae per hos cognoscitur, innominabilem potestatem Sigae et universos aeones. Et hoc (sc. semen) esse spiritum in eo, locutum per os Filii, confessum semet esse Filium hominis, et qui manifestaverit Patrem, postquam autem descendisset in Iesum, unitum esse cum eo. Et deiecit quidem mortem, aiunt, qui ex dispensatione est Salvator, notum autem fecit Patrem Christum [Iesum]. Esse igitur ait *Iesum* 95 quidem nomen hominis, qui ex dispensatione est, positum autem esse ad assimilandum et adumbrandum illum Hominem, qui erat in ipsum descensurus, quem in se recipiendo habuerit, et esse ipsum Hominem, ipsum Logum, ipsum Patrem et Arrhetum et Sigen et Veritatem et Ecclesiam et Vitam. 1

52. Et haec quidem manifestum esse opinor omnibus, qui sunt sana mente, quam sint inepta longeque remota a cognitione verae fidei, cum sint frustula astrologicae inventionis et Pythagoricae artis arithmeticae, sicuti discendi studiosi 5 prospicietis, cum in iis, quae antehac elucubravimus, haec placita exposita sint. Sed quo apertius ostendamus hos non Christi esse discipulos, sed Pythagorae: etiam eorum, quae de meteoris astrorum ab iis decantantur, quantum per com-

Filium et eam, quae per eos cognoscitur innominabilis virtus Sigae, et omnes aeonas. Et hunc esse spiritum, qui locutus est per os Iesu, qui se confessus est Filium hominis et manifestavit Patrem, descendens quidem in Iesum, unitus est. Et destruxit quidem mortem, ait, qui fuit ex dispositione salvator Iesus, agnovit autem Patrem Christum. Iesum esse ergo nomen quidem eius, qui est ex dispositione homo, dicit, positum autem esse in assimilationem et figurationem eius, qui incipit in eum descendere, Hominis, quem capientem habere et ipsum Hominem et ipsum Logon et Patrem et Arrheton et Sigen et Alethian et Ecclesiam et Zoen. Etc.

Cap. 16, 1. Generationem itaque aconum et errorem ovis et adinventionem adunantes in unum mystice audent annun-

υίοῦ] an Ἰησοῦ? 56. Καὶ καθέϊλε] Καθέϊλε C M 57. ἐκ τῆς οἴκ.]
 ἐκ οἴκ. C: ἐξ οἴκ. M 58. Ἰησοῦν uncinis inclusimus 61. χωρίσαντα
 C M 62. τὸν add M 69. προμεριμνησθεῖσιν C 70. οὐχὶ μαθητὰς C

ἀπ λημένων ὅσα ἐπιτομῇ δυνατὸν ἔστιν ἐκδήσομαι. Λέγουσι γὰρ ταῦτα· Ἐκ μονάδος καὶ δυάδος τὰ ὅλα συνεσιάναι, καὶ ἀπὸ μὲν μονάδος ἕως τῶν τεσσάρων ἀριθμοῦντες, οὕτως
 75 γεννωσι τὴν δεκάδα. Πάλιν δ' αὖ δυὰς προελθοῦσα ἕως τοῦ ἐπισήμου, οἷον δύο καὶ τέσσαρα καὶ ἕξ, τὴν δωδεκάδα ἀπέδειξε. Καὶ πάλιν ἀπὸ τῆς δυάδος ἀριθμούντων ἡμῶν ἕως τῶν δέκα ἢ τριάκοντας ἀνεδείχθη, ἐν ἧ ὀγδοὰς καὶ δεκάς καὶ δωδεκάς. Τὴν οὖν δωδεκάδα διὰ τὸ ἐπίσημον ἐσχηκέναι συνεπα-
 80 κολουθῆσαν αὐτῇ τὸ ἐπίσημον πάθος, καὶ διὰ τοῦτο περὶ τὸν δωδέκατον ἀριθμὸν τοῦ σφάλματος γενομένου τὸ πρόβατον ἀποσκιριτῆσαν πεπλανῆσθαι. ὁμοίως δὲ καὶ ἐκ τῆς δεκάδος. Καὶ ἐπὶ τούτων τὴν δραχμὴν λέγουσιν, ἣν ἀπολέσασα γυνὴ ἄψασα λύχνον ἐζήτει, τὴν τε ἐπὶ ἐνὶ προβάτῳ ἀπώλειαν, καὶ
 85 τὴν τῶν ἐνεγκόντα ἐννέα συντιθέντες ἑαυτοῖς ἀριθμοὺς μυ-

ἐπιχειροῦσιν ἀπαγγέλλειν οὗτοι οἱ εἰς ἀριθμοὺς τὰ πάντα κατὰ γονιες, ἐκ μονάδος καὶ δυάδος φάσκοντες τὰ ὅλα συνεσχηκέναι. Καὶ ἀπὸ μονάδος ἕως τῶν τεσσάρων ἀριθμοῦντες οὕτω γεννωσι τὴν δεκάδα· μία γὰρ καὶ δύο καὶ τρεῖς καὶ τέσσαρες συντεθεῖσαι ἐπὶ τὸ αὐτὸ τὸν τῶν δέκα αἰώνων ἀπεκύησαν ἀριθμὸν. Πάλιν δ' αὖ ἡ δυὰς ἀπ' αὐτῆς προελθοῦσα ἕως τοῦ ἐπισήμου, οἷον δύο καὶ τέσσαρες καὶ ἕξ, τὴν δωδεκάδα ἀπέδειξε. Καὶ πάλιν ἀπὸ τῆς δυάδος ὁμοίως ἀριθμούντων ἡμῶν ἕως τῶν δέκα ἢ λ' ἀνεδείχθη, ἐν ἧ ὀκτώ καὶ δέκα καὶ δώδεκα. Τὴν οὖν δωδεκάδα διὰ τὸν ἐπίσημον συνεσχηκέναι, διὰ τὸ συνεπακολουθῆσασαν αὐτῇ τὸ ἐπίσημον πάθος λέγουσι, καὶ διὰ τοῦτο περὶ τὸν δωδέκατον ἀριθμὸν τοῦ σφάλματος γενομένου τὸ πρόβατον ἀποσκιριτῆσαν πεπλανῆσθαι, ἐπειδὴ τὴν ἀπόστασιν ἀπὸ δωδεκάδος γεγενῆσθαι φάσκουσι. Τῷ αὐτῷ τρόπῳ καὶ ἀπὸ τῆς δωδεκάδος ἀπόστασιν μίαν δύναμιν ἀπολωλέναι μαντεύονται, καὶ ταύτην εἶναι τὴν γυναικα τὴν ἀπολέσασαν τὴν δραχμὴν καὶ ἄψασαν λύχνον καὶ εὐροῦσαν αὐτήν. Οὕτως οὖν καὶ [ἐπὶ] τοὺς ἀρι-

72. ἀπ' αὐτοῦ (vel potius ἀπὸ τούτου) εἰλημμένων M: an ἀπ' αὐτῶν τεθρολλημένων vel εἰλεγμένων? ἐπιτομῇ] ἐπὶ τὸ μὴ C 73. sqq. Cf. Iren. c. haer. I, 16, 1 sqq. 76. 77. ἐπέδειξε C 78. ἡ τριάκοντας] ἢ τριάκοντα C: ἡ λ' M 79. sqq. Cf. Iren. et quae Massuetus ad hunc locum adnotavit his usus verbis: *A duodenario numero abstracto semel*

pendium licebit exponam. Dicunt quippe haec: Ex monade 10 et dyade cuncta constare, et a monade quidem usque ad quattuor numerantes ita generant decadem. Rursus autem dyas progressa ad insigne (i. e. $\bar{\epsilon}$), scilicet duo et quattuor et sex, duodecadem effecit. Et rursus numerantibus nobis a binario ad denarium numerus tricenarius efficitur, in quo ogdoas et 15 decas et dodecas. Duodecadem igitur propter insigne habuisse comitem suum insignem passionem, et propterea cum circa duodecimum numerum erratum esset, ovem a grege palatam in errorem actam esse similiter vero etiam ex decade. Atque haec respicientes drachmam loquuntur, quam perditam 20 mulier accensa lucerna quaerebat, et illud quod in una ove accidit damnum, et nonaginta novem inter se componentes

ciare hi, qui in numeros omnia deduxerunt, de monade et dualitate dicentes omnia constare. Et a monade usque ad quattuor numerantes sic generant decadem. Unum enim et duo et tres et quattuor in unum compositae decem aeonum generaverunt numerum. Rursus autem dualitas ab ea progressa usque ad episemon, duo et quattuor et sex, duodecadem ostendit. Et rursus a dualitate similiter numerantibus nobis usque ad X, XXX numerus ostensus est, in quo est ogdoas et decas et duodecas. Duodecadem igitur, eo quod episemon habuerit consequentem sibi, propter episemon passionem vocant, et propter hoc circa XII numerum cum labes quaedam facta fuisset, ovem luxuriatam aberrasse, quoniam apostasiam a duodecade factam dicunt. Similiter et a duodecade abscedentem unam virtutem perisse divinant, et hanc esse mulierem, quae perdidit drachmam et accenderit lucernam et invenerit eam. Sic igitur et numeros reliquos, in

episemo, qui quidem in litterarum ordinem et numerum non venit, supersunt undecim litterae duntaxat. Hinc in duodecade πᾶθος, seu, quod alibi dicunt haeretici, ὑστέρημα, defectus unius litterae: figura defectus seu passionis, quae abscedente uno aeone postremae aeonum duodecadi contigit.

79. 80. συνεπηκολούθησεν C 81. sqq. Cf. Luc. 15, 4—10. 82. Ante ὁμοίως lacunam signavimus coll. Irenaeo 83. δραγαμὴν λέγουσιν, ἦν C 85. ξαντοῖς] ξαντοῦς C M

θεύουσιν ὡς τῶν ἑνδεκα ἐπισυμπλεκομένων τοῖς ἑννέα ποιεῖν
 τὸν τῶν ἑνεήκοντα ἑννέα ἀριθμὸν, καὶ τούτου χάριν λέγεσθαι
 τὸ ἀμήν, περιέχον ἀριθμὸν ἑνεήκοντα ἑννέα· ἄλλον δὲ ἀρι-
 90 θμὸν οὕτω λέγουσι· Τὸ ἦτα στοιχεῖον σὺν τῷ ἐπισήμῳ
 ὀγδοάδα εἶναι, ἀπὸ τοῦ ἄλφα ὀγδόῳ κείμενον τόπῳ· εἶτα πά-
 λιν ἄνευ τοῦ ἐπισήμου ψηφίζοντες τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν τῶν
 στοιχείων καὶ συντιθέντες μέχρι τοῦ ἦτα, τὸν τριάκοντα ἀρι-
 θμὸν ἐπι|δεικνύουσιν. Ἀρξάμενος γὰρ τις ἀπὸ τοῦ ἄλφα ἕως
 τοῦ ἦτα, τὸν ἀριθμὸν τῶν στοιχείων, ὑπεξαιρούμενος τὸν ἐπί-
 95 σημον, εὐρήσει [τὸν] τριάκοντα ἀριθμὸν. Ἐπεὶ οὖν ἐκ τῶν
 τριῶν δυνάμεων ἡνωται ὁ τῶν τριάκοντα ἀριθμὸς, [τρις] αὐ-
 τὸς γενόμενος τὰ ἑνεήκοντα ἐποίησε· τρεῖς γὰρ τριάκοντα ἑνεή-
 κοντα. Οὕτως ἡ ὀγδοὰς τὸν τῶν ἑνεήκοντα ἑννέα ἀπεκύησεν
 ἀριθμὸν ἐκ πρώτης ὀγδοάδος καὶ δεκάδος καὶ δωδεκάδος, ἥς

θμοὺς τοὺς καταλειφθέντας, ἐπὶ μὲν τῆς δραχμῆς τοὺς ἑννέα,
 ἐπὶ δὲ τοῦ προβάτου τοὺς ἑνδεκα ἐπιπλεκόμενους ἀλλήλοις
 τὸν τῶν ἑνεήκοντα ἑννέα τίκτειν ἀριθμὸν, ἐπεὶ ἑννάκις τὰ ἑν-
 δεκα ἑνεήκοντα ἑννέα γίνεται· διὸ καὶ τὸ ἀμήν τοῦτον λέγου-
 σιν ἔχειν τὸν ἀριθμὸν. Οὐκ ὀκνήσω δέ σοι καὶ ἄλλως ἐξηγου-
 μένων αὐτῶν ἀπαγγεῖλαι, ἵνα πανταχόθεν κατανοήσης τὸν καρ-
 πὸν αὐτῶν. Τὸ γὰρ στοιχεῖον τὸ ἦ σὺν μὲν τῷ ἐπισήμῳ
 ὀγδοάδα εἶναι θέλουσιν, ἀπὸ τοῦ πρώτου ὀγδοῦ κείμενον τό-
 που· εἶτα πάλιν ἄνευ τοῦ ἐπισήμου ψηφίζοντες τὸν ἀριθμὸν
 αὐτῶν τῶν στοιχείων καὶ ἐπισυντιθέντες μέχρι τοῦ ἦ, τὴν τρια-
 κοντιάδα ἐπιδεικνύουσιν. Ἀρξάμενος γὰρ ἀπὸ τοῦ ἄλφα καὶ
 τελευτῶν εἰς τὸ ἦ, τῷ ἀριθμῷ τῶν στοιχείων, ὑπεξαιρούμενος
 δὲ τὸ ἐπίσημον καὶ ἐπισυντιθεὶς τὴν ἐπαύξησιν τῶν γραμμάτων,
 εὐρήσει τὸν τῶν τριάκοντα ἀριθμὸν. Μέχρι γὰρ τοῦ ϑ (sic)
 στοιχείου πεντεκαίδεκα γίνονται, ἔπειτα προστεθεὶς αὐτοῖς ὁ τῶν
 ἑπτὰ ἀριθμὸς β καὶ κ ἀπετέλεσε, προσελθὼν τούτοις τὸ ἦ, ὃ
 ἐστὶν ὀκτώ, τὴν θανασιωτάτην τριακοντιάδα ἀνεπλήρωσε, καὶ
 ἐντεῦθεν ἀποδεικνύουσι τὴν ὀγδοάδα μητέρα τῶν τριάκοντα
 αἰώνων. Ἐπεὶ οὖν ἐκ τριάκοντα δυνάμεων ἡνωται ὁ τῶν λ
 ἀριθμὸς, τρεῖς αὐτὸς γενόμενος τὰ ἑνεήκοντα ἐποίησε· τρεῖς
 γὰρ τριάκοντα ἑνεήκοντα. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ τριάς ἐφ' ἑαυτῆς
 συντεθεῖσα ἑννέα ἐγέννησεν. Οὕτως δὲ ἡ ὀγδοὰς τὸν τῶν ἑννέα

numeros fabulantur, undecim complicatis cum novem effici nonaginta et novem numerum, et huius rei gratia dici illud Amen complexum numerum nonaginta novem. Alium autem ²⁵ numerum ita aiunt: Litteram *H* una cum episemo ogdoadem esse, quoniam ab *A* octavo sita sit loco; deinde rursus sine episemo computantes numerum ipsarum litterarum et componentes usque ad *H* triginta numerum edunt. Profectus enim quispiam ab Alpha usque ad Eta numerum litterarum ³⁰ dempto episemo reperiet triginta numerum. Quoniam igitur ex tribus potestatibus unitus est numerus triginta, ter ipse repetitus numerum nonaginta effecit; ter enim triginta nonaginta. Ita ogdoas numerum nonaginta novem peperit ex prima ogdoade et decade et duodecade, cuius modo in integrum co- ³⁵ gentes numerum faciunt triacontadem, modo duodecimum dementes numerant undecim; similiter et decimum faciunt no-

drachma qui sunt novem, in ove vero undecim, perplexos sibimet ipsis, XCIX numerum generare, quoniam novies undecim XCIX fiant; quapropter et *Amen* hunc habere dicunt numerum.

2. Non pigritabor autem tibi et aliter eos interpretantes annunciare, ut undique conspicias fructum eorum. Litteram enim *H* cum episemo ogdoadem esse volunt, cum ab Alpha beta octavo sit posita loco; rursus iterum sine episemo computantes numerum ipsarum litterarum et componentes usque ad *H*, triacontadem ostendunt. Incipiens enim quis ab *A* et perfiniens in *H*, per numeros litterarum, abstrahens autem episemum et insuper coniungens incrementum litterarum, inveniet tricenarium numerum. Usque enim ad *E* litteram XV fiunt, post deinde appositus iis VII numerus II et XX perficit, cum autem appositum est iis *H*, quod est VIII, admirabilem triacontadem adimplevit, et hinc ostendunt ogdoadem matrem triginta aeonum. Quoniam igitur ex tribus virtutibus unitus est tricenarius numerus, ter idem factus XC fecit. Et ipsa autem trias in se composita VIII generavit. Sic ogdoas XCIX gene-

1 ποτὲ μὲν εἰς ὀλόκληρον συνάγοντες τὸν ἀριθμὸν ποιουῖσι τρια-
 κοντάδα, ποτὲ δὲ τὸν δωδέκατον ὑφαιρουντες ψηφίζουσιν ἔν-
 δεκα· ὁμοίως καὶ τὸν δέκατον ποιουῖσιν ἑννέα· ταῦτα δὲ ἐπι-
 συμπλέκοντες καὶ δεκαπλασιάσαντες ἀριθμὸν ἐπιτελοῦσι τῶν
 5 ἑνεηκόντα ἑννέα. Ἐπειδὴ δὲ ὁ δωδέκατος αἰὼν καταλείψας
 τοὺς ἑνδεκα καὶ ἀποστὰς κάτω ἐχώρησε, φάσκουσι κατάλληλον
 καὶ τοῦτο. Ὁ γὰρ τύπος τῶν γραμμάτων διδάσκει· ἑνδέκατον
 γὰρ τῶν γραμμάτων κεῖσθαι τὸ $\bar{\lambda}$, ὃ ἔστιν ἀριθμὸς τῶν τριά-
 κοντα, καὶ κεῖσθαι αὐτὸ κατ' εἰκόνα τῆς ἄνω οἰκονομίας, ἐπειδὴ
 10 ἀπὸ τοῦ ἄλφα, χωρὶς τοῦ ἐπισήμου, αὐτῶν τῶν γραμμάτων ὁ
 ἀριθμὸς ἕως τοῦ $\bar{\lambda}$ συντεθειμένος, κατὰ τὴν παραύξησιν τῶν
 γραμμάτων σὺν αὐτῷ τῷ $\bar{\lambda}$ τὸν ἑνεηκονταεννέα ποιεῖται ἀριθμὸν.
 Ὅτι δὲ τὸ $\bar{\lambda}$ ἑνδεκάτῳ κείμενον τόπῳ ἐπὶ τὴν τοῦ ὁμοίου αὐτῷ
 κατῆλθε ζήτησιν, ἵνα ἀναπληρώσῃ | τὸν δωδέκατον ἀριθμὸν,
 15 καὶ εὐρὸν αὐτὸν ἐπληρώθῃ, φανερὸν εἶναι ἕξ αὐτοῦ τοῦ σχή-
 ματος τοῦ στοιχείου. Τὸ γὰρ λάμβδα ὡσπερ ἐπὶ τὴν τοῦ
 ὁμοίου αὐτῷ ζήτησιν παραγενόμενον, καὶ εὐρὸν καὶ ἀναρπάσαν,
 τὴν τοῦ δωδεκάτου ἀνεπλήρωσε χώραν τοῦ M στοιχείου, ἐκ
 δύο λάμβδα συγκειμένου. Διὸ δὴ καὶ φυγεῖν αὐτοὺς διὰ τῆς

παρ' αὐτοῖς ἀπεκύησεν ἀριθμὸν. Καὶ ἐπεὶ ὁ δωδέκατος αἰὼν
 ἀποστὰς κατέλειψε τοὺς ἄνω ἑνδεκα, κατάλληλον λέγουσι τὸν
 τύπον τῶν γραμμάτων τῷ σχήματι τοῦ λόγου κεῖσθαι· (ἑνδέ-
 κατον γὰρ τῶν γραμμάτων κεῖται τὸ $\bar{\lambda}$, ὃ ἔστιν ἀριθμὸς τῶν $\bar{\lambda}$),
 καὶ κατ' εἰκόνα κεῖσθαι τῆς ἄνω οἰκονομίας, ἐπειδὴ ἀπὸ τοῦ
 ἄλφα, χωρὶς τοῦ ἐπισήμου, αὐτῶν τῶν γραμμάτων ὁ ἀριθμὸς
 ἕως τοῦ $\bar{\lambda}$ συντεθειμένος κατὰ τὴν παραύξησιν τῶν γραμμάτων
 σὺν αὐτῷ τῷ $\bar{\lambda}$ τὸν τῶν ἑνεηκονταεννέα ποιεῖται ἀριθμὸν. Ὅτι
 δὲ τὸ $\bar{\lambda}$, ἑνδέκατον ὄν τῇ τάξει, ἐπὶ τὴν τοῦ ὁμοίου αὐτοῦ κατ-
 ῆλθε ζήτησιν, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸν δωδέκατον ἀριθμὸν καὶ
 εὐρὸν αὐτὸν ἐπληρώθῃ, φανερὸν εἶναι ἕξ αὐτοῦ τοῦ σχήματος
 τοῦ στοιχείου. Τὸ γὰρ A ὡσπερ ἐπὶ τὴν τοῦ ὁμοίου αὐτῷ
 ζήτησιν παραγενόμενον καὶ εὐρὸν καὶ εἰς ἑαυτὸν ἀρπάσαν αὐ-
 τὸν τὴν τοῦ δωδεκάτου ἀνεπλήρωσε χώραν, τοῦ M στοιχείου
 ἐκ δύο A συγκειμένου. Διὸ καὶ φεύγειν αὐτοῦ διὰ τῆς γνώ-

vem; haec autem complicantes et decuplicantes numerum efficiunt nonaginta novem. Quandoquidem autem duodecimus aeon relictis undecim ipse digressus deorsum abiit, aiunt conse- 40
quenter et hoc. Figura enim litterarum docet; undecimo enim litterarum loco positam esse litteram \mathcal{A} , quae numerum significat triginta, et positam esse eam secundum imaginem dispensationis quae superne est, quoniam ab Alpha littera citra episemum ipsarum litterarum numerus usque ad \mathcal{A} computatus ex 45
adauctione litterarum cum ipso \mathcal{A} nonaginta novem efficit numerum. Lambda autem undecimo positum loco ad investigationem eius qui est sui consimilis descendisse, ut numerum impleret duodecimum, eoque reperto completum esse, apertum esse ex ipsa figura elementi. Lambda enim tanquam ad inve- 50
stigationem eius qui sui consimilis est egressum ubi invenit et surripuit, duodecimi implevit locum elementi \mathcal{M} , geminatis \mathcal{A} compositi. Quam ipsam ob causam etiam sese (i. e. Marcusios) effugisse per cognitionem numeri, qui est nonaginta novem, sedem, hoc est defectum, imaginem sinistrae manus, 55

ravit numerum. Et quoniam duodecimus aeon absistens reliquit sursum XI, consequenter dicunt typum litterarum in figura Logi positum esse (undecimam enim in litteris esse \mathcal{A} , qui est numerus XXX), et secundum imaginem positum esse superioris dispositionis, quoniam ab Alpha sine episemo ipsarum litterarum numerus usque ad \mathcal{A} compositus secundum augmentum litterarum cum ipso \mathcal{A} XC et IX facit numerum. Quoniam autem \mathcal{A} , quae est undecimo loco in ordine, ad similis sui descendit inquisitionem, ut impleret XII numerum, et cum invenisset eum adimpleta est, manifestum esse ex ipsa figuratione litterae. \mathcal{A} enim quasi ad sui similis inquisitionem adveniens et inveniens et in semet rapiens ipsum, duodecimum adimplevit locum, \mathcal{M} littera ex duobus Lambdis \mathcal{AA} consistente. Qua-

que latinus habent depravata sunt. Billius et Massuetus recte monent in Irenaei verbis loco λόγον substituendam esse litteram \mathcal{A} 9.
καὶ κείσθαι] κείσθαι C: κείσθαι δ' M 11. κατὰ om C M 13.
ἐνδεκάτω] ἐν δεκάτω C M 15. εὐρῶν C 16. λάβδα C 17.
καὶ ἀναρπάσαν] ἀναρπάσαν C: ἀναρπάσαν τε M

20 γνώσεως τὴν τῶν ἐνενηκονταεννέα χώραν, τουτέστι τὸ ὑστέρημα, τύπον ἀριστερᾶς χειρός, μεταδιώκειν δὲ τὸ ἕν, ὃ προστεθὲν τοῖς ἐνενηκονταεννέα εἰς τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα μετέστησε.

Κατεσκευάσθαι δὲ διὰ τῆς μητρὸς λέγουσι (53.) πρῶτον μὲν τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, ἃ φησιν, πῦρ, ὕδωρ, γῆν, ἀέρα, εἰ-
25 κόνα προβεβλήσθαι τῆς ἄνω τετραδός· τὰς τε ἐνεργείας αὐτῶν συναριθμοῦντες, οἷον θερμόν, ψυχρόν, ὑγρόν, ξηρόν, λέγουσιν ἀκριβῶς ἐξεικονίζειν τὴν ὄγδοάδα. Ἐξῆς δὲ ἰ δυνάμεις οὕτω καταριθμοῦσιν· ἐπιὰ σώματα κυκλοειδῆ, ἃ καὶ οὐρανούς κα-
λοῦσιν, ἔπειτα τὸν περιεκτικὸν αὐτῶν κύκλον, ὃν καὶ ὄγδοον
30 οὐρανὸν ὀνομάζουσι, πρὸς δὲ τούτοις ἡλιὸν τε καὶ σελήνην. Καὶ ταῦτα ἰ ὄντα τὸν ἀριθμὸν εἰκόνας λέγουσιν εἶναι τῆς

σεως τὴν τῶν ἧθ χώραν, τουτέστι τὸ ὑστέρημα, τύπον ἀριστε-
ρᾶς χειρός, μεταδιώκειν δὲ τὸ ἕν, ὃ προστεθὲν τοῖς ἐνενηκον-
ταεννέα εἰς τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα μετέστησε.

13. Σὺ μὲν ταῦτα διερχόμενος, ἀγαπητέ, εὐ οἶδα ὅτι γε-
λάσεις πολλὰ τὴν τοιαύτην αὐτῶν οἰησίσοφον μωρίαν. Κ. τ. λ.

14. Βούλομαι δὲ σοὶ καὶ ὡς αὐτὴν τὴν κίσιν κατ' εἰκόνα τῶν ἀοράτων ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ, ὡς ἀγνοῦντος αὐτοῦ, κατε-
σκευάσθαι διὰ τῆς μητρὸς λέγουσι, διηγήσασθαι. Πρῶτον μὲν τὰ τέσσαρα στοιχεῖά φησι, πῦρ, ὕδωρ, γῆν, ἀέρα, εἰκόνα προ-
βεβλήσθαι τῆς ἄνω πρώτης τετραδός· τὰς τε ἐνεργείας αὐτῶν συναριθμουμένας, οἷον θερμόν τε καὶ ψυχρόν, ξηρόν τε καὶ ὑγρόν, ἀκριβῶς ἐξεικονίζειν τὴν ὄγδοάδα. Ἐξῆς δέκα δυνάμεις οὕτως καταριθμοῦσιν· ἐπιὰ μὲν σωματικὰ κυκλοειδῆ, ἃ καὶ οὐρανούς καλοῦσιν, ἔπειτα τὸν περιεκτικὸν αὐτῶν κύκλον, ὃν καὶ ὄγδοον οὐρανὸν ὀνομάζουσι, πρὸς δὲ τούτοις ἡλιὸν τε καὶ σελήνην. Ταῦτα δέκα ὄντα τὸν ἀριθμὸν εἰκόνας λέγουσιν

20 – 22. His lucem afferunt quae Cassianus *Collat.* 24. cap. 26. ait: *Centenarius numerus de sinistra transfertur in dexteram, et licet eandem in supputatione digitorum figuram tenere videatur, nimium tamen quantitatis magnitudine supercrescit.* Veteres siquidem utebantur manuum digitis ut numerarent, et laeva indicabant omnes numeros infra centenarium digitis varie conformatis, dextera vero numeros supra centenarium. Hinc illud Iuvenalis de Nestore, *Sat. X*: *Atque suos iam dextera computat annos, id est, vixit iam amplius centum annis.* Et Sidonius Apollinaris

aucupari autem unum, quod additum ad nonaginta novem in dextram eius manum transtulit.

Efficta autem esse per matrem aiunt (53.) primum quattuor elementa, quae ait, scilicet ignem, aquam, terram, aërem, imaginem proiecta esse illius quae est superne tetradis, potentesque eorum una numerantes, veluti calidum, frigidum, humidum, siccum, dicunt accurate reddere ogdoadem. Deinceps autem decem potestates in hunc modum computant: septem corpora orbicularia, quae et caelos vocant, deinde orbem illum, qui illos complectitur, quem et octavum appellant caelum, super eos autem et solem et lunam. Et haec, quae nu-

propter et fugere eos per agnitionem XCIX locum, hoc est deminorationem, typum sinistrae manus, sectari autem unum, quod additum super XCIX in dexteram eos manum transtulit.

3. Tu quidem haec pertransiens, dilectissime, optime scio quoniam ridebis multum tantam illorum in timore sapientem stultitiam. Etc.

Cap. 17. 1. Volo autem tibi referre quemadmodum et ipsam conditionem secundum imaginem invisibilium a demiurgo, quasi ignorante eo, fabricatam per matrem dicunt. Primo quidem quattuor elementa dicunt, ignem, aquam, terram et aërem, imaginem emissam esse superioris quaternationis: et operationes eorum cum eis adnumeratas, id est calidum et frigidum, humectum et aridum, diligenter imaginare ogdoadem, ex qua decem virtutes sic enumerant: septem quidem corpora circumlata, quae etiam caelos vocant, post deinde continentem eos circulum, quem octavum caelum vocant, post deinde solem et lunam. Haec cum sint decem numero, imagines dicunt

lib. IX ep. 9. ad *Faustum*, in fine: *Quandoquidem tuos annos iam dextera numeraverit*, i. e. iam centesimum annum attigisti vel superasti. *Massuetus*. Cf. J. Wower *De Polymathia* c. 7,5. 23. μετέστησε. Κατεσκευάσθαι

δὲ διὰ] μετεσκευάσθαι διὰ C M Ante verbum κατεσκευάσθαι Hippolytus non pauca praetermisit, quae apud Epiphanium et Interpret. lat. extant. Hinc in C M perperam haec ita cohaerent: χεῖρα μετεσκευάσθαι διὰ τῆς μητρὸς λέγουσι. Πρῶτον κ. τ. λ. 25. τὰς τε ἐνεργείας αὐτῶν] τοῖς δὲ ἐνεργείαις αὐτῶ C 27. Ἐξῆς δὲ] Ἐξ ἧς C M 31. ἵ] μ C

ἀοράτου δεκάδος, τῆς ἀπὸ λόγου καὶ ζωῆς· τὴν δωδεκάδα
 [δὲ μηνύεσθαι] διὰ τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου καλουμένου. | Ταῦτα
 γὰρ δώδεκα ζῳδία φανερώτατα τὴν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς
 35 ἐκκλησίας θυματέρα, δωδεκάδα ἀποσκιάζειν λέγουσι. Καὶ
 ἐπεὶ ἀντεπεξεύχθη, φησί, τῇ τῶν ὄλων φορᾶ, ὠκυτάτη ὑπαρ-
 χούση, ὃ ὑπερθεῖν οὐρανός, ὃ πρὸς αὐτῷ τῷ κύτει βαρύνων
 καὶ ἀντιταλαντεύων τὴν ἐκείνου ὠκύτητα τῇ ἑαυτοῦ βραδυτητι,
 ὡς ἐν τριάκοντα ἔτεσι τὴν περίοδον ἀπὸ σημείου ἐπὶ σημεῖον
 40 ποιεῖσθαι, εἰκόνα λέγουσιν αὐτὸν τοῦ ὄρου, τοῦ τὴν τριακον-
 τῶννυμον μητέρα αὐτῶν περιέχοντος· τὴν σελήνην τε πάλιν, τὸν
 οὐρανὸν ἐκπεριερχομένην ἐν τριάκοντα ἡμέραις, διὰ τῶν ἡμε-
 ρῶν τὸν ἀριθμὸν τῶν αἰώνων ἐκτυποῦν· καὶ τὸν ἥλιον δέ, ἐν
 δώδεκα μηνσὶν ἐμπεριεχόμενον καὶ τερματίζοντα τὴν κυκλικὴν
 45 αὐτοῦ ἀποκατάστασιν, τὴν δωδεκάδα φανεροῦν· καὶ αὐτὰς δὲ
 τὰς ἡμέρας, δώδεκα ὥρῶν τὸ μέτρον ἔχουσας, τύπον τῆς κενῆς

εἶναι τῆς ἀοράτου δεκάδος, τῆς ἀπὸ λόγου καὶ ζωῆς προσελ-
 θούσης· τὴν δὲ δωδεκάδα μηνύεσθαι διὰ τοῦ ζωδιακοῦ τοῦ κα-
 λουμένου κύκλου. Τὰ γὰρ δώδεκα ζῳδία φανερώτατα τὴν τοῦ
 ἀνθρώπου καὶ τῆς ἐκκλησίας θυματέρα, δωδεκάδα σκια-
 γραφεῖν λέγουσι. Καὶ ἐπεὶ ἀντεπεξεύχθη, φησί, τὴν τῶν ὄλων
 φορᾶν, ὠκυτάτην ὑπάρχουσαν, οὐπερ ὁ χρόνος (sic!) ὃ πρὸς αὐτῷ
 τῷ κύτει βαρύνων καὶ ἀντιταλαντεύων τὴν ἐκείνων ὠκύτητα τῇ
 ἑαυτοῦ βραδυτητι, ὥστε αὐτὸν ἐν τριάκοντα ἔτεσι τὴν περίοδον
 ἀπὸ σημείου ἐπὶ σημεῖον ποιεῖσθαι, εἰκόνα λέγουσι αὐτὸν τοῦ
 ὄρου, τοῦ τὴν τριακοντῶννυμον μητέρα αὐτῶν περιέχοντος· τὴν
 σελήνην τε πάλιν ἑαυτῆς οὐρανὸν ἐμπεριερχομένην τριάκοντα ἡμέ-
 ραις, διὰ τῶν ἡμερῶν τὸν ἀριθμὸν τῶν τριάκοντα αἰώνων ἐκ-
 τυποῦν· καὶ τὸν ἥλιον δὲ ἐν δεκαδύο μηνσὶ περιεχόμενον καὶ
 τερματίζοντα τὴν κυκλικὴν αὐτοῦ ἀποκατάστασιν, διὰ τῶν δώ-
 δεκα μηνῶν τὴν δωδεκάτην φανερὰν ποιεῖν· τὰς δὲ ἡμέρας δε-
 καδύω ὥρῶν τὸ μέτρον ἔχουσας τύπον τῆς φαινῆς δωδεκάδος

33. δὲ μηνύεσθαι] om C: δὲ M
 35. ἀποσκιάζειν] ἐπισκιάζειν C M
 36. ἀντεπεξεύχθη] ἀνεξεύχθη C M
 φορᾶ] ἀναφορᾶ C M 42.
 ἐκπεριερχομένην] ἐκπεριεχομένην C M
 43. ἐκτυποῦν] ἐκτυποῦσαν C M
 44. ἐμπεριεχόμενον] ἐμπεριερχόμενον vel ἐκπεριερχόμενον? 46. ἡμέ-
 ρας δώδεκα ὥρῶν τὸ μέτρον ἔχουσας] Recte observat Petavius horam
 apud Epiphanium duas aequinoctiales continere. Quod evidentius in-

mero decem sunt, imagines aiunt esse invisibilis decadis, quae est a Logo et Vita; duodecadem autem declarari per Zodiacum qui vocatur orbem. Haec enim duodecim signa animalium manifestissime Hominis et Ecclesiae filiam duodecadem 70 adumbrare dicunt. Et quoniam ex adverso iunctum est, inquit, universorum conversioni, quae est celerrima, quod superne est caelum, quod in ipsa concavitate gravat et exaequat illius celeritatem suamet tarditate, ut intra triginta annos circuitiorem a signo ad signum faciat; imaginem illud (i. e. 75 caelum) esse dicunt Termini, qui matrem eorum, quae triginta nominum est, amplectitur; lunamque rursus, caelum ambeuntem intra triginta dies, per dierum numerum exprimere aeonum; et solem vero, intra duodecim menses circumplectentem et terminantem orbicularem suam reversionem, duodecadem 80 monstrare; et ipsos vero dies, duodecim horarum mensuram habentes, imaginem vacuae duodecadis esse; et ipsius vero

esse invisibilis decadis eius, quae a Logo et Zoe progressa sit; duodecadem autem ostendi per eum, qui Zodiacus vocatur circulus. XII enim signa manifestissime Hominis et Ecclesiae filiam duodecadem quasi per quandam umbram pinxisse dicunt. Et e contrario superiunctum, inquit, universorum oneri cum sit velocissimum quod superpositum est caelum, qui (sic!) ad ipsam concavationem adgravat, et ex contrarietate moderatur illorum velocitatem sua tarditate, ita ut in XXX annis circuitum a signo in signum faciat, imaginem dicunt eum Hori eius, qui trigesimam nominis illorum matrem circumcontinet. Lunam quoque rursus suum caelum circumeuntem XXX diebus per dies numerum XXX aeonum significare. Et solem autem in duodecim mensibus circumeuntem et perficientem circularem suam apocatastasin, per duodecim menses duodecadem manifestare. Et ipsos autem dies duodecim horarum mensuram habentes typum non apparentis duodecadis esse; sed

dicat id, quod statim subiungitur: *τὴν ὥραν, τὸ δωδέκατον τῆς ἡμέρας, ἐκ τριάκοντα μοιρῶν κεκοσμηθεῖσαι, Horam, quae diei duodecima pars est, ex triginta partibus constare.* Sol enim diebus singulis circulum describit, qui in XII partes tricenarias divisus gradibus constat CCCLX, ac proinde singulis horis aequinoctialis XV gradus, duabus horis, sive XII diei parte, XXX gradus conficit. Massuetus.

δωδεκάδος εἶναι· καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου τὴν περί-
 μετρον εἶναι μοιρῶν τριακοσίων ἐξήκοντα, ἕκαστον γὰρ ζώδιον
 μοίρας ἔχειν τριάκοντα. Οὕτω δὴ καὶ διὰ τοῦ κύκλου τὴν εἰ-
 50 κόνα τῆς συναφείας τῆς δώδεκα πρὸς τὰ τριάκοντα τετηρηῆσθαι
 λέγουσιν· ἔτι μὴν καὶ τὴν γῆν εἰς δώδεκα | κλίματα διηρηῆσθαι
 φάσκοντες, καὶ καθ' ἓν ἕκαστον κλίμα ἀνὰ μίαν δύναμιν ἐκ
 τῶν οὐρανῶν κατὰ κάθετον ὑποδεχομένην καὶ [καθ'] ὁμοίωμα
 τίκτους τεκνὰ τῆ καταπεμπούση κατὰ τὴν ἀπόρροϊαν δυνάμει,
 55 τύπον [εἶναι] τῆς ἄνω δωδεκάδος.

54. Πρὸς δὲ τούτοις θελήσαντα τὸν δημιουργὸν τῆς ἄνω
 ὀγδοάδος τὸ ἀπέραντον καὶ αἰώνιον καὶ ἀόριστον καὶ ἄχρονον
 μιμήσασθαι, καὶ μὴ δυνηθέντα τὸ μόνιμον αὐτῆς καὶ τὸ αἰδίον
 ἐκτυπῶσαι διὰ τὸ καρπὸν αὐτὸν εἶναι ὑστερήματος, εἰς τοῦτο
 60 χρόνους καὶ καιροὺς ἀριθμοὺς τε πολυτετεῖς πρὸς τὸ αἰώνιον
 αὐτῆς τεθεῖσθαι, οἰόμενον ἐν τῷ πλήθει τῶν χρόνων μιμή-
 σασθαι αὐτῆς τὸ ἀόρατον. Ἐνταῦθα δὲ λέγουσιν, ἐκφυγούσης

εἶναι· ἀλλὰ μὴν καὶ τὴν ὄραν φασὶ τὸ δωδέκατον τῆς ἡμέρας
 ἐκ τριάκοντα μοιρῶν κεκοσμηῆσθαι διὰ τὴν εἰκόνα τῆς τριακον-
 τάδος· καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου τὴν περίμετρον εἶναι
 μοιρῶν τριακοσίων ἐξήκοντα· ἕκαστον γὰρ ζώδιον μοίρας ἔχει
 τριάκοντα. Οὕτως δὲ καὶ διὰ τοῦ κύκλου τὴν εἰκόνα τῆς συνα-
 φείας τῶν δώδεκα πρὸς τὰ τριάκοντα τετηρηῆσθαι λέγουσιν. Ἐτι
 μὴν καὶ τὴν γῆν εἰς δώδεκα κλίματα διηρηῆσθαι φάσκοντες, καὶ
 καθ' ἕκαστον κλίμα δύναμιν ἐκ τῶν οὐρανῶν κατὰ κάθετον ὑπο-
 δεχομένην, ἑοικότα τίκτους τεκνὰ τῆ καταπεμπούση τὴν ὑπό-
 ρροϊαν δύναμιν (sic!), τύπον εἶναι τῆς δωδεκάδος καὶ τῶν τέκνων
 αὐτῆς σαφέστατον διαβεβαιοῦνται. Πρὸς δὲ τούτοις θελήσαντά
 φασὶ τὸν δημιουργὸν τῆς ἄνω ὀγδοάδος τὸ ἀπέραντον καὶ αἰώ-
 νιον καὶ ἀόριστον καὶ ἄχρονον μιμήσασθαι, καὶ μὴ δυνηθέντα
 τὸ μόνιμον αὐτῆς καὶ αἰδίον ἐκτυπῶσαι διὰ τὸ καρπὸν εἶναι
 ὑστερήματος, εἰς χρόνους καὶ καιροὺς ἀριθμοὺς τε πολυτετεῖς
 τὸ αἰώνιον αὐτῆς κατατεθεῖσθαι, οἰόμενον ἐν τῷ πλήθει τῶν
 χρόνων μιμήσασθαι αὐτῆς τὸ ἀπέραντον. Ἐνταῦθά τε λέγου-

48. γὰρ om C 50. τὰ τριάκοντα] τριάκοντα C M τετη-
 ρῆσθαι] μετρηῆσθαι C: μετρεῖσθαι M 51. τὴν γῆν] τὴν αὐτὴν C
 διηρηῆσθαι] ἀνηρηῆσθαι C 53. κατὰ κάθετον] καθ' ἕκαστον C καὶ καθ'

Zodiaci orbis circuitum esse partium trecentarum sexaginta; unumquodque enim signum partes habere triginta. In hunc igitur modum et per orbem imaginem cognationis, quae inter-⁸⁵cedat inter numerum, qui est duodecim, et eum, qui est triginta, custoditam esse dicunt. Insuper autem et terram in duodecim plagas divisam dicentes, et secundum unamquamque plagam singulam quamque potestatem ex caelis per demissionem suscipientem, et ad similitudinem parientem liberos demit-⁹⁰tenti per emanationem potestati, imaginem esse eius, quae superne est duodecadis.

54. Ad haec autem conatum demiurgum eius, quae superne est ogdoadis imitari infinitum et aeternum et interminum et intemporale, et imparem eius sempiterno et indelebili⁹⁵ effingendo, quoniam fructus sit defectus, in hunc finem tempora et momenta numerosque multennes ad aeternum eius de suo posuisse, opinantem in longinquitate temporum sese imitari posse eius aeternum. Ibi vero dicunt, cum effugisset

et horam dicunt, quod est duodecimum diei, ex triginta partibus adornatam propter imaginem triacontadis, et ipsius autem Zodiaci circuli circummensationem esse partium CCCLX; quodque enim signorum partes habere XXX. Sic quoque per circulum imaginem copulationis eorum, quae sunt duodecim, ad XXX custoditam dicunt. Adhuc etiam et terram in XII climata divisam dicentes, et in unoquoque climate unamquamque virtutem ex caelis secundum demissionem suscipientem et similes generantem filios ei virtuti, quae demiserit distillationem, typum esse duodecadis et filiorum eius manifestissimum asseverant.

2. Ad haec autem volentem aiunt demiurgum superioris ogdoadis interminabile et aeternum et infinitum et intemporale imitari, et cum non potuisset perseverabile eius et perpetuum deformare, ideo quod fructus sit labis, in temporum spatia et tempora et numeros multorum annorum aeternitatem eius deposuisse, existimantem in multitudine temporum imitari eius

ὁμοίωμα] καὶ ὁμοίωμα C M 54. δυνάμει] δύναμιν C M 55.
 εἶναι om C M 58. μόνιμον] ἄωμον C M 61. οἰόμενον] Γε-
 νόμενον μὲν οὖν C M 62. ἄόρατον] Ἀπ ἀπέραντον?

αὐτὸν τῆς ἀληθείας ἐπηκολουθηκέναι τὸ ψεῦδος, καὶ διὰ τοῦτο πληρωθέντων τῶν χρόνων κατάλυσιν λαβεῖν αὐτοῦ τὸ ἔργον.

65 55. Ταῦτα μὲν οὖν οἱ ἀπὸ τῆς Οὐαλεντίνου σχολῆς περὶ
 τε τῆς κίσεως καὶ περὶ τοῦ παντὸς λέγουσιν, ἐκάστοτε καινό-
 τερα ἐπιγεννῶντες, καὶ τοῦτο καρποφορίαν νομίζουσιν, εἴ τις
 μείζον ὁμοίως ἐφευρῶν τερατουργεῖν δόξει. Καὶ ἐκ τῶν γρα-
 φῶν ἕκαστα πρὸς τοὺς προειρημένους ἀριθμοὺς ἐφευρίσκοντες
 70 σύμφωνα κατηγοροῦσι Μωσέως | καὶ τῶν προφητῶν, φάσκοντες
 ἀλληγορικῶς αὐτοὺς τὰ μέτρα τῶν αἰώνων λέγειν, ἃ παρατι-
 θέναι μοι οὐκ ἔδοξεν, ὄντα φλυαρὰ καὶ ἀσύστατα, ἥδη τοῦ
 μακαρίου πρεσβυτέρου Εἰρηναίου δεινῶς καὶ πεπονημένως τὰ
 δόγματα αὐτῶν διελέγξαντος, παρ' οὗ καὶ αὐτῶν ἐφευρήματα
 75 [παρειλήφαμεν] ἐπιδεικνύντες, αὐτοὺς Πυθαγορείου φιλοσοφίας
 καὶ ἀστρολόγων περιεργίας ταῦτα σφειτερισμένους ἐγκαλεῖν
 Χριστῷ ταῦτα παραδεδωκέναι. Ἄλλ' ἐπεὶ ἱκανῶς νομίζω καὶ
 τὰ τούτων φλυαρὰ δόγματα ἐκτεθεῖσθαι σαφῶς τε ἐπιδεδεῖχθαι,
 τίνων εἶεν μαθηταὶ Μάρκος τε καὶ Κολάροβασος, οἱ τῆς Οὐαλεν-
 80 τίνου σχολῆς διάδοχοι γενόμενοι, ἴδωμεν τί λέγει καὶ Βασιλείδης.]

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΠΛΣΩΝ ΛΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΝ Ζ'.

1 1. Τάδε ἔνεστιν ἐν τῇ ἑβδόμῃ τοῦ κατὰ πασῶν αἰρέσεων
 ἐλέγχου·

σιν ἐκφυγούσης αὐτὸν τῆς ἀληθείας ἐπηκολουθηκέναι τὸ ψεῦ-
 δος, καὶ διὰ τοῦτο κατάλυσιν πληρωθέντων τῶν χρόνων λαβεῖν
 αὐτοῦ τὸ ἔργον.

15. Καὶ περὶ μὲν τῆς κίσεως τοιαῦτα λέγοντες, καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐπιγεννᾷ ἕκαστος αὐτῶν καθὼς δύναται καινό-
 τερον· τέλειος γὰρ οὐδεὶς ὁ μὴ μεγάλα ψεύσματα παρ' αὐτοῖς
 καρποφορήσας. Κ. τ. λ.

63. ἐπικολουθηκέναι C 66. 67. καινότερα] κενώτερα C M 68.
 μείζον ὁμοίως] μείζονας αἰῶνας Bunsenius (Analecta Ante-Nicaena Vol. I,
 360.): Ἄν μετωνυμίας vel ἀλαζονείας? 71. ἀλληγορικῶς C 72.
 ἔδοξε τὰ γλύαρα C 73. πεπονημένως ὡς τὰ C 75. παρειλήφαμεν]

eum Veritas, consecutum esse mendacium, et propterea exple-
tis temporibus dissolutum esse ipsius opus.

55. Haec igitur qui sunt a schola Valentini et de crea-
tione et de universo dicunt, singulis vicibus magis nova ad-
generantes, et hoc in fructu deputant, si quis novas rerum 5
appellationes commentus miracula edere videbitur. Et ex
scripturis singula quaeque ad numeros, qui memorati sunt,
accommodantes criminantur Mosem et prophetas, cum dicunt
allegorice mensuras aeonum illos dicere: quae apponere mihi
visum non est, utpote nugatoria et vana, cum iam beatus 10
presbyter Irenaeus graviter et curate placita eorum excusserit,
a quo et eorum inventa [accepimus], demonstrantes eos ex
Pythagorica philosophia et astrologorum curiositate haec mu-
tuatos imputare Christo illum haec tradidisse. Sed quoniam
arbitror etiam horum vana commenta abunde exposita esse 15
aperteque demonstratum, quorum sint discipuli Marcus et Co-
larbasus, Valentinianae scholae successores, videamus, quid
dicat et Basilides.

REFUTATIONIS OMNIUM HAERESIUM

LIBER SEPTIMUS.

Haec insunt in septimo libro refutationis omnium hae-
resium:

interminatum. Hic dicunt, cum effugisset eum Veritas, sub-
secutum mendacium, et propter hoc destructionem adimpletis
temporibus accipere eius opus.

Cap. 18, 1. Et de conditione quidem talia dicentes, quo-
tidie adinvenit unusquisque eorum, quemadmodum potest, ali-
quid novi; perfectus enim nemo, nisi qui maxima mendacia
apud eos fructificaverit. Etc.

om C M: μεταλήγαμεν Bunsenius 76. σφειτερησαμένους C 77.
Χριστῶ] Χριστῷ ὡς C M ταῦτα] ταυτὰ Bunsenius παραδεδω-
κέναι] παραδεδωκότι servato ὡς Bunsenius et R. Scottus 80. λέ-
γειν C 2. ἐλλέγγον C

2. Τίς ἡ δόξα Βασιλείδου, καὶ ὅτι τοῖς Ἀριστοτέλους δόγμασι καταπλαγεῖς ἐξ αὐτῶν τὴν αἴρεσιν συνέστησε.

5 3. Καὶ τίνα Σατορνεῖλος λέγει ὁ Βασιλείδῃ [σχεδὸν] συνακμάσας.

4. Πῶς δὲ Μένανδρος ἐπεβάλετο εἰπεῖν ὑπὸ ἀγγέλων τὸν κόσμον γεγονέναι.

5. Τίς ἡ Μαρκίωνος ἀπόνοια, καὶ ὅτι τὸ δόγμα αὐτοῦ οὐ
10 καινόν, οὐδὲ ἐξ ἀγίων γραφῶν, ἀλλὰ Ἐμπεδοκλέους τυγχάνει.

6. Πῶς Καρποκράτης ματαιάζει, καὶ αὐτὸς ὑπὸ ἀγγέλων τὰ ὄντα φάσκων γεγενῆσθαι.

7. Ὅτι Κήρινθος μὴδὲν ἐκ γραφῶν, ἀλλ' ἐκ τῶν Αἰγυπτί-
15 τίοις δοξάντων δόξαν συνεστήσατο.

8. Τίνα τὰ τοῖς Ἐβριωναίοις δοκοῦντα, καὶ ὅτι ἤθεσιν Ἰουδαϊκοῖς μᾶλλον προσέχουσι. |

9. Πῶς καὶ ὁ Θεόδοτος πεπλάνηται, ἃ μὲν τῶν Ἐβριων-
ναίων ἐρανισάμενος [ἃ δὲ τοῦ Κηρίνθου].

10. Καὶ τίνα Κέρδωνι ἔδοξε, καὶ αὐτῷ τὰ Ἐμπεδοκλέους
20 εἰπόντι καὶ κακῶς προβιβάσαντι τὸν Μαρκίωνα.

11. Καὶ πῶς Λουκιανός, μαθητὴς γενόμενος Μαρκίωνος, ἀπηνυθρίασεν ὁμοίως τὸν θεὸν βλασφημῆσαι.

12. Οὐ καὶ Ἀπελλῆς γενόμενος μαθητὴς οὐ τὰ αὐτὰ τῷ
διδασκάλῳ ἔδογματίσεν, ἀλλὰ ἐκ φυσικῶν δογμάτων κινήθει
25 τὴν οὐσίαν τοῦ παντός ὑπέθετο.

13. Πελάγει κλυδωνιζομένη ὑπὸ βίας ἀνέμων ζοικότα ὀρῶντας τὰ τῶν αἰρετικῶν δόγματα ἐχρῆν τοὺς ἀκροατὰς πα-
ραπλεῖν ἐπιζητοῦντας τὸν εὐδίων λιμένα. Τὸ γὰρ τοιοῦτον πέ-
λαγός ἐστι καὶ θηριῶδες καὶ δύσβατον, ὡς εἰπεῖν τὸ Σικελιω-
30 τικόν, ἐν ᾧ μυθεύεται Κύκλωψ καὶ Χάρυβδις καὶ Σκύλλα
καὶ τὸ Σειρήνων ὕρος, ὃ διαπλεῦσαι φάσκουσι τὸν Ὀδυσσεὰ
Ἑλλήνων οἱ ποιηταὶ πανούργως χρησάμενον τῇ τῶν παραξένων
θηρίων δεινότητι· διάφορος γὰρ ἡ τούτων ὠμότης πρὸς τοὺς
διαπλέοντας ἦν. Αἱ δὲ Σειρήνες λιγὺν ἄδουσαι καὶ μουσικόν

5. Σατορνεῖλος C 5. 6. Βασιλείδῃ σχεδὸν συνακμάσας] Βασιλείδης λέων
ἀκμάσας C: Βασιλίδῃ συνακμάσας susp. M 7. Μένανδρος] ἀνδρὸς C
ἐπεβάλετο] ἐπέβαλε τὸ C M, qui pro τὸ susp. τῷ 9. αὐτοῦ] αὐτὸ C
13. ἐκ γραφῶν] ἐγγράφων C 14. συνεστήσαντο C 15. Ἐβριωναίοις]
βῖ
σεωναίος C 16. Ἰουδαϊκοῖς C 17. 18. Ἐβριωναίων C 18.

2. Quaenam doctrina Basilidae, quem Aristotelis placitis percussus ex illis haeresin constituisse.

3. Et quae Saturnilus doceat Basilidae paene aequalis. 5

4. Quomodo autem Menander aggressus sit docere ab angelis mundum factum esse.

5. Quae Marcionis vesania, cuius doctrinam non esse novam, neque ex sacris scripturis, sed ab Empedocle sumptam.

6. Quomodo Carpocrates ineptiat, qui et ipse dicit ab 10 angelis mundum factum esse.

7. Cerinthum nihil ex scripturis, sed ex Aegyptiorum placitis doctrinam conflavisse.

8. Quaenam sint Ebionaeorum placita, qui Iudaeorum potius ritibus sese applicent. 15

9. Quomodo et Theodotus aberraverit, qui alia ab Ebionaeis corrasit, alia a Cerintho.

10. Et quaenam Cerdoni visa sint, qui et ipse Empedoclea recoxit et male viam munivit Marcioni.

11. Et quomodo Lucianus, qui ex Marcionis disciplina 20 prodiit, pudore deposito pariter deum proscindere ausus sit.

12. Cuius et Apelles disciplina usus non eadem quae magister docuit, sed ex physicis profectus placitis naturam universi pro fundamento posuit.

13. Mari iactato per impetum ventorum consimilia cer- 25 nentes haereticorum placita debebant auditores praeternavigare circumspicientes portum tranquillum. Tale enim mare est beluosum et innavigabile, tanquam, ut hoc utamur, Siculum, in quo perhibetur Cyclops et Charybdis et Scylla et scopulus Sirenum, quod pervagatum esse Ulixem narrant 30 Graecorum poëtae astute usum inhospitalium beluarum crudelitate; insignis enim earum saevitia erat adversus eos, qui mare pernavigarent. Sirenes autem suaviter canentes et ca-

Uncinis inclusa om C Cfr. infra cap. 35. p. 257. ed. Oxon. 19.

Κέρδων] Σακέρδωνι C M 22. ἀπηρυσθρίασεν ὁμοίως τ. θ. βλασφημῆσαι] ἀπηρυσθρίασε μόνος τ. θ. ἐβλασφημήσεν C: καὶ μόνος vel βλασφημῆσαι susp. M 23. Οὐ καὶ] Ὅτι καὶ C 27. ὄρωντες C 30.

Σκύλα C ἐν δὲ inserendum arbitratur M: σόπελος Roesperus 32. 33. παραξένων θηρίων] πράξων θηρῶν C: παραδόξων θηρῶν susp. M: ἐμπλάστων κηρῶν Roesperus

35 ἡπάτων τοὺς παραπλέοντας, πείθουσαι ἡδέϊα φωνῇ προσάγειν
 τοὺς ἀκροωμένους. Τοῦτο μαθόντα φασὶ τὸν Ὀδυσσεῖα κατα-
 κηρώσαι τὰς ἀκοὰς τῶν ἐταίρων, ἐαυτὸν δὲ τῷ ξύλῳ προσδή-
 σαντα παραπλεῦσαι ἀκινδύνως τὰς Σειρήνας κατακούσαντα τῆς
 τούτων ᾠδῆς. Ὁ ποιῆσαι τοῖς ἐντυγχάνουσιν συμβουλή [ἐμή],
 40 καὶ ἢ τὰ ὦτα κατακηρώσαντας δι' ἀσθένειαν διαπλεῦσαι τὰ
 τῶν αἰρέσεων δόγματα μηδὲ κατακούσαντας πείθειν εὐκόλως
 δυνάμενα πρὸς ἡδονήν, ὡς λιγυρὸν ἄσμα Σειρήνων, ἢ ἐαυτὸν
 τῷ ξύλῳ Χριστοῦ προσδήσαντα πιστῶς κατακούσαντα μὴ τα-
 ραχθῆναι, πεποιθότα ᾧ προσέσφιγξται, καὶ ἐστηκέναι ὀρθῶς.

45 14. Ἐπειδὴ οὖν ἐν ταῖς πρὸ ταύτης βίβλοις ἐξ ἐκτεθεί-
 μεθα τὰ πρότερα, δοκεῖ νῦν τὰ Βασιλείδου μὴ σιωπᾶν, ὄντα
 Ἀριστοτέλους τοῦ Σταγειρίτου δόγματα, οὐ Χριστοῦ. Ἄλλ' εἰ
 καὶ πρότερον ἔκκειται τὰ Ἀριστοτέλει δοκοῦντα, οὐδὲ νῦν ὀκνή-
 σομεν προῦποθέσθαι ἐν συντόμῳ, πρὸς τὸ τοὺς ἐντυγχάνοντας
 50 διὰ τῆς τούτων ἔγγιον ἀντιπαραθέσεως συνιδεῖν εὐκόλως τὰ
 ὑπὸ Βασιλείδου ὄντα Ἀριστοτελικὰ σοφιστεύματα.

15. Ἀριστοτέλης μὲν οὖν τὴν οὐσίαν διαιρεῖ τριχῶς. Ἔστι
 γὰρ αὐτῆς τὸ μὲν τι γένος, τὸ δὲ τι εἶδος, ὡς ἐκεῖνος λέγει,
 τὸ δὲ τι ἄτομον· ἄτομον δὲ οὐ διὰ σμικρότητα σώματος, ἀλλὰ
 55 φύσει τομὴν ἀναδέξασθαι μὴδ' ἦντινα οὖν δυνάμενον. Τὸ δὲ
 γένος ἐστὶν οἰονεὶ σωρός τις ἐκ πολλῶν καὶ διαφόρων καταμε-
 μιγμένος σπερμάτων, ἀφ' οὗ γένους οἰονεὶ τινος σωροῦ πάντα
 τὰ τῶν γεγονότων εἶδη διάκεινται. Καὶ ἔστι τὸ γένος [αἴτι]ον
 πᾶσι τοῖς γεγενημένοις ἀρκοῦν. Ἴνα δὲ σαφὲς ἔσται τὸ λεγό-
 60 μενον, δείξω διὰ του παραδείγματος, δι' οὗ ἐπὶ τὴν ὄλην τοῦ
 Περιπάτου θεωρίαν ἀναδραμεῖν ἔσται.

16. Λέγομεν εἶναι ζῷον ἀπλῶς, οὐχὶ τι ζῷον. Ἔστι δὲ
 τοῦτο τὸ ζῷον οὐ βοῦς, οὐχ ἵππος, οὐκ ἄνθρωπος, οὐ θεός,
 οὐκ ἄλλο τι τῶν οὐδὲποτε ἔστι δηλοῦν, ἀλλὰ ἀπλῶς ζῷον.
 65 Ἀπὸ τούτου τοῦ ζῳίου αἱ πάντων τῶν κατὰ | μέρος ζῳίων ἰδέαι
 τὴν ὑπόστασιν ἔχουσι. Καὶ ἔστιν ὑπόστασις τοῖς ζῳίοις τοῖς γέ-

35. ἡδέϊα] ἰδίᾳ C M

39. ἐμή om C

41. μηδὲ] μὴ δὲ C

44. προσεσφίγγει C

ἐστηκέναι Roepertus: ἔστηγεν C M

45.

προταύταις C

46. ὄντα] τὰ C M

50. τούτων ἔγγιον] τῶν ἔγ-

γιον ὦν C M, qui susp. τῶν ἐγγιζόντων

55. τομὴν] τὸ μὴν C

56.

οἰωνεὶ C

57. οἰωνεὶ C

58. διάκεινται] διακέκρται? Roepertus

norum pelliciebant praeternavigantes, suadentes suavi cantu appellere eos qui auscultarent. Quo more comperto aiunt³⁵ Ulixem cera oblivisse aures sociorum, ipsum autem malo religatum praetervectum esse tuto Sirenas et exaudivisse illarum cantum. Id quod facere eos, qui haec attingent, cohortor, et aut auribus oblitis propter infirmitatem pernavigare haeresium placita ne exauditis quidem iis, quae allicere facile pos-⁴⁰ sint ad voluptatem, veluti suavis cantus Sirenum, aut ad lignum Christi religatum fideliter auscultantem non conturbari, reposita fide in eo, ad quem adstrictus est, et firmo pede consistere.

14. Quandoquidem igitur in sex libris prioribus ex-⁴⁵ posuimus priora, placet nunc Basilidae doctrinam non praetermittere, quae sunt Aristotelis Stagiritae placita, non Christi. Sed tametsi etiam superius explicata sunt Aristotelis placita, tamen ne nunc quidem cunctabimur ea antea paucis attingere, quo lectores ex illorum propiore iuxta-⁵⁰ positione ilico percipiant Basilidae placita esse Aristotelis argutias.

15. Igitur Aristotelis substantiam dividit trifariam. Est enim eius aliud quoddam *genus*, aliud *species*, ut ille ait, aliud *individuum*; *individuum* autem non propter exiguitatem⁵⁵ corporis, sed quod natura dividi nullo pacto possit. Genus autem est tanquam acervus quidam ex multis et diversis commixtus seminibus, a quo genere tanquam quodam acervo universae eorum, quae existunt, species dispositae sunt. Et est genus universis, quae extiterunt, causa sufficiens. Ut⁶⁰ autem apertum fiat, quod dico, ostendam exemplo, per quod ad omnem Peripateticorum doctrinam pervenire licebit.

16. Dicimus animal simpliciter, non aliquod animal. Est autem hoc animal non bos, non equus, non homo, non deus, non denique aliud quidquam eorum quae extant signi-⁶⁵

αἴτιον] . . . ον C M, qui vestigia vocc. θεὸς ὃν superesse dicit: πρώ-
τον Ferd. Christ. Baur in Annalib. theologic. Tubingensib. a. 1856.
Fasc. I. p. 447. 60. διὰ τοῦ] διὰ τοῦ C M 64. οὐ δῆποτε C

66. ἔστιν ὑπόστασις] ἔστι πᾶσι C: ἔστι πᾶσι M, qui susp. βάσις

γεννημένοις ἐν εἴδεσι τοῦτο τὸ ἀνείδειον ζῷον καὶ τῶν γεγεννημέ-
νων οὐδέν. Ἔστι γὰρ ἄνθρωπος ζῷον ἀπ' ἐκείνου τοῦ ζώου
λαμβάνον τὴν ἀρχήν, καὶ ζῷον ἵππος ἀπ' ἐκείνου τοῦ ζώου λαμ-
70 βάνον τὴν ἀρχήν. Ὁ ἵππος καὶ βοῦς καὶ κύων καὶ τῶν ἄλλων
ζῴων ἕκαστον ἀπὸ τοῦ ζώου τοῦ ἀπλοῦ λαμβάνει τὴν ἀρχήν,
ὃ ἔστι τούτων οὐδὲ ἐν. (17.) Εἰ δὲ οὐκ ἔστι τούτων* οὐδὲ ἐν
ἐκεῖνο τὸ ζῷον, ἔξ οὐκ ὄντων γέγονεν ἢ τῶν γεγεννημένων κατὰ
Ἄριστοτέλην ὑπόστασις· καὶ γὰρ τὸ ζῷον, ὅθεν ταῦτα ἐλήφθη
75 κατὰ μέρος; ἔστιν οὐδὲ ἐν· οὐδὲ ἐν δὲ ὄν γέγονε τῶν ὄντων
μία τις ἀρχή. Τίς δὲ ὁ ταύτην καταβεβλημένος τὴν οὐσίαν
τῶν γεγονότων ὑστερον ἀρχήν, ἐπὶ τὸν οἰκειὸν ἐρχόμενοι τοιού-
των λόγον ἐροῦμεν.

18. Ἐπειδὴ δὲ ἔστιν ἡ οὐσία τριχῇ [διηρημένη], ὡς ἔφη,
80 γένος, εἶδος, ἄτομον, καὶ ἐθέμεθα τὸ γένος εἶναι ζῷον, τὸν δὲ
ἄνθρωπον εἶδος τῶν πολλῶν ζῴων ἤδη κεχωρισμένον, συγκε-
χυμένον δὲ ὅμως ἔτι καὶ μήπω μεμορφωμένον εἰς εἶδος οὐσίας
ὑποστατικῆς, ὀνόματι μορφώσας τὸν ἀπὸ τοῦ γένους ληφθέντα
ἄνθρωπον ὀνομάζων Σωκράτην, ἢ Διογένην, ἢ τι τῶν πολλῶν
85 ὀνομάτων ἐν, καὶ ἐπειδὴν ὀνόματι καταλάβω τὸν ἄνθρωπον
εἶδος γένους γεγεννημένον, ἄτομον καλῶ τὴν τοιαύτην οὐσίαν.
Ἐτιμήθη γὰρ τὸ μὲν γένος εἰς εἶδος, τὸ δὲ εἶδος εἰς ἄτομον,
τὸ δὲ ἄτομον ἐπειδὴν γένηται ὀνόματι κατελιγμένον, οὐχ οἶόν
τε τμηθῆναι κατὰ φύσιν εἰς ἄλλο τι, ὡς ἐτέμομεν τῶν προλε-
90 λεγμένων ἕκαστον. Ταύτην Ἄριστοτέλης πρώτως καὶ μάλιστα
καὶ κυριώτατα [οὐσίαν καλεῖ], μήτε καθ' ὑποκειμένου τινὸς
λεγομένην, μήτε ἐν ὑποκειμένῳ οὔσαν. Καθ' ὑποκειμένου
δὲ λέγει, οἶονεὶ τὸ γένος, ὅπερ ἔφη ζῷον κατὰ πάντων τῶν
κατὰ μέρος ὑποκειμένων ζῴων, οἶονεὶ βοός, ἵππου καὶ τῶν
95 ἐφεξῆς, κοινῶ ὀνόματι λεγόμενον. Ἀληθὲς γὰρ ἔστιν εἰπεῖν,

67. ἴδει C ἀνείδειον C 69. 70. λαμβάνον] λαμβάνων C
74. ὑπόστασις· καὶ γὰρ] ὑπόστασις γὰρ C M, qui post voc. ὑπόστασις
aliquid excidisse putat 75. οὐδὲ ἐν· οὐδὲ ἐν δὲ ὄν] οὐδὲ ἐν, οὐδὲ
ἐν. Οὐδὲ ἐνθέν C M 77. 78. τοιούτων] τοιοῦτον C M 79.
Ἐπειδὴ δὲ] Ἐπειδὴ C M διηρημένη om C M Cf. infra p. 352, 15.
81. 82. συγκεχυμένον] ἔτι συγκεχυμένον C 83. ὑποστατικῆς C M 85.
καὶ delendum censet Roepertus 88. 89. οἶόν τε] οἶον C 90—92.
Ante oculos habuisse videtur Hippolytus haec Aristotelis *Cat.* 5. Οὐσία
δέ ἐστιν ἡ κυριώτατά τε καὶ πρώτως καὶ μάλιστα λεγομένη, ἢ μήτε καθ'

ficans, sed simpliciter animal. Ab hoc animali singulorum quorumque animalium species principium habent. Et est principium animalibus specialiter generatis hoc specie carens animal, et generatorum nullum. Est enim homo animal, quod ab illo animali principium ducit, et animal equus ab illo ani- 70 mali habens principium. Equus et bos et canis et quodcunque reliquorum animalium ab animali simplici habet principium, quod est horum nullum. (17.) Sin autem horum nullum est illud animal, ex non-existentibus extitit secundum Aristotelem eorum, quae generata sunt, existentia; etenim animal, 75 unde haec sumpta sunt singula, est nullum; nullum autem cum sit, extitit eorum, quae sunt, unum aliquod principium. Quis autem sit ille, qui posuit hanc substantiam eorum quae postea extiterunt principium, cum devenerimus in eum locum, qui his destinatus est, prodemus. 80

18. Quoniam autem substantia trifariam divisa est, ut dicebam, in genus, speciem, individuum, et posuimus genus esse animal, hominem autem esse speciem a grege animalium iam secretam, at confusam tamen etiamnum, nec iam figuratam in speciem peculiaris substantiae: cum nomine figuravero homi- 85 nem a genere sumptum, appellans Socratem aut Diogenem aut uno aliquo ex multis quae sunt nominibus, et nomine comprehendero hominem, qui species generis factus est, individuum appello talem substantiam. Sectum est enim genus in speciem, species autem in individuum, individuum autem ubi 90 nomine comprehensum erit, nequit secari in aliud quiddam, sicut secabamus eorum, quae antea dicta sunt, unumquodque. Hanc Aristoteles primitus et potissimum et maxime proprie substantiam appellat, quae neque *de subiecto* aliquo dicitur, neque *in subiecto* est. *De subiecto* autem dicit veluti genus, 95 quod dicebam animal, quod de omnibus singulatim subiectis animalibus, veluti bove, equo et quae sunt reliqua, communi nomine dicitur. Verum est enim dicere hominem animal esse

ὑποκειμένου τινὸς λέγεται, μὴτ' ἐν ὑποκειμένῳ τινί ἐστιν, οἷον ὁ τις ἄνθρωπος ἢ ὁ τις ἵππος, eodemque redit infra p. 352, 15. 16. 90.

πρώτως] πρώτην C M

91. κυριώτατα] κυριωτάτην C M Lacu-

nam in C explevit M

93. δὲ om C M οἷονεὶ] οἶον εἰ C M

ἐξηγῆν Roeperus: ἐξηγῆ C M

95. κοινῶν C λεγόμενον] λεγομένων C M

ὅτι ζῷον ἄνθρωπος ἐστὶ καὶ ζῷον ἵππος καὶ ζῷόν ἐστι βοῦς
καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον· τουτέστι τὸ καθ' ὑποκειμένου, τὸ
ἐν ὄν κατὰ πολλῶν καὶ διαφόρων τοῖς εἶδεσι δυνάμενον ὁμοίως
λέγεσθαι. Οὐδὲν γὰρ διαφέρει ἵππος ἀνθρώπου ἢ ζῷον, οὐδὲ
1 βοῦς· ὅρος γὰρ ὁ τοῦ ζῷου τὸ πᾶσιν ἀρμόζειν τοῖς ζῷοις
ὁμοίως λεγόμενον. Τί γάρ ἐστι ζῷον; ἂν ὀρίζομεθα, πάντα
τὰ ζῷα κοινὸς καταλήψεται ὅρος. Ζῷον γὰρ ἐστὶν οὐσία ἔμ-
ψυχος, αἰσθητικὴ· τοῦτο βοῦς, ἄνθρωπος, ἵππος, τῶν ἄλλων
5 ἕκαστον. Ἐν ὑποκειμένῳ δὲ, φησὶν, ἐστίν, ὃ ἐν τινι μὴ ὡς
μέρος ὑπάρχον, ἀδύνατον χωρὶς εἶναι τοῦ ἐν ᾧ ἐστί, [ὃ ἐστὶ]
τῶν συμβεβηκότων ἕκαστον τῇ οὐσίᾳ, ὃ καλεῖται ποιότης,
καθ' οὗτοι ποιοὶ τινὲς λεγόμεθα, οἷον λευκοί, γλαυκοί, μέλανες,
δίκαιοι, ἀδικοί, σώφρονες καὶ τὰ τούτων παραπλήσια. Τού-
10 των δὲ ἐν αὐτὸ καθ' αὐτὸ ἀδύνατόν ἐστι γενέσθαι, ἀλλὰ δεῖ
ἐν τινι εἶναι. Εἰ δὲ οὔτε τὸ ζῷον, ὃ κατὰ πάντων λέγω τῶν
καθ' ἕκαστα ζῷων, οὔτε τὰ συμβεβηκότα, ἃ ἐν πᾶσιν οἷς συμ-
βεβηκεν εὐρίσκεται, δυνατὸν αὐτὰ καθ' αὐτὰ γενέσθαι, ἐκ
τούτων δὲ συμπληροῦται τὰ ἅτομα, ἐκ τῶν οὐκ ὄντων καθέστη-

15 κεν ἢ τριχῇ διηρημένη οὐσία οὐκ ἔξ ἄλλων συνεσιτώσα. Πρώ-
τως ἄρα καὶ κυριώτατα καὶ μάλιστα λεγομένη οὐσία εἰ ἐκ τού-
των ὑπάρχει, ἔξ οὐκ ὄντων κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην ἐστίν. |
19. Ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς οὐσίας ἀρκέσει τὰ λεγόμενα νῦν.
Οὐ μόνον δὲ ἡ οὐσία καλεῖται γένος, εἶδος, ἅτομον, ἀλλὰ καὶ
20 ὕλη καὶ εἶδος καὶ στέρησις. Διαφέρει δὲ οὐδὲν ἐν τούτοις
μενούσης τῆς τομῆς. Τοιαύτης δὲ οὐσης τῆς οὐσίας, ἐστὶν ἡ
τοῦ κόσμου διαταγὴ γεγεννημένη κατ' αὐτὸν τοιοῦτόν τινα τρό-
πον. Ὁ κόσμος ἐστὶ κατὰ Ἀριστοτέλην διηρημένος εἰς μέρη
πλείονα καὶ [διάφορα· καὶ] ἐστὶ τοῦ κόσμου μέρος τοῦθ', ὅπερ
25 ἐστὶν ἀπὸ τῆς γῆς μέχρι τῆς σελήνης, ἀπρονόητον, ἀκυβέρνη-
τον, ἀρκούμενον μόνῃ τῇ φύσει τῇ ἑαυτοῦ, τὸ δὲ μετὰ τὴν
σελήνην ἐν πάσῃ τάξει καὶ προνοίᾳ καὶ κυβερνήσει τεταγμένον,
μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ οὐρανοῦ· ἡ δὲ ἐπιφανεία, πέμπτη

97. τοῦ καθυποκειμένου C

98. ἴδεσι C

99. Οὐδὲν] Οὐδὲ

C M οὐδὲ] ὃ δὲ C

1. τὸ πᾶσιν] πᾶσιν C

1. 2. ζῷον πᾶ-

σιν ἀρμόζει τ. ζ. ὁ. λεγόμενος s. λεγομένοις susp. Roesperus

4. τοῦτο]

οἷον susp. M

6. ὑπάρχων C

ᾧ ἐστίν, ὃ ἐστὶ Roesperus: ᾧ

ἐστὶ C M

10. αὐτὸ ἀδύνατόν] αὐτὸ τῷ δυνατόν C

12. οὔτε τὰ]

οὔτε C M

14. ἐκ τῶν] τῶν C M

14. 15. καθέστηκεν] καὶ ἐστὶν

et equum animal et animal esse bovem et reliquorum quod-
 que. Hoc est quod dicitur *de subiecto*, id quod potest, cum
 unum sit, de multis et diversis ad speciem pariter dici. Nihil
 enim differt equus ab hominē, qua animal est, neque bos;
 definitio enim animalis est, quod in omnia animalia quadrare
 pariter dicitur. Quid enim est animal? Cum definiemus, omnia
 animalia comprehendet communis definitio. Animal enim est
 substantia animata, sensibilis, veluti bos, homo, equus, reli-
 quorum quodque. *In subiecto* autem, inquit, est, quod in
 aliquo non tanquam pars existens, non potest seorsum esse
 ab eo, in quo est, veluti est substantiae accidentium quodque,
 quod vocatur *qualitas*, secundum quod *quales* quidam dicimur,
 ut albi, caesii, nigri, iusti, iniusti, modesti et quae sunt ho-
 rum similia. Horum autem unum aliquod per se extare ne-
 quit, sed oportet in aliquo esse. Si autem neque animal, quod
 de omnibus dico quae singula existunt animalibus, neque ac-
 cidentia, quae in omnibus, quibus accidunt, reperiuntur, pos-
 sunt ipsa per se existere, ex his autem confiunt individua: ex
 non-existentibus constat trifariam divisa substantia, quae
 non ex aliis conflata est. Ergo si primitus et maxime pro-
 prie et potissimum appellata substantia ex his extat, ex non-
 existentibus, si Aristotelem audimus, est.

19. Sed de substantia quidem satis erunt, quae nunc
 diximus. Substantia autem non solum genus, species, indivi-
 dum appellatur, sed etiam materia et species et privatio. Dif-
 fert autem nihil, cum maneat in his divisio. Talis autem cum
 sit substantia, mundi descriptio facta est secundum eum in
 hunc fere modum. Mundus secundum Aristotelem divisus est
 in partes complures et diversas, estque mundi pars, quae est
 a terra usque ad lunam, carens providentia, gubernatione,
 contenta sola natura sua; illa autem, quae est post lunam,
 in omni ordine et providentia et gubernatione constituta us-
 que ad superficiem caeli; superficies autem, quae est quinta

C M, qui καὶ delendum esse censet	15. τριχῆ C	15. 16.
Πρώτως] Πρώτη C M	16. κυριώτατα] κυριωτάτη C M	εἰ ἐκ
Roeperus: ἐκ C M	19. γένος] τὸ γένος C	20. Διαφέρει] Οὐ
διαφέρει Roeperus	οὐδὲν] οὐδὲ C M	24. Lacunam in C ex-
plevit M	27. τεταγμένον] τεταγμένη C	

τις οὔσα οὐσία, φυσικῶν ἀπηλλαγμένη στοιχείων πάντων, ἀφ'
 30 ὧν ὁ κόσμος τὴν σύστασιν ἔχει, καὶ ἔστιν αὕτη τις ἢ πέμπτη
 κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην οὐσία, οἶονεὶ οὐσία τις ὑπερκόσμιος. Καὶ
 γέγονεν αὐτῷ κατὰ τὴν διαίρεσιν τοῦ κόσμου καὶ ὁ τῆς φιλο-
 σοφίας διηρημένος λόγος. Φυσικὴ γὰρ τις ἀκρόασις αὐτῷ
 γέγονεν, ἐν ἣ πεπόνηται περὶ τῶν φύσει καὶ οὐ προνοία διοι-
 35 κουμένων ἀπὸ τῆς γῆς μέχρι τῆς σελήνης πραγμάτων. Γέγονε
 δὲ αὐτῷ καὶ μετὰ τὰ φυσικὰ περὶ τῶν μετὰ σελήνην ἴδια τις
 ἄλλη οὕτως ἐπιγραφομένη πραγματεία λόγων· γέγονε δὲ αὐτῷ
 περὶ πέμπτης οὐσίας ἴδιος λόγος, ὅς ἐστιν αὐτῷ θεολογού-
 μενος. Τοιαύτη τις καὶ ἡ διαίρεσις τῶν ὄλων, ὡς τύπῳ περι-
 40 λαβεῖν, [καὶ τῆς] κατὰ Ἀριστοτέλην φιλοσοφίας. Ὁ δὲ περὶ
 ψυχῆς αὐτῷ λόγος ἐστὶν ἀσαφής. Ἐν τρισὶ γὰρ συγγράμμα-
 σιν ὅλοις οὐκ ἔστιν εἰπεῖν σαφῶς, ὅ, τι φρονεῖ περὶ ψυχῆς|
 Ἀριστοτέλης. Ὅν γὰρ ἀποδίδωσι τῆς ψυχῆς ὄρον ἐστὶν εἰπεῖν
 ῥάδιον, τὸ δὲ ὑπὸ ὄρον δεδηλωμένον ἐστὶ δυσεύρετον. Ἔστι
 45 γὰρ, φησί, ψυχὴ φυσικοῦ σώματος ὀργανικοῦ ἐντελέχεια, ἣ τίς
 ποτέ ἐστι, λόγων [πάνυ πολλῶν] δεῖται καὶ μεγάλης ζητήσεως.
 Ὁ δὲ θεός, ὁ πάντων τούτων τῶν ὄντων καλῶν αἴτιος, οὗτος
 τῆς ψυχῆς ἐστὶ καὶ μακροτέρῳ λόγῳ θεωροῦντι γνωσθῆναι χα-
 λεπώτερος. Ὁ δὲ ὄρος, ὃν Ἀριστοτέλης ἀποδίδωσι περὶ τοῦ
 50 θεοῦ, χαλεπὸς μὲν οὐκ ἐστὶ γνωσθῆναι, νοηθῆναι δὲ ἐστὶν
 ἀμήχανος. Νόησις γὰρ, φησὶν, ἐστὶ νοήσεως, ὅπερ ἐστὶ
 παντάπασιν οὐκ ὄν. Ὁ δὲ κόσμος ἀφθαρτος, αἰδιος κατὰ Ἀρι-
 στοτέλην ἐστίν· οὐδὲν γὰρ ἔχει πλημμελὲς ἐν αὐτῷ, προνοία καὶ
 φύσει κυβερνώμενος. Καταβέβληται δὲ Ἀριστοτέλης οὐ μόνον
 55 περὶ φύσεως καὶ κόσμου καὶ προνοίας καὶ θεοῦ λόγους, ἀλλὰ
 γὰρ γέγονεν αὐτῷ καὶ πραγματεία λόγων τις ἠθικῶν, ἐπιγρά-
 φει δὲ ταῦτα ἠθικὰ βιβλία, δι' ὧν σπουδαῖον ἐκ φαύλου
 τὸ τῶν ἀκρωμένων ἠθος ἐργάζεται. Ἐὰν [οὖν] ὁ Βασιλείδης
 εὔρεθῆ μὴ τῇ δυνάμει μόνῃ ἀλλὰ καὶ τοῖς λόγοις αὐτοῖς καὶ
 60 τοῖς ὀνόμασι τὰ τοῦ Ἀριστοτέλους δόγματα εἰς τὸν εὐαγγελι-
 κὸν καὶ σωτήριον ἡμῶν λόγον μεθαρμοζόμενος, τί λείψει, ἢ τὰ

34. πεπόνηται] πεποίηται C M 40. καὶ τῆς Roperus: om C M
 φιλοσοφίας Roperus: φιλοσογήσαι C M, qui conii. φιλοσογήσαντα
 43. Ὅν] Ἦν pr C 44. 45. Vide Aristot. de Anima II, c. 1. M
 45. ἢ τίς] ἦτις C 46. λόγων πάνυ πολλῶν] λέγων C: λόγων M: Re-

quaedam substantia, a naturalibus elementis soluta est omnibus, unde mundus fabricam habet, estque haec substantia quaedam secundum Aristotelem quinta, tanquam substantia 35 quaedam supermundana. Atque est ei secundum divisionem mundi et philosophiae sermo divisus. *Physica* enim quaedam *auscultatio* ab illo elaborata est, in qua accurate egit de rebus, quae natura et non providentia administrantur a terra usque ad lunam. Conscriptum autem est ab eo etiam post *Physica* 40 aliud quoddam peculiare opus de iis, quae sunt post lunam, quod exinde *Metaphysicorum* nomen accepit. Conscriptus autem est ab eo *de quinta substantia* peculiaris liber, qui est ei liber de deo rebusque divinis. Talis quaedam est et descriptio universorum, ut universe complectamur, et philosophiae Aristoteli- 45 cae. Disputatio autem eius *de anima* obscura est. In tribus enim integris libris, non licet aperte dicere, quid tandem de anima sentiat Aristoteles. Nam quam reddat definitionem animae, facile est dicere, quid autem definitione illa significatum sit, arduum est requirere. Est enim, inquit, anima naturalis 50 corporis organici entelechia, quae quid tandem sibi velit, disputatione eget uberrima et magna quaestione. Deus autem, omnium horum quae sunt bona auctor, hic ipsa anima difficilior est ad cognoscendum vel otiosius contemplanti. Definitio autem, quam Aristoteles reddit de deo, cognitu quidem non est 55 difficilis, sed quae penitus perspici nequeat. *Cogitatio enim*, inquit, *est cogitationis*, quod est omnino non existens. Mundus autem perennis, aeternus est secundum Aristotelem; nihil enim habet in se vitiosi, quippe qui providentia et natura gubernetur. Instituit autem Aristoteles non solum de natura et mundo et 60 providentia et deo disputationes, verum compositum est ab eo etiam opus quoddam ethicorum, inscribit autem hos *Ethicorum libros*, per quos rectos ex pravis reddit auscultantium mores. Cum igitur Basilides deprehendetur non sola vi, sed etiam ipsis verbis et nominibus Aristotelis placita in evangelicam et 65 salutarem nostram doctrinam transferens, quid relinquetur, nisi

dintegrit locum Roesperus, cum *πάνυ πολλῶν* ex I. 48. huc retrahenda esse perspexit. Nos *ἐλέγχων* coniecimus 48. ἔστι] ἔστι
πάνυ πολλῶν C M, qui pro *πολλῶν* susp. *πολλῶ* 58. Ἐὰν οὖν]
 Ἐὰν C 61. λείπει] λήπει C

ἀλλότρια ἀποδόντας | ἐπιδεικνύναι τοῖς τούτου μαθηταῖς, ὅτι
ἔθνηκούς ὄντας αὐτοὺς Χριστὸς οὐδὲν ὠφελήσει;

20. Βασιλείδης τοίνυν καὶ Ἰσίδωρος, ὁ Βασιλείδου παῖς
65 γνήσιος καὶ μαθητής, φασὶν εἰρηκέναι Ματθίαν αὐτοῖς λόγους
ἀποκρύφους, οὓς ἤκουσε παρὰ τοῦ σωτήρος κατ' ἰδίαν διδασ-
θεῖς. Ἰδόμεν οὖν πῶς καταφανῶς Βασιλείδης ὁμοῦ καὶ Ἰσί-
δωρος καὶ πᾶς ὁ τούτων χορὸς οὐχ ἀπλῶς καταψεύδεται μόνου
Ματθίου, ἀλλὰ γὰρ καὶ τοῦ σωτήρος αὐτοῦ. Ἦν, φησὶν, ὅτε
70 ἦν οὐδέν, ἀλλ' οὐδὲ τὸ οὐδέν ἦν τι τῶν ὄντων, ἀλλὰ ψιλῶς
καὶ ἀνυπονοήτως δίχα παντὸς σοφίσματος ἦν ὅλως· οὐδὲ ἔν.
Ἵταν δὲ λέγω, φησί, τὸ ἦν, οὐχ ὅτι ἦν λέγω, ἀλλ' ἵνα σημάνω
τοῦτο ὅπερ βουλομαι δεῖξαι, λέγω, φησὶν, ὅτι ἦν ὅλως οὐδέν.
Ἔστι γάρ, φησὶν, ἐκεῖνο οὐχ ἀπλῶς ἄρρητον, ὃ ὀνομάζεται·
75 ἄρρητον γοῦν αὐτὸ καλοῦμεν, ἐκεῖνο δὲ οὐδὲ ἄρρητον· καὶ γὰρ
τὸ οὐδ' ἄρρητον οὐκ ἄρρητον ὀνομάζεται, ἀλλὰ ἔστι, φησὶν,
ὑπεράνω παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου. Οὐδὲ γὰρ τῇ κόσμῳ,
φησὶν, ἔξαρχεῖ τὰ ὀνόματα, οὕτως ἔστι πολυσχιδής, ἀλλὰ
ἐπιλέλοιπε· καὶ οὐ δέχομαι, φησί, κατὰ πάντων εὐρεῖν κυρίως
80 ὀνόματα, ἀλλὰ δεῖ τῇ διανοίᾳ αὐτοῖς ὀνόματα τῶν ὀνομαζομέ-
νων τὰς ιδιότητας ἄρρητως ἐκλαμβάνειν. Ἡ γὰρ ὁμωνυμία
ταραχὴν ἐμπεποίηκε καὶ πλάνην τῶν πραγμάτων τοῖς ἀκροωμέ-
νοις. Τοῦτο πρῶτον σφετέρισμα καὶ κλέμμα τοῦ Περιπάτου
λαβόντες ἀπατώσι τὴν ἄνοιαν τῶν συναγελαζομένων ἅμα αὐ-
85 τοῖς· πολλαῖς γὰρ γενεαῖς Ἀριστοτέλης Βασιλείδου γεγεννημένος
πρότερος τὸν περὶ τῶν ὁμωνύμων ἐν ταῖς κατη|γορίαις κα-
ταβέβληται λόγον, ὃν ὡς ἴδιον οὗτοι καὶ καινὸν τινὰ καὶ τῶν
Ματθίου λόγων κρυφίων τινα ἕνα διασαφοῦσιν.

62. ἐπιδεικνύναι τοῖς] ἐπιδεικνύν αὐτοῖς C: ἐπιδεικνύναι αὐτοῖς M
64. Quae c. 20—27 sequuntur de doctrina Basilidis recensuit Bunsenius
in *Analectis Ante-Nicaenis* Vol. I. p. 57 sqq. 65. φησὶν C Ματ-
θαῖον falso M 69. φησὶν, ὅτι] φησὶ τότε C 72. λέγω, φησὶ] λέγη,
φησὶ CM Correxit iam Iacobius, *Basilidis philosophi gnostici sententiae*. Berol.
MDCCLII. σημάνω] σημανῶ? Roesperus 74. ἄρρητον, ὃ ὀνομάζε-
ται Bunsenius secutus Bernaysium: ἄρρητον ὀνομάζεται C M 75.
αὐτὸ] αὐτὸν τὸν ἄρχοντα coni. Gerh. Uhlhornius in libro *Das Basilidiani-
sche System mit besonderer Rücksicht auf die Angaben des Hippolytus dar-
gestellt*. Göttingen 1855.: Nos antea τὸ ὄν coniecimus 76. τὸ
οὐδ' ἄρρητον] τὸ οὐκ ἄρρητον C M οὐκ ante ἄρρητον delendum

ut redditis, quae aliunde sumpsit, declarem huius viri discipulis, eos, ut qui ethnici sint, a Christo nihil adiutum iri?

20. Basilides igitur et Isidorus, Basilidae filius genuinus et discipulus, aiunt dixisse sibi Matthiam sermones absconditos, 70 quos audiverit a salvatore peculiariter edoctus. Videamus igitur, quam aperte Basilides simul et Isidorus omnisque eorum cohors non simpliciter unum Matthiam calumniatur, verum etiam salvatorem ipsum. Erat, inquit, cum erat nihil, sed ne nihil quidem illud erat aliquid ex iis quae sunt, sed plane et can- 75 dide, remoto omni sophismate, erat prorsus nihil. Cum autem dico, inquit, *erat*, non dico quod erat, sed ut declarem quid mihi velim, aio, inquit, fuisse prorsus nihil. Est enim illud, inquit, non prorsus ineffabile, quod ineffabile nominatur; quippe ineffabile hoc vocamus, illud autem ne ineffabile quidem; ete- 80 nim id, quod ne ineffabile quidem est, non ineffabile nominatur, sed est, inquit, supra omne nomen, quod nominatur. Etenim ne mundo quidem sufficiunt nomina, ita est multifariam divisus, sed deficient; nec fieri potest, inquit, ut omnium nomina reperiantur propria, sed oportet mente ex iis- 85 dem nominibus eorum, quae nominantur, proprietates ineffabiliter intelligere. Aequabilitas enim nominum perturbationem incussit et commutationem rerum iis qui audiunt. Hoc primum plagium et furtum e schola Peripateticorum sumentes decipiunt insipientiam eorum, qui ad eos se congregant. Nam 90 cum Aristoteles multas generationes Basilidem aetate antecesserit, sermonem de homonymis in categoriarum libris exsecutus est, quem hi tanquam proprium quendam et novum et unum ex Matthiae absconditis sermonibus iactant.

censet Uhlhornius 77. Οὐδέ] Οὐδὲν C M Bunsenius 79. οὐ
δέχομαι] An οὐκ ἐνδέχεται, quod etiam Roeperus coniecit? 80.
δέ] δὴ C M αὐτοῖς ὀνόματα] αὐτοῖς ὀνόμασι susp. M: οὐ τοῖς ὀνό-
μασι Bunsenius Bernaysium secutus: αὐτῇ [ἀνευ vel χωρὶς] ὀνομάτων
Roeperus: Sententia desiderare videtur ἐκ τῶν αὐτῶν ὀνομάτων 81.
In ἐλλαμβάνειν extremam litteram delere voluisse videtur librarius. M
82. ἐπεποίηκε C 86. πρότερος] πρώτος C M Bunsenius 87. καὶ
τῶν] ἐκ τῶν Bunsenius 88. Μαθίου] Μαθαίου M χρυ-
σίων τινα ἕνα διασ.] χρύσιόν τινα ἕνοιαν διασ.
coni. M: χρυσίον ἐνδιασ. Bunsenius

21. Ἐπεὶ οὖν οὐδὲν ἦν, οὐχ ὕλη, οὐκ οὐσία, οὐκ ἀνού-
 90 αιον, οὐχ ἀπλοῦν, οὐ σύνθετον, οὐκ ἀνόητον, οὐκ ἀναίσθητον,
 οὐκ ἄνθρωπος, οὐκ ἄγγελος, οὐ θεός, οὐδὲ ὅλως τι τῶν
 ὀνομαζομένων ἢ δι' αἰσθήσεως λαμβανομένων ἢ νοητῶν πραγ-
 μάτων, ἀλλ' οὕτω καὶ ἔτι λεπτομερεστέρως πάντων ἀπλῶς
 περιγεγραμμένων, οὐκ ὢν θεός, (ὃν Ἀριστοτέλης καλεῖ νόησιν
 95 νοήσεως, οὗτοι δὲ οὐκ ὄντα) ἀνοήτως, ἀναισθήτως, ἀβούλως,
 ἀπροαιρέτως, ἀπαθῶς, ἀνεπιθυμήτως κόσμον ἠθέλησε ποιῆ-
 σαι. Τὸ δὲ ἠθέλησε λέγω, φησί, σημασίας χάριν, ἀθελήτως
 καὶ ἀνοήτως καὶ ἀναισθήτως· κόσμον δὲ οὐ τὸν κατὰ πλάτος
 καὶ διαίρεσιν γεγεννημένον ὕστερον καὶ διεστῶτα, ἀλλὰ γὰρ
 1 σπέρμα κόσμου. Τὸ δὲ σπέρμα τοῦ κόσμου πάντα εἶχεν ἐν
 ἑαυτῷ, ὡς ὁ τοῦ σινάπεως κόκκος ἐν ἐλαχίστῳ συλλαβῶν ἔχει
 πάντα ὁμοῦ, τὰς ῥίζας, τὸ πρέμνον, τοὺς κλάδους, τὰ φύλλα,
 τὰ ἀνεξαρίθμητα [μετὰ] τῶν κόκκων [ἀπὸ] τοῦ φυτοῦ γεννώ-
 5 μενα σπέρματα πάλιν ἄλλων καὶ ἄλλων πολλάκις φυτῶν κεχυ-
 μένων. Οὕτως οὐκ ὢν θεὸς ἐποίησε κόσμον οὐκ ὄντα ἐξ οὐκ
 ὄντων, καταβαλόμενος καὶ ὑποστήσας σπέρμα τι ἐν ἔχον πᾶσαν
 ἐν ἑαυτῷ τὴν τοῦ κόσμου πανσπερμίαν. Ἴνα δὲ καταφανέστε-
 ρον ποιήσω τοῦτο ὅπερ ἐκεῖνοι λέγουσι· καθάπερ ὢν ὄρνιθος
 10 εὐποικίλου τινὸς καὶ πολυχρωμάτου, οἷονεὶ τοῦ ταῶνος ἢ ἄλ-
 λου τινὸς ἔτι μᾶλλον πολυμόρφου καὶ πολυχρωμάτου, ἐν ὄν-
 ὄντως ἔχει ἐν ἑαυτῷ πολλὰς οὐσιῶν πολυμόρφων | καὶ πολυ-
 χρωμάτων καὶ πολυσυστάτων ἰδέας, οὕτως ἔχει τὸ καταβληθέν,
 φησίν, ὑπὸ τοῦ οὐκ ὄντος θεοῦ οὐκ ὄν σπέρμα [πανσπερμίαν]
 15 τοῦ κόσμου πολύμορφον ὁμοῦ καὶ πολυούσιον.

22. Πάντα οὖν, ὅσα ἐστὶν εἰπεῖν καὶ ἔτι μὴ εὐρόντα πα-
 ραλιπεῖν, ὅσα τῷ μέλλοντι κόσμῳ γενέσθαι ἀπὸ τοῦ σπέρματος

89. Ἐπεὶ οὖν οὐδὲν ἦν] Ἐπεὶ οὐδὲν C M: Ἐπεὶ οὐδὲν ἦν Bunsenius
 secutus Bernaysium 90. οὐ σύνθετον] οὐκ ἀσύνθετον C οὐκ
 ἀνόητον, οὐκ ἀναίσθητον] οὐ νοητόν, οὐκ αἰσθητόν susp. Iacobius: οὐ
 νοητόν οὐκ ἀναίσθητον Bunsenius: An οὐ νοητόν, οὐκ ἀνόητον, οὐκ αἰσθη-
 τόν, οὐκ ἀναίσθητον, quod etiam Uhlhornius coniecit? 93. λεπτο-
 μερεστέρως] λεπτομερῶς C M: λεπτομεροτέρως Bernaysius et Bunsenius:
 λεπτοτέρως coni. Roperus et Uhlhornius 94. οὐκ ὢν θεός] ὁ οὐκ ὢν
 θεός Roperus coll. lin. 14. 25. 59. p. 366, 32. 95. οὗτοι] οὗτος
 susp. M 3. πάντα] πάσας C M Bunsenius 4. ἀνεξαρίθμητα
 τῶν κόκκων] ἀνεξαρίθμητα, μετὰ τὸν κόκκον C M Bunsenius: ἀνεξ., εἶτα
 τὸν καρπὸν Roperus ἀπὸ] ... ὁ C: τὰ ἀπὸ M Bunsenius: καὶ τὰ

21. Quandoquidem igitur nihil erat, non substantia, non⁹⁵ insubstantiale, non simplex, non compositum, non incomprehensibile, non insensuale, non homo, non angelus, non deus, neque omnino quidquam eorum, quae nomine appellantur, sive sensu percipiuntur seu mente, sed ita et vel subtilius omnibus prorsus sublatis: non-ens deus, (quem Aristoteles vocat cogitationem cogitationis, hi autem non-entem) sine cogitatione, sine sensu, sine consilio, sine proposito, sine passione, sine cupiditate mundum voluit facere. *Voluit* autem cum dico, inquit, significationis gratia dico, sine voluntate et sine cogitatione et sine sensu, *mundum* autem non illum, qui per latitudinem et separationem postea factus est et diremptus, verum semen mundi. Semen autem mundi omnia habebat in se ipso, ut granum sinapeos in minimo comprehensa habet omnia simul: radices, stirpem, ramos, folia, innumerabilia granorum a¹⁰ planta generata semina plantarum, quae aliae et saepenumero aliae inde funduntur. Ita non-ens deus fecit mundum non-entem ex non-entibus, cum deiiceret et supponeret semen quoddam unum, quod continebat in se mundi universa semina. Quo autem planius faciam, quod illi dicunt: sicuti ovum avis per¹⁵ variae cuiusdam et multicoloris, veluti pavonis aut alius cuiusdam etiam magis variae et versicoloris, cum unum sit, revera continet in se multas multiformium substantiarum et multicolorum et multiplicium formas: ita habet deiectum, inquit, a non-ente deo non-ens semen omnia mundi semina multiformia si²⁰ mul et multifaria in sese.

22. Omnia igitur, quaecunque licet dicere quaeque non reperta praetermittere, quaequae futuro mundo a semine erant

ἀπὸ Roesperus 5. 6. κεχυμένων] κεχυμένα C: κεκρυμμένα Bernaysius et Bunsenius 6. οὐκ ὦν] ὁ οὐκ ὦν Roesperus ὄντα] ὦν C M Bunsenius Cf. infra lin. 14. et p. 320, 75 ed. Oxon. Ut nos etiam Iacobius correxit 7. καταβαλλόμενος C M Bunsenius σπέρμα π] σπέρματι C M 9. ὠδὸν C 10. εὐποικίλου] ἐκ ποικίλου C: ἐκ ποικίλου M: ἐκποικιλλομένου Bernaysius et Bunsenius 12. ὄντως] οὕτως C: ὁμως M Bunsenius 14. πανσπερμίαν Uhlhornius inseruit: om C M Bunsenius. Cf. cum antecedentibus doctrinam cosmogonicam, quam Appion exponit in *Homiliis Clementis Rom. Hom. VI, c. 3—5.* 17. ὅσα ante τῶ om Bernaysius et Bunsenius γένεσθαι] γηγήσεσθαι Roesperus

ἔμελλεν ἀρμόζειν, ἀναγκαίοις καιροῖς ἰδίως κατὰ προσθήκην
 αὐξανόμενα, ὡς ὑπὸ τηλικούτου καὶ τοιούτου Θεοῦ, ὅποιον
 20 οὐκ εἰπεῖν οὐδὲ νοήσει δυνατὴ γέγονε χωρῆσαι ἢ κτίσις, [καὶ]
 ἐνυπῆρχε τεθησαυρισμένα τῷ σπέρματι, καθάπερ νεογενεῖ παι-
 δίῳ ὀδόντας ὕστερον ὀρώμεν καὶ πατρικὴν προσγενέσθαι οὐ-
 σίαν καὶ φρένας καὶ ὅσα παραυξανόμενα ἐκ νέου κατὰ μικρὸν
 ἀνθρώπων ἂ μὴ πρότερον ἦν γίνεται. Ἐπεὶ δὲ ἦν ἄπορον εἰ-
 25 πεῖν προβολὴν τινα τοῦ μὴ ὄντος Θεοῦ γεγονέναι τι οὐκ ὄν,
 — φεύγει γὰρ πάνυ καὶ δέδοικε τὰς κατὰ προβολὴν τῶν γε-
 γονότων οὐσίας ὁ Βασιλείδης — ποίας γὰρ προβολῆς χρεία, ἢ
 ποίας ὕλης ὑπόθεσις, ἵνα κόσμον Θεὸς ἐργάσῃται, καθάπερ ὁ
 ἀράχνης τὰ μηρύματα, ἢ θνητὸς ἀνθρώπος χαλκὸν ἢ ξύλον
 30 ἢ τι τῶν τῆς ὕλης μερῶν ἐργαζόμενος λαμβάνει; Ἀλλὰ εἶπε,
 φησί, καὶ ἐγένετο, καὶ τοῦτό ἐστιν, ὡς λέγουσιν οἱ ἄνδρες
 οὔτοι, τὸ λεχθὲν ὑπὸ Μωσέως· Γενηθήτω φῶς, καὶ ἐγέν-
 35 νετο φῶς. Πόθεν, φησί, γέγονε τὸ φῶς; ἐξ οὐδενός· οὐ
 γὰρ γέγραπται, φησί, πόθεν, ἀλλ' αὐτὸ μόνον ἐκ τῆς φωνῆς
 τοῦ λέγοντος, ὁ δὲ λέγων, φησὶν, οὐκ ἦν, οὐδὲ τὸ γενόμενον
 ἦν. Γέγονε, φησὶν, ἐξ οὐκ ὄντων τὸ σπέρμα τοῦ κόσμου, ὁ
 λόγος ὁ λεχθείς· γενηθήτω φῶς, καὶ τοῦτο, φησὶν, ἔστι
 τὸ λεγόμενον ἐν ταῖς εὐαγγελίαις· Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν,
 ὃ φωτίζει πάντα ἀνθρώπον ἐρχόμενον εἰς τὸν |
 40 κόσμον. Λαμβάνει τὰς ἀρχὰς ἀπὸ τοῦ σπέρματος ἐκείνου
 καὶ φωτίζεται. Τοῦτό ἐστι τὸ σπέρμα, ὃ ἔχει ἐν ἑαυτῷ πᾶσαν
 τὴν πανσπερμίαν, ὃ φησιν Ἀριστοτέλης γένος εἶναι εἰς ἀπεί-
 ρους τεμνόμενον ἰδέας, ὡς τέμνομεν ἀπὸ τοῦ ζῴου βοῦν, ἵπ-
 45 πον, ἀνθρώπον, ὅπερ ἐστὶν οὐκ ὄν. Ὑποκειμένου τοίνυν τοῦ
 κοσμικοῦ σπέρματος, ἐκεῖνοι λέγουσιν· ὃ, τι ἂν λέγω, φησὶν,
 μετὰ ταῦτα γεγονέναι, μὴ ἐπιζητεῖ πόθεν. Εἶχε γὰρ πάντα
 τὰ σπέρματα ἐν ἑαυτῷ τεθησαυρισμένα καὶ κατακείμενα, οἷον
 οὐκ ὄντα, ὑπὸ τε τοῦ οὐκ ὄντος Θεοῦ γενέσθαι προβεβουλευ-
 μένα. Ἴδωμεν οὖν, τί λέγουσι πρῶτον ἢ τί δεύτερον ἢ τί τρί-

18. ἀρμόζειν] ἀρμόζει conit. M ἀναγκαίοις καιροῖς ἰδίως] ἀναγ-
 καίοις καιροῖς ἰδίους C: ἀναγκαίως καιροῖς ἰδίους Bernaysius et Bunse-
 nius, sicuti etiam M coniecerat 19. αὐξανόμενα] αὐξανομένου C:
 αὐξανομένων Bernaysius et Bunsenius 20. οὐδὲ νοήσει Bernaysius
 et Bunsenius] οὐ νοῆσαι C M Nos antea γέγονεν οὐδὲ χωρῆσαι coniece-
 ramus 20. καὶ uncinis inclusimus: αἰὲ Bernaysius et Bunsenius

accretura, necessariis temporibus peculiariter per accessionem
 augescentia, ut a tanto et tali deo, qualem nec dicere neque 25
 cogitatione percipere poterat creatura, inerant recondita in se-
 mine, tanquam recens nato infanti dentes posthac cernimus et
 patricam accrescere substantiam et intellectum et quaecunque
 augescenti ex puero paullatim homini cum prius non essent
 accedunt. Quandoquidem autem non poterat dici projectionem 30
 extitisse aliquam non-entis dei aliquid non-ens — refugit enim
 admodum et aversatur eorum quae per projectionem existunt
 substantias Basilides — qualis enim projectionis usus, aut qualis
 materiae suppositio, ut mundum deus fabricaret, tanquam
 aranea fila, aut mortalis homo aes aut lignum aut aliquid de- 35
 mum materiale operans sumit? Verum dixit, inquit, et factum
 est, et hoc est, ut aiunt isti homines, quod dictum est a
 Mose: *Fiat lux, et facta est lux.* Unde, inquit, extitit lux?
 E nihilo; non enim scriptum est, inquit, unde, sed ipsum so-
 lum *e voce dicentis*; is autem qui dixit, inquit, non erat, ne- 40
 que id quod factum est fuit. Factum est, inquit, ex non-
 entibus semen mundi, verbum, quod dictum est: *Fiat lux*, et
 hoc, inquit, est quod dictum est in evangeliiis: *Erat lux vera,*
quae illuminat omnem hominem venientem in mundum. Capit
 principia a semine illo et illuminatur. Hoc est semen, quod 45
 habet in se universa semina, quod Aristoteles ait genus esse
 in infinitas divisum species, veluti dividimus ab animali bovem,
 equum, hominem, quod quidem est non-ens. Cum igitur tan-
 quam fundamentum substratum sit mundanum semen, illi di-
 cunt: Quidquid dico, inquit, post haec factum esse, noli quae- 50
 rere unde. Habebat enim omnia semina recondita in se et
 reposita tanquam non-entia et a non-ente deo ut fierent prae-
 meditata. Videamus igitur, quid dicant primum, aut quid

22. 23. προσγενέσθαι οὐσίαν] προσγένεσιν οὐσίας C M: προσγίνεσθαι οὐ-
 σίαν Bernaysius et Bunsenius 23. παρανξανομένον C 28. ὕλης
 ὑπόθεσις] ὑλικῆς ὑποθέσεως Bernaysius et Bunsenius 31. ὡς] ὅ
 C M: om Bunsenius 32. 33. 1 Mos. 1, 3. 35. γενόμενον]
 λεγόμενον Roeperus 37. ὁ λεχθεῖς] ἐλεχθεῖς C 38—40. Ev.
 Io. 1, 9. 45. ὁ, τι] ὅτι C M 48. οὐκ ὄντα] οὐκ ὄν C M Bun-
 senius Cf. infra l. X. c. 14. p. 320, 80—82. ed. Oxon.: Ἐχέιν γὰρ ἐν
 ἑαυτῷ τὰ πάντα, οἶον (τὸν C M) οὐκ ὄντα, ὑπό [τε] τοῦ οὐκ ὄντος θεοῦ
 γενέσθαι προβουλεμένα. 48, οὐκ ante ὄντος om corr C

50 τον τὸ ἀπὸ τοῦ σπέρματος τοῦ κοσμικοῦ γεγενημένον. Ἦν,
 φησίν, ἐν αὐτῷ τῷ σπέρματι υἰότης τριμερής, καὶὰ πάντα τῷ
 οὐκ ὄντι θεῷ ὁμοούσιος, γενητὴ ἐξ οὐκ ὄντων. Ταύτης τῆς
 υἰότητος τῆς τριχῆ διηρημένης τὸ μὲν τι ἦν λεπτομερές, τὸ δὲ
 [παχυμερές, τὸ δὲ] ἀποκαθάρσεως δεόμενον. Τὸ μὲν οὖν λεπ-
 55 τομερές εὐθέως πρῶτον ἅμα τῷ γενέσθαι τοῦ σπέρματος τὴν
 πρώτην καταβολὴν ὑπὸ τοῦ οὐκ ὄντος διέσφυξε καὶ ἀνῆλθε καὶ
 ἀνέδραμε κάτωθεν ἄνω, ποιητικῶς τινὶ χρησάμενον τάχει

ὡσεὶ πτερόν ἢ νόημα,

καὶ ἐγένετο, φησί, πρὸς τὸν οὐκ ὄντα· ἐκείνου γὰρ δι' ὑπερ-
 60 βολὴν κάλλους καὶ ὠραιότητος πᾶσα φύσις ὀρέγεται, ἄλλη δὲ
 ἄλλως. Ἡ δὲ παχυμερεστέρα ἔτι μένουσα ἐν τῷ σπέρματι, μιμη-
 τικὴ τις οὖσα, ἀναδραμεῖν μὲν οὐκ ἠδυνήθη· πολὺ γὰρ ἐνδε-
 στέρα τῆς λεπτομερείας, ἣς εἶχεν ἢ δι' αὐτῆς υἰότης ἀναδρα-
 μοῦσα, ἀπελείπειτο. Ἐπιτέρωθεν οὖν αὐτὴν ἢ υἰότης ἢ παχυμε-
 65 ρεστέρα τοιοῦτω τινὶ πτεροῦ, ὁποῖω διδάσκαλος ὢν Πλάτων
 Ἄριστοτέλους ἐν Φαίδρῳ τὴν ψυχὴν πτεροῖ, | καὶ καλεῖ τὸ τοι-
 οῦτο Βασιλείδης οὐ πτερόν, ἀλλὰ πνεῦμα ἅγιον, ὃ εὐεργετεῖ
 ἢ υἰότης ἐνδυσσαμένη καὶ εὐεργετεῖται. Εὐεργετεῖ μὲν, ὅτι κα-
 θάρπερ ὄρνιθος πτερόν αὐτὸ κατ' αὐτὸ τοῦ ὄρνιθος ἀπηλλαγμέ-
 70 νον οὐκ ἂν γένοιτό ποτε ὑψηλὸν οὐδὲ μετάρσιον, οὐδ' αὖ ὄρνις
 ἀπολελυμένος τοῦ πτεροῦ οὐκ ἂν ποτε γένοιτο ὑψηλὸς οὐδὲ
 μετάρσιος. Τοιοῦτόν τινα τὸν λόγον ἔσχεν ἢ υἰότης πρὸς τὸ
 πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ τὸ πνεῦμα πρὸς τὴν υἰότητα. Ἀναφερο-
 μένη γὰρ ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἢ υἰότης ὡς ὑπὸ πτεροῦ ἀναφέ-
 75 ρει τὸ πτερόν, τουτέστι τὸ πνεῦμα, καὶ πλησίον γενομένη τῆς
 λεπτομεροῦς υἰότητος καὶ τοῦ θεοῦ τοῦ οὐκ ὄντος καὶ δημιουργ-
 γήσαντος ἐξ οὐκ ὄντων, ἔχειν μὲν αὐτὸ μετ' αὐτῆς οὐκ ἠδύνατο,
 ἦν γὰρ οὐχ ὁμοούσιον, οὐδὲ φύσιν εἶχε μετὰ τῆς υἰότητος·
 ἀλλὰ ὥσπερ ἔστι παρὰ φύσιν καὶ ὀλέθριος τοῖς ἰχθύσιν ἀἴρ
 80 καθαρός καὶ ξηρός, οὕτω τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἦν παρὰ φύ-
 σιν ἐκείνο τὸ ἀρρήτων ἀρρητότερον καὶ πάντων ἀνώτερον ὀνο-
 μάτων τοῦ οὐκ ὄντος ὁμοῦ θεοῦ χωρίον καὶ τῆς υἰότητος. Κατ-

50. τὸ] ὁ C M: om Bunsenius 51. αὐτῷ] ἐαυτῷ C M Cf. infra
 p. 320, 83. ed. Ox. 52. θεῷ ὁμοούσιος] θεομοούσιος C 54.
 Uncis inclusa supplevimus coll. p. 321, 86: om C M 56. οὐκ ὄντος]
 ὄντος C M Cf. infra p. 321, 88. 89. 57. χρησάμενος C M Bun-
 senius 58. Hom. Od. 7, 36. ἢ νόημα] ἢ ἐνόημα C 63,

secundum, aut quid tertium id quod a mundano semine exiit. Erat, inquit, in ipso semine filietas tripartita, per omnia non-enti deo consubstantialis, generata ex non-ente. Huius filietatis trifariam divisae aliud erat subtile, aliud crassum, aliud purgationis indigens. Subtile igitur statim ubi primum exiit seminis prima deiectione a non-ente perripuit et surrexit et escendit ab inferno in superum poetica quadam usum 60 celeritate

tanquam penna aut cogitatio,

et devenit, inquit, ad non-entem. Illum enim propter exsuperantiam pulchritudinis et formositatis omnis natura expetit, alia autem aliter. Crassior autem illa adhuc manens in semine, 65 utpote imitabilis quaedam, escendere quidem non potuit; multo enim inferior subtilitate, quam habuit filietas, quae sua ope escendit, relicta est. Instruxit igitur filietas crassior talibus sese quibusdam alis, qualibus Plato, is qui magister erat Aristotelis, in Phaedro animam instruxit, et vocat tale Basilides 70 non alas, sed spiritum sanctum, quem induta beneficio afficit filietas et vicissim beneficio afficitur. Quippe beneficio afficit, quando veluti avis alae ipsae per se, remotae ab avi, non facile in sublime ferrentur, nec rursus avis, remota ab alis, non facile ferretur in altum. Talem quandam rationem habebat filietas ad spiritum sanctum et spiritus ad filietatem. Sublata enim a spiritu filietas tanquam ab alis tollit alas, hoc est spiritum; et ubi appropinquavit subtili filietati et deo non-enti et qui fabricavit ex non-entibus, attinere quidem illum secum non poterat; erat enim non consubstantialis, nec naturam habebat cum filietate; sed sicuti contra naturam est piscibus et perniciosus aer purus et aridus, ita spiritui sancto erat contra naturam ille ineffabilibus ineffabilior et omnibus superior nominibus non-entis dei simul locus et filietatis. Reliquit igitur eum filietas prope locum illum beatum et qui mente com- 85

λεπτομερίας C 63. 64. ἀναδραμοῦσα] ἀναδραμοῦσα, ἀναδραμοῦσα δὲ
Bernaysius et Bunsenius 65. ὦν] ὦ C: ὁ M Bunsenius 66.
Φαίδρω] Φαίδρωνι C M 68. ἐβεργεῖται C 74. γὰρ ὑπὸ] γὰρ ἐπὶ C M
Bunsenius 76. οὐκ ὄντος] οἰκοῦντος C: διοικοῦντος coni. M Correxit Iacobius
78. οὐδὲ] οὐσ (sic) δὲ C: οὐσίας δὲ M Correxit Iacobius μετὰ] ἐν τῆς
Bunsenius 81. ἀρρήτων] ἀρρητων C M Correxit Iacob. 82. θεοχωρίον C

ἐλίπεν οὖν αὐτὸ πλησίον ἢ υἰότης ἐκείνου τοῦ μακαρίου καὶ
 νοηθῆναι μὴ δυναμένου μηδὲ χαρακτηρισθῆναι τινὶ λόγῳ χω-
 85 ρίου οὐ παντάπασιν ἔρημον οὐδὲ ἀπηλλαγμένον τῆς υἰότητος·
 ἀλλὰ γὰρ ὡσπερ εἰς ἄγγος ἐμβληθὲν μύρον εὐωδέστατον εἶ
 καὶ ὅτι μάλιστα ἐπιμελῶς ἐκκενωθεῖη, ὅμως ὁσμὴ τις εἴτι μένει
 τοῦ μύρου καὶ καταλείπεται, καὶ ἢ κεχωρισμένον τοῦ ἀγγείου,
 καὶ μύρου ὁσμὴν τὸ ἀγγεῖον ἔχει, εἰ καὶ μὴ μύρον, οὕτως τὸ
 90 πνεῦμα τὸ ἅγιον μεμύνηκε τῆς | υἰότητος ἄμοιρον καὶ ἀπηλ-
 λαγμένον, ἔχει δὲ ἐν ἑαυτῷ μύρου παραπλησίως τὴν δύναμιν,
 [τῆς υἰότητος] ὁσμὴν· καὶ τοῦτό ἐστι τὸ λεγόμενον· ὡς μύρον ἐπὶ
 κεφαλῆς τὸ καταβαῖνον ἐπὶ τὸν πώγωνα τοῦ Ἀαρῶν,
 ἢ ἀπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου φερομένη ὁσμὴ ἀνωθεν κάτω
 95 μέχρι τῆς ἀμορφίας καὶ τοῦ διαστήματος τοῦ καθ' ἡμᾶς, ὅθεν
 ἤρξατο ἀνελθεῖν ἡ υἰότης οἶονεὶ ἐπὶ πτερυγῶν ἀετοῦ, φησί, καὶ
 τῶν μεταφρένων ἐνεχθεῖσα. Σπεύδει γὰρ, φησί, πάντα κάτω-
 θεν ἀνω, ἀπὸ τῶν χειρόνων ἐπὶ τὰ κρείττονα· οὐδὲν δὲ οὕτως
 ἀνόητόν ἐστι τῶν [ἐν] τοῖς κρείττοσιν, ἵνα μὴ κατέλθῃ κάτω.
 1 Ἡ δὲ τρίτη υἰότης, φησὶν, ἡ ἀποκαθάρσεως δεομένη ἐμμεμύνηκε
 τῷ μεγάλῳ τῆς πανσπερμίας σωρῶ εὐεργετοῦσα καὶ εὐεργετου-
 μένη. Τίνα δὲ τὸν τρόπον εὐεργετεῖται καὶ εὐεργετεῖ, ὕστερον
 ἐροῦμεν κατὰ τὸν οἰκεῖον αὐτοῦ γενόμενοι λόγον.

5 23. Ἐπεὶ οὖν γέγονε πρώτη καὶ δευτέρα ἀναδρομὴ τῆς
 υἰότητος καὶ μεμύνηκεν αὐτοῦ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸν εἰρη-
 μένον τρόπον, στερέωμα τῶν ὑπερκοσμίων καὶ τοῦ κόσμου με-
 ταξὺ τεταγμένον — διήρηται γὰρ ὑπὸ Βασιλείδου τὰ ὄντα εἰς
 δύο τὰς προεχεῖς καὶ πρώτας διαιρέσεις, καὶ καλεῖται κατ' αὐ-
 10 τὸν τὸ μὲν τι κόσμος, τὸ δὲ τι ὑπερκόσμια, τὸ δὲ μεταξὺ τοῦ
 κόσμου καὶ τῶν ὑπερκοσμίων μεθόριον πνεῦμα τοῦτο, ὅπερ
 ἐστὶ καὶ ἅγιον καὶ τῆς υἰότητος ἔχει μένουσαν ἐν ἑαυτῷ τὴν
 ὁσμὴν — ὄντος οὖν τοῦ στερεώματος, ὃ ἐστὶν ὑπεράνω τοῦ
 οὐρανοῦ, διέσφυξε καὶ ἐγεννήθη ἀπὸ τοῦ κοσμικοῦ σπέρματος
 15 καὶ τῆς πανσπερμίας τοῦ σωροῦ ὁ μέγας ἄρχων, ἡ κεφαλὴ τοῦ

83. ἡ υἰότης] υἰότητος C M 84. μηδὲ] μὴ μὴ δὲ C 86. μῦ-
 ρον C 89. ἔχει εἰ] εἰ C: ἔχει conl. M μῦρον C 92. τῆς
 υἰότητος add Uhlhornius coll. l. 46. 47 et p. 321, 2 ed. Ox.: om C M
 Bunsenius Iacobius, qui pro ὁσμὴν legendum esse censet ὁσμῆς 92.
 93. Cf. Psalm. 132, 2. Ὡς μύρον ἐπὶ κεφαλῆν [κεφαλῆς] τὸ καταβαῖνον
 ἐπὶ πώγωνα, τὸν πώγωνα τὸν Ἀαρῶν κ. τ. λ. 96. 97. Cf. 5 Mos.
 32, 11. Ὡς ἀετὸς σκεπάσαι νοσοῖαν ἑαυτοῦ, καὶ ἐπὶ τοῖς νεοσσοῖς αὐτοῦ

prehendi aliquove verbo designari nequeat, non penitus desertum nec seiunctum a filietate; sed veluti in vasculum infusum unguentum fragrantissimum si vel diligentissima cura evacuabitur, tamen odor quidam unguenti etiamtum manet et relinquitur, etiamsi a vasculo separatum sit, et unguenti odorem⁹⁰ retinet vas, etsi non unguentum: ita spiritus sanctus remansit a filietate remotus et seiunctus, habet autem in se unguenti similiter vim suam, filietatis odorem, et hoc est, quod dictum est: *Sicut unguentum in capite, quod descendit in barbam Aaron*, a spiritu sancto delatus odor ex alto in imum usque⁹⁵ ad informitatem et gradum nostrum, unde coeperat surgere filietas, tanquam in alis aquilae, inquit, eiusque dorso sublata. Nituntur enim omnia, inquit, ex imo in altum, a deterioribus in meliora; nihil autem adeo ineptum est eorum, quae in melioribus sunt, ut ne descendat in imum (h. e. non descendit¹ quidquam eorum, quae in alto sunt, in imum). Tertia autem filietas, inquit, ea quae purgatione eget, immansit in magno universorum seminum acervo beneficia et edens et recipiens. Quem autem in modum beneficia edat et recipiat, posthac di-⁵cemus, ubi ad locum ei rei proprium devenerimus.

23. Cum igitur extiterit prima et altera escensio filietatis et manserit ibi spiritus sanctus eo quo diximus modo, firmamentum in medio supramundanorum et mundi collocatum — divisa enim sunt a Basilide quaeque sunt in duas¹⁰ praecellentes et principes classes, et vocatur secundum eum alterum quoddam *mundus*, alterum autem quoddam *supramundana*, quod autem in medio est mundi et supramundanorum *conterminus spiritus* ille, is qui est et sanctus et filietatis habet manentem in sese odorem — cum igitur sit firmamentum,¹⁵ quod est super caelum, erupit et generatus est a mundano semine et seminario acervi *magnus archon*, caput mundi, pul-

ἐπεπόθησε, διεῖς τὰς πτέρυγας αὐτοῦ ἐδέξατο αὐτούς, καὶ ἀνέλαβεν αὐτοὺς ἐπὶ τῶν μεταφρένων αὐτοῦ. Cf. 2 Mos. 19, 4. 99. ἀνόητόν] ἀκίνη-

τόν Bunsenius ἐν add M: om C 1. ἐμμεμένηκε Roeperus:

μεμένηκε C M Bunsenius 6. αὐτοῦ] αὐτὸ coni. Uhlhornius τὸν]

τῶν τὸν Uhlhornius 7. στερέωμα τῶν] στερεωμένων C Uhlhornius:

στερεωμάτων M Bunsenius 9. προσεχεῖς C Bunsenius. 11.

μενθόριον C 13. ὄντος] ἐντός Bernaysius et Bunsenius 14. ἐγε-

νήθη C

κόσμου, κάλλος τι καὶ μέγεθος καὶ δύναμις λυθῆναι μὴ δυνα-
 μένη. Ἄρρητων γάρ, | φησὶν, ἐστὶν ἀρρητιότερος καὶ δυνατῶν
 δυνατώτερος καὶ σοφῶν σοφώτερος, καὶ ὁ, τι ἂν εἴπῃς πάν-
 των τῶν καλῶν κρείττων· οὗτος γεννηθεὶς ἐπῆρεν ἑαυτὸν καὶ
 20 μετεώρισε καὶ ἠνέχθη ὄλος ἄνω μέχρι τοῦ στερεώματος, τῆς δὲ
 ἀναδρομῆς καὶ τοῦ ὑψώματος τὸ στερέωμα τέλος εἶναι νομίσας,
 καὶ μηδὲ εἶναι μετὰ ταῦτα ὄλως μηδὲν ἐπινοήσας, ἐγένετο μὲν
 ὑποκειμένων πάντων, ὅσα ἦν λοιπὸν κοσμικὰ, σοφώτερος, δυ-
 νατώτερος, ἐκπρεπέστερος, φωτεινότερος, πᾶν ὁ, τι ἂν εἴπῃς
 25 καλὸν διαφέρων χωρὶς μόνῃς τῆς ὑπολειμμένης υἰότητος ἔτι ἐν
 τῇ πανσπερμίᾳ· ἠγνόει γὰρ ὅτι ἐστὶν αὐτοῦ σοφώτερα καὶ δυ-
 νατωτέρα καὶ κρείττων. Νομίσας οὖν αὐτὸς εἶναι κύριος καὶ
 δεσπότης καὶ σοφὸς ἀρχιτέκτων τρέπεται εἰς τὴν κατ' ἕκαστα
 κτίσιν τοῦ κόσμου. Καὶ πρῶτον μὲν ἠξίωσε μὴ εἶναι μόνος,
 30 ἀλλὰ ἐποίησεν ἑαυτῷ καὶ ἐγέννησεν ἐκ τῶν ὑποκειμένων υἱὸν
 ἑαυτοῦ πολὺ κρείττονα καὶ σοφώτερον. Ταῦτα γὰρ ἦν πάντα
 προβεβουλευμένος ὁ οὐκ ὦν θεός, ὅτε τὴν πανσπερμίαν κατέ-
 βαλεν. Ἰδὼν οὖν τὸν υἱὸν ἐθαύμασε καὶ ἠγάπησε καὶ κατε-
 πλάγη· τοιοῦτον γὰρ τι κάλλος ἐφαίνεται υἱοῦ τῷ μεγάλῳ ἄρ-
 35 χοντι· καὶ ἐκάθισεν αὐτὸν ἐκ δεξιῶν ὁ ἄρχων. Αὕτη ἐστὶν ἡ
 κατ' αὐτοὺς ὄγδοα λεγομένη, ὅπου ἐστὶν ὁ μέγας ἄρχων κα-
 θήμενος. Πᾶσαν οὖν τὴν ἐπουράνιον κτίσιν, τουτέστι τὴν αἰ-
 θέριον, αὐτὸς εἰργάσατο ὁ δημιουργὸς ὁ μέγας σοφός· ἐνήργει
 δὲ αὐτῷ καὶ ὑπετίθειτο ὁ υἱὸς ὁ τούτου γενόμενος, ὦν αὐτοῦ
 40 τοῦ δημιουργοῦ πολὺ σοφώτερος.

24. Αὕτη ἐστὶν ἡ κατὰ Ἀριστοτέλην σώματος φυσικοῦ |
 οργανικοῦ ἐντελέχεια, ψυχὴ ἐνεργοῦσα τῷ σώματι, ἧς δίχα
 τὸ σῶμα ἐργάζεσθαι οὐδὲν δύναται, μεῖζον καὶ ἐπιφανέστερον
 καὶ δυνατώτερον καὶ σοφώτερον τοῦ σώματος. “Ὁν λόγον οὖν
 45 Ἀριστοτέλης ἀποδέδωκε περὶ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος πρό-
 τερος, Βασιλείδης περὶ τοῦ μεγάλου ἄρχοντος καὶ τοῦ κατ' αὐ-
 τὸν υἱοῦ διασαφεῖ. Τὸν τε γὰρ υἱὸν ὁ ἄρχων κατὰ Βασιλείδην

16. λυθῆναι] λαληθῆναι Bernaysius et Bunsenius, coll. p. 321, 5 ed.
 Ox. κάλλει καὶ μεγέθει ἀνεκκαλήτω 17. Ἄρρητον C 19. καὶ ante
 μετεώρισε om C Bunsenius 20. μετεώρισε καὶ ἠνέχθη] μετεώρισας
 καὶ ἐνέχθεις Uhlhornius στερεώματος, τῆς δὲ] στερεώματος ἔστη, τῆς
 δὲ C Uhlhornius: στερεώματος· ἔστη δὲ, τῆς Bunsenius 22. ὄλως
 μηδὲν εἶναι C 25. μονῆς τῆς ὑπολειμμένης C 26. ἐστὶν αὐτοῦ]

critudo quaedam et magnitudo et potestas indissolubilis. Ineffabilibus enim, inquit, est ineffabilior et potentibus potentior et sapientibus sapientior et quidquid dices omni pulcritudine praestantior. Hic postquam generatus est in altum sese sustulit et sublimis abiit et sublatus est totus superne usque ad firmamentum; sed ascensionis et sublationis firmamentum finem esse arbitratus, nec quidquam omnino esse post haec opinatus, extitit quidem subiacentibus omnibus, quaecunque restabant mundana, sapientior, potentior, illustrior, splendidior, denique quidquid dixeris eminens pulcrum praeter solam filietatem, quae etiamtum relicta erat in seminario. Ignorabat enim eam esse semet sapientiore et potentiore et superiorem. Arbitratus igitur se demum esse dominum et imperatorem et intelligentem architectum vertitur ad singularum quarumque partium fabricam mundi. Et primum quidem decrevit non manere solus, sed fecit sibi et generavit ex subiacentibus filium se ipso longe superiorem et sapientiore. Haec enim omnia antea secum statuerat non-ens deus, cum seminarium poneret. Postquam igitur vidit filium, miratus est et adamavit et percussus est; talis enim quaedam pulcritudo filii apparuit magno archonti; et considerare iussit eum ad dexteram suam archon. Haec est quae secundum illos vocatur ogdoas, ubi considet magnus archon. Omnem igitur caelestem fabricam, hoc est aetheream, ipse fabricavit demiurgus, magnus sapiens, vigorem autem ei indebat et suggerebat filius ab ipso ortus, qui erat ipso demiurgo longe sapientior.

24. Haec est illa secundum Aristotelem corporis naturalis organici entelechia, anima efficax in corpore, sine qua corpus operari nequit, maius quoddam et illustrius et potentius et sapientius corpore. Quam igitur rationem Aristoteles reddidit de anima et corpore prior, Basilides de magno archonte et eo quem statuit filio illustrat. Etenim et filium archon secundum Basilidem generavit, et animam opus et ef-

ἔστι νῦν τοῦ C 26. 27. σοφώτερα καὶ δυνατώτερα C M Bunsenius
 27. κρείττων] κρείττω M Bunsenius 30. νιῶν C 34. ἐφαίνεται
 Bunsenius: ἐγένετο C M Iacobius, qui scribendum esse censet: γ. ἐγένετο τῷ νιῶ τοῦ μεγάλου ἄρχοντος 36. αὐτοῖς] αὐτοῦ C: αὐτὸν susp.
 M Bunsenius 44. τοῦ σώματος] τῆς ψυχῆς C M Bunsenius

γεγέννηκε, τὴν τε ψυχὴν ἔργον καὶ ἀποτέλεσμά φησιν εἶναι ὁ Ἀριστοτέλης φυσικοῦ σώματος ὀργανικοῦ ἐντελέχειαν. Ὡς οὖν
 50 ἡ ἐντελέχεια διοικεῖ τὸ σῶμα, οὕτως ὁ υἱὸς διοικεῖ κατὰ Βασι-
 λείδην τὸν ἀρρητῶν ἀρρητότερον Θεόν. Πάντα οὖν ἔστι προ-
 νοούμενα καὶ διοικούμενα ὑπὸ τῆς ἐντελεχείας τοῦ ἄρχοντος τοῦ
 μεγάλου τὰ αἰθέρια, ἅτινα μέχρι σελήνης ἐστίν· ἐκεῖθεν γὰρ
 ἀἴρ αἰθέρος διακρίνεται. Κεκοσμημένων οὖν πάντων τῶν αἰ-
 55 θερίων πάλιν ἀπὸ τῆς πανσπερμίας ἄλλος ἄρχων ἀνέβη, μεί-
 ζων μὲν πάντων τῶν ὑποκειμένων χωρὶς μέντοι τῆς καταλελειμ-
 μένης υἰότητος, πολὺ δὲ ὑποδεέστερος τοῦ πρώτου ἄρχοντος.
 Ἔστι δὲ καὶ οὗτος ἄρρητος ὑπ' αὐτῶν λεγόμενος. Καὶ καλεῖ-
 ται ὁ τόπος οὗτος ἑβδομάς, καὶ πάντων τῶν ὑποκειμένων οὐ-
 60 τός ἐστι διοικητῆς καὶ δημιουργός, ποιήσας καὶ αὐτὸς ἑαυτοῦ
 υἱὸν ἐκ τῆς πανσπερμίας, καὶ αὐτὸς ἑαυτοῦ φρονιμώτερον καὶ
 σοφώτερον, παραπλησίως τοῖς ἐπὶ τοῦ πρώτου λελεγμένοις. Τὸ
 δὲ ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ ὁ σωρὸς αὐτὸς ἐστὶ, φησί, καὶ ἡ
 πανσπερμία, καὶ γίνεται κατὰ φύσιν τὰ γινόμενα ὡς φθάσαν
 65 τεχθῆναι ὑπὸ τοῦ τὰ μέλλοντα λέγεσθαι, ὅτε δεῖ καὶ οἷα δεῖ
 καὶ ὡς δεῖ λελογισμένῳ. Καὶ τούτων ἔστιν ἐπιστάτης ἢ φρον-
 πιστῆς ἢ δημιουργός οὐδεὶς· ἀρκεῖ γὰρ αὐτοῖς ὁ λογισμὸς ἐκεῖ-
 νος, ὃν ὁ οὐκ ὦν ὅτε ἐποίει ἐλογίζετο. |

25. Ἐπεὶ οὖν τετέλεσται κατ' αὐτοὺς ὁ κόσμος ὅλος καὶ
 70 τὰ ὑπερκόσμια καὶ ἔστιν ἐνδεὲς οὐδέν, λείπεται δὲ ἐν τῇ παν-
 σπερμίᾳ ἡ υἰότης ἡ τρίτη, ἡ καταλελειμμένη εὐεργετεῖν καὶ εὐερ-
 γειεῖσθαι ἐν τῷ σπέρματι, καὶ ἔδει τὴν ὑπολελειμμένην υἰότητα
 ἀποκαλυφθῆναι καὶ ἀποκατασταθῆναι ἄνω ἐκεῖ ὑπὲρ τὸ μεθύ-
 ριον πνεῦμα πρὸς τὴν υἰότητα τὴν λεπτιομερῆ καὶ μιμητικὴν καὶ
 75 τὸν οὐκ ὄντα, ὡς γέγραπται, φησί· Καὶ ἡ κτίσις αὐτῆ συ-
 στενάζει καὶ συνωδίνει τὴν ἀποκάλυψιν τῶν νιῶν
 τοῦ Θεοῦ ἐκδεχομένη. Υἱοὶ δέ, φησίν, ἔσμην ἡμεῖς οἱ
 πνευματικοί, ἐνθάδε καταλελειμμένοι διακοσμηῆσαι καὶ διατυ-

48. γεγέννηκε C τὴν τε ψυχὴν] τῆς τε ψυχῆς Bunsenius φησιν]
 ὡς φησιν C M Correxit Bunsenius 52. ἐντελεχείας] μεγάλης C:
 μεγαλειότητος susp. M Bunsenius 54. αἰθέρος] αἰθέριος C M Bun-
 senius κεκοσμημένων C 56. μὲν] μέντοι C M 58. καὶ
 οὗτος ἄρρητος] οὗτος καὶ ὁ ῥητὸς Bunsenius coll. p. 370, 89. 61.
 αὐτὸς ἑαυτοῦ] αὐτὸν ἑαυτοῦ susp. M Bunsenius 64. 65. φθάσαν—
 λέγεσθαι] Locum desperatum ita tentat Roesperus, ut proponat φθάσαν

fectum ait esse Aristoteles naturalis organici corporis entelechiam. Sicut igitur entelechia regit corpus, ita filius regit secundum Basilidem ineffabilibus ineffabiliorem deum. Omnia igitur sunt provisa et recta ab entelechia magni archontis aetherea, quae quidem usque ad lunam pertinent; inde enim 55 aër ab aethere discernitur. Ornatis igitur universis aethereis rursus a seminario alius archon surrexit, maior quidem omnibus subiacentibus praeter relictam filietatem, multo autem inferior primo archonte. Est autem hic quoque ineffabilis ab iis dictus. Et vocatur hic locus hebdomas, omniumque sub- 60 iacentium est hic rector et opifex, qui sibi et ipse fecit filium ex seminario, et ipse semet sapientiorum et intelligentiorum similiter iis, quae de primo diximus. Illud autem quod est in hoc gradu acervus ipse est, inquit, et seminarium, et existunt secundum naturam ea quae existunt, ut supra dictum est, ab 65 eo, qui futura quando oportet et qualia oportet et quomodo oportet meditatus est. Et horum est praefectus aut curator aut opifex nemo. Sufficit enim iis ratiocinatio illa, quam nonens, cum faciebat, inibat.

25. Quoniam igitur perfectus est secundum illos uni- 70 versus mundus et quae sunt supramundana, nec quidquam deest ad perfectionem, relinquitur autem in seminario filietas tertia illa, quae relictata est ad benefaciendum et benepatendum in semine: oportebat etiam relictam filietatem revelari et revolvi superne illuc super conterminum spiritum ad filie- 75 tatem subtilem et imitabilem et ad non-entem, ut scriptum est, inquit: *Et creatura ipsa congemiscit et parturit revelationem filiorum dei expectans.* Filii autem, inquit, sumus nos spirituales, qui sumus hic relictati ad ordinandas et effingendas

ἐλέχθη — γενήσεσθαι, Uhlhornius autem φθάσαντα — λέγεσθαι, R. Scottus
λεχθῆναι pro τεχθῆναι, a reliquis abstinens, Bunsenius ἔφθασε — γί-
νεσθαι 65. δεῖ καὶ οἷα] δικαιοῦ ἃ C M 66. λελογισμένου] λε-
λογισμένου C M 68. ὅν δ] ὁ C M Correxit Iacobius ὅτε] ὅτε
C καὶ ἐλογίζετο susp. M 70. δὲ] δὴ coni. M 71. 72.
ἐβεργετέϊσθαι C 72. ἔδει] δὴ C M: δεῖ Bunsenius 75—77.
Cf. Rom. 8, 19. ἡ γὰρ ἀποκαταδοξία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν
υἱῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται. 22. οἴδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει
καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν. 76. συστενάζει C

πῶσαι καὶ διορθώσασθαι καὶ τελειῶσαι τὰς ψυχὰς κάτω φύσιν
 80 ἐχούσας μένειν ἐν τούτῳ τῷ διαστήματι. Μέχρι μὲν οὖν
 Μωσέως ἀπὸ Ἀδὰμ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία, καθὼς
 γέγραπται· ἐβασίλευσε γὰρ ὁ μέγας ἄρχων ὁ ἔχων τὸ τέλος αὐτοῦ
 μέχρι στερεώματος, νομίζων αὐτὸς εἶναι θεὸς μόνος, καὶ ὑπὲρ
 αὐτὸν εἶναι μηδέν, πάντα γὰρ ἦν φυλασσόμενα ἀποκρύφῳ σιωπῆ.
 85 Τοῦτο, φησὶν, ἐστὶ τὸ μυστήριον, ὃ ταῖς προτέραις γενεαῖς οὐκ
 ἐγνωρίσθη, ἀλλὰ ἦν ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις βασιλεὺς καὶ κύ-
 ριος ὡς ἐδόκει τῶν ὄλων ὁ μέγας ἄρχων, ἡ ὀγδοάς. Ἦν δὲ καὶ
 τούτου τοῦ διαστήματος βασιλεὺς καὶ κύριος ἡ ἑβδομάς, καὶ
 ἔστιν ἡ μὲν ὀγδοάς ἄρρητος, ῥητὸν δὲ ἡ ἑβδομάς. Οὗτος ἐστὶ,
 90 φησὶν, ὁ τῆς ἑβδομάδος ἄρχων ὁ λαλήσας τῷ Μωϋσῆ καὶ εἰπών·
 Ἐγὼ ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, καὶ τὸ
 ὄνομα τοῦ θεοῦ οὐκ ἐδήλωσα αὐτοῖς (οὕτως γὰρ θέλουσι
 γεγράφθαι), τουτέστι τοῦ ἀρρήτου τῆς ὀγδοάδος ἄρχοντος θεοῦ.
 Πάντες οὖν οἱ προφηταὶ οἱ πρὸ τοῦ σωτήρος, φησὶν, ἐκείθεν
 95 ἐλάλησαν. Ἐπεὶ οὖν ἔδει ἀποκαλυφθῆναι, φησὶν, ἡμᾶς τὰ
 τέκνα τοῦ θεοῦ, | περὶ ὧν ἐστéναξε, φησὶν, ἡ κίσις καὶ ὠδινεν,
 ἀπεκδεχομένη τὴν ἀποκάλυψιν, ἦλθε τὸ εὐαγγέλιον εἰς τὸν
 κόσμον, καὶ διῆλθε διὰ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ κυριό-
 τητος καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου· ἦλθε δὲ ὄντως, καί-
 1 περ οὐδὲν κατήλθεν ἄνωθεν, οὐδὲ ἐξέστη ἡ μακαρία υἰότης
 ἐκείνου τοῦ ἀπερινοήτου καὶ μακαρίου οὐκ ὄντος θεοῦ. Ἀλλὰ
 γὰρ καθάπερ ὁ νάφθας ὁ Ἰνδικός, ὄφθεις μόνον ἀπὸ πάντων
 πολλοῦ διαστήματος συνάπτει πῦρ, οὕτω κάτωθεν ἀπὸ τῆς
 5 ἀμορφίας τοῦ σωροῦ διήκουσιν αἱ δυνάμεις μέχρις ἄνω τῆς
 υἰότητος. Ἄπτει μὲν γὰρ καὶ λαμβάνει τὰ νοήματα κατὰ τὸν
 νάφθαν τὸν Ἰνδικόν, οἷον ἄφθας τις ὧν ὁ τοῦ μεγάλου τῆς
 ὀγδοάδος ἄρχοντος υἱὸς ἀπὸ τῆς μετὰ τὸ μεθόριον μακαρίας
 υἰότητος. Ἡ γὰρ ἐν μέσῳ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐν τῷ μεθορίῳ
 10 τῆς υἰότητος δυνάμεις ῥέοντα καὶ φερόμενα τὰ νοήματα τῆς υἰό-
 τητος μεταδίδωσι τῷ υἱῷ τοῦ μεγάλου ἄρχοντος.

79. κάτω] κατὰ C M: τὰς Bunsenius 80. 81. Cf. Rom. 5, 13. 14.
 ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ . . . ἀλλ' ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος
 ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Μωϋσέως κ. τ. λ. 85. 86. Alludere videntur verba
 ad Coloss. 2, 3 et 1, 26. 27. 89. ῥητὸν] ῥητὸς Bunsenius 91. 92.
 Cf. 2 Mos. 6, 2. 3. Ἐγὼ κύριος, καὶ ὤφθην πρὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ
 Ἰακώβ, θεὸς ὧν αὐτῶν, καὶ τὸ ὄνομά μου κύριος οὐκ ἐδήλωσα αὐτοῖς.

et corrigendas et perficiendas animas, quae ita compositae⁸⁰ sunt natura, ut infra in hoc gradu permaneant. *Usque igitur ad Mosen ab Adam regnavit peccatum*, sicuti scriptum est; regnavit enim magnus archon, qui habet fines suos usque ad firmamentum, arbitratus semet solum deum esse nec quidquam super se esse; omnia enim erant custodita abscondito⁸⁵ silentio. Hoc, inquit, est mysterium, quod prioribus saeculis non intellectum est, sed erat illis temporibus rex et dominus, ut videbatur, universorum magnus archon, ogdoas. Erat autem et huius gradus rex et dominus hebdomas, et est ogdoas ineffabilis, effabilis autem hebdomas. Hic est, inquit, hebdo-⁹⁰madis archon, qui locutus est ad Moysen et dixit: *Ego deus Abraham et Isaac et Iacob, et nomen dei non indicavi eis* (ita enim volunt scriptum esse), hoc est ineffabilis ogdoadis archontis dei. Omnes igitur prophetae, qui erant ante salvatorem, inquit, illinc locuti sunt. Quando igitur oportebat re-⁹⁵velari, inquit, nos, qui sumus filii dei, de quibus ingemuit, inquit, creatura et parturiit expectans revelationem, venit evangelium in mundum et pervenit per omnem principatum et potestatem et dominationem et omne nomen quod nominatur. Venit autem revera, tametsi nihil devenit superne nec secus-¹sit beata filietas ab incomprehensibili illo et beato non-ente deo. Verum enim sicuti naphtha Indica conspecta tantum e satis longinquo spatio ducit ignem, ita ex infero ab informitate acervi perlingunt potestates supra usque ad filietatem.⁵ Captat enim et ducit cogitationes ad instar naphthae Indicae, quasi captator (*ἄφθας*) quidam, magni ogdoadis archontis filius a beata illa post id, quod conterminum est, filietate. Quae enim est in medio sancti spiritus in contermino filietatis potestas fluentes et ruentes cogitationes filietatis commu-¹⁰nicat cum filio magni archontis.

98. 99. Cf. Ephes. 1, 21. ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζόμενον κ. τ. λ. καὶ κυριότητος] κυριότητος C 99. καὶ παντὸς] παντὸς C M ὄντως Uhlhornius: οὕτως C M Bunsenius 99. 1. καίπερ] καὶ C M Bunsenius: καίτοι Uhlhornius 3. ὄφθεις] ἀφθεις susp. M 5. διήκῃσιν C μέχρῃς ἄνω] ἄνω μέχρῃς Jacobius 7. νάφθαν] ἀφθάν C ἀφθας] ἀφθας C: νάφθας M Bunsenius: ἀφθας s. ἀνάφθας coni. R. Scottus 10. φερόμενα] φερόμενον C

26. Ἦλθεν οὖν τὸ εὐαγγέλιον πρῶτον ἀπὸ τῆς υἰότητος, φησί, διὰ τοῦ παρακαθημένου τῷ ἄρχοντι υἱοῦ πρὸς τὸν ἄρχοντα, καὶ ἔμαθεν ὁ ἄρχων, ὅτι οὐκ ἦν θεὸς τῶν ὄλων, ἀλλ' 15 ἦν γεννητὸς καὶ ἔχων αὐτοῦ ὑπεράνω τὸν τοῦ ἀρχήτου καὶ ἀκατονομάστου οὐκ ὄντος καὶ τῆς υἰότητος κατακείμενον θησαυρόν, καὶ ἐπέστρεψε καὶ ἐφοβήθη, συνιείς ἐν οἷα ἦν ἀγνοία. Τοῦτο ἐστὶ, φησί, τὸ εἰρημένον· Ἀρχὴ σοφίας φόβος κυρίου. Ἦρξατο γὰρ σοφίξασθαι κατηγούμενος ὑπὸ τοῦ παρακαθημένου 20 Χριστοῦ, διδασκόμενος τίς ἐστιν ὁ οὐκ ὢν, τίς ἡ υἰότης, τί τὸ ἅγιον πνεῦμα, τίς ἡ τῶν ὄλων κατασκευή, ποῦ ταῦτα ἀποκατασταθήσεται· αὕτη ἐστὶν ἡ σοφία ἐν μυστηρίῳ λεγομένη, περὶ ἧς, φησὶν, ἡ γραφὴ λέγει· Οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς πνεύματος. 25 Κατηχηθεὶς οὖν, φησὶν, ὁ ἄρχων καὶ διδαχθεὶς καὶ φοβηθεὶς ἐξωμολογήσατο περὶ ἁμαρτίας, ἧς ἐποίησε μεγαλύνων ἑαυτὸν. Τοῦτο ἐστὶ, φησί, τὸ εἰρημένον· Τὴν ἁμαρτίαν μου ἐγνώρισα, καὶ τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γινώσκω, ὑπὲρ ταύτης ἐξομολογήσομαι εἰς τὸν αἰῶνα. Ἐπεὶ οὖν κατήχητο 30 μὲν ὁ μέγας ἄρχων, κατήχητο δὲ καὶ δεδίδακτο πᾶσα ἡ τῆς ὀγδοάδος κτίσις καὶ ἐγνωρίσθη τοῖς ἐπουρανίοις τὸ μυστήριον, ἔδει λοιπὸν καὶ ἐπὶ τὴν ἑβδομάδα ἐλθεῖν τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα καὶ ὁ τῆς ἑβδομάδος παραπλησίως ἄρχων διδαχθῇ καὶ εὐαγγελισθῆσεται. Ἐπέλαμψεν [οὖν] ὁ υἱὸς τοῦ μεγάλου ἄρχοντος τῷ 35 υἱῷ τοῦ ἄρχοντος τῆς ἑβδομάδος τὸ φῶς, ὃ εἶχεν ἄψας αὐτὸς ἄνωθεν ἀπὸ τῆς υἰότητος, καὶ ἐφωτίσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἄρχοντος τῆς ἑβδομάδος, καὶ εὐηγγελίσσατο τὸ εὐαγγέλιον τῷ ἄρχοντι τῆς ἑβδομάδος, καὶ ὁμοίως κατὰ τὸν πρῶτον λόγον καὶ αὐτὸς ἐφοβήθη καὶ ἐξωμολογήσατο. Ἐπεὶ οὖν καὶ τὰ ἐν τῇ ἑβδομάδι 40 πάντα πεφώτιστο καὶ διήγγελο τὸ εὐαγγέλιον αὐτοῖς· (κτίσις γάρ εἰσι κατ' αὐτὰ τὰ διαστήματα κατ' αὐτοὺς ἄπειροι καὶ ἀρχαὶ καὶ δυνάμεις καὶ ἐξουσίαι, περὶ ὧν μακρὸς ἐστὶ κατ' αὐτοὺς πᾶν λόγος λεγόμενος διὰ πολλῶν, ἔνθα καὶ τριακοσίους ἐξήκοντα πέντε οὐρανοὺς φάσκουσι, καὶ τὸν μέγαν ἄρχοντα αὐτῶν 45 εἶναι τὸν Ἀβρασαῆξ διὰ τὸ περιέχειν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ψῆφον

13. πρὸς] τὸ πρὸς C M 15. αὐτοῦ ὑπεράνω τὸν τοῦ] τὸν ὑπὲρ ἄνω τοῦ C: τὸν ὑπεράνω τοῦ M: ὑπεράνω τὸν τοῦ Uhlhornius: ὑπεράνω ἑαυτου τὸν τοῦ Roeporus: τὸν ὑπεράνω τὸν τοῦ Bunsenius secutus P. Boetticherum 15. 16. κατονομάστου C 18. Prov. 1, 7. 21.

26. Venit igitur evangelium primum a filietate, inquit, per assidentem archonti filium ad archontem, et didicit archon se non esse deum universorum, sed generatum et habentem super se ineffabilis et innominabilis non-entis et filie-¹⁵tatis repositum thesaurum, et conversus est et metuit, intelligens in qua esset inscitia. Hoc, inquit, est id quod dictum est: *Principium sapientiae timor domini*. Incepit enim sapiens fieri institutus ab assidente Christo, doctus quis esset non-ens, quae filietas, quis spiritus sanctus, quae universorum fabrica,²⁰ quo haec evasura sint. Haec est sapientia in mysterio dicta, de qua, inquit, scriptura dicit: *non in doctis humanae sapientiae verbis, sed in doctis spiritus*. Institutus igitur, inquit, archon et doctus et in timorem coniectus confessus est de peccato, quod commisit magnificans sese. Hoc, inquit, est,²⁵ quod dictum est: *Peccatum meum intellexi et delictum meum agnosco, de hoc confitebor in aeternum*. Postquam igitur institutus est magnus archon, instituta autem est et erudita omnis ogdoadis creatura et intellectum est caelestibus myste-³⁰rium, oportebat posthac etiam ad hebdomadem venire evange-³⁰lium, ut etiam hebdomadis similiter archon edoceretur et evangelizaretur. Incendit igitur filius magni archontis filio archontis hebdomadis lumen, quod ipse habebat incensum e sublimi a filietate, et illuminatus est filius archontis hebdomadis, et nunciavit evangelium archonti hebdomadis, et pariter ad prio-³⁵rem modum et ipse in metum coniectus et confessus est. Postquam igitur etiam in hebdomade omnia illuminata sunt et nunciatum est evangelium iis (creaturae enim sunt per ipsos gradus ex illorum opinione infinitae et imperia et potestates et dominationes, de quibus admodum longus est sermo secun-⁴⁰dum eos multis conceptus verbis, ubi et trecentos sexaginta quinque caelos loquuntur magnumque archontem eorum esse Abrasax, quando nomen eius contineat calculum 365, ut no-⁴⁵τίς ἢ των] τίς ὁ τῶν C 23. 24. 1 Cor. 2, 13. 26. ἐξομολογήσατο C M 27—29. Cf. Psalm. 31, 5 Τὴν ἀνομίαν μου ἐγνώρισα, καὶ τὴν ἁμαρτίαν μου οὐκ ἐκάλυψα, εἶπα· Ἐξαγορεύσω κατ' ἐμοῦ τὴν ἀνομίαν μου τῷ κυρίῳ. 32. εὐδομίαια C 33. 34. εὐαγγελισθήσεται M Bunsenius 34. οὖν om C M Bunsenius 35. εὐδομάδος, et sic semper. M αὐτὸς] αὐτοὺς C 39. ἐξομολογήσατο C 41. κατ'] καὶ κατ' C Uhlhornius, qui post αὐτοὺς excidisse putat τοὺς τόπους τῶν ἀρχόντων vel simile quid

τῆς, ὥστε τοῦ ὀνόματος τὴν ψῆφον περιέχειν πάντα, καὶ διὰ
 τοῦτο τὸν ἐνιαυτὸν τοσαύταις ἡμέραις συνεσιάναι·) | ἀλλ' ἐπεί,
 φησί, ταῦθ' οὕτως ἐγένετο, ἔδει λοιπὸν καὶ τὴν ἀμορφίαν καὶ
 ἡμᾶς φωτισθῆναι καὶ τῇ υἰότητι τῇ ἐν τῇ ἀμορφία καταλειμ-
 50 μένη οἴονεϊ ἐκτρώματι ἀποκαλυφθῆναι τὸ μυστήριον, ὃ ταῖς
 προτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη, καθὼς γέγραπται, φησί·
 Κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον, καὶ
 Ἦκουσα ἄρρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἔξδὸν ἀνθρώπῳ εἰ-
 πεῖν. Κατῆλθεν [οὖν] ἀπὸ τῆς ἑβδομάδος τὸ φῶς, τὸ κατελ-
 55 θὼν ἀπὸ τῆς ὀγδοᾶδος ἄνωθεν τῷ υἱῷ τῆς ἑβδομάδος, ἐπὶ τὸν
 Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τῆς Μαρίας, καὶ ἐφωτίσθη συνεξαφθεῖς τῷ
 φωτὶ τῷ λάμπαντι εἰς αὐτόν. Τοῦτο ἐστὶ, φησί, τὸ εἰρημένον·
 Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, τὸ ἀπὸ τῆς υἰότητος
 διὰ τοῦ μεθορίου πνεύματος ἐπὶ τὴν ὀγδοᾶδα καὶ τὴν ἑβδο-
 60 μάδα διελθὼν μέχρι τῆς Μαρίας, καὶ δύναμις ὑψίστου
 ἐπισκιάσει σοι, ἣ δύναμις τῆς κρίσεως ἀπὸ τῆς ἀκρωρείας
 ἄνωθεν [διὰ] τοῦ δημιουργοῦ μέχρι τῆς κτίσεως, ὃ ἐστὶ τοῦ
 υἱοῦ. Μέχρι δὲ ἐκείνου φησί συνεστηκέναι τὸν κόσμον οὕτως,
 μέχρις οὗ πᾶσα ἡ υἰότης ἡ καταλειμμένη εἰς τὸ εὐεργετεῖν
 65 τὰς ψυχὰς ἐν ἀμορφία καὶ εὐεργετεῖσθαι διαμορφουμένη κατ-
 ακολουθήσῃ τῷ Ἰησοῦ καὶ ἀναδράμῃ καὶ ἔλθῃ ἀποκαθαρισθεῖσα·
 καὶ γίνεται λεπτομερεστάτη, ὡς δύνασθαι δι' αὐτῆς ἀναδραμεῖν
 ὡσπερ ἡ πρώτη. Πᾶσαν γὰρ ἔχει τὴν δύναμιν συνεστηρικμένην
 φυσικῶς τῷ φωτὶ τῷ λάμπαντι ἄνωθεν κάτω.

70 27. Ὅταν οὖν ἔλθῃ, φησί, πᾶσα υἰότης καὶ ἔσται ὑπὲρ
 τὸ μεθόριον, τὸ πνεῦμα, τότε ἐλεηθήσεται ἡ κτίσις· στένει γὰρ
 μέχρι τοῦ νῦν καὶ βασανίζεται καὶ μένει τὴν ἀποκάλυψιν τῶν
 υἱῶν τοῦ Θεοῦ, ἵνα πάντες ἀνέλθωσιν ἐντεῦθεν οἱ τῆς υἰότη-
 τος ἀνθρώποι· ἐπειδὴν [οὖν] γένηται τοῦτο, ἐπάξει, φησὶν, ὃ
 75 Θεὸς ἐπὶ τὸν κόσμον ὅλον τὴν μεγάλην ἄγνοιαν, ἵνα μένη
 πάντα κατὰ φύσιν καὶ μηδὲν μηδενὸς τῶν παρὰ φύσιν ἐπιθυ-
 [μῆσῃ]. Ἀλλὰ γὰρ πᾶσαι αἱ ψυχαὶ τούτου τοῦ διαστήματος,

46. ὥστε] ὡς δὴ C M Bunsenius
 των C M: διὰ τοῦτον Bunsenius

46. 47. διὰ τοῦτο] διὰ τού-
 48. ἀμορφίαν τὴν susp. Roperus

51. 52. Ephes. 3, 3. 5. κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον . . .
 ὃ ἐτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων κ. τ. λ. 53.

2 Cor. 12, 4. καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἔξδὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι.
 54. οὖν om C M Bunsenius 58. 60. 61. Luc. 1, 35 61. ἐπι-

minis calculus comprehendat omnia, eamque ob causam annum totidem dies comprehendere): postquam igitur, inquit, 45 haec in hunc modum facta sunt, oportebat posthac et deformitatem in nostra plaga illuminari et filietati in deformitate relictæ tanquam abortivæ revelari mysterium, quod superioribus generationibus non innotuit, sicut scriptum est, inquit: *Secundum revelationem notum mihi factum est mysterium*, et: *Audivi arcana verba, quæ non licet homini loqui*. Devenit igitur ab hebdomade lumen, quod descendit ab ogdoade desuper ad filium hebdomadis, ad Iesum filium Mariae, et illuminatus est una incensus cum lumine, quod illuxit in eum. Hoc, inquit, est, quod dictum est: *Spiritus sanctus* 55 *superveniet in te*, hoc est, ille qui a filietate per conterminum spiritum ad ogdoadem et hebdomadem devenit usque ad Mariam, *et virtus altissimi obumbrabit tibi*, hoc est potestas unctionis a cacumine desuper per demiurgum usque ad creaturam, quod est ad filium. Eo usque autem ait constare 60 mundum in hunc modum, quousque omnis filietas, quæ relictæ sit ad benefaciendum animis in deformitate et bene patiendum, conformata secuta sit Iesum et escendat et veniat emaculata; et fit subtilissima, ut possit per se escendere sicut prima. Omnem enim habet potestatem in unum coactam naturaliter cum lumine, quod illuxit desuper deorsum.

27. Cum igitur venerit, inquit, omnis filietas et erit super id quod conterminum est, hoc est spiritum, tum misericordiam experietur creatura; gemit enim adhuc et excrucietur et manet revelationem filiorum dei, ut omnes escendant hinc 70 filietatis homines. Postquam igitur hoc factum erit, adducet, inquit, deus in universum mundum magnam ignorantiam, ut maneat omnia secundum naturam, nec quidquam appetat ea, quæ sunt contra naturam. Verum enim omnes animæ huius gra-

σκειάσει C κρίσεως] An κρίσεως?: ὀγδοάδος susp. Roesperus 62.
διὰ τοῦ] τοῦ C M Bunsenius 64. μέχρις οὐ] μέχρι σου C 71—73.
Cf. Rom. 8, 19. 22. ἡ γὰρ ἀποκαταδοχία τῆς κρίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν
νῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται οἴδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κρίσις συσιενάζει
καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν. 74. οὐν om C M Bunsenius ἐπάξει]
ἐπάξει C 75. μένη Uhlhornius, Bernaysius et Bunsenius, coll.
lin. 78: μὴ C: ἦ M 76. 77. ἐπιθῶ (sic) C in fine versus. M

ὅσαι φύσιν ἔχουσιν ἐν τούτῳ ἀθάνατοι διαμένειν μόνῳ, μενοῦ-
 σιν οὐδὲν ἐπιστάμεναι τούτου τοῦ διαστήματος διάφορον οὐδὲ
 80 βέλπιον, οὐδὲ ἀκοή τις ἔσται τῶν ὑπερκειμένων ἐν τοῖς ὑποκει-
 μένοις οὐδὲ γνώσις, ἵνα μὴ τῶν ἀδυνάτων αἰ ὑποκείμεναι ψυ-
 χαὶ ὀρεγόμεναι βασανίζωνται, καθάπερ ἰχθὺς ἐπιθυμήσας ἐν
 τοῖς ὕδασι μετὰ τῶν προβάτων νέμεσθαι· ἐγένετο [γὰρ] ἄν, φη-
 σίν, αὐτοῖς ἢ τοιαύτη ἐπιθυμία φθορά. Ἔσιν οὖν, φησίν,
 85 ἀφ' ἑαυτῶν πάντα τὰ κατὰ χώραν μένοντα, φθαρτὰ δέ, ἐὰν ἐκ
 τῶν κατὰ φύσιν ὑπερπηδᾶν καὶ ὑπερβαίνειν βούλονται. Οὕτως
 οὐδὲν ὁ ἀρχὼν τῆς ἐβδομάδος γινώσεται τῶν ὑπερκειμένων·
 καταλήψεται γὰρ καὶ τοῦτον ἢ μεγάλη ἄγνοια, ἵνα ἀποσιῇ ἀπ'
 αὐτοῦ λύπη καὶ ὀδύνη καὶ στεναγμός· ἐπιθυμήσει γὰρ οὐδενὸς
 90 τῶν ἀδυνάτων οὐδὲ λυπηθήσεται. Καταλήψεται δὲ ὁμοίως καὶ
 τὸν μέγαν ἀρχὼν τῆς ὀγδομάδος ἢ ἄγνοια αὐτῆ καὶ πάσας τὰς
 ὑποκειμένας αὐτῷ κίσεις παραπλησίως, ἵνα μηδὲν κατὰ μηδὲν
 ὀρέγηται τῶν παρὰ φύσιν τινὸς μηδὲ ὀδυνῆται· καὶ οὕτως ἢ
 ἀποκατάστασις ἔσται πάντων κατὰ φύσιν τεθεμελιωμένων μὲν
 95 ἐν τῷ σπέρματι τῶν ὄλων ἐν ἀρχῇ, ἀποκατασταθησομένων δὲ
 καιροῖς ἰδίους. Ὅτι δὲ, φησίν, ἕκαστον ἰδίους ἔχει καιροῦς,
 ἱκανὸς ὁ σωτὴρ λέγων· Οὐ πῶ ἤκει ἢ ὥρα | μου, καὶ οἱ μά-
 γοι τὸν ἀστέρων τεθεαμένοι· ἦν γὰρ, φησί, καὶ αὐτὸς ὑπὸ γένε-
 σιν ἀστέρων καὶ ὠρῶν ἀποκαταστάσεως ἐν τῷ μεγάλῳ προλε-
 1 λογισμένος σωρῷ. Οὗτος ἔστιν ὁ κατ' αὐτοὺς νενοημένος ἔσω
 ἄνθρωπος πνευματικὸς ἐν τῷ ψυχικῷ (ὃ ἔστιν υἰότης ἐνταῦθα
 ἀπολιποῦσα τὴν ψυχὴν, οὐ θνητὴν ἀλλὰ αὐτοῦ μένουσαν κατὰ
 φύσιν, ἥπερ ἄνω λέλοιπεν ἢ πρώτη υἰότης τὸ ἅγιον πνεῦμα
 5 τὸ μεθόριον ἐν οἰκείῳ τόπῳ), ἰδίαν τότε περιβεβλημένος ψυχὴν.
 Ἴνα δὲ μηδὲν τῶν κατ' αὐτοὺς παραλείπωμεν, ὅσα καὶ περὶ
 εὐαγγελίου λέγουσιν ἐκθῆσομαι. Εὐαγγέλιον ἔστι κατ' αὐτοὺς ἢ
 τῶν ὑπερχοσμίων γνώσις, ὡς δεδήλωται, ἣν ὁ μέγας ἀρχὼν οὐκ
 ἠπίστατο. Ὡς οὖν ἐδηλώθη αὐτῷ, ὅτι καὶ τὸ πνεῦμα ἅγιον

78. 79. μενοῦσιν Roperus, quocum consentire videtur Bunsenius:
 μένουσιν C M 79. ἐπιστάμεναι τούτου] εἰστάμεναι. Τούτου C: ἐπι-
 στάμεναι. Τούτου M διάφορον] διάφορα C M 79. 80. οὐδὲ
 βέλπιον R. Scottus Bunsenius: οὐ βέλπιον C M: οὐ γὰρ βέλπιον Roperus
 80. 81. ὑποκειμένοις] ἀποκειμένοις C 82. βασανίζονται C 83.
 γὰρ om C Bunsenius 87. οὐδὲν] οὐδὲ C Roperus, quo servato
 Roperus post γινώσεται inserendum censet π 92. κατὰ μηδὲν] κατὰ

dus, quotquot ita comparatae sunt, ut in hoc immortales ma-⁷⁵
 neant solo, manebunt nihil intelligentes, quod hunc gradum
 superet, neque melius quid, et ne fama quidem erit eorum,
 quae superiacent, in iis, quae subiacent, nec cognitio, ne im-
 possibilia aventes subiacentes animae crucientur, veluti piscis
 in montibus cupiens cum ovibus pasci; foret enim, inquit, iis⁸⁰
 talis cupido pernicies. Sunt igitur, inquit, immortalia omnia,
 quae in loco suo manent, mortalia vero, cum ex iis, quae
 sunt secundum naturam, transilire et evagari volent. Ita ar-
 chon hebdomadis nihil intelliget eorum quae superiacent; de-
 prehendet enim hunc quoque magna ista ignorantia, ut desi-⁸⁵
 stat ab eo maeror et dolor et gemitus; concupiscet enim nihil
 eorum quae sunt impossibilia nec dolebit. Occupabit autem
 pariter et magnum archontem ogdoadis haec ignorantia om-
 nesque subiacentes ei creaturas similiter, ut nihil a nulla parte
 concupiscat quidquam eorum, quae sunt contra naturam, neve⁹⁰
 doleat; et ita restitutio erit omnium, quae sunt secundum natu-
 ram fundata quidem in semine universorum in principio, dis-
 posita autem erunt temporibus suis. Suum autem cuique rei esse
 tempus, inquit, idoneus testis salvator est cum dicit: *Nondum*
venit hora mea, et magi stellam conspicati; erat enim, inquit,⁹⁵
 et ipse sub genituram stellarum et horarum dispositionis in
 magno acervo ratione praeconceptus. Hic est, qui secundum
 illos intelligitur internus homo spiritualis in animali (quod est
 filietas, quae hic reliquit animam, non mortalem sed ibi ma-
 nentem secundum naturam, qua ratione supra liquit prima¹
 filietas spiritum sanctum, hoc est id quod conterminum est, in
 suo loco) sua tum indutus anima.

Verum ne quid doctrinae eorum praetermittamus, quae-
 cunque etiam de evangelio docent exponam. Evangelium est⁵
 secundum eos supramundanorum intelligentia, ut declaratum
 est, quam magnus archon non intellexit. Cum igitur declara-

μηδένα C M 93. παρὰ] κατὰ C 95. ἀποκατασταθησομένων Roesperus:
 ἀποκατασταμένων C M Bunsenius 96. καιροῖς] καιρός C 97. ἰκανῶς C,
 unde conicias ἰκανῶς μαρτυρεῖ: μάρτυς ἰκανός Bunsenius 97. Ev. Jo. 2, 4.
 98. Cf. Matth. 2, 1. 2. 98. 99. ἐπὶ γένεσιν δι' ἀστέρων Bunsenius: κατὰ
 γ. ὑπ' ἀστ. Jacobius 1. σωρῶ] σάρω M 4. ἥπερ] καίπερ C M Bunsenius:
 καθάπερ Jacobius λέλοιπεν] ἔλελυεν C 6. αὐτοῦς] αὐτοῦ CM Bunsenius

10 ἔστί, τουτέστι τὸ μεθόριον, καὶ ἡ υἰότης καὶ θεὸς ὁ τούτων
 αἴτιος πάντων ὁ οὐκ ὢν, ἐχάρη ἐπὶ τοῖς λεχθεῖσι καὶ ἡγαλλιά-
 σατο· τουτέστι κατ' αὐτοὺς τὸ εὐαγγέλιον. Ὁ δὲ Ἰησοῦς γεγένη-
 ται κατ' αὐτοὺς ὡς προειρήκαμεν. Γεγεννημένης δὲ τῆς γενέ-
 15 τας τῆς προοδηλωμένης, γέγονε πάντα ὁμοίως κατ' αὐτοὺς
 τὰ περὶ τοῦ σωτῆρος ὡς ἐν τοῖς εὐαγγελίοις γέγραπται. Γέ-
 γονε δὲ ταῦτα, φησὶν, ἵνα ἀπαρχὴ τῆς φυλοκρινήσεως γένηται
 τῶν συγκεχυμένων ὁ Ἰησοῦς. Ἐπεὶ γὰρ ἔστιν ὁ κόσμος διηρη-
 μένος εἰς ὀγδοάδα, ἣτις ἔστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ παντὸς κόσμου,
 (κεφαλὴ δὲ τοῦ παντὸς κόσμου ὁ μέγας ἄρχων,) καὶ εἰς ἑβδο-
 20 μάδα, ἣτις ἔστιν ἡ κεφαλὴ τῆς ἑβδομάδος, ὁ δημιουργὸς τῶν
 ὑποκειμένων, καὶ εἰς τοῦτο τὸ διάστημα τὸ κατ' ἡμᾶς, ὅπου
 ἔστιν ἡ ἀμορφία, ἀναγκαῖον ἦν τὰ συγκεχυμένα φυλοκρινηθῆ-
 ναι διὰ τῆς τοῦ Ἰησοῦ διαιρέσεως. Ἐπαθεν οὖν τοῦτο ὅπερ ἦν
 25 εἰς τὴν ἀμορφίαν· ἀνέστη δὲ τοῦτο ὅπερ ἦν ψυχικὸν αὐτοῦ μέρος,
 ὅπερ ἦν τῆς ἑβδομάδος, καὶ ἀπεκατέστη εἰς τὴν ἑβδομάδα·
 ἀνέστησε δὲ τοῦτο ὅπερ ἦν τῆς ἀκρωρείας οἰκεῖον τοῦ μεγάλου
 ἄρχοντος καὶ ἔμεινε παρὰ τὸν ἄρχοντα τὸν μέγαν· ἀνήνεγκε δὲ
 30 ἐν τῷ μεθορίῳ πνεύματι· ἀπεκαθάρθη δὲ ἡ υἰότης ἡ τρίτη δι'
 αὐτοῦ, ἡ ἐγκαταλελειμμένη πρὸς τὸ εὐεργετεῖν καὶ εὐεργετεῖσθαι,
 καὶ ἀνῆλθε πρὸς τὴν μακαρίαν υἰότητα διὰ πάντων τούτων
 διελθοῦσα. Ὅλη γὰρ αὐτῶν ἡ ὑπόθεσις σύγχυσις οἰονεὶ παν-
 σπερμίας καὶ φυλοκρινήσις καὶ ἀποκατάστασις τῶν συγκεχυμένων
 35 εἰς τὰ οἰκεῖα. Τῆς οὖν φυλοκρινήσεως ἀπαρχὴ γέγονεν ὁ Ἰη-
 σοῦς, καὶ τὸ πάθος οὐκ ἄλλου τινὸς χάριν γέγονεν ὑπὸ τοῦ
 φυλοκρινηθῆναι τὰ συγκεχυμένα. Τούτῳ γὰρ τῷ τρόπῳ φησὶν
 ὅλην τὴν υἰότητα τὴν καταλελειμμένην εἰς τὴν ἀμορφίαν πρὸς
 τὸ εὐεργετεῖν καὶ εὐεργετεῖσθαι δεῖν φυλοκρινηθῆναι, ὃ τρόπῳ
 40 καὶ ὁ Ἰησοῦς πεφυλοκρίνηται. Ταῦτα μὲν οὖν ἔστιν ἃ καὶ Βα-
 σιλείδης μυθεύει σχολάσας κατὰ τὴν Αἴγυπτον, καὶ παρ' αὐτῶν
 τὴν τοσαύτην σοφίαν διδαχθεὶς ἐκαρποφόρησε τοιοῦτους καρπούς.

11. 12. ἡγαλλιάσατο C 16. ἀπαρχὴ] ἀπ' ἀρχῆς C M Cf. infralin. 35.
 φυλοκρίνης ἕως C 19. κεφαλὴ δὲ τοῦ παντὸς κόσμου om Bunsenius:
 An κεφαλὴ δὲ τῆς ὀγδοάδος? 20. ἣτις ἔστιν ἡ κεφαλὴ τῆς ἑβδομά-
 δος, ὁ δημιουργὸς] ἣτις ἔστιν ὁ δημιουργὸς Bunsenius: An κεφαλὴ δὲ τῆς
 ἑβδομάδος ὁ δημιουργὸς? 22. 23. φυλοκριθῆναι C Bunsenius 33.

tum esset ei esse etiam spiritum sanctum, hoc est id quod conterminum est, et filietatem, et esse deum, horum auctorem omnium, cum qui non est, laetatus est iis quae dicta 10 erant et exultavit: hoc est secundum eos evangelium. Iesus autem generatus est secundum eos ut antea diximus. Facta autem quae antea declarata est generatione, facta sunt omnia, quae pertinent ad salvatorem, similiter secundum eos atque in evangeliiis scriptum est. Facta autem haec sunt, inquit, ut 15 primitiae divisionis classium eorum quae commixta erant evaderet Iesus. Cum igitur mundus distributus sit in ogdoadem, quae est caput universi mundi (caput autem ogdoadis magnus archon), et in hebdomadem (caput autem hebdomadis opifex subiacentium), et in hunc gradum qui pertinet ad nos, ubi 20 est deformitas: oportebat ea quae confusa erant ex classibus separari per Iesu divisionem. Passum igitur est id quod erat eius corporalis pars, quae erat deformitatis, et redacta est in deformitatem; resuscitatum autem est id quod erat in eo animale, id quod erat ab hebdomade, et rediit in hebdoma- 25 dem; resuscitavit autem id quod erat domesticum summi cacuminis, magni archontis, et mansit apud magnum archontem; extulit autem usque ad id quod supra est illud quod erat contermini spiritus, et mansit in contermino spiritu; purgata autem est filietas tertia per eum, quae relicta erat ad bene fa- 30 ciendum et bene patiendum, et escendit ad beatam filietatem, postquam per omnia haec pervasit. Omne enim eorum argumentum est tanquam seminarii confusio et classium divisio et restitutio confusorum in loca domestica. Classium igitur divisionis primitiae factus est Iesus, et passio non alius cuiusdam 35 gratia facta est per divisionem classium eorum quae confusa erant. Ea enim ratione ait omnem filietatem, quae relicta erat in deformitate ad bene faciendum et bene patiendum, oportere in classes dividi, qua ratione et Iesus per classes divisus est. Haec igitur sunt, quae et Basilides fabulatur, qui docuit per 40 Aegyptum, et ab iis tantam sapientiam edoctus tales fructus tulit.

σύγχυσις] σύγχησις C 36. ὑπὸ] ἢ ὑπὸ M Bunsenius: ἢ Roeperus Jacobius
 37. φυλοκριθῆναι Bunsenius 38. καταλελειμμένην] καταλελεγμένην C
 Bunsenius 39. δεῖν φυλοκρινηθῆναι] διαφυλοκριθῆναι C Bunsenius:
 διαφυλοκρινηθῆναι M 41. τὴν Αἴγυπτον] τὸν Περσίπτον Bernaysius

28. Σατορνείλος δέ τις συνακμάσας τῷ Βασιλείδῃ κατα
 τὸν αὐτὸν χρόνον, διατρίψας δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας, ἐδο-
 45 γμάτισε τοιαῦτα ὅποια καὶ Μένανδρος. Λέγει δὲ ἓνα πατέρα
 ἄγνωστον τοῖς πᾶσιν ὑπάρχειν, τὸν ποιήσαντα ἀγγέλους, ἀρχαγ-
 γέλους, δυνάμεις, ἐξουσίας. Ἀπὸ δὲ ἑπτὰ πνῶν ἀγγέλων τὸν
 κόσμον γεγενῆσθαι καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, καὶ τὸν ἄνθρωπον
 δὲ ἀγγέλων | εἶναι ποίημα, ἄνωθεν ἀπὸ τῆς αὐθεντίας φωτει-
 50 νῆς εἰκόνας ἐπιφανείσης, ἣν κατασχεῖν μὴ δυνηθέντες διὰ τὸ
 παραχρῆμα, φησὶν, ἀναδραμεῖν ἄνω, ἐκέλευσαν ἑαυτοῖς λέ-
 γοντες· Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καὶ κατ'
 ὁμοίωσιν· οὗ γενομένου, φησὶν, καὶ [μὴ] δυναμένου ἀνορ-
 55 θοῦσθαι τοῦ πλάσματος διὰ τὸ ἀδρανὲς τῶν ἀγγέλων, ἀλλὰ
 ὡς σκώληκος σκαρίζοντος, οἰκτιήρασα αὐτὸν ἡ ἄνω δύναμις διὰ
 τὸ ἐν ὁμοιώματι αὐτῆς γεγονέναι, ἔπεμψε σπινθῆρα ζωῆς, ὅς
 διήγειρε τὸν ἄνθρωπον καὶ ζῆν ἐποίησε. Τοῦτον οὖν τὸν σπιν-
 60 θῆρα τῆς ζωῆς μετὰ τὴν τελευταίαν ἀνατρέχειν πρὸς τὰ ὁμόφυλα
 λέγει, καὶ τὰ λοιπά, ἐξ ὧν ἐγένετο, εἰς ἐκεῖνα ἀναλύεσθαι.
 Τὸν δὲ σωτῆρα ἀγέννητον ὑπέθετο καὶ ἀσώματον καὶ ἀνείδεον,
 δοκῆσει δὲ ἐπιπεφηνέναι ἄνθρωπον. Καὶ τὸν τῶν Ἰουδαίων
 θεὸν ἓνα τῶν ἀγγέλων εἶναί φησι, καὶ διὰ τὸ βούλεσθαι τὸν
 πατέρα καταλύσαι πάντας τοὺς ἄρχοντας, παραγενέσθαι τὸν

Iren. c. haer. I, 24, 1. . . . Saturninus quidem similiter ut
 Menander unum patrem incognitum omnibus ostendit, qui fecit
 angelos, archangelos, virtutes, potestates. A septem autem
 quibusdam angelis mundum factum et omnia quae in eo. Ho-
 minem autem angelorum esse facturam, desursum a summa
 potestate lucida imagine apparente, quam cum tenere non
 potuissent, inquit, eo quod statim recurreret sursum, adhortati
 sunt semet ipsos dicentes: *Faciamus hominem ad imaginem et
 similitudinem*: qui cum factus esset et non potuisset erigi plasma

et Bunsenius; sed cf. Euseb. *H. E.* 4, 7. . . . Σατορνῖνόν τε Ἀντιοχέα
 τὸ γένος καὶ Βασιλείδην Ἀλεξανδρέα, ὧν ὁ μὲν κατὰ Συρίαν, ὁ δὲ κατ'
 Αἴγυπτον συνεστήσαντο θεομισῶν αἰρέσεων διδασκαλεῖα. Epiph. *Haer.*
 24, 1. Βασιλείδης μὲν οὖν . . . ἐν τῇ τῶν Αἰγυπτίων χώρα στείλαμενος
 τὴν πορείαν ἐκέισε τὰς διατριβὰς ἐποιεῖτο κ. τ. λ. 43 sqq. Cum his quae
 sequuntur cf. Epiph. *Haer.* 23. Theodoret. *Fab. haer.* 1, 3. et Iren. c.
haer. 1, 24, cuius ipsa verba, quae Hippolytus exscripsit, a vetere in-
 terprete latine versa textui supposuimus 43. Σατορνείλος] Σατορνῖ-

28. Saturnilus autem quidam, qui per idem tempus quo Basilides viguit, degit autem Antiochiae, urbe Syriae, docuit talia qualia etiam Menander. Ait autem unum patrem incognitum universitati rerum existere, eum qui creaverit angelos, 45 archangelos, potestates, vires. A septem autem angelis mundum extitisse omniaque in eo, et ipsum hominem angelorum esse opus, cum simul desuper ab authentia lucida imago apparuisset, quam cum detinere nequivissent, propterea quod ilico, inquit, recurrit sublime, cohortati sunt inter se his ver- 50 bis: *Faciamus hominem secundum imaginem et similitudinem*, quo nato, inquit, cum figmentum sese erigere non posset ob debilitatem angelorum, sed vermis instar reperet: miserata eum superna potestas propterea quod in similitudinem eius factus erat, misit scintillam vitae, quae suscitavit hominem effecitque 55 ut viveret. Hanc igitur scintillam vitae post obitum recurrere ad ea quae sint contribulia ait, et reliqua, ex quibus natus sit, in illa resolvi. Salvatorem autem ingeneratum statuit esse et incorporalem et figura carentem, per speciem autem apparuisse hominem. Et Iudaeorum deum unum angelorum esse 60 ait, et quoniam voluerit pater dominatu privare omnes domi-

propter imbecillitatem angelorum, sed quasi vermiculus scarizaret, miserantem eius desuper virtutem, quoniam in similitudinem eius esset factus, emisisse scintillam vitae, quae crexit hominem et articulavit et vivere fecit. Hanc igitur scintillam vitae post defunctionem recurrere ad ea, quae sunt eiusdem generis, dicit, et reliqua ex quibus facta sunt illa (sic!) resolvi.

2. Salvatorem autem innatum demonstravit et incorporalem et sine figura, putative autem visum hominem; et Iudaeorum deum unum ex angelis esse dixit. Et propter hoc quod

λος Epiphanius et Theodoretus: Σατορνῖνος Eusebius 46. τὸν ποιήσαντα] τοῦτον ποιήσαντα C 49. ἀνθεντίας] Cf. infra cap. 33. p. 404, 46. 49. 50. φωτεινῆς] φωνῆς C M: κατὰ τὴν μορφὴν τῆς ἀνωθεν παρακινύσεως φωνῆς Epiphanius 50. ἦν] ἦν C 51. ἄνω Roperus: ἀνωθεν C M 52. 53. Cf. 1 Mos. 1, 26. Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν κ. τ. λ. 53. μὴ add. M 56. ἐπεμψε] πέμψαι C 60. σωτήρα ἀγέννητον] πατέρα ἀγέννητον C M 62. διὰ τὸ] διὰ τοῦτο C M

Χριστὸν ἐπὶ καταλύσει τοῦ τῶν Ἰουδαίων Θεοῦ καὶ ἐπὶ σωτη-
 65 ρία τῶν πειθομένων αὐτῷ· εἶναι δὲ τούτους τοὺς ἔχοντας τὸν
 σπινθῆρα τῆς ζωῆς ἐν αὐτοῖς. Δύο γὰρ γένη τῶν ἀνθρώπων
 ὑπὸ τῶν ἀγγέλων πεπλάσθαι ἔφη, τὸ μὲν πονηρόν, τὸ δὲ ἀγα-
 θόν, καὶ ἐπειδὴ οἱ δαίμονες τοῖς πονηροῖς ἐβοήθουν, ἐληλυθέ-
 ναι τὸν σωτήρα ἐπὶ καταλύσει τῶν φαύλων ἀνθρώπων καὶ
 70 δαιμόνων, ἐπὶ σωτηρία δὲ τῶν ἀγαθῶν. Τὸ δὲ γαρεῖν καὶ
 γεννᾶν ἀπὸ τοῦ σατανᾶ φησὶν εἶναι· οἱ πλείους τε τῶν ἀπ’
 ἐκείνου καὶ ἐμψύχων ἀπέχονται, διὰ τῆς προσποιήτου ταύτης
 ἐγκρατείας . . . τὰς δὲ προφητείας ἃς μὲν ἀπὸ τῶν κοσμοποιῶν
 ἀγγέλων λελαλήσθαι, ἃς | δὲ ἀπὸ τοῦ σατανᾶ, ὃν καὶ αὐτὸν
 75 ἄγγελον ἀντιπράτιοντα τοῖς κοσμικοῖς ὑπέθετο, μάλιστα δὲ τῆ
 τῶν Ἰουδαίων Θεῷ. Ταῦτα μὲν οὖν ὁ Σατορνείλος.

29. Μαρκίων δὲ ὁ Ποντικός πολὺν τούτων μανικώτερος, τὰ
 πολλὰ τῶν πλειόνων παραπεμψάμενος ἐπὶ τὸ ἀναιδέστερον ὀρ-
 μήσας δύο ἀρχὰς τοῦ παντός ὑπέθετο, ἀγαθὸν τινα λέγων καὶ
 80 τὸν ἕτερον πονηρόν· καὶ αὐτὸς δὲ νομίζων καινὸν τι παρεια-
 γαγεῖν σχολὴν ἐσκεύασεν ἀπονοίας γέμουσαν καὶ κυνικοῦ βίου,
 ὧν τις μάχιμος. Οὗτος νομίζων λήσεσθαι τοὺς πολλούς, ὅτι μὴ
 Χριστοῦ τυγχάνοι μαθητῆς ἀλλ’ Ἐμπεδοκλέους πολὺν αὐτῷ προ-
 γενεσιτέρου τυγχάνοντος, ταῦτ’ ὀρίσας ἐδογματίσε δύο εἶναι τὰ
 85 τοῦ παντός αἷτια, νεῖκος καὶ φιλίαν. Τί γὰρ φησὶν ὁ Ἐμπε-

dissolvere voluerint patrem eius omnes principes, advenisse
 Christum ad destructionem Iudaeorum dei et ad salutem cre-
 dentium ei; esse autem hos, qui habent scintillam vitae eius.
 Duo enim genera hic primus hominum plasmata esse ab an-
 gelis dixit, alterum quidem nequam, alterum autem bonum.
 Et quoniam daemones pessimos adiuvant, venisse salvatorem
 ad dissolutionem malorum hominum et daemoniorum, ad salu-

65. τούτους τοὺς] τούτους C M 67. τὸ μὲν — τὸ δὲ] τὸν μὲν —
 τὸν δὲ C M 69. ἐπικαταλύσει C 71. γενᾶν C πλείους τε]
 πλείους δὲ scribendum censet M, qui verba οἱ πλείους — ἐγκρατείας
 lunulis inclusit 72. πρὸς ποιητοῦ C 73. Post ἐγκρατείας lacu-
 nam signavimus; videntur excidisse verba πλανῶντες πολλούς: ὅθεν καὶ
 οἱ πλείους αὐτῶν ἐμψύχων ἀπέχονται, ὅπως διὰ τῆς προσποιητῆς θῆθεν
 πολιτείας αὐτῶν τινὰς ἐπαγάγονται εἰς τὴν αὐτῶν ἀπάτην Eriphanus l. 1.

nantes, advenisse Christum ad privandum domlnatu Iudaeorum deum et ad salvandos eos qui sibi obsequerentur, esse autem hos eos qui haberent scintillam vitae in semet ipsis. Duo enim genera hominum ab angelis ficta esse ait, alterum malum, 65 alterum bonum, et cum auxiliarentur daemones malis, venisse salvatorem ad tollendos malos homines et daemones, ad salvandos autem bonos. Ducere autem uxorem et procreare prolem a Satana inquit esse; plerique autem eorum, qui sunt ab eo, etiam animantibus abstinent per eamque affectatam conti- 70 nentiam multos seducunt. Vaticinationes autem partim ab angelis mundificibus praedicatas esse, partim autem a Satana, quem et ipsum angelum statuit esse, qui adversetur iis qui sunt in mundo angelis, maxime autem deo Iudaeorum. Haec igitur Saturnilus.

75

29. Marcion autem Ponticus, multo his vesanior, plerisque ex plurimis omissis in maiorem impudentiam progressus, duo principia universi statuit, cum bonum unum ponit, alterum malum. Et ipse opinatus sese novum quiddam subintroduxisse scholam constituit vesania abundantem et canina 80 vita, quippe furiosus quidam erat. Hic arbitratus oblituros esse homines se non esse Christi discipulum sed Empedoclis, qui multo ante ipsum fuit, eadem definiit et docuit duas esse universi causas: discordiam et amicitiam. Quid enim docet

tem autem bonorum. Nubere autem et generare a Satana dicunt esse. Multi autem ex iis, qui sunt ab eo, et ab animalibus abstinent, per fictam huiusmodi continentiam seducentes multos. Prophetias autem quasdam quidem ab iis angelis, qui mundum fabricaverint, dictas, quasdam autem a Satana, quem et ipsum angelum adversarium mundi fabricatoribus ostendit, maxime autem Iudaeorum deo.

§. 2. 75. *ὑπέθετο*] *ὑπέθεντο* C M 75. 76. *τῶ — θεῶ]* *τὸν — θεόν*
 C M 81. *γέμουσαν]* *γέμουσα* C 82. *ὧν τις μάχιμος]* *ὧν τις*
μάχος coni. M: R. Scotto haec ex glossa marginali nata videntur *ὧν*
τις sive *εἰς Μάξιμος*, quae spectare arbitratur ad Maximum Cynicum,
 qui a concilio Constantinopolitano damnatus est: an *μανικός?* *Ὁὔτος]*
ὄτι C 84. *ταῦτά]* *ταῦτα* C M

δοκλῆς περὶ τῆς τοῦ κόσμου διαγωγῆς; εἰ καὶ προείπομεν, ἀλλὰ γε καὶ νῦν πρὸς τὸ ἀντιπαραθεῖναι τῇ τοῦ κλεψιλόγου αἰρέσει οὐ σιωπήσομαι. Οὗτός φησὶν εἶναι τὰ πάντα στοιχεῖα, ἕξ ὧν ὁ κόσμος συνέστηκε καὶ ἔστιν, ἕξ, δύο μὲν ὑλικά, γῆν καὶ ὕδωρ, 90 δύο δὲ ὄργανα, οἷς τὰ ὑλικά κοσμεῖται καὶ μεταβάλλεται, πῦρ καὶ ἀέρα, δύο δὲ τὰ ἐργαζόμενα τοῖς ὄργανοις τὴν ὕλην καὶ δημιουργοῦντα, νεῖκος καὶ φιλίαν, λέγων ὡδέ πως·

Τέσσαρα τῶν πάντων ῥιζώματα πρῶτον ἄκουε·

Ζεὺς [ἀργῆς], Ἦρη τε φερέσβιος, ἡ δ' Ἀἰδωνεύς,
95 Νῆστις γε ἡ δακρῦοις τέγγει κρονον ἢ μακρόγιον.
Ζεὺς ἔσσι τὸ πῦρ, Ἦρη δὲ φερέσβιος ἡ γῆ ἡ φέρουσα | τοὺς
πρὸς τὸν βίον καρπούς, Ἀἰδωνεύς δὲ ὁ ἀήρ, ὅτι πάντα δι'
αὐτοῦ βλέποντες μόνον αὐτὸν οὐ καθοροῶμεν, Νῆστις δὲ τὸ ὕδωρ·
μόνον γὰρ τοῦτο ὄχημα τροφῆς αἴτιον γινόμενον πᾶσι τοῖς τρε-
1 φομένοις, αὐτὸ κατ' αὐτὸ τρέφειν οὐ δυνάμενον τὰ τρεφόμενα.
Εἰ γὰρ ἔτρεφε, φησὶν, οὐκ ἂν ποτε λιμῶ κατελήφθη τὰ ζῷα,
ὑδατος ἐν τῷ κόσμῳ πλεονάζοντος ἀεὶ. Διὰ τοῦτο Νῆστιν καλεῖ
τὸ ὕδωρ, ὅτι τροφῆς αἴτιον γινόμενον τρέφειν οὐκ εὐτονεῖ τὰ
5 τρεφόμενα. Ταῦτα μὲν οὖν ἔστιν ὡς τύπῳ περιλαβεῖν τοῦ κόσ-
μου τὰ συνέχοντα τὴν ὅλην ὑπόθεσιν· ὕδωρ καὶ γῆ, ἕξ ὧν τὰ
γινόμενα, πῦρ καὶ πνεῦμα, τὰ ὄργανα καὶ τὰ δραστήρια, νεῖ-
κος δὲ καὶ φιλία, τὰ δημιουργοῦντα τεχνικῶς. Καὶ ἡ μὲν φιλία
εἰρήνη τίς ἔστι καὶ ὁμόνοια καὶ στοργή ἕνα τέλειον κατηρητισμέ-
10 νον εἶναι προαιρουμένη τὸν κόσμον, τὸ δὲ νεῖκος ἀεὶ διασπᾷ
τὸν ἕνα καὶ κατακερματίζει ἢ ἀπεργάζεται ἐξ ἑνὸς πολλά. Ἔστι
μὲν οὖν τὸ μὲν νεῖκος αἴτιον τῆς κίσεως πάσης, ὃ φησὶν οὐλό-
μενον εἶναι, τουτέστιν ὀλέθριον· μέλει γὰρ αὐτῷ, ὅπως διὰ
παντὸς αἰῶνος ἡ κίσις αὐτῇ συνεστήκη· καὶ ἔστι πάντων τῶν

86. Cf. supra p. 14, 1—14. Empedoclea ab Hippolyto conservata accuratius tractavit Schneidewinus *Philol.* vol. VI p. 155 sqq. et Bern. ten Brink *ibid.* p. 730 sqq. Receptit in *Fragmenta Empedoclis* Henr. Stein (*Bonnae* 1852). Post Steinium eosdem versus variis coniecturis tentaverunt Th. Bergk in censura Steiniani libelli in *Jahnii Nov. Annall. philol.* a. 1853 Tom. LXVIII p. 21 sqq. A. Mullachius in *Quaest. Empedocl. spec. secundo Berolini* 1853 edito et Guil. Hollenberg in *Empedocleis Berol.* eodem anno editis. 93—95. Empedocl. vss. 55—57. Karsten.; vss. 33—35. Stein., qui reliquorum scriptorum testimonia apponunt. Redeunt iidem versus infra l. X, c. 7. p. 313 ed. Ox. 94. ἀργῆς om C: ἀήρ infra p. 313.

Empedocles de mundi administratione? Etiam si antea diximus, 85 tamen etiam nunc in comparisonem haereseos hominis doctrinam suam suffurati non silebimus. Hic omnia elementa, ex quibus mundus constitit et extat, sex esse ait, quorum duo sint materialia, terram et aquam, duo autem instrumenta, quibus materialia instruantur et commutentur, ignem et aërem, 90 duo autem quae operentur instrumentis materiem et dispensent, discordiam et amicitiam, cum dicit sic fere:

Quattuor universonum radices primum audi:

Iuppiter [lucidus] Iunoque alma et Aidoneus

Nestisque quae lacrimis humectat scaturiginem humanam. 95

Iuppiter est ignis, Iuno autem alma terra, quae fert fruges ad victum necessarias, Aidoneus autem aër, quoniam omnia per eum videntes ipsum non conspiciamus, Nestis autem aqua; solum enim hoc vehiculum, quod nutritionem efficit iis quae aluntur, cum ipsum per se nequeat nutrire ea quae aluntur. 1 Si enim nutriret, inquit, nunquam fame corriperentur animalia, cum aqua in mundo semper abundet. Propterea Nestin vocat aquam, quia cum efficiat nutritionem nutrire nequeat ea quae aluntur. Haec igitur sunt, ut primis lineamentis adumbremus, 5 quae mundi continent universam speciem: aqua et terra, ex quibus ea quae nascuntur, ignis et spiritus, instrumenta et agentia, discordia autem et amicitia, ea quae operantur per artem. Et amicitia quidem pax quaedam est et consensio et caritas, quae eo nititur, ut unus perfectus et consummatus 10 sit mundus; discordia autem semper distrahit unum illum et dirimit vel reddit ex uno multa. Est igitur discordia causa universi mundi, quam ait οὐλόμενον esse, id est perniciosam; curae enim ei est, ut mundus per omne aevum idem

ἡδ' ἢ δὲ C

95. γε] δὲ infra l. l.

ἡ δακρύοις] ἡδακτοῖς

infra l. l.

τέγγει] σπονδε (sic) infra

μακρόγιον] μαβρόν-

τιον infra. Steinius ex aliis fontibus versum ita edidit: Νῆσις θ' ἡ

δακρύοις τέγγει κρούνωμα βρότειον, quem alii aliter tentaverunt, veluti

B. Brinkius in *Philol.* VI p. 730 sqq.: Νῆσις δακρυνόεσσά τ' ἐπὶ κροννῶν

μακρογείων

98. βλέποτες C

1. καθ' αὐτὸ C

9. 10.

κατηρτισμένον] κατειρτισμένον C: Fort. καὶ κατηρτισμένον M

12. 13.

οὐλόμενον] Cf. infra p. 313, 74 ed. Ox.

14. αὐτῇ] αὐτῆ C M

συνεστήκη: συνέστηχε C M

15 γεγονότων τῆς γενέσεως δημιουργὸς καὶ ποιητῆς τὸ νεῖκος τὸ
 ὀλέθριον, τῆς δὲ ἐκ τοῦ κόσμου τῶν γεγονότων ἐξαγωγῆς καὶ
 μεταβολῆς καὶ εἰς τὸν ἕνα ἀποκαταστάσεως ἢ φιλία· περὶ ὧν
 ὁ Ἐμπεδοκλῆς ὅτι ἐστὶν ἀθάνατα δύο καὶ ἀγέννητα καὶ ἀρχὴν
 τοῦ γενέσθαι μηδέποτε εἰληφότα, ἀλλαχοῦ λέγει τοιοῦτόν τινα
 20 τρόπον· |

ἦ γὰρ καὶ πάρος ἦν τε καὶ ἔσσεται, οὐδέ ποτ', οἶω,
 τούτων ἀμφοτέρων κενεώσεται ἄσπετος αἰών.

Τίνων τούτων; τοῦ νείκους καὶ τῆς φιλίας· οὐ γὰρ ἤρξαντο γενέ-
 σθαι, ἀλλὰ προῆσαν καὶ ἔσονται αἰεὶ διὰ τὴν ἀγεννησίαν φθορὰν
 25 ὑπομεῖναι μὴ δυνάμενα. Τὸ δὲ πῦρ [καὶ τὸ ὕδωρ] καὶ ἡ γῆ καὶ ὁ
 ἀῆρ θνήσκοντα καὶ ἀναβιοῦντα. Ὅταν μὲν γὰρ ἀποθάνῃ ταῦτα
 ὑπὸ τοῦ νείκους γινόμενα, παραλαμβάνουσα αὐτὰ ἡ φιλία προς-
 ἀγει καὶ προσύθησι καὶ προσοικειοῖ τῷ παντί, ἵνα μένῃ τὸ
 πᾶν ἕν, ὑπὸ τῆς φιλίας αἰεὶ διακοσμούμενον μονοτρόπως καὶ
 30 μονοειδῶς. Ὅταν δὲ ἡ φιλία ἐκ πολλῶν ποιήσῃ τὸ ἕν καὶ τὰ
 διεσπασμένα προσοικειώσῃ τῷ ἐνί, πάλιν τὸ νεῖκος ἀπὸ τοῦ
 ἐνὸς ἀποσπᾷ καὶ ποιεῖ πολλά, τουτέστι πῦρ, ὕδωρ, γῆν, ἀέρα,
 τὰ ἐκ τούτων γεννώμενα ζῶα καὶ φυτὰ καὶ ὅσα μέρη τοῦ κόσμου
 κατανοοῦμεν. Καὶ περὶ μὲν τῆς τοῦ κόσμου ἰδέας, ὅποια τίς
 35 ἐστὶν ὑπὸ τῆς φιλίας κοσμουμένη, λέγει τοιοῦτόν τινα τρόπον·

Οὐ γὰρ ἀπὸ νώτοιο δύο κλάδοι αἵσσονται,
 οὐ πόδες, οὐ θοὰ γούνατ', οὐ μήδεα γενήεντ α,
 ἀλλὰ σφαῖρος ἔην καὶ ἴσος ἐστὶν αὐτῷ.

Τοιοῦτόν τι καὶ κάλλιστον εἶδος τοῦ κόσμου ἢ φιλία ἐκ πολλῶν
 40 ἕν ἀπεργάζεται· τὸ δὲ νεῖκος, τὸ τῆς τῶν κατὰ μέρος διακοσμή-
 σεως αἴτιον, ἐξ ἐνὸς ἐκείνου ἀποσπᾷ | καὶ ἀπεργάζεται πολλά.
 Καὶ τοῦτό ἐστιν ὃ λέγει περὶ τῆς ἑαυτοῦ γεννήσεως ὁ Ἐμπεδοκλῆς·

17. τὸν ἕνα] τὸ ἕν? Saupprius. 18. ἀγέννητα C M. Cf. infra p 390, 3
 19. ἀλλαχοῦ] ἀλλὰ C M, qui ἀλλὰ delendum arbitratur, nisi quid excide-
 rit: ἄλλη τε λέγει καὶ τοῦτον τὸν τρόπον Roeperus 21. 22. Cf. supra
 p. 264, 32. 33. et quae ibi adnotavimus 21. ἦ] εἰ C M τε] om C M
 ἔσσεται] ἔσται C οὐδέ ποτ', οἶω,] οὐδέπω τοίω C: οὐδέποτ', οἶω, M 22.
 κενεώσεται] κενώσεται C: κεινώσεται M: κικενώσεται Saupprius ἄσπετος]
 ἄσβεστος C 23. ἤρξαντο] ἤρξατο C 25. καὶ τὸ ὕδωρ om C M.
 Cf. lin. 32 26. θνήσκοντα καὶ ἀναβιοῦντα] θνήσκουσι καὶ ἀναβιοῦσι
 susp. Saupprius 29. διακοσμούμενον] διὰ κοσμομούμενον C 30.
 ποιήσῃ] ποιήσει C 31. προσοικειώσῃ Roeperus: προσοικονομήσει C:
 προσοικονομήσῃ M 33. τὰ] καὶ τὰ susp. Saupprius 35. κοσμο-
 μουμένη λέγει, λέγει (sic) C 36—38. Empedocl. vss. 360—62. Karsten.,
 vss. 348—50. Stein., qui collatis aliis testibus haec ita conformavit:

consistat; et est omnium generatorum generationis dispensa- 15
tor et effector discordia pernicioſa, exitus autem ex mun-
do eorum, quae generata sunt, et commutationis et in unum
restitutionis amicitia: de quibus Empedocles, scilicet esse im-
mortalia duo et ingenerata et quae initium nascendi nunquam
ceperint, alio loco dicit in hunc fere modum: 20

*Profecto enim et prius erat et erit nec unquam, opinor,
His ambobus vacuabitur immensum aevum.*

Quibusnam his? Discordia et amicitia; non enim coeperunt
esse, sed ante erant et erunt in aeternum, quoniam, cum generata
non sint, perniciem subire nequeunt. Ignis autem [et aqua] et terra 25
et aër morientia sunt et in vitam redeuntia. Cum enim mor-
tua sunt haec, quae a discordia oriuntur, comprehendens ea
amicitia adducit et apponit et conciliat universo, ut universum
permaneant unum, ab amicitia semper dispositum in unum eun-
demque modum eademque ratione. Quando autem amicitia ex 30
multis effecit unum, et ea quae distracta sunt conciliavit uni,
rursus discordia abstrahit ab uno et reddit multa, hoc est
ignem, aquam, terram, aërem, quae ex his generantur ani-
malia et sata et quascunque partes mundi conspiciamus. Et de
mundi quidem specie, qualis quaedam sit ab amicitia dispo- 35
sita, dicit in hunc fere modum:

*Non enim a tergo duo rami surgunt,
Non pedes, non vegeta genua, non inguina genitalia,
Verum globus est et ab omni parte aequalis sibi.*

Talem quandam et pulcherrimam speciem mundi amicitia ex 40
multis unam efficit; discordia autem, quae causa est per par-
tem dispositionis, ex uno illo distrahit et efficit multa. Et hoc
est, quod de sua generatione dicit Empedocles:

*οὐ μὲν ἀπαι νώτοιο δύο κλάδοι ἀίττονται,
οὐ πόδες, οὐ θοὰ γοῦν', οὐ μήθεα λαχνήεντα,
ἀλλὰ φρῆν ἱερῆ καὶ ἀθέσματος ἐπλετο μοῦνον, κ. τ. λ.*

36. νότοιο C ἀίττονται C 37. μήθεα γεννήεντα Sauppium 38.
ἀλλὰ σαΐρος ἕεις καὶ πάντοθεν ἴσος ἐαντιῶ Schneidewin. l. l.: ἀλλὰ σαΐρος
ἔην καὶ πάντ' ἴσος ἐστὶν ἐαντιῶ coni. M: ἔην tuetur v. Empedocl. Kar-
sten.; si vere, videndum an pro ἐστὶν substituas ἔσκειν, ac si Empedocles
ἴσος dixerit pro ἴσος, ut Karstenius vult, an in καὶ lateat πάντη δ', (de
ἐαντιῶ enim nihil dubium) ipsum versum autem Hippolytus aliunde as-
suerit. Roperus 40. τῶν delendum esse censet Sauppium.

τῶν καὶ ἐγὼ νῦν εἶμι φυγὰς θεόθεν καὶ ἀλήτης,
 τουτέστι θεὸν καλῶν τὸ ἐν καὶ τὴν ἐκείνου ἐνότητα, ἐν ᾧ ἦν
 45 πρὶν ὑπὸ τοῦ νείκους ἀποσπασθῆναι καὶ γενέσθαι ἐν τοῖς πολ-
 λοῖς τούτοις τοῖς κατὰ τὴν τοῦ νείκους διακόσμησιν·

Νεῖκεϊ, γὰρ φησὶ, μαινομένῳ [πίσυνος,
 νεῖκος μαινόμενον] τεταραγμένον καὶ ἄστατον τὸν δημιουργὸν
 τοῦδε τοῦ κόσμου ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἀποκαλῶν. Ἄυτη γὰρ ἐστὶν ἡ
 50 καταδίκη καὶ ἀνάγκη τῶν ψυχῶν, ὧν ἀποσπᾶ τὸ νεῖκος ἀπὸ τοῦ
 ἐνὸς καὶ δημιουργεῖ καὶ ἐργάζεται, λέγων τοιοῦτον τινὰ τρόπον·
 ὅς καὶ ἐπίορκον ἁμαρτήσας ἐπομώσει,
 δαιμόνιοί τε μακραίωνος λελάχασι βίοιο,
 δαίμονας τὰς ψυχὰς λέγων μακραίωνας, ὅτι εἰσὶν ἀθάνα-
 55 τοι καὶ μακροὺς ζῶσιν αἰῶνας·

τρὶς μὲν μυρίας ὥρας ἀπὸ μακάρων ἀλάλησθαι,
 μάκαρας καλῶν τοὺς συνηγμένους ὑπὸ τῆς φιλίας ἀπὸ τῶν
 πολλῶν εἰς τὴν ἐνότητα τοῦ κόσμου τοῦ νοητοῦ. Τούτους οὖν
 φησιν ἀλάλησθαι καὶ

60 φρομένους παντοῖα διὰ χρόνον εἶδεα θνητῶν,
 ἀργαλέας βιότοιο μεταλλάσσοντα κελεύθους.
 Ἄργαλέας κελεύθους φησὶν εἶναι τῶν ψυχῶν τὰς εἰς τὰ
 σώματα μεταβολὰς καὶ μετακοσμήσεις. Τοῦτ' ἐστὶν ὃ λέγει·

ἀργαλέας βιότοιο μεταλλάσσοντα κελεύθους· |
 65 μεταλλάσσουσι γὰρ αἱ ψυχὰὶ σῶμα ἐκ σώματος, ὑπὸ τοῦ
 νείκους μεταβαλλόμεναι καὶ κολαζόμεναι καὶ οὐκ ἐώμεναι μέ-
 νειν εἰς τὸ ἐν· ἀλλὰ κολάζεσθαι ἐν πάσαις κολάσεσιν ὑπὸ τοῦ
 νείκους τὰς ψυχὰς μεταβαλλομένας σῶμα ἐκ σώματος.

Αἰθέριόν γε (φησί) μένος ψυχὰς πόντονδε διώκει,

43. vs. 7. Karsten., vs. 381 Stein., qui edidit: τῶν καὶ ἐγὼ νῦν
 εἶμι, φυγὰς θεόθεν καὶ ἀλήτης νῦν om C M, additum ex aliis fontibus
 47. Νεῖκεϊ γὰρ, φησί, μαινομένῳ πίσυνος, Νεῖκος μαινόμε-
 νον] Νεῖκη γὰρ φησὶ μαινόμενον καὶ C M: Νεῖκος γὰρ φησὶ μαινόμενον
 καὶ Mullaehius. Verba Empedoclis ipsa latere docet locus integrior apud
 Stein. vs. 382, Karsten. vs. 8. 48. τεταραγμένον] τεταγμένον C 49. τοῦδε
 Røepérus: τὸ δὲ C: τόνδε M 51. λέγων] ὃ λεγει susp. Sauppilus
 52. 53. Empedocle. vs. 372 sq. Stein., qui primus priorem versum Empe-
 doclis inseruit. Edidit autem Steinius:

εὔτε τις ἀπλακίησι γόνῳ φίλα γυῖα μινη
 αἵματος ἢ ἐπίορκον ἁμαρτήσας ἐπομόσση

Contra Schneidewinus l. l. p. 162 proposuit:

quorum et ego nunc sum exul divinitus et erro,
hoc est, *deum* appellans quod unum est et illius unitatem, in 45
quo erat, antequam a discordia abstraheretur et versaretur in
multis his, quae sunt secundum discordiae dispositionem;

Discordia enim, inquit, insaniente fretus,
discordiam insanientem perturbatum et instabilem demiurgum
huius mundi appellans Empedocles. Haec enim est damnatio et 50
necessitas animarum, quas abstrahit discordia ab eo quod unum
est et dispensat et administrat, cum ait in hunc fere modum:

qui et scelere commisso peieravit

daemon, qui longaevas nacti sunt vitam,
daemones appellans longaevas animas, quia sunt immortales 55
et longa vivunt aeva;

triginta milia eos annorum a beatis segregatos errare,
beatos appellans eos, qui per amicitiam coacti sunt a multis illis
in unitatem mundi intelligibilis. Hos igitur ait *errare et*
nascentes omnigenas per tempus species mortalium, 60
difficiles vitae mutantas vias.

Difficiles vias ait esse animarum in corpora commutationes et
transfigurationes. Hoc est quod ait:

difficiles vitae mutantas vias;

mutant enim animae corpus ex corpore, cum a discordia com- 65
mutantur et puniuntur et velantur manere in uno; puniri vero
omnibus poenis a discordia animas commutatas corpus ex corpore.

Aetherea enim (inquit) vis animas versus mare fugat,

εὐτέ τις ἀπλακίησι φρενῶν φίλα γυῖα μίηνη
αἵμασιν, ἢ ἐπίορκον ἀμαρτήσας ἐπομόσση

53. Empedocl. vs. 4. Karst.: δαίμων, οἷτε μακραιῶνος λελάχασι βίοιο, Stei-
nius. Cf. Philolog. I. I. p. 162. 163, ubi Schneidewinus λελάχασι ex Hesy-
chio defendit: λελάχασι susp. M: δαίμων, οἷτε βίοιο λελόγγασι μακραιῶνος
Mullachius βίοιο] βίοις C 54. μακρεῶνας C 56. Empedocl. vs. 5.
Karst., vs. 374. Stein. μὲν] μιν Steinius, quanquam etiam Origenes
habet μὲν ἀλάλησθε C M 57. μάκαρας] μακαρίας C M ὑπὸ τῆς]
ἀπὸ τῆς C 60. Empedocl. vs. 6. Karsten., vs. 375. Stein. φρομέ-
νους] φνόμενον Steinius: γεινόμενον Mullachius χρόνου] χρόνον C M
εἶδεα] ἴδεα C 61. Empedocl. vs. 376. Stein. 62. 63. τὰς σώματα C
63. μετὰ κοσμίσεις C 69 — 72. Empedocl. vss. 16 — 19. Karsten.,
vss. 377—380. Stein. 69. Αἰθέριον μὲν γάρ σθε μένος πόντονδε διώκει
Karstenius et Steinius πόντονδε διώκει] πόντον δέε χθονὸς διώκει C

70 πόντος δ' ἐς χθονὸς οὐδας ἀπέπτυσε, γαῖα δ' ἐς αὐγὰς
ἡελίου φάεθοντος, ὁ δ' αἰθέρος ἔμβαλε δίναις·

ἄλλος δ' ἐξ ἄλλου δέχεται, στυγέουσι δὲ πάντες.
Αὕτη ἐστὶν ἡ κόλασις ἣν κολάζει ὁ δημιουργός, καθάπερ χαλ-
κεύς τις μετακοσμῶν σίδηρον καὶ ἐκ πυρὸς εἰς ὕδωρ μεταβά-
75 πτων· πῦρ γάρ ἐστιν ὁ αἰθήρ, ὅθεν εἰς πόντον μεταβάλλει τὰς
ψυχὰς ὁ δημιουργός, χθὼν δὲ ἡ γῆ· ὅθεν φησὶν· ἐξ ὕδατος
εἰς γῆν, ἐκ γῆς δὲ εἰς τὸν ἀέρα, τουτέστιν ὁ λέγει·

γαῖα δ' ἐς αὐγὰς

ἡελίου φάεθοντος, ὁ δ' αἰθέρος ἔμβαλε δίναις·

80 ἄλλος δ' ἐξ ἄλλου δέχεται, στυγέουσι δὲ πάντες.
Μισουμένας οὖν τὰς ψυχὰς καὶ βασανιζομένας καὶ κολαζομένας
ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλέα συνάγει ἡ φιλία,
ἀγαθὴ τις οὐσα καὶ κατοικτείρουσα τὸν στεναγμὸν αὐτῶν καὶ
τὴν ἄτακτον καὶ πονηρὰν τοῦ νεῖκος τοῦ μαινομένου
85 κατασκευήν, καὶ ἐξάγειν κατ' ὀλίγον ἐκ τοῦ κόσμου καὶ προσ-
οικειοῦν τῷ ἐνὶ σπεύδουσα καὶ κοπιῶσα, ὅπως τὰ πάντα εἰς
τὴν ἐνότητα κατανήσῃ ὑπ' αὐτῆς ἀγόμενα. Διὰ τὴν τοιαύτην
οὖν τοῦ ὀλεθρίου νεῖκος διακόσμησιν τοῦδε τοῦ μεμερισμένου
κόσμου πάντων ἐμψύχων ὁ Ἐμπεδοκλῆς τοὺς | ἑαυτοῦ μαθητὰς
90 ἀπέχεσθαι παρακαλεῖ· εἶναι γάρ φησι τὰ σώματα τῶν ζώων
τὰ ἐσθιόμενα ψυχῶν κεκολασμένων οἰκητήρια· καὶ ἐγκρατεῖς
εἶναι τοὺς τῶν τοιούτων λόγων ἀκροωμένους τῆς πρὸς γυναῖκα
ὀμιλίας διδάσκει, ἵνα μὴ συνεργάζωνται καὶ συνεπιλαμβάνων-
ται τῶν ἔργων, ὧν δημιουργεῖ τὸ νεῖκος, τὸ τῆς φιλίας ἔργον
95 λύον ἀεὶ καὶ διασπῶν. Τοῦτον εἶναι φησὶν ὁ Ἐμπεδοκλῆς νό-
μον μέγιστον τῆς τοῦ παντὸς διοικήσεως, λέγων ὧδέ πως·

Ἔστιν ἀνάγκης χρῆμα, θεῶν ψήφισμα παλαιόν,
ἀϊδίον, πλατέεσσι κατεσφρηγισμένον ὄρκοις,

ἀνάγκην καλῶν τὴν ἐξ ἑνὸς εἰς πολλὰ κατὰ τὸ νεῖκος καὶ
1 ἐκ πολλῶν εἰς ἓν κατὰ τὴν φιλίαν μεταβολήν· Θεοὺς δέ, ὡς
ἔφην, τέσσαρας μὲν θνητούς, πῦρ, ὕδωρ, γῆν, ἀέρα, δύο δὲ
ἀθανάτους, ἀγεννήτους, πολεμίους ἑαυτοῖς διὰ παντός, τὸ νεῖ-
κος καὶ τὴν φιλίαν· καὶ τὸ μὲν νεῖκος ἀδικεῖν διὰ παντός καὶ

70. δ' ἐς χθονὸς] δεε. (una littera exesa) χθονὸς C οὐδας]
οὐδας C ἀπέπτυσε] ἀνέπτυσε Karsten. γαῖα δ' ἐς] γαῖα δ'
εἰς C 71. φάεθοντος] ἀκάμαντος Karstenius et Steinius ex
Plutarcho 78. εἰς C 79. ὅδ' αἰθέρος ἔμβαλλε C

*mare autem in terrae solum expuit, terra autem in radios
splendentis solis, is autem aetheris iniecit verticibus;* 70
alius autem ex alio accipit, oderunt autem universi.

Haec est poena, qua punit demiurgus, tanquam faber, qui fer-
rum transformat et ex igne in aquam transmergit; ignis enim
est aether, unde in mare transfert animas demiurgus, tellus
autem terra; quare ait: ex aqua in terram, ex terra autem in 75
aërem, hoc est quod ait:

*terra autem in radios
splendentis solis, is autem aetheris iniecit verticibus,
alius autem ex alio accipit, oderunt autem universi.*

Invisas igitur animas et cruciatas et punitas in hoc mundo se- 80
cundum Empedoclem congregat amicitia, cum sit bona quaedam
et miseretur gemitum earum et inordinalam et pravam *discor-*
diae insanientis dispositionem, et educere brevi e mundo et
conciliare uni nitatur et laboret, ut omnia in unitatem cedant
a se ducta. Propter hanc igitur perniciosae discordiae dis- 85
pensationem huius dispertiti mundi ab omnibus animatis absti-
nere discipulos suos iubet Empedocles; esse enim ait corpora
animalium quae comeduntur punitarum animarum habitacula;
docetque eos, qui talibus dictis obtemperant, sese continere a
muliebri consuetudine, ne participes fiant et consortes operum, 90
quae dispensat discordia, quae opus amicitiae solvat semper et
distrahat. Hanc ait Empedocles esse summam legem admini-
strationis universi, cum dicit sic fere:

*Est Necessitatis res, deorum statutum priscum,
immortale, stabilibus obsignatum iuramentis,* 95

Necessitatem vocans ex uno in multa per discordiam et ex
multis in unum per amicitiam commutationem; *deos* autem, ut
dicebam, quattuor mortales, ignem, aquam, terram, aërem,
duo autem immortales, ingeneratos, hostiles sibimet ipsis per-
petuo, discordiam et amicitiam; et discordiam quidem iniuste 1
agere perpetuo et maiora concupiscere et abstrahere ea, quae

80. δ' ἐξ] ἐξ C M

93. ὁμιλίας] ὁμιλήσας C

διδάσκειν C

συνεργάζονται C

93. 94. συνεπιλαμβάνονται C

97. 98.

Empedocle. vss. 1. 2. Karsten., vss. 369. 70. Stein.

97. Ἔσιν

'Ἀνάγκης] Ἔστι τί ἀνάγκη C

98. πλατέεσι κατασφραγισμένον C

ἡ πλεονεκτεῖν καὶ ἀποσπᾶν τὰ τῆς φιλίας καὶ ἐναντῆ προσνέμειν, τὴν δὲ φιλίαν ἀεὶ καὶ διὰ παντός, ἀγαθὴν τινα οὔσαν καὶ τῆς ἐνότητος ἐπιμελουμένην, τὰ ἀπεσπασμένα τοῦ παντός καὶ βεβασανισμένα καὶ κεκολασμένα ἐν τῇ κτίσει ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ ἀνακαλεῖσθαι καὶ προσάγειν καὶ ἐν ποιεῖν. Τοιαύτη τις ἢ
 10 κατὰ τὸν Ἐμπειδοκλέα ἡμῖν ἢ τοῦ κόσμου γένεσις καὶ φθορὰ καὶ σύστασις ἐξ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ συνεστῶσα φιλοσοφεῖται. Εἶναι δὲ φησι καὶ νοητὴν τρίτην τινα δύναμιν, ἣν καὶ ἐκ τούτων ἐπινοεῖσθαι δύνασθαι, λέγων ὧδέ πως· |

εἰ γὰρ καὶ ἐν σφιδίνησιν ὑπὸ πρᾶπίδεσιν ἐρείσας
 15 εὐμενέως καθαρῆσιν ἐποπτεύεις μελέτησιν,
 ταῦτα δέ σοι μάλα πάντα δι' αἰῶνος παρέσσονται.
 Ἄλλα τε πόλλ' ἀπὸ τῶνδε κτ αὐτὰ γὰρ αὔξει
 ταῦτ' εἰς ἕθους ἕκαστον, ὅπη φύσις ἐστὶν ἐκάστω.

Εἰ δὲ σὺ τάλλ' οἰῶν ἐπιρέξεις οἷα κατ' ἀνδρας
 20 μυρία δῆλα πέλονται τάτ' ἀμβλύνουσι μέριμναι,
 σῆς ἄφαρ ἐκλείψουσι περιπλομένοιο χρόνοιο,
 σφῶν αὐτῶν ποθέοντα φίλην ἐπὶ γέναν ἰκέσθαι.

Πάντα γὰρ ἴσθι φρόνησιν ἔχειν καὶ γνωματοσισον.

30. Ἐπειδὴν οὖν Μαρκίων ἢ τῶν ἐκείνου κυνῶν τις ὑλακτῆ
 25 κατὰ τοῦ δημιουργοῦ, τοὺς ἐκ τῆς ἀντιπαραθέσεως ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ προφέρων λόγους, δεῖ αὐτοῖς λέγειν, ὅτι τούτους οὔτε Παῦλος ὁ ἀπόστολος, οὔτε Μάρκος ὁ κολοβοδάκτυλος ἀνήγγει-

9. ἐν ποιεῖν] ἐμποιεῖν C: ἐνοποιεῖν conit. M 12. καὶ νοητὴν] καινὸν τὴν C ἦν] ἦν C 14. sqq. Hos versus, qui ex solo Hippolyto innotuerunt, ita refingere periclitatus est Schneidewinus *Philolog.* VI, 166.

Εἰ γὰρ κέν σφ' ἀδινῆσιν ὑπὸ πρᾶπίδεσσιν ἐρείσας
 εὐμενέως καθαρῆσιν ἐποπτεύσης μελέτησιν,
 ταῦτά τε σοι μάλα πάντα δι' αἰῶνος παρέσσονται
 ἄλλα τε πόλλ' ἀπὸ τῶνδε κατερχόμεν'· αὐτὰ γὰρ αὔξει
 ταῦτ' εἰς ἕθους ἕκαστον, ὅπη φύσις ἐστὶν ἐκάστω.
 εἰ δὲ σὺ γ' ἄλλοίων ἐπορέξεις, οἷα κατ' ἀνδρας
 μυρία δεῖλ' ἀπάλαμνα, τά τ' ἀμβλύνουσι μερίμνας,
 ἴσ' ἄφαρ ἐκλείψουσι περιπλομένοιο χρόνοιο,
 σφῶν αὐτῶν ποθέοντα φίλην ἐπὶ γέναν ἰκέσθαι.
 πάντα γὰρ ἴσθι φρόνησιν ἔχειν καὶ νόματος αἴσαν.

Quem universe secutus est Steinius vs. 222 sqq., nisi quod vs. 225. ex emendat. Ritschelii, in quam etiam Meinekii incidit, dedit: τῶν κεκτῆσαι, vs. 228 δειλὰ πέλονται, vs. 229 ζῆν (vel γῆν) ἄφαρ. Alia experti sunt alii, veluti A. Meinekii in *Diar. Antiq. Marburg.*

sunt amicitiae, sibi que ipsi arrogare, amicitiam autem semper et perpetuo, cum bona quaedam sit et unitati consulat, ea, quae abstracta sint ab universo et cruciata et punita in creatio-
 5 ne a demiurgo, revocare ad se et adducere et unum reddere. Talis quaedam secundum Empedoclem nobis mundi generatio et perniciēs et conditio ex bono et malo constans exhibetur. Esse autem ait et tertiam quandam intelligibilem potestatem, quam etiam ex his subintelligi posse, his 10
 fere verbis usus:

*Nam si ea densis praecordiis substratis
 benevole puris observabis meditationibus,
 et haec tibi valde multa per aevum praesto erunt,
 et alia multa ab hisce orta descendunt; sponte enim augescunt 15
 haec in peculiarem indolem, prouti nata est natura singulorum.
 Sin vero tu diversa inter se venaberis, qualia per homines
 sexcenta misera obvia sunt, quae obtundunt curas,
 profecto te cito deficient vertentibus annis,
 suam ipsorum concupiscentia caram ad gentem redire. 20
 Omnia enim scito sensum habere et sortem intellectus.*

30. Quando igitur Marcion vel quis ex canibus eius allatrat demiurgum, dum profert ex contrapositione boni et mali rationes, oportet iis dicere, haec neque Paulum apostolum, neque Marcum digitis mutilatum renunciavisse (horum 25

a. 1852. IV. p. 376. vs. 227 sqq.:

εἰ δὲ σύγ' ἀλλοίων ἐπορέξειαι οἶα κατ' ἄνδρας
 μυρία δεινὰ πέλει τὰ τ' ἀπαμβλύνουσι μέριμναι
 ἢ σ' ἄφαρ ἐκλείψουσι,

Roeperus vs. 223. malit ἐμμενέως, vs. 228. πέλοντο, vs. 231. γνώματος αἴσαν coll. Diog. Laërt. III, 16, Bergkiius (in censura ed. Steinianae in *Jahnii nov. annalibus philol.* a. 1853. p. 25) vs. 224. ταῦτα δέ, vs. 225. τῶνδε κατόψεαι, vs. 227. τ' ἀλλ' ὅτων ἐπιδέρκεαι, vs. 228. μυρί' ἄδ' ἔμπαυα, vs. 229. ἢ σ' ἄφαρ ut Meinekius 14. καὶ ἐν] κεν susp. etiam M σφασίνησιν] σφασανῆσιν coni. M 15. ἐποπτεύεις] ἐποπτεύης susp M 16. μάλα] μᾶλλα C 17. Leg. κατέρχεται. Terminationis vestigia supersunt. M: κατίσσεται Schneidewinus *Philol.* X, 364 αὔξει] ἤξει coni. M 18. ἔθως] ἤθως coni. etiam M 21. περιπλομένοις C 22. Corrig. sive γένναν sive γαῖαν. M 23. γνωματοσίσον] γνώματος ἰσχύν coni. M. Cf. Sext. Emp. *adv. math.* 8, 286, unde vera scriptura νόματος αἴσαν petita est, quam etiam supra p. 240, 30 restituimus 26. κακοῦ] καλοῦ C M 27. κολοβοδάκτυλος] Epi-

λαν, (ιούτων γὰρ οὐδὲν ἐν τῷ κατὰ Μάρκον εὐαγγελίῳ γέ-
 γραπται), ἀλλὰ Ἐμπεδοκλῆς Μιῶνος Ἀκραγαντῖνος, ὃν συλαγωγῶν
 30 μέχρι νῦν λανθάνειν ὑπελάμβανε τὴν διαταγὴν πάσης τῆς κατ'
 αὐτὸν αἰρέσεως ἀπὸ τῆς Σικελίας εἰς τοὺς εὐαγγελικούς λόγους
 μεταφέρων αὐταῖς λέξεσι. Φέρε γάρ, ὦ Μαρκίων, καθάπερ
 τὴν ἀντιπαράθεσιν πεποίηκας ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, ἀντιπραθῶ
 καὶ γὼ σήμερον κατακολουθῶν τοῖς σοῖς, ὡς ὑπολαμβάνεις, δό-
 35 γμασι. Δημιουργὸν φῆς εἶναι τοῦ κόσμου πονηρόν· εἶτα οὐκ
 ἐγκαλύπτῃ τοὺς Ἐμπεδοκλέους λόγους τὴν ἐκκλησίαν κατηχῶν;
 Ἄγαθὸν φῆς εἶναι θεὸν καταλύοντα τὰ τοῦ | δημιουργοῦ ποιή-
 ματα· εἶτ' οὐ καταφανῶς τὴν Ἐμπεδοκλέους φιλίαν εὐαγγελίῳ
 τοῖς ἀκροωμένοις τὸν ἀγαθόν; Κωλύεις γαμεῖν, τεκνοῦν, ἀπέ-
 40 χεσθαι βρωμάτων, ὧν ὁ θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν τοῖς πι-
 σιοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν· τοὺς Ἐμπεδοκλέους λανθά-
 νεις διδάσκων καθαρμούς; ἐπόμενος γὰρ ὡς ἀληθῶς κατὰ
 πάντα τούτῳ τὰ βρώματα παραιτεῖσθαι τοὺς ἑαυτοῦ μαθητὰς
 διδάσκεις, ἵνα μὴ φάγωσι σῶμά τι λείψανον ψυχῆς ὑπὸ τοῦ
 45 δημιουργοῦ κεκολασμένης· λύεις τοὺς ὑπὸ τοῦ θεοῦ συνηρμο-
 σμένους γάμους τοῖς Ἐμπεδοκλέους ἀκολουθῶν δόγμασιν, ἵνα
 σοι φυλαχθῇ τὸ τῆς φιλίας ἔργον ἐν ἀδαιρίετον. Διαιρεῖ γὰρ
 ὁ γάμος κατὰ Ἐμπεδοκλέα τὸ ἐν καὶ ποιεῖ πολλά, καθῶς ἀπε-
 δεῖξαμεν.

50 31. Ἡ μὲν οὖν πρώτη καὶ καθαριωτάτη Μαρκίωνος αἵρε-
 σις, ἐξ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ τὴν σύστασιν ἔχουσα, Ἐμπεδοκλέους
 ἡμῶν εἶναι πεφανέρωται· ἐπεὶ δὲ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις
 νῦν καινότερόν τι ἐπεχείρησε Μαρκιωνιστῆς τις Πρέπων Ἀσσύ-
 ριος, πρὸς Βαρθησιάνην τὸν Ἀρμένιον ἐγγράφως ποιήσας λό-
 55 γους περὶ τῆς αἰρέσεως, οὐδὲ τοῦτο σιωπήσομαι. Τρίτην φά-

theton a viris doctis infeliciter attrectatum vindicavit J. S. W. in *The Journal of classical and sacred philology*. Cambridge. March 1855. p. 87, allatis his ex praefatione quae dicitur Hieronymi ad Evangelium Marci in Cod. Amiatino: *Denique amputasse sibi post fidem pollicem dicitur, ut sacerdotio reprobis haberetur cet.* Eadem narratio legitur etiam in Codice Arabico, quem Fleischerus descripsit in *Zeitschrift der Deutschen morgenländischen Gesellschaft*. Leipzig 1854. Vol. VIII, p. 586, quod testimonium H. Ewaldo debemus. Videtur autem Hippolytus hac appellatione ideo usus esse, ut simul alluderet ad mutilatum, quo Marcion uteretur, evangelium, quod, cum Lucae esset, Hippolytus prave Marco adscribebat. Idem, cum Paulum Marco consociet, Marcioneum

enim nihil in evangelio Marci scriptum est), sed Empedoclem Metonis Agrigentinum, quem expilans ad hoc usque tempus opinabatur fugere omnes sese dispositionem universae suae haeresis a Sicilia in evangelicas rationes transferre ipsis verbis. Age enim, o Marcion, sicuti contrapositionem instituisti³⁰ boni et mali, contraponam et ipse hodie, secutus tua, quae opinaris, dogmata. Demiurgum ais mundi esse malum; exinde nonne erubescis Empedoclis doctrinas ecclesiam te docere? Bonum esse ais deum dissolventem demiurgi figmenta; exinde non aperte Empedoclis amicitiam evangelii loco pro-³⁵ fiteris coram iis, qui auribus accipiunt bonum tuum? Vetas nubere, liberos procreare, abstinere a cibis, quos deus creavit ad percipiendum fidelibus et his qui cognoverunt veritatem; Empedoclis lates lustrationes docens? Secutus enim reapse per omnia hunc cibos recusare doces discipulos tuos,⁴⁰ ne vescantur corpore aliquo, quod reliquum sit animae a demiurgo punitae. Solvis a deo consociata matrimonia Empedoclis secutus doctrinam, ut tibi conservetur amicitiae opus unum indiscretum. Discernit enim matrimonium secundum Empedoclem id quod unum est et facit multa, sicut demon-⁴⁵ stravimus.

31. Ergo primam et maxime germanam Marcionis haeresin, ex bono et malo conflata, Empedocleam esse nobis declaratum est. Quoniam autem hoc nostro aevo novi aliquid et mirabilius conatus est Marcionista quidam nomine Prepon⁵⁰ Assyrius, qui ad Bardesianem Armenium scripto fecit verba de haeresi, ne hoc quidem silebo. Tertium professus princi-

Novi Foederis canonem complectitur universum. 28. οὐδὲν] οὐδὲ
 C κατὰ om C 29. Μιῶνος] Rectius Μέτωνος. Cf. Sturzii
 Empedocle. p. 4. 36. ἐγκαλύπτῃ] ἐγκαταλύπτῃ C 38. εἶτ' οὐ]
 εἰ τοῦ C: εἶτα M εὐαγγελήζῃ C 39—41. Cf. 1 Timoth.
 4, 3: κωλύοντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἃ (sic pr C, ὧν corr C) ὁ
 θεὸς ἔκτισεν εἰς μετέληψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνω-
 κόσιν τὴν ἀλήθειαν κ. τ. λ. 45. κεκολασμένης] καὶ κολασμένης C
 52. Ἐπεὶ δὲ] Ἐπὶ δὲ C 53. καινότερόν] κενώτερόν C Μαρκι-
 κωνιστῆς τις] Μαρκίων, νῆσις τις C M, qui pro Μαρκίων legendum esse
 censet: Μαρκίωνος 53. 54. Ἀσσύριος] Ἀσύριος C 54. Prima
 littera nominis Βαρδ. exesa. M ποιήσας] R. Scottus: ποιήσασθαι
 C M. Latetne in θαι numerus librorum, veluti θ?

σκων δίκαιον εἶναι ἀρχὴν καὶ μέσῃν ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ τετα-
 γμένην, οὐδ' οὕτως δὴ ὁ Πρέπων τὰς Ἐμπεδοκλέους διαφυγεῖν
 ἴσχυσε δόξας. Κόσμον γάρ φησιν εἶναι ὁ Ἐμπεδοκλῆς τὸν ὑπὸ
 τοῦ νείκους διοικούμενον τοῦ πονηροῦ, καὶ ἕτερον νοητὸν τὸν
 60 ὑπὸ τῆς φιλίας, καὶ εἶναι ταύτας τὰς διαφερούσας ἀρχὰς δύο
 ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, μέσον δὲ εἶναι τῶν διαφόρων ἀρχῶν δίκαιον
 λόγον, καθ' ὃν συγκρίνεται τὰ διηρημένα ὑπὸ τοῦ νείκους καὶ
 προσαρμόζεται κατὰ τὴν φιλίαν τῷ ἐνί. Τοῦτον δὲ αὐτὸν | τὸν
 δίκαιον λόγον τὸν τῆς φιλίας συναγωνιζόμενον Μοῦσαν ὁ Ἐμπε-
 65 δοκλῆς προσαγορεύων, καὶ αὐτὸς αὐτῷ συναγωνίζεσθαι παρα-
 καλεῖ, λέγων ὡδὲ πως·

εἰκάραι φημερίων ἐνεκεν τινός, ἄμβροτε Μοῦσα,
 ἡμετέρας μελέτας διὰ φροντίδος ἔλθεῖν
 εὐχομένων, νῦν αὖτε παρίστασο, Καλλιόπεια,
 70 ἀμφὶ θεῶν μακαρίων ἀγαθὸν λόγον ἐμφαίνοντι.
 Τούτοις κατακολουθῶν Μαρκίων τὴν γένεσιν τοῦ σωτήρος ἡμῶν
 παντάπασι παρητήσατο, ἄτιπον εἶναι νομίζων ὑπὸ τὸ πλάσμα
 τοῦ ὀλεθρίου τούτου νείκους γεγονέναι τὸν λόγον τὸν τῆς φιλίας
 συναγωνιζόμενον, τουτέστι τῷ ἀγαθῷ, ἀλλὰ χωρὶς γενέσεως
 75 ἔπει πεντεκαίδεκάτῃ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος κατελη-
 λυθότα αὐτὸν ἀνωθεν, μέσον ὄντα κακοῦ καὶ ἀγαθοῦ, διδά-
 σκειν ἐν ταῖς συναγωγαῖς. Εἰ γὰρ μέσος τίς ἐστίν, ἀπήλλακται,
 φησί, πάσης τῆς τοῦ κακοῦ φύσεως· κακὸς δ' ἐστίν, ὡς λέγει,
 ὁ δημιουργὸς καὶ τούτου τὰ ποιήματα. Διὰ τοῦτο ἀγέννητος
 80 κατήλθεν ὁ Ἰησοῦς, φησίν, ἵνα ἢ πάσης ἀπηλλαγμένος κακίας.
 Ἀπήλλακται δέ, φησί, καὶ τῆς τοῦ ἀγαθοῦ φύσεως, ἵνα ἢ μέσος
 τις, ὡς φησιν ὁ Παῦλος, καὶ ὡς αὐτὸς ὁμολογεῖ· Τί με λέ-

57. οὕτως] οὗτος C M δὴ] δὲ C 57. 58. τὰς Ἐμπεδο-
 κλέους — δόξας] τῆς Ἐμπεδοκλέους — δόξης. C M 64. συναγωνι-
 ζόμενον C 65. αὐτῷ C 67—70. Hos versus, quos ex Hippolyto
 demum cognovimus, Schneidewinus ita redintegravit l. l. p. 167:

Εἰ γὰρ ἐφημερίων ἐνεκὲν τί σοι, ἄμβροτε Μοῦσα,
 ἡμετέρας ἐμελεν μελέτας διὰ φροντίδος ἔλθεῖν,
 εὐχομένῳ νῦν αὖτε παρίστασο, Καλλιόπεια,
 ἀμφὶ θεῶν μακάρων καθαρὸν λόγον ἀμφαίνοντι.

Ab his Steinius, cui sunt versus 338—341, ita discessit, ut versu
 ultimo ἐμφαίνοντι servaret; Bergkiius tamen l. l. p. 26. negans posse
 ista ferri, quanquam certo restitui locum non posse confessus, haec
 excogitavit:

pium id quod iustum est et in medio inter bonum et malum positum, ne sic quidem Prepon valuit Empedoclis doctrinas effugere. Mundum enim ait esse Empedocles eum, qui a discordia mala gubernetur, et alterum intelligibilem, qui ab amicitia, et esse haec diversa principia duo boni et mali, mediam autem esse diversorum principiorum iustam rationem, qua colligantur discreta a discordia et adiungantur per amicitiam uni. Hanc ipsam iustam rationem, quae auxilietur amicitiae, Musam Empedocles appellans et ipse sibi auxilio advocat in hunc fere modum :

*Si enim circa mortales res, immortalis Musa,
cordi tibi fuit meditationes in nostram mentem venire :
precanti nunc rursus adesto, Calliopea,
circa deos beatos integram doctrinam aperienti.*

65

Haec secutus Marcion generationem salvatoris nostri prorsus respuit, absonum esse arbitratus sub figmentum perniciosae huius discordiae venisse rationem, quae auxilietur amicitiae, hoc est bono ; sed seorsum a generatione anno decimo quinto imperii Tiberii Caesaris delapsum eum superne, intermedium inter bonum et malum, docuisse in synagogis. Si enim medius quidam est, remotus est, inquit, ab omni natura mali; malus autem est, sicuti ait, demiurgus huiusque opera. Propterea, inquit, non-generatus descendit Iesus, ut esset ab omni remotus malitia. Remotus autem est, inquit, etiam a boni natura, ut sit medius quidam, ut ait Paulus, et ut ipse confiteatur : *Quid me dicitis bonum? unus est bonus.* Haec quidem

*εἰ γὰρ ἐφημερίων ἕνεκεν πνός, ἄμβροτε Μοῦσα,
ἡμετέρας μελέτας ἀδινῆς (s. καθαρῆς) διὰ φροντίδος ἐλθεῖν
(εὐμένεως τὸ πάρος ποτ' ἔδωκας)
εὐχομένῳ· νῦν αὖτε παρίστασο, Καλλιόπεια,
ἀμφὶ θεῶν μακάρων ἀγαθὸν λόγον ἐμφαίνοντι.*

67. εἰ γὰρ ἐφημερίων ἔμελεν, sc. σοι coni. M 70. μακάρων M
71—85. Recensuit haec verba Bunsenius in *Analect. Ante-Nicaen.* Vol. I, 99. 73. τούτου] τὰ τοῦ C 74—78. Cf. cum his initium evangelii Marcionitici 74. συναγομιζόμενον C 75. ἔτι πεντεκαιδέκῳ] ἔτη πέντε καὶ δεκάτῳ C Τιβερίου] τηβερίου C 77. μέσος τις] μεσότης C M: μεσίτης Bunsenius coll. Galat. 3, 19. 79. ἀγένητος C M 81. 82. ἢ μέσος τις] ἢ μεσότης C: ἢ μεσίτης M: ἢ μεσίτης Roeperus et Bunsenius 82. 83. Cf. Luc. 18, 19. Marc. 10, 18 τί με λέγεις

γετε ἀγαθόν; εἷς ἐστὶν ἀγαθός. Ταῦτα μὲν οὖν τὰ
 Μαρκίῳ διόξαντα, δι' ὧν ἐπλάνησε πολλοὺς τοῖς Ἐμπεδο-
 85 κλέους λόγοις χρησάμενος, καὶ τὴν ὑπ' ἐκείνου ἐφηρημένην
 φιλοσοφίαν ἰδίᾳ δόξῃ μετὰ γων αἴρεσιν ἄθεον συνεστήσατο, ἣν
 ἱκανῶς ἠλέγχθαι ὑφ' ἡμῶν νομίζω μηθέν τε κατα|λελειφθαι,
 ὧν κλεψιλογῆσαντες παρ' Ἑλλήνων τοὺς Χριστοῦ μαθητὰς ἐπη-
 ρεάζουσιν, ὡς τούτων αὐτοῖς γενομένους διδασκάλους. Ἄλλ'
 90 ἐπεὶ καὶ τὰ τούτου ἱκανῶς ἡμῖν δοκεῖ ἐκτεθεῖσθαι, ἴδωμεν τί
 λέγει καὶ Καρποκράτης.

32. Καρποκράτης τὸν μὲν κόσμον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ὑπὸ
 ἀγγέλων πολὺ ὑποβεβηκότων τοῦ ἀγενήτου πατρὸς γεγενῆσθαι
 λέγει, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἐξ Ἰωσήφ γεγεννησθαι, καὶ ὅμοιον τοῖς
 95 ἀνθρώποις γεγονότα δικαιότερον τῶν λοιπῶν γενέσθαι, τὴν δὲ
 ψυχὴν αὐτοῦ εὐτονον καὶ καθαρὰν γεγονυῖαν διαμνημονεῦσαι
 τὰ ὄρατὰ μὲν αὐτῇ ἐν τῇ μετὰ τοῦ ἀγενήτου θεοῦ περιφορᾷ,
 καὶ διὰ τοῦτο ὑπ' ἐκείνου αὐτῇ καταπεμφθῆναι δύναμιν, ὅπως
 τοὺς κοσμοποιοὺς ἐκφυγεῖν δι' αὐτῆς δυνήσῃ· ἣν καὶ διὰ πάν-

Eriphan. Haer. XXVII, 2. Οὗτος δὲ πάλιν ἄνω μὲν μίαν
 ἀρχὴν λέγει καὶ πατέρα τῶν ὄλων καὶ ἄγνωστον καὶ ἀκατονό-
 μαστον, ἴσα τοῖς ἄλλοις εἰσάγειν βουλόμενος. Τὸν δὲ κόσμον
 καὶ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ ὑπὸ ἀγγέλων γεγενῆσθαι, τῶν πολὺ τι ὑπὸ
 τοῦ πατρὸς τοῦ ἀγνώστου ὑποβεβηκότων· τούτους γὰρ λέγει
 ἀποσιάντας ἀπὸ τῆς ἄνω δυνάμεως οὕτω τὸν κόσμον πεποιη-
 κέναι. Ἰησοῦν δὲ τὸν κύριον ἡμῶν ἀπὸ Ἰωσήφ λέγει γεγεννη-
 σθαι, καθάπερ καὶ πάντες ἄνθρωποι ἐκ σπέρματος ἀνδρὸς καὶ
 γυναικὸς ἐγεννήθησαν, εἶναι δὲ αὐτὸν ὅμοιον τοῖς πᾶσι, βίῳ δὲ
 διενηροχένοι σωφροσύνη τε καὶ ἀρετῇ καὶ βίῳ δικαιοσύνης. Ἐπειδὴ
 δέ, φησὶν, εὐτονον ἔσχε ψυχὴν παρὰ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους
 καὶ ἐμνημόνευε τὰ ὄραθέντα ὑπ' αὐτῆς ἄνω, ὅτε ἦν ἐν τῇ περι-
 φορᾷ τοῦ ἀγνώστου πατρὸς, ἀπεσιάλθαι ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ πατρὸς,
 φησὶν, εἰς τὴν αὐτοῦ ψυχὴν δυνάμεις, ὅπως τὰ ὄραθέντα αὐτῇ
 ἀναμνημονεύσασα καὶ ἐνδυναμωθείσα φύγῃ τοὺς κοσμοποιοὺς
 ἀγγέλους ἐν τῷ διὰ πάντων χωρῆσαι τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πραγμά-

ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς ὁ θεός. Matth. 19, 17: Τί με ἐρωτᾷς
 περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; εἷς ἐστὶν ὁ ἀγαθός. Cf. Angerum in Synopsis Evv.
 Matthaei Marci Lucae, Lipsiae MDCCLII 83. εἷς] εἷ C 87.
 ἠλέγχθαι] ἠλεγχεν C 91. καὶ Καρποκράτης] Καρποκράτης C M

sunt quae Marcioni placuerunt, per quae in errorem duxit multos usus Empedoclis decretis, et ab illo inventam philosophiam ad suam opinionem traducens impiam haeresin constituit, quam nobis videmur satis coarguisse nec quidquam reliqui fecisse eorum, quae Graecis suffurati Christi discipulos diffamant, quasi horum ipsis extiterint magistri. Sed quoniam huius quoque doctrinam satis videmur nobis exposuisse, videamus quid et Carpocrates dicat.

32. Carpocrates mundum et quae sunt in eo ab angelis multo inferioribus non-generato patre fabricatum esse dicit, Iesum autem ex Iosepho genitum esse, et consimilis cum esset hominibus, iustio-rem reliquis extitisse, animam autem eius, firma et pura cum nata fuerit, recordatam esse ea, quae viderit in circumlacione cum non-generato deo, propterea-que ab illo ipsi demissam esse potestatem, ut per eum mundi fabros illos effugere valeret: quam et per omnia transgressam in omni-

Iren. *c. haer.* I, 25, 1. Carpocrates autem et qui ab eo mundum quidem et ea quae in eo sunt ab angelis multo inferioribus ingenito patre factum esse dicunt. Iesum autem e Iosepho natum, et cum similis reliquis hominibus fuerit, distasse a reliquis secundum id, quod anima eius, firma et munda cum esset, commemorata fuerit, quae visa essent sibi in ea circumlacione, quae fuisset ingenito deo, et propter hoc ab eo missam esse ei virtutem, uti mundi fabricatores effugere posset, et per omnes transgressa et in omnibus liberata

92. sqq. Quae sequuntur Hippolytus ex Irenaeo hausit, cuius ipsa verba cum deperdita sint, et veterem Irenaei versionem et quae Latinis Irenaei verbis Graeca apud Epiphanium fere respondent, textui suppsumimus. Cf. etiam cum his Theodoret. *haer. fab.* 1, 5. 94. γεγεννησθα C M 98. αὐτῆ] αὐτῶ M, qui in C ultimam litteram exesam testatur

1 των χωρήσασαν ἐν πᾶσί τε ἐλευθερωθεῖσαν ἀνεληλυθέναι πρὸς αὐτόν, [καὶ ὁμοίως τὴν] τὰ ὅμοια αὐτῇ ἀσπασζομένην. Τὴν δὲ τοῦ Ἰησοῦ λέγουσι ψυχὴν ἐννόμως ἡσκημένην ἐν Ἰουδαϊκοῖς ἔθεσι καταφρονῆσαι αὐτῶν, καὶ διὰ τοῦτο δυνάμεις εἰληφέναι, δι' ὧν
 5 κατήργησε τὰ ἐπὶ κολάσεσι πάθη προσόντα τοῖς ἀνθρώποις. Τὴν οὖν ὁμοίως ἐκείνῃ τῇ τοῦ Χριστοῦ ψυχῇ δυναμένην καταφρονῆσαι τῶν κοσμοποιῶν ἀρχόντων ὁμοίως λαμβάνειν δύνανται πρὸς τὸ πράξει τὰ ὅμοια. Διὸ καὶ εἰς τοῦτο τὸ τυφὸς κατεληλύθασιν, ὥστε τοὺς μὲν ὁμοίους αὐτῷ εἶναι λέγουσι τῷ Ἰησοῦ,
 10 τοὺς δὲ καὶ ἔτι κατὰ τι δυνατωτέρους τινάς, ὄντας δὲ καὶ διαφορωτέρους τῶν ἐκείνου μαθητῶν, οἷον Πέτρου καὶ Παύλου καὶ τῶν λοιπῶν ἀποστόλων, τοίτους δὲ κατὰ μηδὲν ἀπολείπεσθαι

των καὶ πράξεων τῶν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων γινομένων καὶ ἐν παραβύσιω ἀτόπων ἔργων καὶ ἀθεμίτων, καὶ ὅπως διὰ πασῶν τῶν πράξεων ἐλευθερωθεῖσα ἢ αὐτὴ ψυχὴ, φησί, τοῦ Ἰησοῦ ἀνέλθῃ πρὸς τὸν αὐτὸν πατέρα τὸν ἄγνωστον, τὸν δυνάμεις αὐτῇ ἀποστείλαντα ἄνωθεν, ἵνα πασῶν τῶν πράξεων χωρήσασα καὶ ἐλευθερωθεῖσα διέλθοι πρὸς αὐτὸν ἄνω. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τὰς ὁμοίας αὐτῇ ψυχάς, τὰ ἴσα αὐτῇ ἀσπασζομένας, τὸν αὐτὸν τρόπον ἐλευθερωθεῖσας ἄνω πηγαίαι πρὸς τὸν ἄγνωστον πατέρα ἐν τῷ τὰς πάσας πράξεις πράξασας ὁμοίως τῶν πάντων ἀπαλλαγείσας λοιπὸν ἐλευθερωθῆναι. Τὴν δὲ ψυχὴν τοῦ Ἰησοῦ ἐν τοῖς τῶν Ἰουδαίων ἔθεσιν ἀνατραφεῖσαν καταφρονῆσαι αὐτῶν καὶ διὰ τοῦτο δυνάμεις εἰληφέναι, δι' ὧν τὰ ἐπὶ κολάσεσι πάθη προσόντα τοῖς ἀνθρώποις δυνηθεῖς πράξει ὑπερβῆναι τοὺς κοσμοποιοὺς ἴσχυσεν. Οὐ μόνον δὲ αὐτὴν τὴν ψυχὴν τοῦ Ἰησοῦ τοῦτο δεδυνῆσθαι, ἀλλὰ καὶ τὴν δυναμένην διὰ τῶν πράξεων χωρήσασαν ὑπερβῆναι τοὺς κοσμοποιοὺς αὐτοὺς ἀγγέλους, καὶ αὐτῇ, ἐὰν λάβῃ δυνάμεις, καὶ τὰ ὅμοια πράξῃ καθάπερ τοῦ Ἰησοῦ, ὡς προεῖπον. Ὅθεν εἰς τύφον οὗτοι ἐληλακότες μέγαν οἱ ὑπὸ τοῦ ἀπαιτεῶνος τούτου ἀπατηθέντες ἑαυτοὺς προκριτέους ἡγοῦνται καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ. ἄλλοι δὲ ἐξ αὐτῶν οὐκ Ἰησοῦ φασιν ἀλλὰ Πέτρου καὶ Ἀνδρέου καὶ Παύλου καὶ τῶν λοιπῶν ἀποστόλων ἑαυτοὺς ὑπερφερεστέρους εἶναι διὰ τὴν

1. ἐλευθερωθεῖσαν ἀνεληλυθέναι] ἐλευθερωθεῖσαν ἐληλυθέναι C M
 2. καὶ ὁμοίως τὴν τὰ ὅμοια αὐτῇ] τὰ ὅμοια αὐτῆς C M 4. εἰληφέναι] ἐπιτετελεγέναι C M
 5. κολάσεσι] κολάσει C M 9. τοὺς] αὐ-

busque liberatam rursus ascendisse ad eum, pariterque eam⁹⁵ animam, quae paria ipsi amplecteretur. Iesu autem animam dicunt ex lege exercitatum in Iudaicis institutis despexisse illa, et propter hoc potestates accepisse, per quas destruxerit passionem, quae ad puniendos homines comparatae sint. Eam igitur animam, quae similiter atque Christi anima possit despice¹re mundifabros archontes, similiter accipere potestatem ad efficienda similia. Quare etiam eo superbiae devenerunt, ut alios pares ipsi esse Iesu dicant, alios autem vel etiam ab aliqua parte potentiores quosdam, quique etiam praestantiores⁵ sint illius discipulis, veluti Petro et Paulo et reliquis apostolis, hos autem a nulla parte inferiores esse Iesu. Animas autem

ascenderet ad eum, et eas, quae similiter ei amplecterentur, similiter. Iesu autem dicunt animam in Iudaeorum consuetudine nutritam contempsisse eos et propter hoc virtutes accepisse, per quas evacuavit quae fuerunt in poenis passiones, quae inerant hominibus.

2. Eam igitur, quae similiter atque illa Iesu anima potest contemnere mundi fabricatores archontas, similiter accipere virtutes ad operandum similia. Quapropter et ad tantum elevationis proveci sunt, ut quidam quidem similes sese dicant Iesu, quidam autem adhuc et secundum aliquid illo fortiores, qui sunt distantes amplius quam illius discipuli, ut puta quam Petrus et Paulus et reliqui apostoli, hos autem in nullo de-

τοὺς C M
ἐν C M
C M

ὁμοίους] ὁμοίως C
δυνατωτέρους πινάς, ὕπτας δέ] δυνατωτέρους, πινάς δέ
12. μηδέν] μηδένα C M

10. καὶ ἐν κατὰ τι] καὶ
δυνατωτέρους, πινάς δέ]

τοῦ Ἰησοῦ. Τὰς δὲ ψυχὰς αὐτῶν ἐκ τῆς ὑπερκειμένης ἐξουσίας
 παρούσας, καὶ διὰ τοῦτο ὡσαύτως καταφρονούσας τῶν κοσμο-
 15 ποιῶν, | τῆς αὐτῆς ἠξιῶσθαι δυνάμεως καὶ αὐθις εἰς τὸ αὐτὸ
 χωρῆσαι· εἰ δέ τις ἐκείνου πλέον καταφρονήσειεν τῶν ἐνταῦθα,
 δύνασθαι διαφορώτερον αὐτοῦ ὑπάρχειν. Τέχνας οὖν μαγικάς
 ἐξεργάζονται καὶ ἐπαιδιάς, φίλτρα τε καὶ χαριτήσια, παρέ-
 20 δρους τε καὶ ὄνειροπόμους καὶ τὰ λοιπὰ κακουργήματα, φά-
 σκοντες ἐξουσίαν ἔχειν πρὸς τὸ κυριεύειν ἤδη τῶν ἀρχόντων καὶ
 ποιητῶν τοῦδε τοῦ κόσμου, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ
 ποιημάτων ἀπάντων· οὔτινες καὶ αὐτοὶ εἰς διαβολὴν τοῦ Θείου
 τῆς ἐκκλησίας ὀνόματος πρὸς τὰ ἔθνη ὑπὸ τοῦ σατανᾶ προε-
 βλήθησαν, ἵνα κατ' ἄλλον καὶ ἄλλον τρόπον τὰ ἐκείνων ἀκούον-
 25 τες ἄνθρωποι, καὶ δοκοῦντες ἡμᾶς πάντας τοιοῦτους ὑπάρχειν
 ἀποστρέψωσι τὰς ἀκοὰς αὐτῶν ἀπὸ τοῦ τῆς ἀληθείας κηρύγμα-
 τος, ἢ καὶ βλέποντες τὰ ἐκείνων ἅπαντας ἡμᾶς βλασφημῶσιν.
 Εἰς τοσοῦτον δὲ μετενσωματοῦσθαι φάσκουσι τὰς ψυχὰς, ὅσον
 πάντα τὰ ἁμαρτήματα πληρώσωσιν· ὅταν δὲ μηδὲν λείπη, τότε
 30 ἐλευθερωθεῖσαν ἀπαλλαγῆναι πρὸς ἐκεῖνον τὸν ὑπεράνω τῶν
 κοσμοποιῶν ἀγγέλων Θεόν, καὶ οὕτως σωθῆσθαι πάσας τὰς
 ψυχὰς. Τινὲς δὲ φθάσασαι ἐν μιᾷ παρουσίᾳ ἀναμιγῆναι πᾶ-
 ὑπερβολὴν τῆς γνώσεως καὶ τὸ περισσότερον τῆς διαπράξεως
 διαφόρων διεξόδων· ἄλλοι δὲ ἐξ αὐτῶν φάσκουσι μηδὲν διενη-
 νοχέειν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Αἱ γὰρ ψυχαὶ ἐκ τῆς
 αὐτῆς περιφορᾶς εἰσι καὶ ὁμοίως κατὰ τὴν τοῦ Ἰησοῦ πάντων
 καταφρόνησιν ποιησάμεναι. Καὶ αἱ πᾶσαι, φασί, ψυχαὶ τῆς
 αὐτῆς δυνάμεως ἠξιώθησαν, ἧς καὶ τοῦ Ἰησοῦ ἠξιώται· διὸ
 καὶ ταυτὰς φασὶ χωρεῖν διὰ πάσης πράξεως, καθάπερ ἀμέλει
 καὶ ἡ τοῦ Ἰησοῦ διελέλυθεν. Εἰ δὲ καὶ τις πάλιν δυνηθεῖη
 ὑπὲρ τὸν Ἰησοῦν καταφρονῆσαι, διαφορώτερος ἔσται αὐτοῦ.

3. Artes enim magicas operantur et ipsi et incantationes,
 philtrea quoque et charitesia et paredros et oniropompos et
 reliquas malignationes, dicentes se potestatem habere ad do-
 minandum iam principibus et fabricatoribus huius mundi; non
 solum autem, sed et his omnibus, quae in eo sunt facta. Qui
 et ipsi ad detractionem divini ecclesiae nominis, quemadmo-
 dum et gentes a Satana praemissi sunt, uti secundum alium

14. καταφρονούσας] καταφρονεῖν C M
 κοσμοποιῶν διὰ C: κοσμοποιῶν διὰ τὸ M

14. 15. κοσμοποιῶν]
 18. ἐξεργάζονται] ἐξεργ-

eorum ex superiacente potestate ortas, et ideo aeque despicientes mundi fabros, dignas habitas esse eadem potestate et rursus in idem transire. Si quis autem magis quam ille despiceret res terrenas, posse eum praestantiorem evadere quam illum. Artes igitur magicas usurpant et incantationes philtraque et charitesia paredrosque et somniorum auctores reliquaque maleficia, profitentes sese potestatem habere, qua iam superiores evadant dominantibus et conditoribus huius mundi, immo 15 vero vel operibus in eo universis: cum quidem et ipsi ad diffamationem divini ecclesiae nominis coram gentibus a Satana progeneri sint, ut homines in hunc atque illum modum praecepta illorum audientes, rati que nos omnes tales esse, avertant aures suas a praeconio veritatis, vel etiam intuentes 20 quae sunt illorum omnibus nobis maledicant. In tantum autem aiunt migrare in corpora animas, donec omnia peccata impleant; ubi autem nihil reliqui sit, tunc liberatam (sc. animam) abscedere ad illum, qui mundi fabris angelis superior sedeat, deum,

minorari a Iesu. Animas enim ipsorum ex eadem circum-
lacione devenientes, et ideo similiter contemnentes mundi fabricatores, eadem dignas habitas esse virtute, et rursus in idem abire. Si quis autem plus quam ille contempserit ea, quae sunt hic, posse meliorem quam illum esse.

et alium modum quae sunt illorum audientes homines, et putantes omnes nos tales esse, avertant aures suas a praeconio veritatis, aut et videntes, quae sunt illorum, omnes nos blasphemant in nullo eis communicantes cet.

§. 4. Et id quod ait: *Non exies inde, quoadusque novissimum quadrantem reddas*, interpretantur, quasi non exeat quis a potestate angelorum eorum qui mundum fa-

γαζόμενον C: ἐξεργαζόμενοι M χαρητήσια C 27. ἢ καὶ] om C M
 ἄπαντας Sauppis: ἄπαντα C M βλασφημοῦσιν C 28—38. Irenaei
 versionem veterem textui supposuimus. Cf. cum his etiam Epiphanium
 28. ὅσον] ἕως ἄν susp. Sauppis 30. ἐλευθερωθείσας susp. M
 32. Τινὲς] Ἐῖ τινες C M ἀναμιγῆναι] ἀνεμίγησαν Bunsenius in
Hippolytus and his age. London 1854. p. 372.

σαις ἁμαρτίαις οὐκέτι μετενσωματοῦνται, ἀλλὰ πάντα ὁμοῦ ἀποδοῦσαι τὰ ὀφλήματα ἐλευθερωθήσονται τοῦ μηκέτι γενέσθαι
 35 ἐν σώματι. Τούτων τινὲς καὶ καυτηριάζουσι τοὺς ἰδίους μαθη-
 τὰς ἐν τοῖς ὀπίσω μέρεσι τοῦ λοβοῦ τοῦ δεξιοῦ ὡτός. Καὶ εἰ-
 κόνας δὲ κατασκευάζουσι τοῦ Χριστοῦ λέγοντες ὑπὸ Πιλάτου
 τῷ καιρῷ ἐκείνῳ γενέσθαι.

33. Κήρινθος δέ τις, αὐτὸς Αἰγυπτίων παιδείᾳ ἀσκηθεὶς,
 40 ἔλεγεν οὐχ ὑπὸ τοῦ πρώτου Θεοῦ γεγονέναι τὸν κόσμον, | ἀλλ'
 ὑπὸ δυνάμεώς τινος κεχωρισμένης τῆς ὑπὲρ τὰ ὅλα ἐξουσίας
 καὶ ἀγνοούσης τὸν ὑπὲρ πάντα Θεόν. Τὸν δὲ Ἰησοῦν ὑπέθετο
 μὴ ἐκ παρθένου γεγενῆσθαι, γεγονέναι δὲ αὐτὸν ἐξ Ἰωσήφ καὶ
 45 Μαρίας υἱὸν ὁμοίως τοῖς λοιποῖς ἄπασιν ἀνθρώποις, καὶ δι-
 καιότερον γεγονέναι καὶ σοφώτερον. Καὶ μετὰ τὸ βάπτισμα
 κατελθεῖν εἰς αὐτὸν ἐκ τῆς ὑπὲρ τὰ ὅλα αὐθεντίας τὸν Χρι-
 στὸν ἐν εἴδει περιστερᾶς, καὶ τότε κηρῦξαι τὸν ἀγνωστον πα-
 τέρα, καὶ δυνάμεις ἐπιτελέσαι, πρὸς δὲ τῷ τέλει ἀποπιῆναι τὸν
 Χριστὸν ἀπὸ τοῦ Ἰησοῦ, καὶ τὸν Ἰησοῦν πεπονθέναι καὶ ἐγῆ-
 50 γέρθαι, τὸν δὲ Χριστὸν ἀπαθῆ διαμεμενηκέναι πνευματικὸν
 ὑπάρχοντα.

bricaverunt; sic (*al. sed sit*) transcorporatum semper, quo-
 adusque in omni omnino operatione, quae in mundo est,
 fiat, et cum nihil defuerit ei, tum liberatam eius animam ele-
 vari (*al. eliberari*) ad illum deum, qui est supra angelos mundi
 fabricatores. Sic quoque salvari et omnes animas, sive ipsae
 praeoccupantes in uno adventu in omnibus misceantur opera-
 tionibus, sive de corpore in corpus transmigrantes, vel im-
 missae in unaquaque specie vitae adimplentes et reddentes
 debita liberari, uti iam non faciant (*al. fiant*) in corpore.

§. 6. Alii vero ex ipsis signant cauteriantes suos disci-
 pulos in posterioribus partibus extantiae dextrae auris
 Gnosticos se autem vocant, et imagines quasdam quidem de-
 pictas, quasdam autem et de reliqua materia fabricatas habent,
 dicentes formam Christi factam a Pilato illo in tempore, quo
 fuit Iesus cum hominibus.

39. sqq. Haec quoque Hippolytus ex Irenaeo transtulit, cuius
 veterem versionem exscripsimus. Cf. etiam Theodoret. *haer. fab.* 2, 3,
 et infra l. X, c. 21. p. 327. sq. ed. Ox. 39. αὐτὸς] καὶ αὐτὸς M et
 Bunsenius l. l. p. 373. 40. Θεοῦ] om C M 44. υἱὸν] οἶον

et in hunc modum omnes salvatum iri animas. Quaedam au- 25
tem, praevertentes in una praesentia repleti omnibus peccatis,
non iam transcorporantur, sed omnia simul reddentes debita
liberabuntur, ut iam non in corpora transeant. Horum quidam
etiam inurunt discipulos suos in posteriore parte dextrae au-
riculae. Et imagines etiam conficiunt Christi, dicentes a Pilato 30
illo tempore factas esse.

33. Cerinthus autem quidam, ipse Aegyptiorum disciplina
excultus, dicebat non a primo deo factum esse mundum, sed
a virtute quadam, quae separata sit ab ea potestate, quae sit
super omnia, ignoretque deum, qui sit super omnia. Iesum 35
autem statuit non ex virgine natum esse, natum autem esse
eum ex Iosepho et Maria filium consimiliter reliquis hominibus
omnibus, iustiorumque extitisse et sapientiorum. Et post
baptismum devenisse in eum ab ea principalitate, quae est
super omnia, Christum in figura columbae, et tum nunciavisse 40
incognitum patrem et virtutes perfecisse, sub finem autem avo-
lasse Christum a Iesu, Iesumque passum esse et resurrexisse,
Christum autem a patiendo liberum permansisse, cum esset
spiritualis.

Iren. *c. haer.* I, 26, 1. Et Cerinthus autem quidam in
Asia non a primo deo factum esse mundum docuit, sed a vir-
tute quadam valde separata et distante ab ea principalitate,
quae est super universa, et ignorante eum, qui est super
omnia deum. Iesum autem subiecit non ex virgine natum
(impossibile enim hoc ei visum est), fuisse autem eum Ioseph
et Mariae filium, similiter ut reliqui omnes homines, et plus
potuisse iustitia et prudentia et sapientia ab hominibus. Et
post baptismum descendisse in eum ab ea principalitate, quae
est super omnia, Christum figura columbae, et hunc annun-
ciasse incognitum patrem et virtutes perfecisse, in fine autem
revolasse iterum Christum de Iesu, et Iesum passum esse et
resurrexisse, Christum autem impassibilem perseverasse exi-
stentem spiritualem.

C M 46. ἐκ] τὸν C M: τὸν ἐκ R. Scottus

γνωστὸν C M 48. ἀποπτήναι] ἀποστήσαι C M

στοῦ C M 50. πνευμαικὸν] πατρικὸν C M

47. ἄγνωστον]

49. Ἰησοῦ] Χρι-

34. Ἐβιωναῖοι δὲ ὁμολογοῦσι μὲν τὸν κόσμον ὑπὸ τοῦ
 ὄντως Θεοῦ γεγονέναι, τὰ δὲ περὶ τὸν Χριστὸν ὁμοίως τῷ Κη-
 ρίνθῳ καὶ Καρποκράτει μυθεύουσιν. Ἐθεσιν Ἰουδαίκοις ζῶσι,
 55 κατὰ νόμον φάσκοντες δικαιοῦσθαι, καὶ τὸν Ἰησοῦν λέγοντες
 δεδικαιῶσθαι ποιήσαντα τὸν νόμον· διὸ καὶ Χριστὸν αὐτὸν τοῦ
 Θεοῦ ὠνομάσθαι, καὶ Ἰησοῦν, ἐπεὶ μηδεὶς τῶν [ἐτέρων] ἐτέλεσε
 τὸν νόμον· εἰ γὰρ καὶ ἕτερός τις πεποιήκει τὰ ἐν νόμῳ προς-
 τεταγμένα, ἦν ἂν ἐκεῖνος ὁ Χριστός. Δύνασθαι δὲ καὶ ἐαν-
 60 τοὺς ὁμοίως ποιήσαντας Χριστοὺς γενέσθαι· καὶ γὰρ καὶ αὐτὸν
 ὁμοίως ἄνθρωπον εἶναι πᾶσι λέγουσιν.

35. Θεόδοτος δὲ τις ὢν Βυζάντιος εἰσήγαγεν αἴρεσιν και-
 νήν, φάσκων τὰ περὶ μὲν τῆς τοῦ παντὸς ἀρχῆς σύμφωνα ἐκ
 μέρους τοῖς τῆς ἀληθοῦς ἐκκλησίας, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πάντα ὁμο-
 65 λογῶν γεγονέναι, τὸν δὲ Χριστὸν ἐκ τῆς τῶν γνωστικῶν καὶ
 Κηρίνθου καὶ Ἐβίωνος σχολῆς ἀποσπάσας φάσκει τοιοῦτον τινὲ
 τρόπον πεφηνέναι· καὶ | τὸν μὲν Ἰησοῦν εἶναι ἄνθρωπον ἐκ παρ-
 θένου γεγεννημένον κατὰ βουλήν τοῦ πατρὸς, βιώσαντα δὲ κοι-
 νῶς πᾶσιν ἀνθρώποις καὶ εὐσεβέστατον γεγονότα ὕστερον ἐπὶ
 70 τοῦ βαπτίσματος ἐπὶ τῷ Ἰορδάνῃ κεχωρηκέναι τὸν Χριστὸν ἄνω-
 θεν κατεληλυθότα ἐν εἴδει περιστεῶς, ὃθεν οὐ πρότερον τὰς
 δυνάμεις ἐν αὐτῷ ἐνηργηκέναι, ἢ ὅτε κατελθὼν ἀνεδείχθη ἐν
 αὐτῷ τὸ πνεῦμα, ὃ εἶναι τὸν Χριστὸν προσαγορεύει. Θεὸν δὲ
 οὐδέποτε τοῦτον γεγονέναι οὗτοι θέλουσιν ἐπὶ τῇ καθόδῳ τοῦ
 75 πνεύματος, ἕτεροι δὲ μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν.

36. Διαφόρων δὲ γενομένων ἐν αὐτοῖς ζητήσεων ἐπεχεί-
 ρησέ τις καὶ αὐτὸς Θεόδοτος καλούμενος, τραπεζίτης τὴν τέχνην,
 λέγειν δύναμιν τινὰ τὸν Μελχισεδεκ εἶναι μεγίστην, καὶ τοῦτον
 εἶναι μείζονα τοῦ Χριστοῦ, οὗ κατ' εἰκόνα φάσκουσι τὸν Χρι-
 80 στὸν τυγχάνειν, καὶ αὐτοὶ ὁμοίως τοῖς προειρημένοις Θεοδοσια-

2. Qui autem dicuntur Ebionaei, consentiunt quidem mundum a deo factum, ea autem, quae sunt erga dominum,

52. sqq. Cf. Irenaeum, cuius veterem versionem textui supposuimus
 52. μὲν om C M 55. δικαιοῦσθε C 56. δεδικαιῶσθαι] δὲ
 δικαιῶσθαι C 56. 57. Χριστὸν τὸν τοῦ Θεοῦ ὠνομάσθαι Ἰησοῦν
 Bunsenius 57. τῶν ἐτέρων] τῶν C: αὐτῶν M: τῶν ἄλλων R. Scot-

34. Ebionaci autem consentiunt quidem mundum ab eo, 45
 qui re vera deus est, factum esse, quae autem ad Christum
 pertinent, consimiliter Cerintho et Carpocrati fabulantur. Mo-
 ribus Iudaicis utuntur, secundum legem dicitantes sese iusti-
 ficari, et Iesum dicentes iustificatum esse, cum observaverit
 legem; quapropter et Christum (unctum) dei vocatum esse 50
 eum et Iesum, cum nemo ex reliquis observaverit legem;
 etenim si quis alius fecisset, quae in lege praescripta sunt,
 ille evasisset Christus. Posse autem et semet ipsos, similiter
 cum fecerint, Christos evadere; etenim et ipsum hominem
 aequae atque omnes esse dicunt. 55

35. Theodotus autem quidam natione Byzantius intro-
 duxit haeresin novam, docens ea, quae sunt de origine uni-
 versi, congrua ex parte doctrinae verae ecclesiae, cum a deo
 omnia profecta esse consentit, Christum autem, e gnostico-
 rum et Cerinthi Ebionisque schola avellens, ait tali quodam 60
 modo apparuisse: Et Iesum quidem esse hominem ex vir-
 gine natum secundum voluntatem patris, cum vixisset autem
 eodem quo universi homines modo et cum piissimus fuisset,
 postea in baptismo ad Iordanem cepisse Christum superne de-
 lapsum in specie columbae, quapropter non prius potestates 65
 in eo viguisse, quam postquam is, qui delapsus erat, emicuerit in
 illo spiritus, quem esse Christum appellat. Deum autem nun-
 quam hunc factum esse volunt per descensum spiritus; alii autem
 (sc. volunt deum factum esse) post resurrectionem a mortuis.

36. Cum autem diversae inter illos ortae essent quae- 70
 stiones, aggressus est quidam, et ipse nomine Theodotus,
 nummulariam professus, dicere potestatem quandam Melchi-
 sedec esse maximam, et hunc esse maiorem Christo, cuius
 imaginem aiunt Christum referre, et ipsi consimiliter quos supra

non similiter (l. consimiliter) ut Cerinthus et Carpocrates opi-
 nantur. Cet.

tus: τῶν πρὸς αὐτῶν Bunsenius 62. ὧν] ἦν C M εἰσῆγαγεν] εἰσῆγαγε
 δ' susp. M 62. 63. καινήν] κενήν C 67. καὶ τὸν] τὸν susp. Saup-
 pius 72. ἢ ὅτε] ἢ ὥστε C 74. οὗτοι] αὐτὸν C 76. 77. πε-
 χείρησε C 79. φάσκουσι omittendum putat Sauppis

νοῖς ἀνθρώπων εἶναι λέγουσι τὸν Ἰησοῦν, καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τὸν Χριστὸν εἰς αὐτὸν κατεληλυθέναι.

Γνωστικῶν δὲ διάφοροι γινῶμαι, ὧν οὐκ ἄξιον καταριθμεῖν τὰς φλυαροὺς δόξας ἐκρίναμεν, οὐσας πολλὰς ἀλόγους τε καὶ
85 βλασφημίας γεμούσας, ὧν πάννυ σεμνότεροι περὶ τὸ θεῖον οἱ φιλοσοφήσαντες ἀφ' Ἑλλήνων ἠλέγχθησαν. Πολλῆς δὲ αὐτοῖς συστιάσεως κακῶν αἴτιος γεγένηται Νικόλαος, εἰς τῶν ἐπιτὰ εἰς διακονίαν ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καταστιαθεὶς, ὃς ἀποστὰς τῆς κατ' εὐθεΐαν διδασκαλίας ἐδίδασκεν ἀδιαφορίαν βίου τε καὶ
90 βρώσεως, οὗ τοὺς μαθητὰς ἐνυβρίζοντας τὸ ἅγιον πνεῦμα διὰ τῆς ἀποκαλύψεως Ἰωάννης ἤλεγχε πορνεύοντας καὶ εἰδωλόθυτα ἐσθίοντας. |

37. Κέρδων δὲ τις καὶ αὐτὸς ἀφορμὰς ὁμοίως παρὰ τούτων λαβὼν καὶ Σίμωνος, λέγει τὸν ὑπὸ Μωσέως καὶ προφη-
95 τῶν θεὸν κεκηρυγμένον μὴ εἶναι πατέρα Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τοῦτον μὲν γὰρ ἐγνώσθαι, τὸν δὲ τοῦ Χριστοῦ πατέρα εἶναι ἄγνωστον, καὶ τὸν μὲν εἶναι δίκαιον, τὸν δὲ ἀγαθόν. Τούτου δὲ τὸ δόγμα ἐκράτνε Μαρκίων, τὰς τε ἀντιπαραθέσεις ἐπιχειρήσας, καὶ ὅσα αὐτῷ ἔδοξεν εἰς τὸν τῶν ἀπάντων δη-

Euseb. H. E. IV, 11. Ἐν γε μὴν τῷ πρώτῳ αὐθις περὶ τοῦ Κέρδωνος ταῦτα διέξεισι (sc. ὁ Εἰρηναῖος). Κέρδων δὲ τις ἀπὸ τῶν περὶ τὸν Σίμονα τὰς ἀφορμὰς λαβὼν, καὶ ἐπιδημήσας ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐπὶ Ὑγίνου, ἕνατον κληρὸν τῆς ἐπισκοπικῆς διαδοχῆς ἀπὸ τῶν ἀποστόλων ἔχοντας, ἐδίδαξε τὸν ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ προφητῶν κεκηρυγμένον θεὸν μὴ εἶναι πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τὸν μὲν γὰρ γνωρίζεσθαι, τὸν δὲ ἀγνώτα εἶναι, καὶ τὸν μὲν δίκαιον, τὸν δὲ ἀγαθὸν ὑπάρχειν. Διαδεξάμενος δὲ αὐτὸν Μαρκίων ὁ Ποντικὸς ἠῤῥῆξε τὸ διδασκαλεῖον ἀπηρυθριασμένως βλασφημῶν.

83. γινῶμαι] εἰς γινῶμαι susp. M
γίας Roeporus 85. σεμνότερον C
Roeporus: ἠνέχθησαν C M

84. πολλὰς ἀλόγους] πολλῆς ἀλο-
περὶ] πρὸς conl. Bunsenius (Hippo-
lytus and his age 1, 377.) 86. ἀφ'] ἐξ? Sauppis ἠλέγχθησαν
86—92. Cf. cum his Iren. c.
haer. I, 26, 3: Nicolaitae autem magistrum quidem habent Nico-
laum, unum ex VII, qui primi ad diaconium ab apostolis ordinati
sunt: qui indiscrete vivunt. Plenissime autem per Ioannis Apocalypsin
manifestantur qui sint, nullam differentiam esse docentes in moechando

diximus Theodotianis hominem aiunt esse Iesum, et secundum eandem rationem Christum in eum descendisse.

Gnosticorum autem diversae sunt sententiae, quorum indignas arbitrati sumus quas referremus sententias, quippe quae multae sint et male sanae plenaeque blasphemiae, quibus admodum graviores circa numen divinum qui a Graecis philosophabantur convicti sunt. Multifariae autem catervae malorum auctor illis extitit Nicolaus, unus ex septem illis ab apostolis ad diaconiam institutis, qui spreta quae ex recto erat disciplina docebat indifferentiam vitae et cibi, cuius discipulos illudentes sancto spiritui per Apocalypsin Ioannes coarguit scortantes et idolothytis vescentes.

37. Cerdon autem quidam, et ipse simili modo ab his profectus et Simone, ait eum, qui a Mose et prophetis praedicetur deum, non esse patrem Iesu Christi. Illum enim cognosci, Christi autem patrem incognitum esse, et illum esse iustum, hunc autem bonum. Huius autem doctrinam corroborabat Marcion, qui et contrapositiones conabatur et quaecun-

Iren. *c. haer.* 1, 27, 1. Et Cerdon autem quidam ab iis, qui sunt erga Simonem occasionem accipiens, cum venisset Romam sub Hygino, qui octavum locum episcopatus per successionem ab apostolis habuit, docuit eum, qui a lege et prophetis annunciatus sit deus, non esse patrem domini nostri Christi Iesu. Hunc enim cognosci, illum autem ignorari, et alterum quidem iustum, alterum autem bonum esse.

2. Succedens autem ei Marcion Ponticus ad ampliavit doctrinam, impudorate blasphemans eum, qui a lege et prophetis annunciatus est deus, malorum factorem et bellorum concupiscentem et inconstantem quoque sententia et contrarium sibi ipsum dicens.

et idolothyton edere. Quapropter dixit et de iis sermo: *Sed hoc habes, quod odisti opera Nicolaitarum, quae et ego odi.* (Apoc. 2, 6.) 86. Πολλῆς δὲ αὐτοῖς] Πολλῆς δὲ αὐτῶν C M: Πολλοῖς δ' αὖ τῶν Bunsenius l. l. p. 378, qui p. 377. idem quod nos coniecerat 90. βρώσεως] γνώσεως C M. Sicut nos etiam Bunsenius coniecit l. l. p. 378 ἐνυβριζόν τὸ C 91. Ἰωάννου C 93—1. Cf. cum his Iren. *c. haer.* I, 27, 1, cuius Graeca, ex Eusebio sumpta veteremque versionem textui supposuimus, et Theodoret. *Haer. fabul.* 1, 24

1 μιοργὸν δυσφημήσας. Ὅμοίως δὲ καὶ Λουκιανὸς ὁ τοῦτου μαθητής.

38. Ἀπελλῆς δὲ ἐκ τούτων γενόμενος οὕτως λέγει· Εἶναι
 ἡνὰ θεὸν ἀγαθόν, καθὼς καὶ Μαρκίων ὑπέθετο, τὸν δὲ
 5 πάντα κτίσαντα εἶναι δίκαιον, ὅς τὰ γενόμενα ἐδημιούργησε,
 καὶ τρίτον τὸν Μωσεῖ λαλήσαντα, πύρινον δὲ τοῦτον εἶναι,
 εἶναι δὲ καὶ τέταρτον ἕτερον, κακῶν αἵτιον· τούτους δὲ ἀγ-
 γέλους ὀνομάζει. Νόμον δὲ καὶ προφήτας δυσφημεῖ, ἀνθρώ-
 10 γελίων ἢ τοῦ ἀποστόλου τὰ ἀρέσκοντα αὐτῷ αἰρεῖται. Φιλου-
 μένης δὲ τινος λόγοις προσέχει ὡς προφήτιδος φανερώσει.
 Τὸν δὲ Χριστὸν ἐκ τῆς ὑπερθεῖς δυνάμεως κατεληλυθέναι, του-
 τέστι τοῦ ἀγαθοῦ, ἀκείνου αὐτὸν εἶναι υἱόν, τοῦτον δὲ οὐκ
 ἐκ παρθένου γεγενῆσθαι, οὐ δὲ ἄσαρκον εἶναι τὸν φανέντα
 15 λέγει, ἀλλ' ἐκ τῆς τοῦ παντός οὐσίας μεταλαμβάνοντα μερῶν σῶμα
 πεποιηθέναι, τουτέστι θερμοῦ καὶ ψυχροῦ καὶ ὑγροῦ καὶ ξηροῦ,
 καὶ ἐν τούτῳ τῷ σώματι λαθόντα τὰς κοσμικὰς ἐξουσίας βεβιω-
 κέναι ὃν ἐβίωσε χρόνον ἐν κόσμῳ· αὐτίς δὲ ὑπὸ Ἰουδαίων
 ἀνασκολοπισθέντα θανεῖν, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγεγυθέντα
 20 φανῆναι τοῖς μαθηταῖς, δείξαντα τοὺς τύπους τῶν ἡλίων καὶ
 τῆς | πλευρᾶς, πείθοντα ὅτι αὐτὸς εἶη καὶ οὐ φάντασμα, ἀλλὰ
 ἔνσαρκος ἦν. Σάρκα, φησί, δείξας ἀπέδωκε γῆ, ἐξ ἧς περ ἦν
 οὐσίας, μηδὲν ἀλλότριον πλεονεκτῶν, ἀλλὰ πρὸς καιρὸν χρη-
 σάμενος, ἐκάστοις τὰ ἴδια ἀπέδωκε, λύσας πάλιν τὸν δεσμὸν
 25 τοῦ σώματος, θερμοῦ τὸ θερμόν, ψυχροῦ τὸ ψυχρόν, ὑγροῦ τὸ
 ὑγρόν, ξηροῦ τὸ ξηρόν, καὶ οὕτως ἐπορεύθη πρὸς τὸν ἀγαθὸν
 πατέρα, καταλιπὼν τὸ τῆς ζωῆς σπέρμα εἰς τὸν κόσμον διὰ
 τῶν μαθητῶν τοῖς πιστεύουσι.

Δοκεῖ ἡμῖν καὶ ταῦτα ἰκανῶς ἐκτεθεῖσθαι· ἀλλ' ἐπεὶ μη-
 30 δὲν παραλιπεῖν ἀνέλεγκτον ἐκρίναμεν τῶν ὑπό τινων δεδωγμα-
 τισμένων, ἴδωμεν τί καὶ τὸ τοῖς Δοκῆταις ἐπινενοημένον. |

1. δυσφημίσας C δὲ καὶ] τε καὶ C M 3. sqq. Cf.
 Pseudo-Tertullian. *adv. omnes haer.* c. 6. Tertull. *de Praescript. Haeret.*
 c. 30. Euseb. *H. E.* V, 13. Theodoret. *Haer. fab.* 1, 25. 3.
 Ἀπελλῆς C 7. δὲ καὶ] τε καὶ C 11. φανερώσει] φανερώς C M

que ei placebant contra fabricatorem universi diffamabat. Con-
similiter autem etiam Lucianus, huius discipulus.

38. Apelles autem ab his ortus ait in hunc modum: 95
Esse deum quendam bonum, sicuti etiam Marcion suppose-
bat, cum autem, qui universa creaverit esse iustum, qui fa-
bricatus sit ea, quae facta sunt, et tertium esse, qui cum
Mose locutus sit, hunc autem esse igneum, esse autem etiam
alium quartum, malorum auctorem; hos autem angelos nomi- 1
nat. Legem autem et prophetas proscindit, cum humana et
mendacia dicat esse quae scripta sunt, ex evangeliiis autem
vel apostolo quae ipsi placent sibi eligit. Philumenae autem
cuiusdam sermonibus sese applicat tanquam prophetissae re- 5
velationibus. Christum autem a superna potestate descendisse,
hoc est a bono, illiusque ipsum esse filium, hunc autem non
ex virgine esse natum, neque carne caruisse eum qui appa-
ruerit ait, sed ex substantia universi cum partes ceperit cor-
pus sibi confecisse, hoc est calidi et frigidi et humidi et sicci, 10
et in hoc corpore latentem mundanas potestates vixisse tem-
pus, quod vixerit in mundo; rursus autem a Iudaeis cruci-
fixum eum mortuum esse, et post tres dies resuscitatum ap-
paruisse discipulis, et monstrata figura clavorum et lateris sui
persuasisse iis semet ipsum esse et non phantasma, sed car- 15
nem sese habere. Carnem, inquit, postquam monstravit red-
didit terrae, qua ex substantia erat, nihil alieni aucupatus,
sed ad tempus usus singulis sua reddidit, vinculum corporis
solvens, calido calidum, frigido frigidum, humido humidum,
siccum siccum, et ita abiit ad bonum patrem relicto semine vi- 20
tae in mundo per discipulos credentibus.

39. Videmur nobis et haec satis exposuisse; quoniam autem
nihil irrefutatum praetermittere decrevimus eorum, quae a qui-
buseunque docta sunt, videamus quid etiam a Docetis inventum sit.

Cf. infra l. X, c. 20. p. 327. ed. Ox. 14. τὸν γανέντα] γανέντα C M
17. λαθόντα] λαβόντα M 20—22. Cf. Ev. Io. 20, 25 et Luc. 24, 39.
23. ἄλλότριον] ἄλτριον C 31. τοῖς] τῆς C

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΠΛΑΣΩΝ ΔΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ
ΒΙΒΛΙΟΝ Η΄.

1. Τάδε ἔνεστιν ἐν τῇ ὀγδόῃ τοῦ κατὰ πασῶν αἰρέσεων ἐλέγχου.

2. Τίνα τοῖς Δοκηταῖς τὰ δοκοῦντα, καὶ ὅτι ἐκ φυσικῆς φιλοσοφίας ἃ λέγουσιν ἐδογματίσαν.

5 3. Πῶς ὁ Μονόϊμος ληρεῖ ποιηταῖς καὶ γεωμέτραις καὶ ἀριθμητικοῖς προσέχων.

4. Πῶς Τατιανὸς γεγένηται ἐκ τῶν Οὐαλεντίνου καὶ Μαρκίωνος δοξῶν τὰς ἑαυτοῦ συνιστῶν, ὁ δὲ Ἐρμογένης τοῖς Σωκράτους δόγμασι κέχρηται, οὐ τοῖς Χριστοῦ.

10 5. Πῶς πλανῶνται οἱ τὸ πάσχα τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ ἐπιτελεῖν φιλονεικοῦντες.

6. Τίς ἡ πλάνη τῶν Φρυγῶν, νομιζόντων Μοντανὸν καὶ Πρισκίλλαν καὶ Μαξιμίλλαν προφήτας.

7. Τίς ἡ τῶν Ἐγκρατιτῶν κενοδοξία, καὶ ὅτι ἐξ αὐτῶν
15 καὶ οὐκ ἐξ ἀγίων γραφῶν τὰ δόγματα αὐτῶν συνέστηκεν, [ἀλλ' ἐκ τῶν παρ' Ἰνδοῖς γυμνοσοφιστῶν.]

8. Ἐπεὶ οἱ πολλοὶ τῇ τοῦ κυρίου συμβουλία μὴ χρώμενοι, τὴν δοκὸν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ ἔχοντες, ὁρᾶν ἐπαγγέλλονται τυφλώτιοντες, δοκεῖ ἡμῖν μηδὲ τὰ τούτων δόγματα σιωπᾶν,
20 ὅπως καὶ διὰ τοῦ ὑφ' ἡμῶν γινομένου ἐλέγχου πρὸς αὐτῶν αἰδεσθέντες ἐπιγνώσι, πῶς συνεβούλευσεν ὁ σωτὴρ ἐξαιρεῖν τὴν δοκὸν πρῶτον, εἶτα διαβλέπειν τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ. Αὐτάρκως οὖν καὶ ἰκανῶς ἐκθέμενοι τὰ τῶν πλειόνων ἐν ταῖς πρὸ ταύτης βίβλοις ἐπιτά, νῦν τὰ ἀκό-
25 λουθα οὐ σιωπήσομεν, τὸ ἄφθονον τῆς χάριτος τοῦ ἀγίου πνεύματος ἐπιδεικνύντες, καὶ τοὺς τῷ δοκεῖν ἀσφάλειαν λόγων κεκτῆσθαι ἐλέγξομεν, οἷγε ἑαυτοὺς Δοκητὰς ἀπεκάλεσαν,

3. Δοκήταις C M, qui Codicis accentum variantem in Δοκῆται et Δοκηταῖ servavit.

5. ὁ Μονόϊμος] ὁ μὲν Νόϊμος corr C, sicut infra l. X, c. 17. p. 325 ed. Ox. Οἱ δὲ κατὰ Νόϊμον: Μονόϊμος Theodoret. Haer. fab. 1, 18. ληρεῖ] ληροῦ C M

7. γεγένηται] αἰρετικὸς γεγένηται conii. M: An κενίγηται? Cf. supra p. 346, 24. Οὐαλεντιανοῦ C

8. δοξῶν τὰς ἑαυτοῦ συνιστῶν Roperus: δόξας ἑαυτὸν

REFUTATIONIS OMNIUM HAERESIUM
LIBER OCTAVUS.

1. Haec insunt in octavo libro refutationis omnium haeresium:
2. Quaenam Opinarii (Docetae) opinati sint, quos a naturali philosophia profectos doctrinam suam profectos esse.
3. Quomodo Monoimus ineptiat poëtis et geometris arithmeti-⁵ cisque sese applicans.
4. Quomodo Tatianus profectus sit a Valentini et Marcionis sententiis suas ipsius constituens, Hermogenes autem Socratis placitis usus sit, non Christi.
5. Quomodo aberrent, qui ut pascha die decima quarta¹⁰ celebrent litigiose contendant.
6. Quisnam sit error Phrygum, qui Montanum et Priscillam Maximillamque prophetas esse putent.
7. Quaenam Continentium (Encratitarum) sit inanis gloria, quorum praecepta ex ipsis, non ex sacris scripturis profecta¹⁵ esse, [sed ex gymnosophistis apud Indos.]

8. Quoniam plerique consilio domini non uti trabem in oculo habentes se videre profitentur, cum caecutiant, placet nobis ne horum quidem dogmata silere, ut vel per refutationem a nobis factam ex se ipsis pudentes cognoscant, quomodo²⁰ consilium dederit salvator eximendae trabis primo, tum perspicuendae festucae in oculo fratris. Sufficienter igitur satisque postquam exposuimus plurimorum doctrinas in septem qui hunc praecedunt libris, nunc quae sequuntur non silebimus, monstrantes liberalitatem gratiae spiritus sancti, illosque²⁵ qui opinando securitatem sermonum sese nactos esse putant, coarguemus, qui quidem semet ipsos Docetas appellaverunt

συνιστῶν C: δόξας ἐαυτῶ συνιστῶν conii. M 14. Ἐγκρατιῶν C M
 14. 15. ἐξ αὐτῶν καὶ delenda esse censet M 15. 16. ἀλλ' —
 γυμνοσοφιστῶν uncinis inclusimus 17. sqq. Cf. Matth. 7, 3. 4.
 Luc. 6, 41. 42. 18. ἐπαγγέλονται C 20. πρὸς αὐτῶν] αὐτῶν? 27.
 Post κεκλιῆσθαι excidit οἰομένουσ vel tale quid. M οἴγε] οἴσ C: οἶ M

δογματίζοντες ταῦτα· Θεὸν εἶναι τὸν πρῶτον οἶονεὶ σπέρμα
 συκῆς, μεγέθει μὲν ἐλάχιστον παντελῶς, δυνάμει δὲ ἄπει-
 30 ρον, ταπεινὸν μέγεθος, ἀνήριθμον ἐν πλήθει, πρὸς γένεσιν
 ἀπροσδεές, φοβουμένων καταφυγή, γυμνῶν σκέπη, αἰσχύνης
 ἐπικάλυμμα, ζητούμενος καρπός, ἐφ' ὃν ἦλθεν ὁ ζητῶν, φησί,
 τρεῖς καὶ οὐχ εὔρε, διὸ κατηράσατο, φησί, τῇ συκῇ, ὅτι τὸν
 35 τοιούτου δὲ ὄντιος, ὡς εἰπεῖν τύπῳ, καὶ τηλικούτου, μικροῦ
 καὶ ἀμεγέθους κατ' ἐκείνους τοῦ Θεοῦ, γέγονεν ὁ κόσμος, ὡς
 ἐκείνοις δοκεῖ, τοιοῦτον τινὰ τρόπον· Ἀπαλῶν γενομένων τῶν
 κλάδων τῆς συκῆς προῆλθε φύλλα, ὥσπερ ἔστιν ὀρώμενον,
 ἐπομένως δὲ ὁ καρπός, ἐν ᾧ τὸ ἄπειρον καὶ τὸ ἀνεξαρίθμη-
 40 τον θησαυριζόμενον φυλάσσειται σπέρμα συκῆς. Τρία οὖν εἶναι
 δοκοῦμεν τὰ πρῶτως ὑπὸ τοῦ σπέρματος γενόμενα τοῦ συκίνου·
 πρέμνον, ὅπερ ἔστιν ἡ συκῆ, φύλλα, καὶ καρπός, τὸ σῦκον,
 ὡς προειρήκαμεν. Οὕτως, φησί, τρεῖς γεγονάσιν αἰῶνες, ἀπὸ
 τῆς πρώτης | ἀρχῆς τῶν ὄλων ἀρχαί· καὶ τοῦτο, φησίν, οὐκ
 45 ἐσιώπησεν οὐδὲ Μωϋσῆς λέγων, ὅτι οἱ λόγοι τοῦ Θεοῦ τρεῖς
 εἰσίν· σκότος, γνόφος, θύελλα, καὶ οὐ προσέθηκεν.
 Οὐδὲν γὰρ, φησίν, ὁ Θεὸς τοῖς τρισὶ προσέθηκεν αἰῶσιν, ἀλλ'
 αὐτοὶ πάντα τοῖς γενητοῖς πᾶσιν ἐπήρκεσαν καὶ ἐπαρκοῦσι.
 Μένει δὲ ὁ Θεὸς αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν πολὺ τῶν τριῶν αἰώνων
 50 κεχωρισμένος. Τούτων, φησί, τῶν αἰώνων ἀρχὴν γενέσεως
 λαβών, ὡς λέλεκται, κατ' ὀλίγον ἠὔξησε καὶ ἐμεγαλύνθη καὶ
 ἐγένετο τέλειος. Τὸ δὲ τέλειον εἶναι δοκοῦσιν ἀριθμούμενον
 δέκα. Ἴσων οὖν γεγονότων ἀριθμοῦ καὶ τελειότητι τῶν αἰώνων,
 ὡς ἐκείνοι δοκοῦσι, τριάκοντα γεγονάσιν αἰῶνες οἱ πάντες,
 55 ἕκαστος αὐτῶν ἐν δεκάδι πληρούμενος. Εἰσὶ δὲ ἀλλήλων διαί-
 ρητοι καὶ τιμὴν ἔχοντες οἱ τρεῖς πρὸς ἑαυτοὺς μίαν, θέσει μόνῃ
 διαφέροντες, ὅτι τὸ μὲν ἔστι πρῶτον, τὸ δὲ δεύτερον, τὸ δὲ
 τούτων τρίτον. Ἡ δὲ θέσις αὐτοῖς διαφορὰν δυνάμεως παρῆ-

28. τὸν πρῶτον] τὸ πρῶτον conl. M; sed cf. infra l. X, c. 16.
 p. 324 init. ed. Ox. οἶωνεὶ C 29. ἄπειρον om C M 30—32. Cf.
 1 Mos. 3, 7. 31. καταφυγήν, — σκέπην Sauppis 32—34.
 Luc. 13, 6. 7. Matth. 21, 19. 20. Marc. 11, 13. 14. 20. 21. 32. ἐπικά-
 λυμα C ζητούμενον καρπὸν Sauppis 33. τρεῖς] κύριος Roeporus:
 sed cf. Luc. 13, 6. 7. 34. καρπὸν aut delendum aut in τὸν mutandum
 esse putat M: καρπὸν ζητούμενον delendum esse censet Sauppis 35.
 τύπῳ] τόπῳ C 36. ἀμεγέθους] μεγέθους C 37—39. Cf. Matth.

talia professi: Deum primum esse, tanquam semen sit arboris fici, magnitudine quidem prorsus minimum, potentia autem infinitum, humilis magnitudo, innumera multitudine, ad generationem sufficiens, metuentium refugium, nudorum tegumentum, pudendi velamentum, fructus quaesitus, ad quem venit quaerens, inquit, ter et non invenit; propterea maledixit, inquit, arbori fici, quia dulcem illum fructum non invenit in ea, fructum quaesitum. Talis autem cum sit, ut strictim dicamus, tantusque, hoc est parvus et minutus secundum illos deus, mundus factus est, ut illis placet, in hunc fere modum: Postquam rami arboris fici teneri facti sunt, provenerunt folia, sicuti videre licet, deinde autem fructus, in quo infinitum et innumerabile reconditum custoditur semen ficus. Tria igitur esse opinamur, quae primo a semine ficulneo extiterint: stirpem, quae est arbor fici, folia et fructum, hoc est ficum, ut antea diximus. Ita, inquit, tres extiterunt aeones, a primo principio universi principia; et hoc, inquit, ne Moses quidem siluit, cum dicat voces dei tres esse: *tenebrae, caligo, turbo, nihilque addidit.* Nihil enim, inquit, deus tribus addidit aeonibus, sed ipsi omnia universis quae nata sunt praestiterunt atque praestant. Manet autem deus ipse per se longe a tribus aeonibus remotus. Horum, inquit, aeonum principium generationis nactus, ut dictum est, quisque paullatim crevit et auctus est et evasit perfectus. Perfectum autem esse opinantur id, quod numeratur decem. Cum igitur numero et perfectione pares inter se evaserint aeones, ut illi opinantur, triginta extiterunt aeones universi, quisque eorum decade absolutus. Sunt autem a se invicem discreti et honorem habent invicem unum, cum positione tantum differant, quia aliud primum est, aliud secundum, aliud eorum tertium. Positio autem iis differentiam potentiae exhibuit; qui enim

24, 32. Marc. 13, 28.

43. Οὕτως] Οὕτως C: Οὗτοι susp. R. Scottus

46. Cf. 5 Mos. 5, 19. Τὰ ῥήματα ταῦτα ἐλάλησε κύριος πρὸς πᾶσαν συναγωγὴν ὑμῶν ἐν τῷ ὄρει ἐκ μέσου τοῦ πυρός (σκότος, γνόφος, θύελλα, φωνὴ μεγάλη, καὶ οὐ προσέθηκε), καὶ ἔγραψεν αὐτὰ ἐπὶ δύο πλάκας λίθιναις καὶ ἔδωκεν ἑμοί.

θύελλα C

51. Ante καὶ ὀλίγον inserendum videtur ἕκαστος

53. ἀριθμῶ] ἀριθμῶν C

55. 56.

διαίρετοι καὶ] διαίρετιμοὶ C M, qui διαίρετοι καὶ minus recte susp.

σχεν· ὁ μὲν γὰρ ἔγγιστα τῷ πρώτῳ θεῷ, τῷ οἰονεὶ σπέρματι,
 60 θεόσεως τυχῶν τῶν ἄλλων γονιμωτέραν ἔσχε δύναμιν, δεκάκις
 αὐτὸς αὐτὸν μεγέθει μετρήσας ὁ ἀμέτρητος· ὁ δὲ τῇ θεόσει τοῦ
 πρώτου γενόμενος δεύτερος, ἑξάκις αὐτὸν κατέλαβεν ὁ ἀκατά-
 ληπτος· ὁ δὲ ἤδη τρίτος τῇ θεόσει, εἰς ἀπειρον διάστημα διὰ
 τὴν αὐξήσιν τῶν ἀδελφῶν γενόμενος, τρεῖς νοήσας ἑαυτὸν, οἰονεὶ
 65 δεσμὸν τινὰ τῆς ἐνότητος αὐτὸν ἔδησεν αἰώνιον.

9. Καὶ τοῦτο εἶναι δοκοῦσιν οὗτοι τὸ λελεγμένον ὑπὸ
 τοῦ σωτήρος· Ἐξῆλθεν ὁ σπεῖρων τοῦ σπεῖραι, καὶ [τὸ]
 πεσὸν εἰς τὴν γῆν τὴν καλὴν καὶ ἀγαθὴν ἐποίει ὁ
 μὲν ἑκατὸν, ὁ δὲ ἑξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα. Καὶ διὰ
 70 τοῦτο | εἴρηκε, φησὶν· Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω, ὅτι
 ταῦτα οὐκ ἔστι πάντων ἀκούσματα. Οὗτοι πάντες οἱ αἰῶνες
 οἳ τε τρεῖς καὶ οἱ ἀπ' αὐτῶν ἀπειράκις ἀπειροὶ πάντες εἰσὶν
 αἰῶνες ἀρσενοθήλυες. Αὐξήθεντες οὖν καὶ μεγαλυνθέντες καὶ
 γενόμενοι οὗτοι πάντες ἕξ ἐνὸς ἐκείνου τοῦ πρώτου σπέρματος,
 75 τῆς συμφωνίας αὐτῶν καὶ τῆς ἐνότητος οἱ πάντες, εἰς ἓνα ὁμοῦ
 γενόμενοι αἰῶνα τὸν μέσον αὐτῶν, γέννημα κοινὸν οἱ πάντες
 ἐγέννησαν ἐκ παρθένου μιᾶς, τὸν ἐν μεσότητι Μαρίας σωτήρα
 πάντων, ἰσοδύναμον κατὰ πάντα τῷ σπέρματι τῷ συκίῳ, πλὴν
 ὅτι γεννητὸς οὗτος, τὸ δὲ πρῶτον σπέρμα ἐκεῖνο, ὅθεν γέγονεν
 80 ἡ συκῆ, ἔστιν ἀγέννητον. Κεκοσμημένων οὖν τῶν τριῶν αἰώνων
 ἐκείνων παναρέτως καὶ παναγίως, ὡς δοκοῦσιν οὗτοι διδάσκον-
 τες, καὶ τοῦ παιδὸς ἐκείνου τοῦ μονογενοῦς, (γένεονε γὰρ μό-
 νος τοῖς ἀπείροις αἰῶσιν ἐκ τριγενοῦς· τρεῖς γὰρ αὐτὸν ἐγέν-
 νησαν ὁμοφρονοῦντες αἰῶνες ἀμέτρητοι·) κεκόσμητο μὲν ἀνε-
 85 δεῆς πᾶσα ἡ νοητὴ φύσις, φῶς δὲ ἦν ἅπαντα ἐκεῖνα τὰ νοητὰ
 καὶ αἰώνια, φῶς δὲ οὐκ ἄμορφον οὐδὲ ἀργόν, οὐδὲ οἰονεὶ τινος
 ἐπιποιοῦντος δεόμενον, ἀλλὰ ἔχον ἐν ἑαυτῷ κατὰ τὸ πλῆθος
 τῶν ἀπειράκις ἀπείρων κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς συκῆς ἀπεί-
 ρους ἰδέας ζώων τῶν ἐκεῖ πολυποικίλων, κατέλαμψεν ἄνωθεν
 90 εἰς τὸ ὑποκείμενον χάος. Τὸ δὲ φωτισθὲν ὁμοῦ καὶ μορφω-

60. θεόσεως τυχῶν] θεόσεως, τυχὸν C M 62. αὐτὸν] αὐτὸν C M
 65. αὐτὸν] αὐτὸν C M αἰώνιον] αἰώνων? 67—69. Cf.
 Matth. 13, 3. 8. Marc. 4, 3. 8. Luc. 8, 5. 8. 67. 68. τὸ ante
 πεσὸν om C M, qui τὸ σπέρμα excidisse existimat 70. Matth.
 13, 9. Marc. 4, 9. Luc. 8, 8. 71. πάντων] πάντως C 74.
 γενόμενοι] An τέλειοι γενόμενοι? Cf. supra p. 263, 55. 74—77.
 Cf. supra p. 278, 66 sqq. 76. 77. γέννημα — ἐγέννησαν C 77. 78.

proxime a primo deo, qui tanquam semen est, positionem nactus est, genitaliorem reliquis habuit potestatem, decies semet⁶⁰ magnitudine mensus ipse immensus; qui autem positione primi factus est secundus, sexies semet comprehendit incomprehensibilis ille; is autem, qui iam tertius positione, in infinitam distantiam propter incrementa fratrum delatus, cum ter semet cogitaret, tanquam vinculum quoddam unitatis semet ipsum vinxit aeonum.⁶⁵

9. Et hoc opinantur hi esse id, quod dictum est a salvatore: *Exiit seminans ad seminandum, et id, quod cecidit in terram pulchram et bonam, faciebat aliud centum, aliud sexaginta, aliud triginta.* Et propterea dixit, inquit: *Qui habet aures audiendi audiat,* quia haec non ab omnibus audiuntur.⁷⁰ Omnes hi aeones, et tres illi et qui ab iis orti sunt infinities infiniti universi sunt aeones masculofeminei. Cum igitur creverunt et aucti sunt et extiterunt hi omnes ex uno illo primo semine, concentus sui atque unitatis cuncti simul, in unum congressi aeonem ipsorum medium, partum communem uni-⁷⁵ versi genuerunt ex virgine una, salvatorem eorum, qui in medietate sunt, omnium, eiusdem ab omni parte potentiae atque semen ficulneum, nisi quod hic genitus sit, illud autem primum semen, unde fici arbor extitit, non-genitum. Postquam igitur ornati sunt tres illi aeones omni virtute et sancti-⁸⁰ tate, ut opinantur hi docentes, et filius ille unigenitus (genitus enim est solus infinitis illis aeonibus ex trigenito; tres enim eum genuerunt consentientes aeones immensi): ornata erat absoluta omnis natura intelligibilis; lux autem erant universa illa intelligibilia et aeterna, lux autem non informis⁸⁵ neque ignava, neque tanquam indigens aliquo, qui subveniat; sed cum habeat in semet ipsa secundum multitudinem illorum infinities infinitorum ad exemplum ficus infinitas animalium, quae illic sunt, pervariorum species, luxit desuper in subiacens chaos. Id autem collustratum simul et conformatum illis,⁹⁰

μιᾶς, τὸν ἐν μεσότητι Μαρίας σωτήρα πάντων] μιᾶς, Μαρίας, σωτήρα, τὸν ἐν μεσότητι πάντων R. Scottus: Μαρίας delendum esse putat Sauppius. An μιᾶς, τῶν ἐν μεσότητι σωτήρα πάντων? Cf. infra l. X, c. 16. p. 324. ed. Ox. γεννησάι ἐκ παρθένου Μαρίας σωτήρα τῶν πάντων 79. 80. γενητός—ἀγένητον C M 80. κεκοσμημένων] καικεκοσμημένων C: κατακεκοσμημένων R. Scottus 84. ἀμέτριοι C 88. κατὴ καὶ κατὰ conii. M

θέν ἐκείναις ἄνωθεν ταῖς πολυποικίλοις ἰδέαις, πῆξιν ἔλαβε
 καὶ ἀνεδέξατο τὰς ἰδέας τὰς ἄνωθεν ἀπάσας ἀπὸ τοῦ τρίτου
 αἰῶνος τοῦ τριπλασιάσαντος αὐτόν. Ὁ δὲ αἰὼν οὗτος ὁ τρίτος
 τοὺς χαρακτῆρας βλέπων πάντας ἀθρόως τοὺς ἑαυτοῦ εἰς τὸ
 95 ὑποκείμενον κάτω σκότος κατειλημμένους, τὴν τε δύναμιν τοῦ
 σκότους οὐκ ἀγνοῶν | καὶ τὸ ἀφελὲς τοῦ φωτός ὁμοῦ καὶ ἀφθο-
 ρον, οὐκ εἶασεν ἐπὶ πολὺ τοὺς φωτεινοὺς χαρακτῆρας ἄνω-
 θεν ὑπὸ τοῦ σκότους κάτω κατασπασθῆναι· ἀλλὰ γὰρ ὑπέταξε
 τοῖς αἰῶσι [στερεώμα]. Στερεώσας οὖν κάτωθεν, καὶ διεχώ-
 1 ρισεν ἀνὰ μέσον τοῦ σκότους καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ φω-
 τός, καὶ ἐκάλεσε τὸ φῶς ἡμέραν, ὃ ἦν ὑπεράνω τοῦ
 στερεώματος, καὶ τὸ σκότος ἐκάλεσε νύκτα. Πασῶν
 οὖν, ὡς ἔφη, τῶν ἀπείρων τοῦ τρίτου αἰῶνος ἰδεῶν ἀπειλημ-
 5 μένων ἐν τούτῳ τῷ κατωτάτῳ σκότῳ, καὶ αὐτοῦ τοῦ τοιούτου
 αἰῶνος ἐναπεσφράγισται μετὰ τῶν λοιπῶν τὸ ἐκτύπωμα, πῦρ
 ζῶν ἀπὸ φωτός γενόμενον, ὃθεν ὁ μέγας ἄρχων ἐγένετο, περὶ
 οὗ λέγει Μωϋσῆς· Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐ-
 10 ρανὸν καὶ τὴν γῆν. Τοῦτον λέγει Μωϋσῆς πύρινον θεὸν
 ἀπὸ τοῦ βάτου λαλήσαντα, τουτέστιν ἀπὸ τοῦ σκοτεινοῦ ἀέρος·
 (βάτος γὰρ ἔστι πᾶς ὁ σκότει ὑποκείμενος ἀήρ) βάτον δέ, φη-
 σίν, εἶρηκε Μωϋσῆς, ὅτι ἄνωθεν κάτω πᾶσαι διέβησαν τοῦ
 φωτός αἱ ἰδέαι βατὸν ἔχουσαι τὸν ἀέρα. Οὐδὲν δὲ ἦτιον καὶ
 ἡμῖν ὁ λόγος ἀπὸ τοῦ βάτου γνωρίζεται, φωνὴ γὰρ ἔστι ση-
 15 μαντικὴ τοῦ λόγου πλησσομένους ἀήρ, οὗ δίχα λόγος ἀνθρώ-
 πινος οὐ γνωρίζεται. Οὐ μόνον δὲ ὁ λόγος ἡμῖν ἀπὸ τοῦ βά-
 του, τουτέστιν ἀέρος, νομοθετεῖ καὶ συμπολιτεύεται, ἀλλὰ γὰρ
 καὶ ὄσμαι καὶ χρώματα διὰ τοῦ ἀέρος ἡμῖν τὰς δυνάμεις τὰς
 ἑαυτῶν ἐμφανίζουσιν.

20 10. Οὗτος οὖν ὁ πυροειδὴς θεός, ὁ πῦρ ἀπὸ φωτός γε-
 νόμενος, πεποίηκε τὸν κόσμον οὕτως, ὡς φησὶ Μωϋσῆς, αὐτὸς
 ὢν ἀνυπόστατος, σκότος ἔχων τὴν οὐσίαν, ἐνυβρίζων ἀεὶ τοῖς
 κατειλημμένοις ἄνωθεν κάτω τοῦ | φωτός αἰωνίοις χαρακτῆροσι.

93. αὐτόν] αὐτόν C M 96. ἀφελὲς] ἀσφαλὲς C M. Cf. infra
 l. X, c. 16. p. 324. ed. Ox. Correxit iam Bernaysius in *Ep. critic. ad*
Bunsenium (Bunsenii *Analecta Ante-Nicaena* Vol. III. p. 307. 8. not.)

99. αἰῶσι στερεώμα. Στερεώσας οὖν] αἰῶσι. Στερεώσας οὖν C M:
 αἰῶσι στερεώμα οὐρανῶ Bernaysius l. 1. Cf. infra p. 324. ed. Ox.
 ἐποίησεν οὐρανόν, καὶ μέσον πῆξας κ. τ. λ. 99—3. Cf. 1 Mos.

1, 4. 5. 7. καὶ διεχώρισεν ὁ θεὸς ἀνὰ μέσον τοῦ φωτός καὶ ἀνὰ μέσον

quae supra sunt pervariis speciebus, concrevit et accepit species supernas omnes a tertio aeone, qui semet ipsum triplicavit. Aeon autem hic tertius cum notas suas videret universas simul in subiacentes infra tenebras susceptas, cumque potestatem tenebrarum non ignoraret et simplicitatem lucis simul⁹⁵ et liberalitatem, non passus est diu lucidas notas desuper a tenebris deorsum deripi; at enim substruxit aconibus firmamentum caeli. Postquam igitur firmavit inferne, *et divisit tenebras a luce appellavitque lucem diem, quae erat super firmamentum, et tenebras appellavit noctem.* Universis igitur,¹ ut dixi, infinitis tertii aconis ideis deprehensis in infimis his tenebris, etiam ipsius huiusce aconis cum reliquis expressa est imago, ignis vivus a luce genitus, unde magnus archon extitit, de quo Moses ait: *In principio creavit deus*⁵ *caelum et terram.* Hunc dicit Moses igneum deum, qui e rubo (*ἀπὸ τοῦ βάτιον*) locutus sit, hoc est e tenebricoso aëre (*βάτιος* enim est universus aër tenebris subiacens), *βάτιον* autem, inquit, dixit Moses, quia desuper deorsum omnes pertransierunt lucis species, quibus aër permeabilis (*βατός*) est.¹⁰ Non autem minus etiam nobis verbum a rubo notum fit, vox enim, significans verbum, est aër pulsatus, quo dempto verbum humanum non cognoscitur. Non solum autem verbum nobis a rubo, hoc est ab aëre leges dat et nobiscum versatur, sed enim et odores et colores per aërem nobis facultates suas manifestant.

10. Hic igitur deus igneus, qui ignis a luce extitit, mundum fecit ita ut Moses ait, ipse cum non subsistat tenebris tanquam substantia utens, perpetuo contumeliis afficiens aeternas illas desuper inferne susceptas lucis notas. Usque²⁰

τοῦ σκότους. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ θεὸς τὸ φῶς ἡμέραν καὶ τὸ σκότος ἐκάλεσε νύκτα. Καὶ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸ στερέωμα καὶ διεχώρισεν ἀνὰ μέσον τοῦ ὕδατος, ὃ ἦν ὑποκάτω τοῦ στερεώματος, καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπάνω τοῦ στερεώματος. 99. 1. διεχώρησεν C 3. Πασῶν]

Πάντων C M. Cf. infra p. 324. ed. Ox. 8. 9. 1 Mos. 1, 1.

9. 10. Cf. 2 Mos. 3, 2. 13. βατόν] βέτιον C M, qui iam obser-

vavit Docetas hic in verbali βατόν ludere: πάτιον si non scribendum at certe audiendum esse putat Røeperus 20. Voc. θεὸς exesum,

sed compendii reliquiae apparent. M

Μέχρι μὲν οὖν τῆς τοῦ σωτῆρος φανερώσεως ὑπὸ τοῦ Θεοῦ
 25 τοῦ φωτὸς τοῦ πυρώδους, τοῦ δημιουργοῦ, πολλή τις ἦν πλάνη
 τῶν ψυχῶν· ψυχαὶ γὰρ αἱ ἰδέαι καλοῦνται, ὅτι ἀποψυγεῖσαι
 τῶν ἄνω ἐν σκότει διατελοῦσι, μεταβαλλόμεναι ἐκ σωμάτων
 εἰς σώματα, ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ φρουρούμενα. Ὅτι δὲ τοῦθ'
 οὕτως ἔχει, φησὶν, ἔνεστι καὶ ἐκ τοῦ Ἰωβ κατανοῆσαι λέγοντος·
 30 Καὶ ἐγὼ πλανῆτις καὶ τόπον ἐκ τόπων μεταβαίνουσα
 καὶ οἰκίαν ἐξ οἰκίας, καὶ τοῦ σωτῆρος λέγοντος· Καὶ εἰ
 θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἥλιος ὁ μέλλων ἔρ-
 χεσθαι. Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. Ἀπὸ δὲ τοῦ
 σωτῆρος μετενσωμάτωσις πέπανται, πίστις δὲ κηρύσσεται εἰς
 35 ἄφροσιν ἀμαρτιῶν. Τοιοῦτόν τινα τρόπον ὁ μονογενῆς υἱὸς
 ἐκεῖνος, ὁ τῶν αἰώνων ἄνωθεν τὰς ἰδέας βλέπων τὰς ἄνωθεν
 μεταβαλλομένας ἐν τοῖς σκοτεινοῖς σώμασι, ῥύσασθαι κατελθὼν
 ἠθέλησεν. Εἰδὼς δέ, ὅτι τὸ πλήρωμα τῶν ὅλων αἰώνων οὐδὲ
 οἱ αἰῶνες ἀθρόον ἰδεῖν ὑπομένουσιν, ἀλλὰ καταπλαγέντες
 40 οἱ φθαρτοὶ φθορὰν ὑπομένουσι, μεγέθει καὶ δόξῃ δυνάμεως
 κατειλημμένοι, συστείλας ἑαυτὸν ὡς ἀστραπὴν μεγίστην ἐν ἐλα-
 χίστῳ σώματι, μᾶλλον δὲ ὡς φῶς ὕψεως ὑπὸ τοῖς βλεφάροις
 συνεσταλμένον, ἐξικνεῖται μέχρι οὐρανοῦ, καὶ τῶν ἀστέρων
 ἐπιψάσας τῶν ἐκεῖ πάλιν ἑαυτὸν συστέλλει ὑπὸ τοῖς βλεφάροις
 45 τῆς ὕψεως ὅτε βούλεται. Καὶ τοῦτο ποιοῦν τὸ φῶς τῆς ὕψεως,
 καὶ πανταχῇ γινόμενον καὶ πάντα, ἡμῖν ἔστιν ἀφανές, μόνον
 δὲ ὀρῶμεν ἡμεῖς ὕψεως βλέφαρα, κανθοὺς λευκοὺς, ὑμένα
 εὐρὴν πολύπτυχον πολυκτηδόνα, χιτῶνα κερατοειδῆ, ὑπὸ δὲ
 τοῦτον κόρην ῥαγοειδῆ, ἀμφιβληστροειδῆ, δισκοειδῆ, καὶ εἰ
 50 τινες ἄλλοι τοῦ φωτὸς τῆς ὕψεως εἰσι χιτῶνες, οὓς ἐστολισμένη
 κέκρυπται. Οὕτως, φησὶν, ὁ μονογενῆς παῖς ἄνωθεν αἰώνιος
 ἐπενδυσάμενος κατὰ ἕνα ἕκαστον τοῦ τρίτου αἰῶνος αἰῶνα, καὶ
 γενόμενος ἐν τριακοντάδι αἰώνων εἰσῆλθεν εἰς τόνδε τὸν κόσμον
 τηλικούτος ὢν, ἠλίκον εἶπομεν, ἀφανής, ἄγνωστος, ἄδοξος,
 55 ἀπιστούμενος. Ἰν' οὖν, φασὶν οἱ Λοκηταί, καὶ τὸ σκότος
 ἐπενδύσῃται τὸ ἐξώτερον, τὴν σάρκα φησὶν, ἄγγελος συνοδεύ-
 σας αὐτῷ ἄνωθεν τὴν Μαριὰμ εὐηγγελίσαστο, φησὶν, ὡς γέ-
 γραπται. Ἐγεννήθη τὸ ἐξ αὐτῆς ὡς γέγραπται. Γεννηθὲν δὲ

29. ἔνεστι C 30. 31. Iob. 2, 9. . . καὶ ἐγὼ πλανῆτις καὶ
 λάτρις τόπον ἐκ τόπου περιερχομένη καὶ οἰκίαν ἐξ οἰκίας κ. τ. λ. 30.
 πλανῆτις] πλανήτης C 31—33. Matth. 11, 14. 15. 39.

igitur ad salvatoris apparitionem a deo lucis igneae, demiurgo, multa quaedam erat erratio animarum; animae (*ψυχαί*) enim ideae appellantur, quia refrigeratae a supernis in tenebris peragunt, transmutatae e corporibus in corpora a demiurgo custodita. Haec autem ita esse, inquit, licet etiam ex Iob intelligere, cum dicit: *Et ego sum erro et in locum e locis transiens et in domum ex domo*, et cum salvator dicit: *Et si vultis recipere, ipse est Elias, qui venturus est. Qui habet aures audiendi audiat*. Inde autem a salvatore migratio animarum cessavit, fides vero praedicatur ad remissionem peccatorum. Tali quodam modo unigenitus filius ille, cum aeonum, qui supra sunt, ideas videret desuper transmutatas in tenebricosis corporibus, liberare eas descendens voluit. Cum autem sciret, ut pleroma universorum aeonum simul viderent, ne aeones quidem valere, sed consternatos eos corruptibiles corruptionem pati, magnitudine et splendore potestatis correptos: coëgit se tanquam fulgur maximum in minimo corpore, imo vero tanquam lumen oculi sub palpebris coactum, et pervenit usque ad caelum, stellisque, quae ibi sunt, contactis rursus se cogit sub palpebris oculi quando vult. Idemque cum facit lumen oculi, quod et ubique existit et omnia, nobis est occultum, cernimus autem nos nil nisi oculi palpebras, angulos candidos, membranam laxam, sinuosam, venosam, tunicam corneam, sub ea autem pupillam racemosam, reticulatam, orbiculatam, et si quae aliae luminis oculi sunt tunicae, quibus vestitum occultatum est. Ita, inquit, unigenitus filius superne aeternus, superindutus secundum singulos quosque tertii aeonis aeones, cum extitit in triacontade aeonum, introivit in hunc mundum tantus, quantum diximus, occultus, ignotus, obscurus, non-creditus. Ut igitur, inquit Docetae, etiam tenebris indueretur exterioribus, — carnem dicit — angelus, qui ei comitatus est superne, Mariae lactum nuncium attulit, inquit, sicuti scriptum est. Generatum est id, quod ex ea est generatum,

ἀθρόον] οἱ ἀθρόοι C: οἱ ἀθρόοι Chr. Petersenius 40. οἶ] ὡς? Chr. Petersenius
 44. ἐπιραύσας τῶν] ἐπιφανσάντων C: ἐπιφανσάντων M 45. τοῦτο] ταῦτό?
 47. 48. ἑμένα εὐρὸν] ἑμένας ῥὶν C: ἑμένα σάρκινον Roeperus 48. πολυκτη-
 δόνα] πολυκτηνον pr C, eadem manu mutatum in πολυκτηνδόνα 52.
 αἰῶνος] αἰῶνες C M 53. τόνθε τὸν] τὸν δέκατον C M 58. Ἐγενήθη C

ἐνεδύσατο αὐτὸ ἄνωθεν ἔλθων, καὶ πάντα ἐποίησεν οὕτως, ὡς
 60 ἐν τοῖς εὐαγγελίοις γέγραπται, ἔλουσατο εἰς τὸν Ἰορδάνην,
 ἔλουσατο δὲ τύπον καὶ σφράγισμα λαβὼν ἐν τῷ ὕδατι τοῦ γε-
 γεννημένου σώματος ἀπὸ τῆς παρθένου, ἢ, ὅταν ὁ ἄρχων
 κατακρίνη τὸ ἴδιον πλάσμα θανάτῳ, τῷ σταυρῷ, ψυχὴ ἐκείνη
 ἐν τῷ σώματι τραφεῖσα, ἀπεκδυσαμένη τὸ σῶμα καὶ προσηλώ-
 65 σασα πρὸς τὸ ξύλον, καὶ θριαμβεύσασα δι' αὐτοῦ τὰς ἀρχὰς
 καὶ τὰς ἐξουσίας μὴ εὐρεθῆ γυμνή, ἀλλ' ἐνδύσῃται τὸ ἐν τῷ
 ὕδατι, ὅτε ἐβαπτίζετο, ἀντὶ τῆς σαρκὸς ἐκείνης ἐκτετυπωμένον
 σῶμα. Τοῦτό ἐστι, φησὶν, ὃ λέγει ὁ σωτήρ· Ἐὰν μὴ τις
 γεννηθῆ ἔξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐκ εἰσελεύσεται
 70 εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ὅτι τὸ γεγεννημένον
 ἐκ τῆς σαρκὸς σὰρξ ἐστίν. Ἀπὸ τῶν τριάκοντα οὖν αἰώ-
 νων τριάκοντα ἰδέας ἐνεδύσατο· διὰ τοῦτο ἐπὶ τριάκοντα ἔτη
 γέγονεν ἐπὶ τῆς γῆς ὁ αἰώνιος ἐκεῖνος, ἐκάστου αἰῶνος ἰδίᾳ
 ἐνιαυτῷ φανερούμενον. | Εἰσὶ δὲ καὶ ἀπὸ ἐκάστου τῶν τριά-
 75 κοντα αἰώνων ἅπασαι ἰδέαι κατελιγμέναι ψυχαί, καὶ φύσιν
 ἔχει τούτων ἐκάστη νοεῖν τὸν κατὰ φύσιν Ἰησοῦν, ὃν ἐκεῖνος ὁ
 μονογενὴς ὁ αἰώνιος ἀπὸ τῶν αἰώνιων τόπων ἐνεδύσατο· εἰσὶ
 δὲ οὗτοι διάφοροι. Διὰ τοῦτο τισαῦται αἰρέσεις ζητοῦσι τὸν
 Ἰησοῦν περιμαχίτως, καὶ ἔστι πάσαις οἰκείος αὐταῖς, ἄλλη δὲ
 80 ἄλλος ὀρώμενος ἀπ' ἄλλου τόπου, ἐφ' ὃν ἐκάστη φέρεται, φη-
 σὶν, καὶ σπεύδει δοκοῦσα τοῦτον εἶναι μόνον, ὅς ἐστιν αὐτῆς
 συγγενὴς ἴδιος καὶ πολίτης, ὃν ἰδοῦσα πρῶτον ἴδιον ἐγνώρισε
 μὲν ὡς ἀδελφόν, τοὺς δὲ ἄλλους νόθους. Οἱ μὲν οὖν ἐκ τῶν
 ὑποκάτω τόπων τὴν φύσιν ἔχοντες τὰς ὑπὲρ αὐτοὺς ἰδέας τοῦ
 85 σωτῆρος ἰδεῖν οὐ δύναται, οἱ δὲ ἄνωθεν, φησὶν, ἀπὸ τῆς

59. αὐτὸ ἄνωθεν] αὐτὸς ἄνωθεν? αὐτὸ ὁ ἄνωθεν? 61. 62. γε-
 γεννημένου C 63. ψυχῇ] αὐτῆ C M 64—66. Cf. Col. 2,
 11. 14. 15. . . . ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῆς σαρκὸς . . . ἐξαλείψας
 τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν, ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν, καὶ αὐτὸ
 ἤρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ, ἀπεκδυσάμενος ὡς ἀρ-
 χὰς καὶ τὰς ἐξουσίας ἐδειγματίσειεν ἐν παρησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν
 αὐτῷ. 65. θριαμβεύσας C 65. 66. Cf. 2 Cor. 5, 3. . .
 εἶπερ καὶ ἐνδυσάμενοι οὐ γυμνοὶ εὐρεθῆσόμεθα. 68—71. Ev. Io.
 3, 5. 6. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῆ ἔξ ὕδατος καὶ πνεύμα-
 τος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ· τὸ γεγεννημένον ἐκ
 τῆς σαρκὸς σὰρξ ἐστίν κ. τ. λ. 70. γεγεννημένον C 73. 74. ἰδίᾳ

ut scriptum est. Generato autem hoc ipso indutus est is, qui superne venit, et omnia fecit ita, ut in evangeliiis scriptum⁵⁵ est, lavatus est in Iordane, lavatus autem imaginem et sigillum expressit aqua corporis a virgine nati, ut, simul atque archon addiderit suum figmentum morti, cruci, anima illa in illo corpore nutrita, cum corpus deposuisset et adfixisset ad lignum et triumphasset per ipsum principatus et potestates, ne⁶⁰ nuda inveniretur, sed indueretur corpore, quod aqua, cum baptizabatur, loco carnis illius effictum est. Hoc, inquit, est, quod ait salvator: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu, non introibit in regnum caelorum; quod enim natum est ex carne caro est.* A triginta igitur aeonibus triginta ideas⁶⁵ induit; propterea ad triginta annos extitit in terris aeternus ille, cum quisque aeon peculiariter per annum manifestaretur. Sunt autem etiam a singulis quibusque triginta illorum aeonum cunctae ideae susceptae animae, quarum quaeque ita nata est, ut intelligat Iesum eum, qui ipsius naturae par⁷⁰ est, quem unigenitus ille aeternus ex aeternis locis induit; sunt autem hi diversi. Propterea tot haereses quaerunt Iesum summo studio, et est ille iis omnibus proprius, alii autem tanquam alius apparens ab alio loco, ad quem quaeque fertur, inquit, et festinat opinans hunc esse solum, qui ipsius⁷⁵ cognatus germanus popularisque sit, quem primum conspectum tanquam fratrem germanum agnovit, reliquos autem tanquam spurios. Qui igitur ex inferioribus locis naturam habent, ideas salvatoris, quae supra ipsos sunt, cernere non possunt,

ἐνιαυτῷ φανερούμενου] ἰδίᾳ ἐνὶ αὐτῷ φανερούμενος C: ἐνὶ αὐτῶν (sc. τῶν ξιτῶν) φανερούμενου conī. M: ἰδέα ἐνιαυτῷ φανερούμενος R. Røperus: ἰδίῳ ἐνιαυτῷ φανερούμενου, vel ἰδίᾳ ἐνιαυτὸν φανερούμενον R. Scottus: ἰδέα ἐνὶ ἐν αὐτῷ φανερούμενος Chr. Petersenius 74.
 Εἰσὶ] Εἷη C M 75. ἅπασαι ἰδέαι] ἅπασα ἰδέα C M: ἐν ἀπάσῃ ἰδέᾳ Røperus 75. 76. φύσιν ἔχει τούτων ἐκάστη νοεῖν] φύσιν ἔχει τούτων ἐκάστην ὃ ἦν C M, qui initio aliquid excidisse putat et ἔχειν τούτων ἐκάστην οἶον conī.: γησίν, ἔχει τούτων ἐκάστη νόημα Røperus 80. ἄλλος] ἄλλως pr C τόπου] τύπου C M. Sicuti nos etiam Røperus et R. Scottus corrigendum esse censent. ἐκάστη] ἐκαστα C 82. πρῶτον] πρῶτος C: an πρώτως? 82. 83. ἐγνώρισε μὲν ὡς] ἐγνωρισμένως C M: an μὲν ὡς non recto loco insertum et ante ἴδιον transponendum est? Chr. Petersenius

δεκάδος τῆς μέσης καὶ τῆς ὀγδοάδος τῆς ἀρίστης, ὅθεν ἔσμεν ἡμεῖς, λέγουσιν, οὐκ ἐκ μέρους, ἀλλ' ὅλον αὐτοὶ τὸν Ἰησοῦν τὸν σωτήρα ἴσασι, καὶ εἰσὶν ἄνωθεν τέλειοι μόνοι, οἱ δὲ ἄλλοι πάντες ἐκ μέρους.

90 11. Ταῦτα μὲν οὖν αὐτάρκη νομίζω εἶναι τοῖς εὖ πεφρονηκόσι πρὸς ἐπίγνωσιν τῆς τῶν Δοκητῶν πολυπλόκον καὶ ἀσυστάτου αἰρέσεως, οἱ περὶ ὕλης μὲν ἀβάτου καὶ ἀκαταλήπτου λόγους ἐπιχειρημένους ποιήσαντες, Δοκητὰς ἑαυτοὺς προσηγόρευσαν, ὧν οὐ τὸ δοκεῖν εἶναι τινὰς κατανοοῦμεν ματαιίζον-
95 τας, ἀλλὰ τὴν ἐκ τοσαύτης ὕλης δοκὸν ἐν ὀφθαλμῷ φερομένην διελέγχουμεν εἴ πως διαβλέψαι δυναθῶσιν, εἰ δ' οὐ, καὶ τὸ μὴ ἑτέρους τυφλωῖσαι, ὧν τὸ δόγμα πάλαι οἱ Ἑλλήνων σοφισταὶ προεσοφίσαντο κατὰ πολλά, ὡς ἔστιν ἐπιγνῶναι τοὺς ἐντυγχάνοντας. Ταῦτα μὲν οὖν τοῖς Δοκηταῖς τὰ δόξαντα.
1 Τίνα δὲ καὶ Μονοίμω δοκεῖ, οὐ σιωπήσομεν.

12. Μονοίμος ὁ Ἄραψ μακρὰν τῆς τοῦ μεγαλοφώνου ποιητοῦ δόξης γεγένηται, τοιοῦτόν τινα τὸν ἄνθρωπον νομίσας, ὅποιον ὁ ποιητὴς τὸν Ὁκεανόν, οὕτω πως λέγων·

5 Ὁκεανὸς γένεσις τε θεῶν γένεσις τ' ἀνθρώπων.
Ταῦτα ἄλλοις λόγοις μεταστήσας λέγει ἄνθρωπον εἶναι τὸ πᾶν (ὃ ἔστιν ἀρχὴ τῶν ὄλων) ἀγέννητον, ἀφθαρτον, αἰδιδιον, καὶ υἱὸν ἀνθρώπου τοῦ προεξημένου γεννητὸν καὶ παθητόν, ἀχρόνως γενόμενον, ἀβουλήτως, ἀπροορίστως. Τοιαύτη γὰρ, φησὶν,
10 ἡ δύναμις ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου. Οὕτως ὄντος αὐτοῦ τῆς δυνάμει γενέσθαι τὸν υἱὸν λογισμοῦ καὶ βουλήσεως τάχιον. Καὶ τοῦτό ἐστι, φησί, τὸ εἰρημένον ἐν ταῖς γραφαῖς· Ἦν καὶ ἐγένετο, ὅπερ ἔστιν· ἦν ἄνθρωπος, καὶ ἐγένετο υἱὸς αὐτοῦ, ὡς τις εἶποι· ἦν πῦρ καὶ ἐγένετο φῶς, ἀχρόνως καὶ ἀβουλή-
15 τως καὶ ἀπροορίστως ἅμα τῷ εἶναι τὸ πῦρ. Ὁ δὲ ἄνθρωπος οὗτος μία μονὰς ἔστιν ἀσύνθετος ἀδιαίρετος, συνθετὴ διαιρετὴ, πάντα φίλη, πάντα εἰρηνικὴ, πάντα μαχίμη, πάντα πρὸς ἑαυ-

86. Cf. doctrinam Valentinianorum supra p. 272. et apud Irenaeum 91. πολυπλόκων pr C 92. περὶ ὕλης Chr. Petersenius: πολλῆς C M, qui susp. ἀπὸ δόξης. Cf. infra lin. 95 93. Δοκητὰς] δοκῆτας C: Δοκῆτας M 94. κατανοοῦμεν] κατονομάζομεν? 94. 95. ματαιίζοντας C 95. τοιαύτης susp. Saupprius 96. 97. εἰ δ' οὐ, καὶ τὸ μὴ ἑτέρους τυφλωῖσαι] εἰδοῦσαν τομηεντέρους τυφλωῖσαι C M, qui εἰ δέ (pro εἰ δὲ μή), οὐκ ἂν τοὺς ἡμετέρους τυφλώσαιεν susp.: εἰ δ' οὐκ, ἀλλὰ μὴ ἑτέρους τυφλωῖσαι Roep-

qui autem superne, inquit, a decade media et ogdoade optima, 80 unde nos sumus, inquit, non ex parte, sed totum ipsi Iesum salvatorem norunt et sunt superne perfecti soli, reliqui autem omnes ex parte.

11. Haec igitur sufficere arbitror prudentibus ad cognoscendam Docetarum perplexam et dissolutam haeresin, qui 85 cum de materia inaccessa et incomprehensa audaciter disputarent, Docetas semet ipsos appellaverunt, quorum non opinionem semet esse aliquos nuncupamus ineptientes, sed trabem ex tanta materia in oculo gestam coarguimus, si forte perspicere possint; sin non, certe ne alios obcaecent: quorum 90 dogma olim Graecorum sapientes antea commenti sunt magnam partem, sicuti cognoscere licet lectoribus. Haec igitur sunt, quae Docetis placuerunt. Quaenam autem et Monoïmo placeant non silebimus.

12. Monoïmus Arabs longe a magnisonantis poëtae glo- 95 ria discessit, talem quendam esse hominem arbitratus, qualem poëta Oceanum, cum ait in hunc fere modum:

Oceanus et origo deorum et origo hominum.

Haec aliis verbis commutans hominem ait esse universum (quod est principium rerum omnium) non-genitum, immortalem, aeter- 1 num, et filium hominis supra dicti genitum et passibilem, non tempore factum, non consilio, non praedestinatione. Talis enim est, inquit, potestas illius hominis. Huiusmodi autem cum sit potentia, natum esse filium celerius cogitatione et 5 voluntate. Et hoc, inquit, est quod dictum est in scripturis: *Erat et extilit*, quod est: erat homo et extilit filius eius, quasi quis dicat: erat ignis et extilit lux, non tempore nec voluntate nec praedestinatione, simul atque ignis erat. Hic autem homo una monas est non-composita non-divisa, composita 10 divisa, plane amica, plane pacata, plane pugnax, plane adversus

rus: εἰ δ' οὐκ ἄν, τὸ μὴ ἑτέρους τυγλῶσαι R. Scottus 97. πάλαι οἱ] παλαιοὶ C M 98. κατὰ] καὶ τὰ C M. Sicuti nos etiam R. Scottus correxit 5. Cf. Hom. II. 14, 201. 246. et supra p. 148, 10. not. 7. ὁ—ὄλων lunulis inclusimus ὁ ἐστίν] ἔστιν C ἀγέννητον C M 8. γενητὸν C M 9. ἀβουλήτως] ἀβασιλεύτως C. Cf. lin. 14. 15. 12. 13. Alludere videtur ad initium evangelii Ioannis 13. ἐστίν· ἦν Roesperus: ἐστίν ὁ ἦν C M 17. εἰρηνηκῆ C

τὴν πολέμιος, ἀνόμοιος ὁμοία, οἷονεί τις ἁρμονία μουσικῇ
 πάντα ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ, ὅσα ἂν τις εἶπη καὶ παραλείπη μὴ
 20 νοήσας, πάντα ἀναδεικνύουσα, πάντα γεννώσα. Αὕτη μήτηρ,
 αὕτη πατήρ, τὰ δύο ἀθάνατα ὀνόματα. Ὑποδείγματος δὲ
 χάριν τοῦ τελείου ἀνθρώπου κατανόει, φησί, μεγίστην εἰκόνα
 ἰῶτα ἔν, τὴν μίαν κεραίαν, ἣς ἐστὶ κεραία μία ἀσυνθέτος,
 ἀπλῆ, μονὰς εἰλικρινῆς ἐξ οὐθενὸς ὅλως τὴν σύνθεσιν ἔχουσα,
 25 συνθετή, πολυειδῆς, πολυσχιδῆς, πολυμερῆς. Ἡ ἀμερῆς | ἐκείνη
 μία, φησὶν, ἐστὶν ἡ πολυπρόσωπος καὶ μυριόμματος καὶ μυ-
 ριώνυμος μία τοῦ ἰ κεραία, ἣς ἐστὶν εἰκὼν τοῦ τελείου ἀν-
 θρώπου ἐκείνου τοῦ ἀοράτου.

13. Ἔστιν οὖν, φησὶν, ἡ μονὰς, ἡ μία κεραία, καὶ δε-
 30 κάς· δύναμις γὰρ αὐτῇ τὸ ἰ τῆς μιᾶς κεραίας καὶ δυὰς καὶ
 τριάς καὶ τετράς καὶ πεντάς καὶ ἑξάς καὶ ἑπτάς καὶ ὄγδοάς
 καὶ ἔννεάς μέχρι τῶν δέκα· οὗτοι γὰρ, φησὶν, εἰσὶν οἱ πολυ-
 σχιδεῖς ἀριθμοὶ ἐν ἐκείνῃ κατοικοῦντες τῇ ἀπλῇ καὶ ἀσυνθέτῳ
 τοῦ ἰῶτα κεραία μιᾶ. Καὶ τοῦτό ἐστι τὸ εἰρημένον· ὅτι πᾶν
 35 τὸ πλήρῳ μα ἠὺ δόκησε κατοικῆσαι ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ
 ἀνθρώπου σωματικῶς· αἱ γὰρ τοιαῦται τῶν ἀριθμῶν συν-
 θέσεις ἐξ ἀπλῆς καὶ ἀσυνθέτου τῆς μιᾶς κεραίας τοῦ ἰῶτα
 σωματικαὶ γέγονασιν, φησὶν, ὑποστάσεις. Γέγονεν οὖν, φησὶν,
 ἀπὸ τοῦ τελείου ἀνθρώπου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὃν ἔγνω-
 40 κεν οὐδεὶς, φαντάζεται δέ, φησὶν, ὡς γέννημα θηλείας ἢ κτί-
 σις πᾶσα τὸν υἱὸν ἀγνοοῦσα, οὗ υἱοῦ ἀκτίνες ἀμυδραὶ πάνυ
 ἐμπελάζουσαι τῷδε τῷ κόσμῳ συνέχουσι καὶ συγκρατοῦσι τὴν
 μεταβολήν, τὴν γένεσιν. Τὸ δὲ κάλλος ἐκείνου τοῦ υἱοῦ τοῦ
 ἀνθρώπου μέχρι νῦν πᾶσιν ἐστιν ἀκατάληπτον ἀνθρώποις,
 45 ὅσοι περὶ τὸ γέννημα τῆς θηλείας εἰσὶ πεπλανημένοι. Γέγονεν
 οὖν, φησὶν, ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου οὐδὲν τῶν ἐνθάδε,
 οὐδὲ ἐστὶ πώποτε, τὰ δὲ γεγονότα πάντα οὐκ ἀπὸ ὄλου, ἀλλὰ
 ἀπὸ μέρους τινὸς γέγονε τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Ἔστι γὰρ,
 φησὶν, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἰῶτα ἔν, μία κεραία, ζυεῖσα

19. ὅσα ἂν] ὡς ἂν C
 supra p. 132, 63. 64.

20. 21. Αὕτη μήτηρ — ὀνόματα] Cf.

23. Cf. Matth. 5, 18. Luc. 16, 17.

25.

πολυσχεδῆς C M Corr. Saupprius

πολυμερῆς. Ἡ ἀμερῆς ἐκείνη]

πολυμερῆς ἢ ἀμερῆς. Ἐκείνη C M

26. 27. μυριόμματος καὶ μυριώ-

νυμος] Cf. supra p. 166, 20

30. αὐτῇ τὸ ἰ] αὕτη τῷ ἰ? αὕτη

τοῦ ἰ susp. Saupprius: αὐ τοῦτον τοῦ ἰ? Chr. Petersenius. Fort. ante τῆς

μιᾶς κεραίας aliquid excidit

32. ἔννεάς] ἕνας C

33. πολυσχεδεῖς C M

semet ipsam hostilis, dissimilis consimilis, tanquam harmonia quaedam musica omnia in semet continens, quaecunque aliquis dicat praetermittatque cum non cogitaverit, omnia exhibens, omnia generans. Haec mater, haec pater, duo immortalia no-¹⁵mina. Exempli autem gratia perfecti hominis considera, inquit, maximam imaginem iota unum, unum illum apicem, qui est apex unus, non-compositus, simplex, monas sincera ex nihilo prorsus composita, compositus, multifidus, multipartitus. Indivisus ille unus, inquit, est unus multis faciebus et innu-²⁰meris oculis instructus innumerisque nominibus litterae iota apex, qui imago est perfecti illius hominis invisibilis.

13. Est igitur, inquit, monas, apex unus, etiam decas, haec enim potentia inest litterae iota . . . unius apicis et dyas et trias et tetras et pentas et hexas et heptas et ogdoas et²⁵enneas usque ad decem; hi enim, inquit, sunt multifidi numeri, qui in simplice illo et non-composito inhabitant litterae iota apice uno. Et hoc est quod dictum est: *Quia omnem plenitudinem complacuit habitare in filium hominis corporaliter.* Tales enim numerorum compositiones ex simplice et non-com-³⁰posito illo uno apice litterae iota corporales extiterunt, inquit, naturae. Ortus igitur est, inquit, a perfecto homine filius hominis, quem novit nemo; fingit autem sibi, inquit, tanquam partum femineae creatura universa filium, quem ignorat, cuius filii radii valde obscuri accedentes huic mundo con-³⁵tinent et cohibent conversionem, generationem. Pulcritudo autem illius filii hominis adhuc omnibus incomprehensibilis est hominibus, quotquot circa partum femineae aberraverunt. Factum est igitur, inquit, ab homine illo nihil eorum, quae hic sunt, neque fiet unquam. Quae autem facta sunt universa non⁴⁰a toto, sed a parte quadam facta sunt filii hominis. Est enim, inquit, filius hominis iota unum, unus apex, qui processit su-

34. μιᾷ] μία C 34—36. Col. 1, 19 ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησεν (ἠδὲ δόκησεν) πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι, coll. Col. 2, 9 ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς (εἰς ὃν εὐδόκησεν ἅπαν (πᾶν) τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος κατοικῆσαι σωματικῶς Orig.) Cf. supra p. 178, 90—92 et infra l. X, c. 10. p. 315, 36. 37. ed. Ox. et quae I. Bernaysius de his locis disputavit in *Epist. crit.* l. I. p. 317. 318. 34. 35. πᾶν τὸ]

παντὸς C 40. ὡς] εἰς C M γένημα C 41. ἀκτῖνες] καὶ πνεύς C 45. γένημα C 49. 50. ἰῶτα ἓν, μία κεραία,

50 ἄνωθεν, πλήρης, ἀποπληροῦσα πάντας, ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ, ὅσα
καὶ ὁ ἄνθρωπος ἔχει, ὁ πατήρ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

14. Γέγονεν οὖν κόσμος, ὡς φησι Μωϋσῆς, ἐν ἑξ ἡμέ-
ραις, | τουτέστιν ἐν ἑξ δυνάμεσι ταῖς ἐν τῇ μιᾷ κεραία τοῦ
ἰῶτα· ἐβδόμη κατάπανσις καὶ σάββατον ἀπὸ τῆς ἐβδομάδος γέ-
55 γονε τῆς ἐκεῖ γῆς καὶ ὕδατος καὶ πυρὸς καὶ ἀέρος, ἑξ ὧν
ὁ κόσμος ἀπὸ τῆς κεραίας γέγονε τῆς μιᾶς. Οἱ τε γὰρ κύβοι καὶ
τὰ ὀκτώεδρα καὶ αἱ πυραμίδες καὶ πάντα τὰ τούτοις παραπλή-
σια σχήματα, ἑξ ὧν συνέστηκε πῦρ, ἀήρ, ὕδωρ, γῆ, ἀπὸ τῶν
ἀριθμῶν γεγόνασιν τῶν κατειλημμένων ἐν ἐκείνῃ τῇ ἀπλῇ τοῦ
60 ἰῶτα κεραία, ἣτις ἐστὶν υἱὸς ἀνθρώπου τελείου τέλειος. Ὅταν
οὖν, φησὶν, ῥάβδον λέγη Μωϋσῆς στρεφομένην ποικίλως εἰς τὰ
πάθη τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον, αἶνα, φησὶν, ἐστὶ τῆς κίσεως
ἀλληγορούμενα σύμβολα, οὐκ εἰς πλείονα πάθη τῶν δέκα σχη-
ματίζει τὴν ῥάβδον, ἣτις ἐστὶν ἡ μία κεραία. Διπλῆ, ποικίλη
65 αὕτη, φησὶν, ἐστὶν ἡ δεκάπληγος, ἡ κοσμικὴ κίσις. Πάντα
γὰρ πλησσομένα γεννᾶται καὶ καρποφορεῖ, καθάπερ αἱ ἄμπε-
λοι. Ἄνθρωπος ἑξ ἀνθρώπου ἐξέσσεται, φησί, καὶ ἀποσπᾶται
πληγῇ τινι μεριζόμενος, ἵνα γένηται καὶ εἶπη νόμον, ὃν ἔθηκε
Μωϋσῆς παρὰ Θεοῦ λαβῶν. Κατὰ τὴν κεραίαν ἐκείνην ὁ νό-
70 μος ἐστὶ τὴν μίαν ἢ δεκάλογος ἀλληγοροῦσα τὰ θεῖα τῶν λό-
γων μυστήρια. Πᾶσα γὰρ, φησὶν, ἡ γνῶσις τῶν ὄλων δεκά-
πληγός ἐστι καὶ δεκάλογος, ἣν οἶδεν οὐδεὶς τῶν περὶ τὸ γέν-
νημα τῆς θηλείας πεπλανημένων. Κἂν εἴτης πεντάτευχον ὄλον
τὸν νόμον, ἔστιν ἀπὸ τῆς πεντάδος τῆς ἐν τῇ μιᾷ κατειλημμέ-
75 νης κεραία. Τὸ δὲ ὄλον ἐστὶ, φησί, τοῖς μὴ πεπληρωμένοις
παντελῶς τὴν διάνοιαν μυστήριον, καινὴ καὶ μὴ παλαιουμένη
ἐορτή, νόμιμος, αἰώνιος εἰς τὰς γενεὰς ἡμῶν, κυρίου τοῦ Θεοῦ
πάσχα, διατηρούμενον τοῖς δυναμένοις βλέπειν ἐναρχο|μένης τῆς
ῥυεῖσα ἄνωθεν] ἰῶτα ἐν μιᾷ κεραία, ῥυεῖση ἄνωθεν C M. Cf. infra I. X,
c. 17. p. 325, 20. 21. ed. Ox. 50. πλήρης] πλήρεις C 52.
sq. Cf. infra I. X, c. 17. p. 325, 23 sqq. ed. Ox. 54. σάββα-
τον] σαββάτου C 55. Inter ἐκεῖ et γῆς lacunam signavimus,
cum maior pars argumentationis interiisse videatur. Cf. ea, quae
supra p. 426, 36 — 38 leguntur, cum iis, quae infra I. X, c. 17.
p. 325, 19 extant 56—60. Cf. cum his Plato Tim. p. 53. C. sqq.
57. καὶ αἰ] καὶ C M. Cf. infra I. I. 61. ῥάνθον C. Cf. cum
his et quae sequuntur 2 Mos. 7 sqq. 63. ἀλληγορούμενα] ἀλλη-
γόρου C δέκα] δώδεκα C M 63. 64. σχηματίζει τὴν ῥάν-

perne, plenus, complens omnes, habens in semet ipso, quae-
cunque etiam homo habet, pater filii hominis.

14. Factus igitur est mundus, ut inquit Moses, sex die-⁴⁵
bus, hoc est sex potestatibus, quae in uno apice litterae iota
insunt; septima, requies et sabbatum, ab hebdomade, quae
illic est, facta est terrae et aquae et ignis et aëris, ex qui-
bus mundus ab apice extitit uno. Etenim et cubi et octaëdra
et pyramides et omnes hisce consimiles formae, ex quibus⁵⁰
constat ignis, aër, aqua, terra, a numeris orti sunt compre-
hensis in illo simplice litterae iota apice, qui est filius homi-
nis perfecti perfectus. Quando igitur, inquit, virgam dicit
Moses varie vibratam ad plagas Aegyptiacas, quae quidem,
inquit, sunt creaturae per allegoriam dicta symbola, non ad⁵⁵
plures quam decem plagas format virgam, quae est unus ille
apex. Duplex, varia haec, inquit, est decuplagus, mundana
creatura. Omnia enim cum percutiuntur generantur et fructum
ferunt veluti vites. Homo ex homine erumpit, inquit, et di-
vellitur plaga quadam separatus, ut fiat et dicat legem, quam⁶⁰
tulit Moses a deo acceptam. Secundum apicem illum unum
lex est decalogus allegorice significans divina verborum my-
steria. Omnis enim, inquit, scientia universorum decuplagus
est et decalogus, quam novit nemo eorum, qui circa partum
muliebris aberraverunt. Vel si pentateuchum dicas totam le-⁶⁵
gem, orta est a pentade in uno illo apice comprehensa. To-
tum autem, inquit, iis, qui non prorsus perfectum habent in-
tellectum, est mysterium, novum et quod non antiquatur fe-
stum, lege constitutum, aeternum in generationes nostras, do-
mini dei pascha, observatum ab iis, qui cernere valent, inci-⁷⁰

δον C 64. ἡ μία] ἡ μία C M 66. πλεισσύμενα C 67.
ἐξέσονται Roepers: ἐξέσονται C M. Sententia Democriti apud Stob. *Flo-
ril.* VI, 57: Ξυνουσίη ἀποπληξίη σμικρή· ἐξέσονται γὰρ ἀνθρώπος ἐξ ἀν-
θρώπου. (Mullach, *Fragm. Democriti* III, 50. p. 174.). Roepers
72. 73. γένημα C 76. sqq. Cf. cum his 2 Mos. 12. 77.
2 Mos. 12, 11. πάσχα ἐστὶ κυρίῳ (al. κυρίου). vs. 14. Καὶ ἔσται ἡ ἡμέρα
αὕτη μνημόσυνον καὶ ἐορτάσετε αὐτήν ἐορτήν κυρίῳ εἰς πάσας τὰς γενεὰς
ὑμῶν νόμιμον αἰώνιον ἐορτάσετε αὐτήν. 78. 79. 2 Mos. 12, 3. 6. Τῇ
δεκάτῃ τοῦ μηνὸς τούτου λαβέτωσαν ἕκαστος πρόβατον Καὶ ἔσται ὑμῖν
διατετηρημένον ἕως τῆς τεσσαρεσκαίδεκάτης τοῦ μηνὸς τούτου z. τ. λ.

δεκάτης, ἧς ἐστὶν ἀρχὴ δεκάδος, ἀφ' ἧς, φησὶν, ἀριθμοῦσιν.
 80 Ἡ γὰρ μονὰς ἕως τῆς τεσσαρεσκαίδεκάτης ἐστὶ τὸ κεφάλαιον τῆς
 μιᾶς [κεραίας] τοῦ τελείου ἀριθμοῦ. Τό τε γὰρ ἕν, δύο, τρία,
 τέσσαρα γίνεται δέκα, ὅπερ ἐστὶν ἡ μία κεραία. Ἀπὸ δὲ τῆς
 τεσσαρεσκαίδεκάτης, φησὶν, ἕως μιᾶς καὶ εἰκάδος ἐβδομάδα λέ-
 85 γει ὑπάρχουσιν ἐν τῇ μιᾷ κεραίᾳ τοῦ κόσμου τὴν κίσιν ἄζυ-
 μον ἐν τούτοις ἅπασιν. Τί γὰρ δεηθεῖη, φησὶν, ἡ μία κεραία
 οὐσίας πινὸς οἰονεὶ ζύμης ἔξωθεν εἰς τὸ πάσχα τοῦ κυρίου, τὴν
 αἰώνιον ἑορτήν, ἧς ἐστὶν εἰς τὰς γενεὰς δεδομένη; ὅλος γὰρ
 ὁ κόσμος καὶ πάντα τὰ τῆς κίσεως αἷτια πάσχα ἐστὶν, ἑορτὴ
 90 τῶν δέκα πληγῶν τῆς κεραίας ἐνεργεῖται τῆς μιᾶς, ἧς ἐστὶ
 Μωσέως ῥάβδος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δεδομένη, ἢ τῆς Αἰγυπτίοις πλήσ-
 σιν μεταβάλλειν τὰ σώματα, καθάπερ τὴν χεῖρα Μωσέως, τὸ
 ὕδωρ εἰς αἷμα, καὶ τὰ λοιπὰ τούτοις παραπλησίως, [ὡς] ἀκρίδας,
 ὅπερ ἐστὶ χόρτος, τῶν στοιχείων εἰς σάρκα μεταβολὴν λέγει.
 95 πᾶσα γὰρ σὰρξ χόρτος, φησὶν. Οὐδὲν δὲ ἦτιον καὶ τὸν
 ὅλον νόμον οἱ ἄνδρες οὗτοι τοιοῦτόν τινα τρόπον ἐκδέχονται,
 τάχα που κατακολουθήσαντες, ὡς ἐγὼ δοκῶ, Ἑλλήνων τοῖς λέ-
 γουσιν οὐσίαν εἶναι καὶ ποιὸν καὶ ποσὸν καὶ πρὸς τι καὶ ποῦ
 καὶ πότε καὶ κεῖσθαι καὶ ποιεῖν καὶ ἔχειν καὶ πάσχειν.
 1 15. Τοιγαροῦν Μονοίμος αὐτὸς ἐν τῇ πρὸς Θεόφραστον
 ἐπιστολῇ διαρρηθὴν λέγει· Καταλιπὼν ζητεῖν Θεὸν καὶ κτί-
 σιν καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια, ζήτησον αὐτὸν ἀπὸ
 σεαυτοῦ, καὶ μάθε, τίς ἐστὶν ὁ πάντα ἀπαξιαπλῶς ἐν
 5 σοὶ | ἐξιδιοποιούμενος καὶ λέγων· ὁ Θεός μου, ὁ νοῦς
 μου, ἡ διάνοιά μου, ἡ ψυχὴ μου, τὸ σῶμά μου, καὶ
 μάθε, πόθεν ἐστὶ τὸ λυπεῖσθαι καὶ τὸ χαίρειν καὶ τὸ
 ἀγαπᾶν καὶ τὸ μισεῖν καὶ τὸ γρηγορεῖν μὴ θέλοντα
 καὶ τὸ νυστάζειν μὴ θέλοντα καὶ τὸ ὀργίζεσθαι μὴ
 10 θέλοντα καὶ τὸ φιλεῖν μὴ θέλοντα, καὶ ἂν ταῦτα,
 φησὶν, ἐπιζητήσης ἀκριβῶς, εὐρήσεις αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ

79. ἧς] εἰς C

81. μιᾶς κεραίας] μιᾶς C

82 — 86.

2 Mos. 12, 18. 19. Ἐναρχόμενοι τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς
 τοῦ πρώτου ἀφ' ἑσπέρας ἔδεσθε ἄζυμα ἕως ἡμέρας μιᾶς καὶ εἰκάδος τοῦ
 μηνὸς ἕως ἑσπέρας. Ἐπὶ ἡμέρας ζύμη οὐχ εὐρεθήσεται ἐν ταῖς οἰκίαις
 ὑμῶν. 85. Τί γὰρ Roperus: Εἰ γὰρ C M: Τί γὰρ ἂν? Sauppis 88.

πάντα τὰ Sauppis: πάντα C M

90. πληγῶν Roperus: ἀλιπῶν C M,

piente die decima, quod est initium decadis, a quo, inquit, numerant. Monas enim usque ad decimam quartam summa est illius unius apicis perfecti numeri. Unum enim, duo, tria, quattuor fiunt decem, quod est unus apex. A decima quarta autem, inquit, usque ad vigesimam primam hebdoma-75 dem dicit extantem in uno apice mundi creaturam azymam in his omnibus. Quid enim indiguerit, inquit, unus apex substantia aliqua tanquam fermento extrinsecus ad pascha domini, aeternum festum, quod est in generationes datum? Universus enim mundus et omnes creationis causae pascha sunt,80 festum domini. Gaudet enim deus creationis conversione, quae a decem plagis apicis efficitur unius, qui est Mosis virga a deo data in manum Mosis, qua percutiens Aegyptiis convertit corpora, sicuti aquam in sanguinem et reliqua hisce consimiliter, ut locustas, quod quidem est foenum, elemento-85 rum in carnem conversionem dicit; *omnis enim caro foenum*, inquit. Nihilo autem secius et totam legem viri hi in talem quendam modum accipiunt, forsitan secuti, ut ego opinor, Graecos, qui dicunt esse *substantiam* et *quale* et *quantum* et *ad quid* et *ubi* et *quando* et *situm esse* et *fa-*90 *cere* et *habere* et *pati*.

15. Itaque enim Monoimus ipse in epistola ad Theophrastum ait ipsis verbis: *Desinens quaerere deum et creationem et hisce consimilia quaere eum a te ipso et disce, quisnam sit, qui in te omnia omnino sibi ipsi arrogat et ait:* 95 *deus meus, mens mea, intelligentia mea, anima mea, corpus meum, et disce, contristari et gaudere et diligere et odisse et vigilare non volentem et dormire non volentem et irasci non volentem et amare non volentem unde oriatur, et cum haec,* inquit, *requisiveris accurate, reperies eum in te ipso secun-*1 *dum apicem illum unum et multa, qui a se ipso exordium* qui susp. *ἐλῶν* 91. *ῥάνδος* C 91. 92. *ἢ τῆς — μεταβάλλειν*] ἦν τοῖς Αἰγυπτίοις πλήξει μεταβάλλειν coni. M. An ἢ τοῖς Αἰγυπτίοις πλήσων μεταβάλλει? Chr. Petersenius 92. *τὴν χεῖρα Μωσέως*] An haec verba transponenda sunt post *δεδομένη* [εἰς] lin. 91? 92—94. Sententiarum nexus interruptus esse videtur 93. *ὡς* Chr. Petersenius: om C M 94. *τῶν*] *τὴν τῶν*? M 95. Cf. Jes. 40, 6. *Πᾶσα σὰρξ ὁρτός κ. τ. λ.* 97—99. Cf. supra p. 38, 96—98. p. 262, 99—2. 98. *πόσον* C 4. *σεαυτοῦ*] *ἐαυτοῦ* C M Cf. infra l. X, c. 17. p. 326, 34. ed. Ox. 11. *ἐαυτῶ*] *σεαυτῶ*?

ἐν καὶ πολλὰ κατὰ τὴν κεραίαν ἐκείνην, ἃ φ' ἑαυτοῦ
τὴν διεξοδὸν εὐρόντα. Ταῦτα μὲν οὖν ἐκεῖνοι, οἷς οὐκ
ἀνάγκην ἔχομεν τὰ παρ' Ἑλλησι προμεμεριμνημένα παραπιθῆναι
15 οὔσι προδήλοις τοῖς ὑπ' αὐτῶν λεγομένοις τὴν σύστασιν ἔχειν ἐκ
γεωμετρικῆς τέχνης καὶ ἀριθμητικῆς, ἣν γενναιότερον οἱ Πυθα-
γόρου μαθηταὶ διέθεντο, καθὼς ἔστι τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἐπι-
γνώναι ἐν τοῖς τόποις, οἷς προδιηγησάμεθα περὶ πάσης σοφίας
Ἑλλήνων. Ἄλλ' ἐπεὶ καὶ τὰ Μονοίμου αὐτάρκως διελήλεγκται,
20 ἴδωμεν τίνα καὶ οἱ λοιποὶ τεχνάζονται ἑαυτοῖς βουλόμενοι ὄνομα
μάταιον ὑψοῦν.

16. Τατιανὸς δέ, καὶ αὐτὸς γενόμενος μαθητῆς Ἰουστίνου
τοῦ μάρτυρος, οὐχ ὅμοια τῷ διδασκάλῳ ἐφρόνησεν, ἀλλὰ καινά
τινα ἐπιχειρήσας ἔφη αἰῶνας τινὰς ἀοράτους ὁμοίως τοῖς ἀπὸ
25 Οὐαλεντίνου μυθολογήσας. Γάμον δὲ φθορὰν εἶναι παραπλη-
σίως Μαρκίῳνι λέγει. Τὸν δὲ Ἀδὰμ φάσκει μὴ σώζεσθαι διὰ
τὸ ἀρχηγὸν παρακοῆς γεγονέναι. Καὶ ταῦτα μὲν Τατιανός.

17. Ἐρμογένης δέ τις καὶ αὐτὸς νομίσας τι καινὸν φρο-
νεῖν ἔφη τὸν Θεὸν ἐξ ὕλης συγχρόνου καὶ ἀγεννήτου πάντα πε-
30 ποιηκέναι· ἀδυνατίως γὰρ ἔχειν τὸν Θεὸν μὴ οὐκ ἐξ ὄντων τὰ
γινόμενα ποιεῖν. Εἶναι δὲ τὸν Θεὸν ἀεὶ κύριον καὶ ἀεὶ ποιη-
τὴν, τὴν δὲ ὕλην ἀεὶ δούλην καὶ | γινομένην, οὐ πάσαν δέ·

Iren. apud Euseb. *H. E.* IV, 29. Καὶ τοῦτο νῦν ἐξευρέθη
παρ' αὐτοῖς (sc. apud Continentes), Τατιανοῦ τινος πρώτως
ταύτην εἰσενέγκαντος τὴν βλασφημίαν· ὃς Ἰουστίνου ἀκροατῆς
γεγονώς, ἐφ' ὅσον μὲν συνῆν ἐκείνῳ, οὐδὲν ἐξέφηγε τοιοῦτον,
μετὰ δὲ τὴν ἐκείνου μαρτυρίαν ἀποστὰς τῆς ἐκκλησίας, οἰήματι
διδασκάλου ἐπαρθεῖς καὶ τρωθεῖς ὡς διαφέρων τῶν λοιπῶν,
ἴδιον χαρακτῆρα διδασκαλείου συνεστήσατο, αἰῶνάς τινας ἀορά-
τους ὁμοίως τοῖς ἀπὸ Οὐαλεντίνου μυθολογήσας, τὸν γάμον τε
φθορὰν καὶ πορνείαν παραπλησίως Μαρκίῳνι καὶ Σατορνίνῳ
ἀναγορεύσας, τῇ δὲ τοῦ Ἀδὰμ σωτηρίᾳ παρ' ἑαυτοῦ τὴν αἰ-
τιολογίαν (l. ἀντιλογίαν) ποιησάμενος.

13. εὐρόντα] εὐρών C M
qui post λεγομένοις addit οἶαν vel ὄθεν
καὶ τὰ] κατὰ C M

15. ἔχειν] Roepertus: ἔχει C M,
16. ἦν] ἦν C 19.
22—27. Cf. cum his Irenaeum c. haer. I. 28, 1,
cuius graeca verba ex Eusebio hausta, veteremque versionem latinam

reppererit. Haec igitur illi, quibus non opus habemus ea, quae apud Graecos antea meditata sunt, iuxta ponere, cum aperte, quae ab iis dicuntur, profecta sint ex geometrica arte 5 et arithmetica, quam Pythagorae discipuli gnavius exposuerunt, sicuti lecturis cognoscere licet in locis, quibus antea de universa sapientia Graecorum commentati sumus. Quoniam autem et Monoimi doctrina satis coarguta est, videamus, quae- nam et reliqui comminiscantur sibimet ipsis nomen vanum ex-10 tollere cupientes.

16. Tatianus autem, cum et ipse discipulus extiterit Iustini martyris, haud consimilia atque magister sensit, sed nova quaedam conatus dixit aenes quosdam invisibiles similiter at- que Valentiniani confingens. Nuptias autem corruptelam esse 15 similiter atque Marcion dicit. Adam autem salvari negat propterea quod dux inobedientiae extiterit. Et haec quidem Tatianus.

17. Hermogenes autem quidam, et ipse arbitratus se novum quiddam sentire, dixit deum ex materia coeva et non-20 genita universa fecisse; fieri enim non posse, quin deus ex entibus faciat ea quae fiunt. Esse autem deum semper dominum et semper factorem, materiam autem semper servam et

Iren. *c. haer.* I, 28, 1. Et hoc nunc adinventum est apud eos (sc. Continentes), Tatiano quodam primo hanc introducente blasphemiam. Qui cum esset Iustini auditor, in quantum quidem apud eum erat, nihil enarravit tale: post vero illius martyrium absistens ab ecclesia, et praesumptione magistri elatus et inflatus, quasi prae caeteris esset, proprium characterem doctrinae constituit, aenes quosdam invisibiles similiter atque hi qui a Valentino sunt, velut fabulam enarrans, nuptiarum autem corruptelas et fornicationes similiter ut Marcion et Saturninus dicens, Adae autem saluti ex se contradictionem faciens.

textui supposuimus 24. ἀοράτους] παρὰ τοὺς C M 25. μυθολογή-
 σας] μυθολογήσασσι C M, qui coni. μυθολογήσαντας 28. sqq. De Her-
 mogene cf. Tertull. *adv. Hermogenem.* Clem. Alex. *Eclog. prophetic.* §. 56.
 Euseb. *II. E.* IV. 24. Theodoret. *Fab. haer.* I, 19. 29. ἀγενήτου C M

Ἄει γὰρ ἀγρίως καὶ ἀτάκτως φερομένην ἐκόσμησε τούτῳ τῇ
 λόγῳ· δίκην χυτρίου ὑποκαιομένου βράζουσαν ἰδὼν ἐχώρισε
 35 κατὰ μέρος, καὶ τὸ μὲν ἐκ τοῦ παντός λαβὼν ἡμέρωσε, τὸ δὲ
 εἶασεν ἀτάκτως φέρεσθαι, καὶ τὸ ἡμερωθῆναι τοῦτο εἶναι κόσμον
 λέγει, τὸ δὲ ἄγριον μένειν καὶ ὕλην καλεῖσθαι ἄκοσμον. Ταύ-
 την οὐσίαν εἶναι τῶν ἀπάντων λέγει, ὡς καινὸν φέρων δύγμα
 τοῖς αὐτοῦ μαθηταῖς, οὐκ ἐνενόει δέ, ὅτι Σωκρατικὸς ὁ μῦθος
 40 οὗτος τυγχάνει, ὑπὸ Πλάτωνος ἐξειργασμένος βέλτιον ἢ ὑπὸ
 Ἑρμογένους. Τὸν δὲ Χριστὸν υἱὸν εἶναι ὁμολογεῖ τοῦ τὰ πάντα
 κτίσαντος Θεοῦ, καὶ αὐτὸν ἐκ παρθένου γεγενῆσθαι καὶ πνεύ-
 ματος συνομολογεῖ κατὰ τὴν τῶν εὐαγγελίων φωνήν, ὃν μετὰ
 τὸ πάθος ἐγερωθέντα ἐν σώματι πεφηνέναι τοῖς μαθηταῖς, καὶ
 45 ἀνερχόμενον εἰς τοὺς οὐρανούς ἐν τῇ ἡλίῳ τὸ σῶμα καταλελοι-
 πέναι, αὐτὸν δὲ πρὸς τὸν πατέρα πεπορευθῆναι. Μαριναρία δὲ
 χρῆται νομίζων ὑπὸ τοῦ ῥητοῦ συνηγορεῖσθαι οὐπερ ὁ ψαλμοϋ-
 δὸς Δαβὶδ λέγει· Ἐν τῇ ἡλίῳ ἔθετο τὸ σκῆνωμα αὐτοῦ,
 καὶ αὐτὸς ὡς νυμφίος ἐκπορευόμενος ἐκ παστοῦ αὐ-
 50 τοῦ, ἀγαλλιάσεται ὡς γίγας δραμεῖν ὁδόν. Ταῦτα μὲν
 οὖν καὶ Ἑρμογένης ἐπεχείρει.

18. Ἐτεροι δὲ τινες φιλόνοικοι τὴν φύσιν, ἰδιῶται τὴν
 γνῶσιν, μαχιμώτεροι τὸν τρόπον, συνιστάνουσι δεῖν τὸ πάσχα
 τῇ τεσσαρεσκαδεκάτῃ τοῦ πρώτου μηνὸς φυλάσσειν κατὰ τὴν
 55 τοῦ νόμου διαταγὴν, ἐν ἧ ἂν ἡμέρᾳ ἐμπέσῃ, ὑφορώμενοι τὸ γε-
 γραμμένον ἐν νόμῳ, ἐπικατάρτατον ἔσεσθαι τὸν μὴ φυλά-
 ξαντα οὕτως ὡς διασιέλλεται, οὐ προσέχοντες ὅτι Ἰουδαίοις ἐνο-
 μοθετεῖτο τοῖς μέλλουσι τὸ ἀληθινὸν πάσχα ἀναιρεῖν, τὸ εἰς
 ἔθνη χωρῆσαν καὶ πίστει νοούμενον, οὐ γράμματι νῦν τηρού-
 60 μενον· οἱ μὲν ταύτῃ προσέχοντες ἐντολῇ οὐκ ἀφορῶσιν εἰς τὸ
 εἰρημένον ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου, ὅτι διαμαρτύρομαι παντὶ
 περιτεμνομένῳ, ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶ τοῦ πάντα τὸν
 νόμον ποιῆσαι. Ἐν δὲ τοῖς ἑτέροις οὗτοι συμφωνοῦσι πρὸς
 πάντα τὰ τῇ ἐκκλησίᾳ ὑπὸ τῶν ἀποστόλων παραδεδομένα.

34. χυτρίου] χ...τος tribus litteris evanidis C: χωνεύματος M, qui
 putat in C scriptum fuisse χώματος. Cf. Tertull. adv. Hermogen. c. 41:
 Inconditus et inconfusus et turbulentus fuit materiae motus. Sic enim et
 ollae undique ebullientis similitudinem opponis (al. arponis): χ[εύμα]τος
 conii. Sauppium ἐχώρισε] ἐχώρησε CM 38. καινὸν] κενὸν C 42. αὐτὸν] ὅτι
 C M, qui dicit verbum in C magna parte exesum esse, sed apparere

quae fiat, non autem totam. Semper enim turbulenter et incondite motam eam composuit hac ratione: instar ollae igne 25 subiecto ebullientem eam cum videret, divisit ex parte, et aliud ex toto sumptum domuit, aliud incondite moveri sivit, et quod domitum est, hoc esse mundum ait, aliud autem ferum manere et materiam appellari inconditam. Hanc substantiam esse universorum dicit, quasi novum ferens dogma discipulis suis; non 30 autem cogitabat Socraticam hanc esse fabulam, a Platone melius quam ab Hermogene excultam. Christum autem filium esse fatetur dei, qui universum creaverit, eumque e virgine natum esse et spiritu confitetur secundum evangeliorum vocem; quem, postquam passus sit, resuscitatum in corpore ap- 35 paruisse discipulis et in caelos revertentem in sole corpus reliquisse, ipsum vero ad patrem migravisse. Testimonio autem utitur arbitrans defendi se per effatum, quod psalmista David dicit: *In sole posuit tabernaculum suum, et ipse tanquam sponsus procedens de thalamo suo, exultabit ut gigas ad 40 currendam viam.* Haec igitur et Hermogenes aggrediebatur.

18. Alii autem quidam natura litigiosi, scientia indocti, moribus pugnaciores declarant oportere pascha die quarta decima primi mensis observari secundum legis institutum, in quamcunque diem (sc. hebdomadis) inciderit, suspicientes id, 45 quod scriptum est in lege, maledictum fore eum, qui non ita observaturus sit, ut praecipitur, non attendentes ad id, quod lex constituta est Iudaeis verum pascha sublaturis, quod ad gentes transiit et fide intelligitur, non littera nunc observatur: qui ad hoc unum attendentes praeceptum non respi- 50 ciunt id, quod dictum est ab apostolo: *Testificor omni homini circumcidenti se, quoniam debitor est universae legis faciendae.* In reliquis autem hi concinunt cum omnibus, quae ecclesiae ab apostolis tradita sunt.

hoc fuisse, non τό, quare mox γεγένηται scribendum 43. συνομολογῆ] μὲν ὁμολογῆ C 44. πεφηγῆναι] πεφηγῆναι C 45. 46. καταλελοιπῆναι] καταλελυπῆναι C 47. χρῆται] χρῆται C M 48—50. Psalm. 18, 5. 6. 53. συνιστάνουσι] συστάνουσι C 55. ὑφορώμενοι] ὑφορούμενοι C 56. νόμῳ] νόμῳ, ὡς C M. Correxerit Sauprius. 57. ὡς] ὡς C 59. χωρῆσαν] χωρήσαν C: χωρῆσον susp. M 61—63. Gal. 5, 3: Μαρτύρομαι δὲ πάλιν (πάλιν al. om.) παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμονμένῳ, ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι.

65 19. Ἔτεροι δὲ καὶ αὐτοὶ αἰρετικώτεροι τὴν φύσιν, Φρύγες τὸ γένος, προληφθέντες ὑπὸ γυναιῶν ἠπάτηνται, Πρισκίλλης τινὸς καὶ Μαξιμίλλης καλουμένων, ἃς προφήτιδας νομίζουσιν, ἐν ταύταις τὸ παράκλητον πνεῦμα κεχωρηκέναι λέγοντες, καὶ
 70 βίβλους ἀπείρους ἔχοντες πλανῶνται, μήτε τὰ ὑπ' αὐτῶν λελα-
 λημένα λόγῳ κρίναντες, μήτε τοῖς κρίναι δυναμένοις προσέχον-
 τες, ἀλλ' ἀκρίτως τῇ πρὸς αὐτοὺς πίστει προσφέρονται, πλεῖόν
 τι δι' αὐτῶν φάσκοντες [ὡς] μεμαθηκέναι ἢ ἐκ νόμου καὶ προ-
 φητῶν καὶ τῶν εὐαγγελίων. Ὑπὲρ δὲ ἀποστόλους καὶ πᾶν χά-
 75 ρισμα ταῦτα τὰ γύναια δοξάζουσιν, ὡς τολμᾶν πλεῖόν τι Χρι-
 στοῦ ἐν τούτοις λέγειν τινὰς αὐτῶν γεγονέναι. Οὗτοι τὸν μὲν
 πατέρα τῶν ὄλων Θεὸν καὶ πάντων κτίστην ὁμοίως τῇ ἐκκλησίᾳ
 ὁμολογοῦσι καὶ ὅσα τὸ εὐαγγέλιον περὶ τοῦ Χριστοῦ μαρτυρεῖ,
 καινίζουσι δὲ νηστείας καὶ ἐορτὰς καὶ ξηρο-
 80 φαγίας φάσκοντες ὑπὸ τῶν γυναιῶν δεδιδάχθαι. Τινὲς δὲ αὐ-
 τῶν τῇ τῶν Νοητιανῶν αἰρέσει συντιθέμενοι τὸν πατέρα αὐτὸν
 εἶναι τὸν υἱὸν λέγουσι, καὶ τοῦτον ὑπὸ γένεσιν καὶ πάθος καὶ
 θάνατον ἐληλυθέναι. Περὶ τούτων αὐθις λεπτομερέστερον ἐκ-
 85 θήσομαι· πολλοῖς γὰρ ἀφορμὴ κακῶν γεγένηται ἢ τούτων αἵρε-
 σις. Ἰκανὰ μὲν οὖν καὶ τὰ περὶ τούτων εἰρημένα κρίνομεν, δι'
 ὀλίγων τὰ πολλὰ φλύαρα αὐτῶν βιβλία τε καὶ ἐπιχειρήματα
 πᾶσιν ἐπιδείξαντες ἀσθενῆ ὄντα καὶ μηδενὸς λόγου ἄξια, οἷς
 οὐ χρὴ προσέχειν τοὺς ὑγιαίνοντα νοῦν κεκτημένους.

20. Ἔτεροι δὲ ἑαυτοὺς ἀποκαλοῦντες Ἐγκρατίας τὰ μὲν
 90 περὶ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ ὁμοίως καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ ὁμολο-
 γοῦσι, περὶ δὲ πολιτείαν πεφουσιωμένοι ἀνασιρέφονται, ἑαυτοὺς
 διὰ βρωμάτων δοξάζειν νομίζοντες ἀπεχόμενοι ἐμψύχων, ὑδρο-
 ποτοῦντες καὶ γαμεῖν κωλύοντες, καὶ τῷ λοιπῷ βίῳ καταξήρως
 προσέχοντες, μᾶλλον Κυνικοὶ ἢ Χριστιανοὶ οἱ τοιοῦτοι κρίνομε-
 95 νοι, οὐ προσέχοντες τοῖς διὰ τοῦ ἀποστόλου Παύλου εἰς αὐτοὺς
 προειρημένοις, ὅς προφητεύων τὰ μέλλοντα ὑπὸ τινῶν μάτην
 καινίξεσθαι οὕτως ἔφη· Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει· Ἐν
 ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονταί τινες τῆς ὑγιαίνου-
 σης διδασκαλίας, προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις

73. ὡς Millerus recte delendum putat: ἢ ὡς Roperus 79.
 δὲ] τε C 88. τοὺς—κεκτημένους] τοῖς—κεκτημένος C 92. 93.
 ἰδρωποτοῦντες C 96. προφητεύον C 97—8. 1 Tim. 4, 1—5.

19. Alii autem et ipsi natura magis haeretici, genere 55 Phryges, praeoccupati a mulierculis decepti sunt, Priscilla quadam et Maximilla vocatis, quas prophetissas esse putant, dicentes in eas cecidisse paraclitum spiritum; et quendam ante ipsas Montanum simili modo celebrant tanquam prophetam, quorum libros infinitos habentes aberrant, cum neque quae ab 60 iis dicta sunt ratione iudicent, neque ad eos, qui iudicare possunt, sese applicent, sed sine iudicio fiducia in iis collocata adducantur, plura quaedam per eos dicentes semet didicisse quam ex lege et prophetis evangelisque. Supra apostolos autem et quodcunque charisma hasce mulierculas ex- 65 tollunt, ita ut quidam eorum audeant maius aliquod quam Christum dicere in eis extitisse. Hi quidem patrem universi deum omniumque rerum creatorem consimiliter atque ecclesia confitentur et quaecunque evangelium de Christo testatur, novant autem ieiunia et festa et xerophagias et raphanopha- 70 gias, dictitantes a mulierculis semet doctos esse. Quidam autem eorum Noëtianorum haeresi assentientes patrem ipsum esse filium aiunt, et hunc generationem et passionem et mortem subiisse. De his deinde subtilius exponam, multis enim maiorum causa extitit horum haeresis. Idonea igitur et ea, quae 75 de his dicta sunt, censemus, postquam per pauca multos ineptos eorum et libros et conatus omnibus demonstravimus, utpote infirmos nulloque verbo dignos, quibus non sese applicare oportet eos, qui sana mente praediti sunt.

20. Alii autem semet appellantes Encratitas ea, quae ad 80 deum et Christum pertinent, similiter atque etiam ecclesia confitentur, quoad vitae institutionem autem inflati versantur, cum arbitantes sese per cibos gloriari abstineant animatis, aquam potent et nubere prohibeant et reliquae vitae peraridae studeant, Cynici qui potius quam Christiani iudicantur, 85 non attendentes ad ea, quae per Paulum apostolum in eos praedicta sunt, qui praedicens ea, quae frustra quidam novaturi essent, dixit in hunc modum: *Spiritus autem manifeste dicit: In novissimis temporibus discedent quidam a sana doctrina attendentes spiritibus erroris et doctrinis daemoniorum,* 90

97. λέγει] λέγει, ὅτι Paulus l. l.

98. 99. ὑγιανοῦσης διδασκαλίας]

πίστεως Paulus l. l.: τῆς ὑγιουῶς πίστεως apud Origenem.

1 καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, ἐν ὑποκρίσει ψευδο-
 λόγων, κεκαυτηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν, κω-
 λυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἃ ὁ Θεὸς ἔ-
 κτισεν εἰς μετάληψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς
 5 καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν, ὅτι πᾶν κτίσμα Θεοῦ
 καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον μετὰ εὐχαριστίας λαμ-
 βανόμενον. Ἄγι|άζεται γὰρ διὰ λόγου Θεοῦ καὶ ἐν-
 τεύξεως. Ἰκανὴ μὲν οὖν αὕτη ἡ φωνὴ τοῦ μακαρίου Παύλου
 πρὸς ἔλεγχον τῶν οὕτως βιούντων καὶ σεμννομένων δικαίων
 10 εἰς τὸ δεῖξαι ὅτι καὶ τοῦτο αἵρεσις. Εἰ δὲ καὶ ἕτεραί τινες αἵ-
 ρέσεις ὀνομάζονται Καϊνῶν, Ὀφιτῶν ἢ Νοχαϊτῶν καὶ ἐτέρων
 τοιούτων, οὐκ ἀναγκαῖον ἡγημαὶ τὰ ὑπ' αὐτῶν λεγόμενα ἢ γι-
 νόμενα ἐκθέσθαι, ἵνα μὴ κἄν ἐν τούτῳ τινὰς αὐτοὺς ἢ λόγου
 ἀξίους ἡγῶνται. Ἀλλ' ἐπεὶ καὶ τὰ περὶ τούτων ἀντάρκη δοκεῖ
 15 εἶναι, παρέλθωμεν ἐπὶ τὴν πᾶσι τῶν κακῶν αἰτίαν αἵρεσιν
 Νοητιανῶν, τὴν τε ῥίζαν αὐτῆς ἀναπτύξαντες, καὶ τὸν ἔνδον ὄντα
 ἰὸν φανερόν ἐλέγξαντες, παύσωμεν τῆς τοιαύτης πλάνης τοὺς
 ἐπαγομένους ὑπὸ πνεύματος βιαίου, δίκην χειμάρρου. |

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ ΒΙΒΛΙΟΝ Θ'.

- 1 1. Τάδε ἔνεσιν ἐν τῇ ἐννάτῃ τοῦ κατὰ πασῶν αἵρέσεων
 ἐλέγχου·
2. Τίς ἡ Νοητοῦ βλάσφημος ἀφροσύνη, καὶ ὅτι δόγμα-
 σιν Ἡρακλείτου τοῦ σκοτεινοῦ προσέσχεν, οὐ τοῖς Χριστοῦ.
- 5 3. Καὶ πῶς Κάλλιστος μίξας τὴν Κλεομένους μαθητοῦ
 Νοητοῦ καὶ Θεοδοῦτου αἵρεσιν, ἐτέραν καινότεραν αἵρεσιν συνέ-
 στησε, καὶ τίς ὁ τούτου βίος.
4. Τίς ἡ καινὴ ἐπιδημία τοῦ ξένου δαίμονος Ἡλχασαῖ,

9. προσελέγχον C 11. ὀνομάζονται] ὀνομάζοντο C: ὀνομά-
 ζοντο M Καϊνῶν] καινῶν C ἢ Νοχαϊτῶν] ἢ Νοαχιτῶν?
 ἢ Ἐνωχιτῶν? 13. 14. τινὰς αὐτοὺς ἢ λόγου ἀξίους ἡγῶνται] τι-
 νὰς αὐτοὺς ἢ λ. α. ἡγιῶμαι C: τινὲς αὐτοὺς λόγου ἀξίους ἡγῶνται Bun-

in hypocrisi loquentium mendacium et cauteriatam habentium suam conscientiam, prohibentium nubere, abstinere a cibis, quos deus creavit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus et his qui cognoverunt veritatem, quia omnis creatura dei bona et nihil reiiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur: sanctificatur enim per verbum dei et orationem. Idonea igitur haec vox beati Pauli ad refutandos eos, qui ad hunc modum vitam agunt et se iustos iactant, ut demonstretur hoc quoque esse haeresin. Sin vero et aliae quaedam haereses appellantur Cainorum, Ophitarum vel Noachitarum et reliquorum huiusmodi, haud necessarium duco quae ab eis dicta vel facta sunt exponere, ne forsitan ideo semet aliquos vel verbo dignos existiment. Quoniam autem et ea, quae ad hos pertinent, sufficere videntur, transeamus ad eam, quae omnibus malorum causa extitit, Noëtianorum haeresin, eiusque radice explicita et veneno, quod intus est, manifeste demonstrato, coërceamus a tali errore eos, qui a violento spiritu instar torrentis ducuntur.

REFUTATIONIS OMNIUM HAERESIUM LIBER NONUS.

1. Haec insunt in nono libro refutationis omnium haeresium:

2. Quenam sit Noëti blasphema insipientia, qui Heracliti obscuri placitis sese applicuerit, non Christi.

3. Et quomodo Callistus Cleomenis, Noëti discipuli, et Theodoti haeresi commixta aliam haeresin conflaverit, et quanam fuerit eius vita.

4. Quinam fuerit recens adventus mirabilis daemonis El-

senius in *Hippolytus and his age Lond. 1854. Vol. I. p. 385 not.* πινός αὐτοῦς λόγον ἀξίους ἠγῶμαι susp. Sauppius 16. 17. ἔνθον ὄντα ἰόν] ἐνδύοντα οἰονεὶ C M, qui pro οἰονεὶ susp. ὄθιν, sive potius ἰόν. 18. ἐπαγομένους] ἀπαγομένους coni. M χεμάρου C 2. ἐλλέγχου C 8. καινή] κενή C M

καὶ ὅτι σκέπη τῶν ἰδίων σφαλμάτων τὸ δοκεῖν προσέχειν νόμῳ,
10 τῷ δὲ ὄντι γνωστικοῖς δόγμασιν ἢ καὶ ἀστρολογικοῖς καὶ μα-
γείαις πρόσκειται.

5. Τίνα παρὰ Ἰουδαίοις ἔθῃ καὶ πόσαι τούτων διαφοραί.

6. Πολλοῦ τοίνυν τοῦ περὶ πασῶν αἰρέσεων γενομένου
ἡμῖν ἀγῶνος μηθὲν γε ἀνεξέλεγκτον καταλιποῦσι, περιλείπεται
15 νῦν ὁ μέγιστος ἀγών, ἐκδιηγῆσασθαι καὶ διελέγξαι τὰς ἐφ'
ἡμῖν ἐπαναστάσας αἰρέσεις, δι' ὧν τινες ἀμαθεῖς καὶ τολμηροὶ
διασκεδαννύειν ἐπεχείρησαν τὴν ἐκκλησίαν, μέγιστον τάραχον
κατὰ πάντα τὸν κόσμον ἐν πᾶσι τοῖς πιστοῖς ἐμβάλλοντες. Δο-
κεῖ γὰρ ἐπὶ τὴν ἀρχηγὸν τῶν κακῶν γενομένην γνώμην ὁρμή-
20 σαντας διελέγξαι, τίνες αἱ ταύτης ἀρχαί, ὅπως εὐγνωστοὶ αἱ
ἐκφράδες αὐτῆς ἅπασι γενόμεναι καταφρονηθῶσι.

7. Γεγένηται τις ὀνόματι Νοητός, τῷ γένει Συμωναῖος.
Οὗτος εἰσηγήσατο αἵρεσιν ἐκ τῶν Ἡρακλείτου δογμάτων· οὗ διά-
κονος καὶ μαθητῆς γίνεται Ἐπίγονός τις τοῦνομα, ὅς τῃ Ῥώμῃ
25 ἐπιδημήσας ἐπέσπειρε τὴν ἄθεον γνώμην. Ὡς μαθητεύσας Κλεο-
μένης, καὶ βίῳ καὶ τρόπῳ ἀλλότριος τῆς ἐκκλησίας, ἐκράτνε
τὸ δόγμα, κατ' ἐκεῖνο καιροῦ Ζεφυρίνου διέπειν νομίζοντος τὴν
ἐκκλησίαν, ἀνδρὸς ἰδιώτου καὶ αἰσχροκερδοῦς· [ὅς] τῷ κέρδει
προσφερομένῳ πειθόμενος συνεχώρει τοῖς προσιοῦσι τῷ Κλεο-
30 μένῃ μαθητεύεσθαι, καὶ αὐτὸς ὑποσυρόμενος τῷ χρόνῳ ἐπὶ τα
αὐτὰ ὄρητο, συμβούλου καὶ συναγωνιστοῦ τῶν κακῶν ὄντος
αὐτῷ Καλλίστου, οὗ τὸν βίον καὶ τὴν ἐφευρεθεῖσαν αἵρεσιν μετ'
οὐ πολὺ ἐκθήσομαι. Τούτων κατὰ διαδοχὴν διέμεινε τὸ διδα-
σκαλεῖον κρατυνόμενον καὶ ἐπαῦξον διὰ τὸ συναίρεσθαι αὐτοῖς
35 τὸν Ζεφυρίνον καὶ τὸν Κάλλιστον, καίτοι ἡμῶν μηδέποτε συγ-
χωρησάντων, ἀλλὰ πλειστάκις ἀντικαθεστώτων πρὸς αὐτοὺς καὶ
διελεγεξάντων καὶ ἄκοντας βιασαμένων τὴν ἀλήθειαν ὁμολογεῖν·
οὐ πρὸς μὲν ὄραν αἰδούμενοι καὶ ὑπὸ τῆς ἀληθείας συναγόμε-
νοι ὠμολόγουν, μετ' οὐ πολὺ δὲ ἐπὶ τὸν αὐτὸν βόρβορον ἀνε-
40 κυλίοντο. |

9. 10. νόμῳ; τῷ δὲ ὄντι] νόμῳ τῷ δέοντι, C M, qui κἄν γνωστ. et
προσκέηται conī. 10. 11. μαγείαις C. 12. παρὰ] τὰ C M: Fort. Ἰουδαίων,
sive τὰ delendum. M: τὰ παρὰ conī. Sauppīus . 13. sqq. capp. 6—12.
recensuit Bunsenius in *Analecta Ante-Nicaena* Vol. I. p. 363 sqq. 13.
πολλοὶ τοίνυν C 14. μηθὲν γε Christ. Petersenius: μηθὲν τε
C M: μηθὲν τι Roepērus: μηθὲν δὲ Bunsenius 16. αἰρέσεις om

chasai, tegumentumque priorum errorum esse speciem, qua legi sese applicet, re vera autem gnosticis placitis vel etiam astrologicis artibusque magicis eum incumbere.

5. Quinam apud Iudaeos sint mores quotque eorum differentiae.

6. Multum igitur cum de omnibus haeresibus certamen existerit nobis, qui certe nullam irrefutatam omisimus, iam relinquitur maximum certamen enarrandarum refutandarumque haeresium, quae nostra aetate insurrexerunt, per quas indocti quidam et temerarii ecclesiam dilacerare aggressi sunt, maximam perturbationem per totum mundum omnibus fidelibus iniicientes. Placet enim ut in sententiam, quae auctor malorum extitit, irruentes coarguamus quatenus eius principia sint, ut turiones eius ab omnibus bene cogniti contemnantur.

7. Extitit vir quidam, cui nomen Noëto, genere Smyrnaeus. Hic introduxit haeresin ex Heracliti placitis; cuius minister et discipulus fit Epigonus quidam vocatus, qui Romae degens supereminabat impiam illam sententiam. Cuius discipulus factus Cleomenes, et vita et moribus alienus ab ecclesia, corroborabat doctrinam, Zephyrino illa aetate se administrare arbitrante ecclesiam, viro indocto et turpis lucri cupido, qui lucro oblato persuasus indulgebat adeuntibus, ut Cleomenis discipuli fierent, et ipse allectus postmodum in eadem ruebat, dum ei consultor et adiutor malorum erat Callistus, cuius vitam et adinventam haeresin paullo post exponam. Horum secundum successionem permansit schola corroborans se et accrescens, propterea quod eis auxiliabantur Zephyrinus et Callistus, quam nos nunquam morem eis gessimus, sed creberrime obstitimus eis eosque coarguimus et invitos coëgimus veritatem confiteri: qui ad tempus quidem prudentes et a veritate coacti confitebantur, paullo post autem ad idem coenum revolvebantur.

40

Bunsenius	17. διασκεδανοίην C	18. πᾶσι τοῖς] πᾶσις C
19. ἐπὶ] ἐπεὶ Bunsenius	24. τῇ Ῥώμῃ C	28. ὅς add M:
οἱ Bunsenius	29. 30. Κλεομένει] Κλεομένη C	31. συμβόλου pr C
συναγωνιστοῦ Bunsenius	32. αὐτῷ] αὐτοῦ Bunsenius	34. συναί-
ρεσθαι] συναϊρεῖσθαι C M. Correxit etiam Bunsenius	36. ἀντικαθεστώ-	
των C	37. διελλεγξάντων C	39. 40. Cf. 2 Petr. 2, 22. . . κύων

8. Ἄλλ' ἐπεὶ τῆς γενεαλογίας αὐτῶν τὴν διαδοχὴν ἐπεδείξαμεν, δοκεῖ λοιπὸν καὶ τῶν δογμάτων τὴν κακοδιδασκαλίαν ἐκθῆσθαι, [καὶ] πρότερον τὰ Ἡρακλείτω τῷ σκοτεινῷ δόξαντα παραθεμένους, ἔπειτα καὶ τὰ τούτων μέρη Ἡρακλείτεια ὄντα φανερωῶσαι, ἃ τυχόντες οἱ νῦν προστάται τῆς αἰρέσεως οὐκ ἴσασιν ὄντα τοῦ σκοτεινοῦ, νομίζοντες εἶναι Χριστοῦ. Οἷς εἰ ἐνέτυχον, καὶν οὕτω δυσωπηθέντες παύσσονται τῆς ἀθέου δυσφημίας. Ἄλλ' εἰ καὶ πρότερον ἔκκειται ὑφ' ἡμῶν ἐν τοῖς Φιλοσοφουμένοις ἡ δόξα Ἡρακλείτου, ἀλλὰ γε δοκεῖ προσαναπαραχθῆναι καὶ νῦν, ὅπως διὰ τοῦ ἐγγίονος ἐλέγχου φανερωῶς διδαχθῶσιν οἱ τούτου νομίζοντες Χριστοῦ εἶναι μαθητάς, οὐκ ὄντας, ἀλλὰ τοῦ σκοτεινοῦ.

9. Ἡράκλειτος μὲν οὖν φησιν εἶναι τὸ πᾶν διαιρειτὸν ἀδιαίρειον, γενητὸν ἀγένητον, θνητὸν ἀθάνατον, λόγον, αἰῶνα, πατέρα υἱόν, θεὸν δίκαιον. Οὐκ ἐμοῦ ἀλλὰ τοῦ λόγου ἀκούσαντας ὁμολογέειν σοφὸν ἔστιν, ἐν πάντα εἰδέναι, ὃ Ἡράκλειτός φησι, καὶ ὅτι τοῦτο οὐκ ἴσασι πάντες οὐδὲ ὁμολογοῦσιν, ἐπιμέμφεται ὧδέ πως· Οὐ ξυνίασιν ὅπως διαφερόμενον ἐωυτῷ ὁμολογέει· παλίντροπος ἁρμονίη ὅπως περ τόξου καὶ λύρης. Ὅτι δὲ λόγος ἔστιν αἰὲ τὸ πᾶν καὶ διὰ παντὸς ὢν, οὕτως λέγει· Τοῦ δὲ λόγου τοῦδε ἐόντος αἰὲ ἀξύνετοι γίνονται ἄνθρωποι καὶ πρόσθεν ἢ ἀκοῦσαι καὶ ἀκούσαντες τὸ πρῶτον· γινομένων γὰρ πάντων κατὰ τὸν λόγον τόνδε ἀπείροισιν | εἰκόασιν πειρώμενοι καὶ ἐπέων καὶ ἔργων τοιουτέων, ὁκοῖα ἐγὼ διηγεῦμαι, διαιρέων κατὰ φύσιν καὶ φράζων ὅπως ἔχει. Ὅτι δὲ ἐσσι παῖς τὸ πᾶν καὶ δι' αἰῶνος αἰώνιος

ἱπιστρέφας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα, καὶ ὅς λουσαμένη εἰς κύλισμα (al. κύλισμον) βορβόρον. 43. καὶ Sauppium: om C M 43. 44. παραθεμένους Bunsenius 44. ἔπειτα] ἐπεὶ C μέρη] An delendum? 45. ἴσασιν C 48. Φιλοσοφουμένοις] φιλοσοφουμένους C. Cf. supra lib. I, c. 4. p. 14. 16. 49. προσαναπαραχθῆναι] πρὸς ἀνπαραχθῆναι C: προσαντιπαραχθῆναι? 50. ἐγγίονος ἐλέγχου C 50. 51. οἱ τοιοῦτοι — μαθηταί, οὐκ ὄντες conī. Sauppium 52. Cum sequentibus cf. J. Bernaysii Ep. crit. ad Bunsenium et Adnotationes ad Heracleitea fragmenta in Bunsenii Analect. Ante-Nicaen. Vol. III. p. 331 sqq. Eiusdem Neue Bruchstücke des Heraklit von Ephesus in Rheinisches Museum für Philologie. Neue Folge 9ter Jahrgang 1853. p. 241 sqq. 52. μὲν οὖν] μὲν οὖν ἐν susp. Bernaysius in Mus. Rhenan. p. 250. 54 — 56. Cf. Bernaysius l. l. 248 sqq. 54. λόγου Bernaysius et Bunsenius: δόγματος C M 55. ὁμολογέειν Bernaysius: ὁμολογ εἶν C M Bunsenius ἔστιν] ἐστι καὶ susp. Sauppium ἐν] ἐν C 55. 56.

8. Quoniam autem genealogiae eorum successionem ostendimus, placet iam et dogmatum pravam doctrinam exponere, et Heracliti obscuri placitis prius allatis, tum etiam nonnulla eorum esse Heraclitea demonstrare, quae fortasse qui nunc haeresi praesunt non norunt esse Obscuri, cum Christi esse⁴⁵ arbitrentur. Quae si legerent, vel hoc modo pudore confusi desistent ab impio convicio. Tametsi etiam prius a nobis exposita est in Philosophumenis sententia Heracliti, nihilominus placet etiam nunc eam e contrario iuxtaponere, ut per propiorem confutationem aperte doceantur huius qui semet⁵⁰ Christi arbitrantur esse discipulos, non esse, sed obscuri illius.

9. Heraclitus igitur [unum] ait esse universum divisum indivisum, genitum non-genitum, mortale immortale, verbum, aevum, patrem filium, deum iustum. *Eos, qui non mihi sed verbo auscultaverunt, confiteri sapiens est, semet novisse*⁵⁵ *universum unum esse*, ait Heraclitus, et quod hoc non omnes norint neque confiteantur, reprehendit in hunc fere modum: *Non intelligunt, quomodo differens sibi consentiat; reflexa harmonia sicuti arcus et lyrae.* Rationem autem esse semper, cum sit universum et per universum, ait in hunc modum:⁶⁰ *Rationis autem huiusce, quae semper est, non-intelligentes existunt homines et antequam audiverunt et cum primum audiverunt; omnium enim quae secundum hanc rationem fiunt imperitis similes sunt, dum periclitantur et verba et opera talia, qualia ego perago dividens secundum naturam atque de-*⁶⁵ *clarans quomodo sese habeant.* Puerum (filium) autem esse universum et per aevum aeviternum regem universi ait in

εἰδέναι] εἶναι M falso; cf. Bernaysius l. l. Etiamsi Heraclitus ἐν pro subiecto acceperit, Hippolytus certe ἐν pro parte obiecti, quae πάντα explicaret, habuit

56. εἴσασιw C 57—59. Cf. Schleiermacher, *Herakleitos der Dunkle* in *Wolf und Buttmann Museum der Alterthumswissenschaft* p. 410 sqq. Bernaysius in *Mus. Rhenan. Jahrgang 7.* p. 94. not.

58. ὁμολογέει] ὁμολογέειw C 60. ὤν] ὤw C: αἰῶνος Bernaysius et Bunsenius 60—66. Cf. *Fragm. 47 ap. Schleiermacherum*

60. 61. τοῦδε ἐόντος] τοῦ δέοντος C M 61. ἀξύνετοι] ξετοὶ C 62. ἀκούσαντας C γινόμενον C 63. ἀπείροισιν Bernaysius et Bunsenius: ἀπειροὶ εἶσιν C M: ἀπειροὶ Schleiermacherus

64. ὅποια C. 65. διήγευμαι, διερέων C 66. ὅπως C

βασιλεύς τῶν ὄλων οὕτως λέγει· Αἰὼν παῖς ἔστι παίζων,
 πεττεύων· παιδὸς ἢ βασιληΐη. Ὅτι δέ ἐστιν ὁ παῖς πάν-
 των τῶν γεγονότων γενητὸς ἀγέννητος, κτίσις δημιουργός, ἐκείνου
 70 λέγοντος ἀκούομεν· Πόλεμος πάντων μὲν πατήρ ἐστι,
 πάντων δὲ βασιλεύς, καὶ τοὺς μὲν θεοὺς ἔδειξε τοὺς
 δὲ ἀνθρώπους, τοὺς μὲν δούλους ἐποίησε τοὺς δὲ
 ἐλευθέρους. Ὅτι δέ ἐστιν ἀρμονίη ὅπως περ
 τόξου καὶ λύρης. Ὅτι δὲ . . . ἀφανὴς ὁ ἀόρατος ἄγνωστος
 75 ἀνθρώποις, ἐν τούτοις λέγει· Ἀρμονίη ἀφανῆς φανερῆς
 κρείττων· ἐπαινεῖ καὶ προθαυμάζει πρὸ τοῦ γινωσκομένου τὸ
 ἄγνωστον αὐτοῦ καὶ ἀόρατον τῆς δυνάμεως. Ὅτι δέ ἐστιν ὄρα-
 τὸς ἀνθρώποις καὶ οὐκ ἀνεξεύρετος, ἐν τούτοις λέγει· Ὅσων
 ὄψις, ἀκοή, μάθησις, ταῦτα ἐγὼ προτιμέω, φησί, του-
 80 τέστι τὰ ὄρατὰ τῶν ἀοράτων . . . ἀπὸ τῶν τοιούτων αὐτοῦ
 λόγων κατανοεῖν ῥάδιον· Ἐξηπάτηνται, φησίν, οἱ ἀνθρώ-
 ποι πρὸς τὴν γνῶσιν τῶν φανερῶν παραπλησίως
 Ὀμήρω, ὅς ἐγένετο τῶν Ἑλλήνων σοφώτερος πάντων.
 Ἐκεῖνόν τε γὰρ παῖδες φθειρας κατακτείνοντες ἐξη-
 85 πάτησαν εἰπόντες· ὅσα εἶδομεν καὶ κατελάβομεν,
 ταῦτα ἀπολείπομεν, ὅσα δὲ οὔτε εἶδομεν οὔτ' ἐλά-
 βομεν, ταῦτα φέρομεν.

10. Οὕτως Ἡράκλειτος ἐν ἴσῃ μοίρᾳ τίθεται καὶ τιμᾶ τὰ
 ἐμφανῆ τοῖς ἀφανέσιν, ὡς ἐν τι τὸ ἐμφανὲς καὶ | τὸ ἀφανὲς
 90 ὁμολογουμένως ὑπάρχον. Ἔστι γὰρ, φησίν, ἀρμονίη ἀφανῆς
 φανερῆς κρείττων· καὶ ὅσων ὄψις, ἀκοή, μάθησις (του-
 τέστι τὰ ὄρατα), ταῦτα, φησίν, ἐγὼ προτιμέω, οὐ τὰ ἀφανῆ
 προτιμήσας. Τοιγαροῦν οὐδὲ σκότος οὐδὲ φῶς, οὐδὲ πονηρὸν
 οὐδὲ ἀγαθὸν ἕτερόν φησιν εἶναι ὁ Ἡράκλειτος, ἀλλὰ ἐν καὶ τὸ

67. 68. Cf. Schleiermacher. ad Fragm. 38. p. 429 sq. et Bernaysius in *Rhein. Museum Jahrg.* 7. p. 108 sqq. 68. Ὅτι δέ ἐστιν ὁ] Ὅτι δέ ἐστιν ὁ πόλεμος M. Cf. J. Bernays. *Ep. crit. in Bunsenii Analectis Ante-Nicaenis* Vol. III. p. 332 sq. 69. γενητὸς Bernaysius l. l. p. 333. et Bunsenius: γενητῶν C M κτίσις] κτίσεως susp. M. Cf. Bernays. l. l. 70. ἀκούομεν] ἀκούωμεν M et Bernaysius 70—73. Cf. Schleiermacher. ad Fragm. 32. p. 408. et Bernays. *Rhein. Museum* 9. p. 258 not. 2. 71. ἔδειξε] ἀνέδειξε susp. Roeperus 73. Post ἐστιν lacunam signavimus cum Bernaysio et Bunsenio; hoc loco aliquid excidisse vidit iam M 74. Post δὲ

hunc modum: *Aevum puer est ludens, calculos in alea movens; pueri est regnum.* Omnium autem quae extiterunt patrem esse genitum non-genitum, creaturam conditorem, addimus ex illo dicente: *Bellum omnium pater est, omnium rex, et alios deos ostendit alios homines, alios servos fecit alios liberos.* Esse autem *harmonia sicuti arcus et lyrae.* Quod autem *occultus, invisibilis, incognitus hominibus, his ait verbis: Harmonia occulta manifesta melior.* Collaudat et admiratur prae iis quae cognoscuntur ea quae sunt incognita et invisibilia eius potestatis. Esse autem eum visibilem hominibus et non ininvestigabilem, his ait verbis: *Quorumcunque est visus, auditus, intellectus, haec ego profero, inquit, hoc est visibilia prae invisibilibus* ex huiusmodi eius sermonibus facile est cognitu: *Falsi sunt, inquit, homines quoad scientiam rerum manifestarum similiter atque Homerus, qui omnium Graecorum fuit sapientissimus. Etenim illum pueri pediculos interficientes fefellerunt dicentes: Quaequae vidimus et deprehendimus, haec derelinquimus, quaequae autem neque vidimus neque prehendimus, haec ferimus.*

10. Ita Heraclitus in eodem loco ponit et aestimat manifesta atque occulta, quasi unum idemque manifestum atque occultum sine controversia extet. *Est enim, inquit, harmonia occulta manifesta melior; et: Quorumcunque est visus, auditus, intellectus (hoc est organa), haec, inquit, ego profero, non occulta proferens.* Igitur neque tenebras neque lucem, nec malum nec bonum aliud ait esse Heraclitus, immo vero unum

vocula verme exesa in C, quam lacunam M explevit voc. *ἔστιν* 75. 76.

Cf. Schleiermacher. Fragm. 36. p. 420. 76. 77. Alludit fort. ad Rom. 1, 19. 20.

78. ἀνεξέρχεται] ἀν ἐξερχετός C ὄσον] ὄσον C

80. τὰ ὄρατὰ] Bernaysius et Bunsenius inter τὰ et ὄρατὰ lacunam signaverunt ἀπὸ τῶν] Bunsenius commate posito ante

ἀπὸ haec arctius coniungit cum prioribus: M ante ἀπὸ aliquid excidisse censet 81—87. Cf. Vitarum Scriptt. Gr. min. Ed. Westermann.

Vit. Homeri p. 18. 23. 25. 28. 90. ἔστι γὰρ M: Τίς γὰρ C: Τί γὰρ; Bernaysius et Bunsenius ἀρμονίη] ἀρμονία ἡ C Bernaysius et Bunsenius

91. ὄσον] ὄσον C 93. 94. οὔτε—οὔτε—οὔτε—οὔτε

coni. Sauppis 93. Post προσιμίας Bernaysius et Bunsenius signum interrogationis posuerunt

95 αὐτό. Ἐπιτιμᾶ γοῦν Ἡσιόδῳ, ὅτι ἡμέραν καὶ νύκτια οἶδεν·
 ἡμέρα γὰρ, φησί, καὶ νύξ ἔστιν ἓν, λέγων ὡδέ πως· Διδά-
 σκαλος δὲ πλείστων Ἡσιόδου· τοῦτον ἐπίστανται
 πλεῖστα εἰδέναι, ὅστις ἡμέρην καὶ εὐφρόνην οὐκ
 ἐγίνωσκεν· ἔστι γὰρ ἓν. Καὶ ἀγαθὸν καὶ κακόν· Οἱ γοῦν
 1 ἰατροί, φησὶν ὁ Ἡράκλειτος, τέμνοντες, καίοντες, πάντη
 βασανίζοντες κακῶς τοὺς ἀρρωστοῦντας, ἐπαιτιῶν-
 ται μηδὲν ἄξιον μισθὸν λαμβάνειν παρὰ τῶν ἀρ-
 ρωστούντων, ταῦτα ἐργαζόμενοι τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰς
 5 νόσους. Καὶ εὐθὺ δέ, φησί, καὶ στρεβλὸν τὸ αὐτὸ ἔστι. Γνα-
 φέων, φησὶν, ὁδὸς εὐθεῖα καὶ σχολιή — ἡ τοῦ ὄργανου
 τοῦ καλουμένου κοχλίου ἐν τῷ γραφείῳ περιστροφῇ εὐθεῖα καὶ
 σχολιή· ἄνω γὰρ ὁμοῦ καὶ κύκλῳ περιέρχεται — μία ἐστί,
 φησί, καὶ ἡ αὐτή. Καὶ τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω ἐν ἔστῃ καὶ
 10 τὸ αὐτό· ὁδὸς ἄνω κάτω μίη καὶ ὠυτή. Καὶ τὸ μιαρὸν
 φησι καὶ τὸ καθαρὸν ἐν καὶ ταῦτὸν εἶναι, καὶ τὸ πότιμον καὶ
 τὸ ἄποτον ἐν καὶ τὸ αὐτὸ εἶναι· Θάλασσα, φησὶν, ὕδωρ
 καθαρώτατον καὶ μιαρῶτατον, ἰχθυῖσι μὲν πότιμον
 καὶ σωτήριον, ἀνθρώποις δὲ ἄποτον καὶ ὀλέθριον.
 15 Λέγει δὲ ὁμολογουμένως τὸ ἀθάνατον εἶναι θνητὸν καὶ τὸ θνη-
 τὸν ἀθάνατον διὰ τῶν τοιούτων λόγων· Ἀθάνατοι θνητοί,
 θνητοὶ ἀθάνατοι, ζῶντες τὸν ἐκείνων θάνατον, τὸν
 δὲ ἐκείνων βίον τεθνεῶτες. Λέγει δὲ | καὶ σαρκὸς ἀνά-
 στασιν ταύτης φανεραῖς ἐν ἧ γεγενήμεθα, καὶ τὸν θεὸν οἶδε
 20 ταύτης τῆς ἀναστάσεως αἴτιον οὕτως λέγων· Ἐνθα δ' ἐόντι
 ἐπανίστασθαι καὶ φύλακας γίνεσθαι ἐγερτιζόντων
 καὶ νεκρῶν. Λέγει δὲ καὶ τοῦ κόσμου κρίσιν καὶ πάντων
 τῶν ἐν αὐτῷ διὰ πυρὸς γίνεσθαι λέγων οὕτως· Τὰ δὲ πάντα

95. οἶδεν] οὐκ οἶδεν? Cf. lin. 98. 99. et Hesiod. *Theogon.* v. 123sq. 748 sqq.

96—5. Cf. Ed. Zeller, *Die Philosophie der Griechen in ihrer geschichtlichen Entwicklung.* Erster Theil. Tübingen 1856. p. 455. not. 2.

98. εὐφρόνην] εὐφροσύνην C 99. ἐγίνωσκεν· ἔστι γὰρ ἓν. Καὶ ἀγαθὸν καὶ κακόν· Bernaysius et Bunsenius: ἐγίνωσκεν. Ἔστι γὰρ ἓν καὶ ἀγαθὸν καὶ κακόν. C M: ἐγίνωσκεν, ἔστι γὰρ ἓν καὶ ἀγαθὸν καὶ κακόν. Zellerus l. l. 2. 3. ἐπαιτιῶνται]

ἐπαιτιῶνται Bernaysius et Bunsenius 3. μηδένα coni. Saupprius 3. ἄξιον μισθὸν] ἄξιον μισθῶν C M Zellerus: ἄξιοι μισθῶν Bernaysius et Bunsenius

4. 5. ταῦτὰ ἐργαζόμενοι τὰγαθὰ καὶ [τὰ κακὰ] τὰς νόσους coni. Saupprius 4. καὶ τὰς] κατὰ τὰς susp. Petersenius 5. 6.

οἰακίζει κεραυνός, τουτέστι κατευθύνει· κεραυνὸν τὸ πῦρ
 25 λέγων τὸ αἰώνιον. Λέγει δὲ καὶ φρόνιμον τοῦτο εἶναι τὸ πῦρ
 καὶ τῆς διοικήσεως τῶν ὄλων αἴτιον· καλεῖ δὲ αὐτὸ χρημο-
 σύνην καὶ κόρον· χρημοσύνη δὲ ἐστὶν ἡ διακόσμησις κατ' αὐ-
 τόν, ἡ δὲ ἐκπύρωσις κόρος· Πάντα γὰρ, φησί, τὸ πῦρ ἐπελ-
 θὸν κρινεῖ καὶ καταλήψεται. Ἐν δὲ τούτῳ τῇ κεφαλαίῳ
 30 πάντα ὁμοῦ τὸν ἴδιον νοῦν ἐξέθετο, ἅμα δὲ καὶ τὸν τῆς Νοη-
 τοῦ αἰρέσεως, δι' ὀλίγων ἐπέδειξα οὐκ ὄντα Χριστοῦ ἀλλὰ
 Ἑρακλείτου μαθητῆν. Τὸν γὰρ ποιητὸν κόσμον αὐτὸν δημιουρ-
 γὸν καὶ ποιητὴν ἑαυτοῦ γινόμενον οὕτω λέγει· Ὁ θεὸς ἡμέρη
 εὐφρόνη, χειμῶν θέρους, πόλεμος εἰρήνη, κόρος λιμός
 35 — τὰναντία ἅπαντα· οὗτος ὁ νοῦς· — ἀλλοιοῦται δὲ ὄκως-
 περ ὁκόταν συμμιγῆ [θύωμα] θνώμασιν· ὀνομάζεται
 καὶ ἡδονὴν ἑκάστου. Φανερόν δὲ πᾶσι τοὺς ἀνοήτους
 Νοητοῦ διαδόχους καὶ τῆς αἰρέσεως προστάτας, εἰ καὶ Ἑρακλεί-
 του λέγοις ἂν αὐτοὺς μὴ γεγονέναι ἀκροατάς, ἀλλὰ γε τὰ Νοητῶ
 40 δόξαντα αἰρουμένους ἀναφανδὸν ταυτὰ ὁμολογεῖν. Λέγουσι
 γὰρ οὕτως· ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν θεὸν εἶναι πάντων δημιουργὸν
 καὶ πατέρα, εὐδοκήσαντα δὲ πεφηνέναι τοῖς ἀρχῆθεν δικαίοις
 ὄντα ἀόρατον· ὅτε μὲν γὰρ οὐχ ὄραται ἦν ἀόρατος, [ὅτε δὲ
 ὄραται ὄρατός,] ἀχώρητος δὲ ὅτε μὴ χωρεῖσθαι θέλει, χωρητὸς |
 45 δὲ ὅτε χωρεῖται· οὕτως κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἀκράτητος [καὶ
 κρατητός,] ἀγέννητος [καὶ γεννητός,] ἀθάνατος καὶ θνητός. Πῶς
 οὐχ Ἑρακλείτου οἱ τοιοῦτοι δειχθήσονται μαθηταί; μὴ αὐτῇ τῇ
 λέξει διαφθάσας ἐφιλοσόφησεν ὁ σκοτεινός; Ὅτι δὲ καὶ τὸν
 αὐτὸν υἱὸν εἶναι λέγει καὶ πατέρα οὐδεὶς ἄγνοεῖ. Λέγει δὲ
 50 οὕτως· Ὅτε μὲν οὖν μὴ γεγέννητο ὁ πατήρ, δικαίως πα-
 τὴρ προσηγόρευτο· ὅτε δὲ ἠυδόκησεν γενεσιν ὑπομεῖ-
 ναι, γεννηθεὶς ὁ υἱὸς ἐγένετο αὐτὸς ἑαυτοῦ, οὐχ ἐτέ-

24. οἰακίζει Cf. Bernaysius in *Rhein. Mus.* 9. p. 254 sq. et Schleier-
 macher. fr. 49. p. 493. 26. καλεῖ] καλεῖς C 27. 28. κατ' αὐτό susp. Saup-
 pius 29. sqq. Cf. Bernaysius in *Adnotatt. ad Heraclitea fragmenta* p. 339 sqq.
 31. δι' ὀλίγων ἐπέδειξα] δι' ὀλ. ἐπέδειξε Bernaysius et Bunsenius: ὄν δι'
 ὀλ. ἐπέδειξα? 32. ποιητὸν Bernaysius et Bunsenius: πρῶτον C M
 36. ὁκόταν] ὀπόταν C συμμιγία θνώμα[τα διαφόροις ὀνόμα]σιν
 ὀνομάζεται coni. R. Scottus θνώμα θνώμασιν Bernaysius et
 Bunsenius: θνώμασιν C M: ὑδωρ θνώμασιν susp. Zellerus ὀνομά-
 ζεται] οἰνομέλι susp. Roeperus 37. ἀνοήτους] νοητοὺς C M 39.
 λέγοις ἂν αὐτοὺς Bernaysius et Bunsenius: λέγοισαν ἑαυτοὺς C M, qui

men ignem dicens aeternum. Dicit autem et sapientem esse hunc ignem et administrationis universi causam; vocat autem id inopiam et expletionem. Inopia autem mundi descriptio est ex eius sententia, deflagratio autem expletio. *Omnia enim, inquit, ignis invadens iudicabit et corripiet.* In hoc autem 25 capitulo universam simul sententiam suam exposuit, simul autem et haereseos Noëti, [quem] paucis ostendi non Christi esse, sed Heracliti discipulum. Creatum enim mundum ipsum opificem sui et creatorem esse dicit in hunc modum: *Deus dies nox, hiems aestas, bellum pax, expletio fames* — con- 30 traria universa: hic sensus — *mutatur autem perinde quasi commixtum sit suffimentum cum suffimentis; nominatur autem ad cuiusque libitum.* Manifestum autem omnibus est insipientes Noëti successores et haereseos antistites, etiamsi Heracliti eos auditores fuisse neges, certe tamen, cum Noëti placita am- 35 plectantur, aperte eadem confiteri. Sic enim dictitant: Unum eundemque deum esse omnium opificem et patrem, ubi autem ipsi visum sit, apparuisse priscis hominibus iustis invisibilem ipsum; quando enim non videtur, invisibilis erat, quando autem videtur, visibilis, incomprehensibilis autem, quando com- 40 prehendi non vult, comprehensibilis autem, quando comprehenditur: sic eadem ratione insuperabilis et superabilis, non-genitus et genitus, immortalis et mortalis. Quin Heracliti tales ostendentur discipuli? Nonne ea ipsis verbis antea philosophatus est obscurus ille? Eum autem dicere eundem esse fi- 45 lium et patrem nemo nescit. Dicit autem in hunc modum: *Quando igitur non factus fuerat pater, iuste pater appellatus erat, quando autem ei libuit genituram sustinere, genitus filius factus est suimet ipsius, non alius.* Sic enim opinatur

susp. λέγουσιν vel λέγοιεν τὰ] τῷ C 40. ταῦτὰ] ταῦτα C M
 Bernaysius et Bunsenius 42. περιηζέμεναι C 43. 44. ὅτε δὲ
 δρᾶται δραστός] om C M Bernaysius et Bunsenius. Cf. infra l. X. c. 27.
 p. 329, 41. ed. Ox. 45. 46. ἀκράτητος καὶ κρατητός, ἀγέννητος καὶ
 γεννητός] ἀκράτητος ἀκράτητος, ἀγέννητος C: ἀκράτητος, ἀγέννητος M: ἀκρά-
 τητος z. κρατ., ἀγέννητος z. γεννητός Bernaysius et Bunsenius. Cf. infra
 p. 329. ed. Ox. 47. 48. μὴ αὐτῇ τῇ λέξει] μὴδὲ λέξει C 48.
 λεξείδια φθάσας susp. Roeperus, qui μὴ vix ferri posse censet 50.
 γηγένητο] γένητο C 52. γεννηθείς] γενηθείς C

ρου. Οὕτως γὰρ δοκεῖ μοναρχίαν συνιστᾶν, ἐν καὶ τὸ αὐτὸ
 φάσκων ὑπάρχειν πατέρα καὶ υἷὸν καλούμενον, οὐχ ἕτερον ἐξ
 55 ἑτέρου, ἀλλ' αὐτὸν ἐξ ἑαυτοῦ, ὄνοματι μὲν πατέρα καὶ υἷὸν
 καλούμενον κατὰ χρόνων τροπὴν, ἓνα δὲ εἶναι τοῦτον τὸν φαι-
 νέντα καὶ γένεσιν ἐκ παρθένου ὑπομείναντα καὶ ἐν ἀνθρώποις
 ἀνθρωπον ἀναστραφέντα, υἷὸν μὲν ἑαυτὸν τοῖς ὀρθῶσιν ὁμολο-
 γοῦντα διὰ τὴν γενομένην γένεσιν, πατέρα δὲ εἶναι καὶ τοῖς
 60 χωροῦσιν μὴ ἀποκρύψαντα. Τοῦτον πάθει ξύλου προσπαγέντα
 καὶ ἑαυτῷ τὸ πνεῦμα παραδόντα, ἀποθανόντα καὶ μὴ ἀποθα-
 νόντα, καὶ ἑαυτὸν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσαντα, τὸν ἐν μνη-
 μείῳ ταφέντα καὶ λόγῃ τρωθέντα καὶ ἥλοις καταπαγέντα, τοῦ-
 τον τὸν τῶν ὄλων θεὸν καὶ πατέρα εἶναι λέγει Κλεομένης καὶ
 65 ὁ τούτου χορὸς, Ἡρακλείτειον σκότιος ἐπεισάγοντες πολλοῖς.

11. Ταύτην τὴν αἴρεσιν ἐκράτνε Κάλλιστος, ἀνὴρ ἐν
 κακίᾳ πανοῦργος καὶ ποικίλος πρὸς πλάνην, θηρόμενος τὸν
 τῆς ἐπισκοπῆς θρόνον. Τὸν Ζεφυρῖνον, ἄνδρα ιδιωτὴν καὶ
 ἀγράμματον καὶ ἄπειρον τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὄρων, ὃν πείθων
 70 δόμασι καὶ ἀπαιτήσεσιν ἀπειρημέναις ἤγεν εἰς ὃ ἐβούλετο, ὄντα
 δωρολήπτην καὶ φιλόργυρον, | ἐπειθεν αἰεὶ στάσεις ἐμβαλεῖν ἀνα-
 μέσον τῶν ἀδελφῶν, αὐτὸς τὰ ἀμφοτέρωτα μέρη ὕστερον κερκω-
 πείοις λόγοις πρὸς ἑαυτοῦ φιλίαν κατασκευάζων, καὶ τοῖς μὲν
 ἀλήθειαν [λέγων ὁμοία] φρονοῦσι ποτὲ κατ' ἰδίαν τὰ ὁμοία
 75 φρονεῖν [λέγων] ἠπάτα, πάλιν δ' αὐ τοῖς τὰ Σαβελλίου ὁμοίως,
 ὃν καὶ αὐτὸν ἐξέστησε δυνάμενον κατορθοῦν. Ἐν γὰρ τῷ ὑφ'
 ἡμῶν παραινέσθαι οὐκ ἐσκληρύνετο, ἠνίκα δὲ σὺν τῷ Καλλί-
 στῳ ἐμόναζεν, ὑπ' αὐτοῦ ἀνεσείετο πρὸς τὸ δόγμα τὸ Κλεομέ-
 νους ῥέπειν φάσκοντος τὰ ὁμοία φρονεῖν. Ὁ δὲ τότε μὲν τὴν
 80 πανουργίαν αὐτοῦ οὐκ ἐνόει, αὐθις δὲ ἔγνω, ὡς διηγῆσομαι μετ'
 οὐ πολὺ. Αὐτὸν δὲ τὸν Ζεφυρῖνον προάγων δημοσίᾳ ἐπειθε
 λέγειν· Ἐγὼ οἶδα ἓνα θεὸν Χριστὸν Ἰησοῦν, καὶ πλὴν αὐτοῦ

58. ἀναστραφέντα C

67. ποικίλος C

θηρόμενος C

68. Τὸν Ζεφυρῖνον] Οὗτος τὸν Ζεφυρῖνον Roperus: Τὸν γὰρ vel Τὸν δὲ Z.?

70. δόμασι] δόγμασι C M Bunsenius: δωρήμασι Bernaysius in Rhein.

Mus. 9. p. 249. not. et Roperus ἀπαιτήσεσιν] ἀπαντήσεσιν Ber-

naysius l. l. ἀπειρημέναις] ἀπεράμνοισι, nisi forte ἀπειρεσίοισι

Roperus ὃ ἐβούλετο] ὃ βούλετο C 71. 72. ἀναμέσων C

72. 73. κερκώποις C 73. ἑαυτοῦς φιλίαν C 73. 74.

μὲν ἀλήθειαν] μὲν ἐν ἀλήθειᾳ susp. M 74. λέγων ὁμοία] Haec

monarchiam probari, unum idemque esse dicens patrem et 50
 filium appellatum, non alium ex alio, sed ipsum ex semet
 ipso, nomine quidem patrem et filium appellatum secundum
 temporum vicissitudines, unum autem illum esse, qui appa-
 ruerit et generationem e virgine sustinuerit et homo inter
 homines versatus sit, filium se ipsum conspicientibus confitea- 55
 tur propter factam generationem, patrem autem semet esse
 etiam iis, qui comprehendunt, non dissimulaverit. Hunc, qui
 passioni ligni adfixus sit et sibimet spiritum tradiderit, qui
 mortuus sit et non mortuus, quique semet tertia die resusci-
 taverit sepulcro conditum et lancea vulneratum clavisque per- 60
 fixum, hunc esse universi deum et patrem ait Cleomenes eius-
 que chorus, Heracliteas tenebras multis afferentes.

11. Hanc haeresin corroborabat Callistus, vir malitiae callidus
 et vafer ad seducendum, qui episcopi cathedram venabatur. Zephy-
 rino autem, viro indocto et illitterato definitionumque ecclesiasti- 65
 carum ignaro, quem mulcendo donis et postulationibus vetitis
 ducebat ad quodcumque volebat, cum donorum acceptor esset
 pecuniaeque avidus, persuadebat, ut assidue rixas moveret in-
 ter fratres, dum ipse utriusque partis voluntatem postea astu-
 tis verbis sibimet conciliabat, et tum quidem illis, qui recte 70
 sentiebant, privatim se eadem sentire dicens eos fallebat, rursus
 autem iterum iis, qui Sabellii sententiam sequebantur, consi-
 militer, quem et ipsum pervertit, cum posset ille rectus esse.
 Dum enim a nobis admonebatur, non obdurecebat, ubi autem
 cum Callisto solitarius agebat, ab eo sollicitabatur, ut ad Cleo- 75
 menis doctrinam vergeret, cum is similiter se sentire diceret.
 Ille autem tum quidem eius fraudulentiam non intelligebat, post-
 ea vero cognovit, sicut paullo post enarrabo. Ipsum autem
 Zephyrinum provehens adducebat, ut palam populo diceret:
 Ego novi unum deum Christum Iesum, nec praeter eum ul- 80

verba uncinis inclusimus suadente Bunsenio. Cf. *Hippolytus and his age*
 Vol. I. p. 393. not. κατ' ἰδίαν] καθ' ἑδίαν C M, qui coni.

λέγων τὰ ὅμοια φρονεῖν ἡπάτα· πάλιν δὲ αὐτοῖς φρονοῦσι ποτὲ κατ' ἰδίαν

τὰ Σαβ.: κατ' ἰδέαν Wordsworthius 75. λέγων ἡπάτα Bunse-

nii: ἡπάτα C M αὐ τοῖς] αὐτοῖς C M 76. δυνάμενον] δυνάμε-

νος susp. M Bunsenius 79. ῥαπεῖν] ῥέπειν vel τραπήναι susp. M:

ῥοπεῖν, nisi ipsum ῥαπεῖν est aorist. H. Roepertus

ἕτερον οὐδένα γενητὸν καὶ παθητὸν· ποτὲ δὲ λέγων· Οὐχ ὁ πα-
 τὴρ ἀπέθανεν, ἀλλὰ ὁ υἱός· οὕτως ἀπαυστον τὴν σιάνην ἐν τῷ
 85 λαῷ διετήρησεν· οὐ τὰ νοήματα γνόντες ἡμεῖς οὐ συνεχωροῦμεν,
 ἐλέγχοντες καὶ ἀντικαθιστάμενοι ὑπὲρ τῆς ἀληθείας· ὅς εἰς ἀπό-
 νοιαν χωρῶν διὰ τὸ πάντας αὐτοῦ τῆ ὑποκρίσει συντρέχειν,
 ἡμᾶς δὲ οὐ, ἀπεκάλει ἡμᾶς διθέους, ἐξेमῶν παρὰ βίαν τὸν
 ἐνδομυχοῦντα αὐτῷ ἰόν. Τούτου τὸν βίον δοκεῖ ἡμῖν ἀγαπη-
 90 τὸν ἐκθέσθαι, ἐπεὶ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἡμῖν ἐγεγόνει, ὅπως
 διὰ τοῦ φανῆναι τοῦ τοιούτου τὴν ἀναστροφὴν εὐεπίγνωστος
 καὶ τάχα τοῖς νοῦν ἔχουσιν εὐήθης γένηται ἢ διὰ τούτου ἐπιχε-
 χειρημένη αἴρεσις. Οὗτος ἐμαρτύρησεν ἐπὶ Φουσκιανοῦ ἐπάρχου
 ὄντος Ῥώμης· ὁ δὲ τρόπος τῆς αὐτοῦ μαρτυρίας τοιόσδε ἦν· |

95 12. Οἰκέτης ἐτύγχανε Καρποφόρου υἱὸς ἀνδρὸς πιστοῦ
 ὄντος ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας. Τούτῳ ὁ Καρποφόρος, αἶτε δὴ
 ὡς πιστῷ, χρῆμα οὐκ ὀλίγον κατεπίστευσεν, ἐπαγγελιάμενος
 κέρδος προσοίσειν ἐκ πραγματείας τραπεζιτικῆς· ὅς λαβὼν τρα-
 πεζαν ἐπεχείρησεν ἐν τῇ λεγομένη πισκινῇ πουπλικῇ, ἣ οὐκ
 1 ὀλίγαι παραθῆκαι τῷ χρόνῳ ἐπιστεῦθησαν ὑπὸ χερῶν καὶ ἀδελ-
 φῶν προσήματι τοῦ Καρποφόρου. Ὁ δὲ ἐξαφανίσας τὰ πάντα
 ἠπόρει. Οὐ ταῦτα πράξαντος, οὐκ ἔλιπεν ὅς ἀπαγγείλη τῷ
 Καρποφόρῳ· ὁ δὲ ἔφη ἀπαιτεῖν λόγους παρ' αὐτοῦ. Ταῦτα
 5 συνιδὼν ὁ Κάλλιστος καὶ τὸν παρὰ τοῦ δεσπότου κίνδυνον ὑφο-
 ρώμενος, ἀπέδρα τὴν φυγὴν κατὰ θάλασσαν ποιούμενος· ὅς
 εὐρῶν πλοῖον ἐν τῷ Πόρτῳ ἐτοιμον πρὸς ἀναγωγὴν, ὅπου ἐτύ-
 γχανε πλέον, ἀνέβη πλευσόμενος. Ἄλλ' οὐδὲ οὕτως λαθεῖν δε-
 δύνηται· οὐ γὰρ ἔλιπεν ὅς ἀπαγγείλη τῷ Καρποφόρῳ τὸ γεγε-
 10 νημένον. Ὁ δὲ ἐπιστὰς κατὰ τὸν λιμένα ἐπειρᾶτο ἐπὶ τὸ πλοῖον
 ὄρμαν κατὰ [τὰ] μεμνημένα· τοῦτο δὲ ἦν ἐστὸς ἐν μέσῳ τῷ
 λιμένι. Τοῦ δὲ πορθμέως βραδύνοντος, ἰδὼν πόρρωθεν ὁ Κάλ-
 λιστος τὸν δεσπότην, ὃν ἐν τῷ πλοίῳ καὶ γνοὺς ἑαυτὸν συνει-

86. ἐλέγχοντες C 88. παραβίαν C 89. ἐνδομοιχοῦντα C 92.
 τάχα — εὐήθης Bunsenius Wordsworthium secutus: ταχεῖα — εὐθῆς C:
 ταχεῖα — εὐθῆς M 92. 93. ἐπιχειρημένα C 99. πισκινῇ πουπλικῇ]
 πισκινῇ πουπλ. susp. Sauppium — Cf. Festus s. v. ed. Lindemann. p. 198;
 ed. Müller. p. 213. Piscina publica erat regio urbis XII inter Aven-
 tinum et Coelium sita. Cf. W. A. Becker *Röm. Antiqq.* I. p. 520 et 715.
 2. ἐξαφανίσας C 3. ἔλιπεν] ἔλειπεν C, sed ἔλιπεν bis infra lin.
 9 et 37. M: non defuit, flagrans Latinismus, qui bis recurrit in proxime

lum alium generatum et passibilem; tum vero dicens: Non pater mortuus est, sed filius: tali modo perpetuam rixam in plebe sustinuit. Cuius consilia cum cognovissemus, nos non concedebamus coarguentes et resistentes pro veritate: qui delatus ad dementiam, propterea quod omnes eius simulationibus adsentiebant, nos autem non, ditheos nos vocabat, sponte evomens virus, quod in intimis eius visceribus latebat. Huiusce vitam placet nobis exponere, quia eadem aetate qua nos exiit, ut moribus talis viri patefactis facile perspiciatur et iam ab iis, qui mente praediti sunt, vilipendatur haeresis per eum suscepta. Hic martyrium fecit Fusciano praefecto urbis Romae. Modus autem eius martyrii fuit huiusmodi:

12. Servus erat Carpophori cuiusdam viri fidelis e familia Caesaris. Carpophorus ei, quippe fideli, pretium non parvum concredidit, iussitque eum sibimet lucrum parare ex argentaria: qui accepto pretio argentariam instituit in piscina, quae vocatur publica, cui temporis progressu non parva deposita a viduis et fratribus concredita sunt praetextu Carpophori. Is autem omnibus consumptis in angustiis erat. Qui cum ea fecisset, non defuit, qui Carpophoro renunciaret; hic autem dixit se rationem reposcere ab eo. Harum rerum conscius Callistus et periculum a domino instans suspicatus, se abstulit fugam ad mare versus faciens: qui cum navem in Portu invenisset ad exeundum expeditam, profecturus, quo illa erat profectura, ascendit. Sed ne sic quidem latere potuit; non enim defuit, qui renunciaret Carpophoro quae facta erant. Is autem adstans ad portum conabatur in navem ferri nuncium secutus, ea autem collocata erat in medio portu. Portitore autem morante Callistus, qui e longinquo conspexit herum, cum esset in navi atque cognovisset se esse captum, vitam abiecit et haec extrema esse putans se in mare praecipi-

sequentibus. Bunsenius 3. ἀπαγγείλη] ἀπαγγείλιτε, itemque lin.

9; sed cfr. lin. 20 et fort. huic vel scriptori vel aetati condonandum aliquid in modis usurpandis ac permutandis licentiae. Roepertus 7. ὅπου] ὅποι Roepertus 8. πλέον Roepertus: πλέων

C M Bunsenius 11. κατὰ τὰ] κατὰ C M Bunsenius μνη-

νυμένα] Syllabae μην exesae tenuia vestigia supersunt. M 12.

πόροθεν C 13. 14. συνελήθηθαι] συνηλείθηθαι C M

ληφθαι, ἠφειδῆσε τοῦ ζῆν, καὶ ἔσχατα ταῦτα λογισάμενος ἔρ-
 15 ρισεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. Οἱ δὲ ναῦται καταπηδήσαν-
 τες εἰς τὰ σκάφη ἄκοντα αὐτὸν ἀνείλιοντο, τῶν δὲ ἀπὸ τῆς γῆς
 μεγάλα βοῶντων· καὶ οὕτως τῷ δεσπότη παραδοθεὶς ἐπανήχθη
 εἰς τὴν Ῥώμην, ὃν ὁ δεσπότης εἰς πίστινον κατέθετο. Χρόνου
 δὲ διελθόντος, ὡς συμβαίνει γίνεσθαι, προσελθόντες ἀδελφοὶ
 20 παρεκάλουν τὸν Καρποφόρον, ὅπως ἔξαγάγῃ τῆς κολάσεως τὸν
 δραπέτην, φάσκοντες αὐτὸν ὁμολογεῖν ἔχειν παρά τισι χρῆμα
 ἀποκείμενον. Ὁ δὲ | Καρποφόρος, ὡς εὐλάβης, τοῦ μὲν ἰδίου
 ἔλεγεν ἀφειδεῖν, τῶν δὲ παραθηκῶν φροντίζειν — πολλοὶ γὰρ
 αὐτῷ ἀπεκλαίοντο λέγοντες, ὅτι τῷ αὐτοῦ προσχήματι ἐπίστευ-
 25 σαν τῷ Καλλίστῳ, ἃ πεπιστεύκεισαν — καὶ πεισθεὶς ἐκέλευσεν
 ἔξαγαγεῖν αὐτόν. Ὁ δὲ μηδὲν ἔχων ἀποδιδόναι, καὶ πάλιν ἀπο-
 διδράσκειν μὴ δυνάμενος διὰ τὸ φρουρεῖσθαι, τέχνην θανάτου
 ἐπενόησε, καὶ σαββάτῳ σκηψάμενος ἀπιέναι ὡς ἐπὶ χρεώστας,
 ὠρμησεν ἐπὶ τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων συνηγμένων, καὶ
 30 σιὰς κατεστιασίουζεν αὐτῶν. Οἱ δὲ καταστιασιασθέντες ὑπ' αὐτοῦ,
 ἐνυβρίσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐμφορήσαντες ἔσυρον ἐπὶ τὸν
 Φουσκιανὸν ἑπαρχον ὄντα τῆς πόλεως. Ἀπεκρίναντο δὲ τάδε·
 Ῥωμαῖοι συνεχώρησαν ἡμῖν τοὺς πατρώους νόμους δημοσίᾳ ἀνα-
 γινώσκειν, οὗτος δὲ ἐπεισελθὼν ἐκώλυε καταστιασιάζων ἡμῶν,
 35 φάσκων εἶναι Χριστιανός. Τοῦ δὲ Φουσκιανοῦ πρὸ βήματος
 τυγχάνοντος καὶ τοῖς ὑπ' Ἰουδαίων λεγομένοις κατὰ τοῦ Καλ-
 λίστου ἀγανακτοῦντος, οὐκ ἔλιπεν ὁ ἀπαγγεῖλας τῷ Καρποφόρῳ
 τὰ πρᾶσσόμενα. Ὁ δὲ σπεύσας ἐπὶ τὸ βῆμα τοῦ ἐπάρχου ἐβόα·
 Δέομαι, κύριε Φουσκιανέ, μὴ σὺ αὐτῷ πίστευε, οὐ γὰρ ἐσὺ Χρι-
 40 στιανός, ἀφορμὴν δὲ ζητεῖ θανάτου χρῆματά μου πολλὰ ἀφα-
 νίσας, ὡς ἀποδείξω. Τῶν δὲ Ἰουδαίων ὑποβολὴν τοῦτο νομι-
 σάντων, ὡς ζητούντος τοῦ Καρποφόρου ταύτῃ τῇ προφάσει ἔξε-
 λέσθαι αὐτόν, μᾶλλον ἐπιφθόνως κατεβόων τοῦ ἐπάρχου. Ὁ
 δὲ κινήθεὶς ὑπ' αὐτῶν, μαστιγώσας αὐτὸν ἔδωκεν εἰς μέταλλον
 45 Σαρδονίας. Μετὰ χρόνον δὲ ἐτέρων ἐκεῖ ὄντων μαρτύρων, θε-
 λήσασα ἡ Μαρκία ἔργον τι ἀγαθὸν ἐργάσασθαι, οὐσα φιλό-
 θεος παλλακὴ Κομόδου, προσκαλεσαμένη τὸν μακάριον| Οὐίκτηρα,
 ὄντα ἐπίσκοπον τῆς ἐκκλησίας κατ' ἐκεῖνο καιροῦ, ἐπηρώτα, τίνες

16. τῶν δέ] τῶν susp. Saupprius 17. οὕτως Bunsenius: οὗτος C M 18.
 πιστῖνον susp. Saupprius 24. τῷ αὐτοῦ] τῷ αὐτῷ C 27. φρουρεῖσθαι]
 φθορεῖσθαι C 28. σκεψάμενος C 30. σιὰς] ἐπισιὰς? 35. φοσκιανοῦ C

tavit. Nautae autem postquam in scaphas desiluerunt, invitum eum eripuerunt, dum ii, qui in terra erant, magna voce clamabant: et in hunc modum hero traditus Romam reductus est, 15 quem herus in pistrinum dedit. Tempore autem elapso, ut forte evenit, fratres accedentes Carpophorum adhortabantur, ut poenae eximeret fugitivum, dicentes confiteri eum se pecuniam apud quosdam conditam habere. Carpophorus autem, utpote pius, suam rem se omittere dixit, deposita autem sibi 20 curae esse — multi enim flentes ei dicebant, se eius praetextu concredidisse Callisto quae concrediderant — precibusque motus iussit eum educi. Ille autem cum nihil haberet quod restitueret, et iterum aufugere non posset quia custodiebatur, artificium mortis commentus est, et sabbato simulans se ad 25 debitores ire ruit ad conventum Iudaeorum congregatorum, et adstans turbam inter eos faciebat. Illi autem turbati ab eo contumeliis verberibusque eum affectum truserunt ad Fuscianum, praefectum urbis. Responderunt autem haec: Romani nobis concesserunt patrias leges publice recitandas; iste vero ad 30 nos ingressus impediēbat nos obturbans, dictitans se esse Christianum. Fuscianus autem cum pro tribunali esset, et per ea, quae a Iudaeis dicebantur, in Callistum irasceretur, non defuit qui Carpophoro res gestas renunciaret. Is autem ad tribunal praefecti festinavit clamavitque: Peto, domine Fu- 35 sciane, ne tu ei fidem habeas, non enim Christianus est, anam vero mortis quaerit, postquam pecuniam mihi magnam perdidit, sicuti probabo. Iudaei autem cum hoc fraudem esse arbitrarentur, quasi Carpophorus hoc praetextu eum liberare studeret, infestius etiam praefectum inclamabant. Is autem ab 40 iis motus, flagellis eum caesum tradidit in metallum Sardiniae. Tempore autem elapso, cum alii illic essent martyres, Marcia volens facinus aliquod bonum facere, quippe quae Commodi erat pellex dei amans, arcessivit beatum Victorem, qui illo tempore episcopus ecclesiae erat, et sciscitabatur, quinam in 45

37. ἀπαγγείλας Roesperus: ἐπαγγείλας C M Bunsenius. Cf. supra p. 452, 3. 9.

39. σὺ αὐτῶ] ἐαυτῶ C 45. sqq. Cf. cum his Dio Cass. l. LXXII.

c. 4. Ἰστορεῖται δὲ αὕτη πολλά τε ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν σπουδάσαι καὶ πολλὰ αὐτοὺς ἐνηργετηζέμεναι, ἅτε καὶ παρὰ τῷ Κομμύδῳ πᾶν δυναμένη.

47. παλακῆ C Κομύδου] Κομμύδου?

εἶεν ἐν Σαρδονίᾳ μάρτυρες. Ὁ δὲ πάντων ἀναδοὺς τὰ ὀνόματα,
 50 τὸ τοῦ Καλλίστου οὐκ ἔδωκεν, εἰδὼς τὰ τετολμημένα παρ' αὐ-
 τοῦ. Τυχούσα οὖν τῆς ἀξιώσεως ἢ Μαρκία παρὰ τοῦ Κομό-
 δου, δίδωσι τὴν ἀπολύσιμον ἐπιστολὴν Ἰακίνθῳ υἱὸν σπάδοντι
 πρεσβυτέρῳ, ὃς λαβὼν διέπλευσεν εἰς τὴν Σαρδονίαν, καὶ ἀπο-
 δοὺς τῷ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ τῆς χώρας ἐπιτροπεύοντι ἀπέλυσε
 55 τοὺς μάρτυρας πλὴν τοῦ Καλλίστου. Ὁ δὲ γονυπετῶν καὶ δα-
 κρύων ἰκέτευσεν καὶ αὐτὸς τυχεῖν ἀπολύσεως. Ἀνσωπηθεῖς οὖν ὁ
 Ἰακίνθος ἀξιῶσι τὸν ἐπίτροπον . . ., φάσκων θρέψας εἶναι Μαρκ-
 κίας, τασσόμενος αὐτῷ τὸ ἀκίνδυνον· ὁ δὲ πεισθεὶς ἀπέλυσε
 καὶ τὸν Καλλίστον. Οὗ παραγενομένου ὁ Οὐϊκτωρ πάνυ ἤχθειτο
 60 ἐπὶ τῷ γεγονότι, ἀλλ' ἐπεὶ εὐσπλαγχνος ἦν, ἡσύχασεν· φυλασ-
 σόμενος δὲ τὸν ὑπὸ πολλῶν ὄνειδον (οὐ γὰρ ἦν μακρὰν τὰ ὑπ'
 αὐτοῦ τετολμημένα), εἶπε δὲ καὶ τοῦ Καρποφόρου ἀνυπίπτοντος,
 πέμπει αὐτὸν καταμένειν ἐν Ἀνθείῳ, ὀρίσας αὐτῷ μηνιαῖόν τι
 ἐκτροφῆς. Μεθ' οὗ κοιμήσιν Ζεφυρίνος συναράμενον αὐτὸν
 65 σχῶν πρὸς τὴν κατάστασιν τοῦ κλήρου, ἐτίμησεν τῷ ἰδίῳ κακῷ,
 καὶ τοῦτον μεταγαγὼν ἀπὸ τοῦ Ἀνθείου εἰς τὸ κοιμητήριον κα-
 ἔστησεν. Ὡς αἰεὶ συνῶν καί, καθὼς φθάσας προεῖπον, ὑπο-
 κρίσει αὐτὸν θεραπεύων, ἐξηφάνισεν μήτε κρῖναι τὰ λεγόμενα
 δυνάμενον μήτε νοοῦντα τὴν τοῦ Καλλίστου ἐπιβουλήν, πάντα
 70 αὐτῷ πρὸς ἃ ἤδeto ὀμιλοῦντος. Οὕτω μετὰ τὴν τοῦ Ζεφυρί-
 νου τελευτὴν νομίζων τετυ|χηκέναι οὐ ἐθρηάτο, τὸν Σαβέλλιον
 ἀπέσωσεν ὡς μὴ φρονοῦντα ὀρθῶς, δεδοικῶς ἐμὲ καὶ νομίζων
 οὕτω δύνασθαι ἀποτρίψασθαι τὴν πρὸς τὰς ἐκκλησίας κατηγο-
 ρίαν, ὡς μὴ ἀλλοτριῶς φρονοῦν. Ἦν οὖν γόης καὶ πανοῦργος
 75 καὶ ἐπὶ χρόνῳ συνήρπασε πολλούς. Ἔχων δὲ καὶ τὸν ἰὸν ἐγκεί-
 μενον ἐν τῇ καρδίᾳ, καὶ εὐθέως μηδὲν φρονοῦν, ἅμα δὲ καὶ
 αἰδούμενος τὰ ἀληθῆ λέγειν, διὰ τὸ δημοσίᾳ ἡμῖν ὀνειδίζοντα

50. τετολμημένα] τολμημένα C
 C M Bunsenius

52. ἀπολύσιμον] ἀπολυσίμην
 57. Post ἐπίτροπον lacunam signavimus: ἐπί-
 τροπον ἀπολύειν Bunsenius antea in ep. ad Harium data (*Hippolytus and
 his age* Vol. 1. p. 392. not.): ἀπολύσεως Bunsenius postea in *Analecta
 Ante-Nicaena*

θρέψας] In θρέψας vocabulum latere videtur
 significans negligentiam (*un oubli*). M: θρέψας altor, ut γύσας genitor
 Roesperus, quocum consentiunt R. Scottus collato vocabulo ὁ τρέσας, et
 Bunsenius, qui antea in ep. ad Harium data coniecerat γάσκων ἐναντῶ
 μὲν τοῦτο ἐπιτρέψαι Μαρκίαν

58. τασσόμενος αὐτῷ τὸ ἀκίνδυνον]
 τὸ τασσόμενον, αὐτῷ δὲ εἶναι ἀκίνδυνον Bunsenius antea l. l.: πραξομέ-

Sardinia essent martyres. Is autem cum omnium nomina traderet, Callisti non dedit, quia novit eius conatus. Marcia igitur compos facta sui voti per Commodum dimissionis litteras dat Hyacintho, spadoni cuidam presbytero, qui acceptis litteris in Sardiniam transnavigavit, et postquam eas illi, qui tunc tem- 50 poris ei terrae praecerat, tradidit, dimisit martyres excepto Callisto. Is autem genua flectens lacrymansque supplicabat, ut et ipse dimissionem acciperet. Hyacinthus igitur precibus commotus postulat ut praeses [eum dimittat], dictitans se alterem esse Marciae, stipulans ei securitatem; ille autem persua- 55 sus dimisit et Callistum. Qui cum adesset, Victor molestissime ferebat quae facta erant, quoniam autem misericors erat, quietum se tenuit; cavens vero probra a multis facienda (non enim longo intervallo aberant eius conatus), cum etiam Carpo- phorus adversaretur, dimittit eum commoraturum Antii, definito 60 ei menstruo aliquo ad victum. Cuius post obitum Zephyrinus, consecutus eum socium et ministrum ad reprimendum clerum, ornavit eum suo damno, et Antio traductum in coemeterio constituit. Cui cum semper adesset, et sicuti modo antea dixi, simulate eum coleret, perdidit virum, qui neque 65 dicta iudicare poterat, neque Callisti insidias sentiebat, quippe qui omnia cum eo colloquebatur, quae illi grata erant. Sic post Zephyrini obitum arbitratus se esse nactum quod venabatur, Sabellium extrusit, utpote non recte sentientem, timens me et arbitrans se in hunc modum abstergere posse crimina- 70 tionem apud ecclesias, quasi non aliena sentiat. Erat igitur praestigiator et ad fraudem acutus et tempore procedente multos secum abripuit. Cum autem et virus cordi insitum haberet nihilque recte sentiret, simul vero etiam verecundaretur vera dicere, propterea quod coram populo nobis convicians dice- 75

νης (vel ταξομένης) αὐτῷ τὸ ἀκίνδυνον Bunsenius postea l. l. 61.

τὸν — ὄνειδον] τὸ — ὄνειδος? 63. Ἀνθειῶ] Apud Steph. Byz. Ἀν-
θεια — ἔστι καὶ Ἰταλίας Ῥώμης πλησίον, ἣτις καὶ Ἀντιον μετωνομάσθη.

64. ἐκτροφῆς] ἐκτροφῆς pr. C: ἐκτροφῆς corr C M Bunsenius ζύμη-
σιν C συναράμενον] . . ἀράμενον C duabus litteris exesis, qua-
rum prior σ fuisse cognoscitur. M: συναράμενον = ἀρηγόν, socium.

Bunsenius 65. κατὰστασιν] κατιστασίωσιν susp. Sauppium 68.

ἐξηγάνισε Roeperus: ἐξεγάνισε C M Bunsenius 76. εὐθέως]

εὐθέως susp. R. Scottus

εἶπεν· δι΄ θεοὶ ἐστε, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ὑπὸ τοῦ Σαβελλίου
 συγχρῶς κατηγορεῖσθαι ὡς παραβάντια τὴν πρώτην πίσυν, ἐφεῦ-
 80 ρεν αἴρεσιν τοιάνδε, λέγων τὸν λόγον αὐτὸν εἶναι υἱόν, αὐτὸν
 καὶ πατέρα ὀνόματι μὲν καλούμενον, ἐν δὲ ὄν τὸ πνεῦμα ἀδιαί-
 ρητον· οὐκ ἄλλο εἶναι πατέρα, ἄλλο δὲ υἱόν, ἐν δὲ καὶ τὸ αὐτὸ
 ὑπάρχειν· καὶ τὰ πάντα γέμειν τοῦ Θεοῦ πνεύματος τὰ τε ἄνω
 καὶ κάτω· καὶ εἶναι τὸ ἐν τῇ παρθένω σαρκωθὲν πνεῦμα οὐχ
 85 ἕτερον παρὰ τὸν πατέρα, ἀλλὰ ἐν καὶ τὸ αὐτό. Καὶ τοῦτο εἶναι
 τὸ εἰρημένον· Οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ
 ὁ πατήρ ἐν ἐμοί; Τὸ μὲν γὰρ βλεπόμενον, ὅπερ ἐστὶν ἄν-
 θρωπος, τοῦτο εἶναι τὸν υἱόν, τὸ δὲ ἐν τῷ υἱῷ χωρηθὲν πνεῦμα
 τοῦτο εἶναι τὸν πατέρα· οὐ γὰρ, φησὶν, ἐρῶ δύο Θεούς, πα-
 90 τέρα καὶ υἱόν, ἀλλ' ἓνα. Ὁ γὰρ ἐν αὐτῷ γενόμενος πατήρ
 προσλαβόμενος τὴν σάρκα ἐθεοποίησεν ἐνώσας ἑαυτῷ, καὶ ἐποίη-
 σεν ἐν, ὡς καλεῖσθαι πατέρα καὶ υἱόν ἓνα Θεόν, καὶ τοῦτο ἐν
 ὄν πρόσωπον μὴ δύνασθαι εἶναι δύο, καὶ οὕτως τὸν πατέρα
 συμπεπονθέναι τῷ υἱῷ· οὐ γὰρ θέλει λέγειν τὸν πατέρα πε-
 95 πονθέναι καὶ ἐν εἶναι πρόσωπον ... ἐκφυγεῖν τὴν εἰς τὸν πα-
 τέρα βλασφημίαν ὁ ἀνόητος καὶ | ποικίλος, ὁ ἄνω κάτω σκεδά-
 ζων βλασφημίας, ἵνα μόνον κατὰ τῆς ἀληθείας λέγειν δοκῆ,
 ποτὲ μὲν εἰς τὸ Σαβελλίου δόγμα ἐμπίπτων, ποτὲ δὲ εἰς τὸ
 Θεοδότου οὐκ αἰδεῖται. Τοιαῦτα ὁ γόης τολμήσας συνεστήσατο
 1 διδασκαλεῖον κατὰ τῆς ἐκκλησίας οὕτως διδάξας, καὶ πρῶτος τὰ
 πρὸς τὰς ἡδονὰς τοῖς ἀνθρώποις συγχωρεῖν ἐπενόησε, λέγων
 πᾶσιν ὑπ' αὐτοῦ ἀφίεσθαι ἁμαρτίας. Ὁ γὰρ παρ' ἑτέρῳ τινὶ
 συναγόμενος καὶ λεγόμενος Χριστιανὸς εἴ τι ἂν ἁμάρτη, φασὶν,
 5 οὐ λογίζεται αὐτῷ ἡ ἁμαρτία, εἰ προσδράμοι τῇ τοῦ Καλλίστου
 σχολῇ. Οὐ τῷ ὄρω ἀρεσκόμενοι πολλοὶ συνείδησιν πεπληγότες
 ἅμα τε καὶ ὑπὸ πολλῶν αἰρέσεων ἀποβληθέντες, τινὲς δὲ καὶ
 ἐπὶ καταγνώσει ἐκβλητοὶ τῆς ἐκκλησίας ὑφ' ἡμῶν γενόμενοι,
 προσχωρήσαντες αὐτοῖς ἐπλήθυναν τὸ διδασκαλεῖον αὐτοῦ. Οὗτος
 10 ἔδογματίσεν ὅπως εἰ ἐπίσκοπος ἁμάρτοι τι, εἰ καὶ πρὸς θάνα-

79. παραβάντια] παραβάντος C M, qui ante ὡς subaudiendum putat αὐτοῦ

81. Excidisse aliquid h. l. potius quam depravatum esse putat M

ὄν τὸ] Fort. ὄντα secundum Bunsenium, sed non necessarium videtur esse

82. οὐκ ἄλο C

83. γεμειν C

86. 87. Ev. Io. 14, 11. πιστεύετε μοι, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατήρ

ἐν ἐμοί·

94. συμπεπονθέναι C

95. Ante ἐκφυγεῖν quae-

bat: *dithei estis*, verum etiam propterea quod a Sabellio continenter accusabatur, tamquam primam fidem migraverit, adinvenit talem quandam haeresin, dicens logum ipsum esse filium, eundem etiam patrem nomine quidem vocatum, re vera autem unum esse spiritum indivisum; non aliud esse patrem,⁸⁰ aliud filium, sed unum et idem esse, omniaque esse repleta divino spiritu et superiora et inferiora, spiritumque in virgine carne indutum non esse aliud atque patrem, sed unum idemque. Et hoc esse id quod dictum est: *Non credis quia ego in patre et pater in me est?* Visibile enim, quod quidem est⁸⁵ homo, filium esse, spiritum autem, qui in filium cesserit, esse patrem; non enim, inquit, profitebor duo deos, patrem et filium, sed unum. Pater enim, qui in eo extitit, carnem postquam assumpsit, deificavit sibi unitum et fecit unum, ita ut pater et filius vocetur unus deus, et hanc personam, cum una⁹⁰ sit, non posse esse duas, et sic patrem compassum esse cum filio; non enim dicere vult patrem esse passum unamque esse personam, ut effugiat blasphemiam in patrem insipidus iste vaferque, qui sursum deorsum spargens blasphemias, modo ut contra veritatem loqui videatur, tum in Sabellii doctrinam in-⁹⁵cidens, tum in Theodoti non erubescit. Talia conatus praestigiator ille scholam constituit adversus ecclesiam ita docendo, et primus ea, quae ad voluptates faciunt, hominibus concedere ausus est, dicens omnibus a semet dimitti peccata. Nam si forte qui apud alium quem congregatur et Christianus vo-¹catur quid peccaverit, aiunt, non imputatur ei peccatum, modo Callisti scholae accedat. Cuius definitionem amplectentes multi, conscientia morsi simulque etiam a multis sectis reiecti, nonnulli vero et per condemnationem a nobis ex ecclesia eiecti,⁵ ad eos transgressi eius scholam repleverunt. Hic praecepit, tametsi episcopus peccet, etiamsi ad mortem, eum non oportere loco suo moveri. Huius aetate inceperunt episcopi et

dam omissa esse apparet. M: οὐτω πως ἐπιζων supplevit Bunsenius: Fort. excidit ὡς 96. ὅς ἄνω? 96. 97. σχεδιάζων R. Scottus Bunsenius: σχεδιάζων C M 98. 99. Cf. infra l. X. c. 27. p. 330, 58. 59. ed. Ox., ubi loco Sabellii nomen Noëti legitur 2. συγχωρεῖν] συγχωρεῖν C 4. εἴ τι] ὅ τι susp. M 8. ἐκβλητοὶ] ἐκβλητοὶ C

τον, μὴ δεῖν καιατίθεσθαι. Ἐπὶ τούτου ἤρξαντο ἐπίσκοποι καὶ
 πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι δίγαμοι καὶ τρίγαμοι καθίστασθαι εἰς
 κλήρους· εἰ δὲ καὶ τις ἐν κλήρῳ ὦν γαμοίη, μένειν τὸν τοιοῦ-
 τον ἐν τῷ κλήρῳ ὡς μὴ ἡμαρτηκότα· ἐπὶ τούτῳ φάσκων εἰρη-
 15 σθαι τὸ ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου ῥηθέν· Σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλ-
 λότριον οἰκέτην; Ἀλλὰ καὶ παραβολὴν τῶν ζιζανίων πρὸς
 τοῦτο ἔφη λέγεσθαι· Ἄφεςτε τὰ ζιζάνια συναύξειν τῷ
 σίτῳ, τουτέστιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοὺς ἀμαρτάνοντας. Ἀλλὰ καὶ
 τὴν κιβωτὸν τοῦ Νῶε εἰς ὁμοίωμα ἐκκλησίας ἔφη γεγονέναι, ἐν
 20 ἣ καὶ κύνες καὶ λῆκοι καὶ κόρακες καὶ πάντα τὰ καθαρά καὶ
 ἀκάθαρτα· οὕτω φάσκων δεῖν εἶναι ἐν ἐκκλησίᾳ ὁμοίως· καὶ
 ὅσα | πρὸς τοῦτο δυνατὸς ἦν συνάγειν οὕτως ἡρμήνευσεν, οὐ οἱ
 ἀκροαταὶ ἠσθάντες τοῖς δόγμασι διαμένουσιν ἐμπαίζοντες ἑαυ-
 τοῖς τε καὶ πολλοῖς, ὦν τῷ διδασκαλείῳ συρρέουσιν ὄχλοι. Διὸ
 25 καὶ πληθύνονται, γανριώμενοι ἐπὶ ὄχλοις διὰ τὰς ἡδονάς, ἃς
 οὐ συνεχώρησεν ὁ Χριστός· οὐ καταφρονήσαντες οὐδὲν ἀμαρτεῖν
 κωλύουσι, φάσκοντες αὐτὸν ἀφιέναι τοῖς εὐδοκοῦσι. Καὶ γὰρ
 καὶ γυναιξὶν ἐπέτρεψεν, εἰ ἄνθρωποι εἶεν καὶ ἡλικία γε ἐκκαί-
 οιντο ἀναξία, ἢ ἑαυτῶν ἀξίαν μὴ βούλοιντο καθαιρεῖν διὰ
 30 τὸ νομίμως γαμηθῆναι, ἔχειν ἓνα ὃν ἂν αἰρήσωνται σύγκοιτον,
 εἴτε οἰκέτην, εἴτε ἐλεύθερον, καὶ τοῦτον κρίνειν ἀντὶ ἀνδρός μὴ
 νόμῳ γεγαμημένην. Ἐνθεν ἤρξαντο ἐπιχειρεῖν πισταὶ λεγόμεναι
 ἀποκρίσις φαρμάκοις καὶ περιδεσμεῖσθαι πρὸς τὸ τὰ συλλαμβα-
 νόμενα καταβάλλειν, διὰ τὸ μήτε ἐκ δούλου βούλεσθαι ἔχειν
 35 τέκνον μήτε ἐξ εὐτελοῦς, διὰ τὴν συγγένειαν καὶ ὑπέρογκον οὐ-
 σίαν. Ὅρατε εἰς ὅσην ἀσέβειαν ἐχώρησεν ὁ ἄνομος μοιχείαν καὶ
 φόνον ἐν τῷ αὐτῷ διδάσκων· καὶ ἐπὶ τούτοις τοῖς τολμήμασιν

13. ὦν γαμοίη] ὦν γνώμη C 15. 16. Rom. 14, 4. 16. 17.
 πρὸς τούτο] πρὸς τούτῳ C Bunsenius 17. 18. Cf. Matth. 13, 29.
 30. Οὐ, μήποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σίτον·
 ἄφεςτε συναυξάνεσθαι ἀμφοτέρα ἕως τοῦ θερисμοῦ. 21. Ante ὁμοίως
 distinguitur in C. M 23. ἐμπαίζοντες C 24. διδασκαλείων C
 26. οὐδὲν] οὐδένα Bunsenius 27. αὐτὸν] αὐτῷ C: αὐτοὺς Bunse-
 nius 28—30. εἰ ἄνθρωποι εἶεν καὶ ἡλικία τε τε καιόντα ἐναξία
 ἢ ἑαυτῶν ἀξίαν ἢ μὴ βούλοιντο καθαιρεῖν. Διὰ τοῦτο νομίμως γαμηθῆ-
 ναι ἔχει ἓνα C M, qui, nisi gravior corruptio insit, post ἐπέτρεψεν
 supplendum esse putat ἀμαρτεῖν et scribendum: ἡλικία καιόντα αἰ ἐν
 ἀξία, τὴν ἑαυτῶν ἀξίαν ἢ (sive potius εἰ) μὴ βούλοιντο καθαιρεῖν: εἰ
 ἄνθρωποι εἶεν καὶ ἡλικιώτη καιόντο ἀναξίῳ, ἢ ἑαυτῶν ἀξίαν μὴ βούλοιντο

presbyteri et diaconi bigami et trigami in ordines adscisci. Verum etiam si quis in ordine constitutus matrimonium ineat, 10 manere talem hominem in ordine quasi non peccaverit; de hoc perhibens dictum esse, quod ab apostolo dictum est: *Tu quis es qui iudices alienum servum?* Verum etiam parabolam de zizaniis ad hoc pertinere: *Sinite zizania crescere cum tritico*, hoc est in ecclesia peccantes. Verum etiam arcam Noachi 15 in similitudinem ecclesiae dixit factam esse, in qua canes et lupi et corvi omniaque munda immundaque fuerint, sic dictitans in ecclesia oportere esse consimiliter; et quaecumque ad hoc congerere poterat, in hunc modum interpretatus est. Cuius auditores delectati placitis permanent illudentes et sibimet 20 ipsis et multis, quorum turbae ad scholam illam confluent. Propterea et augentur superbientes turbis propter voluptates, quas non permisit Christus, quo contempto nullum peccatum prohibent, dictitantes eum ignoscere volentibus. Etenim et mulieribus permisit, ut, si innuptae essent flagrantque 25 amore aetate indigna, vel dignitatem suam perdere nollent legitimo matrimonio, haberent unum, quemcunque elegerint, concubinum, sive servum sive liberum, eumque haberet pro marito non legitime nupta. Exinde mulieres, quae dicebantur fideles, medicamenta tentare coeperunt, quae steriles faciunt, 30 fasciasque ad partus abigendos, propterea quod nolebant e servo infantem habere neque e viro tenuiore propter gentilitatem nimiamque rem familiarem. Videte, quoad impietatis processerit improbus ille adulterium caedemque simul docendo;

καθαίρειν, διὰ τοῦτο νομίμως γαμηθῆναι ἐκείνω ὃν ἂν αἰρήσωνται σύγκοιτον Wordsworthius: εἰ ἄνδρῳ εἶεν καὶ ἡλικία γε ἐκκαίοντο (ἀνάξια αὐτῶν ἀξίαν μὴ βούλοιντο καθαίρειν), διὰ τοῦτο νομίμως γαμηθῆναι ἔχει ἐνὶ ὃν ἂν αἰρήσωνται κ. τ. λ. Bunsenius: εἰ ἄνδρῳ εἶεν καὶ ἡλικία καίονται (s. καίοντο), ἀνάξια, τὴν αὐτῶν ἀξίαν ἣν μὴ βούλοιντο καθαίρειν. Διὰ κ. τ. λ. I. Doellingerus in libro *Hippolytus und Kallistus; oder die Roemische Kirche in der ersten Haelfte des dritten Jahrhunderts. Regensburg 1853.*: εἰ ἄνδρῳ εἶεν καὶ ἡλικία τινὸς καίοντο ἀναξίου τῆς αὐτῶν ἀξίας, ἣν μὴ βούλοιντο καθαίρειν διὰ τοῦτο, νομίμως γαμηθῆναι ἔχειν κ. τ. λ. Roeporus 32. ἤρξατο C 33. ἀτοκίῳς φαρμάκοις καὶ περιδεσμεῖσθαι ἀτοκία περιδεσμεῖσθαι καὶ φαρμάκοις C M: ἀτοκίῳς φαρμάκοις καὶ τῷ περιδεσμεῖσθαι Bunsenius: ἐπ' ἀτοκία περιδεσμεῖσθαι (amuletis) καὶ φαρμακευέσθαι Roeporus 37. τολμήσασιν C

ἑαυτοὺς οἱ ἀπερθησιασμένοι καθολικὴν ἐκκλησίαν ἀποκαλεῖν
ἐπιχειροῦσι, καὶ τινες νομίζοντες εὖ πράττειν συντρέχουσιν αὐ-
40 τοῖς. Ἐπὶ τούτου πρώτως τετόλμηται δεύτερον αὐτοῖς βάπτισμα.
Ταῦτα μὲν οὖν ὁ θαυμασιώτατος Κάλλιστος συνεσήσατο, οὗ
διαμένει τὸ διδασκαλεῖον φυλάσσειν τὰ ἔθνη καὶ τὴν παράδοσιν,
μὴ διακρίνον, τίσι δεῖ κοινωνεῖν, πᾶσι δ' ἀκρίτως προσφέρων τὴν
κοινωνίαν· ἀφ' οὗ καὶ τὴν τοῦ ὀνόματος μετέσχον ἐπίκλησιν κα-
45 λείσθαι διὰ τὸν πρωτοστατήσαντα τῶν τοιούτων ἔργων Κάλλι-
στον Καλλιστιανοί.

13. Τούτου κατὰ πάντα τὸν κόσμον διηχηθείσης τῆς δι-
δασκαλίας, ἐνιδὼν τὴν πραγματείαν ἀνὴρ δόλιος καὶ ἀπονοίας
γέμων, Ἀλκιβιάδης τις καλούμενος, οἰκῶν ἐν Ἀπαμείᾳ τῆς Συ-
50 ρίας, γοργότερον ἑαυτὸν καὶ εὐφρέστερον ἐν κυβείαις κρίνας τοῦ
Καλλίστου, ἐπῆλθε τῇ Ῥώμῃ φέρων βίβλον τινά, φάσκων ταύ-
την ἀπὸ Σηρῶν τῆς Παρθίας παρειληφέναι τινὰ ἄνδρα δίκαιον
Ἥλχασαῖ, ἣν παρέδωκέ τινι λεγομένῳ Σοβιαῖ, χρηματισθεῖσαν
ὑπὸ ἀγγέλου, οὗ τὸ ὕψος σχοίνων κδ, ὃ γίνεται μίλια ζς, τὸ
55 δὲ πλάτος αὐτοῦ σχοίνων δ, καὶ ἀπὸ ὧμου εἰς ὧμον σχοίνων
ξ, τὰ δὲ ἴχνη τῶν ποδῶν αὐτοῦ ἐπὶ μῆκος σχοίνων γ ἡμίτους,
ἃ γίνεται μίλια δεκατέσσαρα, τὸ δὲ πλάτος σχοίνου ἑνὸς ἡμί-
τους, τὸ δὲ ὕψος ἡμισχοινίου. Εἶναι δὲ σὺν αὐτῷ καὶ Θήλειαν,
ἣς τὰ μέτρα κατὰ τὰ προειρημένα εἶναι λέγει· καὶ τὸν μὲν ἄρ-
60 σενα υἱὸν εἶναι τοῦ Θεοῦ, τὴν δὲ Θήλειαν καλεῖσθαι ἅγιον
πνεῦμα. Ταῦτα τερατολογῶν νομίζει ταράσσειν τοὺς μωροὺς,
λέγων λόγον τοῦτον· εὐηγγελίσθαι τοῖς ἀνθρώποις καινὴν ἄφε-
σιν ἁμαρτιῶν ἐπὶ Τραϊανοῦ βασιλείας τρίτῳ, καὶ βάπτισμα
ὀρίζει, ὃ καὶ αὐτὸ διηγῆσομαι, φάσκων τοὺς ἐν πάσῃ ἀσελγείᾳ
65 καὶ μiasmῶ καὶ ἀνομήμασιν ἐμφυρέντας, εἰ καὶ πιστὸς εἴη, ἐπι-
στρέψαντα καὶ τῆς βίβλου κατακούσαντα καὶ πιστεύσαντα, ὀρίζει

38. ἀπερθησιασμένοι C 39. 40. αὐτοῖς] τοῖσις Roepetus
40. τετόλμηται] Litterae ὀλυ in C exesae. M βᾶπτισμα C 43.
πᾶσι δ' ἀκρίτως] πᾶσιν ἀκρίτως C προσφέρων C M 47. Cum
sequentibus Capp. 13—17. cf. Epiphanius. *Haer.* XIX. XXX, 17. LIII.
Origen. apud Euseb. *H. E.* VI, 38. Theodoret. *Haer. fab.* II, 7 et quae
nuper de secta Elcesaitarum disputavit A. Ritschl in *Zeitschrift für die
historische Theologie*, herausgegeben von Dr. Christ. Wilh. Niedner. Jahrgang
1853. Heft 4. p. 573 sqq. 49. ἀλκηβιάδης C 52. ἀποση-
ρῶν C 53. Ἥλχασαῖ] Ἥλχαι Epiphanius: Ἐλχαι Theodoretus,
quocum consentire videtur Origenes, a quo secta appellatur ἡ τῶν Ἐλ-

et inter haec conamina impudentes illi catholicam ecclesiam 35
semet appellare aggrediuntur, nonnullique rem bene geri ar-
bitrantes eis adstipulantur. Huius aetate primo baptismus ite-
ratus ab iis tentatus est. Haec igitur mirificentissimus Calli-
stus condidit, cuius schola permanet custodiens mores tradi-
tionemque, non discernens, quibuscum oporteat communicare, 40
sed omnibus sine discrimine communionem afferens: a quo
etiam cognominis traxerunt nuncupationem, ut propter ante-
signanum harum rerum Callistum appellarentur Callistiani.

13. Huius viri doctrina per totum mundum divulgata, vir
quidam astutus et pravitatis plenus, cui nomen Alcibiadis, ha- 45
bitans Apameae Syriae, postquam machinationem vidit, acio-
rem semet et ingeniosiore ad fraudulentias quam Callistum
ratus, prodiit Romae ferens librum, dictitans hunc ex oppido
Seris Parthiae accepisse virum quendam iustum Elchasaï, quem
tradiderit cuidam, cui nomen Sobiaï, suggestum ab angelo, 50
cuius altitudo viginti quattuor schoenorum, quod efficit nona-
ginta sex milliaria, eius latitudo autem schoenorum quattuor,
et ab humero ad humerum schoenorum sex; vestigia autem
pedum eius in longitudinem schoenorum trium et dimidii, quae
efficiunt quattuordecim milliaria, latitudo autem schoeni unius 55
et dimidii, altitudo autem schoeni dimidiati. Esse autem cum
eo et femineam, cuius modulos cum iis, quae modo dicta
sunt, convenire ait; et masculum esse filium dei, femineam
autem spiritum sanctum appellari. Haec miraculosa enarrans
arbitratur se stultos obruere dicens hanc vocem: annunciatam 60
esse hominibus novam remissionem peccatorum anno Traiani
regnantis tertio, et baptismum definit, quem et ipsum enar-
rabo, dictitans eos, qui omni lasciviae et immunditiae et sce-
leribus immixti sint, etiamsi fidelis sit, ubi sit conversus et

ξεσαίτων (al. Ἐλξεσαίτων) ἀίρεσις 54—56. *σχοίνων* Roesperus:
σχοινίων C M Bunsenius 58. *ἡμισχοινίου* Roesperus: *ἡμισχοίνου*
 C M Bunsenius 62. *λέγων λόγον* R. Scottus: *λέγων, λέγων* C:
λέγων M Bunsenius 64. *αὐτῷ* C *ἀσεγεία* C 65.
εἰ καὶ πιστὸς εἶη] Vocis *πιστὸς* litteras *στο* in C exesas esse dicit M, qui
 addendum censet *τις: ὡς πιστὸς εἶναι, καὶ* Bunsenius: *εἴ τις πιστὸς εἶη*
 susp. Sauppilus 65. 66. *ἐπιστρέφαντα*] *ἐπιτρέφαντα* C: *ἐπιστρέφοντας*
 Ritschl l. l. 66. *κατακούσαντα*] *ἀκούσαντα* Bunsenius: *κατακούσαν-*
τας Ritschl *πιστεύσαντα ὀρίζει*] *πιστεύσαντας* Ritschl

βαπτίσματι λαμβάνειν ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Ταῦτα δὲ ἐτόλμησε
 τεχνάσαι τὰ πανουργήματα ἀπὸ τοῦ προειρημένου δόγματος
 ἀφορμὴν λαβών, οὗ προεστήσατο Κάλλιστος. Ἡδομένους | γὰρ
 70 κατανοήσας πολλοὺς ἐπὶ τοιαύτῃ ἐπαγγελίᾳ εὐκαιρῶς ἐνόμισεν
 ἐπιχειρεῖν. Καὶ τούτῳ δὲ ἡμεῖς ἀνυστάντες οὐκ εἰάσαμεν ἐπι-
 πολὺ πλανηθῆναι πολλοὺς, ἐλέγξαντες εἶναι τοῦτο πνεύματος
 νόθου ἐνέργειαν καὶ ἐπίνοϊαν πεφρσιωμένης καρδίας, καὶ τοῦ-
 τον λύκου δίκην ἐπεγηγερμένον πλανωμένοις προβάτοις πολλοῖς,
 75 ἃ ἀποπλανῶν διεσκόρπισεν ὁ Κάλλιστος. Ἀλλ' ἐπεὶ ἠρξάμεθα,
 καὶ τὰ τούτου δόγματα οὐ σιωπήσομεν· εἰς φανερόν τε ἀγαγόν-
 τες πρότερον τὸν βίον, καὶ δεῖξαντες τὴν νομιζομένην ἄσκησιν
 προσποιητὴν ὑπάρχουσαν, αὖθις καὶ τῶν ζητῶν κεφάλαια πα-
 ραθήσομαι, ἵνα τοῖς αὐτοῦ ἐγγράφοις ὁ ἐντυγχάνων ἐνατενίσας
 80 ἐπιγνοίῃ, τίς καὶ ὁποῖα εἴῃ ἢ τούτῳ τετολμημένη αἴρεσις.

14. Οὗτος νόμος πολιτείαν προβάλλεται δελεάσματος δί-
 κην, φάσκων δεῖν περιτέμεσθαι καὶ κατὰ νόμον ζῆν τοὺς πε-
 πιστευκότας, ἀποσπῶν τινα τῶν προειρημένων αἰρέσεων. Τὸν
 Χριστὸν δὲ λέγει ἄνθρωπον κοινῶς πᾶσι γεγονέναι, τοῦτον δὲ
 85 οὐ νῦν πρῶτως ἐκ παρθένου γεγενῆσθαι, ἀλλὰ καὶ πρότερον,
 καὶ αὖθις πολλάκις γεννηθέντα καὶ γεννώμενον πεφηνέναι καὶ
 φύεσθαι, ἀλλάσσοντα γενέσεις καὶ μετενσωματούμενον, ἐκείνῳ
 τῷ Πυθαγορείῳ δόγματι χρώμενος. Τοσοῦτον δὲ πεφρσιῶνται,
 ὡς καὶ προγνωστικούς ἑαυτοὺς λέγειν, δηλονότι μέτροις καὶ
 90 ἀριθμοῖς τῆς προειρημένης Πυθαγορείου τέχνης ἀφορμαῖς χρω-
 μένους. Οὗτοι καὶ μαθηματικοῖς καὶ ἀστρολογικοῖς καὶ μαγι-
 κοῖς προσέχουσιν ὡς ἀληθεῖς, καὶ τούτοις χρώμενοι ταράσσουσι
 τοὺς ἄφρονας νομίζειν αὐτοὺς λόγου δυνατοῦ μετέχειν· ἐπαι-
 δᾶς τε καὶ | ἐπιλόγους τινὰς διδάσκουσι πρὸς τε κυνοδήκτους καὶ
 95 δαιμονιωῶντας καὶ ἑτέροις νόσοις κατεχομένους, ὧν οὐδὲ ταῦτα
 σιωπήσομεν. Ἰκανῶς οὖν τὰς ἀρχὰς αὐτῶν διηγησάμενος τίς
 τε αἰτίας τῶν τολμημάτων, παρελεύσομαι ἐπιδιηγησόμενος τὰ
 ἔγγραφα, δι' ὧν εἴσονται οἱ ἐντυγχάνοντες τὸν τε λῆρον καὶ τὰ
 ἄθεα αὐτῶν ἐπιχειρήματα.

67. ἄφεσιν] ἄφεσιν ἄφεσιν C

68. προεστήσατο C M

70. ἐνόμισεν C

71. πλανηθῆναι πολλοὺς C

72. ἐλέγξαντες C

73. ἀ ἀποπλανῶν] ἀποπλανῶν C Bunsenius

74. φανερόν τί C: φανερόν δὲ susp. Sauppium

75. καὶ δεῖξαντες] δεῖξαντες καὶ C Bunsenius

69. προεστήσατο Bunsenius: παρε-

70. πλανηθῆναι πολλοὺς,] πλανηθῆ-

71. ἀ ἀποπλανῶν] ἀποπλανῶν

72. φανερόν τί C: φανερόν δὲ susp. Sauppium

73. ἀ ἀποπλανῶν] ἀποπλανῶν

74. φανερόν τί C: φανερόν δὲ susp. Sauppium

75. καὶ δεῖξαντες] δεῖξαντες καὶ C Bunsenius

85. γεγενῆσθαι C

89.

libro obediverit et crediderit, definit ut baptismo accipiat re- 63
 missionem peccatorum. Hos autem dolos nectere conatus est,
 occasionem nactus a schola antea dicta, cui praefuit Callistus.
 Multos enim cum animadverterit tali promissione captos, op-
 portunum arbitratus est rem aggredi. Et nos vero, qui huic
 restitimus, non sivimus diutius seduci multos, cum coarguere- 70
 mus, esse hoc spiritus spurii efficaciam commentumque cordis
 inflati, istumque instar lupi excitatum esse adversus oves er-
 rantes multas, quas seducendo dispersit Callistus. Sed quo-
 niam initium fecimus, neque huius placita silebimus; et ubi
 prius vitae rationem in lucem protulerimus ostenderimusque 75
 studium pietatis, quod putatur, esse simulatum, rursus etiam
 dictorum eius praecipua capita iuxta ponam, ut in eius scriptis
 lector oculis defixis cognoscat, quae et qualis sit haeresis ab
 hoc tentata.

14. Hic legis disciplinam praetendit blandimenti gratia, 80
 dictitans oportere circumcidi et legi convenienter vivere eos,
 qui crediderint, avellens nonnulla ex haeresibus supra dictis.
 Christum vero ait hominem eodem modo quo universos homi-
 nes factum esse, hunc autem non nunc primo e virgine esse
 natum, sed etiam prius, et rursus pluries natum eum et nas- 85
 centem apparuisse et existere, commutantem genituras et in
 alia corpora migrantem, Pythagoreo illo dogmate usus. Eo
 autem superbiae venerunt, ut et futuri praescios sese dicant,
 scilicet modulis numerisque artis modo dictae Pythagorae
 tamquam fundamento usi. Hi etiam mathematicis et astrologi- 90
 cis et magicis sese applicant velut certis, quibus usi impru-
 dentes perturbant, ut ipsos verbi potentis compotes esse arbi-
 trentur; incantationesque et epilogos quosdam docent ad eos,
 qui a canibus morsi sunt, et ad daemónicos aliisque morbis
 conflictatos, quorum ne haec quidem silebimus. Postquam 95
 igitur satis origines eorum exposui causasque conatum, trans-
 eam adhuc enarraturus scripta, per quae cognoscent lectores
 et nugas illas et impia eorum molimina.

δηλονότι] δῆλον C

90. ἀγορμαῖς] ἀγορμαῖς pr C: ἀγορμαῖς corr C

93. νομιζέειν] Ἄν ὡς νομιζέειν, ut iam M coniecit?

97. ἐπιδηγη-

σόμενος] ἐπιδηγησόμενος C M

1 15. Τὸ μὲν οὖν βάπτισμα τοῖς ἀπ' αὐτῶν ἐνοῖς οὕτως
 παραδίδωσι, τοιάδε λέγων τοῖς ἀπατωμένοις· Εἴ τις οὖν,
 τέκνα, ἐπλησίασεν οἰωδήποτε ζῳῷ ἢ ἄρρени ἢ ἀδελφῇ ἢ
 θυγατρὶ, ἢ ἐμοίχευσεν ἢ ἐπόρνευσε, καὶ θέλει ἄφεσιν
 5 λαβεῖν τῶν ἁμαρτιῶν, ἀφ' οὗ ἂν ἀκούσῃ τῆς βίβλου
 ταύτης, βαπτισάσθω ἐκ δευτέρου ἐν ὀνόματι τοῦ μεγάλου
 καὶ ὑψίστου Θεοῦ καὶ ἐν ὀνόματι υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ
 μεγάλου βασιλέως, καὶ καθαρισάτω καὶ ἀγνευσάτω
 καὶ ἐπιμαρτυρησάσθω ἑαυτῷ τοὺς ἑπτὰ μάρτυρας γε-
 10 γραμμένους ἐν τῇ βίβλῳ ταύτῃ, τὸν οὐρανὸν καὶ τὸ
 ὕδωρ καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἅγια καὶ τοὺς ἀγγέλους
 τῆς προσευχῆς καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸ ἄλας καὶ τὴν γῆν.
 Ταῦτα τὰ θαυμάσια μυστήρια τοῦ Ἡλκασαὶ τὰ ἀπόρρητα καὶ
 μεγάλα, ἃ παραδίδωσι τοῖς ἀξίοις μαθηταῖς· οἷς οὐκ ἀρκεῖται
 15 ὁ ἄνομος, ἀλλ' ἐπὶ δύο καὶ τριῶν μαρτύρων ἐνσφραγίζει τὰ
 ἑαυτοῦ κακά, πάλιν οὕτως λέγων· Πάλιν λέγω, ὦ μοιχοὶ
 καὶ μοιχαλίδες καὶ ψευδοπροφηταί, ἐὰν θέλητε ἐπι-
 στρέψαι ἵνα ἀφεθῆσονται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι, καὶ
 ὑμῖν εἰρήνη καὶ μέρος μετὰ τῶν δικαίων, ἀφ' οὗ ἂν
 20 ἀκούσῃτε τῆς βίβλου ταύτης καὶ βαπτισθῆτε ἐκ δευ-
 τέρου σὺν τοῖς ἐνδύμασιν. Ἀλλ' ἐπεὶ ἐπαοιδαῖς τούτους
 εἶπομεν χρῆσθαι ἐπὶ τε κυνοδήκτων καὶ ἐτέρων, δείξομεν· λέγει
 δὲ οὕτως· Ἄν τιν' οὖν ἄνδρα ἢ γυναῖκα ἢ νεώτερον | ἢ
 νεωτέραν κύων λυσσῶν καὶ μαινόμενος, ἐν ᾧ ἐστὶ
 25 πνεῦμα διαφθορᾶς, δάκη ἢ περισχίση ἢ προσψαύση,
 ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ δραμέτω σὺν παντὶ τῷ φορέματι καὶ
 καταβάς εἰς ποταμὸν ἢ εἰς πηγὴν, ὅπου ἂν ἦ τόπος
 βαθύς, βαπτισάσθω [σὺν] παντὶ τῷ φορέματι αὐτοῦ
 καὶ προσευξάσθω τῷ μεγάλῳ καὶ ὑψίστῳ Θεῷ ἐν καρ-
 30 δίας πίστει, καὶ τότε ἐπιμαρτυρησάσθω τοὺς ἑπτὰ
 μάρτυρας τοὺς γεγραμμένους ἐν τῇ βίβλῳ ταύτῃ. Ἴδοι
 μαρτύρομαι τὸν οὐρανὸν καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὰ πνεύ-
 ματα τὰ ἅγια καὶ τοὺς ἀγγέλους τῆς προσευχῆς καὶ τὸ
 ἔλαιον καὶ τὸ ἄλας καὶ τὴν γῆν. Τούτους τοὺς ἑπτὰ

1. ἀπ' αὐτῶν ἐνοῖς] ἐπ' αὐτοῦ ἀπαγομένοις R. Scottus: ἐπ' αὐτοῦ ἀγομένοις vel ἀπ' αὐτοῦ γενομένοις? 2. 3. οὖν, τέκνα, πλησίασεν οἰωδήποτε R. Scottus: οὖν τέκνα πλησίασει, ἢ οἰωδήποτε C: οὖν τεχνίῳ πλησίασει, ἢ οἰωδ. conit. M: οὖν τέχνῳ ἐπλησίασεν, ἢ οἰωδ.

15. Baptismum igitur gregalibus suis in hunc modum tradit, talia quaedam dicens seductis: *Si quis igitur, filii, coi-1 vit cum qualicumque bestia vel masculo vel sorore vel filia, vel adulteravit vel scortatus est, vultque remissionem peccatorum nancisci, immergitor iterum in nomine magni et altissimi dei et in nomine filii eius, magni regis, et purgator et mundator et contestator sibi septem istos testes in hoc libro scriptos: caelum et aquam et spiritus sanctos et angelos pre-2 cationis et oleum et salem et terram. Ea sunt mirifica mysteria Elchasaï arcana illa magnaue, quae tradit dignis discipulis; in quibus haud acquiescit impius iste, sed coram duo-3 bus tribusque testibus consignat mala sua rursus ita dicendo: Rursus aio, o adulteri et adulterae et pseudoprophetae, si converti vultis, ut peccata vobis remittantur: et vobis pax erit et sors cum iustis, simulac primum hunc librum audiveritis et iterum immersi fueritis cum indumentis vestris. Sed quoniam 15 incantationibus illos uti diximus ad eos, qui a canibus morsi sunt, aliosque, ostendemus: ait autem in hunc modum: Si igitur quem virum vel mulierem vel adolescentem vel puellam canis rabiosus et furens, in quo est spiritus perniciosi, momorderit vel vestes disciderit vel attigerit, currito eadem hora cum 20 toto vestitu et ubi descenderit in fluvium vel in fontem, ubi vis sit locus profundus, immergitor cum toto vestitu suo et preces facito ad magnum altissimumque deum ex cordis fide, tumque contestator septem illos in hoc libro scriptos testes: Ecce contestor caelum et aquam et spiritus sanctos et angelos 25 precationis et oleum et salem et terram. Septem hos teste^s*

Roeperus

5. ἀφ' οὗ] ἀφ' ἧς C M Sicuti nos correxerunt etiam

Roeperus et R. Scottus. Cf. lin. 19

7. αὐτοῦ, τοῦ] αὐτοῦ C M

καὶ καθαρισάτω] καθαρισάτω C M

10—12. Cf. Epiphan. Haer.

XIX, 1: ποτὲ δὲ πάλιν ἄλλους μάρτυρας ἐπὶ ὀρισάμενος, τὸν οὐρανὸν γημί, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ πνεύματα γησίν, καὶ ἁγίους τοὺς ἀγγέλους τῆς προσευχῆς, καὶ τὸ ἔλαιον, καὶ τὸ ἄλας, καὶ τὴν γῆν. 13. ἐλχασαὶ C

17. θέλετε C

21. ἐνδύμασιν] λύμασιν susp. Ritschl l. l. 23.

Ἄν τιν' οὖν] Ἄν τινῶν C M: ὄντιν' οὖν R. Scottus

25. περι-

σχίσθη] Cod. περι..ίση cum parvo ductu, qui videtur ultima pars litterae χ. M: περισχάση Roeperus

27. ὅπου ἂν] ὅπου ἔαν C M

28. σὸν] om C M

29. προσεξεξάσθω] προσδεξάσθω C 30.

ἐπιμαρτυρήσθω C

32. 33. Voc. πνεύματα lacuna absorptum. M

35 μάρτυρας μαρτύρομαι, ὅτι οὐκέτι ἁμαρτήσω, οὐ μοι-
 χεύσω, οὐ κλέψω, οὐκ ἀδικήσω, οὐ πλεονεκτήσω, οὐ
 μισήσω, οὐκ ἀθροήσω, οὐδὲ ἐν πᾶσι πονηροῖς εὐδο-
 κήσω. Ταῦτα οὖν εἰπὼν βαπτισάσθω σὺν παντὶ τῷ
 φορέματι αὐτοῦ ἐν ὀνόματι τοῦ μεγάλου καὶ ὑψί-
 40 στου Θεοῦ.

16. Ἐτέρα δὲ πλεῖστα φλυαρεῖ, ταῦτα καὶ ἐπὶ φθισικοῖς
 ἐπιλέγειν διδάσκων καὶ βαπτίζεσθαι ἐν ψυχρῷ τεσσαρακοντάκις
 ἐπὶ ἡμέρας ἑπτὰ ὁμοίως καὶ ἔτι δαιμονῶντας. Ὁ σοφίας ἀμι-
 μήτου καὶ ἐπαοιδῶν δυνάμεων μεμεστωμένων! Τίς οὐκ ἐκπλα-
 45 γήσεται τῇ τοιαύτῃ καὶ τοσαύτῃ δυνάμει τῶν λόγων; Ἄλλ' ἐπειδὴ
 καὶ ἀστρολογικῇ πλάνῃ κεχρησθαι αὐτοὺς ἔφημεν, ἐξ αὐτῶν
 δεῖξομεν· φησὶ γὰρ οὕτως· Εἰσὶν ἀστέρες πονηροὶ τῆς
 ἀσεβείας. Τοῦτο νῦν ὑμῖν εἴρηται, εὐσεβεῖς καὶ μα-
 θηταί· φυλάσσεσθε ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τῶν ἡμερῶν
 50 ἀρχῆς αὐτῶν καὶ μὴ ποιεῖτε τὴν καταρχὴν τῶν ἔρ-
 γων ἐν ταῖς ἡμέραις | αὐτῶν, καὶ μὴ βαπτίζετε ἄν-
 δρα ἢ γυναῖκα ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἐξουσίας αὐ-
 τῶν, ὅποταν διαπορεύηται ἐξ αὐτῶν ἡ σελήνη καὶ
 συνοδεύῃ αὐτοῖς. Αὐτὴν τὴν ἡμέραν φυλάσσεσθε,
 55 ἕως οὗ ἐκπορεύεται ἀπ' αὐτῶν, καὶ τότε βαπτίζετε
 καὶ ἐνάρχεσθε ἐν πάσῃ ἀρχῇ τῶν ἔργων ὑμῶν. Ἐπι-
 δὲ τιμήσατε τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου, ἐπειδὴ ἐστὶν
 ἡμέρα μία ἐξ αὐτῶν. Ἄλλὰ καὶ τὴν τρίτην σαββά-
 του φυλάσσεσθε μὴ κατάρχεσθαι, ἐπειδὴ πάλιν
 60 πληρουμένων τριῶν ἔτων Τραϊανοῦ Καίσαρος,
 ἀφ' ὅτε ὑπέταξεν ἑαυτοῦ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦς Πάρθους,
 [ὅτε ἐπληρώθη τρία ἔτη] ἀγριζεται ὁ πόλεμος μεταξὺ
 τῶν ἀγγέλων τῆς ἀσεβείας τῶν ἄρκτων· διὰ τοῦτο
 ταρασσονται πᾶσαι βασιλεῖαι τῆς ἀσεβείας.

56 17. Ταῦτα τοίνυν τὰ μεγάλα καὶ ἀπόρρητα μυστήρια ἄλο-
 γον ἡγούμενος καταπατεῖσθαι ἢ εἰς πολλοὺς παραδίδοσθαι, συμ-
 βουλευεῖ ὡς πολυτελεῖς μαργαρίτας φυλάσσειν οὕτω λέγων·

39. φερέματι C
 τισὶς C

41. ταῦτα Roeporus: ταῦτα C M

φθη-

43. ἐπὶ δαιμονῶντας] ἐπὶ δαιμονῶντας C M, qui vel
 δαιμονῶσι scribendum, vel delendam esse prepositionem putat: πρὸς
 δαιμονῶντας coni. Roeporus

44. δυνάμεων] δυνάμεως susp. M

46. ἐξ αὐτῶν] ἐαυτῆς Roeporus

48. ὑμῖν] ἡμῖν C

50.

contestor, quod non amplius peccabo neque adulterabo nec furabor neque iniuriam faciam neque circumveniam neque odium habebō neque contemnam neque ullis pravis delectabor. Haec igitur dicens immergitor cum toto suo vestitu in nomine 30 magni et altissimi dei.

16. Alia autem plurima ineptit, eadem etiam ad phthisicos cantari praecipiens, et immergi frigidis aquis quadragies per septem dies consimiliter etiam daemonicos. O sapientiam inimitabilem et incantationes viribus refertas! Quis 35 non obstupescet in tali tantaque vi verborum? Sed quoniam et astrologico errore eos usos esse diximus, ex ipsis ostendemus; ait enim in hunc modum: *Sunt stellae malae impietatis. Hoc iam vobis dictum est, pii et discipuli: Cavete a potestate dierum, quibus imperium tenent, neque initium facite operum 40 diebus earum, neque immergite virum vel mulierem diebus potestatis earum, quando luna eas transit et congregitur cum iis. Ipsum diem cavete, donec egreditur ab iis, et tum immergite et inchoate quodcunque initium operum vestrorum. Adhuc autem diem sabbati honorate, quoniam est dies unus . . . 45 Verum etiam diem tertium hebdomadis cavete ne initium faciatis, quoniam rursus expletis tribus annis Traiani Caesaris, posteaquam Parthos suae potestati subiecit, ubi tres anni expleti sunt, exardescit bellum inter angelos impietatis aquilonis: propterea perturbantur omnia regna impietatis.* 50

17. Haec igitur magna arcanaque mysteria cum absurdum putet conculcari vel multis tradi, consilium dat ut tanquam margaritae pretiosae custodiantur his verbis: *Hunc autem librum no-*

ποιεῖτε] ποίητε C M 53. διαπορεύεται C [ξ] διέξ? 56.

πάση ἀρχῇ] πᾶσιν ἀρχῇν? 58. ἐξ αὐτῶν] Litterarum ἐξ αὐ vestigia tantum supersunt. M: σαββάτων? ἐξουσίας αὐτῶν? 59. φυλάσσεσθε μὴ κατάρχεσθαι] πύλας ἔσεσθαι μὴ κατάρχεσθε C 61.

ὑπέταξεν ἑαυτοῦ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ Παρθοῦ Roesperus, qui addit, tertio post subiectos Parthos anno fato defunctum esse Traianum, motusque in orientis regionibus ortos Hadrianum cedere provincia eoëgisse: ὑπέταξε ἐκ τοῦ τῆς ἐξουσίας τοῦ Παρθοῦ C: ὑπέταξεν ἑκτου [καὶ δεκάτου] τῆς ἐξουσίας τὸν Παρθόν susp. M 62. ὅτε — ἔτη fort. glossema ad verba quae praecedunt lin. 60. ἀγγρίζεται C 65. Vocum τὰ μεγάλα tenuia sunt in C vestigia. M 66. 67. Cf. Matth. 7, 6.

61. ὑπέταξεν ἑαυτοῦ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ Παρθοῦ Roesperus, qui addit, tertio post subiectos Parthos anno fato defunctum esse Traianum, motusque in orientis regionibus ortos Hadrianum cedere provincia eoëgisse: ὑπέταξε ἐκ τοῦ τῆς ἐξουσίας τοῦ Παρθοῦ C: ὑπέταξεν ἑκτου [καὶ δεκάτου] τῆς ἐξουσίας τὸν Παρθόν susp. M 62. ὅτε — ἔτη fort. glossema ad verba quae praecedunt lin. 60. ἀγγρίζεται C 65. Vocum τὰ μεγάλα tenuia sunt in C vestigia. M 66. 67. Cf. Matth. 7, 6.

61. ὑπέταξεν ἑαυτοῦ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ Παρθοῦ Roesperus, qui addit, tertio post subiectos Parthos anno fato defunctum esse Traianum, motusque in orientis regionibus ortos Hadrianum cedere provincia eoëgisse: ὑπέταξε ἐκ τοῦ τῆς ἐξουσίας τοῦ Παρθοῦ C: ὑπέταξεν ἑκτου [καὶ δεκάτου] τῆς ἐξουσίας τὸν Παρθόν susp. M 62. ὅτε — ἔτη fort. glossema ad verba quae praecedunt lin. 60. ἀγγρίζεται C 65. Vocum τὰ μεγάλα tenuia sunt in C vestigia. M 66. 67. Cf. Matth. 7, 6.

61. ὑπέταξεν ἑαυτοῦ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ Παρθοῦ Roesperus, qui addit, tertio post subiectos Parthos anno fato defunctum esse Traianum, motusque in orientis regionibus ortos Hadrianum cedere provincia eoëgisse: ὑπέταξε ἐκ τοῦ τῆς ἐξουσίας τοῦ Παρθοῦ C: ὑπέταξεν ἑκτου [καὶ δεκάτου] τῆς ἐξουσίας τὸν Παρθόν susp. M 62. ὅτε — ἔτη fort. glossema ad verba quae praecedunt lin. 60. ἀγγρίζεται C 65. Vocum τὰ μεγάλα tenuia sunt in C vestigia. M 66. 67. Cf. Matth. 7, 6.

61. ὑπέταξεν ἑαυτοῦ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ Παρθοῦ Roesperus, qui addit, tertio post subiectos Parthos anno fato defunctum esse Traianum, motusque in orientis regionibus ortos Hadrianum cedere provincia eoëgisse: ὑπέταξε ἐκ τοῦ τῆς ἐξουσίας τοῦ Παρθοῦ C: ὑπέταξεν ἑκτου [καὶ δεκάτου] τῆς ἐξουσίας τὸν Παρθόν susp. M 62. ὅτε — ἔτη fort. glossema ad verba quae praecedunt lin. 60. ἀγγρίζεται C 65. Vocum τὰ μεγάλα tenuia sunt in C vestigia. M 66. 67. Cf. Matth. 7, 6.

61. ὑπέταξεν ἑαυτοῦ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ Παρθοῦ Roesperus, qui addit, tertio post subiectos Parthos anno fato defunctum esse Traianum, motusque in orientis regionibus ortos Hadrianum cedere provincia eoëgisse: ὑπέταξε ἐκ τοῦ τῆς ἐξουσίας τοῦ Παρθοῦ C: ὑπέταξεν ἑκτου [καὶ δεκάτου] τῆς ἐξουσίας τὸν Παρθόν susp. M 62. ὅτε — ἔτη fort. glossema ad verba quae praecedunt lin. 60. ἀγγρίζεται C 65. Vocum τὰ μεγάλα tenuia sunt in C vestigia. M 66. 67. Cf. Matth. 7, 6.

61. ὑπέταξεν ἑαυτοῦ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ Παρθοῦ Roesperus, qui addit, tertio post subiectos Parthos anno fato defunctum esse Traianum, motusque in orientis regionibus ortos Hadrianum cedere provincia eoëgisse: ὑπέταξε ἐκ τοῦ τῆς ἐξουσίας τοῦ Παρθοῦ C: ὑπέταξεν ἑκτου [καὶ δεκάτου] τῆς ἐξουσίας τὸν Παρθόν susp. M 62. ὅτε — ἔτη fort. glossema ad verba quae praecedunt lin. 60. ἀγγρίζεται C 65. Vocum τὰ μεγάλα tenuia sunt in C vestigia. M 66. 67. Cf. Matth. 7, 6.

61. ὑπέταξεν ἑαυτοῦ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ Παρθοῦ Roesperus, qui addit, tertio post subiectos Parthos anno fato defunctum esse Traianum, motusque in orientis regionibus ortos Hadrianum cedere provincia eoëgisse: ὑπέταξε ἐκ τοῦ τῆς ἐξουσίας τοῦ Παρθοῦ C: ὑπέταξεν ἑκτου [καὶ δεκάτου] τῆς ἐξουσίας τὸν Παρθόν susp. M 62. ὅτε — ἔτη fort. glossema ad verba quae praecedunt lin. 60. ἀγγρίζεται C 65. Vocum τὰ μεγάλα tenuia sunt in C vestigia. M 66. 67. Cf. Matth. 7, 6.

61. ὑπέταξεν ἑαυτοῦ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ Παρθοῦ Roesperus, qui addit, tertio post subiectos Parthos anno fato defunctum esse Traianum, motusque in orientis regionibus ortos Hadrianum cedere provincia eoëgisse: ὑπέταξε ἐκ τοῦ τῆς ἐξουσίας τοῦ Παρθοῦ C: ὑπέταξεν ἑκτου [καὶ δεκάτου] τῆς ἐξουσίας τὸν Παρθόν susp. M 62. ὅτε — ἔτη fort. glossema ad verba quae praecedunt lin. 60. ἀγγρίζεται C 65. Vocum τὰ μεγάλα tenuia sunt in C vestigia. M 66. 67. Cf. Matth. 7, 6.

61. ὑπέταξεν ἑαυτοῦ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ Παρθοῦ Roesperus, qui addit, tertio post subiectos Parthos anno fato defunctum esse Traianum, motusque in orientis regionibus ortos Hadrianum cedere provincia eoëgisse: ὑπέταξε ἐκ τοῦ τῆς ἐξουσίας τοῦ Παρθοῦ C: ὑπέταξεν ἑκτου [καὶ δεκάτου] τῆς ἐξουσίας τὸν Παρθόν susp. M 62. ὅτε — ἔτη fort. glossema ad verba quae praecedunt lin. 60. ἀγγρίζεται C 65. Vocum τὰ μεγάλα tenuia sunt in C vestigia. M 66. 67. Cf. Matth. 7, 6.

Τοῦτον δὲ τὸν λόγον μὴ ἀναγινώσκετε πᾶσιν ἀνθρώποις, καὶ ταύτας τὰς ἐνιολὰς φυλάξατε ἐπιμε-
 70 λῶς, ὅτι οὐ πάντες ἄνδρες πιστοὶ οὐδὲ πᾶσαι γυ-
 ναῖκες ὀρθαί. Ταῦτα δὲ οὐδὲ Αἰγυπτίων σοφοὶ ἐν ἀδύ-
 τοῖς ἐχώρησαν, οὐδὲ ὁ σοφὸς Ἑλλήνων Πυθαγόρας ἐχώρησεν.
 Εἰ γὰρ τευχῆκει κατ' ἐκεῖνο καιροῦ Ἥλκασαί, τίς ἀνάγκη Πυ-
 75 θαγόραν ἢ Θαλῆν ἢ Σόλωνα ἢ τὸν σοφὸν Πλάτωνα ἢ καὶ τοὺς
 λοιποὺς Ἑλλήνων σοφοὺς μαθητεύειν Αἰγυπτίων ἱερεῦσιν ἔχουσι
 τὴν τοιαύτην καὶ τοσαύτην σοφίαν παρὰ Ἀλκιβιάδῃ, ἃ τῷ Θαυ-
 μασιωτάτῳ ἐρμηνεῖ τοῦ δυστήνου Ἥλκασαί; Δοκεῖ | τοίνυν
 ἱκανὰ εἶναι πρὸς ἐπίγνωσιν τὰ εἰρημένα τῆς τούτων μανίας
 τοῖς ὑγιαίνοντι νοῦν κεκτημένοις· διὸ πλείοσι δῆτοῖς οὐκ ἔδοξε
 80 χρῆσθαι, οἷσι πλείστοις καὶ καταγελάστοις. Ἄλλ' ἐπεὶ μηδὲ
 ταῦτα παρελείπομεν τὰ ἐφ' ἡμῶν ἐπεγηγεσμένα, τά τε πρὸ ἡμῶν
 οὐκ ἐσιωπήσαμεν, δοκεῖ, ἵνα διὰ πάντων ὦμεν πεπορευμένοι
 [καὶ] μηδὲν ἀνεκδιήγητον καταλείπωμεν, εἰπεῖν τίνα καὶ τῶν
 Ἰουδαίων [ἔθῃ], καὶ τίνες αἱ ἐν τούτοις διαφοραί· ἔτι γὰρ
 85 ταῦτα νομίζω παραλείπεσθαι, ἃ μηδὲ αὐτὰ σιωπήσας ἐπὶ τὴν
 ἀπόδειξιν τοῦ περὶ ἀληθείας λόγου χωρήσω, ὅπως μετὰ τὸν
 πολλὸν ἀγῶνα τοῦ κατὰ πασῶν αἰρέσεων λόγου ἐπὶ [τὸν] τῆς
 βασιλείας στέφανον ὀρμήσαντες εὐσεβῶς τὰ ἀληθῆ πιστεύοντες
 μὴ ταρασσώμεθα.

90 18. Ἰουδαίων μὲν ἀρχῆθεν ἐν ἦν ἔθος· εἷς γὰρ ὁ τού-
 τοις δοθεὶς παρὰ Θεοῦ διδάσκαλος Μωσῆς, καὶ εἷς ὁ διὰ τού-
 του νόμος, μία δὲ ἔρημος χώρα, καὶ ἐν ὄρος τὸ Σινᾶ· εἷς γὰρ
 ὁ τούτοις νομοθετήσας Θεός. Αὐτίς δὲ διαβάντες τὸν Ἰορδά-
 νην ποταμὸν καὶ τὴν δορύκτιτον γῆν κληρονομήσαντες διαφό-
 95 ρως τὸν τοῦ Θεοῦ νόμον διέσπασαν, ἄλλος ἄλλως ἐπινοῶν τὰ
 εἰρημένα, καὶ οὕτως διδασκάλους ἑαυτοῖς ἐπεγείραντες, δόξας
 αἰρέσεων ἐφευρόντες εἰς μερισμὸν ἐχώρησαν, ὧν τὴν διαφορὰν
 ἐκθήσομαι. Εἰ δὲ καὶ εἰς πλεῖστα μέρη διεσπείσθησαν τῷ μα-
 κροῦ χρόνῳ, ἀλλά γε τὰ κεφαλαιωδέστερα αὐτῶν ἐκθήσομαι,
 1 δι' ὧν καὶ τὰ λοιπὰ οἱ φιλομαθεῖς εἴσονται εὐκόλως. Τρία
 γὰρ παρ' αὐτοῖς εἶδη διαρεῖται, καὶ τοῦ μὲν αἰρευσταὶ εἰσὶ

73—77. Ἥλκασαί, τίς ἀνάγκη — Ἥλκασαί;] Ἥλκασαί τις, ἀνάγκη —
 Ἥλκασαί. C M. Sicuti nos etiam Roeperus coniecit 74. Θαλῆν]
 Θαλλῆν C 76. ἃ] Delendum esse putat M: An ἄτε? 80.
 καὶ] Deleri vult Roeperus coll. Diog. Laert. II, 24. 83. καὶ]

lite recitare omnibus hominibus, et haec praecepta diligenter custodite, quia non omnes viri fideles sunt neque omnes mulieres rectae. Haec vero neque Aegyptiorum sapientes in aedulis perceperunt, neque sapiens Graecorum Pythagoras percepit. Si enim forte illa aetate extitisset Elchasaï: cur oportuisset Pythagoram vel Thaletem vel Solonem vel sapientem Platonem vel etiam reliquos Graecorum sapientes Aegyptiorum sacerdotum discipulos fieri, qui talem tantamque sapientiam habent ex sententia Alcibiadis, utpote mirificentissimi interpretis perditum Elchasaï? Iam igitur quae de horum dementia dicta sunt ad cognoscendum sufficere videntur iis, qui sana mente praediti sunt; quare pluribus dictis non placuit uti, quippe quae plurima sint derisiveque digna. Sed quoniam ne haec quidem praetermisimus, quae nostra aetate exsurrexerunt, neque ea, quae ante nos, siluimus: placet, ut omnia exsecuti simus neque quidquam inenarratum relinquamus, dicere, quinam et Iudaeorum sint mores et quaenam horum differentiae; haec enim adhuc relinqui arbitror, quae ubi ne ipsa quidem siluero, ad monstrandam veritatis doctrinam veniam, ut post longum certamen disputationis contra omnes haereses habitae, regni coronam consecrati pie vera credentes ne conturbemur.

18. Iudaeorum quidem antiquitus unus erat mos; unus enim a deo illis datus magister Moses unaque per hunc lata lex, una autem regio deserta et unus mons Sina, unus enim eorum legislator deus. Rursus autem transgressi Iordanem fluvium nactique bello captam terram vario modo dei legem disciderunt, cum alius aliter acciperet quae dicta erant, et in hunc modum postquam magistros sibi excitaverunt opinionesque haeresium adinvenerunt, ad divisionem venerunt, quorum differentiam exponam. Etsi vero in plurimas partes discissi sunt longo tempore, sed tamen potissima eorum exponam, per quae et reliqua discendi cupidi facile cognoscent. Tria enim apud eos genera discernuntur, et unius sectatores Pharisei

om C καταλείπομεν C 84. ἔθῃ] om C M. Cf. supra
p. 440, 12 86. χωρήσα C 87. τὸν τῆς] τῆς C 88.
Vox εὐσεβῶς in C prorsus evanida. M πιστεύωντες C 90.
θός] ἔθνος C M 1 sqq. Quae sequuntur Hippolytus e Flavio

Φαρισαῖοι, τοῦ δὲ Σαδδουκαῖοι, ἕτεροι δὲ Ἑσσηνοί. Οὗτοι τὸν βίον σεμνότερον ἀσκοῦσι φιλάλληλοι ὄντες καὶ ἐγκρατεῖς, πά-
 5 σης τε ἐπιθυμίας ἔργον ἀποστρέφονται, ἀπεχθῶς καὶ πρὸς [τὸ]
 τὰ τοιαῦτα ἀκοῦσαι ἔχοντες, γάμον τε ἀπαγορεύουσι, τοὺς δὲ
 ἀλλοτρίους παῖδας ἀναλαμβάνοντες τέκνα ποιοῦνται καὶ πρὸς
 τὰ ἴδια ἡθῆ ἀγούσιν, οὕτως ἀνατρέφοντες καὶ ἐπὶ τοῖς μαθή-
 μασι προβιβάζοντες, οὐ τὸ γαμεῖν κωλύοντες, ἀλλ' αὐτοὶ γά-
 10 μον ἀπεχόμενοι. Γυναῖκας δέ, εἰ καὶ τῇ αὐτῇ προαιρέσει βού-
 λονται προσέχειν, οὐ προσδέχονται, κατὰ μηδένα τρόπον γυ-
 ναιξὶ πιστεύοντες.

19. Καταφρονοῦσι δὲ πλούτου, καὶ τὸ πρὸς τοὺς δεομέ-
 νους κοινωνεῖν οὐκ ἀποστρέφονται, ἀλλ' οὐδέ τις παρ' αὐτοῖς
 15 ὑπὲρ τὸν ἕτερον πλουτεῖ. Νόμος γάρ παρ' αὐτοῖς τὸν προσ-
 ἰόντα τῇ αἵρέσει τὰ ὑπάρχοντα πωλοῦντα τῷ κοινῷ προσφέ-
 ρειν, ἅ. ὑποδεχόμενος [ὁ] ἄρχων διανέμει ἅπασιν πρὸς τὰ δέ-
 οντα. Οὕτως οὐδεὶς ἐνδεὴς παρ' αὐτοῖς. Ἐλαίῳ δὲ οὐ χρῶν-
 ται, μολυσμὸν ἠγούμενοι τὸ ἀλείφεσθαι. Χειροτονοῦνται δὲ οἱ
 20 ἐπιμεληταὶ οἱ πάντων κοινῶν φρονιζόντες, πάντες δὲ ἀεὶ λευ-
 χειμονοῦσι.

20. Μία δὲ αὐτῶν οὐκ ἔστι πόλις, ἀλλ' ἐν ἐκάστη μετοι-
 κοῦσι πολλοί. Καὶ εἴ τις ἀπὸ ξένης παρῆ τῶν αἰρευστῶν,

Fl. Joseph. *de bello Jud.* II, 8, 2. Τρία γὰρ παρὰ Ἰου-
 δαίοις εἶδη φιλοσοφεῖται, καὶ τοῦ μὲν αἰρευσιαὶ Φαρισαῖοι,
 τοῦ δὲ Σαδδουκαῖοι, τρίτον δέ, ὃ δὴ καὶ δοκεῖ σεμνότητα
 ἀσκεῖν, Ἑσσηνοὶ καλοῦνται, Ἰουδαῖοι μὲν γένος ὄντες, φιλάλ-
 ληλοι δὲ καὶ τῶν ἄλλων πλέον. Οὗτοι τὰς μὲν ἡδονὰς ὡς
 κακίαν ἀποστρέφονται, τὴν δὲ ἐγκράτειαν καὶ τὸ μὴ τοῖς πά-
 θεσιν ὑποπίπτειν ἀρειτὴν ὑπολαμβάνουσι. Καὶ γάμου μὲν
 ὑπεροψία παρ' αὐτοῖς, τοὺς δὲ ἀλλοτρίους παῖδας ἐκλαμβάνον-
 τες, ἀπαλὸς εἶναι πρὸς τὰ μαθήματα, συγγενεῖς ἠγούνται, καὶ
 τοῖς ἡθεσὶ τοῖς ἐναντιῶν ἐντυποῦσι· τὸν μὲν γάμον καὶ τὴν ἐξ
 αὐτοῦ διαδοχὴν οὐκ ἀναιροῦντες, τὰς δὲ τῶν γυναικῶν ἀσελ-
 γείας φυλασσόμενοι, καὶ μηδεμίαν τηρεῖν πεπεισμένοι τὴν πρὸς
 ἕνα πίστιν.

Josepho (*De bello Iudaico* II, 8), cuius verba textui supposuimus, hau-
 sisse videtur, nisi uterque unum eundemque auctorem secutus est.
 3. Ἑσσηνοί] C ubique ἔσσηνοί. M 5. 6. τὸ τὰ] τὰ C 7. τέκνα

sunt, alterius Sadducaei, alii autem Esseni. Hi vitam gravio-
rem colunt, se invicem diligentes continentisque, et a cuius-
que concupiscentiae opere abhorrent, aversantes etiam talia
audire, nuptiisque renunciant, alienos autem pueros suscipien-
90 tes suos liberos reddunt et ad suos mores deducunt, in hunc
modum nutrientes eos et in litteris promoventes, non prohi-
bentes nubere, ipsi vero nuptiis abstinentes. Mulieres autem
etiamsi idem consilium capere velint, non recipiunt, nullo
modo mulieribus confidentes.

95

19. Contemnunt autem divitias, neque indigentibus de
re familiari impertiri aversantur; immo vero nemo apud illos
alterum divitiis superat; est enim lex apud illos, ut qui ad
sectam accedat opes suas vendat et societati offerat, quas ac-
cipiens magister dispensat universis prout opus est. Sic nul-
1 lus egenus apud illos. Oleo autem non utuntur, cum pro
inquinamento habeant unctionem. Constituuntur autem procu-
ratores, qui omnium rerum communium curam gerunt; omnes
autem semper candidis vestibus induti sunt.

5

20. Non autem illis una est civitas, sed in singulis qui-
busque tanquam metoeci habitant multi. Et si quis sectae

3. Καταφρονηταὶ δὲ πλοῦτον, καὶ θανάσιον παρ' αὐτοῖς
τὸ κοινωνικόν (κοινωνικόν Porphyg. de Abst. IV, 11.), οὐδὲ
ἔστιν εὐρεῖν κτήσει τινὰ παρ' αὐτοῖς ὑπερέχοντα. Νόμος γὰρ
τοὺς εἰς τὴν αἴρεσιν εἰσιόντας δημεύειν τῷ τάγματι τὴν οὐσίαν,
ὥστε ἐν ἅπασιν μῆτε πενίας ταπεινότητα φαίνεσθαι, μηδ' ὑπερ-
οχλὴν πλοῦτον, τῶν δὲ ἐκάστου κτημάτων ἀναμεμιγμένων μίαν
ὥσπερ ἀδελφοῖς ἅπασιν οὐσίαν εἶναι. Κηλίδα δὲ ὑπολαμβάνου-
νσι τὸ ἔλαιον, καὶ ἀλιγῆ τις ἄκων, σμῆχεται τὸ σῶμα· το
γὰρ ἀνῆμεῖν ἐν καλῷ τίθενται, λενχειμονεῖν τε διαπαντός. Χει-
ροιονητοὶ δὲ οἱ τῶν κοινῶν ἐπιμεληταί, καὶ ἀδιαίρειτοι πρὸς
ἀπάντων εἰς τὰς χρείας ἕκαστοι.

4. Μία δὲ οὐκ ἔστιν αὐτῶν πόλις, ἀλλ' ἐν ἐκάστη κατοι-
κοῦσι (μειοικοῦσι Porphyg. l. I.) πολλοί. Καὶ τοῖς ἐτέρωθεν

ποιοῦνται] τεκνοποιοῦνται C M
ψεσθαι C

17. δ] om C

19. ἀλεί-

20. κοινῶν φρονηζοντες] Supersunt litterae κοινω
ζοντες cum obscuris vestigiis litterarum ντ et accentu. M

πάντα αὐτῷ κοινὰ ἡγοῦνται, καὶ οὓς οὐ πρότερον | ἤδεσαν, ὡς
 25 οἰκείους καὶ συνήθεις προσδέχονται. Περιῦασι δὲ τὴν πατρῴαν
 γῆν, ἐκάστοτε ἀποδημοῦντες μηδὲν φέροντες πλὴν ὄπλου. Ἐχουσι
 δὲ καὶ κατὰ πόλεις προεσιτώτα, ὅς τὰ συναγόμενα εἰς τοῦτο
 ἀναλίσκει, ἐσθῆτα καὶ τροφὰς αὐτοῖς παρασκευάζων. Κατα-
 30 στολὴ δὲ αὐτῶν καὶ σχῆμα κόσμιον· χιτῶνας δὲ δύο ἢ διπλᾶς
 ὑποδέσεις οὐ κτῶνται· ἐπὶ δὲ τὰ παρόντα παλαιωθῆ, τότε
 ἕτερα προσίενται. Οὐδὲν δὲ ὄλως οὔτε ἀγοράζουσιν οὔτε πω-
 λούσιν, ὃ δ' ἂν ἔχη τις τῷ μὴ ἔχοντι δούς, ὃ οὐκ ἔχει λαμβάνει.

21. Παραμένουσι δὲ εὐτάκτως καὶ ἐπιμόνως εὐχόμενοι
 ἕωθεν, μηδὲν πρότερον φθεγγάμενοι εἰ μὴ τὸν θεὸν ὑμνήσωσι·
 35 καὶ οὕτω προελθόντες ἕκαστοι ἐφ' ὃ βούλονται πράττουσι, καὶ
 ἕως ὥρας πέμπτης πράξαντες ἐπανίστανται. Ἐπειτα πάλιν συνελ-
 θύντες εἰς ἓνα τόπον, περιζώμασί τε λινοῖς περιζωσάμενοι πρὸς
 τὸ καλύψασθαι τὴν αἰσχύνην, οὕτως ὕδατι ψυχρῷ ἀπολούον-
 ται, καὶ μετὰ τὸ οὕτως ἀγνίσασθαι εἰς ἓν οἶκημα συνίστανται (οὐ-
 40 δεῖς δὲ ἑτεροδόξῳ σύνεισιν ἐν τῷ οἴκῳ), καὶ περὶ ἀριστοποιίαν
 χωροῦσι. Καθισάντων δὲ κατὰ τάξιν μεθ' ἡσυχίας προσφέρον-

ἡκουσιν αἰρευσιταῖς (αἰρεσιώταις Porphyg. l. l.) ἀναπέπταται τὰ
 παρ' αὐτοῖς ὁμοίως ὥσπερ ἴδια, καὶ πρὸς οὓς οὐ πρότερον εἶ-
 δον εἰσίασιν ὡς συνηθεστάτους. Διὸ καὶ ποιοῦνται τὰς ἀποδη-
 μίας οὐδὲν μὲν ὄλως ἐπιχομιζόμενοι, διὰ δὲ τοὺς ληστὰς ἔνο-
 πλοι. Κηδεμῶν δὲ ἐν ἐκάστη πόλει τοῦ τάγματος ἐξαιρέτως
 τῶν ξένων ἀποδείκνυται, ταμιεύων ἐσθῆτα καὶ τὰ ἐπιτήδεια.
 Καταστολὴ δὲ καὶ σχῆμα σώματος ὁμοιον τοῖς μετὰ φόβου
 παιδαγωγουμένοις παισίν. (ἀναπέπταται τὰ παρ' ἀλλήλοισιν,
 καὶ οἱ πρῶτον ἰδόντες ἴσασιν ὥσπερ συνήθεις. Διὸ οὐδὲν ἐπι-
 χομιζόμενοι ἀποδημοῦσιν ἀναλωμάτων ἕνεκα Porphyg. l. l.) Οὔτε
 δὲ ἐσθῆτας οὔτε ὑποδήματα ἀμείβουσι πρὶν ἢ διαρραγῆναι τὸ
 πρότερον παντάπασιν ἢ δαπαναθῆναι τῷ χρόνῳ. Οὐδὲν δὲ ἐν
 ἀλλήλοις οὔτε ἀγοράζουσιν οὔτε (Οὐδ' ἀγοράζουσί τι οὐδὲ Porph.)
 πωλοῦσιν, ἀλλὰ τῷ χρήζοντι διδοὺς ἕκαστος τὰ παρ' αὐτοῦ (τα
 παρ' ἑαυτῷ Porph.), τὸ παρ' ἑκείνου χρήσιμον ἀνυχομιζέται.
 καὶ χωρὶς δὲ τῆς ἀνιδύσεως ἀκώλυτος ἢ μετὰληψις αὐτοῖς, παρ'
 ὧν ἂν ἐθελήσωσι (θέλωσιν Porph.).

asseclarum e terra extera adest, omnia ei communia habent, et quos non antea cognoverant, tanquam domesticos et familiares recipiunt. Peragrant autem patriam terram, semper proficiscentes nihil gestantes praeter arma. Habent autem etiam in singula quaque civitate praesidem, qui ea, quae ad hoc congeruntur, expendit vestes cibosque iis adparando. Vestitus autem eorum et habitus verecundus; tunicas autem duas vel duplicia calceamenta non sibi comparant; quando autem ea, quibus utuntur, vetustate obsoleverunt, tum alia admittunt. Nihil autem omnino neque emunt neque vendunt, quod autem quis habeat non habenti dans, quod ipse non habet accipit.

21. Permanent autem compositae et assidue precantes inde a prima luce, nihil prius vociferati quam deum hymnis celebraverunt, et in hunc modum progressi singuli quique ad quod volunt operantur, et postquam usque ad quintam horam operati sunt, requiescunt. Tum rursus congressi in unum locum et perizoniis linteis accincti ad obtegenda pudenda, in hunc modum frigida aqua abluuntur, et postquam ita purgati sunt, in unum conclave coeunt (nemo autem cum aliquo qui alienam sententiam amplectitur convenit in hac domo), et ad prandium accedunt. Postquam autem ordine consederunt cum tranquill-

5. Πρὸς γε μὴν τὸ θεῖον ἰδίως εὐσεβεῖς· πρὶν γὰρ ἀνασχεῖν τὸν ἥλιον οὐδὲν φθέγγονται τῶν βεβήλων, πατέριους δὲ τινὰς εἰς αὐτὸν εὐχὰς ὥσπερ ἱκετεύοντες ἀνατεῖλαι. Μετὰ ταῦτα πρὸς ἅς ἕκαστοι τέχνας ἴσασιν ὑπὸ τῶν ἐπιμελητῶν διαφίενται (ἶέναι ἀφίενται Porphyr. l. l. §. 12.), καὶ μέχρι πέμπτης ὥρας ἐργασάμενοι συντόνως, ἔπειτα πάλιν εἰς ἓν ἀθροίζονται χωρίον, ζωσάμενοί τε σκεπάσμασι λινοῖς οὕτως ἀπολούνται τὸ σῶμα ψυχοῖς ὕδασι· καὶ μετὰ ταύτην τὴν ἀγνείαν εἰς ἴδιον οἶκημα συνίασιν, ἔνθα μηδενὶ τῶν ἑτεροδόξων ἐπιτέτραπται παρελθεῖν· αὐτοὶ τε καθαροὶ καθάπερ εἰς ἅγιόν τι τέμενος παραγίνονται τὸ δειπνητήριον. Καὶ καθισάντων (καθισάντων δὲ Porphyr.) μεθ' ἡσυχίας ὁ μὲν σιτοποιὸς ἐν τάξει παρατίθῃσιν ἄρτους, ὁ δὲ μάγειρος ἐν ἀγγεῖον ἐξ ἑνὸς ἐδέσματος

ται ἄριστον, ἔπειτα ἐν τι προσφάγιον, ἐξ οὗ ἐκάστω τὸ αἴτιαρ-
 κες μέρος. Οὐ πρότερον δὲ γεύεται τις αὐτῶν, εἰ μὴ ἐπεύξε-
 ται εὐλογῶν ὁ ἱερεὺς. Μειὰ δὲ τὸ ἄριστον ἐπεύξαμένου πάλιν,
 45 ἀρχόμενοί τε καὶ πάλιν πανόμενοι ὑμνοῦσι τὸν θεόν. Ἐπειτα
 τὰς ἐσθῆτας, αἷς | ἔνδον συνεσιώμενοι ἀμφιέννυνται, ἀποθέ-
 μενοι ὡς ἱεράς, εἰσὶ δὲ λινὰ, τὰς ἐν τῇ προόδῳ πάλιν ἀνα-
 λαμβάνοντες ἐπὶ τὰ φίλα ἔργα ὀρμῶσιν ἕως δείλης. Δειπνοῦσι
 δὲ ὁμοίως τοῖς προειρημένοις πάντα ποιήσαντες. Οὐδεὶς δὲ
 50 πώποτε κραυγᾶσει, ἢ τις ἑτέρα θορυβώδης ἀκουσθήσεται φωνή,
 ἤρέμα δὲ ἕκαστοι λαλοῦντες, εὐσχημόνως ἕτερος τῷ ἑτέρῳ τὴν
 ὁμιλίαν συγχωρεῖ, ὡς τοῖς ἔξωθεν μυστήριόν τι καταφαίνεσθαι
 τὴν τῶν ἔνδον σιωπῆν. Νήφουσι δὲ πάντοτε, πάντα μέτρον καὶ
 ἐσθίοντες καὶ πίνοντες.

22. Πάντες μὲν οὖν τῷ προεσιῶτι προσέχουσι, καὶ ὅσα
 κελεύσει ὡς νόμῳ πείθονται. Ἐσπουδάσασι γὰρ πρὸς τὸ ἐλεεῖν
 καὶ βοηθεῖν τοῖς καταπονουμένοις. Πρὸ δὲ πάντων ὀργῆς ἀπέ-
 χουσι καὶ θυμοῦ καὶ πάντων τῶν ὁμοίων, ἐπίβουλα ταῦτα τοῦ
 ἀνθρώπου κρίνοντες. Οὐδεὶς δὲ ὄμνυσι παρ' αὐτοῖς, ὅσα δ'
 60 ἂν τις εἴπῃ, τοῦτο ὄρκου ἰσχυρότερον κρίνεται. Εἰ δὲ ὁμοίως
 τις, καταγινώσκειται ὡς μὴ πιστευθεὶς. Σπουδάζουσι δὲ περὶ
 τὰς τοῦ νόμου ἀναγνώσεις καὶ προφητῶν, ἔτι δὲ καὶ εἰ τι σύν-

ἐκάστω παρατίθησι. Προκατεύχεται δὲ ὁ ἱερεὺς τῆς τροφῆς
 (ἀγνῆς οὔσης καὶ καθαρᾶς add. Porphyg.), καὶ γεύσασθαι τινα
 πρὸ (τινα πρὶν Porph.) τῆς εὐχῆς ἀθέμιτον· ἀριστοποιησάμενος
 (ἀριστοποιησάμενοις δὲ Porph.) ἐπεύχεται πάλιν· ἀρχόμενοί τε
 καὶ πανόμενοι γεραίρουσι τὸν θεόν ὡς χωρηγὸν τῆς τροφῆς.
 Ἐπειτα ὡς ἱεράς καταθέμενοι τὰς ἐσθῆτας πάλιν ἐπ' ἔργα μέχρι
 δείλης τρέπονται. Δειπνοῦσι (πίνουσι Porph.) δὲ ὑποσιτρέψαν-
 τες ὁμοίως συγκαθεζομένων τῶν ξένων, οἱ (εἰ Porph.) τύχοιεν
 αὐτοῖς παρόντες. Οὐδὲ (Οὔτε δὲ Porph.) κραυγὴ ποτε τὸν οἶκον
 οὔτε θόρυβος μολύνει, τὰς δὲ λαλίας ἐν τάξει παραχωροῦσιν
 ἀλλήλοις. Καὶ τοῖς ἔξωθεν ὡς μυστήριόν τι φρικτὸν ἢ τῶν
 ἔνδον σιωπῆ καταφαίνεται· τούτου δὲ αἴτιον ἢ διηγεκῆς νῆψις
 καὶ τὸ μετρεῖσθαι παρ' αὐτοῖς τροφήν καὶ ποτὸν μέχρι κόρου.

43. εἰ μὴ] εἰμὶ C 45. τε καὶ] δὲ καὶ C παβόμενοι C
 46. ἀμφιέννυνται C 47. λινὰ C 50. ἀκουσθήσεται] ἀκολου-

tate edunt panem, tum unum aliquod obsonium, ex quo cuique sufficiens pars. Non autem prius aliquis eorum gustat,³⁰ quam precatus est benedicens sacerdos. Post prandium autem ubi iterum precatus est, incipientes et rursus desinentes hymnis deum celebrant. Tum vestes, quibus intus convivantes induuntur, postquam deposuerunt tanquam sanctas — sunt vero lintheae — illas, quae in vestibulo sunt, rursus recipientes ad³⁵ grata opera festinant usque ad crepusculum. Coenant autem consimiliter iis quae antea dicta sunt omnia facientes. Nemo autem unquam clamitabit, neque alia aliqua tumultuosa audietur vox; leniter autem singuli quique loquentes, honeste alter alteri sermonem concedit, ita ut iis, qui foris sunt, mysterium⁴⁰ videatur eorum, qui intus sunt, silentium. Semper autem sobrii sunt, omnia modice et edentes et bibentes.

22. Omnes igitur ad praesidem se applicant, et quaecumque iusserit, tanquam legi obediunt. Studuerunt enim misereri et auxiliari afflictis. Prae omnibus autem ab ira se⁴⁵ avertunt et iracundia omnibusque consimilibus, insidiosa haec homini iudicantes. Nemo autem iurat apud eos, quaecumque autem quis dicat, firmiter hoc iuramento aestimatur. Si vero quis iuraverit, damnatur quasi qui fidem non habeat. Incumbunt autem legis lectionibus et prophetarum, praeterea autem⁵⁰

6. Τῶν μὲν οὖν ἄλλων οὐκ ἔστιν ὅ,τι μὴ τῶν ἐπιμελη-
τῶν προσαξάντων ἐνεργοῦσι· δύο δὲ ταῦτα παρ' αὐτοῖς ἀντεξού-
σια, ἐπικουρία καὶ ἔλεος· βοηθεῖν τε γὰρ τοῖς ἀξίοις, ὅποταν
δέωνται, καὶ κατ' αὐτοὺς ἀγίαται καὶ τροφὰς ἀπορουμένοις
ὀρέγειν· τὰς δὲ εἰς τοὺς συγγενεῖς μεταδόσεις οὐκ ἔξεστι ποι-
εῖσθαι δίχα τῶν ἐπιτρόπων. Ὁργῆς ταμίαι δίκαιοι, θυμοῦ
καθεκτικοί, πίστεως προσίαται, εἰρήνης ὑπουργοί, καὶ πᾶν μὲν
τὸ ῥηθὲν ὑπ' αὐτῶν ἰσχυρότερον ὄρον· τὸ δὲ ὀμνύειν αὐτοῖς
περιῖσσιται, χεῖρόν τι τῆς ἐπιουρίας ὑπολαμβάνοντες· ἤδη γὰρ
ἤδη καιεγνωσθαί φασι τὸν ἀπιστούμενον δίχα Θεοῦ. Σπονδά-
ζουσι δὲ ἐκίωπος περὶ τὰ τῶν παλαιῶν συγγράμματα, μάλιστα

θήσεται C

52. συγχωρεῖ] συνεχώρει C

55. 56. ὅσα κε-

λεύσει] ὅσ' ἂν κελεύσει, vel ὅσα κελεύει susp. M; sed propter usum futuri latiore apud Hippolytum esse retinendum videtur

60.

ὀμύσει] ὀμώσει C

ταγμα εἴη πιστῶν. Πάνυ δὲ περιέργως ἔχουσι περὶ βοτάνας καὶ λίθους, περιεργότεροι ὄντες πρὸς τὰς τούτων ἐνεργείας, 65 φάσκοντες μὴ μάτην ταῦτα γεγονέναι.

23. Τοῖς δὲ βουλομένοις τῇ αἰρέσει μαθητεύειν οὐκ εὐ-
θέως τὰς παραδόσεις ποιοῦνται, εἰ μὴ πρότερον δοκιμάσωσιν,
ἐπ' ἐνιαυτὸν δὲ τὰς ὁμοίας τροφὰς παραυθέασιν ἔξω τῆς ἐαν-
τῶν συνόδου οὓσιν ἐν ἑτέρῳ οἴκῳ, ἀξινάριόν τε| καὶ τὸ λινοῦν
70 περιζῶμα καὶ λευκὴν ἐσθῆτα δόντες. Ἐπειδὴν τούτῳ τῷ χρόνῳ
πεῖραν ἐγκρατείας δῶ, πρόσσειν ἔγγιον τῇ διαίτῃ, καὶ καθα-
ρωτέρως ἀπολούεται ἢ τὸ πρότερον· οὐδέπω δὲ σὺν αὐτοῖς
τροφῆς μεταλαμβάνει. Μετὰ γὰρ τὸ δεῖξαι εἰ ἐγκρατεύεσθαι
δύναται, ἐπὶ ἕτη ἄλλα δύο δοκιμάζεται τοῦ τοιούτου τὸ ἦθος,
75 καὶ φανεῖς ἀξίος οὕτως εἰς ἀγιούς κρίνεται. Πρὶν δὲ αὐτοῖς
συνεστιαθῆ, ὄρκους φρικτοῖς ὀρκίζεται, πρῶτον μὲν εὐσεβῆσειν
τὸ θεῖον, ἔπειτα τὰ πρὸς ἀνθρώπους δίκαια φυλάξειν καὶ κατὰ
μηδένα τρόπον ἀδικῆσειν τινά, μηδένα δὲ μήτε ἀδικοῦντα μήτε
ἐχθρὸν μισῆσειν, προσεύχεσθαι δὲ ὑπὲρ αὐτῶν, συναγωνίζεσθαι
80 ἀεὶ τοῖς δικαίοις, τὸ πιστὸν πᾶσι παρέξειν, μάλιστα τοῖς κρα-
τουσίν· οὐ γὰρ δίχα θεοῦ συμβαίνειν τινὶ τὸ ἄρχειν· καὶ ἀν-
τὸς ἄρχῃ, μηδέποτε ὑπερηφανεύσασθαι ἐν ἐξουσίᾳ, μηδὲ ἀπει-
θήσειν ἢ τινὶ κόσμῳ πλεῖον τοῦ ἔθους χρῆσασθαι· φιλαλήθῃ

τὰ πρὸς ὠφέλειαν ψυχῆς καὶ σώματος ἐκλέγοντες. Ἐνθεν αὐ-
τοῖς πρὸς θεραπείαν παθῶν ῥίξαι τε ἀλεξιτήριοι καὶ λίθων
ιδιότητες ἀνερευνῶνται.

7. Τῷ δὲ ζηλοῦντι (Τοῖς δὲ ζηλοῦσι Porph.) τὴν αἴρεσιν
αὐτῶν οὐκ εὐθὺς ἢ πάροδος, ἀλλ' ἐπ' ἐνιαυτὸν ἔξω μένοντι
τὴν αὐτὴν ὑποίθεται δίαιταν, ἀξινάριόν τε καὶ τὸ προειρημέ-
νον περιζῶμα καὶ λευκὴν ἐσθῆτα δόντες. Ἐπειδὴν δὲ τούτῳ
τῷ χρόνῳ πεῖραν ἐγκρατείας δῶ, πρόσσεισι μὲν ἔγγιον τῇ διαίτῃ
καὶ καθαρωτέρων τῶν πρὸς ἀγνείαν ὑδάτων μεταλαμβάνει,
παραλαμβάνεται δὲ εἰς τὰς συμβιώσεις οὐδέπω. Μετὰ γὰρ τὴν
τῆς καρτερίας ἐπίδειξιν δυσὶν ἄλλοις ἔτεσι τὸ ἦθος δοκιμάζεται
(χομίζεται Porph.), καὶ φανεῖς ἀξίος οὕτως εἰς τὸν ὄμιλον ἐγ-

67. τὰς] τοῖς C
in C vestigia. M

καθαρωτέρως ἀπολούεται] καθαρωτέρως ἀπολαύεται C M

δέπω] οὐδυνέω C

69. συνόδου] Syllabarum συνοδ tenuissima

71. ἔγγιον] ἔγγιῳ C: ἔγγίω M

71. 72.

74. τοιούτου] τοιούτου γὰρ C

80. ἀεὶ]

etiam si quod scriptum sit fidelium. Admodum autem curiosi sunt circa herbas et lapides, curiosiores efficaciae eorum, cum dicant haud frustra haec esse facta.

23. Iis autem, qui sectae discipuli fieri volunt, non continuo praecepta sua tradunt, nisi antea eos probaverint; per 55 annum autem iis consimiles cibos apponunt extra ipsorum conventum in alia domo degentibus, postquam et dolabellam et linteum illud perizonium et vestem albam tradiderunt. Ubi hoc tempore documentum continentiae dedit, propius ad vitam victumque accedit puriusque abluitur quam antea, nondum 60 vero cum iis cibum sumit. Postquam enim ostendit, an se continere possit, per duo alios annos tentantur eiusdem mores, et dignus ubi visus est, ita inter eos censetur. Priusquam autem cum iis convivatur, terribilibus iuramentis obstringitur, fore ut primum quidem divinum numen pie colat, tum erga homines 65 iustitiam custodiat nulloque modo quemquam iniuria afficiat, neminem autem, neque iniuriosum neque hostem, odio habeat, preces vero pro iis faciat, adiuvet semper iustos, fidem omnibus servet, maxime iis, qui imperium teneant — non enim sine deo accidere cuiquam dominationem — et si ipse dominetur, 70 ut nunquam superbiat potestate, neque prodigus sit vel ornatu maiore quam mos sit utatur; veritatem autem amet, eum vero,

κρίνεται. Πρὶν δὲ τῆς κοινῆς ἄψασθαι τροφῆς ὄρκους αὐτοῖς ὄμνυσι φρικώδεις, πρῶτον μὲν εὐσεβήσῃν τὸ θεῖον, ἔπειτα τὰ πρὸς ἀνθρώπους δίκαια φυλάξῃν (διαφυλάξῃν Porph.), καὶ μήτε κατὰ γνώμην βλάψῃν τινὰ μήτε ἐξ ἐπιτάγματος, μισήσῃν δὲ ἀεὶ τοὺς ἀδίκους καὶ συναγωνιῆσθαι (συναγωνίζεσθαι Porph.) τοῖς δικαίοις, τὸ πιστὸν ἀεὶ (πᾶσι μὲν Porph.) παρέξῃν πᾶσι, μάλιστα δὲ τοῖς κρατοῦσιν· οὐ γὰρ δίχα θεοῦ περιγίνεσθαι τινι (τισὶ Porph.) τὸ ἄρχεῖν· κἄν αὐτὸς ἄρχῃ (ἄρχῃ Porph.), μηδὲ πώποτε ἐξυβρίζῃν (ἐξυβρίσαι Porph.) εἰς τὴν ἐξουσίαν, μηδὲ (μὴ Porph.) ἐσθῆτι ἢ τινι πλείονι κόσμῳ τοὺς ὑποτεταγμένους ὑπερλαμπρύνεσθαι· τὴν ἀλήθειαν ἀγαπᾶν ἀεὶ

αὐτῶν C M

81. συμβαίνειν] συμβαίνει C M

82. ὑπερη-

φανεύσασθαι] ὑπερηφανεύσεσθαι R. Scottus

82. 83. ἀπειθήσειν]

Ἄν ἀφαιδήσειν? vel ἐσθῆσει cum adiectivo, quod latet in syllaba ἀπ?

δὲ εἶναι, τὸν δὲ ψευδόμενον ἐλέγχειν, μηδὲ κλέπτειν, μηδὲ
 85 συνείδησιν ἐπὶ ἀνόμῳ κέρδει μολύνειν, μηδὲν ἀποκρύπτειν τοὺς
 συναιρεσιώτας, ἑτέροις δὲ μηδὲν ἐξαιρεῖν, κἂν μέχρι θανάτου
 τις βιάζεται. Πρὸς τούτοις ὄμνυσι μηδενὶ μεταδοῦναι τῶν δογ-
 μάτων ἑτέρως ἢ ὡς αὐτὸς μετέλαβε. |

24. Τοιούτοις οὖν ὄρκους δεσμεύουσι τοὺς προσερχομέ-
 90 νους. Εἰ δὲ τις ἐν ἀμαρτηματί τιν[ι καταγνωσθ]ῆ, ἀποβάλλ-
 λεται τοῦ τάγματος, ὃ δὲ ἀποβληθεὶς δεινῷ μόρῳ ἔσθ' ὅτε
 διαφθείρεται. Τοῖς γὰρ ὄρκους καὶ τοῖς ἔθεσιν ἐνδεδεμένος
 οὐδὲ τῆς παρὰ τοῖς ἄλλοις τροφῆς δύναται μεταλαμβάνειν.
 Ἔσθ' ὅτε οὖν τὸ σῶμα λιμῷ διαφθείρουσιν, [ὄθ]εν ἐν ἐσχάτοις
 95 ποτὲ ἐλεοῦσι πολλοὺς ἠθῆ ἐκλείποντας, αὐτῶν ἱκανὴν μέχρι
 θανάτου ἐπιτιμίαν ἡγούμενοι.

25. Περὶ δὲ τὰς κρίσεις ἀκριβέστατοι καὶ δίκαιοι· δικά-
 ζουσι δὲ συνελθόντες οὐκ ἐλάττους τῶν ἑκατόν, τὸ δὲ ὄρισθὲν
 ὑπ' αὐτῶν ἀκίνητον. Τιμῶσι δὲ τὸν νομοθέτην μετὰ τὸν θεόν,
 1 καὶ εἴ τις εἰς τοῦτον βλασφημήσει, κολάζεται. Τοῖς δὲ ἄρχουσι
 καὶ πρεσβυτέροις ὑπακούειν διδάσκονται. Εἰ δὲ ἐπὶ τὸ αὐτὸ
 δέκα καθέξονται, οὐ λαλήσει εἰς, εἰ μὴ τοῖς ἐννέα δόξει. Καὶ

καὶ τοὺς ψευδομένους ἐλέγχειν (om Porph.) προβάλλεσθαι· χεῖ-
 ρας κλοπῆς καὶ ψυχὴν ἀνοσίου κέρδους καθαρὰν φυλάξαι, καὶ
 μήτε κρύψειν τι τοὺς αἰρετιστάς, μήτε ἑτέροις αὐτῶν τι μὴνύ-
 σαι, κἂν μέχρι θανάτου τις βιάζεται. Πρὸς (δὲ add Porph.)
 τούτοις ὀμνύουσι (ὄμνυσι Porph.) μηδενὶ μὲν μεταδοῦναι τῶν
 δογμάτων ἑτέρως ἢ ὡς αὐτὸς μετέλαβεν (παρέλαβεν Porph.)·
 ἀφῆξεσθαι δὲ ληστείας, καὶ συντηρήσειν ὁμοίως τὰ τε τῆς (τῆς
 om Porph.) αἰρέσεως αὐτῶν βιβλία καὶ τὰ τῶν ἀγγέλων ὀνό-
 ματα. Τοιούτοις μὲν ὄρκους τοὺς προσίοντας ἐξασφαλίζονται.

8. Τοὺς δὲ ἐπ' ἀξιοχρόους ἀμαρτημασιν ἀλόντας ἐκβάλ-
 λουσι τοῦ τάγματος, ὃ δὲ ἐκκριθεὶς οἰκίστω πολλάκις μόρῳ
 διαφθείρεται. Τοῖς γὰρ ὄρκους καὶ τοῖς ἔθεσιν ἐνδεδεμένος
 (ἐνδεδεμένοι Porph.) οὐδὲ τῆς παρὰ τοῖς ἄλλοις τροφῆς δύνα-
 ται (δύναται Porph.) μεταλαμβάνειν, ποιηγαῶν (ποιηγαῶν-

86. Voce συναιρεσιώτης carent lexica. M. Nova Stephani edi-
 tio exempla affert ex Photii Bibliotheca. 90. Litteras un-

cis inclusas prorsus ablatas e C supplevit M

91. τάγματος]

δόγματος C

93. Vox οὐδὲ paene tota periit. M

94. ὄθεν]

qui mentiatur, redarguat, neque furtum faciat, neque conscientiam iniquo quaestu polluat, ut nihil celet sectae suae consortes, aliis autem ut nihil prodat, etiamsi ad mortem usque crucietur. Praeterea iurat nemini se placita aliter traditurum atque ipse receperit.

24. Huiusmodi igitur iuramentis eos, qui ipsis accedunt, devinciunt. Sin vero quis peccati alicuius convictus fuerit, ex ordine eiicitur, eiectus autem nonnunquam terribili morte absumitur. Iuramentis enim et ritibus constrictus ne convictus quidem, quo reliqui fruuntur, particeps esse potest. Nonnunquam igitur corpus fame consumunt; quare, ubi ad extrema ventum est, interdum miserentur multorum iam morientium, sufficientem eorum ad mortem usque poenam existimantes. 85

25. Quoad iudicia autem diligentissimi sunt et iusti; iudicant autem congregati haud pauciores quam centeni, quod autem definitum est ab iis, immotum est. Venerantur autem legislatorem post deum, et si quis ei maledixerit, punitur. Principibus autem et senioribus obedire docentur; sin vero 90 decem eodem loco considunt, nemo eorum loquetur, nisi novem reliquis placeat. Et ne expuant in mediam et in dexte-

τες Porph.) δὲ καὶ λιμῶ τὸ σῶμα τηκόμενος διαφθείρεται (διαφθειρόμενοι ἀπόλλυνται Porph.). Διὸ δὴ πολλοὺς ἐλεήσαντες ἐν ταῖς ἐσχάταις ἀναπνοαῖς ἀνέλαβον (ἀνάγκαις ἔλαβον Porph.), ἱκανὴν (τιμωρίαν δεδωκέναι νομίζοντες add Porph.) ἐπὶ τοῖς ἀμαρτήμασιν αὐτῶν (αὐτῶν om Porph.) τὴν μέχρι θανάτου βάσανον ἡγούμενοι (ἡγ. om Porph.).

9. Περὶ δὲ τὰς κρίσεις ἀκριβέστατοι καὶ δίκαιοι· καὶ δικάζουσι μὲν οὐκ ἐλάττους τῶν ἑκατὸν συνελθόντες, τὸ δὲ ὄρισθὲν ὑπ' αὐτῶν ἀκίνητον. Σέβας δὲ μέγιστον παρ' αὐτοῖς μετὰ τὸν Θεὸν τὸ ὄνομα τοῦ νομοθέτου, καὶ βλασφημίῃ τις εἰς τοῦτον, κολάζεσθαι θανάτῳ. Τοῖς δὲ πρεσβυτέροις ὑπακούειν καὶ τοῖς πλείοσιν ἐν καλῶ τίθενται. Δέκα γοῦν συγκαθεζομένων οὐκ ἂν λαλήσειέ τις ἀκόντων τῶν ἐννέα. Καὶ τὸ πτύσαι

In C duae litterae desunt. M
αὐτῶ C 99. ὑπ' ἀπ' C

95. ἰλεοῦσι] ἰλεῶσι C [αὐτῶν]

τὸ πτύσαι δὲ εἰς μέσον καὶ τὸ δεξιὸν μέρος φυλάττονται· τὸ δὲ
 5 τῶ σαββάτῳ ἀπέχεσθαι ἔργου φροντίζουσι μᾶλλον πάντων Ἰου-
 δαίων. Οὐ μόνον γὰρ τροφὰς αὐτοῖς προπαρασκευάζονται μιᾶς
 ἡμέρας πρὸς τὸ μὴ πῦρ ἄπειν, ἀλλ' οὐδὲ σκεῦος μεταπιθέα-
 σιν, οὐδὲ ἀποπατίζουσι, τινὲς δὲ οὐδὲ | κλινιδίου χωρίζονται.
 Ταῖς δὲ ἄλλαις ἡμέραις ἐπὶ ἀποπαῖσαι θέλοιν, βόθρον
 10 ὀρύξαντες ποδιαῖον τῆ σκαλίδι (τοιούτον γὰρ ἔστι τὸ ἀξινάριον,
 ὃ τοῖς προσιούσι μαθητεύεσθαι πρῶτως διδύασι), καὶ περικα-
 λύψαντες τὸ ἱμάτιον ἰζάνουσι, φάσκοντες μὴ δεῖν ὑβρίζειν τὰς
 αὐγάς, ἔπειτα τὴν ἀνασκαφεῖσαν γῆν ἐπεμβάλλουσιν εἰς τὸν
 βόθρον, καὶ τοῦτο ποιούσιν ἐκλε[γόμενοι] [τούς] ἐρημοτέρους
 15 τόπους. Ἐπὶ δὲ τοῦτ[ο ποιήσωσιν], εὐθύς ἀπολούονται ὡς
 μαινοῦσης τῆς ἐκκρίσεως.

26. Δηήρηται δὲ [κα]τὰ [χρ]όνον καὶ οὐχ ὁμοίως τὴν
 ἀσκησιν φυλάττουσιν, εἰς τέσσαρα μέρη διαχωρισθέντες. Ἐτεροι
 γὰρ αὐτῶν τὰ ὑπὲρ τὸ δέον ἀσκοῦσιν, ὡς μηδὲ νόμισμα βα-
 20 στάζειν, λέγοντες μὴ δεῖν εἰκόνα ἢ φέρειν ἢ ὄραν ἢ ποιεῖν.
 Διὸ οὐδὲ εἰς πόλιν τις αὐτῶν εἰσπορεύεται, ἵνα μὴ διὰ πύλης
 εἰσέλθῃ, ἐφ' ἣ ἀνδριάντες ἔπεισιν, ἀθέμιτον τοῦτο ἡγούμενοι
 τὸ ὑπὸ εἰκόνας παρελθεῖν. Ἐτεροι δὲ ἐπὶ ἀκούσασί τινος
 περὶ θεοῦ διαλεγομένου καὶ τῶν τούτου νόμων, εἰ ἀπερίτμητος
 25 εἶη, παραφυλάξας τὸν τοιούτον ἐν τόπῳ τινὶ μόνον, φονεύειν
 ἀπειλεῖ εἰ μὴ περιμηθεῖη· ὅς εἰ μὴ βούλοιο πείθεσθαι, οὐ
 φείδεται, ἀλλὰ καὶ σφάζει. Ὅθεν ἐκ τοῦ συμβαίνοντος τὸ ὄνομα
 προσέλαβον, Ζηλωταὶ καλούμενοι, ὑπὸ τινων δὲ Σικάριοι. Ἐτε-
 ροὶ δὲ αὐτῶν οὐδένα κύριον ὀνομάζουσι πλὴν τὸν θεόν, εἰ καὶ
 30 αἰκίζουτο τις ἢ καὶ ἀναιροῦτο. Τοσοῦτον δὲ οἱ μετέπειτα ἐλάτ-

δὲ εἰς μέσους ἢ τὸ δεξιὸν μέρος φυλάσσονται· καὶ ταῖς ἑβδο-
 μάσιν ἔργων ἐφάπτεσθαι διαφορώτατα Ἰουδαίων ἀπάντων. Οὐ
 μόνον γὰρ τροφὰς ἑαυτοῖς πρὸ ἡμέρας μιᾶς παρασκευάζουσιν,
 ὡς μηδὲ πῦρ ἐναύοιεν ἐκείνη τῆ ἡμέρα, ἀλλ' οὐδὲ σκεῦός τι
 μετακινήσαι θαρροῦσιν, οὐδὲ ἀποπατεῖν. Ταῖς δὲ ἄλλαις ἡμέ-
 ραις βόθρον ὀρύσσοντες βάθος ποδιαῖον τῆ σκαλίδι — τοιού-
 τον γὰρ ἔστι τὸ διδόμενον ὑπ' αὐτῶν ἀξινίδιον τοῖς νεοσυστά-
 τοις —, καὶ περικαλύψαντες θοιματίῳ, ὡς μὴ τὰς αὐγάς ὑβρί-

4. φυλάττωνται C 6. αὐτοῖς] αὐτοῖς C προπαρα-
 σκευάζονται] παρασκευάζονται C M 9. ἀποπαῖσαι] ἀποπαῖσαι

ram partem cavent; ut vero die sabbati ab opere se abstineant, curant magis quam omnes Iudaei. Nam non solum cibos sibi praeparant uno die ante, quominus ignem accendant, sed ne vas⁹⁵ quidem loco movent, neque alvum exonerant, nonnulli autem ne surgunt quidem e lectulo. Caeteris vero diebus si alvum exonerare velint, scrobem pedalem postquam foderunt rastro — nam talis quaedam dolabella illa est, quam iis, qui ad disciplinam accedunt, primo tradunt — circumtexteruntque pal-¹lio, subsidunt dictitantes non contumeliam luci esse faciendam, deinde effossam terram superiniiciunt in scrobem, idque faciunt eligentes sibi loca desertiora. Ubi autem id fecerunt, continuo abluuntur, quasi egestio polluat. 5

26. Discreti autem sunt temporis progressu, neque eodem modo disciplinam custodiunt, in quattuor partes cum sint divisi. Alii enim eorum nimis religiosi sunt, ita ut ne numisma quidem tractent, dicentes non oportere quemquam imaginem neque ferre neque spectare neque conficere. Qua-¹⁰propter ne ingreditur quidem in oppidum quisquam eorum, ne per portam intret, cui statuae impositae sint, quia nefas esse existimant sub imaginibus praeterire. Alii autem ubi audiverunt aliquem de deo disserentem eiusque legibus, si non sit circumcisis, cum deprehenderit talem hominem alicubi solum,¹⁵ necem comminatur, nisi circumcidatur; cui, nisi obtemperare velit, non parcat, immo vero et trucidat eum. Quare ex accidenti cognomen traxerunt, Zelotae appellati, a quibusdam autem Sicarii. Alii autem eorum neminem dominum appellant praeter deum, etiamsi quis eos cruciet vel etiam interimat. Adeo²⁰

ζοιεν τοῦ Θεοῦ, θακεύουσιν εἰς αὐτόν, ἔπειτα τὴν ἀνορουχθεῖσαν γῆν ἐφείλκουσιν εἰς τὸν βόθρον, καὶ τοῦτο ποιοῦσι τοὺς ἐρημοτέρους τόπους ἐκλεγόμενοι. Καίπερ δὲ φυσικῆς οὐσῆς τῆς τῶν σωματικῶν λυμάτων ἐκκρίσεως, ἀπολούεσθαι μετ' αὐτὴν καθάπερ μεμιαμμένοις ἔθιμον.

10. *Διήρηνται δὲ κατὰ χρόνον τῆς ἀσκήσεως εἰς μοίρας τέσσαρας· καὶ τοσοῦτον οἱ μεταγενέστεροι τῶν προγενεστέρων*

C: ἀποπαῖσαι susp. M

14—17. Uncis inclusa in C prorsus

ablata sunt. M

16. *μιανούσης] μὴ αἰνούσης* C

18—30.

Sequentia non habet Iosephus. M

22. *ἐφ' ἧ] ἐφ' ἣν* C

26.

εἰ μὴ] εἰμὶ C

τους τῆ ἀσκήσει γεγένηται, ὥστε τοὺς τοῖς ἀρχαίοις ἔθεσιν ἐμμένοντας μηδὲ προσψεύειν αὐτῶν, ὧν εἰ ψεύσαιεν, εὐθέως ἀπολούονται, ὡς υἱος ἀλλοφύλου ψεύσαντες. Εἰσὶ δὲ καὶ
 35 οὖν εἶναι αἴτιον τό τε τῆς ἄκρας θεοσεβείας καὶ τῷ καταγνω-
 σθῆναι ἀμέτρως προσφέρεσθαι ἐγκρατιστὰς εἶναι καὶ ἀοργήτους. Θανάτου δὲ καταφρονοῦσι χαίροντες, ἥνικα μετὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς τελευτῶσιν· εἰ δὲ καὶ αἰκίζοιτό τις τοὺς τοιούτους, ἵνα ἢ τὸν νόμον δυσφημήσῃ ἢ εἰδωλόθυτον φάγῃ, οὐ π[οι]ήσει
 40 ὑπομένων θανεῖν καὶ βασάνους βαστάσαι, ἵνα τὸ συνειδὸς μὴ παρέλθῃ.

27. Ἐρρωται δὲ παρ' αὐτοῖς καὶ ὁ τῆς ἀνασιτάσεως λό-
 γος· ὁμολογοῦσι γὰρ καὶ τὴν σάρκα ἀναστήσεσθαι καὶ ἔσεσθαι
 ἀθάνατον, ὃν τρόπον ἤδη ἀθάνατός ἐστιν ἡ ψυχὴ, ἣν χωρι-
 45 σθεῖσαν νῦν φασιν εἰς ἓνα χῶρον εὔπνου καὶ φωτεινὸν ἀνα-
 παύεσθαι ἕως κρίσεως, ὃν χῶρον Ἕλληνες ἀκούσαντες μακάρων
 νήσουσ ὠνόμασαν. Ἄλλὰ καὶ ἕτερα τούτων δόγματα πολλοὶ
 τῶν Ἑλλήνων σφετερισάμενοι ἰδίας δόξας συνεστήσαντο. Ἔστι

ἐλαττοῦνται, ὥστε, εἰ ψεύσειαν αὐτῶν, ἐκείνους ἀπολούεσθαι, καθάπερ ἀλλοφύλῳ συμφυρέντας. Καὶ μακρόβιοι μὲν, ὡς τοὺς πολλοὺς ὑπὲρ ἑκατὸν παρατείνειν εἶη, διὰ τὴν ἀπλότητα τῆς διαίτης, ἐμοὶ γε δοκεῖν, καὶ τὴν εὐταξίαν. Καταφρονηταὶ δὲ τῶν δεινῶν, καὶ τὰς μὲν ἀλγηδόνας νικῶντες τοῖς φρονήμασι, τὸν δὲ θάνατον, εἰ μετ' εὐκλείας προσίοι, νομίζοντες ἀθανασίας ἀμείνω. Διήλεγξε δ' αὐτῶν ἐν ἅπασι τὰς ψυχὰς ὁ πρὸς Ῥωμαίους πόλεμος· ἐν ᾧ στρεβλούμενοι καὶ λυγιζόμενοι καιόμενοι τε καὶ κλώμενοι καὶ διὰ πάντων ὀδευόντες τῶν βασανιστηρίων ὀργάνων, ἵνα ἢ βλασφημήσωσι τὸν νομοθέτην, ἢ φάγωσὶ τι τῶν ἀσυνήθων, οὐδέτερόν τι ὑπέμειναν παθεῖν, ἀλλ' οὐδὲ κολακεῦσαί ποτε τοὺς αἰκιζομένους ἢ δακρῦσαι. Μειδιῶντες δὲ ἐν ταῖς ἀλγηδόσι καὶ κατειρωνεύμενοι τῶν τὰς βασάνους προσφερόντων εὐθυμοὶ τὰς ψυχὰς ἠφίεσαν, ὡς πάλιν κομιούμενοι.

11. Καὶ γὰρ ἔρρωται παρ' αὐτοῖς ἡδε ἡ δόξα· φθαρτὰ

31. γεγένηται C 32. προσψεύειν] πρὸς ψάβειν C ψεύσαιεν Saupprius: ψεύσαιεν CM 34. ἑκατὸν] ἐκτὸν C 35. 36. αἴτιον — ἐγκρατιστὰς] αἴτιον τῆς ἄκρας θ. καὶ τοῦ τῷ κατ. ἀ. πρ. τὸ ἐγκρατιστὰς?: αἴτιον τό τε τ. ἀ. θ. καὶ

autem aetate posteriores a disciplinae severitate defecerunt, ut ii, qui in priscis moribus permanent, eos ne attingant quidem; quos si forte contigerint, ilico abluuntur, quasi alienigenam quem contigerint. Sunt autem et longaevi plerique, ita ut vel plus quam centum annos vivant. Aiunt igitur causam esse 25 eximiae istius pietatis immodicique, quo ad martyrium feruntur, studii, quod continententes sint iraeque temperent. Mortem autem contemnunt, gaudentque quando bonae mentis sibi consci diem obeunt. Etiam si vero quis cruciet hosce, ut vel legi maledicat, vel comedat, quod idolis immolatum est, non fa- 30 ciet, sustinens mori et cruciatus perferre, ne conscientiam suam violet.

27. Valet autem apud eos et resurrectionis dogma; profitentur enim et carnem resurrecturam immortalemque esse futuram, quomodo iam immortalis sit anima, quam separatam 35 nunc aiunt in uno loco bene ventilato et luculento quiescere usque ad iudicium, quem locum Graeci cum audiverint beatorum insulas appellaverunt. Sed et alia eorum dogmata postquam sibi vindicaverunt multi Graecorum, suas opiniones con-

μὲν εἶναι τὰ σώματα καὶ τὴν ὕλην οὐ μόνιμον αὐτοῖς, τὰς δὲ ψυχὰς ἀθανάτους αἰεὶ διαμένειν, καὶ συμπλέκεσθαι μὲν, ἐκ τοῦ λεπτοτάτου φοιτώσας αἰθέρος, ὥσπερ εἰρκταῖς τοῖς σώμασιν ἕγγι νιν φυσικῇ κατασπωμέναις· ἐπειδὴν δὲ ἀνεθῶσι τῶν κατὰ σάρκα δεσμῶν, οἷα δὴ μακρᾶς δουλείας ἀπηλλαγμένας τότε χαίρειν καὶ μετεώρους φέρεσθαι. Καὶ ταῖς μὲν ἀγαθαῖς ὁμοδοξοῦντες παισὶν Ἑλλήνων ἀποφαίνονται τὴν ὑπὲρ ὠκεανὸν διαίταν ἀποκεῖσθαι καὶ χῶρον οὔτε ὄμβροις οὔτε νιφετοῖς οὔτε καύμασι βαρυνόμενον, ἀλλ' ὄν ἐξ ὠκεανοῦ πραῦς αἰεὶ ζέφυρος ἐπιπνέων ἀναψύχει· ταῖς δὲ φαύλαις ζοφώδη καὶ χειμέριον ἀφορίζονται μυχόν, γέμοντα τιμωριῶν ἀδιαλείπτων. Δοκοῦσι δέ μοι κατὰ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν Ἕλληνας τοῖς τε ἀνδρείοις αὐτῶν, οὓς ἤρωας καὶ ἡμιθέους καλοῦσι, τὰς μακάρων νήσους ἀνατεθεικέναι, ταῖς δὲ τῶν πονηρῶν ψυχαῖς καθ' ἄδου τὸν ἀσεβῶν χῶρον, ἔνθα καὶ κολαζομένους τινὰς μυθολογοῦσι, Σι-

τὸ κατὰ [πάντα] ἀγνώως δὴ καὶ εὐμέτρως πρ. καὶ ἐγκρατιστὰς ingeniose conī. Sauppīus 35. καταγνωσθῆναι] καταγνωσθῆ C 39. ποιήσει] π . . ἴσει duabus litteris ablati C: ποιήσει M 45. γασιν] ἔστιν C M

γὰρ ἢ κατὰ τούτους ἀσκησίς περὶ τὸ θεῖον ἀρχαιοτέρα πάντων
 50 ἔθνων, ὡς δείκνυσθαι πάντας τοὺς περὶ θεοῦ εἰπεῖν τετολμη-
 κότητας ἢ περὶ τῆς τῶν ὄντων δημιουργίας μὴ ἐτέρωθεν παρει-
 ληφέναι τὰς ἀρχὰς ἢ ἀπὸ τῆς Ἰουδαϊκῆς νομοθεσίας, ὧν μάλ-
 λιστα Πυθαγόρας καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς παρ' Αἰγυπτίοις τού-
 55 τοις μαθητευθέντες παρέλαβον. Λέγουσι δὲ καὶ κρίσιν ἔσσεσθαι
 καὶ τοῦ παντὸς ἐκπύρωσιν, καὶ τοὺς ἀδίκους κολασθήσεσθαι
 εἰσαί. | Ἀσκεῖται δὲ ἐν αὐτοῖς τὸ προφητεύειν καὶ προλέγειν
 τὰ ἐσόμενα.

28. Ἔστι μὲν οὖν καὶ ἕτερον Ἑσσηνῶν τάγμα, τοῖς μὲν
 αὐτοῖς ἤθεσι καὶ διαίτη χρώμενοι, ἐνὶ δὲ τούτων ἐνδιαλλάτ-
 60 τουσι, τῷ γαμεῖν, δεινόν τι λέγοντες δοῦν τοὺς ἀ[πο]ποιήσαν-
 τας γάμου· πρὸς τὴν ἀναίρεσιν τοῦ βίου γίνεσθαι τοῦτο, καὶ
 μὴ δεῖν ἐκκόπτειν τὴν τῶν τέκνων διαδοχὴν φάσκοντες, ὡς εἰ
 πάντες τοῦτο φρονήσειαν, ἐκκοπήσεσθαι ῥαδίως τὸ πᾶν γένος
 ἀνθρώπων. Δοκιμάζουσι μέντοι τριετία τὰς γαμετίας· ἐπὶ δὲ
 65 τρεῖς καθαρῶσιν εἰς [πεῖρα]ν τοῦ δύνασθαι τίκειν, οὕτως
 ἄγονται. Ταῖς ἐγκύμοσιν οὐχ ὀμιλοῦσιν, ἐπιδεικνύμενοι τὸ μὴ
 δι' ἡδονὴν γαμεῖν, ἀλλὰ διὰ τέκνων χρεῖαν. Ὅμοίως δὲ καὶ
 αἱ γυναῖκες ἀπολούνται καὶ αὐταὶ ἐπένδυμα ἐνδύμεναι λι-
 νοῦν, ὃν τρόπον οἱ ἄνδρες τὰ περιζώματα. Ταῦτα μὲν οὖν [τὰ]
 70 κατὰ Ἑσσηνοῦς.

Ἔτεροι δὲ καὶ αὐτοὶ τῶν Ἰουδαίων ἔθων ἀσκηταὶ καὶ κατὰ

σύφους καὶ Ταντάλους καὶ Ἰξίονας καὶ Τιτυούς, πρῶτον μὲν
 αἰδίοις ὑφιστάμενοι τὰς ψυχὰς, ἔπειτα εἰς προτροπὴν ἀρετῆς
 καὶ κακίας ἀποτροπὴν· τοὺς τε γὰρ ἀγαθοὺς γίνεσθαι κατὰ
 τὸν βίον ἀμείνους ἐλπίδι τιμῆς καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν, τῶν τε
 κακῶν ἐμποδίζεσθαι τὰς ὁρμὰς δεῖν, προσδοκῶντων, εἰ καὶ
 λάθοιεν ἐν τῷ ζῆν, μετὰ τὴν διάλυσιν ἀθάνατον τιμωρίαν
 ὑφέξειν. Τάδε μὲν οὖν Ἑσσηνοὶ περὶ ψυχῆς θεολογοῦσιν,
 ἀφυκτον δέλεαρ τοῖς ἀπαξ γευσάμενοις τῆς σοφίας αὐτῶν ἐγ-
 καθιέντες.

12. Εἰσὶ δὲ ἐν αὐτοῖς, οἳ καὶ τὰ μέλλοντα προγινώσκειν
 ὑπισχυοῦνται, βίβλοις ἱεραῖς καὶ διαφόροις ἀγνεΐαις καὶ προ-

51. περὶ τῆς] τῆς περὶ C M 56. τὸ προφ.] καὶ τὸ προφ.? Saupprius
 58. Ἑσσηνῶν C 59. 60. ἐνδιαλάττουσι C 60. λέγοντες] λέγοντος C
 60. 61. ἀ[πο]ποιήσαντας] Litterae po prorsus ablatae. M 65. [πεῖρα]ν

flaverunt. Est enim eorum cultus divini numinis vetustior 40 omnibus populis, ita ut appareat omnes, qui de deo loqui ausi sunt vel de mundi fabrica, non aliunde tradita accepisse initia, quam a Judaica legislatione, quorum inprimis Pythagoras et Stoici apud Aegyptios ab iis edocti acceperunt. Dicunt autem et iudicium esse futurum et universi deflagrationem et iniustos 45 punitum iri in aeternum. Colitur autem inter eos vaticinatio et praedictio rerum futurarum.

28. Est igitur et alius Essenorum ordo, qui iisdem moribus et victu utuntur, hac una autem in re ab iis differunt, quod matrimonium ineunt, cum dicant aliquid immane facere 50 eos, qui matrimonium abrogaverint; in vitae interitum id cedere, neque esse excidendam liberorum successionem dicitantibus, cum, si omnes idem sentirent, facile excideretur universum genus hominum. Tentant tamen per triennium nuptas, cum autem ter purgatae sint, ad explorandum, num parere 55 possint, ita eas in matrimonium ducunt. Cum gravidis rem non habent, ostendentes se non voluptatis causa matrimonium inire, sed propter liberorum usum. Simili autem modo etiam mulieres abluuntur ipsae quoque veste indutae lintea, sicuti viri perizoniis. Haec igitur sunt, quae ad Essenos 60 spectant.

Alii autem et ipsi Iudaeorum mores colunt et quoad ge-

φητῶν ἀποφθέγμασιν ἐμπαιδοτριβούμενοι, σπάνιον δὲ εἶ ποτε ἐν ταῖς προαγορεύσεσιν ἀστοχήσουσιν.

13. Ἔστι δὲ καὶ ἕτερον Ἑσσηνῶν τάγμα, ὃ δίαίταν μὲν καὶ ἔθῃ καὶ νόμιμα τοῖς ἄλλοις ὁμοφρονοῦν, διεστὸς δὲ τῇ κατὰ γάμον δόξῃ. Μέγιστον γὰρ ἀποκόπτειν οἴονται τοῦ βίου μέρος, τὴν διαδοχὴν, τοὺς μὴ γαμοῦντας, μᾶλλον δέ, εἰ πάντες τὸ αὐτὸ φρονησίαν, ἐκλιπεῖν ἅπαν τὸ γένος τάχιστα. Λοκιμαζόντες μέντοι τριετία τὰς γαμετίας, ἐπειδὴν τρεῖς καθαρθῶσιν εἰς πεῖραν τοῦ δύνασθαι τίθειν, οὕτως ἄγονται. Ταῖς δὲ ἐγκύμοσιν οὐχ ὁμιλοῦσιν, ἐκδεικνύμενοι τὸ μὴ δι' ἡδονὴν ἀλλὰ τέκνων χρεῖαν γαμεῖν. Λουτρὰ δὲ ταῖς γυναιξὶν ἀμπεχομέναις

γένος καὶ κατὰ νόμους Φαρισαῖοι καλούμενοι, ὧν τὸ μὲν πλεῖστον μέρος ἐστὶ κατὰ πάντα ἰόπον, πάντων μὲν Ἰουδαίων καλουμένων, διὰ δὲ τὰς ἰδίως δοξαζομένας γνώμας ὀνόμασι κυ-
 75 ρίοις ἐπικαλουμένων. Οὗτοι μὲν οὖν τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν διακρατοῦντες, ἐπὶ τοῖς κατὰ νόμον καθαροῖς καὶ μὴ καθαρῶς ἐπὶ νεῖκος ἐξετάζοντες διαμένουσι· τὰ τε τοῦ νόμου ἐρμηνεύουσι, διδασκάλους εἰς ταῦτα προβιβάζοντες. Οὗτοι εἰμαρμένην εἶναι λέγουσι, καὶ τινὰ μὲν κατ' ἐξουσίαν εἶναι, τινὰ δὲ κατὰ τὴν|
 80 εἰμαρμένην, ὡς τινὰ μὲν ἐφ' ἡμῖν, τινὰ δὲ τῆς εἰμαρμένης, θεὸν δὲ πάντων εἶναι αἴτιον, καὶ μηδὲν ἄνευ θελήματος αὐτοῦ διοικεῖσθαι ἢ συμβαίνειν. Οὗτοι καὶ σαρκὸς ἀνάστασιν ὁμολογοῦσι καὶ ψυχὴν ἀθάνατον καὶ κρίσιν ἐσομένην καὶ ἐκπύρωσιν, καὶ δικαίους μὲν ἀφθάρτους ἔσεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς-
 85 αὐτὴν κολασθήσεσθαι ἐν πυρὶ ἀσβέστῳ.

29. Ταῦτα μὲν οὖν καὶ Φαρισαῖοι. Σαδδουκαῖοι δὲ τὴν μὲν εἰμαρμένην ἀναιροῦσι, [καὶ] τὸ[ν θεόν] μηδὲν τι κακὸν δορᾶν ἢ ἐφορᾶν ὁμολογοῦσιν, εἶναι δὲ ἐξ ἀνθρώπων ἐξουσίας τὸ αἰρεῖσθαι τὸ ἀγαθὸν ἢ κακόν. Ἀνάστασιν δὲ ἀρνοῦνται οὐ
 90 μόνον σαρκὸς, ἀλλὰ καὶ ψυχὴν μὴ διαμένειν νομίζουσι· [ταύτη δὲ] εἶναι μόνον τὸ ζῆν, καὶ τοῦτο δὲ εἶναι οὐ χάριν ἐγένετο ἀνθρώπος, ἐν δὲ τούτῳ πληροῦσθαι τὸν τῆς ἀναστάσεως λόγον, ἐν τῷ καταλείψαντας ἐπὶ γῆς τὰ τέκνα τελευτηῶν· μετὰ δὲ θάνατον μηδὲν ἐλπίζειν παθεῖν ἢ κακὸν ἢ ἀγαθόν· λύσιν γὰρ
 95 ἔσεσθαι καὶ ψυχῆς καὶ σώματος, καὶ εἰς τὸ μὴ εἶναι χωρεῖν τὸν ἀνθρώπον, καθ' ὃ καὶ τὰ λοιπὰ ζῶα. Ὅ,τι δ' ἂν δράσῃ ἀνθρώπος ἐν τῷ βίῳ κακόν, ἀνθρώποις κἂν διαλλαχθῆ, κε-

ἐνδύματα, καθάπερ τοῖς ἀνδράσιν ἐν περιζώματι. Τοιαῦτα μὲν ἔθη τοῦδε τοῦ τάγματος.

14. Δύο δὲ τῶν προτέρων Φαρισαῖοι μὲν, οἱ δοκοῦντες μετὰ ἀκριβείας ἐξηγεῖσθαι τὰ νόμιμα καὶ τὴν πρώτην ἐπάγοντες αἵρεσιν, εἰμαρμένην τε καὶ θεῶν προσάπτουσι πάντα, καὶ τὸ μὲν πράττειν τὰ δίκαια καὶ μὴ κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπὶ τοῖς ἀν-

74. 75. κυρίοις] καιρίοις C 77. ἐπὶ νεῖκος] ἐπιεικὸς C: ἐπιεικῶς M 87. Litterarum uncis inclusarum tenuissima vestigia in C supersunt. Restituimus ex Iosepho. M 88. ἐξουσίας] ἐξουσίαν C M, qui corrigendum esse putat τοῦ αἴρ. 90. 91. ταύτη δὲ R. Scottus: ταύτην δὲ C M, qui exesorum vocabulorum satis certa vestigia

nus et quoad leges Pharisei appellati, quorum maxima pars omnibus locis est, cum omnes quidem Iudaei appellentur, propter singulares autem opiniones suas propriis nominibus⁶⁵ vocentur. Hi igitur vetustam traditionem firmiter tenentes de iis, quae secundum legem munda sint immundaque, non desinunt litigiose disceptare, legisque sententiam interpretantur magistros ad ista studia producentes. Hi fatum esse aiunt, et aliqua arbitrio esse relicta, aliqua autem fato regi, ita ut⁷⁰ aliqua penes nos sint, aliqua autem e fato pendeant, deum autem universarum rerum esse auctorem nihilque sine eius voluntate dispensari vel evenire. Hi etiam carnis resurrectionem profitentur et animam esse immortalem et iudicium futurum et deflagrationem, et iustos nunquam perituros esse,⁷⁵ iniustos autem in perpetuum punitum iri in igne inextinguibili.

29. Haec igitur et Pharisei. Sadducaei autem fatum tollunt, et deum nihil mali agere vel providere profitentur, esse autem in hominum potestate electionem boni aut mali. Resurrectionem vero negant non solum carnis, sed etiam ani-⁸⁰ mam non permanere opinantur; hic autem tantum esse vitam, et hanc esse causam cur homo factus sit, hac autem re expleri resurrectionis notionem, quod relictis in terra filiis vitam finiamus; post mortem autem nullam esse spem patiendi vel malum vel bonum, solum enim iri et animam et cor-⁸⁵ pus et ad nihilum venire hominem sicuti etiam reliqua animalia. Quidquid autem homo in hac vita fecerit mali, dummodo hominibus reconciliatus sit, lucrifecit, cum hominum

ἰσθῶτοις κείσθαι, βοηθεῖν δὲ εἰς ἕκαστον καὶ τὴν εἰμαρμένην, ψυχὴν δὲ πᾶσαν μὲν ἄφθαρτον, μεταβαίνειν δὲ εἰς ἕτερον σῶμα τὴν τῶν ἀγαθῶν μόνην, τὴν δὲ τῶν φαύλων αἰδίῳ τιμωρίᾳ κολάζεσθαι. Σαδδουκαῖοι δέ, τὸ δεύτερον τάγμα, τὴν μὲν εἰμαρμένην παντάπασιν ἀναιροῦσι καὶ τὸν θεὸν ἔξω τοῦ δρᾶν τι κακὸν ἢ μὴ δρᾶν τίθενται· φασὶ δὲ ἐπ' ἀνθρώπων

adesse affirmat: ἐπὶ γῆς?

92. ἐν δὲ τούτῳ] ἐν δὲ τῷ C: ἐνὶ δὲ τῷ

M. Sicuti nos etiam R. Scottus coniecit

97. ἄνθρωπος ἐν] ἄν-

θρώπων ἐν susp. M

ἄνθρώποις κἄν] ἄνθρωπος καὶ C M: ἀνθρώ-

ποις ἄν Sauppis

διαλαχθῆ C

κέρδηκε, τὴν ὑπὸ ἀνθρώπων διαφυγὸν κόλασιν· ὅ,τι δ' ἂν κτή-
 σται καὶ πλουτήσας δοξασθῆ, τοῦτο κεκέρδηκε· μέλειν δὲ Θεῶ
 1 μηδὲν τῶν κατὰ ἕνα. Καὶ οἱ μὲν Φαρισαῖοι φιλάλληλοι, οἱ δὲ
 Σαδδουκαῖοι φίλαντοι. Αὕτη ἡ αἵρεσις περὶ τὴν Σαμάρειαν
 μᾶλλον ἐκρατύνθη. Καὶ αὐτοὶ δὲ τοῖς τοῦ νόμου ἔθεσι προσ-
 ἔχουσι, λέγοντες δεῖν οὕτω ζῆν, ἵνα καλῶς βιώσῃ καὶ | τέκνα
 5 ἐπὶ γῆς καταλείπη. Προφήταις δὲ οὐ προσέχουσιν, ἀλλ' οὐδὲ
 ἑτέροις υἱοῖς σοφοῖς, πλὴν μόνῳ τῷ διὰ Μωσέως νόμῳ, μηδὲν
 ἐρμηνεύοντες. Ταῦτα μὲν οὖν, ἃ καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι αἵρε-
 τίζουσιν.

30. Ἐπεὶ τοίνυν καὶ τὰς παρὰ Ἰουδαίοις διαφορὰς ἐκτε-
 10 θείμεθα, εὐλογον δοκεῖ καὶ τὴν ἄσκησιν τῆς τούτων θεοσεβείας
 μὴ παρασιωπᾶν. Ἔστι μὲν οὖν ἡ κατὰ πάντας Ἰουδαίους κατὰ
 τὴν θεοσεβείαν πραγματεία τειραχῆ, θεολογική, φυσική, ἡθική,
 ἱερουργική. Καὶ τὸν μὲν θεὸν ἕνα εἶναι λέγουσι, δημιουργόν
 τε τοῦ παντὸς καὶ κ[ύριον], ποιήσαντα πάντα οὐ πρότερον
 15 ὄ[ντα], οὐδὲ ἕκ ἑνος ὑποκειμένης συγχρόνου οὐσίας, ἀ[λλὰ θ]ε-
 λήσαντα καὶ κτίσαντα, εἶναί τε ἀγγέλους, καὶ τούτους γενομέ-
 νους πρὸς λειτουργίαν τῆς κτίσεως, ἀλλὰ καὶ πνεῦμα ἔξουσια-
 στικὸν πρὸς δόξαν καὶ αἶνον Θεῶ ἀεὶ παραμένον· τὰ πάντα
 δὲ ἐν τῇ κτίσει αἰσθησὶν ἔχειν καὶ μηδὲν εἶναι ἄψυχον. Ἡθους
 20 τε ἀντιποιοῦνται σεμνοῦ καὶ σώφρονος βίου, καθὼς ἔστιν ἐκ
 τῶν νόμων ἐπιγινῶναι. Ταῦτα δὲ πάσαι ἀκριβαζόμενα ἦν παρ'
 αὐτοῖς, ἀρχῆθεν, [οὐ] νεωστὶ τὸν νόμον παρειληφόσιν, ὡς τὸν ἐν-
 τυγχάνοντα καταπλαγῆναι ἐπὶ τοσαύτῃ σωφροσύνῃ καὶ ἐπιμελείᾳ
 τοῦ περὶ τὸν ἀνθρώπον νομοθετουμένου ἡθους. Ἱερουργική δὲ
 25 λειτουργία ἄκρως ἐξήσκητο παρ' αὐτοῖς εὐσχημόνως πρὸς τὸ
 θεῖον προσφερομένη, καθὼς τοῖς βουλομένοις ῥάδιόν ἐστιν ἐν-
 τυχοῦσι τῇ περὶ τούτων ἐξαγορευούσῃ βίβλῳ μαθεῖν, ὡς σεμνῶς

ἐκλογῆ τὸ τε καλὸν καὶ τὸ κακὸν προκεῖσθαι, καὶ τὸ κατὰ
 γνώμην ἐκάστῳ τούτων ἐκατέρῳ προσίεναι. Ψυχῆς τε τὴν δια-
 μονήν καὶ τὰς καθ' ἑαυτοῦ τιμωρίας καὶ τιμὰς ἀναιροῦσι. Καὶ
 Φαρισαῖοι μὲν φιλάλληλοί τε καὶ τὴν εἰς τὸ κοινὸν ὁμόνοιαν

98. διαφυγῶν] διὰ φυγῶν
 ἕνα] Fortasse κατὰ γῆν vel κάτω
 κύριον] κτίστην susp. R. Scottus: κόσμον Roesperus: καὶ fortasse bis
 exaratum fuisse putat M

99. μέλειν] μέλλειν C
 9. 10. ἐκτεθήμεθα C

1. κατὰ
 14.
 15.
 18.

15. ὄντα] Lacunam explevit M

poenam subterfugerit; quidquid autem quaesiverit et ditescens excelluerit, hoc lucrifecit; nihil autem curare deum eorum⁹⁰ quae ad singulos attinent. Et Pharisei quidem sui invicem amantes sunt, Sadducaei autem sui ipsorum. Haec secta in Samaria admodum praevaluit. Et ipsi vero ad legis mores se applicant, dicentes oportere quemque ita vivere, ut pulchre vivat et filios in terra relinquat. Ad prophetas autem non se⁹⁵ applicant, neque ad ullos alios sapientes, nisi solum ad Mosis legem, nihil interpretantes. Haec igitur sunt, quae et Sadducaei diligunt.

30. Quoniam igitur et quae inter Iudaeos sunt differentias exposuimus, congruens mihi esse videtur, etiam cultum¹ eorum divinum silentio non praetermittere. Est igitur apud Iudaeos in universum doctrina de cultu divino quadruplex: theologica, naturalis, moralis, hierurgica. Et deum quidem unum esse aiunt, et opificem universi et dominum, qui fecerit⁵ universa, cum antea non fuerint, neque ex subiacente quadam substantia coeva, sed volens et creans, et esse angelos eosque factos ad ministrandum rebus creatis, verum esse etiam spiritum quendam potentem ad celebrandum et laudandum apud deum semper permanentem; omnia autem in rebus creatis sen-¹⁰sum habere, nihilque esse inanime. Et moribus student honestis modestaeque vitae, sicuti ex legibus cognoscere licet. Haec autem olim accurate definita erant apud ipsos, qui anti-¹⁵quitus, non nuper legem traditam acceperunt, ita ut lector stupescat in tanta modestia et accurata diligentia morum homini lege sanctorum. Hierurgicum autem ministerium summo opere excultum est apud eos, decenter numini divino accommodatum, sicuti iis qui volunt, si librum, qui de his rebus agit, legunt,

*ἀσχοῦντες, Σαδδουκαίων δὲ καὶ πρὸς ἀλλήλους τὸ ἦθος ἀγριώ-
τερον, αἱ τε ἐπιμιξίαι πρὸς τοὺς ὁμοίους ἀπηνεῖς, ὡς πρὸς
ἀλλοτρίους. Τοιαῦτα μὲν περὶ τῶν ἐν Ἰουδαίῳ φιλοσοφούν-
των εἶχον εἰπεῖν.*

*παραμένον· τὰ] παραμένοντα· C M 21. 22. παρ' αὐτοῖς, ἀρχῆθεν,
οὐ νεοστὶ Saupprius: παρὰ τοῖς ἀρχῆθεν νεοστὶ C M, qui in hoc verbo
latere suspicatur ἐν ὄρει*

καὶ ὁσίως τῷ Θεῷ ἀπαρχόμενοι τῶν παρ' αὐτοῦ δεδωρημένων
 εἰς χρῆσιν καὶ ἀπόλαυσιν ἀνθρώπων, κελυόμενοι εὐτάκτως
 30 καὶ παραμόνως ἐλειτούργουν. Τούτων δέ τινα οἱ Σαδδουκαῖοι
 ἀπαγορεύουσιν· οὐ γὰρ βούλονται ἀγγέλους ἢ | πνεύματα ὑπάρ-
 χειν. Οἱ δὲ πάντες ὁμοίως Χριστὸν προσδέχονται, τοῦ μὲν
 νόμου καὶ τῶν προφητῶν παρεσόμενον προκηρυξάντων, τῶν δὲ
 Ἰουδαίων τὸν καιρὸν τῆς παρουσίας μὴ ἐπιγνόντων, [ὡς] ἐπιμέ-
 35 νειν τὴν ὑπόνοιαν τοῦ δοκεῖν μὴ τὰ εἰ[ρημένα] περὶ τῆς παρου-
 σίας τετελέσθαι, προσδοκᾶν δὲ ἤδη Χριστὸν παρεσόμενον διὰ
 τὸ παρόντα μὴ ἐπεγνωκέναι, καὶ τὰ σύμβολα τῶν καιρῶν τοῦ
 ἤδη παραγεγονέναι ὀρῶντας ταραίτεσθαι, αἰδεῖσθαι τε ὁμολο-
 γεῖν ἐληλυθέναι, ἐπεὶ ἀντόχειρες αὐτοῦ γεγέννηται, ἀγανακτοῦν-
 40 τες ἐλεγχόμενοι ὑπ' αὐτοῦ, ὅτι τοῖς νόμοις μὴ ὑπήκουσαν. Καὶ
 τὸν μὲν οὕτως ἀποσταλέντα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ Χριστὸν οὐκ εἶναι
 τοῦτον λέγουσιν· ἐλεύσεσθαι δὲ ἕτερον, τὸν οὐκ ὄντα, εἰς ὃν
 τὰ μὲν σύμβολα ἐκ μέρους, ὅσα ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται προ-
 ἔφηραν, ὁμολογοῦσι, τινὰ δὲ καὶ πλανώμενοι νομίζουσι· γένε-
 45 σιν μὲν γὰρ αὐτοῦ ἔσομένην λέγουσιν ἐκ γένους Δαβίδ, ἀλλ'
 οὐκ ἐκ παρθένου καὶ ἁγίου πνεύματος, ἀλλ' ἐκ γυναικὸς καὶ
 ἀνδρός, ὡς πᾶσιν ὄρος γεννᾶσθαι ἐκ σπέρματος, φάσκοντες
 τοῦτον ἔσομενον βασιλέα ἐπ' αὐτούς, ἄνδρα πολεμιστὴν καὶ
 δυνατὸν, ὃς ἐπισυνάξας τὸ πᾶν ἔθνος Ἰουδαίων, πάντα τὰ
 50 ἔθνη πολεμήσας, ἀναστήσει αὐτοῖς τὴν Ἱερουσαλήμ πόλιν βασι-
 λίδα, εἰς ἣν ἐπισυνάξει ἅπαν τὸ ἔθνος, καὶ πάλιν ἐπὶ τὰ ἀρ-
 χαῖα ἔθνη ἀποκαταστήσει βασιλεῦον καὶ ἱερατεῦον καὶ κατοικοῦν
 ἐν πεποιθήσει ἐν χρόνοις ἱκανοῖς· ἔπειτα ἐπαναστῆναι κατ'
 αὐτῶν πόλεμον ἐπισυναχθέντων· ἐν ἐκείνῳ τῷ πολέμῳ πεσεῖν
 55 τὸν Χριστὸν ἐν μαχαίρῃ, ἔπειτα μετ' οὐ πολὺ τὴν συντέλειαν
 καὶ ἐκπύρωσιν τοῦ παντὸς ἐπιστῆναι, καὶ οὕτως τὰ περὶ τὴν
 ἀνάστασιν | δοξαζόμενα ἐπιτελεσθῆναι, τὰς τε ἀμοιβὰς ἐκάστω
 κατὰ τὰ πεπραγμένα ἀποδοθῆναι.

31. Δοκεῖ μὲν ἡμῖν ἱκανῶς τὰ πάντων Ἑλλήνων τε καὶ
 60 βαρβάρων δόγματα ἐκτεθεῖσθαι, μηδὲν δὲ ἀπολελοιπέναι μήτε

31. βούλονται] βούλωται C 33. προφητῶν] προφητῶν τὸν? Saupprius
 προκηρυξάντων, τῶν] προκηρυξάντων. Τῶν C M 34. ἐπιγνόντων, ὡς] ἐπι-
 γνόντων C M: ἐπιγνόντων, ἐγένετο coni. Roesperus 35. Syllabae ρημένα
 ablatae. M 37. τὸ παρόντα] τὸ τὸν παρόντα? 39. Scripsimus ἐληλυ-
 θέναι. Initio lacunae ἐ, in fine αι, et paullo ante accentus conspicitur. M

facile est cognitu, quam honeste et religiose deo offerentes primitias eorum, quae ab ipso in usum et commodum hominum donata sunt, eius iussu ordinate et assidue ministraverint. Horum autem aliqua Sadducaei negant; nolunt enim angelos vel spiritus extare. Omnes autem simili modo Christum expectant, cum lex et prophetae adventurum praenunciaverint, Iudaei autem tempus eius adventus non agnoverint, ita ut remaneat suspicio putantibus, ea, quae de adventu eius dicta sunt, non esse impleta, expectent autem iam adventurum Christum, quia eum cum advenit non agnoverint, et signa temporum quod iam adfuerit videntes perturbentur et pudeat eos confiteri eum venisse, quoniam suis manibus eum necaverint, indignati cum ab eo convincerentur, quod legibus non obedivissent. Et eum, qui ita missus est a deo, hunc Christum non esse dicunt, venturum autem esse alium, qui nondum extet, in quem cadere signa ex parte, quotquot lex et prophetae praemonstraverunt, confitentur, aliqua autem etiam errabundi opinantur; namque generationem eius futuram esse dicunt ex genere David, non autem e virgine et spiritu sancto, sed e muliere et viro, sicuti omnibus definitum sit generari ex semine, fatentes hunc futurum esse regem super ipsos, virum belligerantem ac potentem, qui, ubi congregaverit unum versus populum Iudaeorum omnesque populos bello persecutus fuerit, instaurabit iis Hierosolyma urbem regiam, in quam congregabit universum populum et rursus ad priscos mores reducet fungentem regio et sacerdotali munere et habitantem in confidentia per salis longa tempora; tum insurrecturum esse bellum contra eos congregatos; in illo bello casurum esse Christum per gladium; tum haud ita multo post successuram esse consummationem ac deflagrationem universi, et ita quae de resurrectione opinantur perfectum iri, mercedesque cuique prout egerit tributum iri.

50

31. Videntur nobis sufficienter omnium et Graecorum et barbarorum placita esse exposita, nihilque remansisse irrefuta-

ἐπεὶ] ἐπὶ C 42. 43. εἰς ὃν τὰ] εἰς ὄντα C M 43. ἐκ μέρους]
 Exciditne vocabulum ἀναγέρεσθαι vel tale quid? 44. πλανώμενοι]
 πλανώμενον C 47. γενᾶσθαι C 55. μαχαίρη] μαχαίρα?
 60. ἐκτεθῆσθαι C ἀπολελοιπένας] ἀπολελυμένα C: ἀπολελειμένα M

τῶν φιλοσοφουμένων μήτε τῶν ὑπὸ αἰρετικῶν φ[ασκο]μένων ἀναπόδεικτον, οἷς ἐξ αὐτῶν τῶν ἐκτεθέντων φανερὸς γεγένηται ὁ ἔλεγχος ἢ κλεψιλογησάντων ἢ τινα ἐραμισαμένων αὐτὰ τὰ ὑπὸ Ἑλλήνων πεπονημένα παραθεμένων ὡς θεῖα. Διὰ πάν-
 65 των οὖν διαδραμόντες καὶ μετὰ πολλοῦ πόνου ἐν ταῖς ἐννέα βίβλοις τὰ πάντα δόγματα ἐξειπόντες, πᾶσι τε ἀνθρώποις ἐφόδιον ἐν βίῳ μικρὸν καταλιπόντες, καὶ τοῖς παροῦσιν οὐκ ὀλίγης χαρᾶς καὶ θυμηδίας φιλομάθειαν παρασχόντες, εὐλογον ἡγούμεθα ὡσπερ κορυφὴν τοῦ παντὸς [τὸν] περὶ ἀληθείας λόγον
 70 ἐπενέγκαι, καὶ τοῦτον ἐν μιᾷ βίβλῳ τῇ δεκάτῃ περιγράψαι, ὅπως ὁ ἐντυγχάνων μὴ μόνον ἀνατροπὴν τῶν τετολημκότων αἰρέσεις συστήσασθαι ἐπιγνοὺς καταφρονήσῃ τῶν ματαίων, ἀλλὰ καὶ τὴν τῆς ἀληθείας δύναμιν ἐπιγνοὺς ἀξίως θεῷ πιστεύσας σωθῆναι δυνήσῃ. |

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΝ Γ'.

- 1 1. Τάδε ἐνεστὶν ἐν τῇ δεκάτῃ τοῦ κατὰ πασῶν αἰρέσεων ἐλέγχου·
 2. Ἐπιτομὴ πάντων τῶν φιλοσόφων,
 3. Ἐπιτομὴ πασῶν [τῶν] αἰρέσεων,
- 5 4. Καὶ ἐπὶ πᾶσι, τίς ὁ τῆς ἀληθείας λόγος.
5. Τὸν λαβύρινθον τῶν αἰρέσεων οὐ βίᾳ διαρρήξαντες, ἀλλὰ μόνῳ ἐλέγχῳ ἀληθείας δυνάμει διαλύσαντες, πρόσμιεν ἐπὶ τὴν τῆς ἀληθείας ἀπόδειξιν. Τότε γὰρ τῆς πλάνης ἐντεχνα σοφίσματα ἀσύστατα φανερωθήσεται, ἐπὶ τῆς ἀληθείας
 10 ὄρος ἐπιδειχθῆ, οὐκ ἀπὸ σοφίας Ἑλλήνων ἀρχὰς μεταλαβῶν, οὐδ' Αἰγυπτίων δόγματα, τὰ ἐν αὐτοῖς μετ' ἀξιοπιστίας θρησκευόμενα μάταια, ὡς ἄρρητα διδαχθεῖς, οὐδὲ Χαλδαίων ἀσυστάτη περιεργία σοφισθεῖς, οὐδὲ Βαβυλωνίων ἀλογίστη μανία

61. Litterae suppletæ lacunam exacte implent; supersunt vestigia litterarum α et κ. M 65. 66. ταῖς ἐννέα βίβλοις] τοῖς ἐννέα βίβλοις C : vel τοῖς ἐννέα βιβλίους 67. ὀλίγης Røeperus: ὀλίγοις C M

tum neque philosophorum neque eorum, quae ab haereticis dicta sunt, qui ex ipsis expositis manifeste arguti sunt vel expilando vel quaedam corrogando ea ipsa, quae a Graecis elaborata sunt, proposuisse tanquam divina. Postquam igitur per omnia percurramus et magno labore novem his libris omnia placita ediximus, omnibusque hominibus parvum in vita viaticum reliquimus, et praesentibus haud parvae laetitiae et oblectationis studium discendi praebuimus, commodum arbitramur tanquam fastigium totius operis sermonem de veritate afferre eumque in uno libro decimo delineare, ut lector non solum cum refutationem eorum, qui haereses condere ausi sunt, cognoverit, inania spernat, sed etiam, cum veritatis vim cognoverit, digne ubi deo crediderit, salvari possit. 65

REFUTATIONIS OMNIUM HAERESIUM

LIBER DECIMUS.

1. Haec insunt in decimo libro refutationis omnium haeresium:

2. Summarium omnium philosophorum,
3. Summarium omnium haeresium,
4. Et denique post omnia, quatenam sit veritatis doctrina.
5. Labyrinthum haeresium postquam non violenter disruptimus, sed sola refutatione veritatis vi dissolvimus, ad veritatis demonstrationem aggredimur. Tum enim erroris artificiosa sophismata male nexa manifesta fient, quando veritatis definitio ostensa fuerit, non a sapientia Graecorum principum nacta, neque Aegyptiorum placita, vana illa inter ipsos cum fiducia culta, tanquam arcana edocta, neque Chaldaeorum dissoluta curiositate inducta, neque Babyloniorum stulta vesania per efficaciam daemonum percussa, sed quo extat

68. *ἑνυμδίας* C
ἰῶν] om C

69. *τὸν* add M
7. *πρόσειμεν*] *πρόσειμεν* C

4. *Ἐπιτομή*] *Ἐπὶ τῷ μὴ* C

δι' ἐν[εργεί]ας δαιμόνων καταπλαγείς, ἀλλ' ᾧ ὑπάρχει τρόπον
 15 ὄρος ἀληθείης ὧν ἀφύλακτός τε καὶ ἀκαλλώπιστος, ὃς μόνον
 φανείς ἐλέγξει τὴν πλάνην. Περὶ οὗ εἰ καὶ πλειστάκις ἀπο-
 δείξεις ἐποιήσαμεν καὶ ἱκανῶς τὸν τῆς | ἀληθείας κανόνα ἀφθό-
 νως τοῖς βουλομένοις ἐπεδείξαμεν, ἀλλά γε καὶ νῦν οὐκ ἄλο-
 γον ἐκρίναμεν ἐπὶ πᾶσι τοῖς Ἑλλήσι δεδοκμημένοις καὶ αἵρετι-
 20 κοῖς ὡσεὶ κορωνίδα τῶν βίβλων ἐπενέγκαι ταύτην τὴν ἀπόδειξιν
 διὰ τῆς δεκάτης βίβλου.

6. Συμπεριλαβόντες τοίνυν τὰ πάντων τῶν παρ' Ἑλλήσι
 σοφῶν δόγματα ἐν τέσσαρσι βιβλίοις, τὰ δὲ τοῖς αἵρεσιάρχαις
 ἐν πέντε, νῦν τὸν περὶ ἀληθείας λόγον ἐν ᾧ ἐπιδείξομεν, ἀνα-
 25 κεφαλαιούμενοι πρῶτον τὰ πᾶσι δεδοκμημένα. Οἱ μὲν γὰρ
 τῶν Ἑλλήνων δογματισταὶ τὴν φιλοσοφίαν τριχῇ διελόντες
 οὕτως ἐφιλοσόφησαν, οἱ μὲν φυσικὴν, οἱ δὲ ἠθικὴν, οἱ δὲ
 διαλεκτικὴν προσαγορεύσαντες. Καὶ οἱ μὲν τὴν φυσικὴν οὗτοι
 γεγέννηται, οὕτως δὲ διηγήσαντο· οἱ μὲν ἐξ ἑνὸς τὰ πάντα, οἱ
 30 δὲ ἐκ πλειόνων· καὶ τῶν ἐξ ἑνὸς οἱ μὲν ἐξ ἀποίου, οἱ δὲ
 ἐκ [τοῦ] ποιού· καὶ τῶν ἐκ ποιού οἱ μὲν ἐκ πυρός, οἱ δὲ ἐξ
 ἀέρος, οἱ δὲ ἐξ ὕδατος, ἄλλοι δὲ ἐκ γῆς· καὶ τῶν ἐκ πλειό-
 νων οἱ μὲν ἐξ ἀριθμητῶν, [οἱ δὲ ἐξ ἀπείρων· καὶ τῶν ἐξ
 ἀριθμητῶν] οἱ μὲν ἐκ δυοῖν, οἱ δὲ ἐκ τεσσάρων, οἱ δὲ ἐκ ἑ,
 35 οἱ δὲ ἐκ ἑ· καὶ τῶν ἐξ ἀπείρων οἱ μὲν ἐξ ὁμοίων τοῖς γεν-
 νωμένοις, οἱ δὲ ἐξ ἀνομοίων· καὶ τούτων οἱ μὲν ἐξ [ἀπα]-
 θῶν, οἱ δὲ ἐκ παθῆτων. Ἐξ ἀποίου μὲν οὖν καὶ ἑνὸς σώ-
 ματος τὴν τῶν ὄλων συνεστήσαντο γένεσιν οἱ Στωϊκοί. Ἀρχὴ

Sext. Empir. adv. Physic. X. §. 310 sqq. p. 684 sqq. Περὶ
 γενέσεως καὶ φθορᾶς. Ἡ μὲν γενέσεως καὶ φθορᾶς ζήτησις
 συνίσταται τοῖς Σκεπτικοῖς πρὸς τοὺς Φυσικοὺς σχεδόν τι περὶ
 τῶν ὄλων· εἴ γε τῶν σκεψαμένων περὶ τῆς τοῦ παντὸς συστά-
 σεως οἱ μὲν ἐξ ἑνὸς ἐγέννησαν τὰ πάντα, οἱ δ' ἐκ πλειόνων·
 καὶ τῶν ἐξ ἑνὸς οἱ μὲν ἐξ ἀποίου, οἱ δὲ ἐκ ποιού· καὶ τῶν
 ἐκ ποιού οἱ μὲν ἐξ ἀέρος, οἱ δ' ἐξ ὕδατος, οἱ δὲ ἐκ πυρός,

14. Lacunam explevit M ἀλλ' ᾧ] ἀλλ' ὡς C 15. ἀληθείης]
 ἀληθείς C ἀκαλλώπιστος, ὅς] ἀκαλλώπιστος C M 23. βιβλίοις]
 βίβλοισ C Post αἵρεσιάρχαις cum M δεδοκμημένα inserendum
 esse videtur; confer autem infra p. 502, 88, ubi eadem recur-
 runt 24. ἐν ᾧ Iac. Bernaysius in Ep. crit. ad Bunsenium: ἔνα

modo definitio vera existens et ingenua et sincera, quae, dum- 15
modo apparuerit, refutabit errorem. Cuius etsi saepissime
rationem aperuimus satisque veritatis regulam liberaliter iis
qui volunt ostendimus: sed tamen nunc etiam non absonum
arbitrati sumus post omnia Graecorum et haereticorum placita
tanquam fastigium librorum hanc asferre demonstrationem per 20
decimum librum.

6. Complexi igitur omnium apud Graecos sapientum pla-
cita in quattuor libris, ea autem, quae haeresiarchis placue-
runt in quinque, iam veritatis doctrinam in uno ostendemus,
recapitulantes primum omnium placita. Graecorum enim dog- 25
matistae cum philosophiam trifariam diviserint, ita philosophati
sunt, alii physicen, alii ethicen, alii dialecticen nuncupantes.
Et qui physicen, fuerunt hi, in hunc autem modum disputa-
verunt: alteri ex uno omnia (sc. generaverunt), alteri ex plu-
ribus; et ex iis, qui ex uno, alteri ex nulla qualitate prae- 30
dito, alteri ex aliqua praedito qualitate; et ex iis, qui ex ali-
qua praedito qualitate, alii ex igne, alii ex aëre, alii ex aqua,
alii e terra; et ex iis, qui ex pluribus, alteri ex numerabili-
bus, alteri ex infinitis; et ex iis, qui ex numerabilibus, alii
ex duobus, alii ex quattuor, alii ex quinque, alii ex sex; et 33
ex iis, qui ex infinitis, alteri ex similibus eorum quae gene-
rantur, alteri ex dissimilibus; et ex his alteri ex impatilibus,
alteri ex patilibus. Ex corpore igitur nulla qualitate praedito
eoque uno universitatis originem constituerunt Stoici. Prin-

ἄλλοι ἐκ γῆς· καὶ τῶν ἐκ πλειόνων οἱ μὲν ἐξ ἀριθμητῶν, οἱ δὲ
ἐξ ἀπειρῶν· καὶ τῶν ἐξ ἀριθμητῶν οἱ μὲν ἐκ δύο, οἱ δ' ἐκ
τεσσάρων, οἱ δ' ἐκ πέντε, οἱ δ' ἐξ ἑξ· καὶ τῶν ἐξ ἀπειρῶν οἱ
μὲν ἐξ ὁμοίων τοῖς γεννωμένοις, οἱ δὲ ἐξ ἀνομοίων· καὶ τού-
των οἱ μὲν ἐξ ἀπαθῶν, οἱ δ' ἐκ παθητῶν. Ἐξ ἀποίου μὲν
οὖν καὶ ἐνὸς σώματος τὴν τῶν ὄλων ὑπεστήσαντο γένεσιν οἱ

C M, qui ἐνὶ legendum esse putat 29. sqq. Quae sequuntur, hau-
sta sunt ex Sexto Empirico, cuius verba textui supposuimus 31. ἐκ
ποιου] ἐκ τοῦ ποιου C M 33. 34. οἱ δὲ ἐξ ἀπειρῶν· καὶ τῶν ἐξ ἀρι-
θμητῶν] om C 35. 36. γεννωμένοις] γενομένοις CM 36. τούτων]
πρὸς τούτοις CM 37. παθητῶν. Ἐξ ἀποίου] παθητικῶν.
Ἀποίου C M

γὰρ τῶν ὄλων κατ' αὐτούς ἐσιν ἢ ἄποιος ὕλη καὶ δι' ὄλων
 40 τρεπιτή· μεταβαλλούσης δὲ αὐτῆς γίνεται πῦρ, ἀήρ, ὕδωρ, γῆ.
 Ἐξ ἑνὸς δὲ καὶ ποιῶ γεγενῆσθαι τὰ πάντα | θέλουσιν οἱ τε
 περὶ τὸν Ἴππασον καὶ Ἀναξίμανδρον καὶ Θαλῆ τὸν Μιλήσιον.
 Ἴππασος μὲν ὁ Μεταπόντιος καὶ Ἡράκλειτος ὁ Ἐφέσιος ἐκ
 πυρὸς ἀπεφῆναντο τὴν γένεσιν, Ἀναξίμανδρος δὲ ἐξ ἀέρος,
 45 Θαλῆς δὲ ἐξ ὕδατος, Ξενοφάνης δὲ ἐκ γῆς. Ἐκ γῆς γὰρ, φησί,
 πάντα ἐστί, καὶ εἰς γῆν πάντα τελευτᾷ.

7. Ἐκ πλειόνων δὲ καὶ ἀριθμητῶν, δυεῖν μὲν, γῆς τε
 καὶ ὕδατος, τὰ ὅλα συνεστηκέναι φησὶν ὁ ποιητὴς Ὅμηρος,
 ὅτε μὲν λέγων·

50 Ὠκεανὸν τε θεῶν γένεσιν καὶ μητέρα Τηθύν,
 ποτὲ δέ·

Ἄλλ' ὑμεῖς [μὲν] πάντες ὕδωρ καὶ γαῖα γένοισθε.
 Συμφέρεσθαι δ' αὐτῷ δοκεῖ καὶ ὁ Κολοφώνιος Ξενοφάνης·
 φησὶ γάρ·

55 Πάντες [γὰρ] γαίης [τε] καὶ ὕδατος ἐκγενόμεσθα.
 Ἐκ γῆς δὲ καὶ αἰθέρος Εὐριπίδης, ὡς πάρεστιν ἐπιγνώναι ἐκ
 τοῦ λέγειν αὐτόν·

Αἰθέρα καὶ γαῖαν πάντων γενέτειραν ἀείδω.
 Ἐκ τεσσάρων δὲ Ἐμπεδοκλῆς, οὕτως λέγων· |

Στοιχοί. Ἀρχὴ γὰρ τῶν ὄντων κατ' αὐτούς ἐσιν ἢ ἄποιος ὕλη
 καὶ δι' ὄλων τρεπιτή, μεταβαλλούσης τε ταύτης γίνεται τὰ τέσ-
 σαρα στοιχεῖα, πῦρ καὶ ἀήρ, ὕδωρ καὶ γῆ. Ἐξ ἑνὸς δὲ καὶ
 ποιῶ γεγενῆσθαι τὰ πάντα θέλουσιν οἱ τε περὶ τὸν Ἴππασον
 καὶ Ἀναξίμανδρον καὶ Θαλῆ· ὧν Ἴππασος μὲν καὶ κατὰ ἕνα·
 Ἡράκλειτος ὁ Ἐφέσιος ἐκ πυρὸς ἀπέλιπον τὴν γένεσιν, Ἀναξί-
 μανδρος δὲ ἐξ ἀέρος, Θαλῆς δὲ ἐξ ὕδατος, Ξενοφάνης δὲ κατ'
 ἐνίους ἐκ γῆς·

Ἐκ γαίης γὰρ πάντα καὶ εἰς γῆν πάντα τελευτᾷ.
 Ἐκ πλειόνων δὲ καὶ ἀριθμητῶν δυοῖν μὲν, γῆς τε καὶ ὕδατος,
 ὁ ποιητὴς Ὅμηρος, εἰτε μὲν λέγων·

40. τρεπιτή] τρέπει C 41. οἱ τε] οἱ δὲ C 42. 43. Μιλήσιον.
 Ἴππασος] Μιλήσιον, ὧν Ἴππασος? 45. 46. Apud Karsten. fr. 8.
 p. 45. Fort. versus restituendus qui apud Sextum. M 46. γῆν]
 τὴν γῆν C M 47. ἀριθμητῶν] ἀριθμῶν C 48. φησὶ C 50.
 Hom. II. 14, 201 Τηθύν] πῑέν C 52. Hom. II. 7, 99 μὲν

cipium enim universi ex eorum sententia est materia nulla 40
 praedita qualitate et omni ex parte mutabilis; ea autem cum
 convertitur, nascuntur ignis, aër, aqua, terra. Ex uno autem
 eoque qualitate praedito facta esse volunt omnia et Hippasi et
 Anaximandri et Thaletis Milesii scholae. Hippasus quidem Me-
 tapontius et Heraclitus Ephesius ex igne declaraverunt esse 45
 rerum originem, Anaximander autem ex aëre, Thales autem
 ex aqua, Xenophanes autem ex terra. *Ex terra enim, inquit,
 omnia sunt, et in terram omnia desinunt.*

7. Ex pluribus autem et numerabilibus, duobus quidem,
 terra et aqua universum constare ait poëta Homerus, tum qui- 50
 dem dicens:

Oceanumque deorum originem et matrem Tethyn,
 tum vero:

Sed vos omnes aqua et terra fiatis.

Concinere autem cum eo videtur etiam Xenophanes Colo- 55
 phonius: ait enim:

Nos omnes enim ex terra et aqua exorti sumus.

Ex terra autem et aethere Euripides, ut licet cognoscere ex
 eo quod dicit:

Aethera et terram universorum genitricem canto. 60

Ex quattuor autem Empedocles, cum ait in hunc modum:

*᾽Ωκεανόν τε θεῶν γένεσιν καὶ μητέρα Τηθύν,
 ὅτε δέ.*

*Ἄλλ' ὑμεῖς μὲν πάντες ὕδωρ καὶ γαῖα γένοισθε.
 Συμφέρεσθαι δ' αὐτῷ δοκεῖ κατ' ἐπίους καὶ ὁ Κολοφώνιος
 Ξενοφάνης· φησὶ γάρ·*

*Πάντες γὰρ γαίης τε καὶ ὕδατος ἐκγενόμεσθα.
 Ἐκ γῆς δὲ καὶ αἰθέρος Εὐριπίδης, ὡς πάρεσιν ἐκδέξασθαι ἐκ
 τοῦ λέγειν αὐτόν·*

*Αἰθέρα καὶ γαῖαν πάντων γενέτειραν αἰείδω.
 Ἐκ τεσσάρων δὲ ὁ Ἐμπεδοκλῆς·*

om C 53. Συμφέρεσθαι] Συμφερές, posito s super φε C 55.
 Fragm. 9. p. 46. Karst. γὰρ γαίης τε] γαίης C M ἐκγενό-
 μεσθα] ἐγενόμεθα C M 56. αἰθέρος] αἶρος C M 58. De hoc
 versu, quem ex Euripidis hymnis repetitum esse putat I. A. Fabricius,
 cf. quae vir clariss. disputavit ad locum Sexti

60 Τέσσαρα τῶν πάντων ῥιζώματα πρῶτον ἄκουε·
 Ζεὺς ἀήρ, Ἥρη τε φερέσβιος, ἡδ' Ἀἰδωνεύς,
 Νῆστις δὲ ἡδακτοῖς σπονδε κρουνη μαβρόντιον.
 Ἐκ πέντε δὲ Ὀκελλος ὁ Λευκανὸς καὶ Ἀριστοτέλης· συμπαρέ-
 λαβον γὰρ τοῖς τέσσαρσι στοιχείοις τὸ πέμπτον καὶ κυκλοφορη-
 65 τικὸν σῶμα, ἐξ οὗ λέγουσιν εἶναι τὰ οὐράνια. Ἐκ δὲ τῶν εἰς
 τὴν τῶν πάντων ὑπέθεντο γένεσιν οἱ περὶ τὸν Ἐμπεδοκλέα.
 Ἐν οἷς μὲν γὰρ λέγει· δ τῶν πάντων ῥιζώματα πρῶτον
 ἄκουε, ἐκ τεσσάρων ποιεῖ τὴν γένεσιν· ὅταν δὲ προσθῇ·
 Νεῖκος τ' οὐλόμενον δίχα τῶν, ἀτάλαντον ἀπάντη,
 70 καὶ φιλίη μετὰ τοῖσιν, ἴση μῆκος τε πλάτος τε,
 ἐξ παραδίδωσι τὰς τῶν ὄλων ἀρχάς, δ μὲν ὑλικάς, γῆν,
 ὕδωρ, πῦρ, ἀέρα, δύο δὲ τὰς δραστηρίους, φιλίαν καὶ νεῖκος.
 Ἐξ ἀπείρων δὲ ἐδογματίσαν τὴν τῶν πάντων γένεσιν οἱ περὶ
 Ἀναξαγόραν τὸν Κλαζομένιον καὶ Δημόκριτον καὶ Ἐπίκουρον
 75 καὶ ἄλλοι παμπληθεῖς, ὧν ἐκ μέρους πρότερον ἐμνήσθημεν.
 Ἄλλ' ὁ μὲν Ἀναξαγόρας ἐξ ὁμοίων τοῖς γεννωμένοις, οἱ δὲ
 περὶ τὸν Δημόκριτον καὶ Ἐπίκουρον ἐξ ἀνομοίων τε καὶ ἀπα-
 θῶν, τουτέστιν ἐκ τῶν ἀτόμων, οἱ δὲ περὶ τὸν Ποντικὸν Ἡρα-
 κλείδην καὶ Ἀσκληπιάδην ἐξ ἀνομοίων [μὲν], παθητῶν | δέ,
 80 καθ' ἅπερ τῶν ἀνάρμων ὄγκων, οἱ δὲ περὶ τὸν Πλάτωνα ἐκ
 τριῶν· εἶναι ταῦτα λέγουσι θεὸν καὶ ὕλην καὶ παράδειγμα.
 Τὴν δὲ ὕλην μερίζει εἰς τέσσαρας ἀρχάς, πῦρ, ὕδωρ, γῆν,

Τέσσαρα γὰρ πάντων ῥιζώματα πρῶτον ἄκουε·

Ζεὺς ἀργῆς Ἥρη τε φερέσβιος ἡδ' Ἀἰδωνεύς

Νῆστίς θ' ἡ δακρύοις τέγγει κρούνωμα βρότειον.

Ἐκ πέντε δὲ Ὀκελλος ὁ Λευκανὸς καὶ Ἀριστοτέλης· συμπαρέ-
 λαβον γὰρ τοῖς τέσσαρσι στοιχείοις τὸ πέμπτον καὶ κυκλοφορη-
 τικὸν σῶμα, ἐξ οὗ λέγουσιν εἶναι τὰ οὐράνια. Ἐκ δὲ τῶν ἐξ
 τὴν πάντων ὑπέθεντο γένεσιν οἱ περὶ τὸν Ἐμπεδοκλέα. Ἐν οἷς
 μὲν γὰρ λέγει τέσσαρα τῶν πάντων ῥιζώματα, ἐκ τεσ-
 σάρων ποιεῖ τὴν γένεσιν· ὅταν δὲ προσθῇ·

60—62. Cf. quae supra p. 384 sq. ad hos versus adnotavimus

63. Ὀκελλος ὁ Λευκανός] ὁ κη. γλος λευκανός C 65. ἐξ οὗ] καὶ C M

67. δ τῶν] δὲ τῶν C 69. 70. Empedocl. vss. 106 sq. Karsten.,

79 sq. Stein.

69. δίχα τῶν ἀτάλαντον] διχάζων ἀταλλάττον C

Quattuor universorum radices primum audi:

Iuppiter lucidus Iunoque alma et Aïdoneus

Nestisque quae lacrimis humectat scaturiginem humanam.

Ex quinque autem Ocellus Lucanus et Aristoteles; simul enim 65 cum quattuor elementis assumpserunt quintum idque in orbem motum corpus, ex quo dicunt esse caelestia. Ex sex autem universi ortum posuit Empedoclis schola. Cum enim ait: *quattuor universorum radices primum audi*, ex quattuor statuit esse originem; quando autem addit: 70

Discordia pernicioosa praeter illos, ex omni parte aequabilis, et amicitia cum his, par ad longitudinem et latitudinem, sex tradit universorum principia, quattuor quidem materialia, terram, aquam, ignem, aëra, duo autem agentia, amicitiam et discordiam. Ex infinitis autem opinati sunt universorum 75 esse originem Anaxagorae Clazomenii et Democriti et Epicuri scholae aliique permulti, quorum antea ex parte mentionem fecimus. Sed Anaxagoras quidem ex similibus eorum quae generantur, Democriti autem schola et Epicuri ex dissimilibus iisque impatibilibus, hoc est ex individuis, Heraclidis autem 80 Pontici et Asclepiadis scholae ex dissimilibus quidem, sed patibilibus, sicuti ex inconcinnis corpusculis, Platonis autem schola ex tribus; haec esse dicunt deum et materiam et exemplum. Materiam autem dividit in quattuor principia: ignem, aquam,

Νεϊκός τ' οὐλόμενον δίχα τῶν, αἰάλαντον ἀπάντη,

καὶ φιλή μετὰ τοῖσιν, ἴσον μῆκος τε πλάτος τε,

ἐξ παραδίδωσι τὰς τῶν ὄντων ἀρχάς, τέσσαρας μὲν τὰς ὕλικάς, γῆν, ὕδωρ, ἀέρα, πῦρ, δύο δὲ τὰς δραστηρίους, φιλίαν καὶ νεϊκος. Ἐξ ἀπείρων δὲ ἐδόξασαν τὴν τῶν πραγμάτων γενεσιν οἱ περὶ Ἀναξαγόραν τὸν Κλαζομένιον καὶ Δημόκριτον καὶ Ἐπίκουρον καὶ ἄλλοι παμπληθεῖς. Ἄλλ' ὁ μὲν Ἀναξαγόρας ἐξ ὁμοίων τοῖς γεννωμένοις, οἱ δὲ περὶ τὸν Δημόκριτον καὶ Ἐπίκουρον ἐξ ἀνομοίων τε καὶ ἀπαθῶν, τουτέστι τῶν ἀτόμων, οἱ δὲ περὶ τὸν Ποντικὸν Ἡρακλείδην καὶ Ἀσκληπιιάδην ἐξ ἀνομοίων μὲν, παθῆτῶν δέ, καθάπερ τῶν ἀνάρμων ὄγκων. Προειληφότες οὖν ὅτι πᾶσι τούτοις ἀπορος δεικνυται ὁ τῆς

70. φιλή μετὰ τοῖσιν] φιλία μετὰ οἷσιν C

71. ἐξ] ἐξ καὶ C M

79. μὲν] om C M

80. ἀνάρμων] ἀνάρχων C M

ἀέρα· θεὸν δὲ τὸν ταύτης εἶναι δημιουργόν, τὸ δὲ παράδειγμα νοῦν.

85 8. Πεισμένοι τοίνυν ὅτι πᾶσι τούτοις ὁμολογουμένως ἄπορος εὐρίσκεται ὁ τῆς φυσιολογίας λόγος, αὐτοὶ περὶ τῶν τῆς ἀληθείας παραδειγμάτων ὡς ἔστι καὶ πεπιστεύκαμεν, ἀόκνως ἔρουσμεν, πλ[ήν] καὶ τὰ τοῖς αἵρεσιάρχαις ἐπιτομῇ πρότερον ἐκθέμενοι, ἵνα καὶ διὰ τούτου εὐγνωστα τὰ πάντων δόγματα παρα-
90 στήσαντες φανεράν καὶ εὐγνωστον τὴν ἀλήθειαν ἐπιδείξωμεν.

9. Ἄλλ' ἐπεὶ οὕτως δοκεῖ, ἀρξώμεθα πρῶτον ἀπὸ τῶν τοῦ ὄφους λειτουργῶν. Ναασηνοὶ ἄνθρωπον καλοῦσι τὴν πρώτην τῶν ὄλων ἀρχήν, τὸν αὐτὸν καὶ υἱὸν ἀνθρώπου· τοῦτον δὲ τριχῆ διαιροῦσιν. Ἔστι μὲν γὰρ αὐτοῦ, φασί, τὸ μὲν
95 νοερόν, τὸ δὲ ψυχικόν, τὸ δὲ χοϊκόν. Καλοῦσι δὲ αὐτὸν Ἀδάμαν, καὶ νομίζουσι τὴν εἰς αὐτὸν εἶναι γνῶσιν ἀρχὴν τοῦ δύνασθαι γνῶναι θεόν. Καὶ ταῦτα πάντα τὰ νοερὰ καὶ τὰ ψυχικὰ καὶ τὰ χοϊκὰ κεχωρηκέναι εἰς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ὁμοῦ δι' αὐτοῦ λελαληκέναι τὰς τρεῖς οὐσίας τοῖς τρισὶ γένεσι. Τοῦ
1 παντὸς οὗτοι φάσκουσι τρία γένη, ἀγγελικόν, ψυχικόν, χοϊκόν, καὶ τρεῖς εἶναι ἐκκλησίας, ἀγγελικὴν, ψυχικὴν, χοϊκὴν· ὀνόματα δὲ αὐταῖς, ἐκλεκτή, κλητή, αἰχμάλωτος. Ταῦτα ἐσὶ τὰ κατ' αὐτοὺς κεφάλαια, ὡς ἐν ὀλίγῳ ἔστι καταλαβεῖν. Ταῦτά
5 φασι παραδεδωκέναι τὸν Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου τῆ Μαριάμνη, καταψευδόμενοι ἀμφοτέρων. |

10. Οἱ δὲ Περᾶται, Ἀδέμης ὁ Καρύσιος καὶ Εὐφράτης ὁ Περαικός, λέγουσιν ἓνα εἶναι κόσμον τινά, οὕτως καλοῦντες τοῦτον, τριχῆ διηρημένον. Ἔστι δὲ [τῆς] τριχῆ διαιρέσεως

φυσιολογίας τρόπος ἀναιρεθείσης τῆς γενέσεως καὶ τῆς φθορᾶς, προθυμότερον ἀπτώμεθα τῶν λόγων· καίτοι γε εἰς ἐξετάζωμεν, διὰ τῶν ἔμπροσθεν ἀντάρκως ἤδη συμβεβίβασται τὸ κεφάλαιον.

87. ἔστι] ἔσται C 88. Lacunam explevit M τὰ τοῖς αἵρεσιάρχαις] Supplendum esse videtur δεδοχημένα. Cf. supra p. 311, 25. 26 91—6. Cf. supra p. 132. 134 et Bernaysium l. l. p. 309—11 92. ναασηνοὶ C 96. εἰς αὐτὸν] Scribendum videtur esse αὐτοῦ, quod sententia postulari iam Iac. Bernaysius vidit l. l. Cf. supra p. 132, 68 99. 1. γένεσι. Τοῦ παντός οὗτοι] γένεσι τοῦ παντός, οὕτω C M: γένεσι

terram, aëra; deum autem esse eius opificem, exemplum autem mentem.

8. Persuasi igitur ab his omnibus sine dubio parum firmam inveniri physiologiae rationem, ipsi de veritatis exemplis, quomodo sint et prout nos confidamus, impavide loquemur, insuper et haeresiarcharum placitis summatim prius expositis, ut, 90 ubi etiam hoc modo perspecta omnium dogmata exposuerimus, apertam et perspectam veritatem ostendamus.

9. Sed quoniam ita placet, initium ducamus primum a serpentis cultoribus. Naasseni hominem vocant primum universorum principium, ipsumque et filium hominis, eum autem 95 trifariam dividunt. Est enim eius, inquit, aliud rationale, aliud animale, aliud choicum. Vocant autem eum Adaman atque censent cognitionem eius esse initium cognitionis dei. Et haec omnia rationalia et animalia et choica cessisse in Iesum et simul una per eum locutas esse has tres substantias 1 tribus generibus. Universi hi dictitant tria genera, angelicum, animale, choicum, tresque esse ecclesias, angelicam, animale, choicam; nomina autem earum: electa, vocata, captiva. Ea sunt doctrinae eorum capita, sicuti breviter com-5 plecti licet. Haec dicunt tradidisse Iacobum domini fratrem Mariamnae, diffamantes ambos.

10. Peratae autem, Ademes Carystius et Euphrates Peraticus, dicunt esse unum aliquem mundum, ita vocantes hunc, trifariam divisum. Est autem trifariae divisionis apud eos 10

Theodoret. *Haer. fab.* 1, 17. Ἀδέμης δὲ ὁ Καρύστιος καὶ ὁ Περαιτικὸς Εὐφράτης, ἀφ' οὗ Περάται προσηγορεύθησαν οἱ τούτων ὁμόφρονες, ἓνα κόσμον εἶναί φασι τριχῆ διηρημένον. Καὶ τὸ μὲν ἐν μέρος οἶόν τινα πηγὴν εἶναι μεγάλην, εἰς ἀπειρα

τοῦ παντός. Τούτου Bernaysius 1. τρία γένη] τριγενῆ C M. Sicut nos Bernaysius quoque et R. Scottus correxerunt 5. φασι] φησιν C 7—37. Cf. supra p. 176, 178, Bernaysium l. l. p. 311—18 et Theodoret. *Haer. fab.* I, 17, cuius verba ex Hippolyto hausta textui supposuimus 7. Περάται] Περᾶται C M Bernaysius Ἀδέμης Cf. supra p. 51. not. ad l. 16. 17. Καρύστιος] Καροίστιος C 7. 8. Εὐφράτης ὁ Περαιτικός] Ἐφράτης Περαιτικός C 9. τῆς τριχῆ] τριχῆς C; cf. supra p. 176, 72

10 παρ' αὐτοῖς [τὸ μὲν ἔν μέρος,] οἶον ἢ μία ἀρχὴ καθάπερ πηγὴ
 μεγάλη, εἰς ἀπίρους τομὰς τῷ λόγῳ τμηθῆναι δυναμένη. Ἡ
 δὲ πρώτη τομὴ καὶ προεχέστερα κατ' αὐτούς ἐστὶν ἢ τριάς,
 καὶ [τὸ μὲν ἔν μέρος] καλεῖται ἀγαθὸν τέλειον, μέγεθος πατρι-
 15 ρόν τι πλήθος· τρίτον ἰδικόν· καὶ ἔστι τὸ μὲν πρῶτον ἀγέν-
 νητον [ὅπερ ἐστὶν ἀγαθόν· τὸ δὲ δεύτερον ἀγαθὸν αὐτογενές·
 τὸ τρίτον γεννητόν·] ὅθεν διαρρηθῆναι λέγουσι τρεῖς θεούς, τρεῖς
 λόγους, τρεῖς νοῦς, τρεῖς ἀνθρώπους. Ἐκάστῳ γὰρ μέρει τοῦ
 κόσμου, τῆς διαιρέσεως διακεκριμένης, διδόασι καὶ θεοὺς καὶ
 20 λόγους καὶ ἀνθρώπους καὶ τὰ λοιπά. Ἄνωθεν δὲ ἀπὸ τῆς
 ἀγεννησίας καὶ τῆς τοῦ κόσμου πρώτης τομῆς, ἐπὶ συντελείᾳ
 λοιπὸν τοῦ κόσμου καθεστηκότος, κατεληλυθέναι ἐπὶ τοῖς Ἡρώ-
 δου χρόνοις τριφυῆ τινὰ ἀνθρώπων καὶ τρισώματον καὶ τριδύ-
 ναμον, καλούμενον Χριστόν, ἀπὸ τῶν τριῶν ἔχοντα τοῦ κόσ-
 25 μου μερῶν ἐν αὐτῷ πάντα τὰ [τοῦ κόσμου] συγκρίματα καὶ
 τὰς δυνάμεις. Καὶ τοῦτο εἶναι θέλουσι τὸ εἰρημένον· Ἐν ᾧ
 κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς.
 Κατενεχθῆναι δὲ ἀπὸ τῶν ὑπερκειμένων κόσμων δύο, τοῦ τε
 ἀγεννήτου καὶ τοῦ αὐτογεννήτου, εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, ἐν ᾧ
 30 ἔσμὲν ἡμεῖς, παντοίων δυνάμεων σπέρματα. Κατεληλυθέναι
 δὲ τὸν Χριστόν ἄνωθεν ἀπὸ ἀγεννησίας, ἵνα διὰ τῆς καταβά-
 σεως αὐτοῦ πάντα σωθῆ τὰ τριχῆ διηρημένα. Ἄ μὲν γὰρ,
 φησὶν, ἔστιν ἄνωθεν κατενηνεγμένα, ἀνελεύσεται δι' αὐτοῦ,

διαριεθῆναι τῷ λόγῳ δυνάμενον. Τὴν δὲ πρώτην τομὴν τριάδα
 προσαγορεύουσι καὶ καλοῦσιν αὐτὴν ἀγαθὸν τέλειον, μέγεθος
 πατριόν. Τὸ δὲ δεύτερον δυνάμεων ἀπίρων τὸ πλήθος· τὸ
 δὲ τρίτον καλοῦσιν ἰδικόν· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀγεννητον λέ-
 γουσι καὶ ὀνομάζουσι τρεῖς θεοὺς, τρεῖς λόγους, τρεῖς νοῦς,
 τρεῖς ἀνθρώπους. Ἄνωθεν δὲ ἀπὸ τῆς ἀγεννησίας καὶ τῆς

10. τὸ μὲν ἔν μέρος] Haec verba h. l. delenda et lin. 13. ante
 καλεῖται inserenda esse videntur, ut ratio constet, quamquam dubi-
 tari nequit Hippolytum ipsum ita scripsisse ut textus habet, cum
 Theodoretus quoque cum eo concinat. Cf. supra p. 176, 73. 75. 76.
 οἶον ἢ] οἶονεῖ? Sicuti nos etiam M coniecit 12. προεχέστερα]
 προεχέστερα CM. Cf. supra p. 176, 75 13. τὸ μὲν ἔν μέρος] om
 C M Bernaysius 14. 15. ἀπειρόν] ἀπίρων CM. Cf. supra

[una pars] quasi unum initium tanquam magnus fons, in infinita per rationem dissecabilis segmenta. Primum autem segmentum et potius secundum eos est trias, et una quidem pars appellatur bonum perfectum, magnitudo patria; secunda autem pars triadis tanquam potestatum innumera quaedam multitudo; 15 tertia speciale. Et est prima quidem id quod non genitum est bonum, secunda autem bonum ex se genitum, tertia genitum: unde perspicue dicunt tres deos, tres logos, tres mentes, tres homines. Singulis enim partibus mundi, divisione discreta, tribuunt et deos et logos et homines et quae 20 reliqua sunt. Desuper autem ex non-generatione et primo mundi segmento, cum ad consummationem deinceps mundus constitisset, descendisse Herodis temporibus trinaturatum quendam hominem et tricorporem et tripotentem, vocatum Christum, in se habentem a tribus partibus mundi omnia concre- 25 menta et potestates. Et hoc esse volunt quod dicitur: *In quo inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter*. Delata autem esse a superiacentibus mundis duobus, et non-generato et ex se ipso generato, in hunc mundum, in quo versamur nos, omnifariarum potestatum semina. Devenisse autem Christum desuper a non-generatione, ut per descensionem eius omnia salvarentur trifariam divisa. Quae enim, inquit, desuper devenerunt, ascendent per eum, quae vero insidiata

πρώτης τοῦ κόσμου διαιρέσεως, παρ' αὐτὴν τὴν τοῦ κόσμου συντέλειαν, ἐν τοῖς Ἡρώδου χρόνοις κατεληλυθέναι τριφυῆ ἑνα ἄνθρωπον καὶ τρίσωμον καὶ τριδύναμον, καλούμενον Χριστόν, καὶ διελθεῖν τὸν τε ἀγέννητον κόσμον καὶ τὸν αὐτογενῆ, καὶ ἐλθεῖν εἰς τόνδε τὸν κόσμον, ἐν ᾧ ἔσμεν. Κατελθὼν δὲ ὁ Χριστὸς τὰ μὲν ἄνωθεν κατενηγεγμένα ἐπανελθεῖν ἄνω παρα-

p. 176, 77 16. 17. ὅπερ — γεννητόν·] om C M Bernaysius. Cf. supra p. 176, 79. 80 23. τριφυῆ] τριφυήν C 25. αὐτῷ] αὐτῷ CM τοῦ κόσμου] Haec verba delenda esse iam Bernaysius vidit. Cf. supra p. 178, 89 26. 27. Coloss. 2, 9 27. σωματικῶς] σώματι C 30. παντοίων] παντοῖα C M. Sicuti nos etiam Bernaysius correxit. Cf. supra p. 178, 95 31. ἀγεννησίας] τῆς ἀγεννησίας? Cf. supra p. 178, 97 32. σωθῆ] σωθεῖ C

τὰ δὲ ἐπιβουλεύσαντα τοῖς κατενηνεγμένοις | ἀφίεται καὶ κολα-
35 σθέντα ἀποπέμπεται. Δύο δὲ εἶναι μέρη τὰ σωζόμενα λέγει,
τὰ ὑπερκείμενα, ἀπαλλαγέντα τῆς φθορᾶς, τὸ δὲ τρίτον ἀπόλ-
λυσθαι, ὃν κόσμον ἰδικὸν καλεῖ. Ταῦτα καὶ οἱ Περάται.

11. Τοῖς δὲ Σηθιανοῖς δοκεῖ, ὅτι τῶν ὄλων εἰσὶ τρεῖς
ἀρχαὶ περιορισμένοι. Ἐκάστη δὲ τῶν ἀρχῶν
40 πέφυκε [δύνασθαι] γενέσθαι, ὡς ἐν ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ πᾶσα
ἠησοῦν διδασκομένη τέχνη, οἷονεὶ γένοιτο παιδίον ἀύλητῆ γε-
νέσθαι ἀύλειν, ἢ γεωμέτρῃ γεωμετρεῖν, ἢ τινὶ τέχνῃ ὁμοίως.
Αἱ δὲ τῶν ἀρχῶν, φασίν, οὐσίαι εἰσὶ φῶς καὶ σκότος· τούτων
δέ ἐσιν ἐν μέσῳ πνεῦμα ἀκέραιον· τὸ δὲ πνεῦμα τὸ τεταγμέ-
45 νον ἐν μέσῳ τοῦ σκότους, ὅπερ ἐστὶ κάτω, καὶ τοῦ φωτός,
ὅπερ ἐστὶν ἄνω, λέγουσιν, οὐκ ἔστι πνεῦμα ὡς ἀνέμου ῥιπῆ
ἢ λεπτὴ τις αὔρα νοηθῆναι δυναμένη, ἀλλ' οἷονεὶ τις ὁσμὴ
μύρου ἢ θυμιάματος ἐκ συνθέσεως κατασκευαζομένου λεπτῆ,
διοδεύουσα δύναμις ἀνεπινοήτῳ τινὶ καὶ κρείττονι λόγου φθορᾶ
50 εὐωδίας. Ἐπεὶ τοίνυν ἐστὶν ἄνω τὸ φῶς καὶ κάτω τὸ σκότος
καὶ τούτων μέσον τὸ πνεῦμα, τὸ δὲ φῶς [ὡς] ἀκτὶς ἡλίου ἄνω-
θεν ἐλλάμπουσα εἰς τὸ ὑποκείμενον σκότος, ἢ δὲ τοῦ πνεύμα-
τος εὐωδία φέρεται μέσῃν ἔχουσα τάξιν καὶ ἐξικνεῖται, ὥσπερ ἢ
τῶν θυμιαμάτων ὁσμὴ ἐπὶ τῷ πυρὶ φέρεται, τοιαύτης δὲ οὔσης
55 τῆς δυνάμεως τῶν διηρημένων τριχῶς, τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ
φωτός ὁμοῦ ἐστὶ κάτω ἢ δύναμις ἐν τῷ σκότει τῷ ὑποτε-
ταγμένῳ. Τὸ δὲ σκότος ὕδωρ εἶναι φασὶ φοβερόν, εἰς ὃ κατέ-

σκευάσει, τὰ δὲ τούτοις ἐπιβουλεύσαντα παραδώσει κολάσει.
Καὶ τὸν μὲν ἀγέννητον κόσμον καὶ τὸν αὐτογενῆ σωθήσεσθαι

34. ἀφίεται καὶ] ἀφιεῖ εἰκῆ καὶ C M : ὁμοιοδῆ Bernaysius : ἀφίεται εἰκῆ
coni. Sauppis. Cf. supra p. 178, 1 36. 37. ἀπόλυσθαι C 37. ἰδικὸν]
ἴδιον C M; correxit iam Bernaysius. Cf. supra p. 178, 8 Περάται
C M Bernaysius 38—3. Cf. supra p. 198, 57 — 206, 89 et Ber-
naysium l. I. p. 318 sqq. 38. Σηθιανοῖς] Σιθιανοῖς C M 39. Post
ἀρχῶν lacunam signavimus. Recte enim Bernaysius (l. I. p. 329) per-
spexit, vel ipsum Hippolytum excerptum festinatione abreptum, vel
librarium negligentem, utrumque autem homoeoteleuto deceptum a
p. 198, 58. 59. ἐκάστην δὲ τῶν ἀρχῶν aberrasse ad p. 200, 61. 62.
ἐκάστη τῶν ἀρχῶν πέφυκε, et ita factum esse, ut omitterentur media
interque ea periret subiectum πᾶν ὅ,τι κ. τ. λ. p. 200, 60, quod per-

sunt delapsis, abiiciuntur et punita ablegantur. Duas autem esse partes dicit, quae salventur, superiacentes, seiunctas ab 35 interitu, tertiam autem perire, quem mundum specialem vocat. Haec et Peratae.

11. Sethianis autem placet universi esse tria principia descripta. Unumquodque autem principium fieri potest, ut in humana anima omnis quae docetur ars, ve- 40 luti cum prope accesserit infans tibicini, posse eum tibiis cantare, vel geometrae, geometrica callere, vel alicui arti consimiliter. Principiorum autem, inquiunt, naturae sunt lux et tenebrae, harum autem intermedius est spiritus impermixtus. Spiritus autem intermedius positus inter tenebras, quae sunt 45 infra, et lucem, quae est supra, aiunt, non est spiritus ut venti vis aut tenuis quaedam aura, quae sentiri potest, sed tanquam odor quidam unguenti vel suffimenti ex mixtura fabricati tenuis, permeans potestas insensibili quadam et vehementiori, quam quae verbis exprimatur, vi odoramenti. Quo- 50 niam igitur supra est lux et infra tenebrae et harum intermedius spiritus, lux autem ut radius solis desuper illucescens in subiectas tenebras, spiritus autem odoramentum sese diffundit medium tenens locum et porrigitur, sicuti suffimentorum odor super igni sese diffundit; — cum haec igitur sit potestas tri- 55 fariam divisorum: spiritus et lucis simul est infra potestas in tenebris subiectis. Tenebras autem aquam esse aiunt terribi-

λέγουσι, τοῦτον δὲ τὸν κόσμον ἀπόλλυσθαι, ὃν ἰδικὸν ὀνομάζουσι.

tineret ad *πέφυκε*. 40. *δύνασθαι* uncinis inclusimus suadente Bernaysio, qui hanc vocem ab initio ascriptam emendandi caussa ad alterum *γενέσθαι*, quod extat lin. 41. 42., per errorem insertam esse ante prius *γενέσθαι* putat 41. 42. *οἶον, εἰ ἐγγύς γένοιτο παιδίον ἀλλητῆ, δύνασθαι ἀλλεῖν, κ. τ. λ.* Bernaysius: *οἶονεὶ γένοιτο παιδίον [ἐγχορονίσαν] ἀλλητῆ γενέσθαι ἀλλητῆν, ἢ γεωμέτρῃ γεωμέτρην, ἢ ἡτινιοῦν τέχνη ὁμοίως. M: οἶον, εἰ γένοιτο παιδίον ἀλλητῆ ἐγγύς, εἴσεται ἀλλεῖν, κ. τ. λ.?*
 46. *ἀνέμον ῥιπῆ] ἄνεμος ἢ ῥιπῆ C M Bernaysius* 48. 49. *λεπιτή, διοδεύουσα] λεπιτῆς, διοδεύασσα C M; cf. supra p. 200, 72* 49. *φορᾶ] φορᾶς C*
 51. *φῶς ὡς] φῶς C M.* Sicuti nos etiam Bernaysius correxit 52. *ἐλλάμπουσα] ἐκλάμπουσα C M; cf. supra p. 200, 76*

σπασται [καὶ] μετενήκεται εἰς τοιαύτην φύσιν μετὰ τοῦ πνεύ-
 ματος τὸ φῶς. Φρόνιμον οὖν τὸ σκότος | ὄν καὶ γινῶσκον, ὅτι,
 60 ἂν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτοῦ τὸ φῶς, μένει τὸ σκότος ἔρημον, ἀφα-
 νές, ἀλαμπές, ἀδύναμον, ἀπρακτον, ἀσθενές, τῷδε πάσῃ
 συνέσει καὶ φρονήσει βιάζεται κατέχειν εἰς ἑαυτὸ τὴν λαμπη-
 δόνα καὶ τὸν σπινθῆρα τοῦ φωτὸς μετὰ τῆς τοῦ πνεύματος
 εὐωδίας. Εἰκόνα τούτου ταύτην παρεισάγουσι, λέγοντες· ὡσπερ
 65 ἡ κόρη τοῦ ὀφθαλμοῦ [ὑπὸ] ὑποκειμένων ὑδάτων σκοτεινὴ
 φαίνεται, φωτίζεται δὲ ὑπὸ τοῦ πνεύματος, οὕτως ἀνυποιεῖται
 τὸ σκότος τοῦ πνεύματος, ἔχει δὲ παρ' ἑαυτῆς πάσας τὰς δυ-
 νάμεις βουλομένας ἀφίστασθαι καὶ ἀνιέναι. Εἰσὶ δὲ αὗται
 ἀπειράκις ἀπειροί, ἐξ ὧν τὰ πάντα τυποῦται καὶ γίνεται ἐπι-
 70 μιγνυμένων δίκην σφραγίδων. Ὡσπερ γὰρ σφραγὶς ἐπικοινων-
 νήσασα κηρῷ τὸν τύπον ἐποίησεν αὐτὴ παρ' ἑαυτῆς ἠησοῦν
 [ἦν] μένουσα, οὕτως καὶ αἱ δυνάμεις ἐπικοινωνήσασαι τὰ πάντα
 ἀπεργάζονται γένη ζώων ἀπειρα. Γεγονέναι οὖν ἀπὸ τῆς πρῶ-
 τῆς συνδρομῆς τῶν τριῶν ἀρχῶν μεγάλης σφραγίδος ἰδέαν, οὐ-
 75 ρανὸν καὶ γῆν, εἶδος ἔχουσαν παραπλήσιον μήτρα ὄμφαλὸν
 ἐχούση μέσον. Οὕτως δὲ καὶ τὰς λοιπὰς ἐκτυπώσεις τῶν πάν-
 των ἐκτετυπῶσθαι ὡσπερ οὐρανὸν καὶ γῆν μήτρα παραπλη-
 σίους. Ἐκ δὲ τοῦ ὕδατος γεγονέναι φασὶ πρωτόγονον ἀρχήν,
 ἄνεμον σφοδρὸν καὶ λάβρον καὶ πάσης γενέσεως αἴτιον, βρασ-
 80 μόν τινα καὶ κίνησιν ἐργαζόμενον τῷ κόσμῳ ἐκ τῆς τῶν ὑδά-
 των κινήσεως. Τοῦτον δὲ ἐπιτελεῖν εἶδος συρίγματι ὄψεως
 παραπλήσιον, φέρων ὄθεν ἦν ὁ φορῶν ὁ κόσμος πρὸς γένε-
 σιν ὄρμῃ ὀρηγῆσας ὡς μήτρα, καὶ ἐντεῦθεν θέλουσι συνίστασθαι
 τὴν τῶν | ὄλων γένεσιν. Τοῦτον δὲ εἶναι πνεῦμα ἀνέμου λέ-
 85 γουσι τέλειον θεὸν ἐκ τῆς τῶν ὑδάτων καὶ τῆς τοῦ πνεύματος
 εὐωδίας καὶ φωτὸς λαμπηδότος γεγονέναι, καὶ εἶναι γέννημα
 θηλείας νοῦν· τὸν ἄνωθεν σπινθῆρα κάτω ἀναμεμιγμένον σὺν
 τοῖς περισυγκρίτοις σώματος σπεύδειν ἐκφεύγειν, ἐκφυγόντα

58. καὶ om C

60. μένει] μενεῖ Roperus, qui ita etiam
 supra p. 200, 86 corrigendum esse censet

61. τῷδε] τῷ δὲ C: τόδε

M: ἐπὶ τῷδε Roperus: οὕτω δὲ Bernaysius: ὡθε? Sauppis

65. ὑπὸ

ὑποκειμένων Bernaysius: ὑποκειμένων C M

69. τυποῦται Bernaysius:

κυκλοῦται C M

71. κηρῷ] κλήρω C

αὐτῇ] αὐτῆ C

72.

ἦν] om C M Bernaysius

73. Γεγονέναι] Γέγονεν C

74.

ιδέαν] εἰδέαν C

74. 75. οὐρανὸν καὶ γῆν] οὐρανοῦ καὶ γῆς Ber-

naysius

75. παραπλήσιον] παραπλησίαν C

79. ἄνεμον σφοδρὸν]

lem, in quam derepta sit et translata in talem naturam cum spiritu lux. Mente autem cum praeditae sint tenebrae et cognoscant, ubi abstrahatur ipsis lux, manere tenebras deso- 60 latas, sine luce, sine splendore, sine vi, sine efficacia, debiles: ideo omni ratione et cogitatione nituntur continere in sese splendorem et scintillam lucis cum spiritus odorem. Huius imaginem hanc introducunt, dicentes: sicuti pupilla oculi sub subiacentibus aquis tenebrosa apparet, illustratur 65 autem spiritu, ita sectantur tenebrae spiritum, habent autem apud se omnes potestates, quae volunt recedere et redire. Sunt autem ipsae infinites infinitae, ex quibus omnia figurantur et nascuntur, cum instar sigillorum contingant. Sicuti enim sigillum cera contactum effigiem efficit, ipsum per se manens 70 quodquod fuit, ita quoque potestates contagione sua efficiunt omnia genera animalium infinita. Nata igitur esse ex primo concursu trium principiorum magni sigilli speciem, caelum et terram, formam habentem consimilem utero umbilicum habenti medium. Ita autem et reliquas figuras universorum effiguratas 75 esse sicuti caelum et terram utero consimiles. Ex aqua autem natum esse primigenium principium, ventum gravem et vehementem et omnis generationis auctorem, fervorem quendam et motum efficientem mundo ex aquarum motu. Hunc autem perficere sibilo serpentis consimilem alati, in quem 80 suspiciens mundus ad generationem ruit intensus sicuti uterus, et hinc volunt manasse universorum originem. Hunc autem esse spiritum venti dicunt perfectum deum ex aquarum et spiritus odorem et lucis splendore natum esse, et esse generamen femellae mentem; superne devenientem scintillam 85 infra permixtam cum appendicibus corporis niti effugere, ef-

ἀνεμόφθορον C; cf. supra p. 204, 28 αἴτιον] ἀγγεῖον C; cf. supra l. l. 81. ἐπιτελεῖν εἶδος συρίγματι] ἐπὶ τέλειον εἶδος σύρματι Bernaysius 82. παραπλήσιον, φέρων ὅθεν ἦν ὁ φορῶν] παραπλήσιον, φέρων ὅθεν ἦν, ὁ φορῶν Roesperus: παραπλήσιον μορφωθῆναι, ὁ ἀφορῶν Bernaysius: παραπλήσιον περωτοῦ, ἐς ὃν ὑφορῶν? 84. ἀνέμου] ἄνεμον C M Bernaysius 86. γεγονέναι] γεγονότα Roesperus γέννημα] γέννημα C 87. νοῦν] νοῦν δὲ Roesperus 88. περισυγκρίτοις Bernaysius et Roesperus: περὶ συνκρίτοις C: περὶ συγκρίτοις M σώματος] τοῦ σώματος Roesperus ἐκφεύγειν Bernaysius: καὶ φεύγειν C M ἐκφυγόντα] καὶ ἐκφυγόντα Bernaysius: ἐκφυγόντα δὲ Roesperus

πορεύεσθαι καὶ τὴν λύσιν οὐχ εὐρίσκειν διὰ τὴν ἐν τοῖς ὕδασι
 90 δέσιν. Διὸ ἐβόα ἐκ τῆς τῶν ὑδάτων μίξεως κατὰ τὸν ψαλμω-
 δόν, ὡς λέγουσι. Πᾶσα οὖν ἡ φροντις τοῦ ἄνω φωτός ἐστιν,
 ὅπως ῥύσῃται τὸν κάτω σπινθῆρα ἀπὸ τοῦ κάτω πατρός, ἀνέ-
 μου ἐπεγείροντος βρασμὸν καὶ τάραχον καὶ ἑαυτῷ νοῦν υἱο-
 ποιήσαντος οὐκ ὄντα αὐτοῦ, φάσκουσιν, [ἴδιον, ὄν] ἰδόντα
 95 τὸν τέλειον λόγον τοῦ ἄνωθεν φωτός αὐτὸν ἀπομορφώσαντα
 εἶδει ὄφραως κεχωρηκέναι ἐν μήτρᾳ, ἵνα τὸν νοῦν ἐκείνον, τὸν
 ἐκ τοῦ φωτός σπινθῆρα, ἀναλαβεῖν δυναθῆ. Καὶ τοῦτο εἶναι
 τὸ εἰρημένον· Ὅς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἄρπαγ-
 μὸν ἠγάσαστο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε
 1 μορφὴν δούλου λαβών. Καὶ ταύτην εἶναι τὴν [δουλικὴν]
 μορφὴν οἱ κακοδαίμονες θέλουσι καὶ πολυπή[μονες] Σηθιανοί.
 Ταῦτα μὲν οὖν καὶ οὗτοι λέγουσιν.

12. Ὁ δὲ πάνσοφος Σίμων οὕτως λέγει· ἀπέραντον εἶναι
 5 δύναμιν, ταύτην ῥίζωμα τῶν ὄλων εἶναι. Ἔστι δὲ, φησὶν, ἡ
 ἀπέραντος δύναμις, τὸ πῦρ, κατ' αὐτὸν οὐδὲν ἀπλοῦν, καθά-
 περ οἱ πολλοὶ ἀπλᾶ λέγοντες εἶναι τὰ [δὲ] τέσσαρα στοιχεῖα
 καὶ τὸ πῦρ ἀπλοῦν εἶναι νενομίκασιν, ἀλλ' εἶναι τοῦ πυρός
 τὴν φύσιν διπλῆν, καὶ τῆς διπλῆς ταύτης καλεῖ τὸ μὲν τι
 10 κρυπτόν, τὸ δὲ φανερόν· κεκρύφθαι δὲ τὰ κρυπτὰ ἐν τοῖς
 φανεροῖς τοῦ πυρός, καὶ τὰ φανερά τοῦ πυρός ὑπὸ τῶν κρυπτῶν
 γεγονέναι. Πάντα | δὲ, φησὶ, νενομίσται τὰ μέρη τοῦ πυρός
 ὄρατὰ καὶ ἀόρατα φρόνησιν ἔχειν. Γέγονεν οὖν, φασίν, ὁ
 κόσμος ὁ γεννητὸς ἀπὸ τοῦ ἀγεννήτου πυρός. Ἦρξατο δὲ, φη-
 15 σὶν, οὕτως γίνεσθαι· ἕξ ῥίζας τὰς πρώτας τῆς ἀρχῆς τῆς γενέ-
 σεως ὁ γεννητὸς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ πυρός ἐκείνου λαβών· ταύ-
 τας γὰρ ῥίζας γεγονέναι κατὰ συζυγίας ἀπὸ τοῦ πυρός, ἄστινας
 καλεῖ νοῦν καὶ ἐπίνοιαν, φωνὴν καὶ ὄνομα, λογισμὸν
 καὶ ἐνθύμησιν. Εἶναι δὲ ἐν ταῖς ἕξ ῥίζαις ὁμοῦ τὴν ἀπέ-
 20 ραντον δύναμιν, [ἦν] εἶναι φησὶ τὸν ἐστῶτα, σιάντα, σιησό-

90. Διὸ ἐβόα — μίξεως] Haec verba ad Psalm. 29, 3 alludere
 Bernaysius monuit

93. 94. νοῦν υἱοποιήσαντος Roperus: νοῦν
 ποιήσαντος C M Bernaysius

94. φάσκουσιν, ἴδιον, ὄν ἰδόντα]
 φάσκουσιν, ἰδόντα C M: ὄ, φάσκουσιν, ἰδόντα Bernaysius: φάσκουσιν,
 ἴδιον· εἶτα Roperus

96. ἐν μήτρᾳ] ἐς μήτραν Bernaysius 98—1.

Philipp. 2, 6. 7. 1. δουλικὴν Roperus inseruit: om C M Bernay-

sius 2. πολυπήμονες] Cernuntur vestigia litterae η et compendii

ες. M Σηθιανοί] Σιθιανοί C M 4. sqq. Cf. supra p. 236 sqq.

fugientem discedere neque liberationem reperire, cum aquis sit vincta. Propterea vociferata est ex aquarum mixtura secundum psalmistam, ut aiunt. Omnis igitur cura lucis supernae est, ut liberet scintillam, quae infra est, a patre, qui in-90 fra est, vento, qui excitat fervorem et turbam sibique mentem filium generavit, qui, inquiunt, non proprius illius est, quem, ubi viderit perfectum logum lucis supernae, mutata forma sub specie serpentis cecidisse in uterum, ut mentem illam, lucis scintillam, recipere posset. Et hoc esse id quod dictum est:95 *Qui cum in forma dei esset, non rapinam arbitratus est esse se aequalem deo, sed semet ipsum exinanivit formam servi accipiens.* Et hanc esse servilem formam miseri volunt ac pestiferi Sethiani. Haec igitur et hi dicunt.

12. Sapientissimus autem Simon dicit in hunc modum:1 infinitam esse potestatem, hanc esse radicem universorum. Est autem, inquit, infinita potestas, quae est ignis, secundum eum non simplex quiddam, sicuti plerique, qui dicunt simplicia esse quattuor elementa, et ignem simplicem esse cen-5 suerunt, sed esse ignis naturam duplicem, eiusque duplicis quidem naturae alterum vocat absconditum, alterum manifestum; latere autem abscondita illa in manifestis ignis et manifesta ignis ab absconditis extitisse. Omnes autem, inquit, partes ignis visibiles et invisibiles habitae sunt sensum habere.10 Extitit igitur, inquiunt, mundus qui generatus est a non-generato igni. Coeptus autem est fieri, inquit, in hunc modum: Sex radices easque primas principii generationis sumens is qui generatus est a principio ignis illius; has enim radices extitisse per coniugationes ab igni, quas quidem appellat Mentem et15 Intelligentiam, Vocem et Nomen, Ratiocinationem et Cogitationem. Esse autem in sex his radicibus infinitam simul illam

6. κατ' αὐτὸν] καθ' αὐτὸν C M. Cf. supra p. 286, 83
 7. δὲ ex ᾧ
 ortum esse delendum monuit iam M
 9. μὲν τι] μὲν τοι C. Cf.
 supra p. 238, 86
 11. τοῦ πυρός] τὸ πῦρ C M. Sicuti nos etiam
 R. Scottus correxit. Cf. supra p. 238, 87, 88.
 13. φασίν] φησίν
 susp. M
 14. ὁ γεννητὸς] ἀγέννητος C M. Cf. supra p. 240, 31
 16. γεννητὸς] ἀγέννητος C M. Cf. supra p. 240, 33
 17. συζυγίας]
 συζυγίαν C M. Cf. supra p. 240, 35
 20. δύναμιν, ἣν εἶναι] δύναμιν·
 εἶναι C M: Bernaysius coll. libro sexto p. 240, 38 per homoeoteleuton

μενον, ὅς [ἐάν] ἐξεικονισθῆ ἔν ταῖς ἕξ δυνάμεσιν, ἔσται οὐσία, δυνάμει, μεγέθει, ἀποτελέσματι μία καὶ [ἡ] αὐτὴ τῇ ἀγεννήτῳ καὶ ἀπεράντῳ δυνάμει, οὐδὲν ὄλως ἔχουσα ἐνδεέστερον ἐκείνης τῆς ἀγεννήτου καὶ ἀπαραλλάκτου καὶ ἀπεράντου δυνάμεως·
 25 ἐάν δὲ μείνη δυνάμει μόνον ἔν ταῖς ἕξ δυνάμεσι καὶ μὴ ἐξεικονισθῆ, ἀφανίζεται, φησί, καὶ ἀπόλλυται οὕτως ὡς ἡ δύναμις ἡ γραμματικὴ ἢ γεωμετρικὴ [ἐν] ἀνθρώπου ψυχῇ ὑπάρξασα μὴ προσλαβοῦσα τεχνίτην τὸν διδάξαντα. Αὐτὸν δὲ εἶναι ὁ Σίμων λέγει τὸν ἐστῶτα σιάντα στησόμενον, ὄντα δυνάμιν τὴν
 30 ὑπὲρ τὰ πάντα. Ταῦτα τοίνυν καὶ ὁ Σίμων.

13. Ὁ δὲ Οὐαλεντῖνος καὶ οἱ ἀπὸ τῆς τούτου σχολῆς εἶναι λέγουσι τὴν τοῦ παντὸς ἀρχὴν πατέρα, καὶ ἐναντία δὲ δύοξῃ προσφέρονται. Οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν μόνον εἶναι καὶ γεννητικόν, οἱ δὲ ἀδυνάτως ἔχειν γεννᾶν ἄνευ θηλείας καὶ τούτου
 35 σύζυγον προσπιθέασι σιγήν, βυθὸν αὐτὸν ὀνομάσαντες. Ἐκ τούτου τινὲς καὶ τῆς συζύγου προβολὰς γεγονέναι ἕξ, νοῦν καὶ ἀλήθειαν, λόγον καὶ | ζωὴν, ἀνθρώπον καὶ ἐκκλησίαν, καὶ εἶναι ταύτην τὴν ὀγδοάδα πρωτογενέτηραν· τὰς τε ἐντὸς τοῦ ὄρου προβολὰς γεγενημένας πάλιν καλεῖσθαι ἐντὸς πληρώ-
 40 ματος, δεύτερα δὲ τὰ ἐκτὸς πληρώματος, καὶ τρίτα τὰ ἐκτὸς τοῦ ὄρου, ὧν ἡ γέννησις τὸ ὑστέρημα ὑπάρχει. Τὸ δὲ ἐκτοῦ ἐν ὑστερήματι προβληθέντος αἰῶνος γεγονέναι, καὶ τοῦτον εἶναι δημιουργὸν λέγει, μὴ βουλόμενος αὐτὸν πρῶτον εἶναι θεόν, ἀλλὰ δυσφημῶν τε αὐτὸν καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ γεγενημένα, τὸν
 45 δὲ Χριστὸν ἐκ τοῦ ἐντὸς πληρώματος κατεληλυθέναι ἐπὶ σωτηρία τοῦ ἀποπλανηθέντος πνεύματος, ὃ κατοικεῖ ἐν τῷ ἔσω ἡμῶν ἀνθρώπῳ, ὃν σωζόμενον φασὶ τούτου χάριν τοῦ ἐνοικοῦντος. Τὴν δὲ σάρκα μὴ σώζεσθαι θέλει, δερμάτινον χιτῶνα ἀποκαλῶν καὶ ἀνθρώπον φθειρόμενον. Ταῦτα ἐν ἐπι-

verba δυνάμει, οὐκ ἐνεργείᾳ· ἦντινα ἀπέραντον δυνάμιν ante εἶναι φησὶ excidisse putat σιάντα] πάντα C

21. ἐάν] om C. Cf. supra p. 240, 39 22. ἡ αὐτῇ] αὐτῇ C: αὐτῇ M. Cf. supra p. 240, 41 24. ἀπαραλάκτου C 25. δυνάμει] δύναμις C M. Cf. supra p. 240, 44 27. ἐν om C ὑπάρξασα] ὑπάρξει CM, qui hoc vocabulum, quod supra non legatur, nostrum locum turbare monet 28. διδάξαντα] διδάξοντα susp. Roeperus Αὐτὸν] Αὐτὸν C M 31. sqq. Cf. quae Hippolytus supra p. 270. sqq. de Valentinianis exposuit, a quibus vero ea, quae hic leguntur, ad-

potestatem, quam esse dicit eum qui stat, stetit, stabit, qui cum effigiatus erit in sex illis potestatibus, erit re, vi, magnitudine, perfectione una eademque quae est non-generata et²⁰ infinita potestas, nulla omnino ex parte inferior quam non-generata illa et immutabilis et infinita potestas; sin vero manebit sola potestate in sex potestatibus et non effigiabitur, evanescit, inquit, et perit ita ut potestas grammatica vel geometrica in animo hominis extans, non adepta artificem qui do-²⁵ ceat. Se ipsum autem esse Simon dicit eum qui stat, stetit, stabit, cum sit potestas illa quae est super omnia. Haec igitur et Simon.

13. Valentinus autem et qui eum sectantur esse dicunt universarum rerum principium Patrem, in contrarias autem³⁰ sententias abeunt. Alii enim eorum solum esse et genitalem (sc. eum putant), alii autem non posse generare sine femina, eiusque coniugem addunt Sigen, Bythum ipsum appellantes. Ex ipso quidam eiusque coniuge projectiones factas esse sex Mentem et Veritatem, Logum et Vitam, Hominem et Ecclesiam,³⁵ et esse hanc ogdoadem primogenitricem; et eas, quae intra Terminum extiterunt projectiones, rursus appellari Ea quae intus in pleromate sunt, secunda autem Ea quae extra pleroma et tertia Ea quae extra Terminum, quorum generatio hystere⁴⁰ ma extat et hunc esse⁴⁰ demiurgum dicit, nolens eum primum esse deum, sed maledicens et ei et iis, quae ab eo facta sunt; Christum autem ex iis, quae intus in pleromate sunt, descendisse ad salvandum spiritum, qui aberravit, qui habitat in interiori nostro homine, quem salvari dicunt huiusce eum inhabitantis gratia. Carnem⁴⁵ autem non salvari vult, pelliciam tunicam eam denominans et hominem pereuntem. Haec summatim effatus sum, cum magna

modum discrepant

38. 39. ἐντὸς τοῦ ὅρου] ἐνὸς τοῦ ὅρου C M.

Sicuti nos etiam R. Scottus correxit 39. ἐντὸς] τὰ ἐντὸς susp. M

40. τρίτα] τρία C 41. 42. Τὸ δὲ ἔκτου — γεγενῆσθαι] Τὸ δὲ ἔκτου—

γεγενῆσθαι M: Τοῦ δὲ ἐκτὸς — γεγενῆσθαι R. Scottus: Inter Τὸ δὲ et

ἔκτου, pro quo fort. ἐκ τοῦ legendum est, lacuna esse videtur 43.

βουλόμενος] βουλόμενον pr C et R. Scottus 44. δυσσημῶν τε]

δύσσημόν τε C M: δυσσημοῦντα R. Scottus 46. κατοικεῖ] κα-

τομεῖ C

50 τομῇ ἐξείπον, πολλῆς ὕλης κατ' αὐτοὺς τυγχανούσης καὶ δια-
φόρων γνωμῶν. Οὕτως οὖν δοκεῖ καὶ τῇ Οὐαλεντίνου σχολῇ.

14. Βασιλείδης δὲ καὶ αὐτὸς λέγει εἶναι θεὸν οὐκ ὄντα,
πεποιημένον κόσμον ἐξ οὐκ ὄντων οὐκ ὄντα, οὐκ ὄν καταβαλ-
λόμενόν τι σπέρμα, ὡσεὶ κόκκον σινάπεως ἔχοντα ἐν ἑαυτῷ τὸ
55 πρέμνον, τὰ φύλλα, τοὺς κλάδους, τὸν καρπὸν, ἢ ὡς ὠδὸν
ταοῦ ἔχον ἐν ἑαυτῷ τὴν τῶν χρωμάτων ποικίλην πληθύν· καὶ
τοῦτο εἶναι φασὶ τὸ τοῦ κόσμου σπέρμα, ἐξ οὗ τὰ πάντα γέ-
γονεν. Ἔχειν γὰρ ἐν ἑαυτῷ τὰ πάντα οἶον οὐκ ὄντα ὑπὸ [τε]
τοῦ οὐκ ὄντος θεοῦ γενέσθαι προβεβουλευμένα. Ἦν οὖν, φα-
60 σίν, ἐν αὐτῷ τῷ σπέρματι υἰότης τριμερῆς, κατὰ πάντα τῷ
οὐκ ὄντι θεῷ ὁμοούσιος, γεννητὴ ἐξ οὐκ ὄντων. Ταύτης τῆς|
υἰότητος τριχῇ διηρημένης τὸ μὲν τι ἦν λεπτομερές, τὸ δὲ πα-
χυμερές, τὸ δὲ ἀποκαθάρσεως δεόμενον. Τὸ μὲν οὖν λεπτο-
μερές εὐθέως πρῶτον ἅμα τῷ γενέσθαι τοῦ σπέρματος τὴν πρῶ-
65 τὴν καταβολὴν ὑπὸ τοῦ οὐκ ὄντος διέσφυξε καὶ ἀνῆλθεν ἄνω,
καὶ ἐγένετο πρὸς τὸν οὐκ ὄντα· ἐκείνου γὰρ πᾶσα φύσις ὀρέ-
γεται δι' ὑπερβολὴν κάλλους, ἄλλη δὲ ἄλλως. Ἡ δὲ παχυμε-
ρεστέρα ἔτι μένουσα ἐν τῷ σπέρματι, μιμητικὴ τις οὖσα, ἀνα-
δραμεῖν μὲν οὐκ ἠδυνήθη (πολὺ γὰρ ἐνδεεστέρα ἦν τῆς λεπτο-
70 μεροῦς), ἀνεπιέρωσε δὲ αὐτὴν τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ· τοῦτο γὰρ
εὐεργετῆ ἢ υἰότης ἐνδυσάμενη καὶ εὐεργετῆται. Ἡ δὲ τρίτη
υἰότης ἀποκαθάρσεως δεῖται· αὐτὴ μεμένηκεν ἐν τῷ τῆς παν-
σπερμίας σωρῷ, καὶ αὐτὴ εὐεργετοῦσα καὶ εὐεργετουμένη. Εἶναι
δέ τι καλούμενον κόσμον, τὸ δὲ ὑπερκόσμια· διαιρεῖται γὰρ
75 ὑπ' αὐτοῦ [τὰ ὄντα] εἰς δύο τὰς πρώτας διαιρέσεις. Τὸ δὲ
τούτων μέσον καλεῖ μεθόριον πνεῦμα ἅγιον, ἔχον τὴν ὁσμὴν
τῆς υἰότητος. Ἀπὸ τῆς πανσπερμίας τοῦ σωροῦ τοῦ κοσμικοῦ
σπέρματος διέσφυξε καὶ ἐγεννήθη ὁ μέγας ἄρχων, ἡ κεφαλὴ
τοῦ κόσμου, κάλλει καὶ μεγέθει ἀνεκκλήτῳ. Οὗτος ὑψώσας

52. sqq. Cf. supra p. 356 sqq. 52. καὶ αὐτὸς] καὶ υἱὸς αὐτοῦ?

53. 54. ἐξ οὐκ ὄντων οὐκ ὄντα, οὐκ ὄν — σπέρμα Uhlhornius l. 1.: ἐξ
οὐκ ὄντων, οὐκ ὄντα οὐκ ὄν, — σπέρμα C M. Cf. supra p. 358, 6. 7.
14. 15. καταβαλλόμενόν] καταβαλλόμενόν C M 54. συνά-
πεως C

56. ἔχον] ἔχοντα C 57. φασί] φησί susp. M

58. 59. οἶον οὐκ ὄντα, — Ἦν οὖν] τὸν οὐκ ὄντα ὑπὸ τοῦ οὐκ ὄντος
θεοῦ γενέσθαι. Προβεβουλευμένα ἦν οὖν C: τὸν οὐκ ὄντα ὑπὸ τοῦ οὐκ ὄ-
9. γ. Προβεβουλευμένη ἦν οὖν M. Cf. supra p. 360, 48. 49 59. 60.

sit doctrinae eorum materia variaeque sententiae. Sic igitur placet et Valentini scholae.

14. Basilides autem et ipse dicit esse deum non-entem, 50 qui sibi mundum fecerit ex non-entibus non-entem, cum non-ens deiecerit semen quoddam, veluti granum sinapeos habens in se ipso stirpem, folia, ramos, fructum, vel sicuti ovum pavonis habens in se ipso colorum variam copiam, et hoc esse dicunt mundi semen, ex quo res universae extiterunt. Habere 55 enim in se ipso universa tanquam non-entia et a non-ente deo ut fierent praemeditata. Fuit igitur, inquiunt, in ipso semine filietas tripartita, per omnia non-enti deo consubstantialis, generata ex non-entibus. Huius filietatis trifariam divisae aliud erat subtile, aliud crassum, aliud purgationis indigens. Sub- 60 tile igitur statim, ubi primum extitit seminis prima deiectio a non-ente, perrupit et escendit in superum et devenit ad non-entem; illum enim omnis natura expetit propter exsuperantiam pulcritudinis, alia autem aliter. Crassior autem illa adhuc manens in semine, utpote imitabilis quaedam, escendere quidem non potuit — 65 multo enim inferior erat subtiliore — instruxit autem se ipsam tanquam alis spiritu sancto; hunc enim beneficio afficit filietas induta et vicissim beneficio afficitur. Tertia autem filietas purgatione eget; haec mansit in universorum seminum acervo, et ipsa beneficia edens et recipiens. Esse autem quiddam, 70 quod vocetur *mundus*, alterum autem *supermundana*; dividuntur enim ab eo quaequae sunt in duas principes classes. Quod autem horum intermedium est, vocat *conterminum spiritum sanctum*, qui odorem filietatis habet. A seminario acervi mundani seminis erupit et generatus est magnus archon, caput 75 mundi, pulcritudine et magnitudine ineffabili. Hic postquam in

φασίν] φησίν susp. M	60. αὐτῶ] ἐαυτῶ C	πάντα τῶ] πάν-
των C: πάντα M. Cf. supra p. 362, 51. 52.		61. γεννητῆ] γενητῆ
supra l. l.	62. διηρημένης] διηρημένον C	64. πρῶτον ἄμα]
ἄμα πρῶτον C M. Cf. supra p. 362, 55		67. ἄλλη] ἄλλα C M.
Cf. supra p. 362, 60	71. ἐνδυσασμένη] ἐναυξομένη C M. Cf. supra	
p. 362, 68	ἐνεργεῖται] ἐνεργετοῦσα C M. Cf. supra l. l.	73.
καὶ αὐτῆ] καὶ αὐτῆ C	74. κόσμον] κόσμος M	ὑπερκόσμια]
ὑπερκόσμιον C M. Cf. supra p. 364, 10	75. τὰ ὄντα] om C M.	
Cf. supra p. 364, 8	76. καλεῖ μεθόριον] καλλιμεθόριον C	78.
διέσμιξε C		

80 ἑαυτὸν ἄχρι τοῦ στερεώματος ᾗθήθη μὴ εἶναι ἑαυτοῦ ἐπάνω
 ἕτερον, καὶ ἐγένετο πάντων τῶν ὑποκειμένων φωτεινότερος καὶ
 δυνατώτερος πλὴν τῆς ὑπολελειμμένης υἰότητος, ἣν ἠγνόει οὐ-
 σαν αὐτοῦ σοφώτεραν. Οὗτος οὖν τραπεῖς ἐπὶ τὴν τοῦ κόσμου
 δημιουργίαν πρῶτον γεννᾷ υἱὸν αὐτῷ αὐτοῦ κρείττονα, καὶ
 85 τοῦτον ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ ἐκάθισε· καὶ ταύτην οὗτοι φάσκουσι
 τὴν ὀγδοάδα. Αὐτὸς οὖν τὴν οὐράνιον κτίσιν ἄπασαν ἐργάζε-
 ται. Ἐίτερος δὲ ἀρχὼν ἀπὸ τῆς παν|σπερμίας ἀνέβη, μείζων
 μὲν πάντων τῶν ὑποκειμένων χωρὶς τῆς ἐγκαταλελειμμένης υἰό-
 τητος, πολὺ δὲ ἐλάττω τοῦ προτέρου, ὃν καλοῦσιν ἑβδομάδα.
 90 Αὐτὸς ἐστὶ πάντων τῶν ὑφ' αὐτὸν ποιητῆς καὶ δημιουργὸς καὶ
 διοικητῆς· καὶ οὗτος ἑαυτῷ ἐποίησεν υἱὸν φρονημώτερον καὶ
 σοφώτερον. Ταῦτα δὲ πάντα κατὰ προλογισμὸν εἶναι ἐκείνου
 τοῦ οὐκ ὄντος λέγουσιν, εἶναι δὲ κόσμους καὶ διαστήματα ἄπειρα.
 [Ἐπὶ] τὸν δὲ Ἰησοῦν τὸν ἐκ Μαρίας κεχωρηκέναι τὴν εὐαγγε-
 95 λίου δύναμιν, τὴν κατελθοῦσαν καὶ φωτίσασαν τὸν τε τῆς ὀγ-
 δοάδος υἱὸν καὶ [τὸν] τῆς ἑβδομάδος, ἐπὶ τῷ φωτίσαι καὶ φυ-
 λοκρινῆσαι καὶ καθαρῖσαι τὴν καταλελειμμένην υἰότητα εἰς τὸ
 εὐεργετεῖν τὰς ψυχὰς καὶ εὐεργετεῖσθαι. Καὶ αὐτοὺς εἶναι υἰοὺς
 φασιν, οἳ τούτου χάριν εἰσὶν ἐν κόσμῳ, ἵνα διδάξαντες τὰς
 1 ψυχὰς καθαρῖσωσι καὶ ἅμα τῇ υἰότητι ἀνέλθωσι πρὸς τὸν ἄνω
 πατέρα, οὗ ἡ πρώτη ἐχώρησεν υἰότης· καὶ ἕως τούτου συνε-
 στάναι φάσκουσι τὸν κόσμον, ἕως πᾶσαι αἱ ψυχαὶ ἅμα τῇ υἰό-
 τητι χωρήσωσι. Ταῦτα δὲ καὶ Βασιλείδης τερατολογῶν οὐκ
 5 αἰσχύνεται.

15. Ἰουσιτῖνος δὲ καὶ αὐτὸς ὁμοία τούτοις τολμῶν οὕτως
 λέγει· τρεῖς εἶναι ἀρχὰς τῶν ὄλων ἀγεννήτους, ἀρρενικὰς δύο,
 θηλυκὴν μίαν. Τῶν δὲ ἀρρενικῶν ἡ μὲν τις ἀρχὴ καλεῖται
 ἀγαθός, αὐτὸ μόνον οὕτω λεγόμενος, προγνώστης τῶν ὄλων· ἡ
 10 δὲ ἑτέρα πατὴρ πάντων τῶν γεννητῶν, ἀπρόγνωστος καὶ ἄγνω-
 στος καὶ ἀόρατος, Ἐλωεῖμ δὲ καλεῖται, φησὶν. Ἡ [δὲ] θήλεια
 ἀπρόγνωστος, ὀργίλη, δίγνωμος, δισώματος, καθὼς ἐν τοῖς
 περὶ αὐτοῦ λόγοις λεπτομερῶς διηγησάμεθα, τὰ μὲν ἄνω αὐ-
 τῆς μέχρι βουβῶνος εἶναι παρθένον, ἀπὸ δὲ βουβῶνος τὰ κάτω

83. Οὗτος οὖν] Οὗτος δ C M 86. Αὐτὸς] Οὗτος conl. Sauppius; sed cf. supra
 p. 366, 38 89. ἐλάττων] ἐλάττω C 90. 91. Αὐτός—οὗτος] Οὗτός—αὐτός? Cf.
 supra p. 368, 59—61 94. Ἐπὶ τὸν δὲ] Τὸν δὲ C M 96. τὸν τῆς] τῆς C M
 98. υἰοὺς] αἰτίους C M 99. οἳ τούτου] ὅπου τούτου C M 4. χωρήσωσι]

altum sese extulit usque ad firmamentum, putavit non esse supra semet ipsum ullum alium, et extitit subiacentibus omnibus splendidior et potentior praeter relictam filietatem, quam ignorabat esse semet sapientio-rem. Hic igitur ad fabricam mundi versus primum generat sibi filium se ipso superiorem, et hunc ad dexteram suam considerare iussit; atque hanc hi dicunt esse ogdoadem. Ipse igitur caelestem fabricam universam fabricatur. Alius autem archon a seminario surrexit, maior quidem omnibus subiacentibus praeter relictam filietatem, multo autem inferior priore, quem vocant hebdomadem. Hic est omnium, quae subter ipso sunt, factor et opifex et rector, et ipse sibi fecit filium sapientio-rem et intelligentio-rem. Haec autem omnia secundum praemeditationem esse illius non-entis dicunt, esse autem mundos et gradus infinitos. Ad Iesum autem ex Maria natum venisse evangelii potestatem, quae devenerit et illuminaverit et ogdoadis filium et hebdomadis, ad illuminandam et ex classibus separandam et purgandam filietatem relictam ad benefaciendum animis et bene patiendum. Et semet esse filios aiunt, qui eam ob causam sint in mundo, ut docendo animas purgent et simul cum filietate escendant ad supernum patrem, quo prima venerit filietas, et eo usque constare dicunt mundum, quousque omnes animae simul cum filietate illuc venerint. Haec igitur et Basilides mirabilia narrans non erubescit.

1

15. Iustinus autem et ipse consimilia his conatus ait in hunc modum: tria esse principia universorum non-generata, mascula duo, femininum unum. Masculorum autem unum principium vocatur Bonus, ipsum hoc solum vocatus, praescius universorum; alterum autem pater omnium generatorum, non praescius et ignarus et visu carens, Elohim autem vocatur, inquit. Femininum autem non praesciens, iracundum, bimens, bicorpor, sicuti in nostra de eo disputatione subtiliter exposuimus, superiora eius inguinibus tenus esse virginem, inferiora

χρησωσι C 6. sqq. Cf. supra p. 218 sqq. 6. *τούτοις*] Ad Sethianos respicere videtur, quos Iustinus excipit libro V, 23 8.
θηλυκην] *θηλυν* C M. Cf. supra p. 218, 64 9. *λεγόμενος*] *λεγόμενον* C M. Cf. supra p. 218, 65 11. *Ἡ δὲ θήλεια*] *Ἡ θήλεια* C M.
 Cf. supra p. 218, 67 14. *τὰ γάτω*] *καὶ γάτω* C M. Cf. supra p. 218, 69

15 ἔχιδναν. Καλεῖται δὲ ἡ τοιαύτη Ἐδὲμ καὶ Ἰσραήλ. Ταύτας φάσκει ἀρχὰς εἶναι τῶν ὄλων, ἀφ' ὧν τὰ πάντα ἐγένετο. Τὸν Ἐλωεὶμ δὲ ἀπρογνώστως ἐλθεῖν εἰς ἐπιθυμίαν τῆς μιζοπαρθέ-
 20 ρου, καὶ ἐπιμιγέντα γεννηῆσαι ἀγγέλους δώδεκα. Τούτων τὰ ὀνόματα καὶ οἱ μὲν πατρικοὶ [τῷ πατρὶ] συναί-
 20 ρονται, οἱ δὲ μητρικοὶ τῇ μητρί. Τούτους εἶναι τοῦ ἀλληγορικῶς εἰρηκότος Μωσέως τὰ ἐν τῷ νόμῳ γεγραμμένα. Πειποιῆσθαι δὲ τὰ πάντα ὑπὸ τοῦ Ἐλωεὶμ καὶ τῆς Ἐδέμ, καὶ τὰ μὲν ζῶα ἅμα τοῖς λοιποῖς ἀπὸ τοῦ θηριώδους μέρους, τὸν δὲ ἄνθρωπον ἀπὸ τῶν ἄνωθεν τοῦ βουβῶνος. Καὶ ἡ μὲν
 25 Ἐδέμ κατατεθεῖσθαι ἐν αὐτῷ τὴν ψυχὴν, ἣτις αὐτῆς δύναμις ἦν, [Ἐλωεὶμ δὲ τὸ πνεῦμα]. Τοῦτον δὲ φάσκει μαθόντα ἀνε-
 ληλυθέναι πρὸς τὸν ἀγαθὸν καὶ καταλελοιπέναι τὴν Ἐδέμ· ἐφ' ᾧ ὀργισθεῖσαν ταύτην πᾶσαν τὴν ἐπιβουλήν ποιεῖσθαι κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ Ἐλωεὶμ, ὅπερ κατέθετο ἐν τῷ ἄνθρωπῳ.
 30 Καὶ τούτου χάριν ἀπεσταλκέναι τὸν πατέρα τὸν Βαροῦχ δια-
 τατιόμενον τοῖς προφήταις, ἵνα ῥυσθῇ τὸ πνεῦμα τοῦ Ἐλωεὶμ, καὶ πάντας ὑποσεσύρθαι ὑπὸ τῆς Ἐδέμ. Ἀλλὰ καὶ τὸν Ἡρα-
 κλέα φάσκει προφήτην γεγονέναι, ἠτιῆσθαι δὲ αὐτὸν ὑπὸ τῆς Ὀμφάλης, τουτέστιν ὑπὸ τῆς Βάβελ, ἣν Ἀφροδίτην ὀνομάζου-
 35 σιν. Ὑστερον δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου γεγονέναι τὸν [δὲ] Ἰησοῦν υἱὸν Μαρίας καὶ Ἰωσήφ, ᾧ τὸν Βαροῦχ φάσκει λελα-
 ληκέναι· καὶ τούτῳ δὲ ἐπιβεβουλευκέναι τὴν Ἐδέμ, μὴ δεδυνῆ-
 σθαι δὲ αὐτὸν ἀπατῆσαι, καὶ τούτου χάριν πεποιηκέναι σταυ-
 ρωθῆναι· οὗ τὸ πνεῦμα ἀνεληλυθέναι πρὸς τὸν ἀγαθὸν λέγει.
 40 Καὶ πάντων δὲ τῶν οὕτως τοῖς μωροῖς καὶ ἀδρανέσι λόγοις πειθομένων [τὸ μὲν πνεῦμα] σωθῆ|σασθαι, τὸ δὲ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν τῆς Ἐδέμ καταλείπεσθαι, ἣν καὶ γῆν Ἰουστίνος ὁ ἄφρων καλεῖ.

16. Οἱ δὲ Δοκῆται τοιαῦτα λέγουσιν· εἶναι τὸν πρῶτον
 45 θεὸν ὡς σπέρμα συκῆς, ἐκ δὲ τούτου ἐληλυθέναι τρεῖς αἰῶνας, ὡς τὸ πρέμνον καὶ τὰ φύλλα καὶ τὸν καρπὸν· τούτους δὲ προ-

15. ἔχιδναν.] ἔχιδνα. C 19. Lacunam signavit iam M. Plura hic omissa esse videntur. Cf. supra p. 218, 79—83 τῷ πατρὶ] om C. Cf. supra p. 218, 84 19. 20. συναίρονται] συναιροῦνται C M. Cf. supra l. l. 20. Post τοῦ lacunam signavimus respicientes ad p. 220, 90. 91. Fort. inserendum: παραδείσον ξύλα 24. Καὶ ἡ] Καὶ τῇ M: καὶ τὴν Roeperus: καὶ ἡ — κατατίθεται susp Sauppilus. Cf. supra p. 220, 4 26. Ἐλωεὶμ δὲ τὸ

autem ab inguinibus inde viperam. Vocatur autem haec talis Edem et Israel. Haec dicitur principia esse universorum, unde omnia extiterint. Elohim autem non praescientem venisse in cupiditatem semivirginis illius, et corporibus commixtis generavisse duodecim angelos. Horum nomina et pa- 15 terni quidem patrem comitantur, materni autem matrem. Hos esse cum allegorice dixerit Moses ea, quae in lege scripta sunt. Facta autem esse omnia ab Elohim et Edem, et animalia quidem simul cum reliquis e bestiali parte, hominem autem ex partibus supra inguina. Et Edem quidem deposuit 20 in eo animam, quae ipsius potestas erat, [Elohim autem spiritum]. Hunc autem dicitur, postquam didicerit, escendisse ad Bonum et deseruisse Edem; propter quod iratam eam omnes insidias facere spiritui Elohim, quem hic deposuit in homine. Et hanc ob causam patrem legavisse Baruch, mandata dan- 25 tem prophetis, ut liberaret spiritum Elohim, et omnes allectos esse ab Edem. Sed et Herculem dicitur prophetam extitisse, superatum autem eum esse ab Omphale, hoc est a Babel, quam Venerem nominant. Postea autem diebus Herodis extitisse Iesum, filium Mariae et Iosephi, ad quem Baruch illum dicitur 30 esse locutum; et huic vero insidiatam esse Edem, non autem potuisse eum seducere, et propterea fecisse, ut in crucem suffigeretur; cuius spiritum escendisse ad Bonum dicit. Et omnium vero, qui ita stultis illis et debilibus sermonibus obtemperant, spiritum quidem salvatum iri, corpus autem et animam 35 Edem illius derelinqui, quam et terram Iustinus demens vocat.

16. Docetae autem talia dicunt: Esse primum deum tanquam semen arboris ficī, ab hac autem profectos esse tres aëones, tanquam stirpem et folia et fructum; hos autem pro-

πνεῦμα] om C M. Verba haec ex p. 220, 5 sumpta hic esse inserenda iam Roeperus monuit 27. καταλειπέναι] κατατελυπηθέναι C M. Cf. supra p. 222, 41 et 224, 61 28. πᾶσαν τὴν] Fort. delendum τὴν. M 32. ὑπὸ] ἀπὸ C M 34. ὀμφαλῆς C, ut libro V. M 35. τὸν δὲ] Delendum potius videtur δὲ quam scribendum τόνδε. M 40. 41. Καὶ — πειθομένων] Καὶ πάντα δὲ τὸν — πειθόμενον Roeperus 41. τὸ μὲν πνεῦμα] om C M, qui iam vidit post πειθομένων nonnulla excidisse 44. sqq. Cf. supra p. 412. sqq. Δοκῆται] Δοκῆται C: Δοκῆται M

βεβληκέναι ᾧ αἰῶνας, ἕκαστον ἰ· ἠνώσθαι δὲ αὐτοὺς κατὰ δέκα πάντας, μόνον δὲ διαθέσει διαφέρειν τινὰς τινῶν πρώτους. Προβεβλήσθαι δὲ ἀπειράκις ἀπείρους αἰῶνας, καὶ εἶναι τοὺς
 50 πάντας ἀρρηνοθήλας. Τούτους δὲ βουλευσαμένους ὁμοῦ συνελθόντας ἐκ τοῦ μέσου αἰῶνος γεννηῖσαι ἐκ παρθένου Μαρίας σωτήρα τῶν πάντων, κατὰ πάντα ὅμοιον τῷ πρώτῳ σώματι ἐν σπέρματι συκίνῳ, ἐν τούτῳ δὲ ἤτιονα, τῷ γεννητὸν εἶναι, τὸ γὰρ σπέρμα, ὅθεν ἡ συκῆ, ἀγέννητον. Ἦν οὖν τὸ μέγα τῶν
 55 αἰῶνων φῶς ὅλον, οὐδεμίαν ἐπιδεχόμενον κόσμησιν, ἔχον ἐν ἑαυτῷ πάντων τῶν ζώων ἰδέας· τοῦτο ἐπιφοιτήσαν εἰς τὸ ὑποκείμενον χάος παρεσχηκέναι αἰτίαν τοῖς γεγονόσι καὶ οὖσι, καταβάν τε ἄνωθεν ἰδεῶν αἰωνίων ἀπεμάξατο κάτω [εἰς] τὸ χάος τὰς μορφάς. Ὁ γὰρ τρίτος αἰὼν, ὁ ἑαυτὸν τριπλασιάσας, ὄρων
 60 τοὺς χαρακτῆρας αὐτοῦ πάντας κατασπωμένους εἰς τὸ κάτω σκότος, οὐκ ἀγνοῶν τὴν τε τοῦ σκότους δεινότητα καὶ τὴν τοῦ φωτὸς ἀφελότητα, ἐποίησεν οὐρανὸν καὶ μέσον πῆξας διεχώρισεν ἀναμέσον τοῦ σκότους καὶ ἀναμέσον τοῦ φωτός. Πασῶν οὖν τῶν ἰδεῶν τοῦ τρίτου αἰῶνος καὶ αὐτοῦ τὸ ἐκτύπωμα
 65 κρα|τεῖσθαι φησιν ὑπὸ τοῦ σκότους, πῦρ ὧν αὐθις ζῶν ὑπὸ τοῦ φωτὸς γενόμενον ἱπῆρξεν, ἐξ ἧς φάσκουσι τὸν μέγαν ἄρχοντα γεγονέναι, περὶ οὗ Μωϋσῆς ὁμιλεῖ, λέγων εἶναι τοῦτον θεὸν πύρινον καὶ δημιουργόν, ὅς καὶ τὰς ἰδέας πάντων μεταβάλλει ἀεὶ εἰς σῶμα. Ταύτας τὰς ψυχάς, οὗ χάριν φάσκουσι τὸν
 70 σωτήρα παραγεννηθῆναι, ἐπιδεικνύντα τὴν ὁδόν, δι' ἧς φεύξονται αἱ κρατούμεναι ψυχαί, ἐνδεδύσθαι δὲ τὸν Ἰησοῦν τὴν δύναμιν ἐκείνην τὴν μονογενῆ· διὸ μὴ δύνασθαι θεαθῆναι ὑπὸ τινος διὰ τὸ μεταλλόμενον μέγεθος τῆς δόξης. Πάντα δὲ συμβεβηκέναι αὐτῷ φασὶ καθὰ ἐν τοῖς εὐαγγελίοις γέγραπται.

47. ᾧ αἰῶνας, ἕκαστον ἰ· ἠνώσθαι] ᾧ αἰῶνας ἕκαστον· ἠνώσθαι C M

48. διαθέσει] θέσει? Cf. supra p. 414, 56 πρώτους] Malim πρωτεύοντας. M. 51. ἐκ τοῦ μέσου αἰῶνος] εἰς τὸν μέσον αἰῶνα? Cf. supra p. 416, 75. 76

52. 53. σώματι ἐν σπέρματι] σώματι ἐν σπέρματι C: θεῶ, τῷ οἰονεὶ σπέρματι? Cf. supra p. 416, 64 53. συκίνῳ] ἐκείνῳ C. Cf. supra p. 416, 78 ἤτιονα, τῷ] ἤτιον, διὰ τὸ C: Ex ultima syllaba voc. ἤτιονα factum ΔΙΑ. M

γεννητὸν εἶναι] ἀγέννητον εἶναι C. Cf. supra p. 416, 79 58. ἰδεῶν C ἀπεμάξατο] ἀπεμάξαντο C εἰς τὸ χάος] τὸ χάος C M, qui vocabula a librario serius inter lineas scripta uncinis inclusit 64. ἰδεῶν C Fort.

iecissee triginta aeones, unumquemque decem; unitos autem 40
 esse eos secundum decades omnes, solum autem positionibus
 differre, ut alii aliis sint priores. Proiectos autem esse in-
 finities infinitos aeones, et esse universos masculofemineos.
 Hos autem consilio capto simul congressos ex [cum] medio
 aeone genuisse ex virgine Maria salvatorem omnium, ab omni 45
 parte consimilem primo deo, qui tanquam semen ficulneum sit,
 hac re autem inferiorem, quod genitus sit, semen enim, unde
 fici arbor, non-genitum. Erat igitur magna aeonum lux tota,
 nullam insuper recipiens ornatorem, habens in semet ipsa
 omnium animalium species. Hanc, cum intraverit in subiacens 50
 chaos, caussam praebuisse iis, quae extiterunt et sunt, et de-
 veniens superne specierum aeternarum expressit infra in chao
 formas. Tertius enim aeon, qui se ipsum triplicaverat, cum
 videret notas suas universas detractas in tenebras, quae infra
 sunt, cumque neque tenebrarum immanitatem ignoraret, neque 55
 lucis simplicitatem, fecit caelum, et postquam intermedium fir-
 mavit, divisit tenebras a luce. Universis igitur speciebus tertii
 aeonis et eius ipsius imaginem superari ait a tenebris,
 quae ignis vivus a luce ortus exilit, unde dicitant magnum
 archontem extitisse, de quo Moses disputat, cum dicit, esse 60
 hunc deum igneum et demiurgum, qui etiam ideas omnium
 transmutat continuo in corpora, hoc est animas, quapropter
 dicitant salvatorem supergeneratum esse, qui monstret viam,
 qua effugient superatae animae, Iesu autem indutum fuisse
 potestatem illam unigenitam; ideo non potuisse spectari ab ali- 65
 quo propter exsuperantem magnitudinem splendoris. Omnia
 autem accidisse ei dicunt, sicuti in evangeliiis scriptum est.

post αἰῶνος nonnulla exciderunt. Cf. supra p. 418, 3—5 65. Post
 σκοτούς lacunam signavit M 65. 66. πῦρ — ὑπῆρξεν] πῦρ ζῶν ἀπὸ
 τοῦ φωτός γενόμενον, οὗ καὶ σφραγίς (ex transpositis ὧν αὐθις facta)
 ὑπῆρξεν coni. Roesperus coll. iis, quae supra leguntur p. 418, 6. 7: ὁ
 πῦρ ὃν αὐτοῖς ζῶν ἀπὸ τ. φ. γ. ὑπῆρξεν? vel ὁ πῦρ ζῶν ἀπὸ τ. φ. γ.
 ὑπῆρξεν? 66. ἐξ ἧς] ἐξῆς susp. M: ἐξ οὗ? ὅθεν? Cf. supra p. 418, 7
 69. σῶμα. Ταύτας τὰς] σώματα. Ταύτας τὰς susp. M: σώματα, τινίεστι
 τὰς?: σῶμα[τα· εἶναι δὲ] ταύτας coni. Roesperus, qui fort. etiam ἐκ σω-
 μάτων post σώματα addendum esse putat Post ψυχὰς lacunam
 signavit M οὗ χάριν φάσκουσι ex coniectura M: οὗ χάριν ἀσκοῦσι C
 70. παραγεννηθῆναι pr C 73. μεταλλόμενον C

75 17. Οἱ δὲ κατὰ Μονοῖμον τὸν Ἄραβὰ φασιν εἶναι τὴν τοῦ παντὸς ἀρχὴν πρῶτον ἄνθρωπον καὶ υἱὸν ἀνθρώπου, καὶ τὰ γενόμενα, καθὼς Μωϋσῆς λέγει, μὴ ὑπὸ τοῦ πρώτου ἀνθρώπου γεγονέναι, ἀλλὰ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, οὐχ ὄλον, ἀλλ' ἐκ μέρους αὐτοῦ. Εἶναι δὲ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
80 ἰῶτα, ὃ ἐστὶ δεκάς, κύριος ἀριθμὸς, ἐν ᾧ ἐστὶν ἡ τοῦ παντὸς ἀριθμοῦ ὑπόστασις, δι' οὗ πᾶς ἀριθμὸς συνέστηκε, καὶ ἡ τοῦ παντὸς γένεσις, πῦρ, ἀήρ, ὕδωρ, γῆ. Τούτου δὲ ὄντος ἰῶτα ἐν καὶ κεραία μία, τέλειον ἐκ τελείου, ἑνεῖσα κεραία ἄνωθεν, πάντα ἔχουσα ὅσα καὶ αὐτή, ὅσα καὶ ὁ ἄνθρωπος ἔχει, ὁ πα-
85 τὴρ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, — γεγονέναι οὖν φησὶ τὸν κόσμον Μωϋσῆς ἐν ἑξ ἡμέραις, τουτέστιν ἐν ἑξ δυνάμεσιν, ἑξ ὧν ὁ κόσμος ἀπὸ τῆς κεραίας γέγονε τῆς μιᾶς. Οἱ τε γὰρ κύβοι καὶ τὰ δεκάεδρα καὶ αἱ πυραμίδες καὶ πάντα τὰ τούτοις παραπλήσια σχήματα ἰσεπιφανῆ, ἑξ ὧν συνέστηκε | πῦρ, ἀήρ, ὕδωρ,
90 γῆ, ἀπὸ τῶν ἀριθμῶν γέγονασι τῶν κατειλημμένων ἐν ἐκείνῃ τῇ ἀπλῇ τοῦ ἰῶτα κεραία, ἧς ἐστὶν υἱὸς ἀνθρώπου. Ὅταν οὖν, φησί, ῥάβδον λέγῃ Μωϋσῆς σιρρομένην εἰς Αἴγυπτον τὰ πάθη, καταλέγει τὸν κόσμον τοῦ ἰῶτα ἀλληγορουμένως, οὐδὲ πλείονα τῶν δέκα παθῶν ἐσχημάτισεν. Εἰ δὲ, φησί, θέλεις
95 ἐπιγινῶναι τὸ πᾶν, ἐν σεαυτῷ ζήτησον τίς ὁ λέγων· ἡ ψυχὴ μου, ἡ σὰρξ μου, ὁ νοῦς μου, καὶ ἐν ἑκαστον καυδιοποιούμενος ὡς ἕτερος αὐτῷ· τοῦτον νόει τέλειον ἐκ τελείου, πάντα ἴδια ἡγούμενον οὐκ ὄντα τὰ καλούμενα καὶ τὰ πάντα ὄντα. Ταῦτα μὲν οὖν καὶ Μονοῖμω δοκεῖ.

1 18. Ταυανὸς δὲ παραπλησίως τῷ Οὐαλεντίνῳ καὶ τοῖς ἑτέροις φησὶν αἰῶνας εἶναι τινὰς ἀοράτους, ἑξ ὧν ὑπό τινος κάτω τὸν κόσμον δεδημιουργῆσθαι καὶ τὰ ὄντα. Κυνικωτέρῳ

75. sqq. Cf. supra p. 424 sqq. Μονοῖμον] Νοῖμον C M. Cf. quae supra ad p. 412, 5 adnotavimus 77. Μωσῆς C 82. 83. ἰῶτα ἐν καὶ κεραία μία] ἰῶτα ἐν κεραία μιᾶ legendum esse censet M coll. p. 426, 49, ubi C habet ἰῶτα ἐν μιᾷ κεραία 82—85. Verba ἰῶτα — ἀνθρώπου parentheses esse putat Roperus, continuata sic oratione: γεγονέναι, ὡς φησι Μωϋσῆς, τὸν κόσμον 84. ἔχουσα ὅσα καὶ αὐτή] ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ? Cf. supra p. 428, 50 89. ἰσεπιφανῆ Roperus: ἴσα ἦν C M, qui haec verba coll. p. 428, 58 uncinis inclusit 91. ἀπλῇ] διπλῇ C. Cf. supra p. 428, 59 92. λέγῃ] λέγει C 92. 93. εἰς Αἴγυπτον — ἀλληγορουμένως] εἰς Αἴγυπτον, τὰ πάθη καταλέ-

17. Qui autem Monoïmum Arabem sectantur, aiunt esse universorum principium hominem primum et filium hominis, et ea, quae facta sunt, sicuti Moses dicit, non a primo homine 70 orta esse, sed a filio hominis, non toto illo, sed ex parte eius. Esse autem filium hominis litteram iota, quae est decas, principalis numerus, in quo est universi numeri substantia, per quem quisque numerus constat et universi origo, ignis, aër, aqua, terra. Hic autem cum sit iota unum et apex unus, per-75 fectum ex perfecto, apex, qui processit superne, omnia habens in semet ipso, quaecunque etiam homo habet, pater filii hominis; — factum igitur esse ait mundum Moses sex diebus, hoc est sex potestatibus, ex quibus mundus ab apice illo extitit uno. Etenim et cubi et octaëdra et pyramides et omnes hisce con-80 similes formae comparium superficierum, ex quibus constat ignis, aër, aqua, terra, a numeris ortae sunt comprehensis in illo simplice litterae iota apice, qui est filius hominis. Quando igitur, inquit, virgam dicit Moses vibratam ad plagas Aegyptiacas, recenset mundum litterae iota allegorice, neque plures quam decem 85 plagas formavit. Sin vero, inquit, vis cognoscere universa, in te ipso quaere quisnam sit, qui ait: anima mea, caro mea, mens mea, et qui unumquodque sibi ipsi arrogat quasi alius quis. Hunc intellige esse perfectum ex perfecto, omnia sua propria existimantem non-entia quae vocantur omniaque entia. 90 Haec igitur et Monoïmo placent.

18. Tatianus autem consimiliter Valentino caeterisque ait aeones esse quosdam invisibiles, ex quibus a quodam inferiore mundum esse fabricatum et ea quae sunt. Vitae autem ad-

γει τοῦ κόσμου τῷ ἰῶτα ἀλλ. coni. M et Bernaysius: εἰς τὰ κατὰ τὴν Αἴ-
 γυπτον πάθη, κατ. τ. κ. τ. ἰ. ἀλλ. Roeperus: εἰς τὰ κατ' Αἴγυπτον πάθη,
 λέγει τὸν κόσμον τοῦ ἰῶτα ἀλλ. susp. R. Scottus: εἰς τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον
 πάθη, λέγει τὸν κόσμον τῷ ἰῶτα ἀλληγορουμένως, ὡς (s. ἀλληγορούμενον,
 ὡς)? Cf. supra p. 428, 61—63 94. πλείονα τῶν δέκα] πλειόνων
 δὲ C: πλείονα τῶν δώδεκα legendum esse putat M coll. p. 428, 63. Sic-
 uti nos etiam Bernaysius correxit 1—5. Cf. supra p. 432, 22—27.
 2. ἀοράτους] ποτὲ τοὺς C M. Cf. supra p. 432, 24, ubi παρὰ τοὺς legi-
 tur in C, et verba Irenaei illic textui supposita 2. ἕξ ὧν] ἐκ
 τῶν C M 3. κάτω] τῶν κάτω? Sauppis

δὲ βίῳ ἀσκεῖται καὶ σχεδὸν οὐδὲν Μαρκίωνος ἀπεμφαίνει πρὸς
5 τε τὰς δυσφημίας καὶ τὰς περὶ γάμων νομοθεσίας.

19. Μαρκίων δὲ ὁ Ποντικός καὶ Κέρδων ὁ τούτου διδά-
σκαλος καὶ αὐτοὶ ὀρίζουσιν εἶναι τρεῖς τὰς τοῦ παντός ἀρχάς,
ἀγαθόν, δίκαιον, ὕλην· τινὲς δὲ τούτων μαθηταὶ προστιθέασι
[δ] λέγοντες ἀγαθόν, δίκαιον, πονηρόν, ὕλην. Οἱ δὲ πάντες τὸν
10 μὲν ἀγαθόν οὐδὲν ὄλως πεποιηκέναι, τὸν δὲ δίκαιον οἱ μὲν
τὸν πονηρόν, οἱ δὲ μόνον δίκαιον ὀνομάζουσι, πεποιηκέναι δὲ
τὰ πάντα φάσκουσιν ἐκ τῆς ὑποκειμένης ὕλης· πεποιηκέναι γὰρ
οὐ καλῶς, ἀλλ' ἀλόγως· ἀνάγκη γὰρ τὰ γενόμενα ὁμοία εἶναι
τῷ πεποιηκότι. Διὸ καὶ ταῖς παραβολαῖς ταῖς εὐαγγελικαῖς οὐ-
15 τως χρῶνται λέγοντες· Οὐ δύναται δένδρον καλὸν καρ-
ποὺς πονηροὺς ποιεῖν καὶ τὰ ἐξῆς, εἰς τοῦτο φάσκων|
εἰρησθαι τὰ ὑπ' αὐτοῦ κακῶς νομιζόμενα. Τὸν δὲ Χριστὸν
υἴον εἶναι τοῦ ἀγαθοῦ καὶ ὑπ' αὐτοῦ πεπέμφθαι ἐπὶ σωτηρίᾳ
τῶν ψυχῶν, ὃν ἔσω ἄνθρωπον καλεῖ, ὡς ἄνθρωπον φανέντα
20 λέγων οὐκ ὄντα ἄνθρωπον, καὶ ὡς ἔνσαρκον οὐκ ἔνσαρκον,
δοκῆσει πεφηνότα, οὔτε γένεσιν ὑπομείναντα οὔτε πάθος, ἀλλὰ
τῷ δοκεῖν. Σάρκα δὲ οὐ θέλει ἀνίστασθαι, γάμον δὲ φθορὰν
εἶναι λέγων κυνικωτέρῳ βίῳ προσάγει τοὺς μαθητάς, ἐν τού-
τοις νομίζων λυπεῖν τὸν δημιουργόν, εἰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ γεγο-
25 νότων ἢ ὠρισμένων ἀπέχοιτο.

20. Ἀπελλῆς δὲ ὁ τούτου μαθητῆς ἀπαρεσθεῖς τοῖς ὑπὲρ
τοῦ διδασκάλου εἰρημένοις, καθὰ προείπομεν, ἄλλῳ λόγῳ ὑπέ-
θειτο τέσσαρας εἶναι θεούς, ὧν ἓνα φάσκει [ἀγαθόν], ὃν οὔτε
οἱ προφητῆται ἔγνωσαν, οὗ εἶναι υἴον τὸν Χριστόν· ἕτερον δὲ
30 τὸν δημιουργόν τοῦ παντός, ὃν οὐ θεὸν εἶναι θέλει, ἕτερον
δὲ πύρινον τὸν φανέντα, ἕτερον δὲ πονηρόν, οὗς ἀγγέλους κα-
λεῖ, προσθεῖς δὲ τὸν Χριστὸν καὶ πέμπτον ἔρει. Προσέχει δὲ
βίβλῳ, ἣν Φανερώσεις καλεῖ Φιλουμένης τινός, ἣν προφητῆται
νομίζει. Τὴν δὲ σάρκα τὸν Χριστὸν οὐκ ἐκ τῆς παρθένου λέ-
35 γει προσειληφέναι, ἀλλ' ἐκ τῆς παρακειμένης τοῦ κόσμου οὐ-

4: ἀσκεῖται καὶ] ἀσκεῖσθαι C M 5. τὰς δυσφημίας] τῆς δυσφ. C
6—25. Quae noster supra p. 382—394 de Marcione et p. 408 sq. de
Cerdone scripsit, valde ab iis, quae hic leguntur, abhorrent 7. τοῦ παντός]
τοὺς παντός C 9. δ Sauppilus: om C M πάντες] πάντα C 10. ὄλως] ἄλ-
λω C M 11. τὸν πονηρόν] καὶ τὸν πον.? Sauppilus μόνον] μόνον τὸν? Sauppilus
15. 16. Cf. Matth. 7, 18 οὐ δύναται δένδρον ἀγαθόν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν
z. t. l. 19. ὄν] ὄν τὸν? 21. ἀλλὰ] ἀλλ' ἢ? Sauppilus 23. προσάγει]

modum cynicae studet et nullo fere modo a Marcione differt⁹⁵ quod et ad diffamationes attinet et ad leges de nuptiis latas.

19. Marcion autem Ponticus Cerdoque huius magister et ipsi definiunt esse tria universi principia: bonum, iustum, materiam; quidam autem eorum discipuli addunt [quartum] dicentes, bonum, iustum, malum, materiam. Cuncti autem (sc. dicunt) bonum¹ omnino nihil fecisse, iustum autem alii malum, alii autem solum iustum nominant, fecisse autem universa dictitant ex subiacente materia; non enim bene fecisse, sed irrationabiliter, necesse enim esse, ut ea, quae orta sint, similia⁵ sint ei, qui fecerit. Quapropter etiam parabolis evangelicis in hunc modum utuntur dicentes: *Non potest arbor bona fructus malos facere*, et quae sequuntur, ad hoc dictitans pronunciata esse, quae ab ipso male censentur. Christum autem filium esse boni et ab eo missum esse ad salvandum animas, quem¹⁰ interiorum hominum vocat, dicens eum tanquam hominem apparuisse, cum non sit homo, et tanquam carnem habentem, cum non habeat carnem, qui specie apparuerit neque genituram sustinuerit neque passionem, verum specie tantum. Carnem autem non vult resurgere, matrimonium autem perniciem¹⁵ esse dicens ad vitam admodum cynicam adducit discipulos, in his putans se aegre facere demiurgo, si iis, quae ab illo facta sunt vel constituta, se abstineat.

20. Apelles autem, huius discipulus, cum ipsi improba-
rentur quae a magistro dicta sunt, sicuti antea diximus, nova²⁰ doctrina supposuit quattuor esse deos, quorum unum dicit bonum, quem neque prophetae cognoverint, cuius esse filium Christum; alium autem opificem universi, quem non deum esse vult, alium autem igneum, qui apparuerit, alium autem malum, quos angelos vocat, addens vero Christum et quintum²⁵ dicet. Sese autem applicat libro, quem Revelationes appellat Philumenaе cuiusdam, quam prophetissam esse arbitratur. Carnem autem Christum non ex virgine ait adsumpsisse, sed ex adiacente mundi substantia. In hunc modum contra leges et

προσάγων C 26—39. Cf. supra p. 410, 3—28. 28. ἕνα
 γάσκει ἀγαθόν] ἕνα γάσκειν C M: ἕνα εἶναι γάσκειν Roeperus 32. 33.
 Προσέχει — ἧν] Προσέχειν — ἧ C: Προσέχειν — ἧν susp. M 33.
 προσηῖν] προσηῖν C

σίας. Οὕτως κατὰ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν συντάγματα ἐποίησε, καταλύειν αὐτοὺς ἐπιχειρῶν ὡς ψευδῆ λελαληκότας καὶ Θεὸν μὴ ἐγνωκότας· σάρκας τε ἀπόλλυσθαι ὁμοίως Μαρκίῳ λέγει.

40 21. Κηρίνθος δέ, ὁ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ἀσκηθεὶς αὐτός, οὐχ ὑπὸ τοῦ πρώτου Θεοῦ τὸν κόσμον γεγονέναι ἠθέλησεν, ἀλλ' ὑπὸ δυνάμεως τινος ἀγγελικῆς, πολὺ κεχωρισμένης καὶ διεστῶσης τῆς ὑπὲρ τὰ ὅλα αὐθεντίας καὶ ἀγνοούσης | τὸν ὑπὲρ πάντα Θεόν. Τὸν δὲ Ἰησοῦν λέγει μὴ ἐκ παρθένου γεγενῆσθαι, γε-
45 γονέναι δὲ αὐτὸν ἐξ Ἰωσήφ καὶ Μαρίας υἱὸν ὁμοίως τοῖς λοιποῖς ἀνθρώποις, καὶ διενηνοχέναι ἐν δικαιοσύνῃ καὶ σωφροσύνῃ καὶ συνέσει ὑπὲρ πάντας τοὺς λοιπούς. Καὶ μετὰ τὸ βάπτισμα κατεληλυθέναι εἰς αὐτὸν ἐκ τῆς ὑπὲρ τὰ ὅλα αὐθεντίας τὸν Χριστὸν ἐν εἴδει περιστεῶς, καὶ τότε κηρῦξαι τὸν
50 ἀγνωστον πατέρα καὶ δυνάμεις ἐπιτελέσαι, πρὸς δὲ τῷ τέλει τοῦ πάθους ἀποπιῆναι τὸν Χριστὸν ἀπὸ τοῦ Ἰησοῦ· πεπονθέναι τὸν Ἰησοῦν, τὸν δὲ Χριστὸν ἀπαθῆ μεμενηκέναι, πνεῦμα κυρίου ὑπάρχοντα.

22. Ἐβιωναῖοι δὲ τὸν μὲν κόσμον ὑπὸ τοῦ ὄντως Θεοῦ
55 γεγονέναι λέγουσι, τὸν δὲ Χριστὸν ὁμοίως Κηρίνθῳ. Ζῶσι δὲ πάντα κατὰ νόμον Μωϋσοῦ, οὕτω φάσκοντες δικαιοῦσθαι.

23. Θεόδοτος δὲ ὁ Βυζάντιος εἰσηγήσαιο αἴρεσιν τοιάνδε, φάσκων τὰ μὲν ὅλα ὑπὸ τοῦ ὄντως Θεοῦ γεγονέναι, τὸν δὲ Χριστὸν ὁμοίως τοῖς προειρημένοις γνωστικοῖς φάσκει τοιοῦτῳ
60 τινὶ τρόπῳ πεφηνέναι· εἶναι δὲ τὸν Χριστὸν κ[οιν]ὸν ἀνθρώπων πᾶσιν, ἐν δὲ τούτῳ διαφέρειν, ὅτι κατὰ βουλὴν Θεοῦ γεγένηται ἐκ παρθένου, ἐπισκιάσαντος τοῦ ἀγίου πνεύματος, οὐκ ἐν τῇ παρθένῳ σαρκωθέντα· ὕστερον δὲ ἐπὶ τοῦ βαπτίσματος κατε-
εληλυθέναι τὸν Χριστὸν ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν ἐν εἴδει περιστεῶς,
65 ὃθεν φασὶ μὴ πρότερον τὰς δυνάμεις αὐτῷ ἐνεργηθῆναι. Θεὸν δὲ οὐκ εἶναι τὸν Χριστὸν θέλει. Καὶ τοιαῦτα Θεόδοτος.

24. Ἐτεροι δὲ καὶ ὡσαύτως πάντα τοῖς προειρημένοις

36. 37. Cf. Matth. 5, 17

38. σάρκας] σάρκα?

ἀπόλλυσθαι C

40—53. Cf. supra p. 404, 39—51

44. γεγενῆσθαι C

45. ὁμοίως]

ὁμοιον C M. Cf. supra p. 404, 44

49. τότε] τοῦτον? Saupprius; sed

cf. supra p. 404, 47

50. καὶ] καὶ τὰς? Saupprius; sed cf. supra p. 404, 48

51. Ἰησοῦ] υἱοῦ C M. Sicuti nos etiam R. Scottus correxit. Cf. supra p. 404, 49

54—56. Cf. supra p. 406, 52—61

54. Ἐβιωναῖοι] Ἐβιαιωναῖοι C ὄντως]

prophetas opera concinnavit, dissolvere eos conatus, quasi qui mendacia locuti sint neque deum cognoverint; carnesque perire consimiliter Marcioni dicit.

21. Cerinthus autem, ipse in Aegypto excultus, non a primo deo factum esse mundum voluit, sed a virtute quadam angelica longe separata et distante ab ea principalitate, quae est super universa, et ignorante deum, qui est super omnia. Iesum autem dicit non ex virgine esse generatum, natum autem esse eum ex Iosepho et Maria filium consimiliter reliquis hominibus, et excelluisse iustitia et prudentia et intelligentia supra omnes reliquos. Et post baptismum devenisse in eum ab ea principalitate, quae est super omnia, Christum in figura columbae, et tum nunciavisse incognitum patrem et virtutes perfecisse, sub finem autem passionis avolasse Christum a Iesu; passum esse Iesum, Christum autem a patiendo liberum mansisse, cum esset spiritus domini.

45

22. Ebionaei autem mundum quidem ab eo, qui re vera deus est, factum esse dicunt, Christum autem consimiliter Cerintho. Vitam autem agunt per omnia secundum legem Mosis, ita dictitantes sese iustificari.

23. Theodotus autem Byzantius introduxit haeresin huiusmodi, dicens universa quidem ab eo, qui re vera deus est, profecta esse, Christum autem consimiliter supra dictis gnosticis ait tali quodam modo apparuisse: esse autem Christum eiusdem generis atque omnes homines, hac re autem esse diversum, quod secundum consilium patris natus sit ex virgine, cui obumbraverit spiritus sanctus, non in virgine incarnatum; postea vero in baptismo delapsum esse Christum super Iesum in specie columbae, quapropter aiunt non prius potestates in eo viguisse. Deum autem non esse Christum vult. Et talia Theodotus.

60

24. Alii autem etiam omnia eodem modo, quo ii,

ὄντος C M. Cf. supra p. 406, 53

57—66. Cf. supra p. 406, 62—75

εἰσῆγαγεν supra l. l.

Litterae *ων* prorsus evanidae. M

Cf. supra p. 406, 76 — 408, 82

56. Μωϋσοῦ] Μωϋσῆ C M

57. εἰσηγήσατο] ἐξηγήσατο C M:

58. ὄντως] ὄντος C M

60. κοινὸν]

ἄνθρωπον] ἀνθρώποις? 67—71.

67. ὡσαύτως Sauppis: ἐξ αὐτῶν C M

λέγουσιν, ἐν μόνον ἐνδιαλλάξαντες ἐν τῷ τὸν Μελεχι | σεδὲκ
ὡς δύναμιν τινα ὑπειληφέναι, φάσκοντες αὐτὸν ὑπὲρ πᾶ-
70 σαν δύναμιν ὑπάρχειν, οὐ κατ' εἰκόνα [δὲ] εἶναι τὸν Χρι-
στὸν θελουσιν.

25. Οἱ δὲ Φρύγες ἐκ Μοντανουῦ τινος καὶ Πρισκίλλης καὶ
Μαξιμίλλης τὰς ἀρχὰς τῆς αἰρέσεως λαβόντες, προφήτιδας τὰ
γύναια νομίζοντες καὶ προφήτην τὸν Μοντᾶνον, τὰ δὲ περὶ τῆς
75 τοῦ παντὸς ἀρχῆς καὶ δημιουργίας ὁρθῶς λέγειν νομίζουσι, καὶ
τὰ περὶ τὸν Χριστὸν οὐκ ἄλλοτριῶς προσειλήφασιν, σὺν δὲ τοῖς
προειρημένοις σφάλλονται, ὧν τοῖς λόγοις ὑπὲρ τὰ εὐαγγέλια
προσέχοντες πλανῶνται, νησιτείας καινὰς καὶ παραδόξους ὀρί-
ζοντες.

80 26. Ἐτεροι δὲ αὐτῶν τῇ τῶν Νοητιανῶν αἰρέσει προσκει-
μενοι τὰ μὲν περὶ τὰ γύναια καὶ Μοντᾶνον ὁμοίως δοκοῦσι,
τὰ δὲ περὶ [τὸν] τῶν ὄλων πατέρα δυσφημοῦσιν, αὐτὸν εἶναι υἱὸν
καὶ πατέρα λέγοντες, ὁρατὸν καὶ ἀόρατον, γεννητὸν καὶ ἀγέν-
νητον, θνητὸν καὶ ἀθάνατον· οὗτοι τὰς ἀφορμὰς ἀπὸ Νοητοῦ
85 τινος λαβόντες.

27. Ὅμοίως δὲ καὶ Νοητός, τῷ μὲν γένει ὧν Σμυρναῖος,
ἀνὴρ ἀκριτόμυθος καὶ ποικίλος, εἰσηγήσατο τοιάνδε αἵρεσιν, ἐξ
Ἐπιγόνου τινὸς εἰς Κλεομένην χωρήσασαν, καὶ οὕτως ἕως νῦν
ἐπὶ τοὺς διαδόχους διαμείνας, λέγων ἕνα τὸν πατέρα καὶ
90 θεὸν τῶν ὄλων· τοῦτον πάντα πεποιηκότα ἀφανῆ μὲν τοῖς οἴσι
γεγονέναι ὅτε ἠβούλετο, φανῆναι δὲ τότε ὅτε ἠθέλησε· καὶ τοῦ-
τον εἶναι ἀόρατον, ὅτε μὴ ὁράται, ὁρατὸν δέ, ὅταν ὁράται·
ἀγέννητον δέ, ὅταν μὴ γεννᾶται, γεννητὸν δέ, ὅταν γεννᾶται
ἐκ παρθενοῦ· ἀπαθῆ καὶ ἀθάνατον, ὅτε μὴ πάσχη μήτε θνή-
95 σκη, ἐπὰν δὲ πάθῃ προσέλθῃ, πάσχειν καὶ θνήσκειν. Τοῦ-
τον τὸν πατέρα αὐτὸν υἱὸν νομίζουσι κατὰ καιροὺς καλούμενον
πρὸς τὰ συμβαίνοντα.

Τούτων τὴν | αἵρεσιν ἐκράτυνε Κάλλιστιος, οὗ τὸν βίον ἐκ-
τεθείμεθα ἀσφαλῶς, ὅς καὶ αὐτὸς αἵρεσιν ἀπεγέννησεν· ἐξ ὧν

68. λέγουσι C 69. δύναμιν τινα] δύναμιν τινα μεγίστην? Cf.
supra p. 406, 78 70. οὐ κατ' εἰκόνα R. Scottus: οὐ κατ' εἰκόνα
C M δὲ uncinis inclusimus suadente R. Scotto 72—79. Cf. supra
p. 436, 65—80 72. Μοντανουῦ] Μοντᾶνου M; sed cf. supra l. l.
74. Μοντᾶνον] Μοντανόν? τὰ δὲ] τὰ τε? 75. νομίζουσι] νομίζονται
susp. M 76. σὺν Sauppis; ἐν C M 78. καινὰς] κενὰς C M παρα-

qui antea dicti sunt, loquuntur, una tantum re differentes, quod Melchisedec tanquam pro potestate quadam [maxima] habent, dicentes eum supra quamque potestatem esse, cuius imaginem referre Christum volunt.

65

25. Phryges autem ex Montano quodam et Priscilla Maxillaque initia haeresis suae nacti, prophetissas esse mulierculas illas putantes et prophetam Montanum, et quae ad universi originem et fabricam attinent, recte dicere solent, et quae ad Christum, non inepte amplexi sunt, falluntur autem cum supra dictis, ad quorum verba magis quam ad evangelia sese applicantes errant, ieiunia nova et monstruosa definientes.

26. Alii autem eorum Noëtianorum haeresi studentes ea, quae ad mulierculas illas atque Montanum pertinent, consimiliter sentiunt, quae autem ad universorum patrem, diffamant, ipsum esse filium et patrem dicentes, visibilem et invisibilem, generatum et non-generatum, mortalem et immortalem: hi a Noëto quodam profecti.

27. Consimiliter autem et Noëtus, genere quidem Smyrnaeus, vir nugax et vafer, introduxit hanc haeresin, quae ab Epigono quodam ad Cleomenem venit et sic usque adhuc in successores permansit, dicens unum esse patrem et deum universorum; hunc, qui omnia fecerit, occultum rebus creatis redditum esse, quando voluerit, apparuisse autem tum, cum voluerit; eumque esse invisibilem, quando non videatur, visibilem autem, quando videatur; non-genitum autem, quando non gignatur, genitum autem, quando gignatur ex virgine; impassibilem et immortalem, quando non patitur et non moriatur, ubi autem passiones subiverit, pati et mori. Hunc patrem ipsum filium arbitrantur pro temporibus vocari secundum accidentia.

Horum haeresin corroborabat Callistus, cuius vitam exposuimus diligenter, qui et ipse haeresin peperit; a quibus ini-

δόξους] παραδόσεις C M 80—85. Cf. supra p. 436, 80—88. 81. καὶ] κατὰ susp. M Μοντᾶνον] Μοντανόν? 82. τὸν τῶν Saupprius: τῶν C M 86—97. Cf. supra p. 440, 22 sqq. et p. 448, 41 sqq. 87. ποιῶν C 94. ὅτε] ὅταν? Saupprius 95. 96. θνήσκειν. Τοῦτον τὸν πατέρα αὐτὸν] θνήσκειν τοῦτον τὸν πατέρα· αὐτὸν C M 96. αὐτὸν] αὐτὸν καὶ? Saupprius 98—11. Cf. supra p. 450 sqq. 99. ἀσφαλῶς] σαφῶς susp. M

1 ἀφορμὰς λαβὼν καὶ αὐτὸς ὁμολογῶν ἓνα εἶναι τὸν πατέρα καὶ
 θεὸν τοῦτον δημιουργὸν τοῦ παντός, τοῦτον δὲ εἶναι υἱὸν ὀνό-
 ματι μὲν λεγόμενον καὶ ὀνομαζόμενον, οὐσία δὲ [ἐν] εἶναι
 [πνεῦμα], πνεῦμα γάρ, φησίν, ὁ θεὸς οὐχ ἕτερόν ἐστι παρὰ
 5 τὸν λόγον ἢ ὁ λόγος παρὰ τὸν θεόν. Ἐν οὖν τοῦτο πρόσωπον,
 ὀνόματι μὲν μεριζόμενον, οὐσία δὲ οὐ. Τοῦτον τὸν λόγον ἓνα
 εἶναι θεὸν ὀνομάζει καὶ σεσαρκῶσθαι λέγει. Καὶ τὸν μὲν κατὰ
 σάρκα ὁρῶμενον καὶ κρατούμενον υἱὸν εἶναι θέλει, τὸν δὲ ἐνοι-
 κοῦντα πατέρα, ποτὲ μὲν τῷ Νοητοῦ δόγματι περιρρηγνύμενος,
 10 ποτὲ δὲ τῷ Θεοδόιου, μηδὲν ἀσφαλὲς κρατῶν. Ταῦτα τοίνυν
 Κάλλιστος.

28. Ἐρμογένης δέ τις καὶ αὐτὸς θελήσας τί λέγειν, ἔφη
 τὸν θεὸν ἐξ ὕλης συγχρόνου καὶ ὑποκειμένης τὰ πάντα πεποιη-
 κέναι· ἀδυνάτως γὰρ ἔχειν τὸν θεὸν μὴ οὐχὶ ἐξ ὄντων τὰ γε-
 15 νόμενα ποιεῖν.

29. Ἐτεροι δέ τινες ὡς καινόν τι παρεισάγοντες ἐκ πασῶν
 αἰρέσεων ἐρασιδάμενοι, ξένην βίβλον σκενάσαντες Ἡλχασαί-
 τινος ἐπονομαζομένην, οὗτοι τὰς μὲν ἀρχὰς τοῦ παντός ὁμοίως
 ὁμολογοῦσιν ὑπὸ τοῦ θεοῦ γεγονέναι, Χριστὸν δὲ ἓνα οὐχ
 20 ὁμολογοῦσιν, ἀλλ' εἶναι τὸν μὲν ἄνω ἓνα, αὐτὸν δὲ μεταγγι-
 ζόμενον ἐν σώμασι πολλοῖς πολλάκις, καὶ νῦν δὲ ἐν τῷ Ἰησοῦ,
 ὁμοίως [π]οτὲ μὲν ἐκ τοῦ θεοῦ γεγενῆσθαι, ποτὲ δὲ πνεῦμα
 γεγονέναι, ποτὲ δὲ ἐκ παρθένου, ποτὲ δὲ οὐ· καὶ τοῦτον δὲ
 μετέπειτα αἰεὶ ἐν σώμασι μεταγγιζέσθαι καὶ ἐν πολλοῖς κατὰ
 25 καιροῦς δεῖκνυσθαι. Χρῶνται δὲ ἐπα[οι]δαῖς καὶ βαπτίσμασιν|
 ἐπὶ τῇ τῶν στοιχείων ὁμολογίᾳ. Σεσόβηνται δὲ περὶ ἀστρολο-
 γίαν καὶ μαθηματικὴν καὶ μαγικοῖς. Προγνωστικούς δὲ ἑαυ-
 τοὺς λέγουσιν.

30. τοῦ θεοῦ μετοικεῖ ἐκ Με-
 30 σοποταμίας πόλεως Χαρρὰν εἰς τὴν νῦν μὲν Παλαισίην καὶ

2. Hoc loco aliqua excidisse ex sequentibus lin. 4—7, sicuti ex
 iis, quae supra p. 458, 80 sqq. leguntur, apparet, cum τοῦ λόγου mentio
 hic desideretur θεὸν τοῦτον] θεόν, τὸν? Sauppis 3. ἐν add M
 3. 4. εἶναι πνεῦμα,] εἶναι C M Cf. supra p. 458, 81 8. κρατού-
 μενον] σταυρόμενον susp. R. Scottus θέλει] θέλειν C 9. Νοητοῦ]
 Νοητῷ C. περιρρηγνύμενος] περιρρηγ. . . μενος, duabus litteris evanidis,
 C. M 12—15. Cf. supra p. 432, 28. sqq. 16—28. Cf. supra
 p. 462, 47. sqq. 21. Vocis πολλοῖς vestigia extant, sed non pror-

tia nactus et ipse profitens unum esse patrem et deum, hunc opificem mundi, hunc vero esse filium nomine quidem dictum⁹⁵ et nominatum, re autem [unum] esse [spiritum]; spiritus enim, inquit, deus non alius est quam logus vel logus quam deus. Una igitur haec persona nomine quidem divisa, nec vero re. Hunc logum unum esse deum arbitratur et incarnatum esse dicit. Et eum quidem, qui secundum carnem visus est et¹ comprehensus, filium esse vult, eum autem, qui inhabitat, patrem, tum quidem ad Noëti doctrinam delapsus, tum vero ad Theodoti, nihil firmi tenens. Haec igitur Callistus.

28. Hermogenes autem quidam et ipse cum vellet ali-⁵ quid dicere, dixit deum ex materia coeva et subiacente universa fecisse; fieri enim non posse, quin deus ex entibus faciat ea quae facta sunt.

29. Alii autem quidam quasi novum aliquod subintroduc-
centes ex omnibus haeresibus corrogatum, mirabili libro con-¹⁰fecto ex Elchasaï quodam nominato, hi principia universi consimiliter profitentur a deo extitisse, Christum vero unum non profitentur, sed esse superiorem quidem unum, eundem vero transfundi in corpora multa saepenumero, et nunc vero in Iesu; consimiliter tum quidem ex deo eum natum esse, tum¹⁵ autem spiritum extitisse, tum autem ex virgine, tum autem non; et hunc vero postea semper in corpora transfundi et in multis per tempora apparere. Utuntur autem incantationibus et baptismis, in quibus elementa profitentur. Superbiunt autem astrologia et mathesi et magicis artibus. Futuri autem²⁰ praescios sese dicunt.

30. [Abraham iussu] dei commigrat ex Mesopotamiæ urbe Haran in regionem nunc quidem Palaesti-

sus certa. M 26. 27. ἀστρολογίαν] Litterae ἀστρ plane evanidae. M 27. Post μαγικοῖς excidisse ἐπτόγηται susp. M: μαγικὴν? Sauppis Post lin. 28., qua fol. 132. Cod. terminatur, aliqua folia interciderunt ordoque reliquorum foliorum turbatus est, cum fol. 137. hic inserendum sit, quod infra p. 333, 55. fol. 133. excipit 29. sqq. Cf. Chronicon Hippolyto tributum, quod typis describi fecit Io. Alb. Fabricius in edit. opp. S. Hippolyti. Tom. 1. p. 49. sqq. Sect. IX. p. 53 De Abrahamo dei iussu ex Mesopotamia in Palaestinam commigrante hic sermonem fieri sequentia aperte demonstrant ἐξ] εἰς C M, qui pro πόλεως lin. 30. susp. πόλιν

Ἰουδαίαν προσαγορευομένην χώραν, τότε δὲ Χαναανῆτιν, περὶ
 ἧς καὶ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος τὸν λόγον οὐκ ἀμελῶς παρεδώκα-
 μεν ἐν ἑτέροις λόγοις. Διὰ τοῦτο τοίνυν γίνεται ἡ καταρχὴ τῆς
 κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ἀνξήσεως, ἧς τὴν προσηγορίαν μετέσχεν
 35 [τοῦ ὀνόματος] ἐξ Ἰοῦδα, παιδὸς τοῦ Ἰακώβ τοῦ τετάρτου, οὗ
 καὶ κέκληται, διὰ τὸ ἐξ αὐτοῦ τὸ βασιλικὸν
 γένος [εἶναι. Ἀβραὰμ] μειοικεῖ τῆς Μεσοποταμίας
 ἑκατοντούτης γενόμενος [γεννᾷ τὸν Ἰσαάκ· ὁ δὲ Ἰσαάκ
 ἐτῶν] γενόμενος ξ γεννᾷ τὸν Ἰακώβ· ὁ δὲ Ἰακώβ ἐτῶν $\pi\zeta$
 40 γεννᾷ τὸν Λευὶ· ὁ δὲ Λευὶ ἐτῶν μ γεννᾷ τὸν Καάθ· ὁ δὲ
 Καάθ ἐτῶν [ἐγένετο δ], ἠνίκα συγκατῆλθε τῷ Ἰακώβ εἰς Αἴγυ-
 πτον. Γίνεται τοίνυν πᾶς ὁ χρόνος, ὃν παρώκησεν Ἀβραὰμ
 καὶ πᾶν τὸ αὐτοῦ γένος κατὰ τὸν Ἰσαάκ [τῆ] ἐν τῇ τότε κα-
 λουμένη Χαναανίτιδι γῆ, ἔτη $\sigma\iota\epsilon$. Τούτου δὲ γίνεται [πατῆρ]
 45 Θάρα, τούτου Ναχώρ, τούτου Σερούχ, [τούτου Ῥαγαῦ, τού-
 του Φαλέγ, τούτου Ἐβερ], ὅθεν καὶ τὸ Ἐβραίουσ καλεῖσθαι
 ἦσαν δὲ οὗτοι $\sigma\beta$ ἔθνη, ὧν καὶ τὰ ὀνόματα
 ἐκτεθείμεθα ἐν ἑτέραις βίβλοις, μηδὲ τοῦτο παραλιπόντις κατὰ
 τόπον, βουλόμενοι τοῖς φιλομαθέσιν ἐπιδεικνύναι ἣν ἔχομεν
 50 στορ|γῆν περὶ τὸ θεῖον τὴν τε ἀδίστακτον γνῶσιν, ἣν ἐν πόνοις
 κεκτήμεθα περὶ τὴν ἀλήθειαν. Τούτου δὲ τοῦ Ἐβερ γίνεται
 πατῆρ Σαλά, τούτου δὲ Καϊνᾶν, τούτου δὲ Ἀρφαξάδ, οὗ γίνε-
 ται Σῆμ, τούτου δὲ Νῶε, ἐφ' οὗ ὁ κατὰ πάντα κόσμον γίνε-
 ται κατακλυσμός, οὗ οὔτε Αἰγύπτιοι οὔτε Χαλδαῖοι οὔτε Ἑλλη-
 55 νες μέμνηται, οἷς κατὰ τόπους οἷ τε ἐπὶ τοῦ Ὠγύγου καὶ Λευ-
 καλίωνος γεγέννηται κατακλυσμοί. Εἰσὶν οὖν καὶ ἐπὶ τούτων
 γενεαὶ ϵ , ἔτη $\nu\zeta\epsilon$. Οὗτος εὐσεβέστατος γενόμενος καὶ θεοφιλῆς
 μόνος ἅμα γυναικὶ καὶ τέκνοις καὶ ταῖς τούτων τρισὶ γυναιξὶ

35. τοῦ ὀνόματος] Lacunam explevit Roesperus: Spatium vacuum
 litterarum 11 in Cod. M 36. Spatium vacuum litt. 13. M: κληρο-
 νομία αὐτῆ susp. Roesperus: Ἰσραὴλ τὸ ὄνομα? 37. εἶναι. Ἀβραὰμ]
 Lacunam litterarum 11 explevit Roesperus 37. 38. Spatium vacuum litte-
 rarum 26. M: καὶ γεννᾷ τὸν Ἰσαάκ susp. Roesperus: ἐτῶν γενόμενος $\sigma\epsilon$,
 καὶ? 38. ἑκατοντούτης] ἑκατὸν τούτης C 38. 39. γεννᾷ τὸν
 Ἰσαάκ· ὁ δὲ Ἰσαάκ ἐτῶν] Spatium vacuum litterarum 22. M: ὁ δὲ Ἰσαάκ
 ἐτῶν Roesperus, qui dubitat an numeri 26 et 22 apud Millerum perpe-
 ram pro 16 et 12 expressa sint, cum nihil amplius desideretur 39.
 $\pi\zeta$] $\pi\zeta$ C M 41. ἐγένετο δ] Lacuna litterarum 9. M: ἐγένετο $\pi\eta$
 susp. Roesperus 43. τῆ post Ἰσαάκ uncinis inclusit M 44. πατῆρ]

nam et Iudaeam appellatam, tunc vero Canaanitidem, de qua et hac ex parte rationem haud negligenter reddidimus in aliis 25 libris. Propterea igitur fit exordium incrementi (sc. populi) in Iudaea, quae nomen nacta est ex Iuda, filio Iacob quarto, cuius (sc. Iacob) etiam [Israël nomen] vocatum est, quia ex illo regia gens [est. Abraham] commigrat ex Mesopotamia [annos 75 natus, et] centum annos natus [gignit Isaac; Isaac 30 autem annos] natus 60 gignit Iacob; Iacob autem annorum 86 gignit Levi; Levi autem annorum 40 gignit Caath; Caath autem annos [quattuor erat natus], quando cum Iacob descendit in Aegyptum. Fit igitur universum tempus, per quod peregrinatus est Abraham omnisque eius gens secundum Isaac in 35 terra tunc Canaanitide vocata, anni 215. Huius autem fit [pater] Thare, huius Nachor, huius Sarug, [huius Reu, huius Phaleg, huius Heber], unde etiam fit, ut Hebraeorum nomine vocentur [Iudaei; temporibus autem Phaleg orta est dispersio gentium]; erant autem hae 72 gentes, quarum etiam nomina 40 exposuimus in aliis libris, ne hoc quidem praetermittentes suo loco, cupientes discendi studiosis demonstrare amorem, quem habemus erga divinum numen, et indubitatam cognitionem, quam cum laboribus nobis paravimus circa veritatem. Huius autem Heber fit pater Sale, huius autem Caïnan, huius autem 45 Arphaxad, cuius fit Sem, huius autem Noë, cuius tempore totius terrae fit inundatio, cuius neque Aegyptii neque Chaldaei neque Graeci meminerunt, quibus in singulis locis illae et Ogygis et Deucalionis temporibus factae inundationes acciderunt. Sunt igitur et horum generationes 5, anni 495. Hic 50 cum piissimus esset et dei amicus, solus una cum muliere et

Lacuna litterarum 3. M. Sicuti nos etiam Roesperus et Bunsenius (*Hippolytus and his age* 2. ed. Vol. I. p. 399. not. †.) lacunam expleverunt 45. Σερούχ] Σερούρ C M 45. 46. τούτου Ραγαῦ, τούτου Φαλέγ, τούτου Έβερ] om C M: Sicuti nos etiam Roesperus et Bunsenius ommissa suppleverunt. 47. Lacuna litterarum fere 23. M: τοὺς ἀπὸ Σὴμ γενομένους coll. Gen. 10, 21 susp. Roesperus: τοὺς Ἰουδαίους· ἐπὶ δὲ τοῦ Φαλέκ ἐγένετο ἡ τῶν ἐθνῶν διασπορά· coni. Bunsenius 48. ἐκτεθήμεθα C 48. 49. παραλιπόντες κατὰ τόπον, βουλ.] καταλιπόντες, κατὰ τρόπον βουλ. C M 49. βουλόμενοι] βουλόμενος C 50. τὴν τε] τὴν δὲ C M 51. Έβερ] Έβερ C M 52. Καϊνᾶν] Καϊνάν C M Έρμαξάδ] ἀμαξᾶδ (sic) C 55. οἱ τε] ὅτε C

διέφυγε τὸν γενόμενον κατακλυσμὸν ἐν κιβωτῇ διασωθεῖς, ἧς
 60 καὶ τὰ μέτρα καὶ τὰ λείψανα, καθὼς ἐκτεθείμεθα, ἕως νῦν
 ἀποδείκνυται ἐν ὄρεσιν Ἀραράδ καλουμένοις, οὔσι πρὸς τὴν
 τῶν Ἀδιαβηνῶν χώραν. Ἐνιδεῖν οὖν ἔστι τοῖς φιλοπόνως ἱστο-
 ρεῖν βουλομένοις, ὡς φανερωῶς ἐπιδέδεικται τὸ τῶν Θεοσεβῶν
 γένος ἀρχαιότερον [ὄν] πάντων Χαλδαίων, Αἰγυπτίων, Ἑλλήνων.
 65 Τί δὲ καὶ τοὺς ἐπάνω τοῦ Νῶε καὶ Θεοσεβεῖς καὶ Θεοῦ ὁμι-
 λητὰς ὀνομάζειν νῦν χρή, ἱκανῆς οὔσης πρὸς τὸ προκείμενον
 ταύτης τῆς περὶ ἀρχαιότητος μαρτυρίας;

31. Ἄλλ' ἐπεὶ οὐκ ἄλογον δοκεῖ ἐπιδείξει ταῦτα τὰ περὶ
 σοφίαν ἠσχολημένα ἔθνη μεταγενέστερα ὄντα τῶν Θεὸν σεβα-
 70 σάντων, εὐλογον εἰπεῖν καὶ πόθεν τὸ γένος αὐτοῖς καὶ πότε
 μετοικήσαντες ταύταις ταῖς χώραις, οὐ τὸ ὄνομα ἐξ αὐτῶν τῶν
 χωρῶν μετέσχον, ἀλλ' αὐτοὶ προσεποίησαν ἐκ τῶν πρώτως ἀρ-
 ξάντων καὶ κατοικησάντων. Γίνονται τῷ Νῶε τρεῖς παῖδες
 Σήμ, Χάμ, Ἰάφεθ· ἐκ τούτων πᾶν γένος ἀνθρώπων πεπλή-
 75 θυνται καὶ πᾶσα χώρα κατοικεῖται· ῥῆμα γὰρ Θεοῦ ἐπ' αὐ-
 τοὺς ἴσχυσεν | εἰπόντος· αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ
 πληρώσατε τὴν γῆν. Τοσοῦτον δυναθέντος ἐνὸς ῥήματος
 γεννῶνται ἐκ τῶν τριῶν παῖδες κατὰ γένος ὄβ, ἐκ μὲν τοῦ
 Σήμ κε, ἐκ δὲ τοῦ Ἰάφεθ ιε, ἐκ δὲ τοῦ Χάμ λβ. Τῷ δὲ
 80 Χάμ γίνονται παῖδες ἐκ τῶν προειρημένων λβ οὔτοι· Χαναάν,
 ἐξ οὗ Χανααῖοι, Μεσραῖμ, ἐξ οὗ Αἰγύπτιοι, Χουῖς, ἐξ οὗ
 Αἰθίοπες, Φούδ, ἐξ οὗ Αἰβυες. Οὔτοι τῇ κατ' αὐτοὺς φωνῇ
 ἕως νῦν τῇ τῶν προγόνων προσηγορία καλοῦνται· εἰς δὲ τὸ
 85 Ἑλληνικὸν οἷς νῦν ὀνόμασι κέκληνται ὀνομάζονται. Εἰ δὲ μηδὲ
 τὸ οἰκεῖσθαι τὰς τούτων χώρας πρότερον ἦν, μηδὲ ἀρχὴν γέ-
 νος ἀνθρώπων δείκνυται, οὔτοι, δὲ υἱοὶ τοῦ Νῶε ἀνδρὸς-ξί-
 νονται Θεοσεβοῦς, ὅς καὶ αὐτὸς μαθητῆς γεγένηται ἀνδρῶν
 Θεοσεβῶν, οὗ χάριν διέφυγε πολλὴν ὕδατος πρόσκαιρον ἀπει-
 λήν· πῶς οὐ προγενέστεροι ἦσαν Θεοσεβεῖς πάντων Χαλδαίων,
 90 Αἰγυπτίων, Ἑλλήνων, ὧν πατὴρ ἐκ τούτου Ἰάφεθ γεννάται,
 ὄνομα Ἰωῦαν, ἐξ οὗ Ἕλληνες καὶ Ἴωνες; Εἰ δὲ τὰ περὶ φιλο-
 σοφίας ἐναποσχοληθέντα ἔθνη πολλῶν μεταγενέστερα τοῦ τῶν

59—61. ἧς καὶ τὰ μέτρα — ἀποδείκνυται] ἧς καὶ τὰ μέτρα σαφῶς
 ἐκτεθείμεθα, καὶ τὰ λείψανα ἕως νῦν ἀποδείκνυται susp. R. Scottus
 64. ὄν Sauppius coll. lin. 69: om C M 66. οὔσης] οὔσης τῆς C M
 71. ταύταις] ἐν ταύταις? Sauppius οὐ τὸ] οὐ τὸ C 76. 77. 1 Mos. 1, 28

liberis horumque tribus mulieribus effugit diluvium, quod factum est, in arca servatus, cuius et mensurae et reliquiae, sicuti exposuimus, adhuc usque monstrantur in montibus Ararat vocatis, qui sunt Adiabenorū regionem versus. In-⁵⁵ telligere igitur licet iis, qui studiose spectare volunt, quam aperte demonstrata sit dei cultorum gens vetustior omnibus Chaldaeis, Aegyptiis, Graecis. Quid autem eos quoque, qui ante Noë fuerunt, et cultores et discipulos dei nominare nunc oportet, cum sufficiat quoad rem propositam hoc de vetustate⁶⁰ testimonium?

31. Sed quoniam non praeter rem esse videtur demonstrare has in sapientiae studiis versatas gentes posteriores esse quam dei cultores, ex re est dicere, et unde genus eorum, et quando ipsae commigrantes in has regiones nomen non⁶⁵ ex ipsis regionibus acceperint, sed ipsae adiecerint ex iis, qui primo orti sunt et incoluerunt. Nascuntur Noë tres pueri Sem, Cham, Iapheth; ex his universum genus hominum completum est et quaeque regio incolitur; verbum enim dei erga eos invaluit dicentis: *Crescite et multiplicamini et replete ter-⁷⁰ram*. Tantum cum valuerit unum verbum, generantur ex tribus illis pueri in genere ⁷², ex Sem ²⁵, ex Iapheth ¹⁵, e Cham ³². Cham autem nascuntur pueri ex praedictis ³² hi: Chanaan, ex quo Chananaei, Mesraim, ex quo Aegyptii, Chus, ex quo Aethiopes, Phuth, ex quo Libyes. Hi ipsorum ⁷⁵ lingua adhuc usque proavorum nomine vocantur, Graece autem quibus nunc nominibus vocati sunt nominantur. Sin vero neque horum regiones antea incultae sunt, neque a principio genus hominum ostenditur, hi autem filii Noë viri dei cultoris fiunt, qui et ipse discipulus factus est virorum dei cultorum,⁸⁰ qua de caussa effugit magnam aquae temporariam comminationem: quidni vetustiores erant dei cultores quam universi Chaldaei, Aegyptii, Graeci, quorum pater ex hoc Iapheth generatur, nomine Iavan, ex quo Graeci et Iones? Sin vero gentes circa philosophiae studium versatae multo iuniores quam gens⁸⁵

80. $\bar{\lambda}\beta$ οὔτοι·] $\bar{\lambda}\beta$ · τούτου C M Χαναάν] Χάρι C 81. Μεσραίμ] μετράειμ C: Μεζραείμ M 84. Sequentia recensuit Bunsenius in *Analect. Antenicaen.* Vol. 1. p. 831. sqq. 85. 86. γένος] γένους C 89. θεοσεβείς] οἱ θεοσεβείς susp. Sauppis coll. lin. 69 92. ἐναποσχοληθέντα] ἀναποσχοληθέντα C

Θεοσεβῶν γένους καὶ κατακλυσμοῦ πάντως δείκνυται, πῶς οὐχὶ καὶ βάρβαρα καὶ ὅσα ἐν κόσμῳ γνωστά τε καὶ ἄγνωστα νεώ-
 95 τερα τούτων φανήσεται; Τούτου τοίνυν τοῦ λόγου κρατήσαντες μάθετε Ἕλληνες, Αἰγύπτιοι, Χαλδαῖοι καὶ πᾶν γένος ἀνθρώ-
 πων, τί τὸ Θεῖον καὶ [τίς] ἢ τούτου εὐτακτος δημιουργία, παρ' ἡμῶν τῶν φίλων τοῦ Θεοῦ, καὶ μὴ κομπολόγῳ τοῦτο ἡσκηκό-
 των, ἀλλ' ἐν ἀληθείας γνώσει καὶ ἀσκήσει σωφροσύνης εἰς ἀπό-
 1 δειξιν αὐτοῦ λόγους ποιουμένων. |

32. Θεὸς εἷς, ὁ πρῶτος καὶ μόνος καὶ ἀπάντων ποιητὴς καὶ κύριος, σύγχρονον ἔσχεν οὐδέν, οὐ χάος ἄπειρον, οὐχ ὕδωρ ἀμέτρητον ἢ γῆν στερεάν, οὐχὶ ἀέρα πυκνόν, οὐ πῦρ 5 θερμόν, οὐ πνεῦμα λεπτόν, οὐκ οὐρανοῦ μεγάλου κυανέαν ὀροφὴν· ἀλλ' ἦν εἷς μόνος ἑαυτῷ, ὃς θελήσας ἐποίησε τὰ ὄντα οὐκ ὄντα πρότερον, πλὴν ὅτι ἠθέλησε ποιεῖν ὡς ἔμπειρος ὢν τῶν ἐσομένων· πάρεστι γὰρ αὐτῷ καὶ πρόγνωσις. Διαφόρους δὲ τοῖς ἐσομένοις ἀρχὰς πρότερον ἐδημιούργει, πῦρ καὶ πνεῦμα, 10 ὕδωρ καὶ γῆν, ἐξ ὧν διαφόρων τὴν ἑαυτοῦ κτίσιν ἐποίει, καὶ τὰ μὲν μονοούσια, τὰ δὲ ἐκ δύο, τὰ δὲ ἐκ τριῶν, τὰ δὲ ἐκ τεσσάρων συνεδέσμη. Καὶ τὰ μὲν ἐξ ἑνὸς ἀθάνατα ἦν· λύσις γὰρ οὐ παρακολουθεῖ· τὸ γὰρ ἐν οὐ λυθήσεται πώποτε· τὰ δὲ 15 θάνατος γὰρ τοῦτο κέκληται, ἢ τῶν δεδεμένων λύσις. Ἰκανὸν οἶν [οἶμαι] νῦν τοῖς εὐφρονοῦσιν ἀποκεκριθῆναι, οἷ, εἰ φιλομαθήσουσι καὶ τὰς τούτων οὐσίας καὶ τὰς αἰτίας τῆς κατὰ πάντα δημιουργίας ἐπιζητήσουσιν, εἴσονται ἐντυχόντες ἡμῶν βίβλῳ περιεχούσῃ Περὶ τῆς τοῦ παντὸς οὐσίας· τὸ δὲ νῦν ἱκα- 20 νὸν εἶναι ἐκθέσθαι τὰς αἰτίας, ἃς οὐ γνόντες Ἕλληνες κομφῶ τῷ λόγῳ τὰ μέρη τῆς κτίσεως ἐδόξασαν τὸν κτίσαντα ἀγνοήσαντες· ὢν ἀφορμὰς σχόντες οἱ αἰρεσιάρχαι ὁμοίοις λόγοις τὰ

93. κατακλυσμοῦ] κατὰ λογισμοῦ C πάντως Bunsenius: παντὸς C M 96. μάθετε Bunsenius secutus Harium: μαθηταὶ C M, qui post ἡμῶν lin. 98 vel alio loco huius periodi excidisse putat ἔλαβον 97. Post vocabulum θεῖον, quo fol. 137. Cod. clauditur, interpunctio maxima a recentiore manu addita est. A voce καὶ fol. 133 incipit. Cf. Bunsenius (*Hippolytus and his age*. Vol. 1. p. 399). καὶ τίς ἢ Bunsenius: καὶ ἢ C M 98. κομπολόγῳ] κομπολόγως M Bunsenius: κομπολόγως vel εἰς κόμπων λόγων, κομφολόγως, κομφῶ λόγῳ coll. lin. 20. 21., κλειφιλόγως coll. p. 544, 27. susp. R. Scottus: κομφῶ λόγῳ? Cf. H. Stephan. lex. Vol. IV p. 1792 (ed. Didot.) 99. ἐν Sauppis: ἢ C M Bunsenius 2. Cum his et

dei cultorum et quam diluvium ulique ostenduntur: quidni et barbarae et quotquot in mundo et cognitae sunt et incognitae iuniores his apparebunt? Huius igitur doctrinae potiti discite Graeci, Aegyptii, Chaldaei omneque genus hominum, quid numen divinum quaeque huius bene composita sit fabrica, a nobis, dei amicis, et qui non iactanter hoc coluimus, sed veritatis scientia usuque modestiae ad eum demonstrandum sermones facimus.

32. Deus unus, primus et solus et universorum creator et dominus, coaevum habuit nihil, non chaos infinitum, non⁹⁵ aquam immensam vel terram solidam, non aëra densum, non ignem calidum, non spiritum tenuem, non caeli magni cyaneam cameram; sed erat unus, solus pro se, qui dum voluit fecit omnia quae sunt, quae non erant antea, nisi quod voluit ea facere, utpote gnarus futurorum; adest enim ei et praescien-¹tia. Diversa autem rebus futuris principia prius fabricabatur, ignem et spiritum, aquam et terram, ex quibus diversis suam creaturam faciebat, et alia quidem unius substantiae, alia ex duabus, alia ex tribus, alia ex quattuor colligabat. Et ea⁵ quidem, quae ex uno, immortalia erant; solutio enim non consequitur; unum enim quod est numquam dissolvetur; quae autem ex duobus vel tribus vel quattuor, solubilia, propterea et mortalia nominantur; mors enim hoc vocata est, ligatorum solutio. Sufficiens igitur [puto] me iam sana mente praedi-¹⁰tis respondisse, qui, si discendi cupidi erunt et horum substantias caussasque universalis fabricae anquirent, cognoscent lecturi nostrum librum, qui scriptus est De universi substantia; nunc autem sufficiens esse exposuisse caussas, quarum ignari Graeci iactanter partes creaturae glorificaverunt, creato-¹⁵rem cum ignorarent; a quibus occasiones nacti haeresiarchae

sequentibus cf. Ὁμιλία Ἰππολύτου εἰς τὴν αἵρεσιν Νοήτου τινός §. 9 sqq. (S. Hippolyti Opp. ed. Io. Alb. Fabricius Vol. II p. 12 sqq. — Hippolyti Romani quae feruntur omnia Graece e recognitione Pauli Antonii de Lagarde, Lips. et Londin. 1858. p. 59 sqq.) 6. ὄροσὴν R. Scottus: μορσὴν C M Bunsenius 7. πλὴν ὅτι] πλὴν ὅτε C M Bunsenius 9. δὲ] τε C M Bunsenius 12. λύσις] λῦσις C ubi ꝑue. M 16. οὖν οἶμαι] οὖν C M Bunsenius, qui post εἶναι lio. 20 οἶμαι vel ἡγοῦμαι vel simile quid excidisse putat 19. 20. ἰκανὸν εἶναι] εἶναι ἰκανὸν coni. Roeperus 20. γινῶντες C κομψῶ] κομψῶ?

22. ὁμοίους] οἰκείους susp. R. Scottus

ὕπ' ἐκείνων προειρημένα μετασχηματίσαντες, αἰρέσεις καταγελάσιους συνεστήσαντο.

25 33. Οὗτος οὖν μόνος καὶ κατὰ πάντων θεὸς λόγον πρῶτον ἐννοηθεὶς ἀπογεννᾷ, οὐ λόγον ὡς φωνήν, ἀλλ' ἐνδιάθετον τοῦ παντός λογισμόν. Τοῦτον μόνον ἐξ ὕντων ἐγέννα· τὸ γὰρ ὄν αὐτὸς ὁ πατὴρ ἦν, ἐξ οὗ τὸ γεννηθέν. Αἴτιον τοῖς γινομένοις λόγος ἦν, ἐν ἑαυτῷ φέρων τὸ θέλειν τοῦ γε-
 30 γεννηκότος, οὐκ ἀπειρος τῆς τοῦ πατρὸς ἐννοίας· ἅμα γὰρ τῷ ἐκ τοῦ γεννήσαντος προσελθεῖν, πρωτότοκος τούτου γενόμενος φωνή, ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὰς ἐν τῷ πατρὶ προεγνωθείσας ἰδέας, ὅθεν κελεύοντος πατρὸς γίνεσθαι κόσμον τὸ κατὰ ἐν λόγος ἀπειτελείτο ἀρέσκων θεῶ. Καὶ τὰ μὲν ἐπὶ γενέσει πληθύνοντα
 35 ἄρσενά καὶ θήλεα εἰργάζετο· ὅσα δὲ πρὸς ὑπηρεσίαν καὶ λειτουργίαν, ἢ ἄρσενά θηλειῶν μὴ προσδεόμενα, ἢ οὔτε ἄρσενά οὔτε θήλεα. Καὶ γὰρ αἱ τούτων πρῶται οὐσίαι ἐξ οὐκ ὄντων γενόμεναι, πῦρ καὶ πνεῦμα, ὕδωρ καὶ γῆ, οὔτε ἄρσενά οὔτε θήλεα ὑπάρχουσιν, [οὐτ' ἐξ] ἐκάστης τούτων δύναται προσελθεῖν
 40 ἄρσενά καὶ θήλεα, πλὴν εἰ βούλοιο ὁ κελεύων θεὸς ἵνα λόγος ὑπουργῇ. Ἐκ πυρὸς εἶναι ἀγγέλους ὁμολογῶ, καὶ οὐ τούτοις παρεῖναι θηλείας λέγω. Ἡλιον δὲ καὶ σελήνην καὶ ἀστέρους ὁμοίως ἐκ πυρὸς καὶ πνεύματος, καὶ οὔτε ἄρσενας οὔτε θηλείας νενομίκα, ἐξ ὕδατος δὲ ζῶα νηκτὰ εἶναι θέλω καὶ
 45 πτηνά, ἄρσενά καὶ θήλεα· οὕτω γὰρ ἐκέλευσεν ὁ θελήσας θεὸς γόνιμον εἶναι τὴν ὑγρὰν οὐσίαν. Ὅμοίως ἐκ γῆς ἐρπετὰ καὶ θηρία καὶ παντοδαπῶν ζώων ἄρσενά καὶ θήλεα· οὕτως γὰρ ἐνεδέχετο ἢ τῶν γεγονότων φύσις. Ὅσα γὰρ ἠθέλησεν, ἐποίει ὁ θεός. Ταῦτα λόγῳ ἐδημιούργει, ἐτέρως γενέσθαι μὴ δυνά-
 50 μενα, ἢ ὡς ἐγένετο. Ὅτε δὲ ὡς ἠθέλησε καὶ ἐποίησεν, ὀνόματι καλέσας ἐσήμηνεν. Ἐπὶ τούτοις τὸν πάντων ἄρχοντα δημιουργῶν ἐκ πασῶν συνθέτων οὐσιῶν ἐσκεύασεν· οὐ θεὸν θε-

23. ὑπ' ἐκείνων] ὑπέκεινα C 28. οὗ τὸ] οὗ τοῦ susp. Roperus
 28. 29. γεννηθέν. Αἴτιον τ. γινομένοις λ. ἦν, ἐν ἑαυτῷ] γεννηθῆναι αἴτιον τ. γινομένοις. Λόγος ἦν ἐν αὐτῷ C M Bunsenius 29. 30. γεγεννηκότος C 30. γὰρ τῷ] γὰρ τὸ C 31. 32. γενόμενος φωνή, Bunsenius: γενόμενος, φωνήν C M ἔχει] ἔχειν C ἐν τῷ πατρὶ προεγνωθείσας Christ. Petersenius: ἐν τῷ πατρικῷ ἐγνωθείσας C M Bunsenius: ἐν νοῦ (vel νῶ) πατρικῷ ἐγνωθείσας susp. R. Scottus 36. ἄρσενά θηλειῶν] ἄρσενά ἢ θηλειῶν C 39. ὑπάρχουσιν, [οὐτ' ἐξ]

consimilibus doctrinis transformantes, quae ab illis antea dicta sunt, haereses deridiculas confecerunt.

33. Hic igitur solus et super omnia deus logum primum cogitando egignit, non logum veluti vocem, sed interiorem²⁰ universi ratiocinationem. Hunc solum ex entibus genuit; ens enim ipse pater erat, ex quo id quod genitum est. Causa eorum quae existunt logus erat, in semet ipso gestans voluntatem genitoris, haud ignarus paternae cogitationis. Nam simul atque ex genitore processit, primogenita eius facta vox,²⁵ habet in semet ipso ideas in patre praecogitatas, quare patre iubente fieri mundum singula logus perficiebat placens deo. Et ea quidem, quae nativitate multiplicantur, mascula et feminea fabricabatur; quaecunque autem auxilio sunt et ministerio, vel mascula femineorum haud indigentia, vel neque mas-³⁰cula neque feminea. Etenim primae horum substantiae, quae ex non-entibus factae sunt, ignis et spiritus, aqua et terra, neque mascula neque feminea sunt, neque ex ulla earum procedere possunt mascula et feminea, nisi si velit iubens deus, ut logus inserviat. Ex igne esse angelos profiteor, neque³⁵ his adesse femineas dico. Solem autem lunamque et stellas consimiliter ex igne et spiritu et neque masculas neque femineas esse arbitratus sum; ex aqua autem animalia natantia esse volo et pennata, mascula et feminea; sic enim iussit deus qui voluit genitalem esse humidam substantiam. Consimiliter⁴⁰ ex terra reptilia et bestias omniumque generum animalium mascula et feminea: sic enim admittebat rerum factarum natura. Quaecunque enim voluit, faciebat deus. Haec per logum fabricabatur, quae aliter fieri non possunt atque facta sunt. Quando autem sicuti voluit etiam fecit ea, nomine vo-⁴⁵cando significavit. Super haec universorum principem fabricans ex omnibus compositis substantiis confecit; non deum

ἐκάστης τούτων δύναται] ὑπάρχειν ἐκάστη τούτων δύναι C: ὑπάρχει· ἐκάστης τούτων δύναται, aut ὑπάρχουσιν οὔτε ἐκάστης τούτων δύναται conī. M: ὑπάρχει· οὐτ' ἐξ ἐκάστης τούτων δύναται Bunsenius 41. ὑπουργῆ corr. C: ὑπουργεῖ pr C 44. θέλω] θέλων C M: λέγω susp. Røeperus. Sicuti nos etiam Bunsenius correxit 50. Ὅτι δέ] Ὅτι δέ ᾗ C 51. ἐσήμηνεν. Ἐπὶ — ἄρχοντα] ἐσήμηνεν ἐπὶ — ἄρχοντα ὄν Bunsenius 51. 52. δημιουργῶν Røeperus Bunsenius R. Scottus: δημιουργὸν C M

λων ποιεῖν | ἔσφηλεν, οὐδὲ ἄγγελον (μὴ πλανῶ), ἀλλ' ἄνθρωπον. Εἰ γὰρ Θεόν σε ἠθέλησε ποιῆσαι, ἐδύνατο· ἔχεις τοῦ
 55 λόγου τὸ παράδειγμα· ἄνθρωπον θέλων, ἄνθρωπόν σε ἐποίη-
 σεν· εἰ δὲ θέλεις καὶ Θεὸς γενέσθαι, ὑπάκουε τῷ πεποιηκότι,
 καὶ μὴ ἀντίβαινε νῦν, ἵνα ἐπὶ τῷ μικρῷ πιστὸς εὐρεθεὶς καὶ
 τὸ μέγα πιστευθῆναι δυναθῆς. Τούτου ὁ λόγος μόνος ἐξ αὐ-
 τοῦ· διὸ καὶ Θεός, οὐσία ὑπάρχων Θεοῦ· ὁ δὲ κόσμος ἐξ οὐ-
 60 δενός· διὸ οὐ Θεός· οὗτος ἐπιδέχεται καὶ λύσιν, ὅτε βοῦλεται ὁ
 κτίσας. Ὁ δὲ κτίσας Θεὸς κακὸν οὐκ ἐποίει οὐδὲ ποιεῖ· [ποιεῖ]
 καλὸν καὶ ἀγαθόν, ἀγαθὸς γὰρ ὁ ποιῶν. Ὁ δὲ γενόμενος
 ἄνθρωπος ζῶν ἀντεξούσιον ἦν, οὐκ ἄρχοντα νοῦν ἔχον, οὐκ
 ἐπινοία καὶ ἐξουσία καὶ δυνάμει πάντων κρατοῦν, ἀλλὰ δοῦ-
 65 λον καὶ πάντα ἔχον τὰ ἐναντία· ὅς τῷ ἀντεξούσιον ὑπάρχειν
 τὸ κακὸν ἐπιγεννᾷ, ἐκ συμβεβηκότος ἀποτελούμενον, [ὄν] μὲν
 οὐδέν, ἐὰν μὴ ποιῆς· ἐν γὰρ τῷ θέλειν καὶ νομίζειν τι κακὸν
 τὸ κακὸν ὀνομάζεται, οὐκ ὄν ἀπ' ἀρχῆς, ἀλλ' ἐπιγιγνόμενον.
 Οὗ ἀντεξουσίου ὄντος νόμος ὑπὸ Θεοῦ ὠρίζετο οὐ μάτην· εἰ
 70 γὰρ μὴ εἶχεν ὁ ἄνθρωπος τὸ θέλειν καὶ τὸ μὴ θέλειν, τί καὶ
 νόμος ὠρίζετο; Ὁ νόμος γὰρ ἀλόγῳ ζῴῳ οὐχ ὀρισθήσεται, ἀλλὰ
 χαλινὸς καὶ μάστιξ, ἀνθρώπῳ δὲ ἐντολὴ καὶ πρόστιμον τοῦ
 ποιεῖν τὸ προσιεταγμένον καὶ μὴ ποιεῖν. Τούτῳ νόμος ὠρίσθη
 διὰ δικαίων ἀνδρῶν ἐπάνωθεν, ἔγγιον ἡμῶν διὰ τοῦ προειρη-
 75 μένου Μωϋσέως, ἀνδρὸς εὐλαβοῦς καὶ θεοφιλοῦς, νόμος ὠρί-
 ζετο πλήρης σεμνότητος καὶ δικαιοσύνης. Τὰ δὲ πάντα διοικεῖ
 ὁ λόγος ὁ Θεοῦ, ὁ πρωτόγονος πατὴρ παῖς, ἡ πρὸ ἑωσφόρου
 φωσφόρος φωνή. Ἐπειτα | δίκαιοι ἄνδρες γεγέννηται φίλοι
 Θεοῦ· οὗτοι προφητῆται κέκληνται διὰ τὸ προφαίνειν τὰ μέλ-

57. 58. Cf. Matth. 25, 21 et 23. Εἰ δοῦλε ἀγαθὴ καὶ πιστή, ἐπὶ
 ὀλίγα ἤς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω. Cf. etiam Luc. 19, 17 58.
 Τούτου] Τούτων Roeporus 61. 62. οὐδὲ ποιεῖ· ποιεῖ καλὸν Bun-
 senius suadente Wordsworthio: οὐδὲ ποιεῖ· καλὸν C M, qui post ποιεῖ
 inserendum esse putat εἰ μὴ vel ἦ: οὐδὲ ποιεῖ, ἀλλὰ καλὸν Roeporus:
 οὐδέν· ποιεῖ δὲ καλὸν R. Scottus 63. ἄρχοντα νοῦν Bunsenius:
 ἄρχον, οὐ νοῦν C M: ἄρχον ὄν, νοῦν Wordsworthius 64. κρατοῦν]
 κρατῶν C 65. ἔχον τὰ] ἔχοντα C 66. 67. ἀποτελούμενον, ὄν
 μὲν οὐδέν,] ἀποτελούμενον μὲν οὐδέν, C: ἀποτελούμενον, ὄν οὐδέν, susp. M
 68. ἐπιγιγνόμενον] ἐπιγενόμενον Bunsenius 69. Vox Ὁὗ prorsus
 evanida. M 69. 70. εἰ γὰρ μὴ] οὐ γὰρ μὴ C: οὐ γὰρ εἰ μὴ Roe-
 perus 70. 71. θέλειν, τί καὶ νόμος ὠρίζετο;] θέλειν τι, καὶ νόμος

volens facere fefellit, neque angelum (ne erra), sed hominem. Nam si deum te voluisset facere, poterat; habes logi exemplum; hominem volens, hominem te fecit; sin vero vis et 50 deus fieri, obedi ei, qui te fecit, neque obnitere nunc, ut super parvum fideli tibi reperto magnum etiam concredi possit. Huius logus solus ex ipso; ideo et deus, substantia cum sit dei; mundus autem ex nihilo; ideo non deus; hic admittit etiam solutionem, quando vult qui eum creavit. Deus autem, qui 55 creavit, malum non faciebat neque facit; [facit] honestum et bonum, bonus enim qui facit. Qui autem factus est homo animal suae potestatis erat, non dominantem mentem habens, non consilio et imperio et potestate omnia superans, sed servum et omnia habens adversaria; qui cum suae potestatis sit, 60 malum adgenerat, quod ex accidenti perficitur, cum sit nihil, nisi facias; dum enim volumus et arbitramur aliquid malum, malum nominatur, quod non est a principio, sed adnascitur. Qui cum suae potestatis sit, lex a deo definiebatur haud frustra; nam si non posset homo velle et nolle, cur etiam lex 65 definiretur? Lex enim animali rationis experti non definietur, sed frenum et flagellum, homini vero praeceptum et poena faciendi quod iussum est et non faciendi. Huic lex definita est per iustos viros antiquitus; propius a nostra aetate per ante dictum Mosem, virum pium et a deo dilectum, lex defi- 70 niebatur plena gravitate et iustitia. Cuncta autem regit logus dei, primogenitus patris puer, vox lucifer, quae ante stellam Veneris est. Postea iusti viri extiterunt amici dei; hi prophetae vocati sunt, quia praemonstrant futura. Quibus non

ὠρίζετο. C M

72. μάστιγξ C

74. ἐπάνωθεν, ἔγγιον ἡμῶν

διὰ] ἐπάνωθεν κινουμένων, ὡς διὰ?

75. Μωϋσέος C

77. 78. Cf.

2 Petr. 1, 18. 19. καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ, καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον, ᾧ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες ὡς λόγῳ γαίνονται ἐν ἀύχμηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα διαναγασῆ καὶ φωσφόρος ἀνατελεῖ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν κ. τ. λ.

78. sqq. Cf. cum his Hippolyti librum de

Christo et Antichristo §. 2. (ed. Paul. Anton. de Lagarde p. 2; ed. Io. Alb. Fabric. p. 5.) Ἐπειδὴ γὰρ οἱ μακάριοι προφήται ὀφθαλμοὶ ἡμῶν ἔγινοντο, προουρῶντες διὰ πίστεως τὰ τοῦ λόγου μυστήρια· τινὰ (ἄτινα Codd.) καὶ ταῖς μεταγενεσιτέροις γενεαῖς διηκόνησαν, οὐ μόνον τὰ παρωχητότα εἰπόντες, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐνεσιῶτα καὶ τὰ μέλλοντα ἀπαγγείλαντες (εἶπον — ἀπήγγειλαν Gudianum msc.), ἵνα μὴ μόνον πρόσκαιρος εἶναι ὁ προφήτης

80 λοντα. Οἷς οὐχ ἑνὸς καιροῦ λόγος ἐγένετο, ἀλλὰ διὰ πασῶν
γενεῶν αἱ τῶν προλεγομένων φωναὶ εὐαπόδεικτοι παρίσταντο·
οὐκ ἔκει μόνον, ἡνίκα τοῖς παροῦσιν ἀπεκρίναντο, ἀλλὰ καὶ
διὰ πασῶν γενεῶν τὰ ἐσόμενα προεφήναντο· ὅτε μὲν τὰ παρ-
ωχημένα λέγοντες ὑπεμίμησκον τὴν ἀνθρωπότητα· τὰ δὲ ἐνε-
85 στώτα δεικνύντες, μὴ ῥαθυμεῖν ἔπειθον· τὰ δὲ μέλλοντα προ-
λέγοντες, τὸν κατὰ ἓνα ἡμῶν ὀρῶντας πρὸ πολλοῦ προειρη-
μένα ἐμφόβους καθίστων, προσδοκῶντας καὶ τὰ μέλλοντα.
Τοιαύτη ἢ καθ' ἡμᾶς πίστις, ὧ πάντες ἄνθρωποι, οὐ κενοῖς
ῥήμασι πειθομένων, οὐδὲ σχεδιάσμασι καρδίας συναρπαζομέ-
90 νων, οὐδὲ πιθανότητι εὐπειρίας λόγων θελγομένων, ἀλλὰ δυνά-
μει θεῖα λόγοις λελαλημένοις οὐκ ἀπειθούντων. Καὶ ταῦτα
θεὸς ἐκέλευε λόγῳ. Ὁ δὲ λόγος ἐφθέγγετο λέγων, δι' αὐτῶν
ἐπιστρέφων τὸν ἄνθρωπον ἐκ παρακοῆς, οὐ βία ἀνάγκης δου-
λαγωγῶν, ἀλλ' ἐπ' ἐλευθερίαν ἐκουσίῳ προαιρέσει καλῶν. Τοῦ-
95 τον τὸν λόγον ἐν ὑστέροις ἀπέστειλλεν ὁ πατήρ, οὐκέτι διὰ προ-
φήτου λαλεῖν, οὐ σκοτεινῶς κηρυσσόμενον ὑπονοεῖσθαι θέλων,
ἀλλ' αὐτοψεῖ φανερωθῆναι τοῦτον λέγων, ἵνα κόσμος ὀρῶν
δυσωπηθῆ οὐκ ἐντελλόμενον διὰ προσώπου προφητῶν, οὐδὲ δι'
ἀγγέλου φοβοῦντα ψυχὴν, ἀλλ' αὐτὸν παρόντα τὸν λελαληκότα.
1 Τοῦτον ἔγνωμεν ἐκ παρθένου σῶμα ἀνειληφότα καὶ τὸν πα-
λαιὸν ἄνθρωπον διὰ καινῆς πλάσεως πεφορηκότα, ἐν βίῳ διὰ
πάσης ἡλικίας ἐληλυθότα, ἵνα πάση ἡλικίᾳ αὐτὸς νόμος γενηθῆ
καὶ σκοπὸν τὸν ἴδιον ἄνθρωπον πᾶσιν ἀνθρώποις ἐπιδείξῃ
5 παρών, καὶ δι' αὐτοῦ ἐλέγξῃ, ὅτι μηδὲν ἐποίησεν ὁ θεὸς πονη-
ρόν, καὶ ὡς αὐτεξούσιος ὁ ἄνθρωπος ἔχων τὸ θέλειν καὶ τὸ
μὴ θέλειν, δυνατὸς ὢν ἐν ἀμφοτέροις· τοῦτον ἄνθρωπον ἴσμεν
[ἐκ] τοῦ καθ' ἡμᾶς φυχράματος γεγονέναι. Εἰ γὰρ μὴ ἐκ τοῦ
αὐτοῦ ὑπῆρξε, μάτην νομοθετεῖ μιμεῖσθαι τὸν διδάσκαλον.
10 Εἰ γὰρ ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος ἐτέρας ἐτύγχανεν οὐσίας, τί τὰ
ὅμοια κελεύει ἐμοὶ τῷ ἀσθενεῖ πεφνκότῳ, καὶ πῶς οἷτος ἀγα-
θὸς καὶ δίκαιος; ἵνα δὲ μὴ ἕτερος παρ' ἡμᾶς νομισθῆ, καὶ

δειχθῆ, ἀλλὰ καὶ πάσαις γενεαῖς προλέγων τὰ μέλλοντα ἀληθῶς (ὡς Codd.)
προφήτης εἶναι νομισθῆ. 83. ὅτε R. Scottus: ὅτι C M Bunsenius:

ἐν Wordsworthius μὲν τὰ] τὰ μὲν susp. Roeperus 87. κα-

θιστῶν C 92. λέγων, δι' αὐτῶν] δι' αὐτῶν τῶν λόγων Bunsenius:

λέγων, διὰ λόγων? 94. ἐπ' ἐλευθερίαν ἐκουσίῳ προαιρέσει R. Scot-

tus, quem secutus est Bunsenius: ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκουσίῳ, προαιρέσει C M

una aetate sermo factus est, sed per omnes generationes ante⁷⁵ dictorum voces conspicuae aderant: non tum solum, quando praesentibus respondebant, sed etiam per omnes generationes futura praemonstrata sunt: tum quidem praeterita dicentes in memoriam eorum reducebant genus humanum; praesentia autem monstrantes ne incuriosi essent suadebant, futura autem⁸⁰ praedicentes singulos nostrum oculis cernentes ea, quae multo tempore ante praedicta sunt, perterritos reddebant, expectantes et futura. Talis nostra est fides, o homines universi, qui non vanis verbis fidem habemus, neque subitariis cordis motibus abripimur, neque blanditiis facundiae sermo-⁸⁵ num mulcemur, sed vi divina verbis dictis fidem non denegamus. Et haec deus logo imperabat. Logus autem loquebatur, per verba convertens hominem ab inobedientia, non vi necessitatis in servitutem redigens, sed ad libertatem voluntario consilio vocans. Hunc logum posterioribus temporibus mitte-⁹⁰ bat pater, non amplius per prophetam loqui neque obscure praedictum subintelligi eum volens, sed ipso visu apparuisse hunc dico, ut mundus eum videns revereretur non per prophetas praecipientem, neque per angelum terrentem animum, sed ipsum praesentem qui locutus est. Hunc cognovimus ex⁹⁵ virgine corpus adsumpsisse et veterem hominem per novam formationem gestasse, in vita per quamque aetatem venisse, ut cuique aetati ipse lex fieret, finemque suum proprium hominem omnibus hominibus ostenderet praesens, et per semet ipsum argueret nihil fecisse deum mali, et suae potestatis esse¹ hominem, qui possit velle et nolle, cum ad utrumque valeat; hunc hominem scimus ex nostra massa factum esse. Nisi enim ex eadem extitit, frustra legem fert imitandi praeceptorem. Si enim ille homo alius forte erat substantiae, cur similia impe-⁵ rat mihi debili nato, et quomodo hic bonus et iustus? Ne autem diversus a nobis censeretur, etiam laborem sustinuit et

97. φανερωθῆναι τοῦτον λέγων, ἵνα] φανερωθῆναι· τοῦτον, λέγω, [ἐπέστειλεν] ἵνα Bunsenius et R. Scottus: φανερωθῆναι τοῦτον λέγω, ἵνα? 2. πεφωρη-
 ζότια] πεφωρηζότια? Sauppis 6. ἔχων] ἔχη susp. M 7. τοῦτον ἄνθρωπον]
 οὗ τὸν ἄνθρωπον C: αὐτὸν ἄνθρωπον Roeperus: υἱὸν ἀνθρώπου conl.
 R. Scottus 7. 8. ἴσμεν ἐκ τοῦ Bunsenius: εἰς μὲν τοῦ C: ἐκ μὲν τοῦ M
 Roeperus 8. γεγενῆσθαι] Latinismus, nisi scribae debetur pro γεγονότια.
 Bunsenius 9. νομοθετεῖ] ἐνομοθετεῖ susp. M

κάματον ὑπέμεινε, καὶ πεινῆν ἠθέλησε, καὶ διψῆν οὐκ ἤρη-
 σατο, καὶ ὕπνῳ ἠρέμησε, καὶ πάθει οὐκ ἀντιῆπε, καὶ θανάτῳ
 15 ὑπήκουσε, καὶ ἀνάστασιν ἐξανέρωσεν, ἀπαρξάμενος ἐν πᾶσι
 τούτοις τὸν ἴδιον ἀνθρώπον, ἵνα σὺ πάσχων μὴ ἀθνηῆς, ἀλλ'
 ἀνθρώπον σεαυτὸν ὁμολογῶν, προσδοκᾷς καὶ σὺ ὁ τούτῳ
 παρέσχες.

34. Τοιοῦτος ὁ περὶ τὸ θεῖον ἀληθῆς λόγος, ὃ ἀνθρω-
 20 ποι Ἕλληνές τε καὶ βάρβαροι, Χαλδαῖοί τε καὶ Ἀσσύριοι, Αἰ-
 γύπτιοί τε καὶ Αἴβυες, Ἰνδοί τε καὶ Αἰθίοπες, Κελιοί τε καὶ
 οἱ στρατηγοῦντες Λαῖνοι, πάντες τε οἱ τὴν Εὐρώπην Ἀσίαν
 τε καὶ Αἰβίην κατοικοῦντες, οἷς σύμβουλος ἐγὼ γίνομαι, φι-
 λανθρώπου λόγου ὑπάρχων μαθητῆς καὶ φιλάνθρωπος, ὅπως
 25 προσδραμόντες διδαχθῆτε παρ' ἡμῶν, τίς ὁ ὄντως Θεὸς καὶ ἡ
 τούτου εὐτακτος δημιουργία, μὴ προσέχοντες σοφίσμασιν ἐν-
 τέχνων λόγων, μηδὲ ματαίοις ἐπαγγελίαις κλειψιλόγων αἰρετι-
 κῶν, ἀλλ' ἀληθείας ἀκόμπου ἀπλότην σεμνῆ, δι' ἧς ἐπιγνώ-
 σεως ἐκφεύξεσθε ἐπερχομένην πυρὸς κρίσεως ἀπειλὴν καὶ ταρ-
 30 τάρου ζοφεροῦ ὄμμα ἀφώτιστον, ὑπὸ λόγου φωνῆς μὴ κατα-
 λαμφθέν, καὶ βρασμὸν ἀεννάου λίμνης | γεέννης φλογός, καὶ
 ταρταρούχων ἀγγέλων κολαστῶν ὄμμα αἰὲ μένον ἐν ἀπειλῇ,
 καὶ σκώληκα σώματος ἀπουσίαν ἐπιστρεφόμενον, ἐπὶ τὸ ἐκβρά-
 σαν σῶμα ὡς ἐπιστρέφων. Καὶ ταῦτα μὲν ἐκφεύξῃ Θεὸν τὸν
 35 ὄντα διδαχθεῖς, ἔξεις δὲ ἀθάνατον τὸ σῶμα καὶ ἄφθαρτον
 ἄμα ψυχῆ, [καὶ] βασιλείαν οὐρανῶν ἀπολήψῃ, ὁ ἐν γῆ βιούς
 καὶ ἐπουράνιον βασιλέα ἐπιγνούς, ἔση δὲ ὁμιλητῆς Θεοῦ καὶ
 συγκληρονόμος Χριστοῦ, οὐκ ἐπιθυμίαις ἢ πάθεσι καὶ νόσοις
 δουλούμενος. Γέγονας γὰρ Θεός· ὅσα γὰρ ὑπέμεινας πάθη
 40 ἀνθρώπος ὢν, ταῦτα ἐδίδου, ὅτι ἀνθρώπος εἶς, ὅσα δὲ παρα-

13. διψῆν] διψεῖν C

17. ἀνθρώπον] ἀμάνθρωπον conl. Words-

worthius

17. προσδοκᾷς] προσδοκῶν C

18. παρέσχες] πατήρ

παρέσχεν Bunsenius: πάρεστιν susp. Roeperus

29. ἐκφεύξεσθε] ἐκ-

φεύξεσθαι C

30. ζοφεροῦ Roeperus: ζωφερόν C: ζοφερόν M Bun-

senius

30-34. Cf. cum his fragmentum ex libro Hippolyti Adv.

Platonem de caussa univarsi (p. 220. ed. Fabric.; p. 68. ed. de Lagarde)

30. 31. καταλαμφθέν] καταλαμφέν C

31. γεέννης φλογός Bunsenius

et R. Scottus: γεννητος (sine accentu) φλογός C: γεννήτορος φλογός M:

γεννητηρίας φλογός Roeperus: γεέννης, γεννήτορα φλογός susp. Bunsenius.

R. Scottus ingeniose conicit librarium quendam ad veram lectionem
 γεέννης φλογός in margine adscripsisse προς i. e. πυρός, ad rariorem

esurire voluit et sitire non recusavit et somno quievit et passioni non repugnavit et morti obtemperavit et resurrectionem manifestavit, tanquam primitias offerens in his omnibus proprium 10 suum hominem, ut tu patiens ne animum despondeas, sed hominem temet ipsum profitens expectes et tu, quae huic exhibuisti.

34. Talis de numine divino vera est doctrina, o homines Graeci et barbari, Chaldaei et Assyrii, Aegyptii et Libyes, 15 Indi et Aethiopes, Celtae et imperium tenentes Latini, omnesque Europae Asiaeque et Libyae incolae, quibus consiliarius ego fio, dum humani logi exto discipulus et ipse humanus, ut accurrentes doceamini a nobis, quisnam sit verus deus huiusque bene ordinata fabrica, non vos applicantes ad sophismata 20 artificiosorum sermonum, neque ad vanas promissiones fallacium haereticorum, sed ad veritatis non grandiloquae simplicitatem gravem, per quam cognitionem effugietis instantem ignis iudicii comminationem et Tartari caliginosi vultum illum, a logi voce non collustratum, et aestum sempiterni 25 stagni gehennae flammae, et Tartarum tenentium angelorum punitorum vultum semper minitantem, et vermem ad corporis substantiam admotum, ad exaestuans corpus tanquam ad cibum. Et haec quidem effugies deum verum doctus, habebis autem immortale corpus et incorruptum una cum anima, et 30 regnum caelorum nancisceris, tu qui in terra degisti et caelestem regem cognovisti, eris autem consors dei et coheres Christi, non concupiscentiis vel passionibus vel morbis obstrictus. Factus enim es deus; quaecunque enim sustinuisti mala homo cum sis, haec dabat, quia homo es; quaecunque 35

illam formulam explicandam, et inde Cod. lectionem esse natam 32.

μένον] μένων C: φοβερῶ ὄμματι ἐπαπειλοῦντες Hippolytus l. l. 33. 34.

σκόληκα σώματος ἀπουσίαν ἐπιστρεφόμενον, ἐπὶ τὸ ἐκβράσαν σῶμα ὡς ἐπιστρέφων.] σκόληκα ἀπαύστως ἐπιστρεφόμενον ἐπὶ τὸ ἐκβράσαν σῶμα ὡς ἐπὶ τροφήν. Bunsenius, cui adstipulatur R. Scottus: σκόληκα, σώματος ἀπουσίαν, ἐπιστρεφόμενον ἐπὶ τὸ ἐκβράσαν σῶμα ὡς ἐπιστρέφων. Wordsworthius: σκόληκα ὡς ἐπὶ σώματος ἀλουσία ἐπὶ τὸ ἐκβράσαν σῶμα ἐπιστρεφόμενον. Roesperus: σκόληκα σώματος ἐπ' οὐσίαν ἐπιστρεφόμενον, ἐπὶ τὸ ἐκβράσαν σῶμα ὡς ἐπὶ τροφήν? 36. καὶ ante βασιλείαν om C

40. ἐδίδου] δίδου C M: ἐδίδω Bunsenius: διὰ σοῦ Wordsworthius: ἰδοὺ Roesperus

κολουθεῖ Θεῷ, ταῦτα παρέχειν ἐπήγγελται Θεός, ὅτι ἐθεοποιή-
 θης, ἀθάνατος γεννηθεῖς. Τουτέστι τὸ Γνωθὶ σεαυτὸν, ἐπι-
 γνοὺς τὸν πεποιηκότα Θεόν. Τὸ γὰρ ἐπιγνῶναι ἑαυτὸν ἐπι-
 γνωσθῆναι συμβέβηκε τῷ καλουμένῳ ὑπ' αὐτοῦ. Μὴ φιλεχ-
 45 θρήσητε τοίνυν ἑαυτοῖς, ἄνθρωποι, μηδὲ τὸ παλιandroμεῖν δι-
 στάσητε. Χριστὸς γάρ ἐστιν ὁ κατὰ πάντων Θεός, ὃς τὴν ἁμαρ-
 τίαν ἐξ ἀνθρώπων ἀποπλύνειν προσέταξε, νέον τὸν παλαιὸν
 ἄνθρωπον ἀποτελών, εἰκόνα τοῦτον καλέσας ἀπ' ἀρχῆς, διὰ
 τύπου τὴν εἰς σὲ ἐπιδεικνύμενος στοργήν, οὗ προστάγμασιν
 50 ὑπακούσας σεμνοῖς, καὶ ἀγαθοῦ ἀγαθὸς γενόμενος μιμητής,
 ἔση ὁμοίος ὑπ' αὐτοῦ τιμηθεῖς. Οὐ γὰρ πτωχεύει Θεὸς καὶ
 σὲ Θεὸν ποιήσας εἰς δόξαν αὐτοῦ.

41. ὅτι R. Scottus et Bunsenius: ὅτε C M 41. 42. ἐθεο-
 ποιήθης Saupprius: θεοποιηθῆς C M Bunsenius 42. 43. ἐπιγνοὺς]
 ἐπιγνῶναι Bunsenius 43. Τὸ γὰρ] Τῷ γὰρ M 44. 45. φι-
 λεχθρήσητε Bunsenius: φιλεχθήσητε C M. Alludit ad Proverb. 3, 30.
 Bunsenius 45. τὸ παλιandroμεῖν] τῷ παλιandroμεῖν Roeporus. Cf.
 supra p. 114, 52 46. ὁ κατὰ πάντων Θεός, ὃς τὴν] ὃ ὁ κατὰ πάν-

autem subsequuntur deum, haec praebere promisit deus, quia deificatus es, immortalis generatus. Hoc est illud Cognosce te ipsum, dum agnoscis deum qui te fecit. Si quis enim se ipsum cognovit, contigit ei, qui ab illo vocatus est, ut cognosceretur (sc. a deo). Ne contendatis igitur adversus vos invicem, homines, 40 neque dubitate redire. Christus enim est deus super omnia, qui peccatum ab hominibus abluere constituit, novum perficiens veterem hominem, postquam imaginem eum vocavit ab initio, per effigiem quam erga te habet ostendens caritatem, cuius praeceptis ubi obediveris gravibus et boni bonus factus 45 fueris imitator, eris eius consimilis ab eo honoratus. Non enim mendicus est deus, qui et te deum fecit ad ipsius gloriam.

των θεὸς τὴν Bunsenius. Cf. Rom. 9, 5 ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὧν ἐπὶ πάντων θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας et Hippolyti fragmentum *Contra haeresin Noëti cuiusdam* §. 6 (Tom. 2. p. 10 ed. Fabric.; p. 47. 48. ed. de Lagarde) 49. οὐ] οὐ C 51. τμηθεῖς. Οὐ] τμηθεῖς. Σοῦ C M Bunsenius. Sicuti nos etiam Roeperus correxit.

INDEX LOCORUM.

1. EX SCRIPTURA SACRA.

Gen. 1, 1. — 418, 8. 9.	Gen. 3, 19. — 286, 11. 12.
Gen. 1, 2. — 274, 13. 14.	Gen. 3, 24. — 250, 3. 4.
Gen. 1, 2. — 242, 77. 78.	Gen. 4, 3-5. — 192, 37-40.
Gen. 1, 3. — 360, 32. 33.	Gen. 4, 15. — 192, 36. 37.
Gen. 1, 4. 5. 7. — 418, 99-3.	Gen. 10, 9. — 192, 48.
Gen. 1, 6. 7. — 230, 80-84.	Gen. 12, 1. — 208, 94-96.
Gen. 1, 7. — 172, 4.	Gen. 27, 1. — 192, 45.
Gen. 1, 26. — 380, 52. 53.	Gen. 27, 15. sqq. — 192, 44. 45.
Gen. 1, 26. 27. — 242, 85-87.	Gen. 28, 5. sqq. — 156, 40. 41.
Gen. 1, 28. — 220, 12. 13; 534,
76. 77.	Gen. 28, 17. — 156, 46. 47.
Gen. 1, 31. — 242, 61.	Gen. 30, 37. sqq. — 196, 2. 3.
Gen. 2, 2. — 242, 65-67.	Gen. 33, 10. — 192, 46. 47.
Gen. 2, 2. — 280, 10. 11.	Gen. 37, 3-28. — 192, 42. 43.
Gen. 2, 7. — 282, 49-52; 242,
85.	Gen. 44, 2. 5. — 150, 61-152, 63.
Gen. 2, 8. — 220, 87. 88.	—————
Gen. 2, 10. — 170, 78-80; 244,
4. sqq.	Exod. 2, 21. 22. — 150, 41. 42.
Gen. 2, 10. 11. 12. — 170, 83-89.	Exod. 3, 2. — 418, 9. 10.
Gen. 2, 13. — 172, 90-92.	Exod. 3, 8. — 160, 8-10; 274,
16. 17.
Gen. 2, 14. — 172, 93. 94.	Exod. 4, 2-4. 17. — 192, 29-33.
Gen. 2, 14. — 172, 99. 1.	Exod. 4, 24. 25. — 150, 41.
Gen. 2, 16. 17. — 208, 91. 94; 224,
79-82.	Exod. 6, 2. 3. — 288, 27-29; 370,
91. 92.
Gen. 3, 1-7. — 192, 34. 35.	Exod. cap. 7. sqq. — 428, 61-64.
Gen. 3, 7. — 414, 30-32.	Exod. 7, 9-13. — 192, 29-33.
Gen. 3, 15. — 116, 9. 10.	Exod. 10, 22. — 206, 85.
	Exod. 12, 3. sqq. — 428, 76 - 430, 87.
	Exod. 15, 22-26. — 246, 36-41.

- Exod. 18, 14-23. — 150, 40. 41.
 Exod. 19, 4. — 364, 96. 97.
 Exod. 20, 11. — 242, 65-67.
 Exod. 20, 13-15. — 208, 98.
 Exod. 24, 17. — 236, 69.
 Exod. 33, 3. — 274, 16. 17.
-
- Num. 21, 6-9. — 190, 18-192, 24.
-
- Deut. 4, 24. — 236, 69.
 Deut. 4, 35. — 282, 27.
 Deut. 5, 17. — 208, 98.
 Deut. 5, 19. — 414, 46.
 Deut. 9, 3. — 236, 69.
 Deut. 31, 20. — 160, 8-10.
 Deut. 32, 11. — 364, 96. 97.
 Deut. 32, 39. — 282, 27.
 Deut. 33, 17. — 170, 76.
-
- Jos. 3, 7-17. — 148, 27-30.
-
- 1 Sam. 10, 1. — 174, 27. 28.
 1 Sam. 16, 13. — 174, 27.
 1 Sam. 16, 14. — 174, 28. 29.
-
- Iob. 1, 7. — 116, 85. 86.
 Iob. 2, 9. — 420, 30. 31.
 Iob. 40, 27.
 (s. 40, 32.) — 156, 39.
-
- Psalm. 2, 9. — 146, 70. 71.
 Psalm. 8, 3. — 322, 87. 88.
 Psalm. 18(19), 2. — 322, 89.
 Psalm. 18(19), 4. — 168, 34. 35.
 Psalm. 18(19), 5. — 146, 82. 83.
 Psalm. 18(19), 5.6. — 434, 48-50.
 Psalm. 21(22), 7. — 156, 34-36.
 Psalm. 21(22),
 21. 22. — 154, 18.
 Psalm. 23(24), 7.9. — 156, 31-33.
 Psalm. 23(24), 8. — 156, 33.34.36.37.
- Psalm. 23(24), 10. — 156, 36.
 Psalm. 28(29), 3.10. — 154, 13-15;
 510, 90.
 Psalm. 31(32), 5. — 372, 27-29.
 Psalm. 34(35), 17. — 154, 18.
 Psalm. 81(82), 6. — 148, 15. 16.
 Psalm. 81(82), 7. — 148, 20. 21.
 Psalm. 109(110), 1. — 222, 52.
 Psalm. 109(110), 4. — 216, 30; 230,
 72. 73.
 Psalm. 110(111),
 10. — 280, 97. 98.
 Psalm. 117(118),
 19. — 222, 44-46.
 Psalm. 117(118),
 20. — 222, 47. 48.
 Psalm. 117(118),
 22. — 146, 90. 91.
 Psalm. 132(133), 2. — 364, 92. 93.
-
- Prov. 1, 7. — 280, 97. 98;
 372, 18.
 Prov. 3, 30. — 546, 44. 45.
 Prov. 8, 23-25. — 242, 73. 74.
 Prov. 9, 10. — 280, 97. 98;
 372, 18.
-
- Ies. 1, 2. — 242, 57-59;
 228, 59. 60.
 Ies. 1, 3. — 228, 64. 65.
 Ies. 2, 4. — 248, 70. 71.
 Ies. 5, 7. — 238, 9-11.
 Ies. 7, 14. — 166, 92. 93.
 Ies. 28, 10. — 150, 49.
 Ies. 28, 16. — 146, 90. 91. 93.
 Ies. 40, 6. — 430, 95.
 Ies. 40, 15. — 174, 21.
 Ies. 41, 8. — 154, 19. 20.
 Ies. 43, 1. 2. — 154, 20-22.
 Ies. 45, 5. — 282, 27.
 Ies. 49, 3. — 154, 19. 20.

Luc. 8, 5. 8.	— 416, 67-69.	Io. 13, 33.	— 154, 94. 95.
Luc. 8, 8.	— 416, 70.	Io. 19, 26.	— 228, 41. 42.
Luc. 8, 10.	— 150, 46. 47.	Io. 20, 25. 27.	— 410, 20-22.
Luc. 8, 16.	— 144, 39. 40.		
Luc. 11, 33.	— 144, 39. 40.	Act. 2, 24.	— 206, 74. 75.
Luc. 12, 3.	— 144, 41.	Act. 8, 9-24.	— 234, 28. 29; 256, 15-17.
Luc. 13, 6. 7.	— 414, 32-34.		
Luc. 13, 19.	— 168, 32.		
Luc. 15, 4-10.	— 332, 81. sqq.	Rom. 1, 19. 20.	— 444, 76. 77.
Luc. 16, 17.	— 426, 23.	Rom. 1, 20-26.	— 138, 64-140, 76.
Luc. 17, 4.	— 142, 18. 19.	Rom. 1, 27.	— 140, 77-80. 82-84.
Luc. 17, 21.	— 140, 92. 93; 152, 78. 79.	Rom. 5, 13. 14.	— 370, 80, 81.
Luc. 18, 19.	— 142, 27-144, 9; 396, 82-398, 83.	Rom. 8, 11.	— 286, 9. 10.
Luc. 19, 17.	— 540, 57. 58.	Rom. 8, 19. 22.	— 368, 75-77; 374, 71-73.
Luc. 24, 39.	— 410, 20-22.	Rom. 9, 5.	— 546, 46.
		Rom. 10, 18.	— 146, 82. 83.
Io. 1, 1-4.	— 194, 58-61.	Rom. 14, 4.	— 460, 15. 16.
Io. 1, 3. 4.	— 150, 55-57.	Rom. 16, 25.	— 284, 79. 80.
Io. 1, 9.	— 172, 12. 13; 360, 38-40.		
Io. 2, 1-11.	— 152, 74-78.	1 Cor. 2, 9.	— 216, 24-26; 222, 50. 51; 230, 77-79.
Io. 2, 4.	— 376, 97.	1 Cor. 2, 13. 14.	— 158, 77-81.
Io. 3, 5. 6.	— 422, 68-71.	1 Cor. 2, 13.	— 372, 23. 24.
Io. 3, 6.	— 148, 24-26.	1 Cor. 2, 14.	— 284, 70-72.
Io. 3, 8.	— 154, 8. 9.	1 Cor. 10, 11.	— 160, 94. 95.
Io. 3, 14.	— 192, 52-54.	1 Cor. 11, 32.	— 178, 7; 244, 90. 91.
Io. 3, 17.	— 178, 2-5.		
Io. 4, 7-14.	— 206, 77.		
Io. 4, 10. 14.	— 172, 5-7; 230, 80.		
Io. 4, 21-24.	— 166, 13-18.		
Io. 5, 37.	— 154, 8. 9.	2 Cor. 5, 3.	— 422, 66.
Io. 6, 44.	— 158, 83. 84.	2 Cor. 12, 2-4.	— 158, 72-76.
Io. 6, 53.	— 152, 91. 92.	2 Cor. 12, 4.	— 374, 53. 54.
Io. 8, 21.	— 154, 94. 95.		
Io. 8, 44.	— 196, 22. 23.		
Io. 9, 1.	— 172, 12.	Gal. 3, 28.	— 138, 59. 60.
Io. 10, 7.	— 198, 32.	Gal. 4, 26.	— 148, 18. 19.
Io. 10, 8.	— 284, 78. 79.	Gal. 4, 27.	— 162, 42. 43.
Io. 10, 9.	— 156, 48.	Gal. 5, 3.	— 434, 61-63.

Gal. 5, 17.	— 226, 98. 99.	Col. 1, 26. 27.	— 370, 85. 86.
Gal. 6, 15.	— 138, 60.	Col. 2, 3.	— 370, 84-86.
	_____	Col. 2, 9.	— 178, 90-92;
426, 34-36;
504, 26. 27.
Ephes. 1, 21.	— 370, 98. 99.	Col. 2, 11. 14. 15.	— 422, 64-66.
Ephes. 2, 17.	— 156, 57. 58.		
Ephes. 3, 3. 5.	— 374, 51. 52.	† Tim. 4, 1-5.	— 436, 97-438, 8.
Ephes. 3, 9. 10.	— 284, 79. 80.	1 Tim. 4, 3.	— 394, 39-41.
Ephes. 3, 14. 16-18.	— 284, 62-69.		
Ephes. 3, 15.	— 136, 15. 16.		
Ephes. 5, 14.	— 146, 76. 77.		
	_____	1 Petr. 1, 24. 25.	— 238, 15-18.
Philipp. 2, 6. 7.	— 510, 98-1.		
Philipp. 2, 7.	— 206, 71.	2 Petr. 1, 18. 19.	— 540, 77. 78.
	_____	2 Petr. 2, 22.	— 440, 39. 40.
Col. 1, 19.	— 426, 34-36.		

INDEX LOCORUM.

2. EX SCRIPTIS PROFANIS.

- Anacreontea** nr. 63. Bergk. p. 835.
— 152, 65-68.
- Anonymi poetae.**
Carmen ignoti
auctoris — 168, 42-51.
— 168, 52-170, 56.
Versus poetae
ignoti in Aescu-
lapium — 96, 62-72.
Versus in Eleu-
siniis dictus — 164, 66. cf. not.
Versus antea
ignoti, Parmenidi
vel Pampho Athe-
niensi adscripti — 164, 80-82.
- Appion in Homiliis Clement. Rom.**
Hom. VI, 3-5. — 358, 1-15.
- Aratus Phaenom.**
v. 19. sqq. — 114, 74-78.
» 44. — 120, 58. 59.
» 45: 46. — 116, 83. 84.
» 46. — 194, 78.
» 56. sqq. — 62, 96.-97.
» 61. 62. — 116, 94. 95.
» 62. — 194, 76.
» 63-66. — 116, 2-6.
» 70. — 116, 11; 194, 82.
» 179. — 122, 94.
- v. 268. sqq. — 118, 19. 20.
» 332. sqq. — 120, 70-72.
» 353. sqq. — 122, 1.
- Aristoteles**
De Anima II, 1. — 354, 44. 45.
Categ. 5. — 350, 90-92.
- Clemens Romanus.** (v. Appion.)
Ep. II, 12. — 138, 59-61.
Hom. 3, 52. — 156, 48.
- Democritus** (ed. Mullach.)
III, 50. p. 174. — 428, 67.
- Elchasaitae**
Fragmenta — 466, 2-12. 16-21.
— 466, 23-468, 40.
— 468, 47-64.
— 470, 68-71.
- Empedocles**
Stein Karsten
33-35. 55-57. — } 384, 93-95.
500, 60-63.
79. 80. 106. 107. — 500, 69. 70.
110. 111. — } 264, 32. 33.
386, 21. 22.
222-231. — 392, 14-23.
333 sqq. 321 sqq. — 240, 26-28.
338-341. — 396, 67-70.
348-350. 360-362 — 386, 36-38.
369. 370. 1. 2. — 390, 97. 98.

- Irenaeus**
 adv. haer. I, 17, 1.2;
 » » 18, 1. — 302, 17 — 344, 80.
 » » I, 23, 1. — 254, 92 — 256, 95.
 » » I, 23, 3. — 254, 86-92; 256,
 95-6.
 » » I, 23, 4. — 256, 7 sqq.
 » » I, 24, 1.2. — 380, 43 sqq.
 » » I, 25, 1.2. — 398, 92 — 402, 27.
 » » I, 25, 3.
 4. 6. — 402, 28-404, 38.
 » » I, 26, 1. — 404, 39-51.
 » » I, 26, 2. — 406, 52 sqq.
 » » I, 26, 3. — 408, 86-92.
 » » I, 27, 1.2. — 408, 93-1.
 » » I, 28, 1. — 432, 22-27.
- Iustinus gnosticus**
 Fragm. — 216, 24-30.
 (Liber Baruch) — 218, 63-228, 56;
 228, 58-230, 66.
 70-73. 73-76.
 76-91.
- Io. Laur. Philadelph. Lydus**
 De Mensibus. II, 2.
 p. 38 ed. Roether — 320, 74-78.
- Marcus gnosticus**
 Fragm. — 298, 54-57;
 302, 22-344, 64.
- Monoimus**
 Fragmenta — 424, 9-430, 95.
 Ep. ad Theophrast. — 430, 2-432, 13.
- Naasseni**
 Hymnus Ἀπὸ σοῦ
 πατρὸς κτλ. — 132, 63-65;
 174, 36-176, 59;
 Fragmenta — 132, 69. 70. 71-
 134, 75; 136,
 14-19. 25-27;
 138, 34-54.
 57-61; 142, 12-
 20. 23-26.
- Fragmenta** — 144, 32-37. 46-
 60; 146, 69-91.
 92-148, 26.
 148, 27-30;
 150, 35-160, 20.
 21-23. 160, 27-
 168, 35. 39-51;
 172, 89-1. 3-
 174, 29.
- Oracula Sibyllina**
 — 188, 87-190, 88.
- Peratae**
 Fragm. — 178, 98-19;
 188, 87-190, 10;
 190, 16-194, 85;
 196, 6-198, 40.
- Ex libro Peratarum, qui inscribitur Proastii**
 — 184, 87-188, 57.
- Pindarus**
 Hymn. in Iovem
 Ammonem — 134, 90-92;
 94-136, 8.
- Plato**
 Clitoph. 407 D — 36, 78-82.
 Epp. II, 312 D sqq. — 288, 49-290, 72.
 Legg. IV, 715 B — 32, 10-12.
 Phaedr. 245 — 34, 24. 25.
 » 248 — 36, 70.
 » 249 B — 266, 65-70.
 Republ. 10, 617 E — 36-70.
 Tim. 21 sqq. — 258, 52-260, 56.
 » 36 C — 64, 24-31.
 » 41 A — 32, 13. 14. 19-21.
 » 53 C — 428, 56-60.
- Plutarchus**
 De animae procreatione in Timaeo
 Platonis p. 1012 — 260, 67. 68.
- Ptolemaeus eiusque schola.**
 Fragm. — 294, 21. 22;
 296, 30-33.

- Pythagorici**
Iusiurandum — 260, 82. 83;
 282, 28. 29.
Symbola — 266, 58-60. 80;
 268, 87. 89. 90.
 92. 95. 96. 98.
- Sethiani**
Fragm. (Paraphrasis Seth) — 200, 60-206, 79;
 208, 91-99;
 212, 52-66.
 69-214, 91.
- Sextus Empiricus**
Adv. Mathem. V.
 §. 5-11. p. 339.
 340. — 180, 25-182, 54.
 V. §. 20. p. 341. — 182, 59-61.
 V. §. 37. p. 344. — 182, 59-61.
 V. §. 37-39. p. 344. — 50, 1-12.
 V. §. 39. p. 344. — 182, 63-67.
 V. §. 44. p. 345. — 50, 12-15;
 182, 67-71.
 V. §. 50 - 61.
 p. 346. 347. — 52, 38-56, 95.
 V. §. 65 - 70.
 p. 348. 349. — 56, 97 - 58. 37.
 V. §. 77. p. 350. — 60, 53-56.
 V. §. 88. 89. p. 352. — 60, 56-66.
 V. §. 92. 93. p. 353. — 60, 69 - 62, 82.
 V. §. 95. p. 353. — 62, 85-88.
 V. §. 97. 98. p. 354. — 62, 90-97.
 V. §. 102. p. 355. — 62, 88-90.
 V. §. 105. p. 355. — 62, 6-11.
- Adv. Phys. X.*
 §. 310 - 319.
 p. 684-686. — 496, 29 - 500, 80.
- Simon Magus**
Fragmenta — 124, 50-126, 51;
 236, 75-79; 238,
 90-98. 1 - 19.
Revelatio magna — 240, 29 - 32.
 39-49; 242, 55-
 64. 73-74. 85-
 248, 77; 248,
 80 etc. 88-92.
 93-250, 17; 250,
 24-252, 55.
- Theodoretus**
Fab. haer. I, 17 — 502, 7 - 506, 37.
- Valentiniani**
Fragmenta — 270, 47-272, 81;
 274, 95-17; 274,
 18-276, 32; 276,
 35-282, 27; 282,
 40-286, 99. 7-
 12. 14 - 17;
 286, 19-288, 38.
- Psalmus Valen-
 tini** — 290, 80-85.
- Xenophanes**
Fragm. VIII. p. 45.
Karsten. — 498, 45. 46.
Fragm. IX. p. 46.
Karsten. — 498, 55.
Fragm. XIV. p. 51.
Karsten. — 28, 34. 35

INDEX NOMINUM.

- Ἄαρών* 364, 93.
Ἀβδηρίτης 26, 13.
Ἄβελ 192, 39; 206, 87.
Ἀβραάμ vel *Ἀβραάμ* 206, 88;
 282, 47; 288, 28; 370, 91;
 532, 37. 42.
Ἀβραασάξ 372, 45.
Ἀγάθυσος 218, 57.
Ἀγαμέμνων (nomen) 74, 98. 7.
Ἀγανή 186, 51.
Ἀδάμ 116, 8; 118, 24. 45; 122,
 98; 136, 9; 152, 83; 206, 86;
 220, 7; 224, 87; 228, 54;
 286, 93; 370, 81; 432, 26.
Ἀδάμας 132, 61; 134, 87; 136,
 12; 146, 62. 89. 90; 148, 98;
 150, 38. 50; 156, 26; 164,
 71; 502, 95.
Ἀδαμνα 168, 47.
Ἀδέμης ὁ Καρύσιος 502, 7.
Ἀδιαβηνοί 534, 62.
Ἀδμητος 186, 29.
Ἀδράστεια 36, 71. 72.
Ἀδωναῖος 218, 82.
Ἀδωνις 138, 43. 44. 47; 168, 45.
Ἀθάμας 186, 51.
Ἀθηνᾶ 256, 12.
Ἀθηναῖοι 162, 57. 61.
Αἴας (nomen) 78, 62. 73; 80, 4.
Αἴας 78, 65. 72. 76.
Ἄιδωνεύς 384, 94. 97; 500, 61.
Αἰγόκερως 86, 4; 182, 51. 52.
 53; 268, 17.
Αἰγύπτιοι 14, 95; 108, 64; 112,
 31; 136, 5. 6. 28; 142, 4. 5;
 144, 34. 45; 190, 8. 10; 258,
 45. 52; 346, 14; 430, 91;
 470, 71. 75; 486, 53; 494,
 11; 532, 54; 534, 64. 81. 90;
 536, 96; 544, 20.
Αἰγύπιος 162, 35; 404, 39.
Αἴγυπιος 26, 14; 124, 35; 148,
 16. 20. 29; 150, 42; 168, 45;
 190, 10. 11; 192, 25. 32;
 378, 41; 428, 62; 522, 92;
 526, 40; 532, 41.
Αἴγυπιος μικρά 190, 11.
Ἄιδης 34, 32; 42, 79; 124, 25.
Αἰθαλίδης 12, 54.
Αἰθήρ 48, 65.
Αἰθίοπες 534, 82; 544, 21.
Αἰθιοπία 172, 92.

- Αἰθίοψ* 62, 88.
Αἴθουσα 186, 29.
Αἰμόνιοι 168, 47.
Αἴμος 154, 3.
Αἴολος 186, 26.
Ἀκαδημαϊκῆ αἵρεσις φιλοσόφων
 42, 82.
Ἀκαδημαϊκοί 42, 90.
Ἀκαδημία 42, 83.
Ἀκαδήμιος 2, 13.
Ἀκεμβῆς ὁ Καρύσπιος 48, 16. 17.
Ἀκραγαντινος 394, 29.
Ἀλαλκομενεύς 134, 94. 95.
Ἀλέξανδρος (nomen) 78, 65.
Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδών 44, 27;
 60, 60. 61.
Ἀλκιβιάδης 462, 49; 470, 76.
Ἀλκνονεὺς Φλεγραῖος 136, 2. 3.
Ἀμῆν 218, 79.
Ἄμπη πόλις 212, 80.
Ἄμυκος 78, 70.
Ἄμυκος (nomen) 78, 71.
Ἀμυμώνη 188, 56.
Ἀνακρέων 152, 69. 71.
Ἀναξαγόρας 2, 6; 24, 58.
*Ἀναξαγόρας Ἡγησιβούλου ὁ Κλα-
 ζομένιος* 20, 3.
Ἀναξαγόρας ὁ Κλαζομένιος 500,
 74, 76.
Ἀναξίμανδρος 2, 6; 16, 36;
 498, 42. 44.
*Ἀναξίμανδρος Πραξιάδου Μι-
 λήσιος* 16, 37.
Ἀναξιμένης 2, 6; 18, 64; 20, 99. 1.
Ἀνδρομέδα 122, 96. 98. 2. 3;
 124, 24.
Ἀνδρόνικος (ὁ περιπατητικὸς)
 210, 40.
Ἀνθεῖον 456, 63. 66.
Ἀντιοχεία 380, 44.
Ἀξιόνικος 286, 13.
Ἀοαί 186, 18.
Ἀπαμεία 462, 49.
Ἀπελλῆς 346, 23; 410, 3; 524, 26.
Ἀπολλόδωρος 24, 57. 58.
Ἀπόλλων 96, 62.
Ἀπολλώνιος 66, 54; 68, 86.
Ἀπραξία 186, 39.
Ἀραράδ 534, 61.
Ἄρατος 62, 95; 114, 54. 55. 73;
 116, 3. 4. 10; 118, 17. 38;
 120, 58. 60. 70; 122, 92.
Ἄραψ 424, 2; 522, 75.
Ἄρδησιάνης 286, 13.
Ἄρης 70, 45. 47.
Ἄριήλ 186, 26.
Ἄρισταρχος (ὁ Σάμιος) 66, 53.
Ἄριστόξενος ὁ μουσικὸς 12, 57.
Ἄριστοτέλης 2, 10; 16, 35; 38,
 94. 11. 16; 40, 30. 32; 238, 89;
 346, 3; 348, 47. 48. 52; 350,
 74. 90; 352, 17. 23; 354, 31.
 40. 43. 49. 52. 54. 60; 356,
 85; 358, 94; 360, 42; 362,
 66; 366, 41. 45; 368, 49;
 500, 63.
Ἄριστοτελικὸς 348, 51.
Ἄρκαδία 136, 99.
Ἄρκατοι 118, 43.
Ἄρκτος 120, 64.
Ἄρκτος μεγάλη 120, 49.
Ἄρκτος μικρά 120, 55.

- ὁ Ἀρμένιος 394, 54.
 ὁ Ἀρσινόη 186, 33.
 ὁ Ἀρτεμις 98, 76.
 ὁ Ἀρφαξιάδ 532, 52.
 ὁ Ἀρχέλαος 2, 6. 8; 24, 57. 85.
 86; 30, 77.
 ὁ Ἀρχιμήδης 66, 54. 55. 66; 68,
 84. 90. 98. 3. 8. 9; 70, 34. 37.
 ὁ Ἀρχιππος 14, 92.
 ὁ Ἀσία 544, 22.
 ὁ Ἀσκληπιάδης 500, 79.
 ὁ Ἀσκληπιός 96, 61. 74.
 ὁ Ἀσσύριοι 136, 8. 32; 138, 33.
 43; 140, 90; 168, 45; 172,
 94. 96; 544, 20.
 ὁ Ἀσσύριος 394, 53.
 ὁ Ἀστεροπαῖος 78, 79.
 ὁ Ἀστεροπαῖος (nomen) 78, 80.
 ὁ Ἀστράμψουχος 186, 43.
 ὁ Ἀτυκή 208, 8.
 ὁ Ἀτυς 138, 51. 57; 164, 63;
 168, 44. 52; 186, 36.
 ὁ Ἀυγείας 230, 97.
 ὁ Ἀυτονόη 186, 51.
 ὁ Ἀφροδίτη 66, 57; 68, 82; 70,
 41. 43; 138, 44. 45. 46; 224,
 65; 226, 19; 518, 34.
 ὁ Ἀφροδίτη (ἡ πολυτίμητος) 164, 82.
 ὁ Ἀχαμῶθ 218, 81.
 ὁ Ἀχιλλεύς (nomen) 78, 77. 79.
 ὁ Ἀχιλλεύς 78, 77. 78. 79. 80;
 186, 46.
 ὁ Ἀψευδος (ὁ Λίβυς) 234, 30. 34.
 43. 45. 50. 51; 236, 55. 56.
 58. 62; 250, 19.
 ὁ Βάβελ 218, 81; 224, 65; 226,
 19; 518, 34.
 ὁ Βαβυλῶν 26, 15; 174, 23.
 ὁ Βαβυλώνιοι 108, 62; 494, 14.
 ὁ Βακχεύς 170, 55.
 ὁ Βακχικά 208, 5.
 ὁ Βαρθησιάνης 394, 54.
 ὁ Βαρούχ 216, 35; 218, 79; 220,
 92; 224, 75. 77; 226, 93. 97.
 2. 9; 226, 20. 25; 228, 38.
 62; 230, 68. 94; 518, 30. 36.
 ὁ Βασιλείδης 344, 80; 346, 3. 5;
 348, 46. 51; 354, 58; 356,
 64. 67. 85; 360, 27; 362, 67;
 364, 8; 366, 46. 47; 368, 50;
 378, 40; 380, 43; 514, 52;
 516, 4.
 ὁ Βεελζεβούλ 280, 21; 282, 32.
 ὁ Βελίας 218, 81.
 ὁ Βένα 186, 38.
 ὁ Βενιαμίν 152, 63.
 ὁ Βήλ 218, 81.
 ὁ Βηρωσός 186, 43.
 ὁ Βοιωτοί 134, 94.
 ὁ Βομβώ 102, 61.
 ὁ Βουμέγας 186, 41.
 ὁ Βραχμαῖναι 44, 96.
 ὁ Βραχμαῖνες 2, 14; 44, 7. 13. 20;
 46, 28. 30.
 ὁ Βριάρης 186, 26. 27.
 ὁ Βριμός 164, 66.
 ὁ Βριμώ 164, 66.
 ὁ Βυζάντιος 406, 62; 526, 57.
 ὁ Γαβριήλ 218, 79; 328, 42.
 ὁ Γαῖα 46, 58; 48, 66.

- Γαλιλαία* 152, 77.
Γανυμήδης 188, 55; 228, 53. 54.
Γελωνός 218, 57.
Γεῶν 172, 91; 222, 22.
Γῆ 32, 16.
Γηρρόνης 132, 66; 150, 53; 216, 41.
Γίγαντες 48, 80. 81; 136, 3.
Γιτηνός (*Σιμών ὁ Γ.*) 234, 22.
Γλαῦκος 184, 13.
Γνωστικοί 176, 61; 408, 83.
Γοργώ 102, 67.

Δαβίδ 174, 27; 322, 87; 434, 48; 492, 45.
Δαμάσιππος 26, 13.
Δανάη 228, 55. 56.
Δαναίδες 186, 51.
Δάνδαμης 44, 27.
Δευκαλίων 532, 55.
Δήλιος 12, 56.
Δημήτηρ 186, 37; 208, 7.
Δημόκριτος 2, 7; 26, 12; 500, 74. 77.
*Δημόκριτος Δαμασίππου Ἄβδη-
 ρίτης* 26, 12. 13.
Δίανλος 136, 99.
Διδύμη 186, 33. 34.
Δίδυμοι 82, 41; 180, 45. 47; 268, 15.
Δίκη 266, 59.
Διογένης 350, 84.
Διόδωρος ὁ Ἐρετριεύς 12, 56. 57.
Διονίσσιος 288, 48; 290, 58.
Διόνυσος 208, 7.
Δοκηταί 410, 31; 412, 3. 27; 420, 55; 424, 91. 93. 99; 518, 44.

Δράκων 116, 84. 88. 98. 2. 9. 10. 11; 122, 84; 194, 78. 82.
Δρυΐδαι 2, 14; 14, 93; 46, 33. 41.
Δωρίς 290, 59.

Ἐβερ 532, 46. 51.
Ἐβίων 406, 66.
Ἐβιωναῖοι 346, 15. 18; 406, 52; 526, 54.
Ἐβραῖοι 532, 46.
Ἐγκέλαδος? 186, 47.
Ἐγκραῖται 412, 14; 436, 89.
Ἐδέμ 170, 79. 80. 84; 192, 35. 36; 218, 70. 73. 75. 77. 80; 220, 85. 87. 88. 89. 97. 99. 4. 7. 10. 11. 13. 15. 18; 222, 26. 35. 41; 224, 58. 59. 60. 64. 65. 69. 70. 78. 83. 92; 226, 96. 1. 4. 12. 22. 28; 228, 40. 41. 52. 56. 63; 230, 89; 244, 3. 4. 8. 11; 246. 24; 518, 15. 22. 25. 27. 32. 37. 42.
Εἰρηναῖος 300, 2; 344, 73.
Ἐκάτη 102, 54.
Ἐκκαββάρα 186, 24.
Ἐκτωρ 78, 77.
Ἐκτωρ (nomen) 74, 9. 13. 15. 16; 76, 20; 78, 62. 78.
Ἐκφρατος 2, 7.
Ἐκφρατός τις Συρακούσιος 28, 57.
Ἐλένη 252, 59; 254, 64. 77. 86; 256, 98. 11. 14.
Ἐλευσίν 136, 1; 164, 64. 69. 70; 208, 8.
Ἐλευσίνα 146, 80; 162, 58; 164, 73.

- Ἐλευσίνα μυστήρια 208, 9.
 Ἐλίκη 120, 49. 54. 65.
 Ἴελλην 186, 29; 236, 54.
 Ἐλληνες 2, 15; 6, 70. 73. 85;
 8, 99; 48, 89; 60 72. 75;
 80, 7; 118, 17; 120, 50. 61;
 124, 35; 130, 25. 31. 37;
 134, 91; 144, 45; 150, 54;
 152, 64; 168, 46; 190, 6;
 214, 5; 232, 9; 234, 51; 258,
 45; 260, 54. 59; 346, 32;
 398, 88; 408, 86; 424, 97;
 430, 97; 432, 14. 19; 444,
 83; 470, 72. 75; 484, 46. 48;
 492, 59; 494, 64. 10; 496,
 19. 22. 26; 532, 54; 534, 64.
 90. 91; 536, 96. 20; 544. 20.
 Ἐλληνική γῆ 234, 48.
 Ἐλληνικός 214, 17; 258, 49;
 326, 34; 534, 84.
 Ἐλωεῖμ 218, 74. 75; 220, 97.
 (bis) 5. 7. 11. 15. 18; 222,
 37. 43; 224, 61. 63. 64. 67.
 (bis) 72. 73. 75; 226, 1. 5.
 10. 11. 21. 25; 228, 29. 35.
 52. 56. 61. 63; 230, 70. 85.
 89; 516, 11; 518, 17. 22. 26.
 29. 31.
 Ἐμπεδοκλῆς 2, 5; 14, 1. 14. 19;
 16, 22; 208, 13; 240, 25;
 266, 64; 346, 10. 19; 382,
 83. 85; 386, 18. 42; 388,
 49; 390, 82. 89. 95; 392, 10;
 394, 29. 36. 38. 41. 46. 48.
 50; 396, 57. 58. 64; 398,
 84; 498, 59; 500, 66.
 Ἐν γόνασιν 116, 3. 4. 7; 118,
 13. 30. 35; 122, 87; 194,
 81. 83.
 Ἐνδυμίων 138, 44. 49; 188, 56.
 Ἐπίγονος 440, 24; 528, 88.
 Ἐπίδαυρος Ἰαονία 96, 71.
 Ἐπίκουρος 2, 12; 40, 56; 42,
 81; 500, 74. 77.
 Ἐπιφάνης 292, 98.
 Ἐρεβος 48, 64.
 Ἐρετριεύς 12, 57.
 Ἐριννύες 266, 59. 60. 71. 72.
 Ἐριχθόνιος 186, 45.
 Ἐρμείας 148, 5.
 Ἐρμείης 118, 20.
 Ἐρμῆς 66, 58; 70, 43. 45; 118,
 17; 144, 46. 48. 53; 146,
 83; 152, 87.
 Ἐρμῆς Κυλλήνιος 144, 56.
 Ἐρμῆς τρισμέγιστος 186, 42.
 Ἐρμογένης 412, 8; 432, 28;
 434, 41. 51; 530, 12.
 Ἐρμότιμος Σάμιος 12, 55.
 Ἐρος 48, 61.
 Ἐρύθεια 216, 41.
 Ἐρυθρὰ θάλασσα 120, 62; 148,
 17; 190, 8. 12. 14. 20; 246,
 35. 36. 38.
 Ἐρως 188, 54.
 Ἐσπερίδες 188, 57.
 Ἐσσηνοί 472, 3; 486, 58. 70.
 Εὔα 122, 98; 192, 34; 194, 62.
 63; 206, 86; 220, 8. 10; 224, 85.
 Εὔβοια 60, 76.
 Εὐιλάτ 172, 87.
 Εὐνώ 186, 30.

- Εὐριπίδης* 498, 56.
Εὐρύστρατος 18, 64. 65.
Εὐρώπη 544, 22.
Εὐφορβος 12, 55; 14, 12. 13;
 78, 80. 81.
Εὐφορβος (nomen) 78, 81.
Εὐφράτης 172, 99. 1; 174, 23;
 222, 22.
Εὐφράτης ὁ Περαιτικός 48, 16;
 182, 56; 502, 7.
Ἐφέσιος 14, 15; 498, 43.
Ζάμολξις 14, 93; 46, 35.
Ζαράτας 12, 66. 72; 260, 67.
Ζαράτας ὁ Χαλδαῖος 12, 57. 58.
Ζησάαρ 150, 49. 51.
Ζεύς 32, 15; 34, 39; 46, 33.
 45; 48, 81; 66, 61; 68, 76;
 70, 47; 72, 49; 122, 99; 136,
 5; 168, 43; 256, 11; 384,
 94. 96; 500, 61.
Ζεφυρίνος 440, 27. 35; 450, 68.
 81; 456, 64. 70.
Ζηλωταί 482, 28.
Ζήνων 2, 11; 26, 3; 40, 28.
 29. 35.
Ζυγός 84, 79; 182, 51. 53;
 268, 16.
Ζωδάριον 186, 42. 43.
Ζωρόαστρις 186, 43.
Ἑγησιβοῦλος 20, 3.
Ἡλίας 420, 32.
Ἡλχασαῖ 438, 8; 462, 53; 466,
 13; 470, 73. 77; 530, 17.
Ἡμέρη 48, 65.
Ἡρακλεία λίθος 172, 10; 198, 35.
Ἡρακλείδης (ὁ Ποντικός) 500, 78.
Ἡρακλείτιος 442, 44; 450, 65.
Ἡράκλειτος 2, 5. 6; 16, 26; 190,
 6; 440, 23; 442, 49. 52. 56;
 444, 88. 94; 446, 1; 448, 32.
 38. 47.
Ἡράκλειτος ὁ Ἐφέσιος 14, 15;
 498, 43.
Ἡράκλειτος (ὁ σκοτεινός) 236, 73.
Ἡράκλειτος ὁ σκοτεινός 438, 4;
 442, 43.
Ἡρακλέων 232, 8; 270, 29;
 286, 4.
Ἡρακλῆς 216, 40. 50; 218, 53;
 226, 11. 14. 19. 23; 230, 97;
 518, 32.
Ἡρη 384, 94. 96; 500, 61.
Ἡρόδοτος 120, 63; 130, 34;
 214, 87; 216, 37. 40. 50;
 218, 60. 68.
Ἡρώ 188, 57.
Ἡρώδης 178, 86; 192, 41; 226,
 34; 504, 22; 518, 35.
Ἡσαδδαῖος 218, 79.
Ἡσαῦ 192, 43.
Ἡσίοδος 2, 14; 46, 42; 446, 95. 97.
Ἡφαιστος 186, 45.
Θάλασσα 184, 99. 5.
Θαλῆς 2, 5; 16, 33. 37; 24, 85;
 470, 74; 498, 45.
Θαλῆς ὁ Μιλήσιος 8, 90; 170,
 72; 498, 42.
Θάρρα 532, 45.
Θεία 48, 75.

- Θέμις 48, 75.
 Θεοδοουανοί 406, 80.
 Θεόδοτος 346, 17; 438, 6; 458,
 99; 526, 66; 530, 10.
 Θεόδοτος (alius) 406, 77.
 Θεόδοτος (Βυζάντιος) 406, 62;
 526, 57.
 Θεόφραστος 430, 1.
 Θέτις 188, 57.
 Θραῖκες 154, 3. 4.
 Θράκιος 46, 35.
 Θρασυμήδης 234, 26.
 Θραῖτια 8, 2.
 Θωμάς 140, 94; 142, 3.
 Ἰακώβ 156, 41; 192, 46; 208,
 89; 288, 28; 370, 91; 532,
 35. 39. 41.
 Ἰάκωβος τοῦ κυρίου ὁ ἀδελφός
 . 134, 79. 80; 502, 5.
 Ἰαλδαβαώθ 146, 64.
 Ἰαόνιος 96, 71.
 Ἰαπετός 48, 74; 184, 4.
 Ἰαρβας 136, 3. 4.
 Ἰασίδης 122, 94.
 Ἰασίων 188, 57.
 Ἰάφεθ 206, 88; 534, 74. 79. 90.
 Ἰδαῖοι 134, 95; 170, 53.
 Ἰερεμίας 162, 48. 50. 52.
 Ἰερουσαλήμ 166, 15; 492, 50.
 Ἰερουσαλήμ ἡ ἄνω 282, 43. 44.
 Ἰερουσαλήμ (ἡ ἐπουράνιος) 274,
 14; 280, 15.
 Ἰερουσαλήμ (ἡ κάτω) 162, 49.
 Ἰη 186, 14.
 Ἰησοῦς 132, 72; 152, 75. 77;
 156, 48; 174, 24; 226, 26;
 228, 31. 36; 278, 72; 284, 88;
 286, 95. 5; 288, 34; 312, 8;
 324, 10; 326, 23. 32; 328,
 36. 41; 330, 56. 58; 374,
 56. 66; 378, 12. 17. 23. 35.
 40; 396, 80; 398, 94; 400,
 3. 9; 402, 13; 404, 42. 49;
 406, 55. 57. 67; 408, 81;
 422, 76. 79; 424, 87; 502,
 98; 516, 94; 518, 36; 520,
 71; 526, 44. 51. 52. 64; 530, 21.
 Ἰησοῦς Χριστός 284, 64; 408, 95.
 Ἰησοῦς (filius Nun) 148, 30.
 Ἰκάριος 188, 56.
 Ἰλιον 14, 13.
 Ἰνδικός 370, 3. 7.
 Ἰνδοί 2, 14; 26, 14; 44, 95;
 412, 16; 544, 21.
 Ἰνώ? 186, 14. 50.
 Ἰοθῶρ ὁ μέγας σοφός 150, 40. 41.
 Ἰορδάνης 148, 27. 28; 150, 51;
 406, 70; 422, 60; 470, 93.
 Ἰούδα 238, 10. 11; 532, 35.
 Ἰουδαία 254, 92; 532, 31. 34.
 Ἰουδαϊκός 346, 16; 400, 2; 406,
 54; 486, 52.
 Ἰουδαῖοι 254, 92; 380, 61; 382,
 64. 76; 410, 18; 434, 57;
 440, 12; 454, 29. 36. 41;
 470, 84. 90; 482, 5; 486, 71;
 488, 73; 490, 9. 11; 492,
 34. 49.
 Ἰουσιῖνος 130, 33; 214, 97. 98;
 216, 24; 218, 60. 70; 232, 1;
 516, 5; 518, 42.

- Ἰουστῖνος ὁ μάρτυρ 432, 22. 25. 36; 456, 50. 55. 59. 69;
 Ἰππαρχος 68, 85. 458, 5; 462, 41. 45. 51; 464,
 Ἰππασος 498, 42. 69. 75; 528, 98; 530, 11.
 Ἰππασος ὁ Μεταπόντιος 498, 43. Καλλιστιανοί 462, 46.
 Ἰπποκράτης 142, 98. Κανᾶ 152, 77.
 Ἰππων 2, 7. Καπανεύς 186, 46.
 Ἰππων ὁ Ῥηγῖνος 30, 67. Καρκαμενώς 218, 82.
 Ἰσαάκ 206, 88; 288, 28; 370, 91; 532, 38. 44. Καρκίνος 84, 51; 88, 36; 182,
 52. 53; 268, 16.
 Ἰσίδωρος 356, 64. 67. Καρποκράτης 346, 11; 398, 91.
 Ἰσις 142, 9; 144, 35; 186, 32. 92; 406, 54.
 Ἰσραήλ 148, 28; 190, 21; 192, 50; 218, 70; 226, 94; 228, 62. 63. 64; 238, 9; 274, 16; 518, 15. Καρπόφορος 452, 95. 96. 2. 4.
 9; 454, 20. 22. 37. 42; 456, 62.
 Ἰταλία 5, 8; 12, 83; 286, 4. Καρύστιος 48, 16. 17; 182, 57;
 502, 7.
 Ἰταλικὴ φιλοσοφία 8, 7. Καρφακασημοχείρ 186, 24.
 Ἰταλιωτικὸς 286, 4. Κασσιέπεια 122, 95. 96. 98.
 Ἰχθύες 88, 21; 180, 48; 268, 17. Κανίθαν 218, 82.
 Ἰωάννης 408, 91. Κανλακαῦ 150, 49. 50.
 Ἰώβ 116, 85; 420, 29. Κέλαδος 186, 47.
 Ἰωνες 534, 91. Κέλβης ὁ Καρύστιος 182, 57.
 Ἰωσήφ 192, 42; 226, 26; 398, 94; 404, 43; 518, 36; 526, 45. Κελεός 186, 38. 39; 208, 7.
 Ἰωῦαν 534, 91. Κελτοί 2, 14; 14, 93; 46, 33.
 37; 544, 21.
 Καάθ 532, 40. 41. Κέρδων 346, 19; 408, 93; 524, 6.
 Κάβριος 136, 1. Κήρινθος 346, 13. 18; 404, 39;
 406, 53. 66; 526, 40. 55.
 Κάϊν 192, 36. 37; 206, 87. Κῆτος 122, 1.
 Καϊνᾶν 532, 52. Κηφεύς 122, 94. 95. 97; 124,
 24; 184, 4.
 Καϊνοί 438, 11. Κηφισὶς λίμνη 134, 95.
 Καῖσαρ 452, 96; 468, 60. Κίρκη 246, 48.
 Κάλανος 46, 29. Κλαζομένιος 20, 3; 500, 74.
 Καλλιόπεια 396, 69. Κλεομένης 438, 5; 440, 25. 29;
 450, 64. 78; 528, 88.
 Κάλλιστος 438, 5; 440, 32. 35; 450, 66. 77; 452, 5. 12; 454, Κλεοπάτρα 186, 34.

- Κοῦος* 48, 74.
Κολάρβασος 72, 66; 232, 11; 344, 79.
Κολοφώνιος 28, 31; 498, 53.
Κόμοδος 454, 47; 456, 51. 57.
Κόρη 138, 47; 186, 17; 208, 7.
Κορύβας 154, 3. 4; 168, 47. 48.
Κορύβαντες Φρύγιοι 136, 97.
Κουρήτες 170, 54; 186, 25.
Κουρήτες Ἰδαῖοι 134, 96.
Κουρίτης 186, 42.
Κρεῖος 48, 74.
Κριός 80, 14; 180, 36. 43. 44; 182, 50; 268, 15.
Κροῖσος 8, 4.
Κρόνος 48, 77. 80; 66, 62. 73; 72, 49; 168, 42; 184, 1; 190, 94. 96. 98. 13.
Κρότων τῆς Ἰταλίας 12, 82. 83.
Κύκλωπες 48, 79.
Κύκλωψ 346, 30.
Κυλλήνη 152, 87.
Κυλλήνιος 144, 47. 48. 56.
Κυνικοί 436, 94.
Κυνοσουρίς 120, 58.
Κυνόσουρα 120, 63; 122, 83.
Κύρος 28, 32.
Κύων 120, 71. 73. 77. 79; 122, 81.
Λάθεν 218, 83.
Λαῖος 186, 50.
Λαῖνοι 544, 22.
Λεάνδρος 188, 57.
Λενῖ 532, 40.
Λευκανός 500, 63.
Λευκάς πέτριη 148, 8. 14.
Λεύκιππος 2, 7; 26, 3. 12. 15.
Λέων 62, 85; 84, 58; 88, 35; 268, 16.
Λήδα 188, 56; 228, 51. 52.
Λήμνος 136, 1.
Λίβνες 136, 3; 234, 37. 48; 236, 57; 534, 82; 544, 20.
Λιβύη 234, 31. 40. 47; 544, 23.
Λίβυς 234, 30. 34; 236, 60; 250, 19.
Λίνος 130, 31; 208, 2.
Λόγιος 144, 48.
Λουκιανός 346, 21; 410, 1.
Λυκεῖον 40, 27. 31.
Λύρα 118, 13; 194, 79.
Λῦσις 14, 92.
Μαδιάμ 150, 42.
Μακεδών 44, 27; 60, 60. 61.
Μαξιμίλλα 412, 13; 436, 67; 528, 73.
Μαραθῶν 60, 72.
Μαρία 134, 73; 226, 27; 284, 88; 286, 99. 15. 17; 288, 34. 37. 43; 328, 45; 374, 56. 60; 404, 44; 416, 77; 516, 94; 518, 36; 520, 51; 526, 45.
Μαριάμ 420, 57.
Μαριάμ ἡ ζητουμένη 150, 40.
Μαριάμνη 134, 79. 80; 502, 6.
Μαρκία 454, 46; 456, 51.
Μαρζίων 346, 9. 20. 21; 392, 24; 394, 32. 50; 396, 71; 398, 84; 408, 98; 410, 4; 412, 8; 432, 26; 524, 4; 526, 38.

- Μαρκίων* (ὁ Ποντικός) 382, 77; 524, 6.
Μαρκιωνιστής 394, 53.
Μάρκος (evangelista) 392, 27; (ὁ κολοβοδάκτυλος) 394, 28.
Μάρκος (gnosticus) 232, 11; 296, 34; 298, 49; 302, 11. 17; 308, 77; 310, 90; 312, 3; 344, 79.
Ματθίας 356, 65. 69. 88.
Μεγάλη (sc. μήτηρ) 208, 9; 210, 23.
Μελέαγρος 186, 46.
Μελικέρτης 184, 13. 14.
Μελίτη 28, 51.
Μελχισεδέκ 406, 78; 528, 68.
Μένανδρος 346, 7; 380, 45.
Μενέλαος 78, 65. 80. 82.
Μενέλαος (nomen) 78, 67. 81.
Μεσοποταμία 156, 40. 43; 530, 29; 532, 37.
Μεσραΐμ 534, 81.
Μεταπόντιος 498, 43.
Μήδεια 186, 29.
Μήν 186, 41.
Μήνη 102, 67.
Μήτηρ μεγάλη 170, 57.
Μιλήσιος 8, 90; 170, 72; 498, 42.
Μίσυρ 186, 39.
Μιχαήλ 218, 79.
Μιών 394, 29.
Μνημοσύνη 46, 45. 46; 48, 75.
Μοίραι 186, 49.
Μονοΐμος 412, 5; 424, 1. 2; 430, 1; 432, 19; 522, 75. 99.
Μοντανός 412, 12; 436, 69; 528, 72. 74. 82.
Μορμώ 102, 67.
Μοῦσα 396, 64. 67.
Μοῦσαι 46, 43. 48. 55.
Μουσαῖος 130, 31; 208, 2.
Μύθων 186, 36.
Μωσῆς 116, 9; 150, 41; 192, 29. 30. 31. 32. 33; 206, 84; 220, 87. 94. 8; 226, 93. 96; 236, 68. 70. 73; 242, 61. 65. 77; 244, 99; 246, 29. 40; 252, 56; 316, 51; 344, 70; 360, 32; 370, 81; 408, 94; 410, 6; 430, 91. 92; 470, 91; 490, 6; 518, 21.
Μοῦσῆς 160, 8; 190, 19; 192, 22. 51. 52. 55; 196, 2; 220, 95. 19; 222, 23; 236, 68; 274, 13; 280, 5; 288, 27; 370, 90; 414, 45; 418, 8. 9. 12. 21; 428, 52. 61. 69; 520, 67; 522, 77. 86. 92; 526, 56; 540, 75.
Νάας 132, 54; 170, 65. 67. 70; 218, 81; 220, 93; 224, 71. 82. 85; 226, 6; 228, 37. 39. 54; 230, 91.
Ναασσηνοί 130, 23; 132, 53; 170, 65; 176, 60; 502, 92.
Ναβουχοδονόσορ 238, 97.
Ναζαρέτ 226, 26.
Νάρκισσος 188, 55.
Ναχῶρ 532, 45.
Νεβρόη 186, 14.
Νεβρώδ 192, 48.
Νεῖλος 22, 23; 136, 6.

- Νῆσις* 384, 95. 98. 3; 500, 62.
Νικόλαος 408, 87.
Νοητιανοί 436, 81; 438, 16;
 528, 80.
Νοητός 438, 3. 6; 440, 22; 448,
 30. 38. 39; 528, 84. 86; 530, 9.
Νοχάται 438, 11.
Νύμφαι 48, 70.
Νύξ 48, 64. 65.
Νῶε 460, 19; 532, 53; 534, 65.
 73. 86.
Ξενοφάνης 2, 7; 28, 46; 498, 45.
Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος 28,
 31; 498, 53.
Ὀδυσσεύς 78, 73. 75; 346, 31;
 348, 36.
Ὀδυσσεύς (nomen) 78, 74. 77;
 80, 4.
Οἰνώγη 186, 36.
Ὀκελλος ὁ Λευκανός 500, 63.
Ὀλυμπιάς 186, 34.
Ὀλυμπος 46, 48. 54. 59.
Ὀμηρος 148, 95; 150, 33; 210,
 30. 34; 444, 83; 498, 48.
Ὀμφάλη 186, 47; 226, 18;
 518, 34.
Ὀρθομένης 28, 31.
Ὀρφεύς 130, 32; 208, 3. 4. 5.
Ὀσρις 142, 11; 144, 34. 35;
 168, 46; 186, 27.
Ὀσιάνης 186, 41. 42.
Ὀϋ 186, 18.
Ὀυαλεντῖνος 126, 80. 84; 128,
 14; 232, 5; 258, 27. 29. 33.
 34. 39. 43; 260, 57. 60; 270,
 26. 29. 38; 282, 28; 288, 45;
 290, 72. 76. 79; 292, 92;
 300, 10. 13; 344, 65. 79;
 412, 7; 432, 25; 512, 31;
 514, 51; 522, 1.
Ὀυῖκτωρ 454, 47; 456, 59.
Ὀυρανός 32, 16; 48, 67. 73.
Ὀυά 186, 19.
Ὀυάβ 186, 19.
Ὀυιοῦχος 118, 38; 120, 47;
 122, 89; 194, 84.
Ὀυῖται 438, 11.
Παλαιστίνη 530, 30.
Πάν 170, 55.
Πάπα 156, 55.
Πάπας 156, 53; 168, 48.
Παρθένος 62, 86. 89; 84, 68;
 88, 35. 36; 180, 48; 268, 16.
Παρθία 462, 52.
Πάρθοι 468, 61.
Πάρις 188, 55.
Πάρις (nomen) 78, 66.
Παρμενίδης 2, 6. 7; 26, 94.
Πάρος 28, 50.
Πάτροκλος (nomen) 76, 20. 24.
 28. 31. 46; 78, 52.
Παῦλος (apostolus) 140, 85; 396,
 82; 400, 11; (ὁ μακάριος II.)
 438, 8.
Π., ὁ ἀπόστολος 158, 71; 392,
 27; 436, 95.
Πέλαγος 48, 71.
Πελασγός 136, 99.
Πελιάδες 186, 51. 59.

- Πελοπόννησος* 22, 32.
Περάται 130, 27; 188, 60. 61.
 85; 502, 7; 506, 37.
Περατική 52, 36; 176, 69; *Πε-
 ρατική αίρεσις* 182, 56; 194,
 86; 198, 52; *Περατικά συν-
 τάγματα* 184, 82. 83; *Περα-
 τικοί λόγοι* 184, 84.
Περατικός 48, 16; 182, 57; 502, 8.
Πέργαμος 96, 71.
Περιπατητικοί 40, 32. *Περιπα-
 τητικός* 210, 40.
Περίπατος 348, 61; 356, 83.
Πέρσαι 108, 60; 212, 79; 214, 89.
Περσεύς 122, 96. 99. 4.
Περσεφόνη 138, 46; 164, 76. 79.
Πετώσιρις 186, 42.
Πέτρος (apostolus) 258, 19;
 400, 11.
Πηγελόπη 144, 58.
Πιερία 46, 48.
Πίλατος 404, 37.
Πλάτων 2, 8. 9. 10; 22, 55;
 30, 75. 79. 80. 82. 84; 38,
 92. 9. 11. 15. 21; 60, 62;
 68, 92. 93. 2; 238, 90; 258,
 35. 41. 52; 260, 54. 60; 266,
 55. 66; 268, 7; 270, 26. 31;
 288, 47; 290, 70. 73. 75. 80;
 362, 65; 434, 40; 470, 74;
 500, 80.
Πλατωνικός 258, 35. 38; 270, 28.
Πλατωνικοί 32, 3; 232, 6.
Πλούταρχος 208, 13.
Πολυδεύκης 78, 71. 72.
Πολυδεύκης (nomen) 78, 72.
Πολυκράτης ὁ Σάμιος τύραννος
 8, 8.
Ποντικός 382, 77; 500, 78.
Πόριτος 452, 7.
Ποσειδῶν 184, 13.
Πραξιάδης 16, 32.
Πραξιδίκη? 186, 39.
Πρέπων 394, 53; 396, 57.
Πρίαμος 186, 50.
Πρίαπος 228, 44. 45.
Πρισκίλλα 412, 13; 436, 66;
 528, 72.
Πρόκνη 186, 51.
Προμηθεύς 184, 4.
Πρωτεὺς Αἰγύπτιος 162, 35.
Πτολεμαῖος (astronomus) 72, 53.
 54. 62.
Πτολεμαῖος (gnosticus) 232, 8;
 270, 30; 286, 5; 292, 94;
 294, 19.
Πτολεμαῖος ὁ Ἀρσινόης 186, 33.
Πυθαγόρας 2, 5; 8, 7; 10, 40;
 12, 56. 58; 14, 86. 92. 95.
 12; 16, 32; 46, 35. 36; 124,
 34. 39; 126, 68; 258, 36.
 40; 260, 58. 59. 63. 67. 69.
 71. 72; 262, 23; 264, 49. 50;
 266, 56. 74. 79; 270, 26. 30;
 330, 71; 432, 16; 470, 72.
 73; 486, 53.
*Πυθαγόρας, ὃν Σάμιόν τινες λέ-
 γουσιν* 8, 6.
Πυθαγόρειοι 14, 90; 268, 85. 2.
Πυθαγόρειοι 232, 12.
Πυθαγόρειος 258, 37. 38; 266,

- 78; 268, 5; 270, 45; 288, 46; 330, 68; 464, 88. 90.
- Πυθαγόρειος φιλοσοφία* 14, 94; 46, 33; 344, 75.
- Πυθαγορικοί* 180, 38. 39; 232, 6.
- Πυθαγορικός* 258, 34; 260, 80; 264, 31; 270, 28. 38; 282, 37.
- Πυθαγορισταί* 14, 91.
- Πυρόεις* 66, 60; 68, 77. 78.
- Πύρρος Ἀήλιος* 12, 56.
- Πύρρων* 42, 84.
- Πύρρων ὁ Ἀκαδήμιος* 2, 13.
- Πυρρώνειοι* 42, 84.
- Ῥαγαῦ* 532, 45.
- Ραρία* 136, 99.
- Ῥαφαήλ* 186, 47.
- Ῥαχήλ* 162, 46.
- Ῥέα* 48, 81; 138, 63; 168, 43. 44; 186, 35.
- Ῥεῖα* 48, 75; 168, 53.
- Ῥωμαῖοι* 454, 33.
- Ῥώμη* 256, 18; 440, 24; 452, 94; 454, 18; 462, 51.
- Σαβαώθ* 238, 9.
- Σαβέλλιος* 450, 75; 456, 71; 458, 78. 98.
- Σαδδουκαῖοι* 472, 3; 488, 86; 490, 2. 7; 492, 30.
- Σαήλ* 218, 82.
- Σαλά* 532, 52.
- Σαλαμῖν* 60, 72.
- Σαμαρεία* 234, 23; 256, 93. 15; 490, 2.
- Σάμιος* 8, 6. 8; 12, 55; 66, 53; 260, 58.
- Σαμόθρακες* 152, 81. 82. 85; 168, 47.
- Σαούλ* 174, 28.
- Σαρδονία* 454, 45; 456, 49. 53.
- Σαρπηδών* (nomen) 76, 51. 57.
- Σάταν* 218, 82.
- Σατανᾶς* 382, 71. 74; 402, 23.
- Σατορνείλος* 346, 5; 380, 43; 382, 76.
- Σανλασαῦ* 150, 49. 50.
- Σειρηνες* 346, 31. 34; 348, 38. 42.
- Σεκούνδος* 232, 8; 292, 94.
- Σελήνη* 138, 48.
- Σεπρώρα ἡ βλέπουσα* 150, 41.
- Σερούχ* 532, 45.
- Σήθ* 206, 87; 214, 94.
- Σηθιανοί* 130, 30; 198, 57; 210, 18. 22. 30. 35. 41; 214, 89. 92. 96; 506, 38; 510, 2.
- Σηθιανοὶ λόγοι* 206, 81.
- Σήμ* 206, 87; 532, 53; 534, 74. 79.
- Σηροί* 462, 52.
- Σίβυλλα* 190, 88.
- Σιδόνιοι* 120, 59.
- Σικάριοι* 482, 28.
- Σικελία* 394, 31.
- Σικελιωτικός* 346, 29.
- Σίμων* (Magus) 124, 50; 126, 80. 82; 128, 14; 232, 7. 3; 234, 25. 32; 236, 62. 63. 67. 74. 83; 240, 21; 242, 68. 80; 248, 78; 250, 19. 23; 252, 56; 256, 98. 11. 14. 15; 258, 26. 30. 32; 408, 94; 510, 4; 512, 29. 30.

- Σίμων ὁ Γιτιηνός* 234, 22.
Σίμων ὁ μάγος 236, 59; 254, 79.
Σινᾶ ὄρος 470, 92.
Σιών 146, 93.
Σκορπίος 86, 89; 268, 16.
Σκύθης 218, 57.
Σκυθία 216, 41.
Σκύλλα 346, 30.
Σμυρναῖος 440, 22; 528, 86.
Σοβιαῖ 462, 53.
Σοκλάν 186, 27.
Σόλων 258, 52; 470, 74.
Σουριήλ 186, 47.
Σταγειρίτης 348, 47.
Στέφανος 118, 13; 194, 79.
Στησίχορος 254, 67.
Στίλβων 68, 81.
Στοά 486, 53.
Στύξ 190, 3; 210, 32.
Στωϊκοί 2, 11; 14, 6; 40, 30.
 33. 55; 496, 38.
Συρία 380, 44; 462, 49.
Συρράκουσαι 28, 49.
Συρρακούσιος 28, 57.
Σωκράτης 2, 8. 9; 16, 35; 24,
 86; 30, 75. 77; 290, 71; 350,
 84; 412, 9.
Σωκρατικός 434, 39.

Ταγαβενὰ ποταμός 44, 99.
Τάλως? 186, 46. 47.
Τάρταρα 48, 60.
Τάρταρος 96, 65.
Ταυανός 412, 7; 432, 22. 27;
 522, 1.

Ταῦρος 82, 28; 180, 37. 44.
 45; 268, 15.
Τηθύς 48, 76; 498, 50.
Τιβέριος Καῖσαρ 396, 75.
Τίγρις 172, 93; 212, 80; 222, 22.
Τιθωνός 188, 56.
Τίμαιος 258, 36. 37. 51.
Τοξότης 60, 75; 86, 96; 180,
 47. 48; 268, 16.
Τραϊανός 462, 63; 468, 60.
Τρίκη 96, 70.
Τριπτόλεμος 186, 39; 208, 7.
Τροία 60, 75.
Τρωϊκά 12, 54. 55.
Τρωϊκὸς πόλεμος 254, 63.
Τυδεύς? 186, 46. 47.
Τύρος 254, 72.

Υάκινθος 456, 52. 57.
Υδροχόος 60, 74. 78; 86, 11;
 268, 17.
Υπερίων 48, 74.

Φαέθων? 186, 46.
Φαῖδρος 362, 66.
Φαλέγ 532, 46.
Φαραώ 218, 82.
Φαρισαῖοι 472, 3; 488, 72. 86
 490, 1.
Φεισών 170, 86; 222, 22. 30.
Φελλήνη 136, 2.
Φερσεφόνη 96, 69.
Φιλουμένη 410, 10; 524, 33.
Φλεγραῖος 136, 2. 3.
Φλέγων 186, 46.
Φλιούς 208, 8. 9.

- Φλυεῖς* 210, 23.
Φοιβεία 170, 54.
Φοίβη 48, 76.
Φοίνικες 120, 60. 61.
Φοινίκη 162, 49; 254, 72.
Φούδ 534, 82.
Φουσκιανός 452, 93; 454, 32.
 35. 39.
Φρύγες 140, 90; 142, 5; 154, 4;
 156, 52; 158, 59. 60. 68;
 160, 9. 27; 162, 39. 41. 56.
 57; 166, 1. 9. 10. 12; 168,
 48; 412, 12; 436, 65; 528, 72.

Χαλδαϊκὴ μέθοδος 52, 45; *Χαλδ.*
τέχνη 62, 11. 12; 184, 82.
Χαλδαϊκός 182, 72.
Χαλδαῖος vel *Χαλδαῖοι* 52, 24.
 30; 54, 53. 58. 73; 56, 94.
 9. 11. 15; 58, 28. 38. 45;
 60, 63. 68; 62, 99; 136, 9;
 180, 26; 494, 12; 532, 54;
 534, 64. 89; 536, 96; 544, 20.
Χάμ 206, 88; 534, 74. 79. 80.
Χαναάν 534, 80.
Χαναανῆτις 532, 31. 44.
Χαναανῖοι 534, 81.
Χαός 46, 57; 48, 64.
Χαρρά 530, 30.
Χάρυβδις 346, 30.
Χορζάρ 184, 12.
Χούς 534, 81.
Χριστός (*Χριστός*) 324, 13. 16.

Χριστιανοί vel *Χριστιανός* 112,
 39. 40; 174, 25; 270, 29;
 436, 94; 454, 35. 39; 458, 4.
Χριστός 120, 46; 134, 85. 90;
 140, 97. 98; 146, 77. 78;
 176, 70; 178, 88. 97. 12;
 182, 74; 184, 85; 236, 63;
 258, 26. 50; 260, 61; 276,
 29. 32. 35. 53; 278, 56. 59. 74.
 81. 85; 284, 65; 286, 9; 288,
 35. 39. (plur.) 324, 13, 15;
 326, 19; 330, 70; 344, 77;
 348, 43. 47; 356, 63; 372,
 20; 382, 64. 83; 398, 88;
 400, 6; 404, 37. 46. 49. 50;
 406, 53. 56. 59. 60. 65. 70.
 73. 79; 408, 82. 96; 410, 12;
 412, 9; 434, 41; 436. 75. 78.
 90; 438, 4; 442, 46. 51; 448,
 31; 460, 26; 464, 84; 492,
 32. 36. 41. 55; 504, 24. 31;
 512, 45; 524, 17. 29. 32. 34;
 526, 49. 51. 52. 55. 59. 60.
 64. 66; 528, 71. 76; 530,
 19; 544, 38; 546, 46.
Χριστὸς Ἰησοῦς 312, 2; 330, 58;
 450, 82.
Χρύσιππος 2, 11; 40, 35.

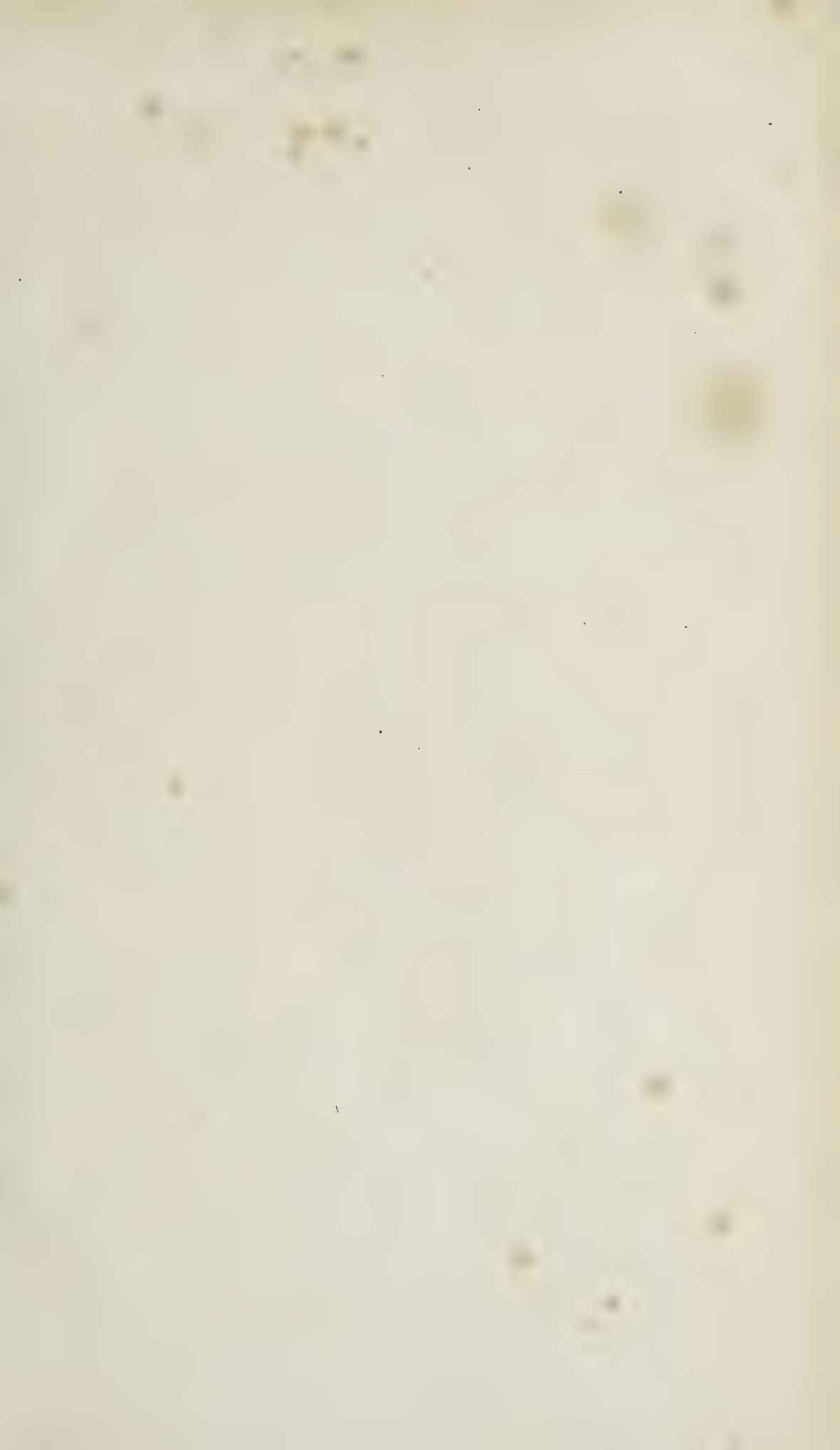
Ἰωαννῆς 136, 8.
Ἰωγγύης 532, 55.
Ἰωκεανός 48, 73; 424, 4. 5;
 498, 50.

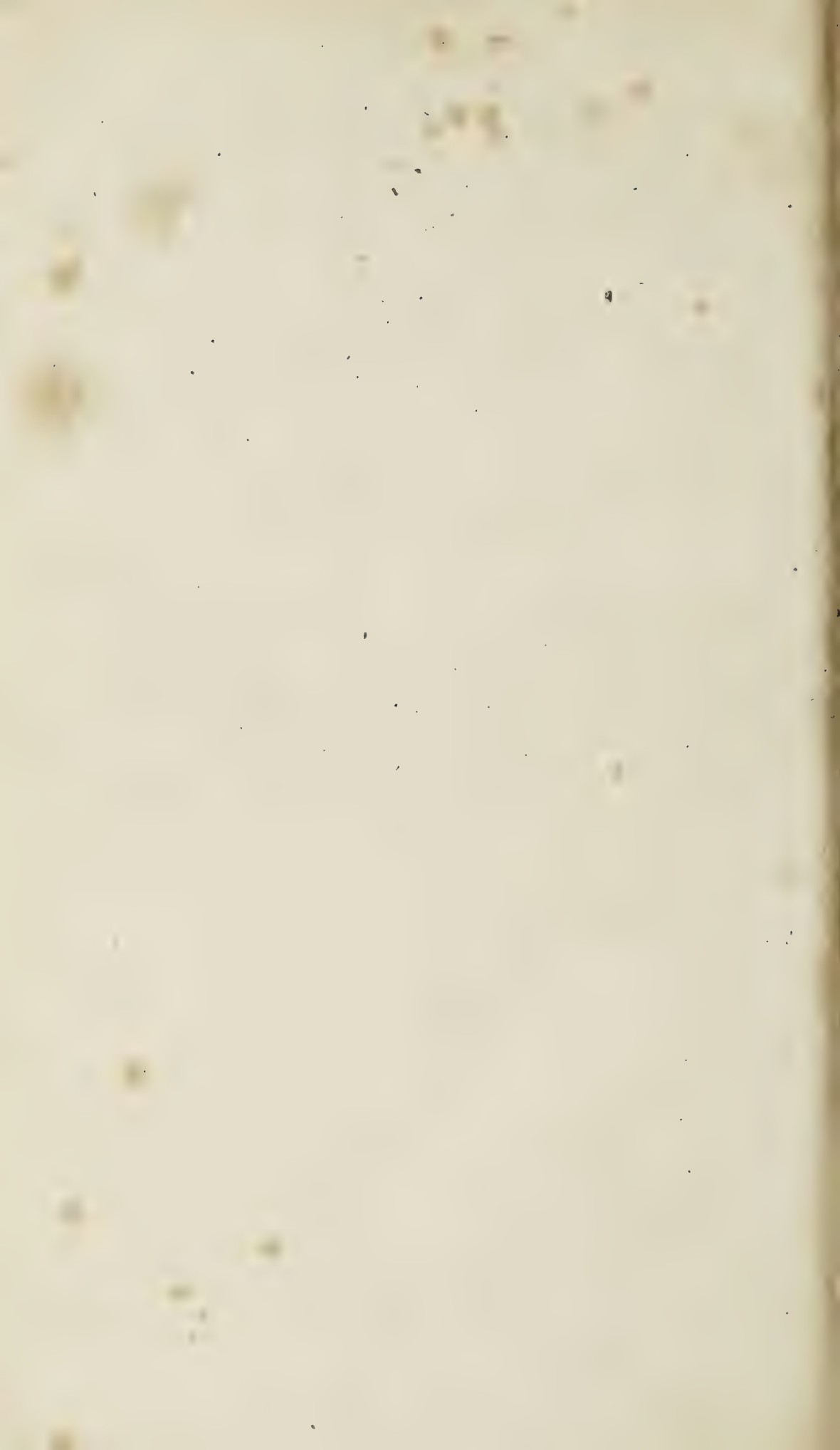
ADDENDA ET CORRIGENDA.

- P. 2, 15—6, 89. Prooemium recensuit Bunsenius in *Analectis Ante-Nicaenis* Vol. I. p. 349—352, cuius lectiones discrepantes hoc loco addendae esse videntur: 2, 20. 21. μηδὲν ἄξιον] μὴ ἀνάξιον. 4, 26. μηδὲ] μήτε 4, 36. μόνον] μόνου 4, 41. εἰ] ὅτι 4, 55. νυστάζομεν] νυστάζομεν 6, 64. ποιούμενοι] σημειούμενοι 6, 70. ἐξ δογμάτων] ἐξ δὲ δογμάτων 6, 76. ἐπιβαλόμενος] ἐπιλαβόμενος.
- P. 26, 99. Pro O lege Ὅ.
- P. 100, 38. sqq. Alfred Maury, qui de pluribus auctoris nostri locis disse-ruit in Ephemeridibus, quae inscriptae sunt: *Revue Archéologique (Etudes sur les documens mythologiques contenus dans les Philosophumena d' Origène. Année VIII. Paris 1851. p. 233. 364 et 635, Année IX. Paris 1852. p. 144)*, totum hunc locum interpretatus est l. l. IX. p. 152. — Christ. Petersen.
- P. 102, 52. Maury Plinii locum H. N. XXXV. 51. respiciens pro λαωνικῶ legendum censet Σικελικῶ. l. l. IX. p. 152. n. 3. — Christ. Petersen.
- P. 104, 80. Totum locum interpretatus est Maury (l. l. IX. p. 154.) respiciens ad Plinii locum H. N. XXX. 2. 2. — Christ. Petersen.
- P. 106, 41. sqq. Totum locum interpretatus est Maury. l. l. IX. p. 155. — Christ. Petersen.
- P. 135, 50. Pro eorum lege earum.
- P. 138, 47. Pro θνητή Maury (l. l. VIII. p. 241. n. 2.) proponit legendum θνητοῦ, cum Adonis, non Venus, sit mortalis. — Christ. Petersen.
- P. 140, 89. Pro χοιόμενον ἀλάφω χρίσματι Maury (l. l. VIII. p. 642. n. 1.) legendum censet χρ. ἀλὶ καὶ χρίσματι. — Christ. Petersen.
- P. 140, 94. sqq. Cum verba ab auctore nostro ex evangelio secundum Thomam allata non legantur in evangelio, quod eius nomine extat, Maury (l. l. VIII. p. 643. n. 1.) suspicatur illud esse diversum ab hoc, quod iam antea possidebamus, sed idem, quod saepius allegatur in opere Πίστις Σοφία inscripto, nuper edito a Petermanno. — Christ. Petersen.
- P. 142, 13. Etiam Maury pro αἰθριόυς scripsit αἰθριόυς l. l. VIII. p. 639. n. 4. — Christ. Petersen.
- P. 143. not. ad lin. 27—29. Pro Luc. 18, 10 lege Luc. 18, 19.
- P. 146, 83. Pro o lege δ.
- P. 152, 85. Pro ἀνακτόρω Maury (l. l. VIII. p. 244. n. 1.) legendum cen-set ἀνακείω. — Christ. Petersen.
- P. 152, 87. De Mercurii in monte Cyllene simulacro cf. Pausanias VIII, 17. 1—2. — Christ. Petersen.
- P. 156, 53. De voce Πάπαν Maury (l. l. VIII. p. 644. n. 1.) lectorem reiiicit ad Pollucem III. 7, Suidam s. v., Aeschylī Supplic. v. 905, Herod. IV. 57. — Christ. Petersen.

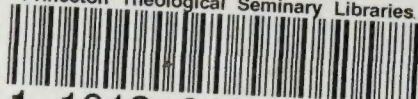
- P. 158, 60. De hac Phrygum doctrina, quae etiam p. 146, 75. commemoratur, tractans Maury (l. l. VIII. p. 644. n. 2.) lectorem reiecit ad Plutarchum de Iside c. 69. — Christ. Petersen.
- P. 163, not. ad lin. 42. 43. Pro *ου* lege *ου*.
- P. 164, 65. De hoc loco disseruit Maury (l. l. IX. p. 147. — Christ. Petersen.
- P. 164, 74. Maury etiam *Θέμιον* pro *Θέμιον* scripsit l. l. IX. p. 150. — Christ. Petersen.
- P. 164, 80. Equidem versus ex hymno aliquo, qui Homero adscribebatur, in Venerem desumptos crediderim. De Veneris et Proserpinae affinitate cf. Gerhard (*Auserlesene Vasenbilder* I. p. 46.) et vetus epigramma apud Aristotelem servatum, quod commentatus est Welckerus in *Sylloge Epigrammatum*. Bonnae 1828. n. 203. p. 254. — Christ. Petersen.
- P. 168, 47. Maury (l. l. VIII. p. 243. n. 4.) nomen *Ἀδάμ* Samothraciae habet pro apocope vocis *Ἀδαμον*, quod poëtae usurpent pro *ἑδάμαστον*, quo cognomine ornari dicit Cabirum magnum, alibi etiam Herculem, Plutonem atque Martem. — Christ. Petersen.
- P. 168, 51. De verbis *ἀνέρα συριζιάν* cf. Maury l. l. VIII. p. 645. n. 2. — Christ. Petersen.
- P. 178, 84. Maury (l. l. VIII. p. 366 n. 1.) pro *τῆς πρώτης τοῦ κόσμου τομῆς* legendum censet: *τῆς τοῦ κόσμου πρώτης τομῆς*, sicuti legitur p. 504, 21. — Christ. Petersen.
- P. 178, 14. De hoc loco commentatus est Maury l. l. VIII. p. 366. — Christ. Petersen.
- P. 180, 28. Maury (l. l. VIII. p. 366. n. 5.) supplevit *τοὺς ἐπὶ ἀστέρας* omisso *ἐκβαίνειν*. — Christ. Petersen.
- P. 180, 29. *Τὸν μὲν οὖν* z. τ. λ. Idem supplevit Maury l. l. VIII. p. 366. n. 4. Christ. Petersen.
- P. 180, 34. *στερεά* etiam Maury restituit l. l. VIII. p. 367. n. 1. — Christ. Petersen.
- P. 180, 42. Maury etiam *διωδεκατημόρια* restituit ex Sexto Emp. l. l. VIII. p. 367. n. 2. — Christ. Petersen.
- P. 180, 47. *Διδύμοις* z. τ. λ. Idem restituit Maury l. l. VIII. p. 367. n. 4. Christ. Petersen.
- P. 180, 49. *τροπικὰ μὲν*. Idem restituit Maury l. l. VIII. p. 367. n. 5. — Christ. Petersen.
- P. 182, 57. Pro *Κέλβης* et p. 50, 16. pro *Ἀζέμβης* Maury (l. l. VIII. p. 368.) legendum censet *Ἀδέμης*, sicuti legitur in Cod. p. 502, 7. et apud Theodoretum loco ibi allato. — Christ. Petersen.
- P. 182, 68. Pro *Ὁν δὲ τρόπον — ἀνθρώπων* Maury (l. l. VIII. p. 365. n. 2.) virgula post *δουῖν* posita legendum censet: *τὰ μὲν ἄνω κεφαλὴν πασχῆιν, τὰ δὲ ὑποζείμενα μέρη συμπασχῆιν*. — Christ. Petersen.
- P. 203, 45. Pro *innumerabilis* lege *innumerabiles*.
- P. 208, 5. De Bacchicis Orphei cf. Gieseke, *Das Verzeichniss der Werke des Orpheus bei Suidas* in Museo Rhenano. N. F. VIII, 1853. p. 110 et 119. — Christ. Petersen.
- P. 208, 8. Videtur quidem, ut Dunckerus et Schneidewinus adnotarunt, auctor noster Phlyam Atticae cum nobiliore urbe Achaiae confudisse, sed non ita, ut Phliunta pro Phlya poneret, sed *τῆς Ἀττικῆς* scriberet pro *τῆς Ἀχαιῆς*, nisi manuscripti est vitium. Nam etiam Phliunte Eleusinia celebrabantur atque iuxta templum Cereris picturae erant antiquae. Paus. II. 12. 4. et 13. 5. — Christ. Petersen.
- P. 208, 9. 10. Pro *λεγομένη μεγαληγορία*, quae Cod. exhibet, non legendum est *τῆς λεγομένης Μεγάλης ὄργια*, sed *ἡ λεγομένη μεγάλη Φλοιά*. vel *τῆς λεγομένης μεγάλης Φλοιάς ὄργια*, sicuti recte Cod. exhibet p. 210, 23: *τὰ τῆς μεγάλης Φλοιάς [ιον] ὄργια*, ubi tantum litterae

- ιον vel omittendae vel mutandae sunt in *ἱερὰ* vel *σεμνὰ*. Nam *Φλοιὰ* etiam alibi cognomen Proserpinae est e. g. Spartae. Hesychius de ea hanc praebet glossam: *Φλοιὰν τὴν Κόρην τὴν θεὸν οὕτω καλοῦσι Λάκωνες*. Vim vocabuli explicat Plutarchus *Sympos.* V. 8. 3. Cf. Stephani *Thes.* s. v. *γλέω*. Totus vero locus Latine reddendus est ita: Pro Eleusiniis mysteriis Phliunte sunt magnae, quae dicitur, Phloae orgia. — Christ. Petersen.
- P. 208, 10. sqq. De hoc loco disserens Maury (l. l. IX. p. 149.) respiciendum monet ad tabulas Acacesii, urbe Arcadiae, servatas, de quibus loquitur Pausanias VIII. 37. 2. — Christ. Petersen.
- P. 209, 45. Pro *Magne lege Magnae*.
- P. 241, 41. Post *potestas* adde: *et nullo modo cedens non-generatae illi et non-mutabili et infinitae potestati*.
- P. 243. not. ad lin. 85—87. Pro 2. *Mos.* 2, 7 lege 1. *Mos.* 2, 7.
- P. 246, 55. Pro *ἀνοπνοή* lege *ἀναπνοή*.
- P. 247. in adnotatione pro 44. lege 43., pro 46. lege 45., pro 47. lege 46., pro 48. lege 47., pro 52. lege 51., pro 56. lege 55.
- P. 249. not. ad lin. 75—77. Pro *διαφορας* lege *διαφορᾶς*.
- P. 268. not. ad lin. 91. Pro *διαφορας* lege *διαφορᾶς*.
- P. 281. not. ad lin. 12. Pro *Magner.* lege *Magnes*.
- P. 282. not. ad lin. 27. Pro (5. *Mos.*) 32, 9. lege 32, 39.
- P. 295, 72. Post *proiicere* add. *ut aiunt*.
- P. 296, 34—302, 23. Etiam hunc locum Bunsenius recensuit in *Analectis Ante-Nicaenis* Vol. I. p. 355—359, cuius lectiones discrepantes hoc loco adiicio: 296, 35. *ἐνεργῶν*] *δρῶν*, recte quidem, ut videtur. 296, 37. *δῆ*] *δὲ* 298, 44. *ἐνιῶν*] *ἐνιῶν*, recte. 298, 50. *μικρότερον*] *παρ' ἑτέρου* 298, 54. *ἡ ἀνευνότος*] *ἀνευνότος* 298, 63. *κεκερασμένῳ*] *κεκερασμένα* 298, 65. *ἐκ τοῦ ἑτέρου πολλύκις* 298, 66. *ἀναλνομένου*] *ἀναδνομένου* 298, 70. *μέτρον* om. 300, 76. *ποτέ*] *πότε μὲν* 300, 85. *βαπτισθέντας*] *βαπτισθῆναι* 300, 86. *ἀφέσεως, διὰ*] *ἀφέσεως· καὶ διὰ* 300, 95. *γλιχομένους*] *γλιχόμενος* 302, 19. *μηνῦσαι*] *μηνῦσαν* 302, 22. *εἰποῦσαν*] *εἰποῦσα*.
- P. 468. in margine Pro 56 lege 65.
Leviora menda benevolus lector ipse corrigit.

Princeton Theological Seminary Libraries

1 1012 01377 1235

